

Katholski Posol.

Ludowy czasopis,

wydawany wot towarzstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Schesezatsichthy letnik.

W Budyschinje.

Czichez Smolerjec knibichichzeeruje w Macziczynum domje.

1898.

Wopshijeczo.

	Strona
Budź chwalemy Jezus Chrystus	1
Bjereže so kolporterow na fedźbu	2
Leo XIII. a jeho dejmantowy jubilej	9
Zwostanicze w lubosći k bližichomu Jezus-džeczatkej směrni 12, 30, 37, 45, 54	
Statistika cyrkujow w Jeruzalemje	13
Polépscheńja za katolske džeczi	21
Cyrkwinke powěseže z Roma	29
Z Kadworja	39, 47
Do města?	53
Šhto je sněh hódny	61
Krala Albertowy fond	63
Katolski misijonar	63
Dwě rjekowskej wutrobje	69, 85
Ora et labora abo Spěwaj a džělaj	72
Mortwa holcška	77
Sutrowne jěchanjo	78
Reiboldsgrün	93
„Za tu forcznu ja niczo njedam“	95
Bamž Leo XIII.	101, 109, 125, 169, 179
Martyowy wěne	104, 111, 118
Allcluj!	117
Nasch swjaty Róžant	121
Prawidła za kšesesczanske wufublanjo džeczi	128
Swjedžen 70. narodnoho dnja a 25lětnoho knježenja krala Alberta	134
Słowna zhromadźizna „Macžicy Serbskeje“	135, 142
Pigota-Turawka	137
Po jubileju našeho lubowanoho krala	141
Zrudna jutrońcška	149
Knjez biskop w Kalbicach	161
Serbskim žonam a džowlam	162
Rozprawa „Włady“	163
Sutrowne zwoły	171, 181
Kapucin fr. Pantrac (Sandrij) Glawšč †	177, 187
List z Awstralije	185
Wscheditajenje swjatoho passiona pola Kanakow	187
List z Ameriki	193
Serbski dundak na swojim pschethodžowanju wokolo Prahy	194, 201, 218
Katolska cyrkej w Němskej	209
Po wólby	211
Swjedžen stóletnych narodninow Franca Palackeho w Prahy	213
Monsignore Sakub Kucžant †	217, 225, 233
Naschi Bražscy studenci	228, 241

	Storna
Kak je z Maczičnym domom?	243
Za naše swójbj	244
Eucharistiski kongreß w Brüßjelu	249
Ruñti wjereč a katholicsti duchowny	250
Kejžor a farat	251
Katholicsta polěpshebnja w Scherachowje	257
Primicija a wotpusk	258
Na pschemodženju	259, 265
Wjereč Bismark †	261
Z wótenoho kraja	268
XXIV. hłowna sřhadžowanika serbskeje studowaceje młodžiny	273
Cyrkej Našcheje Lubeje Anjenje w Budyschinje ponowjena	281, 289, 297, 306
Serbja a rjemjesła	290
Ruñsojo w Afiji	291
Seminar — Universitet	299
Awstrijska kejžorowa Šitšbjeta morjena	305
Krawe licžby	308, 316, 323
Mějac oktober a modlenjo swj. Křazarija	313
Stażena mlodošč	315
Prawa ruka	321
Financny wubjerš Maczičy Serbskeje	329
Wopor džěčaceje lubošče	337
Ze schule	339
Kadwořka cyrkej	345
Dobry hoščenc	347
Lubošč maczerišta	353
Z pucžowanšokoho dženiša	361, 369, 377, 387, 393, 401, 409, 419, 432
Drohotne myto.	372, 380, 395, 412
Lišty z kraja	385, 429
Šodowne powědańčko	417
Z Wořtrowčanšich stron	423
Za burow	431
Šichelad podawkow w Africh	435
Z Łužicy a Sakskeje	} stajne rubriki.
Z cyłoho swěta	
Naležnosće našoho towarštwu	}
Wšelake dary za nabožne a narodne naležnosće	
Wšelščizny a nawěštiki w někotrych čžiščach.	

Wšchisřpommjenjo.

„Katholicsti Bošol“ je 36. lětnik, přeni w nowym porjedže, zbožownje dokonjal; licži 53 čžišlow a 442 stronow. Wjele džěła a prócy je w tom wopřichijate. Zo je redakcija to dokonjeć mohła, ma šo džatowacž swojim šobudžělačerjam, a zo su našchi lubi čžitarjo wšcho w prawym čžasu dóštali, swojim expeditoram.

Hłowny šobudžělačerš běšche knjež tachantiski předař Januš Schewczik, tiž je jako pomocny redaktor cyłe lěto jara wuštojnje politiški šichelad a

tež druge powěšće pišal, tak zo móžachu našchi cžitarjo wo zjawnych podawkach z „*Posola*“ runje tak derje a tak spěšchnje hlownišche nazhonič, kaž ze žanoho druhoho tydženika. Wutrobny džak jomu zawdawamy za wšchitku prócu a swěrnú pomoc.

Mnohe a wobšchěrne **nastawki** staj dale podawaloj knjezaj kaplan Andrički a wučer Jan Symant. Dale posćicžachu nastawki k. kanonik fantor Luscžanski, fararjo a kaplanojo Jilip Rězat, Miklawš Jur, Jurij Libšch, Jurij Ršchizant, Jakub Nowak II., Jurij Winger, Pawoł Scholta a Michal Jur w Ligocze-Turawstěj; wučerjo Jakub Kral, Karl Wjenta, Jan Rězat a Jurij Skodeńt; theolog Jurij Delan, Fr. Damian Delent w Americy a Fr. Dismas Hájek w Prahy, gymnasiast Jan Bryl, seminarist Andrički, Miklawšch Holka a Jakub Kofla.

Wschelate **dopišy** jezelechu nam pódla mjenowaných knjezow hiščeje k. fararjo a kaplanojo can. Jakub Herrmann, Jurij Kubasch, direktor Jakub Nowak I., Jan Scholta z Kulowa, Bernard Hicka, Michal Schewczik, Jan Just a Jurij Hejdušcha, zapóšlanc Michal Kofla, gymnasiast Pawoł Knješt, Jakub Hicka z Radworja, Jakub Cyž ze Stróžiščeja, Michal Wawrit a Jakub Schěrc z Khróšćic. Wšcho hromadže su potajfim redaktorej 36 spisowučerjo pomoc posćicželi, mjenujcy 19 duchowni, 5 wučerjo, 1 theolog, 2 gymnasiastaj, 1 seminarist, 2 kšbštrstěj bratraj a 7 Serbja z kraja. **Jeno z jich pomocu je nam móžno było, „Posol“ kóždy tydžen wudawacž. Zohodla wšchem sobudželacžerjam w swojim a w mjenje wšchěch našchich Serbow najwutrobnišchi džak wuprajamy. Nječ nam tež dale swoju pomoc ničtó njewotčěžnje!**

Stownu expediciju w Budyschinje je tež lěta knjez inspektor Jakub Wjeńka w Budyschinje swěru wobstaral. Haczruniž mějesche nětko kóždy tydžen tele wulke džělo, a to často tež runje pšchi mnohim zastojńskim wobstaranju, njeje nam swoju pomoc tola zapowěł. Jomu a jeho čěstnej mandželstěj budž našch a wšchitkich našchich cžitarjow najwutrobnišchi džak!

Za wulku a z tydžeńskim wukhadženjom wjele rozmnoženú prócu džakujemy so tež wšchitkim, kotřiž su „*Katolski Posol*“ w jenotliwych wosadach rozdžěleli a zaplaćenjo k nam káli. Běchu to, jštož wěmy: w Króšćicach k. kaplan Just, pšchekupcaj Domanja a Zarjeńt a poselnik Skala, we Wotrowje k. can. farar Herrmann, w Kutowje k. P. Romuald a Lehmann, w Njebjelcžicach k. farar Kubasch, klamar Kubasch a Schwejda, w Kamjencu k. farar Hicka, w Róžencze k. administrator Matusch, w Kalbicach k. farar Wjedrich a kaplan Andrički, w Kulowje k. farar Krause a kaplan Scholta, w Radworju k. farar Jur a kaplanaj Winger a Scholta, w Waczonju k. administrator Libšch a kubleč Wječ, a w Zdžerli k. Czorlich.

Cheemy dha tež w nowym lěcze zas ze zhromadnymi mocami džělacž. Wšchal je wšcho k Wozej čěstjezi a k spomoženju našchich lubnych Serbow.

Tuž na zashwidženjo w nowym lěcze!

W Budyschinje, 31. decembra 1898.

Redakcija „*Katolskoho Posola*“.

Katholfski Posol

Wudała so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 p., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryneca 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 1.

1. januara 1898.

Lětnik 36.

Budź khwaleny Jezus Khrystus!

Tole njech je tež tón króć, hdyž „Katholfski Posol“ 36. lěto nastupuje, nowolětnje postrowjenjo a pscheczo.

Božu čjesć a Serbow spomoženjo spěchowacź. To běšče zamysł, z kotrymž je našch njezapominy **Hórnik** „Katholfski Posol“ załožil, to běšče tež **nadawl**, kotryž je „Katholfski Posol“ stajnje pytał dopjelnicź. Tež w nowym lěće naš niczo druge njepowjedže.

W nowym lěće! Strašnje spěschnje smy živi. Kaž wečora zda so nam bjeć, zo posledni króć swój nowolětny postrow pisachmy. Pšchińdže nalěczo ze swojej nadźiju, pšchińdže lěczo ze swojej staroscźu, pšchińdže nazymjo z hórkej zrudobu nad hrózbny podawkom w serbskim kraju — a wšcho je nimo. **Zola nimo njeje wopomujeczo.**

Tež za nowe lěto smy sebi wobthowali nadźiju, nadźiju na lěpsche časy. Tuž dha pschjemy našchim lubym Serbam, zo chcył jim Bóh jich džělo žohnowacź a prócu mytowacź, zo bychju dobre lěto měli. Bóh chcył wotwobrocźic wšchitke njebožo w domach a na polach, Bóh chcył jich pschelowacź psched strašnymi khoroscźemi, Bóh chcył jich zakitacź psched najzrudnišchim, sčtož móžemy sebi myslić, psched hańbu, kotruž starschim džěczi naczinja. Njech so zas z nowa wobtruczi mjez lubymi Serbami woprawdžita boh abo jojeć, strowa nabožnosć, našchich wótcow sprostje, pokorne wajchnjo a žiwa, skutkowna lubojecź. Potom budže nowe lěto za wšchitkich **zbóžne nowe lěto.**

Něšto dobre je minjene lěto za cety našej narod pschinjesło: wobzantnujenjo, zo ma „Katholski Bosol“ kóždy tydžeń wukhadžecź. Tuž dha chcemy w Božim mjenje započecź. Nadžijamy so ze wschey dowěcu, zo budže to Serbam k spomóženju; nadžijamy pak so tež, zo budža wschitcy, kotřiž móža, nam pschi tom pomhacź: z pisanjom wužitnych a čzasej abo potřebnosćam pschiměrjenych nastawkow, ze slanjom zajimawych powěsćow z jenotliwych městow abo wsow a wosadow, a z rozslchěrjenjom „Katholskoho Bosola“.

Hizo smy ze wschelastich stron zhonili, zo woteběrarjo za „Katholski Bosol“ runje tohodla, dokelž ma nětk kóždy tydžeń wukhadžecź, pschibywaju. Tuž móžemy so nadžijecź, zo tež najebacź dwojotny wudawč, kiž nam nastanje, tola wobstojimy, byrnje pschinoschł jeno wo 50 pj. powyschenty byl. Něch pak su **dobrowólne dary** tež dale lubosćiwomu wobkedžbowanju porucžene. Wschal seže widželi, zo z pjenjezami derje hospodarimy a je derje naložujemy.

„Katholski Bosol“ potajkim nětko wukhadža **kóždu sobotu**, a płacži pola našchich agentow 2 hrivnje, na pójcže 2 hr. 60 pj., z kschiznym zwjazkom kóžde čžiško do domu slane 3 hr. 60 pj.

Naschim čžesćženym sobudželacžerjam a agentam pschivólamy wutrobne:

Daj Bóh zbožo k nowomu džětu!

W Budyšchinje, 1. wultoho róžka 1898.

Redakcija „Katholskoho Bosola“.

Wjercze so kolporterow na kěžbu!

Z dóstatoho dopisa zhonich, zo něfajke nabožne, kaž so wudawa, cedulki (wo La-Salecže, ale njewěm, wo čžim jednace) po Serbach so kolportiruja. Tež „Katholski Bosol“ hižo njedawno psched kolporterami warnowasche, a w čžisle 22. z 23. oktobra 1897 cety nastawč pschecžiwu tamnej wěcy pschinjesje, a to z najslěpschim prawom. Toho kralowskeje Wshotošcži princzej Marezje so wo snje njewudžije, cedule po Serbach wokolo slacž. Z dopisa zhonich dale, zo so ludžom powěda, jako bych ja cedule wokolo slal. Tohodla z tutym wozjewjam, zo papjerki ani wobhladał nješlym, wjele mjenje je slal. Me něfajcy bjezswědomičži židža su zasly jónu někotrych hlupych Serbow wužili k wobohacženju swojeje móžchny.

Nětk pak wznicže cedule a tykńcže je do kchachli; za pschichod pak nje-kupcže nic najmjenšche nabožne pišmicžto, khiba wot swojich wosadnych duchownych knježich samych, abo hdyž je z dobom w „Katholskim Bosole“ porucžene.

Žilip Nězał, dwórski kaplan.

Ž Luzicy a Sakskeje.

Ž **Budyšchina.** Dospołnosće nascheje kchroniki dla chcemy zdžělicź, zo je najdosťojnišchi knjež biskop a tachant Ludwif z pschihłosowanjom knjezow.

kapitularow can. fararja Skalu za assessora tachantskoho konsistoria pomjenowal.

3 Budyschina. Wotrjesne hejtmanstwo je 18. hodownika dowolilo, zo smědža so w Budyskim, Lubijskim a Ramjencskim hamtskim hejtmanstwje dary za fond k podpjeranju wudowow a sprotow serbskich wučerjow zběracz, kotryž ma so jako jubilejny dar Serbow kralej Albertej pschepodacž. Wubjert, k tomu kóncej tworjeny, je hjez kóndženja swoje džěło započzał a w najbližšim časju ze swojej próstwu mjez lud stupi. Wubjert wobstoi z kf. fararja Gólcza, pschedydy, tach. předarja J. Schewczika, město-pschedydy, wučerja Sommera, pismawjedžerja a pokladnika, dr. E. Muki a wučerjow Pětra Hile a Handrija Smoły.

3 Budyschina. Srijedu 29. hodownika mějesche w „Wisčćej jamje“ w Budyschinje hudžbnny wotrjad Maczicy Serbskeje swoje posedženjo. Na nim wupraji rozpramjeť knjez wučer Symank z Baczonja nutrne žadanjo, zo by so narodny spěw bóle hacž dotal w serbskich schulach hajil, a zo bychu so wofebje za schpatne pschěložki němjskich spěwow nasche kraje ludowe do „Spěwneje radosće“ pschijale. Tež maja so narodne stawizny bóle hajicž. Tuž wotrjad wobzamkny, zo ma komissija serbskich wučerjow „Spěwnu radosć“ po paedagogiskich zasadach dživajo na wuprajene žadanja pschedželač. Do tuteje komissije wuzwolichu so wučerjo: Symank, Klimant, Njela a Schudač. Za nasche spěwańske towarštwu maja so schtyrhłosne mužske spěwy pschihotowacž a wudacž. Wo to maja so staracž Brauner, Glodent, Freischlag a Kocor. Dr. Muka namjetowasche dale, zo bychu Serbja ke kralowej čzesčzi w Budyschinje jubilejny swjedžen zarjadowali. K tomu kóncej wubra so wofebity swjedženiski komitej. Na posedženjo hudžbnoho wotrjada běchu so sedmnacžo knježa zeschli. Tež knjez pschedyda Maczicy, scholastikus Busczanski, schtyri hodžiny trajace posedženjo ze swojej pschitomnosčzu poczesčzi.

— Na městno nahle zemrětoho schulskoho dohladowarja Rabiza je so schulski dohladowar Schütze z Grimmy, kotryž bě w swojim časju w Ramjencu, za schulskoho dohladowarja w Budyschinje pomjenowal.

— Sobustaw nascheje wofady, knjez Wiklawšch Ernst Ducžmann z Džěžnifec, je za 30 lětnu swěrnú službu jako expedient pola měščanskich papjernikow pschipóznawacy diplom wotrjesnoho hejmanstwa a čjesťny dar wot papjernikow dóstal. Minjenu srijedu bu jomu a hišćeže druhomu zastojnikaj dwoje wuznamjenjenjo swjatocznyje pschepodate. — Wutrobne zbožowšćezjo!

— Serbski seminar w Prahy je nahle wschěch bohospłowcow zhubil. Najdostojnišchi knjez biskop je jich mjenujcy do Mainca na seminar pósłal. Měchamy so nadžijecž, zo nasch nam tak drohi seminar w Prahy na pschecy hjez theologow wostanje a jo tak na hoły konwikt gymnasiastow pomži. To by čezka rana byla za nasch lud.

3 Malbic. Sobustawy nascheje „Bjesady“, kottijž maja knihi wupožčene, njech je nam wróčza. Zute, njedželu, w zhromadžiznje je k tomu pschiležnosč. Tež herak so knihi pschijimaju: pola knihownika Marcžika a Březana, pschepupca.

3 Drježdjan. Tu swjeczěšche 21. decembra wysokodostojny knjez konsistorialny radžicel a farat emer., nasch luby krajan, Pětr Krecžmar, rodž. ze Sulschec (23. januara 1814), swój 60 lětny (potajkim dejmantny) měščanski jubilej, wěšće žadny swjedžen! Wo tym, zo běšche hižo dny přjedy

lubomany a čzešeženy knjez ze vschěch stron zbožopšchecza pschijał, a na swjedžeńskim dnju samym w swjatocznym czahu ze swojoho wobwydenja do Friedrichstadtskeje kapale, joho něhdušeczeje farškeje cyrkwoje, pschewodžany był, swjeczešce tu jubilejnu Božu mšchu z assistencu k. prašesa Maaža a dwór-
ského kaplana Kleina w pschitomnosceži mnohich duchownych a njelicžomnych wofadnych. Na wschitkich woblicžach běšce radosč nad tak njewšchědnej swjatocznoscežu a pschi wysokej starobje hišeczeje spodživnej čerštwoscežu. Zelene a kečejate rostliny a wschelaka pycha a deba, z fajšejž běšce cyrkwička bohacze wuhotowana, kaž tež mnohe jubilejne dary a wopomnjecza beču razny dopokaž pomšchitkowneje pschiwisnosceže, kotraž jubilara k woltarjeje pschewodžešce. Pschewodžany knjezej jubilaraj hišecze pschecy mnohe lěta! —k.

3 Drježdžan. Běchmy njemalo zwjeseleni, hdžž wutoru 14. decembra do towaršchnoho lokala Drježdžanskeje Sednoty (towarštnwa katholicich Serbow) tam zastupichmy, pschetož nic jeno chy generalštab Drježdžanskich katholicich Serbow (z džela hižo schědžiwu mužojo), ale tež wjele mlodych Serbow a Serbowkow bě tam zhromadženych. Towaršchny lokal běšce tatrjec pschepjelny, a na wschěch woblicžach bě widžecž serbska wjesoloscž a pscheczel-
nosč. Zadyň džiw tež, pschetož nasch serbski krajan, wysotodoštojnny knjez wojeski farač Jakub Njencž, měješce pschecy zasy zajimawy pschjednosč w swojim pučžowanju do swjatoho kraja. Pschjednosč běšce z džela k hnutnoho a z džela tež humoristiskoho wopšchijecza; knjez rycznik dosta za to mócnny džak a sławu wot tak bohacze wopytaneje zhromadžizny! — Po pschjednosčku běšce sškadowanjo pjenježnych sředkow k Božomu džěscžu za k hude katholicke Drježdžanske šyrotu a nawda so k tomu wotpošladanju nadobnje. Tola tež druhe štkki kšecšezanskeje miłosceje spěchuje tute towarštnwo: wone podpjera swoje sobustawy w štruchlych dnjach khorosce a po smjercži z duchownymi štkkami miłosceje, zo jich k rowu pschewodža, tež z pacžerjom a z Božej mšchu za kóždoho wotemřetoho sobustawa so stara.

Mjedzlu 14. wulkoho rózka chce Drježdžanska katholicka Sednota swójbnny wječžor wotbywacž w hošcencu „Stadt Petersburg“. Na tutón swjedžeń su tež hižo serbscy hercy z Lužicy sšazani a tak tam serbske hujele a serbska reja pobrachowacž njebudža. — Tak je prawje. — Njech so tam Drježdžanscy Serbj a zasy raz prawje rjenje a pschistojnje ryzny serbscy zawjesela a na swoju ródnu serbsku Lužicu, hdžžž jich kolebka stojecze, so dopomnja, dale pak tež z nowymi mocami we swojim towarštnwe ze serbskej luboscežu a pschewodžoscežu so dale staraja za časne a wěczne zbožo swojich sobustawow. Potom jim podpjera a derjeměnenjo wschěch horliwych lužiskich Serbow ženje pobrachowacž njebudže. M. K.

3 cyloho swěta.

Sakska. W přenjeje komorje pschindže w poslednich jednanjach do hodownych swjatych dnjow tež rycž na cyrkwinške patronatštnwo. Lutherška krajna synoda běšce ze žadanjom wustupila, zo cyrkwinški patron njesmě wjacny swoje prawo wuziwacž, tak rucže hacž so ke katholickej cyrkwi wróćeži. A tomule žadanju běšce zwonkowny nastork dał nawrót princy Schönbürg-Walden-
burga do křina katholickeje cyrkwie, kotrohož nan je patron mnohich lutherškich cyrkwojow. Po nanowej smjercži budže to syn. Tu k hwilu pak hižo něhdže 60 lutherškich farow Sakskeje pod katholicskimi patronami (tachantštnwom a kšěštro-

maj) stoji, mjez tym zo ma jenož jena jenicžka katholicsta fara (Madwoćska) luthersteho patrona. Zo so pola mnohich za prawo nima. Samo na sebi wšchaf smy tež my toho mēnjenja, zo so za lutherstu cyrkej tež najlěpje lutheriski patron pšchisťoji a nawopak. Tola wo to so tu njejedna. Tu mamy z prawa wizniškim praschēnjom čžinicž. Patronat wotpočžuje w sponujenyh padach na wěštyh kublach abo knjejštwach a nic na wosobach. Wosoby móža patronatske prawa wužiwać jenož tehdy, hdyž tajke kubla abo knjejštwu maja, a jenož tak dołho hačž je maja. Hačž je nětko wojoba, kotraž je jako pšchedstojicžetka abo wobšedžetka knjejštwu z dobom tež mějicžetka patronatskeho prawa, muž abo žona, wěrliwa abo njewěrliwa, na tom po zakonu nicžo njezaleži. Zakon tu jenož jenu mjezu čžehnje, a to dla wěrnywuznacža, sebi žadajo, zo ma cyrkwiniski patron katholicsteje, luthersteje abo reformirowanceje wěry byčž. Z dobrym prawom tohodla našch najdosťojnišchi knjez biskop, kotryž ma jako tachant w přēnej komorje swoje městno, na tele zakoniške postajenjo pokazawišchi praji, zo by tola zakon sebi samomu napschecžo rycžal, hdyž w jenyh paragrafje katholicow jako patronow pšchipožnawa a hdy by w druhim katholicam tele prawa wzacz chcył. Sčhtōž z luthersteje cyrkwyje so do katholicsteje wrōčži, je ruuje tak dobry katholic, kaž žadyn drugi. Tajka kroczel njeje njezakoniška a tuž by njesprawne bylo, nětomu prawa wzacz, hdyž tola nicžo zawinowal njeje, a hdyž tola prawa nic joho wosobje, ale joho wobšedžēntwu pšchinaleža. Knjeza biskopowa rycž bu wot komory z wulkim spodobanjom a bravom pšchijata. Ministr drje chcyšche zacžisčacž tejele rycže trochu wosłabicž mēnjo, zo so prawo nikomu wzacz njesmē, ale jenož wužiwanjo prawa, tola tajke wukładowanjo je tola pšchepodžiwne. Sčhto by to bylo, hdy by bur prawo mēł, po sjudowym poln na swoje jēzdicž, ale jēčž so jomu dowolilo njeby! — Zakon so najebacž biskopoweje rycže ze wšchēmi pšchecžiwu sedmimi hłosami pšchija.

Němsta. Wjēčch Bismarck, něhdyšchi železny fancelc, počžina prawje kipyry byčž. Čžerpi na hłowubolenjo a wicž. Hdyž wōndano pryne Hendrich joho wopyta, zo by pšched swojim wotjēzdom do Kinskeje jomu božemje prajił, powita joho wjēčch jedžo. Tež hdyž kejžor Wilhelm iducy z Kila Bismarcka z wopytom počžescž, njemōžesche jomu wjēčch pšched tčžžu napschecžo hiečž. Tež železna natura zezerzawi!

— Kejžorowy bratr, pryne Hendrich, je pšched hodami z lōdžnym wotdželenjom do Kinskeje wotplowal, zo by tam nad němšimi lōdžemi wyšchšche komando pšchewzał. Pšched samym wotjēzdom mějesche kejžor šwjatocžnu rycž, w kotrejž mjez druhim pryne napominasche, z „wobronjēnej ruku praschecž toho“, tčž by so zwažil, Němcam prawo pšchikrotčhicž. W zahorjenošcži wotmołwi pryne z trochu pšchehnatyimi šlowami, tak zo mohł sebi šwēt myšlicž, sčhtō wē sčhto so to nječžini. Šendželske a francōžske nowiny so tež tomu smēja mēnich, zo drje je so lēdy hdy žadyn kšchizny čžah z wjēčchj šwjatocžnošcžu započžal Strach, do kotrohož so pryne poda, tež wopravdže wulki njeje. Najwjēčchi hrozny jomu, kaž lōždomu, sčhtōž po šwēta kulī na lōdži pucžuje, na morju. W Kinskej samej ničtō Němcam njewobara, Kiaw-Čžaw z wokolinu sebi pšchisťowicž, čžim mjenje, hdyž wšchōn šwēt widži, zo Ruska z Němskej džerži. Ta je mjenujch nětko tež jedyn kinskeji pšchisťaw, a to nimo mēry wažny Port Arthur wobšadžiła; tōn šamjny, kotryž bēchn w swojim čžasu Japanjenjo dobyli, ale po roztažu wulkomocow zasny Kinskej wrōčžo dacž dyrbjeli. Nětk je sebi jōn Ruska do kapy tyfny! Šendželska pak pšchi tej

składności też farmacja hladaczej njecha, ale je 28 wójnstich łódzi do kinejskiego morja wupóslala, zo by trafaj ze składności też cżwał kinejskeje schlapła.

— Pruski sejm je so na 11. januar powołał. Pschede wschym zmjeje tutón sejm z nowa 100 millionow na pofupjenje pólskich kubkow pschizwolicz.

— Würzburgski biskop dr. J. v. Stein je so za archybiskopa do Mnichowa powołał.

— Mandżelska němstoho kanclerja wjercha Hohenlohe je zemřela. Čželo wužoownowa w pschitomności kejžora nowy Barlinski delegat Neuber w kanclerjowym palasce; pokhowane bu tešame njedzelo w Schüllingsfürst.

— W poslednich 10 lětach je Němska 7537 millionow hriwnow na wójsto a namórnístwo wudala; to wuczini kóžde lěto 753 millionow. Na tym nima hiščeje dofej bycz, ale wjele wjetsche sumy ma parlament hiščeje pschizwolicz wosebje za kóžništwo. Ke kajkomu kónceji ma to dóńcz, hdyž ma kejžorstwo tola hižo pschez 2000 millionow hriwnow dołha?

— 11,500 hriwnow pjenjez je so w Pruskej wustajilo, zo bychu so podwyscham za nje zuby porjedzate a, je-li trjeba, wuměšste zuby zasadzowale. Wady w zubach pschi komandowanju jara zadzewaju.

— Zwjazkowa rada dawa w němstich pjenjez-bijernjach za 20 millionow dżesaczmarfowstich złotych bicž.

— W Simerath pola Natchena dyri bñyf pschi hylnym njewjedrje 5. hodownika do tamnišcheje katolskeje cyrkwie a hnydom zapali. Wohen tak ruče wofoło so hrabasche, zo so z nutskowneje cyrkwe nicžo wutorhnycz nje-hodžesche. Senož wěž stoji wošta. Psched nětotnymi lětami pak so wěž, tež pschez bñyf, spali, tola cyrkej, hač runje wobschodžena, so zdžerža. Dofelž pak hiščeje dołh za wěž zaplaczeny njeje, je tak hižo khuda wosada čžim zrudnišcho potrjehena.

Kr.

Awstria. Njewěstocz w nutskownej politycy traje dale. Słowjanste narody so bóle a bóle združuju, kaž běsche to wosebje na sřadžowaney słowjanskich wótečincow w Krakowje widžecz. Tuž njeje stracha, zo bychu tam słowjanste ludy Němcam podležale.

W Prahy nashy lud abo stanowe prawo njeje hiščeje zbehjene. Šewak pak tam najrjeńšchi měr knježi a cuzy wojacy so po nēcžim zash do swojich kasarmow wróčeja. Čžescha stoja kručže na swojich žadanjach a so pod žanym wuměnjem swojich prawom njewzdadža.

— Kardinal Schönborn je we wschitkich cyrkwach wokolniki rozdzělecž dał, w kotrychž wěrnych k pschistupei do wujednawacoho zjednocženístwa namotwa. Sobustawy tohole zjednocženístwa maja so z modlitwu a ze škutkom wo to staracz, zo byschaj so rozkorjenaj narodaj zash zjednali.

We Wuherскеj so knježestwu tež postronki torhač pocžinaju, a ma so za to, zo so pschednydže ministerstwa, Banfy-ej, lěpje njeponóže, hačž. Badeni-ej, zo budže wotstupicz dyrbečž.

Rom. Leo XIII. swjećzi džensa swój dejmantowy měšchniski jubilej. Z horcej džakownoczju pscheczíwo Bohu wobdžela so wschón katolski swět na tymle wurjadnym swjedženju. Haj, zawěрно, Bohu šluscha nash najwutrobníšchi džak za to, zo je cyrkwi w tak strašnych časach tajkoho wustojnoho wjedniča dał a zo joho w tak wysokej starobje w polnej duchownej čžilosczji zdžeržuje. We wischelakich krajach su biskopja wosebity pastyrski list wudali, kotryž so na džensimšim dnju z klětkow čžita, kaž na pschiklad w Pruskej a Awstriji. Tež so nimale wschudžom džensa wosebity „Pětrowy pjenjež“

zbera, kotryž ma so swj. wótcej jako jubilejny dar pschepodacž. Katholiske towařstwa w Americy su jomu drohotnu Božu martru wěnowale. Tuta je ze jamoho złota a ž 90 dejmantami wobjadžena. Tuž bjez džywa, zo 200,000 hriwnow płaczi.

Biskop Anzer, pod kotrymž kineiske missiony stoja, bu wot bamža mišceziwje pschijaty a je so zasy do Berlina wrócił, hdžež bě 29. hodownika zasy fe fejšorej pscheproschenu.

Gričijka. Kral Jurij je w tyhle dnjach wuměnenja měra z Turkowstej podpijał. Tež gričijsti sejm je tefame bjez komidženja pschipóznał.

Turkowjka. W Macedoniskej su Turkojo hižo zasy surowje pschecziwo kschesczanam zahadželi. Wjele kschesczanow je tam martrariske smjerceze zemreło. Žony a džěči buch u wumocowane, schesczo buchu živi na koliki zakłóci a potom spaleni, družu kschizowani, jedyn duchowny ze smotu polaty a spaleny, wěšty Žetow bu za nozy wobwěscheny a wisafche tak tři dny, doniž we wulkich bolofčach njesemrě. Takim surowym žadlawofčam Turkow dyrbjale wulkomocy tola skoro tónce čžinicz.

Wšhelcžizny.

* (Raz, dwaj, tři.) Njedawno pschijědže sławny ruski hudžbnič Sasonow do Prahi, zo by tam koncert čžěfkeje opery dirigował. Chceće wědžecž, sčyto wón praji, hdžyž, z taktowfu zamachawšchi, k zaspěwanju znanjo dawafche? „Raz, dwaj, tři“ — a nic einš, zwei, drei.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 1—18. z Budyšina: Can. Cap. Senior Monsignore Jakub Kučank, Can. Cap. Cantor Hermann Blumentritt, Can. Cap. Scholasticus Jurij Łuscanski, Can. farař Jakub Skala, direktor wučerskoho seminara Franc Löbmann, direktor tachantskeje šule Jakub Nowak, kapłan Jakub Nowak, tachantski předař Jakub Šewčik, registrator Jurij Banda, inspektor Jakub Wjenka, zwóńk Franc Jaenich, August Wjerab, Mikławš Šram, Mikławš Schäfrich a M. P., Mikławš Müller, Hańža Albertowa, Marija Špitankowa, Jan Jaenich, 19. farař P. Malachias Stingl w klóštrje Marijnym Dole, 20—24. z Wotrowa: Can. farař Jakub Hermann, Mikławš Šolta, Michał Robl, Pětr Nowak, Pětr Ryehtař, 25. Jurij Cyž ze Žuric, 26. Mikławš Krawe z Nowo-městačka, 27—29. z Drježdžan: Jan Bryl, Mikławš Ledžbor, Marija Pjetašowa, 30—35. z Radworja: farař Mikławš Žur, kapłan Jurij Winger, Jan Šenk, Jakub Delan (alej), Mikławš Čech, Marija Ščapanowa, 36. Hańža Roztokec z Hodlerja, 37. P. Benedikt Chejnovský w klóštrje Oseku, 38. Marija Hantušec w Khelnje pola Mišna, 39—41. z Pěskec: Michał Mječela, Jakub Manjok, Mikławš Pólk, 42. Jan Handrik z Kamjenej, 43. Hana Wenclowa z Bronja, 44. Jan Krasa z Běšec, 45. 46. z Kozaric: Madlena Kralec, Jakub Koprij, 47. Jurij Wjenka, oblatu O. S. B. w Sekawje, 48. Jan Wjenka, gymnasiast w Prazy, 49. F. Fr. Dismas Hájek, kapucin w Chrudimje w Čechach, 50—52. z Khelna: August Krawe, Jan Krawe, Khrystina Donatec, 53. Mikławš Wólman z Łuha, 54. Handrij Haša ze Zajdowa, 55. August Rychtař z Nowych Bobole, 56—59. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Wjacławsk, Mikławš Khěžka, Hana Zarženkec, 60. Michał Wawrik z Khróšćic, 61. Handrij Dubski ze Židowa, 62. Mikławš Bruska ze Smjerdžaceje, 63. Michał Rječka z Małych Bobole, 64. Jan Rječka, wučer w Žitawje, 65—67. z Róžanta: administrator P. Tadej Natus, Jakub Šolta (Blažik), Mikl. Šolta, 68. Mikławš Robl z Čornec, 69. Pawoł Vieky z Hasłowa, 70. Khata Bräuerjee z Ralbic. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1897: kk. 612. Michał Budař z Nadžanec, 613. Jurij Wjenka, oblatu O. S. B. w Sekawje, 614. Jan Wjenka, gymnasiast w Prazy, 615. Pětr Kudžela z Bronja, 616. August Krawe z Khelna, 617. 618. z Radworja: Jan Rječk (młyn), Teresija Winklerjowa, 619. Jurij Winař z Kamjenej, 620. Marija Kašporowa z Měrkowa, 621. Hana Kralowa z Maisec, 622. Michał Kóč z Brjemjenja, 623—625. ze Zđerje:

Jan Schäfer, Jan Šmarander, Jan Čorlich, 626. Jan Valten z Haslowa, 627. August Rychtař z Nowych Boboľc, 628. Jakub Wenel z Džěžnikec, 629. Mikławš Bruska ze Smjerdžaceje, 630. Michaľ Wowčerċ ze Šunowa, 631—634. z Róžanta: wučef Karl Wjerdka, Michaľ Suchi, M. Klimantowa, Mikławš Šoľta, 635. 636. z Pěskec: Michaľ Mjehela, Michaľ Mjehela (Hopjela), 637. Jurij Ditrich ze Smjerdžaceje, 638—642. z Wotrowa: August Rychtař, Pětr Rychtař, Madlena Čornakowa, Hana Lebzyna, Jakub Buk, 643. Jakub Šerak z Nowodwora, 644. Jakub Hajňš z Kanec, 645. Jakub Rjeda z Kašec.

Na lěto 1896: kk. 757. Teresija Winklerowa z Radworja, 758. Hana Kralowa z Malsec, 759. N. N., 760. N. N.

Na lěto 1895: 739. N. N., 740. N. N.

Na lěto 1894: 727. N. N., 728. N. N.

Porjedženka: 1897. č. 608. ma rěkać Jakub Kilank nie Herbrich z Koslowa.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: K Božomu džěsću hišće: Jakub Helgest z Brěmjena 15 hr., Madlena Petermannec ze Zdžerje 1 hr., njemjenowana z Khróscie 20 hr., njemjenowana z Banec 1 hr., Haňža Kuškec (služowna) w Radworju 5 hr., Mikławš Šoľta z Radworja 6 hr., Jakub Libš z Radworja 16 hr.

Za faru w Lubiju: tach. služ. Lukaš za předate póstowe znamki 1 hr. 5 pj., wojeŋski farař J. Rjenć 10 hr., třo njemjenowani 1 hr. 15 pj., dobytk 1 hr. 20 pj., N. N. 50 pj., N. N. (za wotemrětych) 1 hr., N. N. 50 pj., N. N. 1 hr. 80 pj., dwóřski kapłan F. Rězak 10 hr., kantor Bur 10 hr., N. N. wot předatych knihi 15 hr., N. N. 1 hr.

Za katolsku polěpšerňu: z Budyšina: knihiwjednik Hilger 3 hr., kupe Riedel 6 hr., J. J. z B. 25 hr., H. H. z Z. 6 hr., August Rychtař z N. B. 10 hr., žiwnosćer z měsćanskeje wosady 40 hr., M. W. z H. 10 hr., J. M. z Č. 20 hr. — Ze Šunowa: K. K. 1 hr. 50 pj., Mikł. Šoľta, rěznik 3 hr., Pětr Narćik, krawski mištr 1 hr. 50 pj., Hana Rjelkowa 50 pj., Michaľ Wowčerċ, korěmař 1 hr., R. H. 10 hr., Michaľ Šoľta, korěmař 2 hr., Jurij Wićaz, piwařski pomocnik 5 hr., Haňža W. hišće 6 hr., Marija Rabec, hospoza 1 hr. — Z Konjec: Pětr Čornak, žiwnosćer 10 hr., Jakub Brězan, žiwnosćer 2 hr., M. H., w. 1 hr., kubleř Jakub Šoľta 2 hr., Swójba Čornakec (Rachelic) 4 hr., Mikł. Lebza, Marija Lebzowa, wuměňkarkej po 3 hr. — Z Ralbic: Jakub Manjok 50 pj., Kłata Brauerjec 1 hr., překupe Michaľ Brězan 2 hr., Jakub Pječak, kubleř z Nowoslic 1 hr. 50 pj., Jakub Kilank z Koslowa 50 pj. Jurij Žur w Ralbicach 5 hr.

Za serbski fond krata Alberta: k. Jurij Žur w Ralbicach 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2324 hr. 80 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćer z W. 10 hr., přez sotru Edelredu z Ostrowa 6 hr., přez k. wučerja Štođenka wot Radwořskeje platoweje komisije 2 hr. 85 pj., Jan Vonásek, zarjadnik wulkokubła w Plawěi pola Znojma 1 hr. 68 pj., Richard Dostál, bohosćowc we Wołomucu 84 pj., Karl Michl, překupe w Slaném w Čechach 4 fl. = 6 hr. 72 pj., wubjerk wyššeje realki přez professora Drúbka w Pisku 3 fl. = 5 hr. 4 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 50 pj. + 1 hr. 30 pj. + 70 pj. + 40 pj. + 90 pj., Jurij Moeller ze Šunowa 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobustawy bratřtwa „Sěžujoweje Wutroby“ a „Zapochćoľstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu januaru Bohu woprować: „Za powołanjo t měsćniřtwu.“

Wobhydlenja za dželaczerřske swójby a jenotliwe wosoby so pschcnajimuja w Baczonju čizsto 4.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“.

Čizćež Smolerjec knižicizćežernje w Maćičejnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 p., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 2.

8. januara 1898.

Lětnik 36.

Leo XIII. a jeho dejmantowy jubilej měšcništwu.

Joachim Pecci narodzi so 2. měrcu 1810 w Carpinetu, małym měšćaczkju cyrkwinšeho stata. Jeho starschej běšćtaj hrabja Ludovico Pecci a Hana Prospera, hódnej starošlawneho zemjanskoho mjena. Wosebje mać wuznamjenjesche so ze skutkami křesćanskeje miłosće a rećasche po dalokej wokolinje „zežiwječka khudych“. Přenje rozwučenje dósta mały Joachim doma a pola swojoho wuja Antonia, kotryž běšće rycznik w Romje. Potom zajtupi mlódzenc do jesuitskoho wustawa we Witerbo. Tu mjenowachu joho „Pangioletto“, to reča: jandželka, zo bychu něžnu miłosć a čisztotu pola wučerjow a sobušulerjow jenak woblubzenoho mlódzenca z tym woznamjenili.

Hizo tehdy začuwawšce Joachim Pecci w sebi powołanjo k měšcništwu a pschihotowawšce so z wulkej horliwosću na nje; ale haŕle w 27. lěće swojoho žiwjenja 1. januara 1838 móžesche w kapali swj. Staniškawa Kostki přeni raz njekrwawny wopor Nowoho Zakonja woprować. Běšćekadowawšce sebi mjenujey lěta dolho, hač by do swětnych abo kłóšćerskich duchownych schoł, doniž so skónčnje za přenišćich njerozjudži, zo by, kaž sam pišce, „jako wopravdžity duchipastyr wschitke duchownske džěla wufogjeć mohl“. Hizo do měšcnišće swjećizny běšće Hryhor XVI. mlódoho Peccia joho njewschědných wědomosći dla za konsultora (radu) kongregacije Tridentškoho koncila pomjenował. Starschimaj, bohužel, njebě popchate, džěń primicy, na kotruz běšćtaj so z wulkej žadošću wjeseliloj, doczakać.

Štydom po šwjcejzijne bu Joachim Pecci jako bamžowy delegat do Beneventa póskam, hdžež so jomu paradži, za krótki čas zlé rozkorjenu provincu změrowacž a nanajwuschifnišcho zarjadowacž. Wjecz lět pozdžišcho

Exsurge Domine adjuva nos

Leo P. XIII

pomjenowa joho bamž za swojoho wupóšlanca ke kralowškomu belgiškomu dworej do Brüssela. Z wulkej wustojnošću tu swoje wažne zastojnstwo wufonješche, tak zo sebi nic jenož pschihilnošć kralowškocho dwora, biskopow

a męschnikow, ale też lubosć cyloho ludu doby. Tola polnócnie podnjebjo joho strowosćzi njetyjesehe, a bu wón tohodla po swojim pscheczu hižo za tři lęta wróćo powołany. Swjaty wótc postaji joho nětko za biskopa do Perugije, fotruž diócejn wot 1846 hačž 1878 z wulkim žohnowanjom wjedžesehe. W czežkich pruhowanjach, z kotrymiž Bóh joho stablo dompytasche: w powodzenjach, hłódže, zemjerženju a khorosćach běsche biskop Pecci stajnje tróschtowacy a starosćizny wótc wschitkich, wosebje khudyh, kotrymž wschědnje we swojim domje cyrobu poskicjesche.

Plus IX. powyhski wulcy zařkužbnoho Perugianstoho biskopa 19. hodownika 1853 na kardinala romseje cyrkwy, a po Binsowej smjerczi wzwolichu joho zhromadzeni kardinalojo 20. małoho rózka 1878 za bamž a. Na 20 lęta hižo Leo XIII. nětko nawjeduje cyrkej Chrystusowu na zemi. Mlutrnu bžakownosć začuwa zaměseže kóžda kšesćezaniska wutroba, wopominajo, zo je Bóža přědkwidžomnosć tomule mužej hobrskoho ducha na stole Pětrowym dejmantowy jubilej męschnistwa docžakacž dała. Bichetož „lumen de coelo“ — swětlo z njebjes je wón woprawdže wschěm dobreje wole, swětlo z njebjes je wón tysacam a millionam tež z wonka katholicseje cyrkwy, tak zo tež najmócnijši wjercchojo a najznamjenicijši diplomatojo njespšestawaja, tomule schědžiwcej we Watikanje hołdowacž. Sako jedyn z najšlawnišchich wučzenych pschitomnosće a zařidženosće stoji Leo XIII. pschěd nami. Za to njeswědčzi jenož joho wěste a rozhladne wjedženjo cyrkwy, ale to wukhadža tež nad slóncu jainišcho z joho encyklikow abo wofolnikow, kotrež wschonu swětej nic jenož wady, bėdu a bludy džensnišchoho cžłowjestwa wotkrywaja, ale z dobom tež wěšty pucž pokazuja, po kotrymž krocžich móža kšesćezaniske staty hrožacej zahubje wuńcž a so womłódnicž k spomóžnomu zbožownomu žiwjenju za čas a wěčnosć.

Wjertchi pať hišćeže hačž z wulkosćju swojoho ducha je Leo XIII. z cžistotu swojoho žiwjenja. A w tom wosebje kótni joho swět wobjimaca móć. Ženje hišćeže hlós nasłėdnika swjatoho Pětra telko wothłosa w rozomje a wutrobje naschól njeje, kaž hlós Leona XIII. We swojim žiwjenju, wučzenju a skutkowanju je wón škalotwjerdy dopokaz za dospólnu njewotwińnosć cyrkwy wot mocow tutoho swěta. Tohodla móžemy w stajnje so množacych duchownych dobyčach, kotrež wón w bėdženju z mocami hele žněje, powitacž pschědžnamjo slóncžnoho męca a pokoja, kotryž wschón swět wozboži, hdyž budže jene stablo a jedyn paštyť! Tole je naschoho jubilarowe najhorcysche pscheczo. Bóh dať, so jomu bórzy špjelniko!

My pať chcemy z nowa swoju lubosć k swjatonu wótczej rozplomjenicž a pschecy zašy a zašy ze swjatej cyrkwy so modlicž:

„Anjez zdžerž joho, a wobžitw joho, sežin joho zbožnoho na zemi a njepodaj joho do rukow joho njespšeczelow!“

Zwostanćje w lubosći ł bližšomu Jezus-džěcátkej swěrn!

(Hodowne powědańčko wot S. B.)

Kruta zyma bė do kraja pschiczahnyła; nihtó njezwěri sebi njetrjebawšich won na rězny powětr, schtóž pał mějesche za so něscho wobstaracž, khwatašche tał rucže hacž mōžno, zo by prawje bōrzn zasny do čzopleje istwicžki pschichol a so pschi kchachlach wohrěł.

Bė to njelubozna, kōždomu čłowjetej njewitana zyma, najnjefmilnišcha pał za tnych, kotřiž njemčjachu ani schčžěpki abo kōncžta drjewa, ani telko pjenježtow, zo bñchu sebi kħuduschku istwicžku wutepieč mōhli. Wobohim kħudym ludžom pschinjese kruta zyma hōrku nuzu a hubjenstwo. Někotromužkuli nanej, kiž so cyly tydžėn prócowasche a njewistawajo džělasche, došahašche zaslužba lėdom ł najnužnišchim potrebnosćam swōjby; to wschaf kōždy nan, kiž ma so za swoju swōjbu staracž, sam najlěpje wė.

Tola swōjba, kotraž ma hiščeže strowoho nana a macž, kotraž so ze wschej swěrn za swojich lubych starataj, dyrbi so pschecy hiščeže zbožowna mjenowacž, byrnjež tež druhdy do wzřosćow pschichła. Alle kał hōrke hōdžiny hatte maja wbohe syroty w swojim žiwjenju pschetracž, kotrež su najdrōžiče kħbło zhubiłe, mjenujey luboho nana a lubowanu macžetku; ach, w swojej kħudobje su čzašto wot wschěch wopuschčzene, jenož hōrka nuza je jich wschėdna towařschnica!

A tutym kħuduschkam kħuščeschtaj tež mały Jan a Hanka, kotraž we wontownym džěle města bydleschtaj. Nan a macž wotpocžowaschtaj hižo dawno w kħlōdnej zemi, tola njebjesti nan, kiž so za wschě stworjenja z jenajšej lubosću stara, bė syrotomaj z najmjenscha wowku, kotruž wnučecy z wutrobu lubowaschtej, zdžeržal. Kħuda stara macžetka nalōži cyly swoju prócu na swoju wnučćow; bė jej z najwjetschej starosću za džěczi trėbny kħlėb zasłūžicž, a tuž pschetykowasche a platasche cyly luby džėn, haj samo do połnoocy. Jan a Hanka dyrbjeschtaj so toho dla spokojeć, zo mōžeschtaj wulki kħlōb ze suchim kħlėdom zahnacž; jenož z rėdka lupi wowka hornicł mlofa. Za cyle lėto njezawohladaschtej džěczi ani čzařki mjasa, tež nic na najwjetschich swjatych dnach, ale wowka pschinjese jimaj njedželu wote mišche mału caltu, z kotrež so rad spokojećštej; rozkraschtej sebi ju na wjele kusćow a kōždy kusć jėdžeschtej z prawje dobrej kħwilku, zo by jimaj čzim dlėje došahało. Sdyž bėschtaj křōncžnje wscho zmutaloj, wołaschtaj wjesele: „D kał je namaj to tola zesłōdžalo, luba wowka, to bė jara dobre!“ Stara macžetka radžesche džěsczomaj, zo dyrbitej sebi kōždy raz kusć ischowacž: „Pschetož“, praji, „lubej wnučecy, ženje njewěštaj, kajfa nuza druhdy nastanje a potom budžetaj wjesolaj, zo štaj w dobrym čzasu lutowaloj.“ A džěczi posłuchaschtej.

Wowka mějesche cyle prawje; wulka zyma pschinjese nuzu do kħuduschteje istwicžki; pschetož wowcyna zaslužba njedošahašche wjacny za drjewa; tuž dyrbjachu wschitecy tijo zymu mrēcž, wonka zatkħadžesche surowy wėtr a dobhwasche so pschėz schćaloby tež do istwicžki nutz; kał dyrłotaschtaj potom Jan a Hanka na wschěch stawach! Tohodla powucžesche jeju wowka kōždy raz, zo dyrbitaj nuzu z lubosće ł Jezus-džěcátkej znjeć, kotrež je hiščeže wjele wjacny čerpjeło hacž wonaj. Z kajkej radoću posłuchaschtaj Jan a Hanka stajnje, hdyž jimaj wowka wo narodže Jezus-džěcátka powědasche, zo je wone w zymnej hrdžicžcy na šyrej kħomje ležalo a to jenož do hołych pjeluschćow powite! haj jimaj

śwęcześniej so woblíčy z radošću, hdyž wotka dale powědašce, tak Bože džěce w hody poslušnym džěczom krašny sčtomik a druge rjane wěcki wobradža, a tuž wješešcej so na pschichodnu patoržicu.

Swjaty wječor — wot wschěch pěknych džězi z horcej žadosću wočafowany — bė so sfóuczuje pschibližik. Bože džěczo thodžesche dom wot domu a wobradžesche wschudže z darniwej ruku wschelake wěcki, kotrež bėchu sebi džěczatka pschale, pschede wschim pak krašnje wupyšchenty sčtomik. Ženož pola malocho Žana a dušchneje Šanki wošta jstwicžka cžėmna a průzdna. Toho dla praschěšcej so džěšći: „O luba wotka, cžohodla dha je Šezus-džěczatko jenož na naju zabyło, cžohodla njeje tež k namaj pschischło, mój smoj cze tola pschecy poslušaloj?“ Tute praschjenja zabolachu wobohu thudu macžeku, kotraž by rady swojimaij lubymaj wnucžkomaj hodowne wjeselo pschihotowala, ale žanoho pjenječka wysche njemějesche, tak jara, zo počza hylzy ronicz. Tola zas tróchtowasche džěšći: „Mojej lubej džěšći, lube Šezus-džěczatko je zawěšce tutón wječor pschegara muzne mělo, ale k lėtu pschidže k wamaj najprjedy a pschijeze pošny wóžycžk wěcow jobu!“ To žmėrowa Žana a Šanku žajš, a radowaschaj so hižo na pschichodne hody. (Pofracžowanjo.)

Statistika cyrkwjow w Jeruzalemje.

Jeruzalem, nam tak znate a mjez měštami zemje najzajimawšce ma nětko 12 z džěla jara rjanych a wullich katholicich cyrkwjow a 18 kapalow. Ž tutech Božich domow leži 15 w nutškownym Jeruzalemje, te druge žwoutka měščanskich murjow; z nich su 20 žjawne a 10 privatne. Wysche toho namata so tam 14 sanktuarow abo swjatocžnych městnow k dopomnjecžu na žiwjenje a cžerpjenje našchoho Krjeza Šezusa Khrystusa. Žwony maja 4, a ławki 12, te druge žaue. — Najrjejšcha je cyrkej swjatoho rowa, hdyž maja katholicowje 6 samotnych kapalow. Wona je jenička cyrkej, kotraž domarodnemu katholicomu wobhydłestwu žhromadnje pschislušcha. Tute wobhydłestwo woblíči so na 2200 dušchow, kotrymž hišcže pschislušcha 200 zwonkownych europškich łacžonskich (romškich) katholicow, 100 Maronitow, 200 Melchitow a 30 Armenjanow, kofsiž su z katholicami uniwrowani abo zjednocženi, a stoja pod romškim stolom, mjez tym zo bėchu prjedy schismatikowje. Woni wobthowaja swój wosebity rituz a ceremonije pschi Božich službach a duchownu hirarchiju. Najwjetšcha cyrkej (swjatoho rowa) je, sčtož žwonkowne nastupa, w najhubjejšich twarskich wobstojenjach. Dofelž maja tež schismatikowje prawa k džerženju Božich službow, pschidže, zo, hdyž dyrbi so porjedžecž, žana pschězenošč njeje, a tak pschi starym woštanje. — Ž horjeka najpomnjemych 30 Božich domow su jenož 3 ze starych cžasow, mjenujcy: cyrkej swjatoho rowa, swjateje Šany a kapala šmertneje štysknoščje. Wschitke druge buch u halle w leče 1840 natwarjene. Ž tutech Božich domow pschidže 5 na uniwrowanych orientalskich katholicow (Melchitow, Maronitow, Armenjanow a Gričow); wschě druge slušceja łacžonskim katholicam.

Sčtož nětk cyrkwoje druhich wėrywuznacžow nastupa, maja schismatichy Gričowje 34 cyrkwjow a kapalow, kotrež pak so w twarbje katholicim nje-runaja. Rusowje maja tam 5 nowych a prawje rjanych twarow. Skoptowje wobšedža 1 cyrkej a 2 kapali, a wysche toho wołtať w cyrkwi rowa swjateje Marije. Syričy schismatichy maja 1 cyrkej a 1 kapalu a tež wołtať w Marijnej

cyrkwi swj. rowa. Tohorunja wobšedža Abessinscy i cyrkej a kapalu. Cyrkej je rjana, ale w stylu turkowskeje mošcheje twarjena. — Protestantowje, wschelačko wuznacža, maja tam tež 4 nowe cyrkwy, mjez kotrymiž je cyrkej wumožnika, němstym protestantom kuschaca, najrjeišcha. Wyšče tych maja Muhamedanojo w Jeruzalemje swoje mošcheje, a židža swoje synagogi a modleńje.

Kr.

Lubym Serbam t dobromu pschikladej.

Kadworsta „Platowa komissija“. Spodzjuwne mjeno! „Schwórcža dha hichče koleška w Kadworju?“ „Ně, mój pscheczelo, za tym sledujesch podarmo. Pschaza naschich přjedownikow je cyle zaschła. Tu so po »nowej móžje« pschedže. Tuž stych — takle. — Wschëm je znate, zo so w Budyschinje nowy Maczjeźny dom twari. Tutón ma być kaž płaschcz, kotryž cyle Serbstwo pschikrywa a wobjima. Tak njesměnje wulki płaschcz pak je drohi. Tohodla so kommissije tworja, kotrež »pjenjezne schčzenki« na nasch luby „Pojoł“ sczeli. Tute wón rad kupuje. Sobustawstwo tajšeje kommissije móže kóždy dopecč, kotryž z najmjejšcha uitku za Maczjeźny dom napschedže. Móže to być dobrowólny dar — byrnjež 5 fenczatkow było — pak dobytk z hračža. Džiwač so dyrbimy, zo jich tak mało pschedže. Kadzijomnje nowe lěto najchu kommissiju pschispori a druge založi.“

„To bu něšto nowo
W nowym lěče boło.“

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyschina. 3 Driježdžan je pónđzelo zrudna powěsč sem pschischła, zo je knjez kanonikus fautor Blumentritt, kiž bě tam na wopyt dojeł, kruczišcho schorjeł. Kaž najnowšche powěsčje praja, je pak so chorojcz zas trochu polepschila.

3 Budyschina. Registrator tudomnoho tachantskoho konfistoria knjez Jurij Banda, bě wutoru, 4. januara, 70. lěto swojoho žiwjenja doječahnył. Zo bychu tohole swěrnoho zastojnika, kiž hižo nimale 40 lět wažnu službu za tachantstwo a cyku diocesu zastarnje, počzeječili, podachu so sobustawy konfistoria na spomnjemyj dnju do tachantskeje funkcije, na město tak dolholětnoho dźěła čzečomnoho zastojnika. Knjez scholastikus Łuiscžanski wupraji knjezej jubilaraj w mjenje cyłoho konfistoria pschipóznacžo za swěru a njeruwstawacu prócu, kotryž je knjez jubilar w zastojnstwje pschecy wopokazał, a pschejesche jomu, zo by hichče prawje dolho wažnu a zamokwitu službu dokonječ mohł. Wysofodoštojny knjez tež pschepoda jomu čzeštny dar za wažny džeń. — Tež my pschiwolaamy swojomu dolholětnomu sobustawej z wutrobu: Mnohe lěta!

— Na swjatych Třoch Kralow mějesche tudomne katholicke towarstwo rjemjeslniškich swój hodowny swjedžeń. Pschi tym wuwjedže so jara wustojnje krasne hodowne oratorium „Helianđ“ (Zbóžnik) wot znatoho komponista kapitulara Müllera w Juldže, wobstojacy ze spěwow, deklamacijow a žiwych wobrazow. Kaž je so wozjewilo, ma na jutřiškej njeđzeli, 9. januara, oratorium so hichče raz wopjetowacž. Započatk w 7 hodžinach. — Tutomu pschědstajenju ma so hichče lětna zhromadžizna towarstwa Afrika pschizamknyč.

3 Budyščina. W tudomnej woſadže Naſcheje Lubeje Rnjenje z cyrkwiu w Lubiju a kapalu w Hajnicach bu w minjenym z Božej pomocu doſonjanym léeže ſkhečzenych 174 dźečzi (loni 7 mjenje) a to 86 hólčatkow a 88 hólčatkow, nimo tych 1 hólčatko džeń ſtare, kotrež w tudomnej hojeńni njeſkhečzene zemrě a 6 mortworodžzenych. Běſche 1 por dwójnikow. 3 tutyh 174 dźečzi bu ſkhečzenych w Lubiju 33, w Hajnicach 32, w hrodowſkej kapali w Gulcy 4, w Hnaſhecach, Hajnicach, Żymicach a Smilnej doma wſchudžom 1, pičez babu wuſkhečzenych 3. Njemandžeſkich běſche 20 (2 wjac hač loni) a to z měſta 4, wot druhich pſchupucžowaných 4, w Hajnicach 8 a w Lubiju 4. — Wěrowanjow mējachmy jenož 28, z nich w Lubiju 8 a z Hajnic 5. Mjez wěrowanymi běſche 9 mějchanych porow, pódla toho 10 pſchupowědanjow. — Pohrjebanych bu wſcho hromadže 92 woſobow (13 wjac hač loni), 53 mužſkoho a 39 žónſkoho ſplaſa, a to na Wiſławſch 74 (loni 14 mjenje), w Mniſchoncu 18 (loni 1 wjac). 3 cžěla tudy zemrětyh abo jen ſluſchachych buch u 1 w Šchěrachowje, 1 w Rhróſčicach a 1 w Hornim Šbělſku, 1 cžělo z lutherſkeje woſady pač bu k nam hrjebane, tohodla do naſchich pohrjebanych jobu ličzene. Mjez zemrětymi bě 53 dźečzi do 14 lět, mjez nimi dźečzi do lěta zemrětyh 42 (loni 23) a doroſčzenych 39 (loni 42). 3 doroſčzenych woſobow zemrě do 20. lěta 2; do 30. lěta 4; do 40. lěta 6; do 50. lěta 3; do 60. lěta 4; do 70. lěta 7; do 80. lěta 9 a 4 woſoby pičez 80 lět. Nježenjenych bě 12, ženjenych mužſkich 9, wudatych žónſkich 4, wudowcow 5, wudowow 9. — K ſwjatomu wopravjenju pobu w tachantſkej cyrkwi 6400 a w ſarſkej cyrkwi 1892, hromadže 8292, w Lubiju 796. — Woporow je ſo po poručžoſći duchowneje wyſchmoſče w ſarſkej cyrkwi Naſcheje Lubeje Rnjenje w minjenym léeže 7 dđeržało a ſu woſadni nawdali za miſſiony w Africy 34 hr. 50 pj., za Lyonſke miſſionſke towařſtwo 62 hr. 60 pj., za Żbzeſowe towařſtwo 28 hr. 40 pj., za Bonifaciowe towařſtwo 68 hr. 30 pj., porjadnoho Pětrowoho pjenježa za ſwjatoho wótea 51 hr. 50 pj. a wurjadnoho 42 hr. 50 pj., za kuſtobiju ſwjatoho roma w Jeruzalemje 22 hriwnow. K tomu pſchidže 10 mějáčnych woporow za twarjomne cyrkwie naſcheje dióceſy, kotrež mējachu hromadže wunoſch 149 hr., wunoſch móſchnički za cyrkež bě 322 hriwnow. — Skóncznje ma ſo ſpomnič na ponowjenjo cyrkwie, wo kotrymž dyceny we woſebityh naſtawku rozprawu podacz. Za ponowjenjo ſu woſadni pódla woſebityh darow w pjenjezach nawdali 1300 hriwnow.

3 Radworja. W zańdženym léeže je ſo w naſchej woſadže 48 dźečzi (22 hólčatkow a 26 hólčatkow) narodžiło, mjez nimi 3 njemandžeſke z woſady a 3 z druhich woſadow. — Wumrěło je 32 woſobow (16 mužſkich a 32 žónſkoho ſplaſa — 12 dźečzi a 20 doroſčzenych). — Pſchupowědaných bu 7 porow a tu wěrowanych 6 porow. — K Božomu bliđu je tu a w Żbzeri pobýło 4608 woſobow, potajſim 685 wjac hač loni. — Doma wobſtaraných bu 82 woſobow.

3 pola. Přenje cžiſto „Serbſkoho Hoſpodarja“ na lěto 1898 je hižo tež wuſchło a wopſchija wjele zajimawoho za ſerbſkich ratarjom; woſebje pač dyrbi ſo wuznacž, zo je „Serbſki Hoſpodat“ woſebje w nowiſchim cžaju w ubjernje redigowanu a joho wopſchijecžo naſchomu ſerbſkomu ratarſtwu, ſerbſkomu ludaj a naſchomu cžajej pſchimerjene a derje zrozemliwe. W „Serbſkim Hoſpodarju“ namaſaſch wſchelate rozwučženja wo ratarſkich naležnoſćach, tač n. pič. w lětuſchim přėnim cžiſle: „Lantag“ a „Naſche zakonje“.

Dale pač tež vschelate drobne povučjenja; poměšče z našchich towarštwom; prajcheniški kajchežik a praktiske wotmołwjenja na praschenja a šfónčujuje staj pscheklepany Božezij a Njshchorjec samaj swoje 75 pjenježkow winojtaj. Tež ratařiske stawizny z cuzych krajow su interesantne a na te njech je tu tež wošebje spomnjene. — Tuž, lubi serbscy burja, žiwnoščerjo a khezkarjo, džeržče tola tež wičitecy „Serbskoho Hospodarja“; te 75 pjenježkow, kotrež placzi, wam nadobnu dań ponjesu; ale tež waschi čzeladni, kotřiz su dobreje wole, a wasche džěczi so tež nawucza, „Serbskoho Hospodarja“ rady čitacž. Do wuczi wiščedne nazhonjenje! — Na te waschnjo spěchujecze z dobom derjeměcžo našchoho serbskoho ratařstwa a burštwu a tež lóšcht a lubošcž k našchomu serbskemu pismowštwu a tak woczechnjeno wo serbskim duchu zmyšljenju, k časnomu a wěčnomu zbožu našchoho ludu. M. K.

3 Njebjelcizic. W zańdženym lěcze narodži so we wojadže 21 džěcžatkow — wšchě mandželske — z nich bě 13 hólčžatkow. — Zemřelo je 15 wošobow, z nich bě 10 dorosčeznych. Tak by pschibytł był wo 6 duschi. — Pschipowědani bě tudy 8 a z nich 4 pory tudy wěrowanych. — K swjatomu woprawjenju pobu 4972. — Na založenjo polěpscheńje za njeporadžene džěczi nawda so jenož 71 hr. Słuchimy, zo su dary za tutón zamysł wiščudže* jara snadne; džiwacž pač so tež njemóžemy, zo ludej dawanjso so wostudži, hdyž jene druge cžeri.

* Wny tomu pschihłosowacž njemóžemy. Nawopak smy nazhonili, zo so za tutón tak nuzny wustaw pola mnohich zrozemjenje a horliwa pomoc namata. Sdyž ludžo, kotřiz zawěšče bohaczi njerěfaja a njesu, nahladne dary škladuja, dha móžemy z toho spóznać, zo wědža, na tak wažnu a nuznu a spomožnu wěc dadža — a woni so tež pschi drubich woporach nje-wuzamfuja. W pschichodnych cžislach „Katholskoho Bósola“ pschinjesemy w darach za polěpscheńju dopokaz za swoje šlwa. K ed.

3 Kamjenca pod Schpitalom. W zańdženym z Božej pomocu dočonjanim lěcze narodži so tu 44 džěczi, z tutych bě 27 wošadnych a 17 w pruskej diašporje Njebžichowje; běšche 26 hólčžatow a 18 hólčžatow, mjez tutymi 2 njemandželskej. — Zemřelo je 20 wošobow, 12 bu na našchim a 8 na drubich pohrjebniščezach poškowanych, 9 mužštkoho a 11 žónštkoho šplaha. — Pschipowědanjow bě 10, t. j. 5 cyle katholicich a 5 měščanych; wěrowani bě tu 5, w Njebžichowje 3. — K swjatomu woprawjenju pobu 2100 wošobow. K přenjomu swjatomu woprawjenju bě Wělu njedželu 24 džěczi. — Do Bratštwu swj. Šózefa da so 57 wošobow zapisacž.

3 Kulowa. W jańdženym z Božej pomocu dočonjanim lěcze je so w našchej wošadje narodžilo 142 džěczi (74 hólčžatkow, 68 hólčžatkow); njemandželskich njeběchu na wšach žane; w měšče běchu tři. — Wumřelo je 100 wošobow (52 wotrosčeznych, 48 džěczi). — Wěrowanych bu w našchej cyřtwi 40 porow. — Doma wobštaraloj staj wojadnaj duchownaj 170 wošobow.

3 Kulowa. Na dnju nowoho lěta bu pola nas dejmantny měšchniški jubilej swjatoho wótca w domje Božim šwjecženy ze swjatocžnej Božej mšchu a Te Deum. Na drubi džěń, njedželn wječor, wotně so k cžěczi našchoho bamža šwětna zhromadžizna, kotraž bě jara bohacze wopytana kaž z města tak tež ze wšow. Najprjedy wuspěwachu tudomni knježa wučerjo (je jich we wojadže 20) něfotre rjane na šwjedžěń so počahowaze špěwy. Na to měšče

knjěz farať Bjedrich z Kalbic swjedzestku rycž, w kotrejž nam z jasnymi a zahorjacymi słowami rozjasni, zo je swjaty wótc jezčehowar swjatoho Pětra a naměstnik Jezusa Khrystusa. Wulki džat so knjezej rycžnikej za rjany pschednosch posticzešche, ichtož tež tudy hiščeje wuprajamy. Nětk jezčehowasche rjany „žiwj wobraz“. W krajnje wudybjenej zahrodže bě wobraz swjatoho wótea a kołowokoło stojachu někotre schulske holeczotka z palmami w rukomaj. Tři holeczotka pschedstajachu tji bójske poczinki a prajachu rjane hrónčeta k čzeježi wysokeho jubilara. Wschitko bě krajnje wobswětleno a so jara spodobasche. Knjěz farať Krause wunjese nětk z mócnymi słowami sławu na swjatoho wótea. Po nej bu wot holeczatow wyschšcheje rjadownje nascheje schule rjany hodowny kruč hraty, pomjenowany: „Khudoho džěšča Wože džěčo“. Tu so nam pokazala džěčo bohateju staršcheju; te zacpěwalche wschitke kruč džěči a jim ani hody njechalsche kusta khlěba dacž. Zandžel miłosjeje pať te džěčo jame do křudoby stwreži, a wone dyrbjesche jebi nětk swój khlěb prosyčž. Za krotki čas bě nětk cyle hinať zmyslene pšecžiwu křudym; tohodla bu zas wot staršcheju pschijate, a wot něka stajuje wulku miłosč a lubosč křudym a potrebnym wopokazowasche. Kruč bu jara derje hraty a wschitkich zwjeseli. Skónčnje so hiščeje něšto ludowych spěwow wuspěwa. Njech tež tutón rjany swjedžen lubosč a pschuwisnosč k našchomu swjatomu wótczej powjetschi a rozumnoži. To daj Wóh!

3 cyloho swěta.

Měmska. Kejžor je biskopa Anzera z nowa wuznamjenil, pschepowawšchi jomu hižo druhi raz swój wobraz a spožčiwšchi jomu rjad čzeiwjenoho worjola II. rjadownje z hwězdu. Biskop Anzer poda so skónč tutoho měšaca pschěz Ameriku zasj na městno swojoho stutkowanja, do křinskeje provincy Schantunga.

— Někotři centrumscy zapóslancy ju w swojich wólbnych wobwodach zhromadžiny wolerjow powoławšchi wo žadanju powjetschenja lóžništwa rycželi. W Kölnje praji zapóslanc Fuchs, zo so centrum na žadym pad njezwježe na pschizwolenjo žadanych pjenjez na 7 lět. Podobnje, haj hiščeje křucžicho rycžesche zapóslanc Hertling w Memmingach pschecžiwu pschehnatym žadanjam a džěšche, zo so ničžo njepschiziwoli, ichtož mohlo nam nowe dawki zawinowacž.

— Po najnowšchich powěščach je Křinska Měmskej Kriaw=Cžaw na dlějšchi čas pschenajala a z dobom wschě knježeske prawa pschicpěla. Měmska móže nětko w spomjenym zaliwje a we cylej wokolinje knježič a cžinicž, kaž doma. Haj, jeli so jej Kriaw=Cžaw doseč lubil njeby, smě jebi druhi móštki zaliw wupytacž. Kraf, a hacž so druge žadanja Měmskeje spjelnja, z telegrama widžecž njeje.

Awstrij. Dofelž je so winski parlament rozpšchecžič dyrbjal, bjez toho zo by nužne wobnowjenjo pschinoschlowych kwotow k zhromadnym potrebnosčam domuradžil, je jebi wychnosč z tym pomhala, zo je kejžor samomócnje dotalne wašchnjo płaczenja na lěto podlějškil. Rakuska dyrbi tohodla dale swoje 70% pschinoschlowacž, wumyslana Wuherška pať jenož 30%.

— W Galicžu, Delnjej Rakuskej, Schtyrskej, Schlezsku, Krajnje a Horicy ju so krajne sejmy wotewriše. Tež čžeski so bórzy wotewri. Hacž so tu Něnicž z Čzechami skónčnje zjednaja, je jara dwělomne.

Wuherska je jenički kraj, hdžež ma socialna demokracija tež mjez wjesnym ludom slynny pschiwisk. Toho pschicizina su bédne mzdy a schpatne zastaranjo džélawoho ludu na wulkich kublach. Hižo loni do žnjow chychu džélawi ludžo ze zapomédženjom džéla wjetchu mzdu a nowe schfitařske zakonje wumnozowacz. Tola tehdy poradži so wyschnošči hiščeže, hrožacy pomšchitkowny wustaw (striik) poduřnyč. Z džéla ludži z mocu k džélu honjesche, z džéla pak hnydom, hdžež béchu džélacž pschestali, z extracžami wojařow abo Słowafow na žně seželesche. K tomu kóncej mjesesche stajnje na 10,000 ludži k wupo-mocy pschihotowanym. Z hrožacoho hibanja pak knježerstwo tola spózna, zo „dyrbi so něšchtu za džélawy lud stacz!“ A hlej, wupjecze so nowy zakon k spomozenju burštwu. Tón pak je bohužel tajki, zo zlo škerje pomjetchi, hačž pomjenjehi. Ze-li trjeba, maja policajoyo džélacžeri k džélu honičž a lenkojo budža khostani. Z tajkim policajskim zakonjom pak so zawěsčže spokojnoščž mjez lud nje-pschijnjesje. Toho dopokaz bé wulka zhromadžizna pólnych džélacžeri, kotraž so hody w Peseče wotmě. Wuherscy burja, Němcy, Serbojo, Kroatoyo a Słowafoyo béchu so w bohatej licžbje zechli, zo bychu wo polěpschenju swojoho stawa jednali. Mjez druhim zjednachu so wschitcy na tele žadanja: za džen jenož 12 hodžim džéla, wotstronjenjo akfortnoho džéla a wchoho nje-placzenoho džéla (roboty a danškohoho džéla), runa mzda za džélacžerki, pod-pjeranjo khornych a brashnych, rozschěrjenjo khorobnoho zawěsčženja, postajenjo wosebitnych dohladowarjow atd.

Wě to za lonišche lěto hižo tjećzi wulki kongres pólnych džélacžeri. Wórzny ma so zasty jedny w Temeschwaru wotměčž. Tuž je widžeczž, zo móc socialneje demokracije hladajcy pschibjera. Někotři wuherscy biskopja su so tohodla hižo nucženi čžuli, z wosebitnymi pastyrčskimi listami wěřiwych k měrej napominacz. Ze pak tež nuzne, zo so wyschnoščž storo z wjetšchim rozomom wo šřednje a male burštwu postara.

Rom. Mjez darami, kotrež je swjaty wóte k swojomu dejmantowomu jubileju měšchništwa dóstał, wuznamjenjuja so nimo Božeje martry amerikańskich towarštwow wojobne dary mbenarjow. Rejžor Franc Šózef pschipóšla jubilarčej 50,000 schčjunafow, sultan pjerščežen z drohotnym kamjenjom, schpanijska kralowna-knježicžerka zloty, z drohimi kamjenjami wobšadžany keluch a prašident francóžskeje republiky schčeczž drohotnych wazow.

— Hody je bamž mjez romšku křudžinu 17,000 lirow a mjez potřebnych měšchniřow 3000 lirow rozdžčlicž dał. — W minjenym lěče dósta 115 křudnych knježnow wot bamža po 100 lirach (= 80 hrěwnach), zo bychu so wudaczž abo do kšofchtra zastupiczž mohle.

— W Romje je so ze starodawnych čžasow wašchnjo zakhowało, zo pschi pruhowanjach z nabožiny tón hólčžec, kotryž w čžlym měsčže swoju wěc naj-lěpje móže, na cyle lěto titul kejžora dóstawa. Schtyrjo, po nim najlěpschi, su wječchojo joho dwora. Rejžor ze swojimi wječchami ma prawo na privatnu audiencu pola swjatoho wótea, kotruž tež Leo XIII. hólčžatam z wulkej milofčžu dowoli. Pschi tym jich lubje pohwaly a napominasche, zo bychu dale pilni byli a k dobrym kšesčžanam wotrořli.

Ruska. Wot 1. januara wulkhadža we Warschawje nowy dženik „Kurjer Polski“, kotryž je sebi nadawł stajil, mjez Polakami a Rusami pschezjenoščž rozschěrjecž. Toho založerčski kapital wučžinja 500,000 hrěwnow.

— Na hólčžich a hólčžich hrěnich schulach je so pólskej ryčži nimale samne prawo dóstało, faž ruskej. Zafaznja hrabje Gurka, zo pólscy gym-

nafiaszeji mjez sobu na gymnastiju njesmédža pólski ryczeč, je hižo psched mšacami zbéhjena.

Khinjska. Kak so wěcy w Khinskej wupletu, dženja hiščeže nihto rjec njemóže. Wěste pač je, zo tam Ruska prěnje husle hraje. Hižo 1895 běšče pschi zwjazku pokoja mjez Khinskej a Japaniskej ruski wliw tak mócnu, zo so nie jenož Khinska z Japaniskej, ale tež europiske wulkomocy wolli Ruskeje podczijnjachu. Wot toho časa pač je móce a nahladnosć Ruskeje w Khinskej hiščeže džen a bóle pschibjerata, a je „kraj srjedzizny“ dženja pjenježuje a političny wot ruskeho suwoda wotwisny. Najwjetšiji strach z tym jendželstomu wulkowitowalstwu hrozny. Tuž je bjez džiwa, zo

Jendželsta počina wěščizješičeho wustupowacž a so z mócnym słowom do Khinskeje naležnosće mšecječ. Do Port Arthura je na stronu ruskich lódzi dwě wojekškej lódzi položila, a w Czemułpo stoji dalšche 7 jendželškich lódzi, zo so na Koreji ničjo bjez dowolenja Britiskeje stalo njeby. Z dobom je Jendželsta Khinskej a wulkomocam pschizjewila, zo njepschipuněčeži, zo by žana euza móce w kajsimžkuli Khinskim pschistawje wosebite prawa dóstala. Jeli Ruska swoje lódze w Port Arthurje wostaji, dha změje tam tež wona swoje, a jeli Němska Kriaw-Czaw wobthowa, budže tež wona tam za swoje lódze staciju žadacž. Hdyž so jej to z dobrym njedowoli, budže z mocu wustupowacž. Tajkale rycž Jendželškeje je Khinsku trochu šchroblita a tuta počina samowědomišeho pschecžiwu Němskeje so žadžeržowacž. Tak móže z toho wšchoho hiščeže khtutna schmjataneica nastacž. Japanjska hižo šlynje bróni, a Ruska a Jendželšan hladataj wobaj, zo byšchtaj ju na swój bok ščajnyłoj.

Grichijska. Wolkownik Wajos, derje znaty z poslednjeje wójny, je za generala a z dobom za dohladowarja grichijskich wojakow w Thebaliji pomjenowany.

W **Maedoniskej** traja pschecžehanja hišecžezanow hiščeže dale. Turkojo wuryčuju so z tym, zo su so tamnišči Wólharojo z mocu pozbéhnyč chcyli. Wólharojo pač to přesa.

Egiptowjska. Znaty pschecžehar cyrkwyje a dawny pschecžel Wismarka, Krišpi, chcyšche Stalku mócnu a nahladnu ščajnič. Zohodla zahna ju do wójny z Abesinskej w Africy. Pschi započatku tam Wlochojo zbožownje postupowachu, a bjerjachu šchož móžachu. Zola bórzy zebra frat Menelik swoje wójska, a pobiwšchi w lonšchej zymje Wlochow w krawawcej bitwje pola Abdu, wuhna jich ze swojoho kraja. Žadajšche wot nich jamo hiščeže pjenježne zarunanjo nacžinjeneje škody, kotrež su Wlochojo radži njeradži zaplaccžili.

Měšče Kasala a Masawah w Africy běšchtej Wlocham hiščeže zawostalec. Nětko pač su je mudrje njeměry tamnych derwišchow wužiwšchi, Jendželčenjo ze swojinu egiptowjskimi wojakami wobšadžili. Wlochojo maja tam nětko jenož hiščeže ujenahladny čžwacžk kraja. Czuzy khlěb jim njetyje.

Wšhelczizny.

* **Zo pschindže z horjeka.** Běšche pobožny murječ. Dobu měšeche wot swojeje stareje dobreje maczerje rjane wachnyjo, zo by pschi wšchěch pschecžiwnych a wobožnych wěcach ščajrpnje prajil: „Zo pschindže z horjeka“. Wěžo joho zli towaršchojo joho za to wuměšchachu, ale to joho njemylešche a njezatrašchi.

Tak běšče z nimi pschi twarženju nowoho domu. Dolež bě wěšfik, běchu so k wobjedu wšchityc za wysokej murju zehydali. Rúnje, hdyž chcyšche našej murječ swój derje zasluženy wobjed k sebi braccž, pschihna njenadžicy pos a grabny kruč kólbasy, kotraž na joho khlěbje ležěšche.

„Ty, je to tež z horjeka pšchischo?“ zawoła jedyn z jeho towaršchow hanjo za nim, kotryž bě ruce stahnył a za pjom bězał, kiž bě do suodnej kšče czešnył. Wotmowicž na tute hanjace prafšenjo sam wjacj njetrebasche. Bichetož w samšnym wofomiku nahlili so hiščeže njedotwarjena murja, padže surowje wrjefotajo a pohryeba pod swoje kamjenje hanjerja a jeho towaršchow. Bobožny murječ, kiž bě za pjom posfocžil a bězał, wošta jenicžki njezranjeny, hanječ a druzj pak běchu czežty ranjeni. Tuta pomoc bě z horjeka!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 71. Michał Łusčanski z Wotrowa, 72. Michał Mětk z Kašec, 73. Mikławš Cyž z Kanec, 74—77. z Budyšina: Jan Nowak, Jan Helgest, Hańža Schneiderowa, Jan Šolta, 78. Madlena Hodankowa z Kukowa, 79—82. z Bačonja: administrator Jurij Libš, Mikławš Delan, Handrij Handrik, Marija Rjebišowa, 83. 84. z Haslowa: Pětr Kušk, Mikławš Libš, 85. Mikławš Buk z Konjec, 86. Michał Kocor z Ralbic, 87. Pětr Narčik ze Šunowa, 88. 89. klóštr a konwent Marijna Hwězda, 90—92. z Khróscie: kaplan Jan Just, Michał Hojer, Hana Hejdaneč, 93. Franc Jedlička, hrodowski kaplan we Worklecah, 94. 95. ze Smječkec: Pětr Šolta, Jurij Handrik, 96. Pětr Bětko z Kozarie, 97—99. z Noweje Jaseńcy: Mikławš Just, Michał Zynda, Pětr Krawža, 100. Madlena Knježkowa z Njeradec, 101. Jan Kral z Čemjerie, 102. Hana Měrcinkowa z Džěžnikec, 103. Michał Hajnk z Pazlic, 104. 105. z Róžanta: Jakub Hančko, Marija Jurkowa, 106. Fr. Damian Delenk, franciskan w Croghan w Americy.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 646. Marija Henčec z klóštra Marijneje Hwězdy, 647. Michał Henč z Seignottes w Francózskej, 648. 649. z Kukowa: Jakub Lehmann, Marija Šwejdžina, 650. 651. z Bačonja: Marija Rjebišowa, Hana Šmidlowa, 652. Jan Hendrich z Haslowa, 653. Michał Pječka z Banec, 654. Michał Krawe z Koslowa, 655. Jurij Moeller ze Šunowa, 656. Mikławš Buk z Konjec, 657—659. z Němcow; Mikławš Šolta, Pětr Popjela, Marija Jurjec, 660. Jurij Lipič ze Sulsec, 661. 662. z Kulowa: Michał Kral, Mikławš Kostorž, 663. Michał Haška ze Salowa, 664. Pětr Kubaš z Hóška, 665. Jan Hančec z Rachlowa, 666. Marija Šotič z Paněc, 667. Jakub Mlynk z Worklec, 668. Jurij Neuman ze Stareje Cyhelnicy, 669. Jakub Bjeňš z Jaseńcy, 670. Madlena Knježkowa z Njeradec, 671. Jakub Jurk z Khróscie, 672. Jan Ullbrich z Mašec, 673—675. z Budyšina: Jan Šolta, Marija Zmijowa, Michał Bjedrich, 676. Michał Kurjat ze Smjerdžaceje, 677. Jakub Bjedrich z Łazka, 678. 679. z Pěskec: Pětr Šolta, Mikławš Kral, 680. Jakub Hančko z Róžanta.

Na lěto 1896: kk. 761. Hana Šmidlowa z Bačonja, 762. Jurij Moeller ze Šunowa, 763. Jurij Neuman ze St. Cyhelnicy, 764. Michał Bjedrich z Budyšina, 765. Mikławš Kral z Pěskec.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Marija Kašporec, služowna w Hněwsecach 3 hr., njemjenowana za ruby 70 hr., njemjen. služowna 2 hr. — Přichodnje budža so dary za Radwořsku cyrkej kóždy měsac, jeli trjeba, jónu kwitować.

Za katolsku polěpšerňu: klóštr Marijna Hwězda 100 hr., njemjenowana khuda džětačěrka z Budyšina 1 hr., M. B. 50 pj.

Za serbski fond krala Alberta: (dotal 5 hr.) N. N. 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2363 hr. 73 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobročec z W. 10 hr., Pětr Handrik ze Šunowa jako zbytk z knižki 1 hr. 55 pj., Łazkowsey wowčerjo 30 pj., mužikowje we wózyčku 20 pj., Delanska Patentna Komisija 90 pj. + 80 pj. + 80 pj., N. B. K. 3 hr., ČD. 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Katholske towarstwo rjemjeslniskich.

Sutje, njedzeli 9. januara, budže so pšcheditajenjo hodownoho džiwadła „Heliand“ wopjetować. Zapocžatk w 7 hodzinach.

Čištčej Smolerjec knižicziščeženje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z križnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w kniharni lětnje 2 hr. 60 p., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěstki plaći so wot małoho ryněka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Rudyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 3.

15. januara 1898.

Lětnik 36.

Polěpsšerńja za katolske djěczi.

„Naležna próštwja“, kotraž bu srjedź novembra pšez wysofodostojnych knježich duchownych mjez katolskimi wosadnymi Łužicy rozsčěrjena, njewosta bjez plodow. Wjetšchi džěl katolikow spózna, kať wužitny, haj trěbny w našich časach tajki wustaw je, w kotrymž so njeporadžene djěczi, kotrež su za swoju narodnu wjes hušto došć jara strasčne, ze sředkami nabožnistwa a z kručze porjadnym žiwjenjom na dobre pucze pokazuja. Prawje spokojace dary wot wosadow a jenotliwych zamožitnych ludži buchů za tute wažnu naležnosć woprowane, kať „Katolski Posol“ to dopokazuje. W najwjacy wosadach powuczešče wosadny knjez farať wo založomnym wustawje a pšchijimasche dary pať sam, pať starasche so, zo buchů dary wot dowěrnych ludži zběraane; tež gmejnske zastupjeřstwo poškiešče dary, hacžrnje mešesche tesame tež zaměram, wot swěčneje wyšchnosće pšchi samšnej pšchiležnosći namjetowanym, pšchinoschowacž. Tak nahromadži Wotrow 1334 hriwnow, Schpital 115 hr., Seitendorf 1122 hr., Wostrowc 800 hr. (dary měšta Wostrowca a zafarowanych wšow njejsu w tom wopšchijate); w Seitendorfje zběraschtaj knjez kaplan Ršchizank a wučer Endler dary dom wot doma.

W někotrych wšach njenamaka „naležna próštwja“ dotal praweje podpjerť. Njewěmy, w čim mamy winu toho pytać. Něka tola, zo tam tež dobry cyrkwiniski duch knježi; tola za cyrkwiniske naležnosće zahorjeny duch posłucha na hlós swojoho biskopa a woprjuje tež k spomoženju bližšeho. Albo njebu duchowna nuza wobohich njeporadženyh djěczi tam hišće

pravje zapfehijata? Za čžělnje tħorych abo liprych, kotřiž so samych žežiwicž njemóža, dyrhja so starřhi, abo hdyž njemóža, gmejny staracž; a tola ſu tajcy ludžo bjezřtrařahni. Wóle t wobžarowanju ſu njeporadžene džěcži a t wobžarowanju teč řwójbny a w řny, w kotrychž ſu teřame žiwe; kak wjele řchody njenacžinja w domach, na polach a w lěřach! Kak huřto njefřychimy, zo je tajte njeporadžene hólčřiřko woheń załowžiko! Kak huřto njekaza tajte njeporadžene džěcži druhe njewinowate! Njepřehinjefu nětotre tajte njeporadžene džěcži wny a cyle řarřke wofady wo jich čžefeč a dobre mjeno? A kak wjele nježboža zawinu, hdyž ze řwojim lóžyřtwom wotrořtu! Nnimamy pak řebicžni bycž a na řwoju čžafnu řchodu řpominacž. Ĥřěch a hřěchuwofeč a pohóřřeh t rozřehřeřeja ſo wot tajřh džěcži. Nnimamy tohodla z řchefečřaufřeje lubofče řo pohnučři čžucž, t tomu ze řwojimi mocami přehinofchowacž, zo by přehiberanjo řłoho a hřěřchnuwofeče po móžuwofeči zadžěwane, zo bychu wřhelafe nježboža wotwobročěne byle? „Smy pak winowacžri, my řylniřhi, řłabofče řłabych njeřečž, a nic ſebi řamym řo řpodobacž. Řłóždy mjez wami njech řo řpodoba řwojomu bližřchomu t dobromu natwarjenju“ (Řłomřk. 15, 1. 2), t. r. kóždy je winowaty, tyh, kotřiž ſu w řchefečřauřřim žiwjenju řłabi, kotřiž po hřěřchnych pučžach řłodža, ze řwojimi mocami t dobromu nawjedowacž.

„W tom řpóznachmy lubofeč Wožu, dokelž wón řwoje řiwjenje za nař řadži, a teč my mamy za bratrow řiwjenje řadžečž“ (1. Ĥan. 3, 16). Ĥdyž mamy řwoju lubofeč t bliřřchomu z tym dopofazacž, zo za njoh řwoje řiwjenje podamy, njechamy řo t najmjeneřchomu komdžiečž, ze řwojim zamoženjom t polěpřehenju řwojich bliřřchich přehinofchowacž? Šchtož tohodla załowjenje polěpřehěńje za řatholiřke džěcži podpjera, dopofazuje wěřnu lubofeč t bliřřchomu a teč za najmjeneřhi dar řně řo myta w njeħefřach nadžiječž.

*

Nadworřkej Ĥlatowej Řomifřiji!

Řłodra lěta, a dlěje řym čžakala, zo towarřřku namafam — a řłoro řo mi zařřřřowajřhe — wbohej, řamotnej. A tu hlej: w čžafu, hdyž řječžazaty řřmacž řchěčřekotafřhe a Wože džěčžo řěždžefřhe řłinkotajcy — přehńdže mi towarřřka, ty, luba Nadworřka Ĥlatowa Řomifřija. A žwjeřelich řo, zo mam towarřřku. Tola, řchto to! W pořłednim čžiřle „Řořřla“ pntach čže podarmo.* Wlařh ty řak křótkfe řiwjeńečřko? Řě, ně — ty dyrbiřh dale a hiřchěče dolho řkacž a ja b'du z tobu patenty džěłacž. — Za meřach wot meje 1896 mjeno „wowečřerjow“, řajřh a hinarřhich, wot lońřchoh řo nalěčža řem pak řčřaju mi

Delanřka Ĥatentna Řomifřija.

* Zo Nadworřka Ĥlatowa Řomifřija w pořłednim čžiřle z darom zařřupjena njeběřhe, je na řřha wina byla.

Řed.

3 Suzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** 3 knjezom kantorom Blumentrittom w Drježdžanach je zas wjele lěpje, tak zo so česćezeny knjez nadźija, zo budže so w krótkim do Budyšcina wróćeći móc.

— Pšchi rjanym času zas počinjaja džělawni ludžo na předfownym džěle nowoho Macčićynoho doma dale twaričž.

— W **Zasěncy** mějeseje srjedu 12. januara katolska Bjesada swjibj 24. založeniski swjedžeń. Sala Handriec hošćenca so tež tón króčž jako jara njeodosahaca wopofaza, pšchetož sobustawow a hošćej bě so telko zhromadžiło, zo bě kóždy kucžif wobjadženy. Mjez hošćemi běchu tež hrabinje Teresija Hoensbroeck a Monika Stolberg nad Wortkecami, dvě hrabinje Stolberg z Brunowa a k. can. farač Škala a direktor Nowak z Budyšcina. Bórzy po 5 hodžinach wotewri pšchedyda, knjez can. farač Wernač zhromadžižnu ze swjedžeńskej rycžu. Na to sežěhowašce džiwadło. Hrajesčtej so najprjedy dvě němškej wjeselohrě: „Wer nicht hören will, muß fühlen“ a „Ehrenämter“. Hra šwědczeske wo wulkej pilnosceži, z kotrejž běščaj so kručaj nawukłoj, a namaščajtaj wjele pšchjipóznacža. Šako tšecži kruč hrajeske so přeni króčž hodowna hra „Hody khudeje syroty“, wot knjeza kapłana Justa w Křibježicach serbski wobdžělana. 3 wulkej prócu běchu wščitcy, knježny a džěcži, swoje róle nawukłe, a móžemy prajičž, zo ju swoju wěc jara derje wuwjedli. Tež male holčatka běchu cyle we swojich rólach a njeopotazowachu žaneje bojoseže. Kruč samón je hłuboko pohnuwacy a šhmany, pšchjipóštucharjow k dobrym počinkam zahorjeć a wot złoho wottrašćecž. To tež knjez pšchedyda zhromadženym kaž šlowo wopomnjećža jobu domoj da. Dłějške pawšy wužičku so k małym pšchednosčkam; poštrowy z Budyšcina wupraji k. can. farač Škala. — Šchtwórtk ju w Zasěncy „Hody khudeje syroty“ za džěcži wošpjetowali.

3a **Waczon** a wofolinu založi so nalutowańnja po Raiffeisenu, kajkež w sušodnych serbskich wojadach nětk lěta dołho z najlepšim wuspěchom hižo wobstoja. Nowozaloženjo tajkoho zjednocěnistwa za tudomnu krajinu pak bě nužne, dokelž su pšchizamknjene wsy wot sušodnych krajow pšchējara zdalene. Pšchedstojicjež je k. kubler Delan w Waczonju.

3 **Malbic.** Mašcha wosadna nalutowańnja a wupožčeńnja (ze šydłom w Róžencze) mějeseje wutoru pola Brězanec swoju zymšku hłownu zhromadžižnu. Zlicžbować, knjez cyrkw. wučer Wjenka rozprawjeske wo wotbytej rewiziji a poručjeske sobustawam, zo bychu tež dale z krajnostawskim banšom w Budyšcinje zwjazk a pšchecželstwo wobtkowali. Tutón namjet so pšhija. Maletna zhromadžižna budže w měrcu w Serbijanach.

— Šewak šněmy z naščeje wofady zdžěljeć, zo je tež tu nad „Pošolom 1898“ wjeselo wulke. A wěr mi, luby „Pošole“ — hdyž mašch tak čžkej nožy, zo móžesh sebi nětko kóždy tydžeń k nam dońć — wobstaramy čži hišćeže wjacy džěla — a budžesh drje bórzy dom wot domu, a dwór wot dwora k nam w Delanach kšodžičž dyrbjecž a nam powědacž, šchto je nowe we šwěče a w Budyšcinje a w kraju.

3 **Malbic.** Mašcha „Bjesada“ mějeseje njeđželu swoju přenju lětušcu mějačnu zhromadžižnu, kotraž běche derje wopytana. Pšchěz 40 pšchitomnych — to je na wjesne wobštojnoscže hižo nahladna licžba. — Šdyž bě jo protokol poslednjeje šhadžowantki pšchecžital, rycžeske so wo najwážniškim podawku dnja, wo krasnym, dejmantowym jubileju našchoho lubowanoho

świątoko Wótca Leona XIII. Zdżerż nam Wóh luby Rnjez naschoho lubowanoho wótca hiščeže wjele lét! — Ze srjedźizny sobustawow ślýchajęće so praschenjo, śchto ma nowina w poslednim cziśle „Kath. Bosola“ rěłacž: Serbski seminar w Prahy je nahle wschěch bohosłowcow zhubil. Śchto ma to rěłacž? Rhoři tola njesu, hewat njebychu do Mainca jěč móhli. Pšecžo nam „Bosol“ njepraji, cžohodla su nam najdich hólcow z Prahy wzali a kajke ma to kónčy męcž? . . . Dom, kotryž sy 200 lét swój mjenował — tajkoho domu so tola tak bjeze wschoho njepuschězisch. Tón sebi tola nje-
 dašč roztorhacž, njezhoniwšchi ani, cžohodla te torhanjo. — Pšchija so jeno-
 hłósnje namjet, zo by Katholska Bjesada za Kalciczanjku wosadu
 we wschěj pokornosćzi a zdwórliwosćzi cžesćženu redakciju „Kathol-
 skoho Bosola“, kotryž je nasch pšchecžel a radžicžet, wo wujasnjenjo
 naležnosćže prosyła. A to so z tutym stała. — Mjedźelu, 16. t. m., póndža
 stawy Bjesada zhromadnomu ł swjatomu wopravjenju.

Zapisowať (pismawjedžet).

Na praschenjo móžemy wotmóuwicž: Hdž běchu po znatych podawkach we
 Winje a z khyrobym wustupowanjom němskich studentow w Prahy tam njeměry
 a ropoty wudyřile, tak zo so samo „stanowe prawo“ na Brahu a pšched-
 města položi, buchu hnydom wschě schule zamknjene. Tola po krótkim
 gymnasije zas wučzenjo započachu, němska uniwersita pak, na kotrejž naschi
 bohosłowcowje studija, wošta na wjac njedželi zamknjena; naschi bohosłowcy
 buchu domoj póskani. Tajke „próždniny“ w cžaju za studije postajenym
 njemóžachu duchownej wyschnosćzi witane byč, dokelž mlodych kujezow hižo
 létja za duchownike zastojniwto trjeba. Dokelž so druhe zastaranjo w Prahy
 (domiž by uniwersita zamknjena byla), za kotrejž bě so wyschnosćž postarala,
 njezwoli, njewošta drubi wupucz, hacž mlodych ff. bohosłowcow do Mainca
 póstlacž, hdžež změja kručže džěłacž, zo bychu w lěcže swoje studije skónčili a
 powołańjo doščanjli.

3 Wotrowa. W minjenym lěcže je so w naschěj wosadže narodžilo 15,
 swjatn křechćenću pak w naschěj cyrkwi dostało 16 džěcžatkow (loni 10), 6
 hólčžatkow a 4 hólčžatka, njez nimi tón křečž (po dwěmaj cžistymaj lětomaj)
 1 njemandželske. — Rhowanych bu na nasch křechow 11 cžěłow (loni 12), 8
 dorosćženych a 3 džěcži. — Pšchipopědane buchu 3 pory (loni 5), wěrowany
 1 por (loni 2). — A Wožomu blidu pobu 3258 wosobow (loni 3479). —
 Wunoschł cyrkwinšich woporow a sšładowanajow bě sčěhowacy: Za afrikanške
 missiowy (wopor na š. tjoch kralow) 62 hr. 50 pj., lyonski wopor 121 hr.,
 Zóžefowy wopor 51 hr. 62 pj., Bonifaciowy wopor ze pšchinoschłami sobu-
 stawow Bonifacioweje jednoty 49 hr. 31 pj., wosebity wopor za swj. Wótca
 ł lěpšchomu orientalskich cyrkwujow a schulow 60 hr., za kustodiju franciskanow
 w swjatym kraju 31 hr. 30 pj., pětrowy pjenježł 221 hr. 40 pj., za džěcžatstwo
 Zěžurowe 300 hr. a hodońny wopor farfkeje wosady za založomnu porjedžetńju
 ł jubilejeje krala 50 hr. Za tutu posledńju bu z cyla tudy namdate 1364 hr.;
 pšchěz „móschnicžku“ nahromadži so 186 hr. 46 pj., — něščto mjenje dylži loni,
 dokelž na wjacorych njedželach a swjatych dnjach, hdžž so Wože služby porjedženja
 dla w cyrkwi wodžeržecž njemóžachu, hewaschi wobšhad z móschnicžku wupadny. —
 Wóh zaplacž wschitkim dobročerjam z cžasnym a męcžnym mytom, śchtož su
 wschitko za Wožu cžesč a ł wotpomhanju duchownych potřebnosćžow swojich sobu-
 cžłowjekow z lubosćju woprowali; Wóh zohnuj tež wosebje nasche wyřoko-
 dostojne duchowne kuježstwo w Wudyřchinje, kotrejž je w minjenym lěcže za

třebne wuporjedzenja nascheje cyrkwyje a farskich twarzenjow dobrowólnje tak wulgotnu pomoc pošćizako.

3 Drježdjan. Tu w Friedrichstadt-skej katolskej khorowni pschewywa wot nekotrych dnjow Khrósczaniski f. kaplan Scholtka, kotryž bu, kaž je znate, w běhu lěta na tři razy wot Božeje rucźki pschizajaty, na lěkowanju. Wóh dał, zo by sprócnuwy džělaczeŕ w Šezusowej winicy zasjy dospołnu strowotu namatał.

— Tež Soho kralowiska Wysokosč prync Surij je na polemjenjo čzejowka šhorjel. Dofelž je to druhi raz hižo samjna khorosč, njeje to cyłe bjcz stracha, kotryž chcył Wóh tón knjež wotwobroczič. — Kaž najnowišce powěcize praja, je so wysoki knjež hižo zas wjele polepsichil.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Přenja komora je šchwórtk mjez wjele druhimi pjenježnymi žadankami tež apanažu za prynca Alberta, lětnje 50,000 hriwnow, a 24,000 hriwnow jako jónkróczny wudawł na zarjadowanjo wošebitoho dwórkoho etata pschizwolila.

— Wo najnowšich zestajenjach ma Sakska w 28 schulskich wokrcjajach 2018 jednorých, 203 řěnich a 42 wyšichich ludowých schulow; a nimo toho hišcyže 13 wustawšich a 62 privatnych schulow. Do tntych schulow řhodžeše 1897 wšeho hromadže 674,000 džěczi, to je 17 $\frac{4}{5}$ % cyłoho wo- bydlerštwja, abo 70,000 džěczi wjacj, hač psched tjjomi lětami! Na katolskich schulach škutuja 7 direktorjo, 134 wučerjow (z nich su 22 pomocni) a 16 wučerřow; na evang.-lutherskich schulach 325 direktorow, 8069 (1651 pomoc- ných) a 225 wučerřow.

— Nowa wojeřska cyrkej w Drježdžanach so za 2 lěče dotwari. Budže to dwójna cyrkej: katolska ze 600 měštnami, a lutherska z 2000 měš- tnami f ředženju. Wšěza budže 90 metrow wysoka, potajkim jónkrócz wjetřcha, hač Baczoniška.

Němřka. Mjez protestantskimi Polakami w rańškej Pruskej, kotřiž so Mazurojo mjeuwa, řchěpjenštwjo džěł a bóle pschibjera, wošebje so tam baptištojo a japořchtořcy rozřchěrjeja. Wina toho je, zo chcedža tež protestant- skich Polakow zněmczič. Duchowni njeryčža pólski, tuž so ludej dale bóle wotcuzbnuja. Tež mjez katolskimi Polakami w Ermlandškej diócešy škutuja z wjetřcha němřcy duchowni. Tuczji drje pilnje pólski wuknu, ale je to „martra za nich a za wěriwých“, kaž tamniřce pólske nowiny piřaja. Katolskej Polakojo pak najebadž toho swojej wěrje šwěni zwořtawaju, tola jich nabožne žiwjenjo z tajřim njedostatkom čzerpi. Dotal su Mazurojo řtajnje z konser- wativnymi wolili. Dofelž pak tuczji ze wřchěmi mocami jich pscheněncowadž pomhaja, mjez tym zo bychu so tola řterje za jich narodne potřebnoře řtarali, je Mazuram řbóncžnje řčerpnořč wuřřla a su wobzamkli, zo f pschichodnym wólšam kandidatow ze swojeje řřjedžižny do Barlińřkoho řejma wuzwola.

Bayerřka. Protestantře wyřchycje konsistorřtwjo bě so na knježěřtwjo wobrocziło z próřtwu wo powyřchenjo mzdy duchowných. Wyřchnořč řejmej žařon pschědpořoži, z kotrymž měřachu so mzdy katolskich a lutherskich duchowných polepschicž. Žařon pak so ze 76 hłojami pschěžiwo 67 začřřny, dofelž bě centrum pschěčiwo njomu. A čřohodla? Z přenja hižo tohodla, zo wyřchnořč so knjeřow břiřkopow ani prařchala njebě, řchto woni f tomu mēnja; a z druhaj,

dokelž chcysche wychnosčž lutherskim duchownym wjetschu mzdu pschizwolicž hacž katholiskim. Zeje wurpčž, zo džěn so katolicy duchowni nježenja, a toho- dla mjenje trjebaja, je smčšna. Pschetož to stat z cyla ničžo njestara, hacž so duchowny ženi abo nic, a wschalo su mjez lutherskimi tež nježenjeni. A mjez tym zo so katolski duchowny wchudžom bohacže wobdžela na skutkach kšheječaniske miłosče, so to wot lutherskich z wjetscha ani njewotčžakuje, byrnjež dočž bohatelych njewejtow na wubjerf mčli. Tež to je hole tajenstwo, zo maja katolicy tuńšče studium, dokelž so w seminarach wufubluja. Njech džěn sebi protestanczi tež seminary založa. Wychnosčž k tajkim wustawam ani kroschka njedawa. A tšecža wina stoučžnje, zo centrum so pschecžiwu powyschenju duchowniske mzdy wupraji, bč ta, zo katolicy duchowni sami, byrnjež jich mzdy nimale tak snadne byle, kaž w katolskej Źnžicy, za powyschenjo dołhodow njejšu w čžajm, hdžež ma lud tak hižo dawkom dočž dawacž.

Awstrija. Gantsch so njewustawajcy prócuje, rozkorjene narody mjez sobu wnjednacž, a kaž so zda, nic cyle bjez wispčcha. Z najmjeńšcha je so w Pražy sejm wotewril w pschitomnosčži tež němjskich zapošłancow, kotřiž z wopředka čžinjachu, jako bychy so na sejmjskich wuradžowanjach wobdželicž nochcyli. Zdobne by bylo, hdy bychy tam něto w kšheječaniskej pschezjenosčži za kralestwo dčžtali.

— Stanowe prawo abo nahly sud je so 10. januara zběhnył. Korczmy a kofejownje móža zasy do nocy woczinjene byčž, private kšheže pak maja so wječžor w 9 hodžinach zamkacž.

— Burštwo w Rakuskej mčjesche 1892 pschěž 2800 millionow schčšnačow dołha. Cyle čžrjbdy burow dyrčba so jenož za swojich wčerizelow prócowacž a drčž. Za jemiečke lčto 1894 bu 14,089 kmbłow a žiwnosčži sudnisicy pschedytych. Na nich bčšče 39 millionow schčšnačow dołha, mjez tym zo so jenož 22 millionow za nje zapłacžzi.

— W delujorakuskim sejmje su wobzamkli, zo so w ludowych škulach Delujo-Rakuskeje w žancej hinaschaj ryčži, hacž w němjskej wučizčž njemč. To je pschecžiwu Čzecham namčřjene, kotrychž tam tojšchto bydli. Woczakuje so, zo wychnosčž tajki njesprawny zakon njewobkručži. Čžeski narod pak chce tajke schčžuwawjo z tym wotplacžicž, zo we Winije, hdžež na 150,000 Čzechow pschebywa, čžeske gymnasium založi, na čžož so po cylum narodže hižo dary hromadža.

Rom. Swjaty wčto je k swojomu dejmantowomu jubileju na 4 milliony hriwnow darow ze wschčch swčta kóučin dołtal.

— 2. januara zemře Neapolski archybiskop Saruelli, 63 lčt stary, po tom, zo je lčdna 4 mčsacy swoju dičcejn wjedł. Nunjočžakuje z nim wumř 65 lčt stary archybiskop Dufferre w Źgiern, naslčdnik šlawnoho kardinala Lavigeria.

Ruska. Wjerčha Smerytymiskoho, gubernatora pólskoho kralestwa, je car Miklawšch k sebi powoław, zo by, kaž so za to ma, z nim jednal, kat mohlo so kuježiččesčstwo w ruskej Pólskej lčpje a za Polakow pschijomnišcho zarjadowacž. Pschejemy Polakam z cyleje wutroby, zo móhli w Ruskej trochu wodychnyčž, hdyž jich w Němiskej pscheco kručžichu wjazaja.

— Wobohlečštwu hobrčkeje Ruskeje hladajcy pschibjera. Za poslednje 5 lčt je tejamie mjennjcy wo dobre 10 millionow pschirostko, tak zo so w započatku lóšchoho lčta w Ruskej 129 millionow duselji nalicži. Z tutych bydli w Europje 106 millionow na 5,427,590 qkm. mulkej pschestrjeni, a to we wopravnej Ruskej 94, w pólskim kralestwje 9,5 a w Finsku 2,5 millionow.

W aſijej Ruſkej, kotraž ma 17,002,408 qkm. wulfu pſchěſtrjeſ, paſ jenož 23 millionow ludži bydli. Najwojše ruſke měſta ſu: Pětrohród z 1,267,000, Moſkwa z 988,000, Waſchawa z 615,000, Odeſa z 404,000, Łoď z 314,000 (1891 mějeſe tele měſto haſle 150,000 wobydleri!), Riga z 282,000 a Kiew z 248,000 wobydlerjemi. Ruſka ma potajſim na 78 millionow wobydleri wjac hač Němka. Katholikow je w Ruſkej něhdže 11 millionow, proteſtantow 4 miliony, Polakow 7 millionow a Němcow poſdra miliona. W cħym carſtwje pſchěbywa 112 wſchelackich narodow.

ſhinſka. Měſtki zaliw Klaw-Čaw je na 99 lět wot Němſkeje wotnajaty. Znajerjo zaliva a pobrjohoweje krajinu tamniſchi kraj a zaliv doſež wu-ſhwalcě njemóža. Praja, zo je tam zemja jara plódna, a zo w ſwojim klinje mnohe poklady kħowa. Tuž drje ſo bórzy žiwe pſchekupſtowo Němſkeje z ſhinſkej wurwje.

Afrika. We wſchelackich britiſkich kolonijach ſo ſtraſchnje hiba. Nic jenož woſoło indiſkoho oceana, nic jenož na mjezach Afganiſkeje, nč, ſamo woſoło jězora Viktoria Nyanza njeměr hrózbuje hlownu zběħa. Tn, w Ugandze, hižo dolhi čas tſi ſtrony pſchecziwo ſebi wojuja: Proteſtanczi, Muħamedanojo a katholicjo. Knjeziczer tntoho kraja, Mnanga, kotryž na čole katholickeje ſtrony ſwojeke, bu w ſwojim čaſu wot Zendželczanow-proteſtantow z kraja wuhnaty a nadeńdže z wjele tyjacami ſwojoho luda, koſiž zo katholickeje wěry wotryec noħyħyħu, w němſtim wobſedzeħiſtwje wuczeť. Tu ſydlu nětko ze ſwojim pſchewiſtim jako privatny muž pſchdi němſkej ſtaciji Muanza. Nětko paſ je Zendželczanam nowa ſtaroſež naroſtka. Zich judancy wojacy ſu ſo zběħnyli a někotrych jendželſkich wſchřow zatſěliwſchi, ſu na wójuu z Zendželczanami hotowi. Kaſki ſtrach Zendželczenjo pſched tutym zběħom maja, wiďzimy z toho, zo nic jenož z Zendželſkeje, ale tež z Indijeje wójiſka do Afriki jeħelu, z Indijeje, hďžež tola tež wójuu wjedu a to hiħeħe doſež njezboħownje.

Tež w Zanzibarje jendželſke knjeziſtowo ſablacž počina, a Arabojo ſu žaloſtne rozħorjeni. Katiſtowe žně njemóža ſo domkħowacž, doſež ſu dźela-čzerjo žadni, a pſchczizny tu niže.

Tež w južnej Africy je njeměr wudyril. Zendželſki komandant w Baſutolande je z 15,000 wojakami pſchecziwo zběħkarjam wojowacž počať. W přenjej bitwje bu na woběmaj ſtronomaj wjele morjenych a ranjenych. Dalſħe bitwy budža jeħehowacž.

Z toho wſchoho wiďzimy, zo drje Zendželczenjo rozemja, kraje ſebi pod-čziħnyč, ale nic je ſprawnje wobknjezicž, zabymſchi haſle, ſebi pſchithiſtoſež podčziħnyenych ludow doħyč.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

ſobuſtawy na lěto 1898: kk. 107—117. z Budyſina: Michał Ella, Jan Winař, Hana Rychtarjowa, Hana Bukec, ſeminarist Jan Andrieki, Jan Šiman, Michał Kubica, Jan Pětrka, Hana Kubańkowa, Khata Pawlikee, Jan Wergač, 118. Richard Doſtál, bohosołowe we Wołomucu, 119. Madlena Duħmanowa z Hněwſec, 120. Jakub Libš z Hornjoho Wunjowa, 121. Hana Bräuerec w Joſefiſkim wuſtawje w Drjeďďzanach, 122. Pětr Domaška z Jiťka, 123. Madlena Hawkowa z Konjec, 124. Mikławš Sołta, kořemař w Šunowje, 125. Jan Rjehork we Wechſelburgu, 126. Pětr Ledźbor, ſłuħownik w ſeminaru w Krupcy, 127. Jakub Strane, kapłan w Lipſku, 128. Michał Trenkler z Jeńkee, 129. Michał Žur z Worklee, 130. Marija Lipičowa z Wudworja, 131. 132. z Nuknicy: Hana Nowotnowa, Jakub Kralee, 133—135. z Khróſćie: Jurij Dórnik, Marija Zyndźic, Hana Skalice, 136. Pětr Kocor z Paněc, 137. Mikławš Ryčerja ze Sernjan, 138. Jakub Cyž ze Stróžiſća, 139. Jurij Šewčik, wučer w Ralbicach, 140.

141. ze Stoneje Boršće: Mikławš Hajna, Madlena Mětowskec, 142. August Kokla ze Zajdowa. 143. Madlena Šponec z Malsec, 144. Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje, 145. Bernard Hicka, farań w Kamjencu, 146—148. z Kanec: Pětr Libš, Mikł. Čorlich, Hana Šowčina, 149—151. ze Žuric: Jan Schwarc, Jurij Wjenka, Michał Cyž, 152. 153. z Wotrowa: Hana Nowakowa, Handrij Kubańk, 154. Jakub Šolta z Kukowa, 155. 156. z Krjepjec: Mikławš Koch, Mikławš Pječka.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 681. 682. z Konjec: Michał Buk, Madlena Hawkowa, 683. Pětr Domaška z Jitka, 684. Jan Müller ze Stoneje Boršće, 685. 686. z Budyšina: Jan Pětrka, Jan Šiman, 687. Jakub Stranc, kaplan w Lipsku, 688—690. z Wotrowa: Pětr Čumpjela, Jakub Symank, Michał Rjeda, 691. Khata Khilankowa z Khanec.

Na lěto 1896: k. 766. Madlena Hawkowa z Konjec.

Dobrowólne dary za towarstwo: P. Malachias 1 hr., J. Mł. z Č. 75 pj., klóštr Marijna Hwězda 5 hr., Can. scholasticus Łusčanski 1 hr., direktor Nowak 1 hr., kaplan Nowak za nawěstki 50 pj., J. L. z W. 25 pj., kaplan Stranc w Lipsku 2 hr.

Za katolsku polěpšerňu: přez k. administratora P. Tadeja Natuša w Róženec 25 hr. a 6 hr., Madlena Mětowskec z Boršće 3 hr., Hana Bukec z Budyšina 10 hr., žiwnosćer z měsčanskeje wosady 4 hr., njemjenowani z měsčanskeje wosady 6 hr., J. P. z Budyšina 15 hr., M. K. z Budyšina 11 hr., wot sobustawow třećoho rjada Khróscanskeje wosady přez Jurija Bětku z Worklec 10 hr., Michał Kubaš ze Šunowa 2 hr. Z Wotrowa: Mikławš Raab 1 hr., Jakub Buk 10 hr., Michał Łusčanski 20 hr., Mikł. Čornak 15 hr., Michał Cyž 9 hr., H. Roblowa 6 hr., M. Hicka 50 pj., Madlena Čumpjelic 50 pj., Madlena Bulankec 2 hr. 30 pj., Mikławš Symank 3 hr., Mikł. Šolta 6 hr., Michał Šolta 4 hr., Jakub Rychtar 3 hr., Marija Justec 3 hr., Michał Robl 10 hr., Madlena Cyžowa 5 hr., Pětr Nowak 11 hr., Jan Rězak 10 hr., Jakub Symank 10 hr., Hana Čochowa 50 pj., Hana Koplanskec 3 hr., hodowny wopor Wotrowskeje wosady 50 hr., gmejna Wotrow 50 hr. Ze Žuric: Jan Šwarc 1 hr. 50 pj., Michał Cyž 20 hr., Jurij Cyž 20 hr., Jan Pjetaš 6 hr., Mikł. Rjeda 1 hr. 50 pj., Jurij Šerak 50 pj., Hana Cyžowa 2 hr. 37 pj., Mikł. Cyž 30 hr., Jakub Cyž 2 hr., Jurij Wjenka 20 hr., Jakub Stranc 100 hr., August Šwarc 1 hr., gmejna Žuricy 15 hr. Z Kašec: Jakub Šolta 2 hr., Jurij Cyž 100 hr., Hana Bobikec 10 hr., Hańža Cyžec 100 hr., Hana Cyžec 100 hr., Mětkec swójba 3 hr. 50 pj. Z Kanec: Jakub Hainš 2 hr., Hańža Pječakowa 10 hr., Mikł. Cyž 5 hr., Mikławš Nagel 6 hr., Pětr Šolta 10 hr., Madlena Nowakowa 1 hr. 50 pj. Z Krjepjec: Mikł. Koch 3 hr., Mikł. Kuč 3 hr.; Mikł. Krawc z Nowoho Města 6 hr.; Pawoł Vicki z Haslowa 10 hr.

Za serbski fond krala Alberta: (dotal 6 hr.) Pětr Lebza z Ralbic 2 hr., Michał Kubaš ze Šunowa 1 hr., Can. farań J. Skala w Budyšinje 10 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2363 hr. 73 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćer z W. 10 hr., Radwofska Płatowa Kommissija 1 hr. 45 pj. + 85 pj., zeński šulski inspektor Wojěech Kotsmich w Prazy 6 hr. 33 pj., Katholska Bjesada za Ralbičansku wosadu 1 hr. 26 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 40 pj. + 1 hr. 10 pj., Michał Kubaš ze Šunowa 1 hr., štóž widźec chce mój rjany tom, njech »bim« da za Mačićny dom 70 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Khwalće Knjezowe mjeno.

Modlitna kniha za katolskich křesćanow wot H. D. — Wjazana do kože ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., z čerwjonym rězkom 2 hr. Je dóstać pola redaktora a agentow „Katholskoho Posoła“.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Judowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ss. Cyrilla a Methodija w Judyjschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 4.

22. januara 1898.

Lětnik 36.

Cyrkwinste powěsće z Roma.

Zo je enchlika swjatoho wótea dla zjednoczenja džělenych křesćezanow, wošebje w narańskich krajach, hižo wulki wuspěch měła, a zo su so tysacy džělenych křesćezanow zas do křina katoliskeje cyrkwy wróćili, je nam „Posol“ hižo wjacj króć powědał. Zako nowy wopozaz nam romske nowiny sečehowace zděluja: „Krótko psched hodami pschińdže wjerch splanha Geleon w Kurdistanje, Benjamin, pschewodžany wot jenoho prynca, do Roma psched kongregaciju propagandy, hdžež bu pschez romstoho zastupnika kaldejstoho (babylonskoho) patriarcha pschedstajeny, a proschěsče wo katoliskich měschnikow a zarjadowanjo tamnišich wučerńjow w katoliskim duchu. Soho splan licži pschez 3000 wošobow. Woni su Nestorianowje, chcedža pak katolisku wěru pschijjeć. Wjerch sam je hižo katoliski, dokelž je hižo joho uan so w lěće 1866 do katoliskeje cyrkwy wróćil. Lonšche lěto běšče wón propagandu pschez kaldejstoho patriarcha w Babylonje, monsignore Turja Ebed-Jesusa Khayyatha, na wošebite pscheczo swojoho luda wo wotpóslanjo katoliskich měschnikow prosył. Dokelž pak so jednanja w tej wěcy dljachu a w poslednim času protestantscy mišionarojo, wošebje ameriksncy a jendželscy, do joho kraja zastupuja, je wón daloki a wobčežny puč do Roma sam činił, zo by tu naležnosć paršchonscy propagandy pschednješł. Za je na to tež hnydom japošchtoliskomu delegatej w Mesopotaniškej pišala, a postajila, zo dyrba so, tak křětsje hač móžno, žadanja wjercha Benjamina dopjelnić.“

Nestorianojo, kotliž so tež kaldejcy kšheščzenjo mjenuja, su so hižo w 5. lětštotku, pschez bludne wučzby měšchnika Nestoria zawjedzeni, wot romskeje cyrkwyje džělili. Woni hiščeže po statysacach wuznawarjow licža a bydla we wjetšich wosadach, wosebje w Persiskej a Syriskej. W běhu lět je so jich wjele z nich zas z katolskej cyrkwyju zjednocžilo a stoja nětko pod kaldejškim patriarhom w Babylonje. W nowišim časju prócuja so tež protestanczi, zo bychu Nestorianow za sebje dobyli, šytož je so jim tež, wosebje w Persiskej, z džěla radžilo.

Bamž Leo XIII. je nawjedowanjo grichifkoho kollegia swj. Athanasia (Ka del Babuino) benediktinam z Einsiedela pschepodał. Kolleg wopšchijesche hacž dotal 6 wschelake rity: Grichow, italskich Grichow, Melchitow, Ruthenow, Bolharow a Rumunow. Teke zjednoczenjo wschelakich narodnosczow mějesche swoje czěmne strony. Tak buchju nětč 10 Ruthenow a 1 Bolhar z wučerjemi jesuitskoho rjada do Ruthensfoho kollegia, kiž je wot bamža z podpjeranjom rafusfoho kejžora natwarjeny, pschesybdleni a jim cyrkej swj. Sergia pschepodata. Pjeczjo Rumunowo pschiindu do kollegia propagandy, Grichowje a Melchitowje pak w prjedawšim kollegiu, w licžbje 17, wostanu. Kr.

Zwostancze w lubosczi t bližšomnu Jezus-džeczatkej swěrnj!

(Sodowne powědańčko wot S. B.)

(Potracžowanjo z czjiska 2.)

Lěto so bórzy miny a hižo zas pschibliži so zyma, tola tež tón raz bě nimale křta.

Wowka ležesche na khoroložu. Tuž dyrbesche so Hanka za wscho postaracz a Jan jej pschi tom swěrnje pomhasche. Sdnyž Hanka poliwku warjesche, džěsche mały Jan po khlěb.

Bě zas patoržica, ale kajka patoržica za wbohu wowku! Poslednje 20 pjenjezkow bě za trěbny khlěb a kónččko drjewa wudała a ze starošczu płakasche cyly džěn. Tohodla spytajštej ju wnuczcy tróšchtowacz: „Njepłacz jenož luba wowka, wschał pschiindže džensa wječor Bože džěczo! Lěta pschiindže wěseče t nam najprjedy a pschjwjeze cyly wózwycz polny wěckow; zawěseče njezabudže tež na naju lubu wowku, šnadž wobradži czi cyly měšcht pjenjez!“ „Luba wowka“, praji zas Jan, „njebudže-li mjez wěckami ničjo za tebe, pschedam swojoho kónika, kotrohož mi Bože džěczo wobradži.“

„A wěsch, wowka“, wołasche Hanka, „ja pschedam tež swoju popku.“ „Za wsche wěcki dóstanjemoj rjany pjenjez“, mudrowajštej wnuczcy dale, „pschetož mój rjany kónik budže z najmjějšcha 40 abo 50 pj. winojty.“ „To wschał, Janko, ale moja popka hiščeže wjele wjac“, džěsche Hanka. „Kětko płaczi hižo tajki rjany klobucz, kiž sobu pschjnjese, sam a židžana falka hakle!“

„Božodzěščzowy šchtomik drje budžemoj bórzy spróznicz dyrbjecz, pschetož tóu da nam šchwaruy walcz drjewa a tuž změje naju luba wowka zas jónu czopku jštwičšn“, pschjipomni křutnje mudry Jan. Tak powědajo pschi-

šlafowajšchtej džěczi mjez tym na sto króć k woknej a hladajšchtej, hač trach hiščeje so žana hwězka na njebjesach njezyboli, posluhašchtej tež fedžbliwje, hač so hiščeje žadyn wózyčt šyšhecž njeda. Wowka pak hórny plakašče.

Hžo dawno blyščežachu so tylacy krajnych hwězkow a hwězdow na jainych njebjesach, tola pschecy hiščeje njepsišthadžesche Bože džěczo. Jan a Hanka čzakašchtaj a čzakašchtaj a kóždy wokomik pytašchtej jeju wócžny w čzmowej noci za njebjeskim džěcžatkom, na kotrež běšchtaj so cyłe lěto taf wulcy rado- waloj — tola podarmo! Bože džěczo njepsišhindže. Tuž wocžini mały Jan wokno a na hašu dele hladajo, myslješche pschi sebi, kať zo tola hiščeje Bože džěczo z wózyčkom zawohladam! — wšcho wošta čžicho, jenož w susodstwie wušyšcha wjesole justanjo džěcžacych hłosow a w rozšwětlenej jstwi susodneje kžeže krawšche jomu krajny hodowiny šchtomik napřěcžo.

Tohodla běžesche zrudny ke khoroložu, na kotrymž stara macžerka nje- pschestawajcy ze zrudobu plakašče, a praji: „Wowka, hžo žaň je Žězusdžěcžatko nimo nas jělo; čžohodla dha njecha ženje k namaj pschmž?“ Šcho dyrbjješche jomu wowka wotmołwicz? Šhlyz ronjachu so jej po zmoreschženy maj licomaj; tuž ju wnucžy žaň tróšchtowajšchtej: „D luba wowka! Njeplakaj jenož, to naju hiščeje bóle zrudži! Šlej, lube Žězusdžěcžatko je šnano lětsa žaň psche- wjele čžimicž mělo a tohodla njeje k namoj wjac dšchlo. Mój wšchat čžemoj rady hiščeje lětko wocžaknyčž, hdyž jenož so ty žaň wjeselišch a šmějesh!“ Mětko pošměwšny so stara macžerka na špokojnej, pěčneje džěczi a to zawjesełi jeju jara.

Na to prošesche mały Jan: „Ach, wowka, daj namaj kšwiklu na hašu hičž, čžemoj sebi rad Božobžěcžowe dary, pschede wšchim pak rjany šchtomik, kiž je w susodstwie widžěčž, wobhladačž, a so z najmjejšcha ze zbožownymi džěcžimi sobu radowacž. Bóžny tu žaň budžemoj a potom čži wšchitko wu- powědamoj, kelko rjanych wěčkow je Žězusdžěcžatko pěčnym džěcžom nawobra- džalo.“ Wowka do tuteje proštwy rad zwoli; bč džěn to jeničžke wjeselo, kotrež móžesche džěcžomaj k hodam pschihotowacž. Jan a Hanka běžeshchtaj hnydom na hašu a pschi kóždej kžeži kukašchtaj pschez wokno nuts a načahašchtaj so, zo byšchtaj tola wšcho widžaloj. Z wjesološču pozabyšchtaj na domošicžo a pschecy dale a dale wotšališchtaj so wot domežka, hdyžž kžora wowka na njeju čzakašče, domiž šfónčžnje kónc hašu njeđoščezeshchtaj.

Tu štojachu wulke šchtomy; wječžorny žymny wěššik duješche mócnje do hałzow, kotrež so ze šněhom wobčezžene k zemi kšilachu. Za tym lětkom wupšchestrěwachu so měščžanške promenady. Hačž k tutym běšchtaj Jan a Hanka pschihšchloj a wuhladašchtaj z nazdala hiščeje rjanu kžežu, w kotrežž wjesole žiwjenjo kšješesche. Čhka jstwa bč wot mnohich šwěčžkow, kotrež so na mócnym Božobžěcžowym šchtomje blyškotachu, rozšwětlena, a tutón krajny blyškot wabješche džěczi pschējara.

„Hanka, w šfoku čžemoj sebi hiščeje tónle šchtomik wobhladačž a potom wrócžimoj so hnydom k lubej wowcy, kotraž trach ze starošču na naj čžaka“, praji Jan. A kžešče bčjšchtej džěczi pod mócnymi šchtomami.

(Pokračowanjo.)

Delanskej Patentnej Komisiji!

Wutrobny džak za taf hnujacy postrow. Šy najprějšcha, luba towaššcha, kotraž naš žiwonje pschipožnawa. Tam a sem so na naju hrěšcha. Žiwješčka

namaj rad njepoppsheja. Wo směchi so tež staracž njetrjebamoj. Šhto wo to? Narodna mysl wšchě kšchuwdy jezernje zujese. Najebacž toho zawdamoj sebi rucy k pilnomu skutkowanju a horliwomu spěchowanju naju zaměra. — Mašch trafch nadžiju, zo so nam nowe pschitowaršcha? — Na strowe zaslywidženjo w „Posole“. „Ma ūcta.“

Nadwořka Wlatowa Komijija.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Šchulerjo, kotřiž chcedža jutry na wučžeřski seminar pschijeczi byčž, dyrbja so hacž do 12. februara pola knjeza direktora zamowićž. Pschijimace pruhowanjo budže 22. februara rano w 7 hodžinach za tuch, kotřiž chcedža na wučžeřstwo studowacž, a 26. februara rano me 8 hodžinach za tajkich, kotřiž chcedža na praeparandu kłodžicž, zo bychu pozdžijcho do seminaru w Prahy zastupicž mōhli. Nadžijamy so, zo so tež prawje wjele wobdarjenych serbskich młodžencow zamōwi, pschetož su trēbni. Z dohom proshny cžesčzenych knjezow duchownych a wučerjow, zo chcyli tola starschich wobdarjenych a pētnych hōlcow namōwicž, zo bychu jich w prawym cžasu na tachantku schulu do mēšta pōsłali. Tu položi so jim lēpje, hacž je to na wjesnej schuli pschi pōdnjowštim wučzenju mōžno, zaklad k dalschomu studiju. A zaklad, to wšchitcy wēmy, dyrbi dobry a kruty byčž, ma-li so twar zbožowuje wuwjesēž.

— Kacžku je nēchtō do swēta puschēzil, a škacže wokolo po nēmškich nowinach, zo je w Budyšcinje towaršstwo nastalo, kotrež ma mysl, serbsku draštu napravicž, ju nēmškej podobnišchu sčžinicž. W Budyšcinje wo tajkim towarštwje njewēdža. Naprawicž, haj, za džiwadło, ale nic za lud. Šchtōž to mēni, znaje lud tak malo, kaž cži, kotřiž su loni wocžakowali, zo muže zasly serbsku narodnu draštu pschuwoznu. Wot napravowanja narodneje drašty hacž k pschiprawjenju nēmškej je jenicžka kroczel. Nastupajo nas katholicich Serbow, to rēta, nasche žōnke, drje swoju draštu hišchēže dolho wobkhowaja, wobžarowacž pak so dyrbi, zo je so z džēla na tak njepraktiše waschnjo wuwila, zo njebē nikoho, kž by jeje wuwicžo do kolijow potrebnōščam pschiprawjenych pofazał. Njehibne formy pjezla, mēch abo hawby a druhe so nēčžijchomu k swobodže nathilenomu šplahēj pschecžiwja a tohodla so kruch po kruchu wot wšchēdnoho wužiwanja wotštorkuje a z draštu šchērokocho swēta so zamēnjuje, kotryž hewal tak dobru harmoniju kazy, na šchodu serbskoho draščjenja z cyla. Tak njehibita serbska drašta prjedy byla njeje a bē so z trochu wustojnoježu do wobrotnišchich formow wuwicž dala. Tōjichto lōžšche štejnischēžo by tak bjez dwēla mēla. Wšchitcy, kotřiž serbsku draštu zhotowuja, dyrbjeli na to džiwacž, ju z cžēže wuswobodžicž a jej lubošēž z nowa dobyčž.

3 Kōšchtra Marijncje Swēzdy. W lēče 1897 bu w kōšchtrstkej cyrkwi 23,878 swjatych woprawjenjow wudžēlenych.

3 Panczic. Džeń 17. wulf. rōžka mējesche nasche spēwanške towarštwo spēwny swjedžeń z rejwanškim wjeselom, pod wjedženjom swojoho dirigenta, knjeza wučerja Klimanka. Swjedžeń zapocža so z harmoniškim postrowom Serbow serbskeje Łuzicy. Program pofazowasche 12 cžisłow, kotrychž bē polojea serbskich, dwaj narodnej kōsaj a druhe wot Kocora. Prēni spēw bē luba nēžna kwētko „Spominanje na lubnych“ a potom „Nōc“, wobaj choraj. Dale z kłubofim cžuczom pschednjese solo „Z horcej hylzu“, potom duett „Wod bēlej brēžyčku“

a dwójny kwartet „Nutska“, sfónicznje pať jenuhłóšna narodna pješu „Wón je jej zawdał swětky“. Powšchitkownie psichłóšowanjo šwědžešce, zo ju so špěw lubile. Zawěšće běchu jara derje pschednjese. Kritiskoho rozcybanja njeje tu trjeba. Tak mało kaź je tu na wsach posłucharjow wuměłski špěw znajacych, tak mało maja najsche towarštna wotpohlad, takli špěw pschednojšecy. Štoť chcedza došpěć je, same so wudofonjowacź a posłuchaštno, najsch lud, ł zrozumnjenju harmonijscho špěwa pozbėhłowacź. Pschedewšchim pať chcedza lubošć za špěw, drohe wotkazanjó najschich wótcow, zbudźowacź, chcedza šebi a ludej do wutrobny zaschěpěć lubošć ł serbskomu špěwej, lubošć ł narodej. — To njech je tež měrdo za najsch koncert. Wjez dwěla je tež wón pšomjescho narodnjeje lubošće we wutrobach zaju psichšporil. To płaczi wošebje wo posleđnim, tym narodnym jenuhłóšnym špěwje, wot sobuštawow z hłowy pschednjese. Pschitulny, tak prawje pschitulny serbski duch roz- njeje so po sali, zawěwšche kaź miły nalětni wěćić ł z raju — trajsch zhubje- noho — zapłomjenjujo študle wutrobny. Z wutrobny wón pschińdže a ł wutrobje džěšce: to bė wuraz wšchitkich wobliczow, tež tnych, kotrych hort je za Serbstwo němy. — Widžachmy tu wyšofich a lubych hošći, z „Bunta“ pať přěni raz nifcho. Přěni raz tež běchu pscheproschowanja a programy serbske, hošći pať šterje wjacj jako hdy přjedy. — Kroczel za kroczału!

3 cyłoho swěta.

Sakska. Druha komora je so w minjenych dnjach z waźnymi prašchenjemi zabjerala. Pschede wšchim jednasche so wo to, hač štat štarobne pschilohi wučerjow pschewozmjje abo nic. Zakońka pschedłoha so po dołhim a šchěrošim rozryczowanju hiščeje dowujednała njecje. Majpřjedy ma hiščeje financa komisija wěc nadrobnije pschepytacź a rozjudzić. Wjez tym zo mjenujey wješne a mjěnišche měšćanške schulske gmejny z cykej duschu za takimle zakonjom žadaja, wustupuja wjetšche měšta, wošebje Lipšk, ze wšchey raznojcy pschecziwo njomu. Šola nich njecha mjenujey štat wšchě štarobne pschilohi wučerjow na so wzacź, ale chce jim lětnje jenoź 8500 hr. ł tomu pschizwoliceź.

Dale jednasche so wo wšchelafich nowotwarach pschi železnicy, wošebje dwórnišchcow. Wjez mnohimi druhimi budže so tež Budyske dwórnišchcwo powjetšicź a z džěla pschetwaricź, ł cžomuž komora 300,000 hr. pschizwoli.

Přuska njecha so hiščeje z nowymi 100 millionami za pokupjenjo pólskich kubłow špokojicź, ale žada wot sejma nimo toho tež hiščeje 400,000 hr. wnom „ł podpjeranju a wobtwjerdženju“ němcziw w Ščoznaiskej a na Schlezsku. To drje tež najschim delnjolužiskim bratram płaczi. Wšchako šny wot tam hižo štycheli, zo so tajkomu wučerjej, kotryž šwojim džěczom najsłěpje maczětnu ryč wotwuczi, za to myto płaczi!

— Pschi jednanjach na kejžorštwowym sejmje, kať mohła so štajnje roščaca njemoralnojć mjěz ludom zamjezowacź, wotkřiwachu ryčnicy hrózbne bjezdno njepócziwobo žiwjenja wulskich měštow, pschedewšchim Warlina. Wšina šurowje pschibjeracoho ujeřazanštna nima pať so, kaź Bebel mėnjesche, jenoź w nižej mzdže kłamarškich pschedawařniczow pyta, ale pschedewšchim w tom, zo hohužel tnych a tnych holcow wjacj za škužobne so pschistajicź njechadza, hđžež tola hobrife mzdy dšstawaju, ale radšcho šamostatne škužbiczi w kłamacch hładaja abo džělo w fabrikach, zo bychu wječzor po špodobanju wokoło bėhacź mohle. Zo tomu tak je, pschiswědži nam kóždy ratař, kotryž lědy z nuzu

dojezđ czeledže namaka, dofelž so wšchě rozpuschčzene mlode holcy do městow cžerja — k časnomu a wěcznomu njezbožu.

Wadensta. Freiburgski archybiskopski stoł je hižo poldra lěta wošroczeny. Wyšchnosč chce kapitoli, kotraž ma prawo, biskopa wolice, tele prawo wzacž a sama archybiskopa pomjenowacž. Kapitola pak na swojim kručje stoji. Nětko liberalojo ze wšchěch stron pscheczimo nej schczuwaju a chcedža wofejbe duchowništwa pscheczimo kapitoli rozhoricž. Tola to su so zjebali. Duchowništwo je zjawnje na stromu kapitole stupiło a wobhroža so pscheczimo wšchěm slěpcowskim schczuwanim. A za duchowništвом stoja wšchitej dobri katolikoj. Tuž drje budže wyšchnosč tola storo uchwowacž dyrbjecž a katolikam pschecpecž, šchtož jim kuschja.

Czechy. Po njeruštawacym přrcowanju pschedšydy-ministra Gautscha, kotryž bě zastupjerjom cžěskoho a němiskoho luda k sebi pscheprošyl a z nimi wo najwaznišich prashenjach jednal, jezda so, jakož bychu so zmohi naroduje schczuwancy w Czechach trochu zlehny. Němscy zapóslancy wobzamluchu, zo do Prahi na sejm pónđža, a cžěske nowiny so wuzkoslujwe na ledžbu bjerjechu, z něczim Němcow pohněwacž. Samo hdyž so katolfski měšchnik Dpiž z Warnsdorfa, němfski zapóslanc, ze zemjeradomaj Wolffom a From zjednocži a so z wuprajenyimi pschescžeharjami cyrkwie a ze židami k zhromadnym wuradžowanjam šhadžowasche, mjelcžachu Cžescha, zo njebychu strašchny wofeč narodnoho hidženja hišchže bóle zaplomenili. Pschetož rozważni mužoj wobegu stromow derje wědža, zo so z hadriju wótczinje nješluzi, ale zo je domjacy měr najprěnsche wuměnenjo zdobnoho džěla. Tuž dha namjetowasche hrabja Buquoi, zo bychu w sejmowni wubjerł wuzwolili, kotryž měl so wo měr mjez Cžechami a Němcami postaracž. Zo pak so to štało njeby, je do Pražiške sejmownje horštka Cžechožrawcow, z poměštnym Wolffom na cžole, ze samšnym wotpohladanom zastupila, kaž psched hodami do Winišeho parlamenta. Tuczji „noscherjo němškeje kultury“ chcedža mjenujcy na wšchě móžne a njemóžne waschnjo z hawtowanjom a hewrjekanjom wuradžowanja w sejmowni njemóžne šczimicž. Hdyž tohodla pschi wotewrjenju sejma wjerch Lobjkovic, džiwajo na cžěfku wjetščinu, cžěfski rycječz počza, zehna Wolff tajku harn, zo měješche zemfski maršchal lubu nuzu, přjedy hacž bu zasy cžicho. Hdyž potom Lobjkovic němfski dale rycžesche, hóršchachu so wězo zasy Cžescha. A to džěn Wolff jenož chce. Wón chce, zo by so cžěfski narod na njoho roznjemdił a wón potom jašo „martcał němcowištwa“ hišchže prawje wjele tyzkow ze zlotymi z Němškeje dóstal. To je tunja zaslužba. Bóle k wobžarowanju pak hišchže, hacž tajkele worakawstwo a slěpcowstwo, je to, zo je komisija němfskich zapóslancow, do kotrejež tež duchowny Dpiž kuschja, so zapowěla, wo měrje jednacž. Z toho Němcam zbožo njezafče! Haj, hdy by jich tam wjetščina byla, njeby so cžłowjek džiwal, zo maja wulku hubu, ale tak je w cykej Rusfskej po najnowšich ličenjach Němcow: 8,461,580, Cžechow a Słowatow: 5,472,871, Polatow: 3,719,292, Rusinow: 3,105,221, Słowjenscow: 1,176,672 a Madjarow, Wlochow, Rhorwatow, Serbow a Rumunow 959,777. Hdyž potajfim Słowjenjo hromadže džerža, a to woni budža, Němcy nicžo njeruczinja.

Belgija. Kral Leopold je so z próštwu na bamža wobrocžil, zo by Belgija pschi Watikanje swojoho kardinala měla, kotryž by belgisku cyrkej w Romje zastupowal a tež wšchitke missije, kotrež pod belgiskim šchitom škutkujja. Kaž so štyšchi, šwjaty wóte do toho bórzy zwoli.

Serbija. Kral Milan, kotriž bě w swojim času za rjany pjeniez slubił, zo jo ženje wjacy do wótečiny njewróczi, pschegywa hižo zašy ctył čas, swoje pjenjezy rozprafawšy, w Serbiskej. Haj, je samo hłowne rozfawoawstwo wójska do swojeju rukow wzał, zo by pjeczka njepscheczelow swojeje swojby sfludził. Wóndano mějesce wošebitu audiencu pola awstriskeho kejzora.

3. Rubej so pišce, zo wot nowoho lěta po zawjedženju samofnjeječestwa njeměr moczihnje. Wšele zběžkarjow je so hižo podało a Schpanjenjo myšļa, zo budže kupa bórzy cyle změrowana.

Z drugeje strony pať zašy čcedža wědžecž, zo njeměry dale traja, a zo ma general Deha czeške stojnišecžo pschecziwo derje wobróńjenym domoródcam.

Egiptowšļa. Z Kaira šezļu Sendžeczenjo jedyn bataillon po druhim na měšino wojny. Zeleznicu do Assuan změja bórzy cyle dotwarjenu, šchtož budže jim z wulkim wuspěchom pschecziwo derwischam. Tuczi stoja k wójnje hotowi we Wadyhalsa.

Peršija hladajcy kładni. Njesměrne polkady zamordowanoho schadca su pschetrjebane, a nuzja je džeń a wjetšca w kraju. Ruski car je zakawfakšeho gubernatora Kuropatkina k sebi powołał, zo by jo z nim wuradzał Peršiskeje dla. Kraj za Kawkazom njezujje z Peršiskej. Tuž drje móže tónle kraj lohcy do ruskeje wotwisnosće pschincž.

Indijska. Wór w měšce Bombay počina zašy hórje zafhadžecž. Wšchědnje 30—40 wošobow na tule khorosč mřeje. Straschny hlód, kotriž loni w Indiskej knježecše, je drje nimale pschewinjeny; tola podpjera wychnosč hišecže na 100,000 ludži, kotřiž su z hlódom do nuzy a hubjenstwa pschischi.

Wšchalcizny.

* **Kralowa Viktorija jendželšļa** powěda, hdyž je dobreje myšļa, rady tónle podawč z mlodych lět: „Krotko pschěd swojim swasom zetkach so raz we Windsorškim parku z džowčicžku swojoho pohoneča. Tola ta mje njewidžecše, ani mje njestrowjecše, šchtož mje pomjerza. Woprašach dha so jeje: »Ty drje njewěš, holcšļa, šchto sym?« A šchto mi wotmołwi . . . »To jo wě, zo wěm: ty šy ta, fotraž jo pschecy w mojšo nanowym wozu wozy.«“

Naležnosće našoho towaršstwa.

Subustawy na lěto 1898: kk. 157. Jan Wjesela, twarski wjednik w Kielu, 158. Ernst Mjeń z Čemjerie, 159—163. z Budyšina: ryčnik Michał Cyž, Marija Mičkec, seminarist Felix Pětranc, Jan Handrik, Hańža Kampratowa, 164. Michał Hejduška ze Židowa, 165. Jan Kėtan z Boršće, 166. Jakub Křižank z podhroda, 167. Hana Rječyna z Džěchorjec, 168. Pětr Lebza z Ralbic, 169. Pětr Čornak z Konjec, 170. Dr. med. Jan Nowak w Drježdžanach, 171. Marta Nowakowa z Wudworja, 172. 173. ze Swinafnje: Pětr Rjeda, M. Pječ, 174. Jakub Hajna z Kukowa, 175. Hańža Hajnec w klóštrje Waldsassen w Bajerskej, 176. Pětr Krawc ze Smjerdžaceje, 177. Pětr Žur ze Sernjan, 178. Jakub Šćapan z Dobrošic, 179. Jakub Klimank z Pěskec, 180. wučer Karl Wjenka z Róžanta, 181. Madlena Bělkowa z Pazlic, 182. 183. z Brjemjenja: Jan Woldrich, Jakub Krawc-Lehman, 184—186. z Noweje Wjeski: Marija Kilanec, Jurij Budař, Michał Wobza, 187—195. z Khróšćic: Pětr Šram, Marija Šramina, Jurij Rychtař, Marija Wjeselic, Jakub Holka, Bernard Krawža, Pětr Dórnik, Jurij Herrmann, Marija Pjetašec, 196—206. Hrabinka Monika ze Stolberg-Stolberg nad Workleamami za 11 sobustawow, 207. 208. z Kopsšina: Jakub Běr, Mikł. Ješka, 209. 210. ze Zejic: Madlena Pječec, Jakub Domš, 211. 212. z Časec: Hana Koklina, Mikławš Špitank, 213. Jan Pawlik z Lejna, 214. Mikławš Cyž z Pozdec, 215. 216. z Jaseńcy: Jakub Zynda, Mikławš Handrik, 217—220. z Hory: Michał Rjeda, Mikł. Kubica, Hana Rječyna, Hana Cyžowa, 221. Jurij Jawork z Nuknicy, 222. Theodor Graf z Kukowa, 223. Marija Bryłowa ze Stareje Cyhelnicy.

Sobustawy na léto 1897: kk. 692. Michał Hejduška ze Židowa, 693—695. ze Swinańje: Jurij Glawš, Pětr Rjeda, M. Pjech, 696. Pětr Krawc ze Smjerdźaceje, 697. Bosćij Šolta z Pěskece, 698. Jakub Šćapan z Dobrošic, 699. Madlena Bělkowa z Pazlic, 700. Jakub Hejduška z Hórkow, 701. Marija Kilanec z Noweje Wjeski, 702. 703. ze Stareje Cyhelnicy: Michał Wóski, Marija Brylowa, 704. Jurij Rychtař z Khrósćic, 705. Michał Šram z Worklec, 706. Jakub Domš ze Zejic.

Na léto 1896: k. 767. Michał Wóski ze Stareje Cyhelnicy, 768. Madlena Bělkowa z Pěskec, 769. N. N., 770. N. N.

Na léto 1895: dopláci: 741. N. N.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Dale je woprowař: N. N. 1 hr.

Za cyrkej w Lublju: Mikławš Just z Noweje Jaseńcy 5 hr., njemjenowana z Khrósćic 1 hr. 50 pj., J. R. z K. 70 pj., z Budyšina 50 pj., N. N. 1 hr., přećel z Cwikawy 4 hr., za šulu: njemjenowana dobroćeřka 3 hr., za cyrkej, šula a faru: ujemjenowana z Budysekeje wosady 15 hr., Jakub Šewčik, tachantski předař w Budyšinje 3 hr.

Za katolsku polěpšerńju: Can. Cap. kantor Herman Blumentritt w Budyšinje 200 hr., njemjenowana z měsćanskeje wosady 21 hr., na kwasu Michała Lisnarja w Sulšecach składowane 3 hr. 50 pj., ryčnik Michał Cyž w Budyšinje 25 hr., žiwnosćer z měsćanskeje wosady 4 hr., expedient Ernst Dućman w Słónkecach 3 hr., swójba Trenklerjeje z Smječkacach jako džak Jězuzdžěćatkej 40 hr., Hana Hejdanec w Khrósćicach 100 hr., Mikł. Just w Nowej Jaseńcy 5 hr., njemjenowana z Khrósćic 3 hr., Jakub Domš ze Zejic 3 hr., J. H. z K. 40 pj., skład we Wudworju 14 hr., privatus Löbman w Pirnje 20 hr., zamkař Mehlich w Budyšinje 4 hr., Hilza Thiemaneč 3 hr., nahromadžene w Seitendorffe 1122 hr. 53 pj., Š. 5 hr., hrabinki Schall w Mjedwježu 60 hr., Glatzel 5 hr., knjeni J. Riedelowa 50 hr., njemjenowana wudowa k znutřkownomu zarjadowanju 50 hr., knjeni Fleischerowa z Budyšina 5 hr., privatus Klemt 5 hr., pjekař Mikut 10 hr., knjež. M. Neuwirt 3 hr., knjež. H. Wagenknecht 3 hr., registrator Banda 10 hr., šosař Gruhl 10 hr., gmejna Altstadt pola Wostrowca 60 hr., nahromadžene wot k. kanonika Müllera we Wostrowcu 800 hr., překupecaj Pittner a Lukanek 50 hr., fabrikant Trutz w Koburgu 20 hr., nahromadžene wot k. fararja Hieki w Špitalu 115 hr., Michał Kubaš ze Šunowa 2 hr., Mikławš Hieka, wučer em. w Pančicach 10 hr., Jan Smoła z Kašec 10 hr., Pětr Kocor z Pančic 20 hr., Michał Rjeda z Wotrowa 10 hr.

Za serbski fond krala Alberta: njemjenowany z podhroda 1 hr., njemjenowany z podhroda 1 hr., Jakub Šewčik, tachantski předař w Budyšinje, 10 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2408 hr. 57 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćeř z W. 10 hr., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 40 pj., štož widžeć chce mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom (dalše 50 pj.), Radwofska Płatowa Komisija 80 pj., dar knjeza Stanisława Mikławša w Zhorjelu 10 hr., Viktor Redyk, měsćan w Krakowje, »dar na dom narodny, kiž so twari, ze słowom «Daj Bóh zbožo!» 9 hr. 86 pj., J. Šewčik, tachantski předař w Budyšinje 4 hr.

Zapłać Bób wšěm dobroćeřjam!

Lourdes - woda

je zasy na składže. Bleša płaći 2 hriwnje.

J. Nowak, kapłan w Budyšinje.

Wudworjanske škótplahowace towarštwó
přehadawa Oldenburgske czelata k wjazanju. Bližšce zhonišch pola
přehedby **Mikławšcha Šewcizla.**

Dzělačerzka swójba so pyta na knježi dwór do Jaseńcy pola
Njeřwacizla. Wobhydlenjo je **darńo.**

Čižšćej Šmolerjeje knižicizšćerzke w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 5.

29. januara 1898.

Lětnik 36.

Zwoštańće w lubosći k bližšomuh Jezus-džěcátkej šwěrnj!

(Šodowne powědańčko wot Š. B.)

(Pofraczowanjo z čyřka 4.)

„Tola šchto to, Šanko“, zawoła Šanka na dobo, „njewidžišch na tamnej lawcy Jezusdžěcátko sedžo; šnadž na naju čaka, poběhn jenož štoku k njomu!“ Wboha Šanka! Ty wšchak so molišch, sedži drje tam džěcátko w bělej košchulcy, rjane kaž jandželk, ale to njeje Bože džěcžo! To póżnaschtej tež džěczi, hdyž so k džěcátku pschibližišchtej; wbohe žatko sedžesche tu kručze spicy a dyrkotasche na wšchěch stawach: hjez džywa, jenož nócna košchulka schkitowasche čžětko psched surowej zymu! Nahej nžych běschtej cyle zymnej a hlyzy jomu pschimjerzke. Džěczi špytaschtej hólčatko wubudžic, tola tute špasche pschegara kručze. Spicy stonasche a žalosežesche hólčzik tak bolostnje, zo małymaj džěcžo-
maj wutrobnje žel čzinjesche a Šanka praji je wobžarnjo: „O wbohe džěcžatko, budžesch hišchče zmyerznych!“

„Kžětje, kžětje, luba šotšicžka!“ praji Šan, „pomhaj mi hólčžka domoj donjesč, položimoj je do mojoho kžžka, hewak hišchče wumrě!“

Tuž zběhnjšchtaj małoho jandželka na pol zmyeržloho z lawki a njeseschtaj joho po rjadu, běsche wšchak za njeju nimalo čžeže, tola pschidžeschtaj z nim cyle zbožownje domoj. Wowlka bě na džěczi ze starošczu čžakala, hdyž pak cuze džěcžo wuhłada, praji so džiwajo: „Božo pomhaj, šchto wój tola nšesetaj?“

„Wocžakń jenož, luba wowlka, wocžakń jenož! dyrchimoj tute džěcžatko naj-
prjedy do naju kžžka položicž.“

Šilna Šanka póska Šanowe kžžko, položi zlotowkšate hólčžatko do njoho a zawođe je starošczownje kaž macžerka šwoje džěcžo, haj tež šwoje poslechko položi hišchče na dyrkotace džěcžo, kotrež pschecy hišchče špasche. „Wowlka,

džensa budžemaj na kachlowej ławcy leżecz a wodžejemaj so z twojim kwicžom“, prajijichtaj Jan a Hanka.

Skónczynie powėdaschtaj wowcy wschitto, schtož bėschtaj widžaloj, a kať bėschtaj na posledku hólczatto namakaloj. Potom proschjeschtaj wowku, hacž njesmėtaj wobohomu džěscžu czoplu poliwku zvaricz, jeli zo wone wotuczji. Stara maczerka wjeselische so nad miłojcžu swojegu wnuczkw. Tutej wzaschtej nětko poslednju schčěpku drjewa a zadžėlaschtej z nej w kachliczkach woheń; bórzy počza so woda w hornczku waricz, ale — o njesmilna khydoba — njebė tu ani srėdki khlėba wjac. Tu dopomni so Hanka na kusčene kuski calty, kotrež bėschtaj z Janom po wowcynnej radže lutowaloj. Z wjesołoscžu dobėža po nje a namoczi je w kropje. Staroscžima wowka pať praji: „Dubej džěsczi, wój samej njezmčjetej jutje na wulkim swjatym dnju ani kuska khlėba do poliwki!“

„Zo wschať nicžo njewadzi, luba wowka“, wotmołwišchtaj Jan a Hanka jenohłósnje, „mój móžemaj so tež jónu trójchku posčicz; lube Sėzusdžěczatto zaruna namaj bohacze, hdyž wobohomu cuzomu hólcztej czoplu poliwku nawarimaj.“

Ślej! z dobom počza so cuze džěcžo w Janowym łóžku hibacz, tola njebė hiščje wotuczilo, ale poł spichy bėrbotajsche wscho móžue, wo czimž pať Jan a Hanka ani kłowczka njerozemjeschtaj. Tuž pschijšcoci Hanka z czoplej poliwku a Jan pozbėhny kudzėkatoho hólczka. Nětko podawajche jomu Hanka kžiczku po kžiczcy do hubki a hólczk zeschlapa cyku poliwku z wulkim appetitom, o kať so džěczi na tym wjeselischtej — schtó wė, hacž by jimaj žadny Božozdžěscžowy schtomik telko radošče pschihotowať! Nětko položijichtaj Jan a Hanka cuze džěcžo zasy do mjchkich zahčěkw a hladajchtaj dołho, dołho z radošcžu na lubozne hólczatto, kotrež tu ležo mėrnje spašche a so wo juje wjesele pozmėwlowajche.

Nadobo hašny posledni kóncžť swěczki. Jan a Hanka lehnyschtaj so nětko na kachlowu ławku k mėru a sprócnať bórzy wušnyschtaj. Samo stara maczerka, kotraž bė miłoscžimje prėcowanjso swojegu wnuczkw widžo swoje bolojcže pozabyła, wušny

Nadobo pschilecža mólczke swětleschto pschěz wołno do jstwicžki nutz — bė kať swjatoho Janowa muschka w czmołej nočy — a znošchowašche so khwilku nad woblicžom cuzoho džěcža, potom lecžesche zasy rucže won. Bórzy pschileczachu tysacy a zasy tyjacy tajkich blyščezatnych hwěžkw a złětowachu wjesele nad hólczattom. Cyła jstwicžka bu wot nich rozšwětlena. Wowka a wnuczcy póżnachu skónczynie, zo su to lute pschekrašne jandželki; nětotre z nich džeržachu w ruczkach zwończki a zwonjachu z nimi jara luboznje. Druhe zasy spėwachu krašny njebjeski spėw: „Schtóž je jene z tutych małych pschiwzał, je mje pschiwzał.“ Ach kať kłinczachu tola tute hłošy tať nutrinje, tať swjatoczynie, tať njebjescy! Nadobo wotuczji złotokudzėkate hólczatto we łóžku a so pschidnywschi, powėdajche jandželkam z czicha, zo je w nočy pod schtomami ležako; Jan a Hanka pať staj je wuhladawšchi domoj donjesłoj a do łóža položiloj. Potom staj jomu z poslednjej schčěpku drjewa czoplu poliwku nawariloj a je najycžiloj. Na tym radowachu so jandželki wulecy a lecžachu ke kachlowej ławcy a k wowcynomu łóžu a požohnowachu wschěch tjoch. Nětko postany cuze džěczatto we łóžku, o kať so blyščezesche wot złota a slėbra! tež mėjesche nadobo krašne kchidlejška; wone pschikwny tjom jandželkam a tute lecžachu k woknej, wotewriču je a zhubichu so w czmowej nočy, ale bórzy tu zasy

běchu, haj pschivjezechu zloty wózyččt jobu, polny najrjejšichich wěčkow, jedyn jón čzehnjěšche, druhí čziščežěšche, tšeczi pač njesěšche najfrajšnišcho wudebjeny šctomik a staji jón na blido. (Wofracžowanjo.)

3 Radworja.

Džiwna je to lěšfa zyma. Hžižo by tak nimale pschetrata byla — a tola hiščeže njeje nikomu tak prawje wot wutrobny zyma bylo. Al hdyž tež dnyš a dnyš něchtó w tožušche wulěže — bč drje to bóle staroho prawa, dnyški zymy dla. Šchłoda, zo lěto, hdyž našchi šafscy wojacy ze starym Napoleonom do Ruskeje čzehnjěchu, tajfa zyma njebč. Benje njebč tam telko ludži w šnězy težacy zmjerzlo. Pola naš džěn šo lěšfa šněh hiščeže prawje zastajit njeje. Samo hody běchu zelene. Najšferje nimaju tam horjeka hiščeže pjerja došč nadrěnoho, zo móhli z mjěškim bělym moštkom zemju zawodžecž. Al jeli šo sforo lěpje k tomu njezměja, móže šo nam radžicž, zo šo nam zyma minje bjez šněha a bjez lodu.

Hdyž pač maja lěšfa po wschěch Lužicach wosrjedž zymy nalěčžo — dha šu tola ludžo we lužiškej wješcy Radworju najdale — čzi maja pschěz cyle lěto — „Meju“, haj — jeli šo njemyšlu — hžižo něšchtó lět pošpochi. Njěch wonka zyma tšěšfa — nutška w Radworju je Meja. „W zymje, w lěče zelena, štoji tu kaž njewjesta.“ Al na teje Meji — to je ze wschěch nowinkow najnowišcha — špěwaja hžižo ptáčata. Minjemu njedželu šu šo k nam nawróčžite. Do Čzepicec hoščženca pschi malej cyrkwicžcy běchu sebi zalečželi a wječor z dnyškom 7 zapěwachu nam: „Šory módre, ja was znaju: ja šym zaju w šerbskim kraju“. Al hdyž to w Radworju šlyšchachu, zo šu w šerbskim kraju zaju našchi šerbscy špěwarjo — dha štany clyš Radwoč kaž jednu muž — a wscho šo nawali do Čzepicec hoščženca. Ale ně — šchtó to rycžu — nic jeno Radwoč šo žhraba — ně tež w druhich šerbskich wješkach pichahachu brunáčki do wozycžka — abo wobuwachu šo šwoje šchfornički a pušchěžichu šo do Radworja na špěwanjo. Haj, šamo ze starošlawnoho Budyšchina běchu čžesčženi hoščžo k nam pschitwatali, zo bychu po ryzu ššchěžžanskim waschnju šo wjeselili z tymi wjesolnymi Radwočžanami. Ale wjeselo njebč darmo. Wšchi durjach štojachu clonicy, byrnjež w šerbskich barbach, a wotšchafechu kóždoho, jeli tón z dobrým móščinu njetšchafěšche. Al něšchtó šu pschecy natšchali — pschetož ludži bč z kopami — a hdyž kóždy šlěborny krosch da — mašch bóržy pol mandla kop kroschow. Ale njěch sebi ničtó njemyšli, zo na to špominam, dofelž jim pjenjezy zawidžu. Ně, pschecu jim, zo móhli pjenjezy z bčrlami mčricž a z fčrcami do Budyšchina wozycž — nic drje na krajnowštamšku banku — tam jenož 3 % dawaju — ale na Macžicžny dom. Tam šo lěpje pjenjezy žadanja. Al pjenjezy tam bjeru w kóždym čžaju, w kóždej hodžinje, a byrnjež wo pol nočy pschišchol a šo nutsš dumpal a jim chcył mčch pjenjež do šhěže stajicž — wčt mi — woni čzi wotevrija — trjebasch jeno špytacž. Al šchtó z tymi pjenjezami započžnu? Wšo to budž pošoj. Woni je njepšchepija, njepšchěpraja, njepšchepraštaja, njepšchěstorža. Haj, k čžomu potom pjenjezy? Woni za to róžk Lawškeje hašy rjany dom staja. Al tónle dom natwarja našchey šerbskej macžercy. Šerbja šmy, šerbska macž je naš kolebala — wschitcy šmy džěčzi šerbskeje zemje. Šerbska zemja naš živi. Ale — ach, to boli wutrobu — na nju zapominaju tak čžasto jeje džěčzi. Róždomu džěčžu je našcha šerbska macžekfa čžičhi domčž abo rjenje wutwarjenu

statok wobradžila. Ale wona sama dyrbi w něhdy serbskim Budyščinje, mohł rjec, kaž proschejka na podrožitnje bydlic.

Tam na rózku lawšeje hašy, tón nízki pokorny domežt — to je křěžka najšeje serbskeje maczerje. Ach, a wscho tak wuzło w nim, štoro so tam nje-móžeš hibač a wobrucz. A tajki je hač dotal našch Maczicžny dom. Tajku dobru serbsku macz — a telko ma džězi — a tajki ma kucik w Budyščinje! Njeje to kus hańba za naš Serbow? Mi so zda — a druhim so to tež zda. Ale što činič? D njepraschej so dołho. Dawno wěšch, što so čini, hdyž čji dom na hłowu so špni, hdyž bróžna njedosaňuje. Nowy dom — nowa bróžeń so natwari. A tak je to tež z Maczicžnym domom — nowy ma so twarič a hižo so twari — ale nic sam wot so. Powěda so nam, zo mějachu stari Grefowje — najškerje bě to w nowym traju, hdžej je njedawno Turka Grefow tak hrozje zmorštal — jenocho pschiboha abo bě pschibohowka — z wěstoležu to sam njewěm: tón abo — jeli bě w sukni („ta“) trjebašche jenož — mi so zda — do piščežakki ducz a kamjenje čji samo wot so hromadže lězechu a murje ze zemje roščechu. Wy mi z hłowu wijecze, kaž njewěrny Tomášch, kaž byščeje rjec chcyli: „Pšechčelo, ty drje hwizdašch!“ Zo su murje padale, hdyž Israelicza wokolo města Jericho čzahachu a z trubami trubjachu — to je wěno — to stoji w šwjatym pišnje; — ale zo murje z wčjipnošču ze zemje lězu, kaž wčjipne džowki Šěwina do wotnow — hdyž so wo wšy zapiska — to drje je tola bajka. Tajke žłote čzasy drje w samym paradizu njeběchu — a njenastanu, kaž do kónca swěta.“

Ale takle njebyščeje ryceli, hdy byščeje w Radworju na špěwanju byli. Tam je so špěwało, hralo a pchadło, piškalo a fichtało a w Budyščinje su za to murje Maczicžneho domu ze zemje lězle. Šak wjele łohči su wulězle — to hiščeje won njeje — dofelž hiščeje won njeje, kelto bértlow abo kórcow čžistoho wunoščka su našchi financminijstroje naměřili. Nicžo malo drje to njebudže — pschetož kaž ja praju — Čžepicec běchu křopaczi ludži — a darmo drje ničto proh Čžepicec hoščzenca pschěstupil njeje. Tuž woczafimy, što našch Bošol do Maczicžneho domu z Radworja wotnjese. Jenož něšto bych hiščeje dodał, hdy by to našch Bošol chcył sobu po Serbach roznjescz — měnju mjenujcy, zo Radwořšte šchije, Radwořšte trubhy, Radwořšte kólwroty, Radwořšte směšcki, Radwořšte křošcki njejsu hinasche — hač něhdžězkuliz druhdže w lubych Serbach — a zo móhli tohodla tež wšchudže druhdže tak špěwacž a trubicž, zo so w Budyščinje na Maczicžnym domje džiwny stawaju, zo ze serbskim špěwom, serbskim džělom murje Maczicžneho domu džěń a wšche zrostu. Tuž njech „serbska truna bóle zynčzi, serbski toleť bóle kłinczi, potom budže pjenjez bórzy došč.“

Toła wo tu křiwilu, hač šym tu pschi durjach swoju wutrobu wutschasł a Bošolčej „Wjele dobroho“ sobu do Serbow dawal — su našchi špěwarjo hižo „Šwory módre“ powitali a rjenje powitali, je-li wěno, zo čžłowjek tehdy z rukomaj placa, hdyž so jomu něšto lubi, hdyž je joho něšto zwjesełiz.

Ale hač su so našchi špěwarjo napłóšcheli — toho placanja — abo hač z luteje pokornosče njechachu křwaleni byč — ja njewěm, na čžim je zaležalo — nadobo běchu so zhubili kaž by je z křoščezom wumjetł. Jenož šchtyrjo wutrachu na swojim měštnje a zaspěwachu nam: „Ta šwěłka rěčžka w dole čžesčz twuju pluštoce.“ Njany špěw wubjernje pschednjeseńty dyrbjeseche so kóždomu špodobacž.

(Škónčzenjo pschichodnje.)

3 Łuzicy a Saksje.

3 Ahróscje. Pšchińdže ke mui wuj z S, kiž mi powědase: Rupich sebi lětsja, kaž tež hewak druge lěta, „Krajana“, a zdasche so mi kufst wobchěrnišchi bječ, hacž prjedawšche lěta, a wjeselach so nětko hižo, zo bndže so tu rjane powědanczko wjac namafacz, hacž prjedawšche lěta, a tola je placzižna jena a tasama. No! tak chych so hnydom wczipnosce a tež wjeseloseje dla pschepofazacz, hacž je moja mysliczka prawa. A poczinam hnydom z woprědka hladacz na jedyn mēšac za druhim, bjez toho, zo na mjena hladam, licžu a licžu, a nalicžu tu wosmnacze mēšacow. No! no! to by tola wuběrne lěto bylo z 18 mēšacami. Wědžach drje, zo ma kōžde šchtwōrte lěto jedyn džeń wjach, tola zo ma lētusche 1898te lěto 18 mēšacow, to mi tola do głowy njehasche. Wczipny, fajke dyrbja tola tele mēšacy mjena mēcz, pocznu czitatcz, a wschitto prawje hacž do julija. Tu zapocznje so zasy januar, februar, mērc atd. Njebēch-li pak ja mjena mēšacow czital, bych kōždomu, a to storo z wēstosežu, prajicz dyrbjal, zo so lětsja w juliju such pōńdže, dokelž protyfa tak pofazuje. Nētt pak bē z mojim wjeselom na rjane powědanczko kōnc.

3 cyłoho swěta.

Němska. Kral Albert bē so z pryncow Bjedrichow Augustom 26. t. m. do Barlina podal, zo by tam 27. januara fejšorowiy narodny džeń sobu šwjecizil.

— Na jubilejskich šwjedzenjach k czesceji naschoho krala Alberta, kotrež budža so w Drježdžanach wot 20. hacž do 24. hapryla wotmēwacz, so pjecza tež fejšor Wilhelm wobdželi.

— Pruski sejm je druge sto millionow na poněmczenjo Polakow w Němskej z głosami konservativnych a nacionalliberalnych pschizwolil; centrum, swobodomyšlni a Polacy bēchu pscheczivo tomule njeprawnomu žadanju, tola bndchu pschegłosowani. Kaž smy hižo jōnu na to špomnili, njejedna pak so wyschōsczi jenož wo poněmczenjo Polakow, ale z dobom tež wo rozšchěrjenjo lutheriske wēry. Z najmjēnšcha su němscy, na pofupjenych pōłskich kublach zalydleni kolonizcz a mało wuwzaczemi protestanczi, a za nich twarja so, byrnjež jich jenož po horstkach bylo, z dawkow tež katholicich, haj, samo pōłskich poddanow, lutheriske šchule, fary a cyrkwyje. Šchto bychu bramborscy Němcy prajili, hdy bychu na pschiklad w Czēskej Czēscha podobnje pscheczivo Němcam wustupowali, kaž woni pscheczivo Stowjanam? —

— Šdbyž bēšche fejšorstwowiy sejm kancelerej mzdu ze 54,000 na 100,000 hriwnow powyschil, chychche tež pōstny sekretar Pobjelski so trochu porjedzicz. Tola sejm jomu žadane 30,000 hriwnow mzdy njepschizwoli. Tuž dyrbi so mjez tym hišchēze ze 24,000 špokojicz. Radšcho a prjedy, praji sejm, dyrbi so mzda nižichich pōłskich zastojnikow z 800 na 900 hriwnow a mzda listowščerjow na kraju z 900 na 1000 hriwnow lētne powyschicz.

— Žiwudowjena Windthorstowa, žona žlawnje znatoho wjedziczerja němškich katholicow, je zańdženu šrjedu w 93. lēczje swojoho žiwjenja czishe zemrēla.

— Nimo toho, zo je Rhinska mōški zaliv Riaw=Czaw z wofolnej krajinu na 99 lēt Němskej pschenajala, je wona tež slubila, zo wurubjenej katholickej missionskej staciji 3000 taelow (tael = 6 hr. 41 pj.) zarumanja zaplaczi. Žako dosczēzinjenjo za morjeneju missionarow natwari wona tš

katholiske cirkwje, kóždu za 66,000 taelow, a missionaram sedm domskich za 24,000 taelow. Pšchedstojiczej provincy Schantung, Si-Ping-Czang, je wotšadzeny, šcheježo družu wyschychi zastojnicy su pšhesadzeni, dokelž su na mordarštwje sobu wina byli, a pšhecziwo mordarjam samym je so proceš započzał.

— Mjez tym zo w druhich parlamentach džen a bóle hawtują, nic jenož we Winu a Prazu, ale tež w Pšecze, Brnje, Brüßselu a samo w Parizu, pletu so jednanja w našchich sejmach z džen a jenakej dostojnošču. Pšhecziwa tejele czišchiny wschaf je často dosč tež njepšchitomnošč zapóšłancow. W fejšorštwowym sejmje z najmjenscha bywaju městna zapóšłancow často kšetro prózdue, a šhadžuje so na wuradžowanja druhdy lědy štyrccezi zapóšłancow, mjez tym zo mělo jich tam 397 byč.

Czechi. Němcy wjednicy so nihdy na nihdy z Czechami zjednač njechadža. Nawopak. Započinaja wscho móžue, zo bychy Czechow roznjemdrili a jich do zběžta zehnali. Wchyla trach sebi, zo bychy pšchi tajkej škladnošči so k Němškej pšchizamknyč móhli? To bychy w prawym času wočzi wnwaleli, hdy bychy našče wysoke dawki płaczič dyrbjeli!

Senož, zo bychy Czechow hñewali a jim klubu činili, kšodžachu němcy študenci w Prazu w swojey napadneji buršchafkej drašče z němškimi barbami z čyrjodami wiščednje po Pražšich hašach, město zo bychy na pšchednoščki profesorow poslušali. Tuž so šta, zo druhdy čžěka mlodošč na tajkich hepjelow so rozhñewawšchi jim čapku wotrazy a troščku kreczišcho na lico pomajta. Z toho našta pak hnydom zašy kšiczenjo mjez Němcami, zo sebi na hašach wjacu žiwjenja wěšči njeju a wołachu wyschnošč na pomoc. Haj, jónu kšwatachu sami němcy zapóšłancy ze sejmowinje, hdyž běchu zašlyšcheli, zo su Czecha jenožo buršchafa trochu zbili, zo bychy hnydom wschitcy so joho woprašcheli, hač su puki boleli; a wuradžowanja w sejmowini buchy mjez tym wotštorčene. Hač tež to bychy čšisami zapóšłancy tež wotajšchi wschoho won běželi, hdy by rěfalo, zo wona Kšryštusa kšchizują? Wchšlmy, zo nic.

Zo pak by so tola škónczjuje tajkim študentškim rokoczenjam w Prazu kónc sežinič, je wyschnošč nakhwilnje zjawne nošchenjo narodnych barbow Němcam a Czecham zakazała. Ale Němcy džěn chcedža rokoczenja. Tohodla pšhecziwo tomule wufazej wšstupuja kaž njemdr. Senat němškej university je swoje zastojništvo demonstrativnje zložil a němška techniška wysoka šhula je wschynnošči klubu wuwuczowacj pšhestala.

Rom. Šwj. wótc je z pijmom „Ad perpetuam rei memoriam“ šwjatoho Paskala Bawlona za patrona bratštwow a zjednocženštwow k čžejzi najšwjeczišchoho šakramenta zakóženych, pomjenował. Leo XIII. pokazuje w tutym pijmje na to, tak je Bóh štajuje w najčžejšich čžasach swojey cirkwi njenadžity tróšcht štač, w našchich čžasach wošebje z rozšchěrjenjom čžejčowanja najšwjeczišcheye wutrobny Šeznišoweje, najzbóžnišcheye knježny Marije a najšwjeczišchoho šakramenta wołtarja. Tule poslednju pobožnošč ma wón za wošebitu hnadu Bóžu a pišhe: kaž šmy študowacu mlodošč poručili staročzi šwjatoho Tomášcha Akwinštoho, šmilne zjednocženštwu šwjatomu Wincencej z Pawla, kšornyč a tyč, kotšiz jim pošlužują, šwjatomu Kamilej z Lellis a šwjatomu Šanej z Boha, tak wobšwěčamy a poštajamy z našchey najwšchšchey knježičejškej mocu z tutym pijmom šwjatoho Paskala Bawlona za hłownoho patrona ewcharištšich šhadžowanow a wschitšich štwaršchenjow, kotrež su so k čžejčowanju najšwjeczišchoho šakramenta založile, a nadžijamy so, zo tele našče poštajenjo budže špomozue za kšheščanštwu.

Smjaty Paſkal bęſche ſobuſtaw rjadu mjeiſchich bratrow (minoritow) a paſeſche pſched ſwojim zaſtupjenjom do klóſchtra wowcy.

Italija. Na ſiciliſkej kupje, w Umbrijſkej a Milaunſkej ſtej hlódb a nuza z domom. Na přenim dnju ſwojoho pſchebhywanja dóſta ſawojſki frouprync 10,000 proſcheſkich liſtow. To najlępje wo žaloſtnym tam knježacym hubjeiſtwje ſwedeži. Na wjele měſtnach ſu tež hžžo njemčry wudyriše, kotrež ſo z wojeſkej mocu potkóčuja, mjez tym zo khlébowa płačizna ſtajuje ſtupa.

Španiija. Řečy Lobregat a Beros ſtej wuſtupiloj a wokolinu ſtraſchnje powođziloj. Šchfoda je wulka a je knježeſtvo t wotpomocy najwjeſtſheje bědy hnydom 500,000 rozđžčlicž dało.

— Karliſtojo ſu ſo z pchwiſowarjemi demagogi Komero Robledo zjednocžili, zo bychy nětčžiſhe knježeſtvo powalili. Sičh zhromadna móe je wulka, a njech traſch ſo jim tež ſchpatny wotpoſhlad njeporađži, dha tola kraj z tajſej rozřoru čzerpi. W ſamych ſtaroščach a we wulkej nuzy pak knježeſtvo z čzim wjeſtſhej radoſčju poweſčž wo ſkónčžnym mčreje na Filipinach pſchija a poručži, zo by z teje pchicžiny ſo w cyrkwach Te Deum ſpěwało.

Amerika. W Chifago wotně ſo wóndano wulkotne zhromadženjo amerikanſkich Čzechow, na kotrež bě ſo tež tóſſchto Polatow, Slowatow a Řhorwatow zeſchlo. Wuradžowachu tam wo njemčrach w Čzechach a wotpóſlachu Pražſkomu měčžanoſčje Podlipnomu telegram, w kotrymž praja, zo amerikanſcy Čzeſcha z cykłej wutrobu džěl bjeru na wojowanju domjacych Čzechow wo runoprawoſčž, a zo Polacy a druzy Slowjenjo ſo z Čzechami jednocoža we wojowanju wo rycž a narodnoſčž.

— W Americy wuſhadžza 38 póſſkich nowinow ze 60,000 wotebjerarjemi.

— W minjenym lěčže je ſo w Americy 30,000 proteſtantow do křina katoľſkeje cyrkwy wróčžilo. Wſchčch katoľikow je w Americy něhđže 55 millionow.

Naležnoſće naſoho towarſtwa.

Sobuſtawy na léto 1898: kk. 224—237. z Radworja: Jan Hantuš, Jakub Delan (čo. 72), Jan Brycka, Jakub Kral, wučer em., knježe hoľey, Michaľ Lukaš, Mikławš Wincar, Michaľ Wjerš, Mikławš Šolta (alej), Jakub Libš, Jan Polan, Marija Gruberteč (šwalča), Madlena Wünėec, Jan Poľneňk (Hodleř) 238—240. z Khelna: Jakub Řečk, Ernst Cymer, Michaľ Bjarš, 241. Jan Khilan z Kamjenej, 242—244. z Miłkec: Jan Glücklich, Michaľ Pan, Mikławš Nawka, 245—249. z Boranec: Hana Kubaňkowa, Mikławš Pjetaš, Mikławš Kašpor, Haňža Wičazowa, Mikławš Miklič, 250. Mikławš Rjehořk ze Stróžišča, 251. Hana Šolėic z Lutowča, 252. Madlena Bokowa z Měrkowa, 253. Haňža Wjeršowa z Brėmjena, 254. 255. z Bronja: Mikławš Kopr, Mikľ. Smoľa, 256. 257. ze Šunowa: Haňža Weclawowa, Khata Kurjatowa, 258. P. Romuald Domaška z klóſtra Marijneje Hwězdy, 259. 260. z Panėic: Mikławš Hicka, wučer em., Michaľ Horjeň, 261. Michaľ Frenel z Jawory, 262—266. z Khróſėic: Jurij Rjeňč, Jakub Šolta, Jakub Zarjenk, Jurij Jacſlawk, Mikławš Kral, tyšeř, 267—270. z Budyšina: Handrij Mótko, Hana Bukowa, Mikławš Mjeň, Marija Kubicowa, 271—277. z Njebjelėic: farař J. Kubaš, kapłan Mikławš Jawork, wučer Herman Brauner, Jakub Hoſtak, Jakub Leňš-Stranc, Mikławš Žur-Kokla, Boſcīj Pjech, 278—282. z Pazlic: Jakub Krawčik, Mikławš Wjenka, Pětr Wawrij, Khata Mikławškowa, Michaľ Lukaš, 283. Pětr Robl ze Pſtruchow, 284. Haňža Rjehořkowa z Němſkich Pazlic, 285. P. Leopold Schneider w Róženėe, 286. Jakub Šejda ze Sernjan.

Sobuſtawy na léto 1897: kk. 707—710. z Radworja: Mikľ. Bělk, Jakub Běrk, Jan Hantuš, Michaľ Wjerš, 711. 712. z Khelna: Jan Jenich, Michaľ Bjarš, 713. Mikľ. Jurk z Bronja, 714. 715. z Kamjenej: Jan Khilan, Madlena Šolčina (z Haja), 716. 717. z Miłkec: Michaľ Pan, Jan Glücklich, 718. Jan Liška z Nowoho Bronja, 719. Haňža Wičazowa z Boranec, 720. Jurij Libš, zahrodnik w Belgiskej, 721. M. Kupki z Kosoľa, 722—724. z Njebjelėic: Jakub Hoſtak, Michaľ Pječka, Jakub Leňš-Stranc, 725—733. z Pazlic: Michaľ Šewc, Jakub Robl, Pětr Šolta, Mikławš Lehman, Jakub

Zmij, Mikławš Weclieh, Khata Mikławškowa, Pétr Haška, Pétr Wawrij, 734. Michał Lehman-Kowař z Péskec, 735. Haňža Rjehorkowa z Němskich Pazlic.

Na lěto 1896: kk. 771. 772. z Pazlic: Mikławš Weclieh, Mikławš Lehman, 773. M. Kupki z Kosłowa.

Na lěto 1895: dopłaći: 742. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: M. K. z B. 1 hr., P. R. D. 50 pj., Can. k. H. B. z B. 1 hr., H. W. ze Šunowa 1 hr., P. Č. z K. 40 pj., Ralb. Tow. Serb. Burow za nawěški 2 hr., přez k. fararja Kubaša z Njebjelěje: zarunanjo porta 3 hr.

Zemřety sobastw: Haňža Albertowa z Budyšina. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: njemjenowana z Khrósćie 1 hr. 50 pj., Jurij Krawe z Měr-kowa 10 hr., Marja Šolćie z Kamjeń. Haja 3 hr., njemjenowana z Radworja 4 hr., na kwasu Lehmane (Wićazee) w Lutowěu 9 hr., Haňža Konjehtee z Bronja, slu-žowna w Čorneecach, 6 hr., Jan Werš z Hodlerja k česći swj. Bosćana 2 hr.

Za katolsku polěpšernju: wot khudobneho zwjazka (Armenverband): Čornecy, Pozdecy a Liboń 100 hr., wučer Symank w Baćonju 10 hr., administrator Jurij Libš w Baćonju 40 hr., Jakub Knježk z Wučee 1 hr., Mikławš Jórđan z Čěškec 2 hr., z Wutołěie 3 hr. 35 pj., Jakub Šolta z Nowoho Łusća 1 hr., Haňža Cyžowa z Baćonja 3 hr., prekupe Kiessling w Budyšinje 3 hr., Jan Měrćink z Hrubjelěie 6 hr., Michał Nowak, žiwnošeer w Łusću, 5 hr., z Budyšina: Jurij Lukaš 5 hr., fabrikant cigarow Wenzel 5 hr., Mikławš Mjeń 5 hr., Mónkec swójba z Dalie 25 hr., Hana Symankowa 5 hr., wojeřski farař Jakub Rjeńč 100 hr., J. Šewčik, tachantski předař 3 hr., seminarist Saft 1 hr., knihiwjednik E. z Budyšina 2 hr., dvě swójbje z Budyšina 4 hr. 50 pj., „doppelkopp“ 5 pj., Fr. Hauptmann z Marijneje Hwězdy 3 hr., Haňža Žurec z Paněie 1 hr., Jakub Hajna z Kukowa 3 hr., njemjenowany 1 hr., sobastawy žiwoho rózowca we wokolnošći Marijneje Hwězdy 13 hr., Jurij Rachel z Ralbie 3 hr., Marija Ješkowa z Konjec 5 hr., ze Šunowa H. K. 1 hr., Michał Brojeř 3 hr.

Za serbski fond krála Alberta: Marija Ješkowa z Konjec 5 hr. 75 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2445 hr. 33 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobročeř z W. 10 hr., Radwořska Płatowa Komisija 2 hr. 65 pj., Jurij Rachel z Ralbie 1 hr. 50 pj., Marija Ješkowa z Konjec 15 hr., M. Š. ze Šunowa 75 pj., Delanska Patentna Komisija 30 pj., štóž widžec chce mój rjany štom, njech »bim« da uz Maćičny dom, dalše 70 pj., z Bosćijowoho ćelka 20 pj., pječ muži sedźi pod »murku« 1 hr. 23 pj.

Zaptać Bóh wšëm dobročeřjam!

Za terciarow: Zemřet je bratr Michał Čyž w Rutowje R. i. p.

Sobustawy bratřstwa „Žezusoweje Wutrobny“ a „Žapochtořstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu februaru Bohu woprowač: „**Za tych, kotrijž na morju zasluzbu pytaju.**“

Listowanjo: Do Ralbie, Drježdžan: Mějće sčerpnosć hač do přichodneho čisła. Štož je tu hakle pjatk rano, so derje wjac přiječ njehodži, dokelž mamy džiwač na čišćeřnju-
Red.

Towarstwo Serbskich Burow za Ralbičansku wosadu změje na swj. Mariju (2. małoho rózka) **popołdnu w 3 hodžinach** swoju hłownu zhromadźiznu pola **Scholtzje w Konjecach.**

Porjad: 1. Pšchednosch k. direktora Dietricha z Budyšina. 2. Zlicžbo- wanjo. 3. Stazanje hnojow, nalětnych symjenjow. 4. Namjety, pšchijimanjo pšchinoschtw.

Bohaty wopyt wozajuje

pšchedyštwo.

Najlejški wozyl na jednoho lonja (chajsa), dobry, laž nowy, je na pšchedań a wohladáč w **Panczicach** čisło 7.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domn
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 6.

5. februara 1898.

Lětnik 36.

Zwoštańće w lubosći k bližšommu Jezus-džěcátkej šwěrn!

(Sobowne powědańčko wot S. B.)

(Pofraczowanjo z čísla 5.)

Nětko wustkoci hólcžik z kóžka a kladžesche z wózyčka zymnijchu draštu a črije na blido wokolo sachtomika, rjane hrastki, mjez tutymi kónika a rjanu popku ze židžanej falku a pěčnym klobučkcom, nimo toho hiščeže wosuscht, khlěb, jabluka a worjечи, tež tuk a jeja a za wofnu połny měščk pjenjež. Na to džěsche zlotowłóskaty hólcžik k džěščjomaj a k starej macžetcy a sežini kóždomu swj. křizž na čzolo. Kať bu nadobo wšchěm tať lohko wokolo wutrobny! Wšchitcy čzujachu, zo je nětko hóřka nuza zaschla a z nej khlób a zyma; tež wofna bu z dótknjenjom njebjestoho džěcátka nadobo wustrowjena.

Sandželki počzachu nětko, hdyž jim z krasnym blyščežom wobdate džěčžo pšchitwony, luboznje spěwacž a ze swojimi zwónčtami zwonicž. Potom lecžachu zwonicy a spěwajcy po rjadu z wofnom won; hólcžik syny so do wózyčka a džefacž jandželtow jón čžehnješche, džefacžo zasy čžihčežachu, džefacž druhich pať zletowachu k prawicy, džefacž k ľewicy — wšchitcy spěwachu: „Šchtóž je jene z tutych maľch pšchiwzał, je mje pšchiwzał“, a zhubichu so w čznowej nočy; wěšřik zaprašny wofno — wofna, Jan a Šanka wotuczichu, bě hižo běhy džěř.

Jan skocži rucže z ľawki a běžesche k swojomu kóžu, Šanka pytasche na blidze za rjanymi wěčtami, wofna pať pohlada na wofno, kotrež bě wěšřik tať z mocu zaprašnył. Wšchitcy tšjo hladachu so spodziwajcy na so; cuze hólcžatko ležesche hiščeže měrnje w swojim kóžku, blido bě próždne a wofno zawjertnjene: ach, wšcho běšche jenož rjanu šón byl!

Nětko powědachu sebi, šchto běchu wojnje widželi a šřyscheli — wšchěm tšjom bě so jamjne džalo. Džěščzi wšchaf so bórzy zasy špokořiščtej, ale woboha

wowka žalofcjejſche ze ſtarofcju: „Ach, na hodownym ſwjatym dnju nimamy z cyla nicžo, ale tež nie najnuznifche, ani ſchczepki drjewja, ani trjódki khléba, žanoho žlamanoho pjenječka. Dyrbimy z hlodom wumrěcž a zmjerznučž, jeli nam ty, o njebejſki Wótcze, njepomhaſch!“

„Bože džěcžo budže nam zawěſeže pomhačž“, wolaſchtaj Žan a Žanka. Jeju wolaſu wubudži cuze džěcžo, kotrež ſo we lóžku poſydnnywſchj po jſtwje rozhladowačž počža. Žan a Žanka poſtrowiſchtaj je wutrobnje a hólcčka wjeſele wobjimajcy praſcheſchtaj ſo za joho mjenom. Hólcžik drje wotmolwi, ale džěſeži jomu njerozemjeſchtej, a hdyž počža hótko plačadž, myſleſchtej, zo za maczerju žada.

Wowka póſla małoho Žana do ſuſodſtwa, hdžež čzeta bydleſche, hačž traſch njechala jónu k wowcy pſchińčž. Žan ju hnydom ſobu pſchijwedže; do jſtwy zaſtupiwſchj, wuhlada čzeta cuzoho hólcčka.

„Božičko! wy džěn macze hólcžatko woſobneje jendželſkeje ſwójbn, kotrež je ſo na dobo žhubiło“, praji ſo wulcy džiwajcy čzeta. „Hžižo cyla nóč ſo za džěſczom pyta; ſchtož je namaka, dóſtanje wulke myto! Tuž chcu hnydom k policajej doběžecž a jomu powěſež, zo je hólcžik pola waſ.“

Čzeta zamjertny ſo w durjach a bėžeſche khwatajcy won. Něhdže za poł hodžiny zaſta pſchjed wocwnym bydlenjom rjana khorejta.

Al hižo wocziniču ſo durje a woſobna knjeni, wot woſobnoho knjeza a ſtareje čzety ſčěhorwana, zaſtupi do khuduſchkeje jſtwički. Swojoho ſynka wuhladawſchj zajuſkaſchtaj nan a macž z radoſcju, wobjimajſchtaj a koſcheſchtaj ſwoje jenicke džěcžo, kiž džěn bė najwjětſcha radoſež jeju žiwjenja, haj, zbožoownaj ſtarſchej njewedžeſchtaj, ſchto byſchtaj z radoſcju započžaloj.

Stónčnuje praſcheſchtaj ſo, kať je tola jeju lubowany Franck k nim pſchiſchoł. Najprjedy powědaſche Franck ſam ſwojimaj ſtarſchimaj — ſo rozemi a maczernej ryczi —, ſchto bė ſo ſtało. Macž zaſy pſcheloži wowcy, Žanej i Žancy, ſchtož Franck praji.

Bože džěcžo bė mjenujcy jomu wjele rjaných wěcow nawobradžalo, na kotrymž bėſche ſo Franck dolho radował a z nimi hrajkał, potom pať bė joho macž, dokelž bė hižo nimale pozdže, do lóžka donjeſta, ale Franck njemóžeſche wuſnučž, kaž džěn to najbóle pola džěcži bywa, pſchecy myſleſche na kraſny, blyſkotaty a najrjeſſeho wudebjeny ſchtom, na pſychnoho konika, kaž na wſchě wěcy, kotrež ſo jomu tať pſchegara ſpodobachu. Nadobo zaſlyſcha tupot koni a ze ſwojoho lóžka wuſtoczimſchj doběža k wotknej a wuhlada nana a macž, kotraž ſo do kryntho woza ſydaſchtaj. Tohodla lecžeſche w ſtoku dele, pſchetož chcyſche tež rad ze ſwojeje maczerju ſobu jěčž. Tola prjedy hačž ke khorejczje pſchińdže, bė mona hižo wotjěla. Z cylej mocu bėžeſche hólcžik nětko za wozom, ale za khěžinym róžkom miny ſo tutón joho woczomaj.

Džěcžo pať bėžeſche pſchecy dale, prawy pučž bė hižo žhubiło, a dóſeže ſtónčnuje wonkowiny džěl měſta. Wbohe, bė ſo tať wuběžalo, zo ſo mucžne na lawku lehny, kotraž pod ſchtomami ſtojeſche. Mjez tym bė ſebi domownik ze ſwojeje žonu něſchtožkuli wobſtarał, tať zo wo tym nicžo njepytny. Žoho žona chcyſche hiſchčeze za hólcžkom pohladačž; tuž zaſtupi mjelcžo do joho jſtwički, zo njebn joho wubudžiła, tola lóžko bė przodne — džěcžo tu nihdže njebė. Nětko pytaſche ſo po cylum domje, we wchědch jſtwach, haj, wchěch móžnych kucžikach za hólcžatkom, ale wſcha próca bė podarmo — džěcžo bė ſo žhubiło. Domownik póſla ručze jězdnoho do klóſchtra, hdžež bėſchtaj ſtarſchej na Božu mſchu jětoj. Dwaceži mužow pytaſche po cylum měſeže a najbóle

wokoło kŕeže za hólčkom, ale njenamafachu ani ślěda. Nětko wrócziŕhtaj so tež nan a macz; w smjertnym strasche pytaŕŕhtaj ŕamoj ŕobu a wupóŕŕŕhtaj pŕŕhecy wjac ludži na pytańcu, haj, ŕlubijŕhtaj tomu, kiž ŕynka namafa, 5000 hriwnow — ale nihtó njepŕŕŕinjeŕe ŕrancfa. O, kaŕ hórke ŕylzy plaŕaŕŕhtaj ŕarŕŕhej wo žhubjenoho ŕynka! kaŕ wulka bė jeju žalóŕež a ŕtyŕŕliwoŕež.

Stónceznje wokoło 8 hodžin pŕŕŕijėcha žandarm z pomėŕežu, zo je ŕo hólčkiŕ namafal. Gnydom jėdžeŕŕhtaj ŕarŕŕhej na policajŕtowo, hđžež cžetu nadenėdžeŕŕhtaj, kotraž jeju k wowcy domjedže. — Tak ŕtónceznje wosobna kŕjeni wo tutym podawku. (Stónceženjo pŕŕŕichodnje.)

3 Radworja.

(Stónceženjo.)

Na to ŕežehowafŕhe wobraz, fajŕŕiž maŕŕ wo žně po ŕtach w naŕŕŕich ŕerŕŕŕich honač, na kotryž paŕ tola kóždy rad pohladg, hdyž ŕo jim tu wofrjedž žymy pŕŕŕedŕtaji, bė to žnjeńcaŕ a žnjeńcaŕka. Žnjeńcaŕ z koŕu a bruŕom, žnjeńcaŕka z hrabjeni a ŕerpom. Gladaŕŕhe ŕo na to cyle rjenje — ale — kaž ŕŕyŕŕach — njebė to za njeju žana dobrota, tajki cžas ŕtaž ze žanym ŕtawčkom njehibnywŕŕhi. Šchtož ŕo na papjerje abo plačže ŕnadna wėc zda byčž — je, ma-li to živy cžlowjek pŕŕŕedŕtajičž — robota.

Ž tuteje roboty wumóži jeju khor naŕŕŕich ŕpėwarjow, kotriž „Ach, moja hola mi zelena“ a „ŕilžicžka ŕpėwa ŕebi plačžite hłoy“ ze začžuežom a — ŕchtož rozemju — tež cyle exaktnje pŕŕŕednjėŕechu. Ž cyla bė widžecž, zo bėchu ŕpėwarjo w žhromadnym ŕchtrihłoynym ŕpėwje derje wuwucženi — ale ŕolo ŕo nam tón kŕečž žane njepoŕŕicži, khiba tón kraŕny ŕchtworoŕpėw: „Tu jaŕna rėčžka w doli“. Gdyž bėchu ŕo hacž dotal na koncercže, z wuwzacžom „Horow módrych“, jenož Kocorowe wutwory ŕpėwale, podaŕŕhtaj ŕo nam nětko tež hiŕŕeče dwaj narodnaj ŕpėwaj; w Serbach derje znata „ŕhatržinka“ a „Dobry wječor, macžerka“. Wobaj ŕpėwaj bė naŕŕ njepŕocniwy dirigent kŕjcz wucžer Glodent wosėbje za khor pŕŕŕiprawil. Pŕŕŕhi „ŕhatržincy“ wuznamjeni ŕo wosėbje baŕ, kiž kŕucže a raznje ze ŕwojim hłoyŕom wuŕtupowafŕhe. W „Dobry wječor, macžerka“ paŕ ŕpodobafŕhe ŕo nam wosėbje originalna myŕŕicžka, z kotrejž bė ŕpėw zeŕtajany. Naŕŕŕ cly khor bė nadobo wonėmit, kaž by jomu pawł hubu zapŕŕŕadł. Wón jenož hiŕŕeče tak někaŕ pŕŕhež nób a pŕŕhež zubu — hubu z najmjėnŕŕha njewocžinjachu — bėrcžėŕhe, kaž ta ŕtara tołŕta truna na ŕerŕŕŕich huŕlach — a jenož někotři wubrani ŕpėwarjo pėŕen ŕpėwachu. Ženož pŕŕŕhi ŕłowach „trudlajdu trulala“ njemóžėŕhe ŕo tež khor blėje zdžeržecž, ale zaŕtaji z clym wotmachom ŕobu. Ž tym bė cly ŕpėw, mohł rjec, ždramatiŕowany. Wly ŕŕyŕŕachmy, kaŕ ŕo hólčkiŕ za džowėcžicžku praŕŕha — a žhoniwŕŕhi, zo je wumrėla, na kėrchow jėcha — a kaŕ ŕo tam rozycžujetaj, kaŕ hólčkiŕ žalóŕeži: „Šchto ŕy mi ty cžinila, zo ŕy mi ty wumrėla“, a kaŕ hólčžka z blukim hłoyŕom, kaž z hłubotoho rowa, wotmołwa: „Šchto dha na tym ŕwecže tcy, wŕŕŕŕŕcy ludžo na mnje ŕu“. A kaŕ ŕo cži zežda, kaž by ŕam ŕobu na kėrchowje ŕtal a jimaj pŕŕŕipóŕŕuchal. Wėnju, zo bė myŕŕicžka dobra, a wuwjedla drje je ŕo tež po móžnoŕeži doŕež zbožownje. Gačž paŕ ŕu wŕŕŕŕŕcy cly žmyŕł zapŕŕŕimnyli, nočcu rjec, abo hacž bė hłób njebogėje džowėcžicžki za wotemrėtu doŕež ŕo pŕŕŕihodžach, to njekly wėcy-wuŕtojni wuŕjudža.

Tak bě z koncertom kóždy wucho — měnju tež najloškočiwšeho — drje chle spokojom. Ale zo móhli so tež čzi spokojić, kotřiž maja wušchi a nještycha — za to pak dobre wočzi —, tak bě so tež našcha Měja wo to postarala, zo bě w Radworju na založenšim swjedženju něšto widžecž. A što bě tam widžecž? Ně, tón žiwj wobraz, toho žnjeńcarja w rubjanych kholowach a w bantatym šlomjanym klobuch a žnjeńcařtu z hrabjeni a serpom — jenož w módrym schórcuše njedyrhješke byčž — sym wam hižo pokazal. Nětk móhl wam pak přechy hiščeže tji wobrazy pokazacž. To pschindžeschtaj dwaj serbskaj pacholaj Čzepicom na koncert. Jedyn měješke dolhe wuhlocžorne wlošy — druhi brune a hiščeže dlějške. Na jeju hłowu drje njebě hiščeže žanych nožicow pschisčlo. Taj nam powědašchtaj wo swojich dundatach po Serbach a pokazowašchtaj nam wšhelake serbske holicža, pěkne a lóze, dolhe nosate a wofate, z kajmizž běchu so hižo husto w žiwjenju zetkali — a tež naposledku na založenšim swjedženju w Radworju.

Ale pschi tom běch bjez mała na tón najrjeńšchi wobraz zabyl. To bě ta serbska pschaza. Pol abo trasch tež tji bértlki mandle serbskich holcow bě so k Čzepicom na pschazu zesčlo. Spěšchuje so kólwroty wjerczachu a muziki ze jobu džělachu — a pěnuje pschelče jebi spěwachu. Bjez džywa, zo so druhdy tež nitka pschitorže — hdyž mějachu ze wšchěmi stawami džělacž; z nohomaj teptacž, z rukomaj pschacž, z hubu spěwacž. Ale rjenje so na nje pschihladowašche, hdyž: „Pšhadla je Marja tudželtu“ spěwajcy židžane nitki pschedžechu. Wšchěm so tónle wobraz nanajlépje zespodoba — jenož ščtoda, zo wo pschazu dawno hižo w Serbach žarujemy, zo kólwroty hižo plějnja na łubi. Rak zo Radwošta pschaza na založenšim swjedženju zasj serbske pschazy troščku wubudži k nowomu žiwjenju.

A skóncznje bych hiščeže jedyn wobraz měł, mjenujcy „Krala Herodesa w Radworju“. Ale tón hrozny, krawny Herodes bě čzi w Radworju tak směšny, zo móžu so jenož jomu smjecž, prajicž słowčžo abo pičacž — to njezamóžu. Rak zo so powołanišche pjero na njoho špyta a nam tónle wobraz troščku wumoluje.

Za pak čhu skónc tuteje rozprawy hiščeže wotmołwicž na to, za čzimž so našchi spěwarjo skónc koncerta praschachu: „Ščto, łubi pscheczěljo, so dyrbi prajicž, hdyž nastawa nětko hórke džělenjo?“

To bych na to rjeł: „Pšchindžče bórzy zasj: »Ze słowom łubym a ze spěwom štajicž nam wšchitke rjenje našche zrudnosče.«“

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Mjedželu, 23. wulfoho róžka, běšche tudonne katholicke towarštwu mužškich swójbnj wječor zarjadowalo a k tomu tež druge katholicke towarštwu pscheprošło. Knjez direktor Nowak powita nahladnu zhromadžiznu. Na to měješke knjez P. Leo z Marijnoho Dola jara zajimawy pschednosčt wo praschenju, hač ma zwěrjo rozom abo čzini wšcho z naturšfcho pohonjenja (instinkt). Mječnikaj so pschitomni z postanjenjom džakowachu. — K tomu pschizamfny so swjedžen dla 60lětnocho měšchnišfcho jubileja swjatocho wótea, k čzomuž knjez direktor Löbmann horliwy a zahorjeny pschednosčt džeržesche. Na to pschitomni spěw k čzěšči Leona XIII. stojo wuspěwachu. Na jewiščežu běšche postawa Leona XIII. wosjredž rostlinow, z tiaru a z licžbu 60 krasnje wobšwětlena, widžecž. Skóncznje měješke hiščeže P. Leo pschednosčt wo pschicžinach wosebiteje pobožnosče žónškich k najswjecžišchomu šafraimentej.

3 Budyščina. Njedzelu, 13. februara, změje katholicke towařstwo rjemješniškich swjedzeń, na kotrymž budza so wšchelake wjesole a žortne kufki, z džela ze spěwanjom, hracž. K tutomu dnjej su předawšce lěta serbscy buricy psichladowarjo bohacze psichhadželi. Wychny jich tež lětja rady postrowili, a zo by so jim spodobalo, na tym njetrjebamy dwělowacž. Cyle njeznači dyrbjeli pač zastupne khartki mjeć. (Wola ff. schulskeho direktora a katechety Bogta su doštacž.)

Swobodne Zjednoczeństwo katholickich wučerjow serbskeje Łužicy bě sebi w swojim čašu wuradžiło, zo budze w psichhodže nimu porjadnych štwórczlětnych poseđenjow tež jónu wob lěto zabawny wjecžor zarjadowany. My smy tutu myslicžku z wjeselosežu powitali a z wjeselym wozako- wanjom wutoru do Panczice khwatali, zo bychny přeni króč z pschczeleni a towařšemi, z jich swójbnyimi, w prawej serbskej njemučzenej zabawje so zamjeselili. Wopyt bohuzel njebě wulki. Radwořta strowa a Kamjenc z cyła njeběščtej zastupjenej, tež mnozy družy běchu so zamołwili, z wučerškich knjenzow, kotrež běchny wězo z woběmaj rukomaj witali, widžachmy jenicžkej dwě. Tež na knjeza pschedydu Nězaka smy želniwje spominali — a wón wěčeje nic mjenje želniwje na nas, hdyž mějšeje nas tak blizko, kaž nas bórzy zas njezměje. Wón je khorowaty — a druhich knjenzow je trasch plisfot a plesfot pschedkhadžacych dnjow wottraschil. — Najebacž to smy pěknje hromadže pobyli — hdyž so žonam w mužach njewostudži, to hižo je dobre znamjo — a tym so njeje. Knjez wučer Šila, městpschedyda, powita hoščzi na tutu jubilejnu sšadžowanu kath. serbskich wučerjow, kotřiz su přeni króč psched 50 lětami podobnje so zesšli, kaž my džensa. Wot teje doby je wužički zwjazt mjez našimi wučerjami drje z khwilemi popšchestal, tola w poslednich lětach je čjim bóle wožiwil ze založenjom Zjednoczeństwa — a tuž je našcha džensnišcha sšadžowanu wopradowže jubilejnu. Njedch so prawje rjenje poradži — wulkeho programa komitet hotował njeje: w zhromadneje lubošči a pschczjed- nosčzi samej, w kotrejž chcemy pschchewacž, budže najrjenšchi program. Za zhromadneje wjecžerju, kotruž bě hospodač w Rachelowym hoščzencu k powšchit- komnej spokojuščzi pschihotował — rycžeske f. direktor Nowak, wuprajušchi postrowy z Budyščina, wo wužitku wučerškich towařstwow. Tutón wužitk je zwontowny a znutsčowny. Zwontownje su sebi wučerjo w swojich zjedno- čzenjach nahladnosče za lěpschoho materialneho položnje dobyli — znutsčownje pač su, sšhadžujicy so hromadže, mjez sobu so wzdžělali. Nječznif pschčeje Zjednoczeństwu, zo by dale kčželo a roščlo, k spmoženju swojim sobustawam, swojomu narodej — a woła jomu „Slawu“. Knjez cyrkwinški wučer Šila pošwjecži pošmjertnu spomnjentu zemrěthm serbskim wučerjam, na kotruž so z čžichej modlitwu wotmołwi. Samo so rozemi, zo je so tež spěwało a zo je so ze žortiwym a kšutnym słowom něfotre solo, duett a tež chorus wotmėnjal — doniž chorus njepočza rědnycž. — Přeni zabawny wjecžor Zjednoczeństwa bě rjany a rjelny nam, zo njeje posledni. Zaprijawaj.

3 Šhróćiz. W zańdženym z Božej pomocu dokonjanym lěče 1897 je so w našej farškej wofadže 139 džěčatkow narodžiło, a to 66 mužškow a 73 žónškow splaha. Z tutyh budhu 8 we Bacžonškej cyrkwi, te druhe pač w našej farškej cyrkwi kšchčzene. Mjez narodženymi bě bohuzel zasy, storo so hańbuju to wuznacž, 13 njemandželskich! — Zemřelo je 115 wosobow (48 mužškich a 67 žónškich), 6 z nich su w Bacžonju swój posledni wotpoczint namakali. — Pschpowėdanjow bě w farškej cyrkwi 39, wėrowanjow pač jenož

29, 2 poraj bušhtaj w Baczonju wěrowanaj. — A swjatomu woprawjenju je w Khróščicach pobytło 13,526 wošobow, we Worflečzanstkej hrodowskej kapali 1134. Domawobstarani a domjacych swj. woprawjeni bė w Khróščicach 214.

3 **Kalbic.** Tutje, njedźelu, w 4 hodźinach Bjesada. Pšchednoštk w žiwjenju na chinejskim dworje. Wocžakujemy wopyt, z najmjějšcha nic mjějšchi, dyžli posledni króč.

3 **Kamjenca.** Njedźelu 23. januara wotměwawše tu w hošćencu „pola města Drježdžan“ naške katolske kašino swójbnj wječor, jako wosebity swjedžen k čzešči našchoho bamža, swjatoho wóta Leona XIII., kotryž w spočatku tutoho lěta swój dejmantowy měschniski jubilej swjećesche. W salsi bė tohodla tež postawa swjatoho wóta Leona XIII. na wysokim podložku postajena, kotraž bė z rjanyhmi rostlinami wobdaba a ze swěčfami rjenje wobswětlena. Zhromadźizna bė jara bohacze wopytana. Ze swojim wopytom počesčichu nas mjez wjele druhimi hošćemi knježa: hrabja Bjedrich Stolberg-Stolberg nad Brunowom, farar Bjedrich z Kalbic, kaplan Sawork z Njebjelečie a kaplan Just z Khróščic. Zhromadźizna wotewri so z rjanym hudźbnym kručom na klavirje, kotryž knjezaj wučerjej Brauner a Wjacławf pšchednjesešhtaj. Na to měsjesche towarštwowy pšchednyda, knjez farar Hicka, powitacu rycž, w kotrejž spomni, zo dyrbinj stajnje kručze staz k stoletj swjatoho Pětra, a wupraj sojwe wjeselo na pšchitomnošči tak wulkeje šty žhromadźenjych, kotřiž z tym zjawnje swoju lubošć napšcheczo swjatomu wóteci wopokazuja. Swjedženiski program wobstojesche z 12 wšchelastich kručow, ze solow, duettow a quartettow. Knjezaj wučerjej Brauner a Wjacławf běšhtaj sebi wjwjetschu prócu brałoj, zo byšhtaj tak žadnomu swjedženjej woprawdže rjane spěwne kručy wuzwoliloj a tefame tež spěwarjow nawucziloj. A tomu pšchinoschowawše tež, zo bė knježna Marija Korjenec z Kamjenca swoje spěwne mocy sobu poskicžila a sobu z wustojnošću spěwawše. Tak so tež wšchě spěwy nanajlěpje pšchednjesechu. Swjedženiski pšchednoštk měsjesche knjez farar Bjedrich z Kalbic; ze zahorjacymi słowami rycšesche wo Lorecže, hdžezž so swjaty domčk našchoho Zbōžnika křowa. Knjezej rycšufkej so pšchitomni za rjany pšchednoštk horliwje džatomachu. Druhi džěl zabawnoho wječora započinašche so z powšchitkownym spěwom k čzešči swjatoho wóta, kotryž wšchitcy pšchitomni stojo wuspěwachu. Na to scžehowawše krajny prolog, baeń, kotraž měsjesche počah na swjatoho wóta, k tomu dnju wosebje bańjena, wot knježny Wiesnerec a wot njeje tež pšchednjesejena. Poslednje hrōncžka tuteje bańje pšchitomnych nutrne prošachu, zo bychu k čzešči k swjatomu wóteci šcherpatku woprowali za tak nuzny twar chrtwje w Plawnje. Za tutu naležnošć so tež hnydom 50 hr. nahromadži. Wo tym pšchednjesechu so hišecze něfotre mušške thory a sfōncžnje munjeje towarštwowy pšchednyda sławu na swjatoho wóta Leona XIII. — Tak minj so spěšchnje rjany swójbnj wječor, kiž wěcže wšchitkim w dobrym wopomnjecžu zwostanje.

W **Drježdžanach** měsjesche 16. januara „Sednota“ swój založeniski swjedžen, kiž so w 6 hodźinach popoldnju započza, w hotelu St. Petersburg. Wjele Serbow bė so zhromadžilo, jamo z Mišchna a Morizburga, tak zo bė sala cyle pšchepjelnjena. Knjez pšchednyda sekretar Sarenk powita w serbskej rycži hošći a sobustawy, wupraj swoju radošć nad wopytom tak mnohich Serbow a wunjese tšifkōcžne slawa! na Serbstwo. Na to piškachu serbscy hercy „Hišće Serbstwo njezhubjene“, šchtož wšchitcy pšchitomni tak horliwje sobu spěwachu, zo dyrbjesche sebi kōždy prajicž: Tajke něchto móža jeno čži

spěwacž, kotřiž maja swoju ryeč lubo, byrnje tež zdaleni wot domizny swoj khlěb pytačž dyrbjeji. Běchu wschal tam mnozy tež ze schědźiwěj hlownu, kotřiž pak su swětni wostali swojomu narodej. Zenož serbski so spěwajše, nicžo druhe za cnył wječžor. To běšče woprawdže serbski bal katholickich Serbow. Tež su pilnje „serbsku reju“ rejwali, tež reje, kotrež w Serbach wjele wjacu kěžbu nimaja, kotrež pak su wot našchich wótcow. Wjele holcow a žonow bě w narodnej drasčeje. — Ze wschelakich stron wupraji so žadanjo, zo mohlbi póstnicy wulku kolbasu wuhotowacž. (Slawa „Zednocze“! a wutrobny džak za dopis! Red.)

Češto wot muhi **wuroščjenoho žita** jara židnje a so bóle mjenje k jědži njehodži. Wospyty pak su wupokazale, zo so tutón brach wotstronicž hodži, hdyž na tři puntu muhi dwaj lutaj sele we wodže roztworisch, z kotrežž khlěb zaměšych.

3 cyloho swěta.

Němska. Biskopej v. Anzerej, kotryž so hiščeje w missionskim domje w Stenlu zdžeržuje, je kežžor na joho zbožopščecža k narodnomu duju telegrafischi wutrobny džak wuprajil.

— Němskoho namórnika Scholtu su Rhinjenjo, hdyž w nočy na kraju pschi Kiau-Czawškim móřskim zalimje na straži stojese, morili. Dofelž tóule kraj pod němskim nadknježstwom stoji, njemóže so wot Rhinskeje žane došč-cžinjenjo za hrozny njesfutł žadacž.

— W Barlinje bydli 1227 millionarow. Mjez tym, zo pak ma najbohatschi mjez nimi „jenož“ 29 millionow, licži w Frankobrodže nad Mohanjom Rothschild swoje zamoženjo na 215 millionow a Krupp w Effenje na 128! Hacž tež to su tucži bohacžkownje tež zbožowni? So jara prajscha. Strowota, dobra mysl a čista wutroba je khamišče kublo, dhyžli zlotych milliony.

Awstrija. W Delnjorakuskej Čzecham jěry wětr ducž počžina. Woni maja we Winje hižo lěta dolho derje wopytanu privatnu češtku schulu „Romenškoho“. Město zo by stat tule schulu jako zjawnu pschipožnal a ju do swojoho schulstwa pschewzał, wobzamkny tamnišchi sejm, zo so w Delnjorakuskej w žanej schuli hinaf hacž němški wučičž njesmě. Z tajkim zakonjom by so češka schula zmčžila. Tuž bjez džywa, zo so tam Češka mužnje pschecžiwjo pschecžěhanjam jich narodnosčeje wobaraja. Na jara bohacže wopytanej zhromadžiznje Winšcy Češka jenomyhlnje wobzamknychu, zo ma so z přěnja duchowna wyschnošč wo to prohcž, zo bychu so za Čechow we Winškich cyrkwach, tak daloko hacž trěbne, češke Wože služby swjećile, a z druha, zo by knježerstwo Winškej radže poručžilo, zo ma hnydom w dosahacej licžbje češke ludowe schule založičž.

— W Prazhy su wěcy hiščeje njezměnjene. Na němškej universicje wotměwaju so pschědnosčki dale, dofelž ministerstwo zloženo zastojnstwa tych professorow, kotřiž na čole university stoja a so senat mjenuja, pschijalo njeje.

Šhorwatšla. Najslawničji syn šhorwatškoho naroda, biskop Strožmayer, swjećži 16. t. m. jasnny swjedžerč, kaž swj. wótc přěnjoho januara: demantowy jubilej měšchništwa. Strožmayer je swětny duchowny a swětny Šlowjan. Narodženy 4. februara 1815, swjećese wón swoju primicu 16. februara 1838. Lěta 1850 bu na biskopa poswjecženy a na stol Djakowarskeje diocesy postajeny. Štajnje hajese wón swjatu cyrkej a prawa narodne. Soho heško je: „Wsch

za věru a narod!“ Všehjemy nadobnomu biskopej wjele zboža, dolhe žiwjenjo a něhdy wěcznu zbóžnosť.

Boharska. Všech Ferdinand chce ze swojej žonu a malým synkom Borisom,, kotrohož je na prawoslawnu wěru přehřěšćizć dač, hačž runiž staj staršej katholicaj, Borisowoho kmotra, ruškoho cara, wopytačž. Swuju nje-dawno wot Boha jomu wobradženu džowěćizku je katholicy šchěćizć dač.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 287. administrator Michał Šewěik w Lubiju, 288. Handrij Mónk z Dalic, 289—291. z Budyšina: wučer Michał Wjerab, Karl Mišnař, Madlena Zyndžina, 292—294. z Ralbic: kapłan Mikławš Andrieki, Michał Brězan, Jurij Rachel, 295. 296. z Konjec: Jurij Kocor, Jakub Čornak, 297. Michał Bräuer ze Šunowa, 298. wojeřski farař Jakub Rjenč w Drježdžanach, 299—301. z Pančice a Kukowa: Mikławš Bobik, Marija Megelka, Madlena Knježkec, hospoza, 302. 303. z Wětecy: Jurij Koplanski, Michał Pjeh, 304—311. z Miłočic: Pétr Kral, Mikławš Pjeh, Jakub Šolta, Jakub Brusik, Jakub Mětk, Michał Fulk, Michał Wornač, Jan Wočka, 312. Mikławš Čemjera z Pozdec, 313. 314. z Róžanta: Jakub Winař, Michał Frenel, 315. Michał Rjenčka ze Sernjan, 316. Jakub Klimant z Łazka, 317. 318. z Wotrowa: Michał Cyž, Madlena Hrehorjowa, 319. Mikławš Knježk z Krjepjec, 320. Jan Pjetaš ze Žuric, 321. Hana Cyžec z Kašec, 322. 323. z Kanac: Mikławš Nagel, Haňža Pječakowa, 324. 325. z Kozaric: Jakub Bjedrich, Jakub Lipič, 326. Marija Kralowa z Jaseňy, 327. Jurij Domaška z Lejna, 328. 329. z Khróšćic: Michał Kokla-Lisak, sejmski zapóštane, Hana Domanic, 330—339. z Worklec: Herman Jurk, wučer, Jakub Mět, hrod. zahrodnik, Michał Herman, Jakub Młyńk, Mikławš Glawš, Jakub Menel, Marija Rjeleyna, Madlena Lipičowa, Madlena Budařka, Madlena Salowseyna, 340. Michał Nowak z Łusća, 341. Jakub Wiěaz z Prawoćic, 342. Haňža Wawrikowa z Nuknicy.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 736. Jurij Rachel z Ralbic, 737. Jurij Šwejda ze Sernjan, 738. Jan Schneider ze Sernjan, 739. wučer Jan Rězak z Wotrowa.

Na lěto 1896: kk. 774. Jurij Rachel z Ralbic, 775. J. S. z S.

Dobrowólne dary za towarstwo: J. Č. z K. 50 pj., K. M. z B. 75 pj.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

su dale woprowali: Na Hadanke kwasu w Pěskecach přez brašku nahromadžene 4 hr. 20 pj., Jurij Lukaš za předate stare póstowe znamki 1 hr. 50 pj.

Za cyrkej w Lubiju: wot k. M. Pjeha w Miłočicach 15 hr.; za šulu: za 1 žadnu póstowu znamku přez tach. služ. Lukaša 10 hr., njemjenowany 50 pj.

Za katolsku polěpšerňu: z Budyšina: wučer Mikławš Hila 10 hr., Karl Mišnař 4 hr., časnik Franc Maršnef 20 hr., kubler Jan Kral z Čemjeric 20 hr., Michał Rječka z Małych Bobole 10 hr., Hana Rječcyna z Džěchorjec 3 hr., Haňža Wawrikowa z Nuknicy 20 hr., přez k. Ješku z Kopšina nahromadžene 10 hr., Hana Šolćina (Beserka) z Hórkow 2 hr., přez k. Disnarja w Hórkach nahromadžene 9 hr. 85 pj., K. K. z Khr. 50 pj.

Za serbski fond krala Alberta: Mikławš Hajna, wučer w Konjecach 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2477 hr. 66 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćer z W. 10 hr., za dra. Mukowu nowu rozprawu: „Włada“, serbske towarstwo na katolskim seminaru w Budyšinje (10 exx.) = 5 hr. 50 pj., Radwořska Płatowa Komisija 1 hr. 40 pj., při tym za „Koču reju“ 20 pj., here 10 pj., přihladowař 10 pj., M. B. R. 2 hr., Naš R—ski kolesař 1 hr., Delanska Patentna Komisija 90 pj. + 60 pj., D. P. X. z Bramborakom 79 pj., štóž widžeć chce mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom, dalše 20 pj.

Zaptač Bóh wšěm dobroćerjam!

Za terciarow: Zemřela je jotra Genobefa Schneider ze Šalmdorfa pola Njeborfa. R. i. p.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“.

Čiřkěj Smolerjec knižićiřchějeřnje w Macičičnym domje w Budyšinje.

Kalholški Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póséc
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawaný wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Rudyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 7.

12. februara 1898.

Lětnik 36.

Do města?

(Zjawna rada mojej mótcy.)

Wjeseli mje, zo so na mnje, swojoho kńótra, wobrocěš; budu tebi radžić po swojim rozomje a wědomju.

Al čzohodla chceš do města? Sy khora, zo czi džělo njetyje? abo sčto, nimasch mysle so wudac? — Nicžo wot wobeju: widžu czi to na woczomaj, mótk. Strowa sy, sylna, czerwjena, zo wschitka kčžěš; same žiwjenjo! Al te druhe? ... Schibako! njerocž so — twoje woczko praji, sčtož ty prajič njehaš.

Tak kěžbuj! — Do města czi njeradžu. Nic, zo bych czi službu, dobru službu w měsće wobstarac njehač, tohodla czi wotradžam, ale služba w měsće, w tym abo druhim, by czi wěcže byla do sčtodny. Wuwnješch hospodarštwu, džělo, te, kiž budže twój podžěl čas žiwjenja, a dowuwnyla je hišcže nješy. Al wudasch-li so pozdžišcho, budže czi itajnje brachowacž, sčtož dowuwnyla nješy, njedžiwajo na to, hacž by so za tobu, tajkej polojećnej, sčto křmany praschač. Wšyche toho pak by w kńejškej službje te a druhe žadanjo zeznač, by so czi zechcło, sčtož by kufajo do swojoho tola społojč njemohla, abo hdy by je społojala, by nuza sydač za blidom. Wytajch w městach zbožo a namakajch trasch njespołojnosč — njezbožo! Daj ty so zbožej pytač. Budž pilna a społojom: njespołojnosč a lěnjota zbožo hídži. Nihdže, nihdže cze wobcžežnosče njezminu: tu jim cžefach a tam je namakajch. Swoj kuf kšičižika njes sčžerpnje: bóle jón wot so suwasch a wobcžežnišchi byma a bóle kłóči. Z džělom a ze sčžerpnočju wotplacžamy Bože dobrotž; z džělom zarunujemy Bohu njedžat žlych ludži a z džělom hromadžimy sebi zawdač k wěčnej zbožnosčji. — Hlej, moja mótk, to reča swoj kšičižil uječž z lubošče k Bohu, to je Boža lubošč, najwšyšchja kazuja a zamyl nashchoho žiwjenja. Čzohodla je wschě žiwjenjo a wschě, hdyž nic tohodla? Žwy bych nimo tohole zaměra je njerozom — wschudže hinitošč a prózdnota.

Měnju, moja mótká, zo tajka nakhwilna služba w měsčezje za tebe njeby bylo zbožo, ale njezbožo. A ja bych čje chcuł widžecž zbožownu, tak zbožownu čas žiwjenja, kaž to nětke sy. — Haj, sy zbožowna! Wóbcžto, licžko, čžile, sylne a hibite stawy, kípjace stromoty a žohnowanjo — sy zbožowna. Albo měnišch trasch, zo nic? — Daj sebi prajicž: zbožo spóznajesch, hdyž je so minyło! Bozdžišcho budžesch wědžecž, zo sy byla zbožowna.

Slyschu, slyschu, mótká, twoje njezwěrliwje: „Wóžu w měsčezje wostacž a so wudacž“. Zo so lohecy praji, lóže hiščeže čžini. Mochła tam wostacž a so wudacž, jenož zo lěpje a zo by byla spokojujšcha, jako na wsach, to so prafcha. Wšicho njeje złoto, sčtož so blyščeži. Sčtož pola knježich nawuknjesh, budžesch džělacžetiřka žona malo trjebacž. A hdy by so čži zbožo, kajkež pytašch, něhdy pichihilišo: na lóžšche a lěpšche so bórzy pschuwucžišch, ale na nje pschuwucžena budžesch je njerad parowacž. Budž spokojom a džělaj z lubosčžu k Bohu. Wšichi tym njezabudž, zo něžnej kněčcy „čžistoty“ njetyje na sčerošej drózy, ale dyrbi byčž wot nazdala w čžichej zahrodcy, wothladana a wobarnowana. Duž, mótká: njemjetaj so precž — džerž sebi swoje kroschki bromadu a budž pschi tom dobra wjesola, dha zbožo tebe namaka.

Twój knótr Sporušch k.

Zwoštańcze w lubosčzi k bližšchomu Žezus-džeczatkei swěrn!

(Sodowne powědańčko wot S. B.)

(Skónčzenjo z čžišła 6.)

Nětke powědašchtaj tež Jan a Hanka wschitko, kaž bč so to stało, sčtož pak hižo wěny.

Čžy knjez a knjeni płakašchtaj ze sobuželnosčžu, hdyž wo hóřkej šchudobje a nuzy tutych dušchnych ludži šlyščešchtaj. Hdyž pak bč jimaj Hanka rjany šon powědała, kiž bč so wschěm tšjom džal, praji knjeni:

„D lubej, pěčnej džěčži, wasch šon wam dopjelnimy.“

Bo wutrobnyh rozžohnowanju wotjědže wosobne knjejštwo ze swojim šynkom.

Žane pol hodžiny njetrajesche a hižo zas zařta wóz psched wobhydlenjom. Šrabjowy domownik noschesche ze swojej žonu polne korby šhlěba, tucžnoho, jeji a mjaša, tohorunja wjele drjewa do podtšěščneje jstwicžki. Šoho žona zatepi w kachlicžkach tak jara, zo bč w jstwicžcy prawje pschijomnje čžopło a počža wokoło nich šchwarnje kucharicž. Nawari šlynoho koseja a dobroho wobjeda dosč a nadosč. Mjez tym hacž wowka, Jan a Hanka pojnėdachu, džěšche domownik po čžople nohajcy, čžrije a zymnišcy drařtu. Potom zwobletaschtaj so džěšči přeni tróčž z rjanyh wobžecžom a džěšchtaj do cyrkwy, zo byšchtaj so lubomu Žezus-džeczatku za pomoc džakowaloj. Mjez tym pschindže lėkar k wowcy, kotruž domownik ze swojej žonu do nowoho łoža položi. Wowka zacžu, zo bč ju lėkarřtwo, najbóle pak dobra poliwka mőenje pošlyniła.

Wšchipódnju pschindžeschtaj tež hrabja a hrabinka ze swojim ludžekatym Franckom a wschitcy wobjedowachu hromadže. Knjez a knjeni wjeselėschtaj so nad strowym appetitom a wjesolősčžu maleju Jana a Hanka. Bo wobjedže wjeselėsčtej so džěčži z wosobnej hrabinskaj swóřbu do Franckowoho bydlenja, kiž jimaj swoje rjane hraiki a krasny Božobžěčžowmy šchtom pokazowasche. Mjez tym pak wobradžesche Bože džěčžo, kotrež bč so tola tróřschu zapozdžilo,

rijany shtomik a wjele, wjele krasnych darow. Na ničžo njebě zabyło; wscho, shtož bėsche so tym tšjom džało, ležejsche tu na blidže w dobrym rjedže skladžene. Pod draftu, kotruž bė domownikowa žona za wowku nakupowala, položil Bože džěcžo tež polny měščt pjenjez a nimo toho pschipotaz, po kotrymž džěcži 10,000 hriwnow a wowka lėtije 1000 hriwnow dōstanu.

Wječor wrócišchtaj so Jan a Hanka z hrabinskej swójbu zasj k wowcy domoj. Tola kajta radošč, hdyž do jstwicžki zastupišchtaj! Krainy Božodžěcžomy shtom z wjele, wjele swěcškami blyskotasche so jimaj napšecžo, a k blidu pschistupiwšchi zawohladašchtaj tež rjane wěcy, na kotrychž so nje-wuprajomnje radowaschtaj.

„Hanka, shtó dha je tamle ta staruška?“ prajšesche so mały Jan.

„Aj, lubej džěcži, mi so zda, zo mje naposledku wjac njeznajetej“, wotmołw wowka na Janowe prajšenjo, „ja džěn šym waju wowka!“

Na wiču krasnošč zabywšchi, bėžeschtej nětko wnucžcy k swojej lubej wowcy, wobjimaschtej a košcheschtej ju z horcej lubošču, haj, njemóžeschtej so nahladacž a dodžiwacž, zo je wowka nadobo w tak wojobnej draščje, kaž tajta štara knjeni.

Wowka pał wza wnucžcy za ruku a wjedžesche jeju k postawje luboho Šězus-džěcžatka pod krasnym shtomikom. Wšchitcy tšjo padnychu na swoje kolena a płakajcy modlachu so wutrobnyje: „Wěcžny džak Tebi, Ty luboščiwje, šłóde Šězus-džěcžatko! Ty šy nam ze wscheje nuzy wupomhala.“

Botom podžafowachu so tež z cyleje wutrobny hrabinskej swójby, košchachu wschěm z džakownošču ruku a prajachu: „Zaplacž wam tysac króč Bóh luby šnjez, wy pomocnicy w hótej nuzy.“

Bórzy w jstwicžcy wscho wocžichny; wschitcy bėchu tak hnučzi, zo ani słowčka prajicž njemóžachu; polkafnychu so psched Šězus-džěcžatkom a płakachu z radošču. Škóncžnje stany hrabja ze swojej mandželstej, poda wschěm tšjom ruku a šhwatašche ze swojimi won, pschetož chcyšche tych tšjoch w jich wjesolosci samych wostajicž.

Tež wowka, Jan a Hanka stanychu a sebi wšchė rjane dary wobhladowšchi džakowachu so pschecy zasj lubomu Šězusej a šhwatachu joho šmilnošč a lubošč, najbóle pał, hdyž pschipotaz a měščt z pjenjezami namakachu. Wė hižo wo polnočy; tuž podachu so k měrej a bórzy tež wufnychu.

Tu pschilečzachu zasj jandželki z njebies, złětowachu wołólo Božodžěcžowoho shtomika a zwonjachu ze swojimi zwońcškami a špěwachu njebieski špěw. Šdyž Jan, Hanka a wowka, kotraž bė nětko cyle wufstrowjena, rano wotucžichu, bėchu sebi jenož wot krasnoho špěwa šłowa špomjatkowali: „Zwostaněže w lubošči k bližšchomu Šězus-džěcžatku šwěrn!“

3 Łuzicy a Šafsteje.

3 Budyšcina. (Wotmołwjenjo na druge prajšenjo.) W Maincu so našchim theologam, kaž z jich listow žhomiczny, derje špodobu. Dōstanu, da-li Bóh, w jutrach nižšche a přenjej wyšchšej swjećiznje a na škóncu škulštoko lėta měščnišku šwjećiznu. Wóžemy prajicž, zo je Boža pschedwidžiwnošč kandidatow do Mainca dowjedla, hdyž maja najlěpšichu pschiležnošč, so na swjate powołanjo derje pschihotowacž. W Prazy knježi hičesje njelube rozkorenjo, kotrež wošebje staršchich studentow zajima a pschi studijach rozpjerscha. Bóh daj, zo by njeluba zwada w Prazy bórzy pschestala, a zo by něhdy tak šlawna uniwersita w Prazy mlóžencow zas we wědomoščach mohla rozwučecž, a zo bychu mlóžency serbstoho seminara tež dale swoje studije na

njej móhli dokonjeć, dokelž duchowna wyschność dyrbjesche jeno tóntróć, džiwojajo na njemery w Brazylji, jich wottam wzacz a druhdže póplacž.

3 Hajnic. Po pschikladže Budyskich zjednoceništwow je so tež za tudomnu krajinu towařstwo knježnow (Sungfrauenverein) založilo, kotrohóž wustawki su psched krótkim pschipóznacžo duchowneje wyschnośće dóstale. Towařstwo ma wotpohlad, kšhefczaniske zmyslenjo, wosebje pak pod zakitom najzobóžnišćeje knježny Marije čestne žiwjenjej mjez tamniškej młodosću hajicž, póbdla toho tež wo wudopólnjenje cyrkwinškoho spěwa a wupychenje kapale so staracž. Zwonkowne zakitařstwo (protektorat) towařstwa je knjeni Marija Porákowa de Wara pschedewzala, kotraž wěc nic jenož ze swojej nahladnosću, ale tež z pjenježnymi šredkami podpjera. Zo by so w šobustawach prawy towařstwowy duch wuwil, bu z pschedšpštwom Budyskoho towařstwa wučinjenje, zo šmėdža šobustawy jenoho tež zhromadžizny a šwjedženje druhoho wopytowacž. — Zhromadžizny wotmėwaja so w Hajnicach kóždu přėnju njedželu mėšaca, a to tak, zo je najprjedy $\frac{1}{2}$ 3 zhromadna pobožnosć (nyschpor) w kapali a potom w 3 hodžinach towařstwowa zhromadžizna w šhulskej jštwi póbdla kapale.

Pschiležnje dopominamy na to, zo w Budyschinje hižo 9. lėto tajke towařstwo za čestne holcy wobstoji, kotrež je tež za serbske holcy wažne a wužitne. Šolca, kotraž ze wšy do mėsta pschindže, je tam z wjetscha njeznata a zeznaje so, zo towařštku pytajo, hušto z hubjenymi, duchownje šfaženymi wosobami, kotrež tež ju bórzy šfaža. Pschindže-li pak wjesna šolca do tutoho towařstwa knježnow, tam nadeńdže dobre katholicke, tež serbske towařštki. Tuž njech staršchi, kotrychž džowki w mėšće šluža, tute k zastupjenju do towařstwa napominaja; pschetož holcy, wosebje tajke, kotrež pola lutherškich knještwow šluža, hušto ničžo wo tutym towařštwje njewėdža a njezhonja. Toghóbla njech tajke, kotrež dlėjšchi čas, šnadž lėto abo dlėje, w mėšće woštanu, jako šobustawy do towařstwa zastupja; tajke pak, kotrež jenož na krótki čas do Budyschina pschindu, jako hošćo prawje pilnje zhromadžizny wopytują. — Zhromadžizny wotmėwaja so kóždu njedželu popođnju $\frac{1}{2}$ 5 w tachantskej šhuli (Domschule) po dwėmaj šhodomaj w I. klasi.

3 Radworja. Šrjedu 2. februara šwjecžesche tudomna katholicka Bjejada po pschecžu šobustawow zash cyle jednorje šwój 24 lėtny založeniški šwjedženj ze zhromadnej hošćinu a z wulošowanjom darow. Pschednyda knjež farar Zur poda w dlėjšchim pschednoschku pscheglad škutkowanja a džėla Bjejady w zańdženym lėcže a pokazowasche, kak je so towařstwo přbcowalo, we šwojich mėšacžnych zhromadžiznach šwój zaměr po wustawkach dopjelnicž: hajenje lubošće a pschiwšnosće šwj. wótcej a špėchowanjo zdžėlanošće mjez katholicnymi Serbami, kaž wobtrucžowanjo katholickoho zmyslenja a škutkowanja. K tomu wotmėwachu so pschednoschki a džeržachu so tež mnohe časopisy a tež knihownja pošćizowasche k tomu šredki z wupožćowanjom knihow. Zbytkny čas šwjedženja pak bu wupjelneny ze serbskimi špėwami. — Tuž chćli tež šobustawy w nowym lėcže zhromadžizny Bjejady, kotrež so kóždy króć poslednju njedželu mėšaca wotmėwaja, pilnje wopytowacž a tež nowe šobustawy dohycacž pytacž, zo by so tak dale hajila lubošć k šwjatej cyrkwi a jeje wjedžiczerjei, kšhefczanška wėdomošć a tež pschisťojna wjesološć, kaž je nam to knjež kaplan Nowak, hdyž bė zadžėlany sam pschicž, z telegramom pschal.

3 Kalbic. Našch wotrijad „Towařstwa Serbskich Durow“ mėšesche šrjedu (na šwjatu Mariju) šwoju šlownu zhromadžiznu w Konjecach. Poda

so zlicžbowanjo, zastojnikam tovarštva wupraji so pschibóznaczo a džak. Namjet, zo by so za konsum pschi Kalbicžanski ej iškawni pschispravny štatot nawaitaril, bu pschijaty (pscheczíwo z hłosam). — Zjednocžena bē z mjenowaney zhromadžiznu šhadžowanfa Konjecžanskofo towarštwa za plahowanjo škotu. Knez inspektor Dietrich z Budyščina, k tomu pscheprošchemy, pschjednoscžowasche w jasnej, pschez hodžinu trajacej ryczi, wo wulkei wazy rozomnoho plahowanja škotu w nēcžičkej hospodárskej nuzy. Nunjež po naškej myšli mały hospodať wšchěch radow a pokiwow rycznika we škutku drje wuzičz nje móže — někotre dobre rozwucženjo je sebi kóždy z mnohosče pschitomnych wotnjest. Wosebje špominasche knjež inspektor na žrudny a zahubny wliw lońščeje mokroty, kotryž so hižo nětko w našchim dejnym štocze jawi — a porucžesche sředki, z kotrymiž mohł so z najmjenšcha změrowacž. Pschi slědowacy, jara žiwej rozprawje bē póznacž, zo je knjež rycznik, kotromuž so zaškušeny džak dósta, na prawu trunu jahnył. Poškucharjo w bē pošny lokal, tež cuzych hočži bē wjele: hačž wot Lubhočža a wot Rashec sem.

Z Kalbic. Rascha Bjesada mějesche njedželu swoju febrnarfku zhromadžiznu. Šlowny pschedmjet rozprawy bēsche daloti kraj Šindisfeje, hdžez so Buddha čžesčuje — a domowina rajsja a škona, Čhinesišta, pschez Kiaocžaw nam tak zblížena. Na kónc špominasche so tež na naležnosče towarštwa. Šobustawam by so pschihodžilo, zo bychu horliwischjo a lepje k swojej noweј korchowi štali, hačž su započželi. Nowa korchoj je cyle hinaschi wliw na Bjesadu měla, hačž smy myšlili: nic »nowe žiwjenjo« — zašpanosčž a drēmki su z njej do towarštwa začžahnyłe. Zapisowat.

Z Njehjelcžic. Woltarč šwj. Wosčžana bē w naškej cyrkwi kšetro šipry: wot špody bē so hrib do njoho dał, horjela točžesche čžerw. Njehladasche ničžo do rukow, hačž wo nowy jo staracž. K tomu poškiezi so z tym škladnosčž, zo w městacžku Šeinsberg blizko francóžskich mjezow štary, ale hičesze štrowy woltarč na pschedań wupisachu. Po dlějšchim jednanju kupi tudomny šarať wupisany woltarč za 1200 hriwnow na měčže. Do hód minjenoho léta pschijedže kupjeny woltarč; někotry, kiž rozbite kručki po cyrkwi rozpoložene widžesche, wjiesche z hłowu a myšlesche: ščto móže z toho byčž? Woltarč, kiž je 8½ metrow (15 ločži) wyšoti, mějesche na město pschińcž, hdžez šwjatoho Boičžanowy woltarč štojesche. To pať so njehodžesche, dokelž by tam wjele wuwjazowanja trěbne bylo, kotrež by, dokelž woltarč 2 ločžaj wot ščženy stoji, na zdacžo wohidne bylo. Kručki njejmědžachu dolho po cyrkwi ležecž, zo ščtoby njecžerpa. Njebē druha rada, hačž so woltarč šwj. Marije, kiž dotal k pošdnju na ščženje štojesche (6½ metrow wyšoti), na šanjach na městno dowjezechmy, kotrež bē za kupjeny postajene. Domiž so w cyrkwi murje za wobaj woltarčej twarjachu, dželasche škalať Miklawšch šmjecž pilnje wysche cyrkwie na 2 nowymaj kamjenitnymaj blidomaj z granita: 3 metry dolže, 0,8 ščeroke a 0,13 tołšte. Njecz je granit pola naš wščedny, tak rumne blida z kamjenja na woltarčach suadno njenadeńdžesč — lědom na wulskich, najebacž na pošbočnych! Šdyž bē šhmany podložł hotowy, zestaja so najprjedy kupjeny woltarč; štajenjo trajesche tydžer dolho a hdyž ludžo 27. januara na Bože škušby pschihadžachu, džiwaische jo někotry, zo je to wšcho tať kšěse ščlo. Woltarč, ze šamoho dubowoho drjewa, wot štopy hačž do ščžija horje, wšcho z ruku wurězane, je jara šprócne džělo, kotrež, hdy by nowe jo škazalo, niže 7—8000 hriwnow bylo njeby. Wězo stare nowe byčž njemóže; a tola je napohlad woltarčja nadobny a zdobny, tať, zo někotri menjachu: wón by berje město wulkoho woltarčja zaštačž mohł. To, ščtož hičesze pobrachuje,

je rjane swjeczo, kotrež by do nowoho woporniščerja prave žiwjenje pschijewjedlo. Za swjeczo chychu w Heinsbergu 2000 hr. męcz, pienjcz, kiž kupcej so tola wysoki zdasche. Tutón tydženi smy woltar swj. Marije dotwarili; sčtož nětko w zymje so čimiež njehodži — męnju barbjenje — dyrbi hacž do lęca wostacž. Za pschetwarjenje je z cyla so nimale 400 hriwnow wudało. Pschijewčenje woltarja wučinješče 116 hriwnow. Cyly twar dha pschiudže na 1700 hriwnow.

Njecz je to pschecy wudawf: cyrkej je z nim na rjanošęi dobyła; mamy 2 pschistojnej pobocznej woltariej, kiž mőzetaj so pokazacž, a da-li Bóh, službu dokonjataj na 200 lét: podložki a blida pať (altaria fixa) drje budža sudny dženi docžakacž. Wosebitu khwalbu je mišchtr Schöna w Serbskich Bazlicach sebi zaslužil, kiž je čęęke džęlo hromadustajenja derje dokonjal; tež wosadnym budž džak, kotřiz su pomocy posticželi za čas twarjenja.

3 Kulowa. Dofelž w decemburu z. l. wuzwoleny męšęzanosťa fhorowatošęe dla wólbu njepschija, zhromadžichu so zastupjerjo męšta 31. januara t. l. k nowej wólbje. Pschi tym bu jenohłbnije wuzwoleny knjez S. Schlössareť z Wróťslawja, bywšchi rycerškubler a hamťski pschedštoječel. Mjenowany ryczi dospołnje pjecz rycžow, mjez nimi tež čęęku a ruřku, a chce za krótki čas tež jerbřku rycž nawuknyčž. Bóh luby Knjez daj jomu žohnowane štutkowanjo!

3 cyłoho swęta.

Nęmřta. Wo nęmřkej wuřtawje ma lud wulki wliw na zakonjedawáštwow. Ze swojeje sřjedžizny woli wón njemjucy 397 mužj, kotřiz so w Barlinje k zhromadnym wuradžowanjam řhadžuju. Někamy tomu „kejžorřtwowj sejm“ abo „parlament“. Tu jedna so wo nowych zakonjach abo wo zbęhjenje řarych, tu postaja, pschizwolujša abo njepschizwolujša so nowe dawki, regimenty, łóđže a kanony, wučinjeja so wikowarřke zvjazki atd. atd. Njecha-li parlament, njemőže zvjazkowa rada abo knježerřstwo najšohoho kejžorřtwowa ani čerwjenohoho pjenjeřka dawka zbęhacž. Tuž kőđdy widži, kak wažny kejžorřtwowj sejm je, a kak wažne, zo so jenož nazhonicži, derjezmysłeni a wuřtojni mužjo do njoho wola. Kohož pať je dowęra wolerjow na tak wažne męstno postajila, tón dyrbi pať tež wřchju swoju móc a pręcu na dobre ľudu zasadžicž a horliwje na wuradžowanjach w sejmowni so wobdžęlecž. Stawa pať so to pola nař? Męšto wotmołwjenja podamy ľubym čřitarjam wopiř započatka wřchędnoho poseđzenja kejžorřtwowohoho sejma, napisany wot wocžitoho řwędka.

Je řchwórcž na dwę. Poseđjenje drje je na 1 hódž. postajene, ale řchwórcž hódžiny pschidawka so jamo rozemi. Präřident swobodny knjez v. Buol (centrum) zastupi wot zady a kroči na swoje powyščene męstje, ř joho prawicy a ľewicy řdataj so piřarjej. Štužobnik dótknje so knęřla pschi präřidentowym blidže a z dobom zarža po cyłum wulkim domje elektriřke žiwony a zwóncžki hacž tak wuřchi brincža. To traje něščto mjeřřchinow, po řali řchmóřaja so někotiř služobnicy. Präřident řtawa, pschima so zwóncžka, zo by znanjo k wotewrjenju poseđzenja dal. Dofelž pať žanoho zapóřlanca njewidži, řyda so zary a čřaka. Wo řhwili zastupi zapóřlanec Singer. Präřident řtawa, pschima so zwóncžka, rozmysłuje so a čřaka dale. Zastupi zapóřlanec dr. Hammacher. Präřident řtawa, hižo džerži žwón a — řhđnywřchi so čřaka dale. Wo něčim je so duent zapóřlancow zęščlo. Pschedřyda křinka a poseđjenje so započina. Sedna so a ryczi dořčž a dořčž; a dofelž džęn z 13 pschitomnych tola jenož jedny na raz rycži, maja posłucharjo na tribunach na

čo poslušacj. Sdvyž su wuradžowanja tak nimale hodžinu trače, naličičij hižo na 40 zapóslancow, ke kotrymž so hiščeže 20 abo 30 pschitowatišča, prjedy hačž so pošedzenjo skónčzi. Zbyttni 330 z cyła njespchindu. Tajke zanjerodzenjo wažnych winowatošči njemóže wčzo uichtó khwalicz. Ale dženijniški džeń ničto ničto wjac darmo nječžini. A tuž budže so kejžorstwowym zopóslancam, kaž so to tež druhdže stawa, něščto płacžicz dyrhjeć za kóždy džeń, kotryž z wuradžowanjom abo sedženjom w sejmowni pscheczinja. Tajke płaczenja mjenuja so diáty. Drije wjacj hačž džešacž króčž je sebi sejm tajke diáty žadał, ale dotal podarmo. To, sčtož sejm wobzamknje, ma mjenujch hače potom płacžiwosčž, hdyž tež zwjazkowa rada do toho zwole. Za pač hačž dotal wo diatach za kejžorstwowych zapóslancow ničto slyšecz njecha. Dołho pač so tomule sprawnomu žadanju wjacj pschecziwjeć móč njebudže.

— Starobna renta je so wot jeje zamjedženja hačž do kónca lońšchoho léta 318,409 wosobam pschipóznala. Dofelž pač je hižo tójščto tutych starych ludži zemřelo, wužiwa tule rentu jenož hiščeže 203,644 wosobow. To je jara małka ličžba, hdyž wopomnišch, zo je jich po cyłym němškim kejžorstwje tola blizko 15 millionow zamwěčzenych. Swwalidna renta wupłacža so 210,959 wosobam.

Awstrija. Dofelž němschj studenci w Prahy, Winje, Gradcu a Innsbruku rozoma nabycž nochychu a ze wschelakim worakawštwom wuwncžowanjo hačžachu, je ministerium nětšo poruczilo, zo maja tele uniwersity hnydom sčhulke léto skónčicz. Z tym někotryžkuli student cyłe léto studijow pschijadži. To su sebi mutróčkali!

— We Wuherškej je Banfy poslednjoho katholicu z ministeria wutóčzil, barona Josifu, kiž bě hačž dotal „minister a latere“, kotryž ma kejžorej wo wuherškich naležnosčžach rozjasnjenja podawacž. Přesident ministeria, ministroj znutřkownoho, financow, prawa, a rólništwa su wschitcy kalwinarjo, tohorunja tež pschedyda komory. A to w „marijanskim“, po wjetščinje katholicim kraleštwje! Wo tajkich zasadač bychmy w Sakškej wschěch ministrow katholicich mēčž dyrhjele a tež pschedyda komorow! Sčto bychu to naschi protestanczi prajili? Njenadenžjemy ani mjez ministerškimi radami ani jenocho katholicu a w komoromaj lédma po jenyum. Zrudnje doščž.

Grichijka. Wo najnuobšichich powěščžach poda so prync Turij na kupu Kretu tež hjez pschizwolenja sultanowoho, tak rucže hačž Ruska, Šendželška a Francúzška jomu kiwnu. Němška so do tohole praščenja mēšchecz njecha. Na Krecže samej hrozny nowy zběžk. Kšchescženjo chcedža sultana nucžicz, zo by grichijšchoho prynca za jich guwernera pschipóznal.

Turkowita. Car žada sebi wot Turkowškej, zo by grichijšchoho prynca Turja za guwernera kupy Krety pschipóznala. Sultan pač je carej wotmołwił, zo to čžiničž njemóže. Car tele wotmołwjenjo sultana pschijal njeje a wobstoji na swojim žadanju. Ale tež Turka njecha nochowacž. Čžži trach tu Šendželška za nim? Šewak by so Turka z čžezka tak pschecziwšo Ruskej wustupowacž žwěčil.

Korea. Na koreanskěj polkupje je wašchnjo, zo tak dołho hačž so zwudowjenu kral z nowa njewoženi so w cyłym kraju ničto ženicž njesmě. Koreanska kralowa je pač hižo psched polšecža létom wumřela, a kral so pschecy hiščeže bliji, so zajiž woženicz. Mjez mlodym ludom tohodla po cyłym kraju wulla njespotojnosčž knježi.

Indija. Šendželčenjo su tola skónčžnje zběžkarške splahi Afridow z napinanjom wojerškej močy k mērej znuczili. Z nowa podežijnjeni su brónje wotekali a płacža wójnške dawki. Nawjedowat tamnišchoho jendželšchoho wójška,

Sir Lockhart, pať ma doma wjele pschisłodźowarjow a drje tajkoho pschi-póznacza njenadeněže, kajkež je sebi zaslužil. Wot spoczatka njeměrow (10. junija 1896) su tam Wendźelczenjo 433 wyschfow a wojałow w bitwach zhubili, ranjenych je jich 1321, mjěz nimi 400 czežcy ranjenych. Najebacž toho pať hischče wschudźom měř njeknježi, ale su so zasť druhe spłahi pschecźiwo Wendźelcžanam z wobrónjenej mocu pozběhnule.

— Wóř w měsće Bombay straschnje pschibjera. Za tydžeń žada sebi na 850 woporow.

Amerika. Mjěz tym zo Polakow we wótněj zemi podtlóćuju a jich hjo w schulach pscheněmcaja, je w Zjednocženych štatach schulska rada města St. Louisa porucziła, zo ma so we wschěch schulach za pólske dźeći pólschczina wucizč. To je sprawnosć!

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 343. 344. z Budyšina: Hana Pózerjowa (zabyte kwitowanjo), Augusta Schusterowa, 345. Franc Gäbler ze Zajdowa, 346. Marija Hórbaneć z Kukowa, 347. Michał Domš z Burka, 348. Jakub Hieka z Radworja, 349. Jurij Špon z Boršće, 350. Michał Guda z Hrubjelčić, 351. Marija Suchowa z Nowoho Łusća, 352. Jakub Kober z Koblic, 353. 354. z Baćonja: wučer Jan Symank, Marija Smolina, 355—357. z Hasłowa: Jakub Rebiš, Michał Zopa, Ernst Leńš, 358. 359. z Banec: Michał Šipšik, Michał Zynda, 360. Mikławš Jórdan z Čěskec, 361. Jan Delenk z Wutołčić, 362. Jakub Zopa ze Šulšec, 363. Jakub Knježk z Wučkec, 364. Michał Domaška z Nowoslic, 365—367. z Konjec: Mikławš Matka, Jakub Brėzan, Michał Rjelka, 368. 369. ze Šunowa: Marija Rabec, Mikławš Rocho, 370. Šunowski dwór, 371. Khata zwud. Čornakowa z Ralbic, 372. Jakub Wjacstawk z Nowoslic.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 740. Michał Domaška z Nowoslic, 741. 742. z Čěskec: Mikławš Jórdan, Mikławš Kola, 743. Jakub Zynda z Banec, 744. Jakub Šolta z Nowoho Łusća, 745. Hana Zmijowa z Hasłowa.

Na lěto 1896: k. 776. Jakub Zynda z Banec.

Dobrowólne dary za towarstwo: N. N. z Baćonja 1 hr. 50 pj., M. D. 25 pj., M. J. z Č. 50 pj.

Za cyrkej w Lublju: „wopor k česći Božej“ wot H. G. 5 hr.; za šulu: škotarjo na jubilejnej zhromadžiznje Swob. Zjed. kath. wučerjow serbskeje Łužicy w Paněicach 13 hr. 47 pj.

Za katolsku polěpšerňu: assistent Franc Šerak w Budyšinje 4 hr., Marija Hórbaneć z Kukowa 12 hr., Franc Gäbler ze Zajdowa 4 hr., njemjenowany z měsćanskeje wosady 1 hr. 50 pj., njemjenowana z města 1 hr., Mikławš Rocho ze Šunowa 50 pj., njemjenowana z města 3 hr. 50 pj., žiwnosćer z měsćanskeje wosady 3 hr., kubler z měsćanskeje wosady 10 hr., Jakub Zopa ze Šulšec 6 hr., Hana Šramowa z Prěčec 50 pj., Jakub Wjacstawk z Nowoslic 3 hr., wot braški Wincarja nahromadžene a dorunane: na Jakubašec kwasu w Hórkach 7 hr., na Žurec kwasu w Nowej Wjesy 13 hr.

Porjedźeńka: Michał Rjeda z Wotrowa je 20 hr. darił (nic 10 hr. kaž bě w čísle 4. ze zmyłkom kwitowane.)

Za serbski fond krala Alberta: Canonicus farań Jakub Herrmann we Wotrowje 50 hr., Jurij Čornak z Konjec 1 hr., Karl Wjenka, cyrkwinski wučer w Róženće 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2500 hr. 45 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćer z W. 10 hr., „Njezałožimy komisiju, ale jědzemy po swojej hłowje, tuž wotšćepjenicy, rozkolnicy“ 1 hr. 50 pj., Radwořska Płatowa Komisija 1 hr. 45 pj., Wunošk koncerta Radwořskeje „Meje“ 38 hr. 90 pj., Kral Herodes z Radworja 50 pj., Mońk za kulojtym blidom w „Lišćej jamje“ namacował 1 hr. 40 pj., Baćońscy škotowarjo 1 hr. 60 pj., Špitalsey ludžo 3 hr., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 70 pj. + 1 hr. 50 pj., štož widźec chce mój rjany štom, njech »bim« da za Maćičny dom — štož zatrasć, d w a j! (dalše) 40 pj., Ralbičanska Bjesada 1 hr. 7 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knižarni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 8.

19. februara 1898.

Lětnik 36.

Šhto je sněh hódny?

„Šhto je sněh hódny? Je dha sněh z cyla šhto hódny?“ — tať
prašcha so někotry měšćanŕ, kotryž w zakurjenym, cźmowym domje sedži lětko
a džek — a njewě, na kajki hłós so spěw zanošchuje: „Šhtóha tam z měšćan-
stich murjow won džek . . .“

Našch časopis wšchak so tež za měšćanow njespisuje, ale wošebje za nas,
kotřiz na kraju smy, za nas hospodarjow — a my wěmy, zo sněh je něšhto
hódny, haj, zo je jara wjele hódny, zo ma njesměrnú hódnotu za našche
role a za našche dwory. Al cźohodla?

Wšchede wšchim sněh rolu hrěje. Sněh je kaž kožuch, kotryž so
w zymje woblekajch, zo njeby zymu mrěl: kožuch je njedobry pšchewodnik
cźoploty, džerži czi znutřownu cźoplotu, wulhowa cze pšched zwonkownej
zymy, a džerži cze tak cźoplotu. Podobnje tež sněh našche role cźople džerži:
z jeneje strony njedowola sněhowa plachta cźoplitkej, kotryž so ze zemje
promjeni, do powětra so wuparicž — z druheje strony pak zasy zymy, kotraž
wonka je, k pjerichczi njepřichupšchcža. Sněh rolu hrěje.

Tak je w zymje. Dola su cžasy, hdžez sněh jenož njehrěje a pšched
zymu kita, ale tež pšched nahlej cźoplotu. Je to w přenich dnjach na-
lěcža. Tehdom bywa wo dnjo cźoplotu, w nočy mjerzniej. Hdžez je nětko
rola naha, wotučcžaja rostliny a šywy wo dnjo, w nočy pak zasy zamjerzaja:
jich mlode žiwjenje je zahubjene, z najmjeńšcha zatorhujene. Sněh schlituje
šywy w nalěcžu, wob džek pšched slóncem, w nočy pšched mróžami — zo
njebhčhu, wo dnjo wotučžiwšchi, w nočy zasy wušnyle. Pod sněhowym
plachcžom spja šywy tež w nalěcžu šwój pokojny špar a drēmaja cžakajch,
domž trajace cžople wjedro jich k žiwjenju njepowola.

Alle to hišcžcze njeje wšcho. Wo woblicženjach znatoho agronoma Wšaffa
špóžera rola z deščcžikoweje wody lědom 17,18 procentow wólhi. To pak

ŧ zróstu rostlinow njedosaŧa — křiba zo sñěh pomha. A sñěh posćića tutu wulku pomoc, hdyž taje. Chyła tji sčtwórcziŧy rozŧatoho sñěha zasafajuja do zemje, a to je mnohota włóbi, doŧahaca na dolhe čaŧy. Nazhoniŧy hořpodač wě, zo suchota w lěczu ženje hórje njeboli, hač po bjezsněžnej zhmje. Sñěh zemju napoja.

Powětr, kotryž do so dychamy, zda so nam dospołnje čisty byč. Wopravdže tomu tak njeje. Džiće mojedla do bróžnje, hdyž su wrota zawrjene a słońco ze schabnu do bróžnje swěči. W tajkim słończnym promjenju hraje syła drobnych próščkow — a tutych próščkow je chyly powětr polniččki, chyly powětr, kotryž do so sřebamy, so z nimi kura — a to wěšće njeje naškej šrowoče w hódž. Hdyž čłowjeka w schiji schraba, njeje to ani čłowjefej lubo, ani šrowe. Sčto nětko powětr wot procha wučřiščujuje? Deschčizit — a lěpje a mčenišcho hišćeže hač deschčizit — sñěh.

Hdyž sñěh z čywatami ŧ zemí lěči, dyrba spomnjene próščki sobu, bywaja z nim ŧ zemí zražene — a hdyž sñěh taje, widžiće na zemí čornu, mazanu worščtu: to su te zražene próščki. A sčto w tymle huřnym wuřmuřtu wšcho njeje! . . . Pšchewědč žo z mikroskopom a wuhladajch drobnušchke drjebnušchi škory ze sčtomow, wotpadki ze kčejččkow kwětkow, wotlemki kamjeni, šymješčka, włóski, šchidleschka pšchetafancow (brucžfow, mjelotow atd.). Wulka sčtwórcziŧa wobsaha tohole wuřmuřka, 26 procentow, wobstoji ze zbyřkow z wěřatow a rostlin — a hnoji potajkim.

Pšchetož chyła tale mařja po čařu a pomalu rozpadnje, a tworí tak najlěpšchi nawóz, na kotrymž so šywy rjenje rozwijsja. Bayeršcy ratarjo z prawom pšchikowo wuřiwaja: Sñěh zemju našyčujuje. Zo sñěh zemju našyčujuje, njeje jenož w runinje znač, ale tež w horach, hđžež je tola powětr wjele jařnišchi a kura daloko mjenje, dylti w dole. Goriřka Alpow a Karpatow su w zhmje bčle, w lěče pak pokrywa je lubozna zeleń, a štabla so po njej pařu. To je jenož tohodla, zo sñěh je pšchewětramí kíta — a našyčujuje. Alpeniny w južnej Štalřej, Libanon w Šřisřej šherja ze šwojej nahoščej. Tute hory su wo wjele nižiche, dylti hobery Alpy — a tola je tam wšchitke žiwjenje hařnylo, dokelž tam sñěha njeznaja, kotryž kíta, šyčzi, woplódnjuje.

Hdyž sñěh powětr wučřiščujuje a wšchelake pšchiměščki ŧ zemí zražuje, nježiwi z tym jenož zemju, ale hóji tež naškej šrowoščzi. Dobry wliw sñěha pak je w tej wčcy hišćeže wjetřchi. Malěto, hdyž w nočy hišćeže mróžy křodža, wo dnjo pak hižo słońco druhdy hrěje, škoro kaž w lěče — by hišćeže wjele wjacy ludži kashlowalo, khorilo, mrčlo — hdy by z dobom sñěha nje-
tało. Sñěh zwutřjebujsje, hdyž taje, hoberřku mnohošč čzoplika, wotkłódnjuje z tym powětr a čzini, zo pšchekhód z čzoploty dnja ŧ zymnym wječžoram njeje tak nahly a šchčódlivy. —

Hdyž šmy tu wo wuřitnoščzi sñěha rozpominali, njeřmy ani spomnili na wjeřelo tych, kotřiz móža sebi šanki z kólnje wučřahnyč a z klinkotom pšchejččž hórřu a dol, na radoščž našchich džččzi, kotřez sebi sñěhowe muže twarja, a kotrymž je sñěh posleščto, hdyž jo ze šankow kula . . .

Letuřcha zyma je bjez sñěha řudja pšchichla a dotal jeno z křwilemi něščto sñěha podała. Tohodla mamy tež telko khornych ludži, a čžečy khornych. Mnozy, kotřiz móžachy hišćeže rjanu křwílu mjez nami byč, su woteščli — a někotryžkuli budže jich řčžehowáč.

Su ludžo, kotřiz sebi sñěha njewaža, dokelž maja jón darmo; my pak wčmy, zo je sñěh drohotny dar Boži, kotryž ludži křčzi a našchim polam pšchi tym wotpočznuč dáwa.

Sdyž smy dha takle sněh a joho wosobnosć wufhwalili — snadž budže nam na kónc tola wobradženy. Nicžo cyłe to wězo njebudže: pschetož protyła khila so k nalěczu, prawa zyma so hatle k póstnicam njezapočina. Najlěpje je a naschim stronam najbóle w hódž, hdyž je krajina tši měšacy běła a zyma tšchěsta.

Potom su spokojeni tež pschedawarjo bunclow, kožuchow, jani, lodarjo a foržmarjo, wotebjerarjo lodu — a mnozy druzy, kotřiž su lěta sama sfóržba. Najwjetsche žohnowanjo pak je radna zyma ze sněhom róluitej a joho roli, kužolej joho zboža abo horja. —i.

Krala Albertowy fond.

Nichtó njebudže přecz, zo maja tež Serbja jubilej naschoho lubowanoho krala swjećić, zo maja so tež Serbja jako tajcy wobdžělicž na holdowanju cyłjeje Saksonskeje. A to woni tež chcedža a budža. Albo hdyže je žana serbska wutroba, kotraž njeby so z lubosću horila ke kralej Albertej, kotryž je nam Serbam tak nutrne pschihileny? Tuž su so naschi najnahladnišchi wótežincojo zřeczeli, zo maja Serbja, po kralowym pscheczu jubilej ze skutkom miłosće czešćujecy, založić fond, z kotrohož budža so podpjeracž potřebne wudowy a syroty wufublarjom naschich džěcži. Bohužel je tutón nadobny wotmyšl dotal mjez naschim ludom mało wothkosa nadeschoł, dokelž tam a jem mudracžkojo njemudrje baja. K rozjasnjenju dha njech je to wuprajene:

1. zo so fond založi pschede wšchim tohodla, zo bychu Serbja z nim swojoho krala počšescžili;
2. zo fond zawostanje stajnje w dobrych serbskich rukach a
3. zo budža z njoho jenož woprawdže **potřebne** wudowy a syroty podpjerane.

Schtóž potajkim za tónle fond swoje scherpatko dari, čžini nadobny skutk kšchescžanskeje miłosće. Ale Serbja mnozy radšcho swoje pjenjezy do cuzbny woscha, radšcho hačž bychu so za domjacych štarali.

Ty tež? Nic? Tuž wotewr móšćnicžku a daj z lubosće ke kralej swój kšchescžanski serbski dar.

Katholski missionar.

Milliony a millionsy pjenjež wudawaja so za čžisčezjenje wschelatich wudacžow swjatoho pišma, zo bychu mjez lud rozdžělene byle. To čžitamy we wschelatich nowinach. Nasch Zbóžnik pak njeje prajil: šyćže so a pišajče; ale je swojim wučžomnikam pschikazal: „Džicže — a wučžče —“. To je wobčeznišche, ale tak čžinja katholscy missionaroyo, tak je tež nasch Zbóžnik čžinil. — Na kajte waschňjo katholscy missionaroyo tuto „kšhodžicž a wučžicž“ wurjedu, to žhonimy z dopiša missionara P. Heizmanna z Rhiny. Wón pišče: „Džiwajo na porucžnosć naschoho Knjeza a mišchtra, njeczafamy doma, hdy něchtó pschidže. Pobachmy so do zyle pohanskeje wšy Suen-fang-dže. Spytachmy wobhydleri žhromadžicž z tym, zo ze zwóncžkom kšintachmy, kaž hdyž kšchescžanow k Božim službam wołamy, ale nichtó so njepofaza. Na-zajtra kšintachmy zasy. Tu pschidže k nam starc, wobožny, a fantorjesche, zo mēr kazymy. Tšecži džeti póšachmy služobnika kšintajo po wšy wokoło, ludžom wopowědujo, zo maja jim čži europsey duchowni něšyto jara wažne prajicž.

Na to doúdzechu k nam dšefacžo wezjivni. Na drugi džen bš jich dwacęzi a za dšefacž dnjow mšjachmy jich sto. Džens ju nimale wšchitcy wobydlerjo kšješęzenjo. — Tónsamy frědk našožowachmy tež druhdže a ze samšnym wušpěhom.“

3 Łuzich a Sakskeje.

3 **Ahróšęcju.** Minjenu wutoru, 15. februara, wotmě našcha „Sednota“ swój 26. lętny špěwanški swjedženj z koncertom a balom. Dešęęzifkowe wjedro drje njedawašche nam nadžiju, zo budže wopyt tón króčž tať hlyny, kaž jo to pozdžišcho wupokaza. Tola z blizka a daloka bęchu nam hošęžo a wopyto-warjo našchich špěwanškich swjedženjow swěrnj zwoštali a khwatachu k nam do Ahróšęcju, zo bychu so tu w našchej sředžiznje na rjanym špěwje wofšchemjeli. Tohodla brunacęzi zaskafowachu a čžornacęzi rjehotachu, do rjaných wozfrow zapšchęnjene, zo bychu nam lubých hošęzi pschivjegli. A wot Radworja hačž do Mjebjelciz, wot Wuęezda hačž do samých pruskich pomjězow bęchu šchli won do Božoho swěta, hdžęž čęřstwy powětr jich wobdawašche, a hdjž tu k nam doúdzechu, buschtej čęžlo a dušcha pschęž špěw zahorjenej a zhrętej. A šchto jenož chęch jo tola domach pschęcy ze staročęžu będžicž? Hdjž joho hišęęze rjany špěw zahorja a zawjefela? Wšchak nam tola program, kotryž je do cęla a pschęž cęlo serbski, jene čžiško pokaza, hdžęž špěwanmy: „Witajęze hólcy z daloka, zo khwatali šęze k nam“. A tohodla wuštupi pschędšyda towařstwowa knjęz Kubańk, hdjž dyrbješche jo koncert započęęž, a powita tať nahladnje zhromadžęnych hošęzi z pořrowom na lubu Łuzicę. Spěwý špěwachu jo nětko po programje a ju jo wšchěm derje špodobale, dofelž buchu hjęz wunwzacęža tať derje khorj, kaž jola a dietty z mócnym placanjom za dobre špóznate. Pschi stóncęznju koncerta zaspěwa jo hišęęze šchtyřihólšny harmoniški špěw z pschęčžom na zasjwidženjo. Hdjž bš jo wucho z wutrobu wofšchemjelo, žadašche tež žoldf swój džěl, a za tón bš jo hošęęcať derje postarať. Pschi wjęčęri wozjewi knjęz dirigent fantor Hila zbožopšchęjacy telegram z Drježdžan wot k. sejmskoho zapóšlanca Michala Kofle: „Prawe zabawjenjo k džęšnišchomu swjedženjey pschęje „Sednocęze“ a hočęžom. — Kofla.“ Pschizamkujjo tymle šlowam špomni knjęz dirigent na wažne a zamołwjenja polne šobudžęlo knjęza Kofle w Drježdžanach, k zbožu našchoho wótcuoho kraja a k čęšęzi našchoho wyšohoho kralowskoho domu. Swoje šlowa zloži knjęz ryczniť na wažny jubilej cęloho našchoho kraja w tom lęće a wunjese mócnu šlawu na Žoho Mjajestofęž krala Alberta, kotrež wšchitcy zhromadženi stanywšchi radošęznjwe pschihšowowachu. Na to wušpěwachu „Krala Bóh požohnuj“. Tež dóštachmy zbožopšchęjacy serbski telegram z Freiberka wot knjęza kaplana Andrickoho: „Sednocęze wjelo zboža, budžmy bratřja serbscy wjefeli. Andrick.“ Pschiúdzę pak haťle nazajtra rano, hdjž „Sednota“ hižo dawno w čžopłym ložu drčmasche; najšferje bš telegrafista, kiž dyrbješche jón najprěni wotpóšlacž, tež na koncertęze był, šchtož wšchak jo jomu za žlo nima. Dyrbi jo hišęęze na dweju knjęzow špomnicž, na k. fararja Bjedricha z Kallbic a k. wučęrja Šlodenka z Radworja. Prěnišchi pschęšęche „Sednocęze“ dalšchi zróbit a kšęw, drugi pak bš naš tež tón króčž z něšotrymi samšnymi komposicijemi zwjefeliť a šlawjješche „Sednotu“ na 26. lęto jeje wobštacęža jako jene z najšaršchich serbskich špěwanškich towařstwow. Měnjjo, zo bš jo tymaj knjęzomaj měł wosebity džak wuprajicž. Tola pschędšyda tu najšferje njębš; městpschędšyda drje tu bš, tola šędžęšche tu, kaž by jomu pawť

hubu zapšchadł a njepraji słowežka. A tohodla wupraja so tudy nětk najwutrobnišchi džak. Truny wótczińskeje zahorjenošće napinachu so dale a wjeselŷ žort a pschistojna zabawa trajesche hiščeže dolho, dolho! K.

W Schunowje wudyri wčzora tydzenja dopołdnja w 10 hodžinach pola Mróžec Boži woheń, kotryž cyły Mróžec statok a forczmarjec hróđe a kólju zniczi.

Ž Kamjenczaniske trajiny. Njedadno štojesche w „Kamenzer Wochen-schrift“ kowany nastawł pschecziwo železnicy srjedž Kamjencom a Budyšchinom. Róždy džiwajesche so na tym, zo su hamtske nowiny tutón dopis wozejwile, a bojazni hižo mēnjachu, zo tutón časopis poloju s wojich čitarjow pschisadzi, kaž džēn je so „Nath. Wólkeŷ“ zle zeschlo, hdyž w swojim času na schtody pofazowajesche, kotrež železnica nam pschinjeje. Šinac myslachu Kamjenczenjo: cji bēchu wjeseli na tym, zo tola něchtó sebi zwaži a pschecziwo znoham ploma. Tejfo je wēšte, Kamjenc zmēje schtodu z norwe železnicu; serbiske wošady wobrocza, budže-li twarjena, tutomu mēštej khribjet a jazycžt wahi poczehnje do Budyšchina. Tohodla je wēšte: hłowna agitacija za tutu železnicu wukhadža z Budyšchina; w Kamjencu su jenož něcotši, kotšiz swojoho wužitka dla z Budyšchinom trubja; Kamjenczaniski mēščzan pať a wobjeje klamarjo a rjemjeslnicy njerodža wo železnicu. A tola budže twarjena; hdy, to je hiščeže dobra kroczel. A čzohodla? Wēžo ludu dla? Manihdy! Tohodla, dofelž su w Kamjencu wojacy so zashdili. Šich dla budže twarjena, a jich dla je dotalny zamysł na Njebjelczicy—Witocžicy—Wudwoť zaczińjeny. Železnica ma nimo kasarnow jēčž; a tak dolho tracž njebudže, budža z nowa wotykowacž, a to nimo kasarnow pschēž Žēžowste, na Njebjelczaniske Ps̄truchi, Zandmyn, Serbske Pazlicy, Wudwoť atd.

To njech je tym k tróšchtej pišane, kotšiz chcyli zadwēlowacž, zo mamy na norwu wobradu tak dolho čzafacž. Hacž budže nam potom pomhane? Schibať, kiž je do Kamjenczaniskich pišak, kōnczi ze słowami: Šdyž so twari, potom jenož tak šchēroke kolije, zo mōža na železnicy hnydom cyłe kubla do Ruškeje so pschēšydlicž; dofelž tam so kubla bjež železnicy lēpje zadanja, hacž pola naš ze železnicu. Prawje ma, tamny schibať; pschimjesēž nam wjele njebudže, wotwozycž pať — wjele!

Ž chłoho swēta.

Nēmisa. Konservativni wotnēchu w minjenych dnjach w Drježdžanach a w Barlinje wulkej sšhadžowaney. Ze wschoho, schtož pschi tej sšladnošči rječachu, je najzajimawšche to, zo w Drježdžanach hłowny wjednik konservativnych v. Manteuffel a w Barlinje joho towaršch v. d. Gröben so na centrum pschisłobžesche. Mjez tym, zo v. Manteuffel centrumskēj strouje wumjetowajesche, zo pschējara z ludom džerži a zo trasch hiščeže k socialnej demofraciji pschēndže, mēnjesche v. d. Gröben, zo konservativni centrumskich zapošlancow ženje za swojich pschēčelow mēč njemōža, zo su to „njewēčzi pschēčeljso a po jich wulkej wjetšchinje woprawni nje-pschēčeljso konservativnych“. Ž tajkich rječow wotraža so zjawnje dosčž zmyšlenjo w konservativnym lēhwoje pschēčziwo šplnej katolskeje stronje, a kōždy widži, zo so katolikowje z tuteje štrony ničzoho dobroho nadžecž nimaja; schtož drje šmy hižo dawno wēdželi, schtož pať konservativni jami dotal tak zjawnje hiščeže wuprajili njejsu. Tuž budže berje, zo z trochu wótšichim wóčžkom na tutu štronu zhladujseny, hacž dotal,

wosebje my w Saksej, kotřiž smy w nowym wólbnym zakonje krasnu wobradu konservativneje „lubošće“ dóstali.

To je nam skoro hišćeže „zwjazk ratarjow“ lubschi. Šchož wěru nastupa, něhdyžkuli do nowo kopnje, w ratařskich praschenjach pak stoji nam zawěšće bliže, hač konservativna štrona. Burštwu pomhač, to je džensa přeni nadawt znutskomneje politiki, a šchtóž so za tónle nadawt po fšesjczanskich zasadach zahori, je našch pscheczel. A tajke zahorjenje nadeńdzemy, wězo hišćeže trochu z pjanku wschelatick wopacžnych nahladow, pscheroscjene we zwjazku ratarjow. A hdyž tež runje nikomu radžić njemóžemy, horka špomnjenych pschicžinow dla, do tutoho zwjazka jako sobustaw pschisťupicž, dha budžemy tola w tym a druhim praschenju z nim ruku w rucy hič móc. Šnadž tež w pschichodnych wólbach. Zwjazk ratarjow ma 187,000 sobustawow a agituje jara pilnje. Na joho hlownu šřhadžowanu bě so njeđzeli 4—5000 ratarjow do Barlina zesřlo. Bóh dał jenož, zo by burštwu wopravdže něšćto, a to bórzy pomhač.

W prusskim sejnje je centrumski zapóslanc tele praschenjo wyšchnoseži stajit: „Wě kucžerstwo, zo je w raiřichich provincach, wosebje na Šchlesřtu jara wulki njedostatk czeledže a džělawoho ludu, tak zo burja často dojez swoje kubla w prawym času a zdobnje wobdžělacž njemóža? Šak měni wyšchnosež tomule njedostatkeje wotpomhač?“ Tajke praschenjo mohlo so tež w Drježdžanach dacž, dokelž tež w Šerbach so tajki njedostatk džei a bóle začuwa. Smy wěziwni, šćto prussi ministr wotmohwi.

— Štatny sekretar zwonkownych naležnosćow, v. Bülow, je rjad czełwjenoho hodlerja z dubowym ličjom dóstał. v. Bülow je wot Boha wosebicže wobdarjeny rycžnik a diplomat. Zwonkowne naležnosće kejžorstwa njemohje so lepřichim rukam dowěřicž, hač joho. Powšchittownje ma so wón za naslednika kanclerja Šohenlohe. Bülow je katholic, a šćtož wěmny, dobry katholic. Šoho bratr Oto je němski zapóslanc pola šwj. wótca.

— Šimburgski biskop Šarl Šlein je zemřel. Njebocžicžki bu 1819 rodženy, 1841 na měšćnika wušwjećeny a 1886 na Šimburgski biskopřki štol powołany. Wosebite zařřžby ma wón wo rozččžew towarřšneho katholicšoho žiwjenja po cylej diwceřy.

— W měsacu decembu je na němskich železnicach (z wuwzaczom bayerškich) 79 lndži wo žiwjenje pschisřlo, mjez nimi 5 pučowacy, 156 bu ranjenych, mjez titymi 4 pučowacy.

Awštrija. Šrabja Šalnofy, kotryž bě wot řta 1881—1895 ministr zwonkownych naležnosći, je 66 řt stary na šwojim kubla pola Brna zemřel.

— Šo zawřenju němskich universitow šu worakawřtwa němskich studentow wocžichle. Tola wo wujednanju narodow njemóže hižo dolho žana rycž byč, hačřimjež sebi Čžesřcha wřchu móžnu prócu dawaja, dokelž Němcy Čžesřham nihdy na nihdy runopravosež pschipóznacž nochedža.

— Šalicijřki, morawřki, šolnohróđřki, tiwolřki, řhorwatřki a dalmatřki sejm, wřšitke tele zastupicřstwa ludu šu šwjatomu wótcej ř dejmantowomu jubilejeje žbožopschecža wuprajile. Še to wulcy zwjeselace wopokazmo pschiwisnosće ř japosřćolřtomu šćolej.

Šuberska. Njeměr mjez wjeřnym ludom džei a bóle pschibjera. W Šaracz w Šchaboldřkim omitacže (hejtmanřtwje) buchju někotři burja ječži, dla ranjenja majestowcže. Na to so jich řusodža, něhđže 250 muži, ze řerđžemi a widřami wobroniwřchi, ř jastwu podachu, zo bychu towarřšow wušwobodžili. Wokřeř-

nomu sudnikaj so lědy poradzi roznjemdrjenych změrowacŝ a k domojhicŝu namokwicz. W Mandoku mējeseŝe jo wěc podobnje, jenoŝ zo jo tam wobronjeni wjesnjenjo změrowacŝ njedachu, ale z mocu jastwo wotewrichu a jatyŝ wuwšobodŝichu. Njezeriŝtowo chce z najkrucŝiŝchimi sřědkami psheczŝiwo njemērnikam zakrocŝiŝcŝ a nad najbōle roznjemdrjenymi krajiniami „ŝtanowe prawo“ wuprajicŝ. Ze wŝchej krotoseŝu paŝ ŝtat wulku nuzu a bēdu, kotraž mjēz wjesnym ludom knjeŝi, njewotŝroni. To budŝe hinasŝe sřědki naloŝowacŝ dyrbcjēŝ.

Rom. 13. februara mējeseŝe ŝwjaty wōtc w Pētrowej cyrkwi ŝwjatocŝnu Boŝu miŝchu, ke kotrejŝ bē so na 40,000 wērivyŝ zēŝchlo. Mjēz tutymi bē jich tōŝŝto poboŝnyŝ pucŝowarjow ze wŝchelafich dŝēlow ŝtalŝeje, 2500 z Piemonta a z Liguriŝeje, 2000 z Lombardiŝeje, z Venatiŝeje a z Romagnje, 3000 z delnjeje ŝtalŝeje a mjeŝiŝe cŝrjōdki z Umbriŝeje, Toŝtany atd. Teŝ z banŝowow narodnoho mēŝtaŝka Carpineto bēchu 250 pschicŝli, ŝwjatomu wōtcej hoŝdowacŝ, mjēz nimi ŝedmawoŝmdŝeŝacŝlētny ŝtare, Ludwig Salvagnic, kotryŝ bē nēhdy towarŝiŝ a pschewodnik mlōdoho ŝoachima Peccia, hdyŝ tutōu jako ŝtudent na prōŝdninach na hoŝtwu kŝodŝeŝe.

ŝtalŝa. Na ŝardiniŝkej kupje knjeŝi ŝraŝchny hlōd. Z jenoho liŝta wot tam podawany tōnle wurynŝ: „Poŝtajenjo wjesnoho ludu na cykej kupje je ŝalōŝtne. Nihdŝe dŝēlo, zo by ŝebi ŝchō z najmjēŝiŝcha nēŝchto zaŝkŝuŝicŝ mohŝ. Tu (liŝt je piŝany z Mores) nima 150 ŝwōjbow hiŝo cyty mēŝac dolho ŝtōrki khlēba. Wŝchēdnje widŝiŝch roztorhanjŝch a hlōdnyŝch ludŝi z cŝrjōdami gmejnŝiŝch pschēdŝtajenyŝch wo pomoc proŝyēŝ, ale podarmo.“

W Romagni njewērja ŝebi burja ŝito na hermanŝ wozycŝ, jo bojicy, zo mohŝo ŝo po pucŝu wot bēdu tradacyŝ rubicŝ, ŝchōŝ je ŝo hiŝo huŝeŝiŝcho ŝtalo. W prjēdawŝim wjēŝchowŝtweje Modena a w provincy Ferrara ŝu prāŝettojo wōjŝto pschēczŝiwo hlōdēŝerpjacomu ludej na pomoc woŝacŝ dyrbjeli. ŝajŝe ŝu ŝohnowanja noweje ŝtalŝeje.

Francōŝŝa ma mjēz ŝwojimi 38 millionami wobydleri pomērnje maŝo, mjenujcy jenoŝ 71,200 ŝidow. Z tutyŝch bydli 42,000 w Parizu. Ale ta cŝrjōdka ŝidow ma we ŝwojich rukach runje ŝchtwōrcŝinu cyŝloho hibitoŝo zamōŝenja Francōŝŝeje, kotrejŝ 80 milliardow wucŝinja, potajkim 20 milliardow.

ŝhinŝa. Zo njeby hiŝeŝe bōle pod cuzu, europiŝki wliw pschicŝla, njeje ŝebi ŝhinŝa ani wot ŝendŝeŝeje, ani wot Ruŝŝeje pjenjeŝy poŝcŝila, wo cŝimŝ je ŝo dolho jednalo, ale je ŝama zaŝtawne pjenjeŝne papjery wudala, kotrejŝ maja ŝhinjenjo kupowacŝ. Nimo toho je ŝhinŝiŝ keŝŝor wŝchitkim zaŝtojnŝkam mzdu wo 30 % poniŝil. Zo paŝ z toho ŝhinŝte financy pschējara roŝtke njebychu, ŝada nētko ŝapanŝa naleŝnje ŝwoj wōjnŝiŝ pjenjeŝ a Francōŝza je ŝo dopomniŝ, zo ŝu jōnu ŝhinŝej rubjeŝnicy wēŝtoho Francōŝzu popadnyli, kotrohoŝ paŝ ŝu bōrŝy zaŝo puŝchēŝili, a ŝada nētko pjenjeŝne zaŝumanjo. Wo dobrjŝch pschitkādach.

Transvaal (w poŝnōcnej Africy). Dotalny prāŝident, kotryŝ je ŝebi ze ŝwojim raznym wuŝtupowanjom pschēczŝiwo ŝendŝeŝkej mjeno ŝcŝinik, je na daŝŝe 5 lēt za prāŝidenta wubranŝ.

Na **Kreŝe** jo hlōd mjēz ludom ŝraŝchnje rozŝhērja. Wo ŝtach lud kupu wopuŝchēŝuje a w Griŝiŝkej pschēd hlōdom wucŝej pyta.

Amerika. Wēŝty Solinger, roŝŝeny Nēmec, je w mēŝeŝe St. Joŝe w ŝtaŝe Guatemala prāŝidenta tejele republiki, Barriōŝa, zamordowal. Mōrjeny zaŝtawŝe ŝwoje zaŝtojnŝtowo wot lēta 1892. ŝoho tuŝhwilny namēŝinik rēka Cabrere.

-- Senat zjednoczenych statow je wobzamknył, zo so pschichodnje žadnym Europjan wjacy do kraja njepuščeži, kotryž w swojej maczernej ryczi čítač a pisacž njemóže.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 373. 374. klóštr a konwent Marijny Doł, 375—380. z Jawory: Madlena Krawčikowa, Jakub Bryl, Madlena Wawrijowa, Madlena Jakubašowa, Madlena Zarjenkowa, Pétr Krawc, 381. Michał Wels z Hněwsec, 382. Mikławš Móuk ze St. Boršće, 383. Marija Čohec z Miłočie, 384. 385. z Łusča: Michał Lehmann, Mikławš Lawkus, 386. Jakub Rjeda z Hory, 387. 388. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, 389. Mikławš Just w Leubenje pola Naundorfa p. Ošaca, 390. Jurij Brėzan z Khróscie, 391. Jurij Wels z Wučkec, 392. Mikławš Wjesela z Lišeje Hory, 393. Hana Jeršikowa ze St. Cyhelnicy, 394. 395. z Prawočie: Jurij Zopa, Hana Cyžowa, 396. 397. z Worklee: Hańža Bėtkec, Pétr Zarjenk, 398. Marija Hajnowa z Bóšie, 399. Jakub Klimann ze Špitala.

Sobustawy na léto 1897: kk. 746. Jakub Kokla z Khróscie, 747. Hana Jeršikowa ze St. Cyhelnicy, 748. Jakub Skala z Kukowa.

Na léto 1896: k. 777. Hana Jeršikowa ze St. Cyhelnicy.

Dobrowólne dary za towarstwo: M. W. 50 pj.

Za cyrkej w Lubiju: Karl Kurfürst z Khróscie 2 hr.

Za katholsku polěpšerňu: Jurij Herrmann z Khróscie 100 hr., Madlena Kralowa z Pančie 20 hr., Hańža Bjaršec z Pančie 20 hr., twarski mištr Bulank z Kukowa 5 hr., z Budyšina: překupe Angermann 10 hr., rentier Payern 8 hr., listynošeř Tammer 5 hr., Michał Łusčanski 5 hr., moleř Weinhold 10 hr., tyšeřski mištr Schmidt 10 hr., twarski mištr Kaup 20 hr., N. Kubaš z Khasowa 5 hr., sklad přez Njebjelčanskoho k. fararja 75 hr. 50 pj., inspektor Kretschmer w Sonnenwaldze 20 hr., w Grunawje dom wot domu hromadžene 262 hr. 50 pj., z Kamjenej 20 hr., khuda šwalča z měsčanskeje wosady 5 hr., njemjenowany z Wučkec 10 hr., Michał Wjacławsk z Hórkow 1 hr., přez k. P. Romualda: „njeznaty“ 2 hr., „wot dweju njeznateju“ 10 hr. a „wot dweju njeznateju“ 4 hr., Marija Welsowa w Budyšinje 10 hr., nahromadžene w klóštrje Marijnej Hwězdze 13 hr. 25 pj., z Brunowa: knježna Emilia Schoelerec 3 hr. a knježna Hilžbjeta Herrmannec 2 hr., tyšeř Nowotny z Kamjenca 1 hr., skař Šwarc z Thonberga 1 hr., na Žurec kwasu w Hórkach přez brašku 3 hr. 50 pj., M. Z. a H. S. z Khr. 2 hr., přez k. Justa w Jaseńcy nahromadžene 30 hr.

Za serbski fond krala Alberta: wučer Rėzak we Wotrowje 5 hr.

Za Khrósciansku khorownju: nahromadžene w klóštrje Marijnej Hwězdze 41 hr. 75 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2563 hr. 67 pj. Dale darichu: Na Wjacławkec kolanciji w Kašecach nahromadžene wot našoho luboho znatoho dobročerja we W. 10 hr., „Rozkolnicy“ 2 hr. 40 pj., Radwořska Płatowa Komisija za přewikowany płat 11 hr. 75 pj., tež hnadny kral Herodes 25 pj., Marija Welsowa z Budyšina 10 hr., Delanska Patentna Komisija 80 pj. + 40 pj.

Zaptać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je šotra Hana Neumannowa ze St. Cyhelnicy. R. i. p.

Děłaczišća swójba so pyta na knježi dwór do **Jaseńcy** pola Njěswacžidła. Wobhydlenjo je **darmo**.

Na pucžu z **Panczje** do **Ralbje** so 25. januara plischora defa zhubiła. Namakať njech ju dobročiwje w **Ralbicach** na schuli woteda.

W džensnišchomu čisłtu je pichipoloženy „**Wastřišći list**“ našeho najdoštojnišchoho knjeza biskopa Ludwika (picheložil Skala).

Čisłacž Smolerjec knižiczišćernje w Mačičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Štrowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 9.

26. februara 1898.

Lětnik 36.

Dwě rjekowskej wutrobje.

Loni džeń 11. augusta bu w narodnym domje (museum), kotryž su sebi Polacy w Kapperswylu w Schwajcařskej založili, wutroba Tadeja Koscziuszki* k poslednjomu wěcznomu měrej pohrowana.

Wězo z wjestschoho džela budza našchi čytarjo mjeno Koscziuszko přeni křóč z čytacž a tola je to mjeno jenoho z najwjestschich pólskich wótcžincow, wojowarjow a wójnskich nawjednikow. Gusto a wjele pak je tež našch časopis dyrbjal powědacž, kelko je wbohi, nam tak blizki pólski lud za swoju narodnosč, rěč a za swoju katolisku wěru čerpcjeć a wutracž dyrbjal. Haj, ze sylzami a z krewju su pólske stawizny poslednich sto lět pišane. A je-li hdy žana čłowjesta wutroba wschě pocziščežowanja, pschescžehanja, kšiwdu, wschu zrudobu, wschu založč a bolosč cyłoho swojoho naroda sobu čuła, jobu nješa a čerpcjela, dha šně so to zawěseže prajicž wo wutrobje Tadeja Koscziuszki.

Wschěz cyle joho žiwjenje scžěhuje jedyn zrudny podawk po druhim. Za njewjěstju bě sebi zhladał džowku maršchala Josefa Sosnowskoho. Tola jeje starškej, hordaj na sławu swojich wysokich zemjanskich přjedownikow, njepšchwolschtaj, zo by wona joho mandželsta byla. To rani jomu wutrobu tak hluboko, zo sebi wot krala puščeženjo z wójska wuprosy a swoju wótcžinu wopuščeži. Žako drohu dopomnjestku na swoju tak šwěcu lubowanu njewjěstju wobthowa sebi jeje běle rubištko; we wschěch bitwach noschese je na swojej wutrobje a hakte we smjercži je so wot njoho dželik. To bě zawěseže rjana, kruta a wopornitwa lubosč. — —

Koscziuszko poda so do Ameriki. Americženjo běchu so pschecžiwu Žendželstkej zbehnyli pod nawjedowanjom Žurja Washington-a a chychu so wot Žendželstkeje njewotwisomni a samostatni sežinicž. A to je so jim tež radžiko.

* Koscziuszko, wupraj: Koscziuszko.

Koscziuszko bě cyle njeznaty a tuž pschedstaji so sam jako dobrowólnik Washingtonej. „Schtu chceće tn činić?“ so tutón woprascha. — „Štm pschichot, zo bych z wami jako dobrowólnik za njewotwisomnosć Ameriki wojował“, to bě jeho zmůžita wotmólwa. — „A z čim móžecie so wupokazac?“ woprascha so tamón dale. Koscziuszko njerjekny na to we swojej ponižnosći nicžo khiba: „Pšopytajete to ze mnou!“

Scziniću jomu po woli a bórzy spóznachu jeho dary, wědomosć, zmůžtosć a frutu nadobnu powahu. Za mačo mėsacow bu za polkownifa (oberst) pomjenowany a za pjecž lět bu najwyschšchi rozkazowacy general wschoho polńo-ameriskoho wójska. — —

Alle wótczna zemja zawoła jeho domoj. Pólsku běchu susodža drubi króč džělili a chychu ju cyle zničicž. Tuž bě nužnje trjeba muža, kiž mohl swój lud nawjedowacž a z njepscheczelowych rukow wuswobodžicž. Koscziuszko pschidže a z wójskom dobrowólnikow zbi 18,000 najšpichich ruskich wojatow. Zola bohuzel stromstwo, njepscheczenosć, pscherada a njerozom běchu wina, zo tuto dobycžo bjez wužitka wosta: z dusami bu pschiměr scziniženy, Koscziuszko njechasche ze samswujmaj woczomaj widžecž, z tak mačo, t. r. tak ze žanej mudrosću so w Pólstej knježesche a tuž wotšali so z čzřjódku šwěrných mlodych muži z wótcžiny prajo: „O Wožo, daj, zo bych swój mjecž hišesche jumu wuczahnyčž šmčl za swoju wótcžinu!“ — —

A jeho nadžija jeho njezjeba. Hišesche jumu wocnčichu Polacy k nowej wutrobitojsći. Jako njewobnjezowany rozkazowac knježesche Šgelström, ruski zapóšlanc kejžorki Katrny II., we Warschawje, njedžiwajo na Pólškoho krala. Tuž wutwori a rozščeri so po cychm pólskim kraju tajne pschichahano. Koscziuszko derje spózna, zo je nětko rozjudny wotkomil pschichot, hačž ma Pólška hišesche dale wobštacž abo jako jamoštatny kraj zahinycž. Pschichwata do Krakowa a w noey wot 23. na 24. měrc l. 1794 bu w tymle starym kralowškim měscze pomjenowany za najwyschšchoho rozkazowarja a nawjednika cyleje Pólškeje. Wón wuda tak zahorjene a mócne powolanjo na cych lud, zo so wschém wutroba zapłomjeni. „Koscziuszko, Pólška, a swobodnosć!“ to bu powšchifowne hešto a tak chychu swoju wótcžinu z uowa wuswobodžicž wot cuznych pocžišchczowarjow, jamoštatnu scziničž a zhubjene krajiny wróczž dobycž. W bitwoje pola Ractawic džěń 4. hapryla 1794 zbi Koscziuszko drubi króčž prawidlownu rusku armeju a to z wjele mjěnschej licžbu jeno njedospolnje wobronjenych dobrowólnikow. Na to wótcžeze do Warschawy, zo by tež tam wscho do porjada stajil. Soho móč pschiběrasche džěń wote dnja. Soho wójsko bě na 16,000 muži pschibyló. Z nimi čzhnjěsche pschecžimo Prusam, kotřizž so bližachu, ale psched jich pschemocu dyrbjesche sočacž.

Dwaj konjej běschtej hižo pod Koscziuszkom morjenej, hižo krawajachu jomu rany, a štrona, kotruž nawjedowasche, pschidže z porjada. Bjez mača sam stoji tu mjez čžělami padnjěnych, zo by swoje wójsko zřjadowal a w rjedže wróczž wjedl. Wojowawšchi pjecž hodžinow za sobu wustupowasche w polnym porjedže z bitwischczu. Botom khwatasche do Warschawy, zo by hlowne město psched njepšcheczelom zatital a zdžeržal. Zjeduocženi mócnarjo wězo čžinjachu wscho móžne, zo bychu jeho wot Warschawy wottorhnyli, ale Koscziuszko čzhnjěsche dale a hižo 10. junija štejesche psched wrotami hlownoho města. Tu pólša ruska kejžorka Katrna swojoho najwustojnijšchoho generala, Sumarow-a, z wulšim wójskom do Pólškeje.

„Smjercz abo dobyczo!“ to bě nětko heřło, z kotrymž Košcziuszko a z nim 20,000 wojowarjow pschez řěku Wislu (Weichsel) čehnjachu. Pšched rozsudnym wučehnjnjom porěčza k nim takle:

„Wutrobiczi towaršchojo! Drozy sobuwowowarjo! Chceće hišće ze mnu wótczinu wušwobodžić a swěrní wostacž mjeczej, pať dobyčz, pať wurjeć? Sčtóz z was sebi njewěri, wustup z rjadu, wotpolož brónje, a wrócž so we měrje domoj!“ — Něchtó njewotmóhwja, wšchitcy štoja kručze we swojim rjedže. — „Hišće junu!“ woła Košcziuszko. „Slubju hišće junu jako nawjedniť, sčtóz by khablował, budže pušchčženy ze služby!“ — Lědma bě tute słowa dorěčzał, zaklincž z tysac šchijow: „Z tobn chcemy wojowacž hacž do smjercze!“ Košcziuszko bě hnuty, pohladny a zazběže swój mjecz k njebju a pšchisahaiče hišće z nowa swjatocžnje, zo wótczinu wušwobodži. Ale wšcha zmužitóřč, woporniwóřč a rozhladnowčž bě podarmo, Polacy podležachu ruškej pšchemocy.

Šsi konje běchu pod Košcziuszkim zatšělene, wón sam bu z hlebiju do lěwoho ramjenja kłoty a padže k zemi. Z tym zatorhnychu so přeni krócž jeho zmužiczi wojowarjo wokoło njoho, jich wołanjo bywa hišće syluische, faž bychu wo pomoc wołali za swojoho nade wšchitko lubowauoho nawjednika. Tón šlyšchi hlós swojich swěrných, zhraba so hišće junu, šchwitnje so, podpjerowany wot swojoho adjutanty, na nowoho konja a čžeri za swojimi čžefacy mi jěždnikami, zo by jich zaji wrócž do bitwy zwołal. Ale w zahorjenočzi zmyli pucza a padže do šcherokeje hrjebje. Pšchecžehowacy kozakojo su za nim a jedyn z nich rubnje joho do šchije, druhi rani joho z piťu. Padže, mocy zhubiwšchi, k zemi.

Bu zajaty a na čžejste woječste słowo, zo so pšchecžiwu Ruškej wjacj brónje pšchimacž njebudže, bu pušchčženy, bě naposledť we Schwajcarškej žiwj w Solothurnje, tam padže 15. oktobra 1817 z konja a zemrje. — Jeho čžělo bu za dlěšchi čas pšchenjěne do Krafowa a tam w rownišchžu pólskich kralow pohowane mjz kšchčžomaj Jana Sobieskoho a Józefa Boniatowškoho.

Chly narod postaji jomu pomník z tym, zo jomu k čžejšzi a na joho wopomnjecž nawoznychu mohilu, t. r. hórku, pšchi řěcy Wisle (Weichsel), kotraž je našypna z pšchecžze ze wšchěch pólskich krajinow.

Joho wutroba pať bu w pólskim mušej w Rapperswyhlu we Schwajcarškej w malej kapalcj w broncowej popjelnicy z wobrazom tutoho wulkocho wótcžinca pohowana.

* * *

Z tohole cyle krótkoho rozhlada po žiwjenju Tadeja Košcziuszki móžesč hižo spóznać, zo bě to muž z rjekowškej wutrobu, z wutrobu, kotraž w lubošzi k wótcžinje a k swojomu narodej žaných mjezow njeznajesche, so žaných woporow njewotšlawajesche, ani wo štrachu, ani wo bojošzi njewědžesche, kotraž bě cyle na sebjě samu zabyla, tať zo bě hotowa, tež poslednju kaplu kreje pšchecž za swój slub a pšchisahu.

Bjes džywa, zo so wšchitcy bjež komdženja tajkomu nještróžitomu, we mnohich bitwach wušpytowanomu nawjednikej dowěrlichu, na joho slub a słowo chly swoju nadžiju twarjo, „swoje žiwjenje a čžělo wažichu na krawne džělo“. Tež našch serbski lud je něhdy tajkich rjekow měł, ale jich mjecz a brón štej dawno zezeryawškej, jich mjeno a šlawo dawno wuklincžalej. Tola jelizo — kaž sebi myslu — jelizo runje mjecz a krawna bitwa nještej

jeničke a glavne znamjo rjekowskeje wutroby, směny so z tym pofoječ a khwalicę, zo smy tež hišćeje serbskich rjekow widželi a znali. Šchetož šchtož lubość k wótczynie a k namřetej serbskej zemi, njesebicznoscę a woporniwoscę, wutrajnosć w džele a wojowanju a šwěru hač do smjercze nastupa, w tom wchěm mohlj ze šwětoslawnym mjenom pólskoho rjeka Tadeja Koszcziuszki bjez poroka a postorka pšchirunacę mjeno našchoho Michala Hórnik a —

Z čelcžownoscę, haj, ze swjaty m wohnjom praweje lubośće k wótcznej zemi, kotraž je joho krej srěbała, su Polacy pšchewzacę pšchi rowje swojoho najwjětšchoho rjeka Tadeja Koszcziuszki a lěto wot lěta budža wopytowacę tamnu kapalku we Schwajcařskej a špominacę pšchi joho wutrobje na joho rjekowske skutki. Cyle podobne, małe drje, ale nam wchěm, kiž smy joho znali, nade wšchitko lube muzeum twari so tež w našim Budyšchinje, to budže Hórnikowa jstwa w serbskim domje. Šoho wutroba wšchaf wotpoczujje we kšlóbnej, ale dwójcy swjatej zemi — wotředž něhdyschoho domu Wožoho, pšchi brjozy wótcznejje Sprewje — tola joho mjecę, t. r. joho piero — joho brónjerna, t. r. joho wulkotua knihownja, budžetej kšowanej we jstvě, kiž budže ze wšchej nadobu dopominacę na Hórnik a joho wobhdlenjo w Budyšchinje.

Šchtož zrěčuwoscę nastupa, njebě Hórnik jedyn z přemich, a tola płacęsche joho słowo wjele wjacj, dyžli najkšadscha rěč najwobrotnišchich rěčnikow. Šoho słowo namaka kóždy krócę a cyle wěćeje prawy wothlós we wutrobje a to tohodla, dofelž pšchithadžesche z wutrobj, kiž žanoho falšcha a tajenja njeznajesche, ale wšchěch bjez wuwzacza lubowasche. — W zańdženym lěče wobthadžowach čašćišcho ze znatym starym serbskim narodowcom a kač chęwloj zdželanaj Serbaj so dlěšij čas rozmohujecę wo narodnych wěcach a pšchi tom bórzy njepšchincę na mjeno Hórnik. Wbój bjesadnik mi pšchi tom wo Hórniku zdželi něšto, šchtož je wěćeje zapisanja hódne. K Hórnikej by kóždy šchol a to kóždy rad, haj, jara rad šchol, a kóždy by sebi myšlil a pšchewědečeny byl, zo ma wón runje joho mjecze wšchěmi najbóle lubo. Dyrbjach jomu pšchihłowacę a najšterje ze mnu tež wšchitej družj, kotřjž su Hórnik bliže špoznali. Šoho wutroba bě wšchěm jenaf wotewřjena, wšchudžom a pšcheco pšchisťupna.

(Pořracžowanjo.)

Ora et labora

abo

špěwaj a džělaj.

Pod tutym napisimom pšchinjesechu hewaf na žane waschnjo katholicam pšchihilene liberalne nowiny „Kölnische Zeitung“ wo nastupanju našchich mišionow jara khwalacy nastawf; šchtož je čim bóle pšchipóznacza hódne, dofelž runje wot němšich protestantskich mišionšich powěčow buchju w uowichim čašu našche mišiony, a to wosebje w Africy, njepšchecęšcy sudžene. Z tamnoho pšchipisma chěmy ščěchowace jobudžělicę:

„Bokoj na zemi“ — to by nic jenož nam, ale tež našim čornym bratram derje tyło. Wjž Němcy, kotřjž chěmy w tchle ryneckach swoje zmyšlenja wuprajicę, mōžemy jenož wuznacę, zo čžiche a špomóžne džělo katholicšich mišionarow naš wošchewja a za našche kolonije zbožownje škutkuje. Tež we wocžehnjenu čornichow k džělu a k modljenju leži čžichi zaklad, pokoj a podacę, šchtož je woprawdže špodžiwne. Šich zařada: „Modli so a džělaj!“

nawjeduje katolskich missionarow; tohodla te žohnowanjo na jich stacijach. Zaměščje, woprawdžite žohnowanjo za našich čornuchow leži wosebje w tym, zo woni pilnje hěbi, njeboz, jeferu, hamor a druhi podobny grat trjebacj wědža.

Kusto rěka, katolske missiony wobšedža pjenjez; woni móža tohodla wjac wufutkowacj. Na tym my dwělujemy. W namóriskej krajinje, hdžež naši ewangelscy missionarajo rjane byhlenjo z malej kapalku hižo 10 lět wobšedža, su jebi w běhu poslednjeju 2 lět tež katolscy staciju založili, kotraž na domarodnych, ale tež na kóždoho cuzoho jara zwjelacny zacziščecj čini. Snydom so spóznaje, zo katolscy wótcyoj (duchowni) nic jenož modlitwy, ale jara wažny grat sobu pschinjedu a do přědka swojoho stutkowanja staja; jami rysuja a formuja, tak zo čornuchy ze spodžiwanim pschihladuja, jami džělacj spytaja a tak žohnowanjo rucžno džěla zeznaja. Tak nastachu nahladne twarjenja z rjanym nutkownym wutwarom, kotrež čornuchowje z tamnišeho drjewu jebu natwaricj pomhachu. Tole wšeho spytachu naši ewangelscy wěrybratsija tupačj.

W tak jednoru a ponižnu su katolscy missionarajo. Ženje njewubudžeja pšchez pschisłodženja a druhe njepočinki zjawny pohórščk. Nihdy njewidžišč jich hač do pózdnyoho wječora w lokalach pschewyvacj, hdžež so hlowny wopytowarjow pšchez whyfti (palenc) a podobne napoje, zawjercža. W hdyž je kolonista khory, hač ewangelski abo katolski, namaka tróšcht a zastaranjo; a za kóždoho čerpicachoho maja pokojace słowa.

Njeh dale stutkuj a našich kolonijach! W tež naši ewangelscy missionarajo, kotsiž na někotrych měštinach po najsłěpshej woli swoju pschisłuchnowcju dopjelujeja, w zhromadnym stutkowanju z nimi tež to dospěcju spytaja." —

Znate je, zo słowny wójniski wjedziczeč Wissman a druzy w Africy pschewowacy sławni mužowje našim missionaram pschisłuchnowcju a podobnu khwalbu wuprajichu. Kóždy raz pač bu wot protestantskeje strony pschecju wo tomu, jako wopacjnym nahladam, wustupowane, a tamni spisacjelo buch hščeče pódla hanjeni. Změja trasch na swědženjo horjeka spomnjenyh nowinow, kotrež maja pschinjeno „Weltblatt“, dokelž su we wschitkich džělach zemje rozšěrjene a čitane, tež zas khróbločecj a to zaczišnu? Kr.

3 Ruzich a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Tež lěta běšče, a to nětko hižo třecju křóčju, w farskej (serbskej) cyrkwi póstnicy njedželu, póndželu a wutoru swjatocju nowcju „40hodžinsłoho modlenja“. Wóltač běšče ze shtomikami, palmami a hwětkami krajinje wupsheny; wosebje wječor bu swjatocju nowcju z rjanym plunowym wobswětlenjom cyrwje wysofo powyšchena. Cyrkwej bč wšch tsi dny we wschitkich hodžinach derje wopytana, jenotliwe katolske towarštwu mějachu kóždy džeu wosebite zhromadne pobožnowcje. Kano 1/26 běšče kóždy džeu špewana Boža mischa a wječor w 6 hodžinach wobzamkowaca pobožnowcju z Božim požohnowanjom, a to njedželu a wutoru serbska a póndželu němsta; wutoru wječor běšče přědowanjo. Te Deum a swjatocju požohnowanjo wobzamkny nadobnu swjatocju nowcju.

3 cyłoho swěta.

Saksa so často khwali, zo ma jara wurwite a pschikladne schulstwo. To pač njeby móžno bylo, njeby-li k tomu trěbne šredki posčicžala, njeby-li so

wosebje wo dobre a spokojne wuczerstwo starała. Pšchetož nic wosobne schulife kžeže a wysoke wokua, ale wzdželanj a z luboseču za swoje powołanjo skutkowacy wuczeć doda schuli hake raz a wažnošč. Džiwajo na to, je sejm wuczerjam na gymnazjach, seminarach a realkach mzdu powyšil, po tym hač bėchu tuczi loni wyschušč wo to prošli. Najnižša mzda gymnazialnych wuczerjow budže wot nětk 2800 hriwnow, kotraž so z lětami wuczerja hač na 6600 hriwnow powyšěhi. Na seminarach a realkach započina wuczeć nětko z 2400 hriwnami mzdy a polčpěhi so postupujo hač na 6000 hriwnow, počahujey 5400 hriwnow.

Wosebiteje wažnoščje pač za cěly lud a kraj ma ludowa schula. Wjez džywa tohodla, zo je tež za nju lětja wjetšhi pjeněz wotleczał. Wěšto dotalnych 4,907,720 hriwnow je sejm 5,335,462 hriwnow, potajkim 427,742 hriwnow wjacj za ludowe schule pchizwolil. Gobrski džěl tutych pjeněz, mjenujey 2,185,387 hr., widžěli so schulskim gmejnám jako podpjera k wuczešćej mzdžě.

Pšchi tychle wuradžowanjach wo ludowe schule prajěšće mjez druhim kultušminister ze Seydewiž tež tole: „Schula budže swój dwójny nadawł: rozwucžecj a wufublacj, jenož potom docpěčj móc, hdyž budže ju pšhi tym swójba podpjeracj. Bohužel pač so w našchim času swójba často wjacj na tule swoju wufublatěku winowatoščj njedopomina, z najmješča nic w dojahacej měrje. W dawnych časach so nan a mačj z džěčimi wšchědnje zhromadnje modleščaj a wuczeščaj je poslušnoščj pšchecziwo kaznjam a zatoujam To je nětko hinač. W mnohich domach je rěčj modlitwy woczišča. Cyrkwinske a statne zarjadowanja so pšchod džěčimi hanja a wufměščeja, a dobre hymjo, kotrež je schula často z wulkej prěcu do wutroby džěčěja zasadžila, so we swójbje samowólnje roztepe . . .“

Němšća. „Ewangeliski bund“ je tač polny hdy pšchecziwo katolskej cyrkwi, zo druhdy skoro njewě, šcho by započzał. Kejžorowy narodny džěl bėchu tež katolskej Němcy w Romje swječžili a k tutej swjatocžnosći tež němšćo wo wotpóšlanca pola swjatoho stola, z Bülow-a, pšcheprošyli. Pšchi hoščinje nětko tutón po wšchudžom znatym a pšchislušnym waschnju na bamža Leona XIII. a kejžora Wilhelma II. šlawu wunjeje. A na to so nětko „ewangeliski bund“ žalostnje rozhuěwa. We swojej „swjatej rozhorjenosći“ wobroczi so z pišmom na kejžorstwowoho kanclerj, zo by tola kejžor za pšchichod tomu zadžěwał, zo by so hdy wjacj bamžowe mjeno w tač wuzim žiwšću z kejžorowym wuprajilo. Na tječži džěl hižo došta „ewangelischer bund“ pšchod statneho sekretara z Bülow-a (kotryž njeje katolski, kač po myšnych powěšćach w poslednim čzisle woczišćachym) wotmolwu, zo jomu kejžor swoje polne nješpodobanjo wuprajicj da, a zo je joho wupóšlanc pšhi Watikanje cyle prawje jednal.

— Na naprašowanjo, ze strony centra štajene, kač Pruska njedostatkej čšeledže a džělawoho ludu wotpomhačj mēni, chce ministerstwo hake potom wotmolwicj, hdyž změje wot wokrěšnych hejtmanštwow trěbny material.

— W podkopač pola Bochuma je 123 hórnikow wo žiwjenjo pšchisšło.

Auštrija. W Štyrskim Hradcu wotčžita zapóšlanc Decžto wěšte naprašowanjo po šlowjensku. Němšcy zapóšlancj wopusčěžichu tohodla hnydom sejmownju, a wrěčichu so hake zašj, hdyž bėchu šlowjanske žynki došliučžale. Kač by rješt, zo němške wušchi dołhe a šcheroke doščj njejsu za šlyščenjo šlowjansčžiny!

W jenotlivych sejmach wuradžuja nětko, fak chcedža kejžorej k joho 50 lětnomu jubileju hołdowacež. Pólski haliežski sejm wobzamkny jenohłótnje, zo ma so bywšchi přásident ministerstwa, hrabja Wadeni, wo to prosyć, zo by so hołdowacej deputaciji psichizamknył.

Wuherska. Wurske njeměry traja dale. W Kiswardže natwarichu burja barikady a wotehnachu žandarmeriju. W Mandoku zrami huzar burej ruku, na čož burja hmydom barikady zložichu a z revolverom do wojakow tšlachu. W Cziganu buchhu 27 czežcy ranjeni. W Pebeniku morichu judnika. We mnohich stronach burja ležomnošće wulkofubleri mjez sobu rozdžleja. Tak na pschitkad w Mogorofchu, hdžež wobsedžerjej hrabi Forgachej wozjewichu, zo su so do joho 2000 jntrow wulkoho kubla rozdžělili a jomu tež 48 jntrow pschewostajili. Tajke struchle nowinki nas wncza, zo je blyšćež, z kotrymž so Madjarojo rad wobdawaju, jenož zwonfowny. Znutřka toćži czerw na shtomje liberalnoho knježerstwa. Za to mała pokazta: Liberalny zapóskanc Mohonczy, kotryž potajkim ke knježacej stronje šnšcha, džešče zjawnje takle w sejmowni: „Džiwojo na strachne rokoczenjo burštwa, wnprajam zjawnje, zo so Banfy dlěje wjacu ke knježenju njehodži. Tež pschiznamam so, zo sym za wólbnu agitaciju wot wyšchnošće 50,000 schěšnatow dóstał. Kóždy z nas, kotřiž na teje stronje sedžimy, je mjenje abo wjacu dóstał. Tři milliony je knježerstwo mjez nas rozdžělilo. Wem, shto so ze mnu stanje, zo sym tole pscheradžil, ale ja namołwjam mojich kollegow, zo bychu z njeprawom dóbtate pjenjezy wótcžinje wróćžili.“ Tu šwět zjawnje štyšchi, zo su so liberalni jenož z wobtykowanjom do sedla shtynili, zo bychu so tola bórgy z njoho kfluši!

Rom. Džeń 20. januara bu tudy, kaž kóždolětnje wot sobustawow towarštwa „Wóžsfoho Zbóžnifa“, pod nawjedowanjom Excellency Monsignore Caijeta, patriarcha Antiochyskoho, rěčny šwjedžen wotbyty, kiž je jeniczi jafo tajki na zemi, a kiž jenož móže so w katholickej cyrkwi wuwjesć. Wot sobustawow wšchelakich rjadow buchhu pschednoschki w 18 rěčach dđeržane, a to: lačzańscy, hebrejscy, gričisicy, italscy, francóžscy, schpanisicy, portingisicy, němscy, jendželscy, nižoženisicy, czežcy, pólscy, armenisicy, w šankrit, ošhindong, wofapik a šhaši. Spěwy mjez pschednoschkami so w 9 rěčach spěwachu. Cyty šwjedžen dopomina na nadawł katholickeje cyrkwyje, zbóžnosć wšchěch njesmjertnych dušchow dospěć. Nadawł spomnjenoho towarštwa tohodla tež je, ludam, kotrychž rěč hišćež so njeznaje, tež zbóžowne ewangelium pschistupne jeznicž. Wone je w běhu lět knihi w 12, hacž dotal w czišćežcu njeznatych rěčach džiwich ludow wudało.

Kr.

Ruska. Z Tiflisa so pišče, zo ma Ruska w Skawkaskej 60 bataillonow wójska hotowych, z kotrymž móže kóždy čas do turkowskeje Armeniskeje zakrocžić, jeli by Turca k tomu žaneje pschicžiny dał.

Podobnje stoji wotbžěl ruskoho wójska k wójnje hotowy w Mandžurkej, kotryž so pjecža k port Arthurej bliži. We Władywostoku a wokolnošci stoji tohorunja 60,000 wojakow. Z tajkim brónjenjom Ruska swojomu šlowej w asijskich prašchenjach wažnošće dodawa.

W Irisej knježi hlóđ, dotełž so loni běrny radžile njesu. W Zendželskej so za hlóđčerpjacych dary zběraja, knježerstwo pak so ze statnej podpjeru kómdži.

Indiska. Na persijskich namjezach so Zendželskej poradžić njecha, njeměrne splaši škludžić. Tute su swój hčew w poslednišchim času wosebje na jendželskich zastojnikow pschi póštskich a telegrafiskich stacijach wobrocžile, a

namakaja so tuczi w stajnym injertnym strasche, haczruniż k jich schitej ti kódbje w perfiskim zaliwje stoja.

— W měcze Bombay mór dale a hórje zakhadža, žada sebi za tydžeń hižo na 2000 woporow. Mórowa komisija dawo sebi wschu móžnu prócu, zo by zlu chorobj podtkóčila. Z wonka města je pschitryw a lěhwa pschil-prawila za tjaacy a tjaacy tajkich, kotřiž chcebža natyknjenju wuńić. W měcze samym pať namaka so 28 schpitalow z 993 chorymi, z kotrychž wjetšcina hižo na druhi abo třeći džeń wumrje. Lěkarjka próca a wustojnosć zamóže jenož jara mało natyknjenych wustrowić.

Šhinjska je Francózišej 100,000 frankow zarunanja zaplaczila za to, zo běchu pšched poltječa lětami šhinjscy rubježnicy wěštoho Francóžu na šhwilu jatoho džerželi. — Němjska imě z Kiaocžaw do Ščaw železnicy twaricz, pjeczja za to, zo su šhinjenjo namórnik Šchołtu, hdyž na straže stojesche, morili.

— W Kiaocžaw wotměchu so wóndanjo přenje katholicke šwjatocžne kemije. Wožu nišchu šwjeczešche japoschtolski provikar z assistencu dweju němjskeju a dweju francóžskej misjonarow.

Amerika. Wójnjska kódbž zjednocženych statow „Maine“ je psched Kubu rozbuchnyła. 256 matrosow a 2 wyschkej pschi tom žiwjenjo pschisabžichu. Njezbožo je pjeczja njekedžbne wothladanjo maščinow zawinyło.

— W štače Guatemala su po zamordowanju přäsidenta njeměry wudyrile. Wójsko je generala Mendirobala za přäsidenta wumłalo. Tutón kroczi ze swojej armjeju k hlownomu městu. Mordarja Solingera su zatšeli.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 400. Jozefina Seyfertowa nad Dobrošicami, 401. Michał Winkler ze St. Boršće, 402. Jakub Helgest z Brjemjenja, 403. kancelist Mikł. Holka w klóštrje Marijnej Hwězdze, 404. kantor Mikławš Buhr, cyrkwinski wučer w Königshajnje, 405. Mikławš Lebza z Nowoslie.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 749. Mikławš Šořta-Šewo ze Šunowa, 750. Michał Čornak (Michata) z Konjec, 751. Mikławš Błažik z Ralbic.

Dobrowólne dary za towarstwo: Marijny Doł 4 hr., M. Č.-M. z K. 40 pj.

Za catholicku polěpšerňu: Michał Winkler w Boršci 4 hr., kantor Mikławš Buhr, cyrkwinski wučer w Königshajnje 30 hr., Pětr Bornač, twarski mištr w Kielu 20 hr.

Za serbski fond krala Alberta: kantor Mikławš Buhr, cyrkwinski wučer w Königshajnje 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2599 hr. 27 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobročer z W. 10 hr., Radwořska Płatowa Komisija: z jeje móšnički 2 hr. 60 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 10 pj., Ladislav Tůma, prawnik w Bubeněu 3 hr. 50 pj., štož zatrasé, dwaj 20 pj., Wowčerjo na kołbasy 1 hr. 50 pj., D. P. K., tři syrotki, 30 pj., na kołbasy nakupował 60 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za tercjarow: Zemřela je šotra tnježna Marija Buřec z Zaićen. R. i. p.

Sobustawy bratštwa „Žezusoweje Wutroby“ a „Zaposchtolstwa modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měšacu měrcu Bohu woprowacz: „**Zo bychu wschitcy šchizowanoho Bóžnika hódnuje čžezžili.**“

Wnta so hnydom wokolonoscher, kiž móže serbski a kiž je štrožby a špuchezomny, za Budyšje wotřejsne hejtmanstwo za tworcu, kotraž jara dže. Konja a wóz k tomu dostanje; nžda na tydžeń a provizija so zawěcža. Šlužba móže na čžas žiwjenja byč. Šfferty njech so pod M. 100 do ekspedicije Bojola póčželu.

Čžičej Šmolerjec knižicizšćezjetje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 10.

5. měrca 1898.

Lětnik 36.

Mortwa holeczka.

Pod tutym napismom pschunjeje „Posol“ Ioni nazymu powěsć wo hrózbny m podawku, kotryž běše so wječor psched Šhróbczanskej kermuschu pola Ruknicy stal. Tutón nještut dósta zańdženu sobotu z wotjudženjom zlóštnika swoje wobzamknjenjo.

Dopokólnja w 10 hodžinach zhromadži so Budyschski pschijažny sud, zo by wěc pschepytal a za nju zaslužene khostanjo postajil. Kaž so to pschi pschepytowanju njepóčeznych wěcow pschecy stawa, běše zjawnosć wuzamknjena, tak zo dyrbjesche wulka mnohosć pschipošlucharjow, kotraž běše so zeschla, jal wopušcheciz. Zo bychu sebi sudnicy a pschijažni cyłe wobstojnosće derje pschedštajicž móhli, běše wosebita kharła Ruknicy a jeje wofoliny czišchczana. Čzerwjenej smužcy ze wsy na łuczku woznamjenischtej pucy, kotryž běše zlóštnik tam a wróčejo schol. Sdyž jožo do sudnišćeje sale pschijwedzechu, bě mjez pschijažnymi powšchitkowne spodžiwanjow a rozhorjenjo kšychecz, tak je tajke „njedoročzene hólczisko“ — zlóštnik je haŕle 19 lět stary — tak hrózbny štut wobecně mohło.

Sudženjo započza so z tym, zo dyrbjesche wobikorženy sam cyłu wěc nadrobne powědac a na praschenja sudnikow wotmołwjecz. Potom scžehowasche pschekšychowanjo swědkow a skónčnje judženjo jame.

Wychski statny rěčnik napominasche pschijažnych, zo bychu so za czežke khostanjo wuprajili: 1. dofelž zlóštnik swój štut, kaž běše z pschekšychowanja jasnje spóznacž, njeběše z pschekhwatanjom, ale z polnym pschekładženjom, haj, z wosebitej pscheklepanosću wuwjedł; 2. dofelž běše pschi tom cyłe wurjadnu, njewopšchinitu hrubosć naložował; 3. dofelž běše sebi za swój wopor runje znatu póčezny wosobu wuzwolil; a 4. dofelž tež nětko hišchczane znamjenja želnosće a pokutnosće njepokazowasche. Tuž běše rozrěčowanjo mjez pschijažnymi krotke. Woni wuprajichu so za najwyjšchche khostanjo,

kotrež zaſtoń na tute pſheſtupjenjo poſtaja. — Złóſtnikej wozejwi jo po tſihodžinskim ſudženju, zo je k cžež komu jaſtwu (Zuchthaus) na čas žiwjenja, k zhubjenju cžeſtnych prawow na 10 lét a k zaplacenju ſudniſkich kóſtow wotſudženy. (Njeſtutk ze ſmjerczu kſtoſtač, kaž je to nechtóžfuli woczakował, njebeſche móžno, dofelž je po zakonju jenož na wotmhyſlene mordaiſtvo kſtoſtanjjo ſmjercze poſtajene, mjez tym, zo je tu morjenjo jenož ſečehwł druhoho hrěcha.)

Złóſtnik, kotryž dotal w Budyſchkim jaſtwje pſchebywa, wotpołoji w bližſchich dnjach ſpowědž, tať zo jo z najmenjſcha z Bohom wujedna. Potom póndže — „ſwoje rjane mlode léta wužiwacž“. — Njech je tutón podawł z powučacym a wottraſchacym pſchikladom za mlodoſeč, kotraž po podobnych pučach kſhodži, ale tež za ſtarſchich, koſiž jo njeſprawnje po ſwojich džečoch horje bjeru abo hewať ſwědomite woczehnjeno tych ſamych zakonďža!

Zutrowne jěchanjo

naſtupajo, chcemy ſebi někotre ſłowcžka w tutym cziſle prajicž. Budžeſch ſnadž prajicž, zo to „Boſola“ ničjo njeſtara, khiba prawje rjane ſchabraki a grat wě wufazacž. Mlaſch tež prawje, ale „Boſol“ jo wjeſeli, hdyž je prawje wjele pſchiftojnich jěcharjow, koſiž ſu z Božej pomocu bjez njezboža woteſchli, a prawje krajnje a pſchiftojnje ſpěwali. Wo tom chcemy ſebi džeňſ porěčecž, a to runje džeňſ, dofelž je čas na to myſlicž, kať budžemy ſo k ſpěwej ſkhadžowacž.

Kóždomu cžitarjej a jěcharjej je znate, zo ſu ſtare knižki wupſchedate, ſu na te měſtno nowe, po powſchitkowinym „Woſadniku“ zawjedžene, a hloſy ſu hižo w rukach naſchich džečži.

Dyrbimy džaknje pſchidacž, kaž ſmy w „Boſole“ hižo pſched 4 létami cžitali, zo ſu ſebi Bacžonſcy a Kulowſcy jěcharjo w redakciji knižku a hloſy hiſheče njedocžiſhečane wuproſyli. Woni pilnje wufnjechu a ſwoju wěc, kaž zhonichmy, khywalobnje wuwjedžechu. To je pſchirpóznacža a cžeſeče hódne!

Šaj, budže někotry prajicž, tajta mała woſada, kaž Bacžonſka, móže to lohy wuwječž. — Ale ja praju, Kulowſka, najwjetſcha ſerbiſka woſada, je to tež doſonjala. Kaž ſkychach, je tam knjez ſarať wozejwil, zo maja ſo z časom na to mēčž. Z wulkej wutrajnoſeču ſo woſebje mlodoſeč k tomu da a ſkoro kóždy wječor w poſeče ſo w kóždej wſy wě měſtnych domach ſkhadžowachu a krajnje kěrluſche wufnjechu. Šaj, ſlawka a džak kóždoho ſpěchowarja ſerbiſkoho ſpěwa jim. Al hač do loňſchoho léta ſu jo tež khywalobnje wſchě ſerbiſke woſady, hač na male wuwzacžo, wobčežnomu džečju poſwjećžile. Al runje tam njeje tať cžežko, hdyž ſu wučžene močy, a zawěſeče njebudže žadny knjez wučžeť prócu lutowacž, hdyž maja jenož jěcharjo kuſť dobreje wole. Čžežko ſo to jenož zda tomu bheč, ſchtóž chce to za někotre wječory nawuſnjecž.

Wſchelake wurěče tež njeplacža: Šym ſtary. — Poſaž, zo jejo njeje mudriſhe hač kofokſch. Druhi praji: Pſchidž jeno na konja, to je wſcho hinať. — Jěcharjo, koſiž ſu ſpěwy hižo zawjedli, ſu tež na konjoch. Zaſy druhi praji: Nowe ja njeſpěwam. — Dobre, dha ſujoda njemoliſch. Špoddžiwniſhe pať je, hdyž prajiſch: To ja njebudu, njeſchidam, tať dolho hač — budu(?) — Džeňſ ſy a jutſe je hižo druhi na twojim měſtnje. Najlěpſcha

rada je: Prascheježe so svojoho knjeza fararja, tón budže zawěšeje derje radziej. So nadžijam, zo lětsa poslednja wšchelakosć jo pšchemeni do powšchitkownje jednoty.

To njech je palma na row našeho njezapomnitoho Šórnika, dokelž džens, hdyž to pišam, je lětnje wopomnježo joho pokhowanja do khlódbneje zemje.

3 Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** W minjenym lěće mějachu cyrkwinke hromadžjenja w našchimaj diócesomaj tele wunofski:

we Łužicy: w herbskich krajach: Hromadže:

1. za lyonske missionske towarštwu .	1031.04 hr.	570.— hr.	1601.04 hr.
2. za s. Šózefa towarštwu w Achenje	457.85 hr.	614.69 hr.	1072.54 hr.
3. za tow. Božoho rowa w Kólnje	658.58 hr.	523.91 hr.	1182.49 hr.
4. za Bonifaciowe towarštwu . . .	594.44 hr.	737.78 hr.	1332.22 hr.
5. za Pětrowy pjenježf: a. porjadny	1571.17 hr.	547.86 hr.	2119.03 hr.
	b. wurjadny	617.59 hr.	525.22 hr.
			1142.81 hr.
6. za tow. pšchecziwo wotrocziwcu .	695.55 hr.	500.— hr.	1195.55 hr.
7. za kufstodiju swjatoho rowa . . .	424.54 hr.	326.34 hr.	750.88 hr.
8. za twarjenje cyrkwojow w kraju .	1894.33 hr.	???	1894.33 hr.

Wšcho hromadže: 7945.09 hr. 4345.80 hr. 12290.89 hr.

Mimo toho je so we Łužicy hiščeje nawdało wot jobustawow a swjatoho Bonifaciowoho towarštwu: 1034 hr., b. Afrikanskoho towarštwu: 695.75 hr.; kěto w herbskich krajach, njewěmy. Łužica ma 35,000, herbske kraje pať 105,000 katholicow.

— Kněz kanonikus Anton Müller, farať we Wostrowcu, je swoje zastojnstwo zložil a poda so l. hapryla na wotpocziwk. Wjelczaslužbny kněz we Wostrowcu wostanje a budže w tamnišchim wustawje abo ašulu bydlěč, kotryž je pšched někotrymi lětami z najwjětschoho džěla ze swojoho založil. Kněz kanonikus Müller narodži so 18. oktobra 1826 w Ronojedach w Čzechach; wušwjeczenty 1851 bě najprjedy kaplan we Warnsdorfje; 1862 bu jako přeni farať nowozaloženeje wosady w Neuleutersdorfje postajeny a 1870 na wážne farske městno we Wostrowcu pšchěsadženy. Soho mnohe zaslužby pšchirpózna duchowna wšchinosć z tym, zo joho za kanonika wuzwoli, a Soho Maještosć ze špožčenjom ryczeriskoho kšhiža I. klasy Albertowoho rjada. Kaž so z městnosću wocžakuje, pšchindže za fararja do Wostrowca kněz August Könšch, dotal farať w Grunawje, a na toho městno do Grunawy kněz Surti Kšhižank, dotal kaplan w Seitendorffe.

— Srdjedu zemč w Mjedwjedžu pola Husi Karolina baronka Würzburg, rodžena hrabina Schall-Niauconr.

W kšochtrje **Marijnm Dole** zemč 20. februara priorca tamnišchoho konwenta, duchowna knježna Šozefa Wenkec. Rodžena 14. januara 1838 w Kulowje bu 1857 zadrajčžena a wotpołožil 1862 swjatocžne sluby. Wobdarjenej a pobožnej knježnje dowěrichu wšchelake zastojnstwa, kotrež wona z wulkej wustojnosću a swěru zastawajše. W juliju 1892 pomjenowana ju tehdomnišcha hnadna knjeni abbatissa Hana za priorcu. Tak bě knježna Šozefa do najwážnišchoho zastojnstwa po abbatissy powołana. Teke zastojnstwo wobšhowa hač do swojeje smjercěje a zawostaji sebi mjez swojimi duchownymi čestne

wopominječo. W dolhej khorosčji, kotruž ze spodživnej sežerpnoščju znjese, pschihotowalše so na wječne zjednocženjo ze svojim njebjeskim nawoženjom. Seje čželo bu 24. februara čžesčžomnje pothowane. Na pschewodženjo bčchu nimale wschitey duchowni kšobchtrisko patronata, knjez scholastikus Lufčžanski, někotři druzy duchowni, wschelacy zastojnicy, krejni pschecželjo zemrčeteje a wjele druhich pobožnych pschijšči. R. i. p.

Za nowu priorfu je hnadna knjeni abbatissa Michaela knježnu Edmundu Birnbaum z Georgenthala wuzwolila.

3 Šhróščje. Minjene póstnicy pórdželu wotně so w našchj domje Božim tšnacžehodžinska pobožnosčž ž najšwjeczjšchomu sakramentej jara pschihodnje a swjatocžnje. Njano w šchescžich započža so swjatocžnosčž ze spčwanej Božej mšchu a z wustajenjom Božoho Čžela na wulkim moltarju, hdžez pschez cyly džei wustajene wosta pod stražowanjom ministrantow, kotřiz so kšždu hodžinu dwaj a dwaj wotmčnjachu. Dopoldnja w 9 bčsche druha spčwana Boža mšcha ze šwjedžejškim předowanjom a popoldnju nyschpor, kaž pschifazany swjaty džei. Wječor bč swjatocžny nyschpor ž wobzamknjenju; gregorianške „Te Deum laudamus“ ze swjatocžnym Božim požohnowanjom škončži rjanu swjatocžnosčž. Pschez cyly džei pschikhadžachu šly pobožnych ke kužolej wschjeje hnadu a smilnosčje, a zawěsčje njejsu tu podarmo čžerpali, a su spfočeni na čželo a dušchi do swojich domow ž wrčžili. K.

3 Drježdžan. Pšched někotrymi dnjami bušhtaj šš. kapitar scholastikus Lufčžanski a probst Toišcher z Marijnoho Dola wot Žoho kralowšjeje Wysokosčje princy Žana Žurja z pscheproschjenjom ž swjedžejštomu wobjedej počžesčženaj. Princ Žan Žurij bč loni pschi škladnosčži mančwrow na tachantškim kuble w Scherachowje a w kšobchtrje Marijnym Dole z hoščžom byl.

— 3 Čichštädta zhonimy, zo je so tam pschod krčtkim filialna kapalka, ž farje swjateje Walpory šluschaca, w kotrejž tež Žoho kralowška Wysokosčž princ Max štukuje, wtopalila. 3 wulkej nuzu je so špomnje-nomu wyšokomu knjezej radžilo, hišchčje Najšwjeczjšche wunjescž.

— Pola knježerstwa je wčsta a wczinjena wčc, zo budže w krčtkim čžasu železnica pschez našchu katholicšku Čužicu twarjena, a to linija wot Lubija do Wulkoho Hojna. Kruch wot Lubija do Wčsporka je, kaž je znate, hižo hotowy. Wot tud powjedže do Radworja, hdžez budže liniju Budyšchin—Nakecy šchizowacž; dale pschez Luch, Prawocžicy nimo Wicžazec po dčlcžtu nimo mlyna, Čžornu, wysche Čžššlic Božej martry, fariške pola, zady Žulcec, Worflecžan lufi, Wudwoč, Wčtenču, Njebjescžich, Ščžow, Kamjenc, Šinspčrt, Wulki Hojn. Hišchčje lčša budže z wumčrjowanjom, wottykowanjom a druhim pschihotowacym džčlom započžate. Wschitke za to a pschecžiwu tomu powčdanjo, džčlanjo, pišanjjo, zahorjenjo je nětko podarmo; dyrbinym wčcy bracž, fajščž su a budža.

— Zandženy šchtwčrtk wuhotowa jebi tu katholicške towarštwu „Šednota“ mały swjedžei, zchromadny wobjed, serbsku wulku (?) kolbasu, na kotruž jeje originalnosčje dla špominamy. „Menu“ (porjad wobjeda) rčfaskhe tafle: 1. Šišakly kał a hejduschna kolbasa; 2. čžorna jušchka a šwinjace mjašo; 3. plincy a kšofej. W Drježdžanach wčsčje žadny porjad jčdžow.

3 chloho swčta.

Nčmifa. W bližichim čžasu budže džesacžpijenčžtowa znamka došabaca, byrnjež list 20 gramow wažil. Šacž dotal nješmčdžesčhe list čžčžiči byčž,

hač 15 gramow, křiba, zo běšchtej so dvě znamcy pschilěpilej. Z tutym pscheměnjom dopjelni so jene z pscheczow, kotrež tež „Bosol“ wupraji, hdyž bě so Bodbjelski za póliskoho sekretara pomjenował. Ze so woblicžilo, zo změje póst z tym lětnje poltšecza milliona hriwnow schkody. To wón lóžto znjese.

— Wot wojeřskho etata je Barlinski sejm 3,038,130 hriwnow wotšmórnny; mjez tutymi je tež 130,000 hr., wo kotrež dyrbja so Kamjenske kasarny tuńšcho twaricž; město 330,000 za 200,000 hr. Wšcho hromadže je so na lěto 1898 za wojeřstwo pschizwolilo 535,285,138 hr., a to 453,951,050 hriwnow běžnych a 80,354,088 hriwnow wurjadnych wudawkow.

— Němcy konservativni su za Mazurowo pólšku nowinu wudawacž počinali, zo Mazurowo njebychu swojoho kandidata, ale zasy, kaž dotal, konservativneho na sejm wuzwolili. Glej, zo bychu ludži lepili, k tomu je jim pólška rěč hódž, mjez tym, zo ju hewal ze wšchěmi sředkami podkóčuja.

— Z invalidneje a starobneje renty so wulka czjódka zastojnikow živi. Za 11 lět wobstacža je so 462 millionow hriwnow z rentoweje kassy wuplacžilo — pjenjez, kotryž ju ludžo sšadowali. Z tutych wot ludu nawdatych pjenjez pak je so jenož 300 millionow starcam a invalidam wuplacžilo, mjez tym zo 162 millionow zastojnicy dóstachu.

— Budžetowa komisija kejžorstwowoho sejma je skónčnje k pschedložy wo powjetšchenju wójniskoho lóžništwa dospěla. Hačruniž je lud z wulkeho džěla pscheczowo tajkomu nahlonu a pschewulkomu powjetšchenju namóřskoho wójnistwa, dokelž so z dobrym prawom nowych dawkow boji, a hačruniž su so mnozy centrumscy zapóslancy do hód raznje pscheczowo knježerstwowej pschedložy wuprajili, kaž na pschillad: dr. Heim, z Hertling, dr. Pichler, dr. Schädler, Leonhard, Gerstenberger, Frank a druzi, zda so tola, zo so cyła pschedloža z pomocu centra pschizwozmje. Z wuprajenjemi dr. Liebera, wjedzičerja centrumskeje strony, kotrež je jako referent w komisiji czinił, wukhadža, zo knježerstwo najšferje wšcho dóstanje, sčtož sebi žada; jenož sejmowni ma so wjetšche prawo pschicpěč z tym, zo lětnje třebny pjenjez pschizwola, potajkim nic hnydom na 7 lět, ale w běhu 7 lět tola cyłu žadanu sumu. Knježerstwo pak dyrbi so hač do lěta 1904 wopravdže ze žadanymi 474 millionami jako wurjadnym pjenjezom za nowe lóžništwo spokojeć. A smědža běžne wudawki za marinu lětnje jenož wo 28 millionow lońšche pschetrejeć. To su snadne pschemějenja. Z čžoho maja so milliony bracy, nam tež Lieber njepraji. Tež my so wjeselimy, hdyž móc a sylnosč kejžorstwa pschibjera. Njeje-li pak to hinak móžno, hač z nakšadowanjom nowych dawkow, njemóžemy so za to zahoricž. Pschetož sčto nam pomha zwonkowna sława, hdyž dyrbi so lud za nju wukrawicž? Statny sekretar z Thielmann drje wězo w komisiji wobtrucžesche, zo nowych dawkow trjeba njebudže, zo změje stat lětnje telko pjenjez wyšche, telkož so žada. Tola to jomu ničto wěricž njemóže. Hdyž tež to je stat pjenjezy zbytkne mět? Nawopak. Sědžemy dale a hlubje do dolga, hižo do třeczeje milliardy. Pschizwozmje-li so namóřstwowo pschedloža, budža nowe dawki wěšče nuzne. Džělaczerjo, šrenje burštwo a měsčenjejo placža nětko 57 procentow wšchěch dawkow. By-li so nowy dawč wšchěm napoložil, bychu potajkim tucži wjetšchynu za lóžništwo zaplacžicž dyrbjeli, hačruniž tola tak kaž žadyn wužitk z njoho njezměja. Po woblicženjach centrumskoho zapóslanca Müllera by nowy dawč dotalne wo 33 procentow powyščil, tak, zo sčtož nětko 12 hr. dohodneho dawka placži, by pschichodnje 16 hr. placžicž dyrbjak. Tuž so namjetuje, zo by so po pschijecžu lóžnišesje pschedłohi nowy dawč

jenož bohatschim napoložil, tym, kotič maji lětnje wjacj hač 10,500 hr. dohłodow. Wydu-li pak woprawdže jenož tylničke ramjenja łóžniški dawł nješč dyrbjale, dha so pschedłoha najskerje pschekuli. Dofelž potom mohło so stacž, zo dyrbjał tón, sčtóż nětko na pschiklad lětnje 5 millionow dobytku žnjeje, suadž 1 million dawłow wotodacž. No, njeby wón to zujeł? Wysłimj, zo toła. Ale chcyło so jomu njeby. A runje tucži bohacžkojo zamóža wjele pola wyschnoseže a w nowinařtwje, a w datym padže bychu runje tak raznje pschecžiwjo pschedłozj wustupili, kaž nětko za nju.

Awstrija. Delegacije maja so sriedž mērcu zash powołacž. Gautsch pyta nowoho pschedydu a měštopschedydu za kejžorstwowu radu, dofelž Němcy dotalnej, Abrahamowicza a Kramařa, czerpjecž njemóža. W Czechach su němcy zapóslanec sejmonjny wopuschěžili, dofelž Čzeřcha a wulłowobedžerjo jenohłótnje kejžorej hołłowacu adreju pschijachu, w kotrejž so mjez druhim žada, zo by so w Czechach stare čzeřke prawo zawjedło a kejžor so w Brazji za čzeřkoho krala krónowacž dał. — Čzeřski sejm bu wutoru po kejžorowej poručujočji zamknjenj.

— Bryuceřna Klementina, macž Ferdinanda Koburgskoho, leži we Winje na smereč thora. Tež krónpryncowa wudowa Stefanija je skhorjela.

We **Wuherskej** so pomery dotal polěpschile njejsu. Rohonczone wuznacža liberalow huule njejsu. Wjele bóle prócuja so tucži, swoje rozsadžace nahlady dale bóle mjez lud, haj, samo mjez duchowniřtwu rozschěrjecž. Bohužel z doječ wulkim wuspěchom. Za to mała pokazta: We Warinje je direktor wjerchbiskopskoho seminara w Granje, Rossival, za sejmskoho zapóslanca wuzwoleny. Tyle nowinka pschecžja wóndanjo wsche nowiny. A něchtóžkuli je jebi pschi tom myslit: Bohu džak, to je katholicka strona dobyła! Wohladane. Rossival je swoju duchowniřku drařtu wopancal z pjenjezami a zasadami, kotrejž je wot liberalneje strony pschijał a tutej stronje, kotraž cyrkej tak pschecžěha, k dobyčju pomhał (z wjetřichinu 10 hłosow) pschecžiwjo čzeřčedostojnomu wubjernomu kanonikej Markowiczkej, kotrohož běsche katholicka strona za swojoho kandidata postajila. To je zrudžace za kóždu katholicku wutrobu, hdyž so duchowny ze židowsto-liberalnymi pjenjezami pokupicž da, zo by pschecžiwjo duchownomu wustupil. Zawěrnjo, na sčtomje Wladjarřtwu je wjele znižłoho drjewu.

Rom. Leo XIII. swjeczeřske sčtwórtk dwaceřilětny jubilej swojoho krónowanja na bamža. Swjaty wótc je spodžiwnje czerřtwy a čyly. Wólh zdžerž nam joho hiřcheže dołho na stole swjatoho Pětra!

— Zajimawy je pscheklad rozschěrjenja katholickeje cyrkwje, kaž su jón wěřte nowiny zestajale. Po nim běsche

z kónc	1. stolěta	500,000 katholicow,	z kónc	11. stolěta	70 mill. katholicow,
=	2.	= 2 millionaj	=	12.	= 80
=	3.	= 5 millionow	=	13.	= 85
=	4.	= 10	=	14.	= 90
=	5.	= 15	=	15.	= 100
=	6.	= 20	=	16.	= 125
=	7.	= 25	=	17.	= 185
=	8.	= 30	=	18.	= 250
=	9.	= 40	=	19.	= 300
=	10.	= 55	=		=

Francóřka je so zash trochu změrowala po wulkim rozhorjenju, do kotrohož bě ju Bolowy procesj pschijnel. Bóla, spisowar njeřhmanych kniži,

běšče knježerstwo zjawnje winowal, zo je we swojim času wyschla Dreyfusa njevinowatoho na Czertowu kupu zasudžilo, a zo je wojejski sud wo wyschku Esterhazyju njepravje sudžil. Za tajsele zjawnje winowanja mějeseche so Zola psched sudnistwom zamolwicz. Proceß nabu žalosnych rozměrow a czechujese na dvě nježeli dolho wežipuosčj cyleje Europy do Pariza. Dacžrunij mějeseche Zola mustojnoho rěčnika, Labori-a, kotryž je pječža 300,000 frankow wot židow, kotřiž na Zolowej a Dreyfusowej stronje stoja, za swoju prěcu dostal, bu tola k jastwu na 1 lěto a k 3000 frankam pjenježnoho khostajja zasudženy.

Gričija. Hdyž kral Turij sobotu 26. februara ze swojej dżowku Mariju z Galerona do Athena jědžeseche, nadpamyščtaj wóz dwaš wobrótnjenaj cžłowjekaj a tšeleschtaj na krala. Kral we wozu stany, zo by ze swojim cžetom dżowtku schital. Bohu džak, wšče kulki mĩnychu, khiba zo bu služownik a jedyn tón troščtu ranjeny. Po cychm kraju wotměchu so nježdelu džakne Wože služby. Senoh nadpadnika su zajeli.

Serbija. Na mětno zemřetoho metropolita Michala wuzwoli so knježestwowy kandidat Innocenc z 25 (wot 35) hłojami a bu nježdelu swjatocznje do nowoho zastojnstwa zapokazany.

Rhinsa njeje ze swojimi pjenježnymi papjerami zbožo měla. Rhinjenjo je nješupowachu. Tuž je sebi tola z wukraja pjenjezy počžicz dyrbjala. Ze pak sebi pschi tom dosč mudrje wěc pschekladla. Njeje ani Zendželskej, ani Ruskej so klonila, kotrejž chychštej jej wobě rad počžicz, zo jenož byschtej jej potom cžim wjacu rozkazowacž mohlej, ale je sebi wot privatnoho zjednocženstwa němškich a jendželskich bankow 320 millionow hrěwnow za 4½ % počžčila. Zo pak tale počžčonka tola cžiseže privatna njeje, ale zo němške a jendželske knježerstwo za nej stojitej, ma so za wěste. Šewak Rhinsa cuzbnikam telko nowych prawow pschicpěla njeby. Tak je pschizwolila, zo smědža europške lódzje po rěkach hacž do znutřkownoho kraja jězdicz, zo ma najwyschšchi dohladowač nad móškim kloništwwom bycz Zendželsčan a zo ma so pschistaw Su-nan cuzym lódzam wotewricž. Za Zendželstu woznamjenja to wulki wuspěch a tež němške pschekupštwo změje z toho swój wuzitk, šchtož bylo njeby, hdy by sebi Rhinsa wot Ruskeje pjenjezy počžčila. Zola Ruska tež prědzna nje wotendže. Wona je Port-Arthur trajnje wobsadžila a wobtnježi cyku khinsku polkupu Liaotung.

Egiptowka dale a bble jendželskej mocy podlěhuje. Knježerstwo tam ma Zendželsta dospołnje w rukomaj, a mlody vice-kral je pscheklabu, zo mohł pschecziwo nej wustupicz, cžim mjenje, hdyž tež nad wójstom Zendželsta poručža. Nětko je tuta tež hiščeže cyle egiptowške lóžništwo, 11 lóžji, z pschistawami za 3 milliony hrěwnow kupila. Z tutymi lóžzemi móže w prawym cžasu suezski kanal wobsadžicz. Francozojo a Němcy so na tónle nowy pschirostk mocy tak hižo dosč mōcneje Zendželskeje hněwaja. Pomhacž pak jim to nicžo njemōže.

Wišelečizny.

* **W francóžskej wšy Wieneu** chychu džeti swjatoho Vincenca, martrarja, 22. wulkoho rózka, loni swjatocznje swjećicz. Swobodomyšlni (njewěrivi) pak chychu tule swjatocznosč skazycž; tuž podrožnjachu najswjećijše, šchtož katholicke cyrke je ma, wopor Wožeje mišče, z bleschu wina a z khlěbom na zjawnym městnje wotředž wšy. Wječor mějeseche so wjeselo z rejemi ščoncicz. Nunje, hdyž so reje započzachu, padže swobodomyšlnik k zemi a bě mrtwy.

Wězo druhim bě z tym wjeselo na rejach sfažene, ale njechachu to na sebi pytnyč dacy a rejwachu dale. Tola za chwilu padže drugi z wofna a zwiny jebi sčiju. Doho smjerczi wutorhnyč bě njemóžno. Zaly wofonif pozdžišcho žlama sebi lny jenocho z pschilotowarjow swjedenja nobu. — Tute žalostne njezboža běchu so faž z blystom po wjy roznyješte a běchu wšdych wobydlerjow njemalo rozbudžike, a tuž wotmjelknychu so njewěrnowcy cyle a wostajichu so zložce, kotruž chcychu hišdce nazajtra rano sfcuzječ: njepščin- džechnu do cyrkwy, hđžež běchu chcyli Božu sfcužbu mylicž. — To ju pschipydy, fotrež pschipydy njejju. J. L.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 406—409. z Radworja: wučer a organist Pétr Šolta, Franc Grubert, Hana Beňsowa, Mikławš Šenk, 410. 411. z Khasowa: Jan Mička, Mikławš Kubaš, 412—414. z Kamjenej: Mikławš Winař, Jan Winař, Jakub Rěč, 415. Jakub Wićaz z Hodlerja, 416. Michał Konjecht z Bronja, 417. Madlena Tkalčkec z Njebjelčic, 418. Jakub Heša, překupe w Ronsperku w Čechach, 419. Mikł. Čemjera z Čemjeric, 420—422. z Khrósćic: Marija Wingerowa, Khrystina Wingerowa, Pawoł Hendrich, 423. Jakub Šerc z Hórkow, 424. Michał Čemjera z Noweje Jaseńcy, 425. Marija Nowotnowa z Prawoćic, 426. Madlena Bardonjowa z Pěskec, 427. 428. ze Sernjan: Michał Matka, Jakub Kokla, 429—434. z Ralbic: Mikławš Błažik, Mikławš Čemjera, Michał Brězan, Jakub Manjok, Mikławš Žur, Pétr Brauer. 435. 436. z Konjec: Mikławš Buk, Michał Wićaz.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 752. Michał Konjecht z Bronja, 753. 754. z Radworja: Jan Pjetaš, zwóńk, Mikławš Henka, 755. Jurij Krawc z Měrkowa, 756. Jakub Kokla ze Sernjan, 757. Marija Wingerowa z Khrósćic, 758. Michał Šerak z Dobrošic, 759. Mikławš Žur z Ralbic.

Na lěto 1896: k. 778. N. N. z D.

Dobrowólne dary za towarstwo: H. Br. z N. 2 hr., M. Č. 25 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Hana Cyžec z Radworja (sfcužowna w Barlinje) 6 hr., na Henkec kwasu w Khelnje nahromadžene 25 hr. 40 pj., Hana Bukc z Budyšina 3 hr., kralowski hajńk Kubaš we Wiesenhaus 65 hr. k jenomu sedmručnomu swěćnikkej, na Dejec křćicznach w Milkecach 4 hr., na Lebzec křćicznach w Khelnje 3 hr., na Hainšec křćicznach w Boranecach 3 hr., J. B. z Radworja 5 hr., Hańža Wićazec z Hodlerja 4 hr., Michał Schmidt z Radworja 15 hr., Jakub Delan (dwórski) z Radworja 25 hr., Hańža Jeńkec z Radworja (sfcužowna) 5 hr.

Za katolsku polěpšerńju: tachantski najeńk W. Schwarz w Hrubjelčicach 10 hr., njemjenowana z Budyšina 3 hr., njemjenowany ze Židowa 1 hr., Jakub Heša, překupe w Ronsperku w Čechach 3 hr. 35 pj., njemjenowany žiwnosćer z měščanskeje wosady 4 hr., M. N. z P. 10 hr., H. Š. z Khr. 50 pj., přez k. Disnarja w Hórkach nahromadžene 9 hr. 85 pj. (to běše w č. 6. ze zamolenjom „wě Worklecach“ zapisane), přez k. Trenklera w Smjeķeckach nahromadžene 31 hr., Mikławš Buk z Konjee 3 hr., kubler Libš z Hornjoho Wunjowa 20 hr., z Budyšina: seminarski wyšši wučer Marisch 10 hr., wyšši wučer A. Engler 6 hr., tyšeřski mištr Weiss 3 hr.

Za serbski fond krala Alberta: z Budyšina: direktor tachant. šule J. Nowak 10 hr., kapłan Jakub Nowak 5 hr., Jakub Heša, překupe w Ronsperku w Čechach 3 hr. 35 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2619 hr. 7 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobroćer z W. 10 hr., „Rozkolnicy“ 2 hr. 20 pj., Radwořska Płatowa Komisija 40 pj., tež Herodesec wuj 25 pj. a kiž přinjese 10 pj., Jakub Heša, překupe w Ronsperku w Čechach 3 hr. 35 pj., w Konjecach na kołbasy 80 pj., šćož widžeć 10 pj., mužikaj we wózyčku 1 hr. 85 pj. + 15 pj., Marija z Budyšina 2 hr., Delanska Patentna Komisija 90 pj. **Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!**

Džensa je tež „Serbski Hospodař“.

Čiřdžež Smolerjec tničicjičdžernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 11.

12. měra 1898.

Lětnik 36.

Dwě rjekowskej wutrobje.

(Bokrjećowanjo a skónčzenjo z čiška 9.)

Tajku sčtož móžno cyle stajnu, njepšchemjenitu lubošć we swojej wutrobje
nic jeno zahoricž, ale tež pšhecwo jenat zahorjenu zdžeržecž: to je z wulkoho
džela dar Boži, z džela pak tež wupłod wobstajneho sebjezapřewanja, roz-
pominanja a modlenja. Na wotomik, na něscho lět, w rjanej mlodošći je so
hižo něchtóžkuli z lubošću k swojomu ludej zapłomjenik, ale z přerim zymnym
mětrom, kiž je zadunyl ze štrony pšhecželow, je tajke płomjesčko wuhawšo.
Cyle hinat pola Hórnikta. Jako sydomnaczelětny mlodženc je hižo we wustrojnej
bajni zaspěwał:

Synow jenož čyrjódžicžka je swěrných,
Rodu mócnoho su zbytki wostale;
Či pak pšhecželowje sobutrjejných
Haja rěč sej, prawa, waschnja pradaвне. —
Čornobóh přjed' sprochnje w runinje,
Přjed' hacž Serbow něchtó pšchewinje.

A sčtož je tehdom sebi wotmyslił, to je dopjelnik, jako jedyn z najswěrnějšich
z tuteje „čyrjódžicžki synow swěrných“.

Hižo z tuteje swěry móžemy z dobrym prawom sudžicž, zo bě Hórnikowa
lubošć k Serbam cyle njesebičzna, pšchetož hewal, bě-li swojoho wužitka a čješće
přtał, bě w cuzbje hušćišcho dužli junu čěstne zastojnstwo, a wjetšije dokhody
a snadnišče dželo mohł mēcž. Ale derje wědžo, fak nuzna joho pšchitomosć
a dželo našchomu ludej je, zda a wotrjekny so wsčěch čješćow a wosobinšćich
nadžijow a woprowašče so cyle a dospolnje tu mjez nami „Bohu k čješći a
Serbam k wužitku“. Tak praji to joho samne heško.

Hižo pšchiklad joho stajnje jenat swěrneje a njesebičnjeje lubošće skutko-
wasče mócnje, fak halle joho wobkřad a wuczba! Tež druzy — a ludo

serbski, njezabudž tež na tych: njech su hižo dokonjali swoje sprócne džěło abo njech hišćeje wojuja za twój časny a wěczny wužitk — tež družo spnojo serbskeje maczerje pschizamknych so jomu a wschitych wuzwolichu sebi joho, nie-li ze słowom, dha cžim bóle a cžim lubichu ze stutkom, za swojoho nawjednika. A to cžinjěche so mohł rjec samo wot so. Nic jeno joho wobschěrna a hluboka wědomosć, kotraž wschěm pucž pokazowasche, ale hišćeje bóle joho nadobna wutroba, kotraž kaž sylny magnet wschěch k sebi wabjesche a wjazasche: to bě zaklad tak rozschěrjenoho towarstwa a pscheczelitwa, zo smědzachmy wschěch Serbow do njoho licžicž. A bě-li jich tež hišćeje wjacu bylo, w joho pomjatk u běchu jich mjena a w joho wutrobje jich naležnosćeje swoje městno namakale, dokelž wón bě „wschěm wschitko“, kaž daloko je to cžlowjekej móžuo.

Alle njemysli sebi nihto, zo bě to pschec snadna wěc: ně, mnohotne a wulke wopory pjenjez, džěła, cžasa, wotpocžinka a swětnjeje cžescže sebi to wot njoho žadasche. Pjenjez? Tak budže so někotryžkuli cžitar prajšecž; ale njech jeno wopomni, kelto pjenjez chce byč na studowanjo, na kupowanjo wědomosťnych a dosčž žadnych knihi, bjez kotrychž bě wědomosć, kažfuž Hórnik mějesche, njemóžna byla, kelto pjenjez je wažil na cžišcženjo serbskich knihi, na podpjeranjo serbskich studentow a spisowacželow! A nic dosčž, zo je swoje samnje zamoženjo a snadne dohody wschě na wužitk swojoho horcolubowanoho ludu nakožil, wón bě tež zwólniwy z najwjetšej prócu, z wobcžeznosčemi a woporami pjenježu wobštaracž za našch serbski dom w Budyščinje a — sčtož žnadž je jeno tym, kiž su runje wobdžěleni byli — znate — wón je tež někomužkuli w joho nuzy pomhał, zo njeby ani woštedka serbskeje zemje do cuzych rukow pschěchło.

Kak cžasto wutřwaluja družo, n. psch. Němcy abo Francózojo svojich wulkich spisowacželow a wučencow, kaž Albana Stolza abo Janšena. Alle kak snadne, wopravdže zložichitne džěło cži mějachu, pišacž w tak hotowej rěcži kaž němcžina je! A mohł rjec z hromadami šypasche so jim złote myto, cžescž, šhwalba a šlawo. Njedwěluju ani z najmjěnscha na jich cžistym wotmyslenju — tež to běchu nadobni mužojo — tola ani pol tych woporow sebi jich džěło žadalo njeje, kaž Hórnikowe. Tuž měj zańcž a waž sebi pschedewšichim to, sčtož je nadobny syn twojoho samneho ludu dokonjał, dokonjał za tebe!

Wo woporach džěła nechcu ničžo prajicž: prawica, kotraž je swój džělny nastroj, serbske pjero, hatte we wokomiku sameje smjercže wotpožožila, je tuteje njeuwštarawaceje sprócniwosčeje dla tak cžescžomna, zo bě ju měl fózdy Serb z džakownej wutrobu kschicž. Hacz je hdy pilnišcha ruka rolu serbskoho pišmowštwu džěłala, njewěm, a, hacž hdy zas tak pilny džěłacžer na tutu rolu štupi, dwěluju.

Knih, kotrež je Hórnik pišał, a časopišy, kotrež je wudawał, njesměsch za joho jenicžke džěło mēčž. Alle nimo toho je drje malo knihi a pišow wot druhich Serbow wuschło, kotrychž njeje joho wótre wóczko pruhowało a joho ruka porjedžila. A runje w tym nastupanju je wón wjac hacž na wschědne wachnujo sebie zaprěwał. W někotrych tajkich knihach je na njoho pak w napisnje pak w pschedšlowje z džakom a z pschipóznacžom špomnjene, ale w jaca mnohich so to tež štalo njeje. A tola njeje Hórnik to nikomu za zło wzał, zabywšchi hatte na njedžak špominal abo porokował. Sčtož je to jeno trochu sam nazhonik, kak sprócniwe, napinace a druhdy wopravdže pschecžiwne džěło to je, cuze, žnadž hišćeje šchpatnje pišane rukopišy porjedžecž a do cžišcžca

přichiprawjeć, rad přichida, zo bě runje wopor tajkoho sebjezapřewanja naj-
 cžežšchi a najwjetšchi. A Hórnik je tež tón rad přichinjel a we swjatym
 mjelčenju wo swojej njemalej zaslužbjje pschenjehal, zo so druhe mjeno tam
 blyhčežešche, hdyž bě mohlo joho samjne z polnym prawom mjenowane byč:
 wón je šyl a družu ju žnjeli. Tola wón wědžešche, zo je to čjim lěpje zapřifane
 w tamnej knižy, kotruž žana čłowješka zmyslna ruža njepija. Tež w tym, haj,
 wojejbe w tym spóznavamy, kať kruty wón běšche pschecziwo sebi samomu, kať
 miły a dobrocziwy napřcheczo druhim. To pak dokonja jeno nadobnje, wysoko
 zmyslena wutroba, a je wošebita deba joho powahi. A šhtož je joho bliže
 žnal, njebudže mi potajkim porokowacž, zo na njoho šłowa swjatocho bamža
 Hrewarja Wulłkoho načožuju: „A šnadž cžežko njeje čłowjekej wopušcheczič
 swoje wobšedženštwu: ale jara cžežko je, wopušcheczič sebjje samoho. Mjenje
 mjenjucy je so wotrjec toho, šhtož ma; ale jara wjele je to, so wotrjec toho,
 šhtož je.“

So mješeche šlawny Tadej Koščuško rjekowšku wutrobu, to je jasne
 z joho rjekowškich štuťkow; ale myslu sebi, zo je tón, kotruž je swoje cžafne
 šredli a wječě mocy swojoho ducha za swój lud woprowal a přchi tym sebjje
 samoho tať jara zapřewal a pschewinowal kaž našch Hórnik, zo je tež tón
 wulłki, haj, rjekowški štuť dokonjal.

Žwonkownje drje je wójnška zmužitoseč a dobytka bitwa bóle napadna,
 ale hač je wojowanjo za rěč, narodnoseč a wěrn, kotrež cyłe žiwjenje
 traje, šnadnišchi a mjenšchi nadawł, to nochu rozšudžicž, šforo pak chcył
 prajicž, zo je to hišchže cžežšchi kruč. Wojowanjo na bitwišchěžu šfóncža so,
 hdyž je so měř ščinił, a potom ma wojaf swój wotpočšnił, ale wojowanjo,
 w kotrymž bě Hórnik našch šchorhojnik a nawjednik, so ženje šfóncžilo njeje a
 tež njefóncži: tu rěka: džen jako džen na straži štač! Wutrajnoseč a krutošč
 je potajkim tež přchi tym nužna. A tu je Hórnik hač nanajšlěpje wopofazał,
 hdyž chcyšche, hdyž dyrbjěšche nowy serbski prawopis a tať mjenowanu
 nowu serbsku rěč zawješč. Praju: hdyž chcyšche, pschetož tež Hórnik bě jeno
 dobrowólnik, ništo njeje joho k tomu nužowal, jeničcy lubošč, lubošč
 k swojomu małomu, wot jara mnohich swojich šamsnych štuđowaných šynow
 wopušchěženomu a pscheradženomu ludej pohnuwašche, pohonjěšche, nužowašche
 joho k tutomu džělu a jeno dobrowólnicy běchu tež cži, kotřiž so wokolo joho
 šchorhoje žhromadžichu a tych bě jara, jara mało. Za to bě zadžěwto w
 čjim wjacu. Šhtož trochu pomni toho cžafa, hdyž přenje cžiło škatholštho
 Šwoła a přenja protyka w „nowej rěči“ — kať by so prajilo — wuńdže,
 tón njech sebi hišchže junu jainje pschedštaji, kaťi holl a hara so tehdom zbeže
 a kať so mohł rjec wchitec, fiž dyrbjachu tutón katholški časopis po prawom
 z radošču a džakownošču powitacž, pschecziwo njomu došč wotrje wuprajachu.
 Tu rěkašche: štoj kručje a njecofaj! A Hórnik šteješche kručje a z nim čzřjódka
 joho dobrowólnikow. To běšche štuť wulkeje krutošče. Wě-li so tehdom
 přeni redaktor zatrašchicž dał, šhto wě, šhto bě so štało z našchim časopisom
 a z cyłym pišmowštwom.

A dyrbjěšche? Haj, dyrbjěšche. Škať dha chcejšch křtocho, wulłkoho a
 křajnoho twara štaicž, hdyž žanoho zalkada nimasch! Wóřzy budža so murje
 a wjelby pukacž a měšto rjanoho domu změješch rozpadanki. Runje tať njebě
 móžno, wjetšche a rjane pišmowštwu w našchey drohjej serbškej rěči založicž
 bjez twjerdoho njelhablacoho podložka a tajki podložk je prawopis. Za prawo-
 piš dyrbjachu so prawidła a zakonje wušlědžicž a potom wot wšchitich, kotřiž

chychu piſacz, pſchivzacę a nałożecę. A to je ſo Ħórnikrej radžiło z joho wulkotnej wedomoſcju na polu rěčejſpyta a — z krotoscju wole. Nunje to bęſche najhorchychje wojowanjo, kotrež je Ħórnik na ſo wzał, a tež najkraſniſche dobycjo, kotrohož je docpěl. Biſchetož dženja ſu wſchitcy, koſiž ſerbiſki piſaja a čitaja, pſchezjenc, zo je naſch prawopiſ prawny, a zynkam naſcheje rěčje cyłe pſchisprawny. A tuta jenajkoſc, jednota a pſchezjenoſc w prawopiſu je drje najwjetscha, ale tež z najhorchychim wojowanjom dobyta zaſlužba a najrjeiſcha parla we wěncu, z kotrymž niěl ſerbiſki narod głowu ſwojoho najwjetschoho rěčejſpytnika debić.

* * *

Enadž je ſo někomužkuli najprjedy dživno zdało, zo ſym ſebi zwěrił rycerſkoho a wutrobotoho wojaka Roſcziuſko pſchirunacę z čichim pilnym wuczencom, ſpijowacęlom a pſchecęlom ludu, Michalom Ħórnikom. Ale kędžbny čitar a čzeſcęowar naſchoho njezapomnitoho narodowca je drje ſo pſchewědčič, zo męjeſchtaj wobaj wulkej mužej — njech bę tež polo jeju dželca jara wſchelafe — wobaj nadobnu, za njezbožowny lud zahorjenu rjekowſtu wutrobu. Zawěſeje tajſi muž ma zdobne prawo na to, zo joho tež po ſmjercęi njezabudu, ale rady a čaſto na njoho ſpominaja. Polacy ſu ſwojomu nadobnomu rjekej derje zaſluženu čzeſcę wopofazali; tola my ſmy najlępſchomu ſynej ſerbiſkeje zemje hiſčęze dołžni widzomne znamjo džaka a čzeſcęownoſcęze. A najlępſje mōžemy tutu winowatoſc, kotrejež ničtō z čzeſcęu wotpoſkazacę njemōže, dopjelnicę z tym, zo kōždy po ſwojich mocach pomhamy k natwarjenju ſerbiſkoho domu, dolež ma tam Ħórnikowe mjeno, ſkntkowanjo a dželawoſcę trajacy wopomnik doſtacz z pomjenowanjom „Ħórnikowa iſtwa“. W njej maja ſo wſchitke wěcy a wěci, kotrež bęchu jomu lube a kotrež ſu tohodla nam čzeſcęomne, runje taſ zjadowacę, kaž bę to pſchi joho ſmjercęi w tej iſtwě, w kotrejež je najwjetschi džel ſwojoho wulkoho dželca dokonjał jako miły, wſchēm, wot pręnjoho hač do poſlednjoho, jenaf luby a dobročęiwy męſchnik, jako ſtajnje k wſchēm tež najwjetschim woporam za naſch lud zwōlitiwy wōtčęinc a ženje ſpōbny, ale hač do poſlednjoho duchnjenja njewuſtawacy pilny dželacęer na polu ſerbiſkoho piſnowiſtwa.

Ŧoho wutroba, kotraž we ſwěrije ženje njeſthablaſche, w luboſcęi ženje nje-
wolitiwny, w horju a wojowanju ženje njecofaſche, wotpočuj w Božim ſwjatym
męreje a poſtoju, tuta rjekowſka wutroba!

J. L.

3 Ružich a Saſſkeje.

3 **Budyſchina.** Ħdyž ſo z woprědka zdaſche, zo ſo naſch ſerbiſki lud taſ
prawje na kralowym jubilejnym woſebitym narodnym fondom wobdželicę
njecha, ſchtož džen by ſo trochu z tym zamōtwicę mohło, zo po z dželca ſchpat-
nych žnjach a po nadobnym woprowanju za podobne wuſtajenja pſchi nęčęiſchim
hubjenym čaſu ſo ſerbiſke mōſchny ze zlotymi njepukaja, — dha tola ſo po
cyłym narodže džen a mōniſcho myſl pſchedobnywa, zo by to hańba była za
cyłe Serbowiſtwo, njeby-li tež wone jako tajſe krala z jubilejnym fondom
zwjeſeliło. Tęž ſo po naſchich čęichomnych wjač a wjeſkach pilnje dary za
Albertowy ſerbiſki fond ſkladuja. Fond, kotrohož dobry a kſchecęzansi a pſchi
tom wōtęziuſki zamęř žadny rozomny čłowjek wotpřecę njemōže, ročęze hładajcy
hižo do druhoho tyjaca. Najwjacy ſu dotal nawdale lutherſke wofady.
Dolež pať zmęja katoľſcy Serbja z njoho ſamjny wužitk, žada ſebi čzeſcę

katholfskich wšow, zo so tež tute dlěje ze zběranjom nječumdža. Šchtó z nas njecha z lubošću ke kralej a k čerpyjacomu bližšomuw w kšechcžanskim zmyslenju swoj wótčinski dar woprować? Tola kóždy.

3 Budyščina. Štyrchcžidujowski póst je wosebje čas, kotryž je k rozpominanju Khrystusowoho čerpyjenja postajeny. Zo pak bychmy tute rozpominanje jenož w duchu činić njetřebali, ale zo bychmy je tež šlyšomnje a widžomnje psched sobu měli, su wěcnyustojni cylu podawiznu do hudźby a žiwych wobrazow zestajeli. Najznaczišce a najšlawnišce tajke pschedstajenje je te, kotrež je kanonik Hendrich Fidelis Müller w Šuldze zestajal. Wone wobstoi ze 7 dželow, z kotrychž so kóždy započina z wumjelskim spěwom (šćeluchom) a so šćoncža ze žiwym wobrazom, kotryž to widžomnje pschedstaja, šchtóž je so runje spěwalo. Tute wobrazy pschedstajaja: Šězušowu smjertnu štyfnowšć na wolijowej horje, joho popadnjenje, wotšudjenje psched wyšofej radu a psched Pilatom, joho kónowanje, kšichžowanje, wuprajenje 7 poslednich šłowow na kšichžu, do-rowa-položenje a šćoncžnje jako pschitawš wobraz joho hordožneho horjestacza. — Pschedstajalo je so tute „Šězušowe čerpyjenje“, passion mjenowane, dotal w 180 městach, tak n. psch. w Kheľnje nad Rheimom 5 krócž, w Šrefeldže 7, w Dűšfeldorje 8, w Šalzburgu 8, w Šelcachu w Šchwajcarskej 18, we Waalu w Šchwabiskej 25 krócž, a do italskeje rěče pschekóžene na 15 razow w Perinje. — W Budyščinje wuwjedže so tute pschedstajenje přeni krócž na šwjedženju pschizjewjenja šwjateje Marije (25. měrcu) wječžor 1/2 8 hodžin w katolfskej towaršćni (Gefellenhaus). Dofelž najšferje wjele wopytowarjow pschindže, njech sebi tajcy, kotřiž chcežža čžiškowane (numerirowane) měšna mēcž, zastupne šharty do čžasa wchstaraja, a to pola wyšchšeho nuczerja Englera (Kleine Brűdergasse 5, II), tajcy pak, kotřiž na wšchědne měšna póšidža, njech prawje zahe pschindu, zo bychy trochu doprědka pschischli a wěc derje widželi a šlyšeli. — Njedželu 27. měrcu wuwjedže so „passion“ hišćeže raz a budže započatš najšferje wječžor 1/2 6 hodžin.

W Kralbicach zčúndže so njedželu 6. měrcu zasty raz „Wjesada“, a to w rjanej ličžbje. Šnjež faratš Wjedrich pschednowšowaske we wobšćernej rozprawje wo šwjatym kšichžu a wo hozdžach, z kotrymž bu našy Šbóžnik na kšichž pschibity: pschedmjet to, póštomu čžasej wěšće došć pschiměrjenju a tohodla tež zajimawy.

Zapřijowat.

3 Delan. W Nowoslicach njemóža sebi wumyslicž, hđže je šwjaty kšichž wostal, kotryž psched někotrymi lětami na Kralbicžanskej mjazy stojeske.

Ze Šerbow. W poslednim čžisle „Kath. Šbóla“ pisachu z Drježdžan, zo su sebi tam w katolfskim towarštwje „Šednota“ šerbsku wulku koľbasu wuhotowali a špomni so na tutón zhromadny wobjed — abo lěpje, zhromadny wječžer — originalnošće jědžow dla. Tola tež druha wěc je mi a mnohim čžitarjam „Šošola“ pšbbla nadpamyła, njemujcy, zo so tajki jědžny šwjedžen dželawy džen w poseže, hđžež mamy so tola posežić, po prawom njehodži. Za drje wěm, zo smě so jenofróčnje dospołne našpčenje na wječžor položić a za to wječžorne pošlunjenje hižo pschipoldnju wužić, tola čhu tule pschiležnosć k tomu powužić, zo z nowa na tole špomnju: To je njeprawda pschecžiwu Bohu, zo w Šerbach tu a tam dželawy džen w poseže wulku koľbasu sebi wuhotuja. Z tym so tola zjawnje pokaz, zo so póštna kaznja pschestupuje. Wobstoi pak wo pschestupjenju cyrkwinšće kaznje šćžehowanje za Khrystusom, kiž je nam ze swojim poseženjom pschiklad

dať, kak mamy tež my činić? Tuž chcemy w pschichodže kaznje Bože a kaznje cyrkwy krucže wobfედծbowacz.
H.

3 cyłoho swęta.

Satifa. Pschihoty k jubilejnym swjatocžnosčam pschi skladnosčzi 25 lętnoho kralowanja našchoho luboho krala Alberta po cyłym kralestwje swędeča wo wulkej lubosčzi a zahorjenosčzi cyłoho luda, a węščeča nam krasne a pozbęchowace swjedženje. Kral Albert so widžomnje z tuteje powšchitkowneje zahorjenosče raduje.

Pruska. Sejm je fond centralneje towaštwoweje pokladnicy z 20 na 50 millionow hriwnow powyšil. Zohornija je 100 millionow hriwnow na zučmečženjo Pólškeje pschizwolil. Pschi wothłosowanju wo poslednišchim namjecže so pólscy zapóšlaney wotšalichu.

Němska. K čžomu trjeba Němska wurjadne pošlynjeno namóřstoho wójništkoho lędžništwa? Tak je so węzo hižo nětotryžfuli čžitar Pólša prašchal. Tež my chcemy so džensa tak praščeč a z dobom wotmołwy rozpominač, kotreč so nam wot pschecželow knježestwoweje pschedłohi dōstawaja. Žadane powjetšchenjo lędžništwa je nužne, praja woni, dokelž 1. z tym nahladnosč Němskeje we wukraju dobndže. Po našchim měnjenju je Němska mōc w cuzbje widžana došč. Z nětotrymi lędžemi wjac so tu ničžo njedocpeje. Budžesche-li na město dweju dwaceči lędži ke kupje Krecže poškala, njeby z tym krecžansko prašchenjo tola mjenje abo bōle w swojim zmyšlu rozrišowacz mōhla hač tať. — 2. řeka, zo sylne wójnište lędžništwo němske pschekupštwo pozbęhnje. To je lōže prajenc, hač dopofazane. Na kupje Hajti drje je wójništa lędž wušfufkowała, zo so njesprawnje wotšudženomu němskomu poddanej žarumanjo wuplacz, šchtož so dotal ani pola naš hiščeče nještawa. Ale němske pschekupštwo z tym ničžo dobyło njeje. Nawopak. Wot tamnoho wunučženja řen so Hajčenjo wot němskoho pschekupštwowa wotwobrocžeja. Zohodla tež wopšchijamy, zo so němscy pschekupcy w Hongkongu 31. hodownika 1897 talle wuprajichu: „Njetrebamy šchit němskoho lędžništwa. Žędžesatki dolho je nam pod žendželškej řhorhoju wšcho k zbožu řchlo. Žędželške žarjadništwo je wubjerne, za pschekupca řhmanšche, hač němske.“ — 3. maja druhe fraje wjetšche lędžništwa. Tam pať ju tež hinašche wobštojnoščje. Žendželška ma po cyłej žemjefuli kolonije z něhdže 300 millionami wobydleri. Žrancōžška ma kolonije z 43 millionami wobydleri, w němskich pať liczi so jenož 7½ mill. Šylnošč našchoho lędžništwa pať je wjetšcha, hač by tutomu pomērej wotpowēdowała. A hač dotal je štajnje němske naležnosče w cuzbje řchitacz wędžala, řamo tehdy, hdyž hiščeče w pjelnschfach ležesche. Řęta 1875 mjenujcy bē so pschihotowała, pschecžiwō Šchpaniřkej wujēc, njeby-li ta hiščeče w prawym čžasu kapitanej němskeje lędže „Gustav“ došččžiniła. Tehdy wučžinjachu bēžne wudawki za našche lędžništwo 17 mill. hriwnow, džensa pať hižo 59 millionow. — 4. dyrčja zo němscy miřionarojo w Řhinskej řchitacz. Čži, kotřiz so doma wuhaujeja! Njech najprjedy doma miřionaram a cyrkwi so řwoboda wrōčzi, prjedy hačž nam řchtō narēči, zo čhe wyschnošč miřionarow dla wjetšche lędžništwa mēč. Wřchako je nēčžišche dospōlnje so k řchitarštwu dořahace wopofazalo. — 5. jo z tym pschemyšlo rozwije. Nēwēřno, zo bychž džęlacžerjo hiščeče z wjetščimi čžrijdami ze wšow do fabrikow čžahnyli a burja cyle bjež čželedže wōitali. — 6. ma so wōtežina řchitacz. Zola wōjna z Řniřkej abo Žrancōžskej dyrbi so na kraju bicž, pschecžiwō Žendželřkej pať Němska tež

z nowym lódzniŝtвом wojowacъ mohla njeby. Zendželŝta ma 406 lódzŝi, Němŝka 161. 40 nowych lódzŝi, za kotrež wyschnoŝč 419 hriwnow žada, tu wjele njeuwuczini. Skónczuje teŝ druge ŝtaty ŝwoje lódzniŝtво rozmnóža, čini-li to Němŝka. — Šdže teŝi potajŝim wuŝitk pošylŝnjenja lódzniŝtwa? Škóhoda paŝ wuczini 997 millionow hriwnow, kotrež maja ŝo w běhu 7 lět z porjadnymi a wurjadnymi pŝchinosčkami po žadanju knježeŝtwa za wójnŝke lódzniŝtво wudacъ. — Štalŝka wězo podobnje lódzniŝtво pŝchilporja. Me to njeŝmemy ŝebi za pŝchilad bracъ. Tam hižo ŝo burja na Šicilŝkeŝ jenož wot trawy a zelow žiwja, taŝ, zo móže ŝo wo Štalŝkeŝ prajieč: lódzniŝtво ma za nuŝne, žiwjenje poddanow paŝ nic. — Woŝud pŝchelohi ma, kaŝ nětko w ŝejmowni wěcy ŝtoja, centrum w rucy. Nadžijamy ŝo, zo budže tute wulŝoho zamolwjenja ŝebi wědome a zo wjacы njeŝchizwoli, hač je nuŝne a trěbne, a zo pŝchewŝŝim ŝrěni ŝtaw pŝchew nowymi dawkami žwaruŝje. Póŝka ŝtrona je ŝo, nučžena wot ŝwojich wolerjow, jenomyŝlnje pŝchecziwo pŝchelozu wuprajika.

Awŝtrija. Po ŝiměŝacъnym podarnym prócowanju je miniŝterium Gautŝch wotŝtupilo a ŝo knježeŝtwo hrabi Franceŝ Thun-Hohenŝtein dowěriło. Šrabja Thun běŝche wjacы lět keŝžorowoy naměŝtniŝ w Prahy. Žako tajŝi z woprědka wot Čzechow z wjeŝelom powitamy, žhubi tola bórzy jich pŝchilhiłnoŝč, koŝiž z čerjódami wat ŝtaroczechow k mlódyhm pŝchelóžechu, a njeŝnamaŝa pozdžiŝcho teŝ pola hrabje Wadent-a doŝahacoho dorozemjenja. Tuž wotŝtupi z waŝnoho zaŝtojnŝtwa, zo by po krótkich lětach w nimoměry čzeŝkim čaŝu hiŝčže waŝniŝche pŝchijał. Thun je dobry katholic. Z Čzechami je ŝo njeđawnó wujednał.

— W Prahy je zaŝaz noŝchenja barbow wróczo wžaty. Šežehwł toho ŝu nowe ropoty, dofelž němŝcy burŝchacy we ŝwojej burŝchackej draŝče Čzecham klubu po haŝach čzahaja.

Póŝka hotuje ŝo, zo by ŝtolětny jubilej naroda ŝwojohó najuwjeŝchohó baŝniŝka Adama Mickiewiczza doŝtojnje woběŝchla. Teke pŝchiptawy paŝ Ruŝka njeŝadžicy zatorhny ze zaŝazanjom wŝchěch ŝwjatocnoŝčow. Po cыłym kraju policija wobrazy a poŝtawy a dopomnjenŝki Mickiewiczowe z klamow a pŝchewawarŝnjow wotŝtronja. To ŝo nam trochu džiwno žda, hdyž tola hewat Ruŝka počžina z Polakami pŝcheczelniŝcho wobŝhadžecъ, a hdyž je tola Mickiewicz ŝwětoŝlawny baŝniŝk.

Wěŝte póŝke nowiny piŝaja z Barlina, zo tamniŝchi pŝchepucy pŝchecy čžečžiŝcho póŝke ŝžazanja doŝtawaju. Šwoje lěpŝche we woczomaj mějicy němŝcy pŝchepucy wězo póŝke ŝžazanja njeuotpoŝazuja, ale je taŝ derje hač móžno wuwjedu a ŝtaraja ŝo k tomu kóncej wo póŝkich piŝarjow a pŝchewawarjow. To je jenož z wuŝitkom za póŝki narod. Tež nam Šerbam ničzo ŝchodžato njeby, hdy bhchmy ŝwoju rěčž ŝebi troŝchu lěpje waŝili a w rjanej mačžetnej rěčži w měŝčaniŝkich klamach ŝwoje potrebnoŝče ŝebi kupowali, je-li k tomu ŝkladnoŝč poŝčžena.

Rom. Šwjaty wótc, koŝryž je w minjenym tydženju ŝwój dwacečžilětny bamžowŝki jubilej w ŝpodžiwnej čžikolečži a ŝtromosčži ŝwecžil, wotmołwi na zbožopŝchecžka kardinalŝkohó kollegija, zo je joho wutrobu žwjeŝelilo, hdyž ŝo po cыłym ŝchěrokim ŝwěče joho dejmantowy jubilej z tajŝej žahorjenoŝču ŝwječeŝche, a zo z radoŝču wobŝedžbuje žnamjenja wožiwjenja ŝchecžaniŝkohó ducha mjež wŝchelakimi narodami.

Zendželŝta čče ŝwoje wóŝŝto wo 22,000 muži rozmnóžieč a nimo toho wojeŝtku mždu powyŝčieč, ŝchtož budže ŝebi lětnje 40 millionow hriwnow žadacъ. Dale porjedža a wudopólnja Zendželŝta teŝ ŝwoje lódzniŝtво, hačž-

ruiniž je tesame najvjetejše na svěće. We hłownych džěłaczerjnych za lódze džěła 20,000 džěłaczerjow wodnjo a 8000 w nočy, a tež w prywatnych džěłaczerjnych so pilnje wodnjo a w nočy za lódzništwu džěła.

Echpanija a zjednoczene staty Ameriki tohorunja brónje wóšitej. Echpanija derje wě, zo staty Kubaniskich zběžkarjow podpjeraja, a Americzenjo zaji w Echpaničanow tufaja, zo ju amerikanšku wójnisku lódz „Maine“ podmurili. Napjatosež mjez titymaj statomaj džet a bóle pschibjera, a nijeje njemóžne, zo mjez nimaj wójna wudryi.

Gričijša. Nadpadnikaj, kotrajž běšchtaj 8 krócz do krala Turja wutěšiloj, a njeběšchtaj trješčiloj, je policija wuslědzila a zajala. Pacholaj rěčataj Kardisi a Georgis. Na městnje nješkntka je kral nježđelu w pschitomnoščy wulkih zajtnpov lndži zakladny kamjen t twarjomnej kapali položil.

Turkowiša budže storo swoje wójsto z Thesaliskeje dom powołacž dyrbječ, dokelž jej Gričijša z pomocu Žendželskeje, Francóžskeje a Ruskeje bórzy přenju ratu wójniskich pjeněz wotplaczi.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 437. Jakub Just z Kukowa, 438. Ernst Běrmich z Haslowa, 439. Jakub Pjetaš z Nowoho Lusća, 440. Pětr Lehmann, inspektor dwórskéje cyrkweje w Drježdžanach, 441. Jakub Šócka w klóštrje w Rumburku, 442. Bosčij Rachel z Lazka.

Dobrowólne dary za towarstwo: k. inspektor Pětr Lehmann w Drježdžanach 1 hr. 40 pj.

Za šulu w Hajnicach: Najdostojniši knjez biskop Ludwik 200 hr.

Za šulu w Lubiju: K džakej a česći Pražskomu Jězudžěatkej za dóstatu pomoc wot J. H. M. w K. 8 hr.

Za katolsku polěpšerju: z Nowoho Lusća: Jakub Pjetaš 1 hr., Marija Suchowa 50 pj., z Haslowa: Jakub Rebiš 30 hr., Jakub Měrcink 3 hr., Ernst Leňš 3 hr., Jan Knebl 3 hr., Pětr Kušk 3 hr., Ernst Běrmich 2 hr., Jakub Běrmich 3 hr., Mikławš Libš 2 hr., Mikławš Lawkus z Lusća 5 hr., Hana Koklina z Časec 10 hr., na wulkej kolbasy w Drježdžanach přez k. Mikławša Hantuša nahromadžene 2 hr. 20 pj., **Alfons Porák de Varna** w Hajnicach 300 hr., Marija Pjetaše w Khróšćicach 2 hr., njemjenowany z Khróšćic 30 hr., konsistorialny assessor rěčnik Seyfert w Budyšinje 50 hr., professor Dr. Löbmann w Komotawje 17 hr.

Za serbski fond krala Alberta: knjez scholasticus Jurij Lusćanski w Budyšinje 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2641 hr. 17 pj. Dale darichu: Naš derje znaty luby dobročeř z W. 10 hr., „Rozkolnicy“ 5 hr. 90 pj., Radwořska Płatowa Komisija 1 hr., wbohi Herodes 25 pj., přez k. Mikławša Hantuša na wulkej kolbasy w Drježdžanach nahromadžene 5 hr., naši wowčerjo 1 hr. 30 pj., **Alfons Porák de Varna** w Hajnicach 100 hr., Jordanec wowčerjo 1 hr., dtto skatowar 1 hr. 65 pj., štož widžeć 10 pj., štož widžeć, zatrasć (deputacija z pola) 70 pj., Delanska Patentna Komisija 90 pj. + 1 hr. + 90 pj., Rabličanska Bjesada 1 hr. 5 pj.

Zaptać Bóh wšem dobročeřjam!

Majrjenšchi dar za posledni „Zeleny Schwórtk“ a za přenje swjate woprawjenje je „**Nowa Jězutowa Winica**“ w najlěpšich zwjazku 6 hr. 50 pj.

Žiwnotěž z 25 kórcami ležomnoščy je t 1 haprleji t pschenajecžu we Lupoji pola Radwořa. Widžo dalšhe žhonic tam čyšto 16

Gene sedlo, hiščeře cyle nowe, ze wškej trěbnej pschiprawu je dóstacž pola sedlarja Kattura w Budyšinje. Serbiste hrjebe 26

Sedbn riany čjorně jutrowny grat, a tež sedlo, cyle dobry zdžeržany, je na pschodani. Widžo dalšhe je žhonicž pola sedlarja Kuršurka sen. w Khróšćicach.

Čyščyč Smolerjec knihiciziczernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Indowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 12.

19. měra 1898.

Lětnik 36.

Reiboldsgrün.

Reiboldsgrün je kupjel za tajkich chorých, kotřiž na płuca cžerpja. Wona leži w Rudnych Horach, dobru hodzinu wot městacžka Auerbacha. Tež Serbja znaja tufamu: někotři jenož po mjenje, druzi pak tež ze samneho nawidženja. Jednu dopomni so z radošću a džakownošću na tele mjeno, druhomu pak hori so wutroba w žarowanju a wóžko wuroni hórku sylzu! Pšehocy pak je hódno, něšto nadrobniške wo njej zhonić; a to čim šerje, dokež tu spochi tež Serbja pšehewwaja, runje tak derje, jako z druhich narodow. Na pšikklad je tu Ruža, kotryž 15. februara zjawuje wobkrućešce: „Džens maja našchi domach jara wulki swjaty džej, Swěćk Marije“ — a ništo so jomu trjebaj njejměšce. Tež Francóza tu je, kotrychž bychu Němcy tola pžrjeli; ale kóždy synje so rady k njomu a popowěda z nim, njek džej, kaž džej. Haj, sama pštońca pola direktora je Serbowka z Delnjeje Łužicy a zjawnje kłodži we swojej narodnej drašce. Hačrunje so tež ja jako Serb wudawacy, nješchadžich niczo na swojej nahladnošći; wjele wjacy so bórzy někotři namakachu, kotřiž chychu ze mnu „serbsku wowežu hłowu“ hrać. Wotajkim Němcy wschudžom serbske šarty znaja. — Z tym chych jenož prajć, zo so Serb njetreba swojeje rěče, ani swojeje drašty hańbować. —

Najprěnišce powěšće wo Reiboldsgrün podawa lěto 1726. Wjedrich August I., z pšchmjenom „Šlny“, dowoli wěstomu Hawkej, sebi w kralowškim lěsu křezu natwaric. Wón twarješce pšchi drózy, kotraž z Auerbachu do Rantenfranza wjedže. Wot Hawka kupi křezu Hans Reibold, komornik joho Majestoseje a z dobom najwyššchi kralowški hajnik. Tutón pak pšchoda twarjenje Jeremiašej Scholče. Scholta měješce jako nan džewječich džěči džělac džej, zo by swoju swójbu zežiwil. Džělawojsči, pilnojsči a žlutniwojsči pak so wscho poradži. Muž kopasche a ryješce w lěsu, spominajcy na Boži wojud: „W počej swojoho woblicza budžejch swój khlěb jěšć.“ Pšchi

wuzběhowanju hrjebjow namala kužol ipodźiwneje wody. Dokelž bě jam hewjer, mějesche nazhonitosež wo kamjenjach a wodach. Tuž nadpadže jomu hnydom samotnosjeć žórka, kotrež tať dźiwnje stodži. Wón pósta bleschu k pschepytowanju do Drježdźan, dwórskomu lěkarjej kralowny, z mjenom Dr. Jan Christian Lehmann. Tón ju chemičej rozestaja a namaka wodu, kotraž mějesche we sebi železo, za dobru khorym; da pak ju hiščeje w Lipsku jomu pschepytacž. Sam by rad kužol widzał, ale wostajiwšchi wšeho njemóžeje so k njomu podacž. Po někotrym času pučowasche kralowna do Karlowych Warow w Čzechach a lětať z njej. Dokelž pak wona ducy do Bayersteje dojedže, dósta wón dowelnojeć, Reiboldsgrün wopytacž. Po kralownje bu kužol wot něka pomjenowany Christianiny-Eberhardininy kužol. Lětať pak sebi samomu dojeć njeměrjeje a činjeje tohodla 61 chemičich pschepytowanjow a sčonečnje wusludži zjawuje: „Tuta woda je strowa k picžu a kupanju pschi wšchelatich khorowacž.“ Dokelž pak ma so kóžda mineralisa woda kězbynje naložowacž, pschida wón swojomu wusluděj z dobom někotre prawidła w tutym nastupanju.

Bórny po zeznacžu hojaceje wody pučowachu khoru k njej. Lehmann powěda: We pódlanskěj kžězi su 4 jstwy na pschenajecžo, po 12 slěbornych tydženišcy, tež su někotre po 8 a 6 slěbornych. Kšudži ludžo móža sebi swoje kža na kubi zestajecž za 6 pj. na džen. Něhdže 500 krocželi wot studnje leži Zöbisch, wostojace z dweju twarjenjow, hdžež je tež wobhdlenjo dóstacž. Dale podawa Lehmann we swojej stawiznje powěsjeć wo tym, šhto je tam jěsč a picž a šhto wšcho płacži, jako: kury, hoklje, druge ptacžki, hownjaze a spopjace mjašo, rybny, dźiwina, wino atd. Tež bjeru sebi ludžo wodu domoj a płacža 4 slěborne 4 pj. po bleschi.

Prěnja kupjel bu natwarjena 1726. Wopyt bě druhdy tak nadobny, zo hospody njedofahasche. Něhdže 40 lět dolho wošta kupjel znata, ale z čajom pozhubi na nahladnosjeć. Lěto 1801 powěda, zo je kupjel nimale zabyta. Prjedy natwarjene kžěje hiščeje stoja, ale Scholtowu potomnicy trjeba nimaja, so ze špekulaciju nasadžowacž. We francóžskich wójnach wšchaf mējachy ludžo wězo tež z hinajšimi wěcami činiecž, dnyžli na kupjele mysliecž. Lěta 1814 pschedachy Scholčicy cyke kublo a wupisaju je we nowinach takle: „Kublo Reiboldsgrün, hodžinu wot Schönhaida a hodžinu wot Auerbacha, je na pschedať. Wone wobšahuje dwoje domište, dvě bróžni, 4 hróžje, wulku kólnju, zahrodku, 92 jutrow kufi, 16—18 kórcow pola a něšto lěša. K njomu kšucha tež mineralski kužol, Christianiny-Eberhardininy mjenowany. Na kuble wotpocžuje 5 toler 21 slěbornych dawkow.“

Wot lěta 1840 sem hakte poča Reiboldsgrün zasj wožiwiecž. Njebě pak tam žadyn lěkať a tuž so woda husto dojeć wopak naložowasche. K tomu wšchomu wotpali so cyła kupjel 1858 pschi koncereče; natwari so 1861 z nowa. 1872 kupi Wilhelm Becker z Abdorfa ležomnosjeć a prócowasche so, jeje wopyt wobohacjeć. Dokelž pak lěkať njeje, bu hojaca woda mnohim k wjetškej škłodže. Nazymu 1873 pschěndže Reiboldsgrün do wobšedženštwia Dr. Drivera, kotryž je hiščeje dđerži. Sam dlějšchi čas w tutych kupjelach pschěhnywawšchi, spózna móc wody a jeje dotalne wopacžne trjebanjo. Pschěz njoho bu hakte Reiboldsgrün do rjadu woprawdžitych kupjelow pozběhnyjony, a rěka z dobrym prawom „Dr. Driverowa hojerna“. Wón naloži nahladne kapitale na powjetščenjo a wuhotowanjo cyłoho statoka; natwari 105 m dolhu kšódbu, w kotrež maja khoru lěhacž. Cyła kupjel wobšahuje něktle 9 twarjenjow

hjez kólnjow. Stwow je na 100 napravjenych a móže tam něhdže 150 hošczi nadobo bydlicž.

Reiboldsgrün leži 685 m wyšče morja. Tohodla knježi tu zyma ze swojej schědžiwěj brodu a wěje ze sněhom, mjez tym, zo „Posol“ škoršesche, zo žanoho njewohlada. Lód a sněh trajetaj tu do srjedž meje; a škoršcy su drje druhdy widžecž, ale jenož, kať pschěz tšěchi do Serbow lečža. Dotoła wokoło wobrubjeja kupjel horn a hórki z hobrskimi lěšami. Ženož južne wětry dobywaja so k njej a čžičža powětr. Žehliny wudydhuja čžerstwu, mócnu wóń, kotraž wosebje płucam hoji. Tohodla dóstawaju tu žhori tak mało lěkarštwu, zo so lěkárnik (hapytkar), kotryž tu tež runje pschebywa, Bohu džakowasche, zo njeje we tutej krajnje. Po lěsu su rjane šezěžki wušppane. Dofelž je ležonosoč tak štrawa, našta loni cyle blizko uowa hojeńuja Albertšberg, pomjenowana po našchim šlawnyim kralu Albertu, w kotrohož pschitomosnži, bu tajama w poslednim augušeje pojwjećžena. — Bohužel pak pócžnje so powětr wokolinu kaznjež. Korčžma naštawa za korčžnu. Mjez tym, zo so prjedy žhori kurjenja a pieča wostajichu, žhodža nětko do blizkich korčžnow kuricz a pieč. Njedostatk njepytnu tak jara žhori sami, kotřžž lěpschoho zwučeženi njejsu, kač čžim bóle wjednik hojeńje sam. Dr. Driver je njenujcy cly wuštwaw za 36,000 hrivnow knjezej Dr. Wolšfej pschenajať. A tutón jara škorži, kať je tola prjedyšcha čžičhina jara našazena. Ž dobrym prawom so wóń tohodla prócnije, swojich hošczi na dom jimacž z tym, zo so pišta, špěwa, zo so zdobuje zamješela abo zo tam pschednoschuje. Šponnicke hiščeže dyrbju na Karlowu wěžu, šchtwórcž hodžuju ždalemu. Wona špohladuje ze swojeje „žkoteje hórki“ hordže do Rudnych Šor a pschitkwa hobrškej jědli, kotruž lědma 6 rukow wobšahnu, hdy budže jomu k šlowje zrosčž.

J. R.

„Ža tu korčžnu ja ničžo njedam.“

Njewěm, njeje-li so někomu z Was hižo podobnje stalo: ja zapišach šebi z minjenych dnjow tutón pschipad.

Našu naležnosčž bě wobštarana. Na kónc, prjedy hačž hósčž woteidže, rjeknych jomu šlowo za znatu Šchěrachowsku polěpschěńuju. A šhto mi wotmołwi? „Ža tu korčžnu ja ničžo njedam.“ Hósčž so njebě doposłuchať, — mēńješče wbohi, zo čhu jomu něšhto za Macžičžny dom „wudrēcž“. Tak žly wšchať ja nješšym, a hdyž běch wěc wujasnĩť, mi hósčž tež šlubi, zo na tu polěpschěńuju špomni.

Nješšym hewať tajki zapyrjenc; tola tehdom so hósčž džiwasche, zo šm tak hněwny. A rjeknych jomu, čžohodla. Wopraschach so joho, z wotkel to tu korčžnu ma . . . „Do džě ničtó hinať njeprazi, hačž zo tam w měčže korčžnu twaričež, a za tu tola ničžo njedam. Tam tež ničžo darmo nježmějenu . . .“

Šaj, „to wšchity ludžo praja“, wšchity čži, dodawam ja, kotřžž njewědža, zo wošma kaznja tež jim płacži. Woni rozšchěrjeja z krotka kžu a njewěrnosočž a waleja ju na druhich, a to rěka so pschisłobžecž. Ža to štaj potajkim Šmoleť a Šbrnik lěta džěkaloj, zo bychu Serbja šerbšku korčžnu w Budyščinje dóštali. Kačž by rjekł, zo Serbja so do němskich njewědža a tam pjeněz njezabija, zo je žrudno kóždomu, kiž ma Šerbštwu we wutrobje!

Prajčež mi, hđže macže na Macžičžnej ležonnosčži korčžnu? Cyle wulke twarjenje hižo stoji, po jutrach budže hižo wobydłene, nic pak z pincžnikami a pólkami, ale čžiščžčěńja a mušej tam budžetej. Šdyž pak nětko šchtó

praji: „Či tam, tajcy a hinašchi, či tam forežmu twarja, za tu jim ničžo njedam“ — potom je to hrozna njeprawda a pschisłodženjo, pschisłodženjo na nadobnych mužow złoty ch wutrobow, kotrež z džela hižo w rowje kłaja.

A kaž je z Maczičnym domom, tak je tež z Albertowym fondom atd. Někotři su so runjewon wuwučili, w tom našce wótczińske zamysly kazycž, našchich wótczińcow hanič a znižowacž. Dolho je rěfalo: čjajy su złe, dawanja pschewjele. To wschaf wjacj „nječehnje“. Skónčnje či knježa fami čzujja, zo bledža . . . Pschetož pschi wschěch złych čzafach a pschi wschim dawanju maju pschecy hišcže došč f dawanju, haj, mjetauju w Budyschinje, w Drježdžanach atd.

Tuž ju wěc za druhi fónce hrabli — pschisłodžeja so, rěcža njeprawdu a wobaraju njenazhonitomu čłowjekej w dobrym skutku: haj, my wošpjetujemy: w dobrym skutku. Zrudne pač to znamjo, hdyž lud sprawnomu słowu počzina njewěrič a radšchi pschisłodženju wěri, złym jazykam, kotrymž je wošma kazuja kaž Amerika pschod 500 lětami, hdyž hišcže njebě wotkryta. P.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyschyna.** SARA wažny jubilej budža kłóschtry cistercijskeho rjada pschichodnu pódźelu 21. měrcja swjećicž: 800lětny jubilej jeho wobitacža. Nimje na swjedženju založerja kłóschtrskoho žiwjenja w nazwjeczornych krajach, swjatoho Benedikta, 21. měrcja 1098, založi swjaty abt Robert kłóschtr Cistercium (Citeaux) w Francúziskej a sadži tak přeni korusch cistercijskeho rjada, kotryž mějeske wulki swjaty Bernhard tak spodžiwuje wutwaricž a w kotrymž mějeske benediktinski rjad, tehdom z wulkeho džela spanjeny, z nowa wožiwicž. Kač mócuje duch Boži wošcbe pschěz skutkowanjo swjatoho Bernharda w nowym rjedže wějeske, spóznawamy z toho, zo swjaty Bernhard sam 65 nowych kłóschtrów abo abtownjow toho rjada založi a zo w čjajy najwyschchoho težewa mějeske rjad pschěz 700 kłóschtrów (abtownjow). Za tak wažny swjedžen je swjaty wótc Leo XIII. wošbite breve wudač a dospólny wotpušč wschitkim wudžělil, kotřiž na tutym dnju kłóschtrsku cyrkej cistercijskeho rjada wopytaja, swjataj sakramentaj pokuty a woltarja hódnje dóstawšchi a na měnjenje swjatoho wótea so modla. Tón wotpušč płaczi tež za wschitke farske a filialne cyrkwy, kotrež su wot cistercijskich duchownych zaštarane; potajkim pódla cyrkwjow w Marijnym Dole a Marijneje Swěždže tež za cyrkej w Bóžencze.

3 **Budyschyna.** Pschijimace pruhowanjo do katholickeho feminara je ze 26 pruhowaných 18 wobitalo, mjez nimi su tšjo Serbja. Za praparandu běchu so 10 pschisłowali, jenož 4 pač so pschijachu, 3 Němcy a jedyn Serb. — Wucžerške pruhowanja, kotrež so wutoru 15. měrcja skónčichu, su wschitcy 11 schulerjo I. rjadownje wobitali. Ze zadžerženja dósta jedyn IIa, dwaj Ib a druzjy I; z wědomošejow dósta jedyn Ib, jedyn IIa, šchěcžo II, dwaj IIb a jedyn IIIa. 3 nowych wucžerjow pschidnu 3 do Drježdžan (abo jedyn z tutych do Budyschyna?), dwaj do Lipska a po jonym do Wostrowca, Mišchyna, Birny, Žitawy, Freiberga a Reichenawa. Mjez nimi njeje žadyn Serb; tež w pschichodnej I. rjadowni njeje Serba. Tuž wošpjetujemy z nowa: dajcže swojich wobdarjených synow na seminar a, zo bychy tam pschijecži byli, poštarajcže so w prawym čjajy, hdyž maja hišcže 3 abo 2 lěcže do schule kłódzicž, zo tachantsku schulu wopytaja.

— Swojim čžitarjam šmy hišcže powěcž dožni, zo bu našch luby Łuziččan, knjez Michal Žur z Šbsta, 10. februara t. l. swjatocnje jako

farat w Ligoczce=Turawskiej (Ellguth=Turawa) pola Dpola w Schlezkiej zapokazany. Swojomu lubomu krajanej pichejemu z wutrobu wjele zboža a zohnowane sftutowanjo w nowej wofadzje. (Wo njej pschinjejemy pschichodnje drobnišchu rozprawu.)

Z Worflec. W našej nižkej, a po zakonškich pschedpismach za telko džeczi (na 140!) dawno wjach njedosašacej schulskej jstwe je so knjez wuczeř Surk khory dželał. Wulka wotpiatošej a dolhotrajna njesparnošej stej joho nuzowaloj, nakhwilnje sebi dowolenjo wzacz, kotrež je 10. mërca nastupil. Zo by zhubjenu strowotu zasy dóštal, je so do Dittmarjowej hojetnje w Ebersbachu podal. Toho zastupuja mjez tym, kóždy džeu so wotmënjejo, pječo susodni knježa wuczerjo.

Z Wotrowa. Našch knjez wuczeř Jan Nězak je so do Reiboldsgriina na wulečowanjo podacz dyrbjal. Schulsfu wuczbn zastawa mjez tym seminarist Kündermannu.

3 cyłoho swěta.

Němska. Šibanja dla nowowólbow do fejzorstwowoho sejma su so počate. Hačrunje je do druheje poloicy junija, w kotrež so wólby wotmëwacz maja, hiščeže čžasa dočej, čžinja sebi tola wšchitke strony z nimi wulku nuznotu. Wy móžemy w tu khwilu hiščeže z dobrym mërom pschihladowacz a woczakowacz. Zo žanoho Serba a katholicka do Warlina pošlacž njemóžemy, wëmy; za druhich pak so do čžasa z wulkej zahvrjenočžu do wojoywanja podacz, njeje nam trjeba, čžim mjenuje, hdyž džeu hiščeže cyle wëšte njeje, šchtó budže pola nas kandidowacz. Wuž kšheječanjškoho zmyšljenja, kotryž ma tež za burstwo čžoplu wutrobu, smë so jenož našchich hłosow nadžecž. Tola, kaž prajachmy: woczakšmy hiščeže a šlubmy sebi džensa jenož, zo na kóždy pad hromadže stojimy. Pschetož jenož z tym móžemy něšchtó dočpëčž.

W parlamencže je so wažny namjet pschijal, na kotryž tež, jeližo so zakon stanje, njech Serbja špominaju. Zeli mjenujey w pschichodže žana wojoba psched šudom wobšwëdčži, zo němskeje rëčže njewobknježi, dyrbi so jej pschijahany tolmaczëř dacž.

— W mëšacu januaru je so na němskich železnicach — z wuwzacžom Bayerškeje — 210 njezbožow stalo. Pschi tutych buch 63, mjez nimi 8 pučowacych, morjeni a 170, mjez nimi 38 pučowacy, ranjeni.

Z Čzech. Nic na zrudne njemërne čžajy, kotrež ma nětko našch bratrowšfti narod pschetracz, chcemy džensa pokazacz. Zwješlaca a kóždu dobru wutrobu mile hnujaca nowinka budže raz lubym čžitarjam wëzo witanišcha powëšëž, hač žame hadrije a zadžeranja.

Swjaty wótc je čžëškoho přamonstratskoho duchownoho Hroznatu zbóžnoho prajil. Hroznata bu lëta 1160 z čžëškoho kralowštkoho domu rodženy a čžyšche po šmjercži šwojeje žony a jeničtkoho džëičža z kšchiznym čžahom do šwjatoho kraja čžahnyčž, kaž bë šlub sežinił. Wšchory na morju pak jomu wuwjedženjo wotmyšla njemóžne sežinichu. Tuž pučowasche do Roma, a bu tu wot bamža Čölestina II. wot šluba wotwjazany z wumënjenjom, zo k čžešëži šwj. Marije nowu cyrkej natwari. Hroznata založi nětko kšchitr Tepl w Čzechach a hiščeže dwaj kšchitraj pola Šhotjeshowa, kotrež wšchë přamonstratskemu rjadu pschepoda. Potom pučowasche zasy do Roma a pschija z rukow bamža drařtu přamonstratskoho duchownoho. So domoj wrëčiwšchi mëšesche

jako zarjadować kłóścistrzeje cyrkwie w Teplu wot Jusodnych Němcow wjele wustacź, kotryž z rubježnymi nadpadami kłóścitry domapytachu. Šdnyž jónu kłóścistrze kubla pschegladowasche, bu wot tamnych rubježnikow popadnjeny a do Němskeje do jastwa wotwleczeny. Tu wumč 14. julija 1217. Toho čěło kłóścitr za drohi pjenjez kupi a swjatoczuje w kłóścistrzej cyrkwi pokhowa. Něčezjichy Pražski kardinal Schönborn je pschepisany proces k zbdžnoprajenju nastupacy „cultus ab immemorabili“ pschewječej dal. Prjedy mjenujcy hač móže so schtó zbdžny prajicž, dyrbi so dopokazacž, zo je so wón „wot nje-pomnjecza“ mjez ludom čěječizil. To je so tu z dobrým wuspěchom stalo. Kongregacija swjatych wobradow je nětko tež swjatoho wótea prosyła, zo by wofebitu mjchu a officium k čěječzi zbdžnoprajenomu martrarzej a měšnišej Šroznačeje pschizwolil, schtóž so wěječe stanje.

— Wo nowym rěčowym zakonju, kotryž Gautsch pschi swojim wotkhadže wuda, ma so Čěška do čěškich, němškich a měšchanych wobwodow džělicž, to rěča, do tajkich, hdžez ma so jenož čěšcy, jenož němcy abo čěšcy a němcy we wschitkich zarjadnistwach rěčecž. Ryzny čěškich gmejnow ma Čěška 4598, němškich 2832 a měšchanych 3197. Sudnych wobwodow je 119 čěškich, 80 němškich a 20 naměšchanych.

Wuherska. Najte plody liberalismus we Wuherskej njeje, zhonimy ze statnych matrifow lěta 1897, po založenju civilneho mandželstwa založenych. Wšone nam praja, zo so na jene lěto wot 121,776 civilnje zapisanych mandželstwow 11.824 njeje cyrkwinjcy zwjazalo. Z katholickeje cyrkwie wotpadnychu 787, do njeje zastupichu 1206; z grichislo-katholickeje wustupichu 1019, zastupichu 2557; z grichislo-schismatisteje wustupichu 2600, do njeje zastupichu 966; z protestantskich wěrywuznacžow wustupichu 3989, k nim pschistupichu 1470; židow da so 220 wufschěječ, ale 137 schěječanow pschědže k židowstwu! To su licžby z lěta 1896, wot minjenoho lěta pjećza hiščeje zrudnišchi napohlad posticža. Wbo njeje to zrudne, hdnyž za jeničke lěto 3990, a to 1809 mužy a 2181 žonow, zjawnje k ujeměrwcam wotpadnje? Z tutych běchu 1540 kalwinarjo, 923 katholickojo, 775 lutherscy, 717 schismatikowje atd.

Rom. Amerikanscy biskopja su so na bamža z próstwom wobrocžili, zo by so dla zbdžnjeje kuježny Marije d' Alacoque kanoniski proces swjatoprajenja zawjedl.

Ruska hižo swoje kódznistwo powjětschuje, zo so njeby němstoho bojecž trjebala. Tu je manny. Schrub so počžina wjercžecž. Schtóž ty móžešch, myšli sebi Ruska wo němstěj Jusodžinicy, ja tež dofontjam. Šaj, jónu to wjele lóže pada. Pschetož ruska statna móscheń je so w poslednich lětach tak pjelnila, zo ma hiščeje wjacj wysche, hač 90 millionow rubli (rubl je nimale tolet), kotrež maja so po rozkazju cara Miklawšcha njepofrednje k twarbjě nowych kódzni naložicž.

— Z wěšтым belgiskim towarštwom je Ruska kontrakt sežinila dla twarjenja hobriskeho kanala, kotryž ma Baltiske morjo z Čornym zwjazacž, a tak cyku nawjeczornu Rusku wot poluocy hač k połdnju pscherežnyč. Kanal budže horka 65 m a delka 35 m ščěroki a 8½ m hluboki. Wutkhadžejo z města Nigi pódže wón po rěcy Džiwinyje hač do Dynaburga, wot tam pola města Lepel do Bereziny, z kotrejž rěku do Dnjepra dóndže, zo by so z mócnym Dnjeprom w Čornym morju skóucžil. Kanal budže 1600 km abo pschěz 200 mil dolhi. Jenož 200 km pak trjeba so wurjwacž, hewak wuzija so rěki. We wjětschich městach, na kanalu ležachy, natwarja so wójuške pschistawy,

a wot hlownoho kanala powjedu mjeńsche do wobuju bokow. Za 400 millionow rubli ma w běhu 5 lět wscho hotowe być. Mimo sibirskje železnicy budže to drubi hobeski stut, z kotrymž Ruska swój postup do přédka swětej wobswědźi.

Botharoyo su wjeseli, zo je kejzor Franc Sózef jich wjercha Ferdinanda huadnje pschijał, za čimž bě wjerch w poslednim času dołho podarmo žadał. Chcedža wědźeć, zo je Ferdinand kejzorej slubił, zo Botharska na Balkanje awstrijsku politiku powjedže.

Rhinika hromadži pod namjedowanjom jendźelskich wyschtow swoje wójsko. Na 50,000 muži ma wobronjenych w provincach Čekjant, Hunan a Kiangi stojacych. Wo nowe brónje a dosahacu municiju (próch a kulki) so horliwje stara.

Amerika hišće pschecy jara hrózbnje na Španijsku zhladuje. Wodzělenjo wójnistoho lódzništwa amerikanstich zjednocženych statow, wobstojace z tjuoh kchizatow a dweju kanonětkow z 1235 wojakami, stoji w jendźelskim zaluwje Hong-kong w Rhiniskej. Španjenjo so boja, zo amerikanste lódze wot tam na Filipiny wotjědu a tamnišce hlowne město Manilla wobsadza.

— Senat zjednocženych statow njeje jenož 50 millionow dollarow k wójnstim pschiprawam pschizwolil, ale tež artilleriju wo dwaj polkaj rozmnožil.

— Kaž so telegrafuje, chce přäsident zjednocženych statow, M. Kinley, Španiskej namjetowac, zo by so za 750 millionow pesetow (peset = 80 pj.) wschěch prawow na Kubu wzdala; hewač wón, so wójny njebojo, nje-wotwisnosć Kubu pschipoznaje.

Wšchlecizny.

* Dr. Zacharjin, lékař cara Alexandra III., njedawno zemřetý — narodzi so lěta 1830 w Moskwyje. Přenju lékařsku wučbu dósta w Ruskej, dalsche studije wotby sebi na němskich universitach. Domoj so wróćiwšchi, muži, sčtož bě w cuznje nazhonil, doma a dokonja prawy pschewrót w ruskim lékařstwyje. Zajydl so w Moskwyje, a dobywšchi sebi powšchitkowuu dowěru a njeno slawnoho lékařa, nalěkarci sebi 5 millionow rubli. K carej Alexandrej pomolachu Zacharjina hake w poslednej chwili, hdyž bě hižo wscho pozdže.

Za Zacharjina bě so expresny čah z Moskwy do Pětrohroda skazal. Sdyž Zacharjin dojědže, poda so do „Zymstoho hrodu“. Adjutant, kotryž joho witašce, pokazal jomu jstwu, hdžež mohł so pschepotowac. „Wšchato zhotowany sym“, zawola Zacharjin. — „Sčto to ze mnu chceće? Car je thory, chce moju radu, ale do mojeje drašty drje so wohlada. Proschu, dowjedže mje hnydom k Soho Majestosći!“

Zacharjin zastupuje do jstwy, hdžež car leži: wšchitke wokna su zawrjene, zawěštki pušchčene: carowa sedži pódla loža mandželskoho. W kucžiku staja tjuo lékařjo. Zacharjin poklonja so carej a carowej, a njezhladnywšchi ani na lékařjow, wola: „Kajki macze to tola powětr jow! Zapřebnyč so čłowjek mohł.“ Zacharjin wocžinja wokna, nadobo je we jstwyje zyma, a čzerstwy poměr dobywa so do njeje. Zacharjin pschepytuje thorobo cara, a nje-prajiwšchi nikomu słowa, syda so na wulki stol, z kotrohož je carowa runje stanyła. Tam sedži, z hlownu we dloni, 10 minutow kaž spicy. Wšchitomni lékařjo počinjaju něsčto schukotac — Zacharjin prosy jich, zo bychu z čjicha byli.

Naposledt wobrocza so k lékařam: „Přichotujče so, puščežimj jomu krej.“ — Carowa měni: „Ale, kuježe, njeby móžno bylo, tutoho wurjadneho šrědla so zmínyč?“ — „Šdy by bylo, njebych to poručal.“ — Carowa: „Ale dyrbi to hnydom byč?“ — „Mojedla smě tež jutše byč — ale zamotwječ z měje Wajcha Majestošč.“ Operacija bě dokonjana, a Zachariju praji lékařam: „Nětko dyrbi Majestošč spacz. Majestošč wotpočínka potřejuje.“ Zachariju bu do swojeje jstwy dowjedzemu, praji wschaf, zo dyrbi hnydom zasy domoj wotječ.

Prašachachu so joho, šhto žada — a zhonichu: „Pšenjcz njerodžu.“ Tuž jomu rjad pschepodachu, Zachariju jón pschija, ale pschewulka wjesolowč tohodla na nim njebě widžecz. Potom zawola sebi carowych lékařow, rozpowěda jim, kak maja z thorym činič, a w čim su sebi přjedy z nim pscheschli. „Nětko, kuježa, wěčeje wscho, šhtoz móžach wam prajicz. Božemje!“

Zachariju wotjedže a zhubi so w čyrjódže ludu. Za něšto hodžin bě zasy doma, w Moskwyje — a z nowin hakle zhonichu w Moskwyje, zo je Zachariju cara lěkował. —

Wulcy mužowje njejsu z wulka.

A.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 443. Mikławš Dubaw z Ralbic, 444. August Filip ze Sl. Borsčce, 445. Mikławš Rychtar z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1897: k. 760. Marija Kurjatowa z Ralbic.

Za šulu w Lubiju: kk. M. Šewčik we Wudworju 5 hr., administrator Th. Natuš w Róženčce 10 hr., kanonikus Herrmann we Wotrowje 30 hr., kanonikus Wornaf w Khrósčicach 20 hr., farař Krausa w Kulowje 15 hr.

Za katolsku polěpšerňu: njemjenowany z Khrósčic 10 hr., z Dobrošic přez k. Šoftu tam 6 hr., Rjelkec swojba we Workleach 10 hr., August Filip z Borsčce 3 hr., Mikławš Rychtar z Budyšina 3 hr., major Hartung w Budyšinje 20 hr., **grofina Marija Schall-Riaucour w Huscy 1000 hr.**, z Lubija 31 hr., mjez nimi knjez fabrikant Ernst 20 hr., přez k. kapłana Křižanka ze Seitendorfa 12 hr., w tachant-skej cyrkwi w piksy namakane 3 hr.

Za serbski fond krala Alberta: z Wotrowa: Michal Cyž 1 hr., Michal Jurš 50 pj., Mikławš Symank 50 pj., Michal Šofta 50 pj.

Za nowy Mačičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2771 hr. 92 pj. Dale darichu: přez knjeza Otokara Kremla, direktarja měsčanskeje šule w Upicy w Čechacl 29 hr. 35 pj., Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., Rjelka ju wopytawši 50 pj., přez sotru Edelredu w Ostrowje 2 hr., Delanska Patentna Komisija 40 pj., Jan Šofta, kapłan w Kulowje jako přinošk za l. 1897 (2. přinošk) 20 hr., H—ij z Delan (druhi přinošk zakładnika) 20 hr., Lebzec wowerjo 1 hr. 40 pj. + 40 pj., kapłan Frant. Jedlička we Workleach (za »Našu Wowku«) 2 hr., Katholska Bjesada za Ralbičansku wosadu — jubilejny dar, w kotrymž so pokračuje — **100 hr.**, Čornakec wulka přaza: 2 hr. 20 pj., knježna pokladnica na přazy, za česć, pokladnicu mčc, 50 pj.

Zaptač Bóh wšěm dobročerjam!

Najrjeńšij dar za posledni „Zeleny Šchwórtk“ a za přenje swjate woprawjenjo je „**Nowa Žezujowa Winica**“ w najlepšim zwjazku 6 hr. 50 pj.

Michal Hórnik.

Wubjerny wobraz našoho wótcziuca doštanje so za 1 hr. 25 pj. w redakciji „**Nath. Bojola**“ a w **Ralbicach čjisko 30** pschi zemi. — Tutón wobraz dyrbjal kóždy serbski statof debič.

Gene f e d k o, hiščeje cyle nowe, ze wschaj trěbnej pschiprawu je doštač pola sedlarja Kattnera w Budyšinje. Serbske hrjebje 26.

Čištčcz Smolerjec křičičištčczernje w Mačiččnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 13.

26. měrca 1898.

Lětnik 36.

Bamž Leo XIII.

I. Młodość.

Kak zradujetej so křesćanskej staršej, hdyž po tysachnych hodžinach cyle zbožownaj na nowonarodžene džěčatko zhladujetej. A wot kolebki pozběhujetej woczi polne dźaka k njeju k stworiczerjej jich lubuška. Džěčo pak nje-rozemi jeju kšchenja, ani z wóčkom na njeju njeohladne, ale čžiše je zańdžela, jako by swěta njerodžalo. Tak zańdželene je tež duchowne wóčko staršej. Šchto z džěčaja budže? Ničto, ani wschitej mudri tohole swěta zghromadnje, njezamóža joho dónt zhudacž. W něžnym žlobiku je njewuslědjenje zahowane wjeselo abo zrudoba, zbožo abo njezbožo, bohatstwo abo kšudoba, strowota abo khorosč, wysokosč abo nizkosč, čžesč abo hańba — njebjesa abo — hela! Haj, njech je džěčo kralowski princ abo njech je synk najkšudšeho džělaczerja, joho psichod je čžemny, psichryty a njewuslědny — kšiba zo jandžel jón zjewi kaž něhdy Zachariašej: „Změjesč wjeselosč a radosč nad nim, a mnozy budža so wjeselicž z joho narodženja, pschetož budže wulki pschod Knjazom“. Lut. 1, 14.

A ranju wot drohi, kotraž wot Roma do Neapla wjedže, dwanaćže hodžinow wot „wěčnoho města“, wysoko w horach leži cyle samotnje městacžko Carpineto. Město ma něhdže 5000 wobydlerjow, joho hasy su wuzke, čžmowe a husto nahle. Zoho twarjenja su kaž ze staly zrosčzene, nizke a male. Mimo šchtyrojch cyrkujow a radneje kšěže je jenož hiščeje jene twarjenje nahladne, hród zemjanskeje swójby Pecci*, najwosobniščeje a najbohatščeje hrabinskeje swójby cyleje krajiny. Dom swědži z wonka a z nutška wo jednorosči, spokojnosči a pócžiwosči swojoho knjeza a joho swójbnych. We jstwach na ščěnach a salach wuhladajch wobrazy sławnych přjedownikow, rjetowšich mužow

* Pecci, praj: Bečki.

a pobožnych žónskich a swjećata swjatyh. W hrodownej kapali namakasz kichżowy pucź; z woltarja pał kiwa lubożny wobraz swj. Marije, jej po jonym boku swj. Dominikus a na druhej stronje swj. Ludwik Ferrier, wuzwolony patron cyłoho domu a swójby Pecci. Wot maleje zahrody psched hrodow pschedrěwa so do daloka krajina z hórkami a dolami — tu zeleny lěs, tu nahła skała, tu pluskotaca rěčka, a mjez nimi wolijownje a winicy — dalote a schěroke wobsedźenstwo hrabje Pecci.

Běšče 2. mërca 1810 — psched nětk hižo 88 lětami. Těhdom stojišče radoštny nan, hrabja Ludwik Pecci psched žlobitom nowonarodženoho synka, a pódla kolebki stražowajšče lubošćepolna macź, hrabinka Jana. Z horcym džakom napscheczo Bohu proschěščaj joho wo bohate žohnowanjo za džěczo, ale z dohom, hižo nětko, wyprowaščaj jomu a joho službje swojoho lubušča, pschěščaj nutrnje, zo by synk něhdy jako měšchnik Bohu služil a poručiščaj joho tohodla pod zakitarštwu zahorjenoho měšchnika a wučerja ludu swjatoho Vincenca. Dwa dnaj pozdžišcho bu hólčatko w khuduškej cyrkwi swjatoho Mikławšcha kichčzene a dšta mjena: Swachim, Vincenc, Raphael, Mlojzius. Biskop Swachim z Anagni běšče joho kmótr. — „Mnozy wjesela so z joho narodženja, pschetož wón je wulki psched Knjezom.“ — Tute džěcžatko je Leo XIII.

Swachim běšče najmlódschi mjez džěcžimi hrabje Pecci — a hižo pschi džěcžacych zawjeselenjach a hrajkach ze swojimi bratrami a sotrami — Karł, Kata, Marja, Jan a Sozef — wupokaza so joho žiwjenity duch, kiž w tajkim lubožnym wobkhadže ze swójbnymi, w tutej čerstwej pschirodže, mjez tutnymi k njebju so pozběhowacymi horami, tak ždaleny wot hólka wulkocho měšta, zbožownje so wuwiaschje. Sako džěcžo swojoho wuzwolenja běšče pał je Bóh tak mudrymaj a pobožnymaj staršchimaj dowéřil. A hdyž nětk Swachim tak wjesele na starobje a mudrošći pschiběrašče, zložowasčaj starškej joho čerstwu duschu a wutrobu zahe na khtutne wěcy. Macź spózna w tym přenju slódku winowatošć, zo swoje džěcži tak zahe kaž móžno so modlicž wučješče. Wona stykowaschje tak tež małomu Swachimej rucžy, da jomu swjate mjena pobožnje wuprajecž, khtataschje z nim do domjaceje kapale, poklakowaschje tam wšchědnje z nim psched woltarjom a zaschčěpi jomu hluboko do mjehkeje wutrobje wosebite čžěščowanjo swj. Marije. Ke kajtej nutrošći je zapušččzene hymješko čžěščowanja najzbožniščeje knježny runje we wutrobje našchoho swj. wótea zeškadžalo, nazhonimy lěto wot lěta, haj wšchědnje. Dopomni so na pobožnosč w měsacu oktobru a na wšchědnu modlitwu po Božej mishi. — Pódla wěrneje pobožnosčje knježesche w domje Pecci-ec tež njewšchědna schčedriwošć a darniwošć, a tutón počžink džěn jako džěn nalóžecž, k tomu namata so runje w tamnym čžasu nuzny a domapytanja tak husto pschiležnosč. Nichtó potrebnny njewopuščži palast bjez jalmožny, nichtó zrudženy bjez tróšhty, nichtó potłóčženy bjez pomocy — a daloko a schěroko mjenowaschje so knjeni Pecci „macž khudych“. — Drohotne herbštwó Pecci-ec swójby běšče tež hižo z prastarych lět sem, jeje lubošć a džěcžowšta poslušchnosč napscheczo katholickej cyrkwi a jeje zastupnikam — a runje w čžasu džěcžatštwá našchoho swj. wótea pokaza so swěra najjasnišcho.

W čžasu přenjeje mlódošče našchoho swjatoho wótea zahhadžachu pschěz pol Europhy njemdri zběžkarjo pschecžiwó wšchchnosčam a suwome wóžny. Francóžski kejžor Napoleon I. powaleschje wjěrchowške trónny; kraje a ludy tšchepotachu psched joho dobyčžěškim mjecžom a wón je sebi podčžžiny, a nětk

założowafche nowe kralestwa a wobdzéli z nimi swojich swójbnych abo swojich lubujchów. Też za cyrkwińskim statom njepršchewinjomny mócnat žadafche. Zběžkarjo, wšchu duchownu a swětnu wyschność hanjo a wšchě bójste a człowiefke fajnje wuśměchajo, nawalichu jo tež do Stalskeje, zapuščizichu kraj, powalachu lwjatnicy a woltarje a zniczichu z djabolſkeje njejmilnošću wšchitſo, ſchtož na ſchefežanſke waſchnja a žiwjenje dopominafche. Mjelicžomnych ludži njewinowata krej bu pſchelata. Francóžſka revolucija zamučzi zmyhlenja a ſchěžuwafche ludži we wšchěch krajach. W Romje ſamym zběhnychu jo dživje czjrbdy, wuśmewachu bamža a katoľſku wěrność, molachu Bože ſlužby, wonječješčachu cyrkwi a ſwjate judobja. Mimo toho bu měſtej Romej a wokoľnošći ſurowy wójnſki dawſ napołożeny. Rom ſam dyrbjefche 6 millionow a krajina 30 mill. frankow zaplaczič a 6000 toni wobſtaracž. Ničto njebē wjacj ſwojoho wobſedzeńſtwa a ſwojoho žiwjenja wěſty. Schěžuwarjo a rubježnicy czahachu po krajach. Europrcy wječehojo, drje z wójſkami wobdaczi a wobronjeni, ſchepotachu pſchod pſchemócnym Napoleonom a bēchu jomu po woli. Senicžki wječch jenož, drje bjez wulkič wójſkow a bjez człowiefkeje pomocy, zvěri ſebi bjeze wſchjeje bojošče, ſwobodnošć ſchefežanſkich ludow a prawa ſwojoho kraleſtwa — katoľſkeje cyrkwi — pſchecžiwio Napoleonej zaitowacž. To bēſche bamž Pius VI., kiž jaſo woſomdziesiątletny ſtarc ſhroble a z mužitym ſłowom wuſtupi a cyrkwińſki ſtat zběžkarjam a francóžſkomu kejžorej njepršchepoda. Tu nužowachu joho z wójſkom, Rom wopuščizicž a wotwjedzechu joho pſchcz Siena a Florenc do francóžſkoho měſta Valence. Tam joho czichu ſmjercž daſchym czěrpjenjam wutorže. Ale ani joho czělo njenamaſa mēra, za tſi lēta haſle bu do Roma wróczene a w cyrkwi ſwj. Pētra poſhowane. Tež bamž Pius VII. ſtojeſche kruty pſchecžiwio Napoleonej. A tež wón bu wotwjedzeny a jaſy džeržann. Pjecž lēt doľho bēſche Rom bjez bamža a kraj bjez ſwojoho wječcha. Zawěšče ſurowje zrudne czajy. — Ale, czim wjeſtcha bē nuza, czim bóle roſčefche we wutrobje wěrinych wobdzimanjo, czěščownošć, ſwēra a luboſč napſchecžo wiđžomnomu zaſtupnikej Chryſtuſowomu na zemi.

Šchto paſ ma wšchitſo tole z mlodošću naſchoho bamža Leona XIII. czinicž? W joho ſtarſchſkim domje buchu zrudne czajy a tyčhace wobſtojenja huſto wopowēdane. Tež měſto Carpineto bu zawěšče czěščy domapytane. Zoachim, hiſchče džěčo, drje wšcho to njedorožemi, ale ſtyſt ſtarſchjeju tež joho maſa wutrobicžka ſobu zacžuwafche. Z tajkej džěščowſkej dowēra tež wón ſwojej ručžy ſtykowafche a ſwoju pobožnu, ſ modlenju pſchecy taſ radu hotowu duſchu, ſ Bohu pozbēhowafche, hdyž joho lubej ſtarſchjej wſchēdnje za wuſwobodženjo ſwj. Wótca wo modleſchtaj! Tajke ſwērne ſobuczucžo z tyſchenym bamžom, tajka nutrna pobožnošć za ſwj. cyrkwej a tajka njeſhablaca dowēra ſ Bohu a joho ſwjatej maczeri zacžifchcža ſo taſ hluboſo do joho mjehſeje wutrobny, zo wón jaſo ſtarc we ſwojich nabožnych ſpēwach z wěrnyh hnučžom hiſchče na to ſpomina. Nimamy runje w tym Božu pſchēdwidžiwocž ſpóznacž, hdyž dyrbjefche hižo nētkle, mjez tym zo ſwēna macž wſchē ſwoje močy za zbožo ſwojoho luboho džěščza woprjuje a jandžel nad joho nēžnym žiwjenjom ſtražuje, nazhonicž, zo je tiara — troja bamžowſka króna — wopravdže czernjowa króna! — Revolucija bēſche Europu z krawym mjecžom pſchetworila a napſchecžiwne močy ſpomalala; ale — bamžowſtowo wuúdzje z nuzy bjez brónje a wójſka jaſo dobyčžer z wulkej czěšču a ſlawu. Zo nazhoni tež Zoachim we ſwojich džěščowſkich lētach a ze ſwojimaj ſamſnymaj woczomaj ſo wo tym pſchepoſtaza. Njedyrbjefche to zaſy w joho wutrobje cyľe wěšče tamnu

wěrnoścź wobtrucicź, zo „mocy hele sfału cyrkwi je njepowala“! „Žiwjenjo je schula.“ Soachimowa mladoscź pak bě wuczeńnja, z kotrejž Boža pschedwidźiwoścź jama nam bamža tak hnadnje wutublala. (Bofraczowanjo.)

Myrtowy wěnc.

Moje lube džěcźatka! Pschecy bóle pschibližuje so nam jutrownicźka a wy so wěcze na nju wjeseliceze, haj, macze lěta runje wschu winu, so radowacź: Bliži džěn so wam najrjeńšchi a najzbožownišchi džěn waschoho žiwjenja! Nishecze dwě abo tři njedzele so pominu a za was bje hodžinka, kotraž budže najwazińšcha na waschim puczowanju pschez tutón dol slyzow do njebjeskocho raja. O, zo byshecze so wy tola tež wschitke na nju tak pschihotowale, zo byshecze tute zbožo we swojej cylej wulkosći wopschimnyle a začuwale. K tomu chcū wam tež ja po móžnosći dopomhač, a tuž was proschu, posluhajeze z najwješkej fedźbliwosću na moje słowa; modcze pak so tež časčičcho a nutrińšcho kaž hdy prjedy, wofebje w tutym póstnym času, k čerpjacomu Zbóžnikaj, zo by wón wam sam chcył ze swojej hnadu pomhač, so na tamny wazny wotomik hódnje pschihotowacź.

Lube džěczi! Schto drje byshecze wy činili, byshecze-li w tamnym času živi byli, hdyž so našch Zbóžnik narodži, haj, byshecze-li w tamnej čičej, swjatej noci na Bethlehemskich honach z pastyrjemi sobu wowcy pasli a z nimi jandžela wuhladali, kiž jim radosčiwu powěsč wozjewi: „Dženja je so w Davidowym měsce Zbóžnik narodžil, kiž je Chrystus Kněz. A to budže wam znanyjo: Namatacze džěcźatko, do pjeluschfow powite a do žlobja položene“. Něwěrnō, moje lube džěczi, tež wy wschitcy byshecze z pastyrjemi do hróbdžički khwatali a psched žlobjom na swoje kolena padnywschi so k Sězuskej jako wumóžerjej cyłoho čłowjestwa modlili! Ach, tak wutrobnje byshecze so radowali, hdy by wam male Sězus-džěcźatko swojej rucžy napscheczo tykało a prajiko: „Slej, lube džěczo, tvoje dla sym swojoho njebjeskocho nana a njebjesku krasnosč wopuschčil, jeniccy tvoje dla, zo bych tebe kaž wschěch čłowjetow z hrěšchnoho hubjenstwa wumóžil, ach, daj tež ty mi swoju wutrobu a wopokaž z tym, zo mje tež ty lubujesh.“ A wy byshecze lube Sězus-džěcźatko ze šapatej lubosčju wobjimali a jomu wotmolwili: „Daj, luby Sězusko, wzmi moju wutrobu, tebi samomu ju poswjecžam; tebi pschepodawam sebje cyłoho, twój chcū zwoštac, pschetož jenož pschi tebi sym zbožowny. A wěcze byshecze pschi njebjeskim džěcźatku kaž pschi joho lubej macžeri a pschi swjatym Šózeffe tam pschi žlobju tak prawje zbožowni byli. A zasy praščam so was, schto byshecze činili, hdy byshecze tam na wolijowej horje w zahrodže našchoho Zbóžnika w šmjertnym stytku widželi, kał so wón na twjerbyh kamjenju kleczo k swojomu njebjeskomu Wótcej modli: „Mój Wótče, je-li móžno, wmi tutón keluch wote mnje; tola nie moja, ale twoja wola so sta!“ A byshecze-li widželi, kał jomu z hrózbū psched žadlawymi hrěchami čłowjestwa, kotrež dyrbi wón, najswjeczíšchi Wóh, kiž hrěch wysche wschoho hidži a zacpěwa, na so wzacž a za nje dosč činiec, kał jomu krawy pót na čólo stupa a so po joho swjatym woblicžu roiti? Zawěrnō, wy byshecze zasy psched nim na swoje kolena padnyli a joho prosyli: „Ach, mój lubosčiwny Sězuso, moje hrěchi su wina na twójch bolosčach, ja sym ze swojej njeposlušnosčju a ze swojej njeswěru pschecžiwō twójim kazyjam twóju matru a šmjercž zawinył; o, ja hrěščne stworjenje! smil so nade mnu!“

(Bofraczowanjo.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budysčina. Kaž křyschymy, budže pschedstajenjo „Passiona naschoho knjeza Šezusa Křyřtusa“ tudy tež pschichodnu njedželu, jutse, a bolmonczku popoldnju $\frac{1}{2}$ 6 hodžin.

3 Budysčina. „507 krócz je minjene léto swj. Josef »pomhal«, 309 krócz Bóžska wutroba Šezusowa, 305 krócz najžbóžnišča knježna, 256 krócz swj. Antonius . . .“ Same Darlinska „Germania“, najwjetšchi časopis němstich katholicow, mjenuje tutu powěsč znatoho „Pelikana“ »geschmacklos«. Ze samstnoho kužola so zdželuje, zo na město dotalnoho redaktora „Pelikana“ bóržy druha wosoba stupi. — My „Pelikana“ naschomu ludej ženje njeřmy porucžowali, dokelž so nam wote wšchoho spocžatka joho škódke a pschednate pisanjo njeje spodobalo. Nětko so pokazuje, zo řmy prawje měli. Tež my chcemy, zo by so najřwjecžišchi sakrament woltarja, najwřššche potajnistwo nascheye řwjateje wěry, zdobnje čžeřezował a zdobniřcho hačž dotal. Ale „Pelikana“ tohodla ženje porucželi njeřmy.

— Klóřcht **Marijny Doł** je 800lětny jubilej cisterciřskoho řjada jara řwjatoczņje řwjecžil. Tridium abo řtidnjowřta pobožnosčž běřche 19., 20. a 21. měrca. Na kóždym dnju běchu dopoldnja wulke kemřche z předowanjom a wjecřor řwjatoczņe požohnowanjo zas z předowanjom. Čyła wokolina so na pobožnosčžach nadobnje wobdželeřche, a je pschez 800 wosobow pola řwjatoho woprawjenja pobyló. Šwjatoczņe Te Deum wobzamřny řjany řwjedžeri. — Kaž řmy hařke pozdže zhonili, je so tale pobožnosčž w Marijnej Šwězďže na pozdžišchi čas wotřtorčžila.

3 Radworja. Tudomne towarřstwo „napschecžo afrikanřtomu njewólniřtwu“ měřeřche njedželu 13. měrca řwoje létuřche poseďzenjo. Ze to džewjaty raz, zo je so wob léto jónu zeschló. Tu so pschitomnym rozpowěda a rozjajni, kař so nashim bratřam a řotřam w „čžornym řwěčže“ wjedže, kař so tam pschewawaju, řupuja a jědža kaž řót a twory, řchto maju wobžy njewólnicy wot řtrony jich čžilowarjow pschetracž a pschecžerpjecž, tež wo druhich njepecžinkach, kotřez řu řezewři řchłowinřtwu, wo waschřnjach a wobřtojnoscžach tamniřchich ludow a krajow. Zo bychu njedocžinkam jich helřke džělo zadžewali, bóle a bóle njewólniřtwu wotřronili a čžornuchow duchownje a čžělnje pozběhřnili, tohodla řčželu so léto wot léta množy miřřionarjow do tutych njeznatych, njewjeřolnych krajřnow, a řpomnjene towarřtwu jich we winicy Knjeza z pjenjeřnymy darami podpěřaju. Zalkecžo Čhama je so na joho potomřnřch — na afrikanřstich ludach — woprawdže a widžomnje dopjelniló. Šchto je nashča winowatosčž? — Prořchmy Boha, zo so tute poklecžo do žohnowanja pschewobrocži, zo horřlřwřch, wopornřwřch džělacřerjow do tuteje winicy řčžele, zo so množy zahorja, tutřch zastorečenyřch ze časřnymi křbkami za wěčřnosčž, za njebjesa wukupicž. A podarmo so njeje prořřlo a džěřalo! Wěřne dopožay za to pschřnjegu nam jendželřke nowiny „The Catholic Review“, kotřez wo řkutkowanjju a wuwicžju katholicich miřřionow w Africy řčžehowace piřaju: Afrika, řiž ma pschez 200 millionow najbóle pohansřch wobydleri, běřche hiřchže hačž do léta 1851 w řrijedžnym džěle čyle njeznata. Tohodla běchu tež řharty na tutřm měřtnje přbđne. Tam a řem so někotře města a řeki pořtajichu, ale njewěřtosčže dla so z wulřmi prařchřakami wudebichu. Polnóčna Afrika, hđžez w časju řwjatoho řawřchřyna mnohe a křasne biřkopřtwu řčžějachu, bě pschi zapocžatku nashoho létřtotka njeplódna, njeřtrowa krajina, nimale puřčžina. Pobarmo řlědžachu tam za wulřej řchescžaniřkej zańdženocžju. A džens mařch

tam wjac hač 500,000 katholicow. Njesmérne, njewopisomne zaslužby wo wupšchestrěwanjo kšchesczanstwa w tutych krajinach ma kardinal Lavigerie, kiž khorbly napšchecziwo njewólništwwu wustupi a sebi pschez to powšchitkowne pschipoznaczo tež wot protestantskeje strony dobu. W nawjeczornej Africy skutkujaja w tu khowilu 156 miššionarow, nawjedujaja 38,610 wěriwych a 94 škulow. Kajke wopory je sebi to žabalo? W běhu 50 lět je na 500 pošlow wo sriedžnej Africy swoje žiwjenjo pač pschez khorosčej, pač pschez džiwje ludy pschisadžilo. Z potu a krewje tutych pošlow Božich zatežewaju nětš stotore plody. — Zedyn danski pučzowar, kotryž Afriku wědomosčeje dla pschepučzowasche a katholicškich miššionarow w sriedžnych stronach pschi džele nadeńdže a wobkedžbowasche, praji tole: „Sym spodžiwjanja pošny na tym wschim, šchtož widžach a šlyšach. Njebychli filosof — dyrbi rěčacž „njewěriwy“ — byl, čeył katholic byč.“ Wošebje z wušpěchom skutkujaja katholicšcy pošlojo w Singolo, w jenyu měsčej pschi rěcy Kongo. W južnej Africy je 9 wosadow ze 120 miššionarami a 40,000 kšchesczanami, w Nyanza 50,000, w narańškej 120,000, w Egyptowskej 80,000. Wšcho hromadže ma Afrika na 2,000,000 katholicškich kšchesczanow. To su plody 50 lětneho hobrstoho džela, kotrež k dalschomu škutkowanju wabja a ponuwaja. — Žhromadžizna bė wot 32 sobustawow wopytana a to wošebje wot žonow a knježnow, šchtož je wscheje kšwalby hōdne. Zbėrka poda 49 hriwnow. Knjez farat Žur ščōnczi posjedzenjo z katholicškim postrowom. X

3 chłoho šwěta.

Saffa. Budyšski wokrěsny hejtmán Hans Alexander v. Bosse je po dołhim čerwpjenju zemřel. Za nowoho wokrěsneho hejtmána je knjez v. Schlieben postajeny, dotalny pschednoschowacy rada w ministeriju znutškownych naležnosčej. Tajny radžiczel Bonik pschidže do ministeria a na joho městno do Budyščina knjez v. Wilucki, dotal hamški hejtmán we Wulkim Hajnu.

— Za nowe Drježdžanske dwōrnisččjo je stat dotal 65 a městjo 10 millionow hriwnow wudał.

Měnska. Njeje žanoho dwěla wjac, zo budže centrum pschi namōrškej pschedlozy knježerstwu po woli. Wšcho, šchtož sebi tute žada, je jomu komiššija po namjecze dr. Liebera hižo pschizwolila, a sejm tež hinašchoho mēnjenja njebudže. Lětne wudawki za wōjnške lōdžništwwo šo z tym podwoja. A šchto je ponjese? Wšchity. Pschetož namjet dr. Liebera, zo bychu šo trjebaj šlynišchim ramjenjam napołożite, je zwjazkowa rada jako njepšchijomny wotpožazala. Ženičke, šchtož je šo docpělo, je pschilubjenjo wyschnočeje, zo šo nowe dawki, je-ližo by sebi namōrništwwo tajke žadalo, na wschēdnje a powšchitkownje wužiwane wěcy njepołoża; a zo ma šo pschi wupisanju nowych dawkow pschēde wschim na šlynišche ramjenja džiwacž. Tajke lubjenjo pač njeje wjele hōdne. Pschetož wyschnočej w swojim času, kaž naš nazhonjenjo wučzi, rjēknje, zo maja wschity dawkidawarjo „šlynišche ramjenja“. Bjez džiwa tohodla, zo šchērofe woršchty luda z tajkimi wuhladami na nowe dawki špokojom njejsu, zo šamo nēkotre centrumšje nowiny w Bayerškej, nad Ršheinom a w Schlezfej raznje pschecziwo nowej pschedlozy wustupuja. Tola wučžinicž niczo wjac njemōža. Njēch tež nēkoti ščicečjo centrumšcy zapōšlancy w sejmowni šo pschecziwo tomu wupraja, dha tola wulka wjēščina centra z dr. Lieberom

knježerstwu k wschēm nowym łódbžam dopomha. Hacz to za centrum w pschichodnych wólbach zle sczēchwki njezmjeje?

— Wo sedmnaczemjesacznym wošyroczanju je Freiburgska diwcefa skóncznje swojoho archypastyrja dóstala: dotalnoho Fuldaskeho biskopa Ignaca Kompa. Pod Freiburgskim archybiskopom stoja schtyrjo biskopja: Maineste, Fuldaske, Limburgske a Rottenburgske.

— „Frankfurter Zeitung“, mjez najprēmijše němste politiske nowiny kuschaca, piša: „Germania“ (nowiny centrumiskej strony) mēni, zo ju so němste došhody w lēdze 1897/98 wo 95¹/₂ milliona hriwnow pschisporike a zo to w pschichodže tak wostanje, tak zo so z tym žadanka za namórnistwo pschikryje. Tola „Germania“ pschi tom zapomina, zo bēchu a su tež w pschitomnym lēdze nowe počezonki trēbne, dofelž wudawki hiščeje došhody pschetrjehja. Wo žanym zbytku njemóže tohodla rēče byč, a tež to njeje wěrnó, zo so wudawki wot lēta 1904 wo 20 millionow hriwnow poniža.

— Rejžorowy bratr, princ Hendrich, je skóncznje do Rhinskeje dojēl a pschēbnwa w tu khwilu w jendželstkim zaliwje Hongkong. Hake za mēfac chye jo do Kiaocžau-a podacž. Dom wróčzi so pjecža k lētu nazhmu.

— 18. mērcja bēchu so 50 lēt po wubuchnjenju zbēžka w Barlinje minyle. Bebel rozemjesche, tutón jubilej w sejmje na swoje waschne pschekrasnič, schtož so jomu czim bóle poradži, hdyž konservativni pschecziwo njomu rēczecž počzachu, mjez tym zo bychu lēpje z mjelczenjom, kaž centrum, joho počzinanjo zasudžili. Na samnym dnju wróčzi so schēdžiwjy Liebknecht z jajtwa na swoje mēstno do sejmownje, hdyž z čerwjeny wēnc z čerwjenej jektu na njoho czafasche.

Awstrija. Rejžor Franc Šóžef je pschecžo wuprajil, zo by jo joho 50 lētny jubilej kejžorowanja ze stuttami kšchescžaniske milosčeje a nic z wonkowym bljshčežom stawil. Rejžor sczēhujje w tom nadobny pschiklad našchoho krala Alberta, zmjeje tola z czežka ze šwjeczenja pokštalētneho jubileja mjez ludom telko radošče, kaž našch kral pschi pjeczadwacežilētny.

— Parlament je so z nowa wotewril. Wšezo Wolff a Schönerer pschi tom hubu džeržecž njemóžeschtaj; tola na jeju kłupe hawtowanjo ničto wjele nježiwasche. Žda so, zo so rozomnišchi Němcy tola skóncznje tejule człowjekow zdalowacž počzinaju. Čzas by byl. Šlowjenjo bychu tajkich njeplechow dawno wot sebye wottšchasi!

We **Wuherskej** su so někotre burške towarštwa na knježerstwo wobrocžili, zo by tute kšchestske kubla mjez lud rozdžēlilo. Džiwno, zo so tym ludžom wjele wobšchernišchich židowskich knještwwow njecha. Židža su tola tež we Wuherskej, kaž wšchudžom drubdže, wjele bohatschi hacž cyrkej, a za khudy lud nječinja ničto, mjez tym zo z bohatskwow kšchestrow a cyrkwjow tola schēroke woršchtj luda wužitk šrebaja. Čžohodla težto wot socialneje demokratije nazžany lud wo pola a hona njerodži? Dofelž su žido-liberalni najlēpschi pschecželjo a špēchowarjo socialneje demokratije.

Macedonka. Wolharške nowiny wozjewjeja, zo su Turkojo wot oktobra minjenoho lēta hacž do 1. ma. rōžka 1898 528 kšchescžanow zabili abo matrowali. Wšchēž 300 kšchescžanow je pschēd turtkowskej surowosčju so z Macedonskeje do Wolharškeje wucžeklo.

Ruska njeje dotal sebi wot Rhinskeje wunucžicž mohla, zo by jej Port-Arthur „pschenajala“. Šendželstka a Japanska pschecziwo njej džēlatej. Japanska

pschedewschim so na Rusku njemdri a hotuje so mócnje na wójni. W Korejskej je Japanska ruski wliw hižo khetro podryla z tym, zo je tamnijski fejszor ruskich dohladowarjow wójska a elow ze služby puščezil. Czim bóle pak so Ruska neto prócuje w narańskej Afiskej swoju móč wobkručicz a populnicz.

Schpanija je so na amerikaniske staty z próstwu wobrocžila, zo by so napjatočz mjez nimaj pokojnje wotstronila. Kunocžajnje su so Schpaniency a amerikanency bifkopja pschez kardinala Rampollu na bamža wobrocžili, zo by tón wónje mjez Schpanijskej a Ameriku zadžewal. Zjednoczene ameriske staty pak so mjez tym pilnje dale brónja. Zo jim pschi tom na žort njeńdže, wu-
khadža z toho, zo zloto hromadža. Z Awstraliseje su sebi hižo 8 mill. hr. zlota pschuwječz dale a tež w Europje kupuja zloto, tak zo změja bóczy 209,750,000 dollarow zlota w kasach. Złote pjenjezy drje su pschecy rjana wěc, wosebje pak we wójniskim časju, dofelž tehdy papjery na placžiwocžiči zhubuja.

Afrika. Rozschěrjnja so powěčeje, jakož bychu w němskich kolonijach nje-
měry wudyrile. Na 80,000 czornych je so pječa pozběhnyło. Nowiske dopisy pak wo tajkich strašnych hibanjach ničjo njewědža.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 446. Jan Šolta, šosař w klóstrje Marijnym Dole, 447. Jurij Jakubaš z Běšec, 448. Mikławš Böhme z Wotrowa, 449. Madlena Šerakowa z Nowodwora, 450. 451. z Łazka: Marija Pornadžic, Jan Bjarš.

Zemřety sobustaw: Khrystina Wingerowa z Khrósćic. R. i. p.

Za katolsku polěpšernju: Radwofska wosada nawdała wšo hromadže dotal: 234 hr. 80 pj., Jan Pjech z Kosłowa 1 hr. 50 pj.

Za serbski fond krala Alberta: X. 1 hr., Mikławš Hicka, wučer em. w Pančicach, 3 hr., njemjenowany z měsčanskeje wosady 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 2951 hr. 17 pj. Dale darichu: »Rozkolnicy« (hižo za č. 12 tehdom přepasene) 3 hr. 36 pj., »Rozkolnicy« za tute čisło 3 hr. 25 pj., Radwofska Płatowa Komisija 60 pj. při kózlacej pječeni, hrabja Jan Harrach we Winje 100 šesnakow = 170 hr., wučer H. Jurk z Worklec 10 hr., J. S. + 35 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 60 pj. + 1 hr., Manjokec wowčerjo 1 hr. 60 pj., Na Č. přazy 1 hr. 50 pj.

Zapłaó Bóh wšěm dobročerjam!

Majrjenschi dar za posledni „Zeleny Schwórtk“ a za přenje swjate wopravjenje je „Nowa Jezuzowa Winica“ w najlěpschim zwjazku 6 hr. 50 pj.

Wschittich, kotrijž maja ze zawostajenstwa prjedawjehoho kublerja njeboh Michala Czja w Sułowje (Helafec Michala z Wotrowa) něšto žadacž abo wot kotrychž ma zawostajenstwo něšto žadacž, proschu, zo bychu so dla zřadowanja zawostajenstwa na mnje wobrocžili.

W Budyšinje, 18. měrcja 1898. W počnomocy universalnoho herby:
Něcznik Seyfert.

Šchemstoho wuczownika pyta J. Axmann, šchemski mištr w Khrósćicach.

Z dobom porucžam swój wulki sklad hotowych czrijow a stupnjow t dobročiwomu wobledžowanju.

Czišćez Šmolercer knižičičiwočernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Indomyczasopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 14.

2. hapyrļa 1898.

Lětnik 36.

Bamž Leo XIII.

I. *Wtodoršč.*

(1. pokračowanjo.)

Rajwjetšiji wliw na swojoho wulcy wobhnadženoho lubujšcha mějesche joho macž, póbcžiwa a jara wučena knjeni. Wona tak rjenje nawjedowasche džěcžo, fak ma ze swjatej wjesoloscžu Bohu služicž. Fak rěčesche wo dobrym Wótcu w njebjesach, pak wo Božej sprawnoscži, pak wo krasnoscži Božyje msče, pak wo stufkach lubnych swjatych. A rjany wušpěch njewuwosta. Gufto khwatašche Zoachim do domjaceje kapale, tam so čžišče pomodli a čžištosč a njezranjenosč swojeje dušche swjatej Mariji poručesche.

Senoho dnja pschekhodžowasche so Zoachim ze swojim nanom njedaloko Carpineta. Zafne kóncžto krajinu wobswětlesche a wuhlād z tamnišchich wyščinow běšche krasny. Nan pokazowasche šynkej w dalokoscži měsče Aquino a Montecassino. „Aquino?“ wuwola šchějščlětně džěcžo, „hdžěž so wulki chřtwinški wučer swj. Domajšch narodži, a Montecassino, hdžěž wón čžitacž a pišacž wuknjesche?“ „Nano, njejměm tam tež ja hiež, zo bych runje tak čžitacž a pišacž nawuknył?“ Hrabja wuprašchowasche so dale a spózna, zo šynk žiwjenjo swj. Domajšcha cyle derje znaje. Hdžž nan tak džěcžowu žadosč a wjesoloscž k wuknjenju pytny, rjekny so džiwajo swojej mandželškej: „Wysłach febi, Nawnoho generala ze swojoho Vincenca ščžinicž!“ „A šcho to wadži?“ wotmołwi žortujo macž, „wšchak móžesch wulkoho bamža z njoho ščžinicž.“ Dobra macž so tehdom zawěsče njenadžijesche, zo budže za 54 lět jeje žort wopravdžitosč.

Rjany poněžnosč a wjesoloscž na dobročžinjenju pokazuje nam ščžehowacy podawf: Měhdy jedžesche Zoachim ze zemjanskim towaršchom z Anagni do Carpineta. Nadobo wušlyšcha žaloscženjo a plakanjo. Pschi pučžu ležesche pastyrški hólčžec. Gužy pohonež běšche joho psched khwilu pschějel a jomu

wulku ranu narazył, z kotrejež hiščeže wjele krewje czeczesehe. Zymica tšhajesehe z ranjenym. Z šhwatkom sfoczi mlody hrabja z woza, wumy wbohomu ranu a šadži joho pódla sebje do woza. Tomašich porokowasehe a rjekny: „Njepšchiškušcha so, zo hrabja a prošer takle hromadže šedžitaj.“ Tola Soachim špěchnje wotmołwi: „Se pał tšhešezanika winwatošč, tšudomu pomhacž, a czinj-u-li to, njewonjeczješču z tym hrabju.“ Šdnyž běšche domoj dojěl a maczeri wěc wupowědał, pohladny wona z miłymaj wócškamaj, w kotrymajž so wjesoła šylza zybolesche, na syna, pokhwali joho a rjekny: „Wopokazaj čas žiwjenja šmilnošč swojому bližšchomu!“

Zara špěchnje minychu so lěta přenjeje mlodošče. Zako šydomlětny hólčec wupraji Soachim swoje wutrobne pšeczo, zo směl na mēšchnište powołanjo so pšichotowacž. Wjesele staršej jomu pšichlošowaschtaj. Tež Soachimowy dwě lěče staršchi bratr Šózef pšhejesche sebi, kaž Soachim, na mēšchništvo wuknyč. Staršchey rozjudžičtaj so, swojej drohotnej pokladaj jezuitam w mēšče Witerbo k dalšchomu wukublanju dowěrič. Zo byschtaj pał so na cuzbu zwucžiloj, pšchewywaschtaj lěto dołho w Romje pola wuja Antonio pod nawjedowanjom domjacocho wučerjca.

Běšče 29. septembra 1818, a nan rozžoňnowa so ze swojimaj synkomaj. Nazajtra wopuščežičtaj bratraj, pšchewođžanaj wot staroščiwjeje maczerje, město Rom a podaschtaj so na puč do Witerbo. Na pjatym dnju tu dojēdžechu. Pšhecželni jezuitojo prócowachu so, džěčžomaj staršchiški dom a staršchišku lubošč po mōžnošči narunacž; a tał so jimaj tu derje lubjesche. Wjesele a horliwje študowasehe bohacže wobdarženy Soachim, dobywasche sebi najrjeńšche poklady wědomoščow a njewjčědnu hotowošč we kačanškej a grichiškej rěčzi. Šedyn z joho sobušchulerjow, P. Ballerini, piša: „Sa wob-
džiwam joho raznošč, hiščeže bóle pał so wjeselu na joho natwarjachm zadžerženju. Šdnyžfuli joho widžu, spōznawam w nim człowjeka, poľnoho ducha a žiwjenja.“

Kač zbožownaj běschtaj bratraj, hdyž kōždy žiawnje w cyrkwi jako myto swojeje wurjadneje pilnošče rjanu šlěbornu medailu dósta! Soachim pišasehe na to maczeri: „Pšchi našchich študijach w zańdženym lěče njemějachmój žane druge pšhecžo, hacž zo bychmój nanej a wam wjeselo cziniłoj.“ „Młodče so za mije k Šezu-džeczatkej, zo by mje pěknoho a pilnoho czimio“, tał prošy potom staršcheyu w lišče 19. decembra 1819.

Krótko předy, hacž bē Soachim staršchiški dom wopuščežič, běšche pšhez swojoho šmōtra, biskopa Soachima Tosi, swjaty sakrament firmowanja dóstał. Mětko na dnju swj. Aloisia, 21. junija 1821, pšchitupi přeni křóč k Božomuu blicu. Hiščeže džena dopomni so swjaty wōte na tuťon najrjeńšchi a naj-
wažnišchi džek swojoho džěczatšwa, a lěto wot lěta šwječzi wón czišche wopomnječžo na swoje přenje swjate wopravjenje. Lěto 1821, tał bohate na rjanych dopomniškach, pšchinjese pał jomu tež krute pruhowanjo. Wōn tał strašchnje šchorje, zo so joho staršchey a wučerjo wo joho žiwjenje bojachu. Soho mērnmošč, joho ščerpnošč, joho podacžo do Božej wole a joho štajnje jenajka pšhecželniwošč doby jomu czim wjetšchu pšchitšilnošč sobušchulerjow a wučerjow. Wod staroščiwym wotšladanjom dobrych wōtcow jezuitow drje wón zašy wotšchorje, ale kčžew a mlōdnošč přjedawšich lēt so jomu njewróčzi.

Tši lěta pozdžišcho, w mērcu 1824, pšchindže bratromaj zrudna powěšč, zo je macž šchorjela. To jeju hlubofo tšchesehe. Macž poda so do Roma,

so nadźijiejo, zo tam pola wustojnych lëkarjow pomocy namafa, eje khorosëz pschibërasche. Kònc julija khwatašchtaj bratraj ke khoroložu eje lubeje maczerje a hižo 5. augusta wona swoju pobožnu duschu czishe wudychny, horco wobzarowanana wot swojeje swobjy a wot khudyh. Bórzny potom pschësydlischtaj jo bratraj do Roma, zo byschtaj tam na wyschšchej schuli, „romškim kollegiju“, we swojich studijach pofracžowaloj. Zasy bydlešchtaj pola wuja Antonia, tola Zósef wopuščëzi nëtkle bórzny swojoho bratra, zo by do jezuitšchoho rjadu zastupil. Zoachim studowasche dale a wuznamjenjesche so stajnje z pilnosëžu a horliwosëžu, tak zo jomu tež tu nowe mytowanjö a nowa khwalba zafëžewasche. Lëdma bëšche studije bohosłowštwä započëžal, pschëkhwata joho zasy strašchna khorosëz, a hróžbna zymica šlabjesche joho tak, zo so na smjercëz pschihotowa. Ale Boža wola bëšche, zo tež tón krócz zasy wotkhorje.

Mëdžiwajo na lëdma pschetratu khorosëz a na czëlnu šlabosëz wufnjësche horliwy młodženc šwjate wëdomosëže tak pilnje a wutrajnje, zo prënje lëto z disputaciju, t. r. z duchownym wojowanjom (rozrëczžowanjom) z wučënymy mužëmi, šfónczi. W rozprawje wo tutym rozrëczžowanju so praji: „Zoachim Pecci rëčžesche zjawnje pschëd wulkej zhromadžizny prälatow a druhich wysokohladnych mužü w praščenjach wo wotpušku, wo šakramentach wolijowanja a mëšchnisjeje šwjecžizny. Wšichi tym je młodženc wopofëžy tajfeje wobdarjenosëže podal, zo so zda, zo je Böh joho k wyschšchim wëcam powołał.“

Tohobla wot swojich pschëdštajenych a wučërijow drje khwaleny, wošta Zoachim tola stajnje jenak pokorny a ponižny; tajši počëžnik pač doby jomu czim bóle stajnu a powšchitkownu pschihilnosëz a lubosëz.

Šdyž bë wón tšü lëta na tute studije naložil, doby jëbi mjeno „doktora“. Zoachim młžesche drje nëtk mëšchnisku šwjecžiznu dôstacž, ale šwërnny pschëczël a radžicžël P. prälat Nikolai joho pohnuwasche, zo by so do „akademije zemjanow“ pschëwzacž dal, t. j. do wysokeje schule, na kotrejž so wosëbje wobdarženi a wustojni młodžencojo na najwyschšche zastojnštwä w bamžowskej škužbje pschihotuja. Tež tu doby jëbi titul „doktora“. Šdyž pač po šchtjryoch lëtach z tuteje wosëbneje schule wustupi, pomjenowa joho bamž Šrehoč XVI. wubjerneje pilnosëže a bohateje wëdomosëže dla za swojoho domjacoho praelata, fajkuž dôstojnosëž hewal jenož štaršchi zaslužbni mëšchuicy dôstawaju.

Tak smy dotal widželi, kač Böh našchoho šlawnje knježacoho šwjatoho wóta wjedžesche wot naroda hač do šfóncženja mnohich studijow, kač joho wjedžesche pschëz zahrodu wjesoloho nëžnoho džëczätštwä nimo bohätštwä a hošëje czëšëže, bórzny, jara bórzny tež pschëz „dol šylžow“, hač pschëd mëšchnisku dôstojnosëž. Wosluščnosëž a czëšëžowanjo štaršcheju, džëczëžowštwä pobožnosëž, pilna džëlawosëž, šwjata zahorjenosëž, ponižnosëž a pokornosëž — we wšchim pač pschëslušchna khutnosëž a w ničim zwjeršchnosëž — to bëchu jasnje šwëczate počëžniki džëšëža a młodženca. „Khutne džëžlo pač czëni bohatoho na wëdomosëžach, dobywa wërnü pócëžiwosëž a pschënjese wërnü czëšëž.“

(Pofracžowanjo.)

Myrtowy wënc.

(1. pofracžowanjo.)

Tak bysčëže so k njomu z wutrobu modlili. Tola pošluchajëže dale, našch Zbóžnik njeje so we swojej njewurjefnitej lubosëži napschëczö nam

cźłowjekam jenoż z tym ſpokojił, zo by njebieski trón a wſchu kraſnoſc wopuſhcżił a ſo jaſo kħude dźećzo w ħubjenej hródźińczechy narodził, zo by ſwoje cħle ſwjate žiwjenjo nam woprował a naſ ſwoju bójſku wěru wuczył, z dobom wjele dobrotow wopokazał a wjele dźiwow ſkutkował, zo byħmy joħo wucźby cźim zwólniwicħo pſchuwali, ſtónceńje w najwjetychich boloſczech — wy dźeń wěſcže, kať žakoťnije bu wón za naſ ſchwiťany, z czerenjemi trónowanym, kať joħo žadławi židža a ſuroni wojacy na puczu, ħdyž czeźki ſchiz njeſeħe, cźiwilowachu — na ſchizju wumrěł, ně, na tym njebě jomu ħiſcħe doſcź, wón cħyſħe ſtajnje pſħi naſ zwoſtać, joħo ſwjata wutroba ſapaſħe z płomjenjom luboſcže nappħeczo nam a žadaſħe za naſħej luboſcžu, a naſħimi wutrobami. Naſħ wumóźnik cħyſħe cźłowjekow zbožownych ſcźinicź, a zo byħu woni tež woprawdže zbožowni byli, pohnu joħo lubowaca, ſmilna wutroba, zo by cźłowjekam ſebje cyloħo darił. To běħu, lube dźećzi, joħo myſle, ħdyž na tamnym wječzoru pħeħ ſwojim ħórkim czerpenjom ze ſwojimi japoſħtołami pſħi wječzeri kħlěb do ſwojich ſwjatych ruťow wza, ſwojej woczi ĩ njeħju pozbėħnywicħi jón žohnowanycħe, łamaſħe a ſwojim wucźowniťam poda, prajo: „Wźmicže a jěcže, pſħetož to je moje cźěło!”

A ħlejcže, moje lube dźećzi, wot tamnoħo woťomika je wón pħecħy pħi naſ zwoſtał. Něwěрно, ħdyž je waſ macź ĩ přenjomu razej ſobu do cyrkwe wzała, je waſ wona prajiła, zo je w Božim domje Šežus pſħitomny; ħaj, w Božej ſwjatnicy je naſħ Zbóźnik na wołtarju pod woblicźwom kħlěħa pſħitomny, tu wón z ħorcej žadoſcžu na cźłowjekow czaťa, zo byħu ſo ĩ njomu modlicź pſħiſħli a joħo wo ħnadu a pomoc ĩ dobromu žiwjenju proſyli, zo byħu ĩ njomu we wſħeħ ſwojich ħorjach a ħubjenſtwach pſħi-ħwatali a jomu ſwoju nužu wuſťoržili. Ĥaj, wón ſam kaža wſħeħ, koťiž ſu wot ſwojich ħrěchow podtłóćeni: „Bóće wſħiteħ te mni, koťiž ježe mucźni a wobczeženi, a ja ħcu waſ woſħewicź!” Najwaźniſħe pať, ſħtož je nam naſħ Zbóźnik jaťo ſwój teſtament, ſwoje wotkazanje, zawoſtajił, je Boža miſħa, koťruž je wón na ſamnym wječzoru pħeħ ſwojej ſmjerczu pħi tamnej poſledniej wječzeri zaťožiť. Wiħi Božej miſħi, lube dźećzi, woprue ſo Šežus pħeħ rucħy měſħnika njeťrawnje wſħeďuje z nowa ſwojomu njebiesťomu Wótcej, kať je ſo něħdy na zdonku ſwjatoħo ſchizja krawnje woprował. Boža miſħa je potajkim naſħ najdroħotniſħi pokład, koťryž móžemy ſebi pſħiſwojicź, pħetož cźim czaťcziħo ſmy jej pſħitomni, cźim wjacħ ħnadow wudźěla nam Bóħ. Tola naſħomu bójſťomu wumóźniťej njebě tež na tym ħiſcħe doſcź, zo by wón mjez nami bywał a ſo z nowa zaſħ za naſ woprował, ně, wón cħyſħe, kať zo prajach, cźłowjeka cħle zbožownoħo ſcźinicź, a tuž ſo wón, wſħoħomóćny Bóħ, tať ħľuboko poniži, zo ſo ſwojomu ſtworjenju ĩ cħyrobje duſħe poſťiczi. O, moje lube dźećzatta, ſħťo z naſ móže tutn njemurjeťniťu luboſcź naſħoħo Boha doſcź wopſħimnyć, ſħťo ju ħódnje ħwalicź! Še drje naſħ wumóźnik ħiſcħe wjacħ za naſ cźinicź moħł, ħať je ħižo cźinił! — zaměcže nić.

A něťto pħińdžemy ĩ ħłownej wěcħ. Šenož króťki czaſ ħiſcħe a tež za waſ je ſo pſħibliźił tamny zbožowny dźeń, na koťrymž ħce Šežus do waſħeje wutrobħy pħińcź, tamny woťomik, w koťrymž ſo wón waſ cħle dari, zo by waſħn duſħu z njebiesťim mana naſħećił, zo by ju zaſħ wěbila ſwjatoſcźaca ħnada, koťruž traſħ ježe z ħrěħami žħubili, a zo by we waſħich wutrobach zaſħ ħnježiť njebiesťi mēř a poťoj a wy znuťťowne zbožo ſtajnje zacźuwali. Ĥlejcže, lube dźećzi, we ſwjatym woblatťu je tón ſamny Šežus,

totryż něhdy we žlobju w Bethlehemskej hródbžickej ležesche a na swjatym křichžu za naš wumrě. Tuž dha pschihotujće so k hoščiznje Božoho jehnjecza, ke totrejž za krótki čas pschihupicže, tak, kaž byščeže to čžinili, hdy byščeže z pastyrjemi Sězus-džěčžatko we žlobju wopytali. Ze želnoščizowej wutrobu zastupčeže do spowědnoho stola a wuznajčeže so wschěch swojich hrěchow mječhnikkej jako zastupnikkej Božomu. Hdyž želnošč nad swojimi wobendženyimi hrěchami wubudžiče, pschědštajče sebi čzerpjacoho Žbóžnika, kž na wolijowej horje wašche hrěchi na so bjerje a na horje Golgatha na křichžu wisajo za nje došč čžini, potom, budžče pschěwědčeni, je tež derje wobželnoščiče a potom budžče je tež z rozřatej wutrobu woplakowacž. Al hdyž budže wašcha wutroba wot wschěch hrěchow wolžena, potom křwatajče k wořtarcej, hdyž je naš Žbóžnik pschitomny, a prosčče joho z najwjěškej nutnoščizy, zo by sebi chcył we waščich wutrobach hódne wobhđlenjo pschihotowacž, z horcej žadoščy za Sězusom poshwjećčeže jomu swoje wutroby a woprucže jomu sebye cyłoho, kaž byščeže to pschi joho žlobju čžinili. Al potom, moje lube džěčži, potom dari so tež wašč bójšči Žbóžnik wam, sebye cyłoho! Ach, kak njewuprajomnje zbožowny wokomik budže to tola za was, hdyž změječče swojoho bójškoho wumóžnika přeni krěč we swojej wutrobje! Z kajkej luboščy budže so wam wutroba horicž, hdyž budže joho swjata lubošč so w ujej płomjenicž, a hdyž budže wašču dušču pschicž z drařtu swjatofčaceje hnady, kak swjaty, njebjeski měr a pokoj budžče na tutym najzbožownišchim dnju swojoho žiwjenja začuwacž, tola tež ja budu z wami tute njewurjeknite zbožo sobu začuwacž, hdyž wam waščoho Žbóžnika posřicžu!

Tohodla was, moje lube džěčži, wo tuto jenicžke z wutrobu proschu, započče nětko wašche wutroby ze wschěj swědomitoščy a swěru na tamny wážny wokomik pschihotowacž, a wy čžinicže to z tym, zo so 1. wschědnje z najwjěškej nutnoščy, najbóle pak pschi Božej mšči, k Bohu modlicže a joho wo pomoc prosčče; 2. prawje pilnje wašč katechismus wutujče a w schuli mojim řlowam z kěžbliwoščy pschipořłuchacže a so po mojej radže macže; 3. dyrbicže wosebje doma swojimaj starřchimaj zwołnitwje posřuchacž a jimaj k wjeselu wscho rady a w řloku dopjelnicž, řchtož wam řazataj, dyrbicže pak so tež wot nětko pschistojnišcho zadžeržecž a ze swojimi bratrami a řotrami w pschězjenoščy a w luboščy wobřhadžecž; řřoncžnje pak woprucže wschědnje wschě swoje džěla k Božej čžesczi a k řpomóženju řhudyh duščow, wosebje za waščich swójbnych wotemřětych, pak za luboho nana abo bratra, pak za drohu macřerku abo řotru.

(Řofracžowanjo.)

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Budyřčina. Minjeny řchwórtk buřchtaj na tudomnym tachantřtwje řnjezaj August Řónřch jako řarač za Wořtrowc a řurij Řřchizank jako řarač za Řrunawu wobřrucženaj.

3. Drježdžan piša zastupřestwo „Řednoty“ jako naprawu dopiřa w čžisle 10. „Řošola“, nastupacu „wulku řolbařu“, zo „Řednota“ řpomijeny žhromadny wobjed wuhotowala njeje, ale běřche jeno jako hóřč pschěprořchena. Běřche tež jeno pschěz někotrych řobustawow zastupřena. Wř tute porjedženo čžim radřcho wozjewjamy, dořelž njeřhamy, zo by dla dopiřa „ze Řerbow“ w řčžehowacym 11. čžisle pschěčžiwjo čžestnomu towarřtwu „Řednocže“ abo joho čžěščzenomu wjednitřtwu něřajři řřchivy nahlad našřal. — řchtož

mały poroś w dopiśu „ze Serbow“ w cziśle 11., zo so tajki jědźny swjedźeń dźělawy dźeń w posće po prawom njehodži, nastupa, dha smy tónle poroś wozjewili jako wobnowjene powuczenjo abo dopomnjeczo nic do Drježdźan, hdźež dźeń běšce trasch jeno wobjed był, ale zaŕy do Serbow, hdźež so pschecy hišće pschikadow namaka, zo sebi w posće dźělawy dźeń wulku kołbaj wuhotuja. Hižo psched 20 lětami je „Krajan“ z dobrym prawom pschecziwo tomu piša. Byrnje wužiwanjo mjastrych jědži dowolene było, dha tola fazuja wo jenokróčnym nasyczenju na wschittich dźělawaych dnjach w posće wobstoi, a ta so bjez dwěla na wulkej kołbaj njewobkedźbuje.

Z kraja. (Schulska naležnosć.) W jenej wosadze pschecziwu so hólcy, kotřiž běchu pokraczowanstu schulu wukhodžili, kaž w prjedamskich lětach ze schule, a to hižo 1. měrc. Schulska inspekcija bjerjesche na tym postork a žadache, zo maja tuczi 17lětni młodźencjo hač do samych jutrow schulu wopytowacž. Jutry pał su často pozdže, w haprylu, w čaju potajim, hdźež hospodač čeledež k naletnomu dźělu trjeba. Dokelž trasch dohladowarstwo tež druhdže pospyta to žadacž, jelizo schulske wubjerki sebi to lubić dadža, spomnju tudy na slědowace: Po zakonju (2. augusta 1878, § 8) maja schulske wubjerki prawo, wažnych winow dla hólcow z pokraczowanisjeje schule do časa pscheczeč. Jedna so jeno wo to, zo farač a wučer wobkrucitaj, zo su pscheczeni hólcy kmanosče doščahnyli, kotruž začoń žada. Hdych tomu tač je, njemóže dohladowač tomu zadžewacž, zo so hólcy wot wopyta schule wotwjazaja. Wězo ma po zakonju schulski wubjerč inspekciji to wozjewicž, zo so schule do časa ze schule pscheci; z tym pał prajene njeje, zo moħla wona po dobrym zdacžu pscheczenju zadžewacž. Zo tomu tač je, wobkrucza porucžnosć ministeria (30. oktobra 1884), kotraž na wobczěžowanjo schulskeje inspekcije w G., zo wubjerč wjetschich hólcow do časa pschecza, wotmołwi a postaji: To je wěc a prawo wubjerka; tutomu prawu so zadžewacž njemóže a njesmě.

3 cyłoho swěta.

Němska. Rejzor a kejzorka njepojědžetaj jutry, ale hałle w oktobru do Seruzalema. Turkowsta pał so něto hižo na tač žadny wopyt pschihotuje. Tač je na pschiklad za gubernatora w Seruzalemje Lewfika paschu pomjenowala, kotryž běžnje němski rěči.

— Přeni paragraf namóšesje pschedłohi, kotryž wo liežbje czołmow a powjetschenju kóžnistwa w běhu 6 lět jedna, je so z 212 hłosami pschecziwo 139 pschijał. Druhi paragraf postaja, zo a hdy ma so žana kóž ponowicž. Tutón pschija so ze 193 hłosami pschecziwo 118. Pschecziwo njomu hłosowachu nimo bayerskich (z wuwzacžom barona Hertlinga) centrumskich póšancow tež Brandenburg, Schmitt z Mohucza, Kvoeren, Mintelen, Müller z Fuldy, Schwarc a Schmidt, kotřiž maja wschitcy dobre mjeno. Paragrafy 3—6 pschijachu so bjez debaty. Nic pał paragrafaj 7 a 8, kotrajž wo wudawkach za kóžnistwo jednataj. Po 7. paragrafje dyrbi němski sejm za 6 lět 408,900,000 hriwnow jenoraznych a nimo toho kóžde lěto 4,900,000 hriwnow wjacj hač w pschedkhadžachm lěče porjadnych wudawkow pschizwolicž; mjez tym zo 8. paragraf praji, zo so wudawki za namóšstwo, wo kellož te same lětnje 117½ milliona hriwnow pschetrječja, nimaja pschitryč z dawkami, kotrež bychu so na tajke wěcy položile, kotrež schěrofe woršchty luda wužiwaju.

Też tutaj paragrafaj so skónicznje pschijeschtaj, dofelż też tu dwé tšeczínje centra za pschedlohu hłofowaschtaj.

Tak dha je centrum po swojej wulkej wjetščinje namórnistwowu pschedlohu pschijało, a wyschnoseži nic jenož wscho, šchtóž sebi tuta žadasche, ale hiščeže wjacj pschizwolilo: nie za 7 lět, ně, za 6 lět hižo dyrbja so wsche łódže natwarieč a zaplacieč! Mjedy nam nichtó njepraji: „Wodžiczerjo centra hižo wédža, šchtó czinja. Mějmy jenož k nim polnu dowěru tež tehdy, hdyž pschecziwo naschomu pscheswědczenju hłofuja“. Tajke napominanja su jara njeměitne. Ž přenja centrumšcy zapóslancy sami w tymle tak nimoměry wážnym praschenju jeneje myšle njejsu, a šchtó chcyl sebi zwěrič prajieč, zo su czi 34 centrumšcy zapóslancy, kaž na pschiklad kapitular dr. Schädler, kotřiž po swojim pscheswědczenju z Polakami a z druhimi pschecziwo pschedlozy hłofowachu, njerozhladniwi, njerozomni a njeswědomiči ludžo? Ze wschoho, šchtóž je so za pschijeczo zatonja řečžo, wukhadža jenož, zo Němšta tež pschiměrjene wojnske łódžnistwo trjeba. Tomu pak so dotal nichtó pschecziwjał njeje. Se džěn tola Němšta w běhu mało lět k nahladnej močy dospěła. Tuz běchmy a jmy džensa hiščeže toho pscheswědczenja, zo by so našče łódžnistwo po dotalnym wafschnju dale pošylnjało a roštko, čim bóle, hdyž tak našle a pschewulke pjenježne wudawki rataštwu, kaž to pscheczeljo namórnistwa sami wuznachu, žanoho wužitka njepšchinjesu a jenož jich ramjenja wobčežža. Přeni a wošebity wužitk z nowoho zatonja změjetej pschekupnistwo a pschemyšl. Za tuteju pak je so dotal po našchim pscheswědczenju zawěrnó dospěč a nadosěč činiło, a je wulki čas, zo so tež skónicznje nějšto za rataštwó čini, kotrež jenož dšs a dšs něfajku šródku pschiczišnjenu dšstanie, mjěz tym zo druzy z polneje šchle kčizkujaj.

— Za wobrótnjenje Riaočawštoho zaliwa chce zwjazkowa rada w dowawkowym etacze 6 millionow hriwnow žadacž.

Rom. Swjaty wótc wotně 24. mērcā zjawne konsistorium, w kotrymž so šchtyrjom lóni pomjenowanym kardinalam kardinalski kłobuk na jara swjatocžne waschnjo pschepoda. Běchu to arcybiskopja z Komposte, Lyon, Rennes a Rouen, přeni potajkim ze Španišteje a druzy tšjo z Francóžsteje. Swjatocžnoseži běsche tež šchwědski naslědnik tróna pschitomny. Zjawnomu pschizamkny so hnydom tajne konsistorium, w kotrymž bamž wólbu nowoho grichisła-melchitiskoho patriarchy Giraigirija wobfruczi a na što nowych biskopow pomjenowa. Mjěz tutyni běsche tež biskop Komp, kotryž za arcybiskopa do Freiburga wuzwoleny, swojeje wyškeje staroby dla (70 lět) tule wólbu pschijecž njechasche, khibā zo by swjaty wótc jomu to porucžil, šchtóž je so potajkim štało; dale biskop Stein, kotryž bu na arcybiskopa w Mnichowje, a kanonik Sloer, kotryž bu na biskopa we Würzburgu powyšcheny.

Ruska je sebi tola swoje žadanki wot Rhinsšteje wunuzowacž wědžala. Port-Arthur je jim na 25 lět „pschenajaty“, tohorunja zaliw Talienwan, a wobě wážnej staciji smě Ruska mjěz sobu ze železnicu zjednocieč a tufamu z mandžurškej železnicu zwjazacž.

Boharšta. Maceдонski komitej pschihotuje wobšchěrnú rozprawu wo šurowosčach, kotrež su Turtojo w Uesküb na kšchescžanach wobeschli. Rozprawa rozefčele so zastupjerjam wulkomocow, zo bychu tute turkowskim njekničzomnosčam za pschichod zadžewale: Zjawnje je dopokazane, zo su Turtojo w Uesküb 22 kšchescžanskich žónškich zwonjecžescžili, 11 duchownych a 28 mucžerjow bili a krjudowali a 407 Boharow do jastwa tykli.

Grichija. Sdyž běžeje katolski měsčnik Dalerio w tefalskim měsčje Woło swjatocnje džafne Bože služby za zwaruowanjo krala Turija psched smjerežu wotněł, bu za to wot dweju turkowskeju wojačow zaklěbty. Francózske a ruske wupóslance žadachtaj naměsče z dorazom wot Turkowskeje dočez-čujenje; a uadźijamy so, zo so Turka toho njezminje.

— Minister wójny, Smoleński, wozjewi w sejnje, zo je w poslednjeje wójnje z Turkami 32 wyschłow a 662 wschědnych wojačow panyło, mjez tym zo je so wscho hromadže 3365 raniło.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 452. Marija Bukowa z Noweje Jaseńcy, 453. 454. z Hasłowa: Jan Hendrich, Jan Měrcink.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: k. wučer H. Jurk z Worklee 5 hr.

Za katolsku polěpšernju: njemjenowany z měsčanskeje wosady 2 hr., tohorunja z měsčanskeje wosady 1 hr., njemjenowana z měsčanskeje wosady 3 hr., M. B. z Noweje Jaseńcy 1 hr., Jakub Herbrich z Now. Łusča 1 hr., Jan Hendrich z Hasłowa 3 hr., Michał Lipič z Čěskec 5 hr., skat- a solo-hračcy po Jaseńčanskim kasinje 3 hr. 20 pj., Jaseńčanske kasino 20 hr., Nukničanska gmejna z Kopšinom a Prawoćcami 100 hr., wučer H. Jurk z Worklee 5 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3144 hr. 43 pj. Dale darichu: njemjenowany z měsčanskeje wosady 1 hr., tohorunja z měsčanskeje wosady 1 hr., wuj z Drježdźan 1 hr., Radwofska Płatowa Komisija 60 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 1 hr. 30 pj., za »nowe« znamki 40 pj., Rozkolnicy 1 hr. 43 pj., přidawk 2 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřeta je jotra Marija Koflic we Wostrowcu. R. i. p.

Sobustawy bratstwa „Ježusoweje Wutroby“ a „Zaposchtoštwja modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **haprylu** Bohu woprować: „**Zo by duch lubožeje dale a bóle pschiberał.**“

Wschittich, kotřiž maja ze zawostajeństwa přjedawšeho kublerja njebow **Michala Cyza w Sułowej** (Delafec Michala z Wotrowa) něscho žadacž abo wot kotrychž ma zawostajeństwo něscho žadacž, proschu, zo bychu so dla zryadowanja zawostajeństwa na muje wobrocžili.

W Budyšinje, 18. měrc 1898.

W polnomocy uniwěrjalneho herby:

Něčnik Sehert.

Najrjeńšchi dar za posledni „Zeleny Schwórtk“ a za přenje swjate woprawjenje je „**Nowa Ježusowa Winica**“ w najlěpšim zwjazku 6 hr. 50 pj.

Božne różowe běrny su na pschedań pola

Dźisławka w Smječžecach.

Najwutrobnišchi džaf.

a „Zaplać Bóh tón Kněz“ wuprajam kublerjej **Janej Schmidlej** a joho mandželskej w Radworju za pschedjelne pschuwzacžo a wufublaujo mojeje **Jan Ganczil** w Brěmjenju.

Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“.

Čižkěj Smolerjec knižicizkjećerje w Macčićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Spis treści.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšcinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 15.

9. hapyrila 1898.

Lětnik 36.

Alleluja!

W cyłym cyrkwiniskim lěće njenamakamy časa, w kotrymž by telko potajnstwow našeho wumóženja woposchijatyh bylo, kaž w poslednich třoch dnjach tutoho wulkoho tydženja. O, ka! žarowasche swjata cyrkej; žarowasche kaž njewjesta wo swojoho nawoženju, do hłubiny čyerpjenja a smjereče podnurjenoho.

A džena, hlej! Jutrowne ranjo je zas pschijesko radosč, kaž je ju něhdy pschijesko do Seruzalemskich honow. „Wón je z morthych wstanyl, njeje tudy!“ Njeje nam, kofšiz w žiwym zwjazku ze swojej cyrkwi stojimy, jakož by tež nam tele słowo bylo kaž wumóžace? Z wotfel su nasche wobradny a dobre počinki, kotrež wošebje w jutrownym času w cyrkwiniskim žiwjenju mjez Serbami so wobkhowachu? Wšeho je žiwym wuraz nutneho pschewědčenja a wutrobneje radosče, kotraž chce so wuprajic, kotraž chce to wozjewic w horliwym kěrluču.

Šdyž wošebje nasche křichžeriste časy so nastaja na pobožny wobkhad, hdyž so zanješe hordozne „Stanyl je horje Žezus Křyšt, alleluja!“ njeje kóždemu, kiž so na tym wobdželi abo kiž pobožnje pschihladuje, jakož by dyrbjala wutroba sobu so radowac a sobu ipěwac: „Šdy b'džesche horje nještanyl, dha by tón swět wšchón zahinyl!“ Haj, horjestaczo, jutry su sřjedžizna cyrkwiniskoho lěta, žiwym dopokaz nascheje wěry, njepowalny zambat tež našeho wumóženja.

Nječ dha w tymle zmyslu a tymle měnjenju našchi křichžerjo swój pobožny wobkhad džerža. Wšchitkón blyhčez, wšchitka krasnoic, wšchitka wustojnosč nječ služu Křyštusej, wot morthych wstanjenomu Žbóžnikaj. Potom tež z toho rjanoho wopokazma jutrowneje radosče pschidže nowe ipomóženjo za jenotliwych a cyly narod.

Myrtowy węc.

(2. potrącanjo a skónczenjo.)

Nětko chcu wam hišćeže wo Pětru powědać, kak je tutón po přnim swjatym woprawjenju swoje pschewzacza, kotrež sebi do swojich paczerjacych knihi napisa, we swojim dalšim žiwjenju ze swědomitošču wuwjedał, zo byšćeže so tež wy po jeho pschikładze měli!

W tutych paczerjacych knihach stojesće: Wot džensnischoho dnja, na kotrymž běch přeni króć pola swjatoho woprawjenja a kiž je za mnje najrjeńšchi a najzbožownišchi w mojim žiwjenju, chcu stajnje po scěžowacych prawidłach, kotrež sym sebi we swojim 11. lěće 12. hapyrta 1845 postajił, žiwy być.

1. Za chcu Boha pschecy jako swojoho njebjestoho nana a Mariju jako swoju macz lubowacž a jimaj stajnje zwólniwje poslušacž. 2. Za chcu kóždej dwě njedželi abo z najmjeńšcha kóždy měšac k swjatym sakramentam křodžicž, tak často hač mi to mój spowědnik dowoli. 3. Kóždu njedželu a swjaty džeń chcu cyle Bohu poswjecizč z tym, zo sym pschi Božej mšchi, přědowanju a myschporje prawje pobožny pschitomny. 4. Wschědnje chcu pilnje džělacž a wschitko Božej čješči woprowacž; tež chcu so wschědnje za nana a macz, kaž za wschěch swojich lubych z „Wótcze našchom“ pomodlicž, zo bychmy wschitcy wěcznu zbóžnosč docpěli. 5. Za chcu kóždy měšac swoje pschewzaczo psched swjatym křizom kleczo wobnowicž.

Z pomiznej wutrobu proschu swojoho Zbóžnika wo tutej wosebitej hnadže: 1. So pschecy wschěch zlych pscheczelow zdalowacž a 2. kaž swjaty Moisius čjistofež dusche hač do swojeje smjercze wobkřowacž. „Swjata Marija, pomhaj mi tute pschewzaczo pschecy wuwjesč, najbóle pak wschě spytowanja pschewinycz, zo bych swoju duschu njezranjenu zakřowal k wěcznomu žiwjenju. Amen.“

Hač je tola tež Pětr swoje pschewzaczo džeržal? Wězo! poslušajće jenož dale. Džesacž lět pozdžišcho dyrbjesće Pětr do wójny. Z bitwisčezja pólka list na tamnoho duchownoho, kotryž bě jónu jeho knihi namatal a jeho pschewzaczo čital. W liščez pak pišasće Pětr mjez druhim takle: „Wy so mje prašecze, hač hišćeže sym pěfny, hač je moja wutroba hišćeže čžišta.“ Haj, čješčedostojny knježe, praju wam ze wschěj potorniwosčju, moja wutroba je hišćeže tajta, kajtuž seže ju psched dwanaćemi lětami po mojim přnim woprawjenju zuali Tež pschewzaczo swojoho přnjoho woprawjenja mam hišćeže pschi sebi a čžitam je kóždy měšac jónu a dawam sebi wschu prócu, je tež stajnje wudoknječ.

Něščto njedželi pozdžišcho pschitńže zasly powěćž, tola tón raz nic wot Pětra, ale wo Pětru — wón bě w horcej bitwje padnył. Soho towaršchojo pišachu: Pětr bě najzmužiwšchi wojak, wojowasće kaž law a psched kóždej bitwu džěšče z najwješchej pobožnosčju k swjatomu woprawjenju.

Hlejće, lube džěczi, Pětr je derje pschihotowany pola přnjoho swjatoho woprawjenja pobyl a raznje swoje pschewzaczo nic jenož čžinił, ale tež pschecy wuwjedał, tohodla je tež stajnje dobry čžłowjeł zwoštał. Tuž dha wzmicze sebi jeho k pschikładej, slubče waschomu Zbóžnikaj, hdyž je do wascheje wutroby pschihochł, wěcznu swěru, zo chēcze po jeho kaznjach stajnje žiwi być. Křodžče pak potom tež prawje čžasto k swjatomu woprawjenju, pschetož w nim namacaje móc pschecžiwu spytowanjam zloho ducha, škáženoho swěta a pschecžiwu nadpadam swojoho samneho mjasaj, kotrež je pschecy k złomu

psichihilene; potom pať budžecze tež stajnje Bohu spodobni a hižo tudy na zemi mēr a pokoj we waščich wutrobach začuwacz, a psichi tym budžecze stajnje zbožowni hacž do poslednjoho wołomika swojoho žiwjenja, psichetož kaž seže žiwi byli, tak tež wumrjecze!

„A hdyž seže potom posledni krócz w tutym dole slyzow Sěžusa do swojeje wutroby psichiwzali, budže so wašcha dušcha ze swjatej žadošču za swojim Zbožnikom wot częła džęlicž a jandžel pęston ponjeje ju do njebjefskoho raja k Sěžusej, kiž so potom z njej zjednocži na węcžne. To, moje lube džęczži, psicheju wam ja z wutrobu, a to daj Bóh!“

„Z tutymi słowami stóncži knjez farať swoje powucžowanjo, ke kotromuž bęchu mali schulerjo, kofikiž so na přenje swjate woprawjenjo psichihotowachu, z najwjetškej kędžblinwošču psichiposłuchali. Schula bę won a wšchitcy khwatachu domoj. Senož Hanižka krocžejšche z dobrej khwilku ze swojej towaščku, Młóntec Hanku, po zwucženym pucžitu a holecžcy powędaščtej sebi wo hnutniwych, rjaných słowach swojoho częsežedostojnoho dušchepaštyrja, kotrež bęchu so jimaj hlubofo do wutroby začuščczale. Wjez džiwa, bęščtež džęn runje tutej džęčži najpilnišchej schulercy a wot wšchitkich swojeje pętnoščze dla lubowanej. Młóntec Hanka praji stóncžnje k swojej pscheczelnicy: „Hanižka, pój džęnsa tróščku k nam, chcę cži něščto jara rjane pokazacz, na czimž budžešcy so węcze wješelicž!“

„Schto pať mašč zaji rjane, Hanka?“ — „Docžataj, docžataj, hnydom cži pokazam, hdyž domoj pschidžemoj!“

Do mlyna pschichedschi, dobęža Hanka rucze horje a po khwilcy pschinješe kulowatu tyšku. „Slej, Hanižka, tole sym wot swojeje czety k přenjomu swjatomu woprawjenju dóštala“, praji Hanka cyle zbožowna a pschi tym węcze myrtowy węcžk z tyžki a poda jón swojej pscheczelnicy. — „A, Hanka, je pať tola tón krašny; o, tak budže cže wón debicz!“ zawoła Hanižka, a holecžcy so wobę radowaščtej.

„Po swacžini khwatašche Hanižka domoj a nadeńže tu swoju lubowanu macžerku. „Mó, Hanižka, ja so boju, zo sy džęnsa přeni krócz po schuli wostala, dokelž sy so tak zapozdžila!“ witašche ju macž. — „D ně, luba macžerka, to runje nic, to by tola wulka hańba byla! Mle, macžerka, džęnsa sym tak prawje zbožowna, o, by tola tež ty džęnsa ze mnu w schuli byla a knjeza fararja slyšchala! Ach, tak rjane a khutne bęchu džęnsa joho słowa!“ A něšto powędašche Hanižka swojej macžercy, fak bę jich knjez farať wo přenim swjatym woprawjenju powucžowal. Stóncžnje powędašche tež, hđže bę tak dolho wostala, a fak jara bę so jej Młóntec Hancny węcžk spodobal. Potom bęžejšche Hanižka k macžeri, wobja ju z lubošču a hladašche ze swojimaj módrymaj wóczkomaj do macžerneho woblicža a počza nutrnje prošęč: „Moja złota macžerka, nočcyła trašč tež mi tajki krašny myrtowy węc kupicž, kajkiž jón Młóntec Hanka ma?“

Macž sežeže swoje jenicžke džęczó k swojej wutrobje a praji: „Tež ty, moja Hanižka, dóstanješcy k swojomu přenjomu swjatomu woprawjenju tajki węcžk; tola slub mi něšto, zo chęšcy sebi jón z pilnošču, z poslušnošču a pschihotnošču zaslužicž!“ — „Rad lubje, droha macžerka! Wšchaf džęn węcšcy, zo sym cži pschecy rady posłuchala“, wotmołwi rucze džowczicžka. — Z džakownošču a z wutrobnej lubošču stóbcži holecžka hubku na macžerne lico a khwatašche potom do zahrodki won, zo by tež towaščkam swoje zbožo wozjewila.

Jutrowniczka bē so pšhibliziła a za tydżeń bē tamny waźny swjedżeń, na kotryž bēchu zbożowne džęci z wulkej radošću czałali; cźim bóle so tamna hnadowna hodźinka pšhiblizowała, z cźim wjetškej žadošću biješche džęczaca wutrobiczka a ze swjatej nješęzpliwosću njemóžachu wone šforo wjacu zboźny wofomik doczałacz, w kotrymž so jich dušcha přeni raz z khlěbom žiwjenja najęzi. Zo njebēchu słowa dušhepastyrja bjez wuspěcha wostale, pokazal najlěpje Hańža. Tute hewal hižo pěkne džęčo bu pšhecy bóle z cźicha, džęń a bóle pilnišche a khtunišche, tak zo męjšęhtaj starškej wulku radošę nad swojim lubuškóm, fiž džęń bē tež wjefelo wučerja a dušhepastyrja.

Tola cźłowjek myšli — Bóh wodži. Hišęze šętyri dny a wulki swjedżeń tu bē. Srdcu rano bē so Hańža k wocy na wopyt nastajila, zo by tež jej swoje wulke zbožo powędala. Puczil k wocynęj khlęcy pak wędzješche pšhecy wuzki kamjentny mošęil, pod kotrymž nimale hlubota woda přęchnje nimo plušfotaje. W noci bē tróšęhu mjerznyło, a hdyž holeczka po mošęifu khwatašche, wohsuny so nadobo a padže do wody. A jeje zbožu džęšche tež muž runje po samnym pucžu a wbohu holeczku wuhladawšchi, wučęze ju ze zymneje wody a donjeje ju domoj. Tola tuta zymna kupjel męjšęche bohuzel za dušęne džęčo złe scęšwfi. Wjeczor počę Hańža sforzicę, zo ju pšhecy něšęto wokoło wutrobny kała. Nazajtra, hdyž lękar pšęindže, praji, zo je džęčo cęžeńto na zahorjenjo plucow sfhorjelo. Kať hluboko zrudzišęhtaj jo na tym dobrej staršej, kotrejž na swojej Hańžcy z wulkej lubošęu wifašęhtaj! Macę njewopusęęzi ani wodnjo, ani w noci kóžto swojoho lubuškę; ach, kať bolešche ju macęřna wutroba, hdyž swoju džowcžicęku cyle zblędnjenu ležo widęšche.

Kaž po přenjej nazymnej noci cęřwjene kópješęka róžinoho kęjenja pomalu špaduja, tak hinješche tež džęń a bóle Hańžęne mlode žiwjencęko. Tola tež we swojim cęřwjenu wobkhowa Hańža njebjęfi męř, kotryž so jenož w njewinowatej cęřętej wutrobje namaka, a ze swjatej žadošęu horjęšche so jej wutroba za bóšftim Žbóžnikóm a pšhecy zary prašęšche so macęřki: „Nęwęřno, luba macęři, mój luby Šęžust šně tola tež ke mni pšęinčę, byrnjež bych khora była?“ — „Cyle węřęze, moje lubowane džęčo“, znapšęęęžni stajnje z pláčęžnym hłosóm wboha macęř, „twój Žbóžnik pšęindže do tvojeje wutrobny a wuštrowi cęze zary.“ — „Potom šněm sebi tola tež swoju hłowu z myřtowym węcęřtom debicę, nic?“ powędaješche holeczka zary. — „So rozemi, moja Hańža, postaraj so jenož, zo by tuńón węcęřk wobraz tvojeje wutrobny byl! Kaž ju kwętki tutoho węcęřka tak bęle a cęřęte, tak bęla a cęřęta njęch je tež twoja dušę!“

Tute macęřne namořwjeno bē njetrjebawšche, pšęetož Hańža bē swoju dušęu z najwjetškej šwędonitošęu, kaž džęń bē to kujež farat radžil, k dóřtaczu Bóžoho Šyna hižo dolho pšęihotowala, tak zo ju ani najmjeńšęhi hřęch njewohidžęšche.

Škóncžnje zashwita mloda jutrowniczka. Zafne zynki zwonow znoschowachu so po cęřękej wjęšcy a wolachu jeje wobhdlerjow k tamnomu wulkomu swjatónu swjedženej, kotryž so do cźłowjęšęje wutrobny pšhecy hluboko zacęřęšęęzi. Ze wšęch khlęžtow khwatachu staršęi ze swojimi zbožownymi džęčęimi, za kotrychž bē so škóncžnje hnadowna hodźinka pšęibliziła, do cęřwoje. Šenož jena šęulerka njebē mjez tutymi zbožownymi — Hańža.

Tať khlęšę hacę bē so swjatocžnosę škóncžila, nastaji so wulki cęah k Hańžęcnomu wobhdlenju — cęřęčędořtójny kujež farat njęšęšche Bóžoho

Syna ke khorej holcžcy. Soho pšchewodžachu Hańžcyue jobuschuleŭki ze swojimi zaswjećenymi swjećkami w bėlej drajczc, pšchetož wšchitcy chcychu z tym swoju wulku lubosć napscheczo njej wopokazacž.

Zadoščijnje czakafšche Hańžka na swojim khorołožu na pšchitkhad mėšchnika, pšchetož wona chcyšche, kaž to sama praji, Knjeza žiwjenja doštač a potom wumrēcž. A to bė tež Boža wola. Hdyž knjež farať ze swojej syku zbožownych džěčatkow do jstwy zastupi, bė Hańžka hižo tak słaba, zo jo wou boješche, holcžka trasch njebudže Božoho Syna wjacj k jebi wzacž móc. — Tola ipodžiwnje! Džěcžo pozbėhny jo rucže we swojim kóžku, hdyž swojoho duschepastyrja z Božim czėlom zawohlada, praji z jasnym hłosom: „Proschu was, wysofodostojny knježe, dajcže mi mojoho Sėžusa! Wėžora seče mi w joho mjenje moje hrėchi wotpuščėžili; o, džena dajcže mi joho samoho k cyrobje!“ Pšchi tym blyskotafšche jo w jeje mōdrymaj wōczkomaj sylza swjateje žadoščje a jeje woblicžo blyščėžesche jo pod myrtowym wėncem, kotryž jeje hłowu debjesche kaž jandželowe woblicžo.

Swjate woprawjenje jo započinašche. Mėšchnik modlesche jo z khorej woprawjeńske modlitwy a potom sficži jej khlėb jandželow, za kotrymž bė z wulkej žadoščju tradała. Swjata czijčina knježesche w jstwicžcy; Hańžcynej starschej płakafštaj wōtše. Na to modlesche jo knjež farať džakownu pobožnosć. — Hańžka lehny jo zaŭ do zahłčkow, pohlada hiščėže jōnn lubosćijnje na nana a macž a na pšchitomnych a potom wudychny ze słowami: „Mōj Sėzus nje wola; ja du k njomu!“ swoju njewinowatu, czijtu duschu — a jandželjo njesechu ju k Sėzusėj do njebjestoho raja.

Tsi dny pozdžijšcho njesechu mału Hańžku, wot mnohich ludži, pšchede wšchim pať wot jeje towaršchtow a jobuschuleŭkow pšchewodžanu, na kerchow. Tu bu tuta bohuzel tak zahe pšchecžeta kwėtka do rowa puščėžena a wotpočujje we khlōbnej zemi. Knjež farať rēcžesche z hnutyimymi słowami k zawostajenymaj starschimaj . . . pšchuwuznym: „Dajcže džěčatkam ke mui pšchincž a njewobarajcže jim, pšchetož jich je njebjeste kraleŭtvo. —

„Tuž dha, czijsta duscha“, sfōnczi z hnutyim hłosom swoju rēcž, „nosch tež w sylach jandželow myrtowy wėnc, kiž tvojjo hłowu hiščėže na poslednim a najrjeńšchim dnju twojjoho žiwjenja pyšchesche. Wotpočuj w měrje! Amen.“

* * *

Tute powėdańczko sym wofebje za was, lube džěczi, spijať, kotrež lėtja přeni krōcz k hoščijnje Božoho jehnjecza pšchistupicže, zo byščėže jo tež wy tak derje na nju pšchihotowale kaž Hańžka. Pšchaju wam z wutrobu zbožo k waschomu najrjeńšchomu dnjej we waschim žiwjenju!

Serbowčan B.

Nasch swjaty Rōžant.

. . . Swjate mėstna wopytowacž, je tež druhdže waschnjo. Za nas wšchaf ma — zda so mi — nasch Rōžant njepomėrnje wjetšchi wuznam, džyli druge swjate mėstno za druhich. Nasch Rōžant ma za nas tež wysofi narodnostny wuznam . .

Z Kalbic, z Njebjelczic a z Kulowa,
z Khroščic, z Budyščina, wot Radworja
czrjōdam pobožnym jo dusche horja,
z Klōščtra, z Kamjenca a z Wotrowa —

Dolhe črjôbdy luda čahnu, hđžež ma swôj hnadowny statok miłostna Boža macz. Prêdku korhowje, knjez a ministrantaj, za nimi khor mužškich a potom nasche rjane družki.

Pobožni pučowarjo zastupuja do Božoho domu. Wschittlich woczi su na jene městno zložene — tam, hđžež z woltarja wysokecze džiwo-mócne swjeczo Maczerje Božeje zhladnje. Korhoj za korhowju pschinoscha jej postrow, hłowa a khibjet, ze starosczu a z dželom pokhilenej, khlitatej so hišcze niže, mozlojtej, wudželanej rucy so styhnetej k modlitwje. A wschitej čzi, kotšiz su sem pschihchli, sej poskorzicz, so wuplatacz, wo pomoc, wo wolôženjo proščez — tšacoru modlitwu seželu wschitej k džiwo-mócnomu swjeczczu. Tu je kôzde městacžko ze sylzami pokrjepjene, wysoke nad nami, pod mócnym wječhom, stoja z mrôczelu njelicžomne zdychowanja a próstwy. Zawêrno — hdy bychu rêczecz zamohle kamjenje, z kotrychž je Rôžant natwarjeny, wone bychu nam rjake: Tuto je swjate městno. Ze to městno, poswjeczene nic jenož z pschitomnosczu Bozej a Maczerje Božeje pschelubostneje — ale poswjeczene tež z pobožnosczu a z dowêru serbskich splahow stotkow lêt. Hdyž tak tón Boži dom widziš, połny kemšerjow ze wschoho katholicstoho Serbstwa, zdychujesh nimowólnje: Zdzerž, o Božo, zakituj, Maczet Boža, lud, kotryž, kaž psched stolétami, tak tež dženja hišcze k Tebi so zuaje, Tebi so dowêrja ze wscheje wutrobny, z radošču, ze zrudžbu.

Pschichodnu wutornu, nêwêrno, luby čžitarjo, na zashwidženjo.

Encia.

3 Luzicy a Sakseje.

3 Wudychina. Wustawki za serbski jubilejny fond krala Alberta su so 1. hapryla na posedženju wubjerka wuradzile. Po nich budze so daš kapitala wot lêt 1899 kôzde lêt 23. hapryla wudželecz jako bydlenša podpjera woprrawdže potrebnym wudowam serbskich catholickich a lutherskich wučerjow a jich syrotam. Njebychu-li so tajke namakale, dôstanu podpjeru druge serbske khude wudowy abo syroty. Nêtko njech hišcze nêchtô praji, zo to njeje dobry a psched Bohom zaslužbny skutk k spomnjenomu fondej z Indosczu k Bohu, kralej k czejezi a serbskim khudym wudowam a syrotam k spomôženju swoje šcherpatko pschiložicz!

Fond sam wučžinja hižo pschez 1600 hrinnow a so zawêscze hišcze rjenje rozumnoži, hdyž tež čzi, kotšiz so dotal hišcze komdžachu, swôj jubilejny dar zloža. Teke komdženjo leži z wjetscha na tych, kotšiz su „zberacžne listno“ pschipoštane dôstali. Tutych wubjerf naležnje prosy, zo bychy w pschichodnym tydženju zbêrku wobzamkli a wunosch wubjerkej pschipoštali.

3 Ralsbic. W susodnych Konjecach namakachu pola Scholezie minjenu njeđzelu w tšeczej hodžinje popođbnju služownu Madlenu Hancžkec mortwu. Ležesche we wuzkej komorcy pschi rôli. Žedžesche so hnydom po lêtarja, kotryž wuzna, zo je holcy nahle wutroba zastala. Zemrêta, 16 lêt stara, bu hišcze jansny džen do Rachtlowa dowjezena. Zeje nahla smjercž bē, samo so rozemi, wulke pschekwapjenje za wjesnu wofadu. — Njeboha bē tydžei ff. šafamenty dôstala. Budž jej Bôh hnadny!

3 chłoho swêta.

Sakša. Ke kralowskim jubilejnym swjatocžnosczam zeńdže so wjele wječhowskich wofobow do Drježdžan. Najwosobnišchaj mjez nimi budžetaj

fejžoraj Wilhelm a Franc Šózej. Dokelž awstriski fejžor porédšeho do Drjež-
džan pschithadža, činija so runje k joho powitanju wulgotne pschihoty.

— W přenjeji komorje pokazja našej najdosťojnišiji knjez biskop na wulcy-
zaslužbne džěło katholicich miłosežiwych sotrow a pschejesche sebi, zo by knježeř-
stwo, kotrež dotal žaneje podpjeru našchim sotram njeపోstježa, pschichodnje tež
jim, podobnije tež lutherskim diaconšam, swoju pschihilnosć wopokazowało.
Cyrtwiniski radžičel Bank wobkrućesche, zo katholicke sotry z wulkeji horliwosću
swojomu czežkomu powolanju služja. Chcyli tež toho widžecž, schtóž by to
přecž chcył.

Němska. Dokelž je so namórnistwowowa pschedloha po myšli fejžora
přichjala, je tónšamy namórnistwowoho sekretara Tirpica na ministra po-
wyhčył. Z tym je z dobom tež Tirpicowa mžda ze 24,000 hr. na 36,000
hrinow pschirostla. Ze samnjeje pschicžiny su so tež mnohim zastojnikam
a wyhčkam w namórnistwuje rjady spožčile. A schtó dóstanje centrum?

Wjele nahladnych centrumškich nowin so hišćeže pschecy na Liebera a
wjetschinu centra zle hórschi, zo je so pschez nich z pschijecžom knježeřtwoweje
pschedlohi sejm na 6 lět zwjazacž dał a hoberške sumy na rozmnoženju kóžništwu
pschizwolil; tak na pschiklad „Deutsche Reichszeitung“, „Mainzer Journal“,
„Westfälischer Merkur“, „Nachener Volksfreund“ a nimale wjěč bayerške a
a elšaste katholicke nowiny. Z toho njeపోšerželjo centra scžěhuja, zo so tutón
šylny „tórni“ rozkóči, čím bóle, hdyž so wopravdže w Bayerškej rozpomina,
hačž so bayeršcy katholickoji njeměli wot centra džělicž a samostatnu štronu
twaričž. Tola to so zawěšće njestanje. Njech tež mwozy z něćičičej
wjetschinu centra dla jeje stojniščeža k kóžništwu špotojom nješju, dha dyrbi
sebi tola kóždy prajicž, zo by trajne scžěpjenje centra z najwjetsčej scħodu
było. Su tola hišćeže wažnišche wěcy, hačž kóžništwu, na šwěće, a
w praschenjach wo našchich najdróžšich kublach trjebamy nuznje móćnu
centrumšku štronu, kotraž budže w tajkich praschenjach štajnje jeneje myšle.

— Bruski sejm je 400,000 hrinow na poučmeženju Polakow pschi-
zwolil. Šdyž so wo tymle pschizwolenju jednásche, namjetowásche dr. Stephan
(centrum), zo ma knježeřstwo k lětu wo nałožowanju tohole fonda zlicžborwanjo
podacž, hačž so trjebaj tele pjenjezy nješju k njesprawnym wěcam trjebale,
trašch k zničženju katholicich pólskich a němskich nowin. Tónle zawěšće
šprawny namjet pať so njeపోhija.

— Kólmiski (Kulm) biskop dr. Leo Redner je w sedmđžesatym lěće swojoho
žiwjenja 1. hapryla zemřěl. Njebočžicžki rěćesche tež běžnje pólski a w pólskich
wosadach swojeje dićesny štajnje tež pólski přédowásche. Tohodla joho Polacy
wosebje hóćcy žela.

— Dokelž je zwjazč ratarjow w němskim sejmje za nable powjetschenjo
kóžništwu hłosowal, je so bayerški burški zwjazč joho wotrjekl. Bayeršcy (a tež
Hessenšcy) burja maja za to, zo z nowoho zakonja ani Bayerška, ani burštwu
wužitka nima, ale zo jenož pschemyšl a kapital z njoho so wobohacžitej.

Awstria. Wot Němskeje zawjertnjemy sħrub pschima dale. Zo je tež
Ruška na powjetschenjo swojoho wójnišeho kóžništwu wulki pjenjez wucžijla,
hižo wěny. Něćto žada tež rozkazowat ratušto-wuberšeho kóžništwu, admiral
Spann, na 7 lět wjetschu sumu, zo by so awstřiške kóžništwu po pschikladže
druhich štator wuwicž mohło. To běčaje do přědka widžecž. Zbožo pať
z toho njezakče, z najmjeńšcha buram a dawšidarwarjam nic.

— Galicijski kejžorowy nameštnik, wječeh Sanguszko, je sebi wot kejžora zloženo zastojnstwa wuprosyl a z dobom rjad zlotoho Kuna (Blief) doštal. Soho naslědnik je hrabja Piniński.

Sendzelsku je Ršinška tež stōncznuje spokojila. Wažny zalim Weihaiwei, kotryž wot poslednjeje wójny sem hiščeje Zapanška wobhadzenu džerži, doniž Ršinška wójnski pjenjz dozaplacziła njeje, je Sendzelčanam pschipadnył, najskerje z pschikłowanjom Zapanškeje, kotraž so po zdaczu z Sendzelskej towaršchi, zo by pschecziwo mōcnej Ruskej sama nještala.

Schpanijska so RUBY wotrjec njecha. Tuž drje so wójny z Ameriku njezminje. Amerifanske łōdźnistwo a wójsko drje najlěpshe njeje a samo na sebi Schpaniczanow z wulkej hrōzbu napjelnicz njemōže, ale amerifanske pjenjzy poraža wofudnjemu Schpanijsku. Tuž drje by tola najlěpje bylo, hdy by so tuta bjez wójny za wysoki pjenjz RUBY wzdala. Wězo spjecza so tomu narodowa hordosež. Ale swětowa mōc něhdusheje Schpaniskeje dawno drěma. Sdyž za tak dołhi čas njeje Kubanskich zběžkarjom podečiznyč mohla, najebacž wschěch pjenjz a wojakow, dha jich tež pschikoduje njepondeziňuje, hdyž tola jeje znutkowana stabosež džeh a bóle pschibjera.

— Z wōlbow je knježerstwowa strowa jako hlna dobyčerka wuschla. To hinač byč njemōže, dokelž wyschnosež ze wschěmi sředkami knježerstwowym kandidatam k dobyčju pomha. Republikanskich zapōblancow wuzwoli so jenož 15, Karlistow 3 a strowa Komero Robleda liczi jedmjoch.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 455. 456. ze Sernjan: Jakub Kokla, Jakub Šotta, 457. Mikławš Čornak ze Smjerdzaceje, 458. Marija Zarjenkowa z Dobrošice, 459. Pětr Cyžank z Jaseńcy, 460. Hana Rězakowa z Bělšee, 461. Jakub Šwejda z Ralbic.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 761. 762. ze Sernjan: Jakub Kokla, Jakub Šotta.

Na lěto 1896: k. 779. Jakub Šotta ze Sernjan.

Za katolsku polěpšernju: Swōjba z mēsćanskeje wosady 10 hr.

Za serbski fond krala Alberta: kk. kantor Herman Brauner w Njebjelčicach 6 hr., wučer Jan Symank w Baćonju 5 hr., D. ze S. 3 hr., zbytk z Rōzanta 2 hr. 90 pj., z Radworja: farař Žur 10 hr., kaplan Winger a wučer Šotta po 5 hr., wučer Słodeńk 3 hr., J. Kral 1 hr. 50 pj., z Khrōćic: kantor Pětr Hila a spěwanske towarštwu „Jednota“ po 10 hr., wučer Renner 4 hr., Michał Kokla, Jurij Herrmann, kaplan Just a Hana Brylec po 5 hr., can. farař Wernař a wučer Jurk we Workleach po 6 hr., Michał Handrij Jenč, Jakub Pjech, Michał Lebza, N. N., M. Mlynk, N. N., wumjeńkař Jakub Kokla, kowař Jan Nowak a šwalca Marija Zyndžic po 1 hr., Marija Pjetašec, Madlena Dućmanowa, Jurij Rjenč a Jurij Česla po 2 hr., Hańža Šneiderowa a Ruhland po 50 pj., Bosćij Zarjenk a korčmař Wjenka po 3 hr.; z Pančic: Pětr Pjetaš, Pětr Kocor, Mikławš Hicka, Madlena Bjaršowa, Jan Rychtař, Pětr Wičaz po 50 pj., gmejn. předst. Jan Andricki 1 hr. 50 pj., njemjenowana 12 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3152 hr. 38 pj. Dale darichu: bratraj po duchu en tous cas J. H. a E. M. k samonapołożenomuz zapokucenju za bratra po rodže 24 hr. (vvt. seqq.!), Radwořska Płatowa Komisija dōsta 50 pj. za jejka pisanje, přihladowař 10 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj.

Zaplać Bōh wšēm dobročerjam!

Najrjenšchi dar za posledni „Zeleny Schtwōrtk“ a za přenje swjate woprawjenje je „**Nowa Žezusowa Winica**“ w najlěpschim zwjazku 6 hr. 50 pj.

Čižičež Smolerjec knježičičežerje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budynschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 16.

16. hapyrła 1898.

Lětnik 36.

Bamž Leo XIII.

(2. pokračowanjo.)

II. Měsčnik — biskop.

Bratr našeho swj. wótea, Šóžef, běšče 27. augusta 1837 měšćnišću swjećiznu dóstał, a wopokazowasche so z wulkej horliwosću jako služownik Boži. Lěto 1837 běšče mjenujcy jara struchle za město Rom. Hižo tysacy ludži bě tu surowy mór njesmilnje porazyl, a pschecy hórje wón nastróženym wobydlerjam hiščeže hrožesche. W domach a chorownjach ležachu po stach wbozy wopuščeženi khorj, pschod kotryniž samo swójbni z bojosću czěťachu. A hlej! tu nadeńdžemy dweju mužow jako samaritanow. 52 lětnoho biskopa a kardinala Odescalchi (pr. Odescalki) — muža z wječchowstoho rodu — a jomu po boku mlodoho měšćnika Šóžefa Pecci. Taj khodžeschtaj z wobdźiwajomnej zmužitosću a polnaj dowěry na Boha do domow khorjch, lětowaschtaj jich, wolóžowaschtaj jim jich strach a bolojeć, pokojeschtaj jich abo pschihotowaschtaj jich na wěstu smjercz. Tak stutkowasche mlody Šóžef jako měšćnik a miłosćiwu samaritan z dobom. A tak husto, kaž na joho wobraz pohladam, huje mje luboščepołne, tak mile k sebi pscheproschowace wóčzko tutoho bratra našeho swj. wótea, kiž je jomu hač do swojeje smjercze, 8. februara 1890, z bratrowskej lubošču, swěru a radu na stronje stał.

Mjez tym zo Šóžef tak z cylej wjesołosću a woporniwosću hižo jako měšćnik we stutku a wěcnosći za swojim Bóžjim mišctrom krocžesche, stutkowasche Joachim z najlěpschim wuspěchom pschi wschelatich cyrtwinšćich wyschnosćach, a bórzy za sobu buchu jomu pschecy wyschšche a wyschšche zaštojnstwa dowěrjane. Šdyž pak wón zohnowane stutkowanjo swojoho pschedrohoho bratra widžesche, wobdźiwowasche joho a khwalesche joho zbožownoho, zo móže runje jako měšćnik tak wosobne stutki lubošče dokonjeć a sebi tak drohotne pokłady

za węcnośc hromadzić. To wubudzi w nim tak horcu żadośc za męcniŃkej Ńwjećizni a doŃtojnoŃczu, zo Ńwojich pŃŃhedŃtajenyh najwutrobnieŃho wo niu proŃŃeŃŃe. — PŃŃi Ńwojich Ńtudinjach bęcŃe wón hižo „tonŃuru“ a niŃŃe Ńwjećizny doŃtał; dŃeń 17. decembra 1837 hu wón nęcł za Ńubdiafona, 24. decembra za diafona a Ńłonecznje poŃledni dŃeń lęcł na męcniŃka wuŃwjećeny.

Prjedy hacł Ńo wutych ŃwjatocęcnoŃczach bliŃe powęcł, wopytajmy w duchu męcno, hęcł Ńo wotnęcłwachu.

Ń napsŃehecł nęcłduŃŃoŃho bamŃowoho hroda Quirinala Ńtoji wuŃtaw jezuitow. Tam w cyrkwi pod hłownym woltarjom namala Ńo Ń drohotnoho męcłrjecnica wudypany kaŃhecł. W kaŃhecłu pał wotpocęcnje cęcł wjatoho ŃtaniŃława Ń koŃtki, kiŃ je hordocęcł a Ńława ŃłowjanŃŃich ŃiŃeŃŃzanow. W hornjej iŃtnc tutoŃho domu bydłeŃŃe nęcłdy Ńwjaty młodŃenc a tam teŃ zemęcł. Tale iŃtwicłta je za pŃŃŃnu kapalku pŃŃŃprawjena. Na ŃeŃenach wiŃaja hnujace wopomunjeńki Ń joho Ńiwjenja, a wo ŃrjedŃ ruma leŃi Ń cŃiŃtoŃho marmora wudypana Ńtatua naŃŃoŃho Ńwjatoho kaŃ na Ńmjertnym loŃu. — Zamęcłe tał cęcłeŃowne męcno poboŃnu wutrobu węcne jima a Ńwiate wotmŃŃlenja wubudŃa! W w tutej, teŃ nam tał wulcy waŃnej kapalcu doŃta naŃŃ Ńwj. węc Ńwjećizni Ńubdiafona a diafona, a to runje zaŃy pŃŃeŃ ruku biŃkopa, kotryŃ hu za Ńiwjenje hižo Ńwjatoho Ńtuffowanja dla wot ludu jako Ńbęcłny cęcłeŃeny, — nam hižo znatoho kardinála WdeŃŃalŃi. Wón wudŃełi 31. decembra 1837 Ńwacłimej Pecci we Ńwojej domjacej kapali Ńłonecznje teŃ męcniŃku Ńwjećizni.

Na pręcim dniu nowoho lęcł zaŃtupimy w duchu do kapalki Ńwj. ŃtaniŃława. MładoŃny tu napohład! Ńbęcłna tu hęcłzinka! Dwaj bratraj, kotrajŃ Ńtaj wot dŃeŃeŃowŃŃich dnjow w luboŃeŃi Ńjeduocęcłnej, Ńtojitaj tu pŃŃed woltarjom Węcłim. Ńwacłim Ńwjeći Ńwoju pręcju Węcłu mŃŃu, a Ńwęcny bratr Węcłef jomu cŃiŃŃe poŃłuzuje. W Ń kajŃej nutnoŃeŃu pozbęcłuje młodny męcniŃk Węcłoho Ńyna ł njeŃju! — KajiŃ trocłŃt a radoŃeŃ to jeju w Węcłim męcne wotpocęcłwacej macłeri — macłeri, kotraŃ za Ńiwjenje Ńebi nicŃo ŃeŃŃiwicłŃho njeŃŃeŃeŃe, hacł zo byŃŃtaj jeju Ńyna ł tutej doŃtojnoŃeŃi horliwoho męcniŃka docęcłoj. ŃŃeŃeŃ- dŃeŃat lęcł je Ńo wot toho cęcłaj mŃŃŃo; a runje lęcłja na dnju nowoho lęcł zanoŃŃowaweŃe cyły katołŃŃi Ńwęcł, połny dŃata napsŃehecł Wocu a połny dŃeŃeŃowŃŃeje wjeŃokocłe radoŃeŃime „Te Deum“; ŃwjećeŃeŃe dŃe lubowanŃ Ńwj. węc na tutym dniu Ńwęcł demantowy męcniŃŃi jubilej.

Tał je nęcł Ńwacłim Pecci męcniŃk, ale kaŃ hižo widŃacłmŃy, bęcłe Ńo wón nimo toho teŃ na wyŃŃe zaŃtojuŃtwa w bamŃowŃŃej Ńłuzbje pŃŃŃŃotowal. Tam joho nęcł dale teŃ nadeńdŃemy. — TęhdyŃŃi bamŃ Wrehor XVI., kotryŃ Ńebi ŃdŃełanoŃeŃ a ŃwęcłomitoŃeŃ młodoŃho męcniŃka jara waŃeŃeŃe, pomjenowł joho za namęcłnka za Benevent. To bęcłe provincia cyrkwiŃŃŃoŃho Ńtata, kotraŃ pał kŃeŃeŃŃtwa wjele Ńtarocłow cłinjeŃeŃe. WyŃŃe hory, hłubocłe lęcł a cęcłmne doliny poŃŃicłowachu mjenujcy kłrobłym rubjeŃnikam a pŃŃemŃnikam (paŃŃerjan) węcłe kłowanŃi. Tola nic na tym doŃeŃ; jami kŃeŃeŃeŃe a zemjenje bęcłu tutym banditam, Ńwęcł wuŃiŃk pŃŃi tym pytaŃy, ł pomocł. Tał hrocłeŃe męcłniwym wobydłerjan ze wŃŃeŃŃ Ńtron Ńracł za zamęcłjenje a Ńamo za Ńiwjenje, a to cłim bęcł, dokełŃ dołal Ńadny namęcłnik njebęcł zamęcł, njeŃtuffi Ńłęcłnikow a jŃŃ pŃŃŃwŃŃta hacłeŃ. Tu naŃtupi Ńwacłim Pecci Ńwoje cęcłeŃe zaŃtojuŃtwa. Lud joho Ń dowęcł powita, dokełŃ bęcł Ńo kłwalba joho ŃprawnoŃeŃe hižo mjeŃ nim roznjeŃka; a lud Ńo njemyleŃe. Węcłny nazboni pŃŃi wŃŃelacłŃŃi pŃŃŃ- leŃnoŃczach joho luboŃeŃiwocłeŃ a pŃŃeŃeŃelniwocłeŃ, ale teŃ kłutoŃeŃ pŃŃeŃeŃeŃeŃe njeprawnym. Tola lęcłna bęcłe Ńo namęcłnik dŃełł pŃŃŃmŃny, poracy joho

straichna khoroscz. A hlej! Lud sřhadzowasche so na zjawne pobożnosće, dokonja procesionj k hnadownym městnam a modlesche so nutrunje k Bohu, zo chcył drohe žiwjenjo lubowanoho bohota hnadnje zdžeržecz a jomu strowotu wróćicz. A modlitwy buchuwusřchane. Njenadžicy, haj spodžiwnje spěschnje wotřorje Pecci. Ale tež dowěra, czeřčiwosć a znapsřeczna pschitřilnosć, kotruž bě strach a nuza zbudžila, bě nětk cžim wěrnischa kručijcha. Zoho zmužitosci, kručosći a sprawnosći pak so za krotki čas poradži, spomnjene njeměry w kraju wuforjenicz. Wupóřłane wójřko džěsche rubježnym pašmam tež w najbóle wotležanych řhowantach na kožu, pschewiny tamne cwołby (bandy) a řhostasche kručje. Tež njehódni knjezojo a zemjenjo njebuchu pschelutowani. Měr a pokoj a bojosc pšched zakonjom wróći so do kraja. Nětk řjadowasche bohoh dawkwótwo, kotrež dotal řhudych wobydlerjom řurowje křóćesche, twarjesche nowe drohi, porjedžesche ratařtowo a wiki, založowasche řhule a cyrkwje a wudospolnjesche řwjatocžnosć zjawnych Božich řlůžbow.

Z wjesolym wobdžiwanjom běsche bamž Ğrehor wo wulřotnym wusřěchu swojoho bohota řlůžchal. Nětk wotwoła joho z Beneventa, zo by jomu řchěřsche a řiřchěče czeřčesche polo džěławosće pšchpofazał; postaji joho mjenujcy za delegata abo naměřnikta do Řerugia w provincy Umbriji. Zoho nowy zarjadny wotřes bě džěřacz křóć wjetřaji, dužli přěni. Tež tu zrudne řečěhwki hróžbneje revolucije, haj mucženja same řiřchěče lud a kraj přubřachu. Pecci rozemjesche mudrje, zash řmilnosć z kručosću zjednocžicz; řroblesche derjezmyslenych k wutrajnosći a zatrařchesche řlůch. A tež do Umbrije wróći so měr, czeřčowanjo a posłuchnosć psched wyschnosćemi, a tež zatečě nowe duchowne a nabožne žiwjenjo. Šdyž za někotry čas bamž Ğrehor jam po swojim kraju pučowasche, zo by so wo prawje a prawdže pschepofazał, a tak tež do Řerugia dojedže, radowasche so tak wutrobnje nad řohnowanym řkutkowanjom swojoho naměřnikta, zo jomu ruku řticejo, praji: „Na zashwidženjo w Romje, na was so dopomnju!“

Lute řlubjenjo so jara bórzy dopjelni. Šižo w lěče 1843 powoła bamž Šoachima Peccia do Řoma a pomjenowa joho za nuncija abo zapóřłanca za Belgisře kraleřtwo. Z dohom pozběhny joho tež na dořtojnosc titularnoho archybiskopa z Damiette. W cyrkwi řwjatoho Ławrejenca, na řamřnym měřtnje, hđžež tutón řwjaty něhdy na řehliwym wóhniřchěžu martrařřku řmjereč wumřě, dóřta wón 13. februara 1843 biskopřku řwjecžiznu.

Bórzy po tym nastupi puč do Brűřřela. Tehdom bě drje pučowanjo wobčezne a wotřuble, wón pak naloži čas k tomu, zo francóřřku řeč, kotruž w nowym zastořnstwje trjebasche, tał pilnje řtudowasche, zo ju za dwaj řyđženjej donawukny. W Belgisřej namata mlóby nunciuř derje zarřadowane wobřtojenja. Kral Leopold I., drje protestant, běsche swojim katholicřkim poddanam řprawny a lubosćiwny řnjež. Bórzy mějesche nowoho zapóřłanca jara lubo; wofebje wyřoko wařesche joho tež kralowna, pobožna katholicřka žónřta, kotraž, kaž něhdy macž Pecci-ec cřlu swoju přěcu a starosć na wukřblanjo řwjajich džěći zložowasche, a husto a cžasto wyřokoho praelata Pecci wo řohnowanjo za džewječřlětnoho řynta — něčřiřchoho krala Leopolda II. — prošesche, zo by tutón něhdy prawje řwědomičje řnježil. — Kralowřke džěći buchuwjenujcy katholicřke mocžehnjene. — Bamž Leo XIII. dopomni so we swojej wyřokej řtarobje řiřchěče rad na řjany domjacy wobřřhod w belgisřej kralowřkej řwóřbjě. — Naž pak pšched kralom czeřčeny, běsche archybiskop Pecci po cřlym kraju wulcy widžany. Řajreňsche wřeselo jomu běsche, widžecz, kał křuty a pobožny

belgiški lud tak jasnje a věrnje swoju dobrou katholicnu zmyslenosć a swoju nještahlaću swěru k swjatej cyrkwi pschi tak mnohich pschiležnosćach wopofazowasche.

Zenož něšto jomu, jako južnokranej, njechasche tycž: mokry powětr a zymne polnóčne klima. Lěkarjo jomu naležnje radžachu, do połodnišchoho kraja so wróćić. Tohodla proshesche nunciu po tsjoch lětach bamža, zo by joho wotwołał. To so tež sta. Prjedy hač pał hiščeje Belgistu wopuščeji, pučjowasche — w nalěžu 1845 — do Němiskeje. Tu wopyta města Aachen, Köln, Mlainc, Koblenc a Trier. Hdych běsche so zaty do Brüssela wróćil, poda so někotry čas do Sendzelskeje; potom pučjowasche pschez Francózske a dwjědže w meji 1846 do Roma wróćo. Tam pał zhoni zrudnu powěsć. Bamž Grehor XVI. ležesche na smjertnym ložu. Pecci njemóžesche swojoho knjeza, kiž bě joho kaž nan lubował, žiwoho wjacu wohladacž. Džžo 1. junija klecjesche pschi joho kaschežu. Tola 16. junija mějesche Rom a katholicki swět hižo nowoho bamža. Kardinal Mlastai-Ferreti bě wuzwoleny a bu pjecz dnjow pozdžišcho jako Pius IX. krónowany. W přenich dnjach swojoho pontifikata posliczi wón wróćenomu nuncijeji wuproschenu audiencu; tu stojesche nowy bamž Pius IX. — a psched nim tón, kiž bě wot Boha wuzwoleny, za 32 lět joho nastupnik byčž.

Pravidla za kšesćanske wufublanjo džěcjo.

Čzafopis „Christliche Familie“ podawa scžěhowace pravidla za kšesćanske wufublanjo džěczi:

1. Budž, sčtož chceš, zo bychu twoje džěczi byli. — 2. Čžin, sčtož dyrbja twoje džěczi čžinicž. — 3. Wostaj so, čžohož dyrbja so twoje džěczi wostajicž. — 4. Budž tak žiwu, kaž dyrbja twoje džěczi žiwe byčž, nic jenož, hdych cze widža a styscha, ale tež tehdom, hdych cze njewidža a nještyscha. — 5. Masch-li na swojich džěcžoch wustajecž, pschepytaj swoje samšne zadžerženjo. — 6. Namataš-li sam na sebi wopacžnosće a hrěchi, tak porjedž so naj-prjedy sam; potom pytaj swoje džěczi porjedžicž. — 7. Rozpomni, zo su twoje džěczi schpichel, w kotrymž ludžo tebe samoho widža. — 8. Dašch-li so sam wšchědnje čžahnyčž wot Boha, potom dažža so tež twoje džěczi rady wot tebe woczahnyčž. — 9. Čžim poslušnišchi sy Bohu, čžim poslušnišche budža tebi džěczi. Tohodla proshesche Salomon Boha wo poslušnu wutrobu, zo by swój lud wodžicž a sudžicž mohł. — 10. Róždy klin mjez Bohom a staršchimi je tež klin mjez nimi a džěcžimi. — 11. Su-li tež staršchi džěcžom z dobrym pschikladom, ale hjez lubosće, runjeja so mješacžkej, kotryž drje swěczi, ale njehřeje. — 12. Staršchiji pschiklad polny wutrobneje, nutrneje lubosće k džěcžom runa so klóncu, kotrež ze swojimi pruhami wšchitko pschehřeje a wožiwu.

* * *

3 Luzieh a Sakskeje.

3 Budyščina. „Mačžica Serbska“ mějesche srjedu po jutrach swoju lětuschu hlownu zhromadžiznu. Rozprawu wo njej móžemy hačle za tydžen podacž.

— Zutrownu póndželu bu nowy farač we Wostrowcu, knjez August Rónsch, jara swjatocžnje powitany a w cyrkwi wot knjeza scholastika Łusćžanskoho z hluboko hnyjacej rěču do wažneho zastojnstwa zapofazany.

Knjezej ean. fararjei Müllereji, kiž so do wotpoczinka pada, zaudawasche so pschi swjatocžnoščach najwutrobnišči džak za joho wulku swěru a dobročiwosčez.

3 Khróščic. Zash je so jutrončzta minyla, a smě so prajicz, zo směmy létušchu do rjaných jobu liczicz. Wjedro běšche dobre, nic jara czopke, ale tež nic zymne. Lětša běšche w Khróščianskim processionje kschizerjow 62 (loni 70) a w kšchtrfškim 27 (loni 21) porow. Wšcho do hromady 89 (loni 91) porow. To njeje so za dolhe lěta wjacy dožiwilo, zo by lětša mjenje bylo hacž loni! Bě inadž to wina, zo běšche loni hrozne wjedro? To drje tola čzešč byla njeby wuznacž! Tohodla w pschichodnym lěčze, da-li nam Bóh žiwjenje a strowotu, pschetročžimy tule licžbu, doniž 100 polne njebudže! Hewan je lětša w dobrym rjedže šchlo, kšiba z někotrymi wuměnenjemi, pschi rózwoičchanju k swacžini w Khróščicach. — Zane zle podeńdženja so nještach; tohodla daj Bóh, zo by so wscho k Božej čzeščzi italo bylo. K létu zash! M. W.

3 Kalbic. Kschizerjow nalicžichmy pola naš tóntrócž 43 porow, wo jedny wjacy dylži loni. Wobžarowacž je, zo hospodarjo sami lepje so nje-wobdžělnja. Za rjane, Bohu spodobne wašchnjo našchich wótow so ničto njemel hańbowacž — a trochu wobčežnosčow so stróžicz, njekšuchja so tym, tosiž wjedro njesu a njewjedro, hdžž so wo snop žita abo lěschu šyna jedna. — Kulowstich kschizerjow bě 83 porow — wjedro, runjež kšonco njesmudžesche, ani pucže so njekurjachu, rjane. Tak dha buchd rjane jutry zash nimo. —

— W „Wjesadže“, z 3. t. m., pschědnoschowašche knjez farat Wjedrich wo „Božim rowje“. Wopyt běšche spoťojacy.

— Kaž smy hewat hiščeže zhonili, mějesche Nadworški procession 19 porow, Bacžonški 23 porow, Wotrowski 28 porow a Njebjelcžanski 27 porow kschizerjow.

3 Kulowa. Erjedu matrownoho tydženja popođnju w 4 hodž. bu našch nowowuzwoleny měščanosta knjez F. Schloissarek z Wrótsławja do swojoho zaštojnistwa zapokazany a to wot landrata knjeza v. Lucke z Wojerec. Hdžž běchu so magistrat a měščanscy pschědstojiczerjo na radnej kšěži zhromadžili, pschědčžita mjenowany knjez v. Lucke najprjedy wopišmo postajenja wot knježetstwa, a na to dopomni nowoho měščanostu z rjanymi šlowami na winowatosčeže, kotrež nětk na so wozmjje. Tón na to wotpoľoži pschědpijanu pschisahu a slubi, zo chce so za zbožo a lepšche města horliwje a ze wschěmi mocami staracž. Na to bu wot wjednika měščanskich pschědstojiczerjow wntrobnje powitany. — Bóh daj jomu žohnowane štkowanjo.

— Lětša jutry bě z našcheje wosady 83 porow kschizerjow; doležž běšche wjedro powšchitkownje rjane, bě so tu wjele stow pschihladowarjow zeschlo ze sušodnych městow a wšow. S.

* (**Znamjo čzasa?**) Kholowacžowje, tosiž maju wěšte lěta a wěšte a hinate samotnosče k tomu, rěčaju hólčžiška. Widžach dha hólčžiško wjesele wštajo wokoło domstoho so z kolbasu zahanječž. Kšonc w hubje, kšonc hiščeže w horščeži, z wuhjenja wjeselny kur a w chłym wokrjesu statoka lubozna wón — šwinječža. — Tutón wobrazk widžach Wulki Šjatk lěta Knjeza 1897 we wšy, hdžžž tež ty so znajech, Bóšle. Znamjo čzasa — nic?

3 cyloho swěta.

Sašļa. K sedmđezatomu narodnomu dnjej a k pjecžadwacečzilětnomu jubileju kralowanja krala Alberta zeńdu so do Drježdžan: awstrijski kejžor

Franc Józef, němski kejžor Wilhelm II., bayerski prync-knjezičejer Luitpold, hesseniski wulkowójwoda, wójwoda Jan Albrecht Meklenburg = Schwerinski, knjezičejer wulkowójwodstwa Meklenburg = Schwerinskoho, šwediski krónprync, ruski wulkowjeič Pawol Alexandrowicz jako zastupjeť cara, nuncius Lorincelli jako zastupjeť swjatoho wótca, prync Kšheščan Schleswig-Holsteinski za jendželstu kralownu, wójwoda Albrecht Württembergski za württembergiskoho krala, naslědnik wulkowójwody badenskoho, zastupjerjo wschěch saksko-dorinskich a drubich němskich wječchowstwow, wójwoda z Genuy hrabja Flanderiski a t. d. Mimo toho wupr aja tež wschitcy w Drježdžanach a w Barlinje pschewymacy wupóslancy kralej Alberteje w mjenje swojich statow zbožopščecza: jakož pruski, bayerski, awstrijski, ruski, jendželiski, šwediski, belgiski, persijski, grichijski, italiski, portugaliski, španski, nižozemski a württembergski. Sultan pósezele wosebitoho póslanca Tewfika pašchu, tohorunja amerikanke a balkaniske staty a Luxemburg. Tež so žekdu deputacije wschěch zwonkownych regimentow, kotrychž šchep je kral Albert.

— Ze wschěch, něhdže 60,000 Drježdžanskich škulskich džěczi je so 700 najlěpschich spěwarjow wubralo, zo bychu kralej česjezi na joho jubileju spěw spěwale. To budže zawěsje krašny a lubjehnujacy spěw.

— Wot nětko změja wróczojězdne fhartki na sakksich železnicach džesaczdniowisku a nic wjacj jenož tsidniowisku placziwošč. To je skónčnje kroczel do přědka. Nak zo so placzižna železnicnych fhartkow tež skónčnje trochu poniži!

Bayerski kral Otto je duchakhoru, tohodla knjezi na joho městnje prync Luitpold. Khorosč kralowa je tajka, zo wón wo ničim wědomja nima. Lěkarjo měnja, zo je so nětko tež jěrchenjaca khorosč pschidała, kotraž pat hiščeje na smjercz njeje, hačruniž so kral lěkowacž njeda. Mnozy čeedža bayerske prawo zmjenicz a prync Luitpolda na krala krónowacž, tola tón sebi njepscheje, zo by so jomu k woli zakon pscheměnil.

Württembergski je swoju wustawu pscheměnila, to rěka, jelizo tež přemja komora k wusudej druheje pschistupi, a jeli so žadanja katholickeje strony dopjelnja: zo ma wučenjo katholickeje nabožiny w škulach jenož pod biskopom stač, zo maja šcule konfessionalne byč a zo ma biskop prawo, kšichtry založecž. Wo noweje wustawje změje druha komora 93 póslancow. Wufalace wólby so wostrowja; šchtóž ma najwjacy hłosow, je wuzwoleny, mataj-li dwaj jenat wjele hłosow, dyrbitaj lošowacž. Dostanje-li pscheměnenjo wustawu zakonisku placziwošč, na čzimž njedwěljemy, poda „Posol“ nadrobnišchn rozprawy wo tomle wažnym, sprawnym a ščěhowanja hódny m wuwicžu parlamentarijma we Württembergu.

— Sutry mějachu w Kasselu ewangelske towarštwa džělaczerjom generalnu zhromadžiznu. Na nej so wupr aja, zo ewangelski zwjazt jenož 90,000 jobustawow liči, mjez tym zo za katholickim 153,000 stoi. To je zwjeselace za katholicstu mjensčinu w Němskej a hnydom tež z dopořazom, zo poměrnje wjacj ewangelskich džělaczerjom k socialnej demokratiji šluscha, hač katholickich.

Podobnje kaž Serbjo a Polacy dyrbja tež drube njeněmske narodnosčeje w najchm kejžorstwje wo swoje pschirodžene prawa bědžicž. Tak čžinja to tež w schleswig-holsteinskej provincy z wulkim wuspěchom Danojo, zo so njebychu zněmczicž dali. Nich k tomu kóncej založene škulske towarštvo ze 4750 jobustawami je w lošchm lěče 13,000 hriwnow wudało za 237 daniskich mlódcow, zo bychu tuczi, Němsku wopusčeziwšchi, w Danскеj studowali a tam

lubożej k narodnosczi wobtruczili. Hdy bychy tola tež Serbjo so taf za swoju narodnu węc zaborili, kaž Danajo! Potom by tež nascha Maczica sobustawy po tyjacach liczila, a Serbowstwo by so młódnje rozwiwalo.

Awstria. Rozujemdrjene zmohi šechzuwarstwa trochu woczichuja, tola k zdoznamu džělu hrabja Thun parlament hiščeje njeje namołowięz mohł. We Wuherstej nuza a njespokojnosć mjez rataciskimi džělaczerjemi dale knjezitej. Na tublach hrabje Cziskowicza so džělaczerjo zrofozcichu a policajow, kotřiz do nich tšělachy, jenoho moriwšchi, domoj wuhnachy.

Ruska z wulkim khwattom nowe wójuške łóžje twari. Dwaj wulkej pancernikaj so bórzy na morjo puschěžitaj. Sej so nihdy njelubi, zo je khinska Zendzelskej pschistaw Weihaiwei wotstupila. Tón leži mjennjch w samnym zaliwje Peczili, w kotrymž je sebi Ruska wot khinskeje Port Arthur „wotnajała“, a móža taf jendzelske łóžje ruskim wujězd do morja haczić. Tuž Ruska Zendzelskej hrozny, zo jej na indiskich a afghaniskich mjezach wotplaczi, jeli wot Weihaiwei njewothlada. Ale tež na khinskim morju Ruska sylnu móc hromadzi. Z dowolnosću sultana je ruske dobrowólne łóžitwo pschěz Bosporus wujěło, kotřez na narańšcho-ajisse morjo 16,000 wojakow wjeze. Hdyž so k tomu hiščeje wopomni, zo tež Japaniska k Zendzelskej runje najwjetšje doměrjenjo nima, a zo japaniske nowiny nihdy pschypuschězjeć njechadža, zo by Japaniska pschistaw Weihaiwei wopuschězila, njehodži so přecž, zo so czorne hrozace mróczjele w narańškej Afiskej džězi a straschnišcho kopja.

Schpaniska. Hacžruniž so hwjaty wóte a tež europške wulkomócnajstwa wo to prócuja, mjez Schpaniskej a amerikaniskimi štatami měr zakhomacž, dha tola wudyrjenjo wóju hiščeje štajnje hrozny. Zda so jenož, zo chce Amerika čžaža nabyć k trěbnym pschihotam k wóju, zo by potom čžim wěšćišcho Schpanisku zbilá. Tuž mnozy mjenja, zo by najlěpje bylo, hdy by Schpaniska hnydom, a to ze wšchim wotmachom wóju započžala, dokelž budže za nju dobyčžo čžim čžeziče, čžim dlěje so wóju wosťortuje. Wo naschim zdacžu wšchał budže wóju na kóždy pad za Schpanisku z njezbožom. Byrnjež samo jako dobyčzerka z njeje wušchła, dha tola Amerika nocha njeda, doniž Rubu, wo kotruž džěn so tu jenož jedna, Schpaničanam njewozmjje. Haj, hdy by Schpaniska taf zadolžena a z wóju na Rubje wosťabjena njebyła!

Bothariska. Wo tym, hacž je so wjetč Ferdinand z tejšozom Francom Šozefom zasty wujednal, chce so wón nětko tež do Roma podacž a bamža wo wodacžo prosyć za to, zo je swojoho syna na prawosťawnu wěru pschělichčizjeć dal. To drje tam podarmo pojědže.

Čžorna Hora. Wjetč Miklawšch dósta wot cara 30,000 repetěrow (flintow) a 30 millionow patronow. — Wokhudnjnym Křesćžanam póšla ruski car 50,000 pudow (1 pud = 32 puntow) mufti, kotřez so k jutram rozdžěła.

Čžiptowiska. Zendzelske wójsko je na Atbarje Mahmudowe čžrjódny 8. hapryla straschnje zbiló. Na jendzelskej štronje padže w bitwje 63 a zranjennych bu 419 z wjetšcha čžiptowškich wojakow, mjez tym zo je na njepšchězelskej štronje pjećža na 3000 derwischom žiwjenjo pschisadžilo.

Wšhelczizny.

* (Prix fixe.) Šcif Feingold, pschětupe na Jeruzalemškej dróžy ma šupca.

„Šcho, luby wujo, byščeje rady? — Mam najnowšche družiny, najnowšche šačonty z Pariza.“

„Anjez Feingold, trjebam zvjerschnit, ale handlowacz njelubuju.“

„Pola nas so njehandluje. Tu je wscho prix fixe («krute» placizny).“
Kupc wubjera sebi zvjerschnit.

„Schto tón placzí?“

„Schto placzí? Nježadam za tón rjany zvjerschnit ani 40 hriwnow, ani 35 hriwnow, ani 30, ani 25 hriwnow nic; rjeknu wam poslednje słowo: dajeje 20 hriwnow.“

„Wšesje schto, knjez Scif. Njedam wam za tón zvjerschnit ani 20 hr., ani 15 hriwnow, ani 10 hriwnow nic; rjeknu wam poslednje słowo: dam wam 5 hriwnow.“

„Schmulo, zawal knjezej kupcej joho zvjerschnit. Stromy wužiwali, knježe!“
O.

Naležnosće našoho towarstwa.

Substawy na léto 1898: kk. 462. Mikławš Robl z Njebjeléic, 463. Can. farař Jakub Wernař z Khróséic.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

k česí swj. Józefej 1 hr.

Za katolsku polěpšerňu: Hrabina Stolberg-Stolbergowa nad Brunowom 1000 hr., knihiwjednik Hekner w Budyšinje 6 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3178 hr. 18 pj. Dale darichu: »Rozkolnicy« 3 hr., při wopyće Radwofskeje Płatoweje Komisije 1 hr. 50 pj. při tom wot Drježdžanskeje zeleneje Hilže, Delanska Patentna Komisija 1 hr., J. B.: jutrowne jejko 10 pj., Maćicarjo we wózyku a) za swětle b) při latarni 1 hr. 60 pj. — 1 hr. 30 pj. (wšitko za druhi zakładny kamjeň), k. Can. farař Herrmann — 2 exx. „Našeje Wowki“ 4 hr.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za Malbiczańsku wojadu. Najrjeńšiji firmowanški dar je „Nowa Jezusowa Winica“ w najlěpšim zwjazku 6 hr. 50 pj.

Žiwnosć na pšchedań.

Žiwnosć čizto 10 w Čzatecach pola Khróséic z 13¼ łórcami grunta a 179,36 dawskimi jednotkami bjez wumjenta a hospodyn je ze swobodnjeje ruki na pšchedań.

Wšcho dalše je zhonicz pola wobjedzerja

Pětra Knježka

w Njeradecach.

Žiwnosć z 20 łórcami pola a massiwnymi twarjenjemi w Radwofskej wosadze je na pšchedań. Wšcho bližšche je zhonicz pola

pschefupca **Nawla** w Radworju.

Swob. zjednoćenjo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy

zhromadzi so létsa přeni króć štwórtk, 28. hapryla, popołdnju w 5 hodžinach, a to pola **Wjenkec** w Khróséicach. Porjad dnja po zwučenym wašnju.

Wo powšitkownu přitomosć prosy

předsyda.

Njedzeli 1. meje (na Wałporu) póndže procession do **Filipsdorfa**; z Khróséic rano w 5 hodž. Woža mšcha, a w 6 hodž. wotěndže. Z Budyšcina w 9 hodž. Woža mšcha, a w 10 hodž. pola pivańnje wotěndže.

Wšchispomnjenje: Schtóž trach so swjatki do Krupki hotuje, tomu ma so wozjewić, zo přenju nóc njewostanjemy w Berggishübli, ale ¾ hodž. dale, w Gottleubje, w hosćencu pola „němstoho kejžora“.

Jakub Schert.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wydawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 17.

23. hapyryla 1898.

Lětnik 36.

Swjedzeń

70. narodnoho dnja a 25 lětnoho knježenja krala Alberta
23. hapyrta 1898.

Radosež a wjesolosež knježešče we wječornych hodžinach 23. hapyrta 1828 w našim hłownym měšće a rozšěrješče so wot tam za krótki čas po cyhym sakskim kraju: Syn běše so prynczej Zanej a joho mandželstej, pryncesy Analiiji, narodził, syn, kotrohož čolo dyrbješče něhdy kralowiska króna debič. A džensa — po 70 lětach — praszamy so: Su so nadžije dopjelniže, kotrež tehdom cyh kraj na noworodženoho pryncy stajese? Tola jšto so praszecž! Měšacy dołho hibaja so tyjacy a milliony rukow, rozpominaja tysacy a milliony wutrobow, šhto bychu swojomu kralej rjanoho a luboho k džensnišchomu dujej wopofazale. A kłodž džensa po wótcnym kraju, luby čítarjo, zastupuj do bydłow sakskich poddanow, do hrodow wojobutych zemjanow abo do suadnych křěžkow khudych džělaczerjow, wšchudžom namafach drje čłowjefow, kotřiž z džakom woczi k njebyu zložuju, zo smědža bydlicž pod miłym knježeštwom krala Alberta. Lubosež a swěra, kotrež so pschi tutej pschiležnojezi pošazuje, swědčitej jajuje wo prócach a džělach, kotrež je našy kral za swój lud rady na so brał, swědčitej wo tym, zo je wón we swojim žiwjenju pytał lěpše jomu wot Boha dowěrjenoho kraja, zo je so jako wječy wopofazal, kotrohož mjeno budže mjez najkhamišchimi pschecy z čěsežu mjenowane. Zoho sławny nan, njezapomnity kral Jan, je wučerjej swojoho syna pisomnje rozestajal, kač chce swojoho syna wocženjenoho mječ. Mabožnosč, póccžiwosč, porjadniwosč a lubosč k wšchitkim stawam čłowjeskoho pomolanja dyrbješče wučer pschede wšchim do mlodeje wutrobny zaschěžepič. Sebje samoho zapřewacž dyrbješče prync Albert wuknyč, pschetož tón, kotryž je pomolan, nad mnogimi knježicž, dyrbi najprjedy wědžecž, so samoho pschewinyč. Zo tak dobre zasady pschi wojebitych darach pschichodnoho krala tež w joho žiwjenju dobre plody nješechu, móžemy drje so nadžijecž. Tak widžimy pryncy a krala Alberta na kóždym měšnje, hđžež Boža wola joho postaji, sławnje štukowacž. Tak widžimy joho jako mlodoho wyschka 1849 w dauskej wójnje, kač wón runja poslednjomuwojakej wóbcžežnosče wójniskoho žiwjenja njeje, widžimy, kač wón w njezbožownej wóbnje 1866 čěsež našich sakskich brónjow zdžeržuje, zo samo napschecžnicy dyrbja pschidacž, Saksojo ju so pod pryncem Albertom, runjež pschewinjeni, tola jako dybžerjo wopofazali, widžimy, kač wón 1870/71 sławu sakskoho wójništwa hluboko hacž do nješchecželsteje Francóžskeje rozšěrja, zo samo sławny Moltka wo nim praji, wón je mjeze wšchitkimi mjednitkami němskoho wójska wšchitto najlěpje wódžicž wědžal; haj, sławu je wón sebi a swojomu ludaj dobył z rozhladniwocžu a mudroscžu, kotruž je we wšchitkich wójnach wopofazal.

Tola wšiche dyžli tuta čěsež placži zawěcže tež jomu samomu lubosč, kotruž je sebi w měruwchych čžajach dobył we wutrobach swojich poddanow. Šhtož je wón po smjerczi swojoho wjele lubowanoho nana Zana w přenjej powěcži, kotruž 29. oktobra 1873 swojomu ludaj pošla, slubił, zo chce prawa swojich poddanow šchitacž a jich zbožo špěchowacž, to je wón swěru pschěz swoje cyke žiwjenjo dopofazal. Šjecž a dwaceři lět knježi nětko kral Albert nad našim wótcnym krajom a lěto wot lěta je rostla lubosč, kotraž joho zjednocža ze wšchitkimi joho dobrými poddanami, a rostla je tež lubosč napschecžo kralowej Karoli, kotraž je jako wěrna macžer cykloho kraja so štajnje wopofazala.

We wosebitej mërje, móžemy drje z dobrým prawom prajieč, je kral Albert swoju hnadu wopokazal našchomu serbstomu ludaj. Mjez přenimi džělemi sakskojo kraja bě našch, kotryž je wón wopytal, a pschi mnohich pschiležnosćach je wón swěru našchoho ludu zjawnje pschipožnal a zastupjerjom serbstoho luda husto na wosebite waschnjo wuznamjenil. A Bohu džak, zo móžemy sebi prajieč, zo smy toho tež džensa hišćeže hódni. Pschetož njech je tež něschožtuli na swěcže so pscheměnilo, našcha lubosć a swěra napschecžo kralej a cyłomu kralowstomu domu njeje so pscheměnila a pomjejšchila, a njech tež džensa kejžorojo a kralojo a wjetchojo a zastupjerjo najdalšich knježecstwow — k najwjetšchaj čěsczi našchoho kraja — psched trónom našchoho krala so zhromadžuja, wutrobnišcho a swěrnishcho njedyrbje ze žanoho hortu a ze žaneje wutrobny klicžecž hacž ze rta a wutrobny našchich Serbow:

**Bóh zohnuj a schlituj našchoho lubowanoho krala Alberta,
kralowu Karolu a wschitke šlawy našchoho kralowstoho domu,
Bóh zohnuj jich!**

Słowna zhromadžizna „Maczicy Serbskeje“.

Na létušchu porjadnu hłownu zhromadžiznu „Maczicy Serbskeje“ bě so srjedu po jutrach wurjadnje wulka licžba jeje sobustawow w Gudžic hospčencu w Budyšchinje zeschla. Nowotwar serbstoho doma je mjez sobustawami widomnje nowe žiwjenje a hibanje zbudžil, a tohodla bě drje tež tajka žadna mnohosć sobustawow ze swojim wobdželenjom pschi hłownej zhromadžiznje wobswědčieč chcyła, zo jich spěchowanjo zaměrow „Maczicy Serbskeje“ a nowotwar serbstoho doma žiwje a wulcy zajimuje. Hdyž bě towarštwowy pschedyda knjez kanonikus scholashtikus Luscžanski pschitomnych wutrobnyje powitawšchi zhromadžiznu wotewril, pišmawjedžet knjez kanonikus farar Škala sežehowacu rozprawnu wo towarštwowym štuftowanju w minjenym lěcže a joho wobstojnosćach poda:

Prěni króč po wulkotnej jubilejnej zhromadžiznje našcheje lubeje „Maczicy Serbskeje“ smy so džensa na porjadnu hłownu zhromadžiznu zeschli. Spominajcy na tamnu zhromadžiznu, na kotruž běchmy so wjeselili a swěru pschihotowali, dyrbymy sebi wuznacž: Naš, kotřiz swój narod a łubu Maczicu jako joho reprezentantku sebi wysoko wažimy a wutrobnyje lubujemy, je wona z nowa pozběhnyła, z nowej nadžiju napjelnila, tež k dalšchomu džělu a woporam zahorila. Tola mjez našchim ludom njeje toho zbudženja a narodnoho wožiwjenja docpěla, kaž móžachmy a dyrbjachmy to wocžatowacž. Tež dale budže to hłowny nadawł kóždoho wěrnoho sobustawa našcheje Maczicy, spjacych wubudžecž a liwlich zahorjecž. To so zawěseče nam poradži, hdyž budžemy my sami wschudže, pschecy a wopravdže so pokazowacž jako wěrní Serbja, Serbja ze słowom a štuftom, Serbja nic khalby a čěseče a zathodnoho wužitka dla, ale Serbja z njesebicžneje lubosće k swojomu narodej, k drohotnomu herbstwu swojich wótcow.

Tež létušcha porjadna hłowna zhromadžizna, kotruž po dokonjanym 51. lěcže našchoho towarštwa wotbhwamy, je jubilejna zhromadžizna. Lětsa mjenujcy dokonja so 25. lěto, zo ma Maczica swój samšny dom. Stary Maczicžny dom, kotrohož derje wurjedženu podobiznu je nam „Lužica“ (číslo 3. 1898) pschijněšla a za dalšche časy wobkhowala, bu 26. junija 1873 towarštwu „Maczicy Serbskeje“ pschipisany. Mócnny wubudžet narodnoho

žiwjenja mjez Serbami, našch njezapomnity Smolet, je z wulkeje wutrobotosću a njewiščednej prócu nutrne žadanjo Macžicy, zo by swoj dom mēla, do skutka stajil, podpjerany wot spodžiwnje njesebicžnoho a woporniwoho pscheczela, našchoho patriarchi Gornika. Wulka bēšche starosć, kotruž tutaj wjednifaj Serbow na so wzajchtaj, a cyle pschedsystwo „Macžicy Serbskeje“ z jeje wubjerkom je czežke lēta wulkeje starosće a wiščelakoho bēdženja pschecziwicz mēlo. Njewustawaca próca našchich wjednifow pak a mōčna podpjera nadobnych pscheczelow našchoho naroda, w nowišchim cžaju wobstajne, wutrajne prócowanjo mlōdschich wōtczinow, kotrychž mōže našch narod z horbosću swojich mjenowacž, su dofonjale, zo starý dom z ležomnosću — ze spōčatka nimale cyle na dolh kupjem — nētko cyle Macžicy šluscha bjeze wschoho dolha. To je wuspēch a plōd minjenych 25 lēt Macžicžnoho doma.

Tola kaž je cžłowfke žiwjenje na tutym swēče same bēdženjo, tak tež „Macžica Serbska“ chce dale swoje žiwjenje wopokazacž z bēdženjom. Nowu wulku starosć je sebi napokozila, inadž wjetšchu, dylžli je prēnja byla. Na truschku serbskeje zemje, kiž ma serbski byč a wostacž, chce wona pozbēhnjenu widžecž wopomnik serbskeje lubosće a swēry, serbskeje džakownosće pschecziwo swojim horliwym ģnam, kotrijž su swoje mjena na wēcne jej do wutrobny zapisali, wopomnik serbskeje horliwosće za pschichodne iplahi. Z tym je Macžica započjala nowe pol-lētstotetka — a džena hižo widžimy jo wupinacž mōčne murje nowoho doma, twarjenoho kaž za wēcnosć. Zepjerajo so na wuprajenje wēchwustojnych, zo mōže so bjez stracha dom twaricž na ležomnosći, kotraž je zaplacžena, byrnje so cly twariski pjenjež požčicž dyrbjal, je Macžica tōnle twar započjala z dowēru na woporniwosć swojoho naroda. Tole dowēra jo njeje w tej mērie dopjelniča, kaž mōžachmy wocakowacž. Ģiščke je naležnosć nowotwara Macžicžnoho doma pschedmjet, za kotryž su jeno male wobmjezowane truhi zahorjene. Našch lud ģiščke nazdala stoji. Tōn dobycž, tōn tež zahorjecž, je a wostanje tež dale nadawf kōždoho wērnoho macžicžnika.

Nowy dom rofče a pozbēhuje jo — tola tōn, kotryž je z mlōdosťnym duchom jōn jobu wobzamknul a pschecy za njōn rēcžal, tōn, kiž je z radošťnym zapalom joho zakladny kamjeŋ psched lētom klādł, tu wjacy njeje. Tež našch Ģmisch je wotwołany z pola njewustawacoho džēla a swērneje prócy, wotwołany wot Boha, kiž nam, potomnikam slabym a ujenazhonitym, wjetšche džēlo, wjetšche zamołwjenje dowērja. Tuž dha „njespuščajmy nadžiju rjanu“, našchi prjedownicy naš wołaja, za nimi, do jich stopow stupajcy, džēlajmy a pytajmy z cžescžu wuwjesč, šchtož su woni započeli!

Pschedsystwo a wubjerk mējšchtaj po iwjedžeŋstej jubilejuej zhromadžiznje 7 poseđenjow, w kotrychž bēšche wjac kōbcž tež ģnydom twariski wubjerk jobu zhromadženy. Dofelž dyrbjachmy za nowotwar trēbny pjenjež požčicž, dyrbjesche jo wurjadna ģlowna zhromadžizna powołacž, kotraž jo potom 22. decembra wotbu. W njej zhromadženi pschedsystwu polnomōc dachu, wot tudomneje mēščanskeje nalutowarņe 90,000 ģrinnow za 3³/₄ % k nowotwarej požčicž.

W zastupjerstwie „Macžicy Serbskeje“ je jo w minjenym lēče dwoje wažne pschemējenje stako. Na mēstno ģnjeza fararja Jakuba, kotryž bē swoje zastojnstwo jako mēstpschedsystwa zložil, wuzwołi jo ģnjež farar Mōzaf za mēstpschedsystwa a na toho mēstno ģnjež rēcžnik Ģyž w Wuŋschinje za wubjerkownika. Po ģnjereži ģnjeza D. Ģmische, cžestnoho pschedsystwa „Macžicy Serbskeje“ a pschedsystwa jeje wubjerk, wuzwołichu zhromadženi ģnjeza fararja Dr. Ģencža we Wjelecžinje za wubjerkownika a ģnjeza kapłana Andrickoho w Ģalbicach za

naměřitnoho wubjerkownika — wscho to po wustawkach z kooptaciju, sčtož so z tutym hłownej zhromadžiznje wozjewja.

(Sčbnczenjo pschichodnje.)

Ligota-Turawfska (Głut-Turawa).

Kaž smy swojim čitarjam hižo wozjewili, je w małym rózku tutoho lěta knjez Michal Zur z Gólska w Ligocze-Turawiskej za fararja stajeny. Nětko tudy někotre powěsće wo tej wosadze podawamy, čerpamy je z lista našeho luboho pscheczela.

Wosada Ligota-Turawfska ma tři wsy, Ligota, Kadlub a Sattrzow-Turawfski; w kóždej wsy je cyrkej, w kotrejž so Bože služby wotbwyaju a Najswjećiške zakhowuje. Wosadnych je tu 2400; je to potajskim mała wosada w pschirunanju z druhimi we woktrjesu Horujoschlezyuskeje industrije ležacym. Duchownske džěło runje na jenoho knjeza dosahuje, ujeje joho pschewjele a móže so wscho z dobrej khwilu dokonjeć. Lud je we wosadze jenož pólski, burški lud, z kotrohož wulke słyh kóžde lěto do němskich stron na džěło jězdža. Industrije tu do cyla nimasch, a tohodla lud tež telko njewobsynje, kaž hdyž druhdy w Hornjej Schlezyuskej. Me khudži tohodla jara ujejsmy, maja džěn moji wosadni w naškej Raiffeisenowej nalutowarńi, kotrejž pschedstojer ja sym, na 200,000 hriwuow na dani. Se to rjana juma, hdyž sebi pomyslu, zo ludžo jenož $\frac{3}{5}$ kraja wobshnu, $\frac{2}{5}$ je knježe (Majorat Turawa). Tež druge wobstojušce su cyle spotojace, tak zo sym jara zbožowny a spotojom, hdyž móžu w tajkej wosadze skutkowacž. Ludžo su tu kaž wschudže druhdy duchownomu dobri, posłuchaja mješcnika, hdyž sebi z uimi wobkhadžecž we, lěpje hačž najlěpšce džěči swojich staršich. Mam wjacu dyžli jedyn dopofaz za to a to z najnuwischoho čžasa, tak zo němske herjecanjo na pruskich Polakow za moje wokoliny najnujenje płacži. Džakuju so Bohu tohodla z cykeje wutrobny za to. Farfska cyrkej drje je drjewjana, ale rjana wumolowana; fara a k nej slušace hróžje a bróžnja su krasne nowotwary. Tež cyrkej chc sebi, da-li Bóh, bóržny nowu natwaricž, jeli nam Bóh tón Knjez dale měr wobradži, zo móžu sebi pjenježy na nju nahromadžicž, so wě njež pólskim ludom. Kole a kufi ma tu fara jenož wokolo 8 kórcow, tak zo móža so jeno kruwa a šwinje džeržecž. Wosada je kolowokolo z dalokimi a pschez milu jchěrokimi lěsami wobmjezowana; leži w Dpolskim (Oppeln) woktrjesu. Na železniczne stacije Klein-Rottorf, Sellowa, Zembowicy abo Malapane je wschudže jenak daloko, na 13 kilometrow. Lěsy a wulki džěl polow slušcha do majorata Turawy (hrabja von Garnier), kotrejž ma 46,000 jutrow ležomuošči. Powětr je strowy a čerstwiy, njeřafajeny.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšina.** Soho Majestošč kral je knjezej kanonikej fararjej Zafubej Wernarnej w Khróječicach, kiž je psched někotryni dnjami 70. lěto swojoho žiwjenja dokonjał, jako pschibóznacžo joho zařkuzbow w mnoholětnym duchowniskim zastojnstwje, rycerški kšhiž I. klasy Albrechtowoho rjada spožčkil. Toho runja je Soho Majestošč knjezej Turijej Wandže, dołholětnomu tachantstomu registratoraj jako pschibóznacžo swěry w zastojnstwje čžestny kšhiž („powšchitowne čžestne wuznamjenjenje“) spožčkil. Wobčemaj knjezomaj bu tele wuznamjenjenje pjatk 22. hapryla na tachantstwy psched zhromadženy

konfistorium, kotrež je to tež wuskutkowało, swjatocznje pschepodate. — Wjele žboža wot redakcije!

— Knjez P. Leo Lehmann, kiž běsche po wopuščenju kłóschtra Marijnce Dvězdy něhdže pol lěta kaplan w kłóschtrje Marijnym Dole, je wot swojich wyschich zas do Čzech powołany a za kaplana we Wysočanje postajeny. Echťw na joho městno do Marijneho Dola pschidže, njeje hiščeže znate.

— W Brnje na Morawje je běku sobotu, 16. hapryla, popoldnju w 4 hodžinach zbdžnje w Knjezu wumrěl frater Pantrac Glawich, sobustaw kapucinstoho rjada. Fr. Pantrac narodži so we Workleach a zastupi we swojim 24. lěče do rjada kapucinow, kotromuž je pschilujchal 40 lět. Po dolhej a bolostnej khorosceji je joho Bóh wotwołal w starobje 64 lět. Njeboh Fr. Pantrac běsche hač do swojeje smjereče swěteny Serb wostal a je ze swojej domizny w stajnym zwisťu wostal; wón běsche swěteny čítař „Katholfskoho Bosola“. Namuknywšchi dospołnje čěštku rěč bu hižo psched lětami do kłóschtra w Brnje pólšany, hđžež je dolho ze wschey swěru we swojim rjedže dželal. Bóh chcył jomu wěčny wotpocžinł a bohate njebjeske myto spozčicž.

3 **Lubija.** Wulke wjeselo mějachmy lětusche jutry. 3 Drježdžan dónidže powěsčž, zo je ministerium skónčnje dowoliło, zo smě so w Lubiju katholicsta schula založicž. Wězo pak nam knježestwo hnydom zasy zdžěli, zo wot njoho žaneje podpěry so nadžecž njesměny. Dola swj. Józef budže wěsče nam dale pomhacž; hač dotal je našche próstwy widžomnje wuskujchal.

3 **Hóžanta.** Našcha wučerěnja, kotraž ma wot 14 lět sem hižo pschey wjacj hač 120 džecži — schťož je po zakonju najwjetšcha licžba za jenocho wučerja — spocžina nowe schulste lěto ze jezchomacymi licžbami: 1. rjadownja, 6., 7. a 8. lěto, 26 hólcow a 29 hólcow = 55 džecži; 2. rjadownja, 3., 4. a 5. lěto, 19 hólcow a 32 hólcow = 51 džecži; 3. rjadownja, 1. a 2. lěto, 15 hólcow a 20 hólcow = 35 džecži, potajkim dochyla 141 džecži a to 60 hólcow a 81 hólcow. Pokracžowanjsku wučerěnju wopytuje 9 mlodžencow. Na dželawych dnjach khodži w pscherězku 40 džecži na Božu mšchu, kotraž so do schule čžita. W stacionam khodžejche w minjenym posče a w poslednim adwencže na nježelach po mšchporje 100 džecži we pscherězku. Na wopyt stacijonow su so tu z wopřědka, to je psched 10 a 15 lětami, wschelacy hněwali, dženja nic wjacj; to je dopokaz za to, zo wutrajnosč dobudže. * *

3 cyłoho swěta.

Salska. Wjacj dnjow dolho hižo su Drježdžany swědł horliwoho wótečinskoho hibanja. Ze wschěch róžtow sřhadžuja so deputacije, zo bychy kralej Albertej hóladowale. Ze spodžiwnej čerštwosceju pschijimuje kral wschědnje hač na 40 tajkich deputacijow a za kóždoho z jejich sobustawow ma słowěčo lubosče. Srdjedu pschednjese jomu tež serbska deputacija z božopřichęza Serbow, wobštojaca z ff. kanonika Herrmanna, a fararjow Jakuba a Waktarja, z 12 šwjedzeńscy wupyschěnych katholickich družkow a 13 ewangelfskich knježnow w licžkatych kapach. Echťwórtł hóldomasche mjez mnoho druhimi deputacijemi tež katholicste duchownstwo. Lužica bč zastupjena pschey swojoho tachanta knjeza biskopa Ludwika z knjezomaj scholařtkom Luščanjskim a kanonikom Skalu.

— Wšchi skladnosceji kralowoho jubileja wudželeja so bohatscho hač hewal wschelakore wuznamjenjenja. 3 našchich znatych bu rěčnik Seyfert za justicž-

nohó radu, hamtski sudnik Leidler w Scherachowje za sudniskoho radu pomjenowany, knjez kublet Bjech w Libonju dósta pomjshittowne zaslužbne woznamjenjenje a knjez kublet Schewczik we Wudworju zaslužbne woznamjenjenje krajnje wobory. Někotrym druhim hiščeže podobne počesežowanjo kežeje.

Pruska je Polakam a wězo tež delnjolužiskim Serbam „krajne“ jutrowne jejko wobradžila. Wona je mjenujcy wšchem swojim zastojnikam, haj jamo wučerjam w krajinach z mšchanej narodnošću z wošebitym pjinom psychikaža, zo bychu stajnje a wšchudže, drje hladcy a rozhladnje, ale tola fruce a wěseže za němcowstwo džělali. Zo pólske a tež tajke němste nowiny, z kotrychž hiščeže kšesjezanjski sprawny duch wěje, tute wukazmo nješkwalu, rozemi so jamo. Wšchetož zastojnikow postaja a płaczi stat a nic němcowstwo, woni maja potajim stataj a nic němcowstwom služicž. W pruskim stacže pak su Polacy (3 milliony) Serbojo, Dawojo, Francózojo atd. runje tak kšmani poddanojo kaž Němcy, a dawaja runje tajke dawki kaž tuczi. Zastojnik, njech je sudnik abo hamtman abo wučer, abo hewak šchtó, dyrbi so potajim, kaž sebi to tež statua wustawa, jeli tež nic po pjiniku, dha tola po duchu, žada, za wšchitkich statnych poddanow, bjez džiwanja na rěč a wěcu, z jenajkej lubošću, swěru a swědomitosěžu staracž. Nowy wukaz njezrunawa so tuž z kšesjezanjskej sprawnosěžu, kotraž je „zakład kralestwow“ a město, zo by wzajomne žiwjenje wšchelatic narodow pod samim knježstwom pschecželil, wón ludnošć skerje rozdwója a rubi njeněmskim poddanam dowěru k sprawnosězi zastojnikow, kotřiž su uwozowani na němškej stronje stacž. Wón pak je z dobowi tež jawne naponinanjó, zo bychu Polacy a Serbja čžim kručžichu hromadže stali a Wóšske prawa swojeje narodnošče swědomicže šchitali. Wšchetož po Božej woli smy, šchtóž smy: Serbja!

— Šdžž w zymje nowiny wo kšorosězi Wišmarka wšchelaté pišachu, poda jo ze zarjadnistwa telegrafiskich powěseži inspektor Bruns do Friedrichsrub, zo by jo pscheswědčil, hačž a kak dalofo su tajke nowinaške powěseže wěrne. Pschichodny smy wjětcha Wišmarka, hrabja Rautsau, pak Brunsa z tajtimi čsežeranjachy słowami powita, zo joho tutón wobškorži. Rautsau bu w minjenych dnjach k 50 hr. kšostanja a k wozjewjenju wusudženja zasudženy.

Wostrija. Wóndželu pschija kežžor deputaciju města Prahi z mšezanoštu Bodlipnym na čžole. Deputacija pscheshe kežžora, zo by stajnje jedyn sobustaw kežžorskoho domu na Hradšchinje bydlil. Z radošću jej kežžor to pschilubi.

— Kežžor Franc Šbžef bu pjatk w Drježdžanach z wošebitej čsežcu pschijaty. Z Drježdžan so do Riffingskich kupjel poda.

Rom. Sultán je nanjet swojoho ministerstwa pschijał, zo by pschi Watikanje tež turkowski wupóšlanc šydil. Tuž drje z tym tež japoschtóški delegat w Konstantinoplu diplomatiskije wážnosče nabudže. Šendželsta „Temps“ (najwážnišcha nowina nic jenož Šendželsteje, ale trach cyłoho swěta) chce wědžecž, zo fo Francóžskej tónle wotpohlad sultana njelubi, dokelž je wona šchitala katholicow w ranšchich krajach, a zo wona tohodla w Romje pschecžiwno založenju turkowskoho wupóšlanstwa škutuje.

Španiska so hiščeže z jenajkej horlitwošću k pschinucženej wójnje hotuje, kotrež wubuchnjenje je wšchědnje možno. Wšchez 4 milliony dobrowólnych darow je so hiž na rozmnoženjo wójniskoho lóžnistwa nazberalo. Na Kubje je nashwilnje pschimér (abo wotpocžowanjo brónjow) wuprajeny. Zběžarjo pak jo wjele po nim nježložuja. Amerika kupuje lóžže k wójnje, woła wojatow

pod brón a pokazuje Španičzanam džej a strašnišeho swoje nawótjene zuby. Wšchě prócowanja swjatoho wótea a wulkomocow wo zachowanjo měra zdadža so podarmo byčž. W amerikańskej „jstwie repräsentantow“ (našha druha komora abo sejm) žadachu 324 zapóslancy kaž džiwí wójnu, mjez tym zo jenož 20 za měr hłosowachu. A podobny duch wěje w senacze. Tajkomu žadanju ludowych zastupjerjow njemóže přäsident Kinley napscheczo stupieč, a tuž w najbližšich čaju wójna wudhri, za kotrečej bėdy budže Amerika zamokwjomna. Wuidže-li wona jafo dohyczeika z njeje, njebudže jenož Španiiska shtodowacž, ale cyła Europa. Tuž je nadawł europšich statow, zo z najmjeńšcha moralnje Španiisku podpjeraja pschecžiwu njesprawnyhm chycžam pschczmórníkw.

Ruška jara wěseče a zbožownje w Rhuńskej postupuje. Za to šwedeči tež audienca, kotruž měješe ruski wupóslanc w Rěfínku, Pawlow, pola Rhuństoho fejžora (boydochana), zo by jo jomu w carowym mjenje za wotšupjenjej Port Arthura a Taliemwana z wokolnym krajom a morjom a za pschizwolenjo železnicznoho twara tam podžatowal. Mjez tym zo šwedeča cuzy póslancy hewal jenož z pschczmórníkwom wysokeho Rhuństoho zastojnika swoje pišmo fejžorej pschepodacž, dowoli jo Pawlowej wurjadnje, zo jam hačž k trónej fejžora stupiwšahi jomu swoje pišmo do ruki da. Na to jo fejžor pozběže a džejše: „Sym wulcy jara zwjeseleny nad telegramom ruskeje majestoscze. Pschcz 200-lětne wutrobne pschczekštwu našchaju fejžorstwom, kotrež je w poslednim čaju ze zwjazowym wucžinjenjom pošlynjene, jo w pschchodže hišchče bóle wobfrucži.“

Nalezność našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 464. Mikławš Šolta, časnikar w Fiume, 465. Alfons Parezewski, advokat w Kaliszu, 466. W. D. z B., 467. Jakub Gławš z Róžanta, 468. Madlena Wincarjec z Pěskec, 469. Pětr Walda z Pozdec, 470. Michał Lebza z Khróšćic, 471. Pětr Ledžbor z Kozarie, 472. Jakub Mječhela z Łusća, 473. Mots Bódlík z Worklec.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 763. Jakub Mječhela z Łusća.

Zemřety sobustaw: Pr. Pankrac Gławš, kapucin w Brnje na Mozawje. R. i. p.

Za katolsku polěpšerňju: njemjenowany ze Z. 10 hr., njemjenowana ze Z. 5 hr., Horjanska gmejna př. k. Rjedu 26 hr. 70 pj., Časćanska gmejna př. k. Špitanka 50 hr., kapłan Jakub Nowak w Budyšinje 25 hr., Mikławš Nowak na Horje 5 hr.

Za serbski fond krala Alberta: k. Pětr Rocho, twarski mištr w Sernjanach 3 hr.

Za Khróšćansku khorownju: grofina Monika Stolberg-Stolbergowa nad Worklecami 1000 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3190 hr. 68 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., Delanska Patentna Komisija 2 hr. + 1 hr., štož widžeć chce mój rjany štom, njeh »bim« da za Mačićny dom 20 pj., za 4 exk. „Našeje Wowki“ Włada, tow. serb. sem. w Budyšinje 8 hr., Mlynk-Cemjerčanski w „Lišćej Jamje“ namakał 60 pj., za 2 čč. „Łužicy“ H.Č.K. 50 pj., Š., šwalča, 50 pj., Č., wowčerjo-nje-wowčerjo 60 pj. **Zapłać Bóh wšém dobročerjam!**

Za terciarow: Zemřel je Jan Medl z Kamjenca. R. i. p.

Běrnj, magnum bonnm, ju na pschedań: w Bacžonju čyšlo 1.

Kamjenste lath. Šilžbjecžine towarštwu zněje njedželu 1. meje w hojčencu „pola města Drježdžan“ wječor w 7 hodž. **zabawny wječor** z džiwadłom a ze wšchelatimi špěwami.

A tomu pscheproschuje

pschchodštwo.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Endowy časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 18.

30. hapryla 1898.

Lětnik 36.

Wo jubileju našeho lubowanoho krala.

Tajkich swjedzenjow, kaž našch luby wótcny kraj w minjenych dnjach, drje budže z czeška žadny drugi kraj swjecić z móć. Tak mały hač našch kraj je, dha su w tychle dnjach tola woczi cyleje Europy, haj, wšchěch civiliziro-
waných krajow zemje k nam pohladować, a zawěšće wšchitcy su so sobu radowali z nami.

A šhto je činiło, zo runje naše swjedzenje so tak powšchitkownje swjeczachu, tak derje radzichu, tak daloko a šchěcoło pschipoznachu? Niczo druge, hač wulka nahladnosć našchoho najhorchjšcho lubowanoho krala. Zoho wulkotna powaha, joho wažnosć to čini, zo je kral Albert w rjedze nětčyšich knjezerjow swěta sobu najbóle czeščený. Njeh wob-
džiwamy joho wulku wustojnosć we wójnšich naležnosćach, dospołnje pschi-
póznatu wot samoho Moltki, njeh spominamy na joho powšchitkowne duchowne
dary abo wědomostnu a wumjěšću zdžělanosć, njeh wobhladujemy joho
swědomite džěło w skutkach měra, njeh zwjeselimy so na joho spodžiwnje
luboščiwym, haj, sprostym wobthadze ze swojimi poddanami, wšchudžom
namašamy knjezerja, kiž swoje wyšole mějno zawěrnó wupjelnuje.

Žadny džiw tohodla, zo su wobhydlerjo Sakskeje z tajkej wutrobnej
radosću a z tajkej horliwosću swjedžen swojoho lubowanoho krala swjecžili,
a wšchitko činili, z čimž jeno móžachu swoju horcu lubosć wopofazacž.
Njeje žane město, žana wažnišcha wjes była, hdžež njebychu swjedžen swojoho
krala sobu swjecžili. Drježdžany wosebje běchu kaž srjedžičežo tutych
swjedzenjow, tak tež srjedžizna wšchěch swjedženšich zarjadowanjow. W spo-
džiwonym blyščežu stojishe město, stojachu hlowne drohi w tutych dnjach, hdžež
najnahladnišchi wjeřchojo Němškeje a sušodnjeje Rakuskeje so wokolo
najšchoho krala zhromadžowachu, zo bychu jomu z wěrnym počesćowanjom
tež wuprajili najwutrobnišche pschecža.

Tale pomščitkowna lubosć, kotraž je milliony po pscheczu krala za dobre wotpochladańa woprowała, je tež Toho Majestoscź wulcy zwjeselila. To je wošebje spóznacź z lubosće polnych słowow, z kotrymž kral so cyłomu krajej dźakuje.

Tuž dha wobkhowajmy našchomu krajnomu wótczej tule lubosć w dobrych a zlych dnjach a proschmy Boha, zo by nam hišćeje mnohe, mnohe lěta zdźeržal tele drohotne žiwjenjej najchoho wjelelubowanoho krala Alberta.

Słowna zhromadźizna „Maczicy Serbskeje“.

(Stónčzenjo z čyśla 17.)

Ž rozprawy pokladnika, k. pschekupca Mjerwy, so zhoni, zo je Maczica w minjenym lěće měła dochodow 4008 hr. 35 pj. a wudawkow 3983 hr. 3 pj., potajkim zbytkta 25 hr. 32 pj. Zo su loni wudawki wjetšce byle, dźyli hewak bywaju, ma so z wjetšchim wudawkom za jubilejne spišy wušwěćić. Zamoženjo Maczicy jako literačneho towarštna wuczinja nětko 5145 hr. 6 pj. Wo rozprawje rewišorow so zlicžbowanjso za prawe spózna. — Knihšlědnik, knjez fantor Kaplet, wozjewi, zo je Maczica loni 7198 exemplarow jenotliwych knihow a spišow wudała. — Ž rozprawy zarjadnika (staroho) Maczicžneho domu, knjeza fantora Bartka, so zhoni, zo je dom w minjenym lěće 1352 hr. 28 pj. wunosčka pschinyjst, a zo je so za nowy dom lońšce lěto 9181 hr. 57 pj. dobrowólnych darow namdało. — Wo knihowni njemóžeske knihownik, knjez seminarsti wyschšchi wučer Fiedlet, žaneje rozprawy podacź, dokelž je knihownja w tu khwilu tak hromadu stłóčžena, zo so tam skoro nihtó hibernjež njemóže. Tak hětsje hačž budže móžno, maja so knihi z dotalnoho wuzkoho rumčžka do nowoho domu pschenosyć. Hižo drohotna knihownja Maczicy, w kotrejž su wšchelake jara žadne a něfotre spišy, kotrejž su jeno hišćeje w tym exemplaru z cyła dóstacź, by sama hódna byla, zo so nowy dom twari. — Wo wubjerku „Maczicy Serbskeje“ so wozjewi, zo je po smjerczi D. Smišcha knjez farač Rubica za pschednydu wuzwoleny. — Dale podachu hišćeje jenotliwe wotrjady swoje rozprawy, tak twarsti, wo kotrymž bě hižo we słownej rozprawje rěč, rěčžejpytny, kotryž je 3 posedženja měl a jebi knjeza Dr. Muku za pschednydu wuzwolil, narodopisny, kotryž swój program w čyšcheczu wozjewi, hudžbnny, kotryž je 2 zhromadźiznje měl a wošebje wo narodnych hłosach a spěwach, tež serbskich rejach dźěla, za cžož wošebje k. Symant, Dr. Bilk a Skodenk stutkuj, pschirodopisny, kiž mějeske pod nawjedowanjom knjeza Fiedlerja jenu zhromadźiznu, a stónčnje delnjolužiski wotrjad, wo kotrymž knjez fantor Jordan wozjewi, zo je w minjenym lěće dwě knizy wudał. Tež druhe wotrjady, kaž belletristiski, pädagogiski a historisko=starožitnostny, bóržy do žiwjenja stupja.

2. Jako druhí dźěl dženstoho porjada scžehowaske wopomnjeńška rěč wšchšchoho wučerja Fiedlerja za njeboh čžestnoho pschednydu Maczicy, knjeza D. Smišcha. Ž hlubožo začutny a horlwny słowami sławjeske knjez rěčnik njewšchědnu wažnošć a powahu zemřětoho wjednika Serbow, wopřijmo wošobu, njesprócne stutkowanjo a docpěte žohnowanjo tutoho horlwnoho serbskoho wótcžinca. Na pohnuwace słowa knjeza rěčnika postanydchu wšchitcy, zo bydchu wopomnječžo njeboh knjeza Smišcha čžesčžili. Tusamu čžesčž tež wopozkazachu pschitowni wopomnječžu njeboh k. fararja Domaschki. — Dokelž bě

z njekeđzbnosću czijchczejnje prawoczasne wozjewjenjo dženjuisheje hlowneje zhromadźizny w němskich hamtskich nowinach jo zakomdžiko, njemóžejše jo dalšchi pschedmjete dženistoho porjada wobstaracz, mjenujuc pschemenjenjo někotrych postajenjow nashich wustawkow, štož jo tohodla na pschichodnu porjadnu hlownu zhromadźiznu wostoreži. Tuž jo pschenđe k tšecjomu hlownomu dźelej dženistoho porjada,

3. k namjetam. Njez kanonikus farar Hermann wulcy pschipoznawajo zaskužby knjeza kantora Bartka jako zarjadnika Maczicžneho domu staji namjet, zo bychu pschitomni knjeza Bartka za czestnoho pschedsudu twarštkoho wubjerka wuzwolili, štož tež wschitey z postajenjom jenoħósnyje jeziniču; tohorunja pschitomni knjeza Bartka tež za czestnoho pschedsudu pädagogiskoho wotrijada wuzwolichu. — Sdyž bëchu dale pschitomni knjezej pokladnikaj Mjermje za njesebicžne zastaranjo wschelakich dźelow wo pokladnicu swoj dźak wuprajili, wobzamknj zhromadźizna na namjet knjeza fararja Kubicy, zo maja jo jobustawam, kotřž jo z placzenjom komdža, pominanike listy škaz. — Dofelž jo dźelenjo zarjadnistwa staroho a nowoho domu njeradži, kloži knjez kantor Bartko dotalne zastojnstwo jako zarjadnik Maczicžneho domu a doweri jo tele nětko jobu najwažniše zastojnstwo w Maczicy jenoħósnyje knjezej rěcznikaj Chžej w Budyschinje. — Z někotrych stron je jo štrach wuprajil, zo změja jenotliwe jobustawy za wulke wudawki nowoho domu rukowacz a tak pschichodnje wulke risiko na jo wozmu. Tohodla jo zjawnje wupraji a na to pokazo, zo po wustawkach „Maczicy Serbskeje“ (§ 6; I) su jenotliwe jobustawy jeno ze swojimi 4 hrubnami lětnoho pschinoschka zawjazani, jeno 4 hr. potajim rukowanjo wuczinja. — Dofelž knjez rěcznik Chž z pschijecžom zarjadnistwa Maczicžneho domu z wubjerka wustupi, bu knjez redaktor Smoleť za porjadnoho a na toho wěšto knjez tachantski předať Šafub Šchemwžik za zastupnoho wubjerkownika wuzwoleny. — Dale rěčejše jo wo wudacju nowych muzičkich khorow, za kotrymiž nashje spěwanike towaštwu wosebje žadaja; knjez Dr. Muka slubi, zo khoru wida, hdyž jeno w prawym czaju rukopisy dōstanje. Dale rěčejše jo hiščeže za postajenjo dweju kolporterow za woznoschowanjo a pschedawanjo Maczicžnych spisow a za pilne skutkowanjo finansneje komisišije. Naposledku pokazowashe jo jobustawam krajna kniha Evangelie knjeza Mirosława, kotruž je serbiske pōšlanstwo z Barlina nashcomu mušejej pōštalo, za cžož jo dźak wupraji, a wozjewichu jo postrowjenja zwonkownych jobustawow. Tež jo ućotre nowe jobustawy do Maczicy pschijachu. Zhromadźizna škucži jo po zwucženym waschnju z wuspěwanjom spěwa „Hiščeže Serbstwo njezhubjene“.

Po zhromadźiznje mějeshe hiščeže knjez rěcznik Parczewski z Kalischa jara zajimawy pschednoschł wo serbskich starožitnosćach a tak maja jo khowacz. Pschednoschł jo w Časopisu „Maczicy Serbskeje“ woczijchczi.

Bōh špožč „Maczicy Serbskeje“, zo by wažne nadawki, kotrež su z nowym domom počzake hiščeže wjetše a czežiše byč, swoje počue žohnowanjo!

3 Ružicy a Šafsteje.

3 Budyschina. Najdostojnišchi knjez biskop budže jutše njeđzelu 1. meje w Radworju pobocznej wōltarjej konsekrirowacz, 3. meje budže w Kalbicach a 30. meje w Budyschinje firmowacz. pr.

— Katholsti seminar je nowe schulste lěto ze 94 schulerjemi započal, a to z 85 seminaristami a 9 präparantami. Do I. rjadownje kłodža 11 (mjez

nimi žadyn Serb), do II. rjadownje 12 (mjez nimi dwaj Serbaj: Andrici a Rječka), do III. rjadownje 11 (mjez nimi tjo Serbja: Pětranc, Čzoch a Hejduščka), do IV. rjadownje 17 (mjez nimi jednu Serb: Mjeń), do V. rjad. 17 seminaristow (mjez nimi dwaj Serbaj: Lipič a Renner) a 4 präparanczi (mjez nimi dwaj Serbaj: Čyž a Nachela), a do VI. rjadownje 17 seminaristow (mjez nimi pjećo Serbja: Zanca, Čzemjera, Lipič, Mět a Womčerk) a 5 präparanczi (mjez nimi dwaj Serbaj: Šantuš a Čzoch). Potajkim khodža w tu khwilu 17 Serbja na seminar, z kotrychž so 13 na wučerstwo pschihotuja. Bóh dať, zo bychu wschitcy swoj wotpohlad docpěli, a tak katholicke serbske schule do podobneje nuzy wo wučeri njepschischke, kajkaz mjez lutherstoserbskimi hižo knjezič pocžina.

— Dobry pschiklad je wschčm našchim serbskim towarštwam „Wjesada“ dała, wuhotowawšchi ke kralowomu jubileju 24. hapryla pschyn swjedžen, wobstojacy ze swjedžensteje rěče f. kanonika Skale, z džiwadlowoho pschedštajenja, mjez kotrymž so zhromadne spěwy spěwachu, a z bala. Knježny hrajerki nazbérachu mjez rejemi pschěz 60 hrivnow za „krala Albertowy jubilejny fond“.

— K rozprawje, kotraž bu wo serbskej zbožopschějacej deputaciji w čisłomaj 90 a 91 „Budyšich Nowin“ podata, z pscheczelnje strony šzěbowace pschispomnjenjo dóitachmy: Šdnž bėchu wschitke družki swoje hrónczko z wulkej wuraznosću wuprajile, poda so kral do krotkeje rozmokwy ze šobustawom deputacije, kanonikom Herrmannom, joho so mjez druhim prashejo, z wotfel je jatož poslednja stojaca družka, kotraž drje z přenjej z najjańšichim hłošom a z najpschihódnjšichim wurazom rěčezhe. Wo potornym wotmokwjenju pschepoda potom špomnjeny knjez wustaw „krala Albertowoho jubilejneho fonda k podpjeranju potrebnych wučerškich wudowow w šakškim kraleštwje“, do zeleneje moirejeweje mapy položeny, z něhdže tutymi słowami: »Waschu kralowisku Maještosč dowolam sebi hiščeze w mjenje a po poručnosći komiteta za hromadženje pjenježneho fonda k podpjeranju potrebnych wudowow zahe zemrětych wučerjow w šakškim kraleštwje najpotornišcho prošyc, našchu založinu jatož „krala Albertowu jubilejowu založinu za potrebne wučerške wudowy“ najmilošejiwšicho pschispoznac, wustaw teje sameje z mojeju rukow najhnadnišcho pschijecž a nam dowolicz, zo šmėny po škónczenju swojich dobrowólnnych škladowanjow wo definitivnym wuspěchu tychšamych najpoinižnišcho rozprawu podacž.« Na to so kral pscheczelnje podžakowa, wza „wustawu“ do swojeju rukow a poda ju potom jenomu swojich dwóřskich knjezow. — Čyła audienca našheje deputacije njeměšche dlěje tracž, hacž jenož 5 mješčinow, kaž tež drje nimale wschitkim druhim deputacijam so wjacu čzasa pschizwolicež njehodžeshe. Za kóždy džėn pschija kral něhdže 40 deputacijow, na našchim dnju bėšče jich 39 a my bėchmy pjećadwachta. Džiwacž so tak něchtó njemóže, zo dyrhjachu wschitke narěče jara krotke byčž a zo někotrežtuli za to wumyšlene słowo njerěčzane wošta. Woprawdže k wobdžiwanju bėšche, z fajej čzerštwosčju a čžilosčju kral wschitke z tutymi audiencami zjednoczene wobčeznosče znjeje; jato šedmdžesacžlėtny štarc zwjeseli so bohudžakowano hiščeze dobreje štrawoty. Kralowej zdachu so audiency čzežo padacž, wosebje drje jej dolhe štaczo kšetro k wobčeznosčji pschihndže, dokelž so huščišcho pschestupowashe. Kral kaž tež kralowa so widžomnje na našchaj deputaciji zwjeseli, a tak je šasama swoj pschewozaty zamėr wėžo došpolnje docpěla.

— n.

Ž Šhrošecje. Wschihoty k dwójnomu jubilejei Šoho Maještosčez našchoho najmilošejiwšchoho krala Alberta čžinjachu so tež w našchaj „metropoli“ někotry

čas do předsa, zo by so jubilej samón na pschistojne wafchnjo a ze zahorjenošću swjećil. Tohodla běšče někotry čas přjedy komitej pola tudomneho pschepupca Zarjenka zestupil, zo by swjedžeński porjad postajil. W druhim posjedzenju wobzamkny so porjad a komitej da jón ze zjawnym wozjewjenjom a pschibitkom na zjawne. Wozjewjene pscheproschjenje wufhadža wot Nascžanjskoho kasina a Khróscžanjskoho spěwafskoho towarštwu „Zednoty“ a wot mnohich tu so šhadžowacych mužštwow, kotrež běchu na bitwischěžach 1854 w Schleswig-Holsteinje, w Čzechach 1866 a w Francózskej 1870—71 sobu wojowali; tež wjele tajkich běšče so tym pschizamklo, kotřiž běchu swoje woještske lěta w měrje z čješću wufonjeli. Swjedžeński porjad sta so w sečehowacym rjedže: w předsu hudžba, potom khorhoj „Zednoty“ a za njej slawni wobdžělnicy horjeka spomnjenych wójnow pod wjedzenjom jenocho z čješću wufłuženoho podwyschka, kotryž mějesche tež komando nad cylum časom, potom Nascžanjske kasino, a „Zednota“ ze swojimi wjednikami. Krasny bě to tola napohlad, hdyž hudžba k hiežu zapiska a wjednik poručži „wobrocžić“ a zasy „dopředsa marsch“. Mohi stajachu so kaž po groče, a wutrobny čepjedu polne zahorjenošće za jubilara wótenoho kraja, wudebjene z dwěmaj, tšjomi, štyrjomi, haj pjećimi a šhesćjimi čestnymi znamjenjimi. Tu kóždy muž zasy swoje znamjenja a wuznamjenja k čješći pschijese, hdyž běchu přjedy dolhe lěta šhowane ležale — a prawje taf. Hdyž běšče nětk swjedžeński čas do cyrkwe zastupil, započža so w pjećich pobožnosć z wustajenjom Božoho čěla a stónčži so z Božim požohnowanjom a kaczonškim „Te Deum laudamus“. Wo pobožnosći zestupa so zasy čas w spomnjenym rjedže a čěhnjesche z derje zarjadowanej hudžbu po wšy hač k Wjenkec hošćencej. Hdyž bě do dwora zastupil a běchu hudžbne zynki wufłincžale, rozwjaza so swjedžeński čas, a swjedžeń započža so w salsi jamej. Knjez kanonik farar Wernar, rječer I. rjadownjce sakskoho Albrechtowoho rjada, běšče swjedžeńsku rěč dobročěwje na so wzal.

(Škónčenje pschichodnje.)

3 Nowostic. Mnjenu srjedu wotpalisčtej so w naškej wšy dwaj statokaj. Woběń wuńdže rano w 7¼ hodž. na kuble Michala Müllera (Kopjenka) w bróžni — na kajke wafchnjo, wě sam Bóh. Wěšita njebě, kur štuwasche k njebju runje, a wysoki stołp wozjewjesche njezbožo tež dalischim wsam. Hdyž wschat štwawy pschijědžechu, bě roznjemdrjenu žiwjoł pola Kopjenkec swoje džělo hižo dokonjal. Pschi tym spalisčtej so mještschej swinjeczi, na kotrež běchu z šhwatkom zabyli. — Šižo so zdashje, zo je po wschem; tu wschat zapali so druhi statok, twarjenja Satuba Krala, kotryž bě dyrbjal kublo wopušchězjeć, a po kotrymž běšče wěšty Bernhard Mueller, ichewe wot Drježdžan, kublo wot Wiskopicžanskoho „Fröhlicha“ nabył. Dofelž bě wscho sama šloma a drjewo, palešče so tež tu rychle. Pozdžijcho zebra so tež wěšit: bohudžat wschat do wšy njestojesche, ale ze wšy. Sewat budžesche drje wöheń hiščeze někotromu statokaj sobu kazal.

3 Grunawy pola Wostrowca. Młode jutry pschijědže wyskofodostojny knjez scholastikus Surij Luscžanjski jako zastupjer najdosťojnišchoho ordinariata a konsistoria w Budyschinje, pschewodžany wot wjeledostojneho knjeza probsta w kšichtrje Marijnym Dole, Wjacławawa Toišchera, a mnohich druhich duchownych, do Grunawy, zo by dotalnoho kapłana w Seitendorfje, knjeza Surija Ršchizanka, kotrohož bě hnadna knjeni abbatissa Michaela w Marijnym Dole za fararja do Grunawy powołała a najdosťojnišchi ordinariat a duchowne konsistorium w Budyschinje pschipobznał, jako fararja w mjenowanej wosadže zapokazal. Wo swjatocžnym časuh do cyrkwe a po wuspěwanju kěrluscha

„Veni sancte Spiritus“ rěczesche knjez scholastikus z hluboko hnujacymi a powuczacymi słowami k wošadze wo męschnistim zaštojuštwje, kak je męschnik wot Boha wšohowědomoho wošadze hižo wot wěcznošće postajeny, kak je pošlany nic wot swětneje wyšchnošće, ale wot zaštopjerki Božeje, katolskeje cyrkwyje. Z psichkladom iŕaelskoho ludu, kotryž njechajše na tych, kotrychž bě jomu Bóh pošlak, pošluchacž, wotewri dóńt abo wošud teje wošady a toho luda, kotromuž słowa męschnikow nicžo wjacj njeplacža. Napominasche tež nowoho fararja z wažnymi słowami, zo ženje zabyl njeby, zo ma wysokeho zaštojuštwa dla tež tež czežłoho zamolwjenja so štajnje bojecž. W tutej špomoznej bojošći dyrbi so tohodla prócowacž, wšče dušche za wěcznu zbóžnošć zdžerjecž. Za wšchitkich ma so staracž, a za tych najbóle, kotrychž ludžo radj zabudu. Dyrbi so prócowacž, wšchitkim wšchitko bycž. — Po tutech słowach, kotrež na wšchitkich widžomnje skutkowachu, pschepoda knjez scholastikus nowomu fararjej cyrkwinj klucž, klucžik za tabernafel a ščeženje kniži jako znamjo, štarošće za Boži dom a Bože služby, zo ma najšwjecjšije czełko Jezusowe šwěrnje šhowacž a wudželecž, zo ma Bože słowo pilnje po wukładowanju šwjateje katolskeje cyrkwyje křesćanskomu ludej wukładowacž. — Nět džakowasche so nowy farar, zo je jomu duchowna wyšchnošć tak wažne zaštojuštwo doměrika. Prošesche šhromadženu wošadu, zo by ščežepnošć z nim měla a ženje na joho dobrej woli njedwělowala. Potom šwjecšesche tak zapořazany farar přenju šwjatocžnu Božu mschu we šwojej a za šwoju wošadu. Šwjatocžnošć škóncži so z džakom, kotryž zapořazany „Te Deum laudamus“ špěwajo k Bohu ščelesche. — Nazajtra so w pschitomnošći wjeleboštojnich knjezow scholastika, probsta z Marijnoho Dola a dotalnoho fararja Růnišcha cyrkwinške zamóženjo a wšče Grunawškej cyrkwi šluchace wěcy pschepodachu.

3 Drieždjan. Kaplan Karł Kretšmer, rodženy 1. junija 1868 w Ščěrachowje, a na męschnika pošwjecženy 8. decembra 1892, je 27. hapryla zbóžnje zemřel. R. i. p.

3 chłoho swěta.

Salska. Šubilejne šwjatocžnošće su so minyle. Z ředka hdy drje je so žanomu swětnomu wjeřšej tak powšchitkownje a tak wutrobnje hołdowalo, kaž našchomu lubowanomu kralej k joho dwóžnomu jubileju. Bohu budž džak, zo je wón z tak špodžiwnej cžilošćju a cžerstwošćju wšče napinanja šwjatocžnoho tydženja pschetral. Wo šwjedženjach šamych nadrobnišcho pišacž, njeje nam ruma dla móžno. Šodamy tohodla jenož hiščeže nětotre špomnjeńki. We wosebitej audiency bušhtaj wot Šoho Maještosče krala Alberta tež pschijataj knjezaj probtaj našchju klóschtrów, kotrajž jomu wosobne klóschtrise džěla pschepodašhtaj. — Deputacija woseju komorow wozjewi kralej, zo štej k jubileju 3 milliony hriwnow na wutwarjenje kralowšoho hrodu pschizwolitoj. — 22 zaštopjerjo měštw a gmejnow pschepodachu Šoho Maještosčiji 4,790,000 hriwnow jako kapital za 516 špomoznych wustawow, ke kralowštomu jubileju založenych. — Pšchi kralowškej hošćinje pola ministra v. Metišcha wunješe bamžowy nunciuš Lorencelli jako wupóšlac najwyšchšoho šweršana swěta na jubilara šlawu. Kral je joho z wyšchšim rjadom wuznanjenil. — Na pořhódnjomym cžahu wobdžěli so 14,000 wošobow. 20. hapryla wječor pak psched kralowškim hrodom 1300 wošakow piškasche.

— Dofelž něčejšije šudništwome twarjenja w Budyšćinje njedošahaju, maju so njedalofo rataršjeje šhule bórzy nowe twaricž, a je financna komišija

druheje komory namjetowała, zo by jo ke kupjenju twardschoho městna 140,000 hriwnow pschizwolilo.

Němſka. W Reuſſu młódscheje linije je jo 31. měrca tſityſacte Raiſſe-eijenowe towařiſtvo založiło.

— Na interpellaciju centrumschoho zapóſlanca Szuncle, kak knjezeſtvo nuzy na džélawnyh ludže na kraju wotpomhać mēni, wotmołwi prufſi miniſter rataſtwa, zo dyrbi jo pschichodnje póſtkim džélaržerjam z Ruſſeje a Galicijeje pschěbywanjo w kežorſtwje hačž do 1. decembra (dotal ſmédžachu jenož hačž do 15. novembra w Němſkej woſtač) dowolicž ležohodla nic trajnje? Praſchěničto pomocneje redakcije, a zo maju jo ratarjam wojacy, kſoſtancy a ſchulſke džěči z wjeſtſchej zwólniwoſću k džělu pschewoſtajecž. Něſchto, ale mało.

Rom. Potym hačž bē ſwjaty wótc jutry 300 póſtkich pučowarjom w ſwjatocžnej audiency pschijał a k nim kraſne a luboſčepólne ſłowa rěčał, kotrež ſu jo po joho žadanju w póſtkich nowinach woczisčěžale, zhromadži wón 20. hapryła 1500 Belgicžanow (Wlamow) we wójwodſkej ſali wofólo ſebje. Z tutych ſluſchěſchě něhdže 600 džélawomu ſtawej, wo kotryž džěn jo Leo XIII. z woſebitej luboſću ſtara.

Španiſka. Wójna z Ameriku je wudyrila. Wulka zahorjenoſč knježi po cylum kraju. Pschěz 10 millionow dobrowólnych darow je jo hižo na rozmnoženjo kóžniſtwa nawbało. Dola pjeněz wſchaf ma k tomu Amerika wjacj a tež jejne kóžniſtvo je mčniſche, amerikaſcy namórnikojo (matrozajo) a wojacy pať jo ſchpaniſkim runacž njemóža. Woprawdže wuwncženych wojakow maja džě zjednocžene ſtaty jenož 30,000 a organijowaných milicow 120,000, tať zo wójniſka ſylnoſč něhdže 150,000 muži wučžini; w Šchpaniſkej pať 250,000. Wójuſke kóžniſtvo zjednocžených ſtawow ličěſche 1895 61 kóžni z 150,000 tónami, z 215,000 kóſſkim mocami, z 380 kanonami a 13,000 mužimi. Šchpaniſke kóžniſtvo mějeſche 1893 do wójny kſmaných kóžni 119 ze 101,000 tónami, z 175,000 kóſſkimi mocami a 14,000 namórnikami.* Z toho je widžecž, zo je amerikaſke kóžniſtvo nic drje po ličžbje kóžni, ale po jich wulkoſći a mocy ſylniſche hačž ſchpaniſke, a to čžim bóle, hdnž ſu zjednocžene ſtaty lěta wſchudžom nowe wójniſke kóžne pschikupowale. Wójuu pať njerožudži ličžba kóžni ſama; ale pschede wſchim wuſtojnoſč nawjedowarjom a zmužitóč a wutrajnoſč wojakow. Tohodla mamy dobru nadžijn, zo wuwncžene a něhdy ſlawnje znate ſchpaniſke brónje ſprawnej wěcy k dobyčžu dopomhaju. Šchpaniſke kóžniſtvo nawjedujetaj admiralaj Manterollo a Ceruera, amerikaſkomu rozfažujetaj Schley a Sampſon. K bitwje hičheže dóſchło njeje, jenož někotre čžołny ſtaj ſebi njepſchěčzelej dotal jedyn druhomu wzałoj.

Ruſka. W 360,000 kilom. wulkim džěle Ruſſeje knježi hłóć dla nje-poradžěnych žnjow. Knjezeſtvo ſežele tam muķu a pschijimuje w čžěčcy domaphtaných krajinách džěči darmotnje do ſchulſkich wuſtawow.

— Z Baķu-a jo piſche, zo ſu tam nowe petrolejowe žórło najſchli, kotrež wſchědnje 5000 centnari naſty wumjetuje.

* Teke ličžby wuwzachmy ze ſtatnoho leſſika. Wo druhich, drje mjenje ſpuſchčžomnych žórłach pať maja wone něhdže tónle napohlad: Kóžniſka móć Šchpaniſkeje: 46 kóžni z 10,000 namórnikami a 700 kanonami; zjednocžených ſtawow: 82 wójniſkich kóžni z 13,000 mužimi a 600 kanonami.

— Socialdemokratiju, kotraž so tež tu a tam w Ruskej hibacž počina, wychnosč kručže podkřóčuje. Tak bu w Pětrohrodže 86 wošobow, nětotre tež w Moskwyje, Kiewje a Odešy, přez tajnu policiju jatych dla rozšěrjenja socialističskich mysličkow.

Albanija. Wošydlerjo 33 wšow, něhdže 5000 wošobow, su so z prawoflawneje do romisko-katholiskeje cyrkwy wróćyli a wupóčzeli bóržy wošobitu deputaciju k swjatomu wóteč.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 474. Michał Haša z Ratarjec, 475—477. z Drježdžan: Filip Rězak, dwórski kaplan pola J. Kr. W. prynea Jurija, Jakub König, Marija Domaškec.

Sobustawy na lěto 1897: k. Filip Rězak, dwórski kaplan pola J. Kr. W. prynea Jurija w Drježdžanach.

Za cyrkej Mačerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Mikławš Delan z Boranee (słužowny w Kozarcey) 6 hr., J. P. z Č. H. 3 hr., M. H. Č. z Rad. 23 hr. 50 pj., Mrklawš Šolta z Rapworja 4 hr., na Markec-Hickec kwasu w Khelnje 6 hr., Haňža Bukec z Worklec 3 hr., Mikławš B. z R. 1 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Njeznata přez k. šolastika Łusčanskoho 100 hr.

Za šulu w Lubiju: H. Šafer w Jaseńcy 10 hr., ze zawostajeństwa njeboh Marije Bukec z Jaseńcy (z podžela jeje sotry Hany Bukec w Budyšinje) přez k. kan. a konsist. assess. Skalu 100 hr., k. Jakub Wićaz a J. Glawš z Róženće 13 hr., k. A. Eiselt w Lějnje 10 hr., Madlena Pječowa w Libonju 20 hr., Haňža Cyžowa w Baćonju 3 hr.

Za katolsku polěpšerňu: Hana Pólkec z Konjec 5 hr., Dr. N. 10 hr., Schmiedek 5 hr., Kernowa z Drježdžan 15 hr., z Wostrowca (2. dar) 28 hr. a (3. dar) 3 hr., Jurij Graf 5 hr., Grofic Jan 3 hr. a Herta 2 hr., ze Seitendorfa (2. dar) 12 hr., z tachantskeje cyrkwy 3 hr., Michał Wornač z Miłočic 15 hr., njemjonowany 60 pj., Königshain 100 hr., Russdorf 60 hr., Schönfeld 15 hr., překupc Prinke w Žitawje 50 hr., major v. Zwaec 10 hr., ze Šerachowa (1. dar) 335 hr. 50 pj., Dr. Deutschman 10 hr., M. M. z B. 20 hr., J. S. 10 pj., seminarski wyšši wučer R. Plewka w Budyšaje 10 hr.

Za serbski fond krala Alberta: Delanska Patentna Komisija — kralowske pososedzenjo 10 hr., P. T. 10 pj., Pětr Rocho, twarški mištr w Sernjanach 3 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3204 hr. 58 pj. Dale darichu: za Radyserbowu »Wobradženku« k. kaplan Fr. Jedlička z Worklec 1 hr. 50 pj., byrnjež noceyl, dyrbiš widžeć, hdyž tu stoji! 10 pj., štóž sej z listom, »bim« za dom Mačićny njech da, 10 pj., Delanska Patentna Komisija 70 pj., Rozkolnicy 1 hr. 95 pj.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratstwa „Žezušoweje Wutrobny“ a „Zapowšchtowna modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu meji Bohu woprowacž: „**So by so čzešenjo najswjećiškeje Anježny rozšěrjato.**“

Towarstwo katolskich rjemjeslnych

budže jutše ujedźelu 1. meje wječor we 8 hodžinach kralowy jubilej swjećić, pschi čymž budže so tež džiwadlo hracž. Podwólnje pscheprošujuje
pschedydstwo.

Štó by chcył **holcžku**, kotraž ma hiščeže 3 lěta do šule khodžić, a za kotruž ma nan na tydžen 2 hr. 50 p. placžić, do swojoho domu pschijecž, zo by tam wostala? Dfferty móža so na redakciju pólacž.

Katoliski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 19.

7. meje 1898.

Lětnik 36.

Zrudna jutrončka.

Hdyž bě so nowa, wot Luthera wučena wěra tež we Łužicy wupšestře-
wacž počala, běchu wošebje němcy zemjenjo a wobšedzerjo ryczerkublow
(Serb z cyła žadny ryczerkubler byčž njesmědžeske), kotřiž nowu wučebu pschi-
wzachu a ju na swojich wobšedženstwach z lesežu a mocu zawjedowachu.
Samo na sebi hižo lincey katolikowje, woni zloheženu wěru čim radšcho
pšchitachu, dokelž jich ta wot duchowneje wyšnosćeje wušwobodži a jim
w cyrkwinškich naležnosćach wulku mócu pschepoda. A tak běšce to tež
w Radworju. Jutrončka běšce 16. hapyryla 1623 zaswitala a wošada
wjesoła, zo ma zas prawohu duchowpastyryja, pschihotowajšce so, po dlějšichim
pschetorhnyjenju zas jutrowne jěchanjo wobjeržecž. W lěcže 1620 bu tehdomny
katoliski farar pschez Šhrystofa z Minkwit nad Radworjom wuhnaty a
lutherški předač Balthasar Měrcžin bu jako farar za Radwoř postajeny.
Woltarje so z cyrkwy wotstronichu a wumjetachu, paramenty a katoliske
debjenstwa buchu zanicžene a měšchnista drašta rozpschedata. Za to buchu, zo
by so ludej lubiko, ławki a kletka wobnowjena a nowa dupa postajena.

Zola wjeselo ryczerkublerja njedyrbjeske pschedomho tracž. Kažž bě so hižo
prjedy wjacj křoćž pospytało, lutherskich fararjom tudy postajicž, kotřiž pak
dyrbjachu so pozdžišcho zas wotšalicž, tak dyrbjeske tež Měrcžin zas Radwoř
wopuščežicž. Cyrkej stojiske w tajkich časach wošrocžena, dokelž so z cyła
žane Bože služby njedžeržachu. Najdłěje je so tudy Měrcžin jako farar
zđeržal. Ale hačž runje Łužiske stawy a tež jaske kurwječch za tu wěc wu-
stupichu, tola rafuski kejžor Ferdinand (dt. Odenburg, 28. julija 1622) postaji,
zo ma so zas, kaž je prjedy njeměrom bylo, wšchitko zarjadowacž, lutherški
farar wotštronicž, cyrkwinške wěcy, kotrežž běchu na bok šajene abo rozpschedata,
zajhž zarunacž a katoliski farar postajicž.

Hdyž běšce so z Minkwit najprjedy na fararja Młónka (Müller, Molitor)
wobrocžil, wot njoho prjedy wotehnatoho, kiž pak wotpofaza, bu Jan Wencel

Olenius (Wolent), kaplan w Khrbščicach, za fararja do Radworja powołany a 8. februara 1623 swjatoczuje zapokazany. Tón pak je malo wjeselosće, ale wjele zrudoby w tutym zastojnstwie nazhonieč dyrbał. Semu z tutych zrudnosćow čcu džensa naspomnieč.

Sutrońciza 16. hapyła 1623 bě so, kaž hižo spomnich, pschiblizila a swjatoczne jěchanjo dyrbjěšče so po starym wafachu wotbywacž. Žako běchu kšichizerjo pola a kšichiznu cyrkej wobjěchali, wróčičihu so do wšy, zo bychu tež wokoło farskeje cyrkwie jěchali. Knjez z Minkwiž pak běšče mjez tym wrota z hozdžemi zabieč dał, hajnikow a druhich zastojnikow z mjeczemi psched wrota poštajil, zo by jěchanju wokoło farskeje cyrkwie zadžewał.

Ž toho nastja nětk krawna bitwa. Šěcharjo z džela z toni zeštakachu, a někotři z nich bėžachu pschez staru schulu na zwónicu a zwonjachu so pomoc. To bě nastork za žony, z čypami a widłami jěcharjam na pomoc chwatachu, a krawne puhi so poczachu. Wjele z wobeju stronow bu jich ranjenych a jedyn kón zaktóty. Tola knježi zastojnicy dyrbjachu skónczuje cofacž. Woni nětk schit na hrodže pytachu. Psched tym běšče, kaž hiščeže je nětko widžecž, čzahaty móst. Šdyž běchu zastojnicy nuts, bu móst ščehnjeny. Burja, hdyž do hrodu njemőžachu, z kamjenemi wofna wubichu. Potom podachu so do zwonka ležaceje pıwatnje. Tam běšče mjez druhim tež pıwo, kotrež bě knjez za so warieč dał a swojim najlěpšim pscheczelam porjedžecž dawajše. Te burja wupichu, a ščtož njewupichu, dachu z piczelow wuběžecž. Potom podachu so do swojich domow. Knjez pak nětk pschez tak mjenowane zadnje (woweče) wrota služownika wupōšla, kiž dyrbjěšče hnydom do Budyšina jěchacž a tam próstwu wo wojeršku pomoc pschepodacž; dofelž su joho poddani w zběžku. Na wječor pschindže tež polk wojakow do Radworja. Tudy pak knježěšče čžichi mēr, dofelž burja we swojich domach wo mērje spachu, tak zo wojacy pschiczinu njemőžachu, pschecžiwu nim zakrocžicž. Woni buchu tohodla do forcžny „pola lilijow“, nětk Čžepicec hoščene, do kwartırow pōšlani. Šdyž běchu so burja wuspali, pschindžechu tež do hoščene a pschıpijachu sebi bratrowšcy z wojakami. Wojacy woštachu 3 dny w Radworju, a dofelž žane njemērny njeňastachu, žašy wotežehnjechu. Knjez pak dyrbjěšče wščitke kšōšty, kaž tež naczinjem ščtodu zaplacžicž, ščtož so na 144 tolet woblēži, dofelž bu sudnišcy wuprajene, zo je wón na wščitkim wina a njeje prawa mēl, jěcharjam zadžewacž. Běšče to po tamnišchich pjenježnych placžiznach nahladna žuma.

Pschıspomnjejo. Njewopschıjomne je, zo pschi založenju lutherskeje cyrkwie we Łupoji w traktatach widatnych pišachu, a so na Minkwiža powoľachu, zo je w tym čžaju jenož 3 katolskich wobšedžerjow bylo, a zo je wosaba nowu wērnu pschıwzacž čchēla, wot knještwa pak w tom zadžewana byla. Pschıstajicž pak so tola ma, zo z Minkwiž wopravdže w jenym pschıpısmje na direktorow „čžiškeje konfederacije“ praji: „Žo je joho poddanstwo, z wıwzacžom 3 wobšedžerjow, luthersku wērnu pschıwzalo.“ Žo to wērno byč njemōže, pokaze kšichizerški procesion, kotruž so wot tšoch wobšedžerjow njeby wıwječž hodžal. Žarška wjes Kamjenjeje, kotruž bě tehdomny Radworški knjez Sigismund Beer wokoło lēta 1400 fararjeje w Radworju ze wščitkimi prawami daril, njestojěšče potajkim wjac w Minkwižowym poddanstwie. Ža wjes je pschecy katolska woštala, a žanoho lutherskeho fararja njeje jako wosadnoho dušchowpıstırja pschıpōžnała. Žo spōžnaje so wosebje z nastawka: „Der Dchje als Gegenreformatör in Radibor“, kiž bu w jenej njekatholskej němškej protych psched

někotrymi lětami woczisćezany. Pšchi postajenju nowoho fararja w Radworju mějesche tutón prawu, jebi najrjeńšeho wola pola Kamjenczanštoho Scholty z hrdže wubracz. Hdyž nětk postajeny lutheriski farar so toho prawa džeržo po wola póšla, da jomu Scholta wotmolwicz, zo wón joho jako najatoho spoznawa, nie pak jako wojadnoho fararja, a jomu wola njeda. A tak pšchistaji tuta protyha, je był wol z pšchiežinu, zo reformacija w Radworju pšchewjedžena njebu. Kr.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Wuczeŕ tachantskeje schule, knjez J. Semant, je stawiznu cyrkwy „Mascheje Lubeje Knjezje“ abo jakož najbóle slyšajiny „Serbiskeje cyrkwy“ w Budyšcinje spisał. Podawki, kotrež wopomina, su jara zajimawe, wosebje za farskich wojadnikow. 150 exemplarow je knjez spijował k rozpschedadžu daril a wumoshł za katolsku polepschewnju postajil. (Sladaj naweshł w džensnišchim czjile „Kath. Bšla“.)

3 Budyšcina. Mjeđzelu 1. meje zemre tudy knjez Jakub Kral, wuczeŕ w tachantskej schuli a organist pšchi serbskej cyrkwi. Wtoru wječor bě joho Boža ruczka zajala; czežka thorošč hnydom wulki strach wubudžesche, dokelž bě cyla prawa strona zlemjena, tak zo bu thory sředu doma wobstarany. Mjeđzelu rano dokonja, swoje žiwjenje doščahnywšiji starobu 62 lět a potdra mēšaca. Wtoru popoldnju bu joho czělo k rowu donjesene, pšchewodžane wot hluboko zrudžeujeje swójby, tudomnych duchownych a wuczerjow, teč mnohich kollegow z kraja a tudomnych lutherskich schulow, a wulleje slyš wojadnych a pšcheczelow zemretoho. Knjez Kral narodži so 16. mēra 1836 w Radworju. Dokonjawsiji swoje studije bu 1856 pomocny wuczeŕ a pšcheshydl so 1859 do Wotrowa, hdžež z mladoštnymi mocami jako wuczeŕ a organist 9 lět hač do 1868 skutkowsche. Pšchewšiji 5 lět w Czornecach bu jutry 1873 do Budyšcina powołany, hdžež je hač do swojeje smjercze, ruuje 25 lět, skutkował. R. i. p.

— Nowy Macžicžny dom je zezbchany a budže so spěchuje dotwarjeć.

— **Swobodne Zjednocěnistwo katolskich wuczerjow serbiskeje Łuzicy** — trochu dolhe mjeno — mějesche schtwórtk tydženja swoje prnje lētšche pojedženjo — a to w Khróšćicach. Knjez P. Romuald Domaška rěčesche k „praschenju wo katechizmje“. Na pokračowanjo tohole pšchednoscha, w kotrymž budže wo serbskim katechizmje, kajki je a kajki měl byč — jednane, so wuley wjeselimy. Stajnje je na poseženjach Zjednocěnistwa rěč wo nowej czitancy — ale stajnje bjez zjawnišchoho wuspěcha. Schtwórtk tydženja so wuczini, zo ma hišćeže do swjatkow deputacija na pšchislušnym městnje zakročicz a wo swojej kročeli hnydom po swjatkach w uowym poseženju Zjednocěnistwu rozpravu podać. — Wobdželenjo bě jadue — wot Radworja a Kamjenca ničto njebě pšchischoł. Knjez pšchedšyda Nězať chychje so swojoho zastojuštwu wzdacž — ale wobškowa je. Bóh joho nam strowoho zdžeržal! — Nimo toho so wuczini, zo maju stawy Zjednocěnistwa lud a wosebje schulske pšchedstojiczerštwu wuczicz a pohonjowacz ze słowom a z písmom. Schtož je nasche prawu, to jebi džeržmy. Zapisował.

3 Radworja. „Dobry pšchiklad sečhujoo“ wotměwawsche tudomno w oječske jowarštwu z podpěranjom „Meje“ sředu 27. hapryla wulkotny jubilejny twjedžen naschoho wjelelubowanoho krala Alberta. Spomjenjej towarštwje

zjednoczycielstej swoje klase mocy a sredki, zo by so swjedzeń wuhotował, kiż je tak wurjadnomu dnjej pschimerjenju. Pschetoz tajnu pyschność a krajność, kajfaż tehdom w Čepicec jali knjezjesche, Nadwoť hiščeje widzał njebē. Wē so tola wscha prōca naložila, zo by so něšto hōdnie a kmane wurjewdo a zo by so našchim druhorōdnym susodam pokazalo, zo Serbja teŝ něšto dokonjeja. Čhychmy so zjawnje zawjeselieč nad hnadu, kotruŝ je Bōh našchomu kraja- wōtcej w bēhu 70 lēt ipočezil. Tak nimo mēry waŝny dŝeń jebi tajke wo- pokazma lubośćje a čzesčjowanja wot stromy wschēch poddanow žadawche. Hŝizo z raišchimi zerjami wotewri kanona — darjena wot barona v. Utermanna nad Lutowčom — trōjcy swōj ŝelezny hort a ščini wokolinu kēdžbnu na wurjadny dŝeń, kiż je Serbam zaswital. A hdyž wječor do swjedžeńšjeje sale zastupichmy, bē hiščeje pschellapjenjo wjetšje. Na lēwicy mjez młōdnymi roflinami a kwētami pozbēhowawše so postawa Soho Wajesjōčje z lawjen- comym wēncom na hłowje, na prawicy stojesche wuphšchena kanona a tšēlne pyramidy. Guirlandy (pletwy) we wschelatich barbach, khorhowje a khorhojžki wschēch družinow, mnohe wopony a druge wojeŝke nastroje dachu cykłej wojeŝki napohlad. Hdyž bē Budyški wojeŝki polk swjedžeńsku ouverturu pschednišl, pokaza knjez wučer Skodeńk z krōtkimi šlowami na waŝność a zamēr dŝeńšiščeje zhromadžizny a wurjewže w dalščim, zo je našcha wino- watość a pschislušchność, našchomu najmišoščiwšchomu kralej tajke hōldowanjo wopokazadž. Na kōncu postrowi pschitomnych, wošebje čŝestnyh jobustawow, a pschejesche, zo by so w našchej sriedžiznje wschēm prawje špodobalo. Š tutej narečži pschizamŝny so prolog a jedyn šchtyrihlōjny špēw wot Mozarta. Na to ščžchowawše swjedžeńšta rēčž, kotruŝ bē knjez wučer Zmij luboščiwje pschijał. Rēčžnik poda krōtki žiwjenjopis wysokeho jubilara, šlawjesche joho jako wustojnoho wōjwodu, mudroho knježiczerja, luboščiwnoho krajnoho wōtca, joho wumēlšta zdžčlanosčž, wobšcherna wedomosčž, šwedomita dŝčławosčž a staroščjwoščž za lud a kraj, joho prosty wobkšhad ze wschēmi poddanami — wschē tute škutki a počžniki dŝrbja w naš luboščž, šwērnu, čŝeščjownosčž a pošluschnoščž zbudžieč a zahoricž. Zahorjace šlowa wuklincžachu do tŝojeje mōčneje „šlawy“, kotrečž so hymna pschizamŝny. Š dopomnjēčžu na dwōjny jubilej buchu čŝestne jobustawy šk. baron v. Utermann, ryčŝekšubler Šiesner, šarať Žur a lieutenant Šiesner z krašnymi diplomami wuznamje- njeni. Wšchi tutej škladnosčži dŝakowawše so pschednyda knjezej baronej za darjenu kanonu. Wo někotrych jara žortnyh šoupletach ščžchowachu pječž- hlōjne khorj: „Štup dale“ a „Witajčže hōlcy z daloka“. To bēchu parole cykloho swjedženja. Wōcue, dolhotrajace pschihlōjowanjo šwēdčŝesche wo tom, kajke zacžucža w pschipošlucharjach wubudžichu. Tu su jebi „šerbike holicža a pacholjo“ čŝeščž a pschipožnacžo dobyli. To je teŝ z dobom dopokaz, šchto so pschēz wutrajnosčž, pilnosčž, luboščž k wēcy a pschēzjenosčž docpēčž hodži. Z tajkimi wudščłkami mōšjeja so teŝ druhdže šlŝyščēčž dacž. Šlawu jim! Nētvo zanjesechu so hiščeje někotre šchtyrihlōjne špēwy wot Šilchera a Šinkla. Škōncznie pschedštaji so swjedžeńška hra: „Šlawu našchomu kralej“ wot Klingnera. Wšchi tutej wuznamjeujsche so wošebje 4 lētna dŝowēžicžka tudom- noho zahrobnika. Wjez bojšesče wustupi na jewiščezjo a z jašnym hlōsom pschednjese swoje hrōncžka, šchtož w pschitomnych špodžjwanjo wubudži. Nōle bēchu derje rozdžčlene a to dopomŝa šhwalobnomu wušpēchej. Njech je teŝ na tutym mēštnje wschēm jobuškutkowarjam, kotšž su naš šwērnie pschi wu- wjedženju podpērali a so za dobru wēc woprowali, najwutrobnišchi dŝak a „Žaplacž Bōh“ wuprajene.

3 Nadworja. Dolho hiščęze njestoji našęa nowa farška cyrkej, ale hušto męjšęche hižo Nadwořta wořada zbožo, we swojej sręedziżnije w krańnej swjatnicy Maczerje Božeje powitacz swojoho wyschřchoho pařtryja, najdosťoynišęoho knęza biskopa Ludwika Wahla. Tele zbožo pschinjese teź njedźela 1. meje našęej wořadže. Na tomle dnju pschińdže knęz biskop do Nadworja, zo by pobocznej wołtarnej poswjeczil. Dokelž sebi knęz biskop wulke swjatoczne powitanjo pschał njedę, męjšęche cęła swjatocznošč bόle poformny raz. Ale swjatocznošč to tola bę, pschetož to sebi wořada wzacz njeda, zo by swojoho biskopa bjeze wsęheje zwonkowneje pychi powitala. A hdyž bę teź pycha poformnięha — dha bę tu tola widžęč. Na pęču stojiachu cęstne wřota. Nęščto řšęiđerjow na pschınęch konjoch pschewodžachu biskopiki wόž. Na pol řta wjęřchich a mjenřchich družkow, wojetřke towařřtvo a katholicke kasino, wobę z řhorhowjemi, stojiachu z řōžđoho bōfa a tworjachu, wobř řec, žiwe pľoty po bokomaj, mjez kotrymajž knęz biskop, powitany wot knęza fararja Żura, w swjatoczny m czahu, do wsęchęch bokow žohnujō, do domu Božoho cęhņjęsche, kotryž bę pschęd polđra lętom poswjeczil a w kotrymž męjšęche nętko swjecźiznu dokonjęč z poswjęcęnjom poboczņeu wołtarjow. Swjecźizna jo hnydom započza z ařřistencu wyřokodostojņeu knęzow řcholařřika Łuřężansřko a seminarřořo direktora Lōbmanna a wořadņeu duchowņeu. Po dokonjanym swjatym řkutku swjecźęsche knęz biskop na wulkim a knęzaj řcholařřiku a direktor na poboczny m aj wołtarjomaj mjelczacu Božu mřchu. Na biskopřej Božej mřchi řpęwasęhe našęe řpęwarřke towařřtvo pod nawjedowanjom swojoho wuřtojnořo dirigenta knęza Łłodeńka z wulkej pęcōu nawuřņjenu miřřu, kotruž našę knęz kantor a organist knęz Šchōłta na piřęęęelach pschewodžęsche. Po Božej mřchi zřjadowa jo z nowa swjatoczny czah a pschewodžęsche knęza biskopa na řaru, hđęę jo mała hořężina wuhotowa, pięhi kotrež bęchu teź wořadni wuđerjo, Nadwořcy a Žđerjansřki, z hořężimi. Po wobjedže poda jo knęz biskop hiščęze ř nysęporu, wobđžęli jo na swjatoczny m wobřhadže, kotryž jo, dokelž bę rnije męřacźna njedźela brateřřtwa swjatoho Řōzarija, wokoło domu Božoho wotmę, a wřęci jo po nysęporje w 4 hodž. pięhi wulkim zwonjenju do Budyřřina. — Bōh zapłacz wřchu pęcōu a wřchu lubořęč, kotruž našę najdosťoynišęi knęz biskop našęej wořadže a našęej cyřkwi węnuje, z węcžnym pschēnadobny m mytom. — r.

3 Gařłowa. Raž po cęly m řařřim kraju, tať je jo teź pola nas đęę 24. hapryla swjedžen ř cęřęři našęoho lubowanoho krajnořo wōtea wotmęł. Baczōřřke řpęwarřke towařřtvo, nawjedowane wot knęza wuđerja Šymanta, řebřři řpęwarřki koncert wuhotowa. Bęrnichęc řala bęřęhe krańje z węcncami a pľetwami, z postawu křala Alberta, z wobęju bokow z řhorhojęčřkami w bęlych a zelęnych barbach, wudebjena. Knęz wuđer Šymant męjšęche jako zawod řwjedžeřřku řęč a řlawjęsche našęoho wulęy cęřęčęnořo křala Alberta 1. jako wōjwodu, 2. jako wjęřęha męra a 3. jako řtarořężiwořo wōtea. Potom řpęwachu wřchitęy pschitōmni stojō z pschewodōm hudyžby z wulkej zaborjēnojęču „Křala Bōh požohnuj“. Na to řęčęrowasęhe koncert. 1. Cęę krajo řařřki lubo mam. 2. Lęť pjęč a dwaceci miny jo. 3. Pōd bęlej bręžņęčku. 4. Tu jasnā řęčřa w dole. 5. Bōh žohnuj řařřki kraj. 6. Třōmpetāt na křawnišęęču. 7. Was postrowjam wy wyřokōęęę. 8. řędyn nęmřřki. Wřęhitke řhory a řola buchū z wuřtojnořęču řpęwane, to wobřwędęčęřę wulki pięřřileřř a pschipōznaczo, zo řu knęz dirigent a řpęwarjo řwōj nadawř dospōņje wuwjedłi, a z poķny m prawom mōže jo přajięč, zo je jo koncert radžil, a zo řu sebi knęz dirigent a řpęwarjo wjele pęcōu dawali.

Wjele wjac prócy a woporow pak žadajšce jebi drugi swjedžen, kotryž knjez wučet Symant ze swojey schulu džen 1. meje zasy w Bermichec hoščencu wuhatowa. Pšchedštajachu so mjenujcy „žive wobrazy“, wot schulerjow a schuleikow wuwjedžene. Žako zawod měješce zasy knjez Symant rěč a potom spěwajšce schula sakstu hymnu. Na to ičžehowajšce 1. wobraz: „Chrystusowe horjesticzo“. Na to so spěwajšce „Stanyl je horje Žezus Chryst“. Pokazujo na jutrownu radošč, šnadž tež na kšičerjow, spěwajšce schula: „Šdže ju mi banty čerwjene na swjedžen jutrowny“. 2. wobraz: „Wjezhřeščne Podjeczó. Pius IX.“ Na to spěw „Sancta Marija“ a „Njebješ kralowna“. 3. wobraz: „Swjata Swójba“ (kaž ju na wobrazach widžimy) a to Leo XIII. (załožet pobožneje jednoty swjateje swójby), a) kaž Žezus pomha swjatomu Šóžesej z pišu rezacž, b) kaž Žezusa staršceju wučitaj, a swjata Marija z ludželku. Na to spěw „Pšhadla je Marija ludželku“. Na to duett za husle (dwaj Wačońškej schulerjej). 4. wobraz: „Jandžel pšeton“ (had čee hólčeca skufacž, jandžel wobara), spěwajšce so „Jandželo Boži, ty pšetonje mój“. 5. wobraz: „Wěra, nadžija, lubošč“. Spěw „Dwať, o moja dušcha“, a dale „Sa z wutrobu, z ruku šym podal so čži“. 6. wobraz: „Šodbowanjó banžej a kralej“. Na to spěw „Mila domizna thyh lubych“. Dale ičžehowajšce „duett“ z pšchewodom piana za husle, kotryž šponujenaj schulerjej wuštojnje hraješchtaj. 7. Deklamacija „So zwoní měr“ wot Zejlerja. (Wščitke spěwy běchu dwojohólšne, sopran a alt.) Wušcy hnujacy a pozběhowacy zacžičež na wšchitkich pšchitomnych čžinjese, kaž tele džěči, te mlode nje-winowate wutroby, jenotliwé wobrazy, jako jandžela na rowje, te swjate žónse, šwjatu Mariju, jandžela pšetona atd. pšchedštajachu, kaž wone pšchi čžerwjenej šwětlinje kaž podobny jandželow so woznamjenjachu. Ženož pšchitomni móža rozšudžicž, kaž wjele prócy, džěla a wutrajnosčje je knjez Symant nakožecž dyrbjał, tele kaž rjec hiščeže mjenje wufublane džěči tak daloko wufonjecž, zo móžese tak krajne wěcy z nimi wuwjesč. Zawěščje ju jomu wšchitcy staršci jomu dowěrjenych džěči najwjetšci džak winoščji. Wušcy žwješeleni a špokojeni su wšchitcy wopštowarjo domoj schli. —ž.

3 Šhróščje. (Škónčjenje.) Šódla knjeza kanonika běšchtaj tu tež pšchitomnaj knjezaj kaplan Šust z Šhróščje a Woklečžanski hrodowski kaplan Šedlicžka. Knjež kanoniš wopominajšce w šwojey rěčji šamotnosčje našchoho najmiloščiwšchoho krala Šlberta jako šlawnoho nawjedowarja a dobyčerja w bitwach, a jako měr lubowacoho wótca šwojich poddanow a škónčji ze šlawu na wyšofoho jubilara. Pšchitomni ze zahorjenosčju pšchihšowachu a wušpěwachu stojo „Krala Wóh požohnuj“. Šdžž běchu poslednje žynki hymna došlincžale, rěčješce pšchedšyba „Šednoty“ knjez Šubańk a wopominajo wótcowške škutkowanjo wyšofoho jubilara, pokaza na to, kaž je wón našchoho wyšofodostojnoho knjeza kanonika jako šwěnoho zaštaracžerja dowěrjenych wěrinych wuznamjenil, špožčiwšchi jomu rycžěški kšičž přenjeje rjadownje šakšfoho Šlbrechtowoho rjada. Na to wunjesedhu knjezej kanonikej šlawu. Šdžž běšchtaj so spěwaj: „Komu, bratšja, zapšěwamy“ a „Wie lieb ich Dich mein Sachsenland“ pšchednjelšoj, poštany šejmški zapóšlanc Mišhal Šofla, zo by wyšofoho jubilara jako lubowarja šwojich šwěrych Šerbow pšched woczi wjedł, zepjerajo so na šlowa, kotrež bě pšchi wšchelakich škladnosčach ze rta wyšofoho jubilara šlyščał, zo su Šerbja tola prawje kručzi wojacy a šwěni zaštojnicy. Widžo tu nahladnu ličžbu z čžesčju wušluženyh wojašow štaji namjet, zo by so hnydom ličžina podpšafa na založenjo woješfokošow towarštwó w Šhróščjeach. W krótkim so 43 štaryh wojašow podpšija. Šo

namjecze knjeza kantora Hile so na to Joho Majestofeji tutón hořdowaniski telegram wotpósła: „Swjedženiska zhromadžižna w Škrošezicach pscheje dwójnomu jubilejei Wašcheje Majestofeje wjele zbowža a Bože žohnowanjo.“ Wotmołwjenjo pschińdže nazajtra rano a wopšhijesche słowa: „Towařstwu so džatuju za mi pschinješene hořdowanjo. Albert.“ Šdžž bė so telegram wotpósłal, wozjewi knjez kantor Hila, zo bndže wječor pschi čimiečej so wohnjostroj wotpaleč a wješ rozšwětleč. Wšcho to so jara derje poradži, dokelž bėšche prawje čizho. Wot cyrkwje a fary hač do druhoho kónca wšy mžeske so šhodžicž kaž wodnjo. Kónc šwjedženja bėšche komers abo piwna zabawa w šwjedžeńskej jali. Wšchelaki pschistojny žort so tu wotně a wosebje čizjesche „wokolny špėw“ wjele wjesela. Šladke a tež šchropawe šchije dyrbjachu tu šwoje čiznicž a kotryž so runjewon jara zapjerasche, dyrbjesche šhoštanjó dačž.* Nječham hiščeže na to šponicž zabycž, zo bėchu pschi zarjadowanju šwjedžeńskoho čaša štari kanonirowje a wojacy so škyshecž dali, pschetož móene žwufi kanony a merschlów a druhich těšbow ščezlechu šwoje šrimoty do dalokofeje, kaž bychu chcyłe wozjewjecž dwójny jubilej našchoho horcolubowanoho krala Alberta a joho nadobneje mandželskeje škaroly. Nječh dopjelni Wóh našche horliwje pschecž: „Hiščeže na wjele lét“.

J. K.

Ž Malbic. W našchej „Wjesadže“ pschednoschomasche minjenu njedželu knjez wučer Mikš. Hajna zajimawje wo „Wčėžnym Židu“. Dale jednasche so tež wo pschihotach k šwjatomu firmowanju. Wo tutych šwjatocžnosčach dóndže rozprawa pschichóbnje.

Ž Kulowa. Loni je so tudy serbske špėwariske towařtvo pod mjenom „bratrowstwo“ založilo. Njedželu, 24. hapryla popołdnju w 4 hodž. mějesche tefame šwoju přenju hłownu zhromadžižnu w Braunerec hošcencu. Našladna ličžba šobustawow a pscheczelow špėwa bė so zesčla: tež knjez farar Krause a šaptan Šcholka bėšchtej pschitonnaj. Pschednyda towařtwa, šostorž wotewri zhromadžižnu z postrowjenjom pschitonných a poda džėński porjad. Šobustawy wšpėwachu najprjedy kėrlušč „Budž šhwaleny Šėzus Šhryšt“. Na to so wo žnutškowných naležnosčach rėčjesche a wšchelake štajene namjety so pschijachu. Knjez farar Krause mějesche na to jara rjani a zahorjacu rėčž. Wón je šam tak horliwy pschecžel a móeny špėchówat dobroho cyrkwinškoho a tež ludwowoho špėwa. Tudy někotre myšlicžki z joho pschednosčka: Towařtvo je založene, zo by so wudošpokniło w cyrkwinškim špėwje a tohorunja tež dobre serbske ludowe špėwy hajilo. W našchich čžasach so pod napominanjom cyrkwinškeje wšchuočje wšchudžom tak wjele štawa, zo by so w domje Božim Wóh z hódnyim a rjanym špėwom šhwalit a čžesčžil. A šchtož je w bėhu čžasow wopacžne abo mjenje dobre do njoho pschijakło, ma so žaly polėpschicž a wotštronicž; dopomínny so na horliwje škutkowanjo towařtwow šwjateje Caecilije. Tež my Šerbja njedyrbimy jow žady wořtacž, ale šobu dale krocžicž, zo bychmy došpoknije po duchu šwjateje cyrkwje špėwali, zo bychmy w špėwje pschėzjene byli. Tomu je nam našch šlawny Šórnit podał we „Wofadniku“ dobre a na mnohe wašchnjo k lėpschomu žejtajane kėrlušche, a horliwi a wčėwustojni knježa duchowni a wučerjo šu z wulkeje přėcu za to melodije postajili a porjedžili po duchu cyrkwje. Našche towařtvo je po tutym pučžu krocžilo, a hižo jara wjele docpėło. Nječh z tej samej horliwosčžu dale krocži a wšchitlich wofadných za so dobudže. 2. Dyrbi pať so tež serbski

* Tajka piwna zabawa je tola něšchto cyle pschistojne a doščž zabawna; je tež dopokaz za to, zo wšchak tež derje dže — bjez rej. Red.

ludowy spěw zaji wožiwicž, zaji spěwacž. Serbja maja telko rjanych ludowych spěwow, zo by wulka šchoda była, hdy bychu so zabyle. Prócujuće so tohodla jow prawje; lěpje je, rjany spěw sebi zaspěwacž, hačž z jazykom na druhich swarjecž abo druge dnělomne a zakazane tryski hnacž. Sntjez rěčnik so tež podžafowa fujezej dirigentej, kantorcej Tiltškej, za nješebicžnu wulku prócu, kotruž naložuje, a namołwješe joho, zo by tež dale swoje mocy tomu towarštwu posficžil. — Džak a šlawo so fujezej fararjej na rjane šlowa wupraji. Nětko pschecžitachu so wustawki abo statuty towarštwu. Wo wuspěwanju někotrych ludowych spěwow pschecžita fujez kaplan Šchołta něšto listow a telegramow towarštwu pschjipóšlanych, a napominaše wšchitkich, zo bychu taš horliwje šobustawy towarštwu wostali, a wupraji pschecžo, zo by jich hišecže prawje wjele do jich ryńkow zastupilo. Ze spěwom „Šcho radoječž rjeńšchu dawo“ so zhromadžizna šfóncži.

—a.

Z Prahi. Česćenomu čitarjej snadž hišće wšě te powěšće a swjedženje minjenoho tydženja, kotrež su we wšěch kóncach našoho wótenoho kraja jako mócný wothlós njekhablaceje swěry a horceje lubosće krajanow k swojemu jubilarjej na kralowskim trónje postupale, we wušach šumja a tu kłapa hišće jedyn, dalokoho puča a słabych mocow dla wšak hižo tróšku zapozdženy dopis z Prahi do twojich duri, luby čitarjo! „Z Prahi?“, so snadž prašeš a ja so čí njedžiwam, dokelž wěm, što maš na wutrobje. 36 lět hižo luby Posoł wot serbskoho statoka k statokej běha a k tomu dyrbi hišće nětko tež tydžeńscy lubym Serbam njedželski wobjed začinječ a stajnje nam tak mało wot našich studowacych z Prahi přinoša, bjez džiwa potajkim, hdyž my w Serbach na nich zabudžemy. Druhe lěta su nam z najmjeńša ke kermušam stajnje mały dopis šlali, hdyž dyrbjachu so wostajiwši cyłu kermušu do Prahi zaso wróćić a so potom tak na svojim wosudu wječiču. Lětsa pak tež to wuwosta. Wězo nam Posoł dwójcy na wšelake naprašowanja wotmołwi, zo je serbski seminar k nowomu lětu lětsa svojich bohosłowcow zhubił, tola z Prahi sameje wo tutym přeměńjenju wětrik ani pismika do serbskich honow njeprinjese. Či tola wědža, kak sebi serbski lud swój serbski seminar waži, a zo bychu tohodla druhdy wo sebi něšto slyšeč dali, to Bóh zwarnuj! Tute myšlički čí zhudach, abo njeje tomu tak? Tohodla pak nještróž so, luby serbski přečelo, hdyž so po dołhim času zaso něšto wo seminaru w Prazy pika. Ja pak čě tež njecham dlěje čwělować. Tuž k wěcy! Tež naš serbski seminar njemóžeše a njechaše so wopokazma lubosće a poddanosće k swojemu kralowskomu trónej zminyč, tuž wuhotowa sebi njedželu popołdnu mały swjedžeč, zo by tak, zdaleny wot svojoho wótenoho kraja, swojemu krajnomu wótečej, kotryž je stajnje tež serbskomu narodej a joho próstwam z cyłje wutroby přikhileny był, na swoje wašnjó swěru, lubosć a džakownosć zjawnje wobswědčil. A zawěrnó, tak jednory hač tež swjedžeč bě, je so wubjernje poradžil a wšěm, kotriž běchu so hižo njedžele dołho za wuhotowanjo a poradženjo prócowali, wšu khwalbu zaslužil. Tola šlowa romskoho basnika: „nihil est ab omni parte beatum“ (ničo ze wšěch stronow zbóžne njeje) so tež džensa dopjelnichu. Hdyž dyrbješe so mjenujcy swjedžeč započecž, dósta khowane, kotryž dyrbješe swjedžeńsku rěč měč, telegram, zo je mač wumrěla, a tuž dyrbješe wšo wostajiwši hnydom domoj

wotjěc. Swjedžen sam wotewri so z tym, zo jodyn wučome swoju ktutomu jubilej basnjenu baseň přednjese. Potom scěhowaše wubjurnje spěwany tercett (trojspěw). Dokelž běše so towarš, kotryž by swjedženjej cyle wěsće najrjeńšu pychu dał, na tak zrudne wańžo do lubeje domizny wotwołał, dyrbjachmy so spokojić, zo so joho z wulkej wušiknosću a pilnosću wudžělana swjedžeńska řeč z najmjeńša přečita. Ale tež tak hišće měješe z raznymi słowami wobraz wo wańžosći našoho luboho jubilara mócny začíšc na poslucharjow. Nětko nas naš „organist“ z hudźbnym přednoškom na našim nowym harmoniju zwjeseli. Scěhowaše dale serbska deklamacija. Dokelž w serbskich studowacych našoho seminara žana poetiska žila žórlic njecha, bě najprjedy čezko, za swjedžen přihodnu baseň namakač. Bórzy pak so přeswědčichmy, zo je so naš Zejler za wšo postarał a tež za naš swjedžen přisprawnu baseň zawostajił. Tomu přitowarši so zhromadny wótčinski spěw. Běchmy sebi hižo někotre dny prjedy swoje šije k tutomu swjedženjej derje připrawjeli, hdyž smy sebi k mjeninam swojoho wjeledostojneho knjeza presesa wulkotne „menu“ wuspěwali. Tak bě bjez džiwa, zo tež džensa hłosy mócnje klinčachu. Hdyž běchu zynki wuklinčale, wustupi hišće třeći deklamator. Wjesoły swjedžen skónči so z narodnej sakskej hymnu: „Krala Bóh požohnuj“. Tola rozprawa by wězo njedospoľna a njespokojaca byla, njebych-li hišće naspomnił, zo je naš wjelelubowany kral Albert sam knjezej presesej na joho jomu w mjenje wšech při swjedženju zhromadzenych připósłane zbožopřeča telegrafiscey hišće samsne popoľdnjo wotmołwił ze scěhowacymi słowami: „Džakuju so wutrobnje za mi připósłane přečelne zbožopřeča. Albert.“ Hdyž běchu hižo wosebje swjedžen samón a wězo tež mnohe na tutym radostnym dnju wot knjeza presesa dobroćiwje studowacym dowolene wjesela, kotrež wosebje tón derje znaje, kiž je něhdy sam je začuwał a wužiwał, z přičinu byle, zo je na tutym dnju we wutrobach „mlodych Saksow“ pľomjo wótčinskeje lubosće a swěrnej poddanosće zaso wožiwiło, tola tuta wot joho Majestosće serbskomu seminarej wopokazana česć na wšech kaž elektriska škrička skutkowaše, wšitcy zjednoćichu so w spěwu:

Postańmy a zaspěwajmy,
Sławu kralej zawyskajmy,
Lubujmy, joh' poslučajmy,
Jom' strowjo popřejmy!

Na kóncu podawam hišće lubym Serbam mjena khowancow serbskoho seminara w tutym léce, dokelž bě so to w započatku zanjehało. Po wotkhadže bohosłowcow su so w druhim semestru štyrjo nowi do seminara přijeli, kotřiž su přeni semestr pola ludži zwonka seminara bydliłi. Tak je nas zaso 31, mjez nimi jenož 8 Serbow. Mjena Serbow scěhuja w šěršim čišću. 31 gymnasiastow a žadyn bohosłowc! Da-li Bóh, budže pak hižo k létu zaso seminar něšto bohosłowcow hospodować.

Gymnasiastjo we VIII. rjadowni: Jurij Delan z Wěteńcy, Jurij Zarjeńk a Pawoľ Pjeh z Drježdźan; w VII. rjadowni: Pawoľ Kurze z Wostrowca, Pawoľ Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdźan, Pawoľ Rónsch z Kunnersdorfa pola Drježdźan a Hugo

Hain ze Siebeneichen pola Mišna; w VI. rjadowni: Karl Šindler z Mišna, Pawoł Löbmann ze Šerachowa, Jan Ruecker z Grunawy, Jan Bryl ze Stareje Cyhelnicy, Franc Wels z Drježdźan, Bruno Hirš z Radeberka, Ewald Wišek z Drježdźan, Gustav Kaps z Gruny pola Drježdźan a Max Šule z Drježdźan; w V. rjadowni: Jan Wjeńka z Róžanta, Benno Roesler z Kallenberka, Edwin Posselt z Wostrowca, Michał Mič z Dobrošic a Jan Klesse z Lipska; w IV. rjadowni: Mikławš Dórnik z Njebjelčic, Wylem Salm z Budyšina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory, Jurij Deleńk z Haslowa a Franc Šwarebach z Koenigshaina; w III. rjadowni: Josef Just a Alois Jerika z Wechselburka a Benno Mannheim ze Šerachowa.

J. D.

3 cyłoho swěta.

Sakska. Jeho Majestojć kral Albert je po jubilejnych swjedzenjach w Karlsbadze pobytowski so do Sybillenorta pola Wrótsławja podał, mjez tym zo kralowa Karola hišćeje do 20. t. m. w Karlowych kupelach wostanje, zo by potom hišćeje do srjedź junija z kralom w Sybillenorče pschepywala.

— Druha komora jednake wutoru wo mzdžě a starobnych pschilohach wučerjow na ludowych schulach. Starobne pschilohi, kotrež dotal schulske gmejny wučerjam płacza, pschewozmjje nětko wot lěta 1900 f. čjomuž budže něhdže 1,700,000 hr. trěbnych. Ze to jara rozumnje. Dotal hladachu mjenujcy schulske gmejny pschi wobhadzenju schulskich městow štajnje na to, zo njebychu wjele pschilohi płacžić trjebale, a wuzwolachu tohodla husto mlódschich wučerjow na rjane města, mjez tym zo staršichi a nazhonicžišichi na schpatnych sedžo wostawachu. Teje neprawdže budže z nowym zakonjom wotpomhane. Schulske gmejny pak, kotrež maja wjacu hač 25 wólbokhmanyh wučerjow, budža tež w pschichodže hišćeje f. starobnym pschiloham něchtu pschiplacžecž dyrhjecž, dokelž wot stata f. pschiloham lětnje jenož 8500 hr. dóstanu. Tajkich schulskich gmejnow je w cylej Sakskej 29. Pschi wuradžowanju wo tomle zakonju namjetowashe zapóšlanc Niethammer, zo by so seminaristam, kotrychž je w cyłum kralestwje 3200 (mjez nimi jenož 85 katholicich, mjez tym zo by licžbjje katholicow wotpomjeduju jich 120 byčž dyrhjało!) nimo darmotnoho bydlenja, wučjenja a zežiwjenja tež hišćeje lětnje 120 hr. pjenjez do kapy wot stata płacžilo, kaž so we Württembergskej hižo štawa. Zo by so našchim seminaristam wězo lubilo!* Tola budža drje hišćeje schwilku na tule wobradženku čžafacž dyrhjecž.

— Wyšchnowěšiny naczišt dla zamjedženja zamoženjowoho dawka njeje so w sejnje pschijał; tuž budže so na druge waschnjo wo trěbne pjenjezy postaracž dyrhjecž.

— Natarška wustajenca w Drježdźanach je so wólbow dla wotštorčžila a budže wot 30. junija hačž do 5. julija tracž. Šróbdže, konjency a druge trěbne twary su nimale hotowe a posćicžejja rjany napohlad.

Němška. Wólbny do kežžorstwowoho sejma su na 16. junij postajene. Wólbne hibanjy počžina džeit a žiwishe byčž. Senož w našchim wobwodže

* Niethammer je hišćeje na kolejo sabyl. Stat měł tola kóždemu seminaristej tež kolejo kupicž, so by wědžal, hdže swoje pjenjezy pschepřafacž.
Red.

po zbaczu hiščeje drěma. Po zbaczu; we woprabwđitosći so njenujcy hižo pilnje pschihoty čzinja, ale hiščeje njelcžo. Wo nich džemša hiščeje nicžo pscheradźicž njechamy. Doczafamy radšcho, doniž wšcho žiawne njebudže. Njebny pak nicžo schfodžalo, hdy bychy tež Serbja, wosebje katolicny, pschichodnych wólbow dla pomšchitkowu zhromadžiznu wotměli a tam so wšchity na jenuho kandidata zřecželi. Zeli pak nam žadny z postajenych hódž byl njeby, postajny licžacoho. Hromadže pak dyrbymy na kóždy pad džeržecž a nihdy so schčžepicž njejměny, chcemy-li schto docpěcž. Hdyž dha potajim hižo nowy sejm schadžecž počžina, je so „stary“ pjatk rozpuchcžil.

— Pruski sejm so ze zakonjom zabjera, po kotrymž so mzda duchownych powyšchi, katolskich runje tak derje kaž lutherskich. Njeje dwěla, zo so zakon pschwowoznje.

— W Pruskej je so zastojnikam zakazalo, samopaschnje serbste, cžiske, pólske a danške mjena swójbow a wsow kepacž. Ma tam tohodla nětko kóždy prawo žadacž, zo so jeho mjeno z psimikami macžernejje rěče psiche. Tajke postajenjo by tež w Sakskej trěbne bylo.

— 2. hodownika 1897 nalicži so w Pruskej 278,434 měščanych mandželstwow, a to 128,069 z lutherskimi a 150,365 z katolskimi nanami. Z 597,921 džěcži tutych mandželstwow bě 332,947 lutherskich a 264,48 katolskich, potajim 68,000 wjacny lutherskich hacž katolskich! Wjez džywa, hdyž cyrkej tajkele mandželstwa rad njewidži, hdyž jej pschez nje telko džěcži k žhubcju dže.

Awstrija. Schtož měščanuy za njemóžne, je so stalo. Prjedawšchi psched-lyda ministria hrabja Baderi ma so dla „pschěstypjenja ministerkeje pownomocy“ do pschěstychcjenja wzacž. Tónle namjet je parlament z wjětschinu 8 hšojow pschijal, po tym hacž běchu so němško-katolsky zapóštaney wotfalili, dofelž so schčžuwarijow boja. Wbozny! Wubjerf, kotryž ma pschedbčžne džěla k telej wobšforžbje wobstaracž, je hižo wuzwoleny. Do njoho šlusheja 14 lěweje a 22 praweje strony. Soho próca pak budže podarmo. Pschetož Baderi móže so jenož wobšforžicž, hdyž so dwě tjezžinje zapóštanow za to wuprajitej, schtož so nještanj.

Rom. Z pschicžiny wóšomstowlětnoho wobšacžja swojoho rjadu běchu so 80 kapitularjo trapistskich kšochrow w Romje zeschli, zo bychy tam zhromadnje jubiley swjećili. Džens tydženja je jich swj. wóte w swjatocžnej audiency pschijal. Wschěch trapistow, kotřiž su krucžischi wotriad Cisterciatow, je něhdže 5000.

Z wosebityj lubošcju powita Leo XIII. procesion z Peruqije, hdžecž je prjedny lěta dołho biskop byl. Wobdžělnikow běšche 1400. Wschěm wuhotowa swj. wóte hšcžinu a z mnohimi so wótcowšcy rozmóhwjesche. pr.

Belgija, kraj jónu tak wulki, kaž našcha Saksionska, ma pschez 6 millionow po wulkej wjětschinje katolskich wobydleri, kotřiž pak su po narodnosći do Francózwow a Wlamow džěleni. 40 procentow wobydlestwa rěcži jenož francóžcny, 45 proc. jenož wlamšcy a 5 procentow wobě rěcži. Hacžruniž pak wjětsčina wschěch wobydleri, dyrbjachu Wlamajo tola w žiawnyj žiwjenju francóžskej rěcži knjejštwo pschewostajicž, doniž w njedawnyj cžasu sebi za swoju macžernu rěcž w schuli a na sudništwje runoprawošcy wudobychu. W tutych dnjach je so jim to šlóněžnje tež w zakonjedawarštwje pradžilo. Schčěšž dnjow dołho je so wo tom w senacžje jednało. Wěc štrašchnje khablašche. Zenicžti hłós móžesche rozsudžicž. Senator Albe Keesen pschěbny waišche w Romje; zo by hiščeje k wothłošowanju dom bycž mohl, dyrbjesche sebi wosebity špěšchny cžah najecž, k cžomuž bě 18,900 frankow trěbnych.

Wlamsky wótczincojo na blaku tónle pjeněz nawdachu a do Roma póšlachu. A hiščeje w prawym czaju dojdže Keesen do Briissela a dobu Wlamam ze swojim hłosom dospołnu runoprawosć w zjawnym žiwjenju. Kaž blysk roz- njeje so powěsć wo tomle dobyczu po wlamskich krajinach a wšchudžom wot- mēwaja so wótczinke swjedzenje. — Wobzamkujenjo senata je nětk tež kral wobkrcžil. Wlamajo pschihotuja powšchitkowny wulkotny swjedžeń. Na faklowym czaju chce so jich 50,000 wobdžělic. — Lud, kotryž takle za swoje swjate prawa wojowacž wě, nihdy njezhinje! Serbja, njedajmy so wot Wlamow zahańbicž. Woprujmy a džělajmy za swój narod!

Španiiska je njedzelu přenju móštku bitwu pschecžiwu Americžanam pschěhrala a to w zaliwje Manilkim na Filipinskich kupach. Pschecžiwu 7 španiskim šchiznikam a 6 mjeńšim lóžam z 96 kanonami wojowachu na amerikskej stronje 4 šchizniki a 4 kanonowe lóžje z 112 kanonami. Španiskich lóžki drje bē potajkim wjac, ale dokeľž bēchu starše a mjeńše a slabšo wobrónjene, njezamóchu nje-pschecželski nadpad wotravezč, a buchy zbite. Dvě z nich so spalikšetej, pschi čimž jednu kapitan, jednu duchowny a něhdže 400 namórnikow wo žiwjenjo pschidžechu. Stručka powěsć wubudži w Španiskej žalostne rozhorjenje, tak zo je so wyschnosć nuzowana widžala, štanowe prawo nad hłowne město Madrid wuprajč. W bližichich dnjach woczakuje so roz- judžaca bitwa mjez Ky Westom, hłownej staciju amerikskeho lóžništwa, a zaliwom Havana na Kubje. Wóh chcył šprawnej wěcy k dobyczu dopomhacž.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 478. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 479. Handrij Guda z Hornjeje Kiny.

Sobustawy na lěto 1897: k. 765. Pětr Mawki z Noweje Wsy.

Za katholsku polěpšerňu: Njemjenowany ze Smjerdžaceje 5 hr., na Gäblerec kwasu w Zajdowje nahromadžene 17 hr.

Porjedženka: Knjez seminarski wyšši wučer Plewka w Budyšinje je 15 hr. woprowač, nie kaž w poslednim čisle z čiščerskim zmylkom zawinjene stoji 10 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3208 hr. 93 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj. posledni raz a 50 pj. džensa, Delanska Patentna Komisija: jeje lubi hošo 83 pj., + + 2 hr., Ralbičanska Bjesada 75 pj.

Zaplać Bóh wšēm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřela je sotra Madlena Šobanec z Pěštec. R. i. p.

Ke kupowanju poručamy:

**Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“
in Bautzen.**

Na pschedań pola zwónka Serbskeje cyrkwy za 20 pj.

Wutrobne „Zaplać Bóh!“

a horch džal wupraiam z tutym zhromadženym mužštwam wobnojnych woborow, kaž tež wščem druhim, kotřiž su pschi poslednim Božim wobnju w Nowosticach mi na pomoc byli. Tohorunja prošu wo dalichu pomoc šchecžanskeje lubočeje, hdyž swój statok nětko nowy twarju.

Zatub Mueller-Kopjenko.

Džensa je tež „Serbski Hospodar“.

Čižkej Šmolercer knižicizšecžernje w Mačićnym domje w Budyšinje.

Katolicki list

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Čudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 20.

14. meje 1898.

Lětnik 36.

Kněz biskop w Rablicach.

(Napisal — i.)

Posledni króč witačiny joho k nam psched nimale 3 lětami: tehdom, hdyž nam pschjůdže nashje rjane zwony swjećić. Zo pak je pola naš firmowal, tomu budže pomału hižo 7 lět.

Bjez džiwa dha, zo bě cyła wošada radosč sama, hdyž powěsč dónđže, zo najdosťojnišchi kněz biskop lětsa zasy pschjůdže. A směmy throble prajić, zo su nashje Delany knjeza biskopa witale, pokornje a z džěčowstwej poddatočju, lubosčju a zahorjenosčju — kaž so zaleži witač žalbowanca Knjezowoho, nastupnika japoschtolow, noscherja a wudželerja darow Duchy Swjatoho . . .

Najdosťojnišchi kněz biskop pschjůdže pónđželu tydzenja, 2. meje, w 5. hodž. popołdnj wot Budyščina, kněz scholastikus Surij Eusežanski z nim. Na Kosłowskič pomjezach powita najdosťojnišchoho knjeza biskopa k. kubler Wicžaz-Róžencžanski w mjenje 18 kschizerjow, kotřiž běchu hojczomaj napscheczo jěchali; w Rablicach pschede wsu čatašche swjědženiski čah. W pschekrašnym mejskim, wopravdže »družčim« wjedrije mōžesche so tutón čah polnje rozwič, a poskicjesche žadne woskšewjenje wóčtu a wutrobje.

Břědku jěchachu kschizerjo ze scherpami w serbskich barbach; za nimi džěchu cytkwiuske thorchowje, potom wošadne schule: Rablicžanska, Konjecžanska a Róžencžanska, tuta tohorumja z thorchowjomaj. Hólcy, ze scherpami pschěni, njesechu thorchojčki, holčata na žedkach wěncžki, něfotre běchu tež jako družki zhotowane. Dale scžehowasche syła družkow, mjenjachich a wjetřachich — bliže su — a wošadne towarstwa: Bjesada ze swojej rjanej nowej thorchowju Róžencžanskeje Maczerje Božeje, spěwariske towarstwo, wojetiske towarstwo z nowej thorchowju. Psched samym najdosťojnišchim knjezom biskopom džěsče

12 drobnuškich družkow a sčezlesche kwětki. Naschej wysokej hošćeje z wo-
sadnymaj ff. duchownymaj — a pobožny lud — zakončičichu čas.

Knjěz farar Bjedrich powita wyschšeho pastyrja ze słowami pokory a
džakownosće, wobkručujeju jomu, zo su znamjenja česćowauja, kotrež widži,
woprawnidže wuraz wutrobnych začućow.

Hdyž bě knjěz biskop so lubočziwje podžatował, hnu so swjedźenišći čas
k cyrkwi. Z njeje zmahowachu khorhowje w serbskich, fasskich a bamžowškich
barbach, podobuje z fary a z Brězance domu, psched kotrymž na wysokej
žerdži Bjesadna khorhoj witaše. Faru a cyrkej běchu wjesne knježny z wěncami
wupyšchile, tohorunja česćne wrota, psched kerchowom stojace.

Krasny napohlad sficzesche wosbeje rjana šyla družkow: hdyž tač kónco
do nich swěćesche, zaibželesche so čzi nimowólnje wóčtko psched tajkim barbow
zejhrawanjom, psched tajkim blyskotom złota, paczerjom, slěbora. A tomu
zwonjachu zwouy, tšělby rěčzachu. „A nam meja pschischa mlódna —“.

W cyrkwi porěča najdosťojnišči knjěz biskop k pschepjelujenym ławkam
a khoram, špominajo na swjatošć jutšichoho dnja a džakuje so za wopofazma
hołdowanja, kotrež je nadešchol. Potom wotby so wobthad po swjatym polu
z pschisłuschnymi modlitwami za wotemrětych.

Wjeczor zwjeseli wysokeho hošća nasche špěwarške towarštwo z małej
serenadu, susod zapali něotre magnešijowe fakle, a tšělby prastachu.

Na zajtra džěšche so po dospólnych Božich službach — špěwana Boža
mšcha z přědowanjom — w 8 hodžinach k swjatocžnej procesiji po naj-
dosťojnišchoho knjeza na faru.

Pšichi sežehowacej čzičej Božej mšchi asistowachu knjěz schol. Zusežanski,
ff. fararje Jicfa a Bjedrich, knjěz kaplan P. Leopold z Róžanta a wosadny
kaplan. Saco hošćeje běšchtaj pschitonnaj ff. farar Krause z Kulowa a probst
P. Wincenc.

Přjedy hacž swjaty skutt so započza, porěča najdosťojnišči knjěz biskop
hluboko začute a hluboko hnujace słowa k firmujomnym, kotrychž běšche 190.

Wschitko miuy so w najlěpschim rjedže: po 10. hodžinje bě swjatocžnosć
šfónčžena.

Radži bychmy widželi, hdy by najdosťojnišči knjěz biskop hiščeje wostał,
wjeselesche so »Bjesada«, wjeselachu so schule — ale dyrbejesche hiščeje šamsne
popoždny wotjěčž — a horcy džak a horce pschecza wosady su joho psche-
wodžale.

Serbskim žonam a džowlam.

Džen 7. malocho wóžka zemře we Wołomucu doštojnny knjěz kanonik hrabja
Boetting=Perjing, založer wustawa za čěške knježny we Wołomucu.
Šlyščeje dha, kajke wučby tutón nadobny knjěz a dobročez swojoho naroda
wuczerfam, wuczerjam a šhowancam swojoho wustawa dawta:

„Žona, kotraž z mojoho wustawa wuróžže, budž pobožna; jeje dušcha
njech je jako kristal čžišta, hlownu njech jej debi wěnc čžištoty, póccžiwosće,
pobožnosće. Tajke počžinki žony su k zbožu a traczu swójbje twjerdy stolp;
dowiž we swójbje žona w póccžiwosći stoji, njezahinje swójba, byrnjež muž
ujebyl, kajkiž ma byčž, byrnjež časne njezbožo rany biło. Wěda wšchak domej,
hdžež je macžeri so zhubila pobožnosć, póccžiwosć.

Kóždy, kiž mój wustaw powjedže a w nim wučič budže, njech ma na
mysli, zo je joho swjata a psched mojim narodom kručže pschilubjena pschi-

slušności, zo by so w nim w najwyjšichjej měrje pěstowała móca a hlubokość narodneho wědomja. Čežeža doba našeho naroda žada žonu, za swój narod zahorjenu, zmužiwu, njebojaznu. Wašč dom, khowancy mojoho wustawa, ma być čěšći dom, pschez próh waščoho domu nima pschestupicę cuzota.

Stójće mjez swojimi bratrami, sotrami, džěczimi — we swojej swójbje tež patronki narodneho wědomja; a jene jenicže krute słowo waščejje wole sthili kždomu njepsczechelaj schiju. Budžeže jandžel pěstow swojomu domej, kaž běchu to sławne pschikłady našich žonow prjedawščich a tutych časow: wulicže z našich stawiznow, modlcže so k Bohu, zo byščže tajke byle jako wone ...

Njebróježe a budžeže hospodatske. Tež z tym činiće žohnowane džělo za swój narod, a to, čím sledžbliwischo kublo swojeje swójbje hajicže jako narodne kublo. Tež to je stronka narodneho wutublanja, pscheze wschu měru wažna.

Tajke budžeže, wy džowki z mojoho wustawa — tajke budžeže, hdyž w nim pschebhwacže, a čím wjac, hdyž jón wopuschęcizče a do woprawdžitoho živjenja wustupicže ...“*

Žlote słowa wulchoho wótczinca njech sebi žony a džowki serbstoho naroda do myšli zapisaju a do wutrobow! —i.

* Wzachmy tute słowa z „Lužicy“ 1898, čo. 3. str. 34 sl. Tutón naš jenicži njepolitiski, zabawno-powučacy serbski časopis budž z tutej skladnosću našim čitarjam z nowa wutrobnje poručeny. „Lužica“ pschijnese w dotal wudatych létušich 3 čisłach a) basnje: Nowe, Žakuba Čišchin-skoho, samstnoho balladu po ludowej powěsći: Nječęstna družka — Radyserba: Čęstnjeny poklad, Žalschna pschisaha do léta zmor — † Šórnika: Budyschin a Serbowje. — b) Nastawki: powědańcžo: Šanta, Žiwjenjopis † S. Š. Šmišcha, luboznej nastawki: Stara pastyrka, Šwjata swójba w Egiptowskej atd. atd. Wot 3. čisła sem je „Lužica“ z wobrazami debjena (rjana zberka wobrazow z Budyschina). — Wščoho toho dla so „Lužica“ naležnje poruča. Pschislušnosć Serba je, zo so pschedewščim we swojej macęstęščinje powučuje, zabawja. K tomu poskicža „Lužica“ pschiležnosče nadošč. Wudawarjo „Lužicy“, kotřiž za swoju přecu časnoho myta nimaja najmjěšchoho, ale jenož hiščže wopory a wudawki, žadaja a zaslužuja za dobrou wolu a piluu ruku a wotewrjenu móšchnu trochu pschibóznacza. — „Lužica“ wuhadža męsacnjne po 12 a 8 stronach a płaczi na léto 3 hriwny. Štazanki pschijima nakladnik šnjež can. farat Žakub Herrmann we Wotrowje a tež redakcija „Kath. Bosola“.

Rozprawa „Włady“,

towarštwu Serbow na katholskim seminaru w Budyschinje.

Wot jutrow 1897 hač do jutrow 1898.

Tak je tež našcha „Włada“ z Božej pomocu jene léto pilnoho a horliwoho skutkowanja a prócowanja dołočžila. Dwanacže męsacow tomu je, zo běšche přenja zhromadžizna w ščestym létniku. Rak spěšchnje su so tele męsacy minyle! Pschi přědku drje so časnik trochu komdžesche a dny w protych męnjachu so něřak lenje, ale bórzy nastupi druhi tempo. Nětkle na posled

pał leczaćcu dny a hodżiny runjemon z wichorom. A tak nadeńdzecju nas cyle njenadzicy zaju jutry.

Skónczichmy z tutymi jutrami tež přeni lětnik našcheje knihi, dopořaza našchoho štuťkowanja, tohorunja „Włada“ mjenowaneje. Ze to kniha zhromadnoho přócwanja Serbow katolskoho seminara k wudošpolnjenju we swojej maczeršcezinje. Tuta kniha wobstoji z dweju dźělow: Dženika a Kłosow. W Kłosach nadeńdzemy nastawki wschelakoho wobřaha. Róždy sobustaw je tu zastupjeny, kóždy ma winowatosć, swoje serbske wutwory ducha do njeje zapřiacz, a to kóždy rad čini a je hordy, móže-li sebi wuznac, zo je w njej hódnje zastupjeny. Tak móžemy lěta přeni zwjazk do našcheje małeje knihownje pschizamknyc, zo bychju w njej potomnich trasach tola tu a tam dobre zornjatko nadeschli. Přichetož z nich póżnawaju ducha, kotryž je jich přjedownikow wožiwjal. W dženiku pał namakamy krótku rozprawu wo kóždej hodżinje. Sczěhowace njech nětk mały wuczah z dženika tuteje knihi posćicza:

Našche mocy běchu lěta słabe. Wschaf w přenimaj dwěmaj rjadownjomaj ani jenoho Serba njemějachmy. W započatku lěta běšche nas 15 sobustawow. Lěto jobu skónczichju pał 14. Staršchi běšche Jan Andricki, nameštnik Pawol Kjeczka, dopřiwat Jurij Hejduščka a polkadnik Felix Přetranc. Našche zhromadźiny wotměwachu so w přenim semestrje sobotu wot 3—4 hodżin, w druhim srjedu wot 1—2 hodżin. Absencow běšche w našchich XXXI zhromadźinach dohromady 91. Našch zaměr běšche tež lěta, zo bychmy swoju maczeršcezinu póżnali abo lěpje póżnali, zo bychmy ju naložowacž nawukli w pišnje a w žiwym słowje. Čžohož so našchim towarščam druheje narodnosće z wulkoho dźěla hižo w ludowej schuli dóstawa, wo to dyrbinu so my sami staracž.

Móžemy wuznacž, zo smy sebi z cyla wschitkón čas, kotryž nam po dokonjenju našchich schulskich dźělow zbytkny wořta, derje k rjadu brali. Ze so wot jenotliwych 12 krócz pschednoschowalo, kaž na pschiklad wo hornjo-lužiskich narěczach. Drny ju 27 krócz deklamowali, najbóle z basnjow Zejlerja a Čžišchinskoho. Čžitali smy wscho we „Lužicy“, kaž na psch. Jan a Marja, wosebje pał Halekowne listy k našchomu štuđentstwu. Dale tež: „Nantowne schkónnje“, „Złote hrody“, „Wodžan“ a nětkle, hdyž ma kóždy sobustaw exemplar „Našcha Wowka“, ju tež zhromadnje čžitamy. Słuchachmy pat tež bajki z Nadyserbowych zabawkow a powědańčka z jubilejnych pišow „Serbowki“. Nastawkow poda so 40, z nich pschija so do „Kłosow“ 31. Mjez druhimi běchu tež sczěhowace themata wobdźelane: Serbske nastroje (instrumenty), Hornja Lužica, Serbske reje. Listowala je „Włada“ z Pražskej Serbowku a z Lipsčanskej „Sorabiju“. Wjacychłóšny spěw so pěstowacž njehodžesche, dofelz běchu mocy šnadne. Čžim bóle smy pał jenochłóšny hajili. Zhromadźiny smy pschecy ze spěwom wotewrjeli a skóncželi. Tež teksty znatych narodnych spěwow smy wukli. A skónczuje smy tež w tutym lěće pilnje za našch luby Maczeršcny dom škladowali. W lěće smy 25 hrivnow kwitowacž dali a wot lońscheje hłowneje šthadźowaniki sem ma kóždy sobustaw winowatosć, za njón tndženicy 5 pj. woprowacž. A tak je prawje a zdońje, pschetož schto ma być horliwy a wopornivy, hdyž nie štuđent? Našchu knihownju je knjez kaplan Nowak-Horjanski z wobstaranjom někotrych exemplarow Libšchoweje rečnicy a Historije serbskoho naroda krasnje wudebil a powjetščil.

Z tym skóncžan krótku rozprawu 6. lětnika našchoho towarštwu. Tola moja rozprawa by była njedospólna, njebych-li hiščeže džakownje špomnił na

lubosęziwu pschihilnosęz dweju knjezow, knjeza direktora, kiž je nam pschi naschim malym městnje rjanu istwu k wodžerženju naschich zhromadžiznow pschihofazał, a knjeza kapłana Nowaka, kotryž je z radžacym słowom staršeho słabe mocy podpjerał. Šimaj budž z tutym wuprajem wutrobny džak, mój džak a džak cyłoho towařstwa z wutrobnym „Zaplacž Bóh!“

Z nascheje rozprawy je tola spóznacž, zo serbska mysl, lubosęz k maczeršęchzinje mjez nami hišęeje hařła njeje. Ğacžruniž nam pschecy kónęzko nješwęczi, my tola njezadwělujemy, ale so pschecy bóle prócujemy, zo móhli tež z cyłęje wutrobny spěwacž: „Hišęeje Šerbstwo nježhubjene“.

Staršchi.

3 Ružich a Šaksteje.

3 Radworja. Siečba naschich schulskich džęczi dale a bóle pschiběra. Tak wopytuje wot zaidženych jutrow sem 223 džęczi naschu schulu, a to:

I.	rjadownju	43	džęczi	=	21	hólcow	a	22	hólcow,
II.	=	55	=	=	23	=	=	32	=
III.	=	59	=	=	23	=	=	36	=
IV.	=	66	=	=	34	=	=	32	=

Šromadže: 223 džęczi = 101 hólcow a 122 hólcow.

Wotpuschęzili smy k jutram 22 schulerjow a schulerčkow, za to dóstachmy 32, kotřiž do schule zastupichu. — Do knihow potracžowanšęje schule, kotraž so pollětnje, to je wot Michała hačž do jutrow, wotněwa, je 28 hólcow zapisanych.

3 Kóšętra Marijinoho Dola. Kaž smy hižo wozjewili, je knjez P. Leo Lehmann za kapłana do Wyšocžana w Čzechach pschęsadžený. Na joho měřno je do Marijinoho Dola knjez P. Robert Turba pschęsadžený.

3 Mainca smy tule powěsęz dóstali: Najdostojnišchi knjez biskop dr. Pawol Leopold Gaffner wudžęlešęe 6. meje w seminaršęj cyrkwi 18 bohóřłowcam swjate swjećizny. Mjez nimi dóřtachu tež šętyrjo prijedawšchi Pražšcy bohóřłowcy, ff. Jan Šhezzi z Kamjenic, Surij Hejduřka z Šóřkow, Pawol Šcholta z Wotrowa a Franc Müller z Šęerachowa, tonšuru a šętyri nižšęe swjate swjećizny. Dóřtanu tam pozdžišcho tež dvě wyřšęchęj swjatej swjećiznje subdiafonata a diafonata, a řjedž augusta potom měřchnišku swjećiznu. — Bobožni řchęšęenjo maja tohodla nadžiju a tróřcht, mjenuwanoho termina šętyrjoch nowych měřchnikow dóřtacž, kotrychž chęyli mjez tym do swojich nutrných pacřeri porucęęč.

3 Brahi. Njedželu 1. meje wotněwařęe so w tudomnej kóšętršęj cyrkwičęj swjatoho Karla Boromejškoho pod Ławrencowej horu žadny řwjedžęń. Z řilětnym noviciatom so na tutón radořtny džęń pschihotowawšchi wotpóložili jich mjenujcy 14 knježnow pschi řwjatocžnej Božęj mřšči kóšętršęe řluby. Zawěsęe kóždomu tutej řwjatocžnosęzi pschitomnomu řu so wosebję tamne řwjate wotomiki hluboko do wutrobny zacřišęęęale, w kotrychž so čřiřte knježny řwojomu njebjęřškomu nawoženju pošwjęcžichu a řlubichu, zo chędžęa jomu řwěrne wotřacž hačž do řmjęcęęe, řwoje cyłę řiwjenjo řhorym woprujcy. Řřchi tom kłęcęęšęe zbožowna čřřjódka ze zariwěčęenej řwęcžku w rucy a hlówu z wěncžkom debjenu pschęd wóřtarjom; po řlubje pošřięzi asřiřtirowacy měřchnik kóždej mlódej řotře pjerišęęęń a powiřny jej medaillu wokoło řchije. Na to dóřtachu řwojoho Bóžniřta pšęęę řuku měřchnika. Daj Bóh mlódyř řotram zbožo, zo byčhu

z joho hnadu za swoju zbóžnosć a t spomoženju čerpjacocho człowjeſtwa mnohe leta ſtuffowacž móhli! Mjez tutymi 14 knježnami je tež jena Serbowka, Bulantec Ğaŕiža z Wotrowa abo z klóſchtriſkim mjenom: ſotra Ullrita. Tuž dha mějadmy tamne dny ſerbskich hoſeži na wopyczę. B.

3 ctyloho ſwěta.

Saſſa. W druhej komorje žadafche zapóſlanc Smoła-Spytecžanſki wot knježeſtwa, zo by kručžiſcho hacž dotal z cuzby t nam pſchivožowany ſtót na ſtrowotu pſchehladowacž dalo. Z cuzym ſtottom je ſo do naſchich hróbbži hižo mnoha khorofež zanjeſla a ſo ratarjam wjele ſchody nacžiniło.

— Wo wulkoſeži njedawno wotewrjenoho hłownoho (częſtkoho) dwórniſchęža w Drježdžanach ſwědeža ſežehowace ličby: pſchitryte hale maja 28,670 ſchtyróróžnych metrow ruma, pſchedhale powitanſtkoho twarjenja 1575 a czakaſnje 1760. Dolhoſež wſchěch kolijow wučžini 19 filometrow. Wob džeń pſchijědže a wotjědže na tutym dwórniſchęžu 306 woſobowych czahow. Œelezne konſtrukcije waža 17,000 tónow a płacža 5,106,900 hr.

— Wot přenjeje meje je ſo na naſchich Œeleznicach wjezba za hnoje wo 20 % ponižila.

Němſka. Arcebifſkop Romp, ze ſwojoho dotalnoho biſkopſtwa (Šuldy) do Freiburga wučžujo, zo by tam 12. meje inſtallowany był, je 11. meje w Majncu nahle zemřel. Dr. Surij Ignac Romp narodži ſo 5. junija 1828 a bu 1853 na měſchnika, 1894 na biſkopa ſwjecženy. Pſched ſamym poſtupjenjom na archbiſkopſki ſtol pať powola joho Wóh pſched ſwój ſudny ſtol. R. i. p.

— W loſichim lěče je „džěczatſtvo Šězuſowe“ w Němſkej 1,165,961 frankow nawdalo, w Francóžſkej tež pſchęž million, w Belgijiſkej 367,000, w Štalſkej 280,000, w Awſtriji 185,000, wſcho hromadže pſchęž poſchawórta milliona frankow. — „Štuff rozſchěrjenja wěry“ („Lyonſke towarſtvo“) je ſo wot Němſkeje ze 660,000 frankami podpjerał, wot Francóžſkeje pať z 3,921,000 frankami, to je wjacž hacž pokojsca wſchěch t tomule wulcy ſpomožnomu ſtuffej nawdatych darow, kotrež loni 6,332,686 frankow wučžinjachu.

— Ğdyž nětko nimale wſchón ſwět kolektuje, wjerchojo, biſkopja, wučženi, džělacžerjo, žony a džěci, je bjez džiwa, zo kolotwarjerjo dodžělacž njemóža. A tola džěla w němſkich džělacžernjach džjenja na 100,000 ludži jezdne kola, mjez tym zo ſo pſched dwěmaj lětomaj 35,000 džělacžeri z tym žiwjeſche. Mimo toho pať woža ſo t nam kola z cuzby.

— Kejžorſtwowy ſejm je ſo pjatť tydženja z wjetſhej ſwjatocžnosću, hacž žadny joho pſchedthadžeri, wot kejžora ſamoho, wobdatoho wot wyſochich zaſtojniſkow w najpſchyniſchich uniformach, zamknył. Mimo toho buchſn zapóſlancy tež hiſchęze kejžorej za taſlu pſcheproſcheni a ſejmowy pſchedihda ſwobodny knjež v. Wuol dóſta rjad čtetwjenoho worjoła II. rjad. Z toho wſchoho wutħadža, zo je knježeſtwo z džělami wotħadžacocho ſejma polnje ſpokojom. A zawěрно, t teje ſpokojnoſeži ma wſchu pſchicžinu. Pſchetož, wſcho, ſchtož je ſebi wot ſejma žadało, je docpěło, pſchedewſchim ſtačžanſke prawo a namótniſtwowy zakón (Bürgerliches Geſezbuch a Marinegeſez), z wuwzacžom Miqueloweje reformy dawtkow, kotraž; w dawſtdawarjam lětnje wo 300 mill. hr. wjacž z kaſpy wudrěła. Druhe praſchenjo pať je, hacž móže tež lud ze ſwojim zaſtupjeſtwowom, ze ſejmom ſpokojom byeč. Na teje ſpokojnoſeži dyrbi za-

póslancam najwjacy zaležecy, dokelž jim je lud swój dońt do rukow položiť, na nich swoju doměru stajit, zo jako runoprawy faktor zakonjedawaćstwo ze zwjazkowej radu swědomiče haji, schita jeho prawa z wustojnosću, spěchuje jeho časne zbožo. Ludej su tohodla — wězo psched Bohom a swojim swědomjom — zapóslancy zamolwiczj, a lud tež nad nimi swój rozsud wupraji, njemilofečiwje wupraji w pschichodnych wólbach. Tam so pokáže, hač je tež lud ze sejmom tak spokojom, kaž zwjazkowa rada.

Wobzamknjeny sejm bě přeni, kotryž cyle 5 lět hromadže zwošta; bě tež přeni, w kotrymž mějesche centrum pschedydstwo a, sčtož hiščeje wjacy płaczi, rozsudžacu móc. Haj, zda so nam trěbne, zo tu wosebje na to spomnimy, zo je wscho, sčtož je knježerstwo wot poslednjoho sejma dóstalo — a toho je wjele — dóstalo jenož z pomocu centra! A je so knježerstwo trašch centrej za to džakowne wopofazalo? Se tež wone to, sčtož centrum žadašche, pschizwolilo? Ně, nicžo! A zběhnenju njespawnoho, katholicu cyrkej putacoho jesuitskoho zakonja zwjazkowa rada njeje pschizwolila, „lex Heintze“, t. j. wot centra podata zakonjška pschedloha, zo by so džen a bóle pschiběracu njepóčziwomu žiwjenju zakonšcy napscheczo štuřilo, njeje pschijata. A tola by „lex Heintze“ wjele wužitnišcy a nužnišcy byl, hač lóžnišcy zakon, hač štacjške prawo. To je jěra wěrnofeč. Na nju dyrbja a budža spominacž wschitcy kščežšacjšcy zmysleni pschy nastawacych wólbach, z najmjejšcha wolerjo centra. —

Štalša. Pschibjeraca nuza je z pschicžinu strašchnych rokoczenjow we wschelafich městach. Najbórje bě a je hiščeje w Milanje (Mailand), hdžez bě lud samo barikady pschecžiwu wójsku natwarit, a hdžez njeměrnicy njemdrje z wójskom, kotrež dyrbjesche zběž škludžicž, bédžachu. Wjele stow ludži bu pschy tom morjenych a hiščeje wjacy czežcy zranjenych.

Musko-Pólska liczi po najnowšichm ludliczenju 9,455,943 dušcy, to je 2,816,097 abo 42,4% wjacy hač psched 20 lětami. W žanym europškim kraju ludnosč taž špěchnje njepschibjera. Póndže-li to tak dale, so Němcy ze wschěmi znemčowachmy zakonjemi Polakow dowobrócz móc njebudža. Nawopaf paž tež Polacy so wschitcy doma zežiwicž njemóža a su nuzowani, we wukraju sibi khlěb pytacž. A pschy wschej wotkhlilnosčzi Němcow napschecžiwu Polakam su tola tamni wjeseli, hdyž došez pólskich džělacžerjow dóstanu. Tohodla bjez džywa, zo po wschej Němškej, samo nad Rheinom, wjele tysac pólskoho džělawoho ludu namakamy.

Španiška ma tež czežke dny pschětracž. Hačzruniž poražka pola Manile taž žla njebě, kaž so z wopřědka po amerikašskich powěščach zdašche — pschetož ani jena španiška lóž, haji, ani jedyn španiški namótnik (matrofa) njeje tam dotal do amerikašskich rukow pschichol, a wězo tež hłowne město Manila z 150,000 wobydlerjemi nic — dha cžerpaja tola doma njeměrne žiwjoly z tohole njezboža wótečiny nowu móc k swojomu čornomu započzinanju a podrywaja kralowški trón. Knježicžekka Khrystina, kotraž z wulkimi woporami a wustojnje za mlodoho krala Alfonsa dońt Španišteje po woli Božej wjedže, nima zawěrně na rózach póslane. We hłownym měšče Madricze a we wschelafich drubich městach zamóža wjacy z policiju lědy wubuchnjenjo zjawnoho zběžka zadžeržecž.

Želi so we wójuje skoro zbožo na španišku stronu njewobroczi, je wu dyrjenjo revolucije nimale wěste. Dolho wschaf wjacy tracž njemóže, zo hłowne španiške lóžštwó z amerikaškim hromadže storeči k rozsudnej bitwje. Po wschelafich powěščach so skoro zda, jakož byschtej so lóžštwje hižo zetkaloj.

Tu a tam je na morju pječa hrimot kanonow štyšhecž byl. Tež stej so dvě amerikskej wójnskej lódzi czežko wobšchodžencej do Key Westa wrócžilej. Pospyt Američanow, wojakow a municiju na Kubu dowjeseč, zo bychu zběžkarjam pšechoživo Šchpaničanam pomhali, njeje so jim poradžil. Dyrbjachu pšehed šchpaniskimi wutšćelimi cofaceč. Tuž ju so Američanojo pšehšwědžžili, zo na kraju pšechoživo Šchpaničanam prjedy wojowacež móč njebudža, hačž jich lóžžstwo njezničža. To placži wo Kubje runje tač derje, kačž wo Šilipinach, hdžež ju Šchpaničenje najebacež poražki pšehed Manilu šlyni došč, nješcheczelam postuw na kraj zadžewacež.

Šilipinske kupy — je jich na 2000 — ličeža 296,000 kwadratnych kilometrow abo pšehšesta tysaca šchtyriróžžnych mil pšehštrjenje a maja pšehč 6 millionow wobydleri. Po Kubje a Portoriko su Šilipiny najwážnische šchpaniske kolonije, kotrež jej wot lěta 1570 šlusheja. Zemja je tam jara plódna a plahuja tam konopej, cofor, kofosowe worjehi, kofej atd. Šlowne město je Manila na kupje Luzon z 154,000 wobydlerjemi, jene z najrjeńšich městow šwěta, šchtož položeno nastupa.

Grichija. Z poslednjeje wójny znaty general Wašoš je za komanďanta Tšesalskeje pomjenowany, kotrež město nastupi, tač rucže hačž po zaplaccenju wójnskich pjenjež turkowscy wojacy Tšesalsku wopuščeža.

— Karditi a Giorgis, kotražž běčstaj krala Šurja z mordacškim wotpohladom nadpadnyłoj, staj 9. meje šwój nještutł ze šinjercžu zapofucžicž dyrbjaloj.

Naležnosće našoho towarštwja.

Substawy na lěto 1898: kk. 480. Michał Kučank z Nowoslic, 481. Mikławš Šejda z Trupina, 482. Marija Rjenčowa z Čornec.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

je dałe woprowal: njemjenowany w Budyšinje 5 hr.

Za katolsku polěpšerňu: Józef Schröter, wobsedžež kupjelow w Oppelsdorfje 20 hr.

Za serbski fond krala Alberta: z Koslowa 50 pj.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3213 hr. 51 pj. Dale darichu: Radwofska Płatowa Komisija w Kulowje wuspała 60 pj., kooperator Fr. Petura, Swětlá p. Ještědem 50 pj., Č. D. 37 pj., za »Wobradženku« P. N. w Šunowje 50 pj., Jordanec skatorwarjo (zbytk) 35 pj., Delanska Patentna Komisija 10 pj., Mikławš Šejda z Trupina 1 hr., přez M. W. prof. zběrane wot dobročérjow w Č. 25 hr. 25 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Ke šupowanju porucžamy:

Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“ in Banzhen.

Ma pšehedań pola zwónka Serbskeje cyrkwyje za 20 pj.

Kublo na pšehedań.

Erjedu 18. meje 1898 popołdnju w 1 hodžinje budže moje kublo w Šhroščicach, wobstojace z 63 kórcow pola, łuki, zahrody a twarjeni, po parcellach zjawnje na pšehedžowanjo pšehedawane. Město zhromadženja na kuble tam.

Michał Müller.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich expediejach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w knihařni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěštki plaći so wot maľoho ryněka 10 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 21.

21. meje 1898.

Lětnik 36.

Bamž Leo XIII.

(3. pokračowanjo.)

III. Bislop w Perugia a kardinal.

Dżeń 26. julija 1846 běšče swjatocžny a wjesolny dżeń za město a diöcesu Perugia*. Na tutym dnju czehnjesche našch swjaty wótc jako nowy bislop do města, w kotrymž běšče psched pjeczimi lětami jako bamžowy naměstnik tak horliwje skutkował. Wobhydlerjo, kotřiž dželawosč a frutosč, pscheczelnosč a lubosč tehdomschoho delegata wopominachu, joho tohodla nětk jako swojoho wyschschoho pastyrja čzim wěrnischo a wjeselscho powitachu. Džatnje wopominajo swoju lubu macž bě sebi Joachim Pecci runje dżeń swjateje hany za swjatocžnosč wuzwolil. W perugiskej diöcesy je wón najdlěšchi čas swojoho žiwjenja — 31 lět — z mulkim wuspěchom a žohnowanjom skutkował. Tu pač čžatachu na njoho tež dny czežtoho pruhowanja, hórteje tyschnosče — dny čžerpjenjow. Wón pytasche a namata swoju móč w modlenju a w sečžowanju a w napodobnjanju wulkich pschikladow swjatych muži. W joho diöcesy leži město Assisi, hdžez běšče něhdy kolebka swjatoho Franciska stala. W tutej krajinye bě tónle swjaty tak horliwje wo lubosči Božej předomal, a hdžž joho čžłowjefojo zacpěchu, wozjewjesche wón stworiczerjowu lubosč zwěrjatam, ptacžkam, kwětkam, a te šhwalachu z nim Boha. Tu stoji tež čžicha swjatnica swjatoho Franciska, čžezčžowna cyrkwicžta w „Portiuncula“. Tu wotpocžuje tež joho čželo. Zutoho japosčtoła umbriskeje krajiny wuzwoli sebi nowy bislop Pecci za swojoho patrona, nětk, hdžž wysoke zastojnstwo w joho domiznje nastupi. Pschede wschim pucžowasche t rowej swjatoho Franciska, zo by joho wopomunjecžo čžezčžil a wo joho pomoc prosyl. — Šcho je bislop Pecci t špomozenju swojich dowěrjenych skutkował, njeje móžno z krótkimi

* Kraj: Perudžja.

řlowami wuprajieć; jenož na něotre wažne podawki z joho teřdomřchoho řiwjenja njech je řpomnjene.

Řižo wjacu křóeć je řo tu wo zběřřarřtwu tamnoho eřřařa powědało. Wořebje dřiwje lěto za europřře ludy běřche lěto 1848. A powřřhitřomne mućřenjo a njeměř nawali řo teřř do dióceřřy Řerugia. Šamřni wobydlerjo měřta, kotřřiž běřchu přřched křótkim řwoju podwolnořřeć a řwoju pořřluřchnořřeć nowomu biřkopej a z dobom řwjatomu wóteć tak zahorřeni wobřřwědřřili, nadpadnyřchu biřkopa w joho hrodě, hanjachu a wřřměřřchachu řwojoho wyřřeřřchoho pařřtyřřa. We nuzy přřehceřřiwu njemřdromu ludej powoła bamž Řius IX. rakuřřkoho teřřjora na pomoc, a joho wóřřřko wróeći nakřřhwilny měř. Pobjerniřřtowo a frute řhóřřtanja lubjachu rakuřřy dobyećerjo přřehwinjenym wobydlerřam, ale hře! biřkop Řecci prořřy za řwóř lud, runjeřř běřche joho tak wobidnje wopuřřehěřřil, a wón wotwobrocěřři hřóřřbu.

Řako by Wóřř řam roznjemřdřeny lud a jich njěřřwěřu pokřřořřtaceřř chcył, wudřři w lěeě 1853 wulki hłóeć po chřřym kraju, a bórzy řećřehowacřře zemjeřřeņjo a mór. Řowa nuza běřche pak miłořřećřiwomu biřkopej řřana přřehiležnořřeć, řwojim dowěřřenym jako wěřny přřehceřřel, haj jako woprawdřřity wóeć řo wopokazaceřř. Wřřchěeđnje hřomadřřachu řo přřched joho durřemi wulke ećřřjódy hłóeđnyřř; wón jich naryěećeřře, řam jim jědře wudžěleřře a jich pokojěeřře. Z tym nic doećřř! Powřřhitřownu drořotu wuřřichu lichownicu, přřehedawachu wřřchěeđnu potrebu přře měřu drořu a řřadachu za poźećřene pjenjezy njepoměřnu dań. Tořhodla založi biřkop Řecci „wupoźećeřřnu řřehceřřanřře miłořřeće“, kotřřaž nuzuećerřpjacym za tunju dań potreěne pjenjezy poźećeřře. Tak je wón řřa řwóřřbow přřched hewal wěřřym wobřřhudņenjom řřhitowal. Řie pak jenož na řwěťnu pomoc řo řřuřřehceřře, wza wón řwóř wućeć ł Wóřřu a joho řwjatym. Řaž tak huřřto řižo, tak řhwatařře wón teřř něťř pod řřkřit řwj. Řarije. Wěřřiwu joho rad řećřehowachu. Měřřto Řerugia bě tajřomu ećřećřowanju najzbóřřniřřeřře řnježny wořebieće přřehiřřilne, dofelž ma runje wone zbožo a ećřećře, zo řo w tamniřřchim domje pjęřřehceřřeń macęřře Wóřřeje řřowa. Řo chylej dióceřřy řwjecęeřře řo wot tohole ećřřa meřřřa pobožnořřeć. Teřř ećřećřowanjo řwjatoho Řózeřřa wón řřehowacřře a pořřwjećři jomu měřřac měřř, a namołwjeřře lud ł pobožnym pućeřřowanjam na hnadowne měřřřna. Biřkop Řecci zbudži z tym nowe nabožne řiwjenjo a wěřnu pobožnořřeć. Šoho powřřhitřowna wóećcomřřta řřaróećřiwnořřeć doby pak jomu wutrobny wřřchěch poddatyřř, řamo tajřřich, kotřřiž běřchu řo přřched křótkim wot njoho wotwobrocěřřili. Řowa dobyta lubořřeć a přřehiřřilnořřeć ludu ł řwojomu pařřtyřřej móžeřře řo tak bórzy w powřřhitřownej radořřeći pokazaceřř. Bamž Řius IX. pomjenowa 43lětnoho biřkopa w Řerugia za kardińala řwj. romiřře ećřřřwje. W řřebřuaru 1854 řhwatařře nowy kardińal do Řoma, zo by jow ećřeřřřne řřamjenja noweje dořřtojnnořřeće dořřřal. Měřřto a lud běřche połny radořřeće a hordřenja, zo řme něťř řwojoho biřkopa jako kardińala řřawieć. Šehěřřoko a daloko přřehiřřotowachu řo wrěećřacomu biřkopej řwjatocěne a drořotne powitania. Řěđma pak běřche Řecci wotutyřř přřehiřřotach řřonił, wuprořřy řebi wřřchě wudawki a pořřtaji ł tomu naložowane pjenjezy za njeřřbožownyřř, kotřřiž běřchu přřeh ećřećřeņjo a mór tak řřurowje domapřřtani. A řaji wobřřwjeřřđi tak ponižne a njeřřebiećřne řřmřřenjo doměřřu a lubořřeć wěřřiwyřř.

Wjez wuřřtaceřřa řřutřřowacřře něťř kardińal Řecci za duchowne poźřěhņenjo řwojoho ludu. Z wěřnym wobđđřřowanjom dęřřbitny wo joho přřehemnořřich přřećřowanjacřř řřyřřehceřř a wěřřiwje wuznacě, zo běřche wořřebita pomoc Wóřřa

z nim. Wón wotměwajšce mišiony, pišajšce paštyřšce listy, powučowajšce a napominajšce z předowanjenimi, z dobrými pišmami a nabožnymi knihami, wón wudokonja nowinastwo, zbudži katolske towarštwowe žiwjenje, porjedžesche škulšce zarjadowanja a založowajšce nowe šchule; starajšce so za porjadny, po možnosći powšchitkowny wopyt ludoweje šchule, sledžesche za swědomitymi wučerjemi a spisa za swoju diöcesu nowy katechizmus. Runje tak naležnje pracowajšce so, zo by hódnych a dobrých měščinow zdžeržal, kotřiž bychu we wědomoscjach, w zdželanosći a w počinkach ludej z pschitkadam byli. Wěšce tola joho starosći a joho dohladej 216 farow dowěrjenych. Wón pak wje-džesche kóždoho swojich duchownych jednotliwje sebi wažicž.

Wěšce tu w zdalenej wšy w horach farar, kotryž pschegara rady na hońtwu křodžesche. A tak puščezji so wón tež něhdy njeđzelu rano won do lěsa, zo by za zwiřinu sledžil. Nadobo zaslyšchi w swojej wšy ke nišči zwonicz. Wostajiwšchi wšchoho wróceji so domoj, křiwata do cyrkwy, pohladnje k woltarjej, a tam wuhlada — knjeza biskopa wulku Božu mišču swjeczacoho. Pschestróženy a tschepotajo čžata w kapali. Wo kemschach pak praji biskop wotproschowacomu fararjej jenož: „Dajče sebi časnik porjedžicž!“ a jedžesche domoj.

(Přetracžowanjo.)

Zutrowne zwonj.

(Spisal Kukátkár.*)

Runje na wulki pjatk rano, pschod cyrkwinštimi wobradami, wunjesechu Šymanťowu, kotraž na podróžstwjě bydlešce, na kerchow.

Bohřeb Šymanťoweje bě zrudny.

Z wěže njerěczachu zwonj kaž hewat; pschod kaščezom džěšce jenož hólčik z křizom, wučer ze swojimi šchulerjemi, ministrantaj a knjez; kaščez njesesche šchěcz křudych muži a za nim krocžesche ze šklonjenej głowu jeniczki syn zemřeteje — Woščij. Wěšce z pohoncžom pola bura Rohacžka a hiščez nježenjeny. Z nim džěšce hiščezze čžrjódka starych žonow, mjez nimi tež Rohacžkowa, kotraž njebohej po culy čas jeje křorosče ješčz ščzelešce. Nětko ju džěšce hiščezze k rowu pschewodžecz, zo by wo škřodžeńk k njebju bliže měla.

Knjez z wučerjom wuspěwa z pschidusčenyhm głosom nad rowom psalm a pomodliščtaj so za zemřetu. — Zony třejachu sebi z rubiščkami woczji, noscherjo hladaču zrudnje na kaščez a Woščij klecžesche pschi rowje a wutroba so jomu zběhajšce kaž we widliščezach. Włacaz pak njemóžesche. Šdyž bě knjez wotěšol, stany a rjelny noscherjam z tschepotachy głosom: „Zaplacž wam Bóh tón knjez za posluženje a wam, žony, za pschewodženjo.“ Potom džěchu wšchitcy do cyrkwy, mjelcžo a křutnje — běšce džěn wulki pjatk, wopomnijecžo smjercze knjeza, na čžož jich čžělo, runje pošchowane, čžim žiwišcho dopominajšce.

Woščij džěšce wokoło cyrkwinšlich wrotow k polam.

„Šdže džěsch“, prašesche so joho Rohacžkowa.

„Dyrbju na polo“, zdychny Woščij.

* Wyšocy zaslužbny čžěski ludowy spisowar Wácslav Rošmát; zemř 15. ž. m. w Prostoměřicach na Morawje; najšč časopis ma hižo něščto wěcow wot njoho. We „Lužicy“ čž. 4. čžitajšč wo nim wjacy („Słowjanske nowinki“).

„Tam môžeš haffe k popoldnju. Bój jenož do cyrkwyje a pomodli so za maczerku. W cyrkwi budže czi lóže.“

Rhudomu čzeladnikej bě tale řečž woprawdžita dobrota. Klakny so w cyrkwi pod khor, modleše so a hdyž wot wołtarja a z khora zrudne spěwy so zanoschowachu, rozta bološć, kotraž jomu hacž dotal kaž lodowa škora wutrobu spinasche, a po woblicžu kulachu so czople sylzy. Wodychny z dołhim, tšchepotacym pozdychom, a wuplaka so.

Bóbla njoho stojacy hladachu na njoho ze zrudobu a tšchepachu sebi: „Wbohi, tak płacže!“

„Haj wschať, je wopuscženy a sam, kaž kruschwina w polu.“

Hdyž bě knjež swjaty kšičiž wotwodžel, stupi na kšćtku a řečješče k ludžom z kšutnym hłosom w wuznamje džensnišchoho dnja a škónčži ze słowami:

„Kšchescžano, rozpominaj, za kaju płacžiznu cže twój Wumóžnik wukupi! Z pšchewojatej krewju, kotruž do poslednjeje kapki za tebie pšchela. O, njeteptaj ju wjacy z hrěščnym žiwjenjom, zo by czi njebyla k zatamanju, ale k wumóženju! — Kšchescžano, zjednocž džensa swoje bološće a starošće z bološćemi Wumóžnikowymi a woprui je ščerpliwje Bohu Wótcej za swoje hrěchi. Hdyž budžesh džensa wokošowacž rany na swjatym kšičižu, pšchirunaj swoju bološć z bološću Kšhrystusowej a spóznajesh, zo je twoje horjo poruno joho jenož kapka poruno njewuměrjomnomu morju hórkošće. Tak swjate rany wokošuj, budže twoja dušcha z nich srěbacž hójach balzam, rozželeni so z nowym žiwjenjom a rozkežže we swjatej radošći. Amen.“

Wosćizj pošuchašče kěžžbliwje a pobožnje, a hdyž po škónčenych wobryadach z druhimi swjaty kšičiž wokošowacž džěšče, wokošowasche jón nutrnje, kaž swojoho najšćpšchoho a najšwěrnšchoho pšchecžela na swěcže, a woteńdže zwjeseleny domoj. — Domoj? — ach, njeměješče domu tu na zemi! Woteńdže zwjeseleny — k swojomu džělu. —

(Škónženjo pšchichodnje.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Našch luby a šwěrnj pšchecžel, knjež řečžnik Michal Čyž je za notara pomjenowany. A tutomu wuznamjenjenju pšchewemu jomu wutrobnje zbožo!

3 **Budyšcina.** Pšchichodny tydžen wotjědže knježna Šana Brylec ze Stareje Cyhelnicy do Roma, hdyž ma 25. t. m. byčž. Wot Roma pojědže z dwěmaj druhimaj knježnomaj do Birma w Indiskej, hdyž w měcže Mandale do rjada mišioniskich šotrow swjatoho Franciska zastupja, zo bychu so wothladanju wnšadnych pošwecžile. Pšched někotrym časom pučžowasche po Němškej knjež P. Schinger, kotryž tehdom za wobohich wušadnych dary hromadžesche, tež bratrow a šotry pytašče, kotsiž bychu tak zmůžičži byli, tule cžežku a štraschnu šlužbu z lubošće Kšhrystusowej pšchijecž. Wóh pšchewodž našču krajanku na tónle wopornivy pučž!

3 **Delan.** Mjedželu, 15. meje, wotměwasche Kalbicžanšte Kaiffeisenšte towarštwu swoju lětuschu nalětnu generalnu zhromadžiznu. Zlicžbowanjopokazowasche šćžehowace licžby:

Dokhodny: 103270 hritnow 4 pj. Aktiva: 119659 hritnow 70 pj.

Wudawki: 95973 = 9 = Passiva: 118765 = 8 =

Žyft w kassy: 7296 hritnow 95 pj. Dohyft: 894 hritnow 62 pj.

Sobustawow nabu w minjenym lécze 16 a wotbu jich 6; na kóncu léta mějese do cyla 150 sobustawow. Z dobytku mějese so po wotlicženju zakladneho a rezervneho kapitala 238 hrivnow na nekajku dobrou naležnosć woprowadž. Tu staji knjez wučer Wjeitka z Róžanta namjet, zo bychu so tele pjenjezy jomu pschepodale, zo by mohł za swoju schulu wučerškich srědkow nakupić. Swój namjet zložowasche na tute winy: 1. Róženczanska schula hospoduje nětko hižo 7 lět darmo towarštwu; 2. Róženczanski wučer wobitara runje tak dolho liczbowaštwu za mału mzdu. 3. Róženczanska schula trjeba nuznje wučerškich srědkow. Do cyla pak je jara derje, hdyž nasche towarštwu schulu takle podpjeraja; pschetož dobudu sebi z tajkej dobrotu džak džeczi a wučerja. Schula ma swoje džeczi na wschěch stronach wuwučowacž a trjeba za nabožništwu, za stawizny, za pschirodospytnu wučbu atd. wobrazow, modelow a druhoho, dyrbi-li wučzba z wliwom na džeczo bycž. Ze Serbow wukhadžeju lédma jenož krawcy, schowcy, kowarjo, wojnarjo a blidarjo. A techniskim rjemjesłam so storo ničtů njepschiwobroczi. Z nas njewuidže žadyn Boršig, žadyn Hartmann, žadyn Krupp. A to tohodla, zo talenty, kotrež w naschich džeczoch spja, so njewubudžeja. Parnik dale njejima, hačž zo so ze železnicu wot Kafec do Budyhčina pschewjezu. Do wobnjoweje syławy namaka so we wsy lédma jedyn, a tak je po kóždym wohnju syława we płatańi. Bychu-li hólczata w schuli něscho wo parniku a podobnych wěcach widželi, bychu tež lóschť a lubošć k tajkim wěcam nabyli a někotrjžtuli mohł pozdžišcho jako monteur a maschinist šwědczenjo dawacž wo tym, zo ma Serb za wscho tak dobry talent, kaž Němc. Njezacpiwamy wězo naschich jednorych rjemjeslnikow; ale bychmy sebi pscheli, zo bychu tež czejsche wěcy so wot Serbow džělale. Za nasche pjenježne towarštwu pak je so w Kalbiczanskej wosadže pschiklad dal, tak móža so zbytkne pjenjezy nałožić. Schula dyrbjała so do cyla wjacy podpjeracž, zo bychu džeczi z wjetšchim lóschťom a wužitkom do schule thodzili. Tuž pschewjamy wschitkim serbskim schulam tajku pscheczelnu pschihilnosć towarštwow. Towarštwam budže tale woporniwosć zawěsće ze zohnowanjom. Šdžez so z krótka do zbytnych pjenjez rozdžela, nječinjna po duchu a woli Raiffersena, ale bliža so pomalku kruham, kotrež pječža mjeno „Genossen“ w modernskim zmysłu zaslužu. * *

3 cyłoho swěta.

Salska. Drježdžanscy katolikowje chceža k pschichodnym wólbam do fejšorstwowoho sejma wosebitoho centrumstoho kandidata postajicž. So samu we, zo tón žane wuhłady nima, zo by woprawdže woleny byl. Tola swět dyrbi žhonicž, zo maja tež sakscy katolikowjo swoje politiske pscheswědczenjo. A skóncuju tež njemóžne njeje, zo Drježdžanscy katolikowje ze swojim wole- njom wěsty wliw na wólbu w jich wotrjesomaj docpěja. Pschetož lohko je móžno, zo pschi schčěpjenych mjez konservativnymi, reformarjami a swobodomyšlnymi pscheczjwo czeřwjentym k wukałacej wólbje dóńdže, w kotrejž móže horštko katolskich hłosow wosebiteje wažnosće dobycž.

W naschim wobwodže kandiděruje Gräsa z nowa. Zwjazť ratarjow, kotryž chcyche z woprědka z konservativnymi zhromadnje wosebitoho kandidata pscheczjwo Gräse postajicž, je so tohole wotmyšla wzdal a so z wólbu reformera Gräsu spschězeli, hdyž chceža za to druhdže za reformarjo za zwjaztaštko kandidata hłosowacž. Gräsa je z cyla tež doměrnik rataštko zwjazta a chce tež burštwu šwědomicže zastupowacž. My pak bychmy wězo radšcho

bura za zastupjerja méli; dokelž tón tola lépje wě, hđže ratarja čžrij čžiščeži, hačž žadny fabrikant. Hačž a toho konservativni za kandidata postaja, njeje hiščeže znate. Reformera sežežta poraža. To rěka, Serbja bychu tu wšchu móč w rukomaj méli, hdy bychu hromadže stali, dokelž pak su ščežčepjeni, ju storo bjez mocy. Škoda! Trašch bychmy pschi tajkich wobstojnosćach pschi-klad Drježdžanškich katolikow sežehowacž móhli? Rozważmy to.

— Přync Jan Jurij je rjad žłotoho runa (Wleš) dóstał.

— Zrudžacu wěrnosć přěduje po rozprawje ewangelsto-lutheriskeje krajneje synody statistika wo měšchanych mandželstwach w Sakskej. W léčže 1893 zwjaza so 1070 čžisto katoliskich a 2395 měšchanych mandželstwow! Po džešacžlětnym pscherěžku bu wot 1000 měšchanych mandželstwow 834 lutheriski wěrowanych a ž 1000 džežči ž měšchanych mandželstwow bu 868 lutheriski fščeženych. Tuž móže so rjec, zo w Sakskej tžžde léto pschež 1000 džežči katoliskej cyrkwi pschež měšchane mandželstwa f žhubjenju du. Zrudno, jara zrudno. Starschi, nje-pschizwolče tohodla nihdy na nihdy do měšchanoho mandželstwa swojich džežči!

Němska. Na jasnym dnju, hdyž bě Wóh archybiskopa dr. Kompa nahle ž tuteje čžajnosće f sebi wotwołał, wumrě wječor tež biskop Wilhelm v. Meiser w srjedž swojoho japoschtołskoho škutkowanja pschi wšitacjach wosadow nahleje šnjercže w 64. léčže swojoho žiwjenja, po tym hačž bě jenož 5 lét Mottenburgski biskopski stol pschil. W tu šhwilu je nětko pjecz němskich diwocelow woschrocženych: Freiburg, Rottenburg, Julda, Limburg a Rholm, Würzburgska diwocela ma hižo nowoho archypštyrja, dr. Schlöra, kotryž budže jutše na biskopa šwjecžen.

— Čžitarjow trašch budže zajimacž, hdyž jim podamy pscheklad šhluosčeje jenotliwych štron parlamenta wot léta 1871 sem:

	1871	1874	1877	1878	1881	1884	1887	1890	1893
Centrum	58	91	93	93	98	99	98	106	96
Konservativni	54	21	40	59	50	78	80	73	72
Narodo-liberalni	120	152	127	98	45	50	99	42	53
Socialdemokratjo	1	9	12	9	12	24	11	35	44
Swobodo-konservativni	38	33	38	56	27	28	41	20	28
Swobodomyšlna a ludowa štrona	—	—	—	—	—	—	—	—	24
Polacy	14	14	14	14	18	16	13	16	19
Antisemitjo	—	—	—	—	—	—	1	5	16
Ludowa štrona	2	1	4	3	8	7	10	10	11
Elfacy	—	15	10	11	15	15	15	10	8
Welfojo	7	4	4	10	10	11	4	11	7
Danojo	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Pofračowarjo	45	49	35	26	59	1	2	—	—
Swobodomyšlni	—	—	—	—	—	64	32	66	—
Swobodomyšlne zjednocženstwo	—	—	—	—	—	—	—	—	13

— Towaištwu f twarjenju lutheriskich cyrkwjow w Barlinje je za džešacž lét swojoho wobštača w Barlinje a wokolnosći 42 nowych cyrkwjow natwarilo abo twarič pomhało; 9 druhich hiščeže so twari. K tomu je so 25 millionow hriwnow nawdalo, mjež nimi 4 milliony wot kejžora a kralowškeje šwóžby!

— Brync Hendrich je skóncznje do Kiawczau dojel a tež hižo w Běntfu křinštoho kejžorowu macž a kejžora samoho wopytał, wot kotrejuz bu z wulkej čzesčju pschjaty, kaž dotal hišćeje žadyn smjertny ze zapadnoho kraja.

Čzechy licža 4411 katoliškich duchownych, a to 3260 abo 74,4 % čžěskich a jenož 1151 abo 25,6 % němškich. Bohosławstwo študuje lětsa 398 abo 76 % Čzechow a 113 (24 %) Němcow. Z toho je wižecž, kał mało lubojeće k měščinštwu a k swjatej cyrkwi mjez tamnišćimi Němcami so hori, a kał wopaf woni čžinja, hdyž na čžěskich biskopow šwarja, zo do němškich wosadow čžěskich duchownych ščelju, hdyž tola němškich nimaja.

Rom. Pšched někotrymi dnyemi pšchewywasche weimarški wulfowódja we wěcznym měšće a bu wot swjatocho wótca ze wšćěmi swjatocžnosćěmi, kaž so knježacym wječam wopokazuja, pschjaty. Wulfowódjowdowe sprawně a dobre zmyšlenjo pšchecžiwu swojim katoliškim poddanam je Leonaj XIII. derje znate. Wamž so tohodla wječehaj nutrinje džakowasche. Wšćiwoda pak wotkrucžesche, zo so jeho katoliškim poddanam nic jenož za čas jeho žiwjenja, ale tež pod jeho naslědnikom polne prawo dštanje. Njemencžena rozmoklwa trajesche pšchecž pol hodžiny.

Italija je z wojeřskej mocu krawne njeměry potłěčžila. Kaž je so wufopalo, chychu njeměrnich Lombardiskiu wot Stalskeje wottorchnyč a z njeje republiku ščžinič. Tola zběžk wudyri, prjedy hač běchu pschihoty došćončene, tohodla so njeporadži. Něchj italske knježekštwu z toho wncžbu bjerje.

Wójna mjez Šchpaniskej a Ameriku zbudžuje džej a wjetšchu wěžipnosć, dofelž ničtš njewě, hdyž žadyn njepšchecžel ze swojej hłownej wójnskej mocu tež, a hdy trach hromadže prasnjetaj. Dale njewěštosć čžini wošebje Američanam wulki strach, zo trach mohlo šchpaniske lšdžštwu njenadžicy te abo druge amerikanške měšto bombardowacž. Najbšle so woni wězo wo měšto New-York boja, kotrež nanajkrucžišcho wobtwjerdžnja. Na mšlski brjšb su tam kanony postajšli, kotrež kule a granaty hač do 15 kilometrow daloko ššleja. Wošebje pak wudžera z New-Yorkštoho pschitama jena kanona swoju mjedžanu kłamu do morja, zo by ze swojim wuplunjenjom tež najkrucžišchi šchpaniški pancernik, jeli so hdyž pokáže, pšcheražyla. Dale kanona, najwjetšcha na cyhlm šwěče, je 46 stopow dolha a waži 2520 centnarjow. Š jeje nabiežu trjeba so za kšžby wutšěl, kotryž je 23½ centnarja čžěžki, pjatnacže centnari procha; za to pak tež wutšěl pšchecž 27 kilometrow, potajšim na 7 hodžinow daloko lecži, a trjeba 42 sekundow čžasa na swój pučž.

Tu a tam špytachu Američenjo na Kubu wššto dowjesčž, buchu pak wšćudže z krawweje hłowu motraženi. Nětko pšćelju pjecža 30,000 wojakow na Filipiny do Manile, hdyž jich dobyčžerške lšdžštwu ničzo započecž njemšže. Tola tež Šchpaniska tam wojakow ščžele, a budže drje Filipiny šchitacž wěžecž, kaž je tež njenadžity nadpad Amerikanow na kupu Porteriko šlawnje wotražyla.

Šendželška chce so pjecža z Ameriku zwjazacž. Tajši zwjazk pak mohł šwětowu wšjnu za ščžehwł mēčž. Pšchetož Ruska a drje tež Němska byšchtej potom pšchecžiwu Šendželškej wustupšloj. A byrnjež tež na morju so ničtš z Šendželškej mēricž njemohł, dha by jej Ruska tola w Šhinskej a pšchedewšchim w Indiškej dybu zdrěla. Tuž drje šebi hišćeje Šendželška wěc prjedy pšchemyšli.

— Slawny Gladstone je na smjercž šhory a wocžakuje z polnym podacžom swoju poslednju hodžinku. Kralowna je jomu list pišala, w kotrymž

w mjenje kraja wutrobny džaf wupraja za jošo dołhe a swěrne služby, wótczynje nješebiczynje wopofazane.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 483—496. ze Smječkec: Marija Fulkec, Jurij Trenkler, Michał Šiman, Pětr Hermann, Hana Kudželina, Jakob Schneider, Jakob Šewe, Hańža Jahubašowa, Michał Šiman, Jakob Pjeh, Michał Dźisławk, Michał Symank, Michał Henčl, Pawoł Šuster, 497. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy, 498. Jakob Pjeh z Khróscie, 499. Jan Wícz z Brjemjenja, 500—505. z Radworja: Mikl. Grubert, Jakob Hantuš, Michał Pawlik, Jan Pjetaš, žiwnosceř, Jakob Hołbik, Meta Heseć, 506. Michał Libš z Nowoho Bronja, 507. Marija Mětowa z Bronja, 508. 509. z Khelna: Jurij Běrk, Jurij Khěžka, 510. Jakob Rycerja z Khasowa, 511. Jan Kubańk z Kamjenej, 512. Mikławš Jurjanc ze Sernjan, 513. M. Winec z Pěskec, 514. Mikl. Mič z Dobrošic.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 766. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy, 767. Jakob Rycerja z Khasowa, 768. Marija Mětowa z Bronja, 769. Mikławš Jurjanc ze Sernjan.

Na lěto 1896: kk. 780. dwórski kaplan F. Rězak z Drježdźan (bě so zabyło kwitować), 781. N. N.

Na lěto 1895: 743. N. N.

Na lěto 1894: 729. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: P. T. 50 pj.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Na Frenlec-Pětrmanec kwasu w Zdźerí 10 hr., Mikławš Ledźbor z Drježdźan 1 hr., njemjenowana 2 hr., tohorunja 1 hr., na Glücklichee-Donatec kwasu w Radworju 27 hr. 50 pj., P. S. J. 10 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

je dale woprował: P. S. J. 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: přez k. P. Romualda z klóštra Marijneje Hwězdy 5 hr., P. S. J. 10 hr.

Za šulu w Lubiju: Jakob Libš z Wunjowa 10 hr. Za faru a šulu: Přez Can. Skalu k pobožnemu wopomnjeću njeboh A. M. 50 hr., Třo měščansey knježa „dziwneje wěcy“ dla 10 hr., Jurij Rjenč z Khróscie 5 hr., knjeni Erdtelowa z města 3 hr.

Za katolsku polěpšeńnju: Přez Can. Skalu k pobožnemu wopomnjeću njeboh A. M. 100 hr., přez k. Zarjenka z Drježdźan wot sobustawow „Jednoty“ w Drježdźanach hromadže 58 hr. (a to 5 hr.: kk. Pětr Zarjenk, Jan Bryl, Jurij Kral, po 3 hr.: Jakob Delank a Michał Glawš, po 2 hr.: Hańža Bušowa, Pětr Glawš, Michał Lehmann, Michał Delank, Bruno Delank, Mikławš Rjenč, Jan Banda, Michał Pjeh a Jurij Wagner, po 1 hr.: Mikławš Šiman, Jurij Khěžka, Herman Tischendorf, Michał Nazdala, Jan Kochta, Mikławš Lebza, Jakob Henka, Jan Lorenc, Pětr Kokert, Mikławš Robl, Pětr Robl, Michał Henka, Mikławš Korjenk, Jurij Pjeh, Jurij Schneider a Pawoł Delank, Michał Narčík 80 pj., po 50 pj.: Mikławš Kubaš, Michał Sikert, Pětr Holka a Mikławš Gubaš, N. N. 20 pj.), P. S. J. 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3242 hr. 18 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., „Rozkolnicy 5 hr. 17 pj., Hana Koklina z Časec 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Khwalće Knjezowe mjeno.

Modlitna kniha za katolskich křesćanow wot H. D. — Wjazana do kože ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., z čerwjenyjm rězkom 2 hr. Je dostać pola redaktora a agentow „Katholskoho Posoła“.

Sedyn rólny pohoncž so pyta na knježi dwór w Zajeńcu.

Čištkec Smolerjec knjiciznjecynje w Macičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 22.

28. meje 1898.

Lětnik 36.

Šapucin fr. Pantrac (Šandrij) Šlawšch †.

Wo našim lubym krajanu, njeboh bratru Pantracu Šlawšchu, piša joho rjadniški bratr a dolholětny pscheczel frater Dismas Šájel, kiž běše předy w Rumburku a je nětko w Chrudinje, lubozny žiwjenjopiš, kotryž chcemy z tutym swojim lubym čítarjam zdžělicž.

Džeń 16. hapyrła toho lěta je frater Pantrac Šlawšch, ze swjatyimi šakramentami čašćiške wobstarany, po dolhej bolosťnej chorosći swoje žemské žiwjenje dokonjal a wěčne započal. Wón so uarodži 1833 w Džěžnikach pola Budyschiina jako syn zahrodnika Miklawšcha Šlawšcha a joho mandželsteje Šanže rodbeneje Popjecel z Džěžnik. Hdyž běše Šandrij hišće mały hólcžec, pschěhdli so joho nan do Warklec, hdžez mały Šandrij schulu wopytowasche z njezapomnitym Michalom Šórnikom, kotrohož pscheczel a čješezować njeboh fr. Pantrac hač do smjerče wošta.

Młodženc Šandrij Šlawšch začu we sěbi powołanjo k hudy muich byč. Šoho nan stónčnje nutrne proštwy swojoho syna wušyscha a džěche z nim do Rumburka, zo by jomu pschewzaczo do rjada šapucinow čjšťo-morawškeje provinciny wuprosyl. Pschijeczo so Šandrijej pschisłubi z wuměnjemom, zo by do zwjazka rakuskeho poddanstwa pschijaty a ze Šakške wotpuščenym byl; k tomu dyrbjěche sěbi tež měščanske prawo w čjšťim měščze dohycž. Šak bu Šandrij Šlawšch najpředy rakuski poddan a měščan w Rumburku, wopušćzi 1857 swoju lubu domiznu, Šužicu, a zastupi jako kandidat do šapucinškeho kšósčtra w Rumburku. Ša lěto, 11. decembra 1858, bu Šandrij Šlawšch do rjada šapucinow jako frater Pantrac zadrašćeny, wošta po dokonjanym noviciacze w Rumburku jako šakristan (zwóń) a wotpoloži 25. decembra 1865 šwjatocžne sluby.

Š auguščze lěta 1868 poška P. provincial Šustaw bratra Pantraca do Šrna (Brünn), zo by tam šlužbu škladowarja w měščze a kšósčtrškeho hoščzo-

warja pschijal. Teke zastojnstwo bratr nimale 30 lět dołho z wulkej woporniwosću, swěru a swědomitośću zastawasche.

Wjele móže so ke khwalbje njeboh fr. Pantraca prajicž. Wón běšče prawy mnich, ponižny, pobožny kapucin, bratr jenož za swój swjaty rjad žiwj; pschecy jenat pscheczelnj, šchtož na wjeselość joho myslje a znutstowny měr pokazowasche. Za joho rjad, za joho kłóšchr a bratrow jomu ničjo pscheczěše njeběšče. Nač wjele tyjac króć je w domach w Brnje po škodach horje a dele kłodžik, zo by wo swjatu jałmožnu za kłóschtrfju cyrkej, za kłodych a za zdžerženjo konwenta prošyl.

Woschitkownje lubowany běšče hromadžet bratr Pantrac pola Brnjanow, kotřiz ju jako schczedriwi zuaczi. Za kłodoho mějesche wón sproste, pokorne, wutrobne słowo, pscheczelnj posměwł, pokojace słowo, hdyž jomu šchto nčajfku zrudobu storchěšče. Za male a wulke džěczi mějesche pschecy zběrku swjećatkow za lac swojeje kapy tylnjemu a mužam rady poskicěšče schczipku tobaka ze swojeje njezaprahniteje tyžki.

Ze swojej wutrobnej pscheczelnosću, kotraž bě wěrna a ponižna, wědžěšče samych pscheczownikow dobyč. Žedny pschecupc, kotrohóž wo jałmožnu prošěšče, so hrubje do njoho da a rěčěšče wo „darmožracžtach a lénjochach“, a podobne twjerde słowa pscheczivo njomu trjebasche. Bratr Pantracius jomu měrnje da dorěčěč, a potom praji: „Na, ničjo wo to, ale schczipku tola wote mje wozmjěče?“ Woskiczi jomu tyžku — a hlej, tón muž je z dobom kaž pschēměnjenu a da tež jałmožnu za kłóschtr.

Nasch bratr tež wědžěšče razny byč, pschetož wot luboho Boha běšče stromy wczip dōstał. Žonu pschiūdže k rěčnikěj, kiž w čzaju najhorcyšchoho kulturkampfa a liberalisima sobu najbóle herjetasche. Tomu bě zacpity mnich runje w prawy čas pschischol, tuž so do njoho da z cylej swojej wědomosću: k čzomu tu kłóschtry su, a podobne. Měrnje praji nasch bratr: „Nó, njebudžěže žly, knjez doktor, jmēm snadž wam schczipku poskicěč?“ Wórczo wza rěčnik schczipku a poda na to pscheklapjenomu bratrej nadobnu jałmožnu prajo, zo je to najdróžšcha schczipka, kotruž je sebi hdy wzał. — „Wodajče, knjez doktor“, praji fr. Pantrac, „ja hym pschecy škischol, zo stej dvě wěcy najdróžšchěj na swěče.“ — „Nó, tej dvě wěcy bych rady zeznał“, praji tamón mjerzaty. — „Tinta adwokatow a pót murjerjow, knjez doktor“, wotmołwi fr. Pantrac, „tola ničjo za žlo.“ — Rěčnik so zasnja, zaby na swój huěw, a wobaj běšchtaj wot nčtku dobraj pscheczělej.

Druhi króć pschiūdže fr. Pantrac k jenomu knjezej, kiž joho jara nje-pscheczelnje pschija a swarjesche, zo fr. Pantrac joho pschehusto wobčěžnje. „Ale, luby knježe“, znapschecziji mnich, „wy drje so tola molicže. Šdy bych hušto pschischol, kaž wy mēnicže, by tola wasch psyl mje hižo znał — tón pak je mje džensa pschi samym skusał.“ Knjez so wótse wusnja a dari jomu pscheczelnje jałmožnu.

Na mějezanškim hermantu w Brnje pschistupi fr. Pantrac k fabrikantej z Waryšdorfa (běšče w 70 čžich lětach) a prošěšče wo jałmožnu. — „Wopam a mnicham ničjo njedam, ja hym starokatholik!“ — „Žuby knježe, wotmołwi fr. Pantrac, ja hym tež stary katolik, pschetož moja cyrkej je hižo 1900 lět stara, wascha pak halle 4 lěta.“ — „Na, wy wěcže wotmołwič“, znapschecziji fabrikant a dari jomu jałmožnu. „Tu hišče schczipku!“ „Zaplacž Wóh tón knjez!“ „Pschcju dobrych supcow“ — a fr. Pantrac džě dale swój wobčěžny pucž jałmožny-hromadžerja.

Jr. Zanfrac pať wo tajkich njeluboznych podeńdźenjach, kotrež na swojich hromadžerskich puczach sam nazhoni, rady njepowědajšce, radšcho powědajšce wo čerpjenjach a bolosežach druhich, kotrež běšce hđže nadešhol, a kotrež joho čučěžiwu wutrobu ze sobuželnošču napjelnjowachu.

(Stónčzenjo pschichodnje.)

Bamž Leo XIII.

III. Bistop w Perugia a kardinal.

(Bofracžowanjo.)

Njewustawace prócowanja kardinala Pecci, pschecželniwoseč k swojim, křutnošč a křutoseč pschecěžiwu liwkim njewosta hjez wuspěcha a bohatošo žohnowanja. Diwceja Perugia z nowa zakežewasche. Bamž Pius IX. počejęzi swěrnoho a wulczyzaslužbnoho bistopa. W meji 1857 pschebywasche pschi nim jako hóseč a dari jomu jako wosebite pschjwóznacžo drohotny šheluch. Lud pať tehdom z njewurjeknitym hołdowanjom swjatošo wótea pschjwza. Kardinal pať so wutrobije wjejelešce, zo su so mwozy tak rjenje we wěrje a swěrje wobkřucžili; w tom namata wón bohate myto za swoju wótcowšku starosežiwoseč, za swoju prócu a wopory a w tom začu tež šłodki tróšcht w časach domapytanja, kotrež z nowa zasj hrožachu a kotrež wón ze swojim jasnym špóznacžom do časa widžesche.

Tamny wopyt swj. wótea Pia IX., to běšce joho posledni pschikřad jako wječcha kraja a bamža. Štalski kral Wiktor Emanuel běšce z pomocu Garibaldiwowej a joho wójšta wulke džěle italskeje pokřupy na so štorčnył. Lud bu ščęzowany a w najrjeńšich barbach bu jim krafnoseč zjednocženeje Štalskeje wumolowana. To napjelnj jim hłowu a wutrobu z tak zběžkaršimi zawróťami, zo so pschecěžiwu swojeje poprawnej bamžowškej wyschnoseči špjecžichu. Čži samini, kotřiz běchu psched dwěmaj lětomaj bamžej tak ničnje hołdowali, woni nětko sežěhowachu krajalacžnym Piemontesam. Kať njewobstajne bč tola jich zmyšleujo a zadžerženjo!

Piemontiske wójško nawali so do Umbrije, a 14. sept. 1859 bu Perugia pschedobhta. Zapuščenja, wonječęščenja a hiščeže surowišce njeskutki wutrobu kardinalej hluboko tyščachu a rudžachu. Šedyn z joho najšwěrnjšich šaracjow bu zatřeleny. Samo joho bratr Šóžef wučękny lědma wěštej šwjercži. Włordalštwu a rubjeńštwu zasj štraschnje pschibjerasche. Ze surowoseču a z njesprawnowseču bu tať Perugia a čyła Umbriška krajina cyrkwinškomu šťatej rubjena. Bamžowe wójško pať njebč njemdromu nawalej zroščene a njezamóžešce zběžkarjow pschedobhęč. Šruch po křuchu wottorchnychu Štalijanojo z „berštwu swj. Pětra“, domž woni škónčnje pschęz zroščelnu „Porta pia“ do Řoma nječęchnjechu. Šchto je pod tutymi k njehju wołacymi podawťami nadobny bamž Pius IX. čerpjel, šchto su z nim joho pschecželojo, wosebje rozhladny a zaborjeny kardinal Pecci čerpjeli, šchto mohł to wopijačž!

Njehori so tež nam wutroba a njezacžuwany tež my hluboko sobu, kotřiz drje šmy ždaleni wot tamnošo kraja, hdyž tola šlyščimy, kať je našy šwjaty wóte wot tamnych dnjow sem swojoho kraja wurubjeny, kať je we swojim samjnym měšće jaty, kať je tať čašto wot šťracha wobhroženy! Wšchitko to pať je Bože dopuščenjo, a wšchitko to je so šťalo a šťanje so dale k pschjšporjenju Božeje čęšęče a čęšęče šwjateje cyrkwje.

Tamnym mužam pať, kotřiž tať zmužiče za Bože prawo wojowachu, spožči Bóh cyle wošebite tróšchtowanja. Runje w tychle tyšchnošeczach a bédženjach swjeczešče Chrystusowa cyrkej dobywanja, kaž ženje priedy. Na dnju 29. junija 1867 wotmě so wulkotny swjedžeń k wopomnjeću, tať staj pjched 1800 lětami swjataj Pětra a Pawoł martarščeje smjercze w Romje wumrěłoj a ze swojej krejwu wěrnošć wěry wobtrucziłoj. Potom swjeczešče so po cyłym schěroftim kalthoskim swěče 11. hapyła 1869 50lětny mječniški jubilej Pia IX. a w lěcze 1877 joho zloty biskopski jubilej. Na dnju njewoblatowanoho podjecza swj. Marije lěta 1869 bu wafkanfski kuncil wotewrjeny a 18. junija 1870 cykej cyrkwi dogma bamžowščeje njezmylnošče wozjewjene.

Pšchi wšchim tym wopokaza kardinal Pecci swoje wěrne čšecšowanjo napšhecžo wulkomu bamžej Piej IX. a swoje krute duchowne zjednoczenjo z nim. Ponižny a potorny pať njeptytašče swojeje čšecze a pšchypoznača, ale stajnje zbožo swojich wěrnych. A tať wuprošy z nowa swojej diöcefy wošebite hnady w tym, zo swjaty wótc město Perugia a cyłu krajinnu najswjecziščeje wutrobje Žezusowej a bježhřěščneje maczeri Božej pošwjezi. Za tať přerjotne, wošebne wopokazy miłošče chcyšče pobožny kardinal Bohu a swjatej Mariji tež na wošebite wašchnjo swój horecy džat prajič. Tohodla pucžowasche wón do sławnoho hnadownoho města Loreto, hdžež so swj. Nazarethski domečł khowa. Na dnju 27. augusta 1876 woprowasche tu Božu mišhu a modlešče so dolho a wutrine tam, hdžež běšče něhdy swjata swójba bydliła, tam, hdžež bėču tať mnozy swjeczi hižo klecželi, tam, hdžež bėšče tež wjacj króč hižo tať rady bamž Pius pobožnje pšchebnywał. Tudy poruczi wón swojej njebščeje schitarcy, kotraž bėšče joho hač dotal tať swěrne wodžiła, swoje dalšče žiwjenjo.

Něšchtu čzasa pozdžičho powoła nadobo bamž Pius IX. kardinala Peccia do Roma. Swjaty wótc bėšče khorowaty, a myslicza jomu wo bližacej smjerczi powėdašče. Tohodla pomjenowa swojoho pšhecžela a najswěrnjšchoho radžičela w tajnym konšistoriju 21. septembra 1877 za komornika (camerlengo) swjateje romščeje cyrkwe, kiž ma po bamžowej smjerczi, doniž nowy bamž wuzwoleny njeje, cyrkej nawjedowacž. Kardinal Pecci wosta něť dlějšchi čzas w Romje, zo by so na zamołwite naležnošče a mnohe jomu pšchypokazane wobštaranja swědomiče pšchihotował. A winowatošče njedachu dolho na so čzakač. Wječor 7. februara 1878, mjez tym hač na cyrkwi swj. Pětra swjaty wječor zwonješče, wušny swěrnny služownik Boži, wulki bamž Pius IX. z bóžnje.

Bołny žarowanja kleczešče kardinal Pecci pšchi čšele swojoho knjeza, wóta, pšhecžela, a posledni króč kóščešče ruku, kotraž bėšče joho tať čzajto žohnowala. Z hnujacym listom napominasche swojich mječnikow a cyłu swoju diöcefu: „Čšecžowni jobudželačerjo! njezabudže dusehn, do kotrejež Bóh na tať krasne wašchnjo swoju podobiznu začšičeča, pšchi swjatyhm woporje jomu porucžič. Něčeče pšched wašchimi džěczimi wo zaslužbach wulkoho bamža Pia IX. a praječe jim, kelko je wón, nic jenož za cyrkej a duse, ale tež za špěchowanjo pomšchitkowneje zdžěłanošče dofonjał. Najlubšchi bratšja, drozy wěrni! na waš je, Boha prošycž, zo by swojej cyrkwi bórzy hlówu a wjednifa dał; toho pať kryj z woborn swojeje močy, tať zo by so jomu radžiło, potajnostnu łódž swjateje cyrkwe pšchez howrjace žolmy dowješč do pšchistawa mēra. Dopomiče so we swojich modlitwach tež na mnje, kotryž waš w lubošči žohnuju!“

Zutrowne zwonny.

(Spisał Kukátkár.)

(Stónčzenjo.)

„Witaj wote mšče“, witajšče joho hospodať. „Sy hižo tu zrudnu wino-
watošć wotbył? — Nó, pšchewobleku so, posnědaj a pojedźemoj na polo sycž.
Tón kruč za kerchowom dyrbi do wjeczora bjež woštyty.“

„Zaplacž Wóh tón Rujez, njebudu džensa snědacž.“

„Čzohodla njedyrbjal? Sčtóz dyrbi čzežko džělacž, dyrbi jěšć.“

„Čhen so posežić hacž do wjeczora a wopruij to swojey njebohej macžeri.“

„Sy hódny syn“, poškwal joho hospodať. —

„Nad bych čzi džensa tele džělo zalutowať, ale njeje móžno, zapozdžili
smy so lěša bjez toho ze sycžom a pschi džělu zabudžesč na swoju zrudobu.“

„Druhdy je džělo za čłowjeka wopravdžita dobrota“, rječny hospoza.

Za pol hodžiny wujědžesčtaj Rohacžk a Wošćizij na polo za kerchow.

Wobloha, rano hiščeže zašmurjena, wujasni so a stónčžo hřeješče, zo
bě to radošć. Sčtworonežki spěwachu, płowěžki bórćzachu, na mjezy rojćšesche
hladaicy a wonjesche přěnja trawicžka, tu a tam pšcheradžowasche so přěnja
swěťka a hospodať sebi škwalesche: „Bohu džatowano, stónčžnje mamy prawe
nalětne wjedro. To je džěnja krašnje, haj, mile! — Wošćizijo, započžimny
w Wožim mjenje!“

„Woj“, zawoła Wošćizij na konje a wjedžesche je po polu; hospodať čžimny
šwltu wokolo ramjenja a rozšumasche z polnej horschežu złote zornjaska.

Wošćizij hladasche z škwilemi na kerchow, hdžež bě pšched škwilu swoju
macž poškowať, a hdyž widžesche šymjo padacž, dopomni so na pšeni, kotruž
bě w džěčzacych lětach čžasto štyjal; jimašče cny joho dušchu a ani prawje
njewědžo, počža ju polwótje spěwacž:

„Kerchowje, kerchowje,

Dy lůka zelena,

Sčto čzi tak padaju

Ze drohe šymjenja.

Padaju, padaju,

Zenje nješkadžej,

Snadž je tam rowarjo

Šlubofo šadžej.“

„Wošćizijo, ja so boju, zo spěwasč?“ zawoła na njoho hospodať.

Wošćizij ze jobu torhny. „Nepadny mi tajka zrudna“, zamolwjesche so.

„Nó, tu móžesč džensa spěwacž; z škutnej pšěnicžku sebi čłowjet w štyštu
najlěpje wolóži.“

Wošćizij so škwilu wotmjelny, pohladny ke kerchowej a spěwasche dale:

„Padla je tam, padla,

Mi stara macžerka,

Na njej žuo mi rošće

Zelena trawicžka.

Zelena trawicžka,

Z bělym keženjom kežeje,

Macžerka mi stara,

Kak bórzy štanjesč mi?“

A spodžiwna wěč, Wošćizij pschi tym spěwu ani šlyzy njewironi. Někajka
šłbka bolocž jimašče jomu wutrobu kaž harmoničny zwut.

Nunjež Wošćizij jenož polwótje spěwasche, spózna hospodať tola po hłosu
pšeni a rječny; „Šuby pšchecželo, ta čzi wjacny nještanje. Borucž to Bohu
tomu Rujezej.“

* * *

W jobotu wonłodži so tak rječ z razom cny swěť. Zwonny z wěže
šlawnje zwonjachu, ludžo rjedžachu pilnje swoje dwory k wulkomu šwjedženjej
a w nočy škwatachu wschitcy do cyrkwyje. —

Cyrkej bē lēdom t spōznaczu. Wschudžom zaswęczone swěcy, woltať sama zahrodka, swęczniki a lampy blyščežachu so w nowym blyščežu, a hdyž knjez w swjedźeniškej draježe z kapale t Božowu rowu pschińdže a zaspěwa: „Regina coeli“, zahrachu piščežele a lud spěwawše juskajo: „Raduj so njebies kralowna!“

Woczi wschitkich swęcžachu so ze swjatej radošcju, wosebje woczi dźečzi, hdyž spěwajcy po kerchowje czechujechu a swojej woczi wobrocžachu t wstanjenomu Zbōžnikowej, kotryž so khowawše w blyščežatej monstrancy.

Wrocžachu so do cyrkwyje. Wosežij so zbožownje wusmjaja a praji sam pschi sebi: „Moja maczeřka tola jōnu wstanje a ja z njej, kaž je Žezus wstanyl.“

A zaczu we wutrobje sčōdki trōšcht. Swjeczeřske jutry krasnje.

3 Ruzicy a Sakskeje.

3 Ralbic. K naschomu nastawkej „Knjez biskop w Ralbicach“ dodawamy tole: 1. Posledni krōcž bē wysoki knjez biskop w Ralbicach psched 4, nic psched 3 lětami; nowe zwony buchou nazymu 1894 swjecžene. 2. W mjenach lubych hojčji pschi swjatocžnosjezi je so zabylo na t. P. Tadeja z Rōžanta; knjez administrator lubje woda. 3. Firmowanych je 194, nic 190. —i.

3 Delan do Delan. Gudańčko: 35 a 3, šchtō to bē? (Schwōž žhnda, pōšjel wotmołwu redakciji — abo tykń sebi ju za lacki a njezhub jeje.)

3 cyłoho swěta.

Sakša. 25. meje dokonja prync Wjedrich August 33. lěto swojoho žiwjenja. Z tuteje pschicžiny bu za generallieutenanta a komandanta přenjeje diwišije czo. 23 pomjenowany.

— Na samnym dnju wotmčechu nasche krajne stawy w Budyšchinje swoju bohacze wopytanu zhromadžiznu, na kotrejž bē tež nasch tachant, knjez biskop, pschitomny. Stawy wuprajichu so mjez mnohimi druhimi wěcami tež za zakōženjo katholickeje fary w Lubiju.

— Koho budžemy wolicž? Muža, kotryž je za to hłosowal, zo bychu jeznicza z wōtčžiny wuhnaczi wostali, tež tajcy, kotřiz su w francōžskej wōjnje sebi „železny křiž“ zaslnžili, bjez toho, zo by šchtō na swěče jim te najmjenšche wopacžne dopokazacž mohł? Mōže dobry katholic tajtomu mužej swōj hłōs dacž? Smč so tajtomu dowěrič dońt naschoho wokrjesa, hdyž tola sprawnosčž z uohomaj tepta? Abó dyrbinu sebi my wscho lubicž dacž? Nč! Žadyn hłōs njeimč dōstacž wot naš tōn, šchtōž nam nješlubi: zo budže ze wschej zamōžnosčžju škutkowacž za ščeni staw, za rataštwō a rjemjeřko, zo budže pschecžiwō wschēm wuwzacžnym zakonjam (Ausnahmegeřege), zo budže pschecžiwō wschomu pschitrotšchenju woleštkoho prawa, a zo chce swěrnje a sprawnje zasčupowacž wschitkich swojich wolerjow, katholickich kaž lutherškich, Serbow kaž Němcow!

Němřka. Wjeřch Konstantin, pschichodny grichiski kral, je ze swojej žonu na někotre dny do Barlina pschijčł, hđžež w kejžorowym hrodže bydli.

— Sřjedu tydženja zamknj so pruski sejm z podobnej swjatocžnosčju, kaž kejžorstwowy. Swjatocžnosčzi bēšche tež Wrotšlamski wjeřch = biskop Kopp w kardinalškej psyše pschitomny. Kancler joho lubje witařske a tež z ministřami so kardinal žiwje rozmōłwojeřske.

— Sultan je najstarešimaj synomaj kejžora pschi skladnosceži jeju konfir-
macije İstarovy rjad spožczik. Tonle rjad, wot Abdula Medschida založeny,
je najstarešji turlowski rjad.

— Centrumski zapóšlanc dr. Spahn, kotryž ma sobu najwjetešche zaslužby
wo nowe stacžanske prawo, so pjecža za pschednydu kejžorstwowoho jndištwa
pomjenuje.

— Württembergska 2. komora wotpořaza z 59 pschecziwo 23 hłosami
namjety centrumskeje strony, nastupace schitanjo katholickeje wučzby w schuli a
založowanjo kłóštrów. Z tym je so reforma wustawy wotštworežila, jeli nic
cyle začizila.

Awstrija. Arcywojwoda Leopold je 75 lét stary zemřel. Wón njebě
ženjeny a je léto dolho čžečy thory ležal. Dofelž so ani z nohomaj, ani
z rukomaj hibacz njemóžeče, běšce cyle na pomoc druhich pokazany.

— W Pražy na Wože stpicežo fotol parolódže rozbučny. Dwaj
čłowjekaj pschiúdzěchtaj z tym wo žiwjenjo a wjete woknow w křežach nad
Woltawinym brjohom so rozbi.

Rom. Republika Chile w južnej Americy je z waticanom zasy do diplo-
matičeho zwjazta stupila, kotryž bě psched 10 létami roztorhnyla. Ze so bóržy
pschewědčžila, zo Rom sferje bjez njeje, hačž wona bjez Roma wutraje.

— 19. meje wudželi Leo XIII. swojomu małomu wujej, sydomlětnomu synej
hrabje Richarda Peccia, swjaty sakrament firmowanja. Tež chce swj. wótc
juše kardinalej Priskej, kotryž je za archybiskopa w Neaplu pomjenowany, sam
biskopsku swjeczižnu wudželič. Z toho móžemy sudžić, zo so bamž čžeřtwy
a strony čžuje, a zo je nowomu Neapolskomu archybiskopej wosebje pschitkilyeny.
Njeměry w hornjej Stalskej su bamža jara zrudžile, a je wón tule zrudobu
wuprajil w lišeže, kotryž milanskomu archybiskopej póšla.

Žendzelska je 20. meje slawnoho muža zhubila: Williama Gwarta
Gladstona. 1809 w Liverpoolu narodženy bu hižo 1834 do parlamenta
póšlany a 1868 na přenjoho ministra powyhšeny, totrohož zastojnstwo z mało
pscheworhnyjenjemi hačž do léta 1893 zastawashe. Wšelestroncy zdžělany
štkowashe wón we wšěch wobwodach ze ženje njeslabnjacej hrólwosčju. Naj-
bóle dyrbinym pschypóznacž jeho iprawne zmyslenjo pschecziwo Šram a katholicam.
„Sprawnosč, kotrymž so šchiwóžji“, bě džěn jeho štajne heřlo; a jeho „home-
rule“, (to je zakonšta pschedloha, z kotrežž dyrbjeshe so žalostnej njeprawdže,
pod kajež Trojo hižo tak dolho zdychuja, kónc čžinicz), běšce lubušč wšěch
joho prócowani. Wynežž pak tele horce žadanjo so jomu njedopjelnišo, dha
je wone tola dopokaz wo jeho sprawnym zmyslenju. Gladstona dyrbinym
licžicž k najwjetešchim pjenježnikam a řečžnikam Žendzelskeje. Wón je financy
wótcžim wubjernerje zarjadował a wo rozwicžo Žendzelskeje so bóle, hačž schtó
druhi, postaral. — Wo nim je znate, zo w próždnym čžasu hačž do poslednich
lét swojoho žiwjenja duby puščečecž kłodžeshe strowoty dla. Dženja, šobotu,
je so jeho čžešo do Westminsteriske abtaje z wobdželenjom zastupjeřstwom
cyleje Žendzelskeje pokhowalo.

Španiřsko-amerikanška wojna. Pod admiralom Cerweru je so wot-
džel španiřskoho łódžstwa z wulkej wustojnosčju šledžacym amerikanškim łódžam
wuhibal a zbožownje do Santiagoskeho zaliva na Kubje dojel. Santiago
leži na raniškim brjozy Kubje, licži 70,000 wobydleri a je jara slynje wob-
twjerdžene. Zajěžd do pschistawa je jara wuzki, a je w nim 21 torpedow
položenyh, kotrež njepšchecželskim łódžam zastupa njedowola. Cervera namaka

tu wjele tepjenskojo wuhla, kotroč džèn je za lóðže runje tak muzne, haj, hiščezje muzniške, kaž cyroba za wojakow. Ze Santiago chce Cervera do Sabany wotjecz, sčtož drje so jomu poradzi, hacžrmiž amerikanške lóðžito ze wschej prócu tomu zadžewacž hlada.

Amريكا je hižo 236 millionow dollarow na wójni wudała. Psihi předu sebi myslo, zo Španiisku za něsčto dnjow poražy, je so kłětro zjebala, a město naduteje hordoseže počina so wěsta bojazliwojez mjez nimi rozščerjecz, ezim bóle, hduž so jim ničo wjac poradžicz njecha. Tak telegrafiruje marschal Blanco, komandant Kluby, zo bėchu amerikanške lóðže španiiske khorchowje wupowisłe, zo bychu španiiske wójsko w Guatanomo zjebale a tam njenadžicy amerikanške wójsko na kraj dowjezke. Tola Španieženjo lejez njepsšecžela w prawym času spóznachu a jomu mydlo wjelež kazachu. Tajke njeryčezisłe pošupowanjo Američanow pať wschitey zasudžuja.

Zo je w katolskej cyrkwi prawy patriotizm, lubošež a woporniwocž za wótežinu z domom, za to šwědeža nam španiisly biskopja a duchowni. Biskop na kanariisłich kupach je za čas wójni swój hrób a seminar wójsku wotstupil, Šavanisłi biskop je wyschnocžzi wozjewil, zo je wón a jeho duchowništvo zwólmuwy, wscho za Španiisku woprowacž; biskop a duchowništvo na kupje Malaga škladuje mějacžnje 5000 frankow za wójnusłe potrebnošeže, a wschitay biskopja a duchowni po cykej Španiiskej njeproscha jenož w modlitwach Boha wo šest wótežinu, ale pschinoschujja tež nahladne dary za wójsko a lóðžiništvo. To je prawa lubošez k wótežinje a narodej, koraž nic jenož. we šłowach, ale tež w šłutkach so zjewja.

Japanisła bu 15. meje z wulkim wichorom domapytana, wosebje na móisłich brjohach, hdužez so 200 lóðži podmuri a 1500 ludži zatepi.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 515. 516. z Njebjelčic: Marija Žurowa, gymnasiast Jakub Žur.

Za katolsku polěpšernju: Njemjenowana z Budyšina 1 hr.

Za nowu cyrkej w Kamjenicach (Chemnitz): k pobožnomu wopomnjeću A. M. 80 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V: k pobožnomu wopomnjeću A. M. 100 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3250 hr. 80 pj. Dale darichu: Fr. Petura, kooperator, Světlá p. Ještědem (50 pj.) + 2 hr. 50 pj., Komisija Metropolska 90 pj., Delanska Patentna Komisija 30 pj., Delanska Patentna Komisija: »mantlata« 60 pj., »kwasowa« 1 hr. 50 pj., štóz zatrasć, dwaj: 20 pj., Radwofska Platowa Komisija 1 hr. 30 pj. („13 bimow darichu Za tu lubu Maćicu, Hdyž bėchu tak wjeseli Po serbsku sej připili.“) **Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!**

Na pschedań je **Ihřiła** ezisłó 33 we **Wotrowje**, po žadanju z **polom** abo bjez njoho. Wscho dalsche je zhonicž pola wobšedžerja ezisłó 35 b.

Towarstwo Serbskich Burow

změje **drugi swjaty džěn swjatkow**, 30. meje, **popołdnu w 4 hodžinach** w **Matym Wjelkownje hłownu zhromadžinu**. Dokelž budže so po nej tež wo **wólbach** rěčecž, prošmy wo **prawje** bohaty wopyt, tež tajkich, kotřiž jobustawy „**Buriskojo Towarstwa**“ njejsu. **Wšchdnyštvo.**

Eziščez Smoterczec knižicziščezěruje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowany časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 23.

4. junija 1898.

Lětnik 36.

Dist z Awstralije.

Kaž smy loni zdžělili, běše so nazymu missionar Jakub Wrobl, rodž. z Radworja, na pucž do Awstralije podał. Wón je kónec minjenoho lěta zbožownje tam dojeł. Z jeho lišta, kiž je 7. měrcja pišany a na jeho psich-
slušnych w Radworju pósłany, chcemy sežehowace wozjewić.

Zako missiona stacija je jomu Unno-Popo w němškej provincy Nowej Pomorjeje, kotraž wošebity japoschtoliski wikariat wopischa, pischopkazana. Wón ma tam jako wučer a katecheta skutkowacž z tjjomi druhimi bratrami. Lud, kiž tu bydli, ju Kanakowje. Missioniski wotrjes wopischa 7 hłowne stacije, kotrymž wysche biskopa 11 měšnikow, 17 bratrow a 14 klóštrskich sotrow pichedstoj. Katolickich wobydlerjow licži so na wšichitkich stacijach něhdže 6000; tola budža so hiščeje zas nowe stacije založecž. Unno Popo, sarfa wošada, hdžež našch missionar skutkuje, licži pschež 800 duschi, a wučerijnju wopytuje 80 hólcow, holecze wučerijnje pak, hdžež sotry, mjez nimi 1 němška, skutkuj, 120 holeczkow. Džěcži móža hižo wšichitke němški a kanakli čitacž a pišacž a w kšehječanskej wučbjje dawaja jara rozomne wotmołwjenja. Cyrkwičzka je pak w jara zrudnych wobstojenjach. Ze desčkowana buda ze sežinu a travu psichfryta, a jenož na podnožku pokazuje drjewjany sichiž, zo je to dom Boži, bóle hródzi hač Božomu domej podobny. Hłowny woltač je kaž z desčow hromadu šlepane polcy, z rubami wopowischan, a tabernakl na nim je mała kistka, kotraž je z małym rubiščtom zapowisnjana. Semička wozdoba je male swjeczo maczerje Božeje na woltarju. Zwón tu žadny njeje, ale služu tomu wulka móřska šchorpawa (mušchla), z kotrejž so mócnje trubi, hdžž maja so Bože služby zachowecž. Lawki wobstoj z desčow na kolifach ležacych a z bambusa džělane, kotrejž pak maja so, kaž wšichitko drjewjane, tudy husto wobnowicž, dokelž běle mrowje, kotrejž tu njelicžomne wšichidžom běhaja, wšichitko bóržy pschetocža.

Schtož lud Kanakow nastupa, su to rjenje zročeni ludžo. Draztu muže a žony jenajku noscha, je to wulke rubischežo, kotrež je wokoło pažow zapasowane. W uofach noscha rynki a na rutach naručnicy. Čži Kanakowje pak, kotriž w lějach bydla, a kotrychž missjonarowje tež z časami wopytuja, khodzja nazy, a knježi tam tež kambalismus (ludžizkrastwo), hacž runjež to nemjste knježestwo zakazuje a khorša. Mandželstwa wjazaja so, tak derje pola kšhefcaustich kaž pohausnich Kanakow wot 10.—14. lěta. W minjenym měšacu buschtaj 2 wotroščejenaj tudy a na staciji Wila Maria buch 26, mjez nimi 2 džěčži, kšhečzeni. Tež něfotre wěrowanja běchu tam. Pšchi tym čhu naspomnič, zo ma tajke wěrowanjo džiwny napohlad. Nawoženja a nje-wjesta nještojtaj porno sebi, ale z khribjetomaj hromadže, tak zo sebi njež wočži njewidžitaj. Tež rucy so wot zadu zawdawatej, a na měšchnika ani njehladaja, hdyž na duchownste praschenja wotmołwjeja.

Frater Wrobl wopisuje něfotre wopyty. Wón piša: 20. jan. wopytachmy z dwěmaj bratromaj něfotre hodžiny zdalenu staciju Takabur, hdžěž P. Munto a frater Franc hižo 2 lěče stutkujetaj. Za stacija wopšhija hižo 830 katolikow. My buchmy jara luboščiwje pšhijecže, ale w nočy mějachmy kšětre zemje-rženjo pšhětrač, kotrež ja hagle přeni kroč nazhonich. Wěčora, na swjatoho Boščana, hdyž je pola was wulka zyma a sněh, imy so tudy pšchi jěchanju cyle pšhepocžili. Kano běchmy na Božej mšchi w kapali, kotraž je zwonkownje pšhijtojnišcha, hacž nascha. Po snědanju pšheprošy nas P. Munto na wulět ke Kanakam do lěja. Pšhindžechmy jěchajcy za něfotre hodžiny k dworej wjěčcha tamnoho splaha, kiž je z cylej swojej swójby hižo kšhečeny.

Sako nas tón wuhlada, wolasche nam hižo z nazdala kanakski postrow: „E“ napschecžo a my tež z tym wotmołwachmy. Soho mandželsta, kotraž bě njedalofa na polu, dyrbjesche hnydom plachty wupšhestrěč, hdžěž dyrbjachmy so pōbda wjěčcha pojnyuč. Hdyž běšche nam sylnje ruki stōčžil, pšhepoda po kanakskim waschnju kōždomu nekajki worjeshč, kiž dyrbjachmy kusacž, kaž pola was tobak. Hdyž běchmy něfotre minuty to čžinili, je zas jomu pšhepochachmy. Wy-li schtō to pšhijerž njechak, by sebi wjěčcha rozhněwal, a mohł z pšhečžela najwjetšchi njepšhečžel nastacž. Potom dōstachmy hišheče mloko z fokusoweje palmy, a hdyž běchmy so kšwilu hišheče rozmołwjeli, so z kanakskim rozžohno-wachym słowom „Joko“ džělichmy. Na to džěchmy dale do wšy, a P. Munto da wšhitkich tam bydlačych Kanakow zwołacž. Pšchi tom dyrbjachmy zas worjeshč kusacž a fokusowe mloko picž. Po wšhitkim pšhepoda nas P. Munto wjednišej, kiž dyrbjesche nas, dofelž běchmy tudy cuzy, dom pšhewodžecž. Wón sam pak chychiche hišheče 2 hodžiny dale, hdžěž tež mjeišchi splah Kanakow, jenož z džěla kšhečenyč, pod druhim wjěčchom bydli. Tón splah běšche nje-dawno wōjnu mēl ze splahom Wajminoj, kiž jich z časami nadpadowasche a jim škōt rubjesche. Wōjnu běchu missjonarajo drje dowolili, ale kručže pšchi-kazali, zo jatych ani moricž, ani morjenych žiěčž njesmēdža. Wěchu pak tola dweju panjeneju njepšhečželow žjēdli. Za Kanakow je drje to wulki wopor, mortwych hrjebacž, ale woni njeběchu poskuchali. Nētč chychiche Munto jim to porokowacž, a pšhestupnicy budža wot nēmstohu knježestwa hišheče kšofstani.

Stōněnje wopisuje fr. Wrobl hišheče kanaksku hōščžinu tasle: Wěchmy pšheproščeni do wošobnišheje kšheščanšheje swójby, hdžěž dyrbjesche so šlub swjećicž, a to njesmēdžachmy wotpołacacž. Pšchi hōščžiny Kanakow žanyč šchlicžkow, kšicow, nožow a widlicžkow nje-dōstanješch; dofelž to wšcho dyrbja poršty žastacž. Wšobjed wōštojesche z plodow taro, z foruškow jako šolotwje

psíchhotowaných, kaž tež ze solotwje wěšteje rostliny „jams“, dale běchu ptacže jeja a ryby a sfónčnje kofusowe mloko jako napoj. Žedže běchu derje doseč psíchhotowane. Popoldnju, hdyž běchmy hiščeže tej (čaj) dóstali, jěchachmy zas dom do Unna-Řopo. Kr.

Pšchedstajenjo swjatoho passiona pola Kanafow.

Žo domoródní dotalne njepočínki swojoho naroda wotpoloža, móže drje so wot psíchhodneje generacije woczafowacž. A tomu dawa tamnišcha mlodošč došpólnu nadžiju. Kaž su tam hižo džěči šchejščanecy kublowane, špóznajemy z nastawka P. Materny z kongregacije najšwjecžiščeje wutrobry Žězuseweje a Marije, potajšm z toho samšneho rjada, kotromuž našch k. Wrobl psíchšlucha. Knjez P. Materna wopíjuje nam w „Missionach“, kaž su tam schuleršte džěči Kanafow na Marquesa=kupach wot njoho zestajeny passion w minjenym póšt-ny m čaju narukle a zeleny schtwórk na to wuwjedle. Najbóle wobdarjeny hólcžk dyrbjesche wosobu Knjeza Žězusa Khrystusa pšchedstajecž. Šdyž bě sfónčto w Boži domčžk schlo, započza so hra we wučěrní, kotraž bě, kaž so myslíč hodži, pólna poslucharjow. Šdyž běchu so pomodlil, bu po tekfěze swjatoho ščzenja nobimnyžo japoschtolow pšchedstajene a na to ščžehowasche založenjo najšwjecžišchoho sakramenta. Žudačch wopuščeži salu a Žězus za nim zrudne džělnšfe słowa wupraji. Šo wuspěwanju džakneho kěrlušcha w kanafškej rěči podachu so mlodži hrajerjo na wolijowu horu, to je mała z kofosschtomami wobdata hórka, hdžž bu pšchedstajene, schtož je so w zahrodžze Getsemani italo. Šotom psíhndže Žězus pšched Kaifasa, Pilata a Herodesa, wšchitko, kaž so w ewangeliju powěda. Wšchitko fruty zacžišččž na psíchitom-nych čzinješche. Najbóle hnujace pak bě, kaž so želnoščž swjatoho Šětra pšched woczi staji. Šdyž pola wustupa „Ecce homo“, po schwikanju a křóno-wanju, mały Žězus so w purpurowym plasččžu, z čžernjowej křónu na šlowje a ščžinu w rucy, z křewju psíchitřny pořaza, pľafachu štari a mlodži Kanafowje wóte, a žony so ani žmėrowacž njemóžachu. Ž wotřudženjom sfónčzi so passion.

Mali wumjelcy běchu swoju wěc krasnje wumjedli, wšchitcy běchu pókneje křwalby, a nětk so jenož wo passionje powědasche. Tajke njebě hiščeže widžecž a šlyšhecž bylo. Ža powěččž roznjese so tež do dolinow, a tež tamni šchejščzenjo žadachu, zo by so pola nich psíchhodnje passion wuwjedł. P. Materna je jebí tež wotmyslil, zo so hracžo dale wuwjedže a do dolinow pschenjese, dokelž tajka hra wjacj zacžišččža na domoródných čžini, dylš přėdowanjo. Tež štari ješuitowje su pola džiwich Žudianow pšhez tajke hry najwjacy dopělš. Kr.

Kapucin fr. Pantrac (Šandrij) Šlawšch †.

(Šfónčzenjo.)

Šr. Pantrac běšche wopravdže pobožny a dopjelnješche swoje winowatosčze pšhecj jenak šwěrnje a rady. Wšchěch swojich bratrow lubowasche, běšche pak tež wot wšchitkich lubowany a čžesčžowany. Młóžemy prajíč, zo běšche doštojnny šyn swjatoho Štancifka a šwěrný ščžehowac swjatoho Šeliza Šantalacia.

Šačžrunječž běšche pošlednje 40 lět swojoho žiwjenja w Čžechach a na Morawje živy, běšche tola a wošta z cylej dušchu swojej domiznje psíchšilenny

a woſta hač do ſwojeje ſmjercze wot wutrobny ſwěrnny Łužičan a Serb. Tohodla tež rady wo ſwojej lubej domiznje powědaſche, wo Budyſchſkim tachantſtwje, wo ſwojim lubym pſheczeju Hórniku, wo klobſchtrmaj Marijnjej Ħwězdže a Marijnym Dole. Wſchitko domjace běſche jomu pſchecy kaſ pſchitome, a „Katholiſki Poſoł“, kotrohož ſobuſtaw njeboh bratr pſchecy běſche, podawaſche jomu trěbne rozprawy. Bóbla pał mějeſche fr. Pantrac woſebity dar za zemjepis a ſtawizny a by ſo čaſto w naſtupanju nowiſchich ſtawiznow a jich „rjetow“, koſiž ſwoju móč na katholiſkej cyrkwi poſpytachu, kručze a raziwe wuprajil. Wo ſwojim wjetſchim pučowanju do Oberammergau-a w Bayerſkej a do Italskeje je ſwojim bratram jara zajimawe a woſchewjace rozprawy podawał.

We ſwojej ſhorofjezi, w boloſtnym čerpjenju běſche cyle do Božeje wole podaty. Tu běſche wiđečej muž, kiž ſo ſmjercze njeboji, dofełž ſo wěčnuho žiwjenja nadžija.

Kak lubowany khudy mniach běſche, ſpózna ſo tak prawje pſchi joho pohrjebje. Nic jeno mnozy joho ſobubratſija, koſiž běchu z džela wot daloka pſchichli, nic jeno ſwětni duchowni, rjadnicy, kaſ benedikinojo, minoritowje, auguſtinijenjo, miškoſežiwi bratſija a mnoho klobſchtriſke ſotry, běchu na pſchewodženjo pſchichli, ale tež ze wſchitkich worſchtow Brnjaniſkoho wobydleſtwa běſche telko pſchewodzerjow, zo pſchihotowany woſebity čaſ lokalneje železnicy k centralnomu pohrjebniſchežu wſchitkich tych pſchijecz njemóžeſche, koſiž chychu dobromu bratcej poſlednju čjeſej wopokazacz. — Wón bu we woſebitym rowje, kotryž běchu ſwobodomyſlni a liberalni zaſtupjerjo města Brna darili, na horech, hdžež je derje wiđečej, k wěčnuomu wotpočinku poſchowanu.

Wóh chycł wuſchewjacz wičej modlitwy, kotrej joho rjad abo tež druzy we ſwěče za ſpomozenjo joho duſche dokonjeja. Njech Boža miškoſč čas joho pſchihotowanja w čiježu pſchitótſchi, a na dnju ſuda njech je k ſwěrnym ſynam ſwjatoho Franciſka w njebeſkej zbóžnowezi zhromadženy ponižny bromadžej kapuciniſkoho rjada Frater Pantrac Œlawſch. R. i. p.

3 Łužich a Saſſkeje.

3 Budyſchina. Swjatk pónđzelu běſche tudy ſwjate firmowanjo. W 9 hodžiuach zaſtupi najdoſtojniſchi knjez biſkop do tachantſkeje cyrkwie, hdžež bu pſchi durjach wot zhromadženyh duchownych, kaſ ma ſo po cyrkwiſkim rjedze ſtačej, ſwjatocziwe powitany a k wulkomu woltarjej dowjedženy. Tam ſo najdoſtojniſchi knjez biſkopſku draſtu za Božu miſchu zwobleka a mějeſche najprjedy mjelčacu Božu miſchu, pſchi kotrejž wſchitcy duchowni aſſiſtowachu. Hdž bč pſchi Božeje miſchi ſo ſwjate ſeženjo čitało a trěbne wozjewiło, mějeſche knjez biſkop woltarja přėdowanjo, w kotrymž za firmujomyh a wſchich pobožnyh pſchitomyh hluwoſo začute ſłowa jako wyſchſchi paſtyrj rěčeſche a na wažu ſwjatocziwoſč pſchihotowaſche. Potom wiđčelſche ſwjate firmowanjo, kotrejž 303 woſobow dóſta; mjez nimi běſche tež ličba dorofčenyh. Na Božeje miſchi a pſchi ſwjatym ſtutku cáiline towaſtvo z džela lačowſke, z džela němſke ſpěwy ſpěwaſche. Swjatoczne Te Deum a Bože požohnowanjo wobzamkny ſwjaty ſtutk. Swjatocziwoſč trajelſche hač do 1/4 12. — Za tajke ſwjatocziwoſče je tachantſka cyrkej pſchemala; hačžrunjež běchu w ſerbskej cyrkwi porjadne faſke kemje a cyrkej cyle poľna, dha be tola tachantſka cyrkej tak pſchepjelnjena, zo bč čžežto ſo do njeje dobyčej. — Nazajtra wotjėdž najdoſtojniſchi knjez biſkop do Drježdžan.

3 Budyšcina. Knjěz farar Keime w Freibergu je na influencu čežsko škhorjel, a so tohodla do swojeje domizny, do Schérachowa, na njewěšty čas podal. Na joho měštno je na šhwilu knjěz katecheta Vogt z Budyšcina pšichšcol a na toho měštno knjěz kaplan Winger z Radworja do Budyšcina.

3 Budyšcina. Raž „Germania“ piša, je Toho Majestosež kejžor Wilhelm knjeza dwórského kaplana Monsignore Kleina za kanonika a kapitulara w Klölnje pomjenował.

3 Budyšcina. Knjezej administratorej Bernardej Hiccy w Šchpitalu je tachantske konsistorium čestny titul fararja spožčiko. Wjele zboža!

3 Drježdžan. Raž pólske nowiny „Słowo“ a po nich wišće němške nowiny pišaja, a tež hižo pšchi kralowym jubileju z wyšokeje strony kšychachmy, je Toho kralowška Wyšokosež prync Max za biskopa w Rhołnuje (Kulm) zhladany. Rhołnu je pólska diocesa w nawječornej Pruskej z něhdže $\frac{3}{4}$ pólskimi a $\frac{1}{4}$ němškimi wofadnymi.

— Toho Maj. kral Albert pšehydli so 15. junija do lětnoho hrobu Pilnic.

— Powěda so wo tym, zo ma Zeje kralowška Wyšokosež pryncesa Mathilda mysle, pšichodnje jutry sebi serbskich kšichžerjow wobhladač.

— Serbam, kotřiž „Surijowje“ rětaja, budže zajimawe, zo tež mlody prync Suriy w kralowškej swójbje so powšchitkownje ze serbskim mjenom „Suriy“ woła a nic z němškim „Georg“.

Šwjatkowny procesion do Krupki. Tež lěta zhromadzi so pjatk pšehed šwjatkami wjele ludu we Wotrowje (na 300 do hromady), hdžež so w 5 hodž. rano Boža mšcha za pucžowacych do Krupki šwjeczeše. Po Božej mšchi wjeledostojny knjěz kan. farar J. Herrmann Najšwjeczešiske wustaji a špewasche litaniju wo šwjatym Duchu, a wudželi Bože požohnowanjo. Potom pozběhnychmy so na dalofi pucž, a knjěz kanonikus naš pšehwodzeše hač na mjezy šufoduceje wšy, potom krocžachmy dale tou džeit hač do Gottleuby. Tež Panec Jakub, našch znaty stary mlodženc, kroczeše lěta 74. króčž sobu. Nazajtra rano džečchmy dale do Rjanoho Lěsa (Schönwalde), hdžež mějachmy zasy Božu mšchu a potom dale hač k bolosčiznej maczeri do Krupki, hdžež naš jedyn měšchnik z rjanej rěčju powita. Tam a tež w Starej Krupcy wupjelnichmy čas hač do póndžele pšchipołdnju z pacžerjemi a druhimi wutradnymi pobožnosčemi. Póndželu pšchipołdnju podachmy so zasy na dompucž a to te popołdnjo hač do Birna, šhtož so pucž na 9 hodžinow dalofi lieži. W Birnje mějachmy lěta nown hospodu pšehz nóc, a buchmy jara pšehčelnje pšchiječi, tež so nam pšchislubi, zo móžemy tam pšichodnje kóždy króčž pšehnocomadž. Wutoru rano mějesche knjěz farar Salm Božu mšchu z předomanjom. Wot tam dóndžechmy potom hač do Wotrowskeje cyrkwje, hdžež z mejskeje pobožnosčju a z Božim požohnowanjom našch procesion wobzamknuchmy. — Nazymu 5. septembra, da-li Bóh, zas póndžemy. Jakub Schère, wjednik.

Wotmołwa na hudańčko w czišle 22:

Budź wutrobnje mi strowjena
Katholskoh' Posta redakcija!
Hdyž přeješ sebi wotmołwu
Na hudańčko, słyš, takle ju:

„Běchmy w najnowšim času
Na rjanym serbskim kwasu.
Kwas wulki bě, blid [35] pjeć a třiceći —
A rjanych serbskich družkow — jenož [3] tři.“

Nětk prošu pak ja podwolnje,
 Praj tež mi twoje měnjenje,
 Zo bych so mohł ja wjeselić,
 Či hnydom prawje wotmołwić.

Redakcija wotmołwja: Wjele dyrbitny wědźecź, na mnohe wotmołwjeć, tola toho hudaćizka njejimny móhli zhudacź. Dźiwajo na krasnu psychu, kotruž kóždy serbska knježna w družčej drajeje ma, bychmy sferje rozemili, hdy by rěkało nawopak: tji blida a pječatficeczi drnžtow.

3 chłoho swěta.

Wólby so bliža! Wšach stromy z polnej mocu so hotuja a brónja k rozsudźacej bitwje 16. junija. Schłoda jenož, zo hišecze wšchitcy ludžo derje dojeć wažność wólbow do kejšorstwowoho sejma njespóznawaja, myslo, zo jich hlós tola niczo njewučini, a zo tohodla z cyla wolicź njeidu. To je jara wopaki a njeda so nihdy zamolwicz. Prawo wolicź je džěn nimale hišecze jenicke prawo poddana, a doketž wot tuteho wolenja nimo měry wjele wotwisuje, njesmě so nichto tohole prawa wzdacź. Wjeriny sebi tola w tutym nastupanju dobry přehlad na socialdemokraty. Nic dojeć na tym, zo jo z nich muž pschi mužo wobdželi na wólbach, wopruja woni tež hišecze někotry grósch z wjetkeje kapy za wólby a za swoju stronu. To so wot nas ani nježada, ale jenož, zo wšchitcy wolimy, a zo wolimy **pschěz jene!** Wschetož z pschězjenosću so tu jenož něschto docpeje. A „Posol“, kotryž ze serbskim ludom zawěšeje derje měni, kotryž ludej mnohe a mnohe wopory pschinoscha, ani zo by shto za to měl abo žadał, spokojeny dospołnje we wědomju, zo skutkuje za čěsež Božu a za spomoženjo Serbow, „Posol“ smě zawěšeje z polnej nadžiju wozakowacź, zo joho čitarjo wšchitcy z jenajke j myslu k wólbje pódžza a zo budža tež mjez swojimi znatymi za kandidata, kotrohož „Posol“ poručza, skutkowacź. Wschako džěn „Posol“ samowólnje nje-postupuje, ale kědžbuje swěru na pschecza luda a rozwažuje dokladnje čitarjow nahłady. Někotři mēnjachu, zo mamy ličacoho kandidata centrumskeje strony postajicź. To by cyle derje było, hdy byshtaj pola nas dwaj kandidowalaj, z kotrejuž so nam žadyn spodobal njeby. Potom bychmy z postajenjom ličacoho kandidata trajch we wufalacej wólbje rozsudźecź a poručecź móhli, a sebi tak trečne pschilubjenja wumucžili. W našim wólbny m wobwodze pak so wěcki cyle dźiwnje wuwivaju. Smy tele wuwowanjo wot započatka swěru sledowali. Najprjedy chychu konservativni a zwjazk ratarjow na kóždy pad reformera Gräfa wotežihcjecź. A tomu koncej běchu sebi Steigera nad Budyšinkom za kandidata pschecziwo njomu wubrali. Steiger pak wozjewi, zo kandidaturu njespchizownje, jeli joho wuzwolenjo cyle wěste njeje. Zwjazkarscy dowěrnicy sledžachu toho dla potajnje po zmyšlenju luda a wuprajichu, zo ma Gräfa wo něschto malo křmanšche wuhlady hač Steiger. (Serbow pak so wjele prasheli njeběchu, z kotrychž drje budže jich jara malo Gräje dobrych.) Steiger tohodla, so wólbneje hary bojo, wróčežo stupi. Nětko chychše naj-wyšchše wjednistwo zwjazka ratarjow Gräfu namolwicz, zo so w Driježdžanach za kandidata postajicź da, hžžez chcedža jomu k dobyču pomhacź, a pola nas mějše jo wěšty nahladny a po mjenje schěroko znaty zwjazka za kandidata postajicź. Pschi hłownej skhadžowancy zwjazka ratarjow w Berlinje je so w pschedžystwje wo tom wosebicze, wězo tajnje, jednalo. Gräfa pak do tohole pschecza zwjaz-

karjow njezwoli, ale praji, zo budže ze wschëm dorazom pola nas kandidowacŕ. Tuž so zwjazkarjo radšcho z nim zjednachu, dšstawŕchi wot njoho pschilubjenjo, zo budže so po pscheczach zwjazkarjow w Barlinje zložowacŕ, a njepostavja tohodla pscheczŕwo Gräŕŕje nikoho. Za tule lubošecz budža so druhdže reformarjo zaŕy zwjazkarjam dŕžatowni wopofazowacŕ, podpjerajcy w druhich wobwodach kandidatow zwjazkarjow. Nětko so teŕ konservativni rozjudŕichu, zo žanoho kandidata njepostavja. A što pak **my**? Nimamy traŕch my cyle ničžo prajecz? Po wschëch Serbach so dŕcŕi a jasnišcho wupraja: „**Njewolmy Gräŕu**, kotryž w swojim wšlbnyim powolanju na Serbow ani njedŕiwa, a kotryž je ze swojim wothošowanjom pscheczŕwo jezuitam, nic jenož swojim katholicim ale wschëm prawje zmyslenym wolerjam njez woczŕi plŕstu wotkložŕl, ale **postavmy swojoho kandidata**“. To wobzamknychu teŕ swjatkownu pšndŕželu jenohšosnje katholicy a luthersey burja, kotŕiž po škšncŕzenej generalnej zhromadŕizuje burškoŕo towarštwu w njenuczenej zabawje w Małym Wjelkowje wo wšlbach jednachu. Dofelž dcedža teŕ pscheczŕwicy Gräŕy njez Němcami, kotrychž je jara wjele, našchomu kandidatej swoje hšosy dacŕ, je lohcy mšžno, zo joho pscheczŕiŕschizimy. Wurađowanja z wšobami, kotrež mohle kandidowacŕ, njeŕŕu hišchŕze škšncŕzene, tuž so dŕeniŕa hišchŕze ničžo wo našchim kandidacŕe prajecz njechodŕi. Š pschichodnomu cŕiŕŕu pak budže da-li Wšh wšcho jasne. Potom wustupmy wšchŕcy kaŕ jedyn muž za kandidata serbškoŕo burštwu, kotryž budže jaŕo kralošwërny muž z jenak cšoplej wutrobu zastupowacŕ Serbow a Němcow bjez rozbŕžela wërnywuznacŕa, a dobyčžo budže našche!

Italŕa. Miništer namššništwu, Brin, je naškeje šmjerceje zemreč.

Belgiŕa. Wšlby do komory su so ze žwym wobdŕženjom wotmële. Wot 112 katholicich zapššlancow bëchu 39, wot 29 socialdemokratŕšchich 28 a wot 11 liberalnych 8 swoju periodu škšncŕžili. Wšoleni buchu w nowych wšlbach 29 katholicowje, 15 socialdemocratŕa a 1 liberalny; 30 wufalacych wšlbow je trëbnych. Šdych katholicowje tu jenož tšeczŕinu dšštanu, šchtož šnë so wëcŕze woczakowacŕ, maja zaŕy swoju staru licŕbu. Tuž njerozymimy našchim němštim nominam, zo dcedža z belgiŕšchich wšlbow dopofazacŕ, kaŕ šlaba katholicŕa cyrkej pscheczŕwo socialdemokratam je. Bychu-li tajcy mudracŕkojo lëpje, abo bjez pschëšjudkow swojej woczŕi woterwŕjeli, bychu nam prawje dacŕ dyrbŕjeli, zo je liberaliŕimus pšahowacŕ socialneje demokratŕije a zo tuta jenož tam tŕje, hŕdŕež so zajady katholicŕeje cyrkwje z nohomaj teptaja. To a ničžo druhe wobšwëdŕeŕeja jim belgiŕŕe wšlby.

Wuŕŕŕe wšlby su minjenu njedŕzeli byčle a su w nich katholicy ŕ swojim dotalnym šdštam hišchŕze dwë noweje pschidobŕyli. W komorje budže nětko šudacŕ 112 katholicow, 28 socialiŕštwow, 6 liberalnych a 6 radikalnych. Wŕjeshŕina katholicow potajšim budže nětk 72 (dotal 70). W senacŕe so dotalna wjeshŕina 36 hšosow pschëmëniŕa njeje. Tak su liberalni, kotŕiž bëchu prjedy w Belgiŕŕej pschëmëni, nimale cyle so z komory zhubili, a zmëja tam katholicowo wšebje ze socialdemokratami wojowacŕ.

Teŕ w **Francözŕŕej** su so nowe wšlby wotmële. Pšchi nich je knjeŕeŕštwowa štrona 6 hšosow pschŕšadŕiŕa. Powšchŕtkownje pak so zšštajenjo komory wjele pschëmëniŕo njeje. Šchŕoda, zo Francözowo podobnje šylneje katholicŕeje štrony nimaja, kaŕ Němcy swoje „centrum“ a kaŕ Belgiŕa.

Grichŕŕa je prënju ratu swojoho wšjnškoŕo pjenjeza Turkowŕŕej wuplacŕiŕa. Turkowŕŕe wšjŕŕo je so tohodla z ŕheŕaliŕŕeje na dompuč nastajŕlo.

Wo **španiŕŕo-amerikanŕŕej wšjune** pschŕšhadŕeja jenož štupe powëŕŕeje. Wo wjeshŕim zraŕenju šbŕŕštwow dotal hišchŕze ničžo šŕŕŕeč bylo njeje,

tola je wone kôzdy dzeń môžne. Najwažnišca nowinka je, zo je so ameri-
kanke kôzštivo pod admiralom Schleyom z Key Westa do Kubanškich wodow
pufschizilo, a tohorunja flota Samjona. Teje kôzštivje chćetej na kôzdy pad
admirala Cervera k wôjuje nuciciz. Hacz pak so jmaj to poradzi, je jara
dwělomne, dofelz Cervera jara wufschifnje swoje drje klabsche, ale wobwrotnišche
kôzštivo nawjeduje. Z cyla Šchpaniczenjo wo hibanjach swojoho kôzštiva
došpołnje nijelca, tak zo nihto njewé, hđže žane jich kôzštivo pŕschebywa.

— Najwuššca powěciz je z Madrida 1. junija: „Minister kôzštivstwa je
depešcu dōstał, kotraž praji, zo je ameriŕkanke kôzštivo pŕsched Santiago de
Kuba poražene. Šchpanike wobtwjerdženja (fortš) a (šchpanšce) kôžge Cerveru
wotpofazachu nadpady njepŕschecizškich kôžgi. Te dyrbjachu wobschkôžene
cofacz. Šchpanike kôžštivo czerpjelo njeje.

Afrika. W bitwje mjez Francôzami a domorôdnymi padže na francôzškej
stronje 40 wojakow a dwaj wyschfaj. Njepŕschecizška strona zhubi swojoho
nawjedowarja a šta muži.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 517. Michał Khilank z Khrósćic, 518. Jakob
Delenk z Budyšina, 519. Dr. Jan Grólmus, direktor w Lipsku, 520. Hana Krawčiz
ze Šunowa.

Dobrowólne dary za towarštvo: J. D. 1 hr.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju

(k dopłaćenju twarškoho dołha).

K česći Božej a k spomoženju dušow: ze zawostajeństwa a z postajenjom njeboh
Marije Bukec z Jaseńcy (z podžéla jeje sotry Hany w Budyšinje) 150 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

Ze zawostajeństwa a z postajenjom njeboh Marije Bukec z Jaseńcy (z podžéla
jeje sotry Hany w Budyšinje) 75 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Ze zawostajeństwa a z postajenjom njeboh Marije Bukec z Jaseńcy (z podžéla
jeje sotry Hany w Budyšinje) 300 hr.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V: W. Holzschuh, tapeciraf w Budyšinjo, jako
džak za dóstatu pomoc 5 hr.

Za khorownju w Khrósćicach: Ze zawostajeństwa njeboh Marije Bukec z Ja-
seńcy 40 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3258 hr. 60 pj. Dale darichu: Radwořska
Płatowa Komisija: (Herodes, kral, muž bohaty so dawanja raz wotwlakny, Nětko
pak je so nakazał A 10 pjenjez woprował) 60 pj., Čornakec wowerjo 80 pj., za
„Našu Wowku“ F. Řezaka (dotal 7 exx. = 14 hr.) „Wlada“, tow. serbskich semina-
ristow w Budyšinje (za nowe 12 exx.) 24 hr., H. Č. K. za 1 ex. 2 hr., Ze susodom
a susodowym přecelom sej džěchmy wobhladač tón nowy serbski dom 1 hr. 50 pj.,
Delanska Patentna Komisija: skatowa z hosćomaj 1 hr. 64 pj., wowa z hosćomaj
1 hr. 10 pj. + 1 hr. 30 pj., z hosćom na kwasu ml. 90 pj., Dał 1 hr., dała 1 hr.
— z kapsy jej přiwucahnył 20 pj., D. P. K. na Čornobohu z khartkow stemplowanych
66 pj., Přijěč k nam sultan z Bospora . . . 70 pj.

Sobustawy bratštwja „Šezufoweje Wutroby“ a „Zapofschkštwa modlenja“
maja swoje dobre skutki a modlitwy w měšacu juniju Bohu woprowaciz: „**Zo
by so najšwjecizšichomu sakramentej woltarja hódna czešciz wopofazowata!**“

W Zajdowje je kŕžšta cziško 6 z polom abo bjez pola na pŕschedał.
Dalšche je zhoniciz cziško 3 tam.

➡ Džensa je tež „Serbski Hospodař“. ➡

Čiškaciz Šmolerciz kubicizšcizetnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Vudomy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 24.

11. junija 1898.

Lětnik 36.

List z Ameriki.

Hizo psched dlejšchim časom dóstachmy wot našeho luboho krajana fr. Damiana Delenka z Wutolčic, kiž je frater w franciskanskim klóštrje w Croghan w Americy, jara zajimawy list, kotryž tež wasehi čítarjo rady zhonja. Tuž najwaznišce z njoho tudy wozjewjamy, a to ze słowami knjeza Damiana samoho:

Našch klóštr bu psched lětom na konwent powyšchenu ze scholastikatom; tohodla ma nětko wjac wobhydlerjow a za naš bratrow wjac dželá. Za mam cylu kuchnju a hospodaštwu wjesć. W tu khwilu smy tu 15 muži: 3 měšchnicy, 8 klerikojo (theologoj) a 4 laicy bratsja. Měšchnicy su z dobom tež wučerjo za mlodych kandidatow měšchnictwa a maja tež wulku faru z wonkownymi stacijemi wobstarac.

W Americy njekhodžimy jałmožny hromadzić, ale smy živi wot fary. Farar njedóstawa wěstu mzdu, kaž w Němskej, ně, w Americy maja wěriwi hišćeje schěstu cyrkwinšku kaźnju, kotraž reła: „Dyrbiš so za zdžerženjo cyrkwyje po swojim zamóženju starac.“ To so nětko tak stawa: kóžda swójba dyrbi pschiměrjenu liczbu sydlow abo stólczkow (kawki w cyrkwyjach z wjetšcha njeju) mjeć, kotrež farar pschenajima. Z tejele stólczkoweje renty so wšchitke woložki fary placza, kaž mzda za měšchnika, tepjenjo cyrkwyje, wudawki za zwónka, cyrkwinške wěcy a t. d.

My mamy tudy jara krasnu cyrkej w gotiskim styly natwarjenu. Loni dóstachmy nowy wulki woltař za 4000 hriwinow.

Wjes Croghan leži njedaloko wulkocho jězora Ontario nad pralešom (Ulswald). Ludžo z wjetšcha w lesu dželája. Tola, kaž wšchudže, w Americy jenož bija, a tak dolho tracž njebudže, zo budže drjewo jara žadne.

W Americy je w politiskim žiwjenju po wólbach zasy bóle měř zastupil. Šacžrunjež je republikanška strona wulke dobyczjo šćinika, dofelž bu jeje kandidat

Mc. Kinley za präšidenta wuzwolony, dha tola demokratska strona pozdžišcho zasny doby, wuzwolowšchi za přemjoho wyšchšeho měsčžanoštu New-Yorka swojoho kandidata. Z přemjohu januarom toho lěta je New-York 3,500,000 wobydleri dosežahnył, je potajkim druhe najwjetšce město cyłoho swěta.

Mayor abo měsčžanošta New-Yorkski je we wěštnym nastupanju za Ameriku wažnišchi, dylži präšident. Bohu džakowano, zo je demokrat, to je muž, kotryž je tež pschecžiwu katholicam sprawnu, konservativnu muž. W Americy je winowatošč žoždoho katholicu, zo demokratscy wuzwola, runje tak, kaž w Němskej za centrum, pschetož republikanojo isčžhnuja swobodomurjeršce atheištiske (bježbžžne) zasady. Sewal pak dyrbi so prajicz, zo hačž dotal njejsny na kuježenjo Mc. Kinleya škoržicz trjebali.

My tudy w Croghanje smy živi žbaleni wot hary wulkocho měšta. Lud je dobry, iprosny a dobry katholic naměšdny z Francobzow, Němcow a Trow. Něčž je jendželška, tež w cyrkwjach je wscho jendželški.

My so Bohu džakowano derje wjedže, sym štrony a spojojom a lubuju swoju nowu domiznu z wutrobu, tak zo so mi po Němskej jara nještyschže. My tudy runje tak křschtriske žiwjenjo wjedžemy, kaž hđže druhđže. Šchemy pak Boha prosyčž, zo by Ameriku žohnowal, w kotrejž ma katholicu wěra telko swobody.

Sara so wjeselu, zo twar nowoho Macžicžneho domu tak spěšchnje pokrocžuje; rudiži pak mje, zo so Serbja malo za to zajimuj. To je šchoda a zawěčeje za wjedžiczerjow twara dosež žrudžace. Woprawdže měł serbski narod muž pšchi mužu stačž a swój pomuik mócnje podpjeracž.

Serbški dundał na swojim pschethodžowanju wokolo Brahi.

Myšchporna pobožnosč je so škóncžila, a domjacy žiwón wola studentow k žyromaduonnu wukhodžowanju. Nadobo póčnje so w hewal cyle čžichim, štaroklawnym serbskim jeminaru wscho hibacž — našch mlody lud khwata wou z čžemnych měsčžanskich murjow, won ze złoteje Brahi do Božej pschirody.

Přemj krašny nalětny džem wabi tež wschčch druhich Pražanow won do rjaneje štwórby; tuž wopuschžeja swoje wuzke jštny a jštwicžki, zo bychu so na čžerstwym, nalětnim powětje tróšchku pschethodžili a jón posřebali, kiž w njej zasny zaduwa. Widžišch jich tu z čžrjóbami won čžahnyčž.

Zužišku drohu pschefrocžiwšchi dundam pomalu nimo noweje akademije, kotruž su tu za mlodych zemjanow krašnu a wulku kaž hród natwarili, bliže k belvederej. Pražški belveder pozbchuje so na lěwym brjozy Woltawy a je za Pražžanow znate a lube měštno k pschethodžowanju, runje tak derje kaž měsčžanski promenady, Přetichu (Kawrjencowa hora) a šchtomowuik, wosebje pak dla swojeje bližkosče a rjanoho wuhlada na Brahu; z cyła nětko, hđhž so póčnuje pschecy bóle a bóle porjenšchicž: Šchescherate kercžki a šchtomiki a šchere brjóžki su so žhubike, za to pak je zemška póda rjenje žunana a z mlodymi schmrčžkami, bržžyczkami, butami kaž druhimi lěšnymi šchtomami porjadnje posadžana a tu a tam wije so pšhnyje z pšškom posypany pucžik.

Wo pucžikach postupuju pomalu na belveder horje, zo bych sebi džemja jónu złotu Brahu prawje derje wobhladał; njeje džem mi to tež hiak možno, pschetož, hđhž so woczi jónu na nju zahladatej, njemóžšch jej tak loško zas wotwobrocžicž, a z chla džensa pšchi tajkim jasnym wjedrje — tak wulkotny napohlad posřicže čži kralowška Braha!

Tute hłowne město čěškosho kraja leži tu pschede mnu ze swojimi mnohimi cyrkwyjemi a wěžemi; je to staroslawne město, kotrež we sebi wulke bohactwa starožitnosći łhowa, a najbóle tohodla kaž tež swojeje wysokeje staroby dla je tak wuwolane a znate. Sym tu rjane město namakał, z kotroho snadne cyłu Brahu derje pschehladač: Kóło wokólo wobrubjeja złotu Brahu snadne hory, mjenujcy k ranju započnje so hórski wobruk ze Žižkowej horu, pod kotrejž železnica pschěz šhětro dolhi „tunel“ jězdži. Wo tutym je mje psched šchtyrjomi lětami čzah k přenjomu razej do złoteje Brahi domježł; wěm so hiščeže derje dopomnicž, kač my šchtyrjo nowi wučomcy po radže swojoho šchibałoho mišchtra wčwipnje a žadoščiwje za lubej Brahu z woknom kufachmy, zo bychmy tute město, w kotrymž dyrbiachmy wot nětka swoje študije započecz a so na wažne a wysoke powołanjo pschihotowacž, zawohladałi. Tola — fr —, zaštróženi zjědžechmy zasy do swojoho kucžika a uadobo bu tu tołta čzma

Ze Žižkowej horu zwišuja Winohradny a k tutym pschizamkujc so staroslawny Wyšehhrad. Pod tutym wije so Woltawa pomalu do Brahi a nimo Wyšehhradskich škalinow, na kotrychž hiščeže tu a tam rozpadauki jako pomniki z praštarých čzasow wuhladašch, nosy jeje woda lóžže z Brahi do jeje horujeje južnije wofoliny. Na lěwym brjozj pschi jamej rěcy pscheštrěwa so tač mjenowana „kejšorowa łuka“, tač zo je pschěz nju hórski wobruk pschetorhujeny. Tón čzehnje so hačle zasy z „Lawrjencowej horu“ abo po čěškim z „Pěščinom“ dale wokólo Brahi, wosebje wokólo „Waleje strony“. Na Pěščinje pozběhuje so nimale wysofa, cyle železna wěža, „rozhladnja“, kotruž su sebi Braženjo tu po pschikladže Parížškeje „Cisloweje wěže“ štajili. Tola, zo mohł so lóžžy na napohladže na Brahu darmo wofšewicž, štoji tu tež hiščeže mjeńšcha wěža, do kotrejež móžesch pschecy zastupicž, hdyžkuli so čzi zechce na Brahu zhladowacž, haj, zo trašch so njeby pschi horjehicžu zafopnył a na nos padnył, su čzi pěšni Braženjo rjanu železnicu, „drohu“, natwarili, a tuž trjebašch so jenož šchifowanje do čzaha šynecž — so rozemi, hdyž sy swój krosch zaplacžil — a titarašch pěšnje na horu; haj, mój luby, Braženjo su čzi tola šhortowi ludžo! Šy-li pač na horu šprócniwje pěšchi dokročil, su čzi tu rjanu korečmicžku štajili z dobrym čěškim piwom, zo so tola njeby picža štradał. K „Pěšchinej“ pschizamkujc so Hradežany, kotrež kralowški hródb, wosebje pač staroslawny „dom šwjatoho Wita“ kónuje. Na tutym twari so hižo lěta dolho a pschecy so twari, ale jenož malo so natwari. Šdyž budže jónu dotwarjeny — tola, šchto wě, hdy? — budže Kólnškomu domej podobny a potom złotu Brahu woprawdže wofrašni! Tež Bražški arcybšfop ma na Hradežanach swój hródb!

Z Hradežanami šfóncžnje zwišuje Welveder. Tač je cyła Braha kólo wokólo z jenak wysošimi horami wobdata a wupšchestrěwa so we wulkim dole, mjez kotrymž so Woltawa wije. Haj, tute staroslawne město pošicža čzi krajnny napohlad.

Tola hižo bije dwě a tuž je čzas, so tróšcku w nalětnej Wožej pschirodže pschehladowacž a mlódnj powětr šrěbacž, kiž čzi w čžěmnych měšchczanškich murjach pobrachuje. Ach, Bohu džakowano, tu wjedže šcěžečka do pola — rjane polo, ty sy mi lubje witane! kač zwjeselešch mje, zo sy tač blizko! Kač zamjeselicže mje wy, krajne hona, kotrež šcže so nětko z nowa zdraščžile z nalětnym wodžewom! Kaž sebi w nalěczu zajecžk wjesele do pola zafšočži, tač šupam tež ja polny radoščje mjez honami, kotrež so wišchudže z nowa za-

zelenjuja. Glej tu prënjoho nalëtneho posola, kiž so we wysokejezi pod njebjeskej módrinu wjesle fífole a spëwajo znoschuje! Se to schowroncěk, burej lube ptaczatko, kotrež joho stajnje hižo rano zahe do pola wita, a ze swojim luboznym spëwou zawjeselo k njewustawacomu džëlu namohtwa.

Tam křwa mi hajk napšhecžo a wabi mje, jón khwilku wopytacž; cžinju to cžim radseho, cžim bóle Bože slóncžto ze swojimi bhjehčžatymi prihami mi kabat wohrëwacž pocžina, a pšchi tym hym so hiščeže plaščež woblekł. Tuž dha je mi hajk jara witany a khwatajey pytam pod wjetšchim šchtomikom šchit pšhecžiwu palatym priham. Wucžny so tu na zeleny brjóžk pošnuu; šchto by tež šchodžilo, byrnjež bych so trochu na njón lehnył — mylicž mje tu wëzo ničto njebudže — a na mlódnazelenej trawcy so slódcy wotpocžuje. Kaf rjenje tu tola je! šwjaty mër a cžiščina tu kuježi, jenož dhs a dhs za- cžumpa so hałžka na šchtomiku, hdyž cuni wëtšik zadunje, hewak pak je cyle cžicho. Tuta cžiščina cžini cžłowjekej jara derje, tu zabudže wón na wšchë boloseže, kotrež trach joho wutrobu w šwëtnym hokku a harje podtkóčžuja, tu njemyšli sebi na swoje wšchëdne štaroseže, a to cžim mjenje, hdyž swoje wócžko zložì na pšchirodu, w kotrež wšchudže Božu krašnosč, milosež a wšchohomóč špónuaje; haj, kóžde štworjenčžo powëda jomu, kał so lubosežiwny wótc w nje- bjesach za wšcho tał derje postara a napomina joho: Dowër so Bohu, cžłowječe! N bóržy zacžiščeži so tež do cžłowješke wutroby mër a pokoj, a wona za- cžinwa jón w poluej mërje. Tał bu tež mi nadobo prawje loško k wutrobje, hdyž wchudže Božu wšchohomóč w nalëtnej štwórbje zawohladač.

(Pšchichodnje dale.)

3 Ružicy a Saksije.

3 **Budyščina.** **Towarštwu Pomocy za študowacych Serbow** mějeske šredu po šwjatkach tudy pola Reibetanea swoju lëtšichu hłownu zhroma- džiznu, na kotruž bë so 32 wojobow zeschlo. W 3 hodž. wotewri město- pšchedyha kujež direktor Nowak zhromadžiznu a poda słowo pišmawjedžerjej can. fararjej Škali, kiž hłownu rozprawnu poda. 3 njeje so mjez druhim žboni, zo je towarštwu w minjenym lëče 750 hriwnow podpjeru wudžëliło, a to 5 studentam na univerzicže 390 hriwnow a 8 gymnasiastam a seminaristam 360 hriwnow. 3 tym je cyła pomoc, kotruž je towarštwu za 18 lët swojoho wobštacža študowacym poskicžilo, na 9450 hriwnow zroštko; zamóženjo towarštwu pak je póbla toho na 24,000 hriwnow pšchibžlo. Tajke postajenjo šinanow drje wobštacžo towarštwu tež w pšchichodže zawëčža, tola wotpohlád towarštwu njeje jeno, to, šchtož su prjedownicy z wulkej prócu nahromadžili a založili, šwëru zarjadowacž a zdžeržecž, potajšim jeno da n rozdžëlecž — ne, wšchitcy Serbja dyrbja podžël mëčž na kublowanju mlódcow, kotřž maja něhdy noscherjo a wjednicy jich dnchownych kublów byčž. Tuž, tež lëtša roz- prawnu na to špominašche, zo dyrbjełi so Serbja na nadobnych zamërach „Towarštwu Pomocy“ bóle štkotunje wobdžëlicž: 1. z porjadnymi pšchinošk- kami, kotrež lëtne 1 hriwnu wncžinja, 2. z dobrowólnymi wjetšchimi darami a pšchiwobrocženjom wotkazanjow abo legatow, 3. z wróčženjom prjedy dósta- teje podpjeru. Zemrëli su w minjenym lëče ze šobnstawow ff. D. Šmišch, došholëtny pšchedyha towarštwowoho wubjerka a horšlwy špëchowal joho naležnosčow a zamërow, wncžer Škal, wjacłëtny šobnstaw wubjerka, a šaral Domasčka. Wo rozprawje špomni kujež městpšchedyha na zemrëte šob- stawy a prošesche pšchitomnych, zo bychu jich wopomnjecžo z postanženjom

čješćili, sčtož so sta. — Mjez tym bč knjez pschedsuda farať Nāda, dotal zadzewany, pschischol a pschinjeje zlicžbowanjo knjeza pokladnika, pschepuca Gruhla. Dofelž je tón swoje dotalne zastojnstwo zložil, pschednjeje knjez pschedsuda zlicžbowanjo minjenoho lěta. Z njoho so zhoni, zo je porjadnych pschinofctow sobustawow jeno 55 hr. 23 pj. dóščlo, danje pak 953 hr. 94 pj. bylo. Zamóžewjo towarštna wučinja 24,028 hr. 16 pj. Zlicžbowanjo so dwěmaj revijoromaj k pschehladanju pschepoda. — Druhi džěl džěńskoho porjada bčhu nowowólby. Za pschedsudu bu knjez farať Nāda jenohłósuje z nowa wuzwoleny. Dofelž knjez Gruhl wjac zastojnstwo pokladnika njepschizowaznje, bu knjez pschepuce Schwibus za pokladnika wuzwoleny. Do wubjerka pak buch u k. farať Jakub w Něšwacžidle, kapłan Nowak II. w Budyščinje a redaktor Smoleť wuzwoleni. — Z namjetow móžemy wošebje na to spomnieč, zo budža so pschinofctki za towarštno tež w nowinach zjawnje kwitowacž. Tež budže towarštno so raznišeho za to štaracž, zo wot tajkich Serbow, kotřiž serbske měštna wopušecžiwšchi sebi měštna mjez Němcami wuzwola, pomoc, kotruž smy jim poskicžili, zajił dóstanejmy. Čětusche rozdzělenjo pomocey za studowacych stanje jo srjedu **15. junija** w poseđzenju pschedsudstwa a wubjerka. Hač do toho dnja dyrba pšomne proštwy wo podpjeru na pschedsudstwo zapóštane bnež.

Z Radworja. Swjatkowinu wutoru zeidžechu so tu něctotři wubjerkow= nicy hudžbnoho wotrzada „Macžicy Serbskeje“. Džiwajo na namjet, kotruž so na hłownej zhromadžiznje „M. S.“ jutry 1898 dla noweje zberki šchtyrhłósnych mužskich chorow staji, pschedpołóži knjez Dr. Wilk=Drježdžanski 33 hotowych spěwow, zo bychu so w bčhu tutoho lěta čšješćžale. Su to z wjetšcha narodne hłósy, kaž: — Zle žorty — Wudaj jo, holicžka — Džiwny šónčł — Džěd a wowka — Muž je precž — Zabjaca polka — Šdžeha na pivo — Trawarka — Čželečka a hajnik — a t. d., mjez nimi tež 6 južno=šlowjanskich wot Rušacž. Dofelž bčhu wschě na jenoflwe listna pišane, móžachu so pschitomni wo šhmanofczi tutych wudžěłkow pschewědžicž. Spěwy powšchitkowne pschipoznacžo namakachu. Spomnijenej licžbje ma jo hišćeže 7 dalšchich pschidacž, zo potajkim zberka 40 spěwow wopischija. Da-li Wól, změja ju našchi serbscy spěwarjo hižo k 1. oktobrej w rukomaj. Čžišćežecž budža so kaž dotalne w šchtyrjoch šystemach, dofelž ju tak najtunšche; a to w 1000 exemplarach. Tež na to ma jo džiwacž, zo srjedž spěwa jo wobrocžecž njetrjebaja, sčtož jo stajerjej pschewostaji. Maklad pschewoznje „Macžica Serbska“, wo cžož so knjez Sommer postara. — Tuta zberka budže jo wschěm zawěšće špodobacž, dofelž ju spěwy bjez wuwzacta wunješicy zěstajane a tež žortneho wobšaha. — Pšchi tutej škladnosći špominasche so tež na Macžicžny dom, kotromuž móže „Platowa komišija“ z hrivny pschipokazacž. Tež Drježdžanska „Šilža“, tón raz čerwjena, so pšchi zbercy wobdžěli. —

Z Delan. Na hudańcžo „Wosola“ jo poczahowace, móžu z wješolofcju prajicž, zo pola nas w najdalšchich Delanach mašch z wjetšcha wschě knježny w družčej drašče na kwajach, najposledy w Koczinje bčhu na 40. Šow je hišćeže „móda“, družka hieč; wot horjanskich móžecž druždy šhšćecž: to wjac „móda“ njeje. Še to jara zrudnje; njech su „druždy zacpěte“ Delany jow za pschiklad!

Sutše, ujedželu 12. junija, a pódželu a wutoru budže we Wojerecach wulka wustajeńca hošpodařstwa a škotu našchoho wotrzesa. Nježelu popoldnju budže tam wulki serbski čzah, kotromuž budža z najwjac wšow Serbja zastupjerjow šlacž. ×

W ó l b a !

Wschë nasche wuradzowanja dla psichidnoho kandidata do kejzorstwowoho sejma su so rozbiłe. My na tym wina nejismy. Ze wschej pröcu smy so wo to starali, zo bychü Serbja wobëju wërywuznaczi **w pschëzjenosëzi** wolili, ale njebë to možno. Tohodla smy nuczeni, **liczacoho centrumstohoho kandidata** postajicë, pschetož **wolicëz je winowatosëz** kóždoho kschësežanstohoho muža, za Gräfu a socialnoho demokrata pak žadyn Serb hłosowacëz njemóže. Kóždy, kiž chce widžecëz, móže lohcy spóznacëz, zo reformarjo na Serbow njedživaja. Porucžamy tohodla swojim cžitarjam naležnje, zo bychü po pschikladže katholicow w Dreždžanach sławnje znatoho sejmownoho rëcznika konsistorialnoho radu **Dr. Borjscha** wolili. Kóždy jeniczi hłös ma w licžacej wólbje wulkeje wäžnosëze. Tuž njedrož a njefomdž so žadyn z naš, ale muž psichi mužu wotëdajmy swoj hłös za **Dr. Borjscha z Breslau**. Z tym dopokäžemy swoju politisü zratosëz a cšëscžimy sebje jamyč. Wólbne lišëžiti so do našich agenturow jutše rozësežëlu. Njech so kóždy pschëczël dobreje wëcy pschëczëlniwje wo to postara, zo bychü so po wsach a domach roznošyle.

Tuž w Božim mjenje k wólbje! Njewostañ nictó doma!

3 cyłoho swëta.

Saksja. Wólbna agitacija so dotal dosëz z cžicha wjedže. Ludžo wschaf su rozoma nabyli, a wëdža, zo maja wot tajtoho kandidata najmjenje wocžatowacëz, za kotrohož so najwjacü hary cžini. Z najmjeñscha my Serbja njewërimy telko mëšëžanstohomu fabrikantej, hacž prostohomu burej z našcheje srjedžiziny. Dokëlž pak tajtoho kandidata dobycëz njemóžacymy, smy so rozjudžili, cžinicëz, kaž je w hornim nastawku prajene.

— 5. junija puschëzi so z Budyšchtohoho dwórnisčëža 191 wojeřskich listowych holbi. Dianu 1/27 hodžin puschëzene lecžachu tak spëschnje do swojeje domiziny w Kamjenicy, zo bë prënja hižo dwë mjëñsčinyje po 1/210 hodž. doma, tak zo je za mjëñsčinu 917 metrow pucža pschëlecžala!

Pruski minister Bosse pucžowasche wóndano po Litwje, zo by tam schulstë wobstojnosëze pruhował. Psichi tom praji, zo maja so w schulach džëczi nimo w nëmškej tež w macžernej litwjanstkej rëczi rozwučowacëz. To je jara šprawny rozlud. Dživamy so jenož, zo tón samjny minister w pólskich a serbskich schulach to njedowoli, šhtož ma w litwjanstkich za trëbne!

— W Erfurcë wudyri 24. meje straschny njemër. Policija a wojacy mëjachu nëšcto dnjow dolho hary dosëz, njemërnikow, kotšiz z kamjenjemi mjetachü a wofna rozbijachü, zašy škludžicëz. Wjele halekarjow bu jatych. Prawa pschicžina k ropotam njeje so pječža hišcëze wušlëdžila. Potajkim mjez Nëmcamü mašch runje tak derje tajkich njeplechow, kotšiz wofna rozbijeja a so rotocžä, kaž w Brazü mjez Cžechami, hdžëž hišcëze mëjachu ludžo tola trochu pschicžiny. To njech sebi nasche nëmške nowiny za wušchi zapisaja a njech so najprjedy wo zdžëlanosëz swojich ludži postaraja, prjedy hacž so zašy na Šlowjanow hóršča.

— Kaž „Vorwärts“ pišche, su socialdemokraca w 396 wólbnych wobwodach swojich kandidatow postajili. Dokëlž mamy z cyła jenož 397 wobwodow, je potajkim jenož jedyn jeniczi wot nich zacpëty!

— Mnohich je pschëkwapilo, zo „rheinske bürske towarštwu“ (44,000 šobustawow) po pschikladže westfalskoho we wschëch wólbnych wobwodach swojich kandidatow postaja pschëcžitwo centrej. Njezmëja drje z tym žanohu wušpëčča,

ale tale njeľubozna ziwada wući, zo burſtwa ſo wo poliſitiku telko njeſtara, kaſ ſo wo polepſchenjo ſwojoho bėdnoho poſtawjenja, kotreſ na dolgi czaſ zunjeſeſ njemōze.

Bayerſka. Zakońſki namjet wo powyſchenju duchowniſkeje mzdy je ſo ze 77 pſhecziwo 70 hľoſami zaczyńyl. Centrum pſhecziwo namjetej hľoſowaſche, doleſ dyrbjeſche ſo po nim katoľſkim fararjam najwyſchleba mzda na 2400 abo 2600 hriwnow wobmjezowacz, mjez tym zo mjeſeſche ſo lutherſkim 3600 hriwnow pſchizwolicz.

— Na zhromadzińuje bayerſkich ratarjow mjeſeſche princ Ludwik zaji-
maru rėcz. W njej wōn rozjeſtaji, zo ratarſtwa njeje njepſheczeľ wobthod-
niſtwa, a napominaſche burow, zo bychu ſebi po mōſnoſeji wėdy a wu-
namatanja k radze brali a zo bychu wobhladniwi byli, hdyſ nėſchto kupuja
abo pſchedawaja. „Njezadwėľujmy“, ſkōnczi wōn ſwoju rėcz, „ale kroczmy do
prėdka, a burſtwa budze zaſy zeſiwjeľka a ſchkitarľka ludu.“

Czechi. Njeđzeli khwatachu ze wſchėch Praſkich cyrkwjow proceſſiony
na ſtaromjeſzanſke namėtno k poſtawje ſwj. Marije, zo bychu tam protektowali
pſhecziwo wotpohladej, tam Ğuſowoy pomnik poſtawicz. Kanonik Kraſl mjeſeſche
k zhromadſzenym zaſtupam rėcz, ſpominajo, kať wulki dſať ſu runje Praſzenjo
zboſņej knjeſnje Mariji doľni, a zo ſebi czeľey katoľiſkojo nihdy lubicz dacz
nočceboſa, zo by ſo wobľubjena poſtawa Marijina k woli Ğuſowowomu pomnikaj
wotſtronila.

Italiſka. W hornjej Italiſkej pſchi dalmatijſkich mjezach je uėchto ryzy
ſłowjanſkich wſow a mjeſtaczkow. Wľochoj pať tejele horſtki ſłowjanow we
ſwojim kraju czerpjecz njechadſa, ale podcėſiſchėzujaja jich w cyrkwi a w ſchulach.
W zaidſzenych dnjach ſu ſo nėtko wotpōſtancy italiſkich ſłowjanow ke trōu-
pryncesnje Ğelenje, k dſowey Czornohōrſkoho wjeľcha, podali z prōſtwa, zo
by jich rėcz a narodnoſeť ſchitacz chėľa.

— Knjeſeľſtwa zapoczina wopravne pſheczeľchanjo katoľiſkow. Diocėſalne
komiteje a ſarſke towaſtwa je hiſo we wulkej ličbje rozwiſazalo a nėkotrym
katoľſkim nowinam je dalſche wuľhadſzenjo zakazaľo. Kať zo traſch nowe
miniſterium, kotreſ je mjez tym knjeſeľſtwa pſchewazaľo, z tajkim pſheczeľchanjom
zaſy popſchėſtanje.

Œpaniſko-amerikanſka wōjna. Kať hiſo tydſzenja piſachmy, njeje ſo
Americzanam nadbėh ľōdſtwa na Santiago poradzil. Najebacz ſtraſchuoho
bombardowanja dyrbjachu amerikanſke ľōdſe pſched wuľſlemi ſchpaniſkich batterijow
cofať, ani zo bychu Œchpaniczanam ſaneje ſchľodny naćimili. 2. junija wali
ſo amerikanſke ľōdſtwa z hiſchėje wjeľchej mocu na Santiago, mjez tym zo
runjećajnje na kraju zbeľſarjo wot zady Œchpaniczanow piſchimacz poćzachu.
Œchpaniczėnjo ſo ſhroble wobarachu. Amerikanſka ľōdſ „Merrimac“ chėyſche
ſo z mocu do zaliva dohycz. Ğdyſ bėſche hiſo prėnju liniju torpedow pſche-
jėľa, puſchėzichu Œchpaniczėnjo torpedo do njeje, kotryſ na blaſu cyľy prėni
dſeľ ľōdſe rozdrė, zo ſo ľōdſ na mjeſeje podnuri. „Merrimac“ chėyſche naj-
ſterje torpedome pſchiprawy w zalivje zniczicz, ſchtoſ ſo jej radziko njeje.
Zeje wobſadka, 8 muſi ličzaca, bu jata. Nėtko Americzenjo wudawaju, zo ſu
ſami ſwoju ľōdſ na najwuſzichim mjeſtne zaliva podnurić chėyli, zo bychu tať
ſchpaniſtomu ľōdſtwa wujėzd njemōſny ſećimili. Œchpaniczėnjo pať piſaja, zo
podnuriĵa „Merrimac“ wujėzdej njezadſewa. Sobotu 20 amerikanſkich ľōdſi
z nowa pſhez cyľu hodſinu na ſchpaniſke wobtwjerdſzenja tſeľachu. Kule pať
njeđoleczachu, tuſ jim Œchpaniczėnjo njewotmoľwachu. Po nowſchich powėćzach
je ſo Americczanam ſkōncznje poradziko, nėchto tyſac wojakow na ſľubu dowjeſeť,

tež su pječa jenu španijsku lódz, kotraž chcyše z mocu do Santiagoskoho zalíwa, pomurili.

Najnowjšce telegramy za Španicžanow došć hrózbnje klinceža. Amerikanske lódze ze surowej mocu wošpjetny bombardement wobnowicchu. Wulka španijska lódz a nělotre wobtwjerdženja Santiagoskoho zalíwa su straschnje wobšchodžene, tak zo trasch je Santiago hižo Američanam do rukow panyl, hdyž tole pišchemu.

Tež z Filipinow pschihadžeja za Španicžanow zrudne powěšće. Zběžkarjo tam kbroble a s wuspěchom wustupuja a so džej a bóle k měštej Manila bliža. Nělotre wotdželenja španijskoho wójška su zbiti a duchownych, kotřiž do jich mocu padžechu, su žaloštnje čiwělowali.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy lětoja na 1898: kk. 521. Michał Woleńk z Kukowa, 522. Jan Siebař z Hrubjelěc, 523. Jurij Křižunk farař w Grunawje.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3295 hr. 34 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija, při rjanej awkeciji zwikowala: 1 hr. 13 pj., „Rozkólnicy“ 3 hr. 10 pj., gymn. dir. w Beneš., 9 hr. 30 pj.

Zaptać Bóh wšém dobročerjam!

Za terclarow: Zemřela je sotra Borbera Fronz ze Šhöborna. R. i. p.

Wóndžetu 20. junija póndže Stanfnowski processjon do Abendorja.

W e d ŷ b u !

Z tutym swojim česjećonym kupcam na kraju podwolnje wozjewjam, zo wot něka **swojoho pschedawarja Jakuba Koprija** z wozom ze swojimi tworami won šćjelu. Su to woliye na maschiny, kolnazy, tuť za rohi a kožu, mydla a t. d. Budu so prócować, čyřtu, dobru tworu poskicjeć, kajejež moji konkurrenciji, dokelž mam nazhonjenje mnohich lět, podawacž njemóža.

W Budyščinje na Lessingowej drózy 5.

Z počjećowanjom

A. Pittner.

Moja **khěža** na wulkej bratrowskej hařy čyřlo **4**, kotraž je jara derje zdžeržana, je tunjo na pschedań.

A. Pittner w Budyščinje.

Pschedań zbytknoho kubla.

Wóndžetu 13. junija t. l. wot popołdnju 1 hodž. budže **zbytkne kublo** kat. = čyřlo **3**, prjedy **W. Leby** w **Nowoslicach** pschisłuchace, a wobstojace z 30 akrow pola, křow a lěša, z dospołnym žiwym a morkwym inventarom a nastawacymi žnjemi — twarjenja a grunty su najlěpje zdžeržane — z pschijomnymi wumějenjemi pschedawane.

Wobšjedźer.

Waczi, hladaj, zo nan šchtwórtk, 16. junija, w prawym času z našchim wólbnyim liščikom wolicž dže!

Wischeczelow prořymy, zo bychu nam hiščće šchtwórtk, 16. junija, wječor z khartku abo pjatt rano z telegramom (Domprebiger Schewczik-Bausen) wimořk wólbny w jich wřy zdžělili, móža-li jón zhonicž, zo by so w pschichodnym čyřle hižo wozjewicž mohł.

Wólbne liščiki redakcija radlubje pschipóšćjele, hdyž by jich hiščće trjeba było.

Katolički Mesecnik

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryneca 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ff. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 25.

18. junija 1898.

Lětnik 36.

Serbski dundať na swojim pschethodžowanju wokolo Prahi.

(Pokracožowanjo z čyřka 24.)

Moje myslicyki pscheleca czeřte a sakske hory a hórki a pschebywaja khywiku tam, hdžež je luba serbska domizna w rjanej Łužicy. W tutej luboznej krajnje leži wjeska, kotraž je, haczernje cyle snadna mje; mnohimi, serbskimi wjeskami, tola pschedroha za toho, kotrohož wóteny dom w jeje srjedžiznje stoji. Tuž dha njemóže tak lohfo na tanne městacžko serbskeje zemje zabycž, hdžež je něhdy joho kolebka stala a hdžež je najzbožowniške cžasy žiwjenja pschežiwil — złote cžasy džěcžatstwa! Ně, na tebe, mój wóteny domje, njezabudu ani wokomit, tak małusyki a njenahladny hacž tež ty, a byrnjež tež ty, luba wjeska, najsnadnišcha byla w cyłym serbskim kraju, woštanješch mi tola njezapomnita! Ale tak khydušyka a njenahladna wšchaf nihdy nješty — njech to tež praja — tebe wobdawaja serbske hona, plódne pola, kotrež twojich sprócniwych wobhlerjow zežiwja, młódnó-zelene luři a tež krajina, w kotrejž ty ležišch, je woprardže lubozna a žohnowana. Tola njech to je kaž chce, domizna woštanje domizna; w njej njeje ani kucžika, ani pucžika abo schtomika, kiž njeby mi znaty byl, haj wšcho, wšcho dopomina mje na rjane minjene cžasy.

W srjedžiznje swojich lubych džěn je cžłowjek swoje mlode lěta pschežiwil w rjanej domowinje, a we wótenym domje su woni joho ze wšchey lubožežu kuhlali: Macž je swojoho lubušyka wuczila prěnje słowčža wuprajecž — kłóde zynki macžerne! — a tak rucže hacž je so jej to poradžilo, je jomu powědala wo lubym njebjekim nanu, kiž je jomu starošćiwjeju staršchjeju wobradžil; na macžerne słowa posłuchajo pocža džěcžo swoje mysle k njebjesam złožecž a so Bohu džafowacž z wutrobnej modlitwu: Wóteče našch!

Potom pschiindže druha czeška wuczba: Macz pomhajsche swojomu dzęczatku male njelepe nózki stajecz a na nich wokoło trypotacz; haj, haj, to bę hótke dzęło za naschoho małoho pachola, cżasto a husto kulı so raz na nóz, każ drjewjany fehelf, hdyż kulka do njoho prasnje. Tola maczeńnej wutrajnosęzi so wschitto poradzi: po cżaju nawuľny jeje lubuschf tola nózkowacz. A bęsche-li dzęczo skóncznje k maczeńnej a nanowej radoęci tak daloko wotrosiło, zo macz njetrijebasche na stajnosęzi je wothladowacz, potom pęstonsjesche so pak jamo, pak męjesche swojich bratsikow abo sotficzki wokoło so, kotreż sebi z nim pękuje hrajsfachu. Pschinoshowachu a polazowachu jomu wschelake lubozne kwętki a wschitte domjace zwerjatta:

Mieku, putku hawata,
hufchki, kacżki, kornikla,
hilku, muhn, hijata a t. d.

To wscho bę za naschoho bratsika nowy swęt, a tón jomu wo Bożej wschohomocy a mudrosęzi, kotraž bę wschęch stworicz wędzala, a wo wulkej lubosęzi, z kotreż Wólh wschę stworjeniczka zdżerzi a so za nje postara, powędasche. Lęta so pomunychu a z nimi pschibęrasche też dzęczo na starobje a rozomje.

Z dobom pocza so też w Bożej stwórbje pomalku rozhladowacz a jezna so z rjanosęzemi a wosebitosęzemi swojeje domizny bliže, tak cżinjach z najmjeńšcha ja. Dżen wote duja wulętowach ze swojımaj towaršchomaj do wokoliny: Pak skafach z nimaj na skale pola „hornjoho hata“ wokoło abo khowachmy so w jeje kuczikach, pak hanjachmy w „Schólczie kšójnach“ za sróczinyymi huęzdami, na kotreż dyrbjachmy so huęwacz, dofelż sebi pschecy do pıskletow po wbohe mlode schfórcy kšodżachu, te njepleki!

Abó kať cżasto njezabęža sebi Jan a Katka, hdyż dyrbjeschtaj z wodżanym karanom k „hornjej studni“ po kosejomu wodu, do malenow, kotreż so tam w rjanym hajı „Bartec kęfach“ we wulkej licżbje cżetwjenjachu!

Alle nasch Hansk bę też schibat, chychu-li joho do dzęla zapřschahuncz, cżekny cżajto z kradžu z domu. Tola, luby cżitarjo, to njesmęsch jomu za što wzacz, wschat sy też něhdy mały byl a węsch, kať so z tajkej węcı ma! Ach, to je tola zrudny dónť za hólczeca, kiż ma njemęrnı krej, takle na najrjeńšchim lętnym duju w komorey zmięrom sedžo njeńniczomne neplace křnacze wotšchęzipowacz! tuż dha bjez džiwa, zo so jomu pschi tajkim dzęle žiwomu stysfajsche. Šdyż bę hólczec potajkim mjelęzo z domu twochnył, zawoła sebi swojich towaršchow a cżrjódka cżęfancow dobęža sebi k „Mowakec hatej“, zo by so pschede wschim we kšłódnej kupjeli wofschewila. Na to honjachu so po kwętkojtej Lucy za piřanyymi mjetelemi, kotreż sebi tu w kęluschkach za kšódkej cybromu pyřachu; a bę-li so jim to skóncznje wostudžiło, porjedżachu sebi na šchtomach swoje kothowczki abo męřjachu „kšóschtrřku wodu“ a kšojachu w ręcı ryby a raki. Naposledku lecżachu trasch też hijscheže na hrodžišchęzo; haj wschat, tam jich wosebity fantom wabjesche. Na hrodžišchęzu staja mjennjey wiřchnjowe šchtomy a z tutych posměwkwowachu so pękne juřchkojte wiřchniczki na nich dele tak luboznje, zo male njedoczıniť tajke smęřkanjo derje rozemjachu, pschetoz doľho njetrajjesche a hořęzo zasřdlichu so we wjeřšfach a pocżachu šchtomy rjaneje pyři wolóžęcz.

Šchto zamóžachu potom „Žurec=maczeńne“ šcherjenja pscheczıwo tajkim schfórcam a wroblam, niħdy njemóžachu paduřschfow zatraschicz a wotehuacz!

Wę-li pak so skóncznje dżen nashilı, wróczıchu so też male cżęfancy zas z cżıcha do swojeje twjerdżizny. Alle, ale, będa naschomu Šansfej, hdyż bu

pschi wječornej rewiziji lepjeny, zo je chyly dženi swjecził, potom zapoczeła so za njoho keruńšcha, pschi kotrejž mějesche reju — ze schwarnej Lěšec Brězu.

Tola nochcu so čzi, luby čzitarjo, tu wschěch trystow a njepoczińtow, we swojej mlodosći wudokonyanych, wuznacž, hewał mi hiščeže hroznych a prajišć: „Mój luby pscheczello! za tebe wschał je „šyry popjel“ wopravdže wužitny byl!“

Dwojej, šćto šym tola sfucził, šym jebi do lubeje domizny, tam za čžěskimi a sakskimi horami w rjanej serbskej Łužicy, zabězał, mjez tym hacž chych čzi wo swojim pschethodžowanju wokolo złoteje Brahi powědacž. Ale to je z wjetšcha tak, šy-li jónu w domiznje, potom njecha se čzi tak lohto zasj na přeczki, tuž šym so tež ja pschi spominanju rjanych, zbožownych časow džěczatšwa nimale zakomdžil, šćtož pak chych mi lubje wodacž.

Nětko zaśpěwam jebi hiščeže prawje wjesele: „Šdže štatok mój?“ a šćónčnje:

„Kraj serbski, domowina moja,
Ty šy mój raj tu na zemi!
Njech roščje wschědnje šćawa tvoja
A težej w najrjeńšćej krajinščje!“

Nó, nó, ja so boju, zo tu ze mnu něchtó sobu spēwa, šćtó tu tola tak žynczi? Mj ty mój jejdyrko, hlej, hlej, to džěn je našcha špěcna babka, kotraž je jebi hižo ze swojeje podzemišćeje khowanki wulcěžala! Lube žwěrjatkó, to brje budže tola hiščeže tróšćku zahe za tebe! Wot čžoho chych dha so žiwicž, hdyž tu ani kwětki njeje, kotraž by čzi trěbnu cyrbu postićziła? Tak pilne štworjeńčćto wobžarujo wobkědžuju, hdyž jebi nětko zalezci. Najte wjeselo, fajte pschewapjenje nadobo! Tu mjez zelenej trawicžku pod šćtomikom stoi ponižnje něžna šćawka a šměje so našćej baby křwajo napschecžo, kotraž ju tež hnydom ze swojim wopytom pocžesczi. Njeje čzi to lubozny wobrazč: W hajku, kiž so ze swojimi šćtomikami z nalětnym, zelenym wodžecžom wobkěta, wuhladašć přenje džěczatka rjaneje nalětneje pschirody, mjenujcy wokolo kělušćka ponižneje módrinki, kotraž tu swoju luboznu wóń rozšćerja, lěta žyncžo, bōrcžo špěcna babka.

Budž boženje, hajto rjany a wy joho zažni hoščo, dyrby dale, hacžrunjež was jenož njerad wopušćežu, so za postićzene wofschewjenje lubje džakujo!

(Šćichodnje šćónčjenje.)

3 Łužicy a Sakšćeje.

3 **Budyšćina.** Na městno zemřětoho knjeza Krala je šćulski wubjerč za wučerja tachantsćeje šćule, organista a kantora pschi cyrkwi „Našćeje Lubeje Knjenje“ 9. junija knjeza Šurija Škodenka, dotalnoho druhoho wučerja w Radworju, wuzwolil. Knjež Škodenk swoje nowe zastojńšćwo 1. oktobra nastupi.

W **Budyšćinie** žendže so šćjedu, 1. t. m., nahladna šćka Serbow ze wschěch šćron. Žendžechu so, zo by Šćanecny wubjerč M. S. so wobkřucził a definitywnje zarjadował. Žamer a nadawč tuteho wubjerka je pschedešćim, dary za dom hromadžicž a serbski lud pschecy bóle za njón zahorjecž. Dary za serbski dom šćladnja so hižo wjele lěć, ale jara pomalku a po drobnych džělbach: nětko, hdyž přenja položca domu hižo stoi a druga bōrzy budže šćacž, dyrbi špěšćnišće a wušpěšćnišće tempo w žběrkach

nastupieč. Tak mēni wjele Serbow, za to šwēdečeske nam bohaty wopyt zhromadžizny a žiwa rozprawa a rozmołwa w njej. — Kujez rēcznik Michal Cyž, powitawšchi zhromadžiznu a wujajniwšchi zamysł šhadžowaniki, nanjeto=waške wólbn pšchedydyštwa. Wón sam nočee a pjecža ani njemōže z pšchedydy bučž, dokelž je hižo zarjadnik domu. Wuzwolichu dha jo ff. farar Gólcž z Budyšhina a adirektor Nowak z Budyšhina za pšchedydy a městopschedydy, za sekretara f. kaplan Andrici z Halbic. — Potom rēčeske so wo pšchednjecze jamym: „Kak bychmy mōhli prawje wjele darow za dom nadobycž? To ma jo takle štačž: 1. ma jo lud za dom zahoricž, wo nim so powucžicž. Sudti čžihčečejše čžornje drje su jo na wēc hižo naložile, ale to wšcho hiščeže njeje doječ. Hiščeže džanja džesaty njewē, f čžomu Macžezny dom budže a mnosi mēni, zo jo w Budyšhinje forcžma twari. Tomu pak njeje tač: serbski dom čee f tomu škužicž, zo bychu Serbia wostali Serbia a dobri kšesčezuju — wón je tohodla hōdny, zo so na njón dawa; a je to bohujspodobny štut, hdyž na njón dasch, za njón wotkazasch. Zmējšech za to njebjeske myto. To ma jo ludej z nowa a z nowa pišacž a powēdacž. 2. ma jo ludej jasnošž podacž, kak ž domom je. Kaž wēcy su, je z domom derje a njetřebamy so boječž, zo jón židej pšchedamy. — Wšcho to budže jo w nowinach wupišowacž, ff. Gólcž a Andrici to wobštataj. Nedakcije wšchitkich serbskich čžasopisow budža pšcheproschene, za dom kwitowacž a pišacž, tež Bramborški Časnik. 3. ma jo pilnje zbēracž, a to tač, zo to lud njeboli. Pšchi kwasach, kšechžiznach — a byrnjež pšchi hracžu bylo, dyrbi so hromadžicž: cyty serbski kraj ma jo pšchitryčž z husej šyčžu „tomišijow“, za dom škutkowacych — po pšchikladže Delanskeje Patentneje, Radwoškeje Płatoweje, Rozkolnikow, Wōndželnikow w Budyšhinje. Ale tež we wulkim ma jo hromadžicž, a budža f tomu w najbližšchim čžasu wudate 100 hrivnowske wulke a mjejške kwasne diplomy jako rjane wopomujecžo nadobnym duškam. — Pšchi tutej wuley zajimawej a žiwej rozprawje wobdželiču jo wošebje ff. Kubica, Mrbžak, dr. Njeuč, Sommer, Gólcž, Andrici, Fiedler. Naposledk wunjese so f. Gólcžej šława a šładowaške jo na zbētku, kotraž 16 hr. wuda. — Wōh luby Kujez žohnuj, čžežte a jere, ale tež šłōdke, dokelž Bohu špodobne džēlo. R.

3 **Halbic.** W našej „Bjesadže“ pšchednoschowaške njedželu, 5. t. m., f. farar Wjedrich wo Savonaroli. W pšchichodneje zhromadžiznje budže rēčž wo kwarštwe a wo łowarjach.

3 **Kamjenca pod Špitalom.** Minjena meja pšchinjeje našej cyrkwi nowu a krajnu pychu. Gnadne kšochtrije kujejstwo dari nam nowe piščežele, kotrež budu zaidženy mēšac štajene. Dwoštrkej piščeželotwarcaj bratraj Zehmlich z Drježdžan štaj tute džēlo z wuštajnosčžu cyle wunješcy zhotowilōj po wuprajenju kujeja seminarištoho wyschšchoho wučerja Plewki, kotryž njedželu 8. meje piščežele pruhowaške, a po pruhowanju budu tesame w pšchitomnošžži kujeja propšta Vincenca cyrkwi pšchepodate. Piščežele maja 11 klinečacych hłofow, 14 registrow a 2 manualaj. — Nječ žynki piščeželow klinečža f čžesčži Božej a f zahorjenju a f špomoženju wošadnych. Gnadnomu kšochtrifomu kujejstwu pak tež na tutym mēštinje hiščeže nutrne „Zaplacž Wōh“.

* To tam nēlotji Radwočezjenjo njedželn 12. junija do **Matohy Wjelowa** dundachu, zo bychu wulēt serbscho towarštwa „Čžornobōh“ z Drježdžan ze šwojej pšchitomnošžžu počžesčžili. A wjeseli bēchu, hdyž „holicža“ w narodnej draščže wuhladaju. Wšcho bē ryžy serbske: postrowy a rozmołwy, pro-

gramy, pivna zabawa, pšchivitti, znamjeshka a scherpy sobustawow „Čorno-boha“ — pardon: čerwjene, běle a módre džču njeju serbske barby, sčtož pať nimale wšchudže nabeńdžesch.* Zawěšće hodži so tutomu njeđostatkej wot-pomhać. Widžachmy tu mnohich Serbow ze wšchěch kóncow, a kaž so slyšecź dachu, ma so 3. julija w Nješwacźidle podobna zhromadźizna našich serbskich towarštwow wotměwacź, sčtož bē mi, kaž wjele druhim, hišćeže cyle njeznate. Sudžbna kapala z Budyščina pšchednjeje něhdže 12 orchestralnych fruchow, kotrež powšchittkownje špofojichu. Wjacore čizła so tak spodobachu, zo někotrym knježničkam hižo na zahrodže po takeže nohi khodžachu, sčtož so na sali wo-prawdže wospjetowasche, hdyž „Zelena ta meja“ zapiskachu. Najebacź wjesoleje zabawy so „zlutniwi Radwořćenju“ z čžajom na dompuć podachu — „bjez wšchoho hořka a hary“. Wližto nascheje domizny naš koleřať došćeže, kiž bē po nas pšchijel, sam pať so něhdže „zabłudžil“.

* Wěšće bychu našci čžitarjo rady widželi, hdy by knjez dopišowal jim wuložil, kajke po prawom serbske barby su. Red.

Telegramy a dopisy „Katholskeho Bóžka“ wo wunojchku wólbow
w 3. wólbnyim wotřejnu:

Radwoř (z Hodlerjom a Hajom): Dr. Poršč 58, Gräfe 11, Šöppner 8.

Smječkecy: Dr. Poršč 30 hłosow, Gräfe, 2, Šöppner 1.

Budwoř: Dr. Poršč 11, Gräfe 12, Räge 3.

Worškecy: Dr. Poršč 45, Gräfe 10, Šöppner 2.

Krubjelečicy a Džehorjehcy: Dr. Poršč 5, Gräfe 32, Šöppner 13.

Njebjelečicy: Dr. Poršč 10, Gräfe 30 (!), Šöppner 4.

Serbske Pazlicy: Dr. Poršč 18, Gräfe 9, Šöppner 1.

Měrow a Lutobez: Dr. Poršč 17, Gräfe 20, Šöppner 2.

Štonaborščez-Čemjericy: Dr. Poršč 10, Gräfe 28.

Maty Wjelkow z wofolinu: Dr. Poršč 32, Gräfe 135, rozčěpjenych 12.

Budyščin: Dr. Poršč 113, Gräfe 1663, Šöppner 1031.

Kalbicy: Dr. Poršč 21 hłosow, Gräfa 4, Šöppner —. **Konjecy**: P. 15, G. 5, Š. —. **Schnow**: P. 20, G. 5, Š. —. **Smjerdžaca**: P. 23, G. 2, Š. —. **Lazk**: P. 12, G. 2, Š. —. **Róžant**: P. 15, G. 6, Š. —. **Sernjany**: P. 17, G. 14, Š. 1. **Nowoslicy**: P. —, G. 11, Š. 1. **Schpital**: P. 8, G. 11, Š. 49. **Čornecy-Ribow-Pozdecy**: P. 13, G. 5, Š. —. **Pancžicy**: P. 17, G. 15, Š. —, **Steiger** —, **Räge** —. **Kufow**: P. 52, G. 20, Š. 1, St. —, R. 1. **Khanecy**: P. 17, G. 1, Š. —, St. —, R. —. **Swinacnja**: P. 2, G. 26, Š. 1, St. —, R. —. **Wětenca**: P. 8, G. 2, Š. —, St. —, R. —. **Jawora**: P. 2, G. 14, Š. —, St. —, R. —. **Mikocžicy**: P. 28, G. —, Š. —, St. —, R. —. **Lejno**: P. 8, G. 27, Š. —, St. —, R. —. **Kopschin**: P. 4, G. 12, Š. —, St. —, R. —. **Khróščicy**: P. 51, G. 12, Š. —, St. 5, R. —.

W cylum wobwodže dósta ze 16,000 hłosow: Gräfe 10,000 (je potajsim, kaž bēšče dopředka widžecź, woleny), Šöppner 4800 a Dr. Poršč 1074.

W **Žitawje a Lubiju** je socialdemokrat do wufalaceje wólbny pšchijšoľ. Wěšće ze wuzwoleni, dotal znate: 42 centrum, 30 socialni, 7 konservatiwni, 2 reformarjej. Wufalacych wólbow budže pšchez 150! Krupp w Čjencje njeje wjacj woleny.

3 cyłoho swěta.

Sakſa. Sdyž tole piſchemy, rozjudža ſo wólbna bitwa. W naſchym wobwodže běchu ſo wěcki tak wupletke, zo běchny hiſchcže w poſlednim wofomifunjenju nucženi, ſamoſtatnoho ličzacoho kandidata Dr. Borſcha poſtajicž.

— 1893 běchu w naſchym wobwodže z 28,783 wuzwoleryow jenož 20,547 wolili, a doſta Gräfa 10,572, hrabja Lippe 5685, Hüppner 3622 a Hompeck 518 hłowow.

— W naſchym krajeſtwje kandidiruja w 23 wobwodach 65 mužojo, a to 13 konſervatiwni, 10 narodoliberalni, 10 antiſemicža, 7 ſwobodomyſlni, 2 narodocialnej a 23 ſocialdemokračja. Dofelž pak jenož 23 trjebamy, 42 cyle wěſcže piſchepadnu. Do poſlednjoho parlamenta běſche Sakſka wnpóſlala 9 ſocialdemokratow, 5 antiſemitow, 4 konſervatiwnych, 2 narodoliberalneju, 2 ſwobodomyſlnicu a 1 ſwobodokonſervatiwnoho.

Pruſſa. W Barlinje wotměchu rabinarjo ſthadžowanu. Wo čim ſu wuradžowali, pak ničto njezhoni.

— Jenički wólbny wobwódb, w kotrymž ſocialiſeža žanoho kandidata poſtajili njejsu, je Bentheim-Lingen-Meppen, kotryž je prjedy ſlawny Windthorſt zaſtupował. Piſchi poſlednich wólbach běchu ſocialiſeža měſto lětuſchich 396 jenož 181 kandidatow poſtajili.

— W Elſaſu bē biſkop wěſtomu ſararjej poručil, zo by nimo francóžſkoho přědowanja tež němſke měl. Žarar ſo teje poručnoſeči wězo njeſpſhecžiwu a wozjewi z klětki, zo změje wot nětko po kemschach hnydom tež němſke přědowanjo, piſched kotrymž móža ſo čzi, kotſiž na nje poſluſchacž njechadža (Francóžwojo) wofſalicž. Za to ſo nětko němſke nowiny na njoho piſchijſkodžeja.

— Kejžor Wilhelm II. je hižo wſchěch lutheriſkich kujezerjow do Jeruzalema piſcheproſyl, hdžež ſo w joho pſchitumnoſeči 18. oktobra přenja lutheriſka cyrkeſ poſwječi. Sultan kejžora z woſebitym poſlanſtwom do ſlubjenoho kraja powita.

— Nowe wudawki za wójiſto nam kežěja. Maja ſo mjenujcy 3 nowe armeekorpy załožicž, jedyn ſakſki, jedyn bayeřiſki a jedyn pruſki. Mimo toho ma ſo te kóždomu korpej pſchidacž ſchwadrona jěchacych tičelcow.

Awſtrijsa. Thunowy poſpyt, ſtatnu karu zaſy z blóta wuwjezeč, njeje ſo dotal ſchlachezil. Skoro ſo zdasche, a awſtrijske ludy ſo hižo radowachu, zo budže ſo parlament zaſy ze zdobnym džělom zabjerač, ze zakonſkimi pſchedłohami wyſchnoſeče, kotrež buram wolóžnoſeč, džělaczerjam rjad a ſprawnoſeč, zaſtojniſkam zryadowanjo mždy a nowinaſtwu ſpuiſchčenje ſtempłowoho dawka lubjachu. A Polak Milewſki namjetowaſche, zo bychu ſo drje wodnjo rěczniſke wuradžowanja dale pletke, zo pak bychu ſo nimo tych tež wječor poſedženja měle dla piſchijecža tak wužitnych zakonjow. Ale Wolſſ komandowaſche: „Najprjedy přecž z rěčowej wuſtawu, prjedy hač ſo wo čim druhim jedna!“ A wſchitke němſke fracije, tež kſchecžaniſta ſo tomule hepjelej pſchizantnychu. Bjez wuſtadow na ſpomožne džělo, zeidže ſo potom parlament 7. junija hiſchcže raz. Tu poča Schönerec, kotryž je ſwoju Wiſku kžežu njeſchwarym holečijſkam pſchenajał, 2183 mjenow pſchedčžitacž, zo by pokazal, iſchtó wſcho je z nim pſchezjene, zo bē něhdyſchoho pſchedſydu miniſterſtwa, Badenia, wobſkoržil; to pak piſchi ſwojim čitanju zamjelcža, zo bē tam jara wjele mjenow frěnič ſchuleri. Hnježiſcho napominamy, zo by z čitanjom ſkoro pſcheſtał, Schönerec tola wolacž njeſpſheſta, doniž hotowy njebē. Mjez tym bē ſo hrabi Thunej dawno harje pſchipoſluſchacž woſtudžilo a bē ſo wofſalił. Sdyž bē

Schönerer sfóncežil, počza Wolff, joho kumpan. We swojej zwjercžanej hłowje najsterje žanych nowych wudmow pschecžiwu Čzecham wjacu njenaderidže, tuž swój jed pschecžiwu Trientstomu biskopej pluwacž počza. Trientiski biskop je mjennicy swojim diöcesanam zakazał, wěšte Bozeniske uowiny, kotrež su polue njeschwarnoseže pschecžiwu katholickej cyrkwi, čžitacž. Za to mjenowalše joho Wolff: „Grecher Kerl“ a „verriickt gewordener Pfaff“, a hroželše, zo k lutherkej wěrcje wotpaduje.* Rozomny čžlowjek so njemóže dodžiwacž, zo so tež kšicežanicy Němcy pschecy hiščeže wot tajkohole patrona terorizowacž dadža a zo jamo — z wobžarowanjom to woipjetujemy, — němiski duchowny Dpiž z Warnsdorfa z tynle čžlowjekom hromadže z jeneje truby hidu pschecžiwu Čzecham do swěta trubi! Wo tajkich němiskich kuskach so parlamentej hacž do 14. junija wotpoczžinf popšcha, kotryž so po pschecžu fejšora hacž do nazymy podlěšči. Ale, ščto potom?

Italiska wyšchnosečž katholicšku cyrkej dale pschecžěha. W minjemym tydženju je zasy dwě katholickej nowinje podtkóčžila.

— 16. junija je so parlament wotewrił. Wón budže tež wo pschecmenjenju čžiščezowoho zakonja jednacž, wězo k ščhodže katholicškoho nowinarštwa.

Francóžska. Zestajenjo komory po nowowólbach je tajke, zo budže ministrium Wěline so z katholickami trochu spšchecželicž dyrbjecž, čče-li dale wobštacž. To pak njepschecželam cyrkwje do hłowu njecha. Tohodla ipytaja hižo, dotalne ministrium raděcho powalicž a radikalnomu durje wotewricž.

Hollandiska je po lěta dolhim bėdženju sfóncežnje wojerštku reformu pschewjedla. Mjez tym, zo šmedžachu so dotal zamóžicži wot wojetškeje služby wušwobodžicž, budža nětko runje tak derje šlužicž dyrbjecž, kaž šhudži. Dofelž pak ma Hollandška ze swojimi 4,700,000 wobhdlerjemi jenož něhdže 20,000 wojakow, so někotryžtuli k wojerštwu šhmany tež w pschichodže hiščeže njewuzbėhnje.

Belgiska. Wo Budyščiskich, Drježdžanskich a drubich němiskich njekatholicških nowinach su katholickojo w provincialnych wólbach pječa pschėhtali. Tomu tak njeje. Woni su swoju wjetščinu wobšhowali, ale liberalojo su tójščto mandatom socialistam wotštupicž dyrbjeli. Nowy dopořaz, zo nasčim němiskim nowinam wšcho wěricž njesmėny.

Boharska. Mordarzej Hany Simonec, Bojczew a polizajski präšefł Nowelicž, štaj wot wjetcha Ferdinanda k dožiwotnomu jaštwu wobhnadženaj.

Ahijska. Po porucžnosčži fejšora založi so w Bėlingu uniwěršita abo wyšoka šchula z europškim waschnjom wuwucžowanja.

Šchpaniska. Wójna z Americžanami so pomalu dale plecže. Wyachu-li Americženjo na wjedženjo wójny so tež tak derje wuštali, kaž na šzenjo, by Šchpaniska dawno zbita byla. Tak pak Šchpanicženjo ze swojej wjele šlabšchej moci, ale wjetšchej wuščijnosčžu wščitke amerikanske nadbėhi wotražuju. Wo dolhich pošpytach bė drje so Americžanam sfóncežnje poradžilo, něščto tufac wójsta na Kubu postajicž. Čži pak w prawym čžasu so zasy k móřskomu brjohu wróčžichu, psched šchpaniskim prochom so naštróžawjahi. Santiago dotal dobyte njeje. Šchpanicženjo mėnja, zo Kubu hiščeže dwě lėcže dolho wobaracž zamóža. Mjez tym drje so Americžanam wostudži. Na Filipinach wšchaf su wobtojnoščeže trochu čžėmnišče, ale šchpaniski komandanta je hotowy, hacž do šmjercže pschecžiwu njepschecželej bėdžicž.

* To za katholicšku cyrkej žana ščhoda byla njeby!

— 3 města Tampa je stóněžnje amerikaŋske wójsko, wot 13 wójniskich lódzki přehewodžane, wujěło, zo by na Kubje pschecziwo Španiččanam wojowacž počžalo.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy lěto na 1898: k. 524. Mikławš Rjelka z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1897: k. 770. Mikławš Rjelka z Budyšina.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach

je dale woprowal: Jurij Lukaš, tachantski služownik w Budyšinje, za předate stare póstowe znamki 1 hr. 50 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Marija Wićazowa z Brěmjena 10 hr., na Domaškee-Lukašec kwasu w Radworju 18 hr., na Wićazec-Nowakec kwasu w Khasowje 13 hr., Marija Córlichowa ze Zdźerže 8 hr., njemjenowana 5 hr., Jakub Heńka z Khelna 21 hr.

Za cyrkej, šulu a faru w Lužiju: Zelnakowa z Kukowa 2 hr., Rennerka z Kukowa 1 hr., k. kapłan Šolta z Kulowa 5 hr., tach. služownik Lukaš za předate stare póstowe znamki 1 hr. 50 pj., k. Zelnak z Kukowa 5 hr., k. Šolta z Konjec 2 hr., k. kantor em. Jaekel z Kulowa 2 hr., k. wučer Šewčik z Ralbic 6 hr., Marja Koklie ze Zejje 10 hr., M. Cyžec ze Zejje 10 hr., njemjenowana z Khróscie 20 hr., Hana Wetzlawec ze Šunowa 10 hr.

Za katolsku polěpšerňu: Połojea na Lebzec kwasu w Ralbicach składowanych darow 6 hr. 14 pj.

Do Towarstwa Pomocy swój přinošk [1 hr.] zapłaći: Pětr Narěik ze Šunowa.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakaciji nawdate 3308 hr. 87 pj. Dale darichu: Radwońska Płatowa Komisija při posedženju hudźbnoho wotrjada 3 hr. za „naš dom“, połojea na Lebzec kwasu w Ralbicach składowanych darow 6 hr. 13 pj., štož rano dolho leži, tón potom rada běži 1 hr., ta, kiž přecy rady da 1 hr., Delanska Patentna Komisija: na pomjezach wulkoho kralestwa plačo 30 pj., přenošuje mosty 30 pj., na literarnym wječorku 30 pj., na kwasu 30 pj., a hišće 1 hr., »Wjele dobroh' z Delan« 1 hr. 35 pj., z deputacije do Drježdźan 2 hr. 50 pj., Š. d. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Ke kupowanju poručamy:

Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“ in Bautzen.

Na pschedań pola zwónka Serbskeje cyrkwyje za 20 pj.

Redžbu!

Z tutym swojim česćenym kupcam na kraju podwolnje wozjewjam, zo wot nětka **swojoho pschedawarja Jakuba Koprija** z wožom ze swojimi tworami won jezela. Su to wolije na mašiny, kolmazy, tuki za rohi a kožu, mydla a t. d. Wudu jo prócowacž, čžiřtu, dobru tvorcu posćizjeć, fajšejž moji konkurenczi, dofelž mam nazhonjenje mnohich lět, podawacž njemóža.

W Budyšinje na Lessingowej drózy 5.

Z počesćowanjom

A. Wittner.

Moja **thěža** na wulkej bratrowskej haŋy čžiřło **4**, kotraž je jara derje zdžeržana, je tunjo na pschedań.

A. Wittner w Budyšinje.

Na **Horje** pola Njeshwacizidla je **žiwnosć** čžiřło **14**. z 3 kórcami role a luči pola wobšedžerja na pschedań.

Katolicki Porok

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich
expedicieljach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 26.

25. junija 1898.

Lětnik 36.

Katolicka cyrkej w Němiskej.

W sečehowacym nastawku chcemy duchowne zastaranjo katolickich kšescejanow w Němiskej wopisac. Spóznamjemy z toho, zo tute zastaranjo je w mnohim nastupanju hišćeje jara njedosahace.

Započčinami z našeje **Saklskej**. Wo poslednim ludulicženju 2. decembra 1895 ma Saklska wšeho hromadže 3,787,688 wobydleri; mjez nimi je 140,288 romsko-katolickich kšescejanow. Za tutych mamy w Saklskej w tu chwilu 36 farow a samostatnych stacijow z wošebitym duchownym. To je w pscherězku 3897 duschow na jenu faru. Wěmy pak, zo su někotre wošady wjele mjeńše, kotrež maja lědma poł tysaca dušchi; druhe pak ju hobjrke kaž na psch. wošada katoliskeje dwórskeje a farskeje cyrkwyje w Starych Drježdžanach, kotraž ma sama něhdže 30,000 dušchi.

Za tute 140,288 duschow je w tu chwilu w Saklskej 89 duchownych, z kotrychž su 18 pak w schulach pak w tajkich zastojnstwach, w kotrychž móža jeno druhdy za pomščitkowne duschepastyrstwo sobu pomšac. Na jenuho duchownoho potajkim pschindže 1565 abo po prawom nimale 2000 duschow. A tomu pschindže to, zo su z wuwzacžom serbstoho a němstoho wokrjesa we Łužicy ze zwisowacymi katolickimi wošadami hewak z wjetšcha katolikojo wšěch druhich wošadow po cyłym kraju rozpjerscheni, shtož duschepastyrstwo jara wobčežuje a hačži.

Z toho je widžecž, zo maja katolikowje w Saklskej za cyrkej a schulu hišćeje jara, jara wjele činicz: cyrkwyje, fary, schule su wošebicze nužne. A tomu pak ju wulke a mnohe srědki trěbue; a dofelk runje swj. Bonifaciuowe towarstwo tajke srědki zwjesč pta, dyrbi jo pschec zas z nowa na wulku wažnosč tohole towarstwa potazowacž a z nowa na to spominacž, zo dyrbjeli katolikojo wošebje za Bonifaciuowe towarstwo njewustawajcy woprowacž.

W Pruskej je něšto pschěz 11 millionow katholicow a za tych je tam 4719 farow. Z nich je 135 w minjenych lětach založenych. K tomu pschińdže něšto kapalow a missiowskih stacijow, tak zo je w Pruskej něhdže 5000 duchownych sředziscežow za katholicow. To by něhdže 2200 duschow na jenu wosadu pschisćło. Ze pak tež tam wjele wojadow, wosebje na kraju, a to 1800 abo 2000, kotrež maja mjenje hač 2000, haj mnohe tež mjenje hač 1000 duschow. Tajke wosady nimaja njedostatka duschepastyrjow, njeje-li powšchitkowny njedostatk duchownych. Wšch tele mjenšce wosady pak maja hromadže na 2 millionaj duschow. Zbytne 9 millionow pak rozdzěla so na wosady, kotrež maja z najmjeišcha po 3000 duschow. W narańškej Pruskej, w Schlezynskej, Poznańskej, nawjeczornej Pruskej maja wopravdže tež wjesne wojady často pschěz 2000 haj pschěz 4000 a 5000 duschow. Dofelž so wobdlerštwu stajnje rozmnožuje, njebudže tak dołho trać, zo změje Pruska 12 millionow katholicow a za tych 8000 farskich wosadow njeby pschewjele bylo.

Zo je we wulkich městach duchowne zastaranjo katholicow cyle njedostatke, je znate. Trjebamy jeno na Berlin spomniež, hdžež je 160,000 katholicow, za kotrychž w tu khwilu jeno 8 farow wobstoja, podobnje je we Wrotławju za 140 abo 150,000 katholicow jeno 9 farow. Hdžež wschaf su křochtrse rjady k pomocy, tam so tajke licžby sferje pschewinu. Zwojenjo farow pak by w Berlinje kaž we Wrotławju nuzne bylo. Tež w Kölnje, Düsseldorfje, Dortmundže a dr. su podobne njedostatki.

Bayerisa ma za 4,115,000 katholicow 2800 farow, sčtož su lěpšce wobstojenja hač w Sakskej a Pruskej. Tola tež w Bayeriskej je we wulkich městach wulki njedostatk. Munichow na psch. ma něhdže 370,000 katholicow a za wschitkich tych jeno 16 abo 17 farow, Nürnberg 40,000 katholicow a 3 fary.

Württembergisa ma 620,000 katholicow a něhdže 450 farow. Tež tam bychu w městach so nowe fary založic měle.

Badenisa licži 1,050,000 katholicow a něhdže 850 farow, sčtož je pschimeřnje dobra licžba. We wulkich městach, kaž w Mannheimje a Karlsruheje pak tola 15,000 haj 20,000 katholicow na jenu faru pschińdže.

Heissenisa ma za 300,000 katholicow 180 farow.

Najlěpšce wobstojenja namafajch w fejšorstwowych krajach **Elisaju** a **Lothringiskej**, hdžež je za 1,350,000 katholicow 1100 farow.

Oldenburgisa ma za 70,000 katholicow 36 farow, ma potajkim runje telko duchownskich stacijow kaž Saksa, jeno zo je tudy hišće jónu telko katholicow kaž w Oldenburgiskej.

Zo je za katholicow w Hamburgu, Bremenje, Lübecku, turinskich krajach z wjetšcha jara njedostatnje starane, njetreba so halle wopominacž, dofelž je dawno znate.

Hdž cyle Němsku hromadže pschehladjemy, licži so na 20 millionow katholicow a nic cyle 11,000 farow, tak zo powšchitkownje na faru w pscherežnu 2000 duschow pschińdže. Na 4000 farow by so z nowa založicž dyrhjało, hdy bychu nabožne naležnosće tak trochu dospoknje so zastaracž měle. Hač dotal pak je so kžde lěto lědma 50 nowych farow založowało, sčtož na žadyn pad njedostaha a so z roščzenjom wobdlerštwu njeruna. Z toho sežehnje, dofelž so swětnie lujčestwa mało pschitilne pokazuja a pomocy nje-pschiczeja, zo katholicowo hišće bóle dylž hač dotal za swoje samje, tak rjec domjace naležnosće so staraja a tež wopory pschinjesu.

Tuž zas a zas dyrbinny prajicz, za katholicow Němskeje njcje waźnišeho zwjazka dužli Bonifaciowe towarstwo!

Po wólbje.

W 3. wólbny mowwodže je z 30035 wolerjow jenož 16171 abo 53% (1893 pak 72%!) woliło, a to 10026 Gräfu, 4806 Höppnera, 1070 Dr. Porscha, 71 Steigera, 85 bě rozpjerschenych a 83 njeplaciznych. Prjedy hač k tomu rozpominace słowčsko pschistajimy, podamy po hamtskim zestajenju wólbny pscheglad našich wšow a městow:

Wólbne města a wšy.	Wolicj žněžachju	Wolitru ju	a to:			
			Dr. Porscha	G. Gräfu	Höppnera	drugich
Budyšchin	4664	2897	113	1663	1031	90
Ramjenc	1744	1117	27	542	540	8
Židow	621	400	8	137	254	1
Nadwoť	144	77	58	11	8	—
Klóscht a Kufow	124	74	52	20	1	1
Khróščicy	122	68	51	12	—	5
Worflecy	128	57	45	10	2	—
Botrow	72	47	42	5	—	—
Baczoň z Haslowom a Sulšecami	52	29	24	5	—	—
Roslow a Dobroschicy	50	29	24	5	—	—
Zaseńca, Hora, Lufcz atd.	201	105	41	61	3	—
Wutolčicy, Banecy, Zaręcz atd.	126	70	5	59	3	3
Chajow, Luj atd.	131	56	3	44	—	9
Brjemjo a Zdžět	71	48	32	9	7	—
Ramjenej a Bronjo	73	50	40	6	4	—
Khelno	60	31	18	12	1	—
Běšchecy a Dženifecy	55	33	6	19	3	5
Boranecy	47	42	14	26	2	—
Měrkow a Lutowcz	49	40	17	20	2	1
Čornecy, Bozdecy a Libon	27	18	13	5	—	—
Slona Borščez a Čemjercy	64	38	10	28	—	—
Džěžnifecy	64	40	3	17	20	—
Hrubjelčicy a Džěchorocy	61	50	5	32	13	—
Brunjow	88	53	11	39	3	—
Ranecy	18	18	17	1	—	—
Ronjecy	45	20	15	5	—	—
Wěteńca	15	10	8	2	—	—
Wudwoť z kupjelu a Rozarcami	40	26	11	12	—	3
Hórki	52	39	32	7	—	—
Sawora	29	17	2	14	1	—
Krjepjecy	33	25	12	13	—	—

Wólne města a wsy.	Wóllicj smédžachju	a to:				
		Wóliti ju	a to:			
			Dr. Borjscha	S. Gräfu	Söppnera	druhich
Lazt	16	14	2	12	—	—
Lejno, Čzafecy, Zejicy a Wucžtecy	71	35	8	27	—	—
Milkočžicy	44	28	28	—	—	—
Mjebjelčžicy	64	44	10	30	4	—
Mutnica z Kopschinom a Prawočežicami	29	17	4	12	—	1
Wancžicy	48	32	17	15	—	—
Wěfcecý	41	34	30	4	—	—
Walbicý	60	25	21	4	—	—
Wóžant	27	21	15	6	—	—
Zuricy	30	15	11	4	—	—
Smjecžtecy	59	33	30	2	1	—
Smjeržžaca	32	25	23	2	—	—
Schnnow	64	26	20	5	1	—
Swinarnja	29	29	2	26	1	—
Schpital	92	68	8	11	49	—
Serbske Bazlicy	52	28	18	9	1	—
Sernjanty a Grańca	46	32	14	17	1	—

Wysche horka napisanych dósta dr. Borjsch hiščeže 40 hłosow w 22 druhich wsach našeho wobwoda, w Maksecach a Hněwsecach (7), w Zajdowje (4), w Mnišchoncu (4), w Lišehorje (3), w Dalicach (2), w Debichkowje (2), a po jenyj w Dymicach, Lipiczu, Hornjej Kinje, Čzelahowje, Skonkecach, Dubrawcy, Jenkecach, Lichonju, Rašchowje, Katarjecach, Čzichońcy, Hrabowje, Čornjowje atd. **Zadny hłós** so za dr. Borjscha wotedał njeje w **Nowoslicach, Raškecach, Strojžičezju, Wunjowje, Čžěščkecach, Přčezecach, Trupinje a Sítku!** Nowšitfownje bě wobdželenjo na wólbyje w našich wsach **jara słabe**, šhtož so wschém kombžakam dosež porokowadž njemóže. Najhoršiwšicho su wólili Kaneczajno a Swinarnjenjo, mjenujcy wschitcy. Wobžarujemy jenož, zo Swinarnjenjo, z wuwzacžom dweju, Borjscha wólili njejsu. W tom su so wot Kaneczajnow a wobjeje tež wot Milkočžičajnow, kotřiž su **muž pschi mužju Borjscha wólili**, pschetrječicž dali. Wychu-li wschitke wsy po pschikladže tuteju wólite, bychmy na 3000 hłosow zwjebli. Tola tež tak smy ipokojom. Pschetož wólba je pokazala, zo ma wulka wjetšajina Serbow strowe politiske pschewědženjo, a zo so njeboji swoje pschewědženjo wuprajicž. Zo je tam a sem nekajki šcharak lud schěžuwal, zo by muža, kotryž ani katholicam ani Serbam derje zmyšleny njeje, wólil, je jara wopak. Pschetož to móžesche sebi tola kóždy sam prajicž, zo jako katholic Gräffe swojoho hłosa dacz **njesmě**, potom, hač je tón dwójcy pscheczjwo jesuitam w Barlinje hłojował. Šchtóž je potajkim ludžom to čžinič radžil, nima pak serbskofatholickeje wutroby — a potom njech so do serbskofatholicich naležnosčji njetyka —, pak nima ani za kroschik politiskoho rozjuda — a potom njech radšicho politicy stromu dže. Najmjnjeje rozjasnič móžemy sebi wunošch wólby w Mjebjelčžicach, roz-

pominajcy, zo mějesche tam 1893 Gräfa 3 hłosy a Kompefeh (centrum) 37, mjez tym, zo ma tam Gräfa nětko, hdyž běšče tola Bošol doščj jasnje rozpisal, **czohodla** Gräfu wolicz **njemóžemy**, 30 hłosow a Boršč jenož 10! Njechamy wericž, zo by to jenož jo Bošolej klubu stalo, dokelž běšče tehdy za hrabju Lippe a nětko za Boršču; to by tola směščne bylo. Njewěmy pak jebi wěc rozjasnić a nadžijamy jo, zo wot tam hiščeje wujasnjenje dóndže. Trašč tež z Nowoslic, Kaschec, Stróžiščca atd.! Někotři měnja, zo trašč su jo tam bojele, zo z postajenjom centrumfcho kandidata jo jenicžki katholicfki zapóštanec w našchir sejnje zwróči. Tomu znapscheczijamy: Dr. Boršč njeje pscheczimo konservativnomu kandidatej, ale ze zrozemjenjom konservativnych postajeny byl. A my na pomoc konservativnych pschi wólbje do sejma bóle džiwanj njetrjebamy, hacž woni na našchu. Hacž budže nam móžno, do Drježdžan tež w pschichodže katholicfchoh bura šlacž, je po pscheměnjenu wólbnoho prawa mězo dwětomne. Wot posledniije wólbny do težorstwowoho sejma pak to wotwijowacž njebudže. A tež, hdy by to bylo, dha wěc njemóžemy pscheměnicž. Pschetož na žadny pad njemóžesche „Katholicfki Bošol“ Gräfu wolerjam poruczicž, šhiba by wón słowěčko „katholicfki“ wuschmórnycž a z bjezšharakternosjeju jo wodžecž chynł. Tež ju pjećza tam a sem Indžom štrach činili, zo socialdemokrat do wužičeje wólbny pschińdže, jeli wšchitey Gräfu njewola. Kač „mudre“ su te hłowěčki byle, po wnuošchku wólbny kóždy widži. A famo, hdy by to bylo, dha by nam to tola jenož škerje pomhacž, hacž šchtodžecž mohło, dokelž bychmy potom šhroblischo wustupicž móhli z našchimi šprawnyimi žadanjemi.

Prjedy hacž swoje rozpominanje ščoncžimy, wuprajamy wšchitkim, kotřiž su z tak njesebicžnej zahorjenosjeju za dobru wěc nas z rozdželenjom liščekow, z pschipoštanjom telegramow a dopisow a na kajščykuli druge waščnyjo podpjerali, wólj najšhorcyšchi džak. Smy pscheswědcženi, zo nas tež w pschichodže w džěle za zbožo našchoho lubowanoho luda njewopniščca. Wisarjej njepschistojnobo, z „veritas“ podpisanoho lista pak radžimy, zo by w pschichodže jo za swoje mjeno njehańbowal, chce-li, zo bychmy na njoho džiwali. Šchtóž ma swoje šprawne wěcy, njetrjeba so tajicž; tajkich pak, kotřiž anonymne (bjez podpřima) listy pišaja, wchudžom z dobrym prawom zacpěwaja.

3 Kulowa. Pola nas bě jo tež Dr. Boršč z Wrótsławja za kandidata postajil, dokelž běšče a je hrabja Arnim pscheczimo zběhnyjenju zakonja na jesuitow. Wólbna mějesche tutón wuspěch: w Kulowje za Dr. Boršču 256, za Arnima 27 a za Dr. Hollsteina (swobodomyšlny) 22 hłosow; w Koczjinje P. 64, A. 7, S. 1; w Dubrjeńku P. 15, A. 21, S. 2 (jow jo najšterje wot někajšoho agitatora hinač wješć dachny); w Němcach z cyhelniciami P. 36, A. 14, S. 14; w Kulowcu P. 40, A. 5, S. —; w Sulkhecach P. 44, A. 3, S. —. Do hromady za Dr. Boršču 455, za Arnima 77, za Dr. Hollsteina 39 hłosow. Za socialdemokrata jo w našchej wosadže žadny hłós njeje wotedal. We Wojerecach, w Spalach a Zdžarach běchu tež hłosy za Dr. Boršču. Š.

Šwjedžen stolětnych narodninow Franca Balackoho w Brazyl.

Njedželu 12. junija wotměwawšche Brno, hłowne město Morawy, šwjatocžnje stolětny narodninny najšlawnišchoho čěšchoho šlawiznarja Franca Balackoho. Wón jo narodži 14. junija 1798 w Šodšlawicach na Morawje a pschěbywawšche

wotrofejenu sforo swoje cyke žiwjenjo w Brazju na akademiji. Tohodla tež Praha minjenu sobotu a njedzelu tutón swjedžen jara puschnje swjećejše. Hižo pjatk zmahowachu so ze wschitkich Brazijskich domow thorhowje a thorhowištka. Sobotu popołdnju, hdyž sebi sam wupyschenu zlotu Prahu wobhladowach, njemóžach so nad pychu dodžiwac. Wulke a male thorhowje debjachu domy w barbach wschěch družinow. Najwjacy běšče jich čerwjeno-bělych, tež čerwjeno-módro-běle, módro-běle a tam a sem tež čorno-žolte tu běchu. Wjele woknow bě z wěncami a wobrazami Sr. Palackoho wupyschenych. W druhich stejese joho podobizna, wobdata wot napisow a swěčkow, kotrež mějachu so wječor pschi poswětlenju swěćic. Z krotka, Praha bě w tajkej puschy, w tajkej ju husto njewidžiš. Na Wjacławowym naměsću wisachu thorhowje w dwěmaj rytkomaj na wysokich žerdžach a naměsću Palackoho běšče tak rjec lěs thorhowjow. Tež nimale wschitke cyrkwy a klóštry puschachu thorhowje, a sforo wschitke wozy, kotrež po hašach jězdžachu, běchu z wěncami a thorhowištami debjene.

Swjedžen započja so z powitanstej hošćinu, kotraž so sobotu popołdnju na Zofinskej supje wotměwajše. Tudy zeněžechu so hošćo wschěch słowjanskich narodow. Brazijski měsčanošta, dr. Jan Podlipný, postrowi hošći w mjenje kralowskeho města Prahi. Wječor bě w češkim narodnym džiwadle swjećenje pscheditajenje. Pscheditajeske so Palacký w čłowjeczej wulkosci a wokoło njoho běchu wschelake podawki z češkich stawiznow pscheditajene. Saminy wječor bě tež poswětlenjo města, wosebje móst Palackoho blyščejeske so w swětle stow swěčkow a lampkow. Na Woltawje jězdžachu wobswětlene čołmy a kóžge. Na dwěmaj z nich běšče spěwašce towarštwu a hudžbna kapala, kotrež po rjadu hudžbu a spěwy pschědušchowajštej. Pschi tym palachu so na čołmach bengališce a greške wohnje a rakety létachu prafotajo k njejbu.

Njedzelu dopołdnja položi so z wulkej swjatocnosću zakładny kamjen za pomnik Palackoho. Hižo w 8½ hodž. pschiczeje něšto Brazijskich wojakow z hudžbu na naměsću Palackoho a wobstupi je. Rano běšče wjedro čěmne a w 9 hodž. počja so deščezit hič, kiž pak sforo zas pschěta, tak zo swjedžen z tym skazeny njebu. — W 9½ hodž. poda so měsčanošta Podlipný z měsčanskej radu na naměsću Palackoho a w džesacich pschindžechu tež hošćo słowjanskich narodow. Mjez tym bě so na kralowskich Winohrodach dwě seže towarštwow z Prahi a wokołošće zeschlo, te potom čehnjechu w puschnym čahu pschěz Wjacławske naměsću, kotrež k najwjěšćim cykleje Europry sluscha, k brjohu Woltawy na naměsću Palackoho. Wschitke towarštwu mějachu swoje thorhowje a hudžbne kapaly. Prěni pschicžechu sobustawy „Sokola“, turnowaniskeho towarštwu z Prahi a druhich češkich městow; jich wschudže z wótrym „Sláva“ a „na zdar“ postrowjachu; potom scěchowachu džělaczešce a zabawne jednoty, z kotrychž so wosebje režnicy, pivačcy, mlynicy a harowarjo ze swojej draštu wuznamjenjachu. Šim scěchowachu kólojezdnicy na swojich kolejach, kotrež běchu z wěncami a rōžiczkami wupyschene. Po dlějšćim pschetorhnenju pschindže češće studentstwo wyschichich škulow, za nim žónšce towarštwu a potom češće wučerštwu; dale scěchowajše hištoriska črjōda z husitišćich wójnow z brōnjemi, a za njej jědžeske wot schěšć koni čehnjenu wóz, na kotrymž wulka podobizna Palackoho stejese, kotromuž wschelacy zastupjerjo naroda w starosłowjanskej drašće z dolhimi wlosami holdowachu. Pschěd podobiznu famej jedžeske žónšce w starosłowjanskej drašće,

a měřeše na kolenje wulku woczinjenu knihu a w ruce huface pjero. Na knizy stojiše z wulkm pismom napismo: „Dějiny národa českého.“ (Stawizny naroda českého.) Za wozom krocžachu najprjedy mužojo we wšelakich draštach z českich stawiznow, hufitojo, magistrojo atd., a zaš druzy w nětěžšich draštach ze wšěch stron šlowjansko-českého kraja. Potom sečchowawše druhi wóz, tež wot sečěč z koni čehnjeny. Na nim běchu listčiny abo dokumenty wo zakladnym kamjenju pomnika, tež wobdate wot muži w starostwjanskej dračeje. Za wozom krocžachu towařstwa wědomosejow a wuměštwow a pólšancy političkich jednotow; časah šfónčichu towařstwa wohnjoweje wobory. Čyly čas traješe dwě hodžiny. Sokoły dosčahnychu naměščzo Palactoho w 10 hodž. a poslednje towařstwa wohnjoweje wobory runje, hdyž kanona dwanače tšeli.*

Hižo prjedy hač bě so čas šfónčil, započza dr. Jan Bodlipný z rěčžu, w kotrejž cuzych hošči powita a wažnošč swjedženja wuloži. Hdyž bě šfónčil, wuspěwa spěwarske towařstwo „Slahol“ spěw. Potom měřeše so hiščeje jena swjedžeńska rěč, kotraž zaslužby Palactoho wo wubudženjo českého naroda z duchownoho spara wopominashe. Hdyž bě so tuta rěč z wulkm psycholowanjom pschitomnych šfónčila, buchju dokumenty do zakladnoho kamjenja swjatocžiny zawrjene. W 1³/₄ hodž. šfónči so swjedžeň z wuspěwanjom swjedžeňstoho spěwa.

Popólňnu běše na Pražkim „Belvederje“ ludowy swjedžeň, kiž běše jara bohacze wopytany — běše so na 30,000 ludži zesčlo —, ale wulki deščěč, kiž so wofolo 1/2⁵ hodž. pschidže, stazy jón kšětre.

Wječor běchu zaty, kaž šobotu, w džiwadle pschěbstajenja, mjez nimi živy wobraz: „Praha powita swojich hošči“. A z tym so čyly swjedžeň šfónči. Ale hiščeje pódželu a wutoru zmahowachu so z Pražšich domow a wěžow šhorhowje w narodnych barbach.

Zawěčeje rjenje je, hdyž lud swojich zaslužbnych muži čseščzi. Na Čechach dyrbial sebi serbski lud pschiklad bracž, kak ma swojich šlawnych muži a wótcžincow sebi wažič, jich čseščěč a jim pomniki stajecž. A hdyž njeje móžno jim zjawnje pomniki stajecž na naměščach, njech jim kóždy Serb pomnik we swojej wutrobje staji, jich wopomnječzo čseščzi, jich pschiklad sečhnyje.

J. D.

* W Prahy tšeli kóždy džěň z dypkom dwanačičich kanona, tak zo čyła Praha wě, zo je čas k wobjednu.

3 chloho swěta.

Rěmska. Dofelž je 188 mužichich wólbow trěbnych, njemóže so džensa hižo šylnosč jenotliwych štronow w nowym kejžorstwowym sejmje podacž. Tola telko šně so hižo prajicž, zo centrum a bohuzel tež socialdemofracža škerje pošlyneni hač wofšabnjeni z wólbow wuńdu. Wěščěje wuzwoleni su dotal: 85 centrum, 38 konservativnych, 10 kejžorstwowi, 5 antisemiečza, 10 narodo-liberalni, 1 zwjazak ratarjow, 32 socialdemofratow, 13 Polakow, 1 Dana, 2 šwobodomyslnej, 3 bayersch zwjazkarjo a 9 džiwci. Centrum je 4 mandaty dobyło a jenož jedyn na bayerskich zwjazkarjow pschifadžilo. Zo by so wone w šamsnej šylnosčzi (98 muži) zaty do parlamenta wróčžilo, trjeba jenož w 13 mužichich wólbach dobyč, na čžimž dwěla njeje, hdyž so tola w 35 wobdžěli. Najbóle zbieči su z wólbow wušeli reformarjo. Čži licžachu prjedy

15 muži, ale jenož 5 su z nowa wuzwoleni a jenož 6 we wuzškej wólbje. Rozumníšci ludžo so z jich zafadani a stajnym hawtowanjom ipokojeć nje-móža; a su so tohodla wot nich wotwobrocžili. Polacy, dotal 20, su 6 wobwodow zhubili a jenož jedyn dobyli, dokelž běchu so wschitcy Němcy pschecžiwu nim zjednocžili. W 4 wobwodach ma hišćeje wuzšcha wólbja rozjudžić. Socialdemokraca, dotal 48, maja hižo 32 mandatow a stoja w 101 wuzšichich wólbach! Dokelž pak w tych so wschitcy pschecžiwu nim zjednocža, drje wo wjele posylnjeni do parlamenta njepoczahnu. Zajimawe je, zo w protestantskich krajinach jich hlošy stajuje pschibjeraja, mjez tym zo w katolskich škerje wotebjeraja. Wojebje našcha Sakska je straschnje czerwjena; 7 socialisčiji su tu hižo wuzwoleni a 9 stoja we wuzškej wólbje. Wuzšiche wólbhy změja so wot 24. hač do 27. junija.

Nowe **italske** ministerstwo je hižo zasy wotstupilo, prjedy hač bě so komorje pscheditajilo. Tež w **Francóškej** na město powalnoho hišćeje nowe stupilo njeje.

Na **Balkanje** su z nowa straschnje njeměry wudyrile. Na 20,000 Albanow je postanylo a Turka změje wjele hary, prjedy hač jich sfludži. Něšto turkowskich wojakow běchu Czornohórskje mjezy pschecrocžiwšci tam wjele žonow a džeci rubili, město toho, zo bychu w Albauskej měr cziwili. Na to so nětko Czornohórška, wot Ruškej podpjerana, z dobrym prawom pola sultana wobcžežuje, sebi doščežinjenjo žadajo.

Schpaniska. Rozšěrja so powěsč, zo chce knježiczerka Krystina so tróna wotrzec. To pak njeje móžno, dokelž trón nic jej, ale jejnomu synkej stujecha. By-li pak so wona knježiczerstwa wotrzekla, by trón za dynastiju k zhubnjenju schol. Mješko wschak so w nětcžišchim za Schpanisku tak zrudnym časnu na tamnym trónje njesedži.

— We wójnje z Ameriku drje bórzy k rozsudnej bitwje dóndže. Dotal so Schpaniczenjo k hroble džerža, ale amerikansta pschemóc z kóždym dnjom pschibjera. Pschod zalwom Santiago leži pjećža hižo 50 amerikauskich kóžki a 20,000 wojakow drje bórzy na Kubu postupi, zo bychu so na kraju ze Schpaniczanami měřili. Tuczi su na jich powitanjo pschihotowani.

— Z Filipinow pschihadžeja stajuje struchle powěsče. Schpaniczenjo drje so tam dolho wjacj njebudža džeržecž móc. Domoródnji zběžkarjo džerž a k hroblischo postupuja a na 5000 Schpaniczanow je pjećža hižo w jich mocy.

Naležnosće našeho towarštwja.

Sobustawy léto na 1898: k. 525. najeńk Michał Hauptmann w Špitalu.

Zemřety sobustaw: Michał Haška ze Salowa. R. i. p.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3327 hr. 5 pj. Dale darchu: Radwofska Płatowa Komisija 60 pj., Delanska Patentna Komisija: bity njebitocho njese 1 hr. 90 pj., zasy tak, jenož zo je bity druhi 1 hr. 60 pj., tak jédžeštaj dwaj pachajo — tšo léni džěchu machajo 1 hr., banka-wuměnjěrnja 11 pj., dam hriwnu, mjena nje-dam 1 hr., za 2 plakataj 20 pj., knjez Muka daril mapje dvě, hdžež rjaduja so listy wšě 5 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Moja **hěža** na wulkej bratrowskej hašy czišlo **4**, kotraž je jara derje zdžeržana, je tunjo na pschedań. **A. Pittner** w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
maloho rynecka 10 pj.

Sudowy časopis.

Udawaný wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 27.

2. julija 1898.

Lětnik 36.

Monsignore Jakub Suczant †.

Dženja, hdyž tole pišamy, na pósťwjećorju, je drje w cytych Serbach hižo rozšěrjena powěsć, zo je so Bohu, knjezej nad žiwjenjom a smjercju, špodobato, wysočdostojneho knjeza **Monsignore Jakuba Suczanta**, česťnoho kanonika Joho Swjatošerje banža Leona XIII., kanonika kapitulara senjora kapitla swjatoho Pětra w Budyščinje, z tutoho žiwjenja wotwołacž. Sute, pjatk, dopoldnja ma so joho čželo swjatocžnje pothowacž.

Zawostajejy sebi dlějši žiwjenjopiš wysočdostojneho, w mnohich našich zjawnych naležnosćach móenje štkowacocho, zaslužbnoho a wjele-česťeženoho knjeza za pschichodne čžiško, chcemy našchim lubym čžitarjam powěsć dacž wo joho poslednich dnjach a wumrěčju.

Wjac hacž ščtyri lěta mžžesche so wobkedžbowacž, zo mocy wysočdostojneho knjeza wotebjeraja. Tež wón sam so wo tom dale a bóle pschewědeži a so po něčim zjawnoho štkowanja cyle wžda. Wošebje běšche njedosašace šlyšchenjo, kotrejž jomu zadžewasche, na zjawnym štkowanju so tak wobdžělicž, kaž joho žiwy duch sebi pschejesche.

Ważnišche šchorjenje, kotrejž psched 4 lětami pschetra, drje so zaš bóle da, tola mocy běchu a wostachu natamane. Šrejž jomu k šłowje štušasche a něhdžžkuli kšětro njepokojace wjerčenje pschihotowa. Kóždy króčž pak so wysočdostojny knjez zaš žraba a joho špodžiwnje fruta natura wšcho

zas pscheminy. Też w lëtufchim lëcże so tajke nadpady nëschtu króć wos-
spjetowachu; tak psched nëhdže 3 njedželemi. Tola wot toho bé so, kaž so
zdašce, zasj zhrabal.

3 wjestscha móžesche knjez senior hišceže kóždy džen Božu mšchu dzeržecž,
sčtož kóždy raz ze swojim mócnym hłosom jara nutruje czinjesche. Tak tež
minjemu njedželu rano w 5 hodžinach Božu mšchu swjeczesche, po zdaczu
prawje czerstwy a mócnu.

Na dopódnishe kemsche zas pschińdže, młódnny a wjesoły. Dokelž bé na
tej njedželi dla došwjeczenja swjatoho Jana Křtćenika, jobupatrona tachant-
skeje cyrkwy, wulka Boža mšcha, bësche so mozett wobleczeny na swoje městno
podał. Božu mšchu wuczafawšchi pschi poslednim sczenju, najšterje zas wjerczenjo
wuczawšchi, stany, zo by so zady wokoło woltarja do kapale podał. Zhroma-
dženi kemscherjo widžachu, kať so ławki pschimajo wotšal dže. Hdyž pať hacž
na stromu woltarja pschischedšchi chysche runje sřhodžeńť dele stupicž, padže ze
žalostnym wotmachom zuať a z hłowu jara syluje na kamjenje prafny. Kóždy
móže sebi myslicž, kaje hrózbnne sřóženjo to w cyłej cyrkwi nacžini.

Wyhocystojnoho knjeza, kiž bé kaž mrtwy ležo wostał, hnydom zběhnychu
a do kapale donjesechu, hdyž zas trochu ł sebi pschińdže; tola dospołne
spóznacžo wjac njedósta, a rëcž bé so zhubila. Po přëdowanju joho domoj
donjesechu, hdyž přëni čas hišceže trochu pokazowasche, zo wo sebi wë, tež
jo po zdaczu pschecy modlesche. Tola sřaschne wjerczenjo a sřchafenjo
možhow, kotrejž bé cžežki pad zawinył, dale a bóle pschibërachu, tak zo knjez
scholařtikuš Łufczanski jomu psched wječžorom swjaty sakrament poslednjoho
wolijowanja a bamžowisť požohuowanjo widžëli. Hacžruniž hižo scžehowacu
nóc dla cžežkoho dycha joho wudychanjo wuczafowachu, trajesche bëdženjo, wo
kotrymž drje zemrëty nicžo wjac njezacžu, hacž do wutory.

Wutoru popódnju, runje hdyž druha hodžina za pschednyšchor swjateju
Pëtra a Pawoła bijesche, pschesta za tónle šwët bicž joho nadobna wutroba.

R. i. p.

Serbsti dundať na swojim pschëhodžowanju wokoło Prahi.

(Skónčzenjo z cžijla 25.)

Tuž dha krocžu dale po zelenej mjëzy na pucž, kiž do Wubencža wjedže.
Tu wokoło wobmurjowaneje zahrody, kotraž rjanu wlu wobdawa, wije jo
scžežka bliže hrodej, Pražřtomu namëřtnikej pschisřuschacomu. Pschëz wulke
kamjentne wrota zastupišč do hrodowych promenadow. Na hórku wjedže
mały pucžik ł elektriskej železnicy, kotraž cže zasj na Welweder dowjeze.
Druhe scžežki wija jo pať zady hrodu, pať pschi pucžu dele do „stromowky“
(sřtomownika, „baumgarten“).

Tónle pucžik wjedže cyle zezady hrodu na hórku a wottud zawohladasč
idyłistku Pražřtu wokolinu. Šaj, zawjeselisč so, hdyž swoje wócžko zložisč na

rišanu krajinu, kotraž tu pšched tobu leži, krasnje z nalětnym zelenym wodže-
wom zdracežena a we złotych slóncznych pruhach so blyschęzaca — woprawdže
krasny wobraz, kiž cze z radošču napjelni a na kotrymž so njemóžęch na-
hladać! Tamle pod schęřchim kholpom, kiž so z plódnymi polami a honami
do daloka rozpšęstręwa — tu a tam pozbęhnje tež mały kšójuowy lęřk swoje
wjęřęřki k njebjeřtej módrinje a za nim kufa wjeřka ze swojimi kšęžkami
z doliny — wije so w špęřčnym bęhu Woltawa k lęwomu brjóhu nimo kufow
a z džęla tež nimo skalinow pšęęz romantiske doły a hona, hač so slóncznje
do Bóbjia wulinje.

Na prawym brjózy pod horatych špadach křwa derje znate Troja lačęnym
wujkam wabjo napschęęo. Šęto, Troja? Inadž so nětotry čętar džiwajo
prařka, wo Troji hym hižo w šchuli powędacz šlyřkal; tam džęn su stari
Gřęfowje 10 lęť dolho wojowali, dokelž bęřęe řhibawy Paris rjanu Hęlenu,
kralowřku džowku, kotraž bę so jomu jara zalubila, řtradžu wotwjędł, hdyž
jeje nana jónu wopyta. Haj wřřkal, to bę zabieže horca wójna, wo kotreřž
je stary greřki bařnik Homeros 24 špęwow a to doščę dolęhich napisał, tať
mjenowanu „Ilias“. Prařęej so jenož wobohoho řtudentka, wón czi węřęęe
wjele napowęda wo luboznej kniży Ilias, kať czařto je hižo hłowubolenjo a
łamanjo męł z tymi mjerzaczami hróncękami a špęwami, kotreřž dyrbi pšęęo-
wacz a wufnyčę.

Tola, čęřęęeny čętarjo, tu njejedna so wo greřkim Šlion, ale wo čęřkim,
byrnej trach by so wo posledniřchim tež slóncznje 24 abo hiřęęęe wjacę
špęwow napisač hodžalo; hlej, z tutej węcú ma so takle: Troja leži, kaž hižo
to powęch, pod horatych špadach abo řtroninach, kotreřž so wubjernje za winicy
hodža, kaž z cęła w Prařřkej wokolinje mnoęe tajke winicy nadeřdžęř; tuž
dha tež Prařřanam wino řtajnje dořaha, a dokelž je tež tunje, klumpnu sebi
Prařřęcy pacholjo rad řchleńęęku. W Troji pať stoi korečmiezka, jeli nic dwę
abo řři, kotraž ma piwa, wosebje pať wina doščę nadoščę; winko je czi prawy
řhibal, pšęęo zařy nawabi hořęzi w mnohořęzi a tuž czařaha tajke „mokřę
Pętrki“ we wulfich čęřjódach do Troje, kaž su to něhdy tamni greřęcy řęęowje
ze swojimi wóřřkami pšęęd Šlion czařahnyli; a kaž su woni krawne bitwy bili,
runje tať drje tež pšęęd čęřękej Troju druhdy k bitwje dóndže, hdyž winowi
řęęowje zakurjeni, zawjercęeni a cžumpotajo so na bitwiřęęo pšęęiščmjataja
a potom drje w tajkich bitwach nětotryžtuli zařy k rozomej pšęęindže, bę-li
jón žhubil we winowej řchleńęcy. Tola nječam tu wo tajkich čęřęko-trojan-
řkich bitwach abo puřach 24 špęwow napisač, kaž knjež Homer — tuž so
njebój!

Rozhladujmy so radřęo trowřku dale a pójmy nětko do řhtomownika.
Je to woprawdžity řhtomownik, dokelž cęła řęęeroka pšęęęřęř je z lutyimi
řhtomami porořęęena, tola tať, zo wufřupiwřęhi z jenořho hajka, kaž na přč.
„z bręzowoho lęřka“, pšęęindžęř pať nimo zeleneje, pať nimo řwęřkojteje lúčęki
zařy do druhoho, kaž jędlowoho lęřka w dolinje „Marathon“ ležacoho. Džęnřa
wosebje móžęřch řpóznacz, zo je „řtromowka“ wot Prařřanow jara lubowane
męřřno, hđžež móža so pšęęi pšęęęhodžowanju czerřřtwoho powęřra narebęacz,
wřřkal džęn je nimale daloke a řęęeroke a pšęęi tym leži w bližkořęzi Praři;
nimo tořo pořřęęa nashim męřęęanam wjele wofřęęewjenja a rjanowęęow. Tuž
su so tu na přęnim nalětnym dnju we wulfich čęřjódach zęřřli a nětko mjerwi
so tu cęły řhtomownik z ludom; je to woprawdže řamřny napořřad, kaž jón
mrowiřęęo ze swojimi njeliečomnymi wobhydlerjemi pořřęęa.

Slej, kak su so „Pražké slečinky a paničky“ ze wšchelafornymi pišanimi draštami wupyschile; wustupuja tu z horda, kaž pawa na dworje, kročzi-li nimo kurow, husow a drugeje pjeriny; haj, haj, to džěn z tutymi stworjeńčykami z wjetšcha tak bywa, ale nočeyli so hučiwacž: „Ma džěn kóžde stworjeńčyko tež swoje wašchničko!“

Wschudže w cykej nalětněj pschirodže knježi mjez wšchěmi stworjenjemi najwjetšche wjeselo; wjeselo a radość blyščezí so kóždomu z woblicza, kotrohož tu zetkajch, wšcho so raduje, zo je so rjane nalěčžo zaly do kraja wróczilo a tuž pyta kóždy wšchě joho wjesela w polnym měrje wuzičz a zawěsče zamóže dawno, dawno woczakowane nalěčžo kóždoho čłowjeka zawjeseliečz a z nowa woźwicež: pschinjeje džěn wone nowu nadžiju do kraja, nadžiju pschitkadjacoho lěča, kotrež čłowjeczj płody w muohosčzi pschihotuje — a wšchě tute krasnosčeje je Bóh luby Knjez nam, swojim stworjenjam, daril, zo bychmy so tola tež zawjeseliečz móhli w tutym dole hubjenstwa, kotrež je čłowjek sam zawinył. Tohodla spóznaj a khwal Božu lubosčz a wšchohomóc, kotraž so nam tu wschudže zjewja, khudušchki čłowjecze, a džafuj so za joho miłosčz z tym, zo wšchitko k Božej čješčzi nałožujesch.

„Parastensian“, Pražski Serbowčan.

3 Ružich a Sakskeje.

3 **Budyšchina.** Khowanjo njeboh knjeza seniora Jakuba Kucžanka běšche pjatk dopołdnja a wotbu so z wulkej swjatočnosčzu. Čžělo bu 1/49 wot knjeza scholaštika Ružčanstoho doma požohnowane a do tachantskeje cyrkwy pschenjesene; tam běšche 1/29 officium po mortwych. Ma to mějesche najdostojnišchi knjez biškop requiem z wulkej assistencu a po němskim přědowanju knjeza Can. fararja Stale absoluciju pola kafečža. Ma pohrjeb běchu wulka mnohosčz ludu, mnozy wysocy zastojnicy a 47 duchowni pschischi. Kondukt wjedžešche knjez Can. Stala, pola rowa mějesche jerbste přědowanjo knjez Can. farar Bernar.

3 **Budyšchina.** Wntoru 5. julija je swjedžen swjateju Cyrilla a Methodija, japoschtolow Słowjanow a patronow našchoho towařstwa. Kaž hižo něšto lět, budže tež lětja na tym dnju w farskej cyrkwi w Budyšchinje rano w 6 hodžinach Boža mšcha za žiwe a zemřete sobustawy našchoho towařstwa, lětja wosebje za njeboh knjeza seniora Kucžanka, přěnjoho a dołholětnoho pschedydu našchoho towařstwa.

— Pschichodnu wntoru, džěn 5. julija swjeczí swjata cyrkej, a z njej pschedewšchim Słowjenjo, a tež my Serbja, džěn jf. Cyrilla a Methodija. Swjaty Cyrill a Methodij, staj, ze Solunje (Thessalonic) wušchědschi, w maczěškej rěči Słowjanam dobru powěščz kšechczanstwa pschizjewaloj a z tym Słowjanškim narodom swětlo Khryštusoweje wěry pschinjestoj. Tež k nam Serbam staj pschischoj — hdyž nic samaj, dha drje wěčeje jeju wučomnicy z Čzech. Po našchich wšach dopomnjeju na njeju hiščeže znate »Cyrillste kšichze«. Čžohodla jenož tajke mortwe pomniki dawnych časow? Čžohodla nic tež žiwi Cyrillowje, Methodijowje? Swjaty wóte Leo XIII. je wopomnječžo swjateju japoschtolow wysoke pozběhnył a ze sławnym wokolnikom „Grande munus“ swjedžen Solunskeju bratrow cyrkwi na chlym swěče swjeczicz poručil, na dnju 5. julija. Spomínmy na tym dnju tež my na jeju dobrotu.

3 Baczonja. Wulfru zrudobu a žarowanjo potrejechi Kueblec swójbu w Sulschecach. Mjez tym hacž běščaj staršej na polu, wotfali so jeju tšilčiny synk wot pětšončeje a domu, naderidže po puczu za nanom a maczerju hluboku, wot poslednjoho desčejza napjelnjenu wodžanu jamu, pany do ujeje a zatepi so tam. Wboha macž jama wuhlada, hdyž so z pola wróčeji, ducy nimo wody, joho klobučk a róžk fuknicžki we wodže płowacž. Zastróžena sfoczi do jamy a wuczahny swojoho lubuščka — mortwoho. — To je lětša w našej blizkofeji w běhu někotrych měšacow schtwórty pad, zo so džěčo zatepi, a wot lonschoho je to sedme džěčo, kotrež bu wot tak nahleje smjereče pschekhwatane. — K tomu je to lětša runje pol šta lět, zo je so w Sulschecach z toho samoho domu (Zurec) holčžka w samšuej džěrje zatepila.

3 chloho swěta.

Wólby su nětko wšěč nimo, a móžemy sebi tohodla džensa hižo hylnošč jenotliwych stronow w nowym parlamencze wobhladacž. Po tym hacž běchmy we swojim časju (čžiško 21, str. 174) licžbu sobustawow wšchitkich našchich frakcijow podali, kajtuž ju pschi wotewrjenju poslednjoho parlamenta 1893 mějachu, pschistajimy džensa w spinkach hylnošč jenotliwych stronow pschi roženženju staroho parlamenta:

Centrum hjez hospitantow	103 (98).
Konservativni z hospitantami	60 (64).
Socialdemokratojo	56 (48).
Narodoliberalni	48 (50).
Swobodomyšlna ludowa strona	30 (28).
Swobodokonservativni	20 (24).
Polacy	14 (20).
Swobodomyšlne zjednocženstwo	14 (14).
Reformarjo abo antisemitjojo	11 (16).
Elšajcy	9 (9).
Welfojo	9 (7).
Sužnoněmška ludowa strona	8 (12).
Waherški burški zwjazk	4 (4).
Zwjazk ratarjow	4 (0).
Litwjan	1 (0).
Dana	1 (1).
Džiwi (1 trasch hiščeje k centrej pschistupi)	5 (0).

Z tutoho zestajenja wukhadža, zo su dobyli: centrum 5, socialdemokratojo 8, swobodomyšlna ludowa strona a Welfojo po 2; zhnibili ju konservativni 4, narodoliberalni 2, swobodokonservativni abo fejšorštrowi 4, Polacy 6, reformarjo 5, a Sužnoněmčy 4 mandaty. Pscheměnenja su poměrnje jenož małe, a wostanje centrum tež w nowym parlamencze rozšudžaca strona. Najbóle množi so socialna demokratija. Pschi přěnič wólbach 1871 wotěda so za nju 101,000 hłosow a jenicžki Webel zastupowasche ju w fejšorštrowym sejmje. Za tši lěta měšesche tale strona hižo 351,000 hłosow a 9 zapóšlcow, a běšče hacž do lěta 1893 na 44 mandatow a 1,786,000 hłosow wuroška. A nětko ma 56 zapóšlcow a zawěšče pschěz 2,000,000 hłosow.

Sakška budže w Barlinje zastupjena wot: 11 socialdemokratow, 5 konservativnych (z nich licži so jedyn tež k zwjazkarjam), 4 narodoliberalnych a 3

reformarjo. Swobodomyšlni (dotal w Lubiju a Žitawje) su potajkim ze Saksije wutkóčeni. Socialdemocracija pak su so wo 2 rozmnožili, zjednočiwšicy poloju (299,188 wot 604,821) wšech w Sakskej wotodatych hłosow na swojich kandidatow. Njeje to spodzirnne, zo je runje protestantska Sakska najbóle „czěrwjena“? Najbóle zrudžace je, zo staj wobaj Drježdžanskeje wobwodaj pschi wužichich wólbach socialdemokratam pschipanyłoj, tak, zo nad naschkej rejidencu so „czěrwjena“ khorchoj zmahuje. Hacz na tym tež „Dresdner Nachrichten“ sobu wina njejsu, kotrež do wólbje došč pschecžiwu „katholiskomu“ kandidatej, reformarjej Zimmermannej, sčeznuwacz njemóžachu? Katholika, byrnež došč hymnoho, nihdy na nihdy mječ njechachu. Se trach jim nětko židowiski potomnik Gradnauer lubšicy?

A rozpominanju wo wólbje w naschim 3. wólbnyh wobwodže dodawamy, zo je so w hamstkim zestajenju zmyška stala, za kotruž „Posol“ wězo ničzo njemóže; čim radšcho pak ju porjedža. W **Kaschecach** njejsu njemujcy wšchitcy Gräfu wolili, ale z 25 wolerjow jenož 11, mjez tym zo so tam za Dr. Poršcha 10 hłosow wotedachu. To je wšchoho pschipožnacža hódne, pschetož wjacy katholskich wolerjow w Kaschecach njebudže.

Sakska. W Drježdžanach je so wulka ratařka wustajeńca wotewrila, w kotrež wosebje maschiney, skót a huojenja zajimawosč ratarjow na so czahnu. Pschi skladnosči swojeje wnstajenicy wuwjedže němiske ratařske towarštwu póndželu wšchelafore wulčty, zo by ratarjenje w Sakskej jeznało. Na jonym z nich wopyta so pod wjedzenjom tachantskoho najerika Schwarz a w Hrubjelčicach ratařka schula w Budyschinje, Debriczanske kublo, Sulschowiske z joho elektriskim naprawjenjom, tachantske kublo w Hrubjelčicach a lenpschedžerńja w Hajnicach.

Awstria swjeći 50 letny jubilej knježenja swojoho kejžora Franca Žózefa. Zene z najluboznijich hołdowani pschinjesechu schědžiwomu monarchej 70,000 schulskich džězi, kotrež po 24 nimo kejžora czěhnjedu. Hluboko hnuty so kejžor Winstomu měščanoscje wutrobnje džakowasche, měńjo, zo po telko zrudžacych nazhonjenjach tutoho a minjenoho leta jomu tajke hołdowanjo wolebitu radosč pschihotuje. Z pschicžim tutoho jubileja woczakuja so wšchelafore wuznamjenjenja a powyschenja; mjez mnoho druhimi ma so hrabji Thuney wjerchowski, měščanoscje Luegerej swobodoknejšči staw spožčič.

— We wječornej Galiciskej běchu straschne pschescžehanja židow wudyrke, pschi kotrychž tež mnozy wobdžělnicy wo žiwjenje pschińdžechu. Knježestwo je tam nětko nashwilnje krute policajiske prawo zawjedło.

Italija a Francóžila matej skóncnje zasj swoje ministerium. Přeniska ma za pschědšdu Bellouxa, a poslednja Brissona. Wo jeju zmyhlenju njehodži so džensa hiščeje ničzo prajič.

Žendželsta. Protestantški archibiskop w Canterbury je dowolił, zo smědža tak mjenowani total-abstinenclarjo (kotřiž žanyh alkoholskich napojow, wina, palenca atd., njepija) pola wopravjenja měto wina citronowu wodu wužiwacz. Nowy dopokaz, zo jena bludna wučba druhu płodži. Šdy by so abstinenclarjam wopravjenje jenož pod schatknosčju khlěba dowoliło, by to katolski napohlod mječ mošlo. Tohodla radšcho tajku — mudrosč!

Schpanijska je wodžěl swojoho kódzštwu na Filipiny póskata. Se pak jara dwělonne, hacž budže so Manila tak dołgo džeržec móc, domiž pomoc njedóndže. Pschetož tamnišicy zběžkarjo su, schkitani wot kanonow amerikan-

ského křesťanstva, jeví vřchón kraj kolowokoła města Manile podčžijši a so samo hižo pschedměstow zmócnili. Wěda a nuza mjez šchpaniskim wójskom tam džěn a bóle pschibjeratej, wone pak chce hacž do smjercže čžesčj swojeje khorhoje schtitacž.

Na Křubje nětko Santiago nimale wřchu křžžbnosčj na so čžehuje. Na 50 hacž 60 amerikanřkich křžžži tam psched zalivom stoji a wustup amerikanřkoho wójska na kraj schita. Nětkotre bitwicžki na kraju su so tam hižo bile. Křžžda strona mějesche něhdže 20 mrtwych a 50 ranjenych. Dofelž pak Schpanicženjo tamniřchich wobstojenjow dla wjetřšche wodžčěly wójska z městow k móřřim brjoham šlacž njemžža, poštopunja Amerikanojo pomalu k měřřtu Santiago. Tola tam leži řhlyne schpaniske wójsko, tak zo jeví Amerikanojo nadděh na měřřto přjedy řwěricž njemžža, doniž hiřčesče wjacj wójska z Ameriki so k nim njepósčesle.

Amerikanojo, zhoniwřchi, zo je Camarowe křžžřtowo na řilipiny wotčělo, čhedža džěl swojoho křžžřtowa k schpaniskim brjoham pósłacž a tamniřsche pschřřstawy bombardowacž. Hacžruniž by to za nich trochu wažene bylo, řo Schpanicženjo tola hižo na tajki wopyt pschihotuja. Do namóřřřch městow řčěly so nowe regimenty a do pschřřstawow křadu so torpedy.

Naležnosće našoho towarřřtwa.

Sobustawy lěto na 1898: kk. 526. twarřski miřřtr Roeho ze Sernjan, 527. J. D. z B., 528. Marija Wowěřkec z Konjec.

Zemřěty sobustaw: Monsignore Jakub Kučank, senior w Budyřinje. R. i. p.

Za katholicu polěpřšefnju: M. W. K. 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3338 hr. 96 pj. Dale darichu: Z wulkeho kralerstwa 1 hr., Delanska Patentna Komisija: nad hrodžiřšcom wyřš Klóřřtra skačičy 50 pj., . . . džěčko wbohe — na te arabeski drohe 1 hr. 20 pj., kolbasničy w »deřčiku« 40 pj., wobsedžer khowanki 20 pj., na k. 1 hr. 30 pj., A zdychnyřřtaj: kak daloko — je na tón stary Čornobóh!

Zapřac Bóh wřřm dobročerjam!

Sobustawy bratřřtwa „Řěžnjoweje Wutrobny“ a „Zapochřřtowa modlenja“ maja swoje dobre řřtutki a modlitwy w měřřacu **juliju** Bohu woprowacž: „**Za katholicow w Gluador.**“

N e d ž b u !

Z tutym swojim čžesčženym kupcam na kraju podwolnje wozjewjam, zo wot nětka **swojoho pschedawarja Jakuba Koprija** z wozom ze swojimi tworami won řčělu. Su to wólje na mařřchiny, kolmazy, tufi za rohi a kožu, mydla a t. d. Wudu řo přrowacž, čžřřtu, dobru tworu pošřčiččž, řajřšesčj moji konkurrencži, dofelž mam nazhonjenjo mnohich lět, podawacž njemžža.

W Budyřinje na Lessingowej dróžy 5.

Z počžesčžowanjom

A. Pittner.

Na **Horje** pola Řřšwacžidla je **řřwosčj** čžřřko 14. z 3 kórcami role a řřti pola wobřžderja na pschedařř.

Za čas ratařskeje wustajeny poručam we swojim hospčencu

Glässer Hof

w Starých Drježdžanach, Pfortenhauerstraße číslko 17,
 jstwy za 1 hrivnu a 1 hr. 50 pj. Proschu, zo chcyli česeženi wopytowarjo
 wustajeny z Łužicy mje dobročynnje počesežić. **Felix Etolz.**

Khwalće Knjezowe mjeno.

Modlitna kniha za katholicich křesćanow wot H. D. — Wjazana do
 kože ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., z čerwjnym rězkom 2 hr. Je dostać
 pola redaktora a agentow „Katholskoho Posola“.

Z Božej njedoslědźitej radu zemrě, nimale dokonjawsji
 80. lěto swojoho žiwjenja, po krótkej khorosěi džens po-
 połdnju w 2 hodž.

Wysokodostojny Knjez

Monsignore Jakub Kućank,

čestny komornik Joho Swjatosće bamža Leona XIII.,
 Canonicus Capitularis Senior tachantstwa S. Pětra w Budyšinje,
 assessor konsistoria, examiner synodalis,
 ryćeř kralowskoho Sakshoho zaslužbneho rjada a t. d.

Pohrjebna swjatočnosć běše

pjatk 1. julija

w 9 hodžinach dopołdnja.

Officium po mortwych započea so w tachantskej cyrkwi
 1/29 hodžin.

Pobožnym zastupnym próstwam zemrětoho we hlubokej
 zrudobje poruča

W Budyšinje, 28. junija 1898.

Tachantstwo S. Pětra.

Requiescat in pace!

Džensa je tež „Serbski Hospodař“.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na posće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Štrowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 28.

9. julija 1898.

Lětnik 36.

Monsignore Jakub Kuczanek †.

Zasny žaruje našcha serbska Lužica přichy rowje jenož swojich nadobnych synow. Wo nimale dokonjanym 80. lěće swojoho žiwjenja bu našch wysoke-
dostojny kněz senior Monsignore Jakub Kuczanek wot Knjeza nad žiwjenjom
a smjerczu wotwołany a zhromadženy k swojim wótcam. Žiwjenje, bohate
na džělach a prócach, bohate na idealach a dobrych zaměrach, bohate na
nadobnych pócěziwosćach, je so skónčizilo. Wóh daj jomu tam we wěčnosći
tež wěčne traco.

Kněz Jakub Kuczanek narodzi so 26. julija 1818 w Ruknicy jako syn
kublerja Jakuba Kuczana a Hany rodb. Brunke. Jeho swójba bě swjatej
cyrkwi hjo dweju měšnikow darila, pschetož dwaj bratraj joho nana běšchtaj
duchownaj. Z njeju běšche jedyn, Matej Kuczanek, tehdom runje farar
Małheje Lubeje Knjenje w Budyschinje, a docpě pozdžijcho na najwyschsi
šhodženk našcheje diocesy, dokelž bu 10. novembra 1841 za tachanta Budysch-
skoho kapitla wuzwolony; druh wuj, Michal Kuczanek, běšche kaplan
w Malbicach.

Dokelž derje wobdarjony hólczec wosebitu pschihilnosć k duchownomu
powolanju pokazowasche, bu k dalschomu pschihotowanju do serbskoho
feminara w Brazh posłany, hdžež tež swoje studije z wulkej křwalbu w lěće
1842 dokonja. Tehdom běšche runje joho wuj Matej Kuczanek tachant
w Budyschinje. Dokelž tón biskopske swjećizny njemějesche, bu kněz
Jakub Kuczanek 21. oktobra 1842 w Drježdžanach wot japoschtokskoho wikara
biskopa Lawrjence Mauermanna na měšnika swjećeny. Z nim tež

knjezaj Karł Zaršč z Nadworja a Mikławsch Wowcžek z Budworja męschuifku swjećiznu dōstafchtaj.

Bōrzy na to bu knjez Jakub Kuczańk do Budyšchina powołany, a tu je z wuwuzaczom někotrych męfacow, w kotrychž w Mišchnje zastupowafche, pšehž cyle nimale 56 lět swojoho męschuiftwu ftkfowal. Započawifchi jako druhi kaplan farfsteje cyrkwije Naifcheje Lubeje Knjenje bu za dwě lęcze, 1844, katechet pšchi tachantsfej cyrkwi, fchtož jenož 2 lęcze poby; pšchetož 1846 bu za pręnjoho kaplana postajeny a dōsta w meji 1855 faraftstwo Naifcheje Lubeje Knjenje.

Tute wažne zastojnfstwo je wyfokodoftojny knjez hacž do kōnca lęta 1869 jara wuftojnje zastawal. Starfchi ludžo hišchęze z wulkej džakownofcju fpominaja na žohnowane ftkfowanjo knjeza Kuczańka w tudomnej wofadže a rady hišchęze wopominaja joho wuftojnofcž jako předarja.

Z nowym lętom 1870 zastupi do zastojnfstwa fararja knjez Michal Šōrnik, knjez Kuczańk pak, kiž bē hižo wjac męfacow kanonik a bōrzy na to za fcholaftika wuzwoleny, pšchija wot nętkfa wažne ftkfowanjo w tachantsfim konfiftoriju. W tym je njeboh knjez kapitulár najprjedy krōtki čas jako fcholaftikus a potom wot lęta 1871 jako fantor ftkfowal.

Šdžž bē senior Hoffmann 17. novembra 1878 wumřel, fežchowafche ze fpočatkom lęta 1879 knjez Jakub Kuczańk do wyfokoho a wažneho zastojnfstwa, w kotrymž je nętko hacž do 20. lęta fwęrnje dželawy a starofcziwy byl za naležnofcje diwęcny a jenotliwych katholicich wojadow naifcheje Łužicy.

Sako jenior męfjefche njeboh knjez Kuczańk pšchede wfchim za kapitul abo tachantsfwo fwjatofo Pętra w Budyšchijnje fo staracz. Pšchi zjednocęnju najwyfchfchęju zastojnfstwow w naifchimaj diwęcnomaj w jenej wojobje, fajkež je z lęta 1845 nętko pšchecy bylo, njeje mōžno, zo mohł wyfchjchi paftyr naifcheje Budyšchifsteje diwęcny fo cyle a jenož wjedženju tuteje a zarjadowanju tachantsfwa, faj by trębne bylo, węnowacz. Tuž ma jenior tudomnoho kapitla za naifchu diwęcnu wulku wažnofcž a dyrbi we wfchclafich naležnofczach tachanta zastupowacz. Tachantsfwo je frcjedžizna katholicfcho žiwjenja w naifchj Łužicy a je fo w bęhu lętfotfkw, tež w cęžkfich časach, jako žōrlo za cyrkwinifke žiwjenjo wopofazalo, cęafto je wobnowjeto a wožiwjeto. Njeboh knjez senior to derje fpōznawafche a pytafche tež fpomōženjo a nahladnofcž tachantsfwa zdžeržecz a fpęchowacz. Zanomu cžłowjefej dreje fo w žiwjenju wfcho njeporadži, fchtož docpęcž pyta, tež je we wōlbje fřędkow mylenju podczišnjeny, to pak mōžemy ze wfchim prawom wobkrućicz, zo je njeboćiczifi knjez wfcho najlępšche dchyl a pytal.

Jomu mamy w Budyšchijnje fo džakfowacz, zo w lęcze 1883 fo tachantsfa cyrkej porjedžecz poča, jomu wofchje Žitawa ftajne wopomnjeczō zdžerži, dofelž wē, zo je runje senior Kuczańk jim cyrkej a to runje tak wulkotnu a krasnu pšchihotowal.

Šdžž męfjefche njeboh senior w tych ftkfach bōle jako hlowny zastupjecz tachantsfwa cžinicž, dha je wofchje Bacžōnfka cyrkej joho parichōnfka naležnofcž byla. Wot wfchoho fpočatka je tutej fwjatnicy, kotraž męfjefche fo najfwjećifchej Wutrobje Šęzufowej pořwjeczicz, najhorcliwifchu luboćč a pomoc pofticzal. Wōn bęchje pšchedsyda tomiteja za nowu cyrkej, ftajnje, tež pšchi twarje, na to džeržęchę, zo by fo doftojna, haj krasna natwarifa, fam tež jej ftajnje wulke wopory pšchijnjefe, zo by fo jeje twar a wutwar bōrzy dofonjal. Wjenje knjeza jeniora Kuczańka a fcholaftika Šōrnika woftanjetej za wfchē

časny njezahinitej, njezapomnitej, kaž zapołożenej do tohole domu Božoho. Njech kóždy swjaty wopor, kiž so tam swjeczki, kóžda modlitwa, kotraž jo tam k Wutrobje našchoho Zbóžnika jezela, tež wofschewjenjej podawa duchomaj jeje založerjow a dobročerjow!

Mějezaniskej wosadze, kotrejž bě telko lět jako dnšchepastnyj služil, wobkhowa zemrěty tež za wschě dalsche lěta wutrobnu psychikalnošč. Najswěćnišchi podžěl bjerješche na založenju a wutworjenju tudomnych katolskich towarštwow. Katolske towarštwow rjemjeslničkich, pšched něhdže 30 lětami založene, wjelešesche so wot wschoho spoczatka joho mócnjeje podpjeru; w rowišchim časju je runje knjez Kucžank za čestne wobstacžo toho towarštwow a joho wobjedźuštwow tudy nadobne wopory pšchinjeł, a zo je swoju lubošč jomu hač do kónca wobkhował, je z toho widžecž, zo je swoj wulki wobraz abo porträt k wopominjeću za towarštwow rjemjeslničkich postajil.

Hdyž bě tachantsta cyrkej 1883 krajnje wobnowjena, založi so w Budyščinje towarštwow swjatej Cäcilije, dofelž běšche pšchedwědčenujo powšichitowne, zo do tak cyle wobnowjenoho domu Božoho tež dostojny a woprawdže cyrkwiniski spěw słuscha. Knjez senior Kucžank tež tomu nastawacomu towarštwow wulku horliwosč podawasche, jštož móže so čim bóle pšhipóznacž, dofelž nowy khtunički cyrkwiniski spěw joho dotalnym nahladam a nazhonyenjam so njeunajesche. Hač do swojoho skónčjenja wošta njeboh senior protektor tutoho towarštwow a běšche jomu rady k pomocy, hdyž a hdžež bě trjeba.

Podobnu psychikalnošč wopokazowasche zemrěty tež katolskomu towarštwow žóničkich, kotrejž so z pšchiežim 50lětnoho měščiństoho jubileja biskopa Bernerta založi. Tež za te rady wopory pšchinješe a joho pomóžne zaměry spěchowasche. W hdyž najmlódsche tudomne katolske towarštwow, towarštwow knježnow, do žiwjenja stupi, pšchija knjez senior tež w tym zastajitwo, tak tež w towarštwowje Afrika. Zoho druhe winowatosče a zastojńštwow drje jomu njebowolachu, w nawjedowanju tutych towarštwow so wobdželičž, to běšche mlódschjim mocam pšchiměrjene, tola swoju pšchecy ščedru ruku mějesche rady za nje wotewrjenu.

Škutkowanjo njeboh seniora za Serbskwo a joho pišmowštwow so po prawom pšchi joho žiwym duchu a lubošči za Serbow samo wot so rozeni, hdyž wěmy, zo joho lěta najwjetšesche mlódnosčeje a močy so z lětami narodnoho wubudženja a wožiwjenja runaja. Z našchimi wulłimi wótežincami šchtyrcytych lět běšche zemrěty wuzcy zjednocženy a dželasche na polu naroda ze słowom, pišmom a skutkom. Wón běšche sobuzakožer hlownoho serbskoho towarštwow Macžicy Serbskeje a někotre lěta jeje přeni pišmawjedžer. Sej wošta tež w pozdžičich lětach, hdyž jomu nowe powołanjo škutkowne wobdželenjo njemóžne činjesche, hač do kónca jako sobnstaw swěrnny, tak zo bu loni pšchi 50lětnym jubileju Macžicy za jeje čestnoho sobnstawa pomjenowanu.

Hdyž pšched 36 lětami njeboh Hórnik našche towarštwow swjateju Cyrilla a Metodyja založi, pšchija tehdomnišchi knjez farar Kucžank jeje pšchedwědčenujo a je tute zastojńštwow wobkhował hač do lonjšchoho lěta, hdžež jo towarštwow zas z nowa wutwori.

Ważny podžěl mějesche njeboh knjez pšchi serbskich deputacijach, kotrejž mějachu serbske naležnosčeje pola krala a knježerstwa zastupowacž abo kralej a kralowškomu domej swěrnenu lubošč a poddadolč Serbow wozjewjeć; tak pšched kralom Friedrichom Augustom, kaž pšched kralom Janom a Albertom, w najnowišchim časju hišesče pšched prycom Friedrichom Augustom.

Rady wopytowaſche zemrěty powſchitowne ſerbske a woſebje katoľſke ſerbske zhromadźizny, w kotrychž jako wobrotny a horľivny rěczyńik kóždy raz z wulkim zapalom rěčeſche, tak we Swinarui, w Rukowje, Khróbczicach, Baczonju, Jaſeńcy a dr. Tež na Serbow zwonka Lužicy njezapomni a založi mjez druhim z pſchizwolenjom wyſchnoječow ſerbske kemjeche za katoľſkich Serbow w Drježdžanach, kotrež je lěta doľho ſam wobſtarował.

Tež w ſerbskim piſmowſtwje je njeboh ſenior Kuczanek we ſwojich młódschich lětach ſo wobdželał. Jako redaktor a wudawač „Sutroniczi“ je ſebi trajacy pomnik ſtajił, dokeľž je z tutym časopiſom naſchomu nowinařſtwu pueče pſchihotowacž a plonicž pomhał. „Dobre ſymjo“, modlitna kniha, kotruž njeboečiečki pſcheloži, ſo hičeje wot někotrohožniłi trjeba; tež Schmidtowe „Sutrowne jeſka“, kotrež wón pſcheloži, ſo rady čitaja. Woždžišcho drje njeboh Kuczanek ſo na piſmowſtwje ſamym wjac njeowobdželeſche, tola woſta kóždy čas hotowy, je z darami podpjeracž a jomu nowych pomocnikow dobyeč z podpjeranjom a namoľwenjom młodych zdželaných Serbow.

(Stónčzenjo pſchichodnjo.)

Naſchi Pražscy ſtudeneci

hotuja ſo domoj — někotrych wobladače hižo jutſe, njeđzeli, w Meſwacžidle, w Sernjanach na koncercze. Budžecze jich wſchěch wutrobnje witač, budžecze ſo jich wupraſchowacž, kaľ ſo jim wjedže, kajta je Praha . . .

Praha ma ſwoje měto we wutrobje kóždoho katoľſkoho Serba. Wot tych 4, 5 ſtow lět ſem, zo ſnadna horſtka tych 10, 12 tyſac katoľſkich Serbow ſwoje woſebite žiwjenjo wjedže, je Praha a »Čeſka« tutomu křndomu žiwjeniju drobneje črjódki ſłowjanſkich katoľikow na dalokim ſewjeru byla duchowna maczeť a zaſtaraczeťka.

Najbóle paľ je naſchej wutrobje pſchibližil Prahu ſerbski ſeminar. Budže tomu pomalu 200 lět, zo nadobnaj bratraj Schimonaj z Čemjeric, kanonikaj kapitula w Budyſchwinje jón založiľchtaj. Wſchelacy dobročerjo, nic mjenje nadobni, ſu tutón wuſtaw wobkručili, nadobnje z darami jón podpjerajcy, ſu jón z nowa zawěščili ſkónce poſlednjoho a započatľ tutoho ſtotka, po wulkim Winſkim křachu.

Dyſacore žohnowanjo je na naſchich Serbow z Prahi ſo wuliwało, doبری, ſwědomiczi, ſwojich pſchisľuſchnoječi k Bohu a k narodu ſwědomi wodžerjo ſu naſchomu narodej z Prahi wuľhadžowali. A hdyž ſu knihi w ſerbskej rěczy ſo počzale čijehčecž, ſu bórzy tež katoľſcy duchowni, w Prahy wučženi, wo ſwojich lubych krajanow ſo poſtarali, a Boha luboho a narod lubowany we wutrobje mějicy, knihi ſpiſowali za ſwoju horſtku. Mjenujemy ze ſtarych Swótlita, Waľdu — z niedawno zemrětych Wuľa, ſlawnoho Michala Ĥornika. Pokazaječ mi, hđže druhdže na ſwěče ma tajke 10, 12 tyſac, kaľ naž je, ſwoje piſmowſtvo. A hleječe, my je mamy, mamy ſamo ſwój časopiſ, tydženik. Tajke plody paľ jenož lubojeć plodži, lubojeć plomjenita k wótcow wěrje, rěczy namrětej — a forjenje ma tuta lubojeć w Prahy — —.

Tohodla tež noſymy Prahu we wutrobje.

Tohodla naž tež wutroba zabola, hdyž ľoni w žynje naſchich theologow z Prahi wzachu. Ale ſpokojichmy ſo, ſlyſchicy, zo je to jenož na čas.

Lěta 1891, hdyž bč w Prahy jubilejna wuſtajeňca ſlawnoho wopomnječa, je tam tež wjele Serbow pobyło, woſebje k ſwjedženju ſwj. Zana

Repomučkojho, a skladowachu tam dary za — nowy serbski seminar. Pokazowachmy jón našchim hošćom a wjeselachmy so, zo tam bórzy budžemy. Njeznaju, kelfo je so nahromadziło — ale to wem: nadobo bč kónc, kwiutowanja buchů zařtajane. Njewěm, cžohodla je wšcho nahle zařtało. Da-li Bóh, nic za wšche cžajů.

Drježdžanski »Kirchenblatt«, poslednje cžo. z min. měšaca, smy w štronu položili — z jěrym začučom žahaceje hórkošće we wutrobje. Njeřmny posledni cžas ženje wjele lubošće k seminaraj z tutoho cžajopisa nazhonili — ale 26. junij smě sebi »Kirchenblatt« škowacž. Zo »ta horřka Pražskich theologow tež w druhich městach Němšće (sic!) uamafa, šchtož za šwoje powołanjo trjeba«, to drje so hodži a bórzy to dowidžimy (wšchaf jich mamy w Mohučžu), wo tym, zo je Budyššće ewangelske gymnazium špšche dylži Pražšce Małostronšce, kotrej drje je katolske »ale zažidowšchčene, liberalisowane«, so tohorunja nječamy wuprajicž —! ale wo to so tu njejedna: tu jedna so wo něščto wjacj: wo dwěšcžčlětuu historiju katolskeho Serbowštwaja, wo joho kuflo, wo joho prawo.

A z tym nječ je džensa došč.

(Pokracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

Budyščina. Kaž z pschecželnoho lista zhonichmy, je 26. hapyła t. l. miłošćiwaja šotra Marija Měchtildis Šymankec, rodžena z Wotrowa, w kšóštrje Čžesčhinje 25 lětny jubilej šwojeje profesijje šwjecžila. Wšchšchaja a šobušotry bčchu jeje městno w refektoriju (jědžerni) jara rjenje wupyšchile a ju tež ze wšchelakimi w kšóštrje ziwučenyymi darami zwjelikle. Woža mšcha bu tón džej za jubilarke šwjecžena a pšchi tom špěwachu šotry mššu, jubilarke pak dóřta šwjate woprawjenjo. Pšched tym, jutrowničku, měješche šotra Měchtildis šwojoho mjena. Šako dar za nju bu šwjatocžna Woža mšcha za jeje njeboh wuja, knjeza kapitulara kantora Šchołtu, džeržana.

3 Malbic. Našcha »Bjeslada« wotně njeđželu, 3. t. m., šwoju porjadnu měšacžnu zřwomadžiznu. Ze žiwaj škedžbliwosčju šlědowachu posłucharjo kulturno-historiski pschednosčk wo kowarjach a wo kowarštwje, wo kotrymž pschedmjecžje budže pokracžowane. Potom poda so króřšcha rozprawa wo podawkach šchpaniško-amerikanškeje wójny, wo němškich wólbach, wo Šalacchoho jubileju w Pražy, wo Krakowškich šwjatocžnosčach k cžejcži 100. narodninow wječcha póřškich bařnikow, Aldama Měkiewcžaja. Knjez šaraf Bjedrich Šlawješche wopomnjecžo knjeza Kucžanka a joho zařlužby wo serbske, woschje serbsko-katolske znowanarodženo a žiwjenjo. A cžejcži drohoho njeboho, kotryž je tež našchomu towarštwu, pschecj — a to hacž do kóuca lubošćiwny pschecžel byl, so postany. Na kónc zberašche so, kaž waschnyjo, za serbski Macžicžny dom.

3 cžyloho šwěta.

Sakska. Na Pětra a Pawola buschtaj ŠŠ. Majestošći kral a kralowa psched njebožom zwarnowane. Šdnyž kemschi jědžeschtaj, padže jedyn kón pšchi zajědže do wrotow hrodowškeje hařy, a njemóžesche wjacj štanycz. Majestošći podašchtaj so tohodla pšchi do hrodu. — Wot 1. julija pschebnywa kralowški dwór w Pilnicach. — Mjez tym zo pryne Šan Šurij do Ruskeje zapucžuje, je so joho wyřoka mandželšta do Francensbada podala, došelž su jej tamnišche kupjele Ioni jara derje cžinile.

Weimarska. Najstarschi němski knjezičer je wulkowójwoda saksko-weimarski Karł Aleksander, kotryž tamón tydžer z hnujacym wobdželenjom swojich poddanow swoje 80. narodninny swjećesche. Tež bamž, kotryž jebi sprawnoho knjezerja wysocy waži, pósta jomu wutrobne zbožopšhecza.

Bruska. Wólscy lěkarjo su do Boznanja sšhadžowanu wschěch lěkari powołali. Pšchez 800 běšce so jich hižo pšchizjewilo, hdyž nadobo wot prusteje wyschnosče wufaz dónđe, zo so na sšhadžowaney žani lěkarjo z Čzech a Ruskeje wobdželič z njesmědža. To to! Maja tola Pruschacy strach pšched nami Slowjanami! Šhto tež to bychu Němcy prajili, hdy by so na pšchklad do Linca w Ruskej lěkarjka zhromadžizna powołala, a z Wina by lěkarjam z Němskeje pšchistup zakažal? To chcyli sšchiczenjo Němcow sšpšhecž! Ale hdyž so Polakam sšchidwa čžini — i nó, to džer su Slowjenjo! Tola wscho ma a změje swój čas. Nad nami je hiščeže Bóh, kiž ludow dónny wobji.

— Dofelž je centrum bayerski wobwod Wasserburg we wužichej wólbje na bayerski zwjazk ratarjow zhubilo, čžohož so ničto nadžal njeb, nima wone 103, ale jenož 102 mandataj, potajkim pšchecy hiščeže 4 wjacj hač dotal. Byrnjež pač so centrum pošlynjene do parlamenta wróčžilo — z hospitantami abo hočžemi licži 107 muži — dha so tola přecz njehodži, zo je wone pornjo poslednim wólbam 138,000 hłowow zhubilo, z nich cylu položcu w samej Bayerkeje. Socialdemokracža su wopravdže, kaž smy dopředka wěšchčžili, dwaj millionaj hłowow pšchecžahnyli, dštamwšchi 2,125,000, potajkim wo 364,000 wjacj, hač pšchi poslednich wólbach!

Bayerska. W Nürnbergu mějesche 26. junija S. Kr. Wysokosčž prync Max w zhromadžiznje wschěch tamnišchich towarštwow pšchednosch. Rumny šal bč hač do poslednjoho kucžika pšchepjelnjeny. Z wulkej zahorjenosčžju powitany rěčesche prync wo wobstojnosčžach katholickeje cyrkwyje w Sendželskej, wosebje w Londonje. Čžitarjow budže zajimowacž, hdyž někotre drobnoštki z pšchednoschta podamy. Po tym hač bč wulkosčž Londona, kotrež z pšchedmštamami na 7 millionow ludži hospoduje, potajkim dwójcy telko, kaž cyle nasche kralestwo, a wobšhodne žiwjenjo wopisal a tamnišcu policiju wukhwalič, rěčesche wo nabožnym žiwjenju. Za poslednje 90 lét je woporniwosčž katholicow w Londonje 150 cyrkwjow natwarila, tak zo tež w pšchedmštamach ničto dale poč hodžiny pucža do cyrkwy nima. Katholikojo wužiwaja w Sendželskej dospołnu swobodu wuznacža swojeje wěry. A nišomu tam njenapadnje, hdyž na pšchklad procession po najžiwisichich hasach čžehnje (šhtož jebi w Sakskej katholicowje žwěrič njetrjebali! Pšchisp. red.). Róždy móže tam předowacž, hdyž a hdžez chce. Tak mějesche w Wydeparku katholicki wucžer nabožnu rěčž, zhromadžiwšchi wofolo so wulku šly pšchipošuchari, z kotrychž so několsi do klina katholickeje cyrkwy wróčžichu; a bjez toho, zo by jomu to šhto z protestantow za žlo wzač, pšchepošychu jeho tučži, zo by w jich cyrkwjach rěčžal. A je to z wulkim wuspěchom čžinič. Na kóncu swojoho nimomery zajimowoho pšchednoschta wotradžesche prync wschēm, kotřiž chcyli trasch w Londonje šlužbu abo džčo pytacž. Se tam pjecža na 500,000 ludži bjez džčeta, z kotrychž ju nimale wšchitcy w najwjetškej nuzy. Množy tam hłodu mrěja. Kašy za šchorch a invalidow tam nimaja, tež šchorwnje a hospitale so z naschimi runacž njemóža.

Wuhetka. Štraschne njewjedro a wichor štej na polach a kšěžach žačostnu šchodu nacžinikoj, kotraž je so na 30 millionow šchěnašow woblicžila.

Podobnije czeżcy bu Galicijſka z njewjedrom dompytana. Miłoſcziwny Bóh cħył tola naſche bohate žně nam zdżerżecz!

Sħpaniſta je czeżku poraźku pocżerpika. W ſwojim cżaju bėſche admiral Cervera z wulkej wuſħitnoſcżu do Santiagosħo zaliwa dojėł. Tu pať joho łódźſtwa amerikaniſke łódźe zawrjechu a zapocżachu ze wſħej mocu ſħpaniſke wobtwjerdżenia bombardowacź. Sħpaniſczenijo pať jo dołho doſcź ħroble dżerżachu, doniź jo Ameritanam njeporadźi, jylne wotdźile wójjka na kraj wuwjecz. Tute nětko, ze zbėżtarjemi ſo zjednocźiwſħi a žanyħ woporow ſo njebojicy ł meſtu Santiago poſtupowachu. Po wſħelaciħ mjeiſħiħ bitwicźkach dóúdzecħu ſħóncźnje hać ł meſtu ſamomu. Ze ſurowym wotmachom ſo na nje walicħu. Sħpaniſta wobjadta jo wobaraſche kaź law. Na 1700 amerikaniſkiħ wojakow jich kulki poraźyħu. Ale dyrbjachu tola ſħóncźnje pſħemocy nochowacź a do wobtwjerdżenoho meſta ſo wróczo ſeżahnycź. Mjez tym zo Amerikanojo pſħedmėcźa wobjadźicħ. Sħ general Sħafter brożeſche nětko, zo cħle meſto potjėla, jeli ſo z dobrym njepodadźa. Sħpaniſczenijo pať jo rozſudźicħu, zo cħedźa hać do poſlednjoho miźa z bróńju jich ſwjate prawo ſħtitacź. A budźe jim to najſkerje hiſħcze dołho móźno, dofelz ſħóncźnje dawno wocżafowane bataliony z Ĥavany ł poſylnjenju dóúdzecħu, kotrymź jo poradźi, amerikaniſke paſmo pſħetorchnycź a do meſta ſo pſħedobhycź. Cervera pať widźecħe, zo jo ze ſwojim łódźſtwom dołho wjacħ zaliwie dżerżecz móć njebudźe. Toħodla jo njedźelu rano rozſudźi, na dobre zbožo pſħeż amerikaniſke łódźſtwa na ſħerote morjo wujecz a czeżnycź. Tola ſwoju ħroblowcź je dyrbjal droħo zapłacźicź. Toħo łódźe „Cristobal Colon“, „Maria Tereſa“, „Quendo“, „Biscaya“, „Furor“ a „Pluton“ buchħ wot amerikaniſkiħ kulow rozſħelane, a jo z dźėla ſpaliħu, z dźėla na brjozy rozraźyħu. Admiral Cervera a 1300 ſħpaniſkiħ wojakow padźe Ameritanam do rukow. Ženoź někotrym poradźi jo, czeżnycź. Piſħeż 300 bu jich morjennych.

Turkowiſta. Sultan je na horje Sion kruch zemje, 300 metrow dołħi a ſħerofit, kupil, zo by jón němſkomu kejjorej, hdyź tón do Jeruzalema pſħi-jėbze, daril. Na tuthym mėcze ma jo franciſkaniſki kłóſħtr twarić. Franciſkanojo ju wot ſtarodawna ſtraźnicy ſwjatoho rowa. Zo runje jich kejjor z tať nahladnym darom wuznanjeni, njeby toħodla ſamo na ſebi niczo ſpodźiwne bylo. Wnozy pať mėnja, zo wón to njećini jich zaſħuźbow dla, ale zo by jo w raiſħim kraju teź jať kejjor kaħoliſkiħ poddanow wopokazať. Ĥdyź w Jeruzalemje z njeſħyſħanej ſwjatocźnoſcżu lutheriſku cħrekej woſwjecźi, nje-może tam ſwojich kaħoliſkiħ krajanow cħle zaſtorećicź.

Ťħiſta. Mėsto Peking bėſche njedawno ſwėđł ħordoznoħo wopokazma kaħoliſkeje wėry. Tamniſħi biſħop Sarthou bėſche ħorowatoſcze dla ſwjatoho wótca wo pomocnika proſħł a toħoſamoho we woſobje ſwojoho generalnoħo wiktara Tawiera dóſtať. Ĥdyź bu tuťon nětko w pſħitomnoſczi ſħtyrjoch biſħopow w Pekingiſkej kaħedrali ſwjatocźnje na biſħopa wuſwjecźeny, bjerjechu na tejlė ſwjatocźnoſczi dźėł dwanaczo wupóſħancy europskiħ mbenariſtwow, wſħitcħ w Pekingu pſħeħyħwacy Europjenjo, ħħiſki vicekral, gubernator meſta, 12 mongoliſkiħ wjeħchow z kejjorſkeje ſwójbſy a pſħeż 3000 ſħeſeżanow, mjez tym zo njelicźomne cħrjódby poħanow z wulkim zajimanjom pſħed cħrħwju cħachu, doniź nowoho biſħopa njewohladaħu. Tónſamón dóſta wot ſħe-ſeżanow a poħanow pſħeż 200 wſħelakoryħ darow, hať jamo ħħiſki kejjor póſta nowomu biſħopej Tawierej mandariſħu cħapku z czeżwjenym czeżkiſom

prěnjše rjadownje, druhoho stupnja. To je jara žadne a wysoke wuznamjenjenje.

Naležnosć našoho towarstwa.

Sobustawy lěto na 1898: kk. 529. August Eiselt z Lejna, 530. Jurij Pjekaf z Worklee, 531. Pětr Nowak z Hory, 532. Ernst Dučman ze Slónkec, 533. Hana Dučmanec z Džěžnikce, 534. Michał Lusčanski z Budyšina, 535. Jan Valten z Haslowa.

Za šulu w Lubiju: P. T. N. w R. 8 hr. 20 pj.

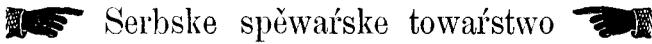
Za šulu w Hajnicach: je najdostojniši k. biskop Ludwik z nowa zas 300 hr. darik.

Za katolsku polěpšernju: Jakub Buk z Noweje Jaseńcy 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3343 hr. 56 pj. Dale darichu: Z wulkeho kralstwa 50 pj., Delanska Patentna Komisija 5 pj. + 1 hr. 50 pj., Katholska Bjesada za Ralbičansku wosadu 83 pj., so njeźiwajće, ludźička — hdyž skhori čelko, dušička 1 hr., Radwońska Płatowa Komisija 50 pj. (při tym 10 wot Krawcec Jurija, 10 kaž sej Madlena přeješe) 50 pj. za tute čisło, J. Krátký w Přerowje 8 hr. 46 pj., Rozkolnicy 1 hr. 60 pj., Nukničansej skałarjo z wuwzaćom knótra (to je zapozdžene) 2 hr. 50 pj., k. farań Kubaš w Njebjelčicach 10 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Serbske spěwaŕske towarstwo

za Ralbičansku wosadu

změje jutře, njeźelu 10. julija, **koncert** w **Sernjanach**.

Započatk w 6½ hodź.

Swob. zjednoćenjo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy

zhromadzi so přichodnu srjedu 13. julija popołdnu w 4 hodźinach w Budyšinje w „Liščeje jamje“. Džeński porjad postaji so po zwučenyj wasnju. — Wo přitomnosć wšěch česćenych sobustawow **předsyda**.

Towarstwo Serbskich Burow za Ralbičansku wosadu změje njeźelu 17. julija popołdnu w 4 hodźinach zhromadźiznu pola **Březance w Ralbičach**. **Přichodnistwo.**

Wulki wubjerč židžanych bantow w najnowšich družinach ma na **Bruno Ratusch w Kutowje**.

Za dopokazy wutrobneho a nutrného džělbraća, kotrež su so tachantstwu swj. Pětra při wumrěću wysokodostojneho knjeza Kanonika Kapitulara Seniora **Monsignore Jakuba Kućanka** wopokazale, wupraja z tutym najpodwolniši džak
W Budyšinje, 1. julija 1898.

Tachantstwo S. Pětra.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póście
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 29.

16. julija 1898.

Lětnik 36.

Monsignore Jakub Kuczant †.

(Stónčzenjo.)

Wóddla nadobnoho podpjeranja zjawnych nabožnych a hewak spomožnych nadawkow njezatómž njeboh senior Kuczant tež jenotliwych podpjeracž. Zoho ruka bě wotewrjena za woprawdže potřeбноho, kotrohož njeboh knjez za dostojnoho spózna. Tudomny wustaw za komunikantow, t. r. za hólcžata tajkich swójbow, kotrež mjez druhowěrimymi rozpjerschene a sředkow nimaja, swoje džěči wosebje w poslednich lětach do katoliskeje schule slacž. Wozdžičo je so katoliski asyl w Budyschinje založil a po někotrym času z tamnym wustawom zjednocžil, a to z darow k jubilej njeboh biskopa Bernerta namdatych. Za wobaj wustawaj je senior Kuczant kóžde lěto wulke wopory pschinjeł.

Tajke zaslužbne skutkowanjo njeboh seniora namaka mnohe zjawne pschípóznacza, mjez kotrymiž je wosebje wuznamjenjene, zo Zoho Majestwjež kral Albert jomu ryczeński křiž I. rjadownje zaslužbnoho rjada spožči a Zoho Swjatošć bamž Leo XIII. křiž pro Ecclesia et Pontifice („za cyrkej a bamža“). Najwažniše wuznamjenjenje běšće to, zo bamž Leo XIII. joho pschi 50 lětnym jubileju 1892 za swojoho čžestnoho komornika pomjenowa.

Poslednje lěta knjez senior so wjac na zjawnym žiwjenju potnje wob-
džělic njemžěšće, dokelž styschenjo wotebjerasće a z khwilemi wjerczenjo na njoho khodžěšće. Zene zastojnistwo po druhim dyrbsjěšće zložič. Čžim bóle pak so zjawnoho wustupowanja wzdawasće, čžim wjac mějesće pschiležnosće, we swojej jstwi sam ze sobu a za sebje džělacž. Wón wuži tele wažne, hnadž najwažniše lěta swojoho žiwjenja ze wschey iwěru, zo by so pruhował a pschihotował na wažny pucž, kotryž wschitey póndžemy. Wón mějesće hnadu, zo móžěšće nimale kóždy džěni wopor Božej mschě swjećič, a čžinjesće

to kôzdy raz z wulkej nutrnosceju hacž nimale do poslednjoho dnja swojoho žiwjenja. —

Bohrjebna šwjatocžnosć

běšče pjatt 1. julija. Čžěło zemrětoho, woblecžene violettu draftu bamžowoho komornika, běšče we wulkej jstwi seniorowoho wobhdlenja, kotrejž bě z čžornymi rubami, rostlinami a šwěčnikami pschiprawjene a debjene, do čžornoho kaschcža položene. Schtwórtk wječžor bě jo tam póstwječžor džeržal.

Pjatt dopołdnja $\frac{1}{4}$ ⁹ podachu jo tam zhromadženi měšchnicy, a doma požohnowa čžěło knjez scholastikus Łusczanski, na čžož bu kaschcž začžinjeny a w čžestnym čžahu do tachantkeje cyrkwy pschenjeseny. Pschi tym špěwachu měšchnicy psalm Miserere. W cyrkwi bu kaschcž na katafalk stajeny, a po wušpěwanju officia po mortwych šwjeczěšče najdosčojnišchi tachant knjez biskop Łudwik šwjatocžne requiem pschi aššistency wšchitkich duchownych; na khorje špěwašče tudomne towašstw šwj. Čacilije, kotrohož protektor bě zemrěty był, tak dołho hacž wonc wobstoji. Po Wožej mšchi měšěšče knjez Can. farač Skala němšče pohrjebne přėdowanjo, w kotrymž na zakładže šłowow našchoho Žbóžnika „Žbóžny je tón wotrocžł, kotrohož joho knjez pschischedschi namaka tak čžinjacoho“ rozloži, kak je zemrěty był wotrocžł, šlužownik Šnjezowy we swojej starošči 1. za dowěrjenu wošadu; 2. za dowěrjenu diocese a 3. za swoju šamnju dušchu. Cyrkwej běšče hacž do poslednjoho měštna cyłe pschepjeljena. Po přėdowanju dokonja najdosčojnišchi knjez biskop absoluciju pola kaschcža.

Nětko jo pohrjebny čžah na mjašowym torhošcžu zřadowa. Za kščižom džěchu přnje rjadownje tachantkeje šhule z knjezami wučeržemi, potom katolske towašstwo rjemješlniškich ze swojej khorhowju, katolske towašstwa knježnow, žónškich a Čacilijne, seminaristojo, k. wučerjo seminara a tachantkeje šhule, miłosęžiwne šotry a 44 duchownych, kotřiž rochety woblecženi ze zaswěčzenymi šwěčžkami dwaj a dwaj džěchu a škóncžnje officians, kiž kondukt wjedžěšče, knjez Can. farač Skala, kotromuž k. direktor Nowak a tachantki přėdač Schewčžik aššistowaschaj. Nunje pschėd kaschcžom njesechu jo na čžornym pucalku rjady zemrětoho. Čžěło wošmjo noscherjo njesechu. Za kaschcžom škóncžnje džěchu krejni pschecželjo, wšchelacy nahladni pschewodžerjo, zastupjerjo tudomnych kralowškich a měšczanskich wyschnosčow a lutherškich duchownštw. Pschitomni běchu mjez druhimi wotrjesny hejtman v. Schlieben, měšczanošta Dr. Raebler, wyschšchi cyrkwinški radžicęž Keller, wyschšchi statny ryežnik Gensel, direktor krajnoho šuda Šaden, wyschšchi šinaneny radžicęž Šošbach, medicinalny radžicęž Dr. Wengler, měšczanski radžicęž Šeerklóž, někotři tudomni duchowni a šararjo tachantšchoho patronata, direktorjo tudomnych šhulow, tachantšcy zasčojnicy, mjez nimi justicny radžicęž Seyfert, wšchelake deputacije ze Ščėrachowa, Bubiya, Žitawy, Šipšta, Drježdžan a mnohich šerbškich wošadow, dwórtki radžicęž Büttner, direktor wustawa šlepnych, arošiny Šhall=Šiaucour z Šuski a Šjed= wjedža a jara wjele tudomnych wošadnych.

Z duchownych chcemy špomnieč na k. probšta Vincenca z Marijneje Šwěždy a probšta Wencla z Marijnoho Dola, kanonikow přšesja Maaza, Wernera, Šüllera a Šeimn, šuperiora Šiščera, přšesja Šošingera z Šrabi, tachantow z Šumburka a Štanskowa, šararja Šraufje z Šulowa a guardiana Šilaria z Šumburka a šararjow a kapłanow z wobėju našchėju diocesow wot Štriza hacž do Šipšta. Na pschewodže špěwachu šeminariježi Miserere.

Šdyž bě kateč nad rowom postajeny, spěwajše cäcilianſki chor Paſäſtri-
nowe „O bone Jesu“, k čjomuž jo modlitwy pſchizamknychu. Šdyž jo kateč
do rowa puſchcěſe, spěwajše chor lubozne a miłe „Salve Regina“ wot
Curiano. Po doſonjanej pſchifluněchnej modlitwyje mějeſe knjež Can. ſarač
Wernač pſchi rowje ſerbsku rěč, w kotrejž wón duchowne žiwjenjo a próco-
wawjo zemřetoho wo ſwoje a dowěrjenych ſpomozenjo wopominajše, na čžož
Wóteče našch w ſerbſkej a němſkej rěči ſežehowajše. Pohrjebnu ſwjatocěnoſč
w obzamkny Handlowa motetta za wulki pjatk „Eccc quomodo moritur
justus“ („Šlej, fak mřeje ſprawny“).

Do rowa ſwojoho wuja, tachanta Kuečanka, je njeboh ſenior ſebi pſchač,
pothewany byč. Tam nětko wotpoczuje wot ſwojoho džela. Žoho ſtutki
joho ſežehuja, jich plody pak tu woſtanu. Wóh chcył je wſchě k dobromu
wupřechej dowjeſč, zwěčzujenomu pak za nje wobradžič frónu ſprawnoſčje.

R. i. p.

3 Łuzicy a Saſſkeje.

3 **Budyſhina.** Po tym hač běše tu wóndano ſkaženy poſ jenoho
mlodženca ſkuał, tak zo dyrbeſe wbohi na ſkaženoſč wumrěč, je tydženja
z nowa druhi ſkaženy poſ tu ſchtyri woſoby ſkuał. Tute ſu huydom do
Wina wotjele, zo bychu ſo, Wóh daj, w tamniſchim Paſteurowym wuſtawje
wuhojite. Škaženy poſ je pječa z Čzelchowa byl.

— **Swobodne Zjednočeńſtwo katoľſkich wučerjow ſerbſkeje Łuzicy**
mějeſe ſrjedu, 13. julija, pola Dietrichow w Budyſhinyje ſwoje druhe lětnſhe
poſeženjo. Dofelž pſchedyha njebē pſchichoł, je byl chorý — ani měto-
pſchedyha nie — w Khróſčieach mamy čzečy choroho, k. wučerja Keunera —
wotewri ſkhažowanu wyſocydoſtojnju knjež kanonič Škala a namjetowajeſe
k. wučerja Symanka, zo by rozprawu wjedł, ſchož jo tež pſchija. Wob-
žarowachny jara, zo k. P. Romuald njebođže, kotryž chcyſe we ſwojim
pſchednoſchku wo katechiſmje pokračowacž. Pſchitomni katechetowje wuprajichu
jo do jenoho, zo je nowy katechiſmus, mjěniſchi a duſchi našehoho džěca bližſchi
dužli dotalny wulki, uuzny. Wyſokomu konjiſtorſtwu woſjewi jo tuta žadoſč
Zjednočeńſtwa za mjěniſchim, pſchede wſchim na załladže wobſtojacoho wifariat-
noho katechiſma wobdželanym katechiſmom — z próſtwu, zo by ſo jej pſchi-
tkiło. — W naſtupanju noweje čžitanki — enfant terrible našich
ſkhažowanow — wučinichmy, zo njebudžemy dale Drježdžanſkich knježich
proſyč, ale njeđžiwawjo na niſoho ſebi Bartkowe klich-je k wobrazam wu-
proſymy; nělotre, nimo toho trěbne wobrazy naryſuje nam wěče lubjerad
knjež wučerč Hajna w Konjecach. Pſchitomnymaj ſtawomaj »koniſije« pſche-
poba jo naležna a nutna próſtwa: Kſhwatajny, poſhwatajny! Na kónc
zdželi hiſchěže knjež polkadnik něſchto ſwojich liſtnow. Potom pſchecžita jo
protokoll. Pſchitomnych bě 11 knježow, mjez nimi 3 wučerjo. Škhažowanka
trajeſe dwě hodžiny; pſchichodna budže w auguſčje, zaly w Budyſhinyje.

Zapiſowač.

3 **Kalbic.** Šdyž ſo do pſchipołdnja njewujasni, wzdachny jo nadžije
rjaneje a jěđzechny — z deſchčnikom. Haj, deſchčnik je w našich ſtrachlych
duach wažny moebel, ſkoro kaž hajnik poſ — a kaž je Wiſmarkej hawač
Tyras bywał, kotryž ma w »Sachſenwaldu« pomnik. Džakowne čłowjeſtvo
poſtaji za něſchto čžaja, póndže-li to tak dale — wěče pomnik tež deſchčnik

— deščeznikarjo pač, kotičiž so z deščeznikow žiwja — tym »wjedrowym« wěščežerjam. Pšchetož czi to ju, kotičiž wjedro kaža, hdyž pšchecy do wjedra šchkaraja . . . Tak dha bē tež minjenu ujedzeli: pomróczne horjeka, blóczane lužički deleta, mokre sriedža, z wjeičha a na dnje. Najebacž to wšhak bē w Njeshwacziidle žiwjenja doleč. Nowa myslička je w pruzy wobstala: Serbske towarištwa: spěwariske, Wjesady, džiwadłowe, wojeiske — z krótka wšchē združenja po wšchēch Serbach, kotrež so k narodu znaja, hotuja zhromadny zwjazk. Tuta mysl je strowa. Hdyž je na přeni raz zamóhla telko ludu zwjesčē, ma žiwjeniku móč. Nadwoť bē tu cych (50 wošobow), z Bufec bēchu šchtyrecčo pšchijēli, tež šchwaczičy, Rakecy, Ralbich bēchu zastupjene, Budyšchta Wjesada so samo rozemi. Z dalotich hoščzi mjenujemy ff. Wollmanna z Drježdžanštoho »Čornoboha« a našchoho luboho dra. Wuku. Za pšchedydu zhromadžizny wuzwoli so k. pšchepuce Bart z Brěžynki, kotryž bē ju z wokolnikom powołał. Somu pšchepoda so tež nadowł, zastupjerjow wšchitkich serbskich towaristwow pšcheproweč a z nimi dalšche kroczele wuradžicē. Zwjeselaca bē žadna jenomyšlnočē cyloho zjēzda. Hdyž k. farat Žakub wo tamnym nanu rēčejše, kotryž je na smjertnym ložu swojim synam walečk šchipow pšchepodał, zo bychu jón rozlamali, rozlehu so móčne placanj po cyłym salu. Cyloho walečka njezamóchu rozlamacž: hdyž pač bē rozwjazany, rozlama wšchitke šchipy hačž do poslednjoho najnjeišchi z bratrow. Hēško »jednoty« wobknežejše wšchitkich zhromadženyh, a to šczini wuradžowanjo tak krasne. — Spěwny koncert, kotryž mējese wječor sečchowacž, njechodžejše so wuwjesčē, w rozměrach, kaž bē wotmysleny: zo bychu wšchitke towaristwa spěwale. Spěwariche jenož Nadwořta „Meja“ — ale tež tak je so wšchēm jara špodobalo. Sal bē wječor pšchepelnjeny — znamjo to, zo serbski spěw »čehnje« a wutroby hrēje. Tola tole poslednje smy jenož slycheli, byli tam wjacy uješmny. Rozprawnik čžapopiša trjeba nic jenož deščeznik ale tež dobry čžajnik a dobrej nozy, čhe-li wšcho widžecž. Samšny wječor bē mjenujey koncert w Ser-njanach. Njeshwacziđlski zjēzd bē so trochu pozdže wozjewil — a Ralbiczanski spěwariske njemóže wotštokowacž: pšchetož na žnjach chce wješny narod wotpocžinł, nic nóene pncže. Slyšachmy w Ser-njanach jenož drugi džēl spěwanja, ale tón bē rjany. Njech mi šchtó praji, šchtóž praji — škorowne škladbny wostanu štajnje krasne. Šchłoda, zo je jich hiščeže telko šchowanyh. Pšchedyđstwo towaristwa bē jebi drje z nje-malej prócn rjany wustup z „Žakuba a Šhaty“ wobstaralo: Štaczik lečzi tu a tam — tola z šchorom, luboznje rjane. Tutón spěw dyrbjejše so wošpjetowacž. Tohornija špodobasche so narodny spěw „Plakala Šanica“ a Braunerowy „Šwězdy šhodža po njebjn“. Tež znatej pěšni „Ša džēšche te holicžo . . .“ placachu piluje — komponištej a kantorej, kotryž smē tón króčž ze swojim solom špokojom byčž. Wjele žorta a smēchow naczinišhtaj pilnaj šchewcaj, kotrajž jebje a lužši wicžeshtaj, jebi — a tež druhim »prizy« dawashtaj — a pódla piluje »na kožu« klepashtaj. Pšchistojny žort je wošchewjenjo ludej — a šlušha do ludowych zabawow, kaž popjer a šól do čžornjeje poliwki. Mjez tym dyrbja jenotliwe towaristwa jebi same w tej wěcy pomhačž: šnadž něhdy pozdžišcho tež »hndžbny wotrad« zapišchimnje; je to jara wažne kolejško. — Wjedro bē tež w Ser-njanach hrozne, ale ljubja tola nimale pošna. Wěšche wšhak tež rjana: Ser-njanskim holcam budž lubozny džak a pšchipóznacžo, zo tak šwētki lubnja a wěncy a pletwy wicž znaja. Zo bychu lēpje do lužow widželi, docžakachn někotři, doniž njebu šwētko. —

Ń Njeswacizidej mamy pschispomnicz, zo so tam nahromadzi pschez 30 hriwnow za Macziciny dom; nekajsi dzesaty dzel toho nawda w Sernjanach D. P. R. M. A.

Z kraja. „Katholiki Bosol“ pschinjeje w 26. czisle wschitte wyj, hdzez dr. Poricha wolili njeju. Kaz je znate, je po buriskej zhromadziznje w Mlakym Wielkowne wotpolskanstwo pomjenowane bylo a so tez k ratariskomu radziczelej Steigerkej podalo, a joho namolwajalo, zo by so jako konservativny (ma recacz: njewotwisny! Red.) kandidat na kejzorstwowy sejm postajicz dal. Tola Steiger tole wotpolskanstwo njepschija, kaz so praji, zo doma njeje. Dotalnomu zapolskancej Graffe so porokuje, zo won za zbchnjenje jesuitkoho zakonja a kulturkampa hlasowal njeje, kaz je prjedy lubil, to je werno. Schto pat je kulturkampf zawinyt, to je wschittim znate. Nacionaliberální z pomocu konservativnych. Konservativni maja jobu najwjetshi podzel na pschesczchaniju katoliskeje cyrkwe, tak zo su z jich pomocu katoliskich biskopow a meshuitow do jastwow mjetali, kschistrife knjeziny a miloszejne sctry policistoyo kaz nje-rodne zbniske po kraju honili.* Ń zastupjerkej tajseje stromy je so buriske wotpolskanstwo podalo.** Kotry katolik je net lepshi abo hubjenshi, kotryz je Graffu wolil, abo ton, kotryz by za Steigera byl? Ń hdy bysche Graffa za zbchnjenje spomujenoho zakonja hlasowal, z kajkej njemdrosczu by potom ewangelski buint a joho pastorowje na njoho panili, a schto moze dwemaj knjezomaj sluzicz?*** (Zo wischo pat je tola knjez Graffa hizu tehdom derje wedzal, hdyz je slubil, zo chce za zbchnjenje tamnoho zakonja hlasowacz. Tuž njesme lubicz, hdyz dwemaj knjezomaj njemoze sluzicz. Red.) Potom halke, hdyz be Steiger wotpracil, myslesche so na dr. Poricha. Tez to je znate, zo w cyrkwiniskich naleznoscjach centrum hromadze stoji, zo pat w hoipodariskich, narodohoipodariskich a buriskich naleznoscjach centrum wschudze hromadu njedzerzi. Najbole je to w Bayeriskej widzecej, hdzez su burja „buriski zwjazt“ založili, dofelz centrumcy jich interesy njejsu tak zastupili, kaz su sebi woni žadali. Sacz je pschi teje wólbje žanych schkaratow (bychmy netotrych mjenowacz móhli; tola knjeza dopisowarja njejsny z tym menili. Red.) a mudrych hloweczkw trebnych bylo, njeje k wercenju, ma tola kóždy woleť swobodnu wolu.† Njecham nikoho ranicz, njech je tohodla na tymle dosez, tola porok dyrbju wotpokazacz, zo je so wot katolikow Graffa wolil. ž.

* Reformarjo tehdy hisczje na swecze njebechu, hewal bychu tez pom-hali. (Pschisp. red.)

** To njeje werno. Knjez Steiger njeby so jako konservativny, ale jako njewotwisny kandidat burow postajil, nic wot konservativneje stromy, ale wot ratarjow, a jenož potom, hdy by so z czestnym slowom zwjazal, zo pscheczjwo jesnitam njebudze. To so jamo wzemi! (Pschisp. red.)

*** Potajkim ewangelskomu bundej k woli dyrbjeli my sebi z merom lubicz dacz, hdyz ton, kotrohoz smy sebi sami wuzwolili, pscheczjwo naschkej swjatej werte wustupi? Nihdy! (Pschisp. red.)

† To so we. Ale „Kath. Bosol“ ma tu swjatu winowatosez, zo zjawnje porokuje, hdyz žadyu katoliski Serb swój hlós muzej da, wo kotrymž so z wostoseju we, zo ani Serbam ani katolikam — pscheczjeluje zmyslenu njeje. (Pschisp. red.)

3 chloho swéta.

Safsa. Katariska wustajenca w Drjezdžanach je so jara bohacze wopyto-wala. Kóždy dzeu naliczi so nehdze 40,000, kotyž zastup placzachu. Najebacz

toho pač woſtanie 100,000 hrivnow deficita. Na prámije bč ſo 124,000 hr. natožilo. W naſchey wokoſnoſeji dóſta jemu, a to prěnju prámiju na hnojenjo najent Böhme w Debrickcach, ſchtyri prámije najent tachantſkoho kubla, Schwarz w Hrubjelčicach, a to 1., 3. a 4. prámiju na plahowanjo fur, 2. prámiju na hnojenjo.

— K wólbam w Sakſkej móžemy dodać, zo wobdželenjo pſchecy ſlabiſche bywacž počina. Mjez tym, zo bč 1890 hiſchčeje 82 % wolerjow wopravdže wolilo, wolachu 1893 jenož 79,6 % a lěta jenož 73,5 %. Konſervativni ſu w Sakſkej porujo poſlednim wólbam 38,355 hloſow pſchifadžili, — to maja ſo najwjacy jich kraſnomu nowomu wólbnomu pravu do krajuſoho ſejma džakowacž. Narodoliberalni pſchifporichu ſo wo 44,427 hloſow. Reformarjo zhubichu 25,000, ſwobodomyſlni 15,000, mjez tym zo jich ſocialni demokracja 28,500 dobychu. Za centrum bč ſo 1893 jenož w Budyhſchſtim wobwodže 518 hloſow wotedało; tón króčž bčchu ſo w 6 wobwodach ličjacy kandidacja centrumſkeje ſtrony poſtajili, na kotrychž ſo 1903 hloſow zvjedže.

W. iſta. Filip Hohenlohe Schillingsfürſt, ſyn njeboh najwſchſcheho dwórnſchtra awſtriſkoho fejžora a wnuk němiſkoho kancelera, kotryž bč dotal měſtobžeržiczeſki ſekretar w Elſaſu, je w Sekawje do rjadu ſwjatoho Benedikta zaſtupił.

Awſtrija. We wſchčch krajach a měſtach ſwjecža ſo hižo abo pſchihotuja ſo hiſchčeje ſwjatocžnoſeje ke fejžorowomu jubileju. Dženſa ſpominamy woſebje na jubilejſki proceſſion. 2000 muži, z wjeſtcha z Wina, poda ſo tydženja do huadomnoho měſta Mariacell, wjedzeni wot jeſuita Ubeła: „Za ſwjatoho wótea a cyrkej, za fejžora a kóždy za ſebje ſamoho!“ Na proceſſionje wobdželi ſo tež pradžent komory zapóſtancow, Dr. B. v. Fuchs. — Na fejžorowym dworje ſamym budža ſo ſwjatocžnoſeje wot 30. novembra hačž do 4. decembra wotmčewacž. Hłownia ſwjatocžnoſež budže 2. decembra, hdžež budže němiſki fejžor a 28 druhich wječchow jubilaraj holdowacž.

Španiſka. Dwanacželětny kral Alfons XIII. dóſta njedawno w Madridže prěnje ſwjate wopravjenjo a ſwj. ſakrament firmowanja. Dwórfka kapala bčſche nanajkraſniſcho wudebjena. Nimo kralowy-kuječizerki a pryncceſnow bčchu ſo banžowy nunciuſ, dwaj arcybiſkopaj a mnohoſež ſchpaniſkich grandow abo wulkozemjanow k ſwjatocžnoſeji zechli. Młody kral pſchěz cyku Božu miſchu klečelſche. Pſched ſamym ſwjatym wopravjenjom wobrocži ſo knjez biſkop z hnujacymi ſłowami k njomu a dželſche mjez druhim: „Prěnju hnadu, kotryž z Ježusom dóſtanjeſch, woprui za ſwojoho njeboh nana; potom proſch wo njebjelſke zohnowanjo za ſwoju dženja zbožownu macž; proſch Boha, zo by ſchfital twoju wótcžinu. My pač budžemy Boha proſhečž, zo by ſtražował nad twojej wutrobou, nad twojim ſwědomjom a žiwjenjom, zo by ty byl z jandželom a dobrim pſtonom za wótcžinu. . .“ Na to pſchifstupi kral k woſtarjej. Arcybiſkopaj z Madrida a Granady džeržeſchtaj kóncaj wopravjenſkoho rubicžka, a biſkop ze Syona poda Alfonſej XIII. prěni raz khlěb žiwjenja. Pſchi tom zahra hudžba kažž njebjelſke hloſy; a kralowa macž, infantki a kral ſam trečjachu ſebi hluboko hnucži ſlyzy radoſeje. Na ſamnym dnju popoſdnju dóſta mlody kral tež ſwjate firmowanjo. Pſched nim dželſche biſkop k njomu: „Swj. ſakrament firmowanja čžini z naſ wojatow Šhryſtuſowych. Hdžž Duch ſwjaty do twojeje duſche ſtupi, woſtanjeſch kral twojoho naroda, general wójſka, ale nimo toho njebudžeſch ničžo druge, hačž proſty wojak wójſka Šhryſtuſowoho.“

Španiſko-ameriſka wójna. Po ežežkej poražcy Cerwerowoho kóžſtwa pſched Santiagom je ſchpaniſka mčc na morju zlemjena. Wotóžel

španiiskoho kódzítwa, kotrež pod Camaru pschež Suezowu kanal na Filipiny jědžeše, wróca so zaŋy domoj, zo by trjebaj brjohi wótežiny schital, ke kotrymž je so sylne amerikanŝke kódzítwo wotpóskalo, zo by je bombardowało. Santiago famo je wot amerikanŝkoho wójska pod generalom Šaŝterom wuzcy wobdate a wobtehnjene. Z brónjemi wŝchaf je Američzenjo njedobnbn, pschetož španiŝcy wojacy so z wulkej zmužitosežu wobaraja, ale, ŝchtož brónje njeza-
móža, k tomu pschinući Santiagosku wobjadku hłóđ, kotryž straŝchnje hrozjež počjina. Ale tež amerikanŝke wójsko so psched Santiagom derje nima. Kule, a wosebje šchrapnele, kotrež z mésta do njoho létaja, wuŝywaja mjez nim smjertne symjo, a tež malarija, tamiŝŝcha khorosež, mjez nim zaŝhadža. Gene-
ralojo Wheeler, Hawfins, Chaffee a Bates leža w lazareče a general Donna dyrbjeŝe so na dompuć podacž. Dotal je so tam mjez nimi na 3000 mortwycch a khorycch nalicžiko. Tež kubanŝcy zběžkarjo počjinaju jim wobčežjni pschečželjo byčž. Nadlubje z nimi jědža a pija, ale, hdyž dyrbja pschi naŝypach abo druhdže sobu pomhacž, dha z horda wotmokwjeja: „Wy smy wojacy a nie roboczenjo!“ To, a wulke sumy, kotrež wójna žerje, a njewoblicžomna ŝchoda, kotryž wifowarítwo a pschemyŝlo čzerpi, je zjednoczene ŝtaty k mérej naklonilo, tola čhedža, zo by Španiŝka přewja wo njón žadala. Amerika pak sebi pjecža pschewjele žada, mjenujcy: Knbu, Portorico, jedyn pschiŝtaw na kanarŝkich kypach a 1200 millionow pjenjez. To wězo Španiŝka pschi-
zwolicž njecha. Tuž so wójna hiŝčeže dale poplecže. Wuhlady za Španiŝku pak su džeń a ŝtruchliŝe. Njech tež Manila a Santiago dženŝa hiŝčeže so psched Amerikanami wobaratej, dolho so tola wjacý džežecž móč njebudžetej. Žacž pak by najmudriŝche bylo, kaž mnozy měńja, hdy by Španiŝka wo měc proŝla, njehodži so tak ŝnadno prajicž. Pschetož lohfo je móžno, zo po ŝkoneženju wójny doma revolucija wudyri, kotraž traŝch wótečjiny hiŝčeže wjeŝŝchich ranow nabije, hacž wójna. Na kóždy pad je španiŝke kaježestwo tu ŝnywlu w žalostnych wuztočžach, a wěriny rad, zo je tamiŝŝche miniŝterŝtvo wotŝtupilo, kaž najnowiŝcha poměcž praji. Mnozy maja generala Weylera za pschichodnoho muža. Wo naŝŝim měńjenju by wóu razniŝcho wójny wjedł, hacž so to dotal ŝtawa. Ale za čo?

— Njemóža sebi pomhacž, naŝŝe „Bangener Nachrichten“, zo njebychu na katholicŝku cyrkej ripnyke. We ŝwojim 157. čjiste wjŝaja, kaŝ hubjenje so wučerjo w Španiŝkej maja, dofelž so jim mzda čaŝto doŝež léta dolho nje-
wuplacža. To maja wone prawje. Ale ŝchto je nětko na tym njedostatku wina? Catholicŝcy duchowni! „B. N.“ z najmjěŝŝcha njehaŝbujajo so, piŝacž: „Bosŝŝittownje so mě, zo wulki džěl wučerŝeŝteje mzdy so w zaŝach duchownycch žhubi.“ A tola dyrbja něŝchto rjadkow dale pschidacž, zo provincialne zarjadniŝtwa, do kotrychž duchowni nicžo nnts rěcžecž nimaja, to su, kotrež mzdy njewuplacžeja. Kaŝ čhył sebi ju potom žadyri duchowny do zaŝa tyknyčž? Ale nic doŝež na tymle njehaŝbitym pschikłodžowanju, piŝŝe naŝŝ „hamtŝki liŝt“: „Duchownŝtvo je wŝŝe žjawnne wuwučžowanjo, nima-li je cyle w rnkomaj, wobidne. W najbóle bigottŝkich provincach, kaž na psch. w Granadže, njemóže 80 % wobydleŝtwa ani piŝacž, ani čžitacž.“ To je toľŝta ža. Runje wo španiŝkich duchownycch piŝŝe protestant Ungewitter: „Katholicŝcy duchowni su hłowni noŝcherjo ŝkulŝtwa a wuwučžowanja w Španiŝkej; z wulkej rozhladniwoŝežu a hjez pschedŝudkow w nim tež sami džělaja.“ A zo ani móžno njeje, zo by telko ludži w Španiŝkej piŝacž a čžitacž njemohlo, wulhadža tola hižo z toho, zo su tam runje taŝ derje, kaž pola naŝ, wŝŝitke džecžji nužowane, do ŝhule

řhodźić, a zo woprawdže hižo w lěće 1881 do 29,828 ludowych škulow 1,769,608 dźěćki řhodźeje, potajkim dźělaty dźěl cyłoho wobydleřtwa! —

Ž řhinjeje přichřadžeja powěšeje wo nowym přeherežehanju řcherežanow. W řchunrežingu nadpabžeju řhincenje katholicke a protestantske miřiony, tohorunja w řunnežongu a wokolnořeji. řenoho francužiřkoho meřhniřa rubjeřnicu wotwlecžeju a řadaja za njoho 10,000 tařelow wufupnych pjenjež. řekotrnych domorodnych řcherežanow moriwřeji řu wjele morili a wjele řchřody na wobjedžeřtwe řcherežanow nacziřili.

Naležnosće našoho towarřtwa.

Sobustawy lěto na 1898: kk. 536. 537. z Kukowa: Madlena Kubařowa, Jakob Jurk, 538—540. z Radworja: Karl Nawka, Jan Gluěklich, Michał Nawka, 541. Jakob Wićaz z Khasowa, 542. Mikławř Lebza z Khelna, 543. Haňža Trenklerowa z Kamjenej.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 771. Jakob Můnk z Hory, 772. 773. z Radworja: Jakob Nowak, Michał Nawka, 774. Haňža Trenklerowa z Kamjenej.

Na lěto 1896: k. 782. Jakob Můnk z Hory.

Za cyrkej, řulu a faru w Lubju: njemjenowana 10 hr., přež k. Wincarja na Fulkee kwasu w Smjeķećach 50 hr., přež tohosamoho na řofkee kwasu w Hrańcy 17 hr. 50 pj., wot njemjenowanoho 900 hr., za cyrkej: k řesěi řwj. řózeřa 3 hr.

Za katholicku polěpřeřnju: Pětr Cyž ze Serbskich Pazlie 2 hr.

Za nowy Maćiny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3361 hr. 10 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija: po spēwanju 2 hr. 94 np., Půndželnicu po konferency 2 hr. 80 np., A zdychnyřtaj: kak řaloko — je na tón Čornobůh! tež 1 hr., khory sultan dyrbi mokka piě, zo můhł z kuražu domoj hiě, 1 hr.

Zaplać Bůh wřem dobroćeřjam!

Žiwnořeji cziřlo 1 w řařhecach ze 7½ řorce pola, řuki a zahřody, bjež řospody je na přehedań. Wřeho bližiře je řhonicę pola řhřeřja **Wikławřcha Křala w řařhecach.**

Wulki wubjeř řidžanuh bantow w najnowřchich družinach ma na přehedań **Bruno Ratusch w řufowje.**

Towarřtvo Serbskich Burow za řalbiczańřku wosadu zmeře njeđzelu 17. julija popořdnju w 4 řodžinach řhřomadžiznu pola **Brězanec w řalbicach.** **Řřchedřhřtvo.**

„Zaplać Bůh!“

wupřajam wřitkim, kotřiž řu haě dotal našu młodu wosadu, kotřaž je najkhudša a najpotřeřniša we Łužicy, podpjerali, wosebje tež braře a kwasnym řosćom w Smjeķećach a Hrańcy a za nahladny řar, w dzensniřim řisle kwitowany. řrošu nanajwutrořniřo, zo by řo tež dale lubosćiwje na nas spominało. Na cyrkwi mamy hiře wjele dořha a k tomu řřebamy nuznje řulu a keřchow; nětkle khowaja řo katholicsey po lutherskim wařnju, dokelž katholicski řuchowny na keřchow njeřmě.

Michał řewěik, kapłan w Lubju.

Řřchěm tym, kotřiž řu řo za wupřehenje řala w řernjanach řarali, řo najwutrořniřoho řřakuje

řpewarřke towarřtvo za řalbiczańřku wosadu.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicjach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Sudowny časopis.

Wudawany wot towarštwy ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 30.

23. julija 1898.

Lětnik 36.

Mašji Pražscy studenczi

— pokračujemy z čísla 28 — njejsu w Prahy w tajkim strašce, kaž so mluwuje — ani w čelěnym, ani w duchownym. Šchtóž hinať praji a pišce, pať Prahi njeznaje, pať nochce znacź. Sy-li čłowjek džewjecz lět za sobu w Prahy był, směsch drje sebi rozjud dowolicź.

Raž we wulkich městach wschěch, mašch tež w Prahy prózdnikow. Čzi su wschudźom, hdžež je so hara zebrała. Mašch professor stawiznať by rad wo tutych džiwnych ludźicach powědať. Dróha ma swoj wschědny napohlad. Erjedža ježdža wozy, po bokach du ludžo, abo lěpje, chwataju ludžo. W městach je pschecy nužno. Čzas su pjenjezy. Nadobo wutroczi z kafarow kompanija wojakow z hudźbu — a hundom mašch dróhu počnu — nje-wojakow. Pšchěd wojakami, za wojakami, z wobeju bokow wojakow šupa w tafce, po pschypadže hwiždajo čyrjoda ludu. Su to hólcziška a tež starschi pacholjo, w storhanych kabatach, někotři hjez koschle, w džiwnych klobukach a čjapach, z kónčkom trubki w zubach. Šchtó wě, hdže je trubka zběhnjena, kupjena njeje, franjena z rědka. Podarmo so prašchěsch, z wotfel je lud so wzał: je tu — a dočź.

Hdy by w samšym čzasu w susodnej drózy cyhel z třěchi padnyť, by so tam podobna smjetanka zhromadziła — hdy byschtaj so na druhi kónč dwaj zwadziłoj — tohoranja.

Zo pať so ludžo zwadža, to je wschudźom. Zo je na wsach tež, jenož zo tu pschihladowarjow telko njeje. Wjes ma jenož 150 wobydleri, nje-móže potajkim 150 prózdnikow měz.

Zo někto we wulkim měsčezje, hdžež dwě narodnosćzi naměschanej sydlitej, tež druždy narodnosćina zwada nastanje, je to džiw? Njeje, čzim mjenje w Prahy, hdžež je Němcow horštk a hdžež z tutych mnozy, wosebje židža, do Čzechy radzi štorčza.

Tajcy mordarjo a rubježnicy, kaž njepšpeczełske nowiny Czechow rysuja, tużi nihdy njejsu. Schtóž so w Brazu pšchisťojnje džerži, njebudže pšchefežehany, dokelž je pšchypadnje Němc a němscy rěczi. Schtóž pak hewrjeła a sčeznuwa, tón njech tež sežehwi njeje. W žiwjenju je malo swjatych, a mjez Pražskimi »pepikami« drje hiščeje mjenje; tuž so nježiwaj, hdyž — dyršich-li jenožo z nich na prawe lico, či lěwoho njepošficezi.

Mly smy w Brazu kłodžili, dwaj, tšjo, šachturjo a wótse němski rěcželi, ale nam so za cyle 9 lět njeje włóška sšchyniwilo. Kopal wězo do Czechow njejsmy, ani němste kofardy jim mjez woczi tykali, ani po waschnju buršchakow z hejatym sochoriščezom w rukomaj a z czechatej cžapku na głowje po »Sřiebchach« a po Wjaclawškim — najwjetšej Pražškej drózy — kłodžili, kaž bychmy tu knježa byli. Wjeczor drje smy malo wukhadžowacž směli; hdyž pak smy směli, z revolverom w horšchězi njejsmy kłodžili, kaž loni w zymje někotři židowscy hepeljso.

Al tuž so nam tež ničo stało njeje. Al hdyž smy raz na šchleńcu piwa šchli — nam tež ničo ničo njeje cžinił, wscho smy dōstali, němste nowiny tež a k tomu cžěske piwo a »róžk«, kaž kōždy Czech.

Łoišche njeměry, wobžarnjomne, samo so rozemi — su nješwědomiezi ludžo zawinuli, sčeznuwarjo z rjemješła. Zo je so pšchi nich tež njeminowatomu wofno rozbito, šchtó móže pšche to? Pšchedštajče sebi rozhorjenoho cžłowjeła, hlada tón, hdyž e dyri? — Z wurazom pak tu z nowa wosřetujemy: serbskomn seminarej w Brazu, runjež je jako němski dom znaty, njeje so ani to najmjeńšche stało. Hdyž to knjez prašes, kotryž je sam Němc, praji, je to wěrnó.

Sčónec mēšaca junija bēchu w Brazu Palackoho swjatocznošče. Sčto je Palacký byl, cžesčezeny cžitar znaje. Al tutomu swjedzenjej pšchindže do Prahi lndu na sto tyšac. Al Praha bē změrom. Cžohodla? Dokelž so njeje sčeznuwało. Cyla Praha bē w swjatocznej drašče, kaž šče cžitali. Němste domy njebēchu wupšchene, serbski seminar tež nic, a šchtó pišche knjez prašes Rozinger: Alles ist ohne Störung verlaufen. Njeje to došče?

Z cyla je wotmolwa knjeza Rozingera, kotruž je wón »Kirchenblatte« dał, jara wuznamna a wurjadnje zajimawa. Wěpšchoho zakitarja serbski seminar njeje mohł dōstacž, hačž knjeza Rozingera. Tomu šluscha horce »Zaplacž Wóh« kōždeje serbskeje wutrobny — a tež z našchich šusodow dyrbi, šchtóž chce trochu prawa na šprawne zmyslenjo mēcz, **dyrbi** wznacž: Al tak to je, to džēn je cyle hinał wscho... Sčtōž by so hiščeje wo wēc zajimował, dopomni so na jene z poslednich cžišłow łoišchoho »Bošola«, tam namaka nastawł wo „Pražšich njeměrach“. Tón nastawł je po powěšczach duchownoho pišany, šwědka podawłow — tón nastawł pšchewědčujuje, a tola njeje tam daloko wšcha macžizna wužita, kotraž bē wužicž.

Ze wschoho, šchtōž smy napisali, cžesčezeny cžitar dowidži, zo Němc w Brazu njeje pšchedaty, zo serbski seminarist, njech je Němc, njech Serb, smē w Brazu němski rěcžecž, zo so jomu tohodla nještanje ani najmjeńšcheje kšchidwy nic. Zo pak študent njelhodži do Prahi haru hnacž, ale študowacž — to drje so tola samo rozemi — cžim bóle, jedna-li so wo khowanca seminara.

Tohodla so, serbscy starschi, nježiwajče, hdyž su waschi synowje žiwi a štrowi z Prahi so wrócžili — žiwi a štrowi, nic jenož na cžěle, ale tež na duschi, šchtōž wam pšchichodnje dopokažemy. Błožujemy so pšchi tym na

svoje nazhonyjenja, kaž na swědčzenjo wěščeje powołanoho swědka, knjeza
práfěla. (Bostracžowanjo.)

Kač je z Maczicžnym domom?

Wysoko nade wschě wokolne twarjenja wupina so našch nowy narodny dom. Je to haſle přenja polojca domu — ale hižo tač je impoſantny ... Serb, Mjeſerb pſched nim zaſtawa.

Samo ſo roženi, zo to njeſtaj nĕmaj pſchihladowarcej — ani Serb, ani Mjeſerb. Šdyž hižo tón wbohi čłowjek je tajke powědate ſtworjeńčko ... Tola wo tym dženska pomjelicžimy. Ani tym, kotſiž nimaju runje wutrobny na jazyku, njebudžemy myſlicžtow zbudawacž. Suſodej do toho rewira kſhodžicž, je njeđakna wěc — a ſkónčnje tola jenož zbudawanjo. K tomu ſmy haſle do pol: tuž naſ mjez tym kſwalba njenaduwa, hanjenjo, pſchikſodzenjo naſ malo jima. Šdyž wſchitko budže, kaž byčž ma, a chy kſchekraſny Lawſki rōžž jena kwadra — wobrocža ſo kriticowje — ſnadž. —

W jenej wěcy wſchał je jaſnoſčž nuzna. Twarimy jara wo ſo bnje. Tač rěča nam z hłoſom ſtarosčiwoho mudroho nana Němcy, tač nam poroſkija Serbja: Wly mĕli dawacž — a woni mjetaju. Ale njeje ani wo to. Kač ſo ta wěc zadani? Na dolh twarja — a počimjeja ſo, kaž bychu jenož poſkocžicž trejebali — a milliont by jim z kapy wuſkocžil. Šdyž ſo nĕtko dom njezadani — ſchto budže pſchiplacžowacž, ſchto daničž? Šim je lohko, nam potom zaſy kručy papjery pod nohi čžimnyčž: Lubodrohi ſerbski ludo! Kara je w blōcže: wuwjež nam ju z blōta.

Lubodrohi ſerbski ludo! Toho ſo njeboj. Šchtož ty tu powědaſch, to ſu ſebi čži, kotſiž čži ſtatok twarja, dawno pſchepowědali — pſchepowědali dželačž krocž, přjedy hačž je přeni kamjeń ležał. Z twojim kublom hoſpodarja mužowje, nic młodžency, rozhladni mužowje, nic nahta horca krej, ſwědomicži, nawěđžicži mužowje, kotſiž wěđža, kaſke zamokwjenjo na ſo bjeru — a kotſiž wěđža licžicž ...

A tučži mužowje ſu ſo pſchewědčžili, zo po čłowjeſkim rozomje twojej wěcy ſtracha njechrozy. Woni tež nimaju ani najmjenſheje pſchicžimy, pſched tobu ſchto potajicž — woni ſu kōždy wokomik hotowi, čži rozprawu podacž wo ſwojim hoſpodarſtwje. A tu ju zmĕjeſch:

Kač je z Maczicžnym domom? Po našchim rozomje derje.

Z přenja z našchim dolhom njeje tač zlc. Proſchu, licžče. Šchto je naſche, a ſchto ſmy ſebi počžili? Naſcha je ležownoſčž. Tutu je pſched lĕtami naſch njeſapomniuty Smoleč kupil za 60,000 hriwnow. Dženſa je ležownoſčž — njeđžiwajo na ſtary dom — ſama hōdna 70,000 hriwnow. Tón džel domu pač, kotryž nĕtko twarimy, budže 120,000 hriwnow hōdny. Tuž je naſche zamōženjo — nižto woblicžene — 180,000 hriwnow. Počžili pač ſmy ſebi pola mĕſčzanſteje nalutowańnje 90,000 hriwnow. A mĕnimy, zo z tym doſahnjemy! Budže-li trejeba, ſchto pſchipočžicž, wjele toho njebudže. Čžim mjenje, dofelž ſo, hđžeč jenož mōžno, hoſpodari — a to z wuſpĕchom. Tač budžemy na pſch. jenož za kaſhle cyk 1800 hriwnow mjenje placžicž, hačž ma architekt Grothe w nacžiſku.

A hačž te 90,000 hriwnow zadanimy? Haj. Na twarniſheču domu aija dženska hiſheče nawĕſchtk, zo ſu pſchenajecž hiſheče jene wulke kłamy,

někotre wobhydlenja w poskhodobach a mansardy pod tšěchu. Ale hižo to, sčtož je dotal pschenajate, kryje polnje naschu dań.

Tohodla smy w měrje a měnimy, zo z tym, sčtož smy natwarili, wobstojimy. Wšcho, sčtož woporniwójč naroda dale nawdawa, dawamy na dań, hižo za druhu položcu. A toho je hačž dotal wookoło 4500 hriwnow. Tak kšeske, hačž změjemy 20,000 hriwnow za přenje płaczenja na druhu džěl, kotryž budže wookoło 100,000 hriwnow płaczič, zapocznijemy tež z tutym — a zasy smy kručže pschewědeženi, zo wěc »póndže«. Pschedložimy měsčanskej nalutowańni položenje přenjeje položcy domu — a to samo zawěšči nam pomoc za druhu. —

Hšichže słowo wo tej wošobnosćzi. Tak wošobny našch dom njeje. Zo je z wonka masiwny, je derje rozmyšlene. Hdyž běchmy wšchědnu fačadu abo frontu twarili, bychmy lěto wot lěta wudawki za porjedženki měli. Abo měničje, zo je za naš někajka kólija dobra došć? Ně — to njetrjebali hačle nowe twarjenje stajecž. Serbski narod chce wěti pschetracž, tuž tež njech je joho dom twarjeny kaž za wěti. To je tež mysl našchjeju wótcžincow byla, Smolerja a Górnika. A taj wěšče njejstaj hordacžtaj byłoj. W jenej wěcy wšchaf běchtaj tola trochu do čšesče — a to, hdyž so jednašche wo jeju narod a wo joho čšesč. Tón rhy powahi pač je namrěl po nimaj nam — a mamy žadošć, zo by so zdžělil wšchomu narodu. Hdyž je so burej na wšy wotpališo, twari sebi tež po móžnosćzi spodobny a pschihodny statok. Sčtož pač jenotliwcej z naroda płaczi — to njemělo płaczič narodej w cyłku?

A po tej zasadž my twarimy. Twarimy po njej z dobrym šwědomjom a wědomjom, zo narod sčtodny njezměje.

Do Wožich radow zhladnyčž nam wězo móžno njeje. Ale to ani kralej, ani z mudrych najmudrišchomu móžno njeje. My wšchaf twarimy na pomoc Wožu: „Bohu k čšesćzi, Serbam k wužitku“ — tajke blyšchjezi so złote pišmo z wyšokich swislow na domje horjeka. Sčtož pač sam myšli, ličži, so prócuje — a na Woža jako kuty založt twari, tón njetwari na pěš, ale na založt, twjerdschi kamjenja zornowca.

A na twjerdym kamjenju, tu krotu dowěru khowamy, stoji našch dom nětko, hdyž je hišchje njehotowy — a budže stacž, hdyž budže hotowy. Wóh dač, to bórzy byšo!

Te »bórzy« pač mašch tež ty, serbski ludo, w rukomaj. Jenož jej wotewě sčchědrinuje, zo bórzy nastkadujemy 20,000 hriwnow, na druhu džěl domu trěbnych, přjedy hačž jón založimy. —

Telto, zo by nijez nami jasno byšo. Hdyž nam dawasch — a hdyž čje prošymy, zo by dawal, mašch tež wědžecž, za čjo dawasch a hačž tola podarmo njedawasch.

(„Lužica“ čisło 6, 1898.)

M. A.

Ža našche swóiby.

Jutry su so minyše a nimo je jutrowny čas. W nabožnym žiwjenju pokazuje so wěste wocžichjenje, dokełž rócžnej čžajaj swjatkow a hodow dalošo rozležitaj. Tola je čžisčina pschetorhujena pschěz mnohe swjate dny, kotrež tak spěšchuje nimo du, kaž pschińdu. Na rócžny čas hodow pschihotujemy so 4 njedželi, na jutry pač 6 njedželi. Kaž je nam advent čas wjefołoho

woczatowania naschoho Zbóžnika, tak je nam póšt čas pokuty. Cyrkwi je su we woběmaj časomaj polnišche, na wschědnych dnjach kemšerjow wjacj dyžji hewaf. Wosebje pak je wopyt spowědnych stołow w počje a adwencje najnadobnišchi. Pšched jutrami z wjetšcha pšchihotuja so škulste džěczi na přenjo-razny wopyt swjateje spowědže a na přenje dōstacžo najswjēcijišchoho sakramenta woltarja — a tole je, šhtož mje k pisanju pohnuwa. Njeprajcže, zo tym stom-džik; Bóh tón knjez nam zasy jutry a póšt wobradži! Šchtóž ma woczi, dyrbi widžecž. Potajkim trach njetrjebawšchi pisam? Ow ně! Maja woczi a njewidža, — mjenujcy mnozy naschich starschich. Khwalobnje namafa so tu a tam swójbja, w kotrejž nan a macž swoje džěczi k spowědži a swjatomu wopravjenju pšchewodžataj; ale tych je bohuzel mało. Wjacj je tajkich, kotřiž so wo tele naležnosče swojich džěczi dale njestaraja, hač šhtož draštu nastupa. Mało je nanow a macžerjow, kotřiž swojomu džěcžu pomhaju, sebi swědomjo pšchepytacž, a tola njeje wjetšcha dobrota za džěcžo wumyslana, hač zo so macž pšchi tymle wažnym štuťku jako joho pomocnica wopofaza. Šdyž so džěczi wudawaja, hdyž do šchule du, hdyž na službu čahnu, tehdom so starschej šarataj — pšchi najwažnišchich kročelach žiwjenja nic. Widžu-li džěczi pola swjateje spowědže, pšchi bližje Božim, pytam tež starscheju tam. Wědajo su tola pódla, hdyž hólčec knófsi, hdyž holca družězi. Albo njebychu snadž chyli pódla bycž, hdyž by so jich džěcžo k wosobnomu knjezej k bliđu pšcheprosyło? Tehdom maja zawěcže khwile doščj, sobu hieč. A najwosobnišchomu bliđu pak, k swjatomu wopravjenju, njechacže wasche džěczi pšchewodžecž? To je zrudny dopofaz wo tym, šhto sami do Božoho bliđu dđeržicže. Wěšche tola njedawno holca přeni raz pola swjatoho wopravjenja. Šdyž měšchnik wot woltarja kročesche, zawjertny zo hólčizsto, hač so jej drašta zaischlipny a čžerjesche z cyrkwi je. Wy-li macž sobu byla, by holca tola khwilku dleje dyrbjala pšchewy- wacž w džatnej modlitwoje za dōstatu wulku hnadu.

Njeje zawěrnno wjele žadane, hdyž měnimy, zo mataj starschej tehdom swjate sakramenty dōstacž, hdyž jeju džěczi. Wjacj krócž pola naš wob lěto kōždy k swjatym sakramentam dže. Kať rjane by to tola waschnjo bylo, hdy by chła swójbja z jonym dobom šchła. Měšchnicy njebychu pšchěz to wjacj džěla měli a bychmy we swójbach tak rjec wurjadne swjate dny widželi; dokelž, hdyž by chly dom pola swjatych sakramentow pobyl, měla chly džěn swjata čžiščina a pšchezjenosč w domje knježicž. A k swójbje škuscha čželedž. Njech tež ta so napomina, zo ze swójbju hospodarja na tym samšnym dnju k swjatomu wopravjenju khodži. To by rjany, haj, najrjenšchi zwjazt byl mjez čželedžu a swójbju. Albo mamy trach hospodarjow, kotřiž njewědža, hač čželedž do chła swoje cyrkwinste winowatošče dopjelnja? Haj, mamy tajkich, a w tajkich domach tež šchpatuje stoji z kublanjom džěczi. Šchtoda to za jenotliwoho, šchtoda za našch chly uarod.

* *

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyščina.** Mijeny šchwórtk bušhtaj we wurjadnym posedženju tachantšchoho kousistiora wot najdostojnišchoho knjeza biskopa a tachauta Ludwika dotalny knjez kapitular kantor Hermann Blumentritt za seniora a za nowoho kantora dotalny knjez kapitular scholastikus Surij Luscžanski pomjenowanaj. Za nowoho kapitulara scholastika wuzwoli najdostojnišchi knjez biskop a tachant z pšchihofowanjom noweju knjezow seniora a fantora knjeza kanonika a fararja Sakuba Škalu. Hačž na dalšche tón tež jaračstwo

dale powjedže. Spomnjenych knjezow najdosťojniſchi knjez biſkop hnydom tež do nowych zaſtojniſtwow ſwjatoczuje zapoſaza.

— Naſch ſoburedaktor, knjez tachantſki předať Schewcziť, je ſo k poſylnjenju ſwojeje kſpreje ſtrowoty na 4 njedžele do móříſkich kupjelow Winz na knje Rujanje nad baltickim (naraſſchim) morjom podať. — Knjez kaplan Faub Nowak a knjezaj wučerzej Scholta z Radworja a Symant z Baczonja ſu ſo na puč do hnadownoho měſta Maria Zell, dale do Triume, Triesta, Serajewa w Boſniſkeje a Wuherſkeje naſtajili.

W **Ahróſjeicach** ſu w tamniſkeje farſkeje cyrkwi wulkotny twar začeli. Wjeťch cyrkwyje běſche dotal runy, drjewjany a hlinjany. Dofeľ počinaſke dodžeřeč a wobnowjenja potrebaſke, a dofelž bě čas, zo by cyľa cyrkež znuťka ſo ponowila, je knjez ſarať Can. Wernať wobzamknul, cyrkež wjelbować dač. K tomu dyrbja ſo najpředy nowe krute ſtolpy murjować, zo bychu wjelb njeſč mohle. Stare ſtolpy ſu w tu khwilu nimale zwottorhane, tež hižo na nowych murjuja. Cyľu mócnu třeču ſu čeſťlowje wuwjazali. Hižo běchu w Ahróſjeicach počeli dželač, tuž ſebi prajachu, zo by najlěpje bylo, pſchi tej pſchiležnoſeji hnydom cyrkež powjeťſchicž z tym, zo preſbyterium pola wulkoho woltarja won ſtorča a rozſchěrja tať daloko, kaž nčetiſcha pſchitwarjena kapala doſaha. Z tym ſo potom dwaj nabocznej runaj za dwě kapali dobudžetaj. Cyľa cyrkež je nětkle zarofchtowana z mócnymi rjadami, pod wjeťchom pať wiſcho z deſkami krucže zabite. Najebać wſchu kędźbnoſež pať naſtawa tola pſchi torhanju wjeťcha a ſtolpaw — kaž hinať byč njemóže — wjele proča. Zo to kęmſcherman lubo njeje, móže ſo wěrič, tola njech ſo ſpoſoja, čzim bóle budže ſo jim potom we wobnowjenjej cyrkwi ſpodobać. Najſwjećiſke je do kapale pſchewjeſene, a na dželaowych dnjach ſu kęmſche rano w 5 hodžinach, dofelž dyrbja potom dželaui ludžo hnydom započeč; njedžele a ſwjate dny pať ſu polne Bože ſlužby w zarofchtowanej cyrkwi, kaž je to loni tež w Budyſchinje bylo. Piſchewemu Ahróſjeicam, zo by ſo wulkotny twar z Božeje pomocu zbožownje pſchewjeđl a derje poradžiť. — Druhi wučer, knjez Renner, na ſčěhwłach ſtraſchnoho panjenja na zemju čežcy khory leži; hač dotal je nadžija na wotkhorjenjo hiſcheže jara ſkaba.

— Proceſſion do Wölmſdorfa pónđe lěťa, kaž hewať, po raniſchich kęmſchach z Ahróſjeic 14. auguſta. Dofelž je ſwjeđen Do-njebjeſwazača ſwjateje Marije lěťa pónđelu, njetřeba ſo žadny dželaowy džer nětkle na žnjach ſtomdžicž. Chce-li ſchťo ſo z Radwořkeje abo měſczanſkeje woſady wobdželič, móže po raniſchich kęmſchach hič hač do „Kleeſchenki“ wyſche Demjanow (hđež proceſſion ſwacji); ſchťož pať chce ze železnicu jęcž, njech z čzahom 10 hodž. 47 m. z Budyſchina na Wjeleczin hač do Ğornjeje Wjazoncy (Ober-Neufirch) wotjědže, hđež ſo z proceſſionom runje w prawym čahu zetka. — Bóh luby Knjez chel nam rjane wjedro ſpožecič k domkhowanju tať rjanych bohattyh žujow. Botom chcemy z prawje džatownej a wjeſolej wutrobu tón puč čžinič, zo bychmy Bohu wopor džata pſchinjeſli a Macž Božu nutrenje poſtrowili. S.

Z **Malbic**. Naſche burſke towařſtvo mějeſche njedzeli 17. julija poſedzenjo. Wopyt bě ſnadny, jednanjo čežnjeſke ſo k ſkazanju hnojow, ſymjenjow atd. Knjez kubleť Lebza pſchinjeſe horſtku kloſow ze ſwojich polow, wurjadnje rjanych, na 7 colow dołhich. Wone ſu z domjacocho ſymjenja — a woſebeje pſchiſpomnieč ſo ma, zo je rožka lěto »wotpočowala«, předy hač

bu syta. Z wjestscha so hewaf powěda, zo so symjo, kotrež bě wotpoczowało, wuhywacž njesmě.

Ze serbskoho kraja. Čzas žnjow je dóschoł, čas wurjadneho napinanja a džela najchich ratarjow. Žita stoja powšchitkownje rjane — Bóh dał, zo wšhelka schkoda na nje njeprichisla — a wšcho so rjane domoj khowało — lěpje dźiži loni. Lěta je dotal zyma było, skoro kaž nazymu. Žnjeńcarjo so njeponča — křiba zo je piwarcam czopło . . .! (To njeje wěrnó!)

3 cyloho swěta.

Sakska. Soho Majestosež kral Albert je psched krótkim zas na swoju khorofč — krawjenjo — poczerpil. Zo tajka z křiwilemi wustupowaca khorofč lubowanoho krajneho wótca kóždomu šwěrnomu poddanej wulku starosež pschihotuje, so samo rozemi; tola kral sam je, kaž so křichji, pschi tom měrný a sebi pschewulleje staroseže nječini. Nětko su krawjenja zas pschestale, a je kral zas kaž hewaf žiwý, a swoje porjadne džela pschijał, tola je hiščeže křětro zeslabjeny. Zo pak so dosež strowy čzuje, je z toho widžecž, zo chce pjećza w tutych dnjach ze swojej wyjokej mandželskej so do Minchowa k wěrowanju swojeje čety, pryncesny Sofije, džowki bayerjskoho prynca Karla Theodora, a potom do Tegernsee podać. — Narodny džěn kraloweje, 5. augusta, čhetaj Seju Majestoseži w Khefeldže šwjećicž.

— Archiwójwodowa Marija Sozefa pschijedže 25. julija ze swojimaj synomaj Karlom (kiž je hižo 11 lět) a Maximilianom na něcotre njedzele do Hofsternis swojoho nana, kralowstu Wysokofč prynca Surija, wopytačž.

Němiska. Soho Majestosež kejžor Wilhelm je so z wulkim pschewodom na pučowanjo do Schwediskeje a Norwegiskeje podać.

— Dofelž je pschi poslednich wólbach na němiski sejm wobdželenjo wolerjow šlabšje bylo, dźiži přjedawšje lěta, chcežja wschelacy město wólbnoho prawa wólbnu winowatosč zawjedženu měčž, a zo durbja so mjena tajkich, kotřiž so wólbny wotwofakuja, wzjewicž. Druzy zas žadaja za tym, zo bychy wólbny po jenotliwych powołanjach so stale. Najnowišcha iměšnosč pak je, zo chcežja wědžecž, zo chce centrum něčzišče wólbne prawo pschemenicž (!)

— Za nowoho biskopa w Fulda je tamniški domowy farat Albalbert Endert wuzwoleny.

— Za nowoho biskopa w Rottenburgu je Dr. von Linsenmann, dotalny stawny professor theologie w Tubingach, wuzwoleny. Njeboh biskop Reiser, joho přjedownik, běšče joho sobušuler a z nim wutrobne pschecželeny.

— Dofelž w Dancigu tóšicht Polakow pschebyma, běchu woni po dolhich a mnohich próstwach šlónčnje wot biskopa tamnje diwcehy pschilubjenjo dóstali, zo budže so w jenej Dancigskaj cyrkwi kóždu njedzelu pólski předowacž. Pschecžiwno tomu wobrocžichu so tamniški fararjo na bamža. Tón pak je jich po dokladnym pschepytanju naležnosče wotpokazał a porucžil, zo maja so po biskopowym postajenju zložowacž. Wobžarujemy, zo samo katholiccy duchowni pschecžiwno Polakam wustupowacž počinjaja a to hiščeže w nabožnych wěcach. Čzim bóle pak so wjeselimy, zo swjaty wótč wšchě ludy a naroby z jenatej lubošču wobjimuje a so po podkřóčenych horjebjerje. Pola njoho bychy tež Serbja, by-li hdy trjeba bylo, polne prawo dóstali.

— Pschecžiwno Polakam chcežja nětko tež z duchownymi brónjemi wojowacž špytačž. W Šdanisku (Danzig) chcežja němisku technisku wysoku škulu a

w Póznanju němsku krajnu knihownju založić. Zo so tu nic jeno wo wójni pšhecziwo Polakam, ale tež pšhecziwo katholickej cyrkwi jedna, je lohey spóznać.

Schpanisko-amerikanjska wójna je z tym do noweje kolije pšchischa, zo je pšchisstaw Santiago so podał. Schpanisce wojacy so do Schpaniskeje pšchewjezu. Z wopředta so zdaše, zo po padže Santiaga so nětko bórzyj měr wobzamtije, to pak so po nowisich powěšćach wěrje podobne być njezda; Americejso, kaž jo zda, hišćeje na to du, Schpaniske brjohi same nadpadnyć. Z proklamacije Americejanow na Kubanjanow provincy Santiago móža tućzi widžec, zo Amerika na to njemysli, Kubu jeje wobydlerjam zawostajec, ale zo chce Amerika tule rjanu čašec sama zjěc.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy léto na 1898: kk. 544. Jakub Mječela z Budyšina, 545. Jurij Kral, faraš w Dubinje.

Za nowy Macičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3368 hr. 84 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 2 hr., „Wlada“ za knihi, wot k. fararja Dučmana jej darjene (nadobny knjez darićer budže drje přezjene z tym), 10 hr., Rozkolnicy 3 hr. 44 pj., faraš Jurij Kral w Dubinje 10 hr.

Zapać Bóh wšěm dobroćerjam!

Słowo serbskim towarstwam!

Dawno hižo žadachu sebi serbske towarstwa, so zjednočić k jenomu cykkej, so zhromadzić do jenocho krutoho mócnoho zwjazka. Tute žadanja bliža so k dopjelnjenju! Slubjenja, zawdate njeźelu 10. julija t. l. w Njeswaćidle, stajamy bjez komdženja do skutkow. Rjanym słowam dajny slědować hišće rjeńše skutki! Serbske towarstwa, narodne, spěwanske, burske, nalutowanske abo kajkomužkuliz nadawkej sće so hewak zjednočili, Was wšěch napominamy, zamkće so bromađu k pilnomu džěžu za čestne wobstać našeje lubeje serbskeje narodnosće, za khowanjo našich najdróžšich narodnych kubłow. Žiwjenjo a być našoho maľoho serbskoho luda stoji na skalnym podložku Božoho słowa; pobožnosć, kraloswěrnosć, lubosć k wótěinje, džělawosć a zlutniwosć su joho dawno připóznate počinki, runja sylnym murjam wobdawaju wone našu narodnosć. Je zakhować, dyrbi być jenički zaměr našich prócowanjow! Přede wšim pak budžemy so zdalować wšěch politiskich prašenjow!

Bjez komdženja hotujemy so, naš nadawk dopjelně a wobročamy so z tutym na wše serbske towarstwa, zo chcyli skerje a lěpje wo tutej naležnosći pojednać a sebi wuzwolić z poľnomocu wuhotowanych zastupjerjow. Kónc tohole měsaca abo spočatk přichodnoho złowamy jich do Radworja (za tute městno smy so skónčnje rozsudžili), zo bychmy tam dokładnje wuradžowali wo „Zwjazku Serbskich Towarstwow“, wo joho zarjadowanju, nadawku a postupowanju. W bližšich dnjach rozsećelemy na Was, tak daleko kaž Was znajemy, nadrobne přeprošeno.

Stawy serbskich towarstwow, mužojo serbskoho luda, wopomńće, zo je přede wšim Waša winowatosć, muž při muži wustupić za krasne horka spomnjene zaměry, tohodla dajće spadnyć wšěm maličkostnym nahladam.

**Nakhwilne zarjadnistwo
wubjerka „Zwjazka Serbskich Towarstwow“.**

XXIV. Hłowna skhadźowanka serb. stud. Młod.

změje so w **Malym Wjelkowje 6., 7. a 8. augusta** w **Gaeblec** hosćencu. Sobotu 6. augusta popołdnju w 5 hodź. zhromadźizna wubjerka. Póůdźelu 8. augusta je wulět. Tež hosćo su lubje witani.

Wulki wubjerč židžanach bantow w najnowšich družinach ma na pšchedań **Bruno Ratujow w Kulowje.**

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 31.

30. julija 1898.

Lětnik 36.

Eucharistiski kongres w Brüßelu

je tak wulkotny swjedženj był, kaž dotaj hišćeje žadyn druhi podobny. Pšchi wotewrjenju zjězda běšče hižo 8500 wobdźelnikow zapisanych, a čzi běchu tež wobdźelenjo pšchi wulkim processijonje, njedzeli 17. julija, slubili. Někotři cyrkwinscy wječhojo drje běchu w poslednim wošomiu wotpowěšć dycbjeli, mjez druhimi tež kardinalaj Gruscha z Wina a Langénieux z Reimsa, a tola běšče pšchi zhromadźiznach pšchez 30 biskopow pšchitomnych. Runje tak běchu mnozy najnahladnišči wobydlerjo města pšchitomni. Pšchi nabožnych swjatocznosćach wopokazachu so wšče cyrkwy jako pšchemale. Wšchědnje běchu rano a wječor w cyrkwach swjatocznosće, kotrež mējachu biskopja; za přėdowanja běchu najšlawnišči přėdarjo z Francózskeje a Belgiskeje, jesuicza, benediktinjo a domitanjo pšcheproscheni.

Najhordoznišči dźěl cyłoho swjedženja běšče swjatocznny procession k čzešćzi najswjećišichoho sakramenta, kotryž so, hižo ze 400 lět sem, kóžde lěto druhi abo třeczu njedzeli měsaca julija w Brüßelu wotbywa. Na 12,000 wošobow je wobthad z Najswjećišichim sobu dźeržalo po Brüßelskich drohach, kotrež běchu ze stotysacami wobstujene. Kardinalaj Grossen a Vanutelli po rjadu Najswjećišiche njesěchtaj; 31 biskopja we wulkim ornacze z mitru a štabom pšched nim kroczachu; přjedy nich dźěchu sta a sta pralatoiw, fanonikow, farřkich a rjadnych duchownych w rochetach a ze stolemi a syły alumnow: 4500 sobustawow wšchelakich katolickich towarstwow dźělaczerjow, mjez nimi tež němiske towarstwo rjemjeslnickich, wšchitcy z khorchowjemi wošebity dźěl we wulkotnym processijonje tworjachu; wulku ledźbnosć tež wubudžachu wšchitke sobustawy cyrkwinckich pšchedstojiczerstwow z Antwerpna w bohatach historickich draščach, kaž tež dołhi rjad někotrych stow khorřkich hólczatow, kotrež swoje jasne hłohy k čzešćzi najwjetšchoho potajnstwa naschjeje swjateje wěry zanošchowachu.

Za Najswjeczijšim dźěchu minister znutrkownych naležnosćow, ministraj Becrnaert a Woeste, minister hrabja de Mèrode-Westerloo, wšchelacy hrabjowje, mnozy senatorojo a zapóslancy, sobustawy najwyschšich sudow, wysocy zastojnicy a privatni ze wšchěch powołanjonow.

ProceSSION móžejše dla njesměrných sylow ludu, kiž bě wšchě drohi wobstupił, jeno pomalu do přědka. Policija bě wšchě móžne pschihoty činiła, zo by pucź prózdny wostał, přäsident policije sam wšchitko nawjedowawše, tola njebě móžno tajkim sylam ludži dowobruć.

Wšchi wšchim pak dobry rjad wosta. Brüßelskej dwaj časopisaj swobodnych murjerjow „Independance Belge“ a „Petit Men“ a jimaj podobne nowiny „Chronique“ a „Gazette“ běchu zjawnje najkruczišeho pschecziwo processionej pisali a hišćeje pjatł sebi wšchu móžnu prócu dawali, zo bychu wšchěch prózdničkow a njesmanitkow, kotrychž ma Brüßel dočez, za njón schezowali, haj, sobotu běšče powěsč po cylim měšče rozschěrjena, zo ju w klamach tysacy piščežalkow a trompetkow pokupili, z čimž bě hólčizfam dočez jasnje prajene, kať dyrbja procession pomitacž — tola nic najmjenšche molenjo so wulkotnomu wobthadej njepschihotowa. Samón spław ludu pokaza, zo ma hišćeje wjac pschistojnosčeje a pokory, hač tamni „zdžělani“ ložnicy.

Ruski wjerch a katolski duchowny.

Wšchi swjedzenju stoletnych narodninow slawnoho čžěfkošo stawiznarja Franca Palackoho pobn w Prahy tež ruski wjerch Andronikow. Tutón wysoki knjez zajimowawše so nic jeno za narodnosč, ale runje tať jara tež za nabožnistwo; tuž zwjeseli so wosebje, zo bě lěta rektor čžěfkeje university — najwyschšcheje šchule — měšchnik, profesjor bohosłowitwa, dr. Eugen Kaderáweť, kotryž je nimo toho rjadowy abo kšchtyrski duchowny. Wórzy poda so wysoki ruski hóič k njomu, zo by joho ze swojim wopytom počesčizł a — — proschěšche joho wo měšchniske požohuowanjo, hdyž bě k njomu zastupil, a runje tať, hdyž woteńdže, a dšta je — kať drje směny zhubacž — klecžo.

Potom wobhlada sebi wjerch Andronikow kowitk archybiskopa Arnošchta, t. r. dom za studentow, kotryž pod dohledom a nawjedowanjom katolskich duchownych stoji. Teč tu so zwjeseli, zo tu pobožny a nabožniski duch knježi a rjekny: „Wola naš w Ruskej so nicžo bjez Boha njezapocžina a njeskóncža; nabožnistwo pola naš wšchitko wobknježa.“ Wězo slyšchachu to zhromadženi knježa z wulkej radosčzu a rektor Kaderáweť njezabu pschispomnicž, tať mały je rozdžěl we wěrye mjez Rusami a mjez katolskej cyrkwiu a kať suadnje mohł so wulki ruski narod z našchey cyrkwiu zjednocžicž, hdy by so schisma, t. r. dželenjo, wotstronilo, hdy bychu Rusojo bamža za widžomnu hlownu cyrkwiu pschipožnawali. Skóncžnje dojedže ruski wjerch tež na hórku Hradečany do hrodu kardinala archybiskopa Schönborna, zo by joho jako najwyschšeho pastyrja katolskich Čzechow postrowil, tola njemóžejše to po swojim pschecžu dospołnje wuwjesč, dokeťž bě archybiskop wotjěl.

Wěmy derje, zo jedyn Rus hišćeje wšchity Rusojo njejsu, ale njedžiwajo na to směny so tola tež my, jako katolikoj a Serbjo, nad tym wjeselicž. Z najmjenšcha to je z tohole podawka widžecž, zo zjednocženjo nawjecžorneje (katolskeje) a narańšchey cyrkwi njemóžne, haj, ani tať nimo měry čžěfke njeje. Wo tym je tež swjaty wótc Leo XIII. pschewědčeny a z džěla su joho prócowanja w tym nastupanju hižo wušpěch mēle. Mjez

šlowjanskimi biskopami je so pschede wschěmi wo to zajimował a za to džěłak šlawny khorwatski biskop Jurij Strožmeier w Djatowje. Tón wida pschi škladnošći tysačlětnoho jubileja swj. Methodije krašny, tež do němežiny pscheloženy list na wschěch, wosebje wotšchěžepjenych Šlowjanow. W nowišim čzaŕu je P. Pierling, jam Rus wot naroda, nětko katholicki měšchnik w jesuitskim rjědže, wulku knihu w francóžskej rěči wudał, w kotrež wschě prócowanja wo zjednocženju džěleneju cyrkwiwoj dokładnje wopisuje.

W našchim małym časopisu njemóžemy drje wo tym wjele pišać, tola na někotre nam jara blizke wěcy směmy tola spomnieč. Šchětož je stawizny konwertitow čital, je namakał, zo su so jara mnozy na zastupnu próstwu swjateje Marije do praweje cyrkwy wróćili. Rušoj o pať swjatu Mariju jako macž Božu jara, haj, wulcy jara čžešćuja a to je wěseže dobre znamjo pobožnoho, nabožnoho a za cyrkwiške wěcy so zajimowacocho zmyslenja. Dale maja Rušoj mnohe a bohate kłóšchtry (pschěz šydom štow), čžešćuja jara mnohich samnych swjatyh, kaž my, wosebje swjateju Cyrilla a Methodija, zhrmadneju japoschtolow wschěch šlowjanskich ludow. Pschede wschim pať maja Rušoj płačiwje swjecznych biskopow a měšchnikow, najšwjeczijšich wopor Božeje mšchě a wschě swjate sakramenty. Na to džě tež wječch Andronikow wosebje pokaza. Šdyž mjenujey so katholicki měšchnik P. Maderáweť džiwasche, zo sebi Rus wot njoho požohnowanjo žada, wotmołwi tutón: „Šaj, wy seže měšchnik!“

Wjez mała mohł so čšlowjek pschi tym dopomnieč na šlowo našchoho žbóžnika, kotrež romškomu wyšchkej praji: „Zawěrnó, tajkeje wěry nješšym namakał w Šfraelu!“ (Mat. 8, 10.)

Wulki zadžewł zjednocženja je njepšchěželstwo mjez Rušami a Polakami; tola mały nastork a špocatk k wnjednanju mjez nimi šta so samne dny w Prahy, hdyž pólsky pišowacželjo wot ruškich nowinarjow sebi žadachu, zo dyrhja šprawnišejo a zunješniwišejo wo Polakach pišać. J. L.

Kejžor a šarar.

W čzaŕu, hdyž kejžor Napoleon w Rambouillet pschěbhwasche, běchu dny, na kotrychž ani koncertow, ani pschědstajenjow džiwadlowych njebě, zo by so kejžor po napinacym džěle z ministrami rozpjerschicž mohł. Wječžorj sebi zahnacž, hinascheje rady njebě, hacž z hračžom šhartow abo šchachow, abo damy. We wulkej zabawnej šali běšche džewjecž šbóčškow nastajanych, z kotrychž šriedžny bě za kejžora pschihotowany, jeli měšesche wón potrijebu, ze žanej hru so rozpjerschicž.

Sómu wječžor pschindže kejžor k šlidku, hdyžž rmiye šchachownica z nastajenjimi figurami štojesche. Kejžor šwiny šwojomu wulko-maršchalcy.

„Duroc“, woprašča so, „hrajecže šchachi?“

„Njehraju, najjajnišchi knježe.“

„Wytaježe někoho, kiž to móže, a proščeže joho, zo by ze mnu partiju zehrał.“

Šdyž běšche Duroc woteschoł, zo by kejžorowe pschěčža dopjelnił, wróći so Napoleon zasty k officirej, z kotrymž běšche pschěd tym so rozmołwjał, a ponědajče z nim dale. Duroc kšodžesche mjez tym podarmo wot jenušo k druhomu ze zhrmadženych.

Šako Duroc kejžorej rezultat šwojoho štaranja wozjewi, woprašča so kejžor, hacž je Rambouilletški mair (měščanóšta) pschitomny.

„Haj“, wotmołwi Duroc. „Widžach joho psched khwilku.“

„Njech sem pschiudže.“

Duroc wotendže a wróceži so za khwilku z mairom.

„Mairo“, džešče fejžor, „nimacže nikoho w měščce, kiž dokonja schachi hracž?“

„Sire“, wotmołwi měščzanosta, „farať naščeje farskeje cyrkwje hraje schachi, njemóžu pak rjec, hacž derje.“

„Nicžo wo to, to dosaha. Ze to pschistojny čłowjek, je tolerantny?“

„Sire, wón je jara čěščozomny muž a wschitcy w měštaczku maja joho jara rady a joho čěščuzja. To wěm wěščce.“

„Chcu so z nim spóznacž“, rjekny fejžor, a na joho rozkaz wuńdže maršchal ze šale.

Schtiwórcž hodžiny pozdžišcho zastupi do jstwy schědžiny starc, kotrohož njetajene, jasne a nimo toho powažne a čěščozomne pohladnjenje na wschitkich najlěpschi začiščež čzinješe. Nježorej pschedstajeny, pokloni so stare čěščiwje a postrowi joho, kaž so joho zastojnstwu a powołanju pschisłusčeše.

„Kujez farať“, rěčešče Napoleon, „šlyschach, zo hraječe derje schachi, a bych so rad z wami měrik. Prošču, šyjimoj so, tež prošču, hraječe tať kědžbnje, kažkuli móžno. A prošču, mje nješchonowacž, jeli hluposeč čzinju.“

„Sire, wobstaram tať. Něhdy cyle hubjenje schachi njehajach, ale nětk sym zawěščce wjele zabył. Šeli so zanjerodža wumjeksťwa, žhubi so tež hotowoseč.“

„To je wěčno, ale hra schachow njeje wumjeksťwo, je šterje mała wědomoseč. Džicže; runiž měničce, zo šče hotowoseč žhubił, ja mēnju, zo so lohcy wschitko zajn wróceži. Zapoczimoj.“

Farať pošyny so napschecžo fejžorej. Napoleon pomasa do lacowoho začka a wucžeže dwaj dwacecžifrankowskej a pschisłunyschi jedny z njeju, džešče:

„Dyrbimoj hru zajimawu ščinič. Budžemoj wo dwacecži frankow hracž. Wle wasche duchownste pjenježy šlusheja khudym a njebych chychł, zo byščeje jich wobjedženstwo pschimal. Kujez farať a Duroc budžetji šebi pomhacž, a jenať džěl bracž. Wby dacže swoje wumjeksťwo a Duroc pjenježy.“

„Wle Sire, wulko-maršchal suano šchpatnišeho wo mojej wědomoseči šudži, hacž wascha Majestoseč. Tón, kotryž je měł čěšč, wasch šwěđł we wójnach byčž, wě lěpje, hacž druzy, zo pschecžiwnicy Napoleonona nihdy njedobudu.“

Tajsi kompliment z naturškim a njetajenym hłošom prajeny, polubi so Napoleonkej bóle, hacž wschelake liščeženja joho dwórnikow; tohodla wotmołwi so pošmėwnyschi:

„Duroc tať derje jako tež ja smój nětkole wobaj waschej farskej džěščzi, kuježe. Tohodla njetrjebacže šebi staroseč čzinicž, zo žanoho z naju wušłecacže.“ —

Hra so zapocža. Běšče na kóždy pad zajimawe widžecž, kať tehdom móčny fejžor z pokornym starym duchownym schachi hraješe. Šlawny wój-woda, kiž běšče na wječšku swojeje šlawy a psched kotrymž so, kaž so zdaješe, škoro cych šwěť kkonješe, tón, kotryž pošł milliona ludži ze šobu wodžěšče z jenoho kónca Europy na druhi, ponuri so z hlubokej kědžbnoseču do šumanja drobnych šigurfow na schachownic, a joho pschecžiwnik w bitwje běšče starc cyle njewójniški.

Tón kórcž pak fejžor pschěhra. Pschěhra bórzy tež druhu partiju a ščecžu. Farať hraješe dale měrnišcho, ale ze špodžiwnej kědžbliwoseču a tať wuschitnje,

zo móžesche fejzor lédma wopšchimnyč, kať bu poraženy. Na kóncu pjateje hry, kotruž, so rozemi, Napoleon tež pschěhra, stany tutóu a rjekny so smějo:

„Kujez farať, seže mi křtu wučěbu dať, změju wužitt z njeje. Džens wječor sym nawuknył, lěpje schachi hracž, hač w běhu dwaceći lět. Póbił seže mje, kuježe, nješmilnje.“

„Wajcha fejzorſka Majeſtoſež je na kóždym druhim poľu nje-pschewinita“, wotmólwi farať, „a lédma jeno w schachach smě jo jej sehtó zuapšchecziwicz. Wajcha fejzorſka Majeſtoſež jeno pschěhrawa pschěkwatanja dla. Z časami jo rychłosež w šuwanju poradži, ale nie pschecy je rozmyslna, jeli nauđže pschecziwnika skladowo, sežerpnoho a wustojnoho.“

Zawěcže na to sebi ani njeponysliwšichi da tamón farať Napoleonej z tymi słowami druhu wučěbu a wosebje za strategiju.

Farať wza 5 křuchow złota, kotřež běšche dobył, a rjekny njeležo Durocej:

„Z tutych pjeněz poľojca wam sluscha, a druhu poľojcu rozđžělu mjez křudych.“

„Prošhu kujeza fararja, zo by tež moju poľojcu wzał a křudym daril.“

„Stanje so po waschim pscheczi.“

Mjez tym wukładowasche Napoleon pschitomnym winy swojeje poražki. Potom hišchže wobroczi so k fararjej a praji:

„Sym wam džakowny za něfotre hodžinki žadnej lubeje zabawy. Nětko budžecže wěđžecž, hđže mje pytač. Pschetož sym wam dožny, jeli nie wopyt, tola wotrmanjo. Nadžijam so, zo wam dobył zasy woteczerju. Kať starý seže?“

„Dwaj a sydomdžesat, Sire. Pschez. 45 lět modlu so za Francóžsku jako měšchik.“

„Wodleže so tež dale, kuježe, za Francóžsku a za mje. Nadžijam so, zo so bórzy zasy wohladamoj.“

„Sire, »bórzy«, to je zwažliwy wuraz, hdyž mi hižo wjele časa za žiwjenjo wjacj njewoſtawa. Wšchať tež w schachach po 72. šmjenju maľo wjacj ke kóncej woſtanje.“

Mjezetkaſhtaj so wjacj. Farať w Rambouillet wumrě lěta 1813 a fejzorſtvo bě mjez tym hižo blizko padej. —k.

3 Łuzicy a Saſſeje.

3 Budyſchina. Za zaľožomny křala Albertowy wuſtaw (katholſku polěpschěrnju) je so w Schěrachowje mjenšche kubko kupilo. Dolež wěc jara křwataſche a dlěje so wotſtorfowacž njechodžesche, je so kup hnydom wobzamknyč dyrbała. Kubko ma 45 kórcow grunta, z čožoň je 28 kórcow pod pluhom. Pschichodnje wo tom wjac podamy.

— Dolež je kujez wučer Šłodeńk w Radworju, kotrohož wuzwoľenjo za wučerja a kantora w Budyſchinje smy we swojim času wozjewil, tutoho zaſtojniſtwa so zasy wzdał, je miniſterſtvo dowoliło, zo smě kujez Jan Kjecžka, rodženy z Maľych Bobole, kiž bě dotal ſchuľski wikať w Žitawje, ſpomnjene měſtno wučerja a kantora w Budyſchinje pschijecž. Kujez Kjecžka 1. augusta swoje měſtno tudy naſtupi, dyrbi pak předy hišchže 10 njeđžel do wojaľow.

— „Serbſke Nowiny“ piſaja: Měſtno Budyſchinje je so rjana wotkaľanka doſtała. Žedny kujez, kotrohož mjeno so haľle po joho ſmjerczi zjawnoſczi

pschepoda, je měštru Budyschincej 50,000 hriwnow darik, mjez nimi 30,000 hr. na natwarjomy dom za bédnych z tym wuměnjenjom, zo dyrbi so z nowo=twarom najpozdnjšeho 1. julija 1899 započecž. Tónon dom za bédnych ma so twaričž na licy mjez žónskim hospitalom a pucžom na pohrjebnišćežwo f Tschorej pschi cyhelnskich nahypach. Kaž zhonichmy, je so mjeno daricžela zazuglowane na radnej kšěži zapožožilo a ma so halle po smjereži daricžela f powšchitownomu wědženju wotewrič. (Šdy by so tola tež „za našch serbski dom“ tajki dobročecž mjez Serbami nadejšoh!)

— **Twariski wubjerł Macžicy Serbskeje*** mějesche wot 17./5. 1897 sem 12 posedženjow, nimo toho dwoje posedženjo z wubjerkom Macžicy Serbskeje zhromadnje. Pschedynda běšche scholastikus Lusežanski, městpschedynda farač Mrózač, pismawjedžer rěčnik Cyž. Twariski wubjerł mějesche, kaž same mjeno wozjewja, wošebje twarske naležnosće domu wobitaracž, z měščanskej radu, z wokrjesnym hejtmanstwom wo planach jednacž, šchož njebě hjez zadzewow. Tak je so na psch. wjele tinty wupijało a papjery popijało jenicžkich swislow dla, kotrež na nadworinym twarjenju domu widžimy. Tute swisle je knjez architekt Grothe po staroserbsku modellowal — dokež wšchak je drjewjana konstrukcija swislow pschecžiwno Budyschskomu twarskomu rjadej — drebjesche so tuteje malicžkosće dla hacž f samomu ministerstwu hieč, kotrež pak je wšchitko pschizwolilo. Z cyła su nam wšchitke wšchnosće dotal pschecželne byle. Botom wupijowachu so murjeske, bldatške, čžesliške, šchlenicžerške a druge džěla, a pschijimache so po možnosći najtnišche, pschi tym pak dobre džělo. Wězo je twariski wubjerł tež pjenježne naležnosće na starosčži měł, požčenjej pjenjez atd. Starosčž wo nadobowanjo sředkow za twar domu je nětko financny wubjerł jomu z ramjenjow wzał. — Nimo wysche mjenowaných knjezow bywachu wuradžowanjam wubjerka pschitomni ff. Bartko, Nowak (kaplan), Smoleč, tohorunja architekt Grothe a twariski mištr Kaup — druhdy tež f. krajny twariski inspektor Schmidt.

* „Lužica“ čisło 6 1898. Naležnosće tow.

3 cyloho swěta.

Sakska. W lěče 1897 běšche w Sakskej 2051 Božich wóhnjow, a to 857 w městach, 1194 na wsach. Z wóhnjoweje potkadnicy (brandkaffe) wuplačži so městam 3,102,176, wsam 3,231,681 hriwnow. Z toho je widžecž, zo su měščanske wóhnje wjele drožšche hacž wjesne.

Wěmska. Wjele hary je poslednjeje dwě njedželi w Wěmskej dla telegrama kejžora Wilhelma na hrabju-regenta w Lippe-Detmoldže. Z dohlich a mnohich wadženjow je w tu křiwlu telko wěšte. Lippe-Detmoldski hrabja-regent žadajče, zo bychu wojaacy kaž jomu tak tež joho džecžom wojerštu čžesčž wopokazowali. To woni tež čžinjachu hacž do najnowšchoho čžasa, hžžž general na inspekciji pobu a wojerške počžesčžowanjo za regentowe džecžži zakaza. Šdyž regent generala tohodla f sebi požada, wotmołwi tón, zo ma poručžnosčž z Darlina. Tohodla so hrabja-regent z listom na kejžora wobrocžži; kejžor wotmołwi z telegramom, zo ma general poručžnosčž a zo regent žanoho prawa nima f tomu, šchož žada. Kejžor pak hiščežne wjac wotmołwi, wón sebi „ton“ zakazuje, w kotrymž hrabja-regent pišče. Cyła njejašnosčž je hiščežne w nastupanju lista, kotryž je regent pišal. Dóšž tón znaty njeje, njemóže so

tež kejžorowy telegram rozsudžecz. Kaž pišaja, je so hrabja regent na němſkich zwjazkowych wječchow z wokolnym listom wobrocził, w kotrymž wón wječcham rozprawu wo cyłej naležnoſeji podawa a so na to wobezězuje, ſchtož je so jomu ſtało.

— Wječh Wiſmark je trochu kručišcho ſthorjeł, tola praja najnowšche poměſče, zo za wječchi ſtrach wo jeho žiwjenjo žane pšehičimj njejsu; wón je ſlaby, ale porjedža so.

— Wójboda Ernt Günther Auguſtenburgſki, bratr němſkeje kejžoroweje, budže z katholickej Koburgſkej pryncesnu (jenož) w lutherſkej cyrkwi wěrowany.

Bayerſka. Pryncesna Sofija, najſtarſcha dźowka ſlawneho lěkarja wójbody Karla Theodora w Bayerſkej, bu na ſwjatu Hanu, 26. t. m., w Mnichowje z hrabju Törring-Settenbachom wěrowana. Maſchej ſakſkej kralowſkej Majeſtoſeji njeběſhtaj pšchitomnej, dokež jebi kral tajte wobezěčne pučowanjo tola zwěrič ujemóžeſche. Wójbodowa Sofija je 24 lět ſtara a jara wučena; woſebje znaje dokladnje pšchirodopis, fyſiku, chemiju a mnohe rěče, kaž woſebje pódla němſkeje doſpoknje wobknuježi francóžſku, ruſku a wuhěrſku, tež grekſku, jendželſku a arabiſku rěč móže. Hrabja Hans Wit Törring-Settenbach je 37 lět ſtary, ſobuſtaw ſtarſo hrabiſtkoho rodu, po wječchu Turu a Taris najbohatſchi wobſedźer Bayerſkeje. Wón je woſebiče wuſtojny ratar a tež hewak wyſocy zdžělany, kaž jeho mloda mandželſka.

Awſtrija. Kejžorſtwowu radu je knježeſtwo zamknyło. Kaž so ſlyſchi, nima wona w tom lěče wjac pomólana byč. Š tajtomu krunomu rozſudkej je knježeſtwo pohnuła lěwica w ſpomnjenjej radže, kotraž so na žadyu pad zjednač njecha.

Boharyſki wječh Ferdinand je ze ſwojej mandželſkej a ze ſwojim ſynkom Worjom ruſtkoho kejžora wopytal. Š jeho powitanju pšchidže jedyn wulkowječh, wot kejžora pólſtany, nic kejžor ſam. Boharyſke nowiny z pšchijeczom ſwojoho wječcha w Petersburgu ſpokojom njejsu. Wſpomnjenja hódne ſu ſlowa we wječchowym toaſeče, z kotrymž wječh ſwoju wjeſeloſej wupraja nad tym, „zo je kejžor knótr byl pšchi pšchijeczu jeho ſyna do křina ſwjateje prawoflawneje cyrkwy“. Z Ruſkeje ſtaj so wječh Ferdinand a jeho mandželſka ze ſwojim ſynkom pšchěz Barlu do Koburga podaloj.

Španiſko-amerikanſka wójna. Pšchi wſchim njezbožu, kotrež ſu Španičenjo we wónje pšcheczju Amerikanam dotal měli, dyrbi so ſchpaniſtim woſakam najwjetſcha ſhwalba dač, dokež ſu dotal woprawdže zmužiče wojowali. Šchtož je jich pšchewinyło, je pšchemóc Amerikanow a njedosaſhace ſrědk Šchpaničanom. Hdyž w rozſudnej bitwje pola Santiago mordarſke kule a granaty Amerikanow ſchpaniſke lóžje poſhpowachu a zničzenjo rozſhpowachu, wotmołwi ſchpaniſki wjednik Cervera pohladnywſchi na kanonowe wže ſwojeje lóžje, hdyž so jeho praſchachu, hže kanony ſu: „Te ſu hiſcheže w Italſkej!“ Dale a bóle so widži, zo je ſchpaniſke knježeſtwo jara loſkomyſlne a cyle njeſchpichotowane pšchpowědženu wójni pšhijało.

Ze zběžkarjemi na Kubje změja drje Amerikanowo hiſcheže ſwoju mužu. Zda jo z najmjenſcha, zo čile zwjazkownicy Amerikanow wjac ſobu čimic njechadža. Woni wopuſchčejeja jich a wotſaluja so do horow, wudawajcy, zo budža na ſwoju ruku dale džělacz.

Šchto dha čile zběžkarjo po prawom ſu? Ludžo, kotrychž prawnu licžbu drje ničto njeznaje, kotřiž so na wſchelakich měſtnach ſthowani džerža, bjez

hlownoho města, kotřiž hiščeže njejsu pospytali, někajkoho knježerstwa založić. Su to guerillas abo banditojo, rubježnicy, kotřiž wójnu ze wschěmi njesprawnymi frědkami wjednu, a to tak, kaž so w žanym civilisowanym kraju na cyłym swěće njeprichipózuaje. Su to ludžo, kotřiž domy a sydlisheča nje wobrónjenyh kubanskich wobydlerjow zničachu, doniž buchu wulke krajiny krasnje kupy kaž pućejny, ludžo, kotřiž ju cyle železniske cžabi a měrných pućowarjow z dynamitom sfóncowali, španiskoho wyschka morili, hdyž k nim z bělej chorhoječku jednacž pschińdže. Sich cžrijódy ju zběžane z Kubanow, cžornochow, wotpadnikow, renegatow a wschelafskich zšótnikow, wotplaw cžłowještwa z Ameriki a z cyłoho swěta. A tychle njetmanikow ju Amerikanojo tak dotho z brónjemi, municiju a cyrobu podpjerali, dóńž so Španiczenjo wjac džeržecž njemóžachu. Španiczenjo běchu zběžł cyle derje a lohcý pschewinyli, hdy bychu zběžkarjo sami na swoju móč stajeni wostali a wot Amerikanow lěta dotho podpjerani njebyli. — To su nětko zwjazkownicy Amerikanow!

Wschelcizny.

* (Wjane słowo njeboh kejzora Friedricha.) W Barlinskich dwórskich cyrkwjach je tón rjad poručeny, zo předač, hdyž na klětku pschińdže, pschitomne sobnštawny kralowskeje swójbny postrowi, pschod nimi so hluboko klonjo. Kejzor Friedrich tole ženje wuštacž njemóžesche. Wón tajke džiwanjno na swoju wosobu na swjatym měšče ženje nječerpjesche, a kóždoho předarja, kotryž měšesche na klětku w Bornstedeče abo Eiche stupić, dyrbjesche tamniški duchowny na to wosebje kedźbliwoho cžinicž. Swojomu dwórskomu duchownomu, kiž so joho jónu w tom nastupanju praschesche, da kejzor krasne wotmołwjenjo: „Schtož sym Wam hižo w Berchtesgaden prajił, to tež tudy placži; to ja nječerpju, zo pschod woltarjom na moju wosobu wosebicže džiwacže. Kažkuli naš cžłowjekow wyšokosč a postajenjo po Božim rjedže wonka w žiwjenju mjež sobu rozeznawa, tudy w cyrkwi smy my wschitcy jenacy, wschitcy jenak khdži hrěšćnicy a wschitcy džěczi Bože z jenakim prawom.“

Za serbski fond krala Alberta: H. W. Š. 4 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3376 hr. 58 pj. Dale darichu: »Serbowka« na kermušey w H. 4 hr. 35 pj.; za „Wobradženku“ 50 pj.; za „Lužicu“ čo. 7 1 hr.; Delanska Patentna Komisija 30 pj.; z hosćomaj wot dwora a wot lužiskich hór 80 pj. + 80 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobnštawny bratřtwa „Žězusoweje Wutrobny“ a „Zaposchtołstwa modlenja“ maja swoje dobre štufti a modlitny w mějacu augustu Bohu woprowacž: „Za cžěscjenjo Swjatoho Duča.“

XXIV. Hłowna skhadźowanka serb. stud. Młod.

změje so w **Małym Wjelkowje 6., 7. a 8. augusta** w **Gaeblec** hosćeńcu. Sobotu 6. augusta popońdnju w 5 hodž. zhromadžizna wubjerka. Póńdželu 8. augusta je wulět. Tež hosćo su lubje witaní.

Čiřičež Smolerjec knižicžiscžćenje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholiski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na póstó
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Judowny časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Judyŕhynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 32.

6. augusta 1898.

Lětnik 36.

Katholiska polěpsšerňa w Šhěrachowje.

Šwjedzeŕ 70. narodnoho dnja a 25lětnoho knježenja krala Alberta woŕtanje w cykej Sakŕkej wěcznje w džakownym wopomnjeczu we wschelaforych ŕstakach kŕšejezanŕske miłošće, kotraž buch u cylym kraju založene. Tež katholicjo Łužicy stajichu sebi wopomnił wótcziŕŕŕe lubošće k swojomu ŕlawnomu kralj. Próŕtwa (hl. „Kath. Posol“ čziŕlo 23 1897), zo bych u dary k založenju katholicŕe polěpsšerňje hromadžike, kotraž ŕjeŕe k wopomnjeczu džadnoho dwojoho ŕwjedženja nastacž, namala ŕmilne wutrobju. Hacžrunje dyrbjachu katholicke měŕta a wŕy za wuŕtawy, kotraž chycŕe ŕwětna wyschnošč we ŕwojich wotŕjesach založicž, po ŕwojich mocach pŕchinoŕchowacž, ŕkladowachu tola tež za najŕ katholicke zamě. Měmŕke wŕy wokolo Marijinoho Dola podawachu wschitke ŕwoje pŕchinoŕŕŕi, a wysche toho hromadžesche so tež tam wschudžom dom wot domu. W ŕerbŕŕej katholickej krajinje paŕ poŕŕicžachu dotal jeno někotre wŕy pŕchinoŕŕŕi z gmejŕŕŕŕich kajŕow, jakož je to „Katholiski Posol“ kwitował, a jeno we Wotrowŕŕej, Radwoŕŕej a Šchpitalskej woŕadže zběrachu so dary dom wot domu. A wobžarowanju je, zo někotryžkuli, kiž mohł ŕam nahladny dar woprowacž, tež druhim wotradžeŕŕe a tak za wěŕeže ŕpomožnomu potŕěbnomu wuŕtawej napschecžo džělaŕŕe. Druhy woŕkazachu so tež tudy, kaž druhdže, prawje liwcy. Pŕŕŕi wschitkich tutyŕch za džewŕŕach paŕ nahromadži so tola pŕŕež 15,000 hriwnow. Někotre nahladniŕŕe dary ŕu hiŕŕeže lubjene.

Wuprajamy džensa wschitkim wopornim darcizerjam jakož wschitkim tamnym knježim duchownym, kóŕŕiž dary dobroczimje

hromadžachu, a wščitkim, kotjiž naležnosć podpjerachu, wutrobny džak za wšchu prócu.

We swojim čzaju pišafche „Katholiski Wošol“ čžisko 24 1897: „Nowy wustaw ma we Schërachowje nastacž. K tomu budže žiwnosć abo małe kublo kupjene.“ To je so nětko stało. 31. julija 1898 bu tam Maufec kublo za 27,000 hrinnow kupjene, wopšchija 45 kórcow, a to 12 kórcow lěša, 8 kórcow dobrych kufow a 25 kórcow role, wščitko na jenym krusche zadu twarjenjow, kotrež su dobre, rumne a k spoczatkej wustawa dosahace. Žně a cych hospodařski inventar, 5 dójnuch krowow, dvě swinjeczi atd. su w kupje wopšchijate. Nowa hospoza bu pschistajena a druga čzeledž na kuble zwoštanje. Džěl zdalenyh polow budže pschenajaty a tohorunja rjana škala, kotraž je w lěsu. —

Dwoji wubjerł w Schërachowje zestupi, wužšchi, wobstojacy z knjezow fararja Keila, wyschšchoho tachantškoho hajnta Hejse a fusodnoho kublerja Töppela, kotryž ma nakhwilne hospodařstwo nawjedowacž a dohladowacž, a šchëršchi wubjerł, wobstojacy z knjezow wužšchoho wubjerka a hamtskoho sudnika Veidlera, měščzanosty Bogta, kantora Stoya a kantora Rusčzanškoho, kotryž ma zamóženjo wustawa rjadowacž a z wyschšnosću dale jednacž, zo by wustaw mohł škutkowacž započecž. Wychšchi dohlad změje tachantške konsistorium.

Zapocžatk bu tak z Božej pomocu sezinjeny, Bože žohnowanjo a čłowjeska dobročiwosć njebudže wužitnomu škutkej pobrachowacž a nadžijamy so, zo budžemy za někotry čas móč wozjewić, zo je wustaw wotewrjeny. —

Primicija a wotpušć.

Šchto primicija je, njetrjebam dolho rozestajecž. Kóždy je zawěšće tajku swjatocžnosć hižo jomu widžal a ju derje znaje, wosebje pał měščnik, za kotrohož je jena z najluboznišchich dopomnjentkow žiwjenja. Začzanške słowo „primicija“ woznamjenja po prawom přenjotny dar płodow, kotryž něhdy pohanscy Romjenjo swojim pschiboham woprowachu. Pšchi primiciji woprjuje neopresbyter — tak mjenuje so nowošwjecženy měščnik — swój přemi wopor Božej mišče swojomu njebjeskomu Wótcej. Tola nic kaž přjedawšchi pohanj a tež nic kaž Šraelitojo pólnje dary a krawne wopory žwěrjatow jako znamjo a pokaz na woprawdžity wopor kšchiza tu neopresbyter woprjuje, ale čželo a krej Žezusa Khrystusa samocho, kotrohož je ze samnjymaj rukomaj pschěžohnowal. Pšchi primiciji šwjeczi potajšim neopresbyter přemi wopor Božej mišče, kotryž je Bohu tak špodobny a pschitomnym tak wužitny, „zo samo jaudželojo měščnika wobdawaja a jomu pomhaja“, kaž šwjaty Khrystostomuš praji.

Tola wosebje chych w tutych ryncžkach Dwoju kedžblivosć na něšchto žložić, na něšchto, šchtož trasch wšchěm znate njebudže abo na čžož so čžasčičich pozabywa. Kóždomu je znate, zo neopresbyter na přenjeji Božej mišchi šwjate woprawjenjo wudžela, a to wosebje swojim staršchim, bratram a šotram a dalšchim krejnym pscheczalam. Stawa so tole tohodla, dokelž móža krejni pscheczěljo hač do třeczoho stawa — tutón šobulicženy — pšchi tutej pšchi-

ležnoščji po znatih wuměnjajah — spowědž, swjate woprawjenje a paczerje po měnjaju swjatoho wótca — dospołny wotpuŝt dobyč. Wŝchitcy druzy pak móža pšchit wobdžělenju na přěnjeje Božej mjchi norwoměŝnika wotpuŝt 7 lět a 7 quadragonow (7 × 40 dnjow) dōŝtač. Pšchiležnoščj k tutym wotpuŝkam budže ŝo pšchichodnje w běhu auguŝta poŝticež. X

Na pšchewodzenju.

Na pšchewodzenju pucžu běchu hiŝcheže ŝtopy kŝchijeŝkich toni. Budža tu pšchewodzenju swjate dni, njezmje-li je přjedy deŝchježik. A toho ŝo dženja boječj njetřebamy. Wŝchaf je ŝlōnce zaŝy taŝ wjeŝote zeŝchlo, wŝchaf rozhladuje ŝo zaŝy taŝ wjeŝele, taž hižo doŝho po ŝwojej mōdrej njebieŝkej čěri a po wotucacej zemi. K tomu zaduwa wot ranja kŝlōdny naletni dych.

Ž krotka: kraŝne naletnje ranjo. Ze wŝchěch ŝtronow kŝhwataju pobožni kemscherjo, a ptaczkow ranŝi ŝpěw jich pšchewodža k Božomu domej w zdalenej ŝarŝkej wŝy, hdžěž budža teŝ woni Boža ŝlawicj „z modlitwu a z kěrluŝchemi“. Čzrjōdki kemscherjow ŝo rozmnožeju a ŝtupaja ŝpěchniŝcho. Hladam na čaŝniŝ a widžu, zo budže woprawdu čaŝ. Šym dlěje ŝchoŝ, hačž běch myŝliŝ: je dže taŝ rjenje.

Alle ŝaraŝ z kŝhwanjom nječaka, čžělo dyrbi hiŝcheže do kemschi do rowa. Tohodla ŝadžach teŝ ja nětke ŝpěchniŝcho kroczele k bližkej wjeŝcy, kotraž ŝo wot nazdala ze ŝwojimi rjanymi burŝkimi ŝtatofami běleŝche. Tola k tym ŝo njeměrajach: čžělo, kotrež čyech pšchewodžecj, čžakajche w nižej kŝhudej kŝežcy z hliny a z deŝkow, a ze ŝkomu krytej. Ženož podmūrŝt bē z kamjeni.

Čžělowy wōz tu hižo ŝtojeŝche, hdžž w nižich wrōtkach pozastach. Žednory deŝtowany wōz, jedny kōn bē do njoho zapichehujemy. Wobhrjeb budže potajkim kŝhuduŝchki, taž ta cyla kŝežka z mōlicžkej zahrodki pod woŝkami. Žana rjadka w njej hiŝcheže njeje zrunana, zabhwŝchi haŝle wobjadžana — wŝcho je w nje-rodže, a z plocžika ŝu nětotre kŝōjnowe žerdky wuŝlamane, teŝame, taž pšchewodžerjo, kotřž njebēchu nuts mōhli. Wěŝeže bē teŝ tam taŝ wužko, taž tu 4 lětami.

Žetřech ŝebi pōt, wuprōŝchich kŝolowy a zaŝtupich do wužkoho dwōrcžka. Na lěwu ruku bē kōlnicžka z brōžnju, napŝchecžo hrōdž a kŝlěwy, wōŝrjedža pak wuŝka hnojowa hromada, taŝ zo jenož hiŝcheže ŝmužka pōdla domŝkoho woŝta, kotraž bē ze ŝchēromi kamjenjemi pšchikryta. Tu ŝtojaču pšchewodžerjo, kotřž njebēchu nuts mōhli. Wěŝeže bē teŝ tam taŝ wužko, taž tu na dwōrcžku.

Ž dwōra wjedžechu niže durje z wyŝokim prohom do kŝeže, kotrež dno bē hlinjane. W tutych durjach zrazych ŝebi kŝobuk. Dyrbju wuznacž, zo to přěni raz njebē, ale taŝ doŝkladnje njebē ŝo to dotal nihdže ŝtaŝo. Wěŝche po kŝobuku. Zo by ŝo taŝe nětchto njewoŝpjetowalo, ŝčžech ŝebi jōn nētto a ŝtupich do jŝtwy z nabej hlowu — a z poŝhilenej; hač, to bē wucžba byŝla, tam w kŝežinych durjach.

Mōja ŝedžbnōŝčj njebē njewužitna; pšchetož teŝ wō jŝtwe dyrbjeŝche kōždy wjeŝchi, hdžž ŝo zruna, do wjeŝcha založicž. Tutōn drje bē nēhdy bēly rēkaŝ, nētto pak čžehnjedu ŝo po ŝchērym dnje ŝchērote čžorne ŝmuhi, a kaŝtřž wjeŝch, taŝe bēchu teŝ ŝčženy. W rōžku wyŝche blida wŝjachu nětotre ŝwječžata, čžorne, zaŝadžene, wōŝrjedža čžorna Boža martra. Žitwicžku z woŝna rozŝwētŝlachu, dwē džežchtej do dwōrcžka, jene do wŝy; kōžde mējeŝche ŝchtyri drobne ŝchŝeŝch, kotrež ŝo wŝchē ŝwēčžachu, taŝ čžileče bē je ŝtarōŝtliwa ruŝka

Ľ džejnišćomu dnjej wumyla; czeńke tramy pať so tať napadnje schěrjachu, zo njewědźach, hač su z cyta hdy žanu barbu wohladale. Najserje bě stajna syrzna a wosebje czopłota w zymje po času wšchu barbu wuźrała. Człowjek mōže sebi myslieć, kažki dušchaty powěte je tu w zymje knježil, hdyž je so tepilo stajnje, ale wońno ženje žane njewotewriło. W Serbach je to tať waschujo.

Tež džensa bě tu jara czopło, runjež durje pschecy khodzile. Wschaf bě tu tež polno ludži, kōždy kuczik bě wobšadźeny. Czjōdka muži jedžejsche wořoto blida, na kotrymž so z kofejowej fany kurjesche, kaž z wuheniya. Ke kofejej sľuscha tyłanc, tež tōn tu jedžejsche, rjany hydromy, na starym serbskim deńczku. Zola moji mužowje njedźachy tyłanc, njezaložichu wo kofej, ale pijachu radži palenc a prōzdnyachu pīwowu schľeńcu, zo bychy sebi schije namazali, dořeľž mējachu waźnu rozmoľwu.

Sym kažki maľy kulf wczipny, sydžech so Ľ nim a dač sebi kofej naľečž, hdyž so njemōžach dowobaracž. Kofej bě dobry, tež tyłanc so jedžejsche; wschaf je džensa z tohole domu pschewodźenjo, a pschewodźenjo je něščto podobne kaž kwas abo fermischa: tež tu je jěseč a picž jara waźna wěc, jeli nic přenja a poľsebija, a tohodla storo hľowna.

Moji suřodža rozprawjachu žiwje dale. Něčjachu wo nalětnich sywach a wo druhich ratařskich wěcach, kotrež mje maľo zajimachu — wjesue džěcžo, ale ratařsta krej so mi w žilach njepcheliwa. Skoržesche so tež ua suchoty, kotraž sywam maľo hoji. Napoľsedku swarjesche so na serbske njepopschecžo, na serbsku bojazliwoseč, kotraž niečo njerisťuje — a pomysľich sebi: stare wěcy! Tak je potom bjez džywa, zo nam ze wšchěch kōncow cuzbničy na schiju ľezu, našchu ľaboseč wuwuźija a našche močy pija. Moja luba Łuzica, wjesoła sy, haj, worakawa sy a strowa so zdash — ale suchocžiny mašch ... Nadobo wšchitcy womjelfnychu.

(Pořracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyschina.** 26. julija wotpoľožichy našchi schťyrjo bohospłowcy w Mohuczu poľsednje přuhowanja a pschitotuja so něťto na wyschjche swjećizny subdiaconata, diaconata a mějchnisťu swjećizny. Poľsednju widžěli jim najdostojnišchi knjez biskop Dr. Šaffner sobotu 13. augusta w seminariskej cyrkwi. 3 nowořwjećeny chedža swōj přeni wopor Božej mšče swjećieč: 21. augusta knjez Šurij Hejdušchka w Khrōšćicach a knjez Franc Müller w Schěrachowje; 24. augusta knjez Pawoł Šchoľta we Wotrowje. Spomunjeni knježa poručēja so mjez tym najnaleźnišcho do Waschich nutnych paczeri.

— 24. hľowna řhadžowanka serbskeje studowaceje młodžiny budže ľěťa w Maľym Wjěłkowje (hľadaj nawěšćtk na 64. stronje). Dnydom, hdyž su našchi řtudowacy so z cuzby do lubeje domizny wrōčžili, so woni ženidu, zo bychy sebi mjez sobu wobkručžili, zo su tež w cuzbje swōjomu narodej swěćni wořtali, zo bychy sebi z nowa ruku podali Ľ zhromadnomu džěku. Witaječe do Serbow, wy našcha nadžija a našch pschichod! Witaječe do Wjěłkowa, wjele zboža za wasche wuradžowanja! Runje ľěťa so wjeselimy, hdyž widžimy, zo mamy hřichče wōtčžiny zmysľenu řtudowacu młodžinu. Našchi stari wōtčžiny mřeja jedyn po druhim a runje poľsednje ľěta zhubichmy našchich najľubšchich. Wěseče budža wšchitke našche serbske towarřtwa tutu

24. sřhadŝowanŝu z radoŝeŝu wopytacŝ. Wjefkow je dŝe tať lořko ze ŝeleznicy a po drŝbach docpceŝ, leŝi runje ŝrjedŝ Serbow. Njech tola woŝebje wŝchitey Serbja z bliŝŝeje a z dalŝeje wokolinu ŝo jutŝe, njedŝelu 7. augusta, do Wjefkowa podadŝa, zo meľa naŝcha ŝtudowaca mlodŝina prawje bohaty wopyt. To budŝe jich poŝhlneč w ŝwěrye, jich namoťwječ ŝ dalŝchomu dŝeťu. Naŝchi ŝerbscy ŝtudowacy dŝerŝa ŝo ŝ ŝerbskomu narodej, tuŝ dŝerŝeŝe ŝo Wjy teŝ ŝ nim. Luboŝeŝ za luboŝeŝ! Swěra za ŝwěru. Wječŝor ma ŝo wjeŝelohra: „ŝlote hrody“ hracŝ, ŝpŝana wot naŝeho luboho wotčzinca knjeza fararja Dueŝmana w Lipsku, přenja naŝcha originalna wjeŝelohra; wjyche toho zmeje ŝo teŝ koncert, wuhotowany wot Radwoŝŝtoho towaŝŝtwa, pŝchi kotrymŝ ŝo nadŝijomnje teŝ naŝch wulcy wobdarjeny hudŝbnŝi, knjez wuceť Ozornak z Wujedda, wobdŝeťi. Wo koncerteŝe budŝe pŝwowa zabawa a ŝnano teŝ reje. 24. ělowna sřhadŝowanŝa budŝe — za to moŝemy drje rukowacŝ — rzyy ŝerbsŝi ŝwjedŝeñ. Tohodla wopytaj ju tola kŝŝdy, tiŝ jenoŝ moŝe, njeŝtomdŝ ju ničto!

— Znaty ŝerbsŝi řečnik w Lubiju, knjez iuŝticy radŝiceť Mŝŝaf = Kłosoŝoŝlŝki je zañdŝenu njedŝelu wumřeť a ŝrjedu w Lubiju ŝhowany. Zemuřeť beŝche dobry Serb a to jara zdŝelany wuceñy. Wŝbala ŝerbskeje a němskeje řeče z najeŝche teŝ doŝpolnje ŝrancŝŝŝku, jeudŝelŝu, italŝu a ze ŝlowjanŝŝich čŝeŝtu a ruŝtu řeč. Znate je, zo je ŝaŝarŝkowe „ŝlowjanŝte ŝtarŝitnoŝe“ do němskeje řeče pŝcheloŝiť. Njeboŝ Mŝŝaf = Kłosoŝoŝlŝki beŝche čŝeŝtny ŝobuŝtaw Maczicy Serbskeje, kotraŝ je pŝečz ŝwojoŝo zaŝtupjerja knjeza řečnika Cyŝa rjanu palmu z počŝeŝečacym pŝchŝiŝŝom a ŝpěwom, na atlasowej ŝelki wotčziŝečzanym, na kaŝeč zemuřeťoŝo ŝoloŝič dala.

ŝ Malbic. Naŝcha „Katholŝka Wjeŝada“ mejeŝche njedŝelu 31. julija ŝhromadŝiznu, derje wopytann. Knjez pŝchedyda pŝečŝita pŝchŝiŝŝaj ělownoho ŝtarŝehoŝo ŝerbskeje ŝtudowaceje mlodŝiny, kaŝ teŝ knjeza E. Warta jako naŝwilnoho zarjadnika „Zwjaŝta ŝerbsŝich towaŝŝtwow“. Pŝchedyda namoťwjeŝche ŝobuŝtawu, zo bychu do Wjefkowa ŝleħe a do Radworja teŝ. Do Radworja ŝoŝeħe wŝchŝte woŝadne towaŝŝtwa z najmjeŝŝeŝe ŝo jenym delegatu. Dale ŝokracŝowawŝe ŝo »wo towarjacy a wo towaŝŝtwe«. Knjez kniŝowniĝ řečŝeŝche wo hobrach w Serbach. Najwjeŝŝi z nich bu z blyŝkom ŝoraŝeny, Wŝħ za wali jomu ělowny z wulkim hruzlom (hora Landŝtrŝna), nozy doŝahatej hač do Gubina. Tutŝn hobr je ěiŝečŝe ŝivy. Knjez pŝchedyda ŝowědaŝche wo ŝwojim ŝučŝowanju do kłŝchtra Seffau w ŝchtyŝtej a naŝpjet. Napoŝledť pŝchŝyna ŝo koleŝar a pŝchŝinjeŝe nam telegrafŝŝu ŝowěčŝ wo Wiŝmarkowej ŝnjercŝi. Poŝnecŝi ŝo z někotrymi ŝlowami na ŝtutki tutoho »muŝa ze ŝeleŝa«, kotryŝ niĝo a ničŝo njeznajeŝche, ŝħiba ŝwoju woŝobu a ŝwoju wolu. ŝ toho wujajnuje ŝo joho ŝoŝtupowanjo pŝečŝiwo katholickej cyrkwi w Němŝkej, pŝečŝiwo němŝŝim ŝlowjanam. Pŝečŝečŝhanjo, kaŝ je ŝo na tutych dŝŝħo, je Wiŝmarkowa »zaŝluŝba«. Wězo mejeŝche Wiŝmark teŝ woprawdŝite zaŝluŝby — ale do tych njebeŝ wŝn njeŝluŝcha, ědŝeŝ joho pŝchŝiŝŝnŝy joho woŝebje ŝoŝledni čŝas wuzdēhowachu dŝeñ kaŝ dŝeñ — a nětko, ědyŝ je wumřeť, drje ěiŝečŝe bŝle budŝa. —

Wjeŝħ Wiŝmark †.

Sobotu, 30. julija wječŝor w 11 ěodŝ. je we Friedrichŝruh wjeťch Wiŝmark wumřeť. Toħe beŝche ŝowěčŝ, kotruŝ njedŝelu 31. julija telegraf do wŝħečħ kŝnecŝinow Němŝkeje a wŝħečħ druhŝch krajom rozŝħerjeŝche, a kotruŝ

extra-listy wobydlerstwom wozjewjachu. Wjac króć běšče wječch Bismark w poslednišchim času kručišcho sšhorjel; tola kóždy króć zas pšchewiny tajše nadpady joho železna natura. Tak so zdasche tež posledni nadpad pšchewinjeny byč, a sam lékař Schweninger, kiž je joho 15 lět ze wšchej šwěru zastarał, běšče ménil, zo je tón króć wječhón strach wotwobročeny, a bě so wot Friedrichsrnh wotšalil. Tola sobotu popoldnju so z wječchom tak pohóršchi, zo hnydom lékařja zas zawoľachu. Tón hiščeže došhwata a bě poslednje pol hodžiny pšchi smjereči pšchitomny. W 11 hodž. wozjewi zhromadženej šwójbje, zo je smjereč zastupila.

Otto Eduard Leopold v. Bismark narodži so 1. hapryla 1815 na kuble swojeje šwójbje Schönhausen we wokrcjesu Magdeburgskim. Studowawschi gymnasiium w „šchěrym kłoschtrje“ zastupi, hakle 17 lět, do wysokeje schule w Göttingen. Po dokonjanych studijach mějesche službu po něčim pola Barlinkoho juda, pola kujejštwu w Rachenje a Potsdamje, hdžež bě jenolětny dobrowólnik, a w Greifswalde, hdžež tež w blizkim Eldern ratarštwu studowasche. Joho mač, kotraž bě joho za diplomatiju postajila, zemrě 1834, nan pak 1845. Pšchi dźelenju nanowych wobšedženstwow dósta Otto v. Bismark kuble Schönhausen, kotrež bě z pšchedawanjom jara pomjejšchene, a Kniephof. W Schönhausen Bismark bydlesche a bu 1846 zapóšlanc, z čimž so joho zjawne politiske žiwjenje započča; wón hako jara krcuty konservatiwny wustupowasche. W lěće 1847 woženi so z Hamu v. Puttkammer, wot kotrejež je 3 dźeči dóstał: Mariju, něčzišchu hrabinu Rantzau, hrabju Herberta a hrabju Wilhelma Bismarka.

Ze swojim parlamentskim stutkowanjom Bismark bórzy kěžbnošć kralowu na so kłóži, tak zo bu 1851 legacioniski radžičel pšchi zwjazkowymu pólancštwje w Frankfurtu a hiščeže w tom samym lěće tež pólanc, dale pólanc w Petersburgu a 1862 w Parizu. Hižo nazymu toho lěta bu do Barlinka powoľany a za ministra zwonkownych naležnosćow a pšchedšhdu ministerštwu postajeny. Nětko započča wón pšchewinywšchi wšchě zadžewki sejma, kiž so rozmuožanju prusšoho wójšča stajesche, tannu politiku močy a gwałta, kotraž joho cyłe zjawne žiwjenje wuznamjenja a kotruž wón w sejmje zjawnje wupraji: „Pruska dyrbi cylu swoju móc zhromadžić a zdžerčec za pšchijomny wokomik, kotryž je hižo wjac króć pšchepašła. Mjezj Pruskeje za štrowe statne čěło njejsu kmane. Nic z rycžemi a wobzamknjenjemi wjetšchiny so wulke prašchenjenja časa rozrišaja — to je brach lětow 1848 a 1849 byl, ale z krewju a železom.“ Tełe šlowo je jomu mjeno „muža krewje a železa“ pšchicpilo, a jako tajki je so Bismark wopokazał we wójnach Schleswig-Holsteinskich a z Rakuskej 1866, kotrejež špodžiwny wuspěch Bismarkowu móc wobkručěi. Z wulkej dottaciju, kotruž tehdom dósta, kupi sebi Bismark wulke wobšedženštwu w Pomorskej, kotrohož šredžizna je Warzin. Po založenju sewjerno-němsšoho zwjazka 24. febr. 1867 bu Bismark zwjazkowy kancler. Wšchudžom pytasche wón Prusku wobkručjeć, kotraž bě z wójni 1866 Hannoveršku a nětotre druge mjejšche wječchowštwu do swojoho wobšedženštwu pšchijała. Wójna 1870 a 1871 pšchinješe dotalnym wuspěcham krónu. Němske kraje z wuwzacžom Rakuskich krajow a Schwajcarskeje zjednocži Bismark do jenoho kežžorštwu pod pruskim kralom jako kežžorom. Bismark bu kancler a dósta jako myto dostojnosć wječcha a wulke wobšedženštwu Šatki lěš z Friedrichsrnh.

Tak zbožowny hacž Bismark we zwonkownych naležnosćach bě, tak mało

spomožne a zbožovne bč joho skutkowanjo w zunitskownych naležnosćach. Kulturkampf, kotryž wón po zbožownej wójnje 1871 zapocza, budže za wšch časny czěmna strona w joho žiwjenju. Bismark sam dyrbjejsche zas najhorjše twjerdošće njezbožownoho wojowanja zběhnyč.

Jako založer němskoho kejžorstwa je wječy Bismark wjele pschjopóznacza a čžešćowanja namakał, tež pschi wschelafich pschjiležnosćach njeliczomne dary, najwjetšich pschi swojim 70. narodnym dnju we wosebitym pjenječnym škladže, z kotrohož je sebi wón kubla, do Schönhausena šluschace, zašo kupil. W lěčze 1890 20. mēra pschječi młody kejžor Wilhelm II. joho ze šlužby, a wot nětka bēšche wječy z džela we Warzinje, z džela a to wot 1894 pschecy we Friedrichsrub živy, pschec pak so žiwje we politiskim žiwjenju wobdžēšche, swoje mysle w Hamburgskich nowinach wozjewjejo. Jenje njeje zatajč ptał, zo je w njehnadže wot kejžora pschječeny byl, a je tež wjac króč jomu nje-luboznosče pschjhotował. Čžim bóle dyrbi so pschjopóznacz, zo kejžor wschitkeje hótlošče zabhyšchi jomu nětko po šmjerczi najwjetšichu čžešć wopofazuje. Šnydom hdyž telegrafisku powěčž wo šmjerczi dósta, swoje pucžowanjo w šewjerje škónczi a so na dompuč poda; jara pschjopóznawacy telegram pošla Bismarkowym zawostajenym a žadašche, zo by čželo „wulkoho kanclera“ so w Barlinskim domje, na štronje Hohenzollernskich knježerjow poškowalo; kejžor sam ze swojej mandželskej dojedže do Friedrichsrub a wosta tam hodžinu dotho, a nětko je wosebitu kabinetnu ordre wozjewil, pošnu najwjšchšcheje šhwalby za zemrětoho wječyha. Kejžorowe pschecžo pak so njemóže dopjelnicž, dokelž je njeboh wječy sam postajil, zo čhe ze swojej mandželskej w Friedrichsrub poškowany byč. Doniž so wosebity maušolej dotwari, so čželo nakhwilnje pohryeba. — Titul a dostojnosč „wječyha“ je na joho šyna Herberta pschēšchlo.

3 chłoho swěta.

Němska. Šłowny pschēšchda zwjazka ratarjow, v. Plöž, je njenadžich wumrēł; za joho nastupnika jako hłownoho pschēšchdu mjenuja nowiny majora Endella, pschēšchdu rataštskeje komory a provincialneho pschēšchdu zwjazka w Poznanju.

— Socialdemocracza su pschi poslednich wólbach na němski šejm, w kotrychž su někotre šyđla dobyli, něhdže million hriwnow na agitaciju atd. wudali! Z chyla woblicžēja so jich wudawki na wschelafe agitacije hacž na 5 abo 6 millionow!!

— W katolskim džēle Koburgskoho domu je so w minjenych lětach wschelafe stało, šchtož je wulki pohóršč dawalo. Mječhamy na to špominacz, šchtož dyrbi so wot wschitkich porofowacz, kajschožkuli wuznacza su, a šchtož so ze zašadami pschjstojnosče a čžeštnosče njeznjeje. Tola tež wjacore podawki, kotrež kóždomu katolskomu šchēščanej pohóršč dawaja, su so w nowjšchim časny w tomle katolskim domje stala. Mjenujemy pschēde wschim nje-dostojnu pschēradu na katolskej wěrje, kotruž wječy Ferdinand w Bolharškej (z Koburgskoho domu) škuczi, hdyž swojoho šyna Borisa „pschēšchēčič“ da, zo by so ruskomu kejžorej špodobny ščinił, a so hišchēze w tychle dnjach zaš tajtoho šutta w Petersburgu šhwalešche. Nětko je zaš pryncējna Dorothea Koburgka, čžeta wječyha Ferdinanda, so z bratrom němskeje kejžoroweje, pryncem Ernstom Güntherom ze Schleswig-Holšteinskeje, protestantcy wērowacz dała,

z pschihłowanjom swojich pscheczelow do toho zwoliwšich, zo maja wišitke jeje džěczi tohole mandželstwa protestantske być. Takji pschikład je pak we wosofich swójbach hižo wjac króć so dawal. Tak je Rumunjski kónprync z katholicoho džěła Hohenzollerskich so drje katholicy wěrować dał, hdyž pak so jomu džěczi narodžichu, je je pschecziwo slubjenju, kotrež je swjatomu wótecej samomu dał, grekskomu ichizmej pschepodal. Zo tajke pschikładny we wosobnych swójbach złě skutkują, je znate, a dyrbi so prajić: Hdyž so to na zelenym drjewje, mjez katholicimi wjerchami stawa, tajki pschikład dawo so potom suchomu, katholicomu ludej!

Rom. Wo swjatym wótcu psched krótkim znjepokojace powěšće rozschěrjachu, jakožby bližšich strach wo jeho žiwjenje był. Nětko pak z Roma powěšć pschikładža, zo je swjaty wóte kardinalow, kotrijž do jeho najbližšich zastojnikow slusheja („famiglia pontificia“), wotpuščěził, tak zo ju kaž hewak w tutych horech dnjach zapućowali. To so wěšće stalo njeby, hdy by so wo dospołnej strowoće bamža jeno nětak dwělować měło.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy lěto na 1898: kk. 546. Jakub Rychtar z Dalic, 547. kapłan Fr. Žundálek w Hodkowicach w Čechach, 548. kantor Pétr Hila, wučer w Khrósćicach, 449. 550. z Nuknicy: Hana Smolina, Jakub Lebza.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 775. kantor Pétr Hila, wučer w Khrósćicach, 776. N. N. z N.

Na lěto 1896: kk. 783. N. N. z N., 784. N. N. z N.

Na lěto 1895: 744. N. N. z N.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V.: wot žiwoho różowca přez Michała Šweju z Khrósćie 10 hr. 50 pj.

Za katholicu polěpšernju: njemjenowany z měsćanskeje wosady 2 hr., wot direktoria zjednočenych Budyskich papjernikow 300 hr.

Za serbski fond krala Alberta: M. W. K. 3 hr., Jakub Wawrik z Nuknicy 3 hr., Pétr Dórník z Khrósćie 1 hr., Hawštyn Dójta z Lejna 1 hr., Jurij Cyž z Prawoće 5 pj., Herman Škoda z Lejna 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3402 hr. 2 pj. Dale darichu: + + 2 hr.; Delanska Patentna Komisija 30 pj. + 80 pj.; (z hosćomaj wot dwora a wot lužiskich hór) 1 hr. 80 pj. + 90 pj. + 1 hr. 40 pj.; Doměk mój luby ... 50 pj.; za „Wobraźenku“ 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

XXIV. hłowna skhadźowanka serb. stud. młod.

změje so **6., 7. a 8. augusta w Gaeblec** hosćencu w **Malym Wjelkowje**

Njedzelu 7. augusta popołdnu w 4 hodź. je hłowna zhromadźizna, na kotrež ma so kóždy serbski studowacy po móžnosći wobdźělić. Tute posedzenjo je najwažniši džěl cyžeje skhadźowanki. Tohodla dowolam sebi, kóždoho, kiž so za prócowanja serbskich studowacych zajimuje, kiž jeho wotpohłady česći, najwutrobnišo na tutu zhromadźiznu přeprósyc. Wosebje witane budža wšitke naše serbske a burske towarstwa. — Njedzelu wječor budže **koncert a dźiwadłowe předstajenje**, wuhotowane wot znateju towarstwow w Radworju a Khwaćicach. Hrać budže so wjeselohra: „**Złote hrody**“, wot Dućmana. Po koncerće budže **piwowa zabawa** abo po žadanju tež **reje**. — **Sobotu 6. augusta popołdnu w 5 hodźinach** je posedzenjo wubjerka a pónđzelu 8. augusta je wulět.

To zdźěluje wšitkim přecelam serbskeje studowaceje młodžiny

Ota Wićaz, stud. theol., t. č. hłowny starši.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 33.

13. augusta 1898.

Lětnik 36.

Na pschewodženju.

(Potracžowanjo a stónčenje.)

Čłłowa žona zaspěwa Wóteže našch, pschewodžerjo wulězechu ze zadu blida do srjedź jstwy, a kłachu so, hdžež bě hišćeže prózdne měšćaczko. Jstwine durje běchu schěroto do křěže wotewryjene, zo móhli so tež tam wšchitcy sobu modlicž.

Najbliže pschi kaschěžu kłeczachu někotre žónske w našchich wulkich běłych žarowanjskich płachtach. Senej z nich so woczi cšewjenjeschtej, a trějesej sebi hušto sylzy. Běchu to sylzy najbližšeseje pschibuzujeje njeboho. Wona so rudžesche, zo bě tón stary Surij tak samotny wumrěł, tak wopuschčěmy wot swojich džěczy: dwě běschtej joho pschedeschloy, dwě do Ameriki cžahnyłoj, swoje zbožo spytacz. Wšichě běchu potajkim zamotwjene, ale najebacz to bě młodej žonje jara žel, a sylzy njepšchestachu bžecž.

Sduž torhace zwěrjo wuhlada křej, chce so jomu zajny křewje, byrnjež dawno sfludžene bylo; a tak poča so tež mi wutroba mjehčicz, hdž tute płacacu žónsku wuhladač, runjež hewał nješym ze sylzami darniwy. Pschedstajich sebi staroho Surija, kajtohož běch joho druhdy widžal, dolghoho kosečatoho muža, pschedstajich sebi joho, tak je jomu trasch na smjertnym ložu bylo, hdž tamle z toho staroho cžajnika na ščěnje sšyschese swoje poslednje hodžinki wotbivacz — a ničto njebe pschi nim z tych, kotrychž bě w tutym kłudym domežku něhdy lubował, kochil a kublal. Ach,

„z juskom zběha so a z płacžom pada“

haj, z płacžom pada tež te najšprowščishe, najkłudishe žiwjenjo tajko staroho Surija. W joho woblicžu, zdasche so mi, so tale bolosč wobrazuje; suadž bě tuta wopuschčěnosč runje we wokomkach smjercze joho z wošebitej mocu zajaka a swoje ryhy w joho blědym storhanym woblicžu zawostajika. Wozmjete te ryhy sobu do rowa.

Runje tak blédej béjchtej joho wudźělancej rucy, swětkeje jako béhy wósk a zwiadkeje ze starobu. Czěsčetej we wjetkich rukawach czorneje futnje, na kotruž pak béchu so hižo proch a šazy našadźale, z wulkich burškich fachli pschifhadźace, kotrež w nohach czěła stojachu. Wobnosčene a proste kaž futnja béchu tež czorne kholowny, jenož na nohi drje ju jomu něšto lěpsche jobu dali. Ale tež to béchu jenož zdankliwje kožancy, wopravdže bě to kusť zlépjeneje czorneje papjery.

Mjez tym béchu Wótčenašče dospěwane, kón psched dworom njeječérpliwje teptasče. Zónšte pokrjepichu njeboho hiščeže raz ze šwjećenej wodu, kotraž we hłowach stojesče, nošcherjo pschinjesechu z kólnje wěko a zawrjechu tu najwůžšchu komorku kajscheža, kotraž wschitkich woczafuje, wobydlerjow khdnych domežkow a wobhydnikow hrodow a salonow.

Wěko bu pschiražene, nošcherjo zazběhnychu, a za minutu šuwasče so kajsčej hižo na wóz. Czělowa žona wodže jón z czornej plachtu, na kotrežž bě wulki béhy kšichž, kón zaczeže. Za wozom ježehowachu pschewodžerjo a wschitkón dom hač na kuchatku, kotraž dyrbjesče wobjed warič a dom štražowacž nadobo.

Wóz njejeđzesče daloto; pschetož hnydom pod wofnami tohole statofa stojesče w zahrudcy wulki drjewjany kšichž, bruny wobarbjeny. Pod kšichžom žórlesče so kůžol, ale woda bě mi tak nječůista, zo dolho nješladach. A studni wjedžechu z škłodženki, z mochom wobrosčene, na kotrymž béchu hiščeže šlědy drjewjancow; nětkle runje motasčetej so tam nohatej žabje.

Hdyž so wóz zasty počza hibacž, pomyslich jebi: Ale k wobjedu k nim njeponóđesč, byrnjež čzi bóle kazali, ta studnja bě mi dodała. — Tola tajkele njepečne myslički mje dolho njemylachu a njemóžachu mylicž, pschetož bórzy zašta wóz druhi a tšeczi króč pschi druhim a tšecžim šwjatym kšichžu.

Tutón tšeczi stojesče hižo zwonka wješki na rozpucžu, z wotkelž ščěrofa droha do farskeje wsy wjedžesče, kotraž nas ze zwonjenjom witasče. Dofelž njebč daloto, so rózowc njehodžesče wuspěwacž, a tohodla nješpěwasče so ničzo. Zónšte maju hłowny bjcz toho pschecy wodžete, mužcy pak štajachu sebi klobuki.

Krótki pucž so špěschnje pominy. Susodža mějachu staru pschewodžesku rozmołwu wo zawostajenstwuje zemrětoho. Někotři mēnjachu, zo Jakub z Ameriki pschijědže, nanowu žiwnosč nastupičž abo tola pschedacž. Druzy napschecžiwjachu, zo Jakubej njeje nuza a zo drje nanowe herbštwó rad zabudže. Tež Harža, kotraž je za nim czahnyła, je derje wobštarana. Kaž je psched 9 mēšacami pišala, je sebi tam Jakub wulki kruč džiwiny kupil, ju wurođil, a nětko pase so nad prjedawšchim lěsom wulke stadlo, za kotrež so žane hródbže twarič njetričejaju, dofelž chly džei wofoloběhaju jako džiwje, kaž w časach patriarchow. Šakle, hdyž so šmērka, zecžeri so te 50 škoczatow do wobhrodny, z plotom woldatej, a podeji so tam. Tomu tamnomu drje tajka džiwina prawje njewonjesče, dofelž pječža tajke běhate škoczó wjele rěfacž nima, ale škóncžnje tola pschi tom wosta, zo budže so Šurijej z czežtu pschecž morjo domoj chečž a zo tohodla statof wostanje žónškej, kotraž tak jara platasče.

Wóz z czělom bě mjez tym do farskeje wješki dojel. Žěđzechmy nimo cyrkwyje a někotrych wjetšich mješich statokow. A nětko béchmy psched faru, hđež nas hižo duchowny woczafowasče, z czornej stolu na bélej kofchulcy. Czělo wza so z wozu, farat wuspěwa psalin a pokrjepi je z wodu,

a pohrjebny čas jo t pohrjebniščežn hibasche, hiščeže dale po wšy dele. Prědu džěche wuczeť ze šhulu, kotraž pohrjebny kěrlušch spěwajeche. Na tych drobnych wobliczacy njebē žana žalosčy widžecy, wjelele klinečesche z tych šlěbornych hłosow.

Dónžechmy a widžachmy bórzy, hdže mamy zajtačy. Šromada čzorneje pjerščeže a prózdnicu wošrjedž toho, potažaschtej nam, hdže potlakunycz. Kojcherjo pšchińdžechu, stajichu kaschež na folikaj, přěti pšechz row položenej, farať zamacha z trjepjawfu, a hižo šchudrowajeche so kaschež po powjazach dele. Potom zaropotachu na wěku tji wjetšche horščeže pjerščeže, to klinečesche tak čzěmje a poduščenje, tak potajnje kaž wothłós wěčnych krajow — dospěwachu jo modlitwy po mortwych, žónke zaplaknychu posledni króc, a zaspěwa jo „Animas“.

Wostach hiščeže šhwilku a čzišnych swoje tji horštki. Džiwuje jo tam deleka zaschumi, bojach jo, zo sym wěto pšcherazył. Tola bórzy pšchińdže tótk a tón hnydom z łopaczom. Něšhto króc, kaž by delta zahrimalo, a wšcho bē změrom. Bórzy budže prózdničica wupjelujena, a z pjerščeže, kotraž žbudže, natwari tótko brjóžk. A lětu budže na nim přěnja trawa roščy.

Po čzornej Božej mšči mějesche farať přědowanjo. Anjez farať rěčesche wo štawanju mortwych a pšchirunowajeche tónle džiw Boži z pšchilladami w pšchirodže. Kaž nazymu wšchitko hinje a kaž w zymje wšchitko jpi, tak tež čłowjek wotekežěje, hinje a wotpoczjuje w rowje. Ale tón wotpoczint njeje wěczna šmjercy, pšchińdže čas a pšchińdže nowe žiwjenje, kaž tež nětkle w pšchirodže, hdžecy je jo nadobo zazelenil kóždy kěť a šchom, hdžecy jo pupki putaju a nad plódnymi rolemi ptacžki swoje špěwy zanoschejn.

Džěch a wobhladowach jebi jducy domoj tule kuzlaršku pšchirodu. A wobjedu do žarowanšcho domu njeńdžech, kaž bēch jebi šlubil.

* * *

Lěta něšhto do žnjow sym Šańžu widžał. Žadne zettanjo, nēwěčno. Z Ameriki do Róžanta, to je kusť dale, hač z Škrepce do Sawory, a byrnjež na tym puczju 10 tajkich poštymurjenych Šombarkow było, to wšcho ničo njeje porno štracham oceana.

Sakub je jo w Americy woženil, z tajkej polojećnej Europjanku, džěčji ju hižo cyle amerikanšte. Něčža jendželštki, nēmštki a šerbštki, drobne woblicza bēchu hižo cyle cuze (Šańža mějesche jich podobiznu jobu). Přěnje džěčzo, mały Šurk, je bórzy wumrěł a leži w zahrodech pod wofnami drjewjanoho domu wošrjedž hlubokich lěšow. Miššionar pšchińdže hatte za 2 měšacaj a móžesche rowežt přěnjoho džěčža jenož hiščeže wotrjepicž, a šecže, runje narodžene, potšchecžicž. Potšchecžji hólčžta Šohna.

Miššionar šhodži kóžde 3, 4 měšacy, t najbližšchej cyrkwi je dale hač wot nas do Šrupki, połdra dnja.

W přěnim naježěžichim lěče je Sakub po šotru domoj pišał, Šańža je jěla, a wróczi jo tež nětko zasť t bratrej, t joho žonje a t joho małym Amerikanam. Lubi jo jej w tej šamocže a zložji drje tam tež něhdy swoje šofže kaž tón mały Žorž, šchto wē, hač nic hnydom w joho šušodštije w zahrodech pod wofnami drjewjanoho domu wošrjedž hlubokich lěšow.

Sakub je dawno w Americy doma; napiša-li druhdy list do daloskeje Łuzicy, to je wšcho. Šenož jej jo druhdy pozastyštnje po ródnej wšy, po šerbštkim šlowje a po poštymurjenym šerbštkim njebiju.

Tak je tu tež nětkle tydžeń pobyla a jutše zasy pojedže. Dach jej swoje pschecza a wjele „wjele dobroty“ jobu na puez a slubich jej memento.

Spectator.

3 wótenoho kraja.

(Bapozdžene.)

W Tarandže wumrě 26. meje na swojim hrodže hrabja Michal Hieronymus Laszczyc ze Sumin Suminski, kral. pruski komornik a rycerč Maltesiskoho rjada, hdyž bě prjedy wot Dubinskoho fararja doma wobstarany. Džeń 29. meje sta so w hrodowskej kapali wnjohnowanjo po romsko-katholskim ritusu z czělnym přėdowanjom pschez Dubinskoho fararja knjeza Krala. A na to poda so wulfotny fondukt, w kotrymž běchu najwyschjsche swětne a duchowne wyschnojće a měsėzaniske towarštwu zastupjene, w pschewodžensktwje katholskoho duchownstwa w ornacze pschez město hacž na dwórnišcězo, ichtož so tudy pschez wjac hacž 300 lět stalo njebė. Wot jow bu cžělo do Barlina pschewjezene, hdyž je do cyrkwy swjateje Sadwigi na stronje joho přėnjeje mandželske pohrjebane. Tam su so potom hičecze wulke pohrjebne swjatocznoscze wotměle.

Njeboh hrabja Leszczyc Suminski běšche posłedni potomnik něhdyschoho pólskoho kralowskoho domu Lechow. Budže drje tohodla tež za nas zajimawe, něšcho ze žiwjenja zemrětoho zhomcž. Wón so narodži na hrodže Dina (staršchislich knježerlich kublach w Bólskej) 29. septembra 1822. Hdyž bě rozwnucenjo w domje pschez wosebitych wnczerjow dóstał, wopytowaische hacž do 18. lěta jesuitki gymnasium w Thorne we wječzornej Pruskej, kotrež bě tehdom jara wubjernje wjedženy, tak zo jobustawy najwosobnišchich zemjanskich swjebow swojich hynow tam na studije sečzelechu. Z 18. lětom poda so mlody hrabja na uniwěršitu do Barlina, hdyž 7 lět lěkarstwo a pschirodopis (Naturwissenschaften), botaniku a fisiku studowasche. Mějesche tam tež pschi tom wobšhad z najslawnišchimi wnczencami, kaž z Alexandrom Humboldom a druhimi. Šižo w 26. lěcze bu wot pruskeho krala Wilhelma IV. za kralowskoho komornika pomjenowany, dokelž běšche wazim botanisku knihu: „Kak wutworjeja a rozmnožeja so paprosche?“ ipisal. Na to puczowasche do Španiskeje a Stalskeje, a zawosta wosebje dlějšchi cžas w Romje, hdyž so joho wosebita fedžbnocž na wumělske ryjowanjo wobrazow zloži. Pschi tom pschińdže tež do wobšhada ze stawnym bamžom Rusom IX., kiž joho za ryczerja rjada Maltesow pomjenowa; pozdžischo dósta tež wot tutoho bamža wosebitu „bullu“, zo smė w Tarandkej hrodowej kapali Wožu mschu swjeczicž dacž. Prjedy hacž so wón w Tarandže zasydli, wobšedžesche wón wulke knjejsstwo Tüz w Pruskej, hdyž so w lěcze 1852 z jenej jendželskej zemjanku woženi, kotruž jomu po 15 lětnym mandželsktwje smjereč wza. Seje cžělo bu w cyrkwi swjateje Sadwigi w Barlinje pshowane. Smjereč mandželskeje joho tač. zarudži, zo tež sam šhorowaty byč puez a na swojich wulkich kublach žanoho wjesela wjac njemějesche. Tohodla wón knjejsstwo pscheda. W lěcze 1864 kupi wot hrabje z Necki tudomne rycerškublo, a bydlesche wot toho cžasa na hrodže, kotryž wulfotnje wutwaricž da.

Hrabja Suminski běšche direktny potomnik w 11. lěstotku knježacoho krala Lecha, kiž pak pschez pozdžische njezbožowne wójny wo trón pschińdže. Tohodla wjedžesche njeboh mjeno hrabja „Leszczyc“. Dokelž bě wurjadny lubowac ryjowanja, zawostaji wulku zbėrku wubėrných wobrazow. Sich licži so na

350, kotrež je w bšhu poslednich 50 lět nahromadził. Mjez nimi su najwažnišce Rafaela a wyšce toho wobrazy sławnych němškich, hollandskich, italskich, španiiskich, francužskich a jendželskich umělcow. Najwažnišči wobraz je: „Madonna z Jezus-džjećatom“ z lěta 1516 wot Rafaela. Zo je wón t takim žadnym wobrazom pschickej moht, kotrež su z pjenjezani lědma t za-
 pčaczenju, je wón wosebite zbožny měl, dofelž bě so z bamžom Piusom zezwał, a tutón jeho wuley wažešce. Najwažnišce wobrazy dósta direktnje wot bamža za suadny pjenjez. Mjenuney krótko přjedy, hacž rubježne czjrdy Garibaldiwowoho wójška Rom wobšadžichu, buchu štarozitne wobrazy, kotrež so w klóštrach a cyrkwach namatachu, z šhwatkom zdalene. A zo njebychu přechz tamnych njekmanikow trasch zanicžene byle, pošla je Pius mjez druhim na našeho hrabju do Taranda z pschipijmom, zo móže za nje dacž, šchtož je jomu zdobne. Na to wotpošla hrabja wěšty pjenjez, po jeho wobštojenjach zdobny, do Roma, a tak nadobu wón najwažnišce wobrazy wot Rafaela, Murillo, Corregio a druhich. Kr.

3 Łuzicy a Sakskeje.

Na šhadžowancy w Małym Wjelkowje bě jara rjenje. Kał dobri Serbja swojim studentam su, pžzna so z toho, zo běchu t nim pschischli ze wšchých stron — byrnjež z dalokoho Lipska bylo, kotryž bě šk. šararja Duczman a direktora Bohončza pošla. Młodži Serbja powědachu nam, kał ju tež w minjenym lěče, šchtož šchula jim njeslicža, ze šamšuej pilnosceju dopjelunowali: kał ju serbski čitali, pisali, spěwali, za Maczickejny dom hromadžili. Po wšchim šwěče su rozpróšeni, šhadžowanka je jim šhadžowanishežo, hžžež so zeznawaju, pošylujuju t nowomu džělu. Najwjacj zwjeselace je na šhadžowancy, zo kaž stari, kał tež mlodži Serbja kručje w hromadu stoja, a zo tež zwjazž z Delnjej Łuzicu dale bóle so wobkručuje. Z krótka: běšce jara rjenje. Kruž štaršchi Wicžaz běšce naš jara pčtuje pscheproschował — kałi jo njejsny. — Po popołdnishej hłownej zhromadžiznje bě zabawny wječzor, na kotrymž buchu Duczmanowe »Złote Grody« hrate. — Mjepischemy rozprawy, šny jenož swojim czuczam słowo dali. Rozprawu drje něchtó druzi napisa abo hižo napisal je.

3o by jenož wšchudžom tał bylo . . . Wutoru běch w Delanach na kwasu. Běšce to hłuboko w Delanach. Hdyž pak so wróčach, pomyslich pschi sebi: A wam móhli někotři „z pola“ hič wnkuněž . . . Hižo ducy na kwas widžach něšchto, šchtož »horjeka« njeje. Šchtyrnacze wozow nje pschjedže, z tšnacžich hlabachu družče bantj. Na šchtyrnatym jedžachu štaršce žónke, kotrež ju hižo hošpozj. Kwas šam bě pišany, zo so wóčtko zaradowa. Tam holey wědža, šchto jo na kwas šušcha. Šchtož runje nježaruje, abo kwasnym hošczom njepoškuzuje, je jena družka. Za blidom a po wobjedže kujejšce čžišta, njenučjena zabawa: prawa kwasna wjesokosč. Tež krlušce jo spěwachu a narodne pšujuje. Burske njehladachu wot hofa na šhěžkaršce. Derje jo hodži, zo je druhdže bóle »nobl«, ale tam bě wutrobnischo, kwasnischo. Dopomnich jo, kał so sem a tam šwěja »Delanski wolač« — ja mēnju, zo móhli t wam do Delau někotři z pola hič wnkuněž. Mjech tam je, kaž je: zo by jenož wšchudžom tał bylo . . . — Žene wšchak bych jomu pschal, tomu dobromu ludej: zo by šwoje džěčzi nawucžil čžitacž. Štaršchi ludžo hiščeže zuaja serbski čžitacž. To je z časow, kotrež su bohuzel nimo. Mladžijemj so, zo

nie na wšehón čas nimo — zo so zašy wróbeža jayne zerja rješihohoho ranja, kotrež serbskim džęczom wobradzi serbsku wučębu a serbskoho wučęerja tež w tutej krajinje. Wly węzo njewęmy, hdy to budže, to wę našch njebjeski wótc jeniečki; tola strach naš jima wo tón dobry, njesfaženy serbski lud, zo by so nam njezhubił. Wóh drje njedopuščęzi, zo by tónle khdny, ale įpokojny a lubozny kuf serbskeje zemje rozteptała njewuščna noha — ale prócowacį so dyrbimy. Swjata pschikluščnosć nastawa tym, kotřiz ju powołani, tutón lud wodžieć: jón wučieć, pozbęchowacį, stražowacį, zo by njewoliwknył, ale so kručieł.

3 Birna. Kaž bęšće „Bojol“ psched někotrym časom zdžęłil, je so knježna Dana Brylec ze Stareje Cyheluicy na doloki pucį do Indijeje podala, zo by tam jako milosęřnawa sotra w khorownjach wuřadnych skutkowała. „Katholiske Męssiony“ něł jezęchowacy dopis wozjewjeja:

„P. Wehinger, jakožer wustawa za wuřadnych w Mandalay, kiž je w Rakuskej a Němskej za njón jałmožny hromadžil, je so ze 6 sotrami rjada swjatoho Trancista, 3 postulantkami a swojej sotru zbožownje do swojoho luboho wustawa za wuřadnych wróćieł. Wuřadni wočakowachu ze žadošču pschikhad swojoho dobročęerja a bęchu jomu wosebite powitanjo pschihotowali. Cyky ašyl bęšće debjeny; njezbožowni, įmjerezi hižo pošwječeni, swoje hubjenstwo na čas zabwųšchi, bęchu so hižo nazdala do ryńkow zestupali, wołanjo a postrowjenja bęchu hižo z daloka slyščęć. Wščitcy jomu rucy napščęčo tykachu, někotři jenož hiščęće kónčiełi, dokelž je jim zla khorosć hižo poršty a dlónje na rukach wotžrała. W hrónčkach rjaneje birmanseje ryeče wuprajichu swoju wješolosć nad zašywidženjom. Potom podachu so wščitcy do cyrkwje, zo bychu z khwalbnym Te Deum lubomu Bohu za zbožowne wróćęno so džakowali, a požohnowanjo dořtali, kotrež jim jich dušchowpařtyč z Najswjećjšichim wudžęli. — Wulke džęło a wopory čakaja na pschikhadžacych. P. Wehinger wupraji so z wulkej khwalbu wo skutkowanju samaritankow (tať sotry njeuowasche), kotrež najebacį wulkeje horcoty a druhich wobęžežnosći tutych wobohich khorých zařtaraja. Licžba tajkich khorých w ašylu je hižo na 219 šupila. To je P. Wehingerowa wofada.“ Kr.

3 cyłoho swęta.

Němska. Powšęchitownje so wulka įpokojnosć wupraji na tym, kať je fejžor Wilhelm kancelera Bismarka pschi joho įmjerezi čęščieł. Zabywšchi na wščitke njeluboznosće a wupady, kotrež je zemřęty kanceler, hdyž bę ze služby puščęzemy, a tež pozdžihcho pschęčiwno swojomu fejžorej sebi domolił a z kotrymiž je tutomu wschelate mjerzanjo načinił, įpominasche fejžor pschi įmjerezi wjęřcha Bismarka jeno na joho wulke zařlužby wo Prusku a Němsku. Dořtawšchi telegram wo zemřęću Bismarka hnydom swoje pučžowanjo skónčiełi a z najwjetřichim khwatkom so dom wróćiełi; hnydom wobzamkny, zo ma přeni kanceler, kiž je němske fejžorstwo založil, na stronje přenjocho fejžora w kralowřkim pohrjebniščęu w Warlinje wotpocžowacį, wulfotnu žarowanřku swjatocžnosć w Warlinje chyšęche jomu pschihotowacį, a hačřunięž jene kať druhe so zapowę — po poslednjej woli zemřętocho — dojeđže fejžor ze swojej mandželskej do Friedrichruh, Bismarkowe woblicę hiščęće jónu wohladacį a joho zawostajenym swoje sobužarowanjo wuprajičę. Tež tu fejžor zhoniwšchi, zo je faščęž hižo kručę začinieny, swoju nješpokojnosć z ničim njeřofaza, ale

wutrobne sobużarowanjo wupraji a cyku hodżinu w Friedrichsrub pschewywaſche. — Tohodla tež Wiſmarkowej ſwójbje zjawuje porokujaj, zo je ſo maſo pscheczelnja wopotażala. To drje je wěrno, zo ma ſo z hlubokej zrudobu wſchelake zamotkwjeć, a zo poſlednja wola ma ſo ežeſećić, tola w nęcziſtuli by ſo tola wuprajenomu žadanju mohło k woli być. — W Friedrichsrub mjez tym mauſoleum twarja, hdžež budže eželo Wiſmarkowe, kotrež w tu khywilu hiſcheje w joho ſtwi ſtoji, pohowane.

— Za ſwojoho nowoho pschedſydu na meſto zemrětoho v. Płöha je ſebi zwjazk ratarjow ſwobodnoho knjeza v. Wangenheima wuzwolil.

— Koburgſki kwaſ je wjele pohórčyka a ſabi-dolhe artikle w nowinach zawinyl. Prynceſna Dorothea je rakuſka poddanka. W Rakuſkej pak njeje civilnoho mandželſtwa. Zo by ſwoje mandželſtvo tež w Rakuſkej placziwje založila, abo z kaiſejež drugeje pschicziwje, chcyſche njewjeſta cyrkwinjey placziwje mandželſtvo w Rakuſkej zwjazacz. Dofelž bė wona nawoženjomu žadanju za proteſtantſkim wėrowanjom a proteſtantſkim woczechnjensjom džećzi ſkóncziwje jo podwolila, njemóžejche wėrowanjo „psched woblíčjom cyrkwje“ a cyrkwinſte požohnowanjo ſo ſtač. Po katholickej wučbjje pak wndželataj nawoženja a njewjeſta ſamoj ſakrament mandželſtwa, hdyž ſebi hromadže ſłowo wuprajitaj, zo ſo hromadu dawataj, nic meſchnik. Koncil w Trieneže pak je poſtajił, zo dyrbi ſo to psched ſarajjom a dwėmaj ſwėdkomaj ſtač. Z tym naſtanje placziwje mandželſtvo. Džeń 30. julija ſtaj ſebi nětto wópwoda Ernſt Günther Schleſwig-Holſtejniſki a pryncesna Dorothea Sakſko-Koburgſka we Winje psched katholicſkim ſarajjom ſwjatoho Schėžėpana ſłowo dałoj. Tuž je mandželſtvo placziwje, hačruniž njedowolene, pschetož katholicka pryncesna zabėhny jo do exkommunicacije, dowoliwſchi proteſtantiſke wėrowanjo a woczechnjensjo džećzi. Tohodla bėjche tamnomu ſarajej jeno „paſſiwna aſſiſtencija“ dowolena, t. r. ſarač ſmėdžejche jeno pschi zwjazanju mandželſtwa pódla być, jomu pak njebė dowolene, pódla požohnowanjo wuprajicž a cyrkwinſtu draſtu woblíčjenu być. Chreſej tajku paſſiwnu aſſiſtenciju dowola, zo by hiſcheže hórčhe wotwobročžila. Mjenowanu ſarač pak je ſebi wjac dowolił, hač je ſmėł; pschetož to, ſchtož je ežinił, bė wjele wjac hač paſſiwna aſſiſtencija. Wón je ſam do wobydlenja nawoženje a njewjeſty ſchoł, je tamne wuprajenjo mandželſtoho ſluba ſwjatocziwje ſam nawjedował a potom ſlubjenymaj hiſcheže zbožo pschal. Duchownomu drje jo wot duchowneje wyſchnoſeže zdobnje wozjewi, zo je wopaki ežinił, zo by ſo tak dawany pohórčyk zas zarunal.

— Po dolhim ežasu je ſkóncziwje zas kapitl w Freiburgu w Breiſgawje ſwobodnje, porjadnje a po prawje ſebi nowoho biſkopa wuzwolicz mohł. Džeń 2. auguſta bu Domaſch Nėrber, kbiſchtrſki ſarač w Baden-Baden, za nowoho archbiſkopa wuzwoleny. Nowy archbiſkop je ſo 1846 we Waldſtetten narodžil, je potajkim z dióceſy ſameje, w kotrež ma nět wyſchſchi paſtyr być, a je hač dotal jeno w duichpaſtyrſtwje ſtutkował. Po dokonjanej wólbje wozjewi zhromadženomu ludej ſwjeczacy biſkop Dr. Knecht z kłėtki wuſpėch wólbj, wupraji tež, zo kapitl na liſtu kandidatow, kotraž bė jo knježecſtwu pschedpołożila, z dobrej wolu žanoho ſwojich ſobuſtawow ſtajił njeje, zo ſo kapitlej njeby ſebicžnoſež porokowacz trjebala.

— Katholicſki wuſtaw za polėpschenjo picžłow ma ſo w bližſchim ežasu w Eſſeniſkim wokrėjeſu založicž, a je wosebity komitej za to zeſtupił. Wjedženjo wuſtawa pschepoda ſo rjadnikam. Hač dotal je w Nėmiſkej 15 tajkich wuſtawow, tola katholicſkoje hiſcheže žadny njemėjadhu. Ženo w Schmaj-

carskiej jedyn tajfi katolski wustaw wobstoji, w kotrymž su dotal 30 procentow (t. r. 30 ze 100 khoroch) wustrowjeli.

Awstrija. W Bruje (Brünn) dósta njedzeli 31. julija sčesty a naj-młódsziji syn křezćatřije wudowy Marijany Kolisek-oweje z Protivanova měšć-nisku swjecziznu. Pšichi tejsle nimo měry žadnej sšladnosći dósta zbožowna macz wot šejžora Franca Šózeja tónle zbožopšichejacy telegram:

„Z nutrnej radošću sym zhoiil, zo je pšehz Wašche woporniwe podaczo nětko Wašch sčesty syn měšćnisku swjecziznu dóstal; Wam swoje polne pšich-póznaczo wuprajejo za rjany wuspěch, z kotrymž je Bóh Wašche próch myto-wal. pšcheju Wam z cykej wutrobu, zo byščeže na Swojich dobrych synach hiščeže wjele radošče dočakali.

Franc Šózej.“

Italija. Wóbyłti sud w Milanje je zapóšlanca Turati a republikana Andreis, dofelž staj lud sčeznwoaloj a znate zběžki w Milanje sobu zawinyłoj, k 12 lětnomu czežtomu jastwu wotšudžil; tež njedyrbitaj za cyłe žiwjenjo wjac czežtne prawa dóstacž.

Rom. Swjaty wótc je encykliku na italskich biskopow wudal, w kotrejž so na pšehesčezhanjo italskoho knježerstwa wosebje pšehesčizno katol-skim tak špomožnje skutkowacym towarštwam wobčežujuje.

— Dla wulleje horcoty, kotraž nětko w Romje knježi, je swjaty wótc trochu khorowaty, tak zo je lékař Dr. Capponi jomu na někotre dny wotpočinił poručežil, a audiency so křiwiku wmoštaja. Lěkar pał wobkrucza, zo žadyn strach njeje.

Měr mjez **Španiřtej a Ameriku** ma so hiščeže w běhu toho mějaca wobzamknyč, dofelž je španiřte knježerstwo Americy wozjewiło, zo chce na zalkadže wuměnenjow z njej wo měr jednacž. Tute wuměnenjenja su: Amerika wzda so pjenježnoho zarumanja za wótnu, žada pak, zo Španiřta 1. knježstwo nad Kubu pniščeži a kupu lnydom wopniščeži, 2. kupu Portoriko lnydom wotštupi a wopniščeži, tež druhe španiřte kupy w Nawjeczornej Šndiřte, 3. jenu kupu Ladronškich (rubježnych) kupow blisko Šilippinow. 4. Nač do wobzamknjenja měra zdžerža Americzenjo měšto, zaliv a pšichstaw w Manila wobjadžene. Pšichi wobzamknjenju měra ma so tež pšichodny wofud, zarjadowanjo a wobknježenjo Šilippinow postajič.

— Ze zběžkarjemi na Šilippinach maja Americzenjo swoju lubu nuzu; tamniřski ameriřcy wjednicy su poručnosč dóstali, zo maja, je-li trěbne, pšehesčizno nim z mocu wustupowacž.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy lěto na 1898: kk. 551. 552. Jan Bryl a Mikławš Dórnik, gymnasiastaj w Prazy, 553. Pétr Dórnik z Njebjelěci.

Za serbski fond krala Alberta: H. P. K. 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3409 hr. 77 pj. Dale darichu: Platowa Kom-misija je so zasy wuspała 2 hr.; Delanska Patentna Komisija 1 hr. 20 pj. + 80 pj.; Wopomnjenka na wustajeńcu (F. P. Z.) 1 hr.; na M. kwasu w Kulowcu nazběrała H. R. 6 hr. 95 pj.; nic třinatoho, ale wosmnatoho 6 hr.; Wjele dobroh' z Delan 13 pj.; k. professor Roman Brandt 3 hr.; wón je měšał cuzy kał, hdyž je měšał cuzy kał — přeco njeby hriwnu dał, 1 hr.; dvě karey pėska z rańšoho morja 50 pj. + 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Na pšchedań

Křezla we Wotrowje z polom abo bjez pola. Wšcho dalšče je zhoiicž we Wotrowje cžiło 35 b.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
maloho ryněka 10 pj.

Študowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 34.

20. augusta 1898.

Lětnik 36.

XXIV. hłowna sšhadźowanka serbskeje studowaceje młodžiny

wotměwajše so lěta 6., 7. a 8. žnjeńca w Gachelec hošćenju w Małym
Wjelkowie. Hdyž so loni tuta wjes za městno lětnskeje hłowneje sšhadźo-
wanki postaji, so znatych pschiczinow dla tróšćku za wuspěch bojachmy. Hdyž
loni w serbskej wsy, kaž w Budestecach, kotraž je něhdy ze swědkom była
horliwoho škutkowanja serbskoho wótczinca Michala Frencela, z wuwjazcom
ff. fararja a kantora žanoho wopyta ze wsy a z wokolinu njedóštachmy, sešto
móžachmy so wot skoro cyle němstoho Wjelkowa nadźijec? A tola, z wjeso-
lošću wuznawamy, zo smy so mylili. Hižo sobotu popołdnu pschitšhadźowajše
čyrjódka za čyrjódka studowacych młodžencow do Wjelkowa, zo bychu hromadže
w posedženju wubjerka wo porjedže, pschi hłownej zhromadźiznje so wob-
šedźbowacym, wo namjetach, wólbach, wulětu atd. wuradźowali. Żara nas
zwjeseli, zo bě so lěta poměrnje wjele studowacych na wubjerku zesćělo, a zo
nas samo dwaj hošćej z Delnjeje Łužicy, knjezaj cand. theol. Nowy a
Schwajela, ze swojim wopytom počesejšičtaj. Po wubjerku so zasy studenci
do wschěch róžkow rozeńdžechu, do Šhwacze, Radworja, Budyščina, haj samo
do Hórkow, wschitej z jonym pschecjom, zo by wubjerk dobre omen za jutřiču
hłownu zhromadźiznu był. Njewitajše wschak pschitšhadźowacych hošći a
studowacych luboznje so zmahowaca šchorhoj abo ze serbskimi barbami wu-
debjena sala — wobžarujemy to, dofelž serbske šchorhoje a banty, serbske na-
přima a rymy jimaja a zwjesela stajuje zasy čuczliwoho Serba — tola witašce
jich telko wjesolnych studentow, kotřiž w tym bohate myto swojich prócowanjow
widža, hdyž jim serbski lud rozemi a wschě jich kroczele ze zajimawošću a
wjesološću pschewođža.

Kak sebi serbski lud swojich studentow, swoju nadźiju, swój pschichod waži,
bě z jašnym a rjanym dopokazom bohate wopyt ze štrony našeho drohocho

serbského luda. Vidžachmy tu žadnych hošči z dalokoho Lipska, ff. fararja Ducžmana a direktora Pohončža, widžachmy tu ff. fararjow a wučerjow, f. zapóšlanca Smolu = Spyteczanskoho, hižo naspomnjeneju hoščow z Delnjeje Łužicy, hošča z Wrótsławja, Serbowki a Serbow ze wschěch kóncow wot Čžornoboha hačž do Wudworja.

Posedženjo wotewri so ze Serbow narodnym spěwom: „Hišće Serbstwo nježhubjene“. Mlócnyje kllincžachu ze samšnym zahorjenjom wot staroho a mlodoho Serba zanjesene serbske žynki a namakachu swóji wothłós po wulkej jali. Wšeho bě čžicho; hlowny staršchi stud. theol. Ota Wicžaz w mjenje studowaceje mlodžiny wschěch pschitomnych najwutrobnjšeho powitawšchi pofazo= wafše w zawodnych słowach, tak ma kóždy narod na swěče swoju samownosečž a wosebitošečž, kotraž jóu wot druhich wuznamjenja. Sčtož pak našej serbski narod a z nim wschě druhe słowjanske narody tak wuznamjenja, njeje to joho krajnny, prostny, mlky narodny spěw? Čhe-li něchtó tak prawje zeznačž powahu našchoho serbského ludu, njech pohlada do hlubokoho žórka joho narodnych spěwow a pěšni. Tam namakaja so w přenjatnej rjanošeči a jasnošeči wschě te samownoseče a počžinki serbského ludu, kotrež joho mjeno, joho křwalbu njesu do wschěch dželow žiwěta. Łohodla pěštujmy narodny spěw, dotełž z tym pěštujemy tež serbsku ryčž a narodnosečž, žwjate herbstwo našchich wótcow.

Čžitašče so protokol posedženja wubjerka. Potom podawachu zašturperjo jenotliwych towarštwow rozprawy wo jich džělawoseči w minjenym lěče. Někotre rozprawy běchu jara zwjeselace a dopofazowachu, zo w někotrych towarštwach mlódnje žiwjenjo kečeje, kotrež rjane plody lubi. Wosebje zwjeseli naš rozprawa wo stuttowanju „Zwěstka“, towarštwu delnjolužiskich studowacych, podawana wot knjeza cand. theol. B. Schwjetele. Čžim zrudnišče wob= stojnoseče, čžim bóle zwjeselaca rozprawa. Žhromadžžina pschipóžna přeco= wanja delnjolužiskich bratrow z postanjenjom. Powitawšchi nowych pschic= khadžachych hošči pschecžita potom hlowny staršchi postrowy, kotrež běchu so sšhadžowancy pschipóšate: listy wot ff. Dr. Muki, Parczewského a Něžo, a telegramaj wot ff. fararja Šermana a direktora narodnoho museja Adolfa Čžernoho. Na to wuspěwachu sebi spěw: „Hdže statok mój“.

Sečžowachu namjety a to přeni, stajeny wot Pražšjeje „Serbowki“, zo njedyrbja pschichodnje na sšhadžowančach tute studentške towarštwu prawo wothłósowanja měčž, kotrež jenož zabawy a wschelafich druhich pschicžinow dla pschidnu, kotrymž pak na tym njezaleži, w běhu lěta jo něščo malo wo wu= dokonjenju w macžernej ryčži přcowacž. Swoje měnjenjo prajičž je kóždomu dowolene, haj rad widžane, tola prawo wothłósowanja bychu po tutym namjeće jenož tute towarštwu měče, kotrež z najmjějšcha jenožo zašturperja pšcželu, křž by sebi doměričž mohł, z najmjějšcha někajtu rozprawu, byrnje tež křótku, sšhadžowancy podacž a z tym dopofazacž, zo je joho towarštwu z naj= mjějšcha „něščo“ džělato. Ale nicžo čžimiečž a potom wothłósowacž a z tym šnadž druhdy na sebi cyle dobrej wěcy sšhodžecž, so nam za prawo nježda. Wo tutym namjeće jo dlějšcha debata rozwi a so stóněznje postaji, zo ma „Serbowka“ tutón swóji namjet nałětnej sšhadžowancy pišomnje pschedpołožičž, sčtož tež wona, hačžruuiž to ženje waschnjo bylo njeje, radlubje pschizwoli. — Ryčžesče so dale wo zaplačženju na Žeslerjowych pschisach hiščeže wotpoczžowa= coho dołha. Hlowny staršchi bě na wubjerku namjetowal, zo by serbska studo= waca mlodžina šnadž jenožo abo wjacny studowacych prošyla, kotřž bychu tak woporniwi byli a kotrymž by telko čžaja zbyło, wschju přocu nałožowacž a pak

pschez pschedawanjjo jenotliwych spisow, pak pschez zběranjjo dobrowólnych darow, abo na wšchelafore wafšhjnja telko pjenjz nazbërač, zo by so k lëtu na jubilejnej šhadžowaney wozjewić mohló — dokh je zaplacženy; z tym bychmy najhbdnišeho jubilejnu šhadžowaniku šwjeczili. Dokelž pak serbika studowaca młodžina čezko tajkoho nadešdže (jeli — sława jomu!), slubi „Serbowka“, zo chce so wona za to postarač, zo hač k pschichodneje hłownej šhadžowaney telko pjenjz zlož, šhtož položca dokha pola Naemšcha wučžini, jeli družny serbscy studowacy druhu položcu zaplacza.

Šižo na lošškej šhadžowaney je so wo wažnym pscheměnjenu wustawkow, pschedhydstwo šhadžowanow nastupacych, jednało. Těhdom bě Sorabija namjetowala, zo ma pschichodnje pschedhydstwo šhadžowanow wobštwjeć z tšoch wosobow, tak zo je stajnje w pschedhydštwje nimo Sorabije a Serbowki tež Delnjolužičan jako zastupječ delnjolužičkich studowacych bratrow pschitomny. Těhdom njechafše Serbowka do tutoho pscheměnenja wustawkow hnydom zwolicž, dokelž dyrbjefše so hiščeže wo tym jednacž, kak by wěc potom byla, hdy njeby w Delnjej Łužicy pschichodneje wosoby bylo. Tohodla je so lëta hiščeže jónu wo tym rěčžalo a so paragraf wustawkow jenohłšnje tak pscheměnil: Pschedhydstwo šhadžowanow ma pschichodnje wobštwjeć z tšoch wosobow, mjez kotrymž dyrbitej Sorabija a Serbowka zastupjenej byč. Těče měštno ma so po mžžoňeži wobšadžić z Delnjolužičanom, a jeli w Delnjej Łužicy pschichodneje wosoby njeje, ma so do tutoho zaštojnštwja wolicež sobustaw jenoho druhoho hornjolužičkoho studentškoho towarštwja, tola nie zašy sobustaw Sorabije abo Serbowki. Wštra debata nasto wo tym, šhto ma pschichodny hłowny staršči byč. Serbowka namjetowafše Serbowčžana, k. Kuježka. Dokelž pak je k. Kuježk hiščeže gymnasiaf, njechachu druge towarštwja do toho zwolicž, so na to powołajo, zo ma so po wustawkach (!) jenož student (wopytowač university) za starškoho wuzwolicž. Tola šhto nam za to rukuje, zo to wopravdže we wustawkach štwi, hdyž wustawki ženje njewohladachmy? Tola to tam wěčeže štwi, zo ma so staršchštwjo mjez Sorabiju a Serbowku wotměnjecž. Dokelž pak bě lëta staršči ze Sorabije, mamy za prawo, zo ma pschichodny hłowny staršči ze Serbowki byč. Kuježk Kuježk je tež ščóčnje jenož na namolwjenjo Serbowki zaštojnštwjo pschijał. Dokelž njeby-li wón to pschijał, by šnadž Serbowka na dokhe lëta cyłe ze staršchštwja wustorcžena byla. A hdyž běchmy nětko wustawki tak pscheměnil, zo šně so tež sobustaw tšeczoho hornjolužičkoho towarštwja za starškoho wuzwolicž, jeli w Delnjej Łužicy pschichodneje wosoby njenamakamy, potajkim na pschitklad sobustaw Budyšškoho gymnasiałnoho towarštwja, njeby to njeprawda byla, hdy by so Serbowka jama wuzamknyła? To je tež po našchim zdacžu k. fararja Żura-Radowštkoho pohnyło, za Serbowku rěčecž, hdyž na dwěmaj pschitkladomaj wujajni, kak je Serbowka wot založenja šhadžowanow sem tak rjec forječ serbskoho studentštwja byla. Hdyž pak „Serbske Nowiny“ pišaja, zo słowa někotrych pschitomnych knjezow tutu rozšoru jenož powjetšchichn, mjez tym, zo by jich pschitkownošć byla zjednocžić a změrowač, dyrbimy to jako njeprawe wotpofazacž. Ščóčnje so tola k. Kuježk z tšjomi hłowami pschecžiwu dwěmaj za hłownoho starškoho wuzwoli. Za přejoho podstarškoho postaji so knjez stud. theol. Šólč z Lipska, za druhoho k. Andricki, staršči Budyšškej „Włady“, dokelž žanoho pschichodnoho Delnjolužičžana nimamy, wobaj jeno- hłšnje. Za měštno pschichodneje hłowneje šhadžowaniki postajichu so jeno- hłšnje Šhróšćicy, dokelž chcežža studowacy swoju 25. šhadžowaniku tam

swjećić, hdžež swoju prěnju. — Delujožučičan knjez cand. theol. Nowy porěča k zhrmadžijnje wutrobne słowa, rozestaja přjedawšce a nětčžisce poněry w Delnjej Łuzicy a sławjejsce wulkotne zašknžby zemrětoho fararja Teschnara. Knjez zapóskane Smoła=Špytecžanski namolwjejsce zhrmadženy, na sřhadžowancy so tola tež na zhrmadnu čjestnu naležnosć wšchěh Serbow dopomnicž a nahromadži tak za našch Maczžičžny dom pschěz 35 hr. — Potom rěčžejše z mócnym pschikšofowanjom pschitomnych serbski wótčžinc a basnik, k. farar Ducežman z Lipsta. Wuprajiwšchi swoje wjeselo nad žiwym narodnym hibanjom, kotrež w našchim čžasu zajy mběnišcho pschěz serbske hona jchumi a nad zwjeselacnyh poměrach w našchich Serbach pokaza, zo mamy so za to džakowacž tamnym serbskim wótčžincam a njejebiežnym zbudžerjam našchoho naroda ze swjertuoho špara, kotřž wšchitey njejsu docžakali rjany čas z nowa-narodžjenja, hdyž počžinašce symjo, kotrež su woni wuřywali, sřhadžecž; budy wotwolani z pola swojoho stutkowanja, a nětko kryje skoro wšchěh hižo dawno křłódna zemja, mjez tym, zo pschěz jich zelenjojte rowy wěje nowy dobry serbski duch. Tola nětchtožkuli by wšchal so pola nas hišchěže mohlo polěpschicž a bóle hišchěže mohł narodny duch wožiwicž. Tola džakujmy so, zo suy hižo tak daloko, tuž křóble do přědka. Wšley zajimawe słowa k. rěčžnika namakachu mócnu wothłós mjez zhrmadženy. Na to špěwasce so zhrmadnje wot knjeza fararja Ducežmana XXIV. sřhadžowancy wěnowany špěw: „Serbjo, my smy“. Stónčžuje hišchěže k. kaplan Andrici k študowacym nětotre słowa porěča. Dopomni jich na pschěčžela serbskoho ludu a wosebje serbskoho študentstwa, k. direktora narodnoho mujeja w Prahy, Adolfa Čžernoho, kotryž je na sřhadžowantach serbsku študowacu mladosć stajnje za dwoje zahorjał, zo so mjennicy študowacy Serb njejmě spokojicž, cyle so w njej wudospolujecž a naj-lěpschi špěd k tomu je nawuknjenu z najmjějšcha jeneje šotrowškeje rěče, ta jomu haŕle wotewri prawje duch macžejneje rěče. Dale dyrbi tež študowacy serbski mlodžene na to hladacž, zo jomu serbska literatura njewobdžčlane polo njewostanje. Gańba za kóždoho študowacoho Serba, značž literaturu Romjanow, Grefow, Francozow atd., swoju samuju pał zanjehacž.

Dokelž bě so čas pominył, podžakowa so hłowny šaršchi hišchěže raz za bohaty wopyt a stónčži zhrmadžiznu ze špěwom „Naše Serbstwo z procha stawa“.

Za zabawny džěl sřhadžowanu bě so Šhwacžanski towarštwu wubjernje postaralo z tym, zo wot k. fararja Ducežmana, kiž bě sam pschi džiwadle pschitomny, pišane džiwadlo: „Złote hrody abo Hans Klepotar na dań njese“ pschědštajesce. Z mócnym pschikšofowanjom pschikšadowari hrajejsce wosebje Klepotar k. Ĥenki. Šhwacženjo su jebi ze swojej wubjernje wuwjedženej hru wšchu křwalbu zajknžili. Njebešce-li Radwoškej meji jeje wuštorny dirigent, kiž je runje pola wojakow, pobrachował, by tuta wězo zhrmadženyh z koncertom zwjeselila, laž bě to tež w nawěštkach wožjewjene. Tak so pschěstawki z narodnymi špěwami wupjelnichu. Šo stónčženej hrje pokazo so hišchěže raz na jewišchěžu k. Ĥenka ze swojimi hraječkami a hrajerjemi a podžakowa so we wjazanej rěči wšchěm wopytowarjam džiwadla za bohaty wopyt. W mjenje Šhwacžanskoho towarštwu wuštupi k. pschelupc Bart z Brěžnuki. Naspominajo, zo hišchěže so džennjuišchi džěn bohuzel wjele tajkich Klepotarjow w Serbach namaka, kotřž radšho w křłódku ležo wo złotyh hrodach souja, mjez tym, zo bychu swoje lenje žily tróščku nacžahali, wužořowajšce, zo chce tuta

wjeselohra tajnim prózdničkam, kajkohož su runje widželi, wopacžnosež jich činjenica pokazacž a na to dželacž, zo by štajnje ličba Klepotarijow w Serbach wotebjeraka. Škónczujne podžakowa so knjez rycžnik hiščeže knjezej spišaczelej, zo je šhwacžaniam tajnu rjanu hru spišal a wunijeje jomu šřiwóčžnu slawu. Knjez facar Duczman prošeheshe na to pšchitomnych, zo bychmy z nim nětko tohorunija šřiwóčžnu slawu witrajnomu šhwacžanškomu towaršřiwu wniješři. — Šdnyž běchu mlode wuškóčžne nóžki pšchi džiwadle wotpocžnyše, mějachu potom na rejach pšchiležnoježe došež, swoju wuškřitnojež na šřakaničy pokazacž. Šotřiž pak běchu tak zbožowui, zo njemóža rejwacž abo njechachu, zabawjachu šo na druge wašchujó.

Nažajtra popóldnju bė wulėt, wulkeje cžopłoty dla jenož hačž do Šłoneje Boršehče. Tutón wulėt smė za wšehė pšchichodne z dobrym pšchikladom byčž, bėšhe rzyu serbšři. Z tym, zo do šřatoka zastupichmy, hđžež bė šo našch šlawny bařnik Žejler narodžil a tam zašřewachmy: „Mišće Serbstwo njezobjene“, šřwóncžichmy našchu šřhadžowanšu. Tak móžemy na šřwóncu prajicž, lėtuhča šřhadžowanša bė jónu zašř tajša, zo mohla byčž z dobrym pšchikladom za wšehė druge. Wóh dał, zo bychmy šo zašř wšchitey, šotřiž šmy šo na tutej šřhadžowanicy hromadže wjeselili, k lėtu w šřwóšehicah šo šřrowi zašř widželi a hiščeže mnoshich druhich za šřhadžowanšu zahorili.

Jurij Delan.

3 Šuzich a Šakšice.

W šřwóšřice Marijnej Šwėdže šo lėtša šřwjedžeń šřwatohó Bernarda jara šřwatóčžujne šřwecžři, dokelž je na njón tež šřwjedžeń 800lėtnohó jubileja cšřtericšřhohó rjada pšchepóloženy. Šaž šmy zbonili, je wojebity triduum (šřidnjowšřa pobožnojež) zarjadowany, řiž je šo wečšora, pjatk, wječšor započžal a šo póndželu wječšor ze šřwatóčžnym Te Deum šřwóncži. Na wšchėch šřjoch dnjach budže dopóldnja a wječšor němšře a popóldnju serbšře přėdowanjo. Nadžřijamy šo, zo po šřwjedženju drobnišřich rozšřrawu došřtanjenmy.

3 Delan. Wo zrudnych lońšřich řnjach šmy šo lėtša na šřpėch měli — a něšotřřikuli je do cžaja wozyl. Šchřoda! Pšchetož lėtša je wjedra došež, haj, wjacž hačž došež. Wšcho je rjane domoj pšchišřlo, a bychmy zašř kapřu dešehčřiřa wzali: tež hižo tohodla, zo by šo trochu wóšřłódniko. Šorčota je njczijnješřliwa. Runje cžaham šo z thermometerom, šotřřiž je na šřwóncu poležal. Thermometer wonja řaž šřmudženy, řiwe šřėbro chce z řolki cžeknyčž. Wudu šebi dlėjšřu řolku kupicž dyrbjecž, moja je jenož na 40 šřtopnijow Reaumur. »Řėžu« zašř do šřłóřka, moja řřwa wšřak na mnije pada. Še řajša mala něřajša dženiša, mi šo zda, zo wječřh jėdže, řėženy jėdu. Šedžu, řaž w pjecy, hđyž je řřlėb zmwėřahany. Wšatohó hólca řu mje tam druđdy zahnali, zo bych tam řiřchenti rozmjetał. Potom bych wulėžł, mokřy, zo pót šřojeheshe. Dženiša njeje wjele řėpje. Šóńdu dha do wšř, liřtonošehėř njech próždny dže. Knjez ředaktor budže řwarjecž: njech řwari. Šchřó wė, řak šo jomu w Wudyšřinije pišeh. Mi šo džens njepiřa. Wjšřicžři šřhadžejca, řaž na řuchim řhiby. Z pjera řežė »inkoušt«, džiwomy, řidnjaty, řaž by tež pjero šo pocžilo a pót šo z tintu měřchal. — Čžėlam dha do wšř. Šušod šřoji na zahřodže a hlada k wječšorowmu njebju. Wólam pšehčž rozřřorřhanu murju na njohó, (řchřó wė hačž njeje wuřnył): Wujo, dženiša hiščeže ničžo njebudže. Še mřóčžele znanem). Še šmy wečšora a pšchėd wečšorawšřim tež widželi ... Wuj wėři mojomu wėřehčejřřkomu darej a mėni: Me byłó by, zo by řřoro ...

Hewaf budže zlé za sfót, to sebi nichtó na pola njebudže wěrić. Pola nas drje hišćeje něfaf budže — ale horjeka, w hlinach, budže škala. Ludžo nje-wědža, šhto prjedy. Nětk je wšcho na dobo zrale. A do brožnjow wozycz tež mǎhli. Wows lěta podarmo na desčezik čzafa; my smy pomlčezili, ale to so čzi džerzi zorno, njecha won: wows chce desčezika poměz. Hejdušch a jahly hladaju tež za syctom. Wotawy je džen a mjenje, neplace zelo pada. Tuž by desčezik jara dobry byl, ale nic wjele: hewaf neple zhnija; leža wšché zawrjene w zemi . . . Knjez susod so džywa, zo sym brodaty. Daj, hejzo ničzo njeroseže, broda w tajkim wjedrje roseže kaž njendra — a šhtóž je njelepy schkrabaf, njech so wjeseli. Wróczam so domoj, chcu dopisacž — ale pjero wjeze so mi z ruki. — Dopisuju potajkim džensa, schtwórtk rano. Knjez redaktor so směje, zo dwaj dnjej k tajkomu mazanju trjebam. Ale šhto jebi čeesch, hdyž na suchim hribow roseže tak mało. Ani džensa nochcedža lěpje rojež. Senož to mje raduje, zo sym zasy prawje wěšczizil. Niczo njeje bylo. Zola, šhto to? Zahrimało je: jónu, dwójcy — za šhwilu na tšeci raz. Ze na pol sedmi rano — a dušchata tužnota. Rasch zwónik měni, zo rašichi hrimot njeruštanje, ale zasy so wróczy. Wóh dał, so wróczizil — a hjez schfody.

3 Praha. Princšna Polyxena Lobjkowicec, džowka wjetcha Surja Lobjkovic-a, najwyschšchoho marschala čžěštokho kralestwa, je tele dny do klóschtra tuježnow salesiantow w Chotěschowje pola Pilzena zastupila. Wona narodži so 1. mař. rózka 1874 w Prahy.

3 cyloho swěta.

Sakska. Wo položenju katholickeje cyrkwy w Sakskej pschinje „Germania“ dlějšchi nastawf. Njeposkicža drje nam ničzo nowe, ale we wnkraju budža so džiwacž, hdyž z njoho zhouja, fak bėduje je katholicsta cyrkwy pola nas putana a fak čzežke je, wosebje w herbškich krajach dušchpastyřitwo. Stajnje drje so licžba katholicow w Sakskej množi, ale jenož z pschicžahowanjom z wjetšcha jara „dwiłomnych“ katholicow ze susodnych krajow. Tuczki katholicke wosady rozmnoža, pschewišchim pak duchowništwu hoberške džělo uakladuja. Tak licži Drježdžauska dwórška fara něhdže 30,000 katholicow z jenož 10 duchownymi. A wosadni su nimo Starych Drježdžan po 65 lutherskich farach wot Pruskeje hač do Čzech rozpjerscheni. Lipsk ze 6 duchownymi ma wosadu z 18,000 dušchimi. Z nich je pschěz 4000 po 160 lutherskich wosadach rozpjerschonych. Podobnje je w Rhennicach z 4 duchownymi a 15,000 wosadnych, w Zwifawje z dwěmaj duchownymaj a 8000 katholicami a z Plawonom, hdžež tohorumja jenož dwaj duchownaj 7000 dušchi licžacu a šchěroko rozpjerschenu wosadu zastarataj. Džywa-li so potom hišćeje na puta, kotrež su nam we wótenym kraju napožožene, dyrbinny wuznacž, zo wobštojnočeje katholickeje cyrkwy w Sakskej našchu a našchich sobubratow we šchěrokej wótežinje pošnu fedžbnosč a podpjeru jebi zaslužja.

Měniša. Zeju fejžorskej Maještosčzi pschewyatej hižo drugi tydžeň w krajnym hrodě Wilhelmshöhe pola Kassela. Kejžor so z Badenškim wukłówjškomu jutse do Baden-Baden poda, zo by tam wukłomu mjezynarodnomu wojeřškomu jěchanju pschitomny byl.

— Swjećacy biskop Dr. Cramer w Münsteru je 9. t. m. swój dej-mantny (60lětny) měšchniski jubilej swjećizil. Lěta 1815 roždženy bu na

svjatoho Lavrjenca 1838 na mješuita swjećeny a 1884 na dostojnosť biskopa powyšeheny. Tomu bu pruski rjad čerwjenocho worjowa 2. klawny spožčeny. Biskop Cramer je tež katholicim Serbam znaty pschez joho spis „Křesćanska mlodosć“, kotryž je knjez Sakub Schewewič pschewerbichěžil. Talc dobra knižka so nashkej mlodosći z nowa porneža.

— Dwaj Hamburgskej fotografaj, Wille a Priester, běchtaj, hdyž wječch Wišmark na marach stojehce a fashčej hišchce wotewrjemy běšce, w uocy so do jstwy dobyłoj a pschi magneziowej swěcy čželo fotografowaloj, potom pak zas z wofnom čžeknyłoj. Wěc bě so tehdom hnydom policajstwu pschepodała, kotrej tež hnydom zakaza, platy wuzič a wobrazy rozšchěrjeć. Nětko je ryčnik Dücker w Altona, Herberta Wišmarka zastupowacy, pola krajnocho snda w Hamburgu wujud wuslufkował, kotryž mjenowanymaj fotografomaj hrozny 20,000 hr. křoštanja za kóžde nałożenjo tamnjeje platy a wysche toho hišchce zajeczo.

Awstria je křora, čžecy křora. Wo tom swědčehce sthadžowanca němsko-liberalnocho wučerstwa, kotraž so njedawno w morawskim hłownym měšće Brnje (Brünn) wotmě. Tam zhromadženi wučerjo, 1400 ze wšchch kónčijn Awstrie, žadachu mjenujey jenohkónnje, zo ma so nabožnistwo ze schulow cyse wustorcžič. Ženož jedyn jenički sebi zwěri, swojim towašcham wotradžecž, zo duchownocho do čžista wot schule wizamknū. Ale njemóžehce wuryčecž. „Wzdželan“ wučerjo křichčachu, hrozachu jomu z pjačžemi a nawdawachu jomu najrjeišchich wudmow! Tajka je, bnhužel, wulka wjetšchina awstrijskich wučerjow. To dyrbi so wědžecž, hdyž maju so dženišchce wobstojnosće w swobodnym težžorstwje rozjudžecž. Lud dyrbi so sfazyč, hdžej so džeczi tajkimle wučerjam dowěrja. Podarmo je tam wšch přecowanjo duchownocho. Smě džěn dotal jenož dwě hodžiny za tydženi džeczi w schuli rozwucžecž, mjez tym zo wučer we wjacny hacž 20 hodžinach so přecuje, džeczi wšch nabožne čžuczo z wutrobny wutorhnyč. Tola, Bohu džak, šu tam tež hišchce dobri wučerjo. A tež tncži běchu so na próždninach w Meranje zeschli. Bě jich jenož 400. Tola za započatk došč wulka liežba. A dobry katholic lud njebudže sebi dolho rozkladowacž, ke kotrej stronje pschistupi. Wysłimū, zo wustupowanjo liberalnych wučerjow famo swkim staršim woczi wotewri, a zo budža sebi bóržy z dorazom konfessionalnū schulu žadacž.

Danška je wurjadnje 500,000 křonow jako přěnju ratu za rozmnoženjo wójnškich potřebnosći pschizwolila. Nětko njewě, šchto tele nahle brónjenjo znamjenja. Pšecža so Danška šlna došč njecžuje, swoju njewotwisnosć w móžnej europškej wójni wobkřowacž. Ze prawdže podobne, zo Šendželska za tymle brónjenjom tež.

Rom. Swjaty wóte je zasj někotrych w audiency pschijał. Z toho je widžecž, zo wo joho žiwjenjo žadny strach njeje. Wosebje je joho duch njezeslabyeny. Mjez tym zo hewak čžłowjek, hdyž so 90. lětu bliži, počžina pomjatk žubjowacž, dha tola Leo XIII. ze swojim dobrym a wěštnym pomjatkom spodžiwanjō wšchch zbudžuje. Tak wě wón džensa hišchce mjena wšchch biskopow a delegatow a jich dišcwow a mnohich žiwjenjowch z hlōwy. To bě wosebje jasnje widžecž, hdyž wóndano wjetšchu liežbu južnoamerikanskich biskopštwow wobsadžowahce. Wjez toho, zo by přjedy wo tom žadny pschednosč stychał, mjenowahce z pomjatkā wšch mjena kandidatow a dišcwow. — Hdyž wo Wišmarkowej smjereži zhoni, džehce k swojomu lěkarcej: „Spodžiwnje, moje křuduschke čželo tola wjacny wutraje, hacž čžela hobrow tutoho šotka!“

— Zo je vatikan mandželstvo Koburgsteje princesny Dorotheje z wójwodu Ernst Güntherom konkubinat (džiwje mandželstwo) pomjenzowal, kaž po druhich nam njepršecželskich nowinach wězo tež naše „Baugener Nachrichten“ wozjewjeja, je hoła njewěrośež. Smy drje tajkich ščežuwani z wěštych štron hižo zwučeni, pokazujemy pak na nje, zo bychy našeji čiztarjo wědželi, zo njeje wjcho wěro, wosebje, hdyž so wo katholicu cyrkej jedna, šhtož „B. N.“ pišaja. — Sewat móžemy pschistajicž, zo staj runje tať watican kaž kardinal Gruscha swojomóene počinanjo Winstloho fararja pschi wjazanju tutoho mandželstwa zasudžiloj.

Schpaniſta. Haczruniž so pschi wšchim započatku doprědka widžese, zo wobfhudnjena a wošlabjena Schpaniſta ameriſanſkoho hobra porazyč njemóže a wójnu z nim stónčnje pschěbraje, dha so tola nimale z wěštožnu wozčakowase, zo budže winučežene schpaniſke krajne wójſko ameriſkim milicam z wjetšchim wušpěchom napichežo stupacž, hacž je so to stało. Dyrbi drje so pschpobnacž, zo su wojacy šroble a wuštojne wojowali, ale wjednſtowo wójnu na schpaniſkej štronje běše schpatne a cyłe njewěšte a cyłe schpaniſke knježerstwo zda so w njeschitnych rukach byčž. Maršchal Blanco je šubje wozjewil, zo swoje zastojnstwo jako generalgubneur zložuje, po tom hacž je Schpaniſta mēr činič wozzamka, mjez tym zo je wón za dalewjedženjo wójny so wuprajił. Zo cykej kupy je po wojowanju. We wšchěch městach wěja ameriſanke šhorowje. Přerňa lóž z 3000 schpaniſkimi wojakami je so z šuby na dompucž podała.

Amerika. Statny sekretar Day a senator Davis staj jako komiſjaraj k wuradžowanju mēra pomjenowanaj. Teke wuradžowanja maja so w Parizu stacž a drje so šwilku popletu. Bichetož do wjchoho drje Schpaniſka tola zwolicž chcež njebudže, šhtož Amerika žada. Zo pak by wójna z nowa wudyrka, so njewěri, dofelž Amerika runje tať derje za mērom žada, kaž Schpaniſta. Zo by swoje rubježniſtowo wobkručiła, powjetšji Amerika swoju wójniſtu hotowosež na kraju a morju, a njeje dwēla, zo europiſkim wulkomocam po nēcim wšchōn wliw na ameriſanke naležnosče wozmjje, a zo so we swětowym wobfhodže k našej schfodže doprědka junje.

Naležnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 554. Mikławš Hantuš w Drježdžanach, 555. Jakub Pjech z Kukowa, 556. Michał Měškank z Nowoho Łusča, 557. Michał Lipič z Češkec, 558—561. z Wotrowa: Michał Brauer, Hana Čochowa, Mikławš Rachel, Mikławš Raab, 562. Madlena Čumpjelic z Kašec.

Sobustawy na lěto 1897: k. 777. Mikławš Hantuš w Drježdžanach.

Za katholicu polěpšerňu: Michał Pječka z Banec 2 hr.

Za serbski fond krala Alberta: kooper. Rich. Dostál we Pusté Polomě 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakeiji nawdate 3433 hr. 30 pj. Dale darichu: »Rozkolnicy« 2 hr., ** 2 hr., Delanska Patentna Komisija 10 pj. + 1 hr. 20 pj., Katholska Bjesada za Ralbičansku wosadu 79 pj., za 6. č. »Łužicy« 50 pj., hroznje, hroznje wonještej — tej karej z raňšo morja 25 pj. + 25 pj., kk. P. Methodij ryčér Halabala w Rajhradze 8 hr. 50 pj., kanonikus Msgr. Rodler we Budzejowicach 15 hr., kooper. Rich. Dostál we Pustej Polomje (rakuskej Šlezskej) 12 hr., na Šoćić (Mróžkec) křicznach we Wotrowje nahromadził J. H. z W. 6 hr. — **Zapłać Bóh wšēm dobročerjam!**

Póndželu 5. septembra póndže procession z kšobchtra Marijneje Šwěždy do Krupki. Ranu w 5 hodžinach je Boža mjača a w 6 hodžinach procession wotědže. Wo bohate wobdželenjo prosy **Jakub Ščerc, wjednik.**

Čiřicž Smolerjec knižicžicžecnje w Macježnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Nudowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 35.

27. augusta 1898.

Lětnik 36.

Cyrkej Rascheje Lubeje Anjenje w Budyschinje ponowjena.

Swojim lubnym čítarjam smy hiščeže rozprawu wo wobnowjenju „serbskeje cyrkwy“ w Budyschinje dołžni. Haczruniž trochu zakomdžena, budže tale rozprawa tola za našu křoniku wažna. Z cyla měło so na to dźiwac, zo wjich wažnišce podawki so w „Posole“ wozjewja; tak změja katolscy Serbja pozdžišcych lět w swojim „Posole“ stajnje žive žórlo minjemych časow a jich poděńženow.

W žiwjenjopisu njeboh wysokodostojneho knjeza Monsignore seniora Kucžanka smy z časa jeho faračstwa pschi cyrkwi Rascheje Lubeje Anjenje zabyli na to spomnic, zo je zemřety kněz farsku cyrkej powjetichil. Wěšce to w lěće 1863, hdžej 13. hapryla počachu pschitwarć cyrkwy torhač. Cyrkej bě hižo dawno njedosahaca, wosebje sachtž mužike města nastupajce. Tuž tehdomnišči farač Jakub Kucžank wobzamknj, cyrkej powjetichic, a dóstawšči dowolnosć, zo smědža wudawki so z cyrkwineje kassy brac, a wobstarawšči dalšce trěbne pschizwolenja da 13. hapryla 1863 dźěło započec. Tehdomnišcej murjejski mišchr Marche a čěliski mišchr Hójbjan dźěla wuwjedzestaj. Tak bu tehdom nawjeczorny křuch cyrkwy, hdžej je nětko wulki khór z piščezelemi, pschitwarjeny a cyrkej wo jene wočno podlěšena. Tež w znatstwownym cyrkwy sta so wulke pscheměnenjo. Dwaj nabocznej wuzfej khoraj buschtaj wotstronjenaj, z tym buschtej dvě wolnje, dotal trochu zawjarjenej, zaš wotevrjenej. Město toho bu jedyn wulki a schěroki khór, kiž hiščeže nětko stoji, pschi nawjeczornej isčěnje natwarjeny a na nim w lěće 1864 nowe piščezele za 1600 toler postajene.

Pschedspomnic, čremy hiščeže tuto: Cyrkej Rascheje Lubeje Anjenje bu 1240 (nie dołho po založenju tachantstwa) za Serbow založena a jobu jako cyrkej pschi pohrjebniščeju psched bohатыmi wrotami postajena, 1429 bu wot

hufitow spalena, 1443 pschitwza ju wofada swj. Miklawšcha sobu za swoju. We wohnju 1620 bu jara wobšchtodžena a 1634 a 1686 cyle zahubjena. W lécze 1813 džeržachu w njej tež protestantnojo Bože škušby, dofelž bu Pětrowska cyrkej dlěšchi čas jako šchpital nałożena. W lécze 1839 dósta nowe zwony. Po pschitwarjenju bu cyrkej 1867 znuška ponowjena, tohorunja 1880 z nowa zwonka a z džěla tež znuška bčelena a molowana.

Hacžruniž potajkim wot poslednjoho ponowjenja so wjac hacž 17 lět minyło njebč, a hacžruniž bčšche cyrkej, dofelž pschecy czista a w rjedže džeržana, hewak dostojna a lubozna, njemóžesche a njesmědžesche so tola něotre porjedženjo dlěje wotštorowacž. Pschede wschim dyrbjesche so zwonkowny wobmjět, wosebje na wjecžornej stronje, kiž bč cyle zwotpadał, wobnowicž, njemějachu-li murje šchtohu czerpjecž, potom bčchu pišchcžele šhětro zanjesena a pschědute, tež hewak wschelafo porjedženja potrebnu, dofelž pišchi Božich škušbach cžasto molenjo pschihotowachu; tež znuškwone cyrkwyje bčšche počžalo cžorne bycž, wosebje wječch, kiž 1880 njebč sobu bčeleny byč, a k tomu pschidžže, zo bčchu pschěd dwěmaj lětomaj (1895) pschi wulkim krupobicžnu wschč wofna na połodnišchej stronje rozbite a tohodla nowe dyrbjaje bycž, njez tym hacž bčchu na połubčnej stronje stare woštale.

Tuž dha bčchu mnohe pschicžiny za to, zo farač škóncžnje wobzamkny, cychu cyrkej znuška a zwonka ponowicž. K tomu jebi dowolnowečž duchowuceje wyschuwosčeje wuprosy.

Wozjewiwšchi wofadže, šchto ma so štačž, da farač džěla loni bórzy po njedželi mjcz Božim Čžčěłom započecž. Cyle znuškwone cyrkwyje cžěšlojo hacž do wječcha derje zaroschtowachu, wschč postawy, swjecžata atd., šchtož so lohcy wotnjelčž hodžesche, z cyrkwyje znošychu, wołtarje, pišchcžele a druhe cyrkwine naprawy pak buch z rubjanym platom pschifryte a wuzawalaue.

Dofelž bč cyrkej wot někotrych dobrocžerjow w bčhu poslednich lět ze wschelafimi nahladnymi darani wupyschena a wobohacžena byla, škušesche so, zo by tež cyrkej sama k Božej cžescži a pobožnomu pozbėhowanju wėrinnych so zdobnje wupyschila. K tomu zdasche so wosebje pschimėrjene bycž, hdžyž so dwė wulkej wofnje z kóždoho bokfa wulkoho wołtarja ze šchlcěncžanymi swjecžatami wuhotowajchtej. Šižo bčšche farač ze šlawnym Młajerowym wmnjėškim wustawom w Mníchowje jednal wo dwė molowanej wofnje. Hdžyž pak so mēra za šchlcěncy tuteju wofnow bjerjesche, namaka so, zo su wobkufi wofnow a šjedžue stolpiki z chelow murjowane a jara šcheroke. Dofelž so wyšche toho tež jara frute bycž njezdachu, wobzamkny so, cyle nowe wofna z pėškowca a to rjane gothiske wudžělacž dacž. Tute džělo bčšche rėzbač Pjetichka tudy hižo w zymje pschihotowal, tak zo mőžesche so hnydom z twarjenjom nowych wofnow započecž. Wobė wofnje cžěšlojo znuška z dėskami cyle zabichu, tak zo mőžesche so zwonka džělacž, bjez toho, zo by cyrkej znuška z pschewulkej mazawosčju czerpjecž mēfa. Mjez tym tež murjerjo znuškwone ščėny wuporjedžachu a zhladkowachu, hdžėž bč trebnu, wosebje wokoło wulkoho wołtarja.

Kaž to pschi porjedženju bywa, so tež bórzy druha nowa a wažna wč pokaz. Stolpy, poł ze ščėnow wustupowace, na kotrychž wjelb cyrkwyje wotpocžuje, mējachu cyle njepschihódnu hłowu abo kapitele, na kotrež bčchu džiwne, hubu rozdjajace a jazyl wusuwace woblicžza pschilėpjene. To bčšche wschelafim wofadnym z pohórschkom było. Tuž hišchče druhe wažne džělo za rėzbarja nastfa: cyle nowe kapitele za tute stolpy z gypsa wudžělacž a

na stolpy pschiczińicz, pschiměrjenc gothistomu stilej cyrkwie. Sdyž nětko tele džěło dokonjane widzimy, dyrbinymy je jara derje poradžene a wuwjedžene mjenowacž.

Dalscha wažna naležnosć cyrkwie běšče powětrowanjo cyrkwie, kotrež so z wofnami došč dokonjecž njechodži. Wyrnje wschě wofna we lódzi cyrkwie k woczijnjenju pschprawjene byle, dha tola dym a para z wjelba dele kłózi. Tuž bě třebne, wotwjery we wjelbje wobstaracž. Tena tajta wotwjera drje tu hižo běšče, tola rózica abo rosetta bě kručže zabita, tak zo žadyn powětr z njej wustupicž njemóžese. Tohodla bu tale wotwjera woczijnjena a hiščeže druha wotwjera we wjelbje wyšče kłora wurubana. A dokelž w třěšče, na hornjej łubi cyrkwie, lěpschi powětr hač w cyrkwi samej njebywa, a zo njeby para, z cyrkwie wustupowaca, so horjeka hromadžika, wudžělachu klamparjo dolhe trubny, kotrež pschěz třěchu wuwjedžechu, a na třěšče blachowe wuhěncžki na nje stajichu.

(Pschichodnje dale.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Zeje kralowskej a kejzorskej Wysokosći pryneceju Luisy, mandželskej Toho kralowskeje Wysokosće prynea Bjedricha Augusta, kotraž w tu khwilu we wili we Wachwicach bydli, je Bóh luby Snjez 22. augusta džowezicžku wobradžil, kotraž bórzy po zažnym porodže zemře, potom hač bě wot prynea Bjedricha Augusta samoho nužnu kščežeńcu dóstala. Starškej staj hluboko zrudzenaj. Wysoka njeđzelnicža je wobstojnosćam pschiměrjenje strowa.

3 Marijneje Swězdy. W našchim kłóschtrje swjećesešče so wot 19. hač do 22. augusta dwoji jubilejny swjedžen, na kotrymž so cyła wofolna krajina bohacže wobdžělese. W dwanatym a tšinatym stotku wuznamjenjesče so mjez Lužiskimi zemjanami pobožna, bohata swójsba, knjezojo z Westa. Sim kščešesče nimale cyła krajina mjez Budyščinom a Kamjencom, Pólcznicu a Kulowom. Dokelž w Kamjencu bydlachu, rěkach jim najbóle knjezojo z Kamjenca. Kaž stara kšězina w kłóschtrsim archiwje dopokazuje, bu w l. 1248 wot Bernharda z Kamjenca wobzamknjene, w krajiny mjez Pólcznicu a Kulowom žónki kłóschtr založicž, a Wěschnjanski biskop Konrad I. pschpózna tele wotmyslenjo. Lěta je so tohodla 650 lět minyło, zo bu založenjo Marijneje Swězdy wobzamknjene. Do kłóschtra buchu knježny z cistercištoho rjadu pomolane, kotryž swj. Robert w l. 1098 w Francózijskej založi, swj. Bernhard z Clairveaux ze swojim zastupom woživi a wosebje pschekraťni, tak zo so pschědnje rozšěrjesče a do sameje Lužicy ze swojimi wotuosčkami dojahasče. Lěta je tohodla tež 800lětny jubilej wobstacža tutoho rozšěrjenoho zaplužbnoho rjadu, kotryž bu tohorunja z tejsamej swjatocžnosću swjećeny. Swjaty wótc bě wšitkim wopytarjam kłóschtrjeske cyrkwie, jelico w tych tjoch dnjach swjate sakramenty hódnje dóstamu, dospólny wotpusk spožcžil, a kłóschtrske pschědštocižerstwo bě wurjadne pobožnosće zarjadowało. Róždy džěń běchu rano a dopódnja swjatocžne kemsče a wječzor pobožnosć k czeščěi swj. Marije z wobkřadom po kłóschtrsim dworje. Róždy džěń běchu tji předowanja, dopódnja, popódnju a wječzor; popódnisče běšče serbske. Pjatk 19. augusta w šesćěšich bu tšidnjowsta pobožnosć wotewrjena z předowanjom, kotrež mějesče knjez kantor Lusežanski z Budyšcina, sobotu předowachu kt. sarať Salm z Pirna, a sarať Kubasch z Njebjeležic a direktor

Löbmann z Budyshina; njeđzeli ff. direktor Nowak z Budyshina, kanonikus Worna z Khróšćie a farać Krause z Kulowa; pónđzeli ff. kaplan pola pryncu Zurja, Nězak z Drježdžan, farać Dicka ze Schpitala a kralowski předać Kummer z Drježdžan. Swjatocžne Te Deum wobzamknny wulkotnu swjatocžnosć, kotraž jo hđbnje dokonja. Předowanja a pobožnosće běchu jara derje wopytaue, k swjatomu woprawjenju pschistupi wokolo 1800 ludži. — Něch próca, kotraž bu naložena, wérne a trajace plody pschijnese! —i.

We **Wotrowje** swjećesche sředni na swjatoho Bartolmja nowojswjećeny měšnič Pawol Scholta swój přeni wopor Božje mišče. To běšče krajný a lubožny swjedžeň za rjany Wotrow a cylu Wotrowsku wošadu, kotraž ma z cyla swědeženjo, zo je w staršim a nowišim času swjatej cyrkwi mnohich a doštojnych měšničow dała. Knjez Pawol Scholta, najmlěbšiji syn pschekrupa Miklawicha Schofty, bratra njeboh kanonika kantora Pětra Schofty, dokonja swoje gymnazialne a universitne studije w Prahy a bu z tjomu druhimi towaršчени loni, dofelž bč Pražska universita pschi znatych njemerach na khwilu zamknjena, do Mohuča pósklany, hđžež je swoje studije lěta skónczil a ze swojimi tjomu towaršчени 13. augusta poslednju (měšničisku) swjećiznu dóstał. Šchtóž wopomni, tak dołhe a cžežke studije su třebne, přiedy hačž tónle džeň mlodomu měšničej a wošadže zastwita, móže tež radošć wopschijecž, kotruž tajki džeň nowojswjećenomu mlodžencej, joho swójšje a wošadže pschihotuje. To běšče tež we Wotrowje derje widžecž. Wšes wokolo cyrkwe bč wuphschena. Na farje a susednych domach zmahowachu jo korchowje w jaskich, bamžowych a serbskich barbach, psched narodnym domom knjeza primicianta běchu czejtne wrota natwarjene, fara a cyrkej běšchtej zwonka z pletwami wuphschenej, wosebje pak cyrkej znutřka z pletwami a wěncami debjena. Pschi zwojnjenju zwohow podachu jo zhromadženi duchowni we swjedžeňškim cžachu po knjeza primicianta do Scholežie (Měróžec) domu. Tam mlody měšnič w delnjej jitiwi klecžo a jo modlo swojich duchownych bratrow wočakowasche. Wošadny farać, knjez kanonikus Herrmann, postrowi knjeza primicianta pokazuju na dšakapólu radošć, kotruž džensnišchi džěň jomu, joho nanaj, bratram a sotram, kaž tež cykej wšy a wošadže pschihotuje. Nan we wyšokich lětach jo raduje, zo je džensnišchi džěň docžakał, w dalokej cizbje pschebnywacy bratr a sotra, Bohu pošwjećena, drje njemóžetaj po cžele pschitonnaj bycž, staj pak to cžim bóle po duchu, a dobra, swěrna macž, kotruž je Wóh hižo psched lětami wotwołał, hjez dwěla džens z njebskich wyšchinow spohladuje na swojoho jyna, kiž je jo službje Božej pošwjećil a džjenja swjaty zwjazł w swjećiznje zwjazany dokonja. Na to jo nastaji swjatocžny cžah do cyrkwe. Za korchowjemi džěchu schulske džěczi z knjezom wučerjom Nězakom, małe družki, njez nimi dwě, kotrejž krónu a wěne njesješchtej, a potom duchowni, khóruchi wobleczeni. Wošadni na pucžu do cyrkwe kěrlusch k swjatomu Duchej spěwachu. Tak jo pobožny cžah poda k cyrkwi, wobeńdže po korchowje a zastupi do cyrkwe, hđžež jo psched woltarjom pschedpisane modlitwy wuspěwachu. Potom mějesche knjez kapítular kantor Łuččanski swjedžeňske předowanjo, w kotrymž po slowach Zbóžnika (Jan. 15, 16): „Nic wy mje njewuzwólišcže, ale ja was wuzwólich, a postajich was, zo byšcže schli a plód nješi“, wuloži potajnstwo najswjećišchoho sakramenta a joho služownika, pokazuju, kaž je měšnič w swjatej službje zastupnik Khrystusowy, Najzbožnišcžeje Knježny a šchječanskoho ludu. Psched Božej mišchu zaujele knjez primiciant Veni sanete Spiritus, ičtož schulske džěczi

łaconſki z pſchewodom piſcheżeli dale ſpěwachu. Na to jeżchowaſche Boża miſcha, piſchi kotrejż k. kapłan Scholta z Kulowa jako diakon a neomyſta Hejduſchka jako ſubdiakon a ſcholaſtikus Skala jako paramym poſłużowachu, woſada pak kėrluſche ſpěwaſche. Po ſwojim wopravienju wudżeli knjez primiciant ſwojomu nanej a najbliżichim krejnym piſcheżelam ſwjate wopravienjo. Swjatoczne Te Deum a ſakramentalne pożohnowanjo wobzamkny ſwjatocžnoſeż. Po Bożich ſłuźbach wudżeleſche knjez primiciant nowoměſchniſke pożohnowanjo. Kwaſna hoſcziņa zhromadži, na ſarje, druhich hoſczi pak na Dyrchovjece kuble, hdžeż bėſche kwas 41 blid. Mały ſwjaty džen a nimale wobzamknjene žně bėchu mōžne ſeżinili, zo też tudy każ hewał runje „duchowniſki kwas“ wſchitcy wopytachu, kotſiż nėkał mōżachu. Po wobjedze, 1/4 hodzin bėſche miſchpor. Wobebity dar wobradži Bōh na ſpomnjenym dnju, poſlawiſchi popołdnju horco žadany nadobny plōdny bėſcheż. Tak njech wuliwa jo z rukow nowoſwjeczenoho bohate žohnowanjo na cyrkej a wōteżinu w joho duchownſkim ſkutowanju. „Na mwohe lėta!“

3 Kulowa. Wōndźelu 22. anguſta mėjachny tu ważny wopyt. Zoho Zaſnoſeż wječej z Hagfeld, wyſchſchi praeciđent cyrkeje Schlezyniſkeje, piſchjedze do naſcheje woſady. Mjedźelu bė we Łazu a w Rakecach polyl; pōndźelu cheyſche Kulow wopytač. Nانو jėchachu jomu tji poru ſchizjerjow hač na mjezy napſchečo. W Kulowje, kiż bė wudebjeny z tchorhowjemi a czeſtynymi wrotami, bu wyſoki hōieč na torhoſchežu wot knjeza ſararja Kraufe a knjeza mėſcheżanoſty Schloſſareka powitany a rozmohwjeſche jo dothi czaſ ze zhromadženymi knjezami. Mėčejeſche jo też wo železnicu wot Rakec pſchez Kulow do Wojerec, piſchi cziņž nam wječej radžejeſche, zo by jo na nastupjenym puežu dale krocziło, mjenujcy, zo mohla jo tu najprjedy privatna železnica natwarieč. K tomu wyſoki knjez ſwoju pomoc też piſchilubi. Hdž bė jebi hiſcheže naſche towaritwo tielcow wobhladał, kotſiż jo jomu jara ſpodobachu, a jo za wiſcho podžałował, wotjedze pſchez Kulowce do Mėmcow.

Tu mėjachu jo Serbja jomu pſchedſtajieč a joho powitacž. Bėchu tam czeſtne wrota natwarjene. Zow jo zeidžechu hañtſki pſchedſtojiejieč knjez Heidrich z Noweje Wly, a gmejñcy pſchedſtojiejerjo z Mėmcow a Mudeje. Knjez kapłan Scholta poſtrowi tu wyſokoho knjeza a pſchedſtaji jomu naſche druźki a žony. Zena druźka wupraji powitanjo najprjedy ſerbiſki a na to nėniſki a piſchepoda rjane rōžiečki. Zoho Zaſnoſeż jo wutrobnje podžałowa a jebi nėtko z wjeſoloſežu tu rjanu ſerbiſku draſtu wobhlada a da jebi te wſchelake kručki draſty pola druźłow a žonow wujajnicž. Prajejeſche, zo by rad nėkotre ſerbiſke ſłowa k druźkam porėčał, ale czaſ joho piſchebnywanja pola naſ bė jara krotki, hač zo mohł to wuknyeč. Hdž bė hiſcheže z knjezom kapłanom popowėcał, a ſwoje ſpodobanjo nad rjanym powitajom wuprajił, wotjedze z piſchewodom ſchizjerjow do Wojerec. — Też tam bu wot mėſta ſwjatocžnje powitany; popołdnju bėſche tam k joho czeſeži wulka hoſcziņa, a na to wotjedze z cžahom zaſ do Wrotſlawja.

Zo by też wyſoka mandželſka knjeza praeciđenta naſ Serbow w narodnej drafeje zeznała, buchu žony a druźki w Mėmcach wot jenoſho wokrejeſneho zaſtojniſka fotografowane, a wobraz jo joho jaſnoſeži ſobu piſchepoda. — a.

3 Mjedźichowa. Za prėnjoho mėſchnika w Mjedźichowje bu wot naſchoho najdoſtojniſchoho knjeza kardinala poſtajeny knjez kapłan Sieber w Zahanje, rodž. z Kulowa. Wōn budze mjedźelu 28. anguſta wot knjeza

fararja Krause swjatoczuje do swojoho zastojnstwa zapokazany. Wóh daj přez njomu měščnikaj teje noweje wosady žohnowane skutkowanjo. —a.

3 cyloho swěta.

Němŕka. Zjězd katolikow w Krefeldže je so 21. t. m. z wulkotnej zhromadžizny džělaczeri wotewril. 7000 katolskich džělaczeri bě ze wschěch fóncow do Krefelda pschikhwatało a posluhasche z wulkej zahorjenošću krasnym rěčam. Farar Schürmann z Duisburga šlawjesche centrum jako tu stromu, kotraž je so najprěnja za džělaczeri staracž počala, a to pschede wschim z „džělaczeri schitacyu“ zakonjom hrabje Galen z lěta 1877, kotryž je wona fónčnje po dolhim parlamentarskim bėdženju pschetlócžila. Za wscho, schtož je so wot toho časa pschecžyno woli socialdemokratow za džělaczeri čžinilo, maja so tuezj centrej džakowacž. A tohodla žadatej sebi džakownošcž a mudrosocž, zo wschitcy džělaczerjo kruzce stoja k centrej, kotrez džei a mócušche stoji, mjez tym, zo je joho najwjetšchi nje-pschecžel, tón wulki hidžer, Bismarck, do rowa stupit, ani by mohl wěžu centra podmlócž. — Slawny znaty ludowy rěčnik pater Benno Muracher, kapucinski mnich, rěčesche wo praschenju, hacž móže žadyn katolik socialdemokrat bycž. „Nihby!“ čžasto cyle posluhačstwo jomu wotmošwjesche, hdyž rěčnik do swojeje krasneje rěče tele praschenjo zaplecže. Swjeczacy biskop Fischer wudžěli wschēm po hunjacych šlowach biskopke požohnowanjo.

Wóndželu bėšce po pontifikalnej Božej mschi přenja tajna generalna zhromadžizna. Swobodny kuzez z Freyberg wuzwoli so za pschedydu. Wot banža, kotromuž bě so wo wotmějomnej šhadžowanicy pišalo, bě pschipožnawacy pschipiš dóšhol. Zhromadžizna pošla jomu telegrafiski postrow. Tohorunja fejšorej a 9. zhromadžizuje němškich katolikow w Milwaukee w Americy, hdžez tež centrumski zapóšlanc Dr. Lieber pschebhwa, zo by tam swjedženišku rěč mēl. Professor Dr. Grauert z Minichowa potaza we wustojnej rěči na to, kať je so w Němcach katoliske žiwjenje, kotrez na započatku tutoho stotka tak rjec špaseche, žhrabalo, a kať wone džensnišchi džei mōenje kežje w frutej organizaciji wschelafskich towarštwow, w šylnej centrumskej štronje a na polu wėdomošcžow. Professor Mausbach rozkladže z jasnymi a jadriwymy šlowami wėrnu wėdomošcž, kotraž so nic jenož z Wóškim zjewjenjom derje znjese, ale kotraž ma runje w nadpschirodženych wėrnosocžach swój fruty zaklad. Jesuit Huonder špominašche na to, zo su so 1900 lēt wot založenja šchežcaustwa minyše. Ale hakte 480 millionow ludži je šchescžcaustu wėru pschijalo, mjez tym zo mamy hišcže 890 millionow pohanow, 180 millionow Turkow a 8 millionow židow. Mišionstwo ma tohodla hišcže wulki nadawł. Katoliska cyrkej pak tu ze wschej prócu džěla. Džensnišchi džei ma wona w mišionach 18,000 duchownych, kotrychž prócy 52,000 mišioniskaj šotrow, 120 mišioniskim wuštawam šuschacych, ždobnje podpjera. 200 mišionarow je w tutym stotku za Šžžusa a joho cyrkej krej pschelalo. A našchi mišionarowo su tyni. Njetrejbamy so za jich žony a džěči staracž, kaž druzy, dokelž wjedu kuzejniške žiwjenje. — Rěčnik Brentano potaza z mōcnym zapalom na winowatošcže katolskoho muža w našchim čžasu, kať dyrbi kruzce štacž k swojej swjatej wėrje w zjawnym žiwjenju, štacž ke katoliskim čžasopisam (tole njech sebi tež čži špomjatkuj, kotřiž město „Posola“ raschšcho Dresdner abo někajki drubi njewėriny „blot“ čžitaja! Pschšp. red.), štacž k swojomu duchownstvu.

Zičžd je jara derje wopytany. Po cyłym měšće knježi swjatocžna zahorjenojč.

— Němska ličži tukhwilu pschěz 16,000 wojerškich towarštwow z 2,125,000 sobustawami. W pólskich krajach pak počinjaja tele towarštwu, město zo bychu towaršchnošěz a kralowěrnošěz pječizili, kčetro němcowacž a wustorkuja pólskich sobustawow, kotřiž ju tola runje tak derje kaž Němcy ze swojej krewju wótcžinu wobarali a powjetščili.

W **Pruskej** njeje fabrikantam na tamnej stronje Łobja dowolene, pólskich džělacžeri w fabrikach pschistajecz. Na próstwu wobjedžerjow płatowacni, zo by jo tute zakazanjy zběhnyło, je minister wotmowlil, zo hospodarskich, narodnych a politiskich poměrów dla pschistajenjo pólskich džělacžeri jim dowolicž njemóže, zo pak njeby ničžo pscheczjwo tomu měł, hdyž sebi z Italskeje džělacžeri wobstaraja. Tónle strach psched Polakami!

— 15 redaktorow pólskich nowinow sedži w tu khwilu w khlódže, a nimo toho je hiščeje pschěz 20 wobstorženych. Čžohodla? Dofelž za prawdu a swój narod pišaja.

— 11. augusta wotně jo na radnicy w Hanoveru zičžd katholickich pschekupškich zjednocženitwów Němskeje. K tutomu zwjazkej šluscha něhdže 100 towarštwow ze 100,000 sobustawami.

Badenju katholickojo žarnija wo swojoho najzaslužbnišchoho wjednifa: Jakub Lindau je jim wumrěl. W šjedžiznje tutoho štokfa počja wón po cykej Badenškej katholickow ze špara budžicž. Po kraju pucžuju založowasche wšchudžom katholicke towarštwu. 34 lět stary do drugeje komory wuzwoleny, bč wón wjacj lět jenicžki zapóšlac, kotryž khorble a ujewustawajo za katholickow wustupowasche. A šchtož ju wot toho čžasa katholickojo w Badenškej docpěli, je pschede wšchim joho zaslužba, wón džěn je tež zaklad počožil k badenškomu centrej, kotrež w nowišchim čžasu wobjeje pschěz Dr. Gröbera pošlynjene, wažne šlowo w parlamencžje sobu rěči. Samo politicy nje-pscheczjelo Lindau-a čžezčžachu, a z wutrobnej domčru bčšče jomu katholicki lud hacž do šmjereče pschihlenny, kotryž tež po šmjereči na njoho njezapomni.

Hom. Na swjatocho Šoachima pschija Leo XIII. 13 kardinalow a mnohich přalatow we wosebitej audiency. Swjaty wótc mějesche cyle čžerstwy napohlad a rozsmołwjesche jo z pschitomnymi, kotřiž bčchu jomu k mjenej zbožo pschecz pschihšli, poldra hodžiny dolho.

— Španiškej kralowje-knježicžecy Khrystinje je bamž ke ščončzenju wójny zbožo pschal.

Jendželsta. 10 mil psched Londonom zrazy 21. augusta němski parnik „Hamburg“, dofelž bč tokita mlha, z jendželškej lóžbu „Catherine“, kotraž jo hnydom ponuri. Z 9 wosobow, kotrež na „Catherinje“ bčchu, jo 7 tepichu.

Na **Ballanje** je jo na 800,000 katholickow nalicžilo. Z nich pschebnywa w bosniško-hercegowinskich diwcesach 334,000, to je pječjina tamnišchoho wobhdleštwa. Duchownštaj seminaraj w Travniku a Serajewje štojitaj pod wustojnym wjedženjom jesuitow. Čžornohora ma 6300 katholickow. W Serbiji su jo woni za podšlednje 4 lěta wo 40,000 rozmnožili, tak zo je jich tam nětko 152,000. W Bolharskej nalicžijo 16,000, w Grichiškej 50,000, w europškej Turkwškej 175,000 a w Rumunškej 55,000.

Afrika. W Marokko nad hornim Nilom je mlody, šědy 20lětny sultan Marokški zemrěl. Z toho čžerpa nětko Francóžka swój wužitk, bjero wosyročeny kraj do swojich pozorow. Jendželsta bčšče jo tež na njón wóšřila, ale

Francúzka je jej pschedeschla a sebi dobru časťku wjacy wutorchnyč njeda. Tola njeľuboznosče móža jej tam ze strony Němskeje nastać kotraž so wot toho časa, hač buchu w Marocko tjo němscy poddanjo skoncowani, wo rozschěrjenjo swojoho wliwa w tamnišich krajinach stara.

Filipiny. Něšto hodžinow po tom, hač běštej Schpaniřta a Amerika so rozjudžiloj, wójnu skoncječ, bě so město Manila podalo, hdyž so tam wo započatym wujednanju wo měrje hiščeje ničo njewědžesche. Tamnišchi wukrajni pschepucey su nětko rucze swoje žadanja zestajeli, na kotrež ma so pschi wobzamtujenju měra džiwać. Přenje tute jich žadanjo rěka: wupokazanjow mnichow: Franciskanow, Dominikanow, Augustinow a Refollektow! „pschetož“, praja pschepucey, „tuczi su zběžt zawinowali“. Še lěpšomuh dorozemjenju tutoho žadanja njech je na to pokazane, zo su wukrajni pschepucey na Filipinach nimo někotrych jendželiskich a jenocho amerikańskoho, němscy, a tuž drje po wulkej wjetichinje protestantscy. A čžohodla chcedža tuczi, kotrychž je tam ichpaniřta hospodliwosč pscheczelnje pschijala, nětko ichpaniřtskich poddanow njeřmilnje wubnacž? Dokelž su mniřcha domoródnju ludnosč psched njeřprawnosčemi cuzych firmow škitali. Zo bychu mniřcha rebellion zawinowali, je čžorna ža. Biřche džěn samo protestant Mac Micking: „Dyřacy džiwich su schpaniřcy miřionarowjo do čžichomnych wjeřjanow pschetworili, kotřiz zemju woraja a wobdžělaja, kaž jich to dobri mniřcha wucza, mjez tym zo přjedy stajnje ze sujudami wójnu wjedžechu a jenož na hońtwu kłodžachu.“ A njedawno halle wozjewjachu njeřkatholske nowiny, zo su Filipiny jenicžke kupy w indijskim oceanu, na kotrychž woprawdžita kultura a wzdželanosč knježi, za čžož maja so jenicžcy mniřam džatowacž. A to sebi nětko čžile pschepucey žwaža, tajle nježnjelive žadanjo wuprajicž! Smy wčžipni, hač so jim po jich woli stanje.

Amerika. Sampson so njedželu ze swojim dobyčeskim kłodžitwom do New-Yorka wróčeji a bu z wulkimi čžesčemi powitany. Commodore Schley a kapitán Evans staj na zymicu šhorjekoj. Garcia je nawjednistwo Kubasčich wojowarjow zložil.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 563. Mikławš Ryčerja z Miłóć, 564. 565. z Dobrošic: Pětr Šolta, Jurij Matka, 566. Khata Zarjenkec w Róženće, 567. Jurij Šolta z Pěskec, 568. Jurij Rjeda, gymnasiast w Prahy, 569. 570. ze Sernjan: Michal Bjeňš, Madlena Hermanec.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3481 hr. 89 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., ✕ 2 hr., Delanska Patentna Komisija — strowy čłowjek nje-trjeba k wuspanju poł měsaca — 90 pj., N. N. 23 pj., wot Kulowskoho spěw. towarstwa při kulenju hromadžene 3 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Še šipowanju poručamy:

Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche zu „Unserer Lieben Frauen“ in Bautzen.

Na pschedań pola zwónka Serbskeje cyrkwy za 20 pj.

Póndželu 5. septembra póndže procession z kłóštra Marijneje Šwěždy do **Krupki**. Rano w 5 hodžinach je Boža mřcha a w 6 hodžinach procession woteńdže. Wo bohate wobdželenjo prosy **Jakub Ščerc**, wjednit.

Čžičkčž Smoterjec knižicžičerjeje w Macćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čislo 36.

3. septembra 1898.

Lětnik 36.

Cyrkej Rascheje Lubeje Rušenje w Budyschinje ponowjena.

(Pokrjećowanjo.)

Šduž bě murjerške džěło dokonjane, počachu bórzy molerjo w cyrkwi swoje džěło. Cyle sčěny a wjerch najprjedy wotškrabachu a potom počachu spódnju barbu na nje bělicy. Dale sčěhowaše wumolowanjo. Wobkufi wo know a wjelbowe rjebła so z rjanyimi bantami z barbow a złota wudebichu, do prózdnych polow wjelba, ze stólpow wukhadžacych, pschindžechu kwěczele, nad presbyterijom znamjo Božoho Zehnjećza, z wobeju bokow pschec presbyterijom znamjo so modlacoho jandžela a na naboczym (Michalskim) šhórje swjećo swjatoho Zózefa nasta. Wosebje bohacze bu wjelb nad wulkim woltarjom wumolowany a ze złotymi hwězdami debjeny. Molerške džěło wšchaf njemóžesche so tak spěchowac, kaž bě prjedy wotmyslene, dokelž mofre lěto sšhnyčeju zadžewaše, a wosebje, dokelž kapitale stólpow wjele džěla psch-hotowachu a dlěšchi čas trajesche, prjedy hač běchu wušfyle.

Šduž bě wjerch hotowy, so powšchitkownje spodobasche, dokelž běchu barby jara wuštojnje zestajane. Moler Weinholdt z Budyschyna, kiž tele džěla wuwjedowasche, pschec wjetsche a powšchitkowne pschipóznaczo dóstawasche, dokelž z wosebitym šlodom wědžesche wšcho jednotne wuwjesč. Zajimawe běsche wobkedžbowac, kak wšchelacy, tež wěcy wuštojni měčženjo, molerjowe džěla sčěhowachu a kóždy raz spokojeni z tym, šchož běchu nowe widželi, woteńdžechu.

Mjez tym hač tele džěla w znutřkownym so dale wjedžechu, zestajachu čěšlojo tež zwonka cyleje cyrkwe rošchty, a murjerjo počachu murje, hōžefkufi běchu šchodu čerpjele, z nowa wobnjetowac. Na nawječornej stronje dyrbjesche so stary wobnjet uimale cyly wotbiež a wobnowić. Šduž bě nowy wobnjet trochu wušfnył (šchož wšchaf cyle k spokoženju njebu dla

stajneje mokrotny), počzachu cizjami molerjo tež zvonka cyrkej bčlicz. Tež tu so barba derje spodobasche a zda so pschecziwo wjedrej wutrajna bycz.

Pšchi tej pschiležnoscezi bu tež wulki dwóbjny kšichž, kotryž nad swislemi cyrkwyje stoji, z nowa pozloczemy.

Z nowa zas našta prashenjo, hacž dha so njemohla wčža powyschicž. Do wschaf dyrbi so pschipóznacž, zo je wčža pschenizka a njeje wutwarjena. Zwonny; kotrež su 1839 nowe, šu rjane a maja rjany zynit, tola schfoda, zo tak nizko wisaja. Rjane zynki so wo kšéže, wotoło stojace, wotražnja a nje-móža k mocy pschińcž, njemóža so po mescze rozschěricž a znoschowacž, a to cžim njenje, dofelž wčža niže stoji hacž cyrkej. Hižo prjedy je so wo tom rěczalo, zo mčla wčža so dowutwaricž, t. r. powyschicž. Tež tón krócž da farať wčžu z nowa pschepytačž, hacž njemohla powyschena bycz. Tola dofelž murje wčže tak sylne njejšu, zo mohla móžnota jeje powyschenja na přenje pohladnjenjo so spóznacž, njezwěri sebi mišchr z dobom rozšud wuprajicž, zo by so powyschenjo lohey a bjez stracha dokonjecž hodžalo, a dofelž bč cžas tola hižo trochu pschecžafany, zwonkowne ponowjenjo pať so dokonjecž dyrbjesche, je so tón krócž wot tohole zamysla wothladacž dyrbjało.

Dalschi nadawt bčsche za cyrkej došahace a rjane wobswětlenjo wobstaracž. Pšchi mejštej pobožnoscezi přenju poloju meje, pschi 40hodžinskeje pobožnoscezi w póštnicy, na njeđzelach w zymje pschi schulskich Božich službach, pschi kotrychž tež wojacy so porjaduje wobdželeja, a w zymje na femschach džělawnych dnjow pokazowasche so lěto a bóle njedostatk wobswětlenja cyrkwyje. Tuž dyrbjesche so pschi tej sškadnoscezi tež tu pomoc pytačž. Dofelž elektriske wobswětlenjo hišcže powšchitkowne njeje a jeno wot privatnych so pospytuje, wobzamkny so plunowe wobswětlenjo, kotrež džěn je so w nowišchim cžasu porno elektriskomu swětku wudošpolniło. Tuž dha bu do cyrkwyje plunu položeny a po cyrkwi rozdžěleny, tak zo so w cyrkwi, na kšórje, w kapali a hali nětko 17 plomjeni swěczi, kotrež z Aluerowymi klobučkami posylnjene tak jasnu swětkosč dawaja, zo móžecž w kóždym kucžiku cyrkwyje cyle derje cžitacž. Swěczniki a zwonny k tomu buchn dostojne wobstaranc, tak zo móže so wobswětlenjo cyrkwyje wosebita pycha za nju mjenowacž.

(Pšchichodnje stónčenjo.)

Serbja a rjemjesla.

Pšched něčšto cžasom cžitasche so w tutych kópenach, zo so Serbja rjemjeslow boja. Tuta stórzba je špravna. Na mčsta tu z cyla njeđžiwam. We kuzškich mčstach je něhdy šurowa zakazuja płacžila, zo so do žanoho štowaschenja šchewcow, krawcow atd. Serba njejmě pschijecž. Do drje je tež jena z hlownych pschicžinow, zo je do džensnišchoho dnja rjemjeslnik Serb — nic po zmyslenju (Bóh »zwarnuj«!), ale jenož po potghadže — w Budyšchjine, w Kamjencu, w Kulowje žadny kaž bčly wrobl. Ale na wsach lěpje njeje. Šydri so jenož na tolo a wobjěđž serbski kraj, — mojedla jenož, šchtož jón „Bošol“ wobkšhodžuje — a pschewědcžich so. Namatašch wschaf tu serbskich rjemjeslnikow: mjez krawcami, šchewcami, kowarjemi, bldarjemi, pjekarjemi, rěznikami atd. Druzny rjemjeslnichy pať su po wschěch wsach cyle šnadnje zastupjeni, a to hišcže z cuzownikami. Bur a kšěžkar a zahrodnik na psch. trjebaju šedlarja na psch. A hlejče, tu šedžu ja, pschěz dwě hodžinjne wot bližschoho mčsta zdaleny. Šdyž dha so mi něčšto na gracže štazy, dyrbjnu so

daloki puć do Kamjenca, do Kulowa bicź — a pschi tym zakomdźu jebi cźasa, wudam pjeniez pschipódba wjacu, hacź cyła reparatura płaczi. To wscho budže hinał, hdyž změju sedlarja w blizkosczi. Ruskuju jomu, zo tu njezahłodni, ale zo budžemy ł njomu łhodźicź, nic jenož ja a druzhi a tšeczi sujed, ale cyła wjes, a hišcěje dšesacz, dwaceczi bližsich a dalschich wjow ł tomu. A hđže macze serbskich klamparjow? Tež knihwjazarja bychym zežiwili, někotra wjetšcha wjes by jamo broditrubarja zupjela. — Někotry šuk serbskeju štaršecju, kotrohož doma njetrejbaju a kotryž nima hłowcźku, do Prabi abo do Budyschina šhmanu doscź, by jo tak z cžecźu žiwicź móhl. Chcemy wězo, zo bychmy pschecy serbskich duchownych wučerjow, lekarjow měli; to pak nam njemóže wobaracź, po šwědomju wuznacź, zo tam a sem tola mnohi hólczł do »města« dže — a njevě na cžo. »Wyscě« wjele nima, a šchož by móhl z pilnoscźu dornacź, to škazy hošpoda, do kotrejež je daty, w kotrejež ma kóždej dwě njedželi wopyt wot domu, kiž jomu pjeniez šezele, keltkož panik žada — a w kotrejež hólczł njeje pohonjany ł džělu a ł zlutniwosczi, ale tujkany. . . Z toho nastawaju wučeni kruwarjo, tšezakowje a na posledł hošpodarjo, kotrychž wutroba njebije za hošpodaštwu, ale za rjane mječanske žiwjenje, hđžcź jo ludžo rjanu draštu woblekaju šwjatk a pjatk. — Hišcěje něšcho mi na myšle dže. Šdyž hižo něchtó rjemješlo wutnjc, njecy — hdyž je downuknył, tola na lěto abo dwě do cuzby dže a jam jo dale wudoknja. Podobnje najšchim burškim synam, kotřiž budža kubło bracz, njezeschodži, hdyž, wubywšchi sebi woješke lěta, do drugeje krajiny du pohladacź a na někotrym wulkim kuble, trasz w Póznauškej abo narašskej Pruskej wohladaju, tak jo tam hošpodari. W nęczišich, kaž jo praji, za bura tak cžcžkich cžasach, dyrbi bur jo wědžecź na poršty štupacź, zo by wobstał, a jo — polepschil. Natarška šhula je dobra, ale ma tež swoje złe bofi. Wšecze pak je wona hłownje tola papjerjana šhula, a šhula, kotraž pluh a radło — a pódba wězo tež pjero do ruti dawu, je lěpšcha.

Rusojo w Asiji.

W Asiji wopšhija ruske wobšydźtwu cyłu Sibirsku; dótku jo ł pol-dnju pschcz Pamir Indiskeje, na ranju kónczi nad morjom, Japanškim a Žolnym. Na tutej hobrskej pschestrěni, kotraž jo 17 millionam kóšnych kilometrow (34,000 kóšnych milow) runa, bydli jenož njepólnych 24 millionow ludži.* Dofelž wschacł je kraj na wjele městnach bohaty a płódnny, pschedstajišch sebi šnadno, tak wulku ludnoscź budže tu Ruska něhdy zaměcźicź a zežiwicź móc.

Toho wschoho wschacł Ruskej hišcěje njeje doscź, wona šaha za nowymi dobycźemi do pomjezow, t. mj. »Njebjeskoho kralestwa«, Čhinškeje. Kaž wschudže, wustupuje tež tu jara rozhladnje. Doniž dobytwa njeje wěsta, njebrada za nej, ale pschihotuje jo pomału, zo by potom na wěste džěłala. Wywachu cžajš, hđžcź Rusojo njeju pschecźiwu Čhinškej wustupowali, ale hđžcź psched nej cofachu — hdyž na psch. z škoreje swojich wojakow a generalow wotwołachu. Nětko wschacł, hdyž budže wulka sibirska železnica bórzy hotowa, hdyž je ruske kóždźtwu z nowa rozmnožene, politiske položenje pak tajke, zo

* Němška ma pschcz 1/2 milliona □ kilometrow a 52 millionow wobdlerjow. 30 krocź wjetšcha Němškeje, ma ruska Asija jenož połojcu wobdlerjow Němškeje.

ma Ruska mër w Europje — nêtko je ruske carstwo z czeŝkej nohu na chinŝku zemju stupilo. Ruska ŝeleznica twari so w Mandŝurŝkej pod zakitom ruskich wojakow, Ruskej ŝluŝchatej pŝchistaw Port Arthur a Talienuan, a w Pefingu rëczy z raznym ŝłowom ruski wupóŝtauc Pawlow wolu swojoho keŝzora.

Druhe mocy so na to hnëwaju, jendŝelŝke nowiny wołaju do brónjow, ale ruski worjoł ujepruŝeŝi, ŝchtoŝ pazory raz pŝchimnychu. Pefing, kaŝ teŝ Bogdychan ŝtej w ruskej rucy; pŝchetoŝ bórzy zmëje Ruska w Chinŝkej pódla kódbŝtwa teŝ na kraju telko wóŝŝa, kaŝ druhe mócnarŝtowo ŝane. Šdyŝ budŝe Chinŝka dobyta, dóndŝe čas na Juŝisku a Perŝiju; tu zmëje za-kaŝpiŝka ŝeleznica podobny wuznam, kaŝ ŝibirŝka w Chinŝkej.

Ťendŝelŝka a Ťjednocŝene Staty budŝa bórzy nucŝene, ruskomu pŝchivalej w Ťŝiji so ŝtajëz. A tomu pŝchida so wëŝeŝe teŝ Ťapanŝka; jeje dny budŝa, hdyŝ China padnje, tohorunja »ličene«. W tu ŝhwilu drje knjeŝi w Europje a w Ťŝiji mër, niŝtò, kaŝ so ŝda, na wójnju ujemyŝi. Ale tola ŝlyŝcha so dale wótiŝŝo a cŝaŝeŝiŝo nëkaŝke hluche ŝtorŝi hrimanja, kaŝ pod zemju. Wone nam wozjewjeju, ŝo mër jenoŝ wiŝa a ŝo dołho wjacu njepruŝewiŝa . . .

Ťendŝelŝka njemòŝe pŝchewidŝeŝ, ŝo Ruska w Ťŝiji taŝ poŝtupuje. Ť Londona piŝaja, ŝo je Ťendŝelŝka ruskim ŝtutkam pŝchiladowala doŝëz. Póndŝe-li wŝchaŝ Ruska hiŝeŝe dale w Ťŝiji, wupraŝuje wójnja na wŝchëch ŝtronach. Ťendŝelŝka so poeŝinja, kaŝ by so Ruskeje njeboŝala, ŝpuŝeŝa so na Ameriku a mënì, ŝo Amerika neutralitu wobŝhowa, t. r. ŝo so njebudŝe do jendŝelŝko-ruskeje wójnju mëŝeŝëz, kaŝ so Ťendŝelŝka do ameriŝko-ŝpaniŝke njeje mëŝchata.

To la to ŝu hróŝby: prjeŝdy hacŝ so to ŝtanie, Ruska ze ŝwojim ŝlytnym ramjenjom rozmjëŝe hiŝeŝe nëkotry kraj a lud.

Ť Ruŝicy a Ťaŝŝkeje.

Ť **Budyŝchina.** Ťaŝŝi nowojwjeŝëni mëŝchnicy budŝa w uaŝchimaj diŝeŝjomaj taŝle rozŝdëleni: knjez Ťurij Hejduŝŝka pŝchidŝe do Ťhróŝëŝie, knjez Pawol Ťcholŝta jaŝo kaplan do Ťadworja, z wotkëz je knjez kaplan Ťurij Winger do Budyŝchina za katechetu pŝchëŝadŝeny. Knjez Franc Müller ze Ťhërachowa póndŝe na ŝhwilu do Freiberga knjeza ŝararja Reime, kiŝ je z nowa ŝhorjeŝ, zaŝtupowacŝ, a knjez Jan Ťhezzi pŝchidŝe za kaplana do Drjeŝŝan.

— Knjez kaplan Jakub Ťcholŝta, kiŝ je bohuzel pŝchëcy hiŝeŝe taŝ hubjenty, ŝo ŝaneje duchownŝkeje ŝluŝby zaŝtaŝ njemòŝe, je so z Ťhróŝëŝie do Paŝëŝie pŝchëŝhdliŝ.

W **Ťhërachowje** ŝwjeŝëŝe njedŝelu 21. ŝnjeŝca nowojwjeŝëny mëŝchnik knjez Franc Müller ŝwoju primicu. Knjez primiciant bu ze ŝwjatocënym cŝahom ŝhromadŝenych duchownych a wŝchëch tamniŝŝich trowarŝtwow wot ŝwojoho domu na „Ťiŝeŝëj horje“ do kraŝnje wupyŝcheneje cyrkwje wjedŝeny. Prëdowanjo mëŝeŝke knjez woŝadny ŝaraŝ Keil a poŝaza z horliwymy a pohnuwacymy ŝłowami na czeŝke winowatoŝë a wulle myto mëŝchniŝtwa. Cyŝa ŝwjatocënoŝëz wotbu so po hiŝo ŝnatym rjeŝë. Šwjëdŝëŝka hoŝëŝina bëŝche w hoŝëŝencu „Winowej kieŝi“ zarjadowana. J. D—n.

Ť **Šórlow.** Ťaŝŝa hewaŝ zaŝhowna wjeŝta bëŝche njedŝelu 28. auguŝta z radoŝëju napjelujena, doŝelŝ ŝyn naŝeŝe w ŝy, woŝokodoŝtojnny knjez Ťurij Hejduŝŝka, ŝwjeŝëŝe w Ťhróŝëŝanŝkej ŝarŝkej cyrkwì ŝwòj prëni wopop

Božejje mislě. Pšehowodžany wot pšichitomnych knježich duchownych a družkow so młody měščnik z fary do Božoho domu poda. Wo wuspěwanju pšehedpisanych modlitwow stupi knjez Can. farat Wernat na klětku a rozestaja na drobne wažność a swjatość powołanja, kotrež měščnik nastupi. Na to běšče swjatočnja Boža misla, pšichi kotrež knježa farat Krause, kaplan Just a neopresbyter Scholta assistowachu, tež so kćeróniška missa spěwawše.

Wo dokonjanych Božich službach mějachu duchowni hošežo, kotřiž běchu mjez tym pšichšli, zhromadnu hošežinu. Druzy hošežo pak ze wšchelakich wosadow běchu so w staršichim domje knjeza primicianta w Hórkach zesšli. Wo njšchporje tež duchowni knježa pšehowodžejo nowoho sobnubrata do Hórkow pšichjědžechu. Pšichi čestnych wrotach, kotrež běchu pěčne Hóbrežanste žony a tež jena (?) knježna wuhotowale, běšče so mnohošež družkow wulkich a małych zhromadžiko. Tam praji jena mała družka powitanisłe hróněčko, a potom džěšče čyaly do domu, hdžěž něhdže 550 hočezi młodocho džěkaczerja we winicy Božej wučatowawše. Může so prajić, hačrunje běšče deščežikojte wjedro a žane reje, běšče wjeselo jara pšehězcytne, w mnohich domach (cyle Hórki džěn mějachu kwas) so spěwarjo a spěwački zeńdžechu a pothmurjenomu wjedrej kuražu wzachu. Štóbž njeje domoj šhwatał, je tola rjane wjedro wučatáł. Knjezej nowoměščnikaj pšehjemny wutrobnuje wjele zboža! H.

3 Wotrowa a Hórkow. Z tuteju duchownisťeju kwasow mamy wosebje na něšto z wulkim pšichpóznacžom spomnić. Na woběmaj widžachmy tež wysše hižo spomnjanych małych družkow wulku mnohošež wotroscženyh družkow. Kaž nam Wudworjanški brašcha z wjesolosežu zjewi, bě wón jich we Wotrowje 63 nalicžik, a w Hórkach běšče jich na sto. Ze to wosebje šhwabny hódne, dokelž pšichi našich serbskich kwasach so w nowišchim čyazu zda, jačo bychu so naše serbske družki tuteje najkrasniščeje pychi serbskeje knježny hańbowale. Dokelž kajka drašta debi serbsku knježnu bóle hač družčja? Tuta je tak dostojna a nadobna, zo ju kóždy čzečezi, wona wěstu potornu bojojež a čzečomnosč žada. To su rozomni cuzy nam husto wobkrucžili, kotřiž tutu serbsku pychu wulcy pšichisťojnu namatáchu a šhwatáchu. Njech tola staršichi na to džerža, zo jich džowki tule draštu lubuja a najradšcho w njej šhodža, dokelž maja z njej tak móčne pojimadło, je pěčne a čzejšne zdžeržecž. Chcedžala-li džowki rady na kwas hiež, njech so jim nje-dowoli hinač, hač w družčzej drašče. Zež wuhotowarjo kwasow njech kóždy króc dadža družki prošycž. Tak zasy bóle do luda pšichindže rjane waschnjo. Našch narod budže a wostanje sylny, dóńž budže strowy a nješkazeny we swojej młodošči. J. D.—n.

3 Kulowa. Wutoru dopodnuja w 10 hodžinach wudryi w Brěšchkach pola bura Kubicy w bróžni boži wohen. Z wuznacžom hródbow so jomu cyle twarjenja spalichu, hačruniž bě wšcho z cyhelom twarjene. Zohorunja so tež šufodej, burej Rěpje, wšchitko spali; jeno domisłe stojo wosta. Woběmaj so cyle, lěša tak bofate žně zničichu. Zawěšcžene bě wosebje druhi jara nizko a jeno na twarjenja. Šóbla Kulowšich šyfarow běchu tež ze Žďar pšichjěli.

Wědom so ludžo kusť změrowachu, tu woławše w nočy w dwěmaj zwón zasy k wohenjej. W Kulowje na Wudyschškim pšehedměščežu pola pólnoho měščana Čžornata so zasy bróžnja palešče; tež hródbje buchu zničene a kruč domiškoho. We wobnju wostachu tež šti šwinje a wšchě kury. Zawěšcžene běchu jeno twarjenja. Na kajske waschnjo su te wohenje wušchě, njeje hiščeže

wusłędzene. Wosebje nětko, hdyž su žně domtkowane a hišćeje nicžo wuſyte, ſu tuczi pšech njezbožo jara potrjeheni a tohodla miłoſcziwey rucy poručeni.

— Nahlá ſmjerež je ſjedu rano wumjeńkarja Fr. w (Delnich) Sulſche-
cach potrjehila. Džěcše do rěči najſterje po wodu. Tu je ſnadž wjerczenjo
na njoho pšehiſtło, tak zo je z hlownu do wody panyl a ſo zatepil. —a.

3a ſchulu. Naſchich k. wučerjow wobčežuja čaſto ludžo, kotřiž
wudawaja, zo maja wěcy za džěczi jara zajimawe a powučace k pokazo-
wanju ſobu. W mnohich ſchulach ſu pobyli a pšchinjeju tež wuſwědženija
wučerjow, zo ſu z wulkim wužitkom ſchulu wopytali. Tajkim wuſwědženjam
ſo wěri, — zaſy je jedyn wučer z cylej ſwojej ſchulu trunjeny. Šchtož
tajey ludžo wokoło noſcha, njetrjebaja naſche džěczi ani znaož, wo tym nje-
trjebaja wuſnyč, a je-li pšhipadnje někaſka zajimaca wěc, je tak ſchpatna, zo
ſu pjenjezy tola precž čzinijene. „Lehrplan“ wo wjeſchej ličbje tutych pokazo-
wanych wěcow nicžo njepiſche. K čzomu potom čzas komdžic a pjenjezy wu-
dawacž? Ze traſch jutry wſchitto nawučene, ſchtož „Lehrplan“ žada? Naj-
prjedy tola te nužne wěcy nawučnyč a potom haſle, ſchtož trjeba nije!
A by-li tola jónu něſchto ſo pokazowato, ſchtož je dobre za džěczi widžecž,
potom tajſi pučowacy wučer w tajſej rěči pšchednoſchuje, zo naſche džěczi
hubu rozdjajeja a tola nicžo njewědža. Jedyn z tutych je z Rudnych Horow,
drugi z Badenſkeje, tſeczi z Bramborſkeje a kóždy bledži čwaſ hubjeńſcho.
Kóždy pak wotnjese něſchto hriwnow, a to pšche nicžo a za nicžo. Čžohodla
dha ſchulſke wubjerſi njewobzamſnu, zo ma tajſoho laženja kónce byčž? Nječ
měſto toho za ſwoju ſchulu kóžde lěto něſchto na wučerſke ſrědſi wudadža.
To by trajacy wužitk měło. Abo njemóža naſchi wučerjo jani ſwoje džěczi
dowučicž? Abo trjebaja traſch tajſich pučowacych pomocnikow? * *

3 chloho ſwěta.

Němſka ma 8451 rataſkich lutowarni a wupožecerſni, kotrež w lońſchim
lěče 818 millionow hriwnow pšchedžělachu. Z tutych pjeněz pšchůdže 270
millionow hriwnow na Němwiedſi zwjazk.

— Z nowowuzwolonych zapóſtancow do parlamenta je jich 210 ewan-
gelſkich, 141 katoľſkich, 4 židža a 42 drugeje abo žaneje wěry. Po powoľanju
je 112 ratařjow, 27 rěčnikow, 25 ſudnikow, 25 ſpiſowacželow, 22 duchownych,
21 fabrikantow, 15 rjemjeſnikow, 15 redaktorow, 5 profesorow, 5 lékarjow atd.

— Zhromadžizna katoľſkow w Krefeldže, wo kotrejež započatku hižo
tydženja piſachny, je ſo we wſchěch džělach wubjeenje radžiła. Z mnohich a
kraſnych rěčow, kotrež ſu ſo tam hišćeje měle, ſpomínamy jenož na ſłowa
biſkopa Schmika, kotrež běchu zawěſčeje najwažniſche cyleje zhromadžizny a
kotrež ſo z jaſnym abſtyſom rozniſechu po cylej Němſkej, haj daloko pšech
jeje mjazy. Ze ſebjewědomnymi ſłowami pokazowajſche biſkop na wulkotny
poſtup katoľſkeje cyrkwy w Němſkej w tutym ſtotku a na dobyčerſke wu-
ſpěchi katoľſkoho hibanja; a z wulkim dorazom žadaſche wotſtronjenja wſchelatič
putow, kotrež pšchecy hišćeje w Němſkej na katoľſkej cyrkwi leža. Soho
zahorjene ſłowa zbudžichu mčeny a zawěſčeje trajacy zapal we wutrobach pšchi-
poſlučari. — Dr. Pieper poda rozprawu wo „katoľſkim ludowym towa-
ſtwje“. Wone ma po cylej Němſkej 180,335 ſobuſtawow (w naſchej Saľſkej
jenož 215!), a je lóni 2,750,000 ſpiſow a 1,125,000 lečacych liſtow roz-

ščerilo; mjez nimi tež jedyn pólski list w 100,000 eksemplarach. Dosthodow mjejsche 154,760 hriwnow, wudawkow 105,189 hriwnow.

— Za čas zjězda katolikow je so w Krefeldze wjehednje pschez 600 Božich mjchow swjecziło. Wulkotny zacziščež činjejsche tež procession, w kotrymž mnozy wobbdžělnich zjězda do Revelaera, najwjetschoho němiskoho hnadowniho města, czechnjechu, zo bychu wšch wuradžowanja pod schit Maczerje Božeye stajili.

— Za město pschichodneje zhromadžizny je Reisse w Schlezynskej wubrane, a za dwě lěče ma zjězd w Barlinje byč.

Bayeriska. Z Rězna (Regensburg) dóndže psched něšto časom powjesež, zo je so za Bayerisku založilo „powšchitkowne kšchesežanske towařstwo burow“. Pschez 40,000 burow, dotal w mnohich pobdžnych towařtwach rozbrójeni, su so hižo k hlownomu zwjazkej pschizamkli. To je jara zwjeselace! Denož w zjednocženju móža burja něšto docpěč. To plačzi tež serbskim buram, z kotrychž hišchje pschemnozy hlownomu towařtwu serbskich burow uazdala stoja.

Čzechy. Nunjoczasnje z jězdom němiskich katolikow w Krefeldze a Wuherskich w Peseče wotmėwatsche so w Brazu 2. hlowna zhromadžizna katoliskich Čzechow. Tuta wuznamjenjejsche so z pschitomnosčju kardinala Schönborna, zemiskoho maršchala wjětcha Lobbowica, dweju biskopow a mnohich zastupjerjow stata, městow, towařtwow a pscheczelenyh narodow. Smy pschewědženi, zo je katoliska wěc w Čzechach z tymle jězdom zaju křětru krocžaku do přědka ščimila a zo ščonežnje k dobyčeju dóndže. Wóh da!

— 30,580 hr. dōsta němiski židowski „schulferain“ z Pruskeje na němiske schule w čžěskich městach.

Wuherska je jenocho z najšwėrniskich synow katoliske cyrkwy zhubila: hrabju Esterhazy-a, kotryž po jenož třidnjowstkej khorosčzi w mužnych lětach zemrė. Soho zasada bė: „Najprjedy katolik a potom Wuherski!“ Wychu-li ludy Awstrijskeje tele krajne šłowa tež k swojej zasadze ščimile, by zrudžaca rozfora w susodnym kejžorstwje bōrzy pschestala.

Belgiska. Kral Leopold jedna pjecža z Rhinsej, zo by tuta tež Belgiskej jedyn móški pschistaw wotstupila. Pōndže-li to tak dale, zmėje bōrzy kōžda europška mōc swój kšiniski zaliv.

Hollandiska. Dokonjawschi 31. augusta swoje 18. lėto žiwjenja je kralowna Wilhelmina swoju polwolėtnosč docpėla a z 1. septembrom knježestwo do swojeju rukow wzala. Młodej kralownje je wšchōn hollandiski lud wot wutrobny pschithileny, tak zo drje je trōn kručzišcho stoji, hačž žadny drushi.

Ruska. Wulcy zwjeselaca nowinka, kotruž sebi nihtō džecž dał njeby, pschithadža z Pėtrohwoda: car je so z wokolnikom na wšchitke knježestwa wobrocził, zo by je k wjebitej konferency zjednocził, kotraž mėla wobaracž dalšchomu pschehnatomu brōnjenju, pod kotrymž ludy Europy stonaja, a so wo zakhowanjo mēra staracž. Tōnle nadobny carowy wotmyšl wšchē ludy z juskom witaja, a mnozy wobkručjeja, zo so za dolhi čas ničjo šłalo njeje, šchtož by tak wažne bylo, kaž tōnle carowy namjet. Tež my smy pschewědženi, zo car podarmo tule kroczel činił njeje. Pšchetož Ruska je mōc, kotrejež šłowo žana druha bjez swojeje šchłody zacpěč njejmė. Kajke plōdy pak konferenca pschijnje, ka budže žalostne brōnjenjo wobmjezowacž chewež a mēr zdžeržecž, na tajke praschewja džensa žadny cžłowječzi rozomcžk wotmōkweč njemōže. Tak wjele pak je wēste, zo je młody a zmižity car sebi zaslužil

džak wšech ludow. Njech Bóh jeho zamysl žohnuje! Bamž je so z telegramom carej za jeho štuk džakował.

— W Moskwy wotkry car 28. aug. wulotny pomnik kejžora Alexandra II., kotryž je w Ruskej robotu zběhnyl a so wo rozčěł wótczynu z wuspěchom postaral. Němsta a Awstrijska běšchtej k swjatocznosći wosebitoho zastupjerja póskaloj a z tym pokazaloj, zo pscheczelstwo z Ruskej dale wobstoji.

Perijsa. Schah pječa bórzu sultana w Konstantinoplu wopyta. Njez Turkowskej a Perijskej je so w poslednim času hižo žiwje jednalo a w uradžowalo. A wopak drje njezměja čzi, kotřiž měnja, zo wonaj do wzajomnoho zwjazka stupitaj, zo byschtaj so w Asiji „dobrych pscheczelow“ dowobaraloj.

Indijsa je z uowa z mórom domapytana. W Bombayskim wobwodže zemrě w minjeyym tydženju 2300 ludži na tule chorosč, w Bombay-u jany 156.

Amerika. W srjedźnej Americy su so republiki San Salvador, Honduras a Nikaragna do frutoho statnoho zwjazka zjednočili. Zo Costarica a Guatamala k nowomu zwjazkej pschistupiloj nještej, je čim spodźiwnišo, hdyž stej tola najbóle schita potřebnej.

Naležnosće našoho towarstwa.

Subustawy na léto 1898: kk. 571. faraň Michał Wjesela w Reichenawje, 572. Hana Symankowa w Šerachowje, 573. 574. Pawoł Knježk a Michał Mič, gymnasiastaj w Prazy, 575. Mikławš Schuster w Běšecach, 576. Jakub Bräuer ze Špitala.

Subustawy na léto 1897: kk. 778. Michał Wjesela, faraň w Reichenawje, 779. Mikławš Schuster w Běšecach, 780. Jakub Lubk z Njebjelčic.

Za cyrkej a šulu w Lubiju: Khata Lipičowa z Čěskec 3 hr., Martha Wičazowa z Konjec 10 hr., na kwasu knjeza Jurija Hejduški w Hórkach přez brašku Wincarja nahromadžene 13 hr. 50 pj., na tymsamym kwasu w Hórkach přez J. Hieku nahromadžene 23 hr. 10 pj.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3488 hr. 52 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., Rozkolnicy 1 hr., za 8. čo. „Lužicy“ 30 pj., 10% : 30 pj., Delanska Patentna Komisija 30 pj. + 1 hr. 90 pj., idealna duša 10 hr., na kwasu k. Hejduški w Hórkach nahromadžili naši přecy horliwi studenci 28 hr., »Čiši« (budźće 'nož časišo »čiši«, nic kóžde poč léta jenož!) 2 hr. 23 pj., k. J. W. na Rakečanskej železnicy 2 hr., na Rachlowskich křéznach kmótr̃a, přisydowak a mótkka 6 hr. 60 pj.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Za terciarow: Zemrětoj stej Teresija Menzelec z Tollensteina a Barbara Mänzelec z Neu-Chrenberga. R. i. p.

Subustawy bratřstwa „Sězusoweje Wutroby“ a „Zapowšchtolstwa modlenja“ maja swoje dobre štutki a modlitwy w měsacu **septembru** Bohu woprowadž: „**Za powšchittowne spomoženjo džefacěrjeho ludu.**“

Yorkshire-swinje: mlóde suproschne ranchy po 250—300 hrinwach, **projata** (schěšczujedźelste) po 20—25 hrinwach (prosy so wo prawocčasne zamóhwjenje!); a mlóde **Plymouth = Docks = kury** po 4 hač 6 hrinwach poručaja

tachantške knbko w **Šrubjelčicach:** Majest Schwarz.

„Serbski Hospodar“ wuńdže za tydžen.

Čišičej Smolerjec knibčičičejerje w Mačićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Płaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křižnym zwjazkom do domu slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće a w knihařni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěštki płaći so wot maľocho ryněka 10 pj.

Indowy časopis.

Wudawany wot towarštwu ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 37.

10. septembra 1898.

Lětnik 36.

Cyrkej Rascheje Lubeje Rujenje w Budyschinje ponowjena.

(Bokracžowanjo měřto skónčenja.)

Raž běchu z krupami rozbite wokna 1895 na połodniškej stronje cyrkwy cyle nowe schleńcy dóstale, tak běchu trěbne, tež wokna na połnocnej stronje, wschelato dodžeržane a njenahladne, podobnje wobnowić. Schleńczerki mištr Müze tudy runje tajku schleńcu wobstara, fajkuž tamne nowe wokna hižo mějachu: katedralnu schleńcu na zeleń barby, pschej totruž widžecz njeje, kotraž pak swětku njezadźewa, křiba zo wótre skónczne pruhi trochu słabi. Tež wsche druhe wokna we wěži, w kapali a w durjach buchju nowe, tak zo tež tu žana njelubozna wschelatošč wjac njewořta.

Tež dwě wulkej woknje z kóždoho bofa wulkoho wóltarja móžeschtej nětko jo dohotowadž. Rězbarjo běchu ze zasadženjom nowych woblukow a stolpikow z pělłowca hotowi a tež schleńczane malby běchu w dněmaj wulkimaj listomaj derje wuzawalane a wobarowane pschishele. Džěle za jenotliwe pola běchu cyle kručje zadžělane a trjebasche je tudomny schleńczer po čžiřlach jeno zachadžecz a do wokna zawjazowadž. Nimala na milimeter jo wschitko runasche, tak derje běchu w Mnichowje měru, wot rězbarja woznamjenjenju, wobedžbowali. Za něfotre dny běchu wschitko dokonjane a hacžerwiz běchu wokna hišče za bite, a zasadženje jo wot wonka řta, móžachmy tola z radošču řpóznadž, zo je džělo krasne. Šdyž jo po dokonjenju deski zwotorychachu a wokna wuwobodžene jo psched woczomaj blyšeczachu, běchu to jedyn rozjud: teje woknje budžetej hłowna pucha ponowjenoho domu Božoho. Tohodla jo tež pschihodži, zo je drobnischo wopisamy.

Řarska cyrkej je Macžeri Božej poshwjećena, kaž kóždoho řjane řhwjećzo na wulkim wóltarju, po Murillowym „Džezhrěřnym řodjeću“ molowane, powuceži. Tohodla dyrbjachu tež řhwjećzata we woknomaj na řiwjenjej naj-

z bōžniščeje knježny so pozahowacž. Wosebitaj swjedźenjeje, na kotrymaj mōže so w tej cyrkwi dospołny wotpusk dōstač, staj swjedźen Bjezhhrěschnoho Bōdjecza a swjedźen Pšichizjewjenja. Dla to mējesche so pšichi postajenje pšchednjetow za wotnowe swjeczata džiwwacž. Dofelž pak je woltarjowe swjeczo znamjo knježny bjez hrěcha a jako pendant abo poruče za pšichizjewjenje z dwēmaj figuromaj so jena postawa njehodži, rozjudži so farač za krónowanjo swjateje Marije. Dla wulkoseže wotnow pak njedofahajche tajke pšchedstajenje. Tež za delnju položicu wotnow dyrbjesche so něšto wuzwolicž. Tu našta witana pšchiležnosč, swjeczata někotrych swjatych pšchijecž, kotrychž we Łužicy wosebje čješčiny: najprjedy swjatoho Wosečzana, kotrohož w Serbach (taž tež w Bayeriskej) wulke čješčza jako patrona pšchecziwo morej a druhim straschnym thorosčam, kotromuž je staroslawne a rozšchěrjene bratstwo swjatoho Wosečzana pošweczene a kotromuž k čješčzi někotre najche wosady frnty pōstny džen a joho swjedźen jako pšchitazany swjaty džen džerča. Dofelž je cyrkej Maščeje Lubeje knjenje farša cyrkej a hłowny džel wosady ju ratarjo, pšchihodžesche so tež swjeczo swjatoho Sidorora, patrona ratarjow, pšchijecž. Mjez žōnjfimi swjatymi stej wosebje swjata Šańža jako patronka knježniščeje čžiŕoty a njewinowatošeje a swjata Madlena jako patronka pokutnicow pola naš we wosebitej čješčzi. Tuž so tež tutej swjeczeči wuzwolišchtej.

Šdnyž sebi nětko wofuje wobhladujemy, dyrbimy prajicž, zo stej wo-
prawdže wumjelscy wuwjedźenjeje. Kaž hłowna pycha za dom Boži wostanjetej, wōčžo a wutrobu pobožnoho wobhladowarja pozbēhujcy, tak je sebi Mayerowy wumjelski wustaw z uěžnym, žiwym a duchopōlnym wuwjedženjom krasnych pšchednjetow w našchim mēseče trajace swēdženjo swojeje wustojnosče stajil. Wuraž woblicžow, wuznam jenotliwych pšchedstajenjow, zstajenjejo a wuzwolenjo barbow, architektoniski natwar cyłych wotnow, wscho to mōcny zaczišchēž čžini, wōčžo a wutrobu zwjesela. A tomu mamy hišchēže praktiski wužitk pšchidacž. Pōlne a hlubšcho džerčane barby a katedralna schleńca skōncžnym pruham wjac hacž na woltar so dobyč njedadža, z čžimž je wōtre skōnce pšichi Božich službach wotdžeržane bjez toho, zo bychu so njeschikowane a za cyrkej njepšchihodne zawēšchi do wotnow wēšchēž trjebale. — Zo byšchtej drohotnej wotnje (jene placži 700 tolar*) pšchecziwo krpam a nahlym wichoram, tež pšchecziwo złōčžiwomu wobschfodženu zakitanej byłoj, stej zwonka cyłej z krutym grotom zaplečženeje, tak zo je gročžana lēhca abo schida na zwonkownu murju pšchibita. Ženicžke njelubozne pōdla je, zo pšichi wōtrym swētle, hdyž skōnce runje na wotno swēčži, so gročžana plečženica na schleńcy woznamjenja a napōslad wobrazow, hdyž blisko stojišch, trochn moli. To pak so wotwobročžicž njeda. Gročžana plečženica pak dyrbi byčž, nimatej-li wotnje wulkomu strachej wustajenjeje wostacž.

Šdnyž bēchu wječch, stolpy a hornje sečžny hotowe, tež wotna zezasadžowane, mōžachu so rōschty zas zwottorhacž a z cyrkwie zwišchēž. Majebacž zaroschtowanjo cyrkwie bēchu so njedžele a swjate dny porjadnje Bože služby džeržake, wschēdne dny jeno pōndželu, a bu w tydženju Majswjeczišche w kapali khowane. Zo mējesche zwōnč ze swojimi pomocnicami kōždu sobotu — a to

*) Placžizna zda so jara wysoka byčž. Šdnyž pak z tutymaj wotnomaj hłowne wotno w Bacžwōńskej cyrkwi pšchirnamy, kotrež je něhdže pōl tak wulke kaž jene najche a je tež 500 tolar placžilo, hacžruniž nima tajčeje wumjelskeje hōdnosče, dyrbimy našchej wotnje tunjej mjenowacž.

wosebje pschi započatku, hdyž so murje porjedžachu a sežem wotškrabowachu — wjele džela, zo by cyrkej za njedželu zas wurjedzil, može sebi kóždy myslieć. To pak woni tež kóždy raz z tajfej prócu a swěru wobstarachu, zo so wosadni njejsu na mazanosć wobcežeowacž trjebali. Nikomu tohodla lóže njebč, hačž w cyrkwi poslužowacym, hdyž bčchu rósčty won, a so potom poslednje nathwilne wulke rjedženjo dofonja.

(Skónčenjo pschichodnje.)

Seminar — Univeršitet.

Zas a zasty je w nowišchim čzaju spytane bylo, našch starošlawny serbski seminar w Prazy podrywacž. Te a druge winy su byle wuspytane, k swědčenju pschecžiwu joho wobtaczju w Prazy. Najnowišchi nadpad, a wobužel nic bjez wuspěcha, na njón sežinjeny bu dla narodnostnych njeměrow loššeho lěta w Prazy. — Bjez winy! — Šchtóž Čechow na pokoj wostaji, tomu tež woni nješchwědža, to wě kóždy, šchtóž je w Prazy byl. Našchoho seminara so njepofoje njejsu dótke, a nic Serbja, ani Němcy nješchtoduja, hdyž šprawne zmyšlenjo jich wobkhad mjez sobn wobkueža. Duch njeznješlwoseče pak, hdyž so do seminara dobudže, nima tež w Prazy wjěšcheje mocy, kaž trjebaj w Drježdžanach.

Runje našch serbski seminar w Prazy je wustaw tajki, zo dyrbjal so založieć, njeby-li joho hižo bylo. Runje w najnowišchim čzaju rozpomina so dokladnje, kotre studium za katolskich duchownych je lěpsche: na univeršitecže abo w seminaru. Wiim k tajkim rozpominanjam je podal profesor Šhell w Mnichowje dla swojoho pisma, nastupace podružnosć (Inferiorität) katolikow, prajo, zo je wědomosć katolikow mjenje hódna porno wědomosći druhich wuznacžow. Njedžiwajo prawa abo njeprawa tajkoho wusuda, su jeni za univeršitetne studium katolskoho duchownstwa, druzy pak maja wocžehnjenjo w seminaru za lěpsche. W měšacžniku „Die Wahrheit“ čzisko 8 1898 pschirunjetaj so tutaj nahladaj. Tam je prajene: „Univeršitet wuczi, seminar pak kubluje, wocžehnje . . . Nic jenož duch dyrbi byčž zdžělany, ale tež wutroba a wola. Bohošlowc dyrbi zeznacž swět a zjawne žiwjenjo, wosebje pak dyrbi znacž duchowne žiwjenjo, kaž je seminarije kubluja.“ Z toho sežehuje: „Seminara parowacž so njehodži, a trjeba je bohošlowškeje šafulty na univeršitecže. Š wocžehnjenju wustojnych duchownych a z dobom dostojnych měšchnikow dyrbitaj seminar a univeršitet škutkowacž pschecžjene, wzajomnje a dopjelujecž jeju njezamohljomny nadawf . . . Šchtóž je znaje, wě sebi dobroty wažieć, kotrež so bohošlowcam poskicžeja na wysokich schulach, wuhotowanych z bohatymi knihownjami, wulfotnymi zberkami, wšchelakimi wustawami a zdželacymi šredkami; . . . tu je wjěšcha mnohosć wustojnych wučerjow, bohaty wubjert jimawych pschednoschkow a dobra pschiležnosć k wudofonjenju swojich samšnych dželow. Pschecžacž univeršitetnych studijow . . . by wjedlo k njeważnosći a poniženju duchownstwa mjez druhimi wučzenymi a zdželawymi a by jomu wliw na tute powołanja nanajšbče pocžežilo.“ (Hergenröther). Džiwajo na to je tam porucžene, „zo bychu wyšchchi paštyrjo małych diócesow w univeršitetnych měštach seminarije založowali k wocžehnjenju swojoho duchownstwa a zo bychu tam jenožo zastupnika, jenožo z polnomocu wuhotowanoho direktora pošlali. Na te waschnjo staj seminar a univeršitet zjednocženaj a bohošlowcch mješskich diócesow zamóža dželbracž na płodach univeršitetnoho zdželanja“.

Lužiške tachantstvo ma swój seminar, serbski seminar w Brazji! — Kotre město, kotre mohło so z Prahu měricz, nastupajo pschiležnosć k dokladnomu zdželanju? z Prahu, z jeje staroslawnym wysokim wučzenjom, z jeje pschebohatymi zdželanymi šćedkami, z jeje wulkotnymi pomnikami katholicsteje minulojće, z jeje zasny wožiwjacym nabožnym žiwjenjom, haj z Prahu, polnej pschečiwnych mocow a interejšow? Wšeho tam wabi, haj nuczi cžłowjeta k rozpominanju, k studijam. A hdyž je so nasrěbal mlody student wědomojeje na wysokich schulach, hdyž je podychal powětr ze žiwjenja wulkoho města, potom je serbski seminar wuček a škow, hdyž duch so zasny zhromadźuje, hdyž cžłowjek sam sebje zasny namaka, wšech začěžje pschitruņajo ze swojim sebi postajenym zaměrom. Tak jeznae wučebny a žiwjenje swěta, ale nawjedowany k tomu spoznae tež jich kucžomnosć a njepoda so jim. Knjez praesec seminarja je studentow wóte, haj jaubzel pšton. Wón pschewobroczi jěd w žiwjenju wulkoho města do lěčarstwa za duške swojich škowancow. Wón nawjeduje, rozwučuje a napomina jich, zo jako mlodži duchowni cžim wšechšich a kručžich stupja do žiwjenja, wobronjeni k wojowanju ze swětom a nazhonjeni k lěčowanju cžłowješkich brachow.

Wojujmy tohodla za wobstaczo našchoho seminara w Brazji nic jenož, dokelž je našchomu duchownstwu tajkoho seminara njeparujomije trjeba, ale tež tohodla, dokelž z tajkim wuspěchom a tak tunjo, kaž w Brazji, najchi šynowje w žanym měsće z univerzitetom studowac njemóža. Wobstacž pat dyrbi serbski seminar w Brazji wošebje tež tohodla, dokelž dwěščěletue podawizny našchoho nabožneho žiwjenja, haj našchoho luda, su wuzcy zjednoczene z tutym wustawom. Mjedajmy sebi jón wuwincž! Šchto je sebi wěste, haj šchto je hódue wobstacža, hdyž nic tak wažny wustaw z tak drohotnymi, z tak swjatymi tradicijemi? Šchto su staty a tróny a wšchitke institucije? Šchtóž prawow, do našchoho žiwjenja tak hluboko sabačnych a samo zakonšcy nam pschibóznatych, začěž nima — njepšcheradži tež kraj a krala, hdyž pschidžje druhi, kž je mócniji? Šchto byto, hdy by tak lohtomyšnje wšcho so pscheměnjalo dla nělajšeje wimy, kotraž wčora njebě, džensa je a jutje wjac njebudže? Šchtóž chce, njech druhdže lěpje pyta: lužiške tachantstvo ma swój seminar, serbski seminar w Brazji. (Sporušć.)

3 Lužicy a Sakskeje.

3 Budyšćina. Na dnju Naroda swjateje Marije měsješe našch procession w Krupcy wulku radošć. Našch najdosťojnišči knjez biskop Ludwik pschidžedže sředu popođnju z knjezom kapitulacom kantorum Lusčanskim do Krupki, zo by nazajtra na swjedženju samym tam swjatocžnu biskopsku Božu mšchu swjećil. Do 9 hodž. bu z wulkotnym swjatocžnym cžahom duchownych do krasnoho Božoho domu wjedženy. Najprjedy běšche přědowanjo a potom pontifikalna Boža mšcha z wulkej asšistenci. Serbski procession běšche tónkróč runje šćětro šlaby, něhdže 100 wosobow, šchtož drje ma so z mžnym pšlnym džěkom wuswětljeć. Najka radošć za nich běšche, hdyž swojoho lubowanoho wyšchchoho paštyrja na slawnym swjatym měsće wuhladachu! Popođnju w 4 hodžinach so wysokej knjezaj zas domoj wróčyšchaj.

— Do serbskoho seminara w Brazji staj so lěta jeno dwaj mlodžencaj pschijajoj: Cyž z Saschec a Ebermann z Oštriza. A lětu budže so jich, da-li Wšh, něšchto wjac pschijecž móć, a nadžijamy so wošebje wjac Serbow.

3 cyloho swěta.

Sařka. W Budyřchinje je wóndano zjednocěnistwo hromadže stupiło, kotrež chce z Rakec na Kulow do Wojerce elektrisku železnicu twarić. Da-li wyschność k tutomu twarej dowolność, wuwijnje so bórzy na Rakeczanskej železnicy žiwu wobšhod.

— Na Budyřchskim dwórniščeju je loni 930,108 wojobow pschijěło a wotjěło, to je 228,000 wjacj hač 1896. Za jězdne lišćiki zaplaci so 702,139 hriwnow. Pšow je so sobu wjezło 1790. Za nje so 662 hriwnow jězdneho pjenjeza zaplaci. Za twory, wozy, šót a t. d., kotrež so z Budyřchjina wuwjezechu, zaplaci so 967,863 hriwnow.

Němka. Hrabja Wolesław Potocki, jedyn z najbohatschich pólskich wulkofubleri, je po czeŕskej khoroczi w Bědlewje zemřěl. Njebohi bu 1889 wot bamža Leo XIII. za romišoho hrabju pomjenowanu.

— Rakhywilne zěstajenja wotědatych hłosow po wólbach do fejšorstwowych sejma, kotrež běchu so z privatnych stron činiše, su jara mylně. To wučzi naš officialne zlicženjo bureau-a fejšorstwoweje sejmowuje. Po nim njeje centrum, kaž přjedy rěčajsche, 163,000 abo hiščeje wjacj hłosow pschisjadžito, ale jenož 14,000. Narodoliberalni njejsu žanych hłosow dobyli, ale 21,000 zhubili. Dale su zhubili němsto-konserwativni 165,000, swobodomyšlna ludowa strona 113,000, fejšorstwowa strona 107,000, swobodomyšlně zjednocěnistwo 64,000, južnoněmška ludowa strona 58,000, reformarjo 41,000 a Čsajcy 7000. Dobyli su: Polacy 14,000, socialdemokratojo 318,000 (kotřiž ju potajsim 2,105,000 hłosow dóstali), bayerski burški zwjazk 21,000 a Welfojo 4000 hłosow.

— Relikwije?! Wěšty Köhrig, kotryž je wot 1. meje 1890 hač do 3. meje 1898 Bismarkej wlohy tšihal a tesame z Bismarkowej dowolnošću pola notara Brinnucke khowal, nětko z nich swój wuzittk czechnje. Teke wlohy so mjenjcy po tšjoch do natrečnych jehlow zawjeraju a jako wopomnjećki na Bismarka pschedawaju. Köždej jehle je wopijmo pschipožžene, zo su wlohy prawe. Echto k tomu čzi praja, kotřiž so nam jměja, hdyž powostanki swjatyh czeŕšćimy? —

— W minjenym lěče je so w Němškej 578 strejkow abo stawkow džěla nalicžilo. Pšichi nich wobdžěli so 63,119 wojobow. 1896 bě 483 stawkow, ale ze 128,808 stawkowacymi, sčtož ma so z wulkej stawku Hamburgskich pschisťawnikow wujasnić. Za lonšche stawki je so 1,257,298 hriwnow wudało. Tónke hobrski pjeněz su džělačerjo nawdali! Tola dyrbi so prajić, zo nic hjez wuspěcha. Pšchetož w 272 padach su so jich žadanja dospělnje, w 144 padach pak z džěla wot džěłodawarjow dopjelniše, a jenož w 154 stawkach džělačerjo cyle podležachu. Najččasčischo stawkowachu džělačerjo na twarach, mjenujcy 21,985 ludži w 174 stawkach, dale 16,170 muleri w 98 stawkach. Za čas stawki, hđžež mulerjo potajsim lěnjoh pafechu, dóstachu wot jobu džělačerjo 412,267 hriwnow. Na tšeczim měšče nadešdžemy šchewcow. 6193 šchewskich w 52 stawkach wotpocžowachu.

— Za poslednje 18 lět je so licžba advokatow w Němškej wo połojcu powjetšila. W samym Barlinje je ze 141 na 702 zrostka.

— W němskich škulach maja so kóžništwowe wobrazy po ščěnach rozwešćeč, zo by so džěčjom w prawym času lubošć k namóruštwu zaschěžěpita. To hiščeje njech so po bokach tež uniforny našchich natrečnych wojakow,

kanony a wśchelake tjełby w pěknych wobrazach změšceja! Potom knježerstwo zawěcže wšče łódže a regimenty doštanje, kotraž jebi hišceže pscheje.

Badenska ma 200 ratarńskich lutowańujow a wupožčowańujow z 25,000 sobustawami. Loni dźělachu tele kassy z 32,750,000 hr. Konsumnych towarstwow je tam 430 z 24,000 sobustawami. Tute knižicu 1897 za 1,300,000 hriwnow tworow.

Prusko-Pólska. Zasyblaca komisija, k zničženju Polakow založena, kupuje w Pólskej tež wot zadolženych němskich wobjedzeri jich kubla, zo tola njebychu do pólskich rukow pschisjše. Tak kupi wóndano kublo Bordinghow za 225,000 hriwnow wot Němca a je z cyła w tutym lěcže z němskich rukow 30,000 jutrow, z pólskich pak jenož 8000 kupila. Z cyła maja Němcy psched pólskim wulkofublerštwom wjetšich strach, hač by trejba było. W Bóznaušku wobsedži wone jenož 2,408,758 jutrow (němske pak hižo 4,372,912!) a w nawjeczornej Pruskej jenož 100,000 jutrow.

Francouzka. To je tomu hižo na wšče 4 lěta, zo bu wyschł Dreyfuš dla pscheradžejna wojeńskich potajnistwow psched cyłym regimentom wohańbjeny a na čas žiwjenja na „Czertowu“ kupu zasudženy. Pscheczeljo Dreyfuš, z wjetšich žida — tež wón je žid — njewostajichu pak wyschnošč na pokoj. Scharachu nastajnje do njeje, wobkruczejeje, zo je Dreyfuš njewinowaty. Najwjetšichu haru zehna spijaczel Zola. Wón zjawnje wojeńskomu žudej njesprawnošč wumjetowaje. Z toho nasti nowy wulki proces. Zola jón pschehra a Dreyfuš so njewinowobodži. Ale tu pschelečja minjeny tydžeń nadobwo po swěcže nowinka, zo je jene z pišmow a to te najwážnišce, z kotrychž bě so wina Dreyfušowa dopotazala, falšchowane! A wot koho? Wot wyschychoho lieutenanta Henry-a. Tónle wužiwasche dospołnu dowěru wyschnoščje, wosebje wójušchoho ministra, a mnozy generalajo na wěrnosč joho wuprajeni pschihachchu. Najprjedy Henry falšchowanjo přejese, tola hdyž jo wjacym wurečecž njewóžeje, wšchitko wuzna. Na měcže bu jaty. Tola, zo by pschepytowanju wuščol, a zo by, kaž žonje z jastwa pišasche, jej pensiju zawostajil, kotraž by wuwostala, tak kště hač by jo zasudžil, stónceži swoje žiwjenje ze samomordarštwom. Šchto nětko z Dreyfušom? Minister wójuj, Cavaignat, wobkrucza, zo je, byrujež tež tamne pišmo falšchowane było, Dreyfuš tola po prawdže zasudženy. Ně, ale wobožnomu wobnowjenju procesa wyschnošč njebudže wuńcž móč. — Mjez tym je hišceže powěšč došchla, zo je Cavaignat ministerstwo zložil. Soko naslědnik je general Zurlinden, kotryž je psched tšjom lětami hižo khwilu wójuški minister pobyl.

Španiska. Tši pšachtowe łódže z 900 wojakami a 18 duchownymi su so mjez Mindanao a Manila pschi wulkim wichoru zhubile.

— General Sandenes je so wuprajil, zo by Španiska 60,000 wojakow, wjele wójuškich potrebnosčow a łódžstwo na Filipinach mječ dyrbjala, hce-li tam pschichodnje zaji nadknježstwo mječ.

Afrika. Šendželško-egiptowške wójsko je pod nawjedowanjom Kicženera w Sudanje dohyčejeje do přědka kročilo. Po někotrych mjenskich bitwiciškach zrazy z hłownym wójskom Kalifa, něhdže 35,000 ludži licžacym. Po licžbje drje mjensche, ale w brónjach lěpje wuwučene jendželške wójsko je njepscheczejske do čysta zbito. Omdurman, hłowne šhdlo Kalifa, je w jendželskich rukach. Na jendželškej stronje je 500 muži panulo, mjez tym zo pječa 15,000 njepschecželow na bitwischču ležo wošta. Europišcy jeczi buchd wšchitcy wušwobodženi. Kalif je z malej čzrybdku swojich swěrmnych najškerje do Kordofana

ččetnyh. Šhartum je zapuščene. Hač pač Zendželčzenjo za Kalifom hač do Dbeida, hlomnoho městacžka Kordofana, počahnu, njeje hiščezje wnečinje. Na kóždy pad pač je jich najnowišče dobyčežo za nich wulcy zbožowne. Kejšor Wilhelm pschi wojerškej paradže w Hanoveru wo nim zhoniwšchi, póšla britiskej agenturje w Klairu najpřeni z cykeje Europy zbožopščejacy telegram ze słowami: „Z woprawdžitej radoščju wuprajam swoje zbožopščezja ke krašnomu dobyčežu pola Omdurmana, z čžimž je Gordonowa smjerež stónežnje wječžena.“ Tele wutrobne džélbračežo drje Zendželčanow zašy bóle našchomu kejšorej pschikhili.

Nječ pač je tež z tymle krašnym dobyčžom Wlahdi na wšče čžajy zbity a jendželška móč w Africy wobkručžena, dha tola z tym hiščezje prajene njeje, hač tam bóržy so z nowa wójnsti ropot njerozujese. Pšchetož neguš (kral) Melenik Abešinski z njedowěru na roščžacu móč swojoho nowoho sujoda, Zendželškeje, hlada. Kóžde pschekročzenjo mjezow joho kraja budže wón wječžič wědžez. To su Wlochojo zhonili, hdyž buchu psched počdra létom šrašchne wot njoho zbicži. Nimo toho je Menelik tež z Ruskej a Francóžskej zwjazany. Z tuteju pač žana Zendželškej kmošficž njecha. Nawopat. Francóžška sebi wšchu prócu dawa, z wječžorneje strony Afriki pschecy dale a dale k ranju swoje wobjedžešnstwo rozščerjež. Wěješče drje w nowišchim čžajy z tajkimi poppytami nježbožo, ale jendželški triumf budže ju k horliwšchomu džěku namohwječ. Tuž změje Zendželška hiščezje čžęski kruč džěla, priedy hač budže so jeje wotpošlad wumjelež móč: Egiptowšku z britiskej rańšchej Afriku zjednocžič. Železnica, kotraž ma tele zjednocženjo započez, je hižo kětro daloki kruč do Afriki natwarjena.

Wšhelczizny.

* **Šchtóž so do Ameriki hotuje,** njezapomá, zo je tam kručze zakazane, na zjawnych městnach pluwacž... W měsčje San Francisco bu njedawno millionar Bradbury z wulkim pienjezom khostany, zo be we wozu elektriske železnicy, kotraž po měsčje jěždži, na zemju wuplunyl. Millionar wšchaf na kroč njehlada, millionar zaby a za tydžen pluny zas. A millionar Bradbury je za to džę »šedžal«. — Tuž, šchtóž so njemóže wostajič, druhdy wuplunycz, njejedžče do Ameriki — ale zaspěwaječe: Domach, domach rjenje je. Tu so plawa, byrnjež w cyrkwi bylo.

* **(Kolumbowy popjeł.)** Šchpaniske nowiny žadaju, zo by so popjeł Šristofa Kolumba, kotryž je w kathedrali w Havanje pošhowany, něto, hdyž je Kuba z hlownym městom Havanu Americy wostupjena, do Šchpaniske pschewježl. Cristobal Colon, hlownoho wopominječa, kotryž psched 400 létami Americu wotkry, je wjele po smjereži pučžował. Wumrěwšchi l. 1506 w Walladolid a bywšchi tam tež pošhowany, bu za tji leta do Seville pschenjeseny, za nowe 30 lét na kupu San Domingo. San Domingo běšče sebi Kolumbus sam za posledni zeński statok wuzwolil. Hdyž Šchpaniska l. 1795 džěl tuteje kupy Francóžam wotstupi, dowjezechu so powoštanti wulkocho muža do Havanu. Něto, hdyž je Šchpaniska cylu Americu zhubila, kotryž je Kolumbus jej dobył — chce z najmjeńšcha Kolumba mječ. Njezměje wšchaf jenož joho, ale tež swaje prawo; pschetož prawo wostanje prawo. Z njeprawdu a samopaschnošču bu jej Amerika wzata; z rědkej nahrannošču a z woprawdže nahim farizejstvom pač wžadju jej tež poslednjeje dejmantaj w Americy: bohatej kupje Kubu a Portorico. Kóždy pscheczél sprawnosče žaruje, zo bu jej zašy raz powjaz

žadžernjenu a wona teptana. „Ryczerška Šchpaniška“, kotraž je so z hrubej pschemocu woprawdže ryczeršcy biła. Wona je pschestała kolonialna móc bycź, ale sprawnu Bóh a wědomjo, zo je z njeprawdu wosłabnjena, ju zmóćni z nowa.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 577. Mikławš Bětko z Nowoslic, 578. Pawoł Šolta, kapłan w Radworju, 579. „Jednota“ w Drježdžanach, 580. Jakub Żur z Noweje Wjeski, 581. Jurij Wałda z Khrósćic.

Za cyrkej a šulu w Lubiju: njemjenowany 1 hr.

NB. Zmólka je w poslednim čisle, zo je Hicka w Hórkach hromadził; je jenož přepodał. Tóčka Michał Šuster běše njesmilny składowař, kiž je hosći přesćchał. — H.

Za nowu cyrkej w Plawnje w V.: N. z Hórkow 7 hr.

Za katolsku polěpšerňu: Čechowa w Budyšinje 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3541 hr. 65 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija (swojeje staroby 25 a 40 lět = 65 bimow = 6 hr. 50 pj. — wjesole rejwařki + 85 pj. — wowčerjo + 45 pj. — kulerjo + 24 pj. — khostanjo wot S. + 20 pj.) hromadže: 8 hr. 24 pj., Rozkolnicy 2 hr., 39 pj. Michałej z kapsy wudrěli, privatna zběrka na kwasu knjeza primicianta Šolty we Wotrowje 10 hr., třo wowčerjo we Wotrowskej wučerňi napasli 75 pj., Delanska Patentna Komisija (z Janow, wulki dobroćer) 90 pj. + 60 pj. + 60 pj., na młodym kwasu w Hórkach wuklukał B. 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

W Banecach pola Baczonja je **škóžka** czišło **16** ze zahrodku na pschedań. Dalshe zhonišć pola wobšedzerja tam.

Yorkshire-šwinje: młode suproschne rancy po 250—300 hriwnach, **projata** (schěscźnjedźelšće) po 20—25 hriwnach (prošy so wo prawocžajne zaimlowjenjo!); a młode **Plymouth-Rock-fury** po 4 hač 6 hriwnach porucža

tachantšće kubło w **Grubjelicach:** Majeńš Schwarz.

Swob. zjednoćenjo katolskich wučerjow serbskeje Lužicy

změje swoju poslednju skhadžowanku w tutym léće přichodnu srjedu **14. septembra** popołdnu 1/2 hodžin w **Bačońskim** hosćencu. — Džeński porjad wopřija wosebje slubjenu přednošk a nowowólby.

Tuž prosy wo bohatu přitomnosć **předsyda.**

Wutrobny džak

wšěm, kotřiž su mje za čas mojich studijow pak z pobožnymi pačerjami, pak z dobrej radu abo tež z pjenježnymi srědkami podpěrali. Džak tež wosebje Wotrowskej wosadže za powšitkownu prócu a za krasne přihoty, z kotrymiž je džeń mojeje primicy 24. augusta wokrasniła a wažnoho skutka hódnju sćiniła.

P. Šolta,
Radwořski kapłan.

Džensa je tež „Serbski Hospodař“.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštiki płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 38.

17. septembra 1898.

Lětnik 36.

Awstriska kejzorowa šilžbjeta morjena.

Kaž blyst rozlečča sobotu, 10. septembra, popołdnu telegrafiska powěsč so swěće, zo je awstriska kejzorka zaškóta. Wona bě do Genfa we Schwicy pschijěla a chcyše so na spomijonym dnju pschipołdnu na parolódži pschejězdžowacž. Šdyž so ze swojej dwórskaj knjenju k jězorej bližesche, zlečča na nju njedocžink, storčiwšchi do njeje cžiny ju na zemju. Njeshmanika popadzechu a zajachu. Kejzorowa pak zasy stany a džěsche na kóž. Nichtó njemyslesche, zo je smjertnje škóta. Seje blědočej wujasnjachu sebi ze stróželow. Šdyž pak na kóžži do hlubokeje womory padže, wróčči so parnik hnydom zasy k brjohej. Na nohydłach donjesechu kejzrowu do hotela Beau Rivage, z kotrohož bě psched khwilku strowa wuschła, a za mało mjeišchinow tam wumrě, bjez toho, zo by wědžala, zo je do wutroby škóta. Tež z jeje pschewoda njebě nichtó widžal, zo bě zlóstnik z krótkaj, tšhranatej a špicžitej šilku jej do wutroby škól. Wšech drahtu žana krej njecječesche, a tež špody drahty běchu jenož někotre kapki widžecž. Nana běsche jenož 4 mm dolha, ale 8½ cm hluboka. Šilka běsche mócnj wutrobiny musł pschekšóla, kotryž bě so hnydom zasy kručže hromadu šzahnył a kreji wuběžecž njedal. Tohodla wutrawi so wutroba znutšownje.

Mordat, kotryž so 1873 w Parizu narodži, rěča Luccheni, je anarchišt a po narodnosčji Wloch. Wón běsche z Francosžskeje do Genfa pschischol, zo by tu wójwodu Orleanskoho škócnował. Dolež pak běsche tutón hižo wotpučžował, wuhlada sebi kejzrowu za swój wopor. A šhto je joho k tomule hróžbnomu njeshkutkej zamóhlo? Jenož anarchištiska zaslepjenosč, kotraž tež psched žónskej ze šědrosčělymi wosami, kotraž žanomu cžłowjekej šchwoby cžinila njeje, njezastanje jenicžy tohodla, zo je žona jenožo wjercha! Bohužel so mordat po zakonju, w Genje placžacym, k smjercži wotšudžicž njemóže!

Kejžorova Hilzbjeta narodži so 24. decembra 1837 jako najstarejša dčwotka wójwody Maximiliana Józefa Bayeriskoho a wuda so 24. hapryla 1854 na kejžora Franca Józefa I., kotromuž tji džeczi porodži: Rudolfa, Giselu a Valeriju. 30. januara 1889 wza jeje jeniczi syn, krónprync Rudolf, struchly kónce, a loni spali so jeje sotra, wójwodowa z Alenczon, w ploomjenjach Pariziskoho bazara. Létša czakafše pak na nju wulke holdowanjo: jubilej polsta lètu oho knježenja kejžora Franca Józefa. A město, zo by po boku horcy-lubowanoho kejžora pschipošluchala na justu a holdowanja awstrijskich narodow, bu na tak struchle wafchnjo nahle psched sud wècznoho Boha powołana. Mjeh je jej miłosežnwy! Mjeh pak tróschtuje pschede wšchim czèžcy doma-pytanoho kejžora, kotryž ma za dolhe léta swojoho kejžorowanja storo same kichžiški nosheč.

Cžélo kejžoroweje Hilzbjety bu schtwórtk z wošebitym czahom do Wina pschewjezene a džensa, jobotu 17. septembra, w kapucinskej cyrkwi z wulkej swjatocznošcy khowane.

Mjeh prèninu, kotřiž hižo na dnju zamordowanja kejžorej svoje naj-wutrobnishe dželbraczo telegrafisey wuprajichn, bëchu bamž, kejžor Wilhelm a kral Albert. Poslednišchi je so tež jako dobry swèrny pscheczel awstrijskoho kejžora pjatk f pothowanju kejžorki do Wina podal, a tež kejžor Wilhelm je na dnju pothowanja swojomu zwjazkarjej bližko.

Cyrkej Rascheje Lubeje Anjenje w Budyschinje ponowjena.

(Škóncženjo.)

Šlowne džélo mëjachu nětko hiščeže molerjo dofonjecz: wumolowanjo šczènow hacž dele. Kuchwokoło wot khora f wołtarjej a zas dele hacž fe khorej woini rjany tepich abo zawěsch namolowachu, w kotrymž so w jenot-limych polach kichže, pschečzne kłošy a winowe kicze wotmènjaja. Wokolo wulkoho wołtarja buchu kłošy pozłoczane a wšcho z woliowej barbu wuwjedžene.

Mjeh tym buchu tež piščečzele zasj stajane. Wšchi porjedženju cyrkwie bëchu so wšchë piščečalki do jeneje jstwy cyrkwineje khèže znošle, zo so nje-bychu zapróšchile. Cykle piščečzele buchu potom wurjedžene, z nowa wšcho pschehladane a wuporjedžane a nowy register (salicional z cyna) wudželany. Wjeselo bë za cyku wošadu, hdyž piščečzele zas prèni krócz zaprijachu.

Šdyž bë cyrkej nětko nimale doponowjena, pokazo so hiščeže wšchelate, sachtž so wjae do njeje njehodžeshe. Pschede wšchim dyrbejšchtaj khoraj, dotal z dubowej barbu barbjenaj, nowu, ponowjenej cyrkwi pschimèrjenu barbu dóstacž; wuzwoli so bëla barba. Podobnu nabël schèru barbu dóstachu tež lawki, fotrež bëchu dotal tež nažolčž. Dofelž su w drjewje z wjetscha hiščeže dobre, wothlada so wot dželanjaja nowych lawkow. Z noma wobarbjene su nětko cykle pschistojne. Dale bu rjany krónski swècznik, stare, jara dobre džélo z broncy, krasnje wobnowjeny (rjana gothijska wèczna lampa bë hižo něchto lét prjedy ponowjena); wobaj so blyšchëžitaj faž cykle nowaj. Dwaj stolpaj z boka wulkoho wołtarja dóstajchtaj kóždy gothifku konsolu abo podoblčž. Na nej so nětk stajischtej postawje Šezusoweje a swj. Marijneje Wutroby. Za konsolcy na dalschimaj stolpomaj dari pozdžišcho njemjeu-

wany dobroczerę postawje swjotoho Franciska z Missisi a swjotoho Antonia z Babua.

Na sečnje we lódzi cyrkwie stej postawje Woloscziweje Wlaczeryje a swjateje Gany, hižo psched něfotrymi lětami darjenej, na konsle stajenej. Dofelž, hdyž tajesche, z wofnow na njej kapasche, dyrhješchtej so z tšehščkami schfitacž. Tola blachome tšehšci njeběchu rjane a woczko ranjachu. Tuž dobroczerzej, kotrajž běščtaj njeuowanej postawje darikoj, swój skutk hiščeže dofonješctaj a daschtaj pola tyscherja Schmidta tudy rjanej baldachinaj abo gothiškej kapalej wudželacž, kotrejž nětko z bělej barbu wobarbjenaj a pozłoczenej cyrkej debitej.

Postawje swjateju Franciska a Antonia staj tež w Mnichowje w Mažerowym wustawje dželanej a jara wustojnje wuwjedženej.

Woltarje, klětki a spowědne stoly njebuchu ponowjene. Barba a pozłotk hiščeže derje džeržitej. Tuž bu, prjedy hač so róschtu wotstronichu, wschitko wot horjeka hač dele wumyte, tež wschitke statuwy a wozdoby. Wo tak dospołnym wuwjedženju zdasche so bycz wscho kaž nowe. Seno pozłotk so tam, hdžež bě trěbne, wobnowi.

Za wulki woltar so hiščeže rjany tepich wobstara, kotryž bu do jenotliwych stopjenow zadželany, sčtož bě czim wobczeznišche džělo, dofelž stopjenje njeju rume, ale, barokowomu stilej pschiměrjene, wschelako wuwite. Na chorje a pozdžičho tež po cykej cyrkwi buch u kofojowe płachty (šhodžerje) pschestrěne, sčtož hołk a teptanjo dusy, tež cyrkej czjistu džerži. Za czjistotu cyrkwie słuža tež železne naprawy psched durjemi, na kotrychž so nobi wotšmórtaja, zo so njeby mazanošče, sčcha, pšča a t. d. do cyrkwie nanosyło.

Mjez tym hač so nutškowne cyrkwie dohotowasche, bu tež zwonkowne džělo dofonjane; poslednje běšche nowa tšecha na pschitwark cyrkwie, kiž na połodniškej stronje psched nabocznyimi durjemi cyrkwie stoji. Tšecha, z drjewowym cementom kryta, njeje so kmana wopofazala. Hižo wjac lět do njeje mofasche, a hdyž so nětk pšč z tšechi wotstroni a tšecha wuzběhny, běšche widžecz, zo ju hrjadu nahnuite. Tohodla je so po wobnowjenju hrjadow cyly pschitwark nětko ze cinkowym blachom pschikrył.

Majebacž njeľubozne wjedro, so džěla tola tak spěchowachu, zo móžachny njeđzělu do Wšchěch Swjatyh džakny swjedžeń za zbožownje dofonjane ponowjenjo cyrkwie swjeczicz. Wschitko běšche so hjez njezboža dofonjalo. Tež dyrbi so wschěm dželaczeryjam swědženjo dacž, zo ju spominajcy na swjate město, na kotrymž džělachu, so jara pschistojnje a czjšche zadžerželi. Z cykeje wutroby zaspěwachu wofadni we swojim ľuboznym a bñyšczatym domje Božim, kiž je jim nětko hiščeže wjele ľubšci, „Tebe my Boga škwaliwy“. — Nowe swjeczenjo abo konskracija cyrkwie njeběšche trěbna, dofelž běchu jeje murje a wobnjet wofstale a so pschi wobnowjenju psched Bože słužby džeržale.

Šchidacž móžemy hiščeže, zo je w tymle ľěče tež hiščeže tak mjenowane Michalski šhór z boga presbysteria nad kapalu cyle wobnowjenju. Dóšta cyle nowu podłohu z deskom, tež nowe ławki, tak zo móže so, hdyž je trjeba, tež zasy trjebacž. —

Tak njech stoji ľubozna cyrkej Mafšejje Lubeje Snjenje pschcz stawizny polsedma sta lět tak czěsčozonna. Njech stoji kaž ryčacy pomnik žiwceje wěry a njetajeneje ľubosče Božej, njech je wuczek wschěm czějnosčcnyim a wofšchewjacy šhown wschěm špóbcnyim, njech mócnje spěchuje wschěch w postupo-

wanju we wschittkich póccziwoščach, njech je a woštanje „dom Boži a njebjeske wrota“.

Krawe liczby.

Něchtó je něhdže prajil: „Čłowjek je najbóle krawjelaczne stworjenje na swěće“. Zo to žana kša njeje, to dopokazuja krawe liczby, wo kotrychž nam stawizny powědaju. Krawe tele liczby rěčaja, dokelž su z čłowjeczeje krawju pijane. Z nich zhonimy, šhto je so hižo čłowjeczeje krawje pschelało. Wěžo njeje tu wscho hacž na křeptu wulicžene. Šhto moht tež wuměricž cyle te morjo krawje, kotruž je zemja zestrěbala wot toho čžaja, hacž je pila krej sprawnoho Abelaja? W tychle krawych liczbach džiwa so jenož na tu krej, kotraž je so rozlala, hdyž so cylym ludam žila puščežesche. Ludy pak sebi žilu puščežesche we wójnach — a tuž je z krawymi liczbami jenož we wójnach rozlata krej wulicžena. Ale tež hiščeže dolho nic wscha; pschetož něchtó njemóže wědžecž, kelfo wójnow je na swěće hižo było, khiba Wóh sam.

Wot toho čžaja, zo je čłowjek zběžł započzał pschecžiwu Bohu, njeje po prawom wójna na swěće ženje pschestała. Přenja wójna bě hižo mjez Kainom a Abelom. Těhdom bijeschtaj so wonaj hiščeže sam a sam. Hdyž pak so ludžo pschisporjachu, zestupowachu so tež wjacj hromadže a bijachu so z cylymi wójskami. A wot toho čžaja njerěka so tomu, hdyž so dwaj abo tšjo nabija, wjacj wójna — ale jenož to rěka wójna, hdyž sebi cyle ludy a wójska napschecžo stvoja. A tajkale wójna so na swěće tež na stajnosčiji wjedže, jeli nic pola nas, dha w druhich džělach swěta. Tuž tež njezanjóže něchtó wschě wójni wědžecž a wschu w nich rozlatu krej wulicžicž. A tež nasche krawe liczby to njedokonjeja. Wone spominaju jenož na někotre wójny, kotrejž su so w poslednich stotkach wjedle, a praja nam, kotre ludy je wjedžechu, šhto je dobył — a kelfo ludži je we wójni woštało.

Najwjacy wójnow mjez europstimi ludami za poslednje 400 lět je drje tón kraj měl, hdyž je tež džensnišči džej luta domjaca wójna, mjenujcy Akufka — abo Kejžorska. Z poslednich 400 lět mějesche wona wjetšchu połojcu čžaja wójun, mjenujcy 227 lět. Wo tón čžas je wona 63 wschelatick wójnow wjedla pschecžiwu zwonkownym njepschecželam, a najwjacy z nich pschecžiwu Francózam. Kejžorscy a francóžscy wojacy wojowachu ze sobu za 85 lět w 92 wulkich bitwach, w 103 sřednich a 3250 malych bitwicžkach. W tych 198 wjetšich bitwach dobychu Kejžorscy 110 krócž. Francózwjce 88 krócž. Z druhich ludow bě Kejžorska najbóle z Italskej a Turkowскеj w kul. Z Italskej je so 22 krócž bila a 16 krócž dobyla, a runje tak wjele bitwow je z Turku měla a dobyla. W mjensich bitwicžkach pak su so Kejžorscy hiščeže nimu toho 228 krócž z Turkami a 750 krócž z Wlochami (Stalcžanami) spytali a najbóle tež wuhrali.

Mjenje derje stojesche, hdyž mějachu so Kejžorscy z Bramborskim wojakami mēricž. Z Bramborskim su 27 bitwow mēli, ale jenož 9 dobyli. A tomu mějachu so hiščeže w 647 mjensich bitwach z bramborskim susodami wokoło bicž — a tu so Kejžorskim lěpje schlacžesche. Haj tež ze Španskej je Kejžorska so hucžišcho pobila. Wiližaju so hromadže 141 krócž a 97 krócž je Španska dobyla. Wajerje pak pschěhra we wójnach z Kejžorskej 41 bitwow z 50 a Šwejdaj bu wot Kejžorskich 285 krócž zbity a jenož 84 krócž Šwejdowje dobychu.

Najlepše je so hač dotal Rakuska z Ruskej wutrychicjz mohla. Senož lěto 1812 dyrbjesche wotdžěl fejžorskocho wójska z Napoleonom jobu na Rusow czahnyč. Z Rusami zrubachu so tam w 61 bitwach a dvě wulkej bitwje a 45 mahčah dobychu. Ze Schwajcariskej ma Kejžorska wot lěta 1497 swjaty měr a pokoj. Me w tomle lěče 1497 je Schwajcariska hroznje Kejžorskim wuplaczila a najrjeišche fejžorske wójsko, kotrež bč na nich pschiczahnyto, hač do krawe wuprafkala.

Samo w Africy je Kejžorska wóiny wjedla. W Tuniju je dwójcy, w Egiptowskej jónu dobyczerscy wojowala. A skónčnje je so tež hiščeze z Danskej tójschto króčz zrokoczila. Danska bu pschi tom porażena 29 króčz a Kejžorska pschěhra 12 króčz.

Najspodžiwnišche pak, sčtož nas krawe ličby wučza, je to, zo we wóiny pschecy slynišci njedobrywa. Wot toho časa, hač Bjedrich II., bramborfski kral, swoju přenju wóynu pschecziwo Mariji Thereziji, awstriiskej fejžorecy, sapoczja, je we 40 z 73 bitwom slynišci dobył, w 33 bitwach pak slabši.

(Pschichodnje dale.)

3 Ružicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. Knjz propst Vincenc Vielkind je za propsta do Marijinocho Doka a knjz propst Wencel Toischer za propsta do Marijucje Swězdy pschěsadženy.

— **Swobodne Zjednocženstwo katholicich wučerjow serbskeje Ružicy** mējesche srjedu, 14. septembra, w Baczonju swoju poslednju lētuschu zhromadžiznu. Pschitomnych bč 12 knježich z Budyšchina, Baczonja, Šhróšćic, Kufowa, Kšochtra, Wotrowa, Ralbic, Worflec a Konjec. Po jednanjach wo towarštwowych naležnosčach mējesche k. P. Romuald wnstojny pschědnosch wo „zakładnych zasadach nowoho katechizma“. Z postanjenjom jomu zhromadženi derje zasluženy džak wuprajichu. Knjz kaplan Just poda zlicbowanjo lonšchoho lěta. Dohodow bč 97 hr. 41 pj., wudawkow pak 93 hr. 61 pj. Na to ščěchowachu nowowólby a mējachu tónle wunoschf: k. Jurij Šchewčik z Ralbic, pschědnyha; Jakub Šchewčik z Budyšchina, městpschědnyha; Jan Symant z Baczonja, pokladnik; Miklawš Andrieki přeni a Hajna druhi pismawjedžer. Městno pschichodneje sšhadžowaniki je Radwoł. pr.

W Šhróšćicach wulfojne džěla na cyrkwi po móžnosčzi špěchujaj. Nětko su tam kapalu zwotrochali, tež apšis cyrkwoje (murju zady wulfoho wołtarja) tohaja; wustorcžene nowe murje pomalu rostu. Hač do zymy dyrbi wscho pod třěchu a tež zawjelbowane byč.

Z Ralbic. Rašcha „Bjesada“ mējesche njedželu, 4. septembra, swoju porjadnu mēsačnu zhromadžiznu. Knjz wučer Hajna pschědnoschowajšche wo kupje Kuba. Wopyt bešche suadny, kaž smy zwučženi. — Wosadne špěwaršike towarštwowuleči sebi jutje, njedželu, do Kulowa, a wuhotuje tam, zhromadnje z Kulowškim serbskim špěwarškim towarštwom koncert. Zapocznje so w 7 hodž pola Braunerec. Wšchityc Serbja so ludje k njomu pscheproschujaj.

Z Pancejic. Mlinjeny sčtwórtk, 15. septembra, wumrč tu našch gmejnski pschědstojicžer, dobry katolik a dobry Serb — Jan Andrieki. Wón zawostaja hlubochzrudženu macz a mandželsku, a nie mjenje zrudženu džwofku a synow, z kotrejuž je jedyn dostudowal, druhi wschak ma hiščeze poldra lěta

na Budyšfski seminar kłodziej. Njebolji njedocpě ani 52 lět — tola je do wutrobow wschěch swojich znatych zapisany; njemějeje njepscheczelow; kłodzomu je z radu na pomoc był, hdžez mōžesche, nikomu kschirwy cžinil njeje. Wschitcy ludžo su jomu dobri byli, wschat je tež wōu wschēm dobry był. Wōh dai jomu wěczny wotpocžin!

3 cyłoho swěta.

Salisa. W Tšělanach pola Drježdžan buchm wōndano 4 Polacy wot Němcow napadnjeni, dofelž pōłski rěczachu. Podarmo pytachu Polacy pomoc pola policije. A tež, hdžyž w Drježdžanach na policiji so wobcežowachu, jim ta swoju pomoc zapowě, měnjo, zo dyrbja napadnikow sudnišcy wobšforžić. Ale tak chcebža, hdžyž jich mjena zhonieč njemōžachu, šforžić? Potajkim w Drježdžanach dyrbja sebi Slowjenjo lubieč dacž, hdžyž Němcy na nich kšicježa: „Nieder mit den Polen, nieder mit den Tschechen!“ ale hdý bychu w Brazý Čěscha Němcam tak wotplacžili — haj, wjsto, to je něšto druge!

— W Drježdžanach wobštoji towačstwo, kotrež je sebi za nadawš stajilo, pócežiwě žiwjenjo mjez wobydleštwom špěchowacž. Tute je so tohodla na wyschnošće z próštwu wobrocžilo, zo bychu so reje w 33 Drježdžanskiach rejo-warujach wobmjězowale a njepschitojnošće w korcžmach z hōlčim poslužowanjom so wotštronile.

— W Drježdžanach budže wot 1. oktobra za tydžek trōjcy nowa katolska nowina wutħadžecž pod mjenom „Katholisches Volksblatt“. Redaktor a wudawar je Eduard Širach z Budyščina.

Němška. Liberalne nowiny pišaja, zo chce wyschnošć z pjatych šwadronow pschi 93 polkach (regimentach) kawallerije 23 nowych polkow wutworieč. Pōlna artillerija ma so tež wo 5 polkow rozmnožieč. To budža zašy nowe wudawki.

— Pschi lětujich manevrach we Westfalskej pschizjewi kežor w Deynhausen nowy zakon, po kotrymž budže so z cžezkej kłodu (z cuchtansom) kšostacž kłodu, kotryž džělacžeri k stawcy wabi abo jim džělacž wobara. Zo by to pschekrute kšostanjo bylo, kłodu widži. Tohodla su škoro wschě nowiny w tom pschěžjene, zo sejm ženje tak šurowy zakon njepschizwōzije. Socialdemokrata pa k čerpaja z tutych kežorowych šlowow najwjetšchi wužitk. „Šleječe!“ tak powědaju tym, kotřiž hšicže z nimi njeńdu, „to na naš džělacžeri cžaka! Se cžas, zo wschitcy k nam džeržieče, hewak šny zhubjeni.“ Zo změja joho šlowa tajki wuspěch, sebi kežor zawěčežie myšlil njeje.

— Pschi swojej introniaciji (zapokazanju) na bškopski stol w Limburgu wuzbēhowasche Dr. Dominik Willi, kotryž bē dotal abt cistercištoho kłodštra w Marienstatu, kežorowu wulkomyšlnošć, prajo, zo kežor njeje ničžo pschecžiwu tomu mēl, zo wōn jako mnich a Njeněmc (nowy bškop je Kato-Romjan) na Limburgski bškopski trōn štupi.

— Na měštno njebolh Płōža je joho naslědnik v. Wangerheim w Pšric-Sacigu do parlamenta wuzwoleny, ale jenož z wjetščinu 600 hšosow.

Awštrija. Njebolh kežorka zawoštaji jara wjele parloweje a juweloweje pschi. Z tym so njeměni herbska šwōjbna pscha habsburgškoho dwora, kotraž je jara wošobna, ale kežorcyna privatna pscha, kotryž je wot kežora a druhich wjetšchow uadōstawała. Zašama je 4 hacž 5 millionow šchěšnakow hōdna. Z wosebitej rjanošću wuznamjenja so troja parlowa šhudra, kotryž jej kežor

po porodźe krónpryncy Rudolfa davi. Wona je 300,000 schějnafow winojta. — Kaf drohotne parole a kaf wosobnu psychu je jeje duscha psched sudny stol Boži pschinješka, njewěny. Sinita psycha na wěcznosježi niczo hódna njeje. Tam pschipoznawa so jeniczy psycha swjatosezaceje huady a parla pbecziwosejow. —

— Po kejzorecnym testamencie z lěta 1895 pschipadnje jeje hród Lainz archiwójwodcy Valeriji a krašny Achilleion na kupje Skorin archiwójwodcy Giseli.

Schpaniska. Nowa komora je z wuradzowanjom započala. Karlistojo, republikanarjo a Komledistojo drje knježerstwo, wosebje namórisoho ministra, kětro schězipachu njezbožowneje wójny dla, ale Sagasta so jich nještróži. Poruczi, zo ma so tajnje dale jednać. Pschipošlucharjo a žurnalističi dyrbjachu so wotšalicz. To pschecziwnikow rozumjerza. Stanychu a wotšalicchu so tež. Knježerstwu bē to jenož lubo; z čzim lóžskej prócu so „protokol wo pokoju“ pscheczičheža: ze 151 hlóšami pschecziwo 48.

Rom. Katholske mbćnarštwu žadaja, zo by tež bamž do konferency dla wotbrónjenja pscheproschěny był.

Francózška. Dolež so kejzor Wilhelm pschihotnje, z wulkej psychu do slubjenoho kraja czahnyč, su so Francózojo nabojełi, zo mohł wón w Palestinije schtitarštwu nad katholskimi mišijemi, kotrej ma dotal Francózška, na so wzacž. Zohodla wobroczi so kardinal Langenieux na swj. wóta z próštwu, zo by nowozaloženy francózški komitej wobkrućil, kotryž ma nadawł, schtitacž prawa Francóšteje, kotrejž su wot dawnych časow sem wschē narašče mišije dowěrene. Bamž je ze zjawnym listom wotmošwil a Francózškej schtitarštwu mjchēch narašchich mišijow pschicpěl. Němske njekatholske nowiny su tohodla kětro rozhorjene, kaž by rjeł, zo je jich najwješče wjeselo, katholsku cyrkej schtitacž!

Hollandška. Wulkotne swjatocznošče, z kotrymiž so po cyłym kraleštwje mloda kralowa Wilhelmina pschi nastupjenju knježenja šlawjesche, su lědy trochu woczičle a šluchy so wo attentacze na nju. Tónle attentat je so hižo psched tjomni nježelemi stal. Wē pak so zamjelečal, zo njebychu so swjatocznošče krónowanja kazyle. Šdyž tehdy kralowa z hrodnu Soesdyk do Baam jědšče, wutjěli ze zad schtoma jendželsti anarchista na nju z revolverom. Kulka pak mišny a rani lico pschi kralowej sedžaceje dwórskeje knjenje.

Danška kralowa je czežcy thora. Mocy wotebjeraja špěšnje a womory pschecy czašćičcho na nju khodža.

Kreta. W Randiji su z nowa njeměcy wudyrile. Turkojo su tam pjecža 750 schěsežanow zamordowali. Knježi tam wulke rozhorjenje. Štalcy a francózšcy wojacy pschikhwatachu k městu a zahacziču dalsche krejpscheleczo. Car pošla wobohim Krecžanam 9000 rubli.

Korejška. Zańdzenu nježzelu po wječeri kral a krónprync nahle šthorischtaj. Takaja, zo je so jimaj z jědom zawdalo. Šednaczo dwórukojo buchju jeczi. Wobaj pak so zasy porjedžataj.

Na **Filipinach** su zběžkarjo nimale cyłu kupu Lušon wobsadžili. Šedzelenjo změja z nimi hiščeže hary došč.

Wšchelecziwny.

* (**Dobry pschiklad.**) W jěnym amerikanskim cyrkwinškim tydženiku powěda officir, kiž na lóžzi admirala Sampsona šluzi, tutón rjany pschiklad: Přeni wječzor, hdyž zwón zazwoni a znamjo da, zo mamy lehnyč hieč, bēšče mje zadrž, kaž bēch wot domu ziwučeny, psched šwojim ložom so poklatnyč a

wjeczorne paczerje wuspěwacz, prjedy hač bych so wuslěkał. Tola bórzy mój strach zańdže, pschetož z někotrymi kameradami wuslědach z powoczinjenymi durjemi admirala Sampsona w swojej kabinje psched ložom so poklaknucz, sebi křichž sežinič z pobožnje so modlicž. To tež mje zas zmužitoho sežini. Admirala Sampsona je swětny katholicski křesćan a swoje winowatošće kručže džerži, bjez toho, zo by swoje pschewědženjo komu pschincuzič chcył.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 582. Jakub Lawkus z Budyšina, 583. Jurij Delenk, gymnasiast w Prazy.

Zemrěty sobustaw: Jan Andricki z Pančie. R. i. p.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Na Čepicec-Cymerec kwasu w Radworju přez Madlenu Lukašec 21 hr., na Zurec křicznach w Krósće 2 hr., tohorunja na Schusterec w Radworju 5 hr., njemjenowana z Khelna 10 hr., J. B. z Radworja 5 hr., towarstwo w Radworju 3 hr. 50 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3566 hr. 13 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija při musikalnej zabawje w Róžeńce připoslucharjam wudrěła — 1 hr. 79 pj., Ralbičanska Bjesada 51 pj., Delanska Patentna Komisija 70 pj. + 1 hr. 70 pj.

Zapać Bóh wšěm dobročerjam!

Polu redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modleřske knihi:

Ročna Swjatnica katholicskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

W Banecach pola Wačonja je **hězla** cžišło 16 ze zahrodnu na pschedań. Dalshe zhonilich pola wobšedzerja tam.

Naš horeylubowany nan a mandželski,

Jan Andricki z Pančie,

je štwórtk, 15. septembra, po wulkich bolosćach cíše a, podaty do Božeje wole, zemrěł — w 7 hodž. z ranja.

Wo njoho z tyšniweje wutrobu žaruja a wo zastupnu modlitwu za njoho proša

Hańža, mać; Marija, mandželska;

Jan a Miklawš, synaj; Hana, džowka.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći létnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni létnje 2 hr.
60 pj., štwórtlétnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towaristwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšcinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 39.

24. septembra 1898.

Létnik 36.

Mešac oktober a modlenjo swj. Rózarija.

Wo kłutnym času posta zashwita radostna jutrownička. Nowe duchowne žiwjenje je zasy nastalo we wutrobach wěrnych křesćanow. Tež pschiroda wotuča k nowomu mlódnomu žiwjenju po zymskim sparje a trawiečka lufa wczipuje zasy z klina zemje a posłucha so spodžiwajo na nalétni spěw schowronička, z kotrymž so zjednocuje wjesoly spěw jutrowny křesćanstwa. Dobyczerški swjedžen Syna Božoho je so pominył. Ale tež joho maczerje njemóže pobožna křesćanska wutroba zabyc. Tuž tež jej chce wutroba džěježa hołdowacž a poswjeću jej rjany mešac meje, pycho woltarje a wobrazy maczerje Božoje z mlódnymi nalétnymi kwětkami, jako — Meje kralowny, a z wónju kwětkow sežele křesćanstwo k njej pobožny paczet wutrobny. —

Lěčžo je so pominyło, nazyma z bohatymi plódami so pschibližila, sehtomy sežełu swoju pychu na zemju, nazymne kwětki su tu hšěče powostanki létneje krasošće a bórzy poškila tež wone swoju hlóječku, pschez zymny mróz zlemjenu. Džatne kěrlušče za žohnowane žně njebjestomu Wóteci su wufklinčate, ale tež njebjesta maczer njedyrbi so zapomnicž, a kaž bu jej w nalěčžu meja poswjećena, tak nětko nazymu mešac oktober jako kralownje najswjećišeho Rózarija. Nášch swjaty wótc Leo XIII. je pšehed někotrymi létami tónle mešac oktober wošebje poswjećil kralownje najswjećišeho Rózarija a postajil, zo ma so w tym samym wšchědnje swj. różowe spewacž. Róždolětnje je tež swjaty wótc tule modlitwu we wokolnych listach w poslednim času najnaležnišeho poručał, a tak je tež lětsa zasy tajki wokolny list, „Encykliku wo marijanskim różowcu“, 5. septembra wupóskal.

Nášch swjaty wótc, bamž Leo XIII., spomina na započatku lětsušeho wokolnoho lista na spodžiwny schit Boži, kotryž je w lětach swojoho bamžowstwa nazhonil, a kotryž ma wón za plódb tak mnohich za njoho Bohu woprowaných modlitwow. Potom spomina na wošebity maczerški schit njebjesteje

kralowny. „Wot njeje pschisidu, kaž z jara nadobnoho kužola, bójske hnadowne dary: w jeje rukomaj su polklady smilnosćow Knjeza. (Swj. Jan Dam.) Bóh je tujamu k spocžatkej wšeho dobroho sežinił. (Swj. Gremens.)“ . . . „Dofelž pak so hižo dawno“, pisa swjaty wótc dale, „w horliwšchim čžešćowanju swjateje knježny, kaž w twjerdym hrodže, zbožo čžłowjeskoho towarštwu zawěšćiwž próbnjemy, tuž njejsny pschestali modlenjo swj. rózowca njež wěrnyymi spěchowacž a smy k tomule zaměrej hižo 1. septembra 1883 encykliku wozjewjeli a dekrety wudawali. A dofelž je nam pschez miłosć Bóžu spožčene, tež w tymle lěče mějac oktober dožiwicž, kotryž ma po našchim přjedawšchim postajenju najzbožniškej knježnje poswjecženy byčž, njemóžemy so wzdačž, zo njebychmy was zaŕy zahorjeli — pohnuwali. W krótkich słowach chcemy spomniečž, sčtož smy dotal za spěchowanjo tohole waschnja modlenja čžinili . . . zo by so horliwosć wěrnych zahorila, tele swjate waschnjo modlenja tež dale pobožnje a dospolnje wufonječž. Wot stajnjeje žadosće pschewzacž, sčhešćanškemu ludej móč a dostojnosć marijanskoho rózowca wujasniečž, bčhmy najpřjedy na tamny bóle njebyeski hacž čžłowjeski spocžatk tejele modlitwy pokazali, kaž tež na to, zo je tóule z jandželskoho powitanja a z pacžerja toho Knjeza plesčeny wěne a zjednocženy z rozpominanjom, najrjeiške waschnjo modlenja a wosebje tež pschihodne k dóstacžu wěčžneho žiwjenja. Róžowce njepostieža jeno wubjerne modlitwy, ale wobkrucža tež wěru a pschedstaja nam najrjeiške pschilklady pócežiwosćow w potajnosćach, kotrež je nam k rozpominanju podawaja. Mimo toho so tale modlitwa lohey wufonja a je ludowomu duchej pschprawjena. Ludej pak postieža rozpominanje žiwjenja swóžby Nazaretskeje pschklad jeneje cyle dospolnjeje swóžby. Sčhešćanški lud je hišče pschecy nazhonicž dyrbał, zo je so tele waschnjo modlenja jara spomóžne wopokazalo.

Z tymle pschicžiwami smy w swojich čžafežiškich pohnuwanjach modlitwu swj. Róžarija poručjeli, ju rozšchějeli — sežehny pschilklad našchich přjedownikow. Pschetož Sixtus V. wobkrucži starodawnu modlitwu rózowca, Szech XIIL postaji za swj. rózowce wosebity swjedžen, Clemens VIII. zapisa tónšamy do martyrologia, Clemens XI. zarjadowa, zo ma so tónšamy wot cyleje cyrkwe wobkedžbowacž, Benedikt XIII. pschija jón do romskoho Brevira. A tež my smy postajili, jako dopomnječžo za našchu lubosć k tejele modlitwje, zo ma so swjedžen najswječžišchoho Róžarija ze swojim officium w cykej cyrkwi jako duplex secundae classis swječicž, smy cyly oktober k spěwanju tejele modlitwy poswjecžili a potom hišče pschedpisali, zo dyrbi so k lawretanskej litaniji pschidacž próštwu: Kralowna najswječžišchoho Róžarija, jako dobre pschedznamjo za dobyčžo w nětežišchim wojowanju . . . Naposledku spomina swj. wótc hišče na hódnoječ a wužitk swj. rózowca, na privilegie a prawa, a wosebje tež na wufotny polkad wotpiskow, z kotryniž bu tale modlitwa wobohacžena, kotrež pak hable w polnosći wužiwamy, hdyž tež pobožnomu bratstwe najswječžišchoho Róžarija pschistupimy.

Zo by so prawje wjele bratrow a sotrow tohole tak wobhnadženoho bratštwu namakalo, k tomu njech nas pohnuwa nowy wofolny list swj. wótea, kaž tež mějac swj. Róžarija, oktober, w kotryniž so tež na přenjeje njeđželi, potajkim za tydženi swječži swjedžen najswječžišchoho Róžarija. Zemicžka winowatosć džě jeno je, zo sobnstawy wob tydžen jónu psalter, tjoje rózarije wuspěwaja. Zesame móža so spěwacž, hdyž so kóždomu najlěpje hodži. Nyschporne rózarije njeđželu tež sobu licža, a zbytno dwoje móža so pak tež potom njeđželu hižo wuspěwacž

abo w tydženju, kaž so kóždomu spodobá. Wo wuzwolenju jenocho swjatocho dnja, tak mjenowanoho „japostola“, hdžež bychu potom jednotliwce sobustawy dyrhbjale cylu hodžinu atd. so za wotemrěte sobustawy modlicž, wustawki bratstwa najswj. Rózarija njeznaja. Hdžež je to předy bylo, je suadž to wosebity pschidawf byl.

Wulcy huadowny džěń tohole bratstwa je swjedžeń najswjeczišchoho Rózarija, přěuju njedželu oktobra, hdžež móže so w tajkich cyrkwjach, w kotrychž je bratstwo založene tak mjenowany toties = quoties wotpusk dobyčž, t. r. wot soboty popołdnju 2 hodžiu hačž njedželu do kónca khowanja telko króčž do spólny wotpusk, kelkož króčž cyrkej a w njej swjecžo abo poštawu kralowny najswjeczišchoho Rózarija wopytamy a tam po dóstacžu swjatych sakramentow wotpuskne paczerje wuspěwamy. Wězo móža so tele wotpuski tež k hudydym dušam pschiwobroczičž. Potom je tež wažne wědžecž, zo móža tónle wotpusk wšchitey wěriwi dóstacž, potajkim nic jeno sobustawy bratstwa. Tajkej wobhnadženej cyrkwi mamy tu w naškej wokolinje nětko dwě, w Kulowje a wot lońšchoho lěta tež w Radworju, nowu farfku cyrkej. Za zapisanjo do bratstwa so nicžo njeplacži, jeno za wudawki bratstwa, wudebjenjo bratstoho woltarja, za zapisnu knižku, za wotměčžo kemšchow za sobustawy ma so po wobstojnoščach jenotliwoho wopor darcž. Kemšchow maja so po zarjadowanju bratstwa šchtwore Amiversaria za wotemrěte sobustawy wotměč a to po Swěčel Mariji, po Marije pschizjewjenju, do njebieswzacžu a narodže, a jene swjatoczne kemšce za žiwe sobustawy a to na dnju po swjedženju najswjeczišchoho Rózarija. — Tuž njech tež pschihadžacy měšac oktobar poswjecženy kralownje najswjeczišchoho Rózarija, mnohe nutroby kščežčanow zahori za tamnu tak huadownu pobožnošč nic jeno za jedyn měšac, ale tež w dalschym žiwjenju jako bratrow a sotrow bratstwa najswjeczišchoho Rózarija. +

Štažena mlodošč.

Wužiwanjó alkoholskich a druhich horjacych napojow, piva, palenca a t. d., rozchěrja so dale bóle — a najbóršce je, zo tež w mlodžinje. Z tym, zo njedoroščženomu mlodomu ludej palenc podawamy a tobaka kuricž dowolamy, kazy so mlodošč, čžělnje a duchownje. Najjajnišcho jewi so zahubny wliw tohole njepočinka w krajinach, hdžež je, mohł rjec, hižo wafahnjo, zo džěčži alkoholste napoje wužiwaju — a lédma schuleršte čžrije so wuznawšči, trubki kurja, kaž na pschiklad w někotrych alpskich krajinach, wosebje pak w němskich kantonach Schwicařskeje.

Šlyščeže dha, šhto w schwicařskim strowotnym časopisu*) schulski dohladowař za kanton Uri pišče: Štaženjo mlodžiny w našchich hórskich kantonach, z kotrychž je nam jutrnicežka swobody zeschla**), dyrbi kóždoho sprawnowo Schwicarija z jerej zrudobu napjelnicž. Wohlečje schule tutnych kantonow — do kotrejež jeno zaštipicže, wšchudžom nabudžecze štruchloho pschewědčženja, zo mamy dale wjacny tupych, hlupikojtych, kashlojtych džěčži. A kaž nazhonicži wučerjo nam zdžělnja, zaleži pschicžina zloho w bjezbóžnym a jara rozchěrjenym waschnju, zo so džěčžom palenc dawo a w pschemlodnych lětach kuricž

*) Schweizerische Blätter für Gesundheitspflege, čžislo 1. tutoho lěta.

**) Kanton Schwyz, Uri, Unterwalden su kolebka njewotwisneje Schwicarije.

domwoluje. Džěczi bychu sebi hiščeže rěčcež dałe a rady bychu so tuteje nje-
khamanošce wotrjetke, ale staršehi fami so tomu pschecziwjeju.

„Tak je so stało, zo, hdyž wučer w schuli na zahubne sežěhwki wuži-
wanja alkohola a tobaka za džěczi spomni — bórzy maczerje pschikhadžachu
a wučerja proschachu, zo tola njeby zasny tajkich wěcow powědał: hewak džě
džěczi njebudža wjacny palenca piež chwež, a to je jim tola tak strowe ...
Hólczecej pak, kotromuž bž wučer w schuli dymku wzał, kupa nan hnydom
nowu »fajru« ...” —

Tak schwicatiske nowiny wo Schwicatiskej. A pola nas? Ze tu lěpje?
Zrudno spominacž. Gladaježe, tak našehi mlodženczkowje, lědma su nohu ze
schule wuczahnyli, z cigaru w hubje po schulskim torhošcežu kłodža horje a
dele. A palenc hake ...

Strawe licžby.

(Wofracžowanjo.)

W sydomlětněj wójnje porazy Wjedrich II. z 22,000 bramborskich
43,000 muži hylne francóžske wójsto pola wy Rosbach ujedalošo Merseburka.
Napoleon I. zbi pola Drieždžan ze 96,000 něhžje 200,000 muži zjednoczenoho
rakuskošo a ruskošo wójsta. Pola Wsperu ujedalošo Wina bijachu so 75,000
Kejžorscy z 90,000 Francóžami a dobychu.

Stary Radecki rozehna pola Santa Lucia z 19,000 mužemi 41,000
njepschecželow. W přěnjej bitwje pola Rústoca 1848 mějachu Kejžorscy,
55,000 muži hylni, 75,000 Piemontesow napschecžo a w druhej bitwje pola
Rústoca dyrbješce so 74,000 Kejžorskich z 89,000 Piemontesow biež, a tola
we woběmaj bitwomaj Kejžorscy dobychu. Pola Nowara wuznamjeni so
Radecki najbóle — wón zbi wo 20,000 muži hylnišce njepschecželske wójsto.
Lěta 1866 w češkej wójnje njemóžesche 32,000 muži hylne bramborske wójsto
pola Trutnowa 26,900 kejžorskich wojakow pschewinyež, hacžrunjež běchu
bramborscy wojacy hiščeže z lěpschimi třělbami wobrójeni. Ale wscho to
njeje hiščeže niežo porujo tomu, shtož so w poslednjeje francóžskej wójnje
sta. Z 45,000 mužemi zbi general Werder 140,000 Francóžow pola Belforta.

Džiwna wěc eži to tež je, zo we wschěch wjetšich bitwach na morju
nimale kóždy raz mjensche kóždžitwo wuhra.

Stóněžnje zhonimy hiščeže z krawych licžbow, w kotrych wójnach za
poslednje 150 lět je najwjacy krewje běžalo a w kotrych je najwjacy
ludži woštało. Njeje to kóždy króč wuczinjena wěc, zo w najkrawniškej
wójnje tež najwjacy ludži woštanje.

W někotrych wójnach mało krewje běži, ale wjele ludži tam woštanje,
dokelž jich wjele šhorje abo rozčžeka a so rozžubi.

Najwjacy ludži su Francóžowje w poslednjeje wójnje woštajili. Woni
zhubichu 723,556 muži, mjez nimi 21,508 wyschłow. Ale wschitcy eži njejsu
na bitwišcežu wumřeli. Najwjacy z nich su Němcy zajeli. W Mecu, Straž-
burgu a Sedanje a w Parizu podachu so hnydom chle wójsta. Husto došcž
so stawa, zo je jenož pokojca abo samo třecžina wojakow na nohach, wjetšcha
pokojca wojakow pak pschecžini čas wójny na khorokožu. Padny-li w bitwje
kóždy 40. muž — tak podleži khorosči suadž kóždy šestny muž. Hdyž Němcy
psched Mecom stojachu 200,000 muži hylni, běchu 130,000 mjez nimi pod

lěkarškim dohladom. Němcy mějachu 295,000 khornych w lacaretach w posled-
nej wójnje — ale ranjenych bě mjez nimi jenož 88,000. (Po'racz'wanjo.)

Z Łuzicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž so slyšeli, poda so našch najdosťojnišchi knjez
biskop do Klotenburga na pschewodženjo pomjenowanoho biskopa Dr. v.
Linsenmanna, kiž je tak nahle zemřel. Bohrjeb budže tam pódźelu.

— Wulki kamjeitny móst, kotryž kšóchtr Marijny Dol pschez Niju
twari, hdyž bě starý drjewjany loni wulka woda wottorhnyła, je nimale
dokonjany. Móst ma jedny jeniczi wobuk, kiž ma 38 metrov pscherězka.
To je najwjetšchi kamjeitny wobuk w cylej Sakskej. Twar je mostytwarijske
towarštwó z Holzminden wuwjedło.

Z Radworja. Wšitkim česčeznym sobustawam bratstwa naj-
swjeczišchoho Rózarija, kotřiž su so w Radworju hižo zapisacž dali, so
z tutym wozjewjeja, zo chcyli sebi z pschiležnosćju nětko tež zastupne knižki
wotewzacž, kotrež su hotowe.

Z Radworja. Mjedzelu 18. septembra popołdnju 1/26 hodžin wotměwajše
„Katholiska bjejada“ po dlěšim času swoju zhromadžiznu. Běšče so
nimale nahladna ličžba sobustawow zesčła; mjez nimi tež někotři hošćo.
Knjez pschedyda, farač Zur, rěčesche najprjedy wo pschistupje k powšchitkow-
nomu zwjazkej „Serbskich towarštwow“; potom wo dohňodach a wudawkach
towarštwó samoho a sčóučnje wo najwážnišchich nowinkach pschitomnosče.
Na to postany nowy knjez kaplan Scholka, zo by so zhromadžiznje pschod-
stajil a pschilubi z dobom, ju dys a dys z pschednosčom zwjeseličž. Zhroma-
džiznu wobzamkny dlěšchi zajimawy pschednosčt knjeza wučerja kantora
Scholky, kotryž zajimawu rozprowu poda wo swojim pučžowanju pschez
Čžestu, Delujo-Rakusku, Šchtyrsku, Korutanšku, Krajusku, Dalmatisku, Wojnišku
— mjenujch do Fijumy a Sarajewo — a wróčež pschez Wuheršku domoj.
Dokelž knjezej rěčunkej po dohlim pučžu — pschez 3000 km — w krótkim
času do kónca sčžehowacž njembžachmy, dojedžechmy w duchu jenož hacž do
Šchtyrskoho Hradea (Graga), zo bychmy w pschichodnej zhromadžiznje z nowa
zajimawe pučžowanjo nastupili.

Z Kulowa. Mjedzelu běšče tu serbski kóncert, wuwjedženy wot
Ralbiczanskeho spěwajškeho towarštwó, zjednocženoho z Kulowskim.
Wulka jala běšče wot pschipošluharjow pschepjelnjena, to dopokaza doščž, zo
so tež tu na rjany spěw rad posłucha. Kóncert je drje tež kóždoho dospołnje
spokojil; wšchitke pschipózuacžó móže so jow Ralbiczanskomu towarštwó a
pilnomu wjedunkej wuprajicž. Tež Kulowčenojo pokazachu nam, zo su
w krótkim času wobstacžá towarštwó so hižo jara w spěwanju wudošpólnili,
kaž su to wjac króčž wěcnyštojni wuprajili. Slawa tež tutej horliwosćji
sobustawow a jich wuštojuomu wjedunkej!

Z Kulowa. Pódźelu 3. oktobra budže w naškej farskej cyrkwí wěčnje
modlenjo k najswjeczišchomu sakramentej woltarja.

Z cyloho swěta.

Saksa. Toho kralowsta Wysokosčž pryne Max je Eichstädt wo-
puchčžiwšchi so do Würzburga pschedydli, hdžžž chce něfotre mějacy dale
študowacž a so na theologiski doktorat pschihotowacž.

Němka. Po žadlawym njesutku na awstriskej kejžorowje skuczenym so wschudžom pschecziwo anarchistam hibaja. W Romje, Brüsslu, Wenje atd. su mnohich anarchistow zajeli, a wschudžom jich swěru wobkedźbujaja. Ruski car je mócnatšywa namoštował, zo bychu wschitcy zhromadnje pschecziwo nim postupowali, a mnozy wołaja za rozmnoženjom policije. Tež my smy za to, zo dyrbi so pschecziwo anarchistam něscho stać. Pschetož to su njekrasnicy najhoršeje družiny. Policiju pak jich dla rozmnožić, njeje trjeba. Něch jenož so wona bóle wo nich stara, město zo so do wěcow tyča, hdžež so jara derje bjez njeje wobědu. Hdźiž ma hdže žadyu jezuita pschiciz, abo khudy mnich abo miłosćiwja sotra — to je tu stajnje policije došč. Tu móhli sebi zawěrnó zalutować. Pschetož čzi so wo zachowanjo porjada bóle staraja, hač cyłe regimenty wójska. Tež njech so anarchistojo krczišcho khostaja, wosebje mordarjo njez nimi. Tajim jenož hłowu wotečez, je pschemalo. Dyrbjele so předy khwilu č czežtomu džělu nuciz, a z puřami měle so jim jich wrótnie myslizki z hłowěčtow wuklepacz. Kač zo trach by to hišče někotromužkuli č nakazanju a želnošči dopomhało.

Tola sebjě swědomiczišche wobkedźbowanjo a najkrczišche khostanjo anarchizma njewutupja. Chceš-li, zo rostlina zahinje, njedosa, hdźiž płody zuicizich, ale korjeń dyrbiš zahubic. To płaczi tež wo anarchiznje. Čzi, kotřiž so anarchistojo njemaja, su jenož płody; korjeń, z kotrohóž rostu, je błud a njewěra. A ta njeje jenož njez džělawym, wschědnym ludom rozschěrjena, ně, ta je z „wyschich“ worichow do schěrowoho ludu zanjese. Něch dha so najpředy naše „hornje“ worichy nakazaja, njech našci zemjejo, profesorojo, wyschcy, zastojnicy a fabrikanci, z kotrychž je wulfa wjetšcina wschu wěru, tak rjec, wot so schmórněta, so zaju ke schěsczauškej wěre we zmyslenju a činjenju wróča, njech w zakonjedawatštwu zaju zawěje duch kazni Božich a cyrkwe, njech so puta, z kotrymiž tak rad katolsku cyrkej a jeje služownikow wjazaja, napołoża pohanskomu swobodomuleřtwu a zelhanomu, schězuwarškomu nowinařtwu: potom hižo anarchizm sam wot so zwiaduje.

— Woža njedošłědžita rada w tutym lěče němste dišcey spodźiwnje pruhuje. W meji tutoho lěta biskop Romp z Suldy na dolho wosyroczem archibiskopski stol w Freiburgu powołany so tam poda. Na puczju w Mohucju (Mainzu) zemř. Na tymšamym dnju zemř Rottenburgski biskop v. Reiser na firmowanškim puczowanju. Za nastupnika běšcy 20. julija pscheczel zemřětoho, kapitular Dr. v. Linsemanu, wuzwoleny, sčtož radošč w cykej dišcey pschihotowa — a hižo zas žarnje dišceja. Dr. v. Linsemanu je w kupjelach Lauterbach wumřěl, předy hač je stol swjatoho Měrczina nastupić mohł. R. i. p.

— Wěšty Moric Busch wozjewja wschelafore potajnistwa z Bismarckowoho žiwjenja. Najnowše wuhadžeja w Londonje a Parizu. Na tute puczwanjo Buschowe so ništo bóle njezłobi, hač wuhwalowarjo Bismarcka, došel widža, kač z tajim wozjewjenjom jasně blyščež blědne, z kotrymž železnoho kancelera tak rad wobdawaja. Busch pak jedna po Bismarckowej woli. Něboh kanceler chycšche džě tež po smjerczi wostac, sčtož je w žiwjenju a smjerczi byl: hdžeř swojich pschěziwnikow.

Pólska. Na swjedžej Maroda swjateje Marije je do sławnoho hnadownoho měšta Czenstochowy 100,000 pobožnych puczowarjow pschicichlo.

Awstria. Kejžor Franc Žózeř njeje swoje czežke horjo z podacžom do wole Božeje a pyta w sprócniwym wukonjenju swojich kejžorskich winowatošči a w žiwnych žórlach katolskeje wěry wolóženjo. Wjele tróšcha čjerpa tež

z njetajenoho džělbracza cyloho śwěta, wosebje z hlubokeje zrudźby swojich ludow, kotrež su pschi marach swojeje kejžorki zapomnili na wschu zwiadu a hidu mjez sobu. Tole wosebje čini joho čezcy domarytanej wutrobje derje, kaž to ze jawnoho džaka wnlhadža, kotryž je swojim ludam wuprajik. A wopomujeczu na drohu mandželsku je kejžor pod jejnym mjenom a k čezcy jeje patroncy, swjatej Hilžbjecze Duriniskej, čestny rjad za žónske založil.

Hdyž bu schwórtek tydženja kejžoroweje čželo z wosebitym čzahom ze Schwicatskeje do Wina pschewjenezne, zwonjachu na kóždym zastaniščezu ze wschěmi zvonami, a hlowne město powita je w najhlubichej žarowacej pysche. Njebě drje tam domčžka, z kotrohož so čjorna khorhoj zmahowala njeby. A něfotražkuli sylža zo wuroni, hdyž so kaschěž po měčže wjezelehe. —

A pofhowanju samomu běchu nimo našchoho kejžora Wilhelma a krala Alberta, kotrohož kejžor Franc pjatk w pózdniej noey sam na dwórniščezu powita, hiščeje pschijeli bayerski princenježiczeř Luitpold z někotrymi bayerskimi princami, serbski a rumunski kral a zastupjerjo wschěch europiskich knjezerjow a knježerkow. Wot dawnych čžajow namałaja sobuštawy habsburgskoho domu swój posleđni wotpocžinik w krypče spody kapucinskeje cyrkwyje. Tam so sobotu 17. sept. popołdnju w 4 hodž. tež powostanki kejžoroweje Hilžbjety w nimo-měry swjatocžnym čžahu a z wulkotnym wobdželenjom ludu pschewjezechu a so po jejnym pschecžym pola kaschēja kónprynca Rudolfa postajichu.

— Hotel Beau Rivage, hdyž je kejžorowa swoje žiwjenje stónčžika, cheedža katholiccy Ratschenjo knpicž, do khorownje pscheměnič z jako jubilejny dar swojomu kejžorej poshwjećicž.

— Nimo mnohich Božich mjchow we Winje swjećachu so na dnju pofhowanja we wschěch hlownych městach za njeboh kejžorowu swjatocžne refkwije.

— We wjacorych městach, kaž w Triesče, Lublanje a druhich běsche so wobydleštwo tak na Wlochow (Italčanow) roznjemdrilo, zo so z pułkami do nich dachu, a zo dyrbjachu wojacy z brónju měr čžinicž. To wscho jenož tohodla, zo je mordac kejžoroweje Hilžbjety rođženy Wloch.

Wuherska. Po rozstajenju statnych dokhodow a wudawkow, wot financnoho ministra Lukacs-a podatym, smědža so dokhody Wuherskeje w pschichodnym lécze na 503,303,606 schěšnakow, a wudawki na 503,264,446 schěšnakow licžicž. Zo znamjenja čžisty zbytk 36,160 schěšnakow wucžinjacy. Pschirunawšchi financy z lěta 1897 z financnym wuspěchom lěta 1896 wurunawa Lukacs, zo su so wone wo 12,5 milliona schěšnakow polčpschile. Z toho wschoho je jasnje widžecž, zo wuherske zamoženjo pschibjera a zo je potajkim tuž jenož šprawne žadanjo rakuskich ludow, zo ma Wuherska stónčžnje wjach hač kčezinu k žyromadnym wudawkam Awstrijskeje pschinoschowacž.

Rom. Swjaty wóte je encykliku wo swj. róžowcu wudał, w kotrejž k horliwomu modlenju róžowca, wosebje w měsacu oktobru, namoškwa, a wosebity statut, wotpułki nastupacy, pschilubja.

— W tu khwilu pschewywataj tež dwaj biskopaj z Ruskeje w Romje. Ruskim biskopam běsche prjedy dolhi čžas pncžowanjo do Roma zakazane.

Francóžska. Nowy minister wojny, Zurlinden, ma hižo swojoho naslědnika. Zurlinden wobkrucža, zo je pschi pschestudowanju Dreyfusowych aktow so pschepokazał, zo je Dreyfus winowaty a zo so tohodla proces wobnowicž njesmě. Druzjo ministrowo pak wobzamknichu, zo ma so z rewiziju započecž, jenož minister Tillaye stojeshe na stronje Zurlindena. Wobaj hnydom zastojáštwu zložičhtaj. Hižo samny džeń wječor buschtaj jeju

naslédnikaj postajenaj: general Chanoine za wójnu a senator Godin za zjawne džéla.

Aréta. Žendželeženjo počinjaja kručže pscheczjwo Turkam wustupowacz, potom hač su w poslednich njemérach w Skandiji wosebje Žendželeženjo cžerpjeć méli. Sich admiral Noel žadašče wot Turkowškej jako doščezimjenjo za šurwome njesfutti muhamedansko wobydłestwa, mjez druhim tež to, zo dyrbja w Skandiji wschitey Turkojo swoje brónje wotedač. Sultan najprjedy do toho zwolicz njechašče; Noel pač z bombardowanjom hrožesče, a tak swoje žadanja sfónčnje docpě. Najskerje nětko žendželscy wojacy město wofadža a turkowšcy so wotwołaja. Němske nowiny pišaja, kaž bychu sferje Turkam pomhacž chcyli, hač Žendželškej. To wujasnja so z njepopscheczja, njedowěry a zawiježe mjez Žendželškej a Němskej a ze wzajomneje pschichil- uoseže mjez Němskej a Turkowškej, kotraž ma so bórzy hiščeže wobkručicz, hdž fejšor Wilhelm slubjenny kraj wopyta.

Abinfa. Najwažnišča wofoba kšinskoho politiskoho žiwjenja, Li-Hung- Čžang, je Žendželečanam k woli wotstupicz dyrbjač. Druhe europške mocy joho wotkhad jara wobžarnja a drje joho z pomocu Ruskej bórzy zašy na jedlo sadža.

Afrifa. Na hornim Nilu su Francózojo pod Marchandom Faschodu wobšadžili a mocuja so cyleje provincy. Žendželeženjo, kotřiž hižo na cyle herbštowo kalify a derwišchow z wóčtom mičachu, so na tule francóžsku „nahramušč“ njerzaja a čžinja, kaž bychu z mocu Francózow wotehucž chcyli.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na léto 1898: kk. 584. Mikławš Mark ze Sernjan, 585. Marija Libšec ze Smjerdžaceje, 586. Hana Hobrakowa z Dobruše.

Sobustawy na léto 1897: kk. 781. Jurij Delenk, gymnasiast w Prazy, 782. Mikławš Mark ze Sernjan, 783. Marija Libšec ze Smjerdžaceje.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3570 hr. 83 pj. Dale darichu: z Khróscie: Pfi piwnym blidže we Workleach wunjese braškowa deklamacija 1 hr. 7 pj., dwaj přisydwakaj 35 pj., k dorunanju 8 pj. — hromadže 1 hr. 50·pj.; Jakub Lebza z Nuknicy (druhi dar na 100 hr.) 50 hr.; Delanska Patentna Komisija, na Š. hrodže 40 pj., konferencerljo-kolbasnicy 85 pj.; Radwořska Płatowa Komisija, do woza so nawalištaj, hóle a stara žona běštaj 1 hr. + 1 hr., hladaštej sej wobydlenjo w nowym domje Maćičnym 1 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Serbski koncert.

Njedzelu 9. oktobra wuhotuje Radwořska „Meja“ spěwanski swjedžen w Čepicec hosćencu, na kotryž so wšitke serbske towarštwja, kaž tež wšitey za serbski spěw zahorjeni jenož na tute wašnju přeprošuja. — Započatk z dypkom we 7 hodžinaeh, na čož wopytowarjow wosebje kedžbnych činimy. **Předsydstwo.**

Yorkshire-šwinje: młode šuproskne ranchy po 250—300 hriwnach, profata (šchěčžnjedželske) po 20—25 hriwnach (prosy so wo prawocžasne zamolwjenjo!); a młode **Wlymouth = Rodz = kury** po 4 hač 6 hriwnach poručja

tachantske kubło w **Grubjelczicach:** **Majeńš Schwarz.**

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarštwu ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 40.

1. oktobra 1898.

Lětnik 36.

Prawa ruka.

(Krótka španiiska powěštka.)

We wrótkach zahrody wocžafowasche mje Ramonec nan — dołhi suchi muž, runy kaž pařtyřski kij, wo kotryž so zepjerasche. Pařtyřski kij jomu nimale do brody dosahasche. Wón bě pařtyř z našeje runiny, ale sferje zdasche so z horow byčej; běsche wschať wschón bruny a wujmahnjeny; mrózy, wětry, žahke slóncó běchu joho tajkoho sežinile. A šhto je tutón stare jědł? Dwarožk, mloko, twjerdy khlěb: tohodla tež bě »kóscj a koža«. Šdyž joho kóscjate, do čjista »wotruhane« woblicžo widžach, spominach na našche hoće hory hjez štomow, kotrejž bychu jim khlědla dawale — spominach a rozhladowach so po stablu suchich kozow a za kosmatym pšom, kotryž tajke stabło pschecy dopjelnja.

„Kať so wam wjedže, nano Ramonec?“ woprašach so, doschedschi k njomu.

„Kať so mi wjedže — knježe? Džělač tež dyrbimy.“

„A hewak: macže list wot syna?“

„Mam, haj mam. Tohodla tež k wam du. Njemóžu čjitač. Žona drje trochu móže, ale šhtož je mi pschecžitala, mi to njeje doseč . . . Šdy bysčeže tak dobry byl . . .“

„To so rozemi. Daježe jenož list mi.“

Ramonec nan sahny do kapsy a wucžeže wobalku, na kotrejž bě póstowa znamka z Ruby.

„Wšchako dha widžieže“, pokračowasche Ramonec nan, „hóle bě nimale wušlžil. Šižo hotowasche so domoj, tu so wójna započja. Wosta w nje, Bóh wě, šhto tam čjini. A tu hlečeže, pišche, zo je ranjeny.“

„Ranjeny? Je pak to tež wěšte?“

„Žona tak powěda, ale kaž džě žony su, te maczerje . . . Njeje docžitala. Měšhto so jej zda, zo je pišak, zo je ranjeny — a tak nětko stajnje jenož placže.“

„To so hnydom pokazaja.“

Wotewrič list, z wołožnikom schpatnje pišany, a pschecžitach jón najprjedy sam za so — suadž su w nim zle nowiny.

Ramonec nan zdaješe so wulcy zrudženy byč, ale njesčezerny njebe, ani trochu. Pohladowaše wot boka na njuje, kaž by w mojimaj woczomaj wotmołwu pytał. Wo wotmołwu prošyč, sebi njewěrejšeše.

Pžyznawšchi, zo sym list pschecžital, rjekny čžiše:

„To mój syn pišal njeje.“

„Za to tež widžu“, wotmołwich, „towařich za njoho pišče.“

„Ale wóu tola znaje pišacž.“

„Znaje drje, ale njemóže . . . Nano Ramonec, njerudžče so. Na swěče dyrbich na wscho pschihotowany byč, na kóžde njezbožo — a skóncžnje . . . hłowna . . . hłowna wěc tola je, zo žiwjenjo wobšhowašch.“

„Sym pschihotowany, knježe. Wěm, sčto je wójna. Sym dwójcy na Rubje byl. Sym wojował a znaju zběžkarjow. Wěm, sčto je žolta zymica, a wschitko, sčtož je w tym kraju zloho . . . Ale, njewumrě mój syn?“

„Nawopak. Wón je hižo zasy strowy a bórzy so wróčži. Njekowscy je wojował, ranili joho su, ale nětko je hižo zasy strowy. Zenož zo . . . jenož zo su jomu ruku wotrčžali.“

Wědom běch to zarjek, čych swoje słowa zadžeržecž. Ramonec nan strachnje zblědny, haj skoro zběli kaž seženy, woczy so čerwjeniščteje, a njehibnywšchi so, ani njeposforžiwšchi, počža plakač. Sčlyz jomu na stynjenec rncy padachy, zepřencej wo žoltojy paštyřki kij. Za myslu, zo Ramonec nan bjez tuteje zepjery njeby na nohomaj wobštal.

Přócowach so, zo bych joho spokožil, a zamołwjach so jomu, zo sym jomu tu nowinu powěl. A sam pschi sebi hladach so pschewědcžicž, zo njebe móžno, jomu to zatajicž.

„Ruku su jomu wotrčžali! Ruku!“ zawola skóncžnje Ramonec nan. „Pravu?“

„Haj, pravu.“

„Swjata kralowa njebjesta! . . . A ja sym so na njoho tak spuščecžal! Sčto budže moje polo džělacž, hdyž ja wustanu?“

„Wóh hižo so postara, nano Ramonec. Čhecže, zo bych wam list pschecžital?“

„Pschecžitaježe, knježe.“

Čžitach pomału, zo by wschomu derje zrozemil. Potom zložich zasy list do wobalki.

„Nětko wěčeže dha wschitko“, pschispomnich. „Njemóža joho wjacy trjebacž, a wróčži so do Šchpaniskeje.“

„Haj, njemóža joho wjacy trjebacž, ale ja joho tež wjacy trjebacž njemóžu.“

Ramonec nan sšhowa list a hotowaše so dom.

„Čzohodla su wójnu počželi, knježe?“ rjekny, podawajo mi ruku.

„Wótčny kraj . . . čžesčž naroda . . .“ wotmołwich, zo bych tola něščto prajil.

Ramonec nan pschifiwny z hłowu, njewěm, hacž mi k woli, abo hacž tym słowam woprawdže rozemješče; potom pať so khywilu wotmjelcža a rjekny:

„Ale, sčto pať budže moje polo džělacž, knježe?“

A.

Strawne liczby.

(Pokrəcəwanjo a šlōnczenjo.)

Wulka hara so tež nětko czėri z wojetškimi tšėlbami. Lėto wob lėto wunamakaju lėpsche tšėlby a hőršche kulki. Tola jedyn tróšcht nam woštanje. A to je: „kóžda kulka njetrjėchi.“ A zo je to tež dženijnischi džen hiščeže wěrno, hodži so z liczbami dopokazacž. We wójnach hacž do lėta 1859 trjėchi ze 140 kulkow w pschėrzku jena jenicžka. W lėtach 1864—1866 trjėchi, kaž so powėda, hake kóžda 70. bramborsta kulka. Pola Gravelotte a Saint Privat w francózskei wójnje zrani hake ze 400 kulkow lėdma jena a pola Mars la Tour samo ze 452 kulkow jenož jena. Nėhdy so pomakšeho tšėlesche, ale lėpje — dženijnischi džen drje so z khwatkom tšėla — ale to je potom tež za tym. Tohodla njebojmy so pschichodnje wójny tak smjerež jara. Hdy by w pschichodnej wójnje na kóždym boku 200,000 muži stalo a kóždy muž poloju z swojich patronow (50) wutšėlal — by drje to na 10 millionow wutšėlow bylo, ale wjacý hacž 12,5 % zranjenych by z czėžka bylo.

Prascha-li so hiščeže za tym, kotra bitwa bė najkrawnišcha tohole šotka, dyrbi so prajicž, zo w bitwje pola Lipska najwjacy padže, z kóždoho boka 90,000 muži. Hiščeže krawnišcha bė po prawym bitwa pola Asperu, kotruž Napoleon pschėd Winom z Kejžorsškimi biješche. Tam zwošta 38 % wchėch wojakow. Bitwa pola Kraloweje Gradca (Königräts) žadabše sebi jeno 7½ %, Mars-la-Tour (najkrawnišcha bitwa w francózskei wójnje) 16 % a Plewna w rusko-turkowskei wójnje 14 %. To je zas jedyn tróšcht. Wójny njebywaju dale krawnišche. Ale napadne je, zo we wójnach tak nimo mėry wjėle wyschkow zwoštanje. Wyschkow je w poslednich bitwach pomėrnje hiščeže jōnu tak wjėle, haj druhdy hiščeže wjacý, spadalo dyžli mužitwa. Jenož wychschim generalam kulka bōle nimo wuschow frėnczi. Najšterje njėndu tak do wošenja.

Ze wchėch ludow najwutrajnischi w bitwje su Rusowje. A byrnjež wokoło ruskocho wojaka towaršchowje padali kaž muchi — wōn stoji kaž skala. Hdyž bė Napoleon pod Moskww nad Rusami dobył, zawola wōn: „Dajėze mi wójšto tajšchle wojakow — a ja dobudu šwėt!“ Za to pak su Štalėzenjo, potomnicy starych khroblych Romjanow, prėni do czėtanje.

Alle hdyž so tež njetrjėbamý jara krawnych bitwow bojecž, dha tola nje-mōžemy žanych krótkich bitwow woczakowacž. Wot šydomlėtneje wójny sem mōžemy wobkėdžbowacž, tak bitwy dale a dlėje traja. To pschidŕže z toho, zo so bitwa w nowijšim czasu hižo jara z daloka započnje, hdyž hiščeže žanuhō njepschecželsthocho wojaka njewohladašch. Bližko sebi hižo dženijnischi džen wojacy jara njezwėrja. Bliže pak sebi njepschecželowje su a khėtšišcho sebi dorozemja a dorėča, czim dale pak su rōzno, czim dlėje dyrbja na so wofacž a zakhadžecž. A dofelž sebi wojacy dženijnischi džen njezwėrja, nėchto do wucha šchėpnecž, dha hižo je tak kaž wėšte, zo so za džen njerozcūdu, zo so bitwa pschichodnje czasno za džen njedokōnczi. A najšterje budže so pschichodnje czim bōle jedyn druhomu khowacž a jōnu z woczow pōndže, tak daloko hacž so hodži, dofelž so nihtō njebudže wjacý do mrdėčelow kura zawakėž mōc. Ze czasy, zo so kurjėšche, hdyž so tšėlesche, su, kaž so powėda, hižo nimo.

Tak nas te krawne liczby pschecý nėchto nawucža. Wone nam pokazuju, šchto je te krawjelacžne štworjenje, kotromuž je so człowjeł narjėkto, hižo

čłowjesteje krewje rozłalo, wone pať nať teŝ tróšchtuja, prajicy: „Njebojće jo, ludźićka. Hórze hižo njebudže, hač je.“ —r.

3 Łužicy a Saŝkeje.

3 **Budyšcina.** (3 našchich katholicich towařtwow.) Njedzelu pšched swjatym Jakubom měješe tudomne katholicke towařstwo knjeŝnow swjedžeństu zhromadźiznu k čzećzi swojoho duchownoho wjednika. Po žiwym wobrazu „Jakubowy rebl“ z wukładowacej basnju scžehowachu wšchelake spěwy a deklamacije a potom wjetšich cyklus žiwych wobrazow „Esther“ z pšchewodžacym textom, kotryž bédženjo, pšchescžehanjo a skónčnje dobyčežo katholickeje cyrkwje we wobrazu kraloweje Esther pšchedstaja. Krasne wobrazy a spěwy jo derje radžichu a powšchitkownje spodobachu.

Pšched dwěmaj njedzelomaj běchu spěwarjo tudomnoho katholickeho towařstwa rjemjeslničkich spěwny wječor pšchihotowali. Spěwachu so khory a sola, kotrež ruuje tať wo wustojnošći a njewustawacej prócy dirigenta, knjeza wučerja Schwoppy, kaŝ teŝ wo pilnošći a wutrajnošći hewať njewučerjow spěwarjow swědčesche. Powšchitkowne pšchibóznawanjo, kotrež mlodžencjo wot pšchipořucharjow dóstachu, běsche wěsče derje zasłužene.

Wosebite pšchewwatanjo smy minjenu njedzelu měli. Dobře lěto wobstoji w **Hajnicach** katholicke towařstwo knjeŝnow, založene wot tamnišchoho duchepastyrja, Budyšchoho knjeza kapłana Nowaka. Z wulkej prócy a wutrajnošći je knjez Nowak na tntym mlodym towařtwje twariť — a wuspěch toho běsche minjenu njedzelu wotměwany přeni založeński swjedžeń, kotryž móže jo wukotny a derje poradženy mjenowaež. Wjergacžec rumna šala w Našchowje běsche pšchepjelujena z hošćemi, mjez kotrymiž běchu na što knjeŝnow ze Šchěrachowa a 25 z Budyšcina, k. fantor Łuščanški, šcholařtisk Škala, seminarški direktor Lóbmam z Budyšcina a k. kapłan Bange a k. Kloneček ze Šchěrachowa. Nahladnišche sobustawy Hajničanškeje mlodeje wofady, mjez nimi wobšedčer fabriki knjez Alfons Borák de Varna ze swojej knjenju mandželskej — kotraž je protektorca abo zakitařka towařstwa — běchu nimale wšchitny pšchitomni. Towařstwo drje ma jeno hašte 30 sobustawow, tola zo je tutón započatk žiwý a džělawý, to dopožawasche tutón přeni založeński swjedžeń. Šdyž bě k. kapłan Nowak zhromadženych powitať, měješe knjez šcholařtisk Škala rěč, w kotrejž wysofu dostojnošć knjeŝnistwa a čzištoty škawjesche a šredki, ju wobthowaež, rozložowasche. Něčžnik wosebje teŝ na to pokazowasche, zo je po založenju a pošwjećenju Hajničanškeje kapale, šchtož bě pšched 17 lětami, založenjo a wobštačžo tohole towařstwa woprawdže zwješelacy podawť. Potom scžehowachu spěwy a deklamacije jo wotměnjace ze žortnymi pšchednošchkami. Spěwy na pianje pšchewodžesche duchownje knjez Klaus, seminarški wučer z Budyšcina, tiž bě teŝ nawuknjenjo spěwow wobstarať. Na posledku hrajachu šti knježny z Budyšcina maľu wješelohru „Jungfrau Wildfang“ jara wustojnje. Pšchewjeny mlodomu towařtwu k dalšchomu špomožnomu džělu Bože žohnowanjo.

— Šrjedu 28. septembra běsche Budyška Wjesada na tudomnej tšělećni pšchynny koncert dla wotewrjenja nětko dokonjanoho přenjoho džěla Macžič-
noho doma wuhotowala. Najwustojnišchi serbscy spěwarjo bližšesche wokoliný spěwachu khory, sola, quartetty a tercetty wot Rocora, Krawca a Šlodeńka, teŝ narodne spěwy. Po spěwje běsche bal, pšchi kotrymž někotre knježny rjane wonjescha za Macžičny dom pšchedawachu.

3 Kulowa. Wšćžne modlenjo k najšwjeczjšichomu sakramentej wołtarja njebudže pónđželu, ale budže **wutoru** (na dnju swj. Franciska) w našcej faršej cyrkwi. Swjaty Kóžarij jo pola naš spěwa w cyłym měšacu oktobru wječor $\frac{1}{2}$ 8 a na to Bože požohnowanjo; w druhich měšacach lěta pak jo spěwa na dźěławych dnjach hnydom po „swjaty-m-wječor-zwonjenju“. a.

Kulowski serbski koncert je so jara derje poradził. Na nim ju tež Kulowscy mlóžency přeni raz jawnje wustupili a pokazali, zo su pod swojim wustojnym dirigentom wjele nawukli. Tež zdalenišči a wěšće wěcnywustojni knježa su so dźiwali, zo je so w Kulowje ze snadnymi mocami a za krótki čas tak čestny wuspěch hodžal dospěć. Młodym Kulowskim Serbam, wosebje pak f. wučerzej Tilschej, totryž je runjež Němc, křwalobny nadawł serbski spěw hajicž, woporniwje podpjerak, wulki dźak wschěch derje zmyšlonych ludži sluscha. — Ežim bóle pschekiwapi naš njerozomny, njelepy wupad Kulowskoho tydženika pschecziwo serbskemu koncertej w Kulowje. Šchto Kocziňanscy hólcy na koncercze a po nim cziňja, to tola z koncertom njezwišuje. Wěpje bė wězo bylo, bėchu-li byli, kaž so sluscha; zo ju tam hewrjekali, piche to jebi tola czi njemóža, totřiž ju tam serbscy spěwali a pschistojnje a rjenje pschistojny serbski spěwali — a z powšchitkowym pschipóznacžom mytowani byli. Kulow ludži po wšchém tym hinał, hač Kulowske nowiny. Dute so z cyła křetro myla, měnja-li zo je to »der echte wendische Nationalgesang«, hdyž mlódy napity lud němške woješke pěnije haleka. Tež to so nam jara džiwno zda, zo Kulowske nowiny hewak ženje wo počinkach swojoho piiblika njepišaju, křiba hdyž tam serbscy hošcjo, pscheprošchenu, serbski spěwaja. Kaž smy so dopraicheli, je to mjennicy njeđželu tydženja hišcže »žłote« bylo porunjo nětotrej drugej njeđželi. Smy Kulowske nowiny dotal cžitali; poslednje cžilo pak smy wotpožžili ze začužčom, kaž bychmy jebi dyrbjeli rucy wumyč. So myčž, wšchak njeje najwjetšchi plašfir, a dofelž je k tomu mydło drohe — a woda dyrbi so tež cžerpacž — njebudžemy jich dale cžitacž. — Kulowskich mlódych Serbow pak prošmy, zo njebychu wustawali — a pichejemy jim, zo by so z jich wliwom a z pomocu powołanych, totřiž maja jich podpjeracž, stało, k čomuz runje serbski spěw w tej krajnje wjele pomhačž móbl: zo by tam mjennicy wšchelake (proste*) wafahnjo po cžaju pschestało, k tomu pak njeje jenož Kulowskich spěwarjow trjeba, ale tež wješnych spěwarjow. —

3 drugeje strony so nam wo tej wěcy pišche: „Kulowski tydženik“ wot 23. sept. pišche: „Pšchilad, tajki je »woprawdže serbski narodny spěw«, móžachmy hnydom po koncercze sluschecž. Pječ abo šchěcž polwotroščenych hólcow z Kocziňje wobstupichu buffet a započachu, hdyž bėchu nětotre palency wupili, »woprawdžity serbski narodny spěw«. Njejachu mjennicy njeđžiwajo na wulku šylu enzych wopytarjow koncerta, kaž wěšta družina rohatoho štotu, swoje serbske pěnije.“ — To je tak žł pišane a šwědeži wo tajkim začpěwanju Serbow, zo drje serbscy abonenczi tamnoho cžajopiša so cžitanja tohole tydženika pschichodnje wostaja. Šim radžimy, zo bychu zasy serbske cžajopišy cžitali. Kulowska wosada móže „Kath. Posol“ a „Serbski Hospodač“ na nobi stajicž.

*) Nic »proste«.

3 cyłoho swěta.

Sařta. Šoho kralowšta Wšykočej pryne Max je něšchto dnjow w Mníchowje pschebhwal. Tam je minjenu njeđželu w Theatinškej

dwórskéj cyrkwi přédováł, k čomuž bě so wjele wosobnych pschi-
poslucharjow, tež z kralowiskej swójbny, zhromadžilo. Bryne May ma
slyny hlós a jasnu wurěč. Popołodnju rěčejše pryne w konferency mužskich,
kotraž bě tohorunja bohacze wopytana, wo winowatošćach mužů. W Mnichowje
bydleše pryne pola kapucinow, njespěchijawšchi pscheproschěnjó pryneca Ludwifa
Ferdinanda, je tež bamžowoho nuncia wopytał, kiž joho zaš wopyta.

Němka. Na sřhadžowancy němsto-amerikanskich katholicow w Milwaufe
praji tukhwilny wjednik němstoho centra, Dr. Lieber, mjez druhim tež tole:
„Wono je móžno, byč dobry Němc a pschi tom dobry katholic, haj, sčtóz je
dobry katholic, je lěpšchi Němc. Dobri Němcy w Americy su tež pschecy dobri
amerikaničcy poddanojo. Sčtóz pak zaprěwa swój narod, swoju swójbnu,
nana, macž, rěč macžetnu, tón je tež křmany, zaprěč Boha a
pscheradžicž kraj, w kotrymž pschěbnywa.“ Tełe słowa njech sebi wšchitcy
našchi němcowarjo za wušchi zapisaja a do wutroby zaschěčěpja.

— Dr. Lieber bě so lědy z Americi domoj wrěčzil, hdyž joho swobodny
kněz Stumm poždra hodžiny dołho wopyta. Sčto ma tónle wopyt na
sebi, ničtó njewě.

— Lieutenant Brüsewitz, kotryž psched dwěmaj lětomaj pokojnoho
měšćana zašl, je wot kejžora wobhnadženy! Sčto dyrbi sebi to čłowjek
myšlicž?

— Rytmišchte hrabja Stolberg-Wernigerode běšče psched lětami
swojoho „buršcu“ zašl. Tež jomu so křostanjó po čaju spušćeži a wón
bu — njeje tomu hišćeže lěto — zasj do wójska zarjadowany. A hlej!
zašdženy tydženi roznjembri so jědže dla na sergeanta, kotryž bě cyle njewino-
waty, nawdawa jomu wudmow a wuplaca joho; a hdyž chryšče sergeant so
wobrocžiwšchi wotehčž, kšó jomu hrabja z njecžom ze zad wucha do hlowy,
zo wobohi bórzny wumrě. Minamy my tohodla prawje, hdyž tydženja pisachmy,
zo dyrbja so najprijedy „hornje“ woršchty nakazacž, prijedy hacž chcedža
wšchědnomu ludej přédowacž? Zawěčno, je najwjěšchi čas!

— Socialdemocracža maja tukhwilu 61 politiskich nowinow. Naj-
wažnišcha mjez nimi je „Vorwärts“ z 52,000 wotebjerarjemi a 53,000 hr.
čžistoho wumošćka lětnje. Sich pokladnica měšćeše 315,000 hr. dořhodow a
343,000 hriwnow wudawtow, z tutych pózřje wóšbna agitacija 213,000 hr.!
Wšchě křostanja, ke kotrymž buchů socialdemocracža w poslednim lěčze zasudženi,
wucžinjia hromadže: 54 lět 7 měšćow a 10 dnjow jasťwa a 20,000 hriwnow
pokuty. Z toho je widžecž, zo so „čžewjjeni“ njebowja, za swoju wěc wulke
wopory pschwinohčecž. W tom njech su nam z pschikladom!

— Gustav-Wolffowe towarštwó za rozchěrjenjo lutherskeje wěry měšćeše
loni 2,307,000 hriwnow dořhodow. Sčtóz hišćeže imy hewat z joho
sřhadžowankei w Ulmje zhonili, wo tom w šchěšćanskeji lubošćži radšcho
mjeležimy.

Pruska. Za nowy sejm budža so 27. oktobra wóšbni mužójo a 3. no-
vembra wot tutych zapóšćancy wolicž.

— Kaž džěčace wózycžki, smědžachu so dotal tež jězdne koła darmo na
železnicy sobu bracž. Tola Pruska, kotraž ze železnicow dočž pjenjez wu-
wikowacž njemóže, to wjacj njedowoli, ale žada za kšžde koło 50 pjenježkow.
Koleikarjam to wězo lube njeje, čžim mjenje, hdyž dyrbja koło samu na
tworowy wóž dowjescž. W Sakskeji tełe nowotarštwó dotal zawjedžene njeje,

ale bjez divčela so tež wona bórzy po pruskim pschikladže změje, kaž smy to zwuczeni.

Danſka kralowa Luisa je schtwórtk rano wumrčła.

Schwica. Pschepytwowcy sudnik je so pschewědežil, zo mordac kejžoroweje Šilžbjety, Luccheni, swój nještutk na swoju ruku wufonjal njeje, ale w njenje tajnoho zwjazka pschisahanow, kotryž ma pjecža w New-Yorku swoje sydło. Někotrych sobuwiniłow je policija hižo zajala. Zwjazkowa rada je poručila, zo ma so hnydom kóždy cuznik, kotryž trasech mohł z anarchisťami džeržecž, abo kotryž by anarchisťiske zasady wuprajil, z kraja wupokazacž.

W Neunburgu lepichu pschi tej škladnošći cyłe anarchisťiske hnězdo, kotrež čžajopis „L'Agitatore“ wudawasche. Redaktorjo a wudawarjo mōža nětko w „šlōbdku“ so trochu wuwotpoczowacž.

Serbija. Kral Alexander, kotryž so prócnje, z woběmaj starschimaj w pschezjenošći žiwj bycž, je macžeri namjetowal, zo by wona w Bělohrodže bydlila a kral-nan Milan w Nišchu. Kralowa Natalia pak so z tym spokojeć njecha, ale žada, zo by Milan so zasy do wukraja podal. To pak so storo njechodži. Pschetož šchtō by Milanej pjenjez dodawacž mohł, kotrež w cuzbje pscheprajša?

Francóžſka. Ministerjo su so škōncnje jenomyšlnje za rewiſiju Dreyfusowoj procesja wuprajili a zawodnu kročel hižo ščiniłi. Tola divčelujemy, zo tale wěcka so bórzy wujasni.

Schpaniſka je swojich komisarow za dowujednanjo mēra z Ameriku w Parizu pomjenowala. Dolež pak Americzenjo w ničim nochowacž njechadža, njeby škōncnje wjacj dołhich a drohich wuradžowanj trjeba bylo. Schpaniczenjo bychy Americžanam z Klubu najradšcho tež jeje dołj pschewostajili; Americzenjo pak tež tajcy njejsy, zo bychy wšcho za so žadali, ale chcedža so z Klubu samej spokojeć, jejny dołj pak zbitomu njpscheczelej pschewostajicž. Za to hrabajā radšcho z cyłej horščežu za Filipinami. Klupu Eurona a wšchě Ladrony chcedža Americy pschidželicž. Prašcha pak so, hač by to wulkomocani lubo bylo. Filipinjenjo sami wo amerikanšich wujach ničžo wědžecž njechadža, ale chcedža njewotwišni bycž, samostatni. A tomu so kšetro brōnja, a to za pjenjezy cyrkwjow a šlōchtrow.

— Wulki pohórschł zbudžichu wojacy, kotřiž so z wójny domoj wrōcžichu, nic jenož w Schpaniſkej, ale tež w Americy. Wnozy z nich wrōcžichu so mjenujcy khorj, zdreni, brašchniwi a k tomu hiščeže z wjetšcha w roztorhanej a njedosaſhacej deasče.

Rhinſka. Wlody kejžor pocža reformy zawjedowacž, zo by swój lud a kraj ze para wubudžil. Tak mōžachmy psched něšchto čžajom wozjewicž, zo je w Pekinku wyhoju šchulu po europškim waschnju založil. A nětko bē rozkaz dal, zo maja so namōrništwowe akademije založecž, za kadetow wuwuczowace kōdže twaricž, železnicžne a podkoptowe wuczeniščeža wnetwřecž, póšt so po cychym kejžorstwje porjedžicž atd. Wschityy poddanojo smēdža ze swojimi naležnošćemi so na kejžora wobrocžicž. Wicerkalojo maja kōždy mēšac rozpratu podawacž wo dołhodach a wudawčach jich provinow, a tele rozprawy wozjewjecž. Kejžorowe wukazy maja so po cychym kraju na zjawnych městach pschibiwacž, zo by lud widžal, kak jara so kejžor za njōn stara. Z krotka: kejžor chesche hobřsku Rhinſku na samšnej nozy štajicž, zo by so škōncnje psche-

čtivo cuzym wulkomocam na swojej nozy zepřeč móhla; a zo by to čim wěčejšeho docpěl, čejšče z Japanškej zwjazt težnječ. Zola nje poradži so to jomu. Wjatschina joho dworjanow wo tajkich nowotach niečo wědžecž nječasche. Kang-Yumaš, kotryž běšče fejžora k tomu namokwjal, dyrbjesche čekajecž. Wuczetny zbožowuje hiščeže na jendželstu kódz, hewak by wumrēcž dyrbjal. A fejžor sam je knježestwo swojej maczeri Tju-hši, 64lětnj zónškej, pschepodal.

Afrika. Kitchena njeje Francózow z Zaszchody wubil, hdžež běchu pod Marchandom psched nim dóšli, ale wón po pscheczelnj rozmołwje z Marchandom wotdžěl swojoho wójska w Zaszchodže zawoštaji a pornczi, zo ma so pornjo francózškej tež jendželsta a egyptowšta khorhoj zmaňowacž! Njech so nětk čži w Londonje a Parizu štaraja, kak maja so wěcki w Zaszchodže wulkašč. Wysłimy, zo tam k wójnje mjez Seudzelskej a Francózškej nje dónđe, ale zo Francózjo zaszchodu Seudzelsčanam pschewoštaja, jeli jim čži za to hódne zarunanjo popšheja.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na léto 1898: kk. 587—589. z Radworja: Jan Lorenc, Jakub Běrk, Mikławš Bryeka, 590. 591. z Khelna: Haňža Měrćinkowa, Karl Jánich, 592—594. z Bronja: Mikławš Paul, Jakub Wjerab, Mikławš Zofka, 595. Jan Mates z Wulkeje Dubrawy, 596. Michał Raab z Budyšina, 597. Handrij Kórjenk z Khrósćic, 598. Jakub Kilank z Hrańcy, 599. Madlena Kralowa z Konjee, 600. Mikławš Kórjenk z Trupina.

Za katholsku polěpšernju: Najdostojniši knjez biskop dr. Ludwik Wahl 100 hr., dr. Förster, seminarski wyšši wučer w Budyšinje 15 hr., P. Tadej Natuš z Róžanta 6 hr. 10 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3627 hr. 8 pj. Dale darichu: Michał Raab z Budyšina 1 hr., Slepá kokoška w škoće nahrjeba — dziwnje bě — hriwnje dvě 2 hr., Wo žiwjenjo 50 pj. + 20 pj., wuhlowi 40 pj. — 35 pj., Ralbičanske spěwarške towarštwu w Kulowje, dorunane na 20 hr., Delanska Patentna Komisija: na Hajńkece křěiznach, za Kamjencem, za górami 80 pj. + 90 pj. + 20 pj. + 1 hr. 60 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratštwu „Šěžujowje Wutroby“ a „Sapojsthołštwu modlenja“ maja swoje dobre škutki a modlitwy w měsacu **oktobru** Bohu woprowacž: „**Za zarunanjo za žjawne pohórški.**“

Pola redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modleške knihi:

Róčna Swjatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjonym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze złotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjejšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjonym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze złotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjejšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjonym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze złotym rězkom 1 hr.

 Džensa je tež „Serbski Hospodar“.

Čitacž Swobolceje knižničičejnje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katoliški Bošol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći létnje w našich
expedicijach 2 hr.; ž križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósée
a w knihaŕni létnje 2 hr.
60 pj., štwórtlétnje 65 pj.
Za nawětki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 41.

8. oktobra 1898.

Lětnik 36.

**Tute číslo „Katoliškoho Bošola“ je přenje
w nowym Maczičnym domu čišćane.**

Finančný wubjerť Maczič Serbskeje,

kotryž so wo dobywanju sředkow za twar Maczičneho domu stara, měsječne minjenu srjedu poseďzenjo pola Dietrichow w Budyščinje. Knjez pschedyda, farar Gólcž, powitawšich pschitomnych — běšich naš 11 — rěčesje wo dotalnym skutowanju tutoho nowoho, zawěšće njemalo wažneho wubjerta Maczič Serbskeje, spomni ž radosjeju na zwjeselach podawł w našich narodnym žiwjenju, zo je přenja počojca Maczičneho domu wotewriena a wupraji pscheczo, zo by so dale wjac wutrobow w našich ludže za njón zahorilo a dale wjac darow so za njón sšadowało. W poslednim poseďzenju je so namjetowało, zo bychy wschitke serbske pisma, nic jenož „Serbske Nowiny“ a „Katoliški Bošol“, za njón šwitowale. Tute žadanjo budže bórzy dopjelujene. Tydženik knjeza rěčnika samoho („Bomhaj Bóh“) je z poslednim čiškom tajku zberku wotewrił, po nowym lěče tež „Misijski Bošol“ pravidlownu zberku wotewri. Něto jedna so wo to, zo bychmy nowych zakladnikow a dobročerjow dobyli; pschitomni wuměnjeju sebi w tej wěcy wschelate mjena a mjenja. Knjez kaplan Andrički zděluje, zo su diplomy hotowe, wulke za zakladnikow a dobročerjow (100 hr. a wjac, 1000 hr.) a mjeńšche: škladnosne, kotrež so za dary, na šcheczižnach, kwafach nahromadžene, rozdawaju. Diplomy su krasnje uwjedžene a budža pycha kóždyho serbskeho domu. Knjez pschedyda spomina wosebje na naše baby: na šcheczižnach so na krosch njehlada; tež na fermušach, wosebje po lětušich žohnowaných žnjach, je zdobnje, zo serbski lud lubošć wozjewi k swojomu najwažnišcomu wustawej, krasnomu Maczičnemu

domej. Městopschedsyda, kněz direktor Nowak, sebi pscheje, zo bychu so łopjeschka z napisomom „Dar wótczińskeje lubošće za Macziczny dom“, psched létami wudate, zašo pschedawale (po 10 a po 50 np.) — to so stanje. Kněz zapisowať Andriciki chce hiščeje wjetšchu podpjeru ze strony serbskoho čziščeza. W kóždym čzišle njech našche nowiny, wosebje „R. P.“ a „S. M.“ słowo za Macziczny dom rjeknu. Bjero, kotrež by to dołonjalo, našchu słownu naležnosť z nowa a z nowa a pscheco z druheje strony našchomu ludej poručicž, hižo so nadeńdže. Wězo je hižo kóžde kwitowanjo za Macziczny dom reklama za njón: my pať dyrbinym wjacym čzinicž a njepschestawacž, našchich lubych Serbow powučowacž a zahorjecž. Na přenim měštnje njech so pscheco na to bije, zo Macziczny dom njebudže za serbskich duchownych a wučerjow jenož, ale za wšch Serbowstwo. Tež kněz rěčnik Herrmann poda někotre zajimawe pokřivy. — Financny wubjerť Maczicy Serbskeje njenošy so z twarškimi ryszami a planami — ale wón ma tola jara wážny a z wulkej woporniwosću a sebjezaprěčom zwjazany nadawť: stare pschedsudki rozlemicž a lubošć k tomu budicž a hajicž, k čzomuž z wjetšcha najmjenje lubošće bywa: k dawanju. Wóh dať, so to poradžilo! — Zběrka, na posědženju za Macziczny dom zaryadowana, wuda 6 hr. 20 pj. Zapisowať.

3 Łužich a Sakskeje.

3 Budyšchina. Na swj. Michala je so póšt z bohateje hašy do nowotwara w Hošchic hašy pschepožik. Měšćanam so to maľo spudoba, dokelž w měsće samym nětko wjacym pósta njeje, tak zo dyrbja z listom schťo wě hđže běžecž, chcedža-li, zo w prawym čzasu woteńdže. Našch póšt licži w tu chwilu 101 zasťojnikow, 1871 měsčesche jich 21, a 1833, hdyž na bohatej hašy so wotewri, jenož 7.

3 Hajnic. (Druha rozprawa, kotruž jako po přenim swjedženju přenjoho katholickoho towarštwa w Hajnicach cyľu wozjewjamy, dōstawšchi ju za poslednje čzišło pschepoždže. Red.) Zauńdženu njedželu wotměwajšche tudomne towarštwo knježnow (Jungfrauenverein) w Rašchowskim hošćencu swój přeni založeniski swjedžen, na kotruž běšche so něhđže 300 hošćeji zěschťo. Prawo, swjedžen wopytač, mějachu jenož: 1. sobustawy Budyšchskoho a Scherachowskoho towarštwa knježnow, kotrež běchu po towarštwowej medaliji znač, a 2. starschi našchich sobustawow, kaž tež špchowarjo a pschecželso našchoho towarštwa, kotřiž běchu sebi wot pschedsydy zastupne kharťy wobstarali. Wšchem druhim dohladowarjo zastup zapowěchu. Mjez hošćemi běchu šydom duchowni knježa, wosebje ff. kantor Łuscžanski, scholastik Škala, seminarški direktor Löbmann a seminarški wučerť Klaus z Budyšchina. Poslednišchi je tež towarštwome sobustawy trěbne špěwy nawucžil a pichi swjedženju samym nawjedowať. Ze Scherachowa běšhtaj ff. kaplan Bange a Klouček pschitonnaj. (Kněz dwóřski kaplan Nězał z Drježdžan, kotruž chcyšche tohorunja swjedžen ze swojim wopytom počesecžicž, bohužel pscheproschenjo psche zapoždženjo na póscje pschepoždže dōsta.) Z hošćeji šwětnoho stawa njech je jenož naspomjeny kněz fabricki wobjedžer Porák do Varna z mandělskeje, kotraž je towarštwowa protektorť (zakarťka). Ze susodnych towarštwow běšhtej Budyšchke a Scherachowke towarštwo knježnow pschěz mnohe sobustawy zastupjenej. Swjedžen samón zapocža so z pschednošchkom knježa scholastika Škale Budyšchskoho jako přenjoho duchownoho w Hajnicach. Rěčnik wopija z wutrobnyimi słowami rjanosť a došťojnosť knježniškeje čzišťoty, kaž tež

strachi, kotrež jej hroža, a frědkŭ, z kotrymiž ma so zdžeržecž a zakito-
wacž. Tutón pschednosčk sežehowachu pschedstajenja sobustawow, a to 5
spěwow (chorow, duettow a solow), 1 partija na gitarje, 5 za swjedžen
wosebje pschprawjenych deflamacijow a 2 džiwadlowej pschedstajeni, z kotrejuz
poslednju 3 Budyšyske knježny jara wustojnje hrajachu. (Mejwacž so tež po
swjedženju njejmědžesche.) — Hdyž nětko na dokonjany swjedžen wrěčo
hladamy, nadzijamy so, zo wón towarštwowe sobustawy z nowa za dobri wěc
zahori, zo pak wón wosebje tež tajke, kotrež su so joho dotal hiščeže zdalo-
wale, k zastupej pohnuje. Tohodla wosebje starščich w susodnych wsach na-
pominamy, zo bychu swoje džowki k tomu namołwjele. Šhwabobny započatk
je so hižo stal. Njech druge hiščeže sežehuja. Senož ze zjednocenymi mocami
hodži so něchto docpěčž.

Z dobom pak tež zasy wschěch serbskich starščich, kotřiž maja swoje
džowki w Budyščinje na službje, na to dopominamy, zo tež w Budyščinje
hižo lěta dolho tajke towarštwow wobstoji a zo je wone tež za naške
serbske holcy wažne. — Holca, kotraž ze wsow do města pschěže njje, pyta sebi
w nowej domiznje towarščiku. Dofelž pak je w městach čajto wjacj hubjenych
hač dobrych holcow, trjědži z tym z wjětscha hubjenje a bórzu so sama sobu
škazy. Šhodzi-li pak do towarštwa knježnow, tu nadeńže dobre katholicke, tež
mnohe serbske towarščiki. Tohodla, serbscy staršci, prajeje abo napisajeje to
swojim w měsce pschewychym džowkam; pschetož holcy, kotrež najbóle pola
lutherskich knještrow služu, z wjětscha ničžo wo towarštwje nježhonia. Tajke,
kotrež dlěje w Budyščinje woštanu, njech jako sobustawy zastupja; te pak,
kotrymž zastupicž hódnje njeje, směža towarštwow jako hoicžo wopytowacž. —
Šhromadžizny wotněwaja so kóždu nježelu popołdnju wot 1/2 5 hodžim
w tachantskej schuli (Domšchule) pódla němskeje cyrkwe, we jstwi I. klasy po
dwěmaj šhodomaj. Sobustawy njejsu winowate, kóždu nježelu pschicž.
Nóžda pschikhadža, tak husto hač móže woteńčž. Čzim husečischo, čzim lěpje.

Z Lubija. Na swjedženju swjatoho Michala bu tu zakladny kamjeń
ke katholickej schuli položeny. Tudyšci duchowny, knjez Michal Šchewczič,
spomni pschi tutej škladnosčzi na wulke wobčežnosčje, kotrež mějachu so psche-
winycž, prjedy hač móžesche so tutón za mlodu wofadu pschewožny skutk za-
pocžecž. Tola dowěrjejo so na Boha, kotryž je hač dotal špodžiwne pomhał,
čheemy dale džělacž a twaricž. Dale špominasche so na wažnosčž započatoho
skutka, za kotryž šhromadženi wo Bože žohnowanjo šhromadnje proschachu.
Prjedy hač bu kamjeń poshwjećeny, pschedčita so hiščeže pišmo, kotrež bu
do njoho zapoločene. Pschi započatku a na kóncu pokorneje šwatocžnosčje
wuspěwachu našci špěwarjo pschihódny špěw. — Šchtó so nětk dale nad nami
směli, a pšěcele nam prawje wjele klincžatych kamjeni? —

A hiščeže něchto čheych čžitarjam „Bošola“ džělicž, Dofelž ewangelske
cyrkwinke pschedstojicžestwo na žane waschnjo do toho žwolicž njecha, zo by
na Lubijskim pohrjebniščežu katholicke duchowny swojich wofadnych khowacž
směł, dyrbinu na to myslicž, zo sebi sami swóž kerchow založimy. Móžemy
nětk polo dóstacž, kotrež by jo jara rjenje pschihodžalo. Tola, šchtó je nam
zaplačži? Šchtó ponjeje wudawki, kotrež su pschi tom hewak hiščeže trěbne?
Ach, je mi tak čžežto, zo dyrbjú zasy do waschich duri klapacž! Tola
wotewicžje mi hiščeže jónu lubosčžiwje wucho a wutrobu! Wopomnicžje, zo je
to wulki skutk šchesežanšeske lubosčje, hdyž pomhače mrtwych khowacž! Šak
bu Tobiasz něhdy za to mytowany! Bóh je lěša bohate žuč wam wobradžil.

Njedhacze swoju dzakownosc tež z tym wopofazacž, zo tež nam sčerpátku pójcelecze? — —

Z Halbic. Wosadna „Katholiska Bjesada“ so minjenu njedželu k porjadnej měščaczej zghromadžiznje zcndže. Snjez wučer Hajna pschjednoscchowasche wo socialismje a skonczi z wutrobnyim došlowom, zo bychmy spofojom byli z tym, sčtož nam Bóh je wobradžil, a zo bychmy wschelatim wjelkam we wowečej koži, kotřiz njespokojušč wuřwaju a pschi tym swoje móščny jebi pjelnja, pokazali, hdyž su durje. Na pschjednoscch, w kotrymž buchu wučzby socialdemokratow derje a druhdy tež ze žortniweje poznamku wuwróčzene, so rjenje posłuchasche. Wězo so tež ziwučeny „rozhlad po swěcze“ poda, pschi czimž na wotewřenjo přenjoho džela Maczicžnoho doma njebu zabyte. — Sara wobžarowacž je, zo sobustawy Bjesady k swojej Bjesadže tak lénje stoja. Wosebje to wo Halbicžanach jamych placzi, kotřiz maju, kaž so praji, najblize. Šhwalba to za nich njeje.

Zapisowať.

W Něžencze, wutrobje naš wschěch tak blizkim a drohim, je so na swj. Marije naroda wěřty cuzy knjez wutrobnyje zwjeselil nad krasnej družceje pychu tych, kotrež „swj. Mariju“ njesedu. Mahladna byla jich bě, a cuzy knjez jich dowuřhwalič njewědžesche. — Cuzo słowo je našchim ludžom pschecy wjacy placžiko, dylki słowo Serba. Tuž dha jebi wažče, džowki serbske, swoju družču pychu, hdyž wam ju tak šhwala. Njedawaječe ji w řchini klačž: k čzomu dha ju macže? Woblefaječe so swoju drařtu; nic jenož, hdyž řče knóřty a hdyž „swj. Mariju“ njesecze — ale tež, hdyž na kwas džecze. Njeje to wosebna drařta — drařta, w kotrež našchu lubu Snjeni nosyče? Derje móžno, zo so w nej tak derje njercjwa — ale wadži to? Njeby řterje derje bylo, zo byřče tež na kwasu na swj. Mariju, **najczřicžišchu** macžeť, so dopomniť?

W Kłóřtyřje Marijnej Swězdže je 1. oktobra duchowna knježna Scholastika Wasťec w řtarobje 73 lět a w 49. lěcže swojeje profesřije wurmčła. Snježna Scholastika běřche přjedy wučerka w kłóřtyřřim wuřtawje.

Z Prahi sčelu rjanej Łužicy naši studenci „nětk poslednje te božemje“. Serbja drje hišće cyle na tych wjesolych ludži zabyli njejsu. Ale wjeselo je kóždому dowolene, tež Pražskomu Serbowčanej, a ničo druge woni nječinja, štož ja wěm (sym mjenujey tež poľ tajkoho); jeli snadž woni cyłomu swětej prawi njejsu, je to cyle zrozemliwe, dokelž tajki čłowjek ma so hišće narodzić. K lětu budžemy da-li Bóh na skhadžowancy w Khróścicach pola Wjeńkec nana — wón drje nam swoju salu 8. aug. přewostaji — runje zasy tak wjeseli. Nadžijamy so, zo nas wšitey Serbja z daloka a z blizka wopytaja. Nichtó njech doma njewostanje, dokelž nam je kóždy witany, kóždy móže nam zjawnje swoje mēnjenje zdžělíč, hdyž ma jenož mały kus lubosče k mačěřšćinje we wutrobje. Lětsa smy najwjacj Serbow na kwasach widželi. Na kwasach bě tola rjenje, běše jich tam tak wjele serbskich družkow, šikwanych, toleratych, pycha Serbowstwa. Woni su nam tam slubili, nětko zasy na wšě kwasy jako družki khodzić, ale, Bohu žel njejsu słowo džerželi — kaž slyšach, na poslednim kwasu w Kanecach njebě žaneje družki. Škoda! Naša přoča je potajkim podarmo.

Ale dosć. Nětko smy zasy w rjanym seminaru, naše džěło je so započalo. Wšo je zasy při starym. Rano w 5 hodź. stawamy, potom spěwamy, potom džělamy, potom jěmy, dopołdnjo je nimo — popołdnju zasy džělamy, potom jěmy a wječor na pačerje a na lóžko njezabudžemy. Tež Serbowka (towarstwo serbskich studentow k wuwučowanju w maćeřšćinje) je z nowa zarjadowana. Bohosłowcow lěta hišće nimamy, tola třoch nowych, mjez nimi jenož jenoho Serba. We seminaru smy runje 30. Tu maće wšitke mjena. Gymnasiastojo we VIII. rjadowni: Pawoł Kurze z Wostrowca, Pawoł Knježk z Krjepjec, Richard Gottfried z Drježdźan, Pawoł Rönsch z Kunnersdorfa pola Drježdźan a Hugo Hain ze Siebeneichen pola Mišna; w VII. rjadowni: Karl Schindler z Lipska, Pawoł Löbmann ze Šerachowa, Jan Rücker z Grunnawy, Jan Bryl ze Stareje Cyhelnicy, Franc Wels z Drježdźan, Bruno Hirsch z Radeberka, Ewald Wischek z Drježdźan, Gustav Kaps z Gruny pola Drježdźan a Max Schulz z Drježdźan; w VI. rjadowni: Jan Wjeńka z Róžanta, Benno Rösler z Kallenberka, Edwin Posselt z Wostrowca, Michał Mič z Dobrošic a Jan Klesse z Lipska; w V. rjadowni: Mikł. Dórnik z Njebjelčic, Wylem Salm z Budyšina, Hendrich Kielmann z Wostrowca, Jurij Rjeda z Hory, Jurij Delenk z Hasłowa a Franc Schwarzbach z Königshajna; w IV. rjadowni: Josef Just a Alois Jerika z Wechselburka a Karl Smets z Drježdźan; w II. rjadowni: Isidor Ebermann ze Seitendorfa a Jan Cyž z Kašec. K—k.

3 cyłoho swěta.

Sakſka. Wšihilubjene nowiny za němskich katolikow Sakſkeje su z 1. oktobrom w Drježdźanach za tydźeń trójcy wukhadžecź počate. Hdyž wopominamy, zo za mału horjstku katolickich Serbow „Katholiski Bojot“ hižo 36 lět do kraja thodži, a to wot lětušchoho kóždy tydźeń we wjac hač 800 čyškach, dyrbinny wuznač, zo je tydźeń „Kirchenblatt“, za Němcow so wubawacy, ze swojimi 1000 wotebjerarjemi mjez 140,000 katolickimi Němcami Sakſkeje tola cyłe nje-dosahacy. Njeje drje tež tohodla ničto, kotryž njeby wjěšče a čašćišcho wukhadžowace katoliske nowiny w Sakſkej za nuznu wěc měl. Nětko tu su. Wšejejemy našchim němskim bratram, zo by jo „Katholisches Volksblatt“, tak rěfaja, zbožownje wuwil a rozčežěl.

— Na Michałskich přobzdnicach wotně zwjazk katolickich wučerjow w Sakſkej w Lipsku swoju hłownu zhromadźiznu. Duchownej wyschnoseži w Budyščinje a Drježdźanach běšćej wuradžowanjam zwjazka swoje wutrobne zbožopšecza pšchipołatej. — W jamnym měsće běchu jo tež cćikliski towarstwa Sakſkeje zješće. Z jich wuradžowanjimi běšče drje najwážnišče, zo jo tónle zwjazk po dićejomaj do dweju rozdžěli. Tohodla wostanje Łužiski zwjazk wot nětko sam za jo ze hrdlom w Budyščinje, a w Drježdźanach za-ložo jo nowy za herbje fraje.

— W Lipsku maja, kaž tež w druhich městach, socialdemocracza swoje konsumowe towarstwo. Teke je w lěće 1897/98 8,909,000 hriwnow pšchě-džělało a 946,000 hriwnow čyštoho dobytka sobnstawam pšchinjělo. Wone ma 66 pšchědawacni a placzi jenož 45,000 hriwnow dawka. Zo jo z tajkimi zjednocženstwami, kotrež we wšćěch městach, a to nic jenož mjez džělawnym

Indom, ale tež mjez zastojnikami a wyschkami, kaž hriby ze zemje rostu, pschekupcy nicža, je jasne. Zohodla so kručže na to džela, zo by so konsumowym towarštwam wosebity dawf napoložil, mjeunjcy 2% z pschepšchedadža. Pola spomnjenoho towarštwu by to 180.000 hrinnow wučžniko. Mamy tajfi dawf za cyle sprawnu. Towarštwu bychu tež potom hiščeže sobustawam z wulkim wužitkom byće, pornjio nim pak bychu tež hiščeže sprawni pschekupcy so sferje zežiwicž móhli.

Němſka. Na swj. Michala bu archybiskop Dr. Nörber pschez biskopa Dr. Saffnera z Mlohucža w Freiburgu w Breisgawje inthronisowany. Wulkowójwoda ſpožeži nowomu archybiskopej wulkofšičiž lawjacoho rjadu. Z toho ſměny drje ſežehowacž, zo so w Freiburgſkej dišcefy ſkónčnje mērne čžaſy wróčža, a zo ſwětna wyschnoſež ſtuttowanjo archypaſtyrja ze ſwojej wyſchacej mudroſežu hacžicž njebudže.

— Dokelž je so poſhwjećenjo ewangeliſkeje cyrkwyje w Seruzalemje na kónc oktobra wotſtorčežicž dyrbjalo, wotjědže kejšor Wilhelm halle 15. oktobra z Wenatow w Stalſkej do ſlubjenoho kraja. Džeſi do wotjězda zeſidže so tam hiščeže najjšerje z italiſkim kralom. Kejšora budža pschewodžecž 203 kujezow a kujeſi, mjez nimi ſuperintendent Dr. Pauſ z Lipska, wyſchjchi faraſ Dr. Weſel z Biſkopie a hiščeže 9 druhich woſobow ze Salkſkeje. Sultan chce kejšora wulkotnje powitačž. Na joho rozkaz ſtaj w Bejrutče a Damaſku wosebitej komitejej ſwjedžeſke pschihoty k powitanju němſto-ewangeliſkich hoſeži do ruki wzaſoj. Wot Dardanellow budže turkowſka eſforda, z 3 kódzi wobſtojaca, kejšora hacž do Konſtantinopla pschewodžecž. Wosebje pak pschichi so Seruzalem ke kejšorowej ežeſeži.

— W přemich dnjach oktobra běche so w Stuttgarče ſtroniſtwo ſocialdemokratije k powſchitkownym wuradžowanjam zeſchlo. Wo tom dale rozprawowacž njeje nam trjeba. Za tych pak, kotſiž mēnja, zo kathiſta cyrkej pschecžiwjo „ežeſwjenym“ nicžo wjacj njewučžini hacž žana druha, zapišamy wuznacžo Wielſfeldſcho ſocialdemokratiskoho wupóſtanca Hoffmanna: „Pſchecžiwjo mocy kathiſtwa wězo k zadwělowanju pomakku do předka pschidžemny. Mjeſimēny to zamjelečecž.“

Pólska. We Warſchawje a Łódži ſu mnohich dželaczerjow dla ſocialneje agitacije zajeli a pschichi tom tyſacy pólsko-ſocialdemokratisko pschismow w Londonje ežiſchčanymch, namaſkali. Na Warſchawſkej twjerdžiznje ſežži w tu kſhwilu na 200 tajſkich agitatorow. Za krótki čžaſ so najſſerje wſchitcy do Sibiriſkeje póſeželi.

Auſtrija. Komora zapóſtanow je so z nowa wotewriła. Za pschedſydu je ſebi kathiſtſcho Němca Fuchſa wuzwolila. Nadžijomnje so Wolf z nim lepje zujeje hacž z Abrahamowiczom! Z cyła so zda, zo ſu někotre němſe hlówečži trochu wofhłódnile a zo počzinaju z nowa rozomčž wužiwacž, kotryž je jim Wóhſlubykujez daril. Tuž traſch komora tola najuwužiſche pschedłohi, wosebje wzajomne płaczenjo z Wuherſkej, wuradži. A po čžaſu drje so z rečowym zakonjom tež pschecžela. Pſchetož zběhnycž jón wyschnoſež wjacj nje-móže. Słowjenjo ſebi to lubicž dali njebychu.

— Čžeſcha, kotſiž ſu za poſlednje 50 lět dopředka poſtwili kaž žadyn drugi narod za taſ krótki čžaſ njeje, njewotpočžuja, ale přečuja so dale. We wſchěch woborach chcežža na přemim ſthodženku ſtačž. W mnohich je so jim to hižo poradžilo, jenož w pschemyſle dyrbja hiščeže druhydny ſwoju wotwiſnoſež wot druhich zacžucž. Zo bychu tež tomu wotpomhali, ſu ſebi nětko w Prahy psche-

myšlowu banku založili. Seje pschedyda je hrabja Glam-Martinic. Zakladny kapital je million schěsnafow. W najbližšim času pak so na dwaj millionaj powyjšaji. Hdy bychu tola tež Serbja podobnje hromadu stali!

Vapplandženjo maja skónčnje tež swoje nowiny. Wone wukhadžeja w Arvidsjaur, a to kóždu njedželu. Njeczisheča hiščeže so, ale napisać so na listno papjery. Njeczini to pschewjele hary. Dotal maja nowiny njemujey halle 6 placzacych woteberarjow. Čzim wjetše pak je wjeselo tutych, hdyž zasy žane nowe čžisko wuńdže. Z wjesolym justom je kóždu njedželu powitaja.

Rreta. Ruska, Šendžel'ska, Francóž'ska a Włóž'ska su so skónčnje zmužili, z dorazom pscheczivo Turkow'skej postupić. Su jej pschizjewili, zo z mocu Rretu wobladža, jeli so turlow'ske wójska do 11. oktobra domoj njepowołaju. Na to bě so sultan najpriedy na němskoho kejžora wo pomoc wobročil. Tola tež tón sebi njemóže zwěricž, pscheczivo zjednocženym mócnastwam něščto čžinicž. Tuž je Turkow'ska pschilubila, swojich wojakow z Rrety wotwołáč.

Rhin'ska. Najnowšche podawki w Rhin'skej su nas z nowa powučžile, zo ma Ruska najwjetšji wliv na tónle hobrski kraj. Rusam pscheczelenoho Li-hung-cžanga běchu Šendželčzenjo zbožownje ze zastojnstwa wotstronili; hižo so swojoho wuspěcha wjelělachu, čžim bóle, hdyž tež Rhin'ski kejžor sam ze swojimi dopředčastkimi zakonjeni a ze swojim zepjeranjom na Japan'sku swoje kejžorstwo z ruskich pazorow wufwobodžecz pocžinasche. Ale radosč pschewobročži so Šendželčanam nahle do stróželi a mjerzanja. Ruska wědžesche z njenadžatej spěšchnošču jej njelube nowotastwo podušeč. Kejžor a joho Šendželčanam pschihileny pschiwil je wotstronjeny a ruska strona ma zasy knježstwo w rukomaj. Nowocžasne wufazy mlodoho kejžora su zasy zbehnjene. Li-hung-cžang ma zasy swoje wažne zastojnstwo, a Šendželčzenjo sebi ze swojimi wójniskimi kóžžemi, kotrež w Rhin'skim morju stoja, podarmo zuby wóšja. Na blatu by jim Ruska dybu zdrěla, čchyl-li z mocu započecz. Zo pak je so z tym zamjedženjo nuznych reformow w Rhin'skej na dolhi čas wotstročžilo, móžemy jenož wobžarowáč. Tež žrudny dónt mlodoho kejžora zbudžuje jobuželnosč. Njewě so ani hiščeže, ichto je so z nim stalo, po tym hačž je žwidowjenej kejžorey knježstwo pschepodáč dyrhjal. Někotři čheedža wědžecz, zo je so jomu z jědom zawdalo a zo je hižo mortwy. Druzny mjenja, zo so jaty džerži. W Rhin'skim zaliwje Tatu su so ruske a jendžel'ske wójn'ske kóžže zhromadžile, tež jena amerikan'ska a němska tam dojědžetej, zo bychu trebbaj swojich poddanow w njeměrach schkitale.

Afrika. Z naroda Zulujow je lěša přeni měšchnik wufšol z mjenom dr. Müller. Němske mjeno dopomina na joho dobročženca Němca, kotryž je joho studowáč dal. Bohošlowstwo je mlody Zulus w propagandže de fide (wufstaw za rozchěrjenje wěry) w Romje z wulkej khwalbu wufstudowal, hđžež bu tež psched swjatej Trojicy na měšchnika wufwječženy. Mlody duchowny rěčži jara derje jendžel'ski, wobknježi dokladnje káčonščžinu a móže tež włóšfi. Njeje pak tež swoju macžerenu rěčž zabył, ale so w njej wudokonjal, a čžaka ze swjatej njescžerpliwosčžu khwilu, hđžež budže w macžerščžinje swojim rodakam kšchječžanstwo předowáč móc.

— Šendželčzenjo su kalifu pschescžehajcy w pusečžinje pječža joho poklad nadešhli: 200,000 hr. wucžinjacy. Mnozy mjenja, zo Mahdi hiščeže cyle žóiti njeje, ale zo je jenož džěl swojoho wójska Ritčhenerej napscheczó stajil, wjetščinu doma wostajinšchi za pozdžishe čžasy. Tuž drje hiščeže k dalschim bitwam

dóridže. Njeje pať dwěla, zo Maħdi pšhecziwo Seudželčanam ničžo wjach wučizničj móc njebudže.

Amerika. Z wojnu je so statny dołh wo 67,700,000 dollarow pomjetškil. Zo wšchaf nima wjele rěčacj, hdyž maja statne kassy hiščeje 940,000,000 dollarow hotowych pjeněz. — Měšta, kotrež su Šchpaniczenjo na Kubje wopuščežili, su Americzenjo hižo wobladžili. K tomu trjebaja wězo wjele wójska. General Miles žada sebi 50,000 mužů. Knježstwo tam wězo tež pomalu do swojich rukow bjeru, ale čini so jim to doščj čježko. Pšchetož kubanŝy zběžkarjo wo nich runje tak mało rođja, kaž prjedy wo Šchpanicžanach; mjez tym zo změrnimi wobydlerjo po stotyjacach Kubu wopuščežaja, dofelž njechaja ameriŝanŝy poddanojo byčj.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 601—604. z Wotrowa: Jurij Ryčerja, Marija Bulankowa, Mikławš Lebza, Jakub Dźištaw, 605. Jakub Šoŝta z Kašec, 606. Pětr Krawža ze Žuric, 607. Madlena Frenclowa ze Zdzerje, 608. Jakub Šere z Khrósćic, 609. Mikławš Bjedrich z Budyšina, 610. Jurij Šoŝta z podhroda, 611. 612. z Wěteńcy: Michał Delan, theolog Jurij Delan, 613. Mikławš Haška ze Sulsec, 614. Michał Žur, farať w Ligoće Turawskej w Šlezynskej.

Sobustawy na lěto 1897: k. 784. Mikławš Haška ze Sulsec.

Dobrowólne dary za towarstwo: k. farať M. Žur w Ligoće Turawskej 3 hr.

Za cyrkej, šulu a faru w Lubiju: kk. tach. služownik Lukaš za stare póstowe znamki 2 hr., wot škotu 1 hr. 64 pj., njemjenowany 7 hr., přez brašku M. Wincarja na Smolic-Pěčakec kwasu w Kanecach nahromadžene 23 hr. 40 pj., kwasnej mačeri dodałoj 2 hr., Michał Rjenč z Časec 1 hr., dr. med. Michał Pětrenc z Malešec 20 hr., duch. jałmožna za † Aug. Nowaka z Budyšina 100 hr. Za stacijony: A. Š. 2 hr., ze Šunowa: M. R. 1 hr., Kh. K. 1 hr. 50 pj., H. W. 6 hr., M. J. z Konjee 3 hr., J. Š. z Ralbic 1 hr., dwě njemjenowanej z Róžanta 3 hr., N. N. 10 pj., M. H. z Kukowa 5 hr., M. C. 4 hr., H. L. 1 hr., H. S. 1 hr., H. Š. 20 pj., H. L. 3 hr., njemjenowany 3 hr., J. R. z Khrósćic 2 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3655 hr. 3 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 1 hr., D. K. P. 14 pj., Ralbičanska Bjesada 1 hr. 7 pj., Delanska Patentna Komisija (ryba za zamknjenymi durjemi atd.) 80 pj. + 1 hr. 60 pj., stary a młody čiči . . . 50 pj., njemjenowany z Budyšina 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Wydenjo je pšchenajecž w Ğatach. Dalšče žhonišj w Ğatach čiško 5.

Serbski koncert.

Njedzelu 9. oktobra wuhotuje Radwořska „Meja“ pěšwanski swjedžeń we Čepiece hosćencu, na kotryž so wšitke serbske towarštwja, kaž tež wšitcy za serbski spěw zahorjeni jenož na tute wašnje přeprašuja. — Započatk z dypkom we 7 hodžinach, na čož wopytawarjow wosebje kedžbnych činimy. **Předsydstwo.**

Zjawny džak.

Dospěwši swjate powołanjo, wuprajam wšěm, kotřiž su mi w času mojich studijow z radu abo skutkom pomoci byli, najwutrobnije „Zapłać Bóh tón Knjez!“ Budu so prócować, dobroty z tym po móžnosći wotrunać, zo při woporje Božeje mšě časćišo na swojich dybročerjow spomnju.

W Khrósćicach, 28. septembra 1898.

Jurij Hejduška, měšnik.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr,
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ff. Cyrilla a Methodija w Budyšćinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 42.

15. oktobra 1898.

Lětnik 36.

Wopow džěćaceje lubošće.

Hdyž běch sewjernu Ameriku po wšěch směrach přichepcował a skónčnje Haiti wopytał, podach so na lóž „Port au Prince“, zo bych so zaso do Francóžskej wrócił. Na našej lóžki běchu z wjetšha iriŝcy lóžnicy, mjez kotrymiž so wosebje wobaj Beknarje, nan a syn, wuznamjenještaj. W chłym jendźelskim lóžnicstwuje njebě lěpšeho a wustojnišeho lóžnika dylki stary Beknar a tež jeho syn, hačrunje jeno dwanaće lět stary, móžejše so nanež z polnym prawom runać.

To bě čji hólcěc, kajlohož zřědka tudy nadeńdžes! Z jeho woblicza, wot skónca a wjedra spalenoho, blyščeješe so mužowa wutrobotosć a džěćaca dobroćiwosć; tuž bjez džina, zo bě wón tež lubušak wchitkich, kotřiž běchu na lóžki. Hdyž my jomu pšchi jeho džěle pšchiladowachmy a so na jeho wustojnosći wjeselachmy, z kotrejž wón najčezješe z lohkojezu wumjedže, praji nan: „Se dha to taf džiwne? Kóždy dobry Ira je wot mladosće tež dobry lóžnik, a mój Wolney je hižo móštu wodu woptal, prjedy hač móžejše „nano“ wuprajěž. Lědma běše lěto stary, njepuščežich joho hižo z woczow — wšchudžom bjerjed joho sobu. Bě čji to wjelele hólczatko! hdyž joho z čžolnika do wody storcžich, čzinješe to jomu žort a wón so kóždy króč na mnje wufmja. Nimale dvě lěče stary móžejše našej pacholč hižo plowacž taž ryba.

Tři lěta pozdžišho slubich jomu, zo smě jónu sobu do Zendźelskeje jěč; dofelž pak bě nějaku hluposć zehral a za nju khostanjo zafužil, njedopjelnich swoje slubjenje. Nětko njewědžeshe mój hólczik, sčto by započal, a tuž njemóžach sebi hmał pomhač, hač zo joho do komorki zawrěch. Sčto pak stucži mój pacholč? Zlecza z wofnom wou a k brjohej doběžawšchi stocži do wody; mjez tym hač ja na reblu wišam, zo bych lóžnu plachtu zawalil, widžu, kať

něchtó za nami plowa. „Schtó dyrbyjal to tola byčž?“ pomyslích sebi, a schtó bě? Mlój Wolney! Mje wuhladawšchi pozběhny lěwicu wyšofo a směješče so schibale. Bórzy bě na lódzi a wšchitcy našchi ludžo běchu kaž biazui, tak radowachu so nad hólčezecom a košchachu joho; hdyž pať jomu hrožach, wufmjachu so mi a wołachu: „Wolney stoji pod našchim kaž pod zakitom jeje jendželsteje majestojče!“ Schtó chych čžinicž, hacž so skónczujne sam wjeselíč nad joho njeposlušchnošču.

Lěto wob lěto so miny, Wolney roščezěšče k mojej radošči, a w džesatym lěče bě hižo wubjerny lódznik; nětko, hdyž je dwanaće lět, džěla za dweju a tuž płacži so jomu tež za dwejn.“

Hdyž nam nan tak powědašče, blyščežesčtej so joho wóčcy a radošč swěčezěšče so jomu z woblicja; my pať pschipošluchachmy jomu štajnje rad, dofelž bě wón prawje wěrnosčžiwny muž a joho powědanjo nas wulcy jara zabawješče.

Mjez pučowarjemi běšče tež francóžski pschekupc, kotrohož žona běšče njedawno w Nowym-Orleandže wumrěla. Tutón pschekupc pučowawšče nětko do Bordeauxa, pschetož chychšče swoje džěczjo, kotrež bě jomu njeboha mandželsta zawostajka, k swojimaj pschichodnymaj štaršchimaj dowjesčž.

Sónu rano čžekny džěczjo, pjeczělětna hólčžta, swojej wothladowatcy, hiščeže drěmacej, a zaběža sebi na wukryw; najškeršcho chychšče Beknarjec nana wopytačž, kiž sebi čžasto z džěčžom hrajsašče. Dofelž pať joho hnydom nje-nadeńže, zwaži so hólčžta pschedatoko na kromu; do hlubiny hladajcy bu na dobo cyle zawjercžana a padny nuts. Wothladowatka, kotraž bě za džěščžom běžala, widžesčče je padacž. Na jeje napomoc wołanjjo pschiběža hnydom Beknar a do morja škocžiwšchi hrabnje za džěščžom, kotrež so swojeje lohšeje drašty dla na wodže džžerža, a plowawšče we swojej lěwicy džěczjo džžeržo za lódzju.

Wukryw bě so nětko z ludžimi napjelnił a wšchitcy hladachu z napjatej kědžbliwosčču na sylnoho plowarja; pschedemšchim pať hólčžcnyh nan, kiž joho ani wofomika z wóczow njepuschčži, a swojej tšchepotacej džžowcy pschiwolašče, zo wšchak so bojecz njetrjeba.

Mjez tym bě so Beknar pscheco bóle k lódzi pschibližil; nadobo pať zawoła z tak wótrym hłojom, zo so my wšchitcy zestročachmy. Najprjedy ničtó nje-wědžesčče, schto bě so nadobo štało, zo wón tak štrachocžiwje nje-pschewstawajo woła, dóniž škónczujne hobršte zwěrisko, žrawicu (Haifisch) nje-wuhladachmy — za něšchtó wofomikow dyrbyjesčče joho dóščžahnyčž. Samo na lódzi so tajtcho zwěriska naštróžachmy; lódzhy prócowawšče so, pať z tščlenjom, pať z wołanjom abo schtož bě runje k rucy, žadlawe zwěrjo naplósčhecž a z tym wotehnačž. Tola wšchitko podarmo! Njebojaznje pschescžěhašče zwěrisko wobohoho nana, kotromuž pošlebnje mocy woteberachu — trašch něšchtó wofomikow hiščeže a žrawica bě swojoho wopora wěšta; ničtó na lódzi njeby sebi myslil, zo bě Bóh cyle hinał wufudžil.

W poslednim wofomiku pschirúdze mjenujcy Wolney swojomu nanej na pomoc. So z wulkim wótrym nožom wobróniwšchi, pschilečža na wukryw a hnydom do morja škocžiwšchi podniuri so a započža pod wodu z wóšškim zwěriskom wojowacž. Bórzy hižo čžetwjenjesčče so woda z krewju hobrštoho žadlawca; mjez tym hacž so žrawica na swojoho nadpadnika wobrocži, bu staromu Beknarjej powjaz pschicžijnjenu, z kotrymž joho kaž tež wumoženu hólčžku na wukryw ječežechu.

Volney běšče potajkim nana wumóžil z tym, zo bě so zmužičiwnje do móřstoho njepleta dał a njebojaznje z nim wojował. Nětko pak bě tež za njoho čas, so zwěriskoformym nadpadam zmínyč; tuž pytašče jomu prawje wjele ranow nabicž. Woprawdže, z tajkej wustojnosću a sylnosću, kaž Wolney wojowacž rozemješče, nješlym hiščeže nihdy dwaj pschecziwnikaj bromadže wojowacž widžal — haj čłowjek njeby wěricž četyl, zo so tajki hólčec zwěri, z móřskim hobrom so rmacž. Krej lijesche so rybje z mnohich ranow; tola žana njebě smjertna, a njebojaznoho wojowarja wopuščežowachu hižo mocy. Tohodla bě najwjětschi čas, tak spěšnje hacž móžno na lóž wučerjucž.

Šižo bě so jomu poradžilo, zo so delewisacocho lóžnoho powjaza hrabny a so po nim horje jumasche — hiščeže wołomit a wón je wumóženy. Tola pola Boha běšče hinał dopuščežene.

Krawjace zwěrisko zwinje so, zazlobjene, zo so jomu joho wopor zminje, poslednje mocy napinajo za Wolneyom, zapšchimnje njezbožownoho sředž czěla a torchnywschi položcu wot druheje póžeri ju psched našchimi woczemi. Wbohi nan, kiž bě runje wumóženu hólčžu jeje nancj zašo wrócił, wosta cyłu khwilu ani słowěžka mócnj na měštne stoji, na njezbožowne powostanki swojoho jeničktoho džěcža kaž woprostnjenu hladajo; stónčnje padny nje- wowedomny k zemi. Šdyž bě zašo k sebi pschijchoł, praji widžomnje cyłe změrom: „Šdže dha je Wolney?“ Tola kaž by so na zrudny podawf dopomnil, zawoła z tak bolocziwnym hłosom, zo my wschitcy joho bolosč we wutrobje sobu začuchmy.

Pschetupe zwošta stajnje pschi nim a pošiczi jomu wschu pomoc, kotruž sebi wobstojnosče požadachu. Šdyž bě so tróščku změrowal, rěčesche jomu wo džakownosči a mytu. Ale wbohi nan hladasche polny bolosče na njoho a praji: „Wěcže džal za Wasche dobre wotpohladanjo; njepowědajče pak mi wo mytu! Wasche džěcžo sym wumóžil a to mje zwjeseli. Dofelž pak nětko swojoho Wolneya wjacj nimam, kiž bě najwjětscha radošč a hordosč mojoho žiwjenja, mi wschitke kubla a bohatstwa ničjo, z cyła ničjo njeplacža. Ze mnu dže nětko ke kóncej!

*

Ze šhule.

Kaž w 36. čyśle „Bošola“ w nastawku „Za šhulu“ čžitach, wopytują našče šhule „pučowacy pomocnicy“, kotřiž džěčjom wschelake wěcy pokazują a pschedstajeja. Z porokami, kotrež so tam na to wozjewjeja, nješlym pschěz-jene. Šchtož je za našče džěczi nužne a trěbne, pschedpisyje „Schyplan“, a šchtož so hiščeže wysche toho za nje hodži a so jim pošicžicž móže, pschewo- staji a dowěri wyschnosč strowomu rozjuděj swojich dokładnje rozwuczenych wučerjow. Čžohodla dowola a podpjera wyschnosč šhulske pučowanja a wulěty? Čžohodla nježnicža šhulscy dohladowarjo „geschäft“ tajkich wokolocžabakow, ale wudebja je hiščeže tam a jem z khwalobnyimi wušwědženjemi? Wučer tola tajtomu mužej w němstěj rěči jenož wukładowacž njeda, bjez toho zo by joho słowa w džěčjom znatej serbschězjinje rozjasił a rozpowědał! Za mój šhulski čas z najmjěnscha tak běšče. Zo tučzi „wedomostni pučowarjo“ z druhich krajow jem pschihadžeja, rěči za to, zo pola naš tajke wěcy a twory njeđžělaja, tajke pschiprawy, nastroje atd. nimaja, hewal zawěšče k nam pschi- šchli njebychu. Šchtož wučeriske sředki nastupa, pschizwola šhulske pschedstoji- czerstwo kóždolětnje zakońscy postajene wudawki za tajke wučeriske sředki.

Bošiv za wubjerku na powjertschenjo wučerjskich sředkow je zawěšće ze žadanja a pschewědženja wurošil, zo ma so prawje konkretnije, widžonuje wučič. Njeshuža tajcy „pomocnicy“ ze swojim pokazowanjom tutej paedagogiskej zasady? Tuž konsekwenca tež tajke pschedstajenja začinjnyč njesmě. Ze podawaja khudym schulam podpjeru, byrnjež tež mala byla. A nětrotromužkuli wučerzej je witane, hdyž tajki „pomocnik“ džěčom u. psch. nastacžo waznych plunow pokaza, dokelž schuli samej k tomu trěbne sředki pobrachuja. Časa so wjele njezakomdži, hdyž džěn so tu jónu abo dwójcy za lěto wo pol, snadž cyłu hodžinu jedna, a sčtož pjenjezy nastupa, dha trasch kroschit abo tež nicžo za pucž a prócu tak wjele njerěfa. Njedyrbjale tajke pschedstajenja za nasche normalne džěči z někajkim wužitkom a z wuspěchom byčž? Njedh kóždy, kotryž je je pschi swojich schulskich dnjach widžal a rozkladžene dóstal a tesame hišćeže w pomjatkú ma, najprjedy sudži a potom jam sebi wotmołwu da. Ze swojim mjenjenjom rad mjelčju. X

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Łuby pscheczel naschoho njeboh Hórnik a cykeje nascheje Łuzicy, knjez Methodij Galabala, měšchnik benediktinstoho rjada w rajhradskim kłoštrje na Morawje, běšche psched nětrotymi nježelemi redakciji 5 schěrnakow na twar Maczježneho domu pošal jako dar k jubilejneje swjatocznosći 50lětnoho spisowacěrskoho stufkowanja 15. augusta 1898. Z nowa zas je čžečeny knjez — sčtož w džěnjichim čzisle kwitujemy — tajki dar pošal dla swojich 40lětnych swjatocžnych slubow w rajhradskim kłoštrje. We swojim dopisu so mjenuje lubowar serbskoho naroda a pschistaji: „Pomhaj Bóh! W modlitwje a džěle, we wědomosći a wumjelstwje je nasche spomóženjo!“ Za tak lubosćiwu zmyslenjo pschecziwo nam pschiwołamy wulcy čžečzenomu knjezej najwutrobnishe Zapłacž Bóh luby Knjez!“

3 Radworja. Njedželu 9. oktobra bě spěwanke towaštwo „Meja“ zasy rjany zabawny swjedžěn wuhotowala. Wječor 1/28 hodžin bě Čžepicec šala cyle z pschipošluharjemi napjelujena. Z dyptom 7 hodžin započinachu drje hercy hižo serbske hłosy piflacž, tola wopravdžity započatak koncerta bě 1/28 hodžin, dokelž w 7 hodž. bě tam hosći hišćeže trochu malo. Snadž by tež lěpje bylo za tajke swjedženje w tymle čžasu hišćeže radjcho 1/28 abo w 8 hodž. na wfach postajicž a potom z dyptom započecž, dokelž w 7 hodž. hižo w Radworju byčž, je tola za burški lud, dla domjacoho džěla (picowanja štotu atd.) trochu pschězaha.

Koncert smě so pak wopravdže derje radženy mjenowacž. Spěwasche so 8 wjacyhłónych spěwow, jedyn kouplec a šfóncznye so pschedstaji wjeselohca „Pražski wuj“. Prěni spěw, „Zo by nochyl nihby rjec“, pječhłóny khór, po narodnym hłosu spěwasche so cyle rjenje. Druhi a třeczi spěw „Sčželcže wóže na pucž jimaj“ a „Postrow horow“, mužškej šhoraj (Kocor), radžichstaj so bóle šřěnje, ale čzim krajnišchi bě zasy tercett wot Krawca „Pšchi jězoru“, jeno škfoda zo mnohe cunje zwuki so pschi harje w sali nimale cyle zhubichu; z cyła njedyrbjalo tola dowolene byčž, zo so runje pschi spěwanju hišćeže wokoło khodži abo piwni ze schlleńcami klepotaja. Wulke wjeselo zbudži mešchany khór wot Smetany „Čžohodla so njewjeselicž“, tak zo dyrbjesche so wosřjetowacž; tohorunja spěwachu derje a rjenje dalsche spěwy. Cyle derje wuwjedženy bě tež kouplec „Tšjo wo jenu“, tola so džiwnje pschipošlušasche,

hdyž sebi čzi tjso pacholjo, kaž wulcy knježa jara „wy“ rěčachu, „ty“ drje bě pschislušchuišche bylo. Al skónczuje „Bražski wuj“, abo lěpje wujowje čziujachu tež swoju wěc jara derje, jeno bě tu Lenka tola trochu džiwna džowka po nješchitwanej drasće a schropawym pol mužacym a pol žonjacym hłosu. Powšchitkownje pak dyrbi so prajić, zo je so smjedžen jara derje poradził a wšchitku khwalbu zasluži zawěseže knjez wučer Škoderč, kotryž z cyle wještymi ludžini, z jednorymi spěwarjami a spěwačkami tak rjane wěcy wuwjesč žamóže, džak tež pschednydže „Meje“, knjezej wučerjej Scholče za dobročiwu podpjeru, kaž tež wšchm spěwarjam a spěwačkam za ujewustawacu prácu, pschez kotruž su nam tak rjanu a pschistojnu zabawu a sebi čzejež a khwalbu pschihotowali. Na bórzny zashwidženjo w rjanym serbskim Radworju.

— Z drugeje strony jo nam psche:

W **Radworju** smy so minjenu njedželu wubjernje zabawjeli. Najbóle nas měščane khory zajimachu — a rječnychmy sebi: tajke něščto po wšchěch Serbach wjacy njenamakajch. Wuštojna ruka horliwoho dirigenta, kotromuž zawěrnó njeje prócy žel — a wězo tež joho poddani spěwarjo a spěwački — su sežinike, zo móžešch w Radworju wjele slyšecč, sčtož by tež w měšće jo mohlo slyšecč dač. Wjacore ludowe pěsnje, wot dr. Piska krašnje harmonisowane, pschednjesechu so tak, zo dyrbišch wuznać: „Čzesč, komuž čzesč slyšcha“. „Witajče, hólcy, z daloka“, „Stup dale“ — mi džeuša hiščeje we wšchomaj klinczi. Podobnje rjenje spěwalsche jo pschekrašna ouvertura k Smetanowej swětohlawnej operje „Pschedata njewješta“: Čžohodla so njewjeselicž . . . Tež wo směch bě so postaralo: z wosebitym džiwadlowym křuchom a z koupletom: Tjso wo jednu. Kaž Hanica Kacžorjec na zastanicžko njezabudže, kotrež jo jej spěwalsche, tak tež my na nje njezabudžemy — ani na jeje tjoch zjebanych, žludanych lubowarjow nic, kotřž su so wšchitcy wuznamjenili. Mě je woprawdže čzežto prajić, kotry z nich je lěpje hrał, hačž Baldrijan Wuchacž abo taj druhaj dwaj. — Pschispominacž njetrjebamy, zo bě smjedžen ryzy serbski. W Radworju, a tež druhdže w Serbach, jo to dženslušchi džen samo rozemi, zo so psched serbskimi posluharjami hinaf njewustupuje dyžli po serbsku. Hdžčž pak tola hiščeje němcuja, tam njech lubje wopomnija, zo jo ludej, kotryž jo jenož trochu čzuje jako swój, nješlušcha: swoju wumyslenu khudobu z cuzym platačž. — W tej myšli chce tež založomny Zwjazt serbskich towarštwow štučkowacž — a džiwno je, zo jo joho tu a tam zdaluja, kaž bychy so joho bojeli.

Z **traja**. Rjane lěčzo je so minylo, a čzajy su tu, hdžčž mamy so zaji z wuhlom a z popjekom mazacž, hdyž je nam prjedy „Bože skóncžto“ wohrěwalo dom a statol hačž do pincow dele, wjacy, dyžli bě nam druhdy w hódž. W tutej hodžinje je pschisprawne, wam spomnicž, kaš šedžbliwje a bojazliwje macže z petrolejom a ze zapalkami wobšhadžowacž. Z tymi wěcami je so hižo wjele nježboža stalo, tež pola naš w Serbach. Tuž so na kědžbu bječeje: khowaječe zapalki, khowaječe je tak, zo džěcži k nim njemóža — a njezatepječeje ze „šwěčzenjom“! — Dewak wšchaf tež w zymje wutrajemy. Woh luby Knjez je nam na žnjach wšchoho naboščž wobradžil, tež wjedro je nam spodobne wobradžil, zo smy wšcho rjane do brožnjow a do pincow khowacž móhli, tež bėrny, kotrež běchy tak čžiste a wulke — tajke to žně pornjo loňšchomu, hdyž bě wšcho tak khudusche a hiščeje ze stajnej mofrotu škažene! — Džakujmy so za to našchomu lubomó Bohu a najwjšchšchomu hospodarjej!

— Po lětujachich zohnowanych žnjach so sluscha, zo Serbja, šepje dyžli dotal, tež na našch serbski dom w Budyshinje spominaju. Wosebje na fermischach, na fšehciznach a na kwasach!

3 cyloho swěta.

Sakska. Loni je so w Sakskej 128 sfaženych pšow nalicžilo. Tež dwaj tonjej a jenc swinjo na sfaženosć sšhorichu. Mimo toho bu 379 pšow a 19 kóczkow jako podhladnych morjennych. Ze 64 kusujennych wosobow dwě wumrěšchtej, mjez tym zo 5 we Winje a 5 w Barizu so pšche sfaženosć sšehčepicž dachu.

— Njedoštatk wučerjow džen a bóle psychibjera; a hakle, hdyž budža wučerjo wot lěta 1900 po nowym zakonju cyle lěto k wojakam dyrhjecž (— mjez tym zo nětko jenož někotre njedzele služža —) njebudža sebi šhule pšche wučeršku nuzu zaradzić móc. Tohodla je ministerstwo postajilo, zo maja čži seminariceži, kotřiž bychu hakle 1901 dostudowali, hižo lěto přjedy swoje studije sšoncžicž. Njebudže to ani za nich, ani za šhule z dobytkom. Škerje by drje tola mjez tym hiščeže bjez cyłolěnoho woječřstwa šhlo.

— Ministerstwo je sšoncžnje rumnosće nětcžišchoho katholicstoho seminara w Budyshinje za cyle njedosašace spóznało a pšchedpolaži psychodnomu sejmej žadanku za nowotwar catholicstoho seminara w Budyshinje. Seli so wscho hlacdy wotpleče, budže so tónsamón 1902 wotewricž móc. Měštno k nowotwarej tachantštwu jako kollatura wyschnosć dari, a to na pokšobnej stronje Budyshina mjez Mlužakowskej a Šlincowej drohn.

Němska. Snjeni pnycesna Albrechtowa je zemřela a bu přjedu w pschitomnosćži Seju kejžorškej Majestosćow w Kamjencu w Šchlezskej pokazowana. Kejžor je so ze swojej wysokej mandželskej wot tam pšchez Semmering do Wenatow (Wenediga) podał. Italskoho krala a kralonu tam postrowiwšchi je na kóžži „Sohenzollern“ swój pučž do Konstantinopla a Seruzalema nastupil.

Swoj přjedyšchi wotpohlad, na wjacny dnow tež Egipťowsku wopytačž, kejžor njewuwjedže. Ludžo wschelko hudawaju, šhto mohlo toho pschicžina byčž. Někotři měnja, zo chce kejžor rad sejm w Barlinje wotewricž, a tohodla jomu čžasa njezbudže za wopyt Egipťowskeje. Družy praja, zo kejžorštwu tak dolhi čas bjez kejžora byčž njemóže. Wopak snadno tež čži njezměja, kotřiž praja, zo kejžorowa móscheń za Egipťowsku njedosaša. Pšchetož to so samo rozemi, zo kejžorowe pučžowanjo do rańschoho kraja tunje njebudže.

— W Cottasim nakladže w Stuttgarcže wuńdu bórzy w dněmaj knihomaj „Mysle a spominanja“ wot wječha Wismarka. Z tutych drje něšhtožkuli nowoho žhonimy, ale dwělujemu, zo budže wscho wěrne. Pšchetož Wismark njebē muž. kiž by stajnje wěrnosć rěčžal, a zaměšče su so do „myslicžkow“, kotrež je w žymje 1890/91 Lotharej Bucherej do pjera powědał, mnohe šhime nahladny zabludžile.

— Němski wupóšlanc pola swj. wótea, Otto v. Bülow, so wjacny do Roma njewróčži. Šchtó budže z jeho naslědnikom, so hiščeže njewě. We nowinach so wjele wo wotkhadže spominjenoho wupóšlancu pšche, a tuka so na to, zo je Němska z tym bamžej na jeho Francóžam lubu politiku dała. Móžno. Tola měnimy, zo je staroba v. Bülowa tež sobu rěčžala. Stoji mjenujcy w 72. lěče. Tuž je sebi wotpocžink zaslužil. Bamž pak njeje ani Němcam šhahiwóžil, ani Francóžam wjacny prajil, hacž sebi sprawnosćž žadašče.

Awstria. Parlament je namjet Polaka Zaworskiego pschijal, zo ma so mjenujcy komisija z 48 sobustawami wschěch stron postajic̄ dla wuradźowanja wo zghromadnej awstrijsko-wuherskej kwocze. Na měštno wotkhadźacoho ministra Bärenreithera je zapóšlanc Dipauli ministerstwo pschekupstwa pschijal. Dale mataj do ministerstwa hiščeje jednu Polak a jednu Czech zastupic̄. Tuž so zda, zo chce Thun ze Slowjanami a němŕko-konservativnymi knjezič. Liberalni su wotstorcejni. Boh dał, na pschecy!

Ruska swjeczi lěta zajimawy jubilej, mjenujcy jubilej „wottřihanja brodow“. 26. augusta bě tomu runje 200 lět, zo car Pětr I. z pucźowanja do Moskwy so wróćimšichi wschěm swojim dworjanam pschikaza, zo bychu sebi brody truhali. Dwěmaj z nich, Schejnej a Namodanowstomu, wón to samowučnje sežini měnjo, zo je broda njetrjebawšcha czeža. Bórzy po tom wuńdže wukaz, zo maja so w Moskwyje z wuwzacjom duchownych wschitecy truhac̄. Do měsčzanskich wrotow postaji so straž, kotraž dyrbjesche kóždomu brodaczej, kotryž z města abo do města pschidnje, njesmilnje brodu wottřihac̄. Tohorunja pschitřihowasche straž tež dolhe rukawy a porczma (suknina řhidla). Mnohim pak běšech jich broda tak luba, zo so z próstwu za nju na cara wobrocžichu. Tón wschal tež tajki surowczan njebě. Smědžachu brodu nosyc̄, ale za tule „přichu“ lětnje 30 hač do 100 rublow dawka placžic̄ a wokolo řchije znamjenja nosyc̄, zo su dawł tež woprawdže zaplacžili. A bě jich dosež tajkich, kotřiz brodowu dawł radži placžachu.

Turkowska. Turkowske nowiny „Dakikat“ wojewjeja ježchowacy program za čas pobyc̄a kejžora Wilhelma II. w Konstantinoplu: 17. oktobra Zeje kejžorskej Majestosci z pschewodom do Konstantinopla pschidžetaj a podataj so do sultanowoho palajta Sdiz-kioska, hdžez budžetaj w nowo pschitwarjenym džele bydlic̄. Nazajtra budže wulka wojeřska parada. 19. oktobra pojědže kejžor do Sedykule, zo by sebi stare wobtwjerdženija wobhladał, mjez tym zo so kejžorka do sultanowoho harema, hdžez sultanowe žony bydla, poda. 20. oktobra budžetaj so Majestosci na „Sultanje“ po Bosporu pschec̄idžowac̄. Wječor budže Bosporus wobswětleny. 21. oktobra budže Selamlık, to je pjatkomne sultanowe kemšichidženjo, a wječor wulka hořčina w Sdiz-kiosku. 22. oktobra kejžor Konstantinopel wopuschec̄i.

Egiptowska. Wulcy zwjeřelace je, kał so Koptojo, kotřiz so pschod wjele lětami wot katholickeje cyrkwyje džělili, w nowišchim času zajy k njej wróćec̄z pocžinaju. W jeničkeje tebanскеj diocesy je so w poslednimaj dwěmaj lětomaj 8250 bludnowěrnych do katholickeje cyrkwyje pschijalo. Mimo toho wróći so cyła wjes Bahadie ze swojim duchownym a 3000 wobydlerjemi do praweje cyrkwyje. W drugej koptiskej diocesy, w hermopolitanskej, nalicži so 2850 nawróćenych. To by potajkim we woběmaj diocesomaj za dvě lěcze pschez 13,000 nawróćenych bylo. Swjaty wótc drje so potajkim myslil njeje, hdž 1895 we swojim brewe na generala jesuitow (kotřiz mjez Koptami řkutkujaj) nadžiju wupraji, zo zjednocženstwo narańšich cyrkwyjom z Romom so z Koptiskej zapocžnje. A zawěřeje so katholicka cyrkej mjez Koptami hiščeje bóle wobtruc̄i a rozřchěri, hdž so po pscheczu Leona XIII. k lětu 18. januara jeje přenja synoda zeńdže.

Wřchec̄ezny.

* (Wadž zřadny a njebudžes̄ nihdy žadny.) Sprawny řprostny łowarři miřchtr z Wuherřskeje, řiz řjane ratařske mařchiny twarjesche, mějesche

audiencu pola kejžora Franca Šozefa, zo by jo jomu za wuznamjenje džafowal, kotrež bě dóstał. Wšchi audiency wučezje podobiznje kejžora a kejžoroweje ze zaka a praji: „Wajcha Majestofej, ja bych rady hiščeže něšto pschodnješ, jemu proštwu. Wajcha Majestofej chcyła najmilofejšiwšo na tule podobiznu mjeno kraloweje Šilžbjety napisać.“ Kejžor so posměwku a so woprascha, k čomu to chce. „Dofelž“, wotmołwi kowač, „hdyž wumru, dyrbi so kichž zas wróćo dać. Za pať bych rady swojey šwóbjje wopomujezšo zawoštajit, zo sym pola krala pobyl! Kralowa pať nětko tudy njeje, ale w Mnichowje. Tuž chcyła Wajcha Majestofej swoje mjeno napisać.“ — „Za pať tu ničžo k rucy nimam, z čimž bych pisacž mohł“, znapšchecziji kejžor. — „Za mam wołojnik jobu“, wotmołwi kowač a pošiczi kejžorej derje pschotowany wołojnik. Kejžor swoje mjeno napisa a nišchr tykny špokojeny podobiznu do zaka, wošta pať stojo zatrach zakašchlujó. „Pšchecze sebi hiščeže něšto?“ woprascha so kejžor. — „Haj, Majestofej, mój wołojnik!“

* Wójuwoda Maximilian, nan njeboh Awstrijskeje kejžoroweje Šilžbjety, běšče pokorny knjez, kiž jara rady jako wšchědny jedorny muž wustupowasche. Šonu jědžesche wójuwoda do Wina swoju džowku wopytačž. W knjeju, w kotrymž jědžesche, běšče tež wosobny pjenježnik (bankier) z Frankfurturta. Šón swojoho jasnoho sobupuczowacoho njeznajo, poča so z nim rozmołwječž a hordže powědasche, zo do Wina k swojey džowcy puczuje, kotraž je tam na najwosobnišchoho pjenježnika wudata. „Tak, tak — praji wójuwoda cyle pokornje — to je so runje špodžiwne trjechilo. Za mam tež džowku we Winje, kotraž je prawje derje wudata.“ — „Ščtó je muž Wajšeje džowki, jměm-li so prasheczž?“ woprascha so Frankfurtski pjenježnik trochu z wyšota — a zas cyle špročeje wotmołwi wójuwoda „Awstrijski kejžor“ . . .

Naležnosće našoho towarštwu.

Dobrowólne dary za towarštwu: njemjenowany za nawěštk 3 hr.

Za cyrkej Maćerje Božej w Radworju.

Dale su woprowali: Hana Młynkec z Dalie 10 hr., po † R. z Budyšina 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3661 hr. 14 pj. Dale darichu: Radwofsku Płatowu Komisiju wopytachu: Baldrijan Wuchač z Psowow 20 pj., Jaromir Wačka z Kamjenjej 20 pj., Nosakec Jank z Kulowa 20 pj., z Wonec najenk Wjesela 20 pj., Joho Leńka 20 pj., susod Jurij 20 pj., namakane 5 pj., zbytnje 5 pj., přeplaćene 60 pj. — hromadže 1 hr. 90 pj.; khude služownicy 50 pj. + 20 pj., ze Smjerdžaceje 50 pj., Delanska Patentna Komisija (luby hóšé ze »Zadnjeje Pruskeje« (po K. N.), »Pólšcan wučićšcač«) 30 pj. + 1 hr. + 1 hr. 10 pj., knjez Methodij Halabala, benediktin w Rajhradze z přiležnosće 40lětnych swjatočnych slubow w rajhradskim klóštrje na Morawje 20. augusta 1898: 8 hr. 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Domownik

za nowy Maćičny dom so pyta. Wobydlenjo je darno; za to maja so domjace džěla a rjad w domje zastaracž. Dalsche je zhonicž we wudawatni „Serbskich Nowinow“ w Maćičnym domje.

Čištčej Šmolercjec knižiczišćeruje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katholfski Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihaŕni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Vudomy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinye.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 43.

22. oktobra 1898.

Lětnik 36.

Radwořtska cyrkej.

Někotry króć je hižo „Kath. Posol“ spominal na tule najnowšihu cyrkej w našej lubej serbskej Lužicy, lěta dolho tež za nju hromadził a dary kwitował a tež dženska to hišće rad čini, hdyž jeno so jomu něšto džakow-
nomu kwitowanju posćića. Bohužel je pak so darniwa ruka za tónle rjany
dom Boži w serbskim kraju jara zahe zawrjela, mënjo, hdyž je natwarjenty,
je tež zaplacený. Tola k poslednišomuh je hišće khetro daleko. Wjele
je drje so za tule cyrkej hižo woprowało, a je to zawěšće džaka hódna pomoc,
ale wo zaplacenju cyrkwje z tym njemóže so ani rěčec. Nětko so hižo
jěduace lět hromadži a mnozy su zawěro bohace dawali, ale kelko hišće
jich je, kotřiž samo tule cyrkej nětko drje z wjeselošću wužiwaja, ale něšto za
nju woprowač, to je jim njemóžne, abo snadž su jónu něotre hrivny dali,
a sebi mysla, zo su z tym položcu cyrkwje natwarili. Někotryžkuli so tež
bojesche, zo mohlo so pschewjele nawdacz, a sebi pschewjele zhonicež, kelko dha
je so nahromadžilo, tomu móže džěn so tež wola stacz, a snadž to pomha
hišće toho abo tamnoho pohnuć, zo smilnu ruku wotewri. A sčto nětko cyrkej
do cyła plaći — tež to so hodži nimale z wěstošću woblicizež, haczeunjež
hišće wschitko dočónčene njeje. Nahromadžilo je so hač kónc lěta 1897
w Radwořtu a pschez „Kath. Posol“ (sčtož bu wot redakcije do Radwořta
wotedate — něotre wjetše dary su so hnydom wyschnošči pschepodate)
34,167 hrivnow, k tomu pschindže hišće zawostajenstwo † Pětra Rņečerja
z Radwořta na 20,000 hrivnow, a zawostajenstwo † Madleny Jakubascho-
weje ze Stróžiščja na 14,800 hrivnow. K tomu plaći nětko hišće
wofada na amortisaciju 40,000 hrivnow, a duchowna wyschnošči je dyrbjala
hišće pschipožezčiz 80,000 hrivnow. Z toho móže so pōznac, zo cyrkej
na 188,000 hrivnow do hromady plaći, wschitko licžene, faž tu hotowe

stoji; ale wězo zabycěz njesmě so tež na tamne mnohe a wulke darmotne rucźne džela a fóry, kotrež buchu wot wošadnych a tež někotrych cuzych dofonjane. Wědźimy pak tu tež z toho, zo nahromadźena summa njeje tak pschyměrna, kaž inadž sebi někotryžkuli mysleše a so bojeshe. Mimo toho je zaji wězo najwjacy dawane wot wošadnych samych, z druhich wošadow namakamy tu jeno tam a jem nadobnišehoho dobroczela. Ze so potajkim mnohim jeno zdalo, zo mohło so pschewjele nahromadźić, a je to tež tohodla woczi činiło, dokelž je so trochu spěšahnje hromadźilo, a wosebje tež drje je to z pschicžinu, dokelž mnozy pschecy zabudu, zo hriwny hromadźachmy a nic tolerje, t. r. w hriwnach wozjewjachmy, mjez tym zo so to w zańdzenych časach po tolerjach stawajše a tam 100 toleř tež wjetšchu haru njenacžini hač něšto 100 hriwnow. Bornojo daram za Bacžowšku cyrkej zo tohodla njemóžemy runač, hdyž bě so hač do januara 1897 110,000 hriwnow nahromadźilo a tu pola naš 34,000 hriwnow, a jeli zo tamnej dvě wjetškej zawostajenštwje sobulicžimy, 68,000 hriwnow, a w Bacžonju njeje tež hišćeže twarški dolh zaplacczny. Tež bjez džywa, zo Radwořta cyrkej dyrbi tojšhto wjacj placzič, dokelž je tola nimale jónu tak wulka a ma pschez 1000 městnow k jedženju a hišćeže rjane rumy, jeli budže trjeba, za pschichod. Najte wopory je pak Radwořta wošada hižo pschinješla a hišćeže pschinješe, pokazuja spomnjene licžby a tež tamne džela, kotrež njejsu w licžbach woznamjenjene.

Wulfotny wopor pak je tež pschinješla duchowna wyschnosć z pschewzacžom tannych pobrachowacych 80,000 hriwnow na amortisaciju na 40 lět, sčtož lětnje na 4000 hriwnow wučini; a k tomu ma tudomna cyrkwina pokladnica jeno 1200 hriwnow lětnje pschinowchomacž. Wězo pak je to tež zaji nahladny dawk za cyrkej, kotraž zamóženja nima. Zohorunja je tež w cyrkwi pschecy hišćeže něštožkuli docžinič a zarjadowacž, tak zo je tu hišćeže mnoha podpjera trěbna. Duchowna wyschnosć je drje potajila, zo ma so k tomu na dujomaj kermušce wosebity cyrkwiny wopor sšadowacž, ale je to porno lětnym wudawkam tola mała pomoc. (Zoni n. psch. nahromadži so kermušku 130 hriwnow.) Najwjetšchi džak je zawěčeže Radwořta wošada duchowneje wyschnosćzi dołžna za tak wulfomyšny wopor, džakownosć tež wschitkim, kotřiž su ju w tymle waznym a wulfotnym štuťku cyrkwoje-twara podpjerali. Wošadni sami džěn z najwjetšehoho džela činja, sčtož zamóža. Lětnje placži wošada 2000 hriwnow na jednotki a po hłowach — a tu haće budže za 40 lět rjec móc: naša cyrkej je zaplaccžena.

Alle pschi tom nezapomnja mnozy tež, so pschecy zaji hišćeže wosebje postaracž za porjeńščenje (wuhotowanjo) hižo samo na sebi rjanoho domu Božoho. Na dnju poswjecženja abo konsekracije lěta 1896 bě cyrkej tola hišćeže jara sčpatnje wupyšchena. W běhu dweju lět, kelko je so tu zaji pscheměnilo! Z Drježdžan doštachmy rjane ruby na wulki woltař wot wudoweje Bušchoweje, rjane canki zhotowi k tomu por knježnow. Druhe ruby na wšče woltaře dari dobroczywa Radwořta hořpiza, rjane canki zhotowi k tym wustojna tudomna sčwalca, a druge z rjanym wuschwanym czerwjentym pišmom (serbskim) buchu zhotowjene pola sotrow Šianderec w Ravensburg-u. Šwójby Šantuschec w Radworju, Bronju a Drježdžanach darichu kraju wěcznu lampu z mosaza a derje pozlaccžanu. R. a C. z Šhelna darichstaj jandželkaj za procesiony. Něšto zemřeta Marja Rjehorkowa ze Štróžišćez a dari rjany ze serbskim napismom wuschwany wopravjeński rub. Knjež direktor

Grólmus a swójsa Koelicec z Lipska a Winarjec z Kamjenej darichu postawu swj. Boščjana, a wulkej swěcźnikaj na tónsamy wołtať dari zafy Marja Scžapanka z Radworja; dobrocźelka z Radworja postliczi rjany dar za bratski wołtať smjertneje styknošče a wulkej swěcźnikaj na tón wołtať dari knjez wučet a organist Šcholta w Radworju. Sobu-
stawy III. rjadu swj. Franciska nawdachu postawje swj. Franciska a swj. Hilžbjety na Boščjanowym wołtarju a k tomu tež swěcźnikaj. A k Božim službam dari k poswjeczenju cyrkwje Radwojska dobrocźelka krasne misale (kithi za Božu mschu). Knjez wučet Zmij ze swojej mlodej mandželstej poswjeczi jako krasny dar rjane židžane běle ryzwo, a Wiklawšch Wólman z Łuha ze swojej njewjestu zmuži so na nowe njebjesa (Waldachin) za Bože Čželo, a pschepoda tež wot herbow po njeboh Juriju Rychčerju z Łuha 300 hriwnow, mjez tym zo Jan Guda z Dalic rjane židžane sijalkowe ryzwo dari. Tak widžimy, zo mnozy so hiščeže prócuja, pschecy a bóle wudojpołnjecž pychu našchoho domu Božoho a swjatnicu kralowny najswjeczišchoho Róžarija. Samo spěwařske towarštwu „Meja“, kaž so prócuje porjeńšicž Bože služby z rjanym spěwom, tak woprjuje čžisty wunošch swojich swjedzenjow za powjetšchenjo piščeželow.

Tuž najwutrobnišči džak a „zaplačž Bóh tón Knjez“ wšchěm dobrocželam našchoho domu Božoho, a njech tež w pschichodže hiščeže cyle njewolowknje darniwoscž a woporniwoscž za tule rjanu pychu Serbsteje Łužicy a tónle hnadowny templ Maczerje Božeje. Spominajmy na njón pschi wjesolych swjedzenjach, kaž samo pschi zrudnych podešdženjach, a Bože žohnowanjo zawěčeje njewuwojtanje. Njedajmy so zamylieč, byrnjež nam druhdy do wuschow šchepotali abo wołali: za cyrkej njetrjeba so hromadžieč, wšchaj k cyrkej natwarjena. Na to njetrjeba drje so wjacny ani słowa žhubieč. — Bóh pať pohnuj wutroby k dalschim skutkam miłoscže nad joho domom a spožčž tež skutkownu luboscž k swjatnicy kralowny najswjeczišchoho Róžarija.

—r.

Dobry hoščjenc.

Džesch-li w Londonje, w najwjetšchim měšče cyloho swěta, wot Bishopsgate horje na Artillery Lane, namakajšch tam na prawu ruku spodžiwny hoščjenc. Zwonka na kžěži njeje ničžo wosebite. Wysche duri stoji napisane „Williams“. Tež nutška z woprědka ničžo njewšchědne njewidžišch. Ale šy-li přeni karancžk žworčžil a sebi druhu kazajšch, potom počžnjiesch so džiwacž. Pincžnik so čži mjenujcy staji a njeporjedži čži nihdy na nihdy hiščeže karancžk piwa. A hóršchijšch-li so na to, pokazajšch na sežěnu, na kotrečž sežehowace pschepod-
pišma čžitajšch, kotrež w tutym hoščjencu plačža:

1. Šchtóž je škurjenty, njedóstanje ničžo, njech je tu wón samlutki abo we wjesolym towarštwje.
2. Ženje nima so jenotliwym wosobam abo cylym towarštwam wjacny džyli jónu poslužecž, khibajšch zo su so z najmjeńšcha na pol hodžiny wotšafili.
3. Ženje nima so wjacny džyli nopych wina, abo karancžk piwa, abo šchleńečžtu palenca nadobojenej wosobje podacž.
4. Šchtóž pschejara wóške řečži abo njepšchistojnje powěda, abo z cyła so njezadžerži, kaž so sluscha, njedóstanje ničžo.
5. Kuricž njemě so tu ženje a na žane waschnjo.

Spody stoji pschipsjane: „Dofelž mam jako hoščzencať prawo, hoščzenc sebi po swojich zasjadach zarjadowacž, njemdžu na žane waschujo pschidacž, zo bychu so w mojim hoščzencu tele pschedpsijma pschěstupile. Tohodla proschu kóždoho, kiž pschedpsijma njecha wobkedžbowacž, zo by druge hoščzency wopytowal.“

Najspodzjwniše pak je, zo je, kaž so powěda, tónle hoščzenc jara derje wopytanj. Schkoda, zo njeje w Serbach tajkich hoščzencow — a tajkich hoščzi! . . .

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Wysofodostojny knjez Herman Blumentritt je minjenu njedželu czežy sfhorjel. Po wušudže lěkarja běšče dla krawjenja płucow strach tak wulki, zo fhory hiščeže tónjamy džěń popołdnju swjate sakramenty dósta. W tydženju je so fhory knjez zas trochu porjedžił, tak zo so nahlj strach zda wotwobročeny byčž. Poručamy wječezěščzenoho knjeza pobožnym modlitwam.

3 Budyšcina. Tudonne katholicke towařstwo žónskich mějesche minjenu njedželu založenstki swjedžen. Duchowny pschedstojet towařstwa, k. schol. Skala, wotewri bórzy po 4 hodžinach zhromadžiznu, kotraž bě šalu katholickeje towařstwy hač na poslednje měřno napjelniła, powita hoščzi, mjěz kotrymiž běchu tudowni k. duchowni, a sobustawy a pofaza na nadawki a zaměr towařstwa, kotrež nětko hižo 14 lět w měsčje ze wschm žohuowanjom sftuknje. W tutej rěči a w sežehowacej lětnej rozprawje pschedstojicžerki towařstwa, tyšcherjoweje Schmidtoweje, spominajše so z wulkej czežju na njeboh seniora monsignore Kluczanka, kotryž je jako protektor towařstwa jomu pschecy pschihileny był. Potom sežehowachu žiwj wobraz swjatu Hilžbjetu z rózowym džiwom pschedstajacy a wschelate pschednoschki, mjěz kotrymiž so wojebje „towařstwowe poseđženjo“ wuznamjenjese. Posledniše bě žortuivje wobdžělany namjet, kať mohlo so towařstwo z nowymi a mlodymi sobustawami zastaracž. Towařstwo ma w tu fhwilu nimalo 100 sobustawow. Kaž z rozprawj pschedstojicžerki zhonichny, je so w dokonjanym lěče nimalo 200 hriwnow na chlěb a khudyh wudało, něhdže 150 hriwnow na druge běžne podpjerj. K tomu hiščeže pschistupi hodowne wobradženjo, kotrež tež na 150 hriwnow wučžini. Za tajke wobradženjo lětuschich hób so na tutej zhromadžiznje kaž druge lěta sšadowasche a wunjese sšlad 135 hriwnow.

3 Budyšcina. Wječor psched swj. Michałom wotbu so w tudonnej tšelećni koncert, kaž hižo pisachmy. Nasche koncerty su swjedženje wjesela a radošče — a zawěšče: tež na tutym koncerče bě wulka radošč — nad wotewrjenjom přěnjoho džěla Serbskoho Macžicžneho Domu. Hdy bychtaj nasche lubowanaj Smoleť a Hórnik hiščeže žiwaj bytoj: wonaj bychtaj so z nami wjeselětoj bytoj a so radowalěj, zo je so sšončnje raznje pschitrocžilo k džětu, kotrež je z nowa narodžene Serbstwo pschihotowalo 50 lět. Z njemałym jebjezapřěčjom a z wutrajnosčju železnej su w duchu swojich wučerjow mlodži Serbja postupowali a rjany sšutt dokonjeli. Nětko mamy sšončnje cžiščežerčnju, wulku a swětku, nětko mamy rjany mušej a knihownuju, hđžež so serbske knihi, wot najstarišchich časow sem, hdyž buchju serbske knihi cžiščežane, khowaju, hđžež budža tež nasche narodne drařty a wscho, sšytož nas psched susodom wuznamjenja, wustajane — a přjedy mějachmy

zašo jenož fut — abo lěpje: škoro ničžo; pšchetož wulka wjetšichina našchich pokladow bě Bóh wě hdže po měježe a po kraju na hospodže. Nětko mamy, za tón čas wězo jenož poloju — ale tola hižo poloju, doštwjunocho domu, za kotryž jo njetrjebamy hańbowacž — a přjedy mějachmy štaru třežu, kotraž bě nam Serbam njebeba a našchomu hłownomu městej Budyschinej wobida. Tohodla našcha radošč. — Našcha radošč je wschat čzim wjetscha, dokelž smy pšchewědčeni, zo dołho z poloju njewostanjemy, ale bórzy džělo dokónčimy. Hač do rózka dyrbiny twar zehnacž, a to šterje lěpje; cyły dom chcemy, nic čžwak, cyłe džělo je hotowe džělo — tak rěči hospodač pšchi swojim burškim džěle, tak rěčimy my pšchi džěle, k spomoženju cyłoho naroda založenym. Waschn frej, wajsche džěči, lubi staršchi, budže Bóh luby šknjez jebi něhdy wot was žadacž, hač seže je k dobromu wjedli. — Was wschitkich pak, lubi Serbja, cyły serbski lud, budže Bóh jebi něhdy wot wajschich wučerjow a duchownych, kotřiž su waschi powołani wodžerjo, žadacž, hač su was k dobromu wjedli a staru serbsku narodnošč a nabožnošč wam zdžerželi. Toho su jebi waschi wodžerjo derje wědomi. Tohodla pišaju wam woni darmo do serbskich časopisow, tohodla wopruija so woni za was, wopruija za was wjac, hač móžče wy jebi pšchedštajicž — a tohodla twarja za was tež Serbski Maczicžny Dom. A wy jich škutk wocyli podpjeracž? Škutk mužow, kotřiž takle z wami mjenja? Woni wam njezakazaja, wo wajsche Bože domy so staracž — ne, prošcha was wo to, pohonjeju was k tomu. Ale woni chcedža wot was tež, něščto za Maczicžny Dom mēcz; pšchetož tež z tym so w Serbach Bože kralesstwo twari.

3 cyłoho swěta.

Saška. Toho Maještosč kral Albert je w tydšle dnach w Subertusburgu pšchewywal. Přync Friedrich August a jeho mandželka Louisa štaj so na někotre nježěle do Zendželškeje podalož.

Němska. Najwážnišche prašchenjo našchoho časa je tak mjenowane socialne prašchenjo, to rěka prašchenjo: šchto ma so čžinicž, zo by so spokojnošč a derjeměčžo do wschěch woršchtow wosebje džělawoho luda wróčžilo. Zedny z najprěnich w němskim kraju je so z tutym prašchenjom a z wotmoženjom na nje zabjeral šlawny biskop Ketteler. So pšchewědčiwšchi, zo ma tu cyrkej wažne šlowo šobu rěčecž, štaji wón hižo lěta 1869 na konferency biskopow we Šuldze namjet, zo by so pšchichodnje pšchi wufublanju duchownych we filozofiji a dušchipastřěstwjie wosebje tež na socialne prašchenjo džinawa. Tež porucžowasche wón pomocne šředki tym duchownym, kotřiž chcyli wosebježe džělaczěriše prašchenjo študowacž a so pučžujcy wo špomoznoščzi wschelatornych socialnych wustawow pšchepožacž. Krašnje započate džělo kulturkampf škazy. Mjez tym zo jo katolsky duchowni po štach wotšadžachu a do jaštwu zarječrachu, množachu so powalešcy socialdemokracza w hrobžbnej mērije. Wo šbónčženym hłownym kulturkampfe jo katoliskojo z hiščeje wjetšej horliwosčeju socialnoho džěla jachu. Zo bychu wuspěšnišcho škutkowali, založichu ludowe towarštwu, kotrež ma džensa pšechz 180,000 šobustawow. A tele towarštwu zarjadowa tak mjenowanu „pučžowacu ludowu wyšoku šchulu“ z tym, zo w lěče 1892 do M. Šladbacha 13 wučenyh knježich pšcheprošy, kotřiž tam wot 20.—30. septembra socialne prašchenjo ze stejniščeža katolskeje wěry wobšwětlachu. Na 600 mužy, z wjetscha duchownych, na tele časowe a wustojne

rozvucžowanja posłuchachu, zo bychu potom domach po jich zasadach k spomoženju srěnjoho a džělawoho stawa skutkowali. Wot spomnjenoho lěta je so ludowe towarštwó potom kóždoletnje wo tajšu „šhulu“ postaralo a ju pak do toho pak do tamnoho měšta powołało. Lěta běšhe w minjenych dnach město Straßburg hospodowať tajšoho wucženiščeža. Wšhez 1200 „wucžomcow“ běšhe so pschizjewilo. Nic jenož duchowni, ale tež rěčny, nowinarjo, rjemjeslnicy, haj samo cuzowěriwi sledowachu z wulkej kedžbnošču wuložowanjam pschednoščowacnych a nasrěbachu sebi z nich nic jenož nowych wědomošči, ale tež noweje lubošče a zahorjenošče za džěło k polěpschenju wobštojnoščow mjez šchěrofkimi woršchtami ludu.

— MACHENŠKE biskopštwó, kotrež bu 1821 zběhnjene, ma so z nowa založič, zo by so hobriša Rólnjanška dišcefa pomjenšchila. Zuta liczi mjenujcy w 858 farach 2,200,000 katholicow. To je za jenoho biskopa, byrnjež tež dwēju swjećaceju biskopow k štronje měł, pschewjele. W MACHENJE wobštoji hiščeže pschi starošlawny domje kollegiatny kapitul z probštom, ze 6 wopravitnymi a 4 čestnymi kanoufikami a ze 6 wikarami. Po nowšich powěščach pak je založenjo MACHENŠOHO biskopštwó dotal hiščeže bóle dobre pschěčžo hač wucžinjena wěc.

— DA šhlnoho a horcoho wětra, „širokko“ mjenowanoho, je so kejžorowa kóž „Sohenzollern“ wo džěń zapozdžila, a kejžor tak město 17. halke 18. t. m. do Konstantinopla dojeł. Tu bu wot sultana šamoho a wot wulkeje šly ludu šwjatocěnje powitany. Po drohach wot pschistawa hač do Yildiz-kiošta stojachu wojacy wšchěch regimentow w cyle nowych uniformach paradu. Wědma běšhe so sultan wot kejžoršciju Majestoščow, jeju do krasnje pschihotowanoho wobhydlenja domjedšchi, rozžohnował, pothmatašchtaj wonaj sultana w jeho bydlenju postromič. Popoldnju wopyta kejžor němsku šhulu a wječor bě šwjatocěna hoščina. Pschi tej njewunjese pak so žana šlawá, dofelž sultan jako turka wina pieč nješmě, šhiba jako lékařštwó!

— KAŽ so psiche, je Gustav-Wdolfowe towarštwó kejžorej 36,000 hr. dało na twar drugeje ewangelskeje cyrkwyje w Seruzalemje. Dofelž pak tam wšcho hromadže žauych 400 protestantow njeje, zda so nam to tola trochu — nje-tribawšiche.

TURKOWŠTA. Kaž bě italska wyschnošč psched pschilhadom kejžora Wilhelma do Wenatow (Wenediga) mnohich podhladnych čžłowjekow na šhwilu do kódy tykta, zo njebychu kejžora wohladali a trjebaj na žle myšlicžki pschilšchli, tak je tež turkowska wyschnošč w Konstantinoplu čžinila. Na 100 ludži, kotrymž prawje njewěri, je zawrjela a 9 podhladnych Němcow z kraja wupokazala. Zo tajša wobhladnivošč njetrebowšcha njeje, widžimy z wotkrytoho komplota w Alexandriji. Tam je policija 15 anarchištow lepila, kotřiž běchu so pschilšchali, němskoho kejžora a kejžorku morič. Šwój nješkutk čychu w Kairu wuwješč a to z pomocu bombow. Zhoniwšchi pak, zo kejžor do Egipšowskeje njepšhińdže, pscheměnichu šwój wotpohlad a čychu so ze štrasčnymaj bombomaj do měšta Saffa podáč a wot tam do Seruzalema, zo bychu šwjecžrozšhwacej bombje pschi šwjecženju Žbóžnikoweje cyrkwyje do kejžora a kejžorki čžili. Wo wuslědženjo tohole štrasčnoho anarchištiskoho hněžda ma pjećža italski konšulat w Alexandriji najwjetšchu zaslužbu. Wóh šchitaj nam kejžora!

ŠRETA. Mjez tym zo sultan doma z němskim kejžorom pschěčelštwó wobnowja, dyci so na Šrecže psched druhimi europiškimi wulkomocami šhilečž.

Wšchě jeho próstwy a zapjeranja běchu podarmo. Njeseň ani džej dlěje swojich wojačow w fšchesczanskiich městach woštajic, hačž běchu jomu wulkomocy poštajike. Tohodla turkowscy wojacy hižo kretu wopušcζεjeja.

Šhinša. Pšchecy hišcζεe nihto z wěstoscζu njewě, šchto je so z wotšadzenym fejžorom štalo, hačž je hišcζεe žiwy abo nic. Němski, jendželški a japanški wupóšłanc podarmo jo pola kuježerstwa w Pekingu na fejžora naprašujaja. Ze jo jim wotmoškowało, zo mlody fejžor w małym domečtu pšchi fejžorčnym hrodže na smjereč šhoru leži. Do toho domu nihto njeseň. Zo bychy Eropjenjej w Pekingu pšched nashlunošcζemi šchitani byli, su so wóndano wotdžele europiškeho wojerstwa do tutoho města podali, njenujey 30 kozakojo, 36 ruscy namóčnicy z dwěmaj kanonomaj, 30 němscy a 25 jendželscy namóčnicy. Pšchi jich nutšcζεehnjenu bě jo pšchěz 15,000 wčizpnych Šhinjanow zběžalo, kotřiž rozdajiwšchi hubu změrom na cuzych wojačow hladachu.

Afrika. Pšchi marokkanskiich brjohach běchu móřscy rubježnicy italskim a portugiškim šóžam škodny naczinili. Spomnjenej štataj žadašchtaj došcζčinjenje, kotrež je so jimaj nětko tež dóštalo. Štalskomu wupóšłancej wupłaczi Marokko 150,000 a portugalskomu 200,000 frankow. W někotrych krajinach Marokkšcζεe su njeměcy wudyrile. Zež pšchecζiwo abbešinskomu negušej je so jedyn podcζišnjeny šplah zběhnył, a je neguš 40,000 muži pšchecζiwo zběžarjam póšłal.

Amerika. W šchpaništo-amerikanskej wójnje je 2910 Američjanow woštalo. Z nich pak je pječa jenož 325 w bitwach panyło. Wšchitecy družy su na žótku šhorosčž wumřeli.

— W provincy Minnesota běchu so Indianojo pšchecζiwo Američjanam pozběhnyli. General Barton, pšchecζiwo nim wupóšłany, štržbi jo jich mocy a telegrafowasche do Washingtona po šhwatnu pomoc. Tola njebě toho trjeba. Po přenjej zražcy z wójskom špóznachu Indianojo swoju njemóc. Wupóšłanychu tohodla nad swojimi štatofami běle šhorhoje jako znamjo podacζa, abo rozcžěčachu do lěšow. Z amerikanskiich wojačow buchy w zběžku 7 morjeni a 16 ranjeni. Zběžt wujasnija so z tym, zo běchu šebi amerikanscy zastojnicy hrube njesprawnošcζεe mjez czerwjuenožakami dowolili. Z toho widžimy, zo bychy Američjenjej lěpje cζinili, hdy bychy radšcho pšched swojimi duržemi mjekli, hačž zo Šchpaničjanam hrubošcζεe pšchecζiwo podcζišnjenyh ludam wumjetnija, kaž na Šrubje.

— Čłowjeka, kotryž bě loni přášidenta uruguayškeje republiki ščoncował, su ščoncζnje zasudžili, ale jenož k ščinaczeletnomu jasťwu. Po tamnych zakonjach je 18lětně jasťwo najcζεłžcζεe šhóstanjo za njekymanika, kotryž z politiškich pšchicζinow přášidenta zamorduje. Zrudne zakonje!

Awstralša. Na šupach Nowych Šebriidach su so domowódni pšchecζiwo cuzym zapšchihahali. Šóžž pod němskej šhorhoju płowacu napadnywšchi su nje-krasnicy wšchitkich bělych ščoncowali a šchtyrjoch zežrali. Zo by tychle ludžizracčkow pokšostal, je so němski pancernik „Salke“ k nim na pučž podal.

Wšchecζizny.

* Napoleon I. mějesche jónu něšchto jara wažne z wofobnej zemjanskej knjenju porěcζεč, a dofelž ju doma njenadenóže, pytašche a namafa ju w cyrkwi. Džěšcζεe w runym měře k njej a zarěcζa hnydom na nju. Knjenji pak wza fejžora za ruku a rjekny: „W cyrkwi njeseň k tomu, zo bychmy wo šwětnych

wěcach jednali, ale zo bychmy Božu mschu slyšeli; tuž budže lěpje, zo so poklujecie a so tež modlicie.“ Napominany poklujny so kejzor wopravdže a slyšecyše Božu mschu hač do kónca. Po Božej mschi wopušecyšich taj cyrkej a wonka rjekny jej, schtow chcyšce jej rjec. Mjez druhim praji jej tež tole: „Moja knjeni, tajka uabožnošc, kajaž je Wascha, ta je hódna, zo cykeje swobody nabožništwa wužiwa. Lubju Wam, zo tule swobodu dam.“

(Tabernakel-Wacht.)

* Filip II., španijlki kral, dohlada so, hdyž bě na Božej mschi, dwēju dwórškej knězow, kotraž cych čas swjatoho wopora hromadže schukotajstaj. Wustupujo z kapale rjekny jimaj kral: „Slychitaj wój takle Božu mschu? Njepokazajtaj so ženje wjacny na mojim dworje!“ Tute jeničke słowo trjedji jeju kaž błysk. Sednu zemře za dwaj dnjej, a druhj bu zamhlyny. Raf mnohim mohło so to tež džensa štač, njeby-li Bóh tak dolhomyslny a smilny był!

(L.-W.)

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1898: k. 615. J. U. z M.

NB. Prosimy wo dobročiwe zapłaćenjo zastatych přinoškow, tež z prjedawšich lět.

Za cyrkej, šulu a faru w Lubiju: Njemjen. z měsčanskeje wosady k česći swj. Antonia 7 hr.

Za kerchow w Lubiju: z Nowoslic 4 hr.

Za katolsku polěpšernju: Marija Mikławškowa ze Šunowa 3 hr., A. G. 10 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3675 hr. 14 pj. Dale dariehu: Radwoška Płatowa Komisija: „Wón je mi to wróco dał“ 40 pj., wuwikowane 10 pj. — hromadže 50 pj.; Delanska Patentna Komisija 1 hr., Kukowsey kermušnicy 1 hr. 40 pj., M. Š. 2 hr.

Zapłać Bóh wšém dobročerjam!

Bellestristiski wotrjad Mačicy Serbskeje

so přichodnu srjedu, 26. oktobra, w „Lišěj Jamje“ pola Dietrichow w Budyšinje k posedženju zeńdže. Započatk w 5 hodž. — I. Powitanjo přez předsydu. II. Přednošk wo nadawkach wotrjada. III. Rozmoŕta wo přednošku, namjety. — Serbskich spisowacelow a wšitkich přečelow našoho pismownstwa k tutomu posedženju lubje přepróšuje

předsydstwo.

K wobkedźbowanju.

Dokelž bywam ze wšelakich stron prašany, k čomu po prawom so póstowe znamki (marki), wote mnje hromadźene, trjebaja, a dokelž maja mnozy w tom nastupanju jara mylnje napohlady, wozjewjam wšém, kotřiž so za wěc zajimuja, zo so štempowane znamki jenož k hromadženju kupuja. Čim žadniše znamki su, čím wjacny so za nje plaći. Kaž je časčišo z kwitowanja w „Pósle“ widžec było, sym hižo šwarny pjenjecz ze starych znamkow za dobre wěcy wuwikował. Něhdžežkuli maće hišće w kašćikach stare listy téacy. Wupytajće je, a nałožće stare znamki na kuwertach, wobalkach a dopisnicach abo khartach na dobry skutk. Njewutrňhajće pak znamki, ale wostajće wobalki a karty radšo cyłe, dokelž je znamka z kuwertom wjacny hódna. Přijimam wšě znamki a nałožu wunošk z nich po wašim přecu.

J. Lukaš, tachantski služownik.

Dobry płat za čjorny pjezl je ležo wostał. Móže so zašy dóstacž w pjekafni Wilhelma Gutšchi w Budyšinje na mjasowym torhošcju.

Čištcej Smolertec knižničecy w Mačićnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
stany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Gudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 44.

29. oktobra 1898.

Lětnik 36.

Lubosć maczersta.

Wón bě so dlit. Džesacž lět běšchtaj swojej, po džesacž lětach hatke dósta so jimaj toho, šchož je mandželskimaj najwjetšcha radošć: džěježa, syna. Daloko a schěroko nětko zbožownišchoho nana njeběše, ani zbožowniščeje maczerje, dnžli běšchtaj wonaj. Tak wulke bě wjeselo nad pozdže rodženym přenjorodženym.

Młody nan bě, ze wšy so do měšta sczahnynwšchi, zasjojnik w železařni, wona, joho žona, tohorunja złota njewješta njeběše byla a so prosće z nim žiwješe. Ale wo swojim džěježu mějeschaj wobaj cžłowjekaj wulke myšle. W tym wulke dary spja — šcho wě, šcho z njoho budže! Wšchě jeju myšle na njoho džěchu, wšchě jeju słowa běchu: „Zurk! Masch Zurk“. (Tak běšchtaj swojoho syna po njebohim džědu polšchězić dałoj.) Mały Zurk pak rosczeše, běše mudry a jezna bórzy, zo je wón króna we swójbje, zo je nanaj a maczeri nad złoto drohi.

Hdyž bě Zurij wjetšči, na pjenjezy njehladašchtaj. Za šchtyrejoch džělašchtaj, zo byšchtaj Zurija něšcho hódne mohłoj nawuczić dacž, a wón so něhdy lěpje měl, hač wonaj. Tohodla jomu nowu šuknju kupišchtaj a joho na schulu póksašchtaj. Schowašchtaj sebi nadžiju, zo wón, hdyž budžetaj šupraj a šhoraj, jimaj wotruna — a zo slóncu synowskeje lubosće přechetrašni šmerti jeju starych lět, hdyž jimaj zeńdu.

Zeju nadžija so prawa bjež zdasche; pschetož Zurij běše jara wobdarjeny, pilny a wutrajny — wšchitcy wučerjo joho šhwalachu.

Tak docpě Zurij wosmnacze lět. A tehdom, hdyž dha na prozy swojeje noweje dróhi stojěše, swojoho pomolanja — so něšcho šta, šchož wšchě nadžije podry a podłama. Młodženc pschińdže do njedobrych towaršchow, nawuczi so do pieža a do šhartow — a so do »laženja« da.

Podarmo nan swarjesche, podarmo macz profschesche: dróha sfaženja je schěrota dróha, wona z hory do doła wisa, a z rědka na njej zastacza bywa, zabymšchi hagle nawróta.

W jenej čzornej hodžinje so mlody Surij w čzetnjach zawi a padny. Wina, kotruž mlodostna lohka mysl na njoho nawala, bě čzežka a hanubna; mlodženc so woczonomaj staricheju sřhowa — čzetnywšchi do Ameriki.

Wbohaj, wubželanaj starichej běschtaj nětko zasy samotnaj, bjez džěšca, kaž psched dwaceći lětami. Senož raina bě mjez tym jeju wutrobje pschibyla, rana, kotraž uježijesche. Tuta rana žerjesche so do žra nanowych kočzi, hotujcy joho do rowa.

Al lědom bě so lěto z lětom zetkało — tu nan zemrě. Wjele nocow bě njespal — nětko jomu Bóh dolhu dobru nóc wobradži. Šdyž pať joho na marach widžachu, so w joho woblicju čzežka starosč rňlowasche. To běche starosč wo lubu mandželstu, prózdnu woštajenu, bjeze šředkow, bjez pjenjez. Surijowa schula bě wschitko zjědla. Z tej starosču na zmoršcženym čzole so Mjehořk do kascheja položicž da — w njewysokej starobje 50 lět.

Mjehořkowa wschať tohodla ujezadwěloma; wona bě hiščeze pschi mocach, a dšstawšchi džělo, džělajche wjele. Haj, wona někotry pjenježť hiščeze zahospodari — te pjenježti na swojoho syna řhowasche . . .

O lubosč macžeršta, kak sy nadobna a swjata! Zawěrnó, ty sy poklad, kotryž je wbohe čzłowještvo sebi wřhowało z raja do tutoho řhlzow doła! Čherub z pčonjenitnym mjeczom w dirjach ř rajej stojesche, ale tutón poklad je našcha pramacž z paradiza sobu wzała, lubosč macžerštu!

Lěta so minychu, wo Suriju powěšče njedóndže. Ale joho macž kručže wěrjesche, zo Surij něhdy so wróčzi — řnadž řhory a řhudy; ale to wadžicž njebudže. Šokoj a pomoc pscheco a kóždy čas namafa we wutrobje, kotraž je za njoho řtajnje bila a najřwěrnjšcho bila.

* * *

„Řěččeze z prawdu, řnjez řekar! Mje wschať njezmylicze, dokelž čznu, zo řm řmjertna!“

Tak profschesche stara žona, z wčosami běhymi kaž řněh. Wona ležesche na řlomje w řhudej komorcy pod řrywom, řřěschne cyhele na nju řhladachu, a wěřit ze řchřabami řrubje za njej řahajche. Ta žona běche Mjehořkowa. Staroba bě ju zlemila, řtarosč a řtyřtanjo wo zřhubjenoho řyna běschtaj jej řněha na řłowu napřošchitój. Mjehořkowa bě so dnrhjala džěla wzdacž, a dokelž jeje doma uochcychu žiwicž, bě do wulřkoho měřta čřahnyła. Tu woczakowasche nětko řmjercž w řyđlenju najřřhudsřich.

Řnjez řekar pschi jeje řožu stojesche, řokojejo ju. Bě to dořny muž: „Mjeřtrachujesche řo, luba čzeta, wřcho budže řěpje.“

„Řěpje řrje — ale řđže? Řrajčeze mi tola, řnjez řekar — budže to řmjercž? Řjeznajesche mje? Ta stara žona řo řmjercže njeřřóžu.“

„Wř řmy wschitcy w rucy Řnjeza!“ řnjez řekar řhutnje wotmołwi. Šokom pať řtarosčiwje doda: „Řimacže řha niřoho, čzeta, džěčzi, pschiwuznyř?“

Wčde woblicžo řčju pschelecza. „Řě, niřoho, řnjez řektor“, řřěny čřišche. „Wř řo řara wo mije řtaracže — ččecže řha mi hiščeze řenu lubosč řčžnicž? Řřošchu, dšndžče do Řipowesje řařy — do řłóřchtra — njeznajesče tam řnjeza Benedikta? Řjeřněče jomu, zo byř řada z nim porččžala.“

„Budźcie hjez staroscje, cžeta!“ praji knjez lětar. „Knjeza Benedikta znaju a hnydom ł njomu pojedu. Dajće dha sebi pokoj a njepowědajće wjacu!“ Njehołtec macz ze zymicu tšhepotasche, dych wótse khodzjesche, na cžole jej krjepy wstawachu. A bólnje za knjezom lětarjom so wusmėwajcy, zdychny pšchi sebi:

„Wbohi cžłowjef — wón by mi rad pomhał, ale njemózesche. A rada tež wumru — jenož mój syn, mój Surij — hdy bych tu toho měła . . .“

*
*
*

Pater Benedikt doma njebě. Město njoho do khudnišcheje cžatańnje kšobchtra pšchypadnje drubi mnich pšchińdže — mlody muž, kotrohož knjez lětar hiščeje ženje njebě widžał. Z joho hluboŕeju cžorneju woczow cžidki styf hladasche, a z joho wysokeho cžola so brózdžički wuhibowachu, kotrež bě howrjenjo žiwjenja na nim naryšowało. Mlody mnich lětarcej powě, zo je Franciskan a zo je hagle njedawno z Ameriki pšchijěl. Šdyž swoje naležnosće wobstara, so hnydom zasj do Ameriki wróczi. Džensa pak chce rad patera Benedikta zastacž, je-li trjeba. Patera Benedikta su drubdže powołali, ani so njewě, budže-li do wječzora domoj.

„To tola božedla pójeje, dostojny knjeze! — moja khora mrěje, ičtů wě, hacž wječzora docžaka. Wona niŕoho na swěće nima a rada by hiščeje ze swojim špowědnym wótcom porěčžala. Podajće so tam za njoho. Za pjecž minutow tam budźecze.“

Šdyž bě wscho pšchihotowane, zawoła lětar na pohoncža: Karlowa hasa cžiško 5 — a khudy Franciskan ze zwótkom w lětarjowym wozu jědžesche. W mansardže (podkrywnej istwicžcy), w kotrež khora ležesche, so mlhy nazymiškeho popołdnja šchěrjachu.

Šdyž bě khora wobstarana a měšchnik hižo wotkhadzjesche, so nimowólnje joho woczi z jejnymaj zetkašchtaj. Wón zašta a wona pšchikwuhwšchi jomu, rjetny: „Dostojny knjeze — prošču was, pšchihydźće so hiščeje raz ke mni — prošču, prawje bližko: mi je tak cžežko.“

„Knjez lětar je so mje prjedy prašchał, nimam-li džěczi. A wotmołwach: nimam. Ale to wěno njeje: mam šyna.“

Z tutymi słowami so starušcke woblicžo khoreje nahle wujasni, jeje woczi špodžiwny blyščež napjelni.

„Wón bě naju jenicžke džěcžo“, pokračowasche, „naju najwjetšche bohatswo — wscho smój za tutoho jenicžkeho cžiniŕoj, špytaŕoj. Surij bě naju šlónco, naju žiwjenjo.“

Staruščka pozasła, špominanjow móc ju pšchemó. Wulka šylza so po blědym licu kulí — kaž we šnje stara Njehołtowa do cžmy hladasche. Sej so wo cžajach džijesche, hdyž mějesche Surka hiščeje na klinje, cžištoho, njewinowatoho. A nowa šylza so jej wuroni.

Bo šhwili Njehołtowa pokračowasche:

„Ach, hdyž wy šče, wy złote cžasy, hdyž bě naju Surk hiščeje naju! Kralej nješmój joho kónny zawidžaloj, ja a našch Pétr — a we wschej khudobje smój bohatschej byŕoj, dyžli najbohatschi šwěta: wschako Surka mějach-moj. Ale zbožo je njewobštajne, a tež naju zbožo so rozdrjebi, kaž hdyž z faranom na kamjeri narazjšch. Surij namaž njewumrě, wošta žiwu; ale to bě hórje, hacž zo by wumrěl byl: na pučž hřeščinŕow so zabkudži.“ — —

Khora wodychowasche dale cžežo, a torhanje powědasche za šhwilu dale:

„Wón z kraja czékasche ... nicžo wjacy wo nim njeslyjachachmoj ... Mój muž so do rowa položicž da ... mje samu woštajuwšchi. Zónu, jónu jenož w tym cyłym čašu ani powěsčž wo tym pschińdže, kotrohož sym pod wutrobu nosyła. Niasch wuj so z Ameriki wróćesche, běšche joho widžal: Zlě so jomu wjedže, nuz a je joho wupschimala. — Wisach dha jomu, proščach, zo by k maczeri pschischol, wotmokwy wschaf njeđóštach. — A tola rěcži ke mni hlós, zo je Surij hiščeže žiwý ... A ja lěto čžafam a džeń, zo isčezžu k maczeri zasý namaka ... Tola Bóh je hinať judžil.“

Zasý khora womjelný, nowe mocy zberajcy. Guzy mnich pak, kotryž bě z měrom pschi ložu sedžal, so nadobo zatorhny, a pschikrywšchi wocži z dlónjow maj, poskuchasche, ischto starušcha hiščeže praji:

„Nadžija mje hylujesche, zo mój syn mi wocži zańdželi. Bóh je hinať judžil. Za khuda wacžta mórrotacž njebdni ... Wy pak, dostojny kuježe, prošču was, slubeče mi — zo chceče za nim sledžicž, a by-li Bóh dať, zo joho wusledžicže hdže — daječe jomu moje maczerěske požohnowanjo ... a daječe jomu, ... ischtož sym nahospodarila ... te něfotre krosche, ... tam w kšhini w pschilopku leži 45 toleri ... Te sym sebi wufhowala ... z dželom wo dujo a w nocy, ... te njech ju jomu ... Wón je čezěcy zhrěščil ... ale mój syn wón je, ... wón je hluboku ranu ... dyril mojej wutrobje, ... ale ... maczerěska wutroba ... wschitko ... wodawa, ... a lubosčž maczerěska ... nihdy njezhnje ... nihdy!“

A stýknýwšchi rucy, khora wocži zańdželi a z hubu mifasche, kaž by so modliła.

Mnich a běchu słowa mrějaceje dživuje pohnuće; žiły na čžole jomu naběhowachu, wutrobnu čejšche so z kleriki wudobhečž, tak mójnje wutroba bijesche. Mnich so do předka uahili, zo by jej do wocžow widžal.

Dživua mysl bě w nim zefhadžala. Somu tež nadpadny, kať ta khora němečžinu lama. To Němka njebē, to dže bē Serbowka a joho ...

„Macži, njeby so namaj serbski lěpše powědało ...?“ —

Wo tych słowach daloki mnich na ložo padny, a mrějaca macž zawrē kručže do swojeju dlónjow drohn hlówu, najdróžšchu hlówu swojoho syna. Wón bē ju póżnať, wona joho póżnať.

Kaž by nahle slóncu zaswěcžilo, so hiščeže raz jeje čžolo rozjajni, hiščeže raz so jeje wocži wotewrišchtej, a zwjadkej hubje poslednje wokoščenjo na drohe čžolo slóćžičtej, na čžolo zhubjenoho syna, zasý namakanoho.

„Ach, mój najlubšchi Surijo!“

Směrki zložichu so na jeje wuhajlacej wocži, wobkachu ze ischlewjerjom jeje hlówa a hlówa syna, kotryž bē byl zhubjený — ale zasý so namakať. —

Młody mnich je so samý wječžor shdnył a list pišal — do Ameriki. Sam tam wjacý ischol njeje, ale wostal, hdžež je wutroba maczerje doplakała. Tam, w tym mješe je wón wostal, tam je wón k jeje rowčžkej khodžil a rozpominať, ischto to je: lubosčž maczerěska.

D. E. A.

3 Suzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** Kunjz senior Blumentritt so z Boha zasý porjedža, tak zo móže kóždy džeń na něfotre hodžiny stawacž.

— Belletristický wotrjad Macžich Serbskeje mješesche minjenu srjedu posjedženjo pod wjedženjom kujeza pschěshdy tachantškoho kapitulara Zuscžan-

škoho. W posjedzenju, kotrež bē derje wopytane, poda knjez kaplan Audricki jara dokladny a wustojny pschedomščk wo serbskim pišmowstwie, wosebje belletriji abo rjanopišmowstwie. W sečehowacej rozmožkwe wuradžowachu so pucze, na kotrychž mohlo so w serbskim pišmowstwie za lud bóle pokročowacž.

— Nasch wjelezaslužbny hłowny expeditor knjez Jakub Wjenka, inšpektor a fakristan tachantškeje cyrkwe tudy, a joho česťna mandželšfa Hertarodž. Welšec z Kulowa swjeczeštaj 28. oktobra swój slěborny kwas. Z mnohich strow so powšchittkownje česťezemaj mandželštimaj wutrobne zbožopschecza a wšchelate česťne dary dōstachu. Hižo wjac hacž dwaceći lēt je knjez Wjenka hłowny expeditor „Katholšfoko Bosola“, a joho knj. mandželšfa joho w mnohim džěle za nasch časopis iwěru podpjera. Nedakcija jimaj z džakownym pschjipōznačom jeju mnohich zaslužbow pscheje wutrobnje: „Mnohe lēta!“

— „Katholški Bosol“ pschjineje w swojim 33. čjile nastawf: Wo P. Wehingerowej wojadže wužadnych w Wirnje. Tōnsamy zdžěli, zo je mjez druhimi sotrami so tež knježna Hana Brylec ze Stareje Cyhelnicy na pucž do Zindškeje podala. Tola našcha krajanka njeje hiščeje pola wužadnych w Mandalay; njedawno pošla mjennicy swojim swōjbnyim (pschjwuznym) list z Roma. Tuztōn list wopšhija sečehowacu radostnu powěšć: „Njezamozu wam swoje nje-wuprajomne zbožo wopisacž, kotrež je mi Bōh luby Knjez džensa, njedželu 9. winowca, spōžćil: Někto šym sotra swj. Franciška, zdrafčena pod swjatocžnymi wobryadami, noschu krajuu bělu draštu franciškanšfoko sotrowšfoko rjada, a šchtož je moja najwjetšcha zbožownosć: na tutym radostnym duju šym so pošwecžila a zwěrowala swojomu njebjeskomu nawoženju! Prajeje mi, mohla jnadž k swojim 26. narodninam krajšišchi dar wot luboho Bōha dōstacž, hacž šym jōn dōstala? Nihdy nie! Brylec Hany někto wjacj njeje, rěkam sotra Marija Aloisija. Daj twojomu džěsežu, droha macželka, macželne požohnowanjo, a wy wšchitcy moji lubi, zabudžče a wodajeje wšchitko, z čjiniž je šhdyžkuli Wascha Hana Was žrudžila! W swojich modlitwach žwoštanu z Wami zjednocžena na štajne. Do pobožnych pacžeri wšchitkich znatych a pschecželow poruča so sotra swjatoho Franciška Marija Aloisija“.

Wortlecžanške zjednocženštwō žiwoho rōžowca so zbožownje rozwinwa, horliwje a woporniwje mjedžene wot wšchorodženeju hrabincow Moniki ze Stolberg a Terezy z Hoenšbroech. Lēšfa je wuroštko na mōdbny rōžowy pjenč z 15 rōžemi, to je z 15×15 abo z 225 šobustawami, kotriž wšchědnje pjatnace psalteri wuspěwaja. Tola woni njedebja jenož z krasnje wonjacyimi rōžemi nutrneje modlitwy njebjeski trōn kralowny swj. rōžowca, ale ze swojimi mēšacžnymi šcherpjatkami pschjipěwaja tež k wšchelakim dobrym štukam. Tak je pobožne zjednocženštwō lēšfa wěnowalo 30 hrjwnow na nowy woltar do Khrōšćanškeje cyrkwe, 20 hr. za Lubijšku šchulu a 20 hr. za polčpšchěrnju w Šcherachowje. Nimo toho dōstawaju tež tu a tam wješni a wokolnu šhudži pjeněžne dary z joho pokladnicy. Njech kščeje dale šobustawam k wužitku a druhim k pschiladdej!

3 cyloho swěta.

Sašfa. Kral a kralowa a prync Jurij su so pōšidželu do Sibyllenorta podali.

— Bierlingowa zwonoliješnja w Drježdžanach, z kotrejež su tež Kalbicžanške, Radwoške a Lubijške zwony wušchle, swjeczešche wōndanjo swōj

50létny jubilej. Za poslednje 15 lét je wona za 190 cyrkwjow 570 zwonow lała, kotrež hromadže 8000 centnarjow waža.

Pruska. Wólby do sejma su so večora započale. Wone rozeznawaja so křetko wot wólbow do kejzorstwowoho sejma. Róždy woleť praji njenujcy ertnje mjeno toho, kotrohož chce za wólbnoho muža měcz. A wólbní mužojo hatle wola potom zapóslanca. Na kóžde 250 duschi ma so jedyn wólbný muž wolicz. Gmejny, kotrež zauych 750 duschi njelicža so z druhimi k jenomu prawólbnomu wokrjesej (Urwahlbezirk) hromadu czjnu. Žadyn prawólbny wokrjes pak njesmě wjac hač 1750 duschi licicz. Tohodla so wjetsche wsy a města do wjacý prawokrjesow džela. Wolicz směl w prawokrjesu kóždy samostatny Prusa, kotryž je 24 lét stary a kotryž křudobueje podpjeru njewužiwa. Tosamo placži wo wólbnym mužu, kotryž dyrbi do prawokrjesa sľushecž. Prawólbna (Urwahl) měwa so w tšjoch rjadownjach abo klasach, a to tak, zo w kóždym prawokrjesu kóžda rjadownja hromadže tšeczínu dawkow (Grund-, Gewerbe- a Einkommensteuer) cyľoho prawokrjesa placži. Šdžez potajkim wjele bohacžkow hromadže bydli, móže so stacz, zo někotři z nich nic wjacý w přenjec, ale w drugej, haj samo w tšeczej rjadowni wola. Tak na pschiklad sľuscheja w 52. Barlinskim prawokrjesu do přenjeje rjadownje czi, kotřiž lětneje z najmjensha 59,000 hr. dawkow placža, do drugeje, kotřiž mjenje hač 59,000 hr., ale wjacý hač 18,850 hr. placža, a do tšeczjeje wšchity w tamnym prawokrjesu bydlacy, kotřiž su „křudšchi“. K nim sľuscha potajkim tež hiščeže někotryžkuliz bohacžk, kaž kejzorstwowý kancler wjerčy Hohenlohe, ministraj Thielen a Schönstädt, statnaj sekretaraj Bülow a Posadowisły, wjerčy Radziwill a dr. Podobnje ma w Róluje kardinal Kremenc tež w tšeczej rjadowni wolicz, do kotrejež tež czi sľuscheja, kotřiž zauych dawkow njeplacža. W Sakskej, kotraž je bolužel swoje stare dobre wólbné prawo po pruskim muštreje pschetworika, tajey křudasojo z cyľa wolicz njesmědža. Tež so w rozdzelenju wolerjow cyle po Pruskej njezložuje, tak zo pola nas žadyn minister w 3. rjadowni wolicz njetrejeba. Tola to tež žana schfoda byla njeby. Pschetoz runje po pruskim waschnju je móžno, zo w křudych wobwodach tež tajcy do drugeje a přenjeje rjadownje pschidnu, kotřiž w Sakskej do tšeczjeje sľuscheja. W 210. Berlinskim wokrjesu na pschiklad hižo z 12 hr. lětneho dawka w 2. rjadowni wolicš. Tuž hiščeže so nam pruski sľystem lěpschi zda, hač nasch. Wjele hódnej pak žadyn njejsťaj. Zapóslancow ma pruski sejm 433, kotřiž so na pjeć lét wola. Za čas wuradžowanjow w komorje dóstawa kóždy z nich na džej 15 hrinow.

— Šižo žašy je jedyn němski biskop nahle zemřel: biskop dr. Bernard ¹rg z Osnabrücka, rodženy 1821, běšče so na pučž do Roma podal, Št. 1. wot němskich biskopow, hdyž zadžewani njejsy, kóžde pjeć lét žada, kaž so to w tšej wo dišecach rozprawu podali. Zo joho pučžowanjo pschezo bychu ban. 2. by, je po pučžu w Lipsku, we Winje a w Wenatfach wjacý jara napinało nj. Pschi tymle wotpoczowanju w Wenatfach pak 20. oktobra dnow wotpoczował. nocy wot Božeye ručki zajaty zemřel. Za 16 lét popoldnju sľhorje a w 30. dušchpastřstwa w Osnabrückškej dišecy je sebi swojoho horliwoho wyschšcho, 4. dobył. Cyľa dišecja, samo druhowěrniwi su libošcz wěrniwych we wulkej měři. Wóndželu so joho czelo do Osnabrücka hľuboko zrudženi nad joho smjerežu. i. p. pschijweje a bu tam sľjedu křowane. K. 1. jeje pjećža za druhu nowu cyrkęj, — Dar Gustav-Wólfšfokoho towarštwu n. 1. To so sťerje da. Pschetoz, ale za ewangelsku faru w Jeruzalemje postajeny.

hdyž tudyženja pisachmy, zo je w Seruzalemje lědy na 400 Lutherfich, smy tu liczbu hiščeje pschewysofo wzali. Wěšty Böttcher, kotryž je wjacy měšacow w Seruzalemje byl, pišče, zo k noweje ewangelstej cyrkwi žanych 100 dušćiczkow šlushečej njebudže. Tuž změja čzi, kotřiž z nich kemschi pónbža, tola w jenej cyrkwi cyle derje ruma dolež.

Awstria. Druhi zjězd katholicow Delnjorakusfich zeńdže so 29. a 30. novembra we Winje.

— Młody lěkar Müller, kotryž je loni z wulkej wustojnosću w indiskim měšće Bombay štraschnu khorosć, mór mjenowanu, studował, je nětko doma sam na nju šchorjel a — wumřel. Lěkar bě swój staw hnydom spóznał a žadašče za swjatymi sakramentami. Dofelž chcyšče duchowny tež hiščeje družich doma wobstaracž, njejmědžšče k njomu nutš. Pščež wofno wotwujaza jeho wot hrěchow a swjate woblatko poda w korporalu zawalene pšchez poštužowacu miłosćiwu sotru khoromu, kotryž je pšched woczomaj duchownoho z hubu z korporala wza a wuži. W tu khwilu je 7 wosobow we Winje na mór šchorjelo. Su kručje wot swěta wotdželene a tež miłosćiwne sotry z nimi, kotrež jim pošlužuja. Dwaj duchownaj staj so dobrowólnje za dospołne dušćipastyršćstwo šchorjenych zamokwiloj.

Rom. Pšchijawšchi wóndanjo pšchez 100 katholicow z Sendželskeje spominasče swjaty wótc na to, kač je pšched 54 lětami, hdyž běšče nuncinš w Brűjsselu, London wopytał a wot kralowny Viktorije jara pšhecželnje pšchijaty byl. Tež rěčesče wo swojim poslednim pastyrškim lišče na jendželski narod a wupraji nadžiju, zo so tam kšchecžanska wěnosć džej a bóle wobkručzi a rozšchěri.

— Nastupnik wotwołanoho němškoho wupóšlanca v. Wulowa bndže swobodny knjez v. Rotenhan.

Francóžka. Lědma je so komora zapóšlacow zeschla a hižo je Brissou ze swojimi ministrami woteńcž dyrbjal. W Parizu dónbže pšchi powšchitkownym rozchorjenju Drenfusowoho procesa dla tu a tam k horcym pukam, zo dyrbjachu wojacy zakročicž.

Ruska je khinske město Nincžwang wobšadžila a tak nětko cylu Man-žursku provincu wobknježa. Po poručnosći khinskeje kejžorki khinske wójsko pšched ruskim čjekny. Na Nincžwang běšče so Sendželska hižo dawno namerila. Nětk je jej Ruska rjany časťku pšched nosom wotšchlapla.

Kreta. Po wotkhadže turkowskich wojakow z kšchecžanskich městow wotšadža wulkomocy turkowskich zastojnikow. Wychu-li so spjecžowacž chcyli, do wjedu jich z mocu na lódz a z nej do Turkowskeje. Wulkomocy maja nětkole 14,000 wojakow na Krecze.

Turkowska. Němski kejžor je so ze swojeje mandželskeje po rjenje pšchewyženych dnjach 22. okt. popołdnju z Konstantinopla do Slubjenoho kraja pobał, ze sultanom so nanajwutrobnišcho rozžohnowanšchi. Konstantinoplej je kejžor studžej, sultanej žloty kij a wjele družich wěcow daril. Sultan pak pocžesčej kejžora z wosobnym turkowskim tefakom, drohotnym wobrazom a družimi darami, a kejžorku z naschijnej puchy, kotraž je na million frankow hódna. Njeje dwěla, zo z wopytom kejžora Wilhelma w Konstantinoplu němski wliw w Turkowskeje hiščeje na mocy pšchizowmje a zo wosebje němška industrija a pšchepustwo z toho swój wužitk pocžehnjetej. Hač tež kšchecžanstwo? — Kejžor je ze swojeje mandželskeje zbožownje z lódzu do pšchistawa Haifa dojel; wot tam dojedže z wozom džens hač do Seruzalema.

Khinfla. Bo tom, hač su europsky wojacy — tež francóžsky a italsky namórnicy su jo nětko tam pósłali — do Pekinga začahnyli, su sebi wupóklancy wulkomocow tola stónožnje pschisťup ke kejžorej wunuczili. Tuž je nětko wěšte, zo młody kejžor njeje mrtwy, ani fhorj, jenož trochu slabj. Z tym, zo khinfla wuschynosež mudawasche, zo je czežy fhorj, chynsche bjez dwěla swět na jeho gwałtownu smjercž pschisťotowacž. Tola tomu su europske mocy nětko zadžiwale. Kejžorowa macž chce na město wotšadzenoho kejžora 13lětnoho pryncu na trón sadžicž, zo by tať sama hiščeje prawje dolho knježicž mohla. To pak budže jo jej nětko czežy čžinicž.

Naležnosće našoho towarštwu.

Sobustawy na lěto 1898: k. 616. 617. z Khrósćic: kapłan Jurij Hejduška, Hana Słodnikowa, 618. Jakub Kocor z Noweje Wjeski, 619. Jakub Pečka z Hórkow.

Sobustawy na lěto 1897: k. 785. kapłan Jurij Hejduška z Khrósćic, 786. Jakub Kocor z Noweje Wjeski.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali: Hižo často njemjenowana z Radworja 6 hr., tohorunja njemjenowana dobročerkka z Radworja 150 hr., knjez P. Alexander z klóštra Marij-neje Hwězdy 1 hr. 20 pj., wunošk wot swjećatkow, spěw. tow. „Meja“ w Radworju čisty wanošk swjedenja (za pišćeće) 30 hr.

Za cyrkej, šulu a faru w Lubiju: Sobustawy žiwoho rózowca z Worklee 20 hr., sobustawy žiwoho rózowca z Budyšina 11 hr. 20 pj.

Za katholsku polěpšerňu: Sobustawy žiwoho rózowca we Workleacach 20 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3680 hr. 4 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 1 hr., „Růže Sušilova“ literarne towarštwu bohosłowcow w Brnje 22 hr. 77 pj., stary „čichi“ Rozkolnikam zaprě 45 pj., młody „čichi“ na kermuši nadrě 20 pj., „Rozkolnicy“ 5 hr. 38 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerkam!

Za terciarow: Zemrěł je bratr Franc Salesius Diebiš z Frankensteinu R. i. p.

Sobustawy bratštwu „Sězujoweje Wutrobje“ a „Zapochłštwu modlenja“ maja swoje dobre skutki a modlitwy w měsacu **novembri** Bohu wopromacž: „**Za spěchowanjo lubožeje ke khudym.**“

Mój starostliwy a horeclubowany nan

Mikławš Wjesela z Lišeje Hory

je štwórtk 27. oktobra rano w 7 hodž. po dlějšej khorosći, wobstarany ze swj. sakramentami a podaty do Božeje wole, w Reichenawje zemrěł a budže pónđzelu 31. oktobra rano w 9 hodž. tam khowany.

Pobožnym modlitwam joho dušu poruča

Michał Wjesela, farar,
w mjenje zrudnych zawostajenych.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicejach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósée
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki płaći so wot
małoho ryneca 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawaný wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 45.

5. novembra 1898.

Lětnik 36.

3 pučowanjskoho dženika.

Wot „Města“ do Wina.

W čizkej wjesy doma lubi hižo drěmaja, a sonežk wo našim dźělenju jim w myslach hraje. W „Měsće“ halle swjaty wječor zwoni, pozdže wischa, tola nic k měrej. Čzřjody, kiž džens, njedzela wječor, po wulicach khwataja, njejedzbuja na khutny zynk; nic z pobožnej modlitwu, nic z nutrynym pozdychnjenjom jomu wotmokwejo; ně, holt a hole žortowanjo je wothłós na wječorowy postrow ze swjatoho Pětroweje wěže.

Wěch doma swoje powołanje starosće do brěmjeschka zwjazal a je na plót powisny, potom sebi pučowanjski waczoł na khribjet a kij do rukow wzał, swojim lubym wutrobne „Boženje“ prajił a nětko k „Městej“ khwatam. Tež mi džens njejiwa nócny wotpocziuk. Spěwam z hlubokimi začužemi „Zandžel Knjeza“. Zawdawam sebi z lubym wujom a wjelewoženym pscheczelom ruku na zhromadne pučowanjo do dalokeje cuzby. Nastupimy puč; čzah so pohibuje; jenohłósny je našch pozdych: „W Božim mjenje“.

Čuze zynki mi hižo napischeczo klineža, hdyž doma w Serbach lubi sebi spar z woczi trěja. Slěborne Lobjo hraje mi k nohomaj z křóstatymi zmo- hami a w nich wotblyschězujaja (wotščinujaja) so hory, kotrež su pak zelenu draštu dymjachych schmrětow, buřow a akacijow woblecžene, pak derje z winom wob- sadžane. W pruhach rańschoho slónczka zybola so na jich wječschkach horde hrody, abo jich prastare rozpadanki powuczeja z wyskofsčje dele wo zachodnosčji wschěch krafnosčow. W dolinach pak wupschestrěwaja so daloke zahony ze žitom a wowsjom, kotrež plody so pod dolhimi allejemi slowězinow psched palacym slóncem khowaja. Tak twochnu mi Loviřica a Witoměricy („čžěski raj“), a hižo khwaja wysoke nahle skaliska wokolo Roudnicy. Wórzy pak wotewri so nowy plódný doł, hdyž so cokrnicaj, jeczmej a khmjel wosebje derje radža,

kotruž ma pschpódda swojoho Mjelnik-stoho wina dla pola mnohich dobre mjeno. Mjez tym hacž tón abo tamny hjšcheže so po tak drohotnym léfaštwje wobližuje, pschbližuje so starošlawna Praha. Tu pak nimam džensa byčža, a tak ježčhuje na jeje „witaj“ moje špěchne „božemje“ Dale Prahi wotewri so bórzy daloka plódna rušina, kotruž psched Brnom morawške hory zašy a zašy přelujaj, tak zo dyrbi železnica tak rjec po runym kraju pschez dwanaćže tunelow pschejěčž. Krasne léšy pschiferywaj horj, a bohacži knjezojo a zemjenjo dobywajaj z nich nowe pjenježne poklady abo zabawjeja so w nich pschi bohatej hoštwje. Nášcha Sakša ma tu wosebje dobre mjeno, dokelž po jeje wustojnym pschikladže je tamnišče hajništwo zložene. — Psched Brnom hjšcheže wopytamj „macochu“. Džacy pučujaj kóždolětnje do léša mjez Blanskom a Sloupom, zo bychj sebi džiwny špad tamnjeje krajiny wobhladali. Macocha je wulkotne, nahle hješdno wošrjedž horojteje krajiny, 140 metrow hluboče a horka pschez ščtyri fórcy we woblahu. Sečženy tutoho škalnoho líka šu pak cyle runje špadowace abo vertikalne, pak nahle zlehnjene, pak z nich kamjeniščeža džiwje so pschifšileja. Dno wobstoji z dweju hlubokeju hatow, kotrežž runje tak hluboka rěka zjednocža. Šdyž do hróžbnjeje hlubiny hladam, dopominjam so, kač wona kóždolětnje šwoje wopory žada. Stupi-li ščtý nimo, je bježe wščeje šmilnošče zhubjenny; ale mnozy, kotřiž maja žiwjenjo šyte, tež ze šamomordarštwom tu špěchnu šmjerečž pytaja; poč kroczele pschez ščlahi, a macocha mori wěčeže. Mje žyma woběhuje, tuž škwatam wošfal po rjanymch pošppanych sežžakch a hladkich pučžikach pschez čžichi lěš k štaciji, zo bych do bliškoho Brna šamoho doječ po měčžanškich promenadach dundajoj, mi macocha štajnje myšle mučži, tak zo lědma na twarjenja a na ludži abo na ščto druge fedžbujaj. Tu wubudži mje kruty postrow: Na ždar! Pohladnu, a pschede mnu štoji mój luby towaršich, z kotrymž běch na šwjatym Belehradže rjane a duchapólne hodžintj pschebył — mój pschečželny knjez Wincenc Kacek. Wón běšče mi něč wuštojni a šwěrnj wjednik po měčeže Brnje. Tola ččas škwata. Džemoj na dwórniščežo, tam so džělachmoj, tak njerady; wščaf drje so nihdy zašy njewohladamoj.

Dale Brna rozpschestrjewa so daloka rušina. Wješole žorty a njewinowate tryšfi mjez „bratrami“ potupjachu woštudu, doniž njewohladamj hlowne měšto Makuštoho kejžorštwaj

Win.

Win leži w rjanej krajiny, w kotrežž so hory a runiny a wodj derje wotměnjeja. Ščěroka Donawa pscherěžuje wulkotne měšto. Na njej hibaja so njelicžomne kóžže, kotrežž produkty z Asije a wot Čžornoho Morja šem pschivožujaj. Win ma 35 pschedměštow, a do cyła bydli tu 1¼ mill. ludži. Nowozakožene džěle měšta pokazujaj narjenišče twarjenja, hrodam podobne. Wščaf tu bydla najnahladnišchi zemjenjo a najbohacžijšchi pschekupcy cyłoho kejžorštwaj. Tež mnoše druge twarjenja šu wobhladanja hódne a došč hušto cyle wosebite. Najkrajnišchi twar cyłoho měšta pak je cyrkej abo dom šwj. Ščěžěpana. Cyrkej pokazuje wot podnože hacž do poslednjoho wješčha jenož wumještwo; a z wobdžiwanjom woštanje cuzbnik psched hordožnym Božim domom štojo. Še ščžizna, 105 metrow dołha a 70 metrow ščěroka cyrkej. Přědkownja štrona (portal) je 45 metrow ščěroka, pokazuje z bokow wošomróžkatej wěži a mjez nimaj hobrške wrota pod jentym wjelbom a wobliškom, kiž je 11 metrow dołhi, 9 metrow wyšoki a 4 metrow hluboki. Wosebje wulkotna je 137 metrow wyšoka hlowna wěža, kotraž je kač cyły dom z pšěrowca

twarjena; tola ně! njezda so twarjena, ale z kamjenja wurězana a jako jenički cnył tu stajena być. Njeliczomne mjenske wěžički, stolpiki, wokna, wobłuki, wopony a wobrazy porjenschuja twar. Na wěžu wjedže 535 sfhodźencow; přenje 250 k tamnej lawcy, na kotrejž w l. 1683 Stahremberg jo nawalowacych Turkow wobkedźbowasche, kotřiž měštej a křesćanštwjej ze zahubjenjom hrožachu. Na wěži wisaja wulkotne zwoony; mjez nimi najwjetšij je 354 centnarjow czežki a bu z dobytych turkowskich kanonow laty.

Winjan je wjesoly čłowjek, a kaž jo praji najwjeselšiji, hdyž pjenjez nima; ma wosebite měštna, hdžež móže so derje zabawić. Mjez tutymi wuznamjenja jo wulka zahroda „Prater“. Prater leži na kupy wostředž Donawy, a je pak zahroda sama, pak lész, kotryž je z rjanyimi alejemi pscheczehnjeny. Tudy jězdža sta haj tycacy khorjctow, w kotrychž jo Winicy bohaczej pschewožuja. Najwjacy žiwjenja pak je we „Wurstprateru“. Tam stoja khorjctownje, piwowe a winowe forczmy, kuleńje, kelleńje, cyrkusy, karusele a šchtó wě šchtó hewak. Stari a mlodži, nizcy a wysocy, bohaczi a khdži so tu sfhadžuja a po swojim waschnju zabawjeja, je to pijane žiwjenje. Winjan lubuje tež nade wschitko swoje město. Win je joho wjeselo a joho hordosč. Zw by jo tež mi tralo, jenož — kón tu ujechał być. Wě horce popoldnjo, hdyž na njesmilnje wulkim omnibusu na južne dworniščejo jědžech. We wozu jědžachmy na dwacych wošobow. Šchtož konje doczińić njemóžeschtaj, dopomha surowy kšud, a tak khwatasche a poskatowasche wob, zo mohł sebi čłowjek jazyt pschisłnyč. Dopomnich jo na dundaka, kotrohož běsche něhdy serbski stražnik, hdyž so hieža wobarasche, na karje do města dowježł. Tu khwalu jebi tola železnicu, čim bóle, hdyž je tak zajimawa, jako železnica pscheg

Semmering.

Njewěm rjec, šchtó je so mi stało. Wo Winje so mi njestysta; čzohodla nic, to čzi njeptraju; picža njetradam, wschat pscheczel wuj duchnu bleštku kofchi, a by tež mi z njeje bratrowscy popschał; jědže njetrjebam, wschat luby Achmed šwinjace pleco z wótrym nožom majfa a nahladne čzasče wudžěla; zabawnoho towarštwja tež dale Wina njepobradhuje. — Horco pali slóncu. Gladam tu stojo z woknom won. Šchěroko a daloko rozhyty leži pschede mnu wošobny Win. Horde wěže mnohich domow Božich pozběhuja so mjez wobhydenjemi spokoynych a zbožownych ludži k módronu njeju. Młodna, rjenje jo wotmjenjowaca krajina wobdawa runja zelenomu wěncej bohate město.

Moje myslje su khtutne a njesu mje wróčo do zauidženosče, do časow wojowanja křesćanštwja pschecziwo Turkam. Twarjenja, wly zybola so w dalosčej z jainym popoldniškim slóncem, ja pak je widžn w duchu, jako bychu wohnjowe płomjenja z nich sapale; ja křyschu lud k Bohu wo pomoc so wołacz; rucy lamajo čzěłaja wot swojich statokow dale, dale k wjeczoru. Młodna runina zda so mi polna nastajena z wójniskimi štanami a daloko a šchěroko napjelnjena z njepscheczelemi, schamałymi Turkami. Widžn dale w měčeje Winje zaštróženy lud wo Božu smilnosč kleczo prosječ, zmužitoho Stahremberga swojich šwěrych poddatych, swoje šnadne wójsko zahorječ, žony a džěči wójniste džěla dokonječ, njewustawacoho školowěža khornych pokojecz a zemřětych pothowacz. A tamle pschod horizontom kiva hora Kahlenberg. Tam so křesćanške wójsko kleczo na krawny štuff pschihotuje. Wobožny mnich tam wječzi wopor Božeje mschě a sławny Jan Sobieski jomu poslužuje. Njebješi khlěb pošlynja wjednikow a wójsko. Někt žolmi křesćanškim wojakam

njemdrje frej w jich žilach; črjódny a zasy črjódny czahnu kerkusche spěwajo z horj pšhecziwo jurowomu Turcy, do swjateje wójny, k zakitanju drobeje wěry, k wumožanju kšecjezanstwa. A prjedy hacž mucžny džej nad krawnym bitwiječjom so nathili, womjelnje Turka a joho Allah-wolanjo. Ale z tysac a zasy tysac hortow zaklinči za cželacym njepšheczelom: „Wohu kšecjezanow budž cželč, jomu budž džak“. „Te deum.“ „Stawa Sobieskomu, sława Stahremberge!“ Pšheczenošč kšecjezanstich wječchow zlemi w l. 1683 Turkowsku móe na wšče cžasy. Wóh wě, šcho pak běšče joho dobywanjo nam pšhinješo! Snadž milliony a milliony, haj snadž my sami bychmy džejša swjatu katholicu wěru njeznali, hdyž bč tehdom Turka šněl nashchjch wótcow k njewěre nuzowacž. Wohu budž tohodla džak a sławnym dobyčerjam njezachodne wopomnječžo tež po lěttotkach!

Njenadžity ropot mje zbudži. Běchmy na staciju Sloggnitz dojěli. Z nashcho cžaha bu dotalny parokón wupšechujeny a na joho město krótká ale nimo měry šlna lokomotiva wuměnjena. Nětk jědženy do hor. Pšched nami stoja nahle štaliny; je jako dyrbjal cžah do nich založič. Ale wón wije so mjez horami a šunje so pšhez pšcheymł (Engpaß) pola Schottwina do druhich wyschschich horow. A tam zasy so wije jako had pšchecy dale a wysche hacž pšhez pošpjata šta metrow wysoke horje. Lokomotiva šmorczi a forczi, deleka pak šchumi rěka Schwarzá. Pak jědženy po frutym kraju, pak pšhez wjysoke, zawjercžane mosty, pak pod zemju pšhez cžěmne dolhe tunele. Šdyž tajki pšhezwažny twar wobhladni, njewěm šcho mam bóle wobdžiwacž, kšrobkošč abo wutrajnošč cžłowještoho ducha. Zawěro, wulkotna bč myšl genialnoho twarca tuteje wumjelskeje železnicy. A pšchekrašny, hušto pšchekšwatacy je zacžičešč wulkotneje pšchitrody. — Zeleznica pšhejědže pšhez 15 tunelow, kotrež šu docyla 4245 metrow dolhe; jeje mosty abo wiadukty šu wjacy hacž dwójcy tak dolhe a hacž do 46 metrow wjysoke. Pšhez dwě hodžiny daloko zepjera so puež na frute murje, zo so njchy po horje dele wjezl. Tutu železnicu, kotraž je krótkša hacž našča wot Budyhčina do Drježžan, twarjachu 16.000 džělaczerjow pjecž lět dolho a bu za to na 40 millionow hrjwnow wudate. — Pšchi tak zajimawej jědže njepytnych, kak je so cžas minł, a so džiwach, hdyž zhonich, zo šny so na 992 metrow wysoke Semmering šunili. Nětk cžah wodychny. Pšichny holecene šiwaješe lačžnym k porjedženju šchije; hušty šchurčewy lěš pak zadymowasche druhim wofšewjacu wóit. Potom puščeži so cžah na drugej štronje špěšnje po horje dele k staciji Würzburgerlag. Po krótkim pšchetorhjenju dojědžech wječzor hiščeže do městacžka Neubergera.

(Pofracžowanjo.)

3 Ružich a Sakšteje.

Budyhčina. Založeniš swjedžen našcho towarštwá katholicich rjemjeslnych budže so, kaž w prjedawšich lětach, našchu kerkusku njedželu 13. nov. wječzor we 8 hodžinach w našchj towaršchni šwjećič. Wěša budže so tež zasy džiwadło hracž, kotrež hušto tež wjele Serbow rady wopytowasche. Pšchihotowanja šo hižo dlějši cžas štawaju.

3 Madworja. Měšacžnu zhromadžiznu „Katholickeje Bješady“, kotraž šo minjenu njedželu, 30. oktobra, wotměwasche, wopyta nahladna licžba šobuštawow. Šnjež šarat poštrawi pšchitomnych ze znatym katholicim poštrawom, a potom pšchecžita šo protokol. Na to pokazá mjenowanj knjež na wažnišche

wot poslednjeje zhromadźizny sem: na tanmu wulkotnu zhromadźiznu „katholifow cyrkeje Němſkeje“ w Krefeldze a na zajimawe pucžowanjo němſkeho fejžora do Pałäſtinty, a tak wschelato wo tymle pucžowanju čaſajopiſy piſaja. Z fejžorom hižo w duchu pucžuju wza naſ ſčónčnje knjez wučer kantor Scholta ſobu do Triesta, Rijumu, Serajewa, a pokazaja nam najzajimawſhe wěcy a krajiny pſchepucžowanym mějtom a krajow. Hdyž běchmy posledni raz w Gradcu derje wotpocžnyli, móžachmy nětko zaſy pilnje z nim pucžowacž a zabawjachmy ſo na zajimawym pſchednoſchku ſkoro na sedm ſchtwórcž hodžin dołho. Ščónčnje pak dojědžechmy runu smuhu pſchez Wuherſku, Čžěſku zaſy domoj, jebi wjeſele zaſpěwajo*: „Doma, doma rjenje je“. Knjez farač podžakowa ſo knjezje pſchednoſchowarjej za zajimawy pſchednoſchek a „Wjeſada“ ſo pomaku rozbeža.

W Šhróćzicach je pſchitwar nowoho preſbysteria cyrkwoje nětko zezběhany a we zwonkowinych murjach nimale doſonjany. Wajejacž kuſche dny w cyrkwi hiſchčeje piluje džełaja, tola ſo dwěluje, hacž budže móžno, lěſta hiſchčeje cyku cyrkeje dowjelbowacž.

* So rozemi mjelčejo.

3 cyloho ſwěta.

Saſka. Drježdžany pytaja nowoho druhoho měſčzanofnu. Dofelž dobru mzdu płacža — 6 tyſac toler! — njebudža drje dołho pytačž trjebacž.

— Zarjadniſtvo měſta Lipſka mějeſhe loni 23 millionow dołhodow a wudawkow a 14 millionow pſchidawkow. Na ſame ſchule nałožuje lětnje 4½ miliona hriwnow!

— Hódnofež tšěži, pola krajneje wupalenſkeje poſkladnicy (Landesbrandkaſſe) zawěſčennych, wučzinja 5000 millionow hriwnow. W běhu poslednjoho jeničſkeho lěta je ſo za 213 millionow nowych tšěži w Saſkej natwariko!

Němſta. Wulku radoječž je mjez němſtymi katholitami zbudžiko, zo je fejžor němſkomu katholiſkomu towařſtwu Šlubjenoho kraja ležomnofež, „dormition“ mjenowanu, darik, zo by tak, kaž to pſchi tutej ſkladnoſceji ſam wupraji, ſwojim katholiſkim poddanam wopokazmo ſwojeje krajnowótcowſkeje luboſceje podal. Na ležomnofeži „dormition“ je po podawiznach domečk ſtal, w kotrymž je najzbožniſcha knježna Marija wumrěła. Dawno hižo mějachu katholiſkojo horcu žadoječž za tutym měſtom. Pałäſtintſke towařſtvo běſhe ſamo hižo wjetſchi pjenjez zwjedlo, zo by „dormition“ Turkam wotkupiko. Ale njeprawdži ſo to. Ležomnofež je něhdže 2000 lóſnych metrov wulka a leži pſchi tak mjenowanym rowje Davidowym. To je wulki dom, kotryž maja Turkojo za jara ſwjaty, dofelž džen woni Davida jako jenoho ze ſwojich wulkih proſjetow čjeſežuja. W tymle Turkam ſluſchacym domje namataſch tež „coenaculum“, to je ſal, w kotrymž je Šežus najſwjecziſchi ſakrament woltarja žakožik. Do tuteho ſala Turkojo rad niſtomu zaſtupicž njebowola. Ze ſamoho ſuſodſtwa pak nětko ſſcheſčžanam zaſtup wjacj tak čžežki njebudže. Na ležomnofeži „dormition“ natwari ſo katholiſka cyrkej.

— Guſtav-Abdoſowe towařſtvo je w poslednim lěče 2,307,000 hriwnow dołhodow mělo, to je wo 209,000 hr. wjacj, hacž w pſchedkhadžacym lěče. 48 cyrkujow a kapalow, 6 farow a 10 ſchulow je w minjenym lěče dotwariko a 27 cyrkujow, 3 ſchule, 2 wěži a po jenym domje za konfirmadow a

brańchniwych ludźi twaricź zapocząło. Wone ma 45 głownych, 1875 pobocznych a 563 źbustkich towaristwow. Pola nas wotpowjeduje tutomu towaristwu Bonifacijowe towaristwo, kotreź najnaleźnišeho porucžamy.

Pruska. Wunofšt wólbow njeje drje hiščeže wěšty, dofelž ju haśle wólbni mužojo woleni, tola telko móže jo hižo prajicź, zo konserwativni sami knježicź njebudža. Centrum njeje woštabjene. Swobodomyšlni a socialdemokracija jo raduja.

Pólska. Pšchecy rjeńšche kwětki kęžcja na shtomnje nęmsťeje samowólbnošće pšchecžiwjo Polakam. Praji so, zo ma pšchichod, shtobž ma schulu. Tohodla hlada Pruska pšchede wjichim schule mjez Polakami pšcheneńczič. Nic na tym dofej, zo jo do pólskich schulow ruzy nęmsťey wučerjo ježelu, zo jo wučerjam zakazuje, nimo paczerjacych knihi hiščeže pólske knihi cziťacž a k pólskim towaristwam pšchistupowacž, je so wóndano hiščeže pólskim wučerjam w Daucigškim wobwodze zakazalo, ze žonu a džęczyni doma pólski ręcžecž! A dofelž runje wólbny pšched durjemi stojachu, powučzi wjichnowež wučerjow, zo jo njejmędža z tym špolojicž, hdyž w jich wotrejnu pólski a nęmsťi kandidat sebi napšchecžo stojitaj, zo z cyła njerwola, ně, jeli chceđža swoje wučerjstke měštno wobthowacž, dyrbyja na kóždy pad wolieč, a to Němca. To ju nješkychane šurowe kazuje! Najwječyšche kubło, kotrež cžłowjek po wěrje ma, ręcž maczernu, žonje, džęczom rubicž — — tole žwaži sebi hiščeže na šoncju 19. lęńtotka nęmsťa „wzđžłanoječ“ wot pólskich wučerjow žadacž! So jamo wě, zo ju Polacy z tym do sebjeschkitauja nuczeni. Bohu džak, je jich hiščeže telko, zo jo nje- trębaja potęptacž dacž, ale zo móža swojim njepršchecželam hiščeže nohu podstajicž. Nižo ju w rusťej Pólsťej fabrikanczi a pšchekupcy wobzamkli, zo z nęmsťimi fabrikantami sebi hinał hacž pólskej dopišowacž njebudža. Čhec-li potajkim žadyń nęmsťi fabrikant Polakam sčto pšchedacž, dyrbi sebi pólskeho pišarja džeržecž. Stupja-li tu Polacy hromadže kaž jedyn muž, nje- miuje jo jich wšpęcch.

Awštrija. Wórw we Winje jo wjacý njerozšchěrja. Žena wothladowarka je na njón wumęcła, z druhimi pał jo porjedža.

— W Prazy je jo přenja cžęška schula wot „schulskich bratrow“ wote- wriła. Schulscy bratři, wot zbóžneho de la Salle založeni a wošebje w Francúzškej, Belgijškej, Šchpanijškej, Americy a t. d. zbožownje štkufujcy, maja nadawł, džęczi po dobrych zajadach katolskeho kšchecžanstwa rozwucžowacž a za schule kšchecžanskej zmyslenych wučerjow wukublacž. Zawęšće zatežcje z jich pšchichadom do Cžech nowy cžas za cžęške schulstwo, kotrež je w tu šhwilu bjezuabožniške.

Rom. Lęťka je 900lętnę jubilaum, zo je šwjaty Ddilo, abt w kšchętrje Clugny, z pšchichšowanjom a šchwalowanjom šwjatoho wóťca w cykej katolskej cyrkwi wošebite žarowanške šwjatowęnošće za kšhude duške zawjeđł. Tohodla je šwjaty wóťce Leo XIII. wošebite brewe wozjewil a dospołny wotpušł wšchtkim špožęčil, kotřiž w mėšacu oktobru šwjataj šakramentaj potuty a woštarja do- stowuje doštatwšchi tajku cyrkej wopytaja, hdyžč jo jubilej šwjeczi, a tam znate wotpušćne paczerje wšpęcwoja.

Luxemburgiška liczi mjez swojimi wobydlerjami na 40,000 Němcow. Tęczi bęchu jo na wjichnowež wobrocžili z próštwu wo dospołny runopravoječ nęmsťeje ręcž z francúzškej we wšchęcch zjawnych wustawach — ale buchjo wot- potkazani. Z toho je w nęmsťich nowinach wulka hara a hnęwanjo nastalo, w tychšamych nowinach, kotrež doma pšchecžiwjo 3 millionam Polakam dofej

ichezuwacž njemóža a kotrež bychu Čecham najradšeho wocži wudrapali, hdyž chcedža jafo wjetichina wobydlerstwa za sebje rumoprawosč z němškej mjeitichinu! Směch rozomej!

Francozjska ma zasy nowe ministerium, ale k méréj je pucž hiščeže daloki. Dreyfusowy proces je rana, kotraž so jedmicž njeprichestanje, dóniž so mazanosč njewottroni. Talc „mazanosč“ zda so we wěštych francozjskich knihach abo woršychach wulka byčž.

Turkowska. Sultan je sobu najbohatschi muž w Europje. Zoho lud płacži jomu lětnje 20 millionow a nimo toho wotežijnje jomu privatne zamóženjo kóžde lěto 10 millionow danje. Wjetšichinu swojoho zamóženja ma na jendželškich a amerikańskich bankach. Wšchi wšchim swojim bohatstwje pak njeje ani džěn swojoho žiwjenja sebi wěšty. Zohodla ma tež 50 sparnjow, w kotrychž wotměnjejo spi, zo ženje ničto wědžal njeby, w kotrej spi.

Palästina. Pošwjecženjo Wumóžnikoweje cyrkwy w Seruzalemje sta so pónđzelu 31. oktobra pschez kejžora Wilhelma II. tak swjatocznje, hačž to po luthersku móžno je. Na kóncu Božich službow wotežita kejžor wot woltarja rěč abo lěpje přédowanjo, w kotrymž z krajnymi słowami wšchitkich napominasche, kščežanšte žiwjenjo wjesčž, a Boha za cyle kščežanstwo proschěsche, zo by w kščežy runje tak derje kaž na trónje dowěra k Bohu, lubosčž k bližichomu, sežerpuosčž w kšchizkach a wutrajna džělawosčž knježika, a ewangelskej cyrkwi duch měra špožčeny byč.

— Swjatomu wótcy je kejžor z Seruzalema jara wutrobny telegram poštal pschizjewjejo, zo je swojim katholicim poddanam „dormition“ daril. Wamž je so jomu runje tak wutrobnje podžakował.

— Wulkeje horcoty dla njewopytaschtaj Seju kejžorskej Maještosčži Mortwe morjo a Sericho, ale podaschtaj so wutoru na woltjomu horu, do zahrody Gethsemane a do Bethanije. Dženja, sobotu, kejžor Seruzalem zasy wopuščežiči, zo by wot Hajsy wutħadžejo hiščeže Nazareth, Tabor a Tiberias wopnył a so 12. novembra po železnicu do Damasfa pada. 16. novembra nastupi dompučž.

Wšchelčizny.

* Hdyž bě sławny Fenelon, pozdžišchi arcybiskop, hiščeže pola francozjskoho krala Ludwika XIV. předał a jałmožnik, sta so, zo bě jomu njedželu dwórška kapala cyle próždna, tak zo tam ničto njebě. So džiwajo praschěsche so kral, šchto ma to rěčacž? — „Za drje sym trochu wina na tym“, rjekny duchowny, „dofelž sym powědał, zo Wascha Maještosčž džensa ke mšchi njepšchindžecže, zo byščeže widželi, kofsi z Waschich dwórnikow sem kħodža, zo bychu Boha čžežčili, a kofsi jeno k tomu, zo bychu so kralej kšchěžili.“ (T.-W.)

* (Směšchl.) Wyr pschindže do měšta do čžiščežetnje. Wón chce w nowinje wocžiščežecž dacž, zo je jomu bližti wuj wumrěł. Naposledku so prašča: „Šchto dħa budže to płacžicž?“ — „Za kóždy centimeter dasch tolet“, wotmołwi jomu čžiščežet. — „Dħ, tak radšcho wostajčež“, wotmołwi buril, „to njemóžu zapłacžicž. Mój wuj džěn měri wjacħ, dħžli dwaj metraj.“

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kł. 620. kaplan Jakub Bart w Kamjenicach, 621. Michał Čorlich ze Zdzerje, 622. Marija Lebzowa z Konjec, 623. Madlena Cyžowa z Nowoslie, 624. 625. ze Šunowa: Pétr Brězan, Michał Woko, 626. wučer Mikławš

Hajna z Konjec, 627. Pětr Žurk z Łazka, 628. Jakub Čornak z Kosłowa, 629. Marija Rychtarjowa ze Smjerdžaceje, 630. Handrij Khěžka z Róžanta.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 787. Jakab Čornak z Kosłowa, 788. Michał Woko ze Šunowa, 789. Handrij Khěžka z Róžanta, 790. N. N.

Na lěto 1896: kk. 785. N. N., 786. N. N.

Na lěto 1895: kk. 745. N. N., 746. N. N.

Na lěto 1894: kk. 730. N. N., 731. N. N.

Na lěto 1893: k. 717. N. N. z Š. } (prjedy zabyte kwitowanjo).

Na lěto 1892: k. 718. N. N. z Š. }

Dobrowólne dary za towarstwo: Wot zemřětoho sobustawa Mikława Wjesela z Lišeje Hory 3 hr.

Za nowy Mačićny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3709 hr. 84 pj. Dale darichu: Delanska Patentna Komisija 1 hr. 50 pj. (zakomdžene) + 40 pj. + 90 pj. + 1 hr. 80 pj., Marija Lebzowa z Konjec 2 hr., Milčanska Kofejowa Komisija (młyńk Delanskim nadipał, wjerčachmoj »kralowny« a kóždy swoju wuwjerčachmoj, Marija na prawdu hladawši, posledni buket, nic snadź přeposledni? . . . atd.) 5 hr. 77 pj., na Delanec kermušy we Wěteńcy nahromadžene 5 hr., Mikławš Rjelka z Budyšina 1 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobročérjam!

Polu redaktora su po jara poniženych plaćiznach na předaň a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modleřske knihi:

Ročna Swjatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

K wobkedźbowanju.

Dokelž bywam ze wšelakich stron prašany, k čomu po prawom so póstowe znamki (marki), wote mnje hromadžene, trjebaja, a dokelž maja mnozy w tom nastupanju jara mylnje napohlady, wozjewjam wšěm, kotřiž so za wěc zajimuju, zo so štempowane znamki jenož k hromadženju kupuju. Čim žadniše znamki su, čim wjacj so za nje plaći. Kaž je časejšo z kwitowanja w „Pósele“ widzeć było, sym hižo šwarny pjenjenz ze starych znamkow za dobre wěcy wuwikował. Něhdžežkuli maće hišće w kašćikach stare listy téacy. Wupytajće je, a nałožeć stare znamki na kuwertach, wobalkach a dopisnicach abo khartach na dobry skutk. Njewutrihajće pak znamki, ale wostajće wobalki a karty radšo cyłe, dokelž je znamka z kuwertom wjacj hódna. Přijimam wšě znamki a nałožu wunošk z nich po wašim přeu.

J. Lukaš, tachantski služownik.

Zachantstwo

pyta **spuščezomnoho pohoncza** k 1. februarej 1899. Najradšjo tajtoho, kotryž je pola jězdnych služij.

Za wšelakore wopokazma džělbranja při smjerći a pohrjebje mojoho njeboh nana wuprajam z tutym, tež w mjenje druhich zawostajenych, swój najwutrobniji džak.

W Reichenawje, dzeń 1. novembra 1898.

Michał Wjesela, farař.

➡ Džensa je tež „Serbski Hospodar“. ➡

Katolicki Mesnik

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich expedicijach 2 hr.; z křížnym zwjazkom do domu slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće a w knihařni lětnje 2 hr. 60 pj., štwórtlětnje 65 pj. Za nawěštki plaći so wot maľoho ryněka 10 pj.

Sudomy časopis.

Wudawany wot towarštwu ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 46.

12. novembra 1898.

Lětnik 36.

3 pućowanštoho dženíka.

(Pokracožowanjo.)

Wot Neuberga wjedźesche na druhej stronje puć wšch Sztyrke Alpy.

Pućowarjej, kiž je džensa jow a jutse tam, poskiczeja so wschědnje, mohł rjec, stajnje, nowe wobrazy z pschirody a z ludu. Šduž tať rano starišchi loža w Neubergu z wořnom pohladach, wotewri so mi nowy swět, cyle woľebity, cyle cuzy a tola tať witajomny. Psched sobu, po boku, widžach jenož same hory, a mjez nimi sřhowane městacško, cyle bjez towarštwu susodnych wšow a městow, cyle kaž swět sam za so. Byrnjež by drje mi móžno bylo, w tutej samocze hodžiny doľho czišche so rozhladowač, czerjesche mje wczipnosč z hospodliwoho domu a njemóžach doczakač, zo by wóž, kotryž běchmy jebí za pschichodneje dnaj wotnajeli, pschijel. Neuberg leži w doľe. Zady města wije so droha pať niže pať wysche, pschecy mjez horami — 47 kilometrow daloťo (kaž wot nas do Drježdžan). Krajina je tať zajimawa, zo je hižo jeje dla hōdnje, tam dojeć. Droha wije so pschi rěcy Müritz, wopředka po scherschim, dale pať po pschecy wužšchim doľe. K prawicy a ľewicy jimaja Sztyrke Alpy wóczko a mysl. Pať so zwaha pozběhuja, pať jalo nahle seženy blizko k drozy stupaja. Runja hobřskim hōřskim ducham řhowaja so podnohi cyle bělych stalinow do zelenoho ľěsa pschewyřofkich řchmřetow a buřow, mjez tym zo jich žiwot a hlony daloťo a wysoto, tať bñychežate, tať czište, tať njedóťtlíwe k njeby so hordža. Pschi rěcznym brjozy pať witaja nas njeliczomne mľdne kwětki a řódke jahody. W pluskotatej wodže hraja řpěščne psřubni. Samota a cziřchina pohnuwa k cziř křutniřchomu a doľkadniřchomu wobdžiwanju řtwóřby Božeje. Wjez džíwa toľhoda, zo runje ludžo tajřich krajínow swoje nabožne žnyřlenjo a swoju bohobojanoř wobřhowaja a haja, mjez tym zo druzy we

wulskim wobtkhodže swěta tak lohcy na duschi škodu hjeru. Samota je drohotna wěc, a jenož čži wědža sebi ju wažič a ju wužič, kotřiž su jeje škodkošce woptali. A runje we tym leži drje polepsich a dobytk wjesneho žiwjenja.

Bo štyrjoch hodžinach dojedžechmy do Mürzstega, lubozneje wjeski. Kaž hrajki w džěčowej zahrodze, tak stoja rjane běle twarjenja na dalokim zelesnišćezu wo srjedž horow. Pšichi šchwěrczatej rěčcy klepota mlyn. Senož pšechczelne woblicza ludžo tež napscheczo cuzomu potazuja a so tak doměrniwe pojměwkuja, jako škóczko z njebjeskeje mōdriny. Lěny wožiwjeja pšechne formy, horde jelenje, spłóschiwje gemby, džiwje kofosche a pyschne hlucharje. Tu je derje bycz; a tohodla je sebi tež rafuski kejžor tu hrod natwaril. Tu wón kōžde lěto wjacj kōcz ze swojim šwěrnym pšechczelom, najšim lubowanym kralom Albertom, tak radny na czežu a starošć knježenja pozabhywa. Pšichi wjesolej hoitwje wonaj cžko a duschu kruzitaj so noweje mocy w lěkowach lěsach nadobrywataj. Zady Mürzstega wužšchi so dol dale a bóle, tak zo je mjez horami lědma rum za rěcznišćezu. Wot boka schumja tu a tam wodopady z wysoka bele, najšylnički mjez nimi pola „mortweje žony“. Pšched 15 lětami njebě dale Mürzstega hišćezje droha, ale jenož zwažniwa šćezžka. Njeboh rafuska kejžorowa Šilžbjeta w l. 1883 tu jěchajo njezbožownje z konjom do rěki padny. Dwaj džělaczerjej jej ze stracha wupomhašchtaj. W pšichodnym lěće hižo bu tu dobra droha pšchez skały wurubana. Kejžoroweje džowka, Marija Valerija, pak jako pobožny džak pomnik do skały staji, rjany wobraz swj. Surja z wopismom šponujenoho njezboža.

Alpy.

Bo štyrjoch hodžinach dojedžechmy do Freina, lubozneje, mjez horami zakhowaneje wjeski. Dokelž nam a konjomaj trochu w žiwocze mjašnjesche, pozastachmy tu na khwilu. Mjez tym zo so wofschewjachmy, zawjeselowasche so na pštnym plonjeschu njedaloko naš schulsta mladosć. Šdyž so do džěči mēšćez a z nimi rěčez počach, hladachu z boka na mnje cuzbnika. Ale kuraže jim pšchiby, hdyž knjez wučer pšchistupi a cžrjōdku pod šwoje zakitowaniske šchidla wza, t. r. je swojim hrajkam pšchewoštaji, mjez tym zo z nami popowěda. Tež dojedžechmy do wulkoho twarjenja, w kotrymž běšche schula, z dobom pak tež cyrkej, fara, wobhdlenjo wučerja a joho šwōjby a — poš, wšcho pod jenej šěchu. Nadobo pšchibēža hōlčezec, wulku zmijicu na hažy nješo. Wučer da hada dorazycz. Mēnjesche, zo je tu wjele jědojteje žwěciny. Znaja tu šwoje zmijicy, šchēre, cžerwjenkojte a cžorne. Poslednje su najhōrsche a najbōle njemdre.

Frein je wjes z někotrymi wjetschimi a mješchimi burami a z dwěmaj — kōczmōmaj. Hacz stej kōczmje jenož za cuzych, abo hacž tež wjesnjenje jej wopytuja, wo tym so nam ničō njepšcheradži. Zena wjes šama mjenuje so tu w Štyrskich horach „ortschaft“, wjacj tajkich hromadže, 5—6 hodž. wobjimace, rěfaja „amejna“. Wulki bur ma na 100 krumow, 300—400 wowcow a cžrjōdku swini. Škōt pase so wonka; howjadla na horach, wowcy niže delefa a swinje w dole. Škoni tu z wjetscha nimaja.

Dale Freina je lēs dale hušćišchi, a hory šupaja bliže hromadu, tak zo cžmowe kuty nastawaju. Zda so druhdy, zo tu docyla dale njeidže, ale droha wije so mjez horami a so škōcznje zasj wuwije. Zola je hušto tak nahla a kamjenita, zo cžłowjekej jědženjo zaidže. Dele nješodži a nješmē so bjez kolospinadla jědžič, na horu horje pak jachlitaj konje tež z pržbdnym wozom.

Po bokach chdži so z horow wodzicžka dese a so tu a tam do kortow hromadži. Konjej, czerstwoho napoja žadajo, khwatataj w runcj měrje k wodže, k tomu jej pohoneč hiščeže starosečjuwe ponuzuje, rěčjo: „Triant Schimmel, s koošcht ja miisch!“

A z nowa zběha so nahle pucž: jědžemy na Gölker. Hdyž smy tu najwyshe, pozběhuje so wotfal wjerscht horn. Deleka pjchi pucžu pak stoji Boža matra a pod njej tafla. Na njej stoji wopisane, kak bu wjeczor 17. januara 1878 tšinacže ludži pschez lawinu (sněhomu jěp) zasypnjemych a morjenych. Wbozy buch u hakle po dnjach a tydženjach — pschedposledni za 120 dnjow, posledni za 199 dnjow, — pod tajacym sněhom namakani. Hodynu dale Göllera dyrbjachmy na hiščeže nahlišchu horu, na „Kreuzberg“. Tež tu pschetrachmy. A hdyž horje dónđecchmy, a sebi pót wutrcjachmy a so rozhladowachmy, wotewri so nam dalofa runina mjez jeherolimi hórskimi khribjetami. Krafny wobraz, a sředža w nim hnadowne městno

Marijina cala (Mariazell).

Pjchi wěstych pchiležnosčach katoliškoho žiwjenja nastawaja w naschej wutrobje wjesole abo khutne začucza, a to tak hluboko a tak razuje, zo nas chle pschemóžeja, zo nam wschě druhe myšle podušheja, haj zo tak rjec tež čžělije nas nad zemju pozběhuja. Dopominam na „Božu nóc“, „popjelnu sředu“, „matromny tydžen“, „horjestacjo“, swjedžen „Božoho čžěla“ atd. — A kotry Serb njesněl so tež na začucza dopomnicž, kotrež měješe, hdyž z procesionom do naschoho luboho Měžanta khwatashe, a chle do swjatych myšli, do wjesolešče a lubošče ponurjemy, hnadowne městno psched woczomaj, tam jobu zaspěwa: „Tebje my nutrinje witamy!“ Njeje nam tehdom, jafo bychmy hiščeže jšli, ně, potajna nóc, kotriž njemóžemy wopisacž, nas njeje, a jima wschě najche zmysly a wobknježuje najche žadanjo.

Nětk, luby čžitarjo, dži zo mnu w duchu do dalofoho kraja. Sym mjez cuznymi ludžimi, slyšchu cuze zynki, a nětk bližu so sławnej katoliškej swjatnicy. Čžišče khwatam po hasach, hdyž so měsječanski lud wčžipnje rozhladowje, nimo budow, hdyž pucžowarjo dopominjeiti kupa — do cyrkwy. Tu klecža čžrjědy, nutrinje so modla, a zasj nowe čžrjědy pschilhadžeja, a woznamjenjeja so ze znamjenjom swj. křiža, kaž pola nas, a pozběhuja wutrobu, ruku a woczki k njebju, kaž pola nas, a čžěčja tak pobožnje, tak chle dowěrniwe Božu macžer, kaž pola nas. Haj, sam sym nětk doma, sym mjez bratrami a sotrami. „Tebje my nutrinje witamy!“, tak spěwa čžišče moja wutroba, a modli so z mnohimi pobožnymi za swojich domjacych, modli so za wješ a wosadu, za nasch serbski lud a joho wjednikow, a džakuje so za schit a prosy wo žohnowanjo a dowěrja so „macžeri miłosče, žiwjenju, słótkožeji a nadžiji.“

Nětk wotučja tež zmysly, nětk hakle woczko widži. Hnadowny wobraz swj. Marije je z lipowoho drjewa wurčžany a drohotnje draščženy: je 1/2 metra wysoti. Wón pschedstaja najzabóžnišchu knježnu na stole sedžo a na klinje Džuzbdžeczatko džeržo. Hnadowny woltar stoji wo sředž cyrkwy. Wón je zwjěrcha slěborny. Tabernakel sam, kiž je tohorunja ze slěbra a zuntška sylnje pozłoczany, płacži na 130,000 hr. Wokoło woltarja je slěborna lěšca z dwanacžemi slěbornymi stołpikami natwarjena. Sředž hnadowneje kapale wisa slěborna, bohacže pozłoczana, wěčžna lampa, kotraž ma podobu wosom wutrobow. Nimo hnadownoho woltarja stoji w cyrkwi 12 nabocznych a jara wofobny wulki woltar. Chrkaj sama je jara rumna, zuntška 87 metrow dolha

a 30 metrow schërofa. Wona ma schtyri wëże, nad portalom tsi a zady jenu. Srijedzanjska je 82 metrow wysoka a we njej wifa sydom zwonow. Pšched rjanym portalom stoji k prawicy statua hrabje Hendricha Morawjskoho, kotryž hnadownu kapalu natwari a k livity postawa krala Ludwika I. Wuherjskoho, kotryž prënjú wulku cyrkej založi.

Mariazell je srijedžizna, ke kotrejž wëriwy lud ze Stryrseje, Rakusjeje, z Morawy, Czëšjeje, Krowatsjeje, Wuherseje a Tyrolseje puczuje. Kóždolëtnje pšchihadža tu na što tysac pobožnych; w jubilejnym lëcže 1857 bë liečba tajkich na 373.000 zrostla. — Kunje tež džjenja dónđže tu procesion z Herualsa pola Wina do Mariazell — na 500 ludži. Prëdku njesesche starc wulki fšchiz. Noscheč bë rochet wobleczeny a mësesche wokoło schije schërofi wuschwany fhornat. Kšchiz pofazowasche na stronje, kotraž bë k ludej wobroczena, Božu matru, do prëdka pak na somoczany rub z jasnými barbami derje wuschitu „Mariazellsku swjatu Mariju“ srijedž wulkoho wëncea. Postawu swj. Marije njesesche knjezna na wysofin nošyde. W kole wokoło njeje krocžesche 24 bëlych a czerwjenyh dražejnyh družkow. K nohomaj swj. Marije ležesche wënc, z 24 dolhich bëlych abo czerwjenyh židžanyh bantow splečženy. Kóžda družka džeržesche z jenej ruku tónc tajkoho banta, w drugej njesesche bëlu swëcžtu, z kwëtkami debjenu. Nětt šëžehowachu spëwarjo, mužšcy, potom žónike, wšchitcy w dobrym rjedže, schtyrjo a schtyrjo. Kóždy pucžowat džeržesche swëcžtu w prawicy. Kërluške pak buchju z trompetami pšchewodžane. Šdňž bëšche procesion ze zvonjenjom nutšwjedženy, spëwasche z krótkim pšchetorhujenjom zhromadne modlitwy abo kërluške hačž do 9 hodž. wječžor. Nazajtra rano w 4 hodž. zapoczachu so Bože služby a 1/2 6 hodž. swjecesche našch duchowny knjez sobupucžowat na hnadownym wołtarju pšched zhromadžejnym procesionom Božu mišcu. Mjez tym modlachu so ludžo próštwy. Kóždy sobuštaw procesiona noschesche džjenja wopomnjeńcu na Mariazell, pak pjenjez z wobrazom, pak male swjecžatka z ramami, wšcho k dražje na wutrobno pšchypowujene. Družy mëjachu tež cyle wosebicže plečžene ričeke abo lubozne drjewjane fšchiziki.

(Pšfracžowanjo.)

Drohotne mnto.

(Čëšna stawizna wot Š. L. Webera.)

Wulka cžifšcina knježi we wysokej holi, ani lisežicžto so tu njehibi. Njany zeleny pucžik, malo wot wšchëdnych ludži wužiwany, wjedže pšchi wjesele pluškotaje rëčžy dele do lësnje huščiny. Wysoke schmrjoki cžmowja tu kamjenity brjóh a winale plečže jo po nim horje.

Po spomnjenym pucžiku dže džjenja a to trašch stotyrny króčž hajniški pomocnik Jurij Nawróť. Žako syn kšudeju ale dobreju bohabojažneju staršheju, kotražž bëšchtaj swoje z czežtej prócu zašlužene slëborne na wufublanjo swojoho syna w hajništwe naložikoj, bëšche tón po derje wobstatym pruhowanju hižo pšches lëto jako pomocnik pola hajńka we Wysokej Holi.

Hajnik Jakub Kšójník, widowc w najšpšchich lëtach, bëšche drje kšëtro nahly, pokšmurjeny a k wobožnosčži pšchihileny, tola bjež toho, zo by runje-won njepšhečžel ludži byl. Po smjercži joho mandželkeje wjedžesche jomu stara cžeta hošpodaštwiwo, džëlo w holi a na polu wobstaraschtaj dwaj wotrocžtaj. Swojomu knjezeji, hrabi Rosenhajnstomu bëšche Kšójník z njepowalneji swëru pšchihileny a w dopjeljenju winowatosčžow swojoho powołanja nimo-

měry kruty. Soho mlody wjesolny pomocnik Surij Nawrót, rjany zróstny mlodženc w najlěpšich lětach, a w hajništvje derje wuwučejem, běšče drje dawno psche wjchě hory był, tola wopomniwšchi, tak wjeseli a towašchni su wšchitcy susodni hajnicy z toho a tamoho boka lěsa — porno wobožnomu a bórčatomu knjezej Sakubej Šhójnikej — wón wosta.

Měšchtu pak hiščeže běšče, sčtož mlodomu hajniškomu zabječ da na wobožnočej pschedstajenoho knjeza, a na čězju služby: běšče to hajnikowa spodzjwnje rjana 17lětna džowka Šilža, wěrna lětna rózicžka, počna njewopišomneje krasnočėje a čžištoty čžela a dušče.

Praji so, zo w holi spodzjwna rózicžka roščje; čžas wot čžaja wotewri wona swój krasny keluščt a to rumjewon na bolmončžku dopočkujaja, hdyž měšchnik pola woltarja passjion čžita; sčtobž ju runje w tom čžasu namaka, budže tak njesměrnje zbožowny, kaž to tu na zemi čžlowjel jenož byčž móže.

A spodzjwny to pschjpad! Runje na jenu bolmončžku to bč, hdyž Surij Nawrót do tutoho lěšneho čžmowitoho hajništwa swojoho nčččžičohoho knjeza Šhójniča přeni króčž zastupi, zo by službu pschewzał, a wuhladawšchi tu rjane woblicžo krasneje a njezranjeneje knježny Šilže, začju hnydom tajku zbožownočž w swojej wutrobje, kajkečž pjero wopiščž njezamóže.

Haj! Surij a Šilža hnydom po přenim wuhladanju spóznasčtaj, zo stej jeju wutrobje za so štworjenci. A hdyž bč so nččotry čžas minyl, dha cyky haj wčžžšče wo tymle ščódkim potajništwje jeju nješčžžencju wutrobow — jenož stary hajnik nan njewčžžšče ničžo wo tym, hewal drje by wón hižo dawno swojoho hajništoho ze služby puščezil, a Šilžu swojej bližkej ččččže, kotraž w daloškim mčččče bydlešče, poščal. Tohodla njebčšče jimaj tež móžno so hajnik nanej pschewstajičž a wuznacž: „Młój dwaj so horco lubujemoj, prošymoj tebe w džčččowškej lubočži wo twoje wótcowške požohnowanjo“, derje wčžžicy, zo hajnik nan nihdy a ženje zwólniwuy njebudže, swoju džowčžičku, kotruž tak jara lubowasche, tule krasnu a miłu parlu swojoho domu puščezičž.

Tak mččachju so tu wččy, hdyž Surij džensa ze žedžiwěj wutrobu do lěsa zastupi, zo by, kaž so to huščžičho sta, na lěšnej kucžcy hotowe drjewo wot lěšnych džččáčžerjow pschewzał. Tola šššch! Tu začža ua dobo mócnu kufč tščlby pschž holu, a hnydom zas druhi wutščl, kotryž so kołowotoło w horach žhubi. — Zo bčščtaj wobaj wutščlej swój wotmčč docpiłoj, to zwzemji kóždy dobry hajnik a tak tež Surij. Pschjndžščstaj tola wobaj wutščlej z tamnoho boka rččžki, hčžčž malo wujčžžžena počdroha pschž holu wjedže. Tola sčtó dha mohł to byčž, kiž je wutščlil? — Šnadž padušchni hoitwjerjo?

Tola Surij njemčššče tu šhwilu, so hróžbnym myšiččkam podawáčž, pschetož w samšnym wofomiku zasšššcha bojazne napomoc wolanjo, kotrež wo wofomikach dale a bóle wotebjerasche. Šhwatnje bčžššče na špomnienu počdrohu. Bojazne žwuki a žaločženjo bč tu wočžičł, wón bčžššče dale a pschjndže na mčšmo, z wotkelž bč žaločž přjedy jem pschjščł. Tu widžji nččto hróžbny napohlad. Lěšny džččáčžer pschjwjeze tu z dwěmaj čžornikomaj zapšchehnjeny wóž, w kotrymž cyle zakrawjenc čččlo šwobodnoho knjeza z Šajenberta ležššče; džččáčžer bčšče tóule zapšchah zadžerzał a wozjewi Surijej, zo dale horjeka pod hórku tež hiščeže čččlo mortwoho pohoncž špomnjenoho šwobodnoho knjeza leži.

„Sy trafil ty nětoho czělacoho widžal?“ woprascha so Zuriy. — „Ně!“ — Zuriy jomu znapscheczíwi: „Mjez tym, zo tu ja konje džeržu, wrócž so ty hnydom naspjet a zawolaž ludži hromadu; jedyn z nich njech do hajńkownje fhwata, zo by tež tam zrudnu powěsčž wozjewil.“

(Botracžowanjo.)

3 Ružicy a Sakskeje.

3 Budyšcina. Komitej za Schërachowski wustaw k džaknomu wopomnjeću na lětušči jubilej našeho lubowanoho krala je so na Zoho Majestosčž krala Alberta z ponižnej próstwu wobrocžil, zo chcył najmilosčiwšeho dowolicž, zo smědža dary, wot katholicow Hornjeje Ružicy dla spomnjenoho jubileja nahromadžene, „Krala Albertowy jubilejny založk“ rečacž. (König Albert Jubiläum-Stiftung.) Zoho Majestosčž je próstwu dobrocžiwje pschijawšči na nju samoručnje napisał: „Z džakom pschijimam. Albert.“

3 Budyšcina. 3 Mohučža (Mainz) dóstachmy tutón dopis: Po sfkóncženyh prózdminach započža so 25. winowca w našchim seminaru nowy semester z exercicijemi, po kotrychž knjez biskop pjeczom alumnam diafonat, schěpnacžom nižšeho swjećizny a 14 tonsuru wudžěli. Mjez poslednimi bě tež alumnus ze Sakskeje, knjez Marschner ze Schërachowa. Mimo tutoho knjeza hospoduje seminar hiščeže dweju knjezow ze Sakskeje, ff. Pawoła Pjecha z Drježdžan a Zuriya Delana z Wěteńcy, kotrejnuž bě po dofbóncženyh gymnasiálnych studijach w Prahy w serbskim seminaru duchowna wyschnosčž do Mohučža pošlala. Naspomnicž hiščeže chcemy, zo je so třeczomu knjezeji, kotryž je tohorunja lěta swoje gymnasiálne studije w Prahy dofonjal, dowoliko, swoje theologiske studije we Wrótšlawju cziničž. Snadž hiščeže „Posol“ sem a sem kopjeschto z Mohučža do Serbow pschijese. D.

3 Bacžonja. Minjem njeđzělu wopyta Budyščki wotkrejny hejtman knjez v. Schlieben, pobyhychi w kšobchtrje Marijnej Hwězdžy, našču wjes, zo by sebi našču rjanu cyrkej wobhladał.

3 Kalbic. Našcha „Bjesada“ je w tón měšac wotpocznyhla. 4, 5 sobustawow — to zhromadžizna njeje. Kunjež bě w Kulowje wotpuřk a w Bacžonju atd. fermuscha — wjach wošobow je so zeńčž mohlo. Same Kalbic, hdyž bychu swoju pschisłuschnosčž cziničž, bychu posedženjo zmožnik. Tak pak so dale jasnišeho wozjewuje, tak dobri su »Bjesadnich« swojej „Bjesadže“ a swojej nowej kthorhowi.

3 cnyloho swěta.

Sakša. Zeje Majestosčži kral a kralowa staj so wutoru ze Sybillenorta do Tšělau pola Drježdžan wrócžiloj. Tohorunja tež prync Zuriy a Zoho džowka pryncesna Mathilda. Szjednu hěšče tomu 25 lět, hačž je prync Zuriy komando 12. armecorpsa pjchewzał. Žadny jubilej slawnoho wojaka swjećěšeho so jenož w kruhach swóiby, dokelž sebi jubilar žwonkownych swjatocžnosčži njepěšejěšeho.

— Po schtyrinjedžělskim pschebyhwanju na jendžělskej kupje Wight staj so tež prync a pryncesna Bjedrich August zasy do Drježdžan wrócžiloj.

— Mjez tym, zo za lěto 1873 jenož 660,098 wošobow swoje pjenježu, kotrež hromadže 72 millionow hriwnow wučinjachu, na nalutowarńje

w Sakskej da, je so loni 177 millionow hriwnow do 1,955,111 knižkow zapisalo. Smy my wo telko wobohacžili abo juadź jenož zlutniwišči? Šonu jene dobre znamjo.

Pruska. Wólby do sejma maja tonle wunosek:

konserwatívni	147
swobodokonserwatívni	57
centrum	99
narodoliberalni	74
swobodomyšlni	24
swobodomyšlne zjednocženstwo	10
Polacy	14
zwjazk ratarjow	3
Danaj	2
demokrat	1
antisemit	1
dźiwí	1

433

Centrum je potajkim w pschodposlednich wólbach léta 1893 pocerpjemu schkodu zasy narunalo. Najwjetšči dobytk, 14 mandatom, su swobodomyšlni ščinili. Konserwatívni su 5, Polacy 3 mandaty zhubili. W pschichodnych wólbach trasch so tež socialdemokratam poradži, toho abo druhoho kandidata pschektóčičej. Dotal su so wo to mało prócowali. Najwážnišcha wěc pschi chlych wólbach je, zo konserwatívni wjetščinu dóstali njejju. Pschecziwo 204 konserwatíwnym budža 229 njekonserwatívni štač.

Rěmska. Dla njeluboznych, joho žénitwu nastupacych wozjewjenjow je hrabja Pawoł Hoensbroeck wudawačstwo nowin „Tägliche Rundschau“ zložil. Samo čzi, kóšič joho přjedy za joho wotpadnjenje wot katolskeje cyrkwy doseč wulhwaličej njemóžachu, so džen a bóle wot njoho zhubujuja. Šenož „evangelisti bund“ zda so jomu hiščeže swěrný byč. Nječ! Wofamocženy trasch njezbožowny hrabja z hnadu Božej šferje zasy pucž namafa, kotryž joho k swojej cyrkwy wróčzo dowjedže! To daj Bóh, pola kotrohož ničzo njemóžne njeje.

Šendželsta. Šlawny dobyčej nad Mlahdijowym wóšskom, Ritcheuer, je so z Egiptowskeje do Londona wróčil. Bjez džiwa, zo wšchitcy tohole wutrobítóho rjeta, kotromuž so po polšecža léta dolhim prócowanju stónčnje poradži, Šudan za wótečinu wróčzo dobyčej, wyšoko čješujuja. Město London je joho za swojoho čješneho měčžana pomjenowalo, z čještnym mjecžom joho počješčilo a k joho čješči wulkotnu hoščinu wuhotowalo.

— Z napadnym špěchom Šendželsta wójske lóžštvo k wójni pschizprawja. We wšchěch pschistawach a dželarnjach so w noci a wodnjo džela. Šrancóžskej drje tele brónjenje njepłaczi, pschetož ta džén je bojaznje Šaschodu Šendželčanam wostupila. Najšterje ma so Šuska do štracha štačej, za to, zo je Šiucžwang wobšadžila a z tym z nowa w Šhinskej tak mócnje do přédka postupila — na škodu Šendželsteje.

Šreta. Admiralojo su nětko tež klónštvo, póšt a telegraf do swojich rukow wzali. Majej čzejdžičicy turskowskich wojakow je so dowolilo, zo šně na kupje zwostacž jačo mała wopomnjeńka turskowskoho nadknejštwja. Wulko-

mocy su nětko sultanej grichifstoho pryncy Surija za guberněura poručžili. Sultan drje so tola sčóučnje k tomule namjetej pschikloni. Prync Surij, druhy syn grichifstoho krala, budže so wjerchguberneur mjenowacž, a bóržy knjejsstwo na Krecže pschewozmjje.

Palästina. Pschewulkeje horcoty dla — thermometer pokazowasche 40 stupnjow R.! — staj fejžor a fejžorowa hižo 4. novembra Seruzalem wopuschizkaj, pschewodžanaj wot „džot = jascha“ = wolanja wjesolych čzřjódow. „Džot = jascha“, to rěka: budž dołho živy! pschizwołaju Turkojo hewal jenož swojomu sultanej. Z Seruzalema podaschtaj so Majjestosčzi po železnicy do Saffy a wot tam na lóđži „Hohenzollern“ do Beirut.

— Z Beirut je fejžor z pschewodom pónđzeln do Damaška dojeł, hdžež bu wot njelicžomnych syłow z juřkom powitany. Po sultanowej poručžnjejši bč měřto wjecžor nanajkrafnišeho wobnřětłene.

Amerika žada sebi w pokojowej komissiji wot Španiřskeje wřchě filipinřke kupy a nechce tež nihdy kubasři dołh Španiřskej wotewzacž. Amerika wřchał derje wč, zo móže ze zbitym njepscheczelom krcnje rycječž, dofełž so žanej wulfomocy za Španiřsku porřta zhibnyčž njecha.

— Za powjětšchenjo swojoho wójnstoho lóđžniřtwa su zjednocžene staty 70 millionow wudale a za municiju 90 millionow. Płacžesche dže tola jena jeničžta granata řtinacžecolowřske fanony 2240 hriwnow! Wřcho dohromady su staty na wójnu 1480 millionow hriwnow nałožile; to by na džeń 5 millionow hriwnow bylo. Pornjo wudawřam w němřto = francóžiskej wójnje njebý to hiřčježe pschewjete bylo. Přchetož Němřta je na džeń wójny 16 millionow hriwnow wudawřow měła.

Naležnosće našoho towarřtwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 631. Jakab Domaška z Ralbie, 632—634. z Wotrowa: wučer Jan Řezak, Hana Lebzyna, Mikł. Linart, 635. Jan Hajna z Nowodwora, 636. Haňža Šerakowa z Wudworja, 637. Haňža Krawcowa ze Zejie, 638. Jakub Rychtař z Khróřćie.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 791. Jakub Domaška z Ralbie, 792. N. N.

Na lěto 1896: k. 787. N. N.

Na lěto 1895: k. 747. N. N.

Na lěto 1894: k. 732. N. N.

Na lěto 1893: k. 718. N. N.

Na lěto 1892: k. 719. N. N.

Za nowy wołtař do Khróřćanskeje eyrkwe: Žiwy rózowe we Workleeach 30 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyřinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3728 hr. 21 pj. Dale darichu: Radwořka Płatowa Komisija 50 pj., Khorla Schelzig (Šewćik), mlokařniny inspektor w Barlinje 5 hr., njedospołne solo 20 pj., při kwasnym blidže pola Jakuba Šerca přez brařku ze Swinařnje 1 hr. 60 pj., „ěichi“ 25 pj., Delanska Patentna Komisija: přečel z pod Kamjenca — magnataj, wjetři a wulki — mariaž — na kwasu atđ. 1 hr. + 1 hr. 80 pj. + 24 pj. + 70 pj. 50 pj., M. Š. Z. K. 2 hr., Milčanska Kofejowa Komisija: 66-nikaj při kofeju — z billarda — buket, posledni? 50 pj. + 56 pj. + 1 hr., Přenja Pruska Komisija 1 hr. 20 pj.

Zaptač Bóh wřěm dobročerjam!

Čiřčes Smolerjec knižicřřčecněnje w Maćičnym domje w Budyřinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expediejach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 47.

19. novembra 1898.

Lětnik 36.

Z pucžowanstoho dženika.

(Pokrjećowanjo.)

Dalepucž hacž do Adelsberga.

Hdyž běšče nam česćoznamny duchowny schedžiwce našeje dopomnjeńki wo-
swjećić, wopušćezichmy hordozue huadowne měštno, hdžez běchmy sebi tak rjenje
dušchu a wutrobu zhrěli. Po zuatym pucžu pšech zschyrife hory wróćezichmy
so do Würzschlaga, a wot tam dojědžechmy hišćeje popoždnu do Graza.
Pšchi brjozy rěki Mur jědže železnica zasy mjez horami, tola nižšchimi, dylki
prjedy. Wšy su tu wjetšje, doły schersche, a tohodla pěstuje so tu ratařstwo
bóle z wulka. Tež industrija je tu bohacze zastupjena, wosebje w blizkojći
měštno. Pšychne a twjerde twarjenja šwědča wo zamožitošći wobydlerjow.

Najrjenškej mjez měštnami ducy do Graza stej drje Bruck a Trohnsleiten.
Rad dopominam so wosebje na Bruck, hdžez dóstachmy towarstwo wjesolych
ludžicžtow. W kupeju pšchede mnu nashda so čyrjódka italscy rěčacych džěla-
čerjow, zady mje pak pohdžechu so pjećzo mužojo, kotřiž krowatscy hješadowachu.
Runja njetoporam buchu čěle ludžo, wosebje Italijenojo, čim žiwischi, čim
bóle so wječor bližesche. Škóncžnje pak bě tu nješmerna hara. Někotři
špěwachu, jedyn k tomu sekundowasche, druhi pšklasche na harmoniku; někotři
so wadžachu a štorfachu, mjez nimi jedyn z dolhim nožom hrajkasche, druhi
pak pódla w měrje šmorčesche; zasy družy posćicžowachu sebi bleschu a jedyn
mjez nimi dasche sebi apšelsiny škodžecž, mjez tym zo druhi za zvěrjatkami
honjesche, kotrež jomu pod draštu k lubu činjachu. Zo jim myčzo wjele
starosčeje činilo njeběšče, widžach na čěle a drasče. Wydlo pak, kotrež jedyn
z nich tak husto ze šuknje čabasche a k nosej džeržesche, mějesche wóu drje za-
měšče docyla jenož k nichanju. To bě takle kruč ludowoho žiwjenja w južnym
kraju! A kaž w tekleńi, tak so mjez tajtim „žiwym šěbrom“ pjećž hodžim

miny. Wjeczor w 9 hodžinach zastachmy w Grazu. Hižo duch nuts namaka našch wuj město tak rjane, zo měsjesche fruty wotpohlad, so tu zaspydlicz. Graz pak je tež woprawdže jene z najrejnšich městow cyfotoho kejžorstwa. Wulfotny wobraz posficza pohlad z „hrodoweje hory“ (Schloßberg.) W dalokim kole rozpschestrěne leži město ze swojimi 135,000 wobydlerjemi. Mnohe wosobne twarjenja so wuznamjenjeja, jako „dom“, nowa cyrkej wutrobhy Sěžufoweje, kejžorski hród, univerzita a dr. Nimo města ľudžeri rěka Mur swoje žolte žołmiczki. Na druhej stronje křwaja ze zdaleneje hórki běle wěže hnadownoho města „Maria-Trost“. — Póbla toho, zo móže so w Grazu wóczko na tutych a mnohich druhich rjanosćach wofschewić, ma tež žoldk wšchu winu, so tu spokojuje. Runje tu džě je, hdžěz slódki Schtyrski mēd a wuwolane Grazke piwo běži. Wjěz džywa tohodla, zo dyrbi starosěžiwa hospoza w „Tjoch rapafach“ swojich hošći trochu z domu nuzowac, zo njebychu czah skomdžili.

Zady Graza wupschestrěwa so daloki plódny dol. Burja a knještwa džěla so do kraj. Bur wobjedži na 30—100 kórcow, knjez 200—1000 kórcow kraj. Plódy, kotrež běchu so lěta tak rjenje radžile, běšche tu psched dwěmaj dnjomaj wulki deščez cyle zbil. Pola a luhi běchu hiščeje tał powodžene, zo běchu žitne hromadki a popy lědma z wody widžec. Neplace a tež majšowe žně běchu docyła zničene. Sušto jědžechmy kaž pschěz jězor a pod nami hrjajachu pluskotajo zmoši. Dale stacije Spielfeld wopuščezji železnica tutón dol, pschereznje w 500 metrow dolhim tunelu wódný rozpucž mjěz Muru a Drawu, wjedže potom pschěz 640 metrow dolhi viadukt (mósti) a skónčnje pschěz drubi tunel do města Marburga. Dale tutoho města woli železnica pucž w dole rěki Samn a wobkřowa czěr hač k městacžku Steinbrück. Dol je tu jara wuzki, kolija leži pschi samym rěcznym brjozy tał blizko, zo spody sebje nic zemju ale wodu widžu. Steinbrückste dwórniščežo pak runja so do skały wudyppanomu kutej. Dale junje so potom železnica do doła rěki Lublany; něk njetraje dołho, a Lublań, hłowne město Krainščeje, so pokazuje. Daloka rušina zady Lublanja je same bahno a tonidlo. Železnica pschějunje so tu po 3200 metrow dolhich a 4 metry wysochich nashpach abo hačženjach, potom pschěz schtyri mosty a skónčnje pschěz 38 metrow wysoki a 569 metrow dolhi viadukt do Voječa. Wot tam dojedže pschěz samotne lěšy do Adelsberga.

Adelsberg.

Bołhmurjenje pschijima mje Wicžicžec nan, a njenadžijach so wosebje zdwórliveje hospody w „Blotym lawje“. Tola bórzy žhonic, zo so, kaž hušto, tał tež we nim pod pschepjerjajew a schropawojtej storu strowe jadro křowa. Wicžicž běšche „dobra koža“. Sedžachmy za wječerju. Hoščencat syny so k swojim hoščom, a bórzy ponabywa mjěz nami žiwite hrono wo tym a tamnym. Pschi tym běšche hoščencat starosčiniwy za našche derjeměčžo. Tež zdžělesche nam dobre pokřowy a rady; to wšchaj pschecy derje čžini, wosebje pak w cuzbje. Skónčnje zapocža wjele nazhonity muž wšchelake podawki ze swojoho žiwjenja wopowědowac a powědańcžka ze swojeje domizny zdžělowac. Z tym pak naš, swojich hošći, dodoby.

Haj, tele powědańcžka! Rał rjenje běšche tola tež něhdy pola naš, hdžž nam džěczom wowka abo macž, abo czeladni abo druzy dorosčeni „bajnicžki bajachu“, nam powědachu wo hibitych palczikach, wo racawnych kubočžikach, wo schamawym „wódnym mužu“ abo tež wo pschibohach našchich prjedownikow! Skódkle je mi spominanjo na tamne bajki a bajnicžki swojoho džěczatstwa! na

tamne zymste wjeczory! na tamny miły domečk! Tam sedža sotry a dżowki na počeżeni na ławje psched schwórczatyh kókwrotom, muzyka czeledź pał za bładom. Porjadu baja bajki abo posłiczuja wjesole a kłutne powědańcza a čitaja dobre knihi. Druzy pschipošluchaja, wošebje kedźbnje pał džěczi, a za džak wjercža pschelczam „mużyka“. Na kachlowej ławje pał pschedžesche čeniku nitku luba macz, a pod jeje staročeskim wóčkom a jeje milej stražu nje-možesche so ani zloho słoweczka prajicž. Zloty zwjazk pscheczelnosče, lubosče, dowěry a posłuchnosče zjednocžesche wschitkich domjacnych do jeneje swójbny.

Kajki tola rozbdžel mjez „něhdy“ a nětk!“! Kak čašto a hušto je so itary serbski swójbny zwjazk rozpušćezil. Na město pěknoho kókwrota dobywa so do naš dženi a hórje kókwrotnosč. Njewinowate zabawjenja a něhdušče zhromadne, bratrowšče zawjeselenja su so tak jara, jara pominyłe. Něšto toho pał pschiběraja tał hrózbny skutki čyny. Našče džěczi, kotrež so tola jenož pod kóncom lubosče a njewinowatosče poradža, nazhonjeju tał hušto, samo wot domjacnych, njeľuboznosč, slyšča swarjace, zakliwace a plampate rěče. Něhdy drje bechu domjace džěczi ľubuški tež čeladnych, džjenja je někotromužkuli nječesč, z džěczimi so „nasadžowacz“. Zymny je džěczowyy wobkřad a zymna joho wofolnosč. O tał wjele dorosčonym by jich zatrašćuchych, bjez-bóžnych pohóřestkow dla, kotrež z jazykom a skutkom dawaja, zawěrnó ľěpje było, zo by so jim mlynski kamjeń za schiju powšnył a jich zatepił, kaž sfaženoho a sfažacoho pja. Starajmy so tohodla, zo by čas po swjatofu so sferje a ľěpje wužiwal a naložował zaji kaž něhdy; prěcujmy so, zo byšćtaj dom a swójba wschěm domjacym zaji ľuby pschebytk sčicziłoi, kaž něhdy; wojujmy, zo by so nječesčnym sřhadžowanjam, kotrež swětkosč hidža, po možnosči zadžewalo; schitujmy pał pschede wschěm z najmjeńšča njewinowatosč a njezranjenosč našchich džěczi! — Haj, tele serbske bajki, a tele rjane wjeczory!

Senož jene tehdom zbonicž njemóžach. Prašćach so tał hušto: „Hdže dha su křowanki a hrody tutych palečikow a kubočezikow a pschipošćnicow? a kajke dha su jich bydlenja?“ Wotmołwjenja mje ženje njespokojichu. Snadž nadeńdžech w Aldelsbergu tajki spodžiwny hród tamnych rawstow! Najwažnišče mjenujch w Aldelsbergu su wulfotne a po cychm swěče znate próznjeńcy.

Pschedstaj sebi wulfu pincu pod itarym serbskim domskim. Tež jeje jenicžke wofnjeshko je psched pschikřadžacej zymu zakładžene, tał zo so žana pruha swětkosče nuts dobyč njemóže. Podobna je Aldelsbergka próznjeńca, ale jara dołha, tał zo 2—3 hodž. časa trjebašć, zo by ju pschekřodžil. Wona leži kľubofo pod zemju, w skalatej horje Somicž. Pał je nizka a wuzka, kaž pinca, pał schěroka a wysoka, zo by najwjetšče twarjenje w njej ruma mělo.

Čakamy w lipowej zahrodže na wěcy, kotrež maja pschincž. Psched nami stoji hora, zawrjena z dwojimi železnymi wrotami. Nětk pschikřadžeja mužojo we wošebitej uniformje z latańju w rucy. To su wjednicy. Mjez nimi stoji sčedžinc, jačo hórski duch sam. Wón z wulfim kľučom wotanka wrota, z ropotom so wone woczinja a mužojo ze swojimi zaswěczonymi latańnjemi minu so w horje, zo bychu tam sta haj tšacy lampow zaswěczili. Skónčnje wotewrja so druhe wjetšče wrota. Z nich stupi tamny starc, kľwnje, a my joho sčěhujemy nuts do hory, do próznjeńcy. Sřjedža nas a zady naš kedźbja a stražuja nad nami druzy wjednicy. Swětko dnja so pozħubi, smy na dobo w druhim swěče, w žiwocze hory, pod zemju.

(Pofracžowanjo.)

Drohotne myto.

(Lěšna stawizna wot H. V. Webera.)

(Pobracžowanjo.)

Tak stoji tu nětk Surij wošrjedź lěšnjeje čmowiny z mrtwym čžělom swobodneho knjeza, kotryž běšče z jeho samnym knjezom nutrinje pšchecželeny, a tohodla džeržesche Rakuschan ze swojim bawerskim susodom dobre pšchecželstwo, dokelž jeju hajniške ležomnosće ze sobu mjezowachu. Haj, tónle Hajenberk běšče tu prawy muž na prawym měsće. Pšchi swojim wulkim bohatstwuje běšče daruiny a dobreje smilnje wntrobny pšchecžiwu swojim sobučłowjekam.

Hacžrunjež měsčesche wot swojoho statoka hacž do Rosenhajna 6 hodžin jara wobčežneho pucža, njebjerjesche jebi tola žanoho druhocho skužownika sobu, jomu bě došć na swěruch pohoneču Francu, z kotrymž běšchtaj hižo wot młodych lět hromadže, a kotryž jomu te cyle lěta sprawnje a swěrnje skužesche, jako wošebite zuamjo skužownišeje swěry a lubosće. A džens dyrbjesche tónsamy tu jako wopor ze swojim tak horco lubowanym knjezom hromadže smjereč namakacž. Šchtó móžesche jenož tola tohole tak njesměrnje dobrocžiwoho knjeza tu moricž? Tohole muža, kiž běšče w cylej wofolinje jako dobrocžer khudnych bėdnych a podežiščežanuch znaty a lubowany!

Mortny swobodny knjez njemějesche pšchi sudniskim pšchepytwanju čžěla žadny časnik, tež nic swój zycholaty pjerščežer, tež nic jenicžkoho šchěsnaka pšchi jebi. Tola pak běchu ludžo, kotřiž mějachu z morjenym knjezom bližšchi wobšhad, hewak pšchecy zycholaty pjerščežer na joho porće widželi, kotryž pjerščežer běšče z tšjomi dejmantami wušadžany. Praji so, zo bě to drohotne zawojtajeństwo joho njeboh macžerje abo lubeje mandželšeje. A tónle pjerščežer pobrachowasche nětk na joho wopróštnjenym porće.

Zrudny a zraženy wot tohole hróžbnoho podawka, widži Surij swojich lěšnych džělaczerjow so z čžělom pohoneča Franca bližicž — Struchle woczi k zemi zložiwšchi wuhlada w lěšnym móšče so něšto zycholicž; so šchiluwšchi zčěhny drohotny kamjeń a tylny jón rucže do zafa, jebi zawěsće njemyšlo, zo móže tónle kamjeń wulku wažnoscž měč k wujasnjenu šfucženoho mordatstwa; tola njepraji hiščeže tu nicžo wo tym.

Mjez tym bliži so žarowanški čžah do hajništwa. Hajnik Rhojnik a Šilža běšchtaj hižo prjedy wo zrudnym podawku zhoniłoj a wocžatowaschtaj tu ruch lamajo so bližacy čžah.

Surij bu hnydom do města pošlany, ducy po pucžu, kotryž nimo Rosenhajna mjedžesche, zdžěli zrudny podawek tannomu knjezej hrabi.

Tón so hnydom na konja šyny a špěšnje do hajništwa we Wjšofej Šoli dojěcha, zo by so sam wo zrudnym njezbožu swojoho najlubšchoho pšchecžela, kotrež so jomu njemóžne zdasche, pšcheshwědcžil.

Surij pak dojědže do tšji hodžiny zdalenocho wotrjeńnocho města k sudnistwu. Wšchón pšchestróženy z hróžbnym nještutkom pšchija sudnik tajkule powěsč, a Surij poda jomu w lěšnym móšče namakany drohotny kamjeń.

Běšče hižo nóc, hdyž sudnišcy wotpošlancy do hajništwa zastupichu. Hrabja z Rosenhajna stoji tu pšchemocowany wot surowoho zacžiščeža nad bolosčiwje smjereču swojoho swěrnocho pšchecžela; tež stary hajnik, hewak došć kruny muž, njemóžesche so změrwać, a na njoho zapjerawšchi hladasche tu bolosčiwje zatšchajnjena joho šněbčela džowcžicžka Šilža.

Sudniške pschepytowanjo wobkrućzi, zo su rany mortwoho pschěz blizko wutšelenu tšlbu nastale. Hrabja Rosenhajn wupraji psched sudnikami, zo je pjecz dnow prjedy sfuczenoho mordarstwa pola njeboh swobodnoho knjeza z Hafenberka byl, a tón znaty dejmantowy kamjeń na pieršchěženju hišchěže rano pschi joho wotpucžowanju na joho porjče widžal; a zo je tež njeboh někotre tyjach schěsnatow pschi sebi mēl k wotwicęju wikowanja; posledniške pak so njebē radžiko a tohodla je wón spomnjene pjenjezy zasy sobu wzał. Tohorunja je wón tež wojobny zloty časnik pschi sebi mēl, a tež sobu morjenomu pohoncęj pobrachowasche časnik.

Sudnik pokazal nětk hrabi dejmantowy kamjeń, kotryž bē Jurij namakał; hrabja jón jako drohotny dejmant z pieršchěženja wulamany spōzna.

Na hrodže pak mējesehe sudnik z hrabju dothe rozmołwjenjo, tola hišchěže bjěz druhich swēdkow.

(Potracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 Ahrōsejic. Našlu smjercz namaka tu w našchej wjesnej rěcy „Satkuli“ minjenn njedželu 13. nov. 73 lēt stara tudy na wumjenku pschepytowaca invalidka, nježenjena Madlena Beńšhec rodžena z Łusčja. Hižo někotre njedžele thorowata bēšche wona spomnjenu njedželu rano sebi něfak z dwora wuščła, pschi tołštej cžimě pucž zmylila a do rěki padnyła. J. K.

3 Ahrōsejic. Z wjesolej myslitčku na dobry wuspěch cžehnjesehe minjenu srjedu tydženja nahladna cžrjōdka nimrodsljich muži „won! won! na hojntwu wjesolu“, a někotromu wuchacęj, sornje, bažantej, kurwotcy, bijesehe tu dla smjertnoho wołojja tychle nimrodow poslednja hodžinka. Pschetož zatšlenych bu tu 77 zajacow, 13 sornow a sornikow, 38 bažantow, 7 kurwotow, tež jena hewak došč mudra liščka bē so tu něfak zamyliła a namaka swoju smjercz. Wuspěch mōže so tu drje dobry mjenowacž, tola džiwajcy na wyjoki najejški pjenjez 600 hriwnow, kotryž našchi najejšcy za hojntwu kōždolētne płacžaj, dyrbi so tu někotre wbohe zwěrjatko moricž, prjedy hačž so najejški pjenjez wutšela. J. K.

3 Kalbic. W srjedu smy tu muža thowali, kotrohož po wšchěch Serbach znaja, hdžez Kōžant znaja — Rōženczanskocho zwōnka, Mikławšcha Libšcha, w ludu Pjekarja mjenowanoho. Njebohi bē sebi w sobotu tydženja pschi pjeczženju tšchěšku do ruki zakłōl, a njemějo rany w kēdžbu, je sebi krej z njej zajēdočejšil. Kaž so powēda, je njedželu popoldnju po poln thodžo, knocžace passe — wēzo zerzawe w rukomaj pomēl, pschi cžimž je njezbožo so stalo. Hišchěže nazajtra thory džēlasche — ale bōrzy so »podacž« dyrčjesche. Šhorojč rychle postnpowasche, za něšcto dnjow bē muž kaž hobr, kotryž so nicžoho bojal njeby a smjercze najmjenje so nadžal — hižo cželo. Njedželu rano w 5½ hodž., Mikławšch Libsch, ze š. sakramentami wobstarany, po wulskich bolosčach zemrē, runje na swojim 39. narodnym dnju. — Z toho pschpada so dwoja wučba podawa: I. Zenje wěšty nješy. Tež mlody wumrēčž mōžesh, byrnjež strowschi byl a šylnišchi. Tohodla budž pschecy pschihotowany, njekthobol so, bōj so Boha! II. Gladaj sebi strowotu. Strowota je wulke kłbo; pschetož: „w strowym cžele štrowa dušcha bydli“, Romjenjo pišachu. Šy-li pak šhoril, pytaj pomoc — radšchi prjedy hačž pschepozdže. Mašch-li woheń w domje, wšchaf tež njecžakasch, doniž hrodž a brožeń nješje!

w płomienjach — ale schtriczků haschesch. — Zemřety, swojeje mišeje powaſi a ſprawnoho waſchnja dla wſchudžom lubowany, drobnej džěczatej zawoſtaja a mandželſtu — w nadžějach. Dodacž ſo hodži, zo wudowa hiſchěže maczerje wožarowała njeje, kotraž je podobuje, kaſ jeje psychodny ſyn, ze zajědojčzenjom trjewje, haſle po Kulowſkej fermuſchi w Smjerdžacej wumrěła — a kotraž je tež njerady parowana. Wóh zrudnych pokojej!

3 Klonjec. (Zapozdžene.) Tu ſo njedawno mlodej konjej iplóſchiſchtej — a cžeknuſchtej. Wjeczor bě; kaſ ſnadno bě ſo njezbožo ſtač mohło. Tak paſ je ſo wſcho hiſchěže z dobrym ſkóncžilo. — Klonje, woſebje mlode konje, njech ſo jenož pohonečej do rukow dawaju, nic hólcěkej. Hoſpodaſki byčž, je ſhwalobne a derje — ale na njeprawym měčej hoſpodaſicž, cžasto ze ſchłodu bywa.

3 Kraja. Čas fermuſchow ſo kóncej bliži — ale wjedro je miše, kaſ hdyž na jutry dže — a my ſmy w drugej poloicy novembra. Hdyž bě přěnjoho krutoho mróza njebyło, bychmy džensa hiſchěže wanješcha z aſtrow a z georginow pletli. Zenož ſtajna nóe nas wučži, zo ſmy w podžymje. Wſchitko ſmy z dobrej ſhwilu a rjenje domoj ſhowali, tež najpoſledniſchi kombžacy, kotrymž je pſchecy ze wſchěm cžasa doſč — budža pomalu hotowi. Mnogy ſu wjele tež hižo za psychodne lěto na polach zdžělacž móhli. A žně ſame, tajke Bože žohnowanjo! Koliyam drje je ſuchota, po žniach zaſtupiwſchi, trochu zechłodžila, zo ſu njeſtajne. Ale tež tak ſebi naiſche hoſpogy a džowſi dowuſhwalicž njemoža, kaſ rjenje »ſo hotuje« — hdyž je wjedro tak psychódne. Staly ſu rjane hłowěčkate — »prawa« rěpa woſebje je radžena, zo dołho tak njepomniny. Tež ſad je ſo radžil. — Za tajke Bože dobroty paſ ſo ſluſcha, zo ſmy my tež prawje džakowni a pěkne, ſcheſčjanſke žiwjenjo wjedžemy — nic kaſ pohani, w njeduchnoſčach a w zlóſčach. Stručke podawſi a njeſkutki, kotrež ſo w naſchim kraju, kotryž je pſchecy jako dobry wumólaný byl, w tak ſtraſhnej měrje wozjewjeju, naſ k tajkim ſłowam pohnuwaju. Polěpſchmy ſo. Budžmy z psychkladom ſuſodej, nic z pohorſchom — hewaſ naſ Wóh poſhoſta. Wſchetož Wóh je ſprawny.

3 čyloho ſwěta.

Rěmſta. Za nowoho biſkopa w Rottenburgu je profeſſor Keppler w Freiburgu pomjenowany. Tónſamy je jako wubjenny ſpiſaczel ſlawnje znaty a haſle 46 lět ſtary. Bjez džywa, zo ſo na njoho wulke nadžije ſtajeja. Wóh njech je ſpjelni!

— 3 55,000 katholſkich džěčži, kotrež w diaſporje, t. r. mjez lutherſkimi w Rěmſkej, bydla, ſo jenož 12,000 w katholſkej nabožinje wumučuju, 43,000 bjez njeje wotroſtu! W ſamej Sakſtej je pſchěz 5000 tajkich wbohich katholſkich džěčži. Njeje to zrudno? Tohodla njemože ſo Bonifaćiome towaſſtowo, kotrež wo ſtowo jenicžke za katholicow, mjez lutherſkimi rozbrójenych, z twarjenjom ſchulow a cyrkwujow ſtara, doſč ſcheſčjanſkej luboſčži poručěčž.

— Statiſtiſki haſt je ſkóncžuje nadrobne a weſte zeſtajenjo wſchěch w kežorſtrownych mólbach wotědathč hłowow wozjewil. Wo tomle zeſtajenju mějachu prawo wolicež: 11,441,094, a tele prawo ſu wukonjeli 7,752,693, kotřiž płacžiwne hłowy wotědachu. 3 tutych dóſtachu:

ſocialdemokraća	2,107,076
centrum	1,455,139

narodoliberalni	971,302
němskofonservativni	859,222
swobodomyšlna ludowa strona	558,314
swobodokonservativni abo fejšorstwomi	343,642
Reformarjio a fšhešezjansko-socialni (48,000)	284,250
Polacy	244,128
swobodne zjednocženstwo	195,682
bayerski zwjazk burów	140,304
zwjazk ratarjow	110,389
němska ludowa strona	108,528
druhe strony a rozpjerscheni	324,717

Po tutyh hamtskich liczbach maja so přjedy wozjewjane licžby porjedžić.

Awstria. Parlament so pilnje sšhadžuje, ale doprědka z wuradžowanjemi njepschjůdže. Namjet, zo ma so přjedawšči minister Wadeni wobštoržić, dofelež je loni policiji do parlamenta zastupić dač, je so po dołhich rječach wotpołazał. Tež wobštoržba pšhecžiwu něčžijichomu přäsidentej ministerstwa, hrabi Thuney, so začijny. Mjez rozniemdrjenym Wolfom a Polakom Gnie-wošom dōndže k duellej na tefaki, pšchi čžimž bu poslednijaji na rucy čžežcy zranjeny.

Schwica. Mordar fejšorki Hilžbjety, Luccheni, je 10. novembra k čžežkomu jaštwu na čas žiwjenja zajudženy. Ze słowani: sława anarchiji! šwjercž stowatschenju luda! wopušćej bjezbōžnik šal. Přenje 6 mješacow bndže mordar w čžmowym, pincžnym jaštwje pšcheywacž dyrbjecz a kōžde dwě njedželi jenož budže na jaštwowu dwór na hodžinku čžerštwoho powětra so nasrěbacž hieč šmecz. To drje joho tola trochu štuli.

Rom. Kaž je čžitarjam znate, je italska wšchnošć po porubjenju cyrkwinštoho štata wšchěch šwětnych a kšochštskich duchownych ze šchulow wu-pokazała. Zo pak italske džěči tola cyle bjez nabožništoho wuwucžowanja wotrostle njebychu, je cyrkej duchownym porucžila, kōždu njedželu a šwjaty džěn po Božich šlužbach džěči w cyrkwjach zhromadžecz a rozwučowacž. Dofelež pak duchowni džěči k tomule rozwučowanju z ničim pšchinucžowacž njemōža, su sebi woni pšchede wšchim w Romje jara pěfne pohnuwado wu-myšlili. Za lěto jōnu mjenujey wotměwa so we wšchěch cyrkwjach zjawne pruhowanjo z nabožiny, wosebje z katechizma. Tōn, kotryž je z hōlcow w cyłym Romje swoju wěc najlěpje mohł, pomjenuje so za „fejšora“, a čži, kotryž su so za nim najbōle wuznamjenili, su joho dworjenjo. Fejšora wob-daruja z knižku, rōžowcom atb., pošadža joho na „trōn“. Dworjenjo joho wobdawaju a družy dyrbja jomu hołdowacž. Tola na tym njeje hišće dofeč. Zo bychu so džěči hišće bōle k wufnjenju nabožiny pohonjeli, su so Romšcy duchowni wo to postarali, zo šmē „fejšor“ ze swojimi „dworja-nami“ k šwjatomu wōtcej hieč. Lěšja šta so to 21. oktobra. Leo XIII. z wutrobnej radošcy pilne džěči powita, wobdari je bohacže a napominašce wšchē k dalškej pilnej džělawošći.

Sendželska. Haczruniž je Francōžska bojaznje so Faschody wzdała, brōni tola Sendželska dale. Tuž sebi Francōžska tež hinascje radu njewē, hacž zo pšchillad štrachnoho šufoda ščžěhuje. Někotre francōžske nowiny radža jamo zjawnje, zo mēla so Francōžska z Němskej pšhecžiwu Sendželskej zjednocžić. Mjecha dha Ruša pomhacž? A kak hodži so k tomu carowu namjet na powšchitkowne wotbrōnjenjo? Ma so namjet na krawnym bitwischčžu wuwjecz?

Kaláština. W Damasku wunjeje fejzor Wilhelm II. pschi swjatocznej hosćinje sultanej pschiptit, w kotrymž tež tole praji: „Njech je sultan a njech ju te tši milliony mnhamedanow, kotřiž po zemi rozpjerscheni w sultanje swojoho kalifu czeježuja, pscheswědčeni, zo budže němsti fejzor kóždy čas jich pscheczel.“ To zda so nam tola trochu wjele prajene byč, wosebje, hdyž spominamy na šurowe a krawne zahhadženjo Turkow pschecziwo kšesješčanam w Armeniškej w nowišim času. Dale mjenowasche fejzor sultana Saladina, kotrohož row so w Damasku namata, jenoho „z najryczersčyšich knježiczerjow wschěch časow“ a „ryczerja bjez bojošče a poroka“. By-li pak wopomnil, zo je tónle Saladin z pscheradu a mordarštwom k swojej mocy doschol, zo je kšesješčanške kralestwo Jeruzalem zničzil a kšesješčanam swjaty kšichž rubil, by drje joho mjenje stawil. Sultan pak je z mulkej radošču wo fejzorowym pschiptitu kšychal, so jomu wutrobnje za njón podžakowacž dał a chce jón w turkowskej ryeži swojim poddanam wozjewič! Mjez tym fejzor ze swojej wysokej mandželškej na „Hohenzollern“ po morju domoj jědže. Dženša trach je w španijskim pschistawje Cadix, hdyž so kódze z nowym wuhlom zastaraja. Do Němškej dojědže fejzor najšferje 25. novembra a to do Brunšbüttelškoho pschistawa. Dofelž chce 29. novembra šam sejm swjatocznje wotewrič, drje čji prawje nimaja, kotřiž pišaja, zo fejzor po pucezu Madrid wopyta.

Amerika. Wěšty Kaminški je mjez amerikaštkimi Polakami pólstonarodnu cyrkej založil, po tym hač je so wot „Starokatholškoho“ biskopa na „biskopa“ wuwjeczilž dał. Tajtoho šchčěpjenstwa dla je bamž nad nim wulku eskommunikaciju wuprajil, šchtož je so ze wschitkich klětkow Buffalowskeje diöcesy, w kotrejž wotpadnik pschebywa, wěriwym wozjewilo. Šchtožkuli by wot nětka hiščeje jomu poškušował, na joho Božich službach pschitomny by, joho podpjerak, je wot swjatych sakramentow wuzamknjeny. Bohužel njeje Kaminški jeničski, kotrohož je w našchich dujach tajka klatba potrjehila. Šižo tšjoch druhich je swjaty wótc wotšchčěpjenstwa dla pschod nim z cyrkwe wustorežicž dyrbjal: Nademachera z Clevelanda, Rozłowskiho ze Chicaga (tež Polak), a Šodura ze Serantona. Na 40,000 wěriwych su čile „falschni profecza“ wot štađla Šhrystušowoho wotwjedli.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na léto 1898: kk. 639. Pětr Džislawk z Čornec, 640. Pětr Šwon z Budyšina, 641. Mikławš Kučank z Ralbie.

Dary za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Ze zawostajeństwa njeboh Pětra Zyndy z Banec 50 hr.

Za cyrkej, šula a faru w Lubiju: wuškotowachu na kermuš 1 hr. 40 pj.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3745 hr. 26 pj. Dale darichu: Radwořka Płatowa Komisija kermušu při khablačym blidže kmótramoj, jeju towarškam a hosćej wudrěta 4 hr. 50 pj., njeswěrný póněželnik Němcej hrajo wudrěł 1 hr. 40 pj., Delanska. Patentna Komisija 2 hr. 20 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 2 hr. 3 pj., za 10. č. „Lužicy“ H. Č. 50 pj., Prěnja Pruska Komisija 1 hr. 3 pj., njemjenowana služowna ze Smjerdžaceje 50 pj., z Róžanta 75 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Wulke swjećata swjateje Marije, maćerje dobreje rady,

po 2 hriwnomaj su zasy na škladže.

J. Nowak, kapłan w Budyšinje.

Čłšćeč Šmolerjec katšicšćečernje w Maćičnym domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Wudowny časopis.

Wudawaný wot towarštwosći ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Čisło 48.

26. novembra 1898.

Lětnik 36.

Listy z kraja.*

(Wischje njepschczel mjedu, njepschczel jědu.)

I.

Luby Posole!

Wschczeljo sebi dopisujaja. Tuž sym tež ja žadosež začul, druhdy čiji po liščizku napisacž. Wisčizki budža cyle twójce, budžesč z nimi čzinič směč, ichtož so čiji zľubi. Tež swojim pschczelam — čzitarjam směš je zdžělč; wschať džě k nim pschilhadžujesč sobotu kaž sobotu. Pschczeljo mjez sobu tajnosčzi nimajaja, ale zdžělujaja sebi mjez sobu tež swoje listy, kotrež dšťachju. Wokazuj dha mojedla tež ty moje listy. —

Wot někotroho čzaja sem zasoń placzi, zo ma kšždy pschczepc, koczmat, pjekar atd. swoje mjeno a swoje džělo nad durjemi napisane měč. Z teje pschcziziny sym tež ja firmu wupoisnył; pschczetoz zasoń je móč, a mocy dyrbisč so podacž. — Swoje mjeno sym pak tež z teje pschcziziny dał, zo by ty hary njeměł, hdyž budže lud so hšřichč: tu, zo njeslym dosež wótru, tam, zo njeslym šľódku dosež. Wotom njespokojnym z kšřotka rjeku: Mjewidžicže dha joho firmy? Šdyž so wam njelubi, čzohodla k njomu kšžozicže? Džicže džě druhdže! Tam je mēd so radžil . . .

Chcesč-li pak tola šľowo za mnje dacž, luby Posole — zamókw mje swojim čzitarjam šnadž takle: Wój pschczel — dopisowac je z tych mnohich

* Podawki, njesfutki su w nowischim čzaju w naschich Serbach struchľu, bojaznu perspektiwu wotewrić a nam do tonidla pohladacž dać, kotrež so ze zwonkownej pschiztojnošču a ze starej kšwalbu, kotrež bčchmy so zwucžili, pschizkneč a potajič njemě a njemóže. Pschczed Bohom a naschim narodom smy winowaczi nic mjelcžecž. Zohodla tute listy wozjewijamy. Red.

ludži, z kotrymiž dyrbišch sežerpjenjo mječ. Wón m jedu rad nima, dofelž je so tajki narodžik. A hinaschi drje hižo njebudže, dužli je. Wón potajfim tež za to njemóže, zo škódschi njeje. Škóžde zvěrjatko — swoje ma wajchničko — a sebi pomhacž njemóže. A ni dub sebi pomhacž njemóže, zo na nim jenož žoldže rostu, a nic brěšchi . . . Hdyž wšchaf ani z tym čítarjom njeby ipokojik, hiščeže něšto dodaj, schtowž so jim wěseže budže lubiež: zo sym, kaž njeprchecžel mjedu, tež njeprchecžel jedu. Běžolka mēd ma, žahadło pak tež ma, a kule a zacžestny za nim lězu. Za mjedu njedawam, ani z jedom nježaham — jenož prawdu znajn. —

Luby Pošole! Nasch pólcaj je dobry muž, a pschecy sym so zwjeselil, wuhladawšchi joho. Často šmój, zetkawšchi so w forcznje, w mērje a w lubofčji tež karancžk pūwa hromadže wupiloj. Ale w posledni čas šmój so rozefchloj. Tón muž mi pschecžasto khodži. Njech je wón heraf tež dobry muž — to rad nimam, hdyž so mi za džen pječž, sčěsčž razow joho smětke knesle nimo woknow minn. Pólcaj je straž pokoja krajnje, ale wón tež sprawnoščji služji jako jeje khostace ramjo. A tute ramjo často widžecž dyrbcječž, to boli. Pšchispmnicž so dyrbi, zo z časami nasch pólcaj ani sam njeje, ale zo so jomu šusod a šusodža pschidawaja, zo tak tšjo, sčtyrjo po wšy hanjeja . . .

Pohórščki a nješmanofčeje su w Serbach byle kaž w Němcach, a to drje w kóždym času. »Pohórščki pschitčž dyrbja«, kaž sam nasch Bóžnik praji — rnujež so tamaja. Pohórščki bēchu a budža — ale w tajkej mērje a licžbje, kaž tón čas pschi naš su, njebēchu — a my dyrbimy so prócowacž, zo w tajkej licžbje ani mērje w pschichodže njebychu dale byle.

Serbia su bohobojazyj lud — ale — byli. Wosebje w krajinach, hđžež ty, luby Pošole, khodžišch, su pětni a póčezimi ludžo bydlili — haj: su bydlili. W naschich dnjach wšchaf bohobojosčž a póčeziwosčž ze Serbow čžeka. Tóni Šhróščžanštju fermušču so hróžbny, žadlawy nještntk mjez nami sta, my wšchitcy zadyrknychny, krjewje so nam do licow nahna. Tola lěšja, zashy w tym času, z nowa ramjo khostaceje sprawnoščje zashny — nic pak njeporadžene hólčžiško — ale serbštu holeu — mordarštu a jeje — zashy serbštu holeu — »lětarštu«. Tola to njeje dosčž. Hiščeže tječzi pschipad so sta, zo bu serbšte holicžo wjedžene — do Kamjenca, do jastwa.

Tuto su zrudie, struchle wěcy. Šusodža z hłowu nad nimi wija. A my nad nimi pláčemy. Ale z pláčom so nješpomha. Pohórščki bēchu a budža — ale w tajkej mērje a licžbje, kaž tón čas pschi naš su, njebēchu — a my dyrbimy so prócowacž, zo w tajkej licžbje ani w mērje w pschichodže njebychu dale byle. —

Luby Pošole! Štowo sym čzi porokowacž chcył, zo starišch a zo našch blizke widženjo. Tola ja wēm: tvoje wóčžko nješlabnje, wono, za šmój lud so horjace, je dženša hiščeže tak jasne, kaž psched lětami, hdyž našch horcy-lubowany Šórnik přeni króčž eže po serbškich honach wupólka. Ale wóčžko je so čzi zacžmiło, widžawšchi tuto, ze šylzami je so zalało — a hdyž je rula to chcyła pisacž, je sproštnyła ze štyskom a ze žalofčžu.

Dženša, luby Pošole, so to hižo pisacž hodži. Wutroba je so kwětała, a rozbolana hiščeže dženša je — ale tež šlna dosčž zashy je, swojomu narodu rjec, pšchecžo je so kwětała, pschecžo je hiščeže dženša tak rozbolana. »Racpacžej« macžeri, wot „S. N.“ w katholškich Serbach namafanej, tež do »Kath. Pošola« šuschatej.

Wutrobnje eže štrowi

Twój pschecžel.

3 pucźowanſtoho dženita.

(Poſtracźowanjo.)

3 woprëdka dżemy pschez wuzku kłodbu, kotraž pať dale a ſchërſcha bywa. Szëny njeſu nihdze rune. Żymne ſkaliny wuſuwaju ſo z cźmowych kutow. Nadobo zaſtupimy na ſkalne torhoſczezo. Tu ſchumi nam ł nohomaj hłuboka rëka Piuka (Poik). Wona żorli ſo ze ſtaly, pjelni ſchëroki tol a żhubi ſo zaſy w ſkale, hdźeż w potajnym dale bëži. Pschez rëku je wyſoki mójť natwarjeny. Po nim dōndżemy na drugi mōſt, na zwaźliwy, pschirodnuje naſtaty wobkut. Wot tam zaſtupimy do prënjeje wulkeje próznjeńcy, „dom“ mjenowaneje. Tu stojimy, wobdaczi z njeicźomnymi kamjeńtnymi ſtołpami, kotreż ſu tak tołſte, kaź zdōnki ſylnych ſchtomiſtow, deſta ſchëroke, dale horje pschecy ſchwizniſche; abo kotreż ſu tak czeńke kaź wōſtowe ſwëcy a ſwëczi a horjeka wōtre kaź johla. Wot wjećcha deſe wiſaja podobne kamjeńtne ſtrojidła. Wobarmo pať pyta wōcźko poſlednje kōncy wjećcha a wobkuka wyſcye ſo wobladacź, tak wyſoki je rum. Szëny ſu z millionami kryſtalow poſyte a ſo we wotblyſcyežu elektriſkich lampow zybola. Wſchitko je wonëmiko; jenoż żołnjata Piuka klinezi ze zaſchowaneje hłubiny runja njedźeſkim piſchczelam do wyſofoho „doma“. — Kuzłarſte je to začuczo. Tola dżemy hłubiſcho do hory nuts, tu pschuidżemy do druheje próznjeńcy, do „rejwańje“. Dno je płone a hładke kaź na łubi. Wot wyſofoho wjećcha wiſa wjelerucźny ſwëcźnik z mnohimi ſwëcźkami. Kaź němi pschiladowarjo ſtoja po bokach hobreſte ſtołpy, 5, 6, 7½, 9½ metrow wyſoke a 6—19 metrow wobjmace. Psched nami pať ſo blyſkotaja ſpodźiwne czećcicze kamjenje. Na ſtronje je powyſchena, ze ſtołpami a ſtołpikami pońje wobſtajana ſkala. To je męſtno za hercow, hdźy ſo tu kōźdu ſwjatkownu pōndźelu iwjedźeńſi bal wotmëwa. Wot njeje docpëjemy do tcećjeje próznjeńcy. W nej pozbëhuje ſo cyle nahladna hora, kiź rëka „Kalwarſka hora“. Tu leża cyle jepy rozpadanych a złamanych ſtołpow, a mjez nimi ſtoja tſi bële ſtołpy, runja tſjom kſchizam na kalwarſkej horje. Na dalſchim pucźu pschuidżemy hiſcche do tſjoch druhich próznjeńcow, kotreż drje ſu mjeńſche ale cźim rjeńſche. Kamjeń na ſcźënach a ſtołpy po bokach ſu bëlſche, dyźli prjedawſche; a cźiſte kryſtale ſo w tſjac rjaných barbách psched wocźomaj zybola. W tak mjenowanec „ſchatacej komorje“ wiſaja po ſcźënach wokoło a wot wjećcha deſe ſwëhbële, rjane ſaľtkowane rubiſchka a płachty, ale wſchitko je nakapany kamjeń. W zaſy tamle leża abo ſtoja muże a mužiki, lawy, mjedwjedze, wopicy a ptaki, ale teź wone ſu nakapany kamjeń. Sënicze žiwe ſtworjenjo, kotreż tu nadeńdźeſch, je bleda, cyle naha jeſccheřerca. — Schtō mënſch, njebychu ſo tajke twary ducham naſchich baſničkow a bajkow za pschebytki a wobhydlenja hodźale?

Hdźy bëchmy tak dźiwy a kraſnoſcze Woźeje ſtwōrby pod zemju wobdźiwali, kħwalachmy ſebi tola zaſy rjane mōdre njebjesa wyſcye naſ. W wſchaf teź podzëmiſki powëtr derje njetyje, kaź nam krajan z Kamjenicy ſwëdczeje.

(Poſtracźowanjo.)

3 Kuzich a Saffſteje.

3 Woſtrowejanſkich ſtron. Wſchitcy hiſcche tych dnjow lońſchoho lëta pomnja, w kotrychž bëchu woni pať ſami ſwëcy, ſak roznijemdrjene rëki naſchich krajinow ze zapuſcžacej mocu cźłowjećje dźëla znicźichu, pať ſu wot tutyh ſtruchlyh powëcžach ſlyſcheli. Najbële ze wſchitkich tħcyle powëcžow

hnujeseche nas, hdyž slyšachmy, zo su žolny řeki Nisy městno, kotrež je mnohim ze Serbowu znate, dofelž su tam sami pobyli, njenujey klóschtr Marijny Dol, jurowje zapuscžile, tak zo njebě móžno, tele njezbožo doipoluje wopisacž. Tam bě woda pola a luki rozdrčła, wobhydenja straschnje wobschodžila, stary móst wotwjězła, wošebje pať w klóschtrsej cyrkwi tak, kaž hiščeže ženje slyšcheli njeběchmy, zatkadžala. Z wulkej prócu a w najwjetšich strasche bě jenož móžno byto, Najswjećějše z wulkocho woltarja wulchowacž. Bórzny po tym typny so woltať do mazanych žolnow. Wschitko: woltarje, klětk, tejelki běchu tak wobschodžene, zo so jenož k nuzy trjebacž hodžachu. Cyrkej zasj dostojnje wuhotowacž a wupyšicž, bě přenja starosč a próca wysokodostojneje hnadneje knjenje Michaele a techdomnišchoho wysokodostojnoho knjeza propsta, kaž tež joho naslědnika. Haczimniž bě klóschtrej derje znate, zo budže najnužnišche wuporjedženjo schody jebi jara wulki pienjež žabacž, bě hižo bórzy po njezbožu frucže wotmyslene, Boži dom na najrjeńšcho wudobicž. Wuprajy so mysl, hdyž dyrbinny za druge wěcy telko wudacž, móžemy tež k Božej czejezi něščto nahladne woprowacž. Bórzny po njezbožu pschitkadžachu wschelacy wěcnywustojni, zo bychy swoje nahlady, kať ma so cyrkej ponowicž, wuprajili. Z tyhle nahladow so klóschtrej najbóle plan mnichowskocho architekta Žozefa Elsnera spodobasche a jomu so tež wuporjedženjo cyrkwje pschepoda. Z najnužnišchim dyrbjeseche so zapocžecž, z wulkim woltarjom. Dofelž bě stary tak wobschodženy, zo so wjacj próca njeplacžeseche, jón ponowicž, dyrbjeseche so nowy na joho městno stajicž. Wjcele měšacow w Mnichowje woltať džělachu, tudy pať běchu wschitcy pokni žadošče, zo bychy krajne džělo bórzy hotowe wohladali. Žadošč bu tele dny dopjelujena, tak zo móžeseche klóschtr najdostojnišchoho knjeza biskopa prošecž, zo by jón pošwjećil. Zo by po próctwje cžinił, pschidže wutoru popoldnju w 5 hodž. najdostojnišchi knjez biskop, pschewodžany wot wysokodostojnoho knjeza kantora Łuscžanskoho, do klóschtra Marijneho Dola, hdžecž jeju nimale wschitcy duchowni patronata ponižnje powitachu. Srjedu, 23. nov. w 9 hodžinach dopoldnja pschewodžachu 19 duchowni knjeza biskopa do cyrkwje k nomomu woltarjej, zo by jón po swjatocžnym rjedže katholicseje cyrkwje z asistencu knjeza kantora pošwjećil. Wschitcy běchu hnucži, hdyž so mjez špěwanjom klóschtrskich knježnow relikwije, to su powostanki cžělow swjatych; z kschizoweje kapale na wulki woltať pschenjesechu, zo bychy tam na tak wofobnym městnje, hdžecž chce Wóh bydlicž a hdžecž ma so wschědnje swjaty wopor Božej mšče woprowacž, swój wotpocžint měli, kaž jón nasche cžěla w rowje žmēja. Tele relikwije běchu powostanki swjateju martrarjom Murelia a Wandida a swjateje martrarki Bonosy. Na drohotnje wupyšchenny marach njesechu je schtyrjo najstaršchi pschitomni duchowni. Wo mnohich modlitwach najdostojnišchoho knjeza biskopa a rjanych ceremonijach ššoncži so tuta wulkotna šwjecžizna. Nětk so knjez biskop k ludej, kotrohož bě so wurjadnje wjele zeščlo, wobrocži, zo by jón wo tym powucžil, schtož šur runje widželi. Spomni w jasnej a hnujacej řeči na lońšche wulke njezbožo, kotrež bě Boža mudrosč pschipuscžila, na džensnišche wuporjedženjo tejele schody a na wulku wažnošč našchich woltarjom, kotrež su tak jara wuznamjenjene pschew woltarjom staroho zakonja. Napominasche lud, zo by so stajnje z frutej dowěru k woltarjam našeje cyrkwje džeržal, dofelž je tam žórlo Božej hnadny. Wo přědowanju a biskopskim požohnowanju swjecžeseche najdostojnišchi knjez na pschihotowanym nowym woltarju přenju Božu mšchu. — Nowy woltať je po romanskim stilu džělany, bjez pschewulkeje pychi, ale wofobny. Delni

džěl je z marmora, na kotrymž tafla z wošebje mjehoſoho francóziſkoho pěškowca leži. Natwar na woltarju je cyle z dubowoho drzewa, tabernakel z twjerdoho železa, kotrejž je zwonka z pozłoczenym mołazom počehnjene. Měſtno, na kotrymž ſo Najſhwjeczíſche pſchi ſwjatocznych Božich ſlužbach wuſtaja, ſo z wobwjerťnjenjom woczinja a je kraſnje wurežane. Swětlo na woltař pſchez barbjenje z kraſnymi ſhwjeczeczemi wudebjene wolna pada. Z rědka ſo taſ rjany a drohotny woltař hđže namata a tohodla ſo wěſeže nihto kač njebudže, hdyž ſebi jón wobhlada. Staž je tóule wulki woltař, maja ſo z trěbnym wotměnjem 1 lětu pódłanſke woltarje wudžělacž a po ſamym ſtilu tež klětka, taž zo budže 1 lětu, da-li Bóh, w meji abo w juniju cyrkej doſpoluje z wupytanymi kraſnoſczemi wudebjena a nihto wjac wot ſchłoby, kotraž je ſo loni w cyrkwu nacžinila, ničzo wjac njewuhlada. — Pſchi wobjedže, kotryž na ſhwjecziznu ſežehowaſche, džakowaſche ſo knjez propſt Vincenc Wielkiud najdoſtojniſchomu biſkopej za prócu, z kotrejž je ſwjaty ſkutk doſonjał. Wo 3 hodžinach popołdnju wopuſcheczíſchtaj knjezaj biſkop a fantor zas klóſchtr, pſchewođžanaj wot džaka wſchitkich tu pſchitomnych. Tež prjedawſchi knjez propſt Marijnoho Dola, knjez propſt Wjacław Toiſcher, bė pſchiſchoł, zo by dokońnenjo džěla wohladał, kotrejž bė ſo pod joho wjedženjom započezalo. — Nowy klóſchtríſki móſt pſchez džělawoſcz a wulku woporniwocž klóſchtra naſtalo, ſo wot podobnoho njezboža, kaž loúſche bė, potřecžilo, ale wjele lět 1 ežajnomu a wěcznomu wužitku ežłowjekow ſpomóžne bylo!

W Serbach paduſchi ſcherja. Najprjedy ſebi na Delanſtu kermuſchu zmyſlichu, ale ſo zmylichu. Wſchudžom to kermuſchu wulkeje kołbaſy nimaju; a byrujež loni a tamne lěto rěžali byli, tohodla to kóžde lěto byčž njetrjeba. — Tał ſchtwórtk tydženja w nocy Róžencžanſku ſchulu wopytachu. Zalěžiſchi z wotnom do płokańje ſchulſtu iſtwu a garderobu počeječichu — ale to ſu wſcho kħude měſtna, kaž wěſeže. Wošebje hdyž w płokańi kołbaſy njeleža a połčeje. Horjeka bė zezamkane, pinca tež. Klucze z delefa pak horjeka njewotamtachu. Tuž ſo ežeječehódnju wopyt wotſali z próždnymaj rukomaj, a to nic w najlěpiſhej myſli. Herwat njeduwſchnicy zlobitni na puczju 1 Sernjanam a 1 Nowoſlicam tſi ſwj. kſchije nazhibowali njebychu. Półcajo, hđže ſy? — Druhđže ſu paduſchi lépe pobyli, kaž ſo ſlychi.

Z Wóbtawu. Z dowolnoſczju wyſchnoſczow bu tudy w měſacu novembru ſamoſtatna kathoľſka woſada ze ſtajnym duchownym, tola hačž na daľſche jako expositura, založena. Wot 8 lět ſem wobſtoji tu miſſioníſka ſtacija, kotraž ſo hačž dołal z Drježdžan zaſtarowaſche. Bože ſlužby dđerža ſo we wotnajatej kapali turnańne. Tuta kapala budže tež něł jako woſadna cyrkej ſlužicž, dońiž ſo w pſchichodže cyrkej njenatwari. Tola prjedy toho budže twar kathoľſkeje wuczeńne za najnuzniſchi placicž; dofelž **360** kathoľſkich džěcži wopytuje tam lutherſku ſchulu, haj něłotre klaſſy tamniſcheje wuczeńne wobpſchijeja nimale jenož kathoľſke džěcži. Zo potajkim duchowny jam w tych hodžinkach ſřjedu a ſobotu popołdnju, hđžež 1 kſchjeſczanſka wucžba wudžěla, doſpolne wudoſkonjenje w kathoľſkej wěrje pſchi tajkej muwoſečži džěcži doſpěcž njezamóže, kóždy widži; tam dyrbi chła kathoľſka ſchula ſkuttowacž. Kr.

3 cyłoho swěta.

Saksja. Bayerski princ knjeźićet Luitpold je princem Maxeje rjad swjatoho Huberta spožezil a jon jomu njedzelu tydzenja samoručnje pshepodał, potym hač bč princowej mjelczacej Božej mšchi pschitomny byl.

Vippe = Detmoltisa. Mjez hrabju = knjeźićerjom a kejžorom je njeluba rozkora nastala. Oficieram bč jo zakazalo, hrabje = knjeźićerjomym synam wojejsku čjesč wopokazowacž. Tohodla wobroczi jo knjeźićet na kejžora z proštwu, zo by njespravny wufaz wojejskoho komandanta zběhnył. Kejžor pak wufaz wobtrucezi a knjeźićerjeje jara njehnadnje wotmołwi: „Knjeźićerjeje, sčtož knjeźićerjeje sčucha; a ničžo wjac. A za pschichod sebi tajse waschno pišanja na mnje zakazuju.“ Wola kejžora tač hluboko do njehnady padnyeny hrabja = knjeźićet je nětko so z wokolnikom na wschitkich mjerchow němfskoho zwjazka wobrocził. Bjez joho mjedzenja je něchtó joho list, kejžorowu wotmołwu a wokolnik wozjewil a z tym znutskownu němfsu politiku kšetro zmučzil. Zo by hrabja = knjeźićet sčto wopac činił, jo nam njezda. Smy wczipni, tak so zmohi rozhorjenja zafy zhladkujta.

Pruska ma po najnowškej schulskej statisticy

4,788,969	schulskich džeczi, kotrež jenož němfsi rycža,
647,722,	kotrež jenož pólski, abo pólski a němfsi rycža,
20,152	litawskich,
12,652	serbskich,
14,081	ruskich, čěšskich a južnošlowjanskich,
24,350	danških,
2898	frjiskich,
1402	wolloniskich,
3777	druhorodnych džeczi.

Do Barlunskich ludowych schulow šhodži 436 džeczi, kotrež ničžo němfsi nje-rycža. Zajimawe je, zo je so licžba pólskich džeczi, najebacž wschě podtkočowanja, za poslednje pjecz lét wo 52,000 pschisporila. To pak płaczi jenož wo katholicnych pólskich džecžoch. Licžba lutherskich pólskich džeczi je za pjecz lét z 12,838 na 10,972 wróczo schła. Nowy dopokaz, zo lutherstwo pscheněmczenju hoji, kaž džěn to tež pola nas widžimy. Catholicka serbska wofada so z časow, hač Luther wot catholickeje cyrkwyje wotpadny, žana jenicžka pscheněmcžila njeje, lutherskich pak na sto!

— Pruska počina w nowišchim času nic jenož Polakam, ale tež druhim Něměncam na kožu hič, wosebje Danam a Čecham, kotrychž z kraja wupofazuje, jeli němfcy poddanojo njejsu. Wupofazani su z wjetšha džělavi ludžo. Mječ by jo wyschnošč radicho za dosahacy džělawy lud starała, hač zo jon z kraja horni. Albo pšezle trach buram něšto regimentow wojakow na žně a na rolu? „Deutsche Reichszeitung“ ma wopravdže prawje, hdyž piše, zo so Němska a cyłe němcowstwo jenož iměšne čini, hdyž ma psched horštku cuzymi telko štracha. Wy-li Francóžska, Danjska, Awstria njezafyblenych Němcow wuhonjecž chcyła, sčto bychu to našchi Němcy hary nacžinili!

Němska. Potym hač je stary sejm na kóncu svojich wuradžowanjow hobrsku namótnisku pschedlohu pschizwolił, ma nowy hnydom, hdyž so wotewri, rozmnóženjo nakrajnoho wójška wobzamknyč. A lud změje 15—40,000 wojakow wjac žiwicž a telko džělacžeri mjenje. Šdže su nětko šlubjenja wyschnošče, z kotrymiž wjetščinu za powjetščenje kóžništwa doby, zo nowych

dawkow ludej njenapoloži? Pšchichod połaže, zo smy prawje měli, hdyž raznje žadachmy, zo sebi parlament hnydom na wjacny lět rucy zwjazacž dał njeby. Nětko budže sejm pšhecziwo nowym žadanjam mało wuczinič móć. A k tomu hrozny hiščeže strach, zo so dwělětna wojekšta služba zasj do třilětneje pšcheměni.

— W pšchitomnošči pryńca Hendricha swjeczachu Němcy w Riaw-Czow lětne wopomnječzo wobšadjenja. Tónle czwacžk kraja pať tni njeje. W tutym lěcže je so hižo na 8 millionow hrivnow za njón wudało a na pšchichodne lěto je podžewjata miliona za Riaw-Czow postajene.

— Rytmištr hrabja Stolberg-Wernigerode, kotryž bě za čas manewrow seržanta Scheinhardta z tefatom zakłóť, je z wojeršije služby wustorczeny a na tři lěta sčtyri měsacy k jastwej na twjerdžiznje zasudženy. To njeby čezke khostanjo bylo, a sčtó dha wč, hačž budže hrabja je cyle wotfedžecz trjebacz!! —

— Kejžor je njenadžicy pola kupy Maltu so zawrócił a nic wokoło Španišteje domoj jěl, ale do awstrijskeho móštko pšchitawa Pola. Tam je srjedu dojěl a so hiščeže samsmy džei z wošebitym czahom pšchez Zinsbruck a Wnichow do Badena podal, hdyž je pola wilkowójwody pšchenocował. Dženja je kejžor najškerje do Berlina dorazyl a tak swoje napinace a nic bjezstrachne puczowanjo zbožownje škónczil.

Awstrijcy biskopja su zhromadny pastyrški list wudali, kotryž ma so jutje ze wschěch klětkow czitacz. W nim napominaja wěrnych, zo bychu so pšchi cyrkwinškich jubilejnych swjatočnyošezach wobdžělili a w pšchezjenošči živi byli. Dale špominaja na kejžorowy manifest, z lěta 1848, w kotrymž Franc Šozef wschěm krajam a ludam swojoho kejžorstwa pšchypóznaczo wschěch prawow pšchilubja. Kejžor sam chce jubilej kejžorowanja cyle czíške a samotnje swjeczicz.

— Dženja tydženja móžejše Němšta zajimawych putnikow widžecz. Něhdže 30 awstrijsch Němcy, wodženi wot znateju kucharjow Schönerera a Tra, puczowachu k czělnym powoštankam Bismarkowym do Friedrichsrub. Pšchi joho kafečzu ronjachu šlyz, kladžechu wěncy a ryczachu rycze! To so „wzdžělany“ ludžom šměščne byčž njezda; ale hdyž pobožni katholicjo huadowne měštna wopytaja, hdyž čezěčzuja draštu Zbožnikowu, powoštanki swjathch — to njewědža jich czile ludžo došez wušměšhecž.

Rom. Zanđženy tydžei pšchija swjaty wótc we wošebitym šlyščenju kardinala Mertela. Tónle dóštojnny knjez je hižo 93 lět stary. Z wulkeje pomiznošče njeje pať so na duchownoho wniwječicz dał, ale hačž do džensnišchoho dnja diakon wostał. Pšchi swojej wysokej starobje pať je diakon-kardinal hiščeže štrowy a čerstwy, a zastawa wobwrótnje službu podšanclerja swjateje cyrkwie.

Danša. Zwudowjeny kral Ššcheczan abo Šhryštian chce so na poł lěta do južneje Europy podacz. Na tym njeby ničzo dale wošebitošo bylo, ale to zbudžuje zajimawošcz, zo nic po morju, kaž je to dotal czinił, ale pšchez Šchleswig pojedže. Wot lěta 1864, hdyž je jonu Pruska tónle kraj wzala, njeje ani kroczalki do njoho postajil. Wón je štrowy a njewě ani šłowczka wo nobšchich podawšach w domiznje.

Francozka. Najwysšchi sud je ministrej kolonjow poruczil, zo ma Dreyfuskej zdželicž, zo so joho procež z nowa pšchehladije. Dreyfus wóstanje pať mjez tym hiščeže na čertowej kupje.

Španiſta je wopravdže bita. Dyrbi ſwoje wójſka z Ruby domoj wozbeč, a tójſtvo je jich tež hižo wotwozyla, hač do 107,000 wojakow, mjez kotrymiž je 20,000 khorrbj. W hlej, čzile ſo nětko ſpjeczuju na lóž hiež, prjedy hač ſo jim ſold njewuplaći, kotryž 40 millionow peſetow wuczini. Wboha Španiſta! Tež z wuradžowanjom dla měra nima zbožo. Amerika wobſtoji na tym, zo dyrba ſo ji nic jenož Ruba a Portoriko ale tež wſchě **filippinſke lupy** wotſtupieč, za kotrej chce 250 millionow frankow złota zaplaćieč. Do toho pač Španiſta nihdy zwolicž njecha. Dohodla ſo **Amerika** z nowa bróni. Měri ſo, z mocu wſchě filippinſke wobtwjerdženja wzacž, a z dobom chce admiralu Deweya z wofebitym lóžžſtwom na Španiſku pólkač. Do pač mohlo europſku wójnu za ſežchwł mjeć. Hač tež to Šendželſta ze ſwojim brónjenjom na to njedžywa?

Naležnoće našoho towarſtwa.

Sobustawy na léto 1898: kk. 642. 643. z Budyſina: Mikławš Hermann, Jurij Šenker.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale ſu woprowali: Na Pjetaſec křóznach w Lutowcu 4 hr., tohorunja na Krawcec w Khelnje 4 hr. 50 pj. a na Nowakec w Khelnje 7 hr., R. z Khróćie 30 hr., k. P. Thaddäus 3 hr., Jakub Kopry z Khróćie (w Budyſinje) 1 hr. 50 pj., N. z Radworja 1 hr., k pobožnomu wopomnjeću zemrěteje 3 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale ſu woprowali: K pobožnomu wopomnjeću zemrěteje 3 hr.

Za cyrkej, ſulu a faru w Lubiju: K pobožnomu wopomnjeću zemrěteje 15 hr., za tołmačenjo (połojca) 3 hr.

Za nowu cyrkej w Pławnje w V.: K pobožnomu wopomnjeću zemrěteje 15 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyſinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3758 hr. 17 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 2 hr. 10 pj., za tołmačenjo (połojca) 3 hr., Rozkolnicy 1 hr. 77 pj., Delanska Patentna Komisija: drohe běchu, ale dobre tež . . . 1 hr. 30 pj. + 35 pf. + 2 hr. 50 pj. + 70 pj., Miłčanska Kofejowa Komisija; 33%, z wotkel, njewěm: 2 hr. 42 pj., 35 pj. **Zapłač Bóh wšěm dobročěrjam!**

Wulke swjećata swjateje Marije, maćerje dobreje rady,

po 2 hriwnomaj ſu zasy na składže.

J. Nowak, kapłan w Budyſinje.

Swob. zjednoćenjo katholicich wučerjow serbskeje Łužicy

změje srjedu 30. novembra (na swj. Handrija) z hromadžiznu w Radworju pola Miſnarjec. Započatk popołdnu w 3 hodžinach.

Wo prawje bohaty wopyt ſo naležnje prosy.

Khróſczańska nalutowačnja a wupožčečnja

změje nazymnu hłownu zhromadžiznu srjedu 30. nov. (na swj. Handrija) popołdnu w tšoch hodžinach. Dnjowy porjad: Rozprawa wo dotalnym lětušchim hoſpodarjenju a pſchednoſchč.

Wſchědnydſtvo.

Wydlenjo je k wotnaječju, jene w Radworju čzisko 61 a druhe w Kamjenej. Za woboje chcyło ſo naprašowacž w Kamjenej čzisko 10.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždu sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z kříž-
nym zwjazkom do domu
slány 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihafni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Šudowny časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 49.

3. decembra 1898.

Lětnik 36.

3 pučowanštoho dženíka.

(Pofracžowanjo.)

Bo krótkim pošylnjenju wotpučowachmy z Adelsberga pschez puste
Gabreške hory (Karst).

Šdžež jenož wóčtło zložu, njewidžu nicžo, khiba pusty kraj a naše hory. Ani trawicžka, ani shtom, ani kěrl tu njerosče. Njepłódnosč, pušta smjertnosč, to je stuzace znamjo tuteje hórškeje krajiny. Gabrel je daloka wyjocžina, kotraž nima płódnych dokow, kaž Alpy, ale jenož njefcam podobne poniženja. Tohodla njejso tu tež bježace rěči. Dejchč a žbrla hromadža so w njelicžomnych lužach, jězorach, schalkbach a bjezdach. Tu rozžhubi jo woda pod zemju, stupi zasy něhdže z nahlej mocu ze skalinow, pada w schumjacym wodopadže hlubšcho a sřhowa jo dys a dys hječče junu pod zemju. Najwjetšcha z tutych špodžiwnych wodow je Cyrnicki jězor. W nim ludžo wob lěto ryby lója, na hońtwu kłodža, musywa, trawja a žněja. A kak so to hodži? Małěto zapadnje woda pschez hluboke líki do bjezdna a z njej pominu so ryby. Něrl šyja a žněja tu ludžo. Razymu pak schumja wodny, bohate na rybach, z wotmachom zasy z hlubokosče a pjelnja jězor, kiž je za krótkte dny na $\frac{3}{4}$ mile dolhi a $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ mile ščerofti. Pótdla tajkich periodiškich abo nacžasných lužow a jězorow nadešdžemy w tutych horach mnohe tymjeniščča a tonidla, hdžež jo woda njesplunje, ale stoji woštanje, dokelž je dno skalojte a nima líki, kak tamne. Škóncžnje namatamy tu mnohe jara ščeroke kótlíšččate hlubiny. Nahle, wjele rozpuřane a džěrate skały je wobdawaja. W jich schalkbach hospoduja wulke czřjódny džiwich hołbjow. Z tutych nižšich krajinow woda jara derje a špěšnje wotběhnje, a wone su płódný kraj, doliny rěfane. Sow ryje a šyje z njewuprajomnej prócu Carfalino, t. j. wobhydler Gabreka, a plačuje neple, jabły a kufuricu, haj jamo wino. Sow řhowa jo tež joho řhuduška

fhěžka, nizki stau z wulkich kamjenjow murjowany a z cžežkimi kamjenčnymi schkowpiznami pschifryty. Kruty a twjerdy pak dyrbi dom być wosebje potom, hdyž njemdry wichor Wora ze surowej mocu pschěz kraj runje, tak zo jamo wozy a stót powala. Doliny su tehdom jemječki wuczel a najwječjšicha khowanfa wschoho žiwjenja w Gabrefu. Wschako njeje nihdže lész, kotryž by wětr hacžil. Tajfa njepłódnosč njeje pak wot spoczata, ale nadržnosč ludži a knježerstwow ju pschęd lětstotkami z tym zawiny, zo njerozumnje lěšy pobiwachu a krajinu z nowa njewobšadžachu. Z njewurjeknitej prócu pospytuje nětk rafuske knježerstwo mlody lész tu z nowa hajiež.

Dolho traje hodžina pschi pucžowanju pschěz tajfu kamjenitu puščinu — nam kotřiz smy zwučeni, doma jenož plódně hona, žohnowane hylu a zbožowny lud widžecz. Ze lud doma zbožowny a spočojny? Ach tak husto storži a mofkota, jako by namrěta serbska zemja joho zežiwiež njemóhla. Dži do tutych krajinow a wuků spokojojecz a wuků lubosč k swojej domiznje. Albo je to twoja zaslužba, zo ly so na rjanej, žohnowanej serbskej zemi narodžil, zo směch džědžinstwo, herbstwo a namrěwł swojich wótcow wobdžělac a nad wobšedžejštwom pilnych a pobožnych prjedownikow so wjeseliež?

Njewěm, hacž hiščezje jědu abo hacž lecžu, tak khwata cžah, jako by nas z mocu struchliwosčzi wutorhnyč chcył. Stacije Divačza, Sejjana a Projecco miknydu so nimo. W Rabrefinje hiščezje junu wotpoczujemy a z nowymi mocami tórnje parnik dale. Nětk sunje so železnica na dolhi, poldra hodžiny dalofi wiadukt, nectke do pscherěžka nahleje staly a — o pschekapjacy napohlad — nětk wotewri so cyle ujenadžicy, nadobo pschekrajujny wuhlad na blizke Aldriatiske morjo! Pschęd hordym hrodom Miramare hiščezje krótko pozastanjemy. Cžah winje so do dolhohoho tunela, a pschi móřskim brjozy docpějemy nětk bóržy do

Triesta.

Město leži wurjaduje rjenje pschi Aldriatiskim morju a na stroninje gabrefskich horow. Schtož je Hamburg za Němsku, to je Triest za Rafusku — jeje přenje a najwadžnišche wítowaniske město. Šědždolětnje zastawa tu na 18,000 lóžži a runje telko wopušcžza pschistaw. Twory, kotrež so pschivjezu a wuwjezu, placža na 500 millionow hriwnow. Wobydlerjo rěčža z najwjetšchoho džěla italcy; tola tež słowjanste rěče a greksku móžech tu słyschecz. Triest je hdyto fejšoršthoho naměštnika, biskopa, wschelatsch sudniškich, wojecskich, finansnych a wítowaniskich wyschnosčow. Město džěli so do starohoho města (Citta veechia), kotrež je po horje w terasach twarjene, a do nowohoho města (Citta nuova) z rjanymi schěrofikimi hařami, bohatymi kłamami, wofobnymi hotelemi a hordnymi hrodami. Najwofobnišchi twar cyłohoho města je wulkotne Tergestem, srjedžizna měsčanjstohoho pschekupstwa a wítowanstohoho wobšhoda. — Měščanzke twarjenja su napadnje wysoke. Nahłohoho a palacohoho šlonca dla su wofna pschiměrnje male a na tjšoch stronach z wofeńcami wuhotowane. Čajy su srjedža hluboke a na bokach powyhčene, tola derje dložene a wufamjenjowane. Woboczne khódby su pschězšwo jězdnomu wobšhodej z tořtymi kamjenčnymi stolpami wotřytane a wotdželene.

Mjez tym, zo našchej krajanaaj rano hiščezje po pschetratych pořhodach wotpoczowajchtaj, džělachmy so wot njeju. Zeju lóž halke wječor do Benediga wotjědže. Nařch pucž pak wjedželche naš džensa hižo rano zahe po železnicy do Žumy. Pucžowař plecže w cuzbje bóržy nowe pscheczěštwow, ale, hdyž so pucž džěli, je runje tak rucže zasly rozwjaza. To su nashwilne pscheczěštwow,

kotrež pač tola lube spominanjo na pscheczelných towaršchow we nas zawostaja. Zajkich pscheczelow puscheczicž, to czěmi; pjeršcheczeń pscheczelnstwa abo mlodeje lubošče pschisadžicž, to boli; wěrnoho a iwěrnoho pscheczela jamoho zhubicž, abo wo joho wěrje a iwěrje so mylicž, to bije rany, kotrež nježija. Ale dobroho pscheczela na stronje mēcž, to je dar z njebies, kotruž pschesłodsčujuje zbožo a wjeselo a pokoj w nuzy a zrudobje. Ale jenož inadnej czjrbóžicžch smjertnych człowjekow je drohotne kublo wěrnoho pscheczelnstwa spožčene.

Džensa hižo wot ranja słončko smudži, a sčtož słonco njezamóža, to dopomhaja běloswětle hory, kotrež palate pruhi na nas wróčejeja. Po wčzora-
wšchim pucžy wróčimny so hač do St. Peter w Krajuje; tam winje so našch pucž k ranju. Smy zasy w Gabrefu; zasy hladam na daloku puštu ruinu. Ale ju so tu džensa w nočy hórscy hobrojo z kamjenjemi kulowali? Daloko a sčeroko je krajina kaž z nimi pošyta. (Pškracžowanjo.)

Drohotne myto.

(Čějna stawizna wot S. L. Webera, z němjskoho pscheložik Ž. R.)

(Pškracžowanjo z čisla 47.)

Pšolicija cyleje wokolnošče, rakuska runje tač kaž bayerska běšče na nohach a sledžesche za ščuczerjemi hjezbdžonoho ščutka.

Njeboh swobodny knjez bě nětk do podzemjskoho wotpoczinka swojich šlawnych přjedownikow štajent, a joho pohoncž Franc wotpoczjuje mčrnyje a czishe na ferchowje tam.

Hdž bčchu wschě pohrjebne swjatocnošče nimo a pschewodžerjo z tam-
nišchich lěsných nižinow so z pohrjeba zasy k swojomu wschědnomu džču domoj wróčili, horjachu so tola jich czucžiwce wutrobny a njedachu na hróžbny nješčutk zabycž.

Njeboh swobodnoho knjezowa jenicžka džowczicžka Šanža, lědma do knježnišchich lět zastupiwšchi, rjana róža hjez dwěla, běšče nětk hjez zakitarja a šyrotu. Pšched někotrymi dnjemi hjščeje nadžije pošua, kaž czerwjena róžicžka, pošua krašnjeje wónje a keženja, běšče nětk kaž zblědnjeny wotblyščež napo-
žlamaneje bčleje lilije. —

Čši lěta bčchu so minyč, a tola njebčchu njepschestawace pschepyttowanja na žadyň sled ščuczerjow horka spomnjenoho hróžbnoho nješčutka pschijnjedle. Šaczrunič bčšče bayerske knježerstwo jara wysoke myto, a hjščeje bčchu wjetšche pscheczeljwo knježny Šanže postajili, dha bě tola hač dotal wscho podacmo bylo; zdasche so, jako bychu so zldšnicy do podzemjskich hšubinow pschepanyli. —

W małym měštaczku hšuboko w czěškich horach bydlešche hantški ščuzownik Anton Felman hižo 35 lět dolho ze swojej mandželstej a z pječimi džčecžimi. Ze dolhe lěta bčšče so tu ze wschelakimi ščarosežemi swojoho hšudobuoho žiwjenja bčžik. Tola z rozomnym lutowanjom a famozaprččžom bě tač daloko pschisčol, zo mčžesche swojomu najščaršchomu šynej Šendrichej ščudo-
wacž dacž, kotruž febi tež po woli a k wjeselu swojoho nana prawizništwo wuziwoli.

Nětk pschindžechu lěta, hdžčž dšrbjesche Šendrich wojčtšku ščžžbu nastupicž, a wón dokonja tež tule ščžžbu jako jenolešny dobrowólnik ze wschěj czěšczu; bčšče na hšwilu do Wšnije pschesadženy a na wyschfa powyšcheny. Po dokonjaney ščžžby wróčži so zasy do swojeje domizny, zo by ščatne prušowanjo

wotložil, fotrež tež z wulkej kšwalbu wobsta. Zastupiwšchi do knježerškeje služby, bě nětko na sudnistwo swojoho narodneho měštačzka powołany. Soho nan bě so mjez tym na wotpocžinik podal a wužiwašche tu swój derje zaškrjenu wumješt w měrje. Luba macž pak běšche hižo přiched lětom do zbbózneje wěcznosće pscheschla.

Tak husto, hacž to Hendrichkej zastojníka služba dowoli, pučowašche do krajuje wonjatych zelenych lěšow won, a postupowašche na wješchki wyšokich horow, zo by tam čjisty a strowy powětr do so frěbal, a běšche přchi tym kóždy raz prawje zbožowny. Ds a ds podoblějšchi tež swoje pučowanjo pschez mjezy swojoho wótcuoho kraja, a tohodla tež někotre razy hacž do Hasenberka dóndže. Wuhladamšchi tu rjany hród, wobdaty wot krajujnych a kčjajnych zahrodow, bu pohumty, so hosčencarja woprašecž, komu tola tajka krajujnosče sluscha.

„Džowcy našchoho zbbóznye zemrětoho knjeza barona z Hasenberka“, zua-pschecžimi krcžmať.

Hendrich njemóžesche sebi zapowěsčž, zahrodu sebi wobhladačž, a njewě kať, stoji tu wosrjedž luboznje kčjajateje rózoweje zahrody. Krafne sony wobdawaja joho a dopominaja joho na dny zbožownoho džěčatstwa. Žiwje stupi jomu kšudobny štatof horcolubowanoho nana psched wocžl, hđžžž bě na mlóženca wotrošl, — a tu štojeseche w bñyščžatej krašy nadobny hród. A tola běšche jomu najebacž jara kšudobne wobštojnosče w domečku luboho nana tehdom tak rjenje byto.

Se dha to hiščeže džensa tež tať, hđžž Hendrich něť nahladnu službu zastawa? —

Ně! ach ně! Wěšte wosamocženjo a znutktonna próždnota wobkñježi joho hewal płomjacu wutrobu. A wón sam sebi njemóže wěsče wotmołwěčž, za čžim tať žada, trašč za čžesčžu — trašč za bohatsřtwom — abo trašč za čžisřtej lubosčžu? — —

Hđžžž bě tu kšwilu kaž wo šnje pschebywať, zhraba so z dobom, zo by kčjajatu zahrodu wopušchčžil, — tu wuhlada rjenje zwjazanu knihu w tramje ležacn. Zbėhnywšchi ju, dohlada so na rjane žlote napismo: „Malětne kčženja wot Š. Felmana.“

Dže wschoho dwěla bėchu to joho šamsne basuje, fotrež bě přiched někotrymi lětami wudať.

„Tak so tu tola jena šobucžucžywa wutroba namaka, kotraž mi zrozemi a moje basuje čžita“, praji pschi sebi, hđžž knihu wjesele do rukow wza.

Dotcho njetrajesche, dha pschibłži so po zelenej ščesčy rjana mlóda knježna, kotraž so malocho zaštróženja zminycž njemóžesche, hđžž tu w zahrodže nadobo a cyle njewocžafnje cuzbnika wuhlada.

Felman pak bě so hižo pozbėhnyť a poda jej z pokornym poklonjenjom knihu so prašchejo: „Dre wasche wobšedžensřtwu, huadna knježna?“

„Tak je! tak je! džafuju so wam.“

„Wobajče, huadna knježna, zo šym sebi zwažil, do zahrody zastupicž“, praji Hendrich.

„Čžesčženy knježe, nimacže winu so zamołwjećž. Zastup do našcheje zahrody ujeje zakazany. Tola, šmēm huadž wasche čžesřne mjeno wěđžecž? Za reřam: Šaňža z Hasenberka.“

Pokornje wotmołwi Hendrich: „Tak je so mojomu mjenu wulka čžesčž štała. Wone stoji na přnim kopjenje tuteje wascheje knižki. W tu kšwilu šym sudnik w měštačku B. w Čžechach.“

„Dobrocziwny Božo! nětk was znaju, knjez Felman. Sdyž wasche basuje tak rad čitach, sebi myslach, zo dyrbicze zawěseje prawje dobry čłowjek być.“

Hendrich cyle zbožowny so podžakowa a běšče bórzy z baronejsu w žiwjej rozmołwje, na jeje požadanjo ju hačž k hrodej pschewodžejo. Nadobna knježna běšče tak často joho myśle a wzlět ducha wobdžiwala, joho čzište wjeselo na pschirodže tuchle lěšnych horow sobu začuwała a hušto sebi w samotnych hodžinach pschala, zo by wofobu. kotraž tak čuje, kaž wona, zeznacž mohla. —

Hendrich a Šanža, njeđžiwajo na wulki rozdžěl jeju wufhada, buschtaj sebi w tejsle jenicžkej hodžinje wjac hačž pscheczelej. Njerady dželešchtaj so, a dyrbejsche Hendrich pschi wotfhadže baronejsu pschilubicž, zo hušćišcho Šasenberg wopyta . . . (Pofracžowanjo.)

3 Ružich a Sakskeje.

3 Worflec. Póndželu, 5. decembra, wopuscheži nas a našej kraj wysokorodžena knježna hrabinka Maria Monika Mathilda Pětra Pawla Theodora Huberta Franciska Aloisia Madlena Hilžbjeta Teresija Krescencija Stolberg-Stolberg. Z njej wofalitej so z dobom jeje wowka hrabinka Mathilda z Šoensbroech a jeje čzeta Teresija hrabinka z Šoensbroech. A našej hród wofpročić! Wysoke knjenje podadža so najprjedy do Kellenberga nad Rynom na hród hrabje Klemenja Šoensbroecha, a wot tam budže hrabinka Monika wot swojeje čzety Teresije pschewodžana do Paray le Monial w Francóžskej pucžowacž. Tam, hdžež je so najšwjeczišcha Wutroba Šezusowa zbožnej knježnje Marhacze Mlacoque žjewila, je Monichny njeboh nau z khorej jeje macžerju do Afriki pucžujo slubil, zo chce na dompucžu swoje džěcžo Šezusowej Wutrobje woprowacž. Bohužel hrabja Franc Stolberg-Stolberg, kotryž bě so 19. novembra 1872 z Mariju hrabinku Šoensbroech woženil, 9. měrca 1878 w Africh zemrě. Njemóžesche tohodla swoje džěcžatko, kotrež bě so 9. novembra 1877 na statofu El Biar, hodžinu wot Algiera zdaleny, narodžilo, do wótcnoho kraja pschewodžecž, a tež macž slub špjelnicž njemóžesche, dokelž so čzežy khora domoj wrócžesche, hdžež 23. julija 1878 we Worflecach wumrě. Nětko pak chce jeju jenicžke džěcžo Monika, po tym hačž je samostatnosć psched sčtyrjomi njeđželemi docpěla, tamne slubjenje dokonjecž. Wot Paray le Monial pak poda so hrabinka Monika pschež Pariz a Brijsel do Belgiskeje a zastupi tam hnydom do kłóschtra St. André w Tournay. Zeje wowka pak poda so do kłóschtra Franciskanow nad Rynom, zo by tam wot swěta zdalena na stronje swojeje džowki Teresije poslednje dny swojoho čzežko pruhowanoho žiwjenja pschežiwila.

Młodej hrabiny Monichy pak pschiwola tež „Pofol“ želne a wutrobne „Božemje“ a „Wóh pschewodž!“ z horcej próstwu, zo by tež w dalokej cuzbje njezapomnila na serbski lud, z kotrymž bě tak wuzko zrostla, kotryž ju tak horco lubowasche a kotryž ju w džakownym wopomnježu zafhowa.

3 chloho swěta.

Němsta. Rejžorstwomy sejm so na swj. Miklawšcha (6. decembra) woterwi; 7. decembra budže pschědšydstwo wolene, 8. dec. je swjaty džěń — tuž do hób wjele džělacž njebudže.

— Na měštnje, kotrež je fejžor w Seruzalemje za němste fejžor-

stwo kupił a katolikam ł wużiwaniu pschewostajil, ma so ł cześczi swjateje Marije, kotraž je po podawiznuach tam zemřela, krasna cyrkej natwaricž. Palästinske towarštno a trajna, nowozaložena komissija němsko-katolskich zjězdown wobrocžatej so tohodla z próstwu wo dary za twar na katolskom Němskeje.

— Westfalske burske towarštno licži 26,820 sobustawow a ma 268,000 hriwnow zamóženja.

Bayersta. Na dompuczu z Seruzalema je kejžor z bayerskim pryneknježerjom rozryczenjo měl. Wšchi tym je Quitpold do toho zwolil, zo so samostatne bayerste wojeřske sudnistwo wotstroni. Za to založi so w Barlinje pschi najwyschichim wojeřskim sudže bayersti senat, kotrohož pschedsydu a rycznika smě Bayersta pomjenowacž. Ale wusudy budža so tola w mjenje kejžora wuprajecž a nic wjacj w mjenje bayerstoho krala. Stari Bayerjo su z toho jara znjeřpokojeni. Z dobrym prawom nimaja wjele dowěry ł Prusam.

Czechi. Wšchi wojeřskich kontrolskich zhromadžiznuach w Czechach mužštnwa dotal cześki abo němski wotwołachu. Wěšja pak buchj cži cześcy rezervistoj, kotřiz so cześki wotwołachu, do aresta wotwjedženi, a wyschł, kotryž bě swojim rezervistam prajil, zo ani němscy ani cześcy so wotwołacž njesmědža, ale jenož do předka stupicž, hdyž so jich mjeno cžita, bu pokhořtanj. Tajke pschemocwanjo cšjeřske narodnoicže je mjez ludom wulke rozhorjenjej zbudžilo. Cšjeřcy zapróštaney su tohodla knježerštnu tule resoluciju podali: Wuzowanjo cšjeřskich rezervistow, zo buchj so na kontrolskich zhromadžiznach němski wotwołali, njezrunawa so z wojeřskimi pschedsyřkami a njeznjese so z dotalnym, hižo řficecž lět pláčachym zwučženjom. Tajke počžinanjo so najwolostnišeho narodnych cžucžow cšjeřskoho naroda dóřta, a to cžim bóle, hdyž so druhim rakuškim narodam tak njeřšchwdži. — Šdyž w Lounje a Melniku rezervistoj, dla wotwołanja w cšjeřkej ryczi sedmdnjowski arest wotpořucžiwšchi so z jastwa domoj wróčachy, powita jich lud wystajo na dróhach a wjedžesche jich jako dobyčerjow do hořčencow, hdyž jim derje byčž dawasche.

Austrija. Wčžora, 2. decembra, bě tomu 50 lět, zo je kejžor Franc Šózeř na trón Habsburgskich stupil. Wo jubileju za tydžeň rozprawu podamy.

Schwica. Mordarja kejžorci Šilžbjety, Luccheni-a, su 24. novembra do cšjeřkoho jastwa wotwjedli. Soho cella njeje, kaž so najpředy piřasche, pod zemju, a ma dosahace swětko. Přenje pollěta njesmě swoju cellu wopuščezicž, potom pak smě z druhimi řhořtanecami zhromadnje džělacž. Duchowny Blanchard budže joho kóždy tydžeň wopytowacž, druge wopyty smě Luccheni jenož řchtyri ražy za lěto a jenož na něřotre mjeřšchiny pschijimacž. Ř jědži džřtanje kofej abo mloko, 600 gramow řhlěba, 2 decilitraj wina, poliřku, warjenjej a dwójcy za tydžeň po 600 gr. mjasaj. Luccheniowa řebjewědomořč je so zhubila. Ře hižo plakał.

Rom. W poslednim konsistoriju je swjaty wóte 40 nowych biskopow wobřucžil, mjez nimi tež Šuldasřkoho, Rottenburgřkoho a Limburgřkoho.

— Zajimawa zhromadžizna běřche so wóndano we Watikanje zěřčla, zo by Leonej XIII. řořdowala. Běřchu to najpředy 33 Řritřaerjo, mjez nimi z njewóľniřtna wušwobodženi řólcj a řolcy, domoródnj duchownj a knježny. Ř nim řtwarěšchi so 16 indianskich řolčatow, z kotrychž běřchu něřotre tež řlőřřřřke knježny, wjedžene wot francijskich misijonskich řotrow. Biskop řagola z minoritřkoho řjada běřche ze řchantung-řchansija 16 řhinskich řřche-

jeżanow pschivjedł. Franciskan Richard nawjedowajše 26 hólcow a holcow z hornjeje Egyptowškeje a pater Manfred ze samšnoho rjada mějesche 7 Beduinow wot Jordana jobu. Dale běchu so tam zeschli 9 dźěczi z Jeruzalema a Bethlehema, 3 domoróbcy wot Mattogrosy, a 8 indiauskich hólczecow z Boliwija. Swjaty wótc bě nad teje pišanej zhromadźizny wulcy zwjeselemy. Najprjedy rozmokwjesche so z wobydlerjemi slubjenoho kraja, potom ješčehowachu Rhinesojo, kotřiž jomu kruch slěbroweje rudy pschepodachu, na to rozmokwjesche so z Beduinami; po tutych buchu jomu indiske holczata pscheditajene, kotrež so ze swojej narodnej draštu jara wuznamjenjachu a kotrež bamžej wumělcy samodźělamu albu pschepodachu. Na to pschednjese pjeczilětna eritrarska holczka w italskej ryczi bajeń, za czož ju swjaty wótc majkajše. Audiencu stónčichu holcy z hornjeje Egyptowškeje. Tute pschepodachu tepich z wuschiwanjom: „Ubi Petrus, ibi ecclesia; et fiet unum ovile et unus Pastor.“ (Dždež je Pětr, tam cyrkej; a budže jene stadło a jedyn pastyr.)

— W Romje wuradźuja w tu khwilu tež wotpóslancy wšech europiskich krajow, kať mohło so najlěpje anarchistam na kožu hieć. Hacz tale konferenca wjele wučini, so jara prašaja.

— W Turinje počínaja so z bamžowej dowolnošću pschihoty k započenju procesa dla zbóžnoprajenja sławnoho duchownoho Don Boska. Tamnišchi arcybiskop žada mjenujey w pastyrskim liščje pod czežnimi cyrkwiniskimi kšoftanjemi, zo dyrbja wšchitcy, kotřiž maja po njeboh Bosku žane pišma, listy, bajnje, liščiny, přebowanja, pišne pschispomnjenja atd., tele wěcy jomu, abo swojomu fararjej wotedać. Tež dyrbi tón, kotryž wo žanym tajkim Boskowym pišu wě, zo je trašč w tej abo tamnej knihowni abo hđže druždže, tole biskopej wozjewieć. By-li so w tutych pišach sčto wopacžne, wosebje něščto pscheczino swjatej wěry nadeschło, potom so wězo proces ani njezapocznuje. — Don Bosco je hašle psched 10 lětami zemřel. Powšchitkownje ma joho pobožny lud za zbóžneho. Wón je so wosebje za wotroščjacu khudu mlodošć postaral ze založenjom salesianškoho rjady, kotryž nimo mery zbožownje skutkuje.

Fraucozsta. W Parizu lieži jena katolska fara w pscherežku 36,000 dušchi. Domule njedostatkej njeda so wotpomhać, dokelž socialistiska měsčanska rada wot lěta 1871 do twarjenja nowych farow njepschizwoli. To maja so katolikoj w Londonje lěpje. Za 200,000 katolikow majch tam 93 farow, 130 cyrkwjoj a kapalow, 196 swětnych a 213 kšchtriskich duchownych, 37 mužskich a 93 žónskich kšchtrajow, 10 syrotnicow, 12 wotpoczinkow za starych, 6 kšorownjow a 7 pschitulkow za pofutnicy.

Ruska swoje wobššo w khinškej dale pomjetšchuje. Pschichodne lěto je wona wo 12 tyjac mužj rozmnoži. Wójnske lódcy, kotrež Ruska w amerianskim měšče Filadelfiji twaricž da, maja so dotwarjene hnydom do khinškich wodow póllać.

Persiska je lěta schpatne žně mēla. Z toho je po cyłym kraju hlódb nastal, a lud so rokoczi. Wosebje so persiskim pohanskim duchownym zle dže. Či su pjecza wjele žita pokupili, zo bychu je potom droho pschedawali. Wšchynošć stara so nětko wo to, zo bychu wpekulanczi za pschihódnice pienjezy swoje žita pschedali, a zo by so z Ruskeje třebne žito pschiwježło.

Wšchelczizny.

* Swjaty Antonius Paduanski ma swojich czeščowarjow nic jeno mjez katolikami, jamo cuzowěrivi maja wulku dowěru k njomu. Ruski

fejžor čječejuje swj. Antonia cyle wošebicže. Wyšcht z fejžoroweje čželneje gardy powědadsche fejžorej wo wulfich džiwach, kotrež so na próstwu „swjatoho cyloho swěta“, kaž joho bamž Leo XIII. mjenuje, wšchědnje stawaju. Na to wuzwoli sebi Mikławšch II. swj. Antonia za swojoho wošebitoho patrona a wobštara sebi hnydom pjenježt swj. Antonia, kotryž nětko stajuje nošy. Lětsa k nowomu lětu pošla fejžor telegram subpriorej klóštra swj. Antonia w Francózskej, kotryž ma so takle: „Dowolče mi, zo Wam a wšchěm w klóštrje swj. Antonia bydlacym swoje najwutrobnishe pschecža wuprajam. Poručam so zakfitej swjatoho džiwowštkowarja na spočate lěto.“ Džizo prjedy bě 1000 frantow na wobnowjenjo swjatoho Antonioweje cyrkwy pošla.

(Révue, Franciscaine, Linzer Q.)

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 644. Marija Rječeyna z Budyšina, 645. Michał Šolta z Kukowa, 646. Michał Kóč z Brjemjenja, 647. Jan Čorlich ze Zdžerje, 648. Jan Müller ze Smjerdžaceje, 649. Mikławš Šanda z Dobrošie, 650. Jakub Matka z Pěskec, 651—655. z Kamjenca a Špitala: cyrkw. wučer Jurij Wjaesławsk, zwónk Mikławš Kórjeńk, Jakub Ryčerja, Mikławš Pječka, Jan Špitank, 656—659. z Khrósćie: Mikławš Buš, Michał Šwejd, Pětr Krawža, Jakub Juřk, 660. Hańža Šolčina z Časec, 661—663. z Wudworja: Marija Šewčikowa, Jakub Zarjeńk, Mikławš Bryl.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 793. Jan Müller ze Smjerdžaceje, 794. Mikławš Buš z Khrósćie.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprowala: Njemjenowana ze słowami: „Swjaty Józefje, proš za khude duše w čisću“ 6 hr.

Za cyrkej, šulu a kerchow w Lubju: Dwě dobročefcy přez k. P. Gottharda w Mar. Hwězdze 7 hr. 50 pj., njemjenowany 2 hr. 70 pj., N. N. 50 pj. Za stacijony: wokoło klóštra nahromadžene 28 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3772 hr. 66 pj. Dale dariehu: Rozkolnicy 2 hr. 85 pj., »čiehi« na Radwořskej kermuš 50 pj., braška nagronił při Wudworjanskej kermuš 1 hr. 12 pj., Swobodne zjednoćenstwo katolskich wučerjow serbskeje Łužicy (w Radworju) přeni přinošk na 100 hr.: 11 hr. 70 pj., Radwořska Płatowa Komisija 55 pj., M. R. 3 hr., Delanska Patentna Komisija 70 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 75 pj., Přenja Pruska Komisija 75 pj.

Zapať Bóh wšěm dobročerjam!

Sobustawy bratřtwja „Žezusoweje Wutrohy“ a „Zapowštkowstwa modlenja“ maja swoje dobre slutki a modlitwy w měsacu **decembri** Bohu woprowadž: „Za spomoženjo křechesjanškich džěczi.“

Krajan,

Katholiska prothka za Hornju Łužicu na lěto 1899, wuidže na nowy tydžeń.

Prošymy čječejenych **poselnikow**, zo bychu sebi pschichodnu jobotu po pakety z Krajanami ke knjezej **inspektorej Wjency**, našchomu hłownomu expeditorej, **dóškli**. Tež ff. kłamarjow abo druhich pschedawarjow, kotřiž chcedža Krajanu mječ, prošymy, so bychu ke knjezej **Wjency** po nje pošlali.

Red.

 Džensa je tež „**Serbski Hospodař**“ čo. 12 z woprijećom.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěstki plaći so wot
małoho ryněka 10 pj.

Yudowy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Rudyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 50.

10. decembra 1898.

Lětnik 36.

3 pucžowanstoho dženika.

(Wotracžowanjo.)

Žědžemy dale. Nětk pschidžemy na daloko wupschětrjenju ruminu; wóčžo ju lědma pschewidži. Tam pasu sokozy a wowcy, a w dolhich schleberdach roscje tu žito a neple a kukurica (majš). Bórzny po tym wotewri so k lěwicy schěroka nižina. Tam stoji wjeska a po bokach zeleni so lěš. Do stej jeničkej dwě trochu plěbnej měštnje wo frjedž zrudneje pušćeje wokołnojcje. Nadobo fuknje so železnica do tunela a bóržny do druhoho a třecžoho. A schtó by so to nadžal, smy nětk w rjanym zróstnym dubowym lěsu. Pod zelenym liščom hraja mi we wóčzomaj běle nabrojene kalfowe kamjenje. Bělozelene! je to šnadž postrow nam Saksam! Ž lěša pak plěbšchiwje křwaja schikwane domečki čžichich wobhydlerjow. Małe winicy wobdawaja jich škowane štatoki. Bórzny wotewri so nětk, runje tak njenadžicy, kaž wčžora, krasny wuhlad na módrju „Abriju“, a hiščeže pol hodžinki a mjež figownjemi a kranatami dojedžemy do

Šimny (Abbazia-Zerjatto).

Pschijěli su do kórcžmicžki tjjo mlodži hólczy nadobni,
a schtwórtcy k nim so pschidawšicy, kažacžinjerstwo ponowi.

Mašcy pschecžel Nicolo naš jara pschecželnomu domej a hošpodže dowěri. Wot tam džěchmy, kaž so samo rozžymi, pschede wšchěm k rjanomu morzej — k šimnfomu pschistawej. Pschistaw je wumjěłki a drohi twar. W běhu lěštokow su wobhydlerjo morzej jedyn křuch kraja po druhim wotdobyli. Pschimoškim brjožy su potom po něčim jara dolhu, křutu murju natwarili, podobnu schěrofej, rjenje ž kamjenjemi wušadžanej hašy. Do je Quai abo Niva (brjož). Po njej křodžo, wobdžiwuju k lěwicy wulotne twarjenja, kažkež so jenož we wazžnych wikowarškich, pschimoškich měštach namakaja: Wikowarņe za ryby, druge za wšchelake južne plody, dale hłowna klonjeņnja, šchula za kóđžništwo,

dziwadło, pałast za rakusko-wuherski Lloyd (łódźniśće towarśtwo); dale wulke fabryki a młyny, wošebje za rajś; słóncznye tež sklady za petroleum, drjewo, žito* atd. Stojišć-li na brjozy, hraje czi głubofe morjo z pluskotacymi żolmami ł nohomaj. Daloki rozhlad pak wobmjenzuje wěnc scherych kupow Weglio a Cherjo. Na nawjeczornej stronje wošwětluja so Striske pomjezy w jasněj móšćkej módrinje. Wysoka hora Monte Maggiore wobkńezuje hordže tule krajinu, w swojim klinje wulcy sławjenu kupjel Abbazija khowajo.

Wot brjoha wupisestrěwaja so prawostawnje krute murje do morja. Łute wutwarki abo haczenja — je jich schěsč — mjenuja so „Molo“. Najdłěšči z nich je Molo Maria Theresia; wón dosaha na 1000 metrow daloko do morja. Pšichi tutych Molach zastawaja łódže. Zo pak bychju tu twjerdže stale, su z tołstymi powjazami ł sylnym kamjentnym stolpam pšichipinane. Druhe powjazy zasy zwjazuja łódž z dobom hišćeje ł „Bojam“; to su nimo měry wulke železne kotoły, kotrež na wodže płowaja a so z kótwicami (Anker) kručže móšćofeho dna džerža. Mole su podobne schěrokim droham do morja. Wotfal so twory na łódže a z nich woža a nošja. Na džesacž tyśac łódži kóždolětnje do Fiumy dojedže abo wot tam wotjědže. Pšichwožuja kofej, rajś, wolij, wino a žito*, wuwožuja mufu, wuherske wino a drjewo. Bližko pšichitawa czałaja wozy — na 100 —, zo bychju twory pšichhadžacych łódžow wotwožowale. Džělaja swjatk a pjatk, dofelž schtož jenicžta łódž pšichwožje, dawa wobznikam tsi dny pospochi džěła nadošć. Docyla živi łódźniśtwo a pšefekupśtwo wobhydlerjow města Fiumy.

Popołdnju dowjeze naš pšichna parolódž do Abbazije. Něhdy — w 15. lěstotku — běchu tu pobožni mnichjo kłóšćtr založili, pozdžišćo pak měśtno dla nadpadow rubježnych Turkow a Wenecianow zasy wopušćili. Cyrkwička pšichi móšćim brjozy je jenicžki pomnik tamnoho přenjoho zamydlenja. Dždež jo něhdy tamni jynojo swj. Benedikta ł pobožnej modlitwyje šhadžowachu, tam hromadža a šhadžuja so nětko tyśacy štronych a khornych, zo bychju so tu na krasnojězi pšichirody wošchewjeli abo pod młym powětro m swoje brašćnitwe płuca hojili abo w czoptych móšćich kupjelach swoje mocy zbudžowali a kručžili. Žymy tu njeznaja; wulki a mały rózž stej najrjeišćej měšacaj cyłoho lěta. Najej podobne su zahrody a promenady w Abbaziji. Rośliny, kotrež my doma z wulkej prócu w horncach w czooplej jštwě plašujemy, rostu tu cyłe lěto wonka. Żerawy (Lebensbaum) abo dušchany docpěwaju wulkofěje našćich schmrětom. Pod nimi wysoke palny hordže wustupuja a ł nim so towaršća blyškotate famelije. Stajnje dymaja luboznu wón w tyśac barbach kčžjate rózje. Pšched kalatym słóncem pak uamafajš rjany šćit w huštych bobkowcownych (Lorbeer) hajłach. „Kak krajnje je na našćej zemi a hódno na ujej žiwj byčž“, ale — móšćen pjenjež dyrbišć mčž, kotraž njewuśatnje. Schtož pak dyrbi so boječž, zo móhli schěnafti wulětacž, kuš sebi schłěncžku konjaka, kaž našć Achmed, zapłacž za nju cyłu hrivnu a potom cžekni wróćo do Fiumy, tam su tuńšće placžizny!

Wjeczor, hdyž je słóncwo so šhowało, wotuczi w južnych pšichitawnych měśtach wošebicže žiwite hibano. Wobhydlerjo khowataja won na „Corso“ a na Molo. Tu je nětk kłodžišćežo za tyśacy. Po jasnje wobšwětlenym Corso smykaja so pšichne wozy. Na Molo mjeřwi so z ludžimi. Tu pšichhodžuja so bohaczi pšefekupcy we wysočich kłobukach a wošobne žony a holcy w židžanych

* Žito = němšći: Getreide; Korn = serbski: rožka.

a somoczaných drašťach. Pšchi nich stupaja služowne holcy, džěcžo swojoho knjejtwa pak za ruku wjedžo, pak halle do zahłwěčka powite na rukomaj njejo — džěcžace wozpěčki tu njezuaja. Do čyrjódow klóčza jo wjetšje džěcži bohatých a khudnych staršich. Italienojo, Krowatojo, Madjarojo, Němcy a džensa tež — Serbja jo tu měščeja. Swojoho kłowa njerozemisch. Wódla pak spja a wotpocžuja po swjatofu džěłaczerjo ze swojimi džěcžimi. Sich tužaty holk a hara njemyli. (Pofracžowanjo.)

3 Łuzicy a Sakskeje.

Swobodne Zjednocženstwo katholickich wuczerjow serbskeje Łuzicy jo srjedu na swj. Handrija pola Mišchnarjec w Nadworju k zhromadžiznje zeidže, kotraž bě wot 16 sobustawow wopytana — wuczerjow bě z nich jenož 8. Khróšćezjaniska, Wotrowsta, Kamjencska wosada z cyła wuczerja póskale njeběchu, štož je wobzarowacž. Pšchednyda, knjez wuczer J. Schemwžit, šthadžowanfu w 3½ hodž. wotewri a, powitawšchi zhromadženyh, džakowawšče jo za wólbu a proščeječe wo objektivnošč we wšchim jednanju, kaž budže sam tež pšechy wěcy služicž a jenož wěcy, nihdy pak wosobje abo wosobam. Tu-tón šlub, kaž tež próštwa so z džatom pšchiještaj. — Potom wotewri nam knjez wuczer M. Hajna w rjanej, wobschěrnej a wobsažnej zahorjenej rozprawje »Pohľad do štwiznow serbskeje šhule a konsekwency z toho«. Lubozny a kóždu čžucžinu wutrobu pohnuwacy je wobraz, kotryž serbska šhula w Delnjej Łuzicy, w catholickich Serbach, wokolo Mužatowa šticzi atd., serbska šhula w pyšče narodneje drašty našchich džowcžicžkow — ale nad tym wobrazom leži čžežki ščin. Rycžnik šcheroch a dokładnje wosudy serbskeje šhule podawa, w cħym šhdliščězi našchoho naroda. Stručke wosudy to su, wosobje w Pruskej. Šhula služěše tam a služi tam hłownje tomu, serbske džěcži na němške pšchedžělacž. Wo tym šwědča wulazy, počžinajcy wot Wjedricha Wylema I. hacž na wuwolanoho šhulskoho radžiczerja Woda zrudnoho wopomnjecža. W Sakskej ju poměry lěpšje; wosobje je tu serbska peticija z lěta 1848 naspomnicž, kotraž je tola něfotre wolóžnoščje a dowolnoščje pšchinješla. Swjata pšchisłuchnošč serbskich wuczerjow je, zo zakon wuwužiwaju, štož jenož móžno, byrnjež tež z někotrym woporom było. Z lubošče k swojomu narodu a k swojim džěcžom njech so našch wuczer nje-naplóšcha, zo ma wjacj džělacž, dyžli joho kollega w němškej šhuli. Wón dyrbi swojich šhulerjow nic jenož němšku rycž nawucicž, ale tež serbski čžitacž, po móžnošči tež pisacž. Z jajnymi, raznymi kłowami rycžnik za **serbskej čžitanku** žada. Bjez teje njemóžemy a njemóžemy byč. Bjez njeje je próždna próca wuczerja, bjez njeje džěcžo němčžiny njenawufnje, serbsku rycž zabywa. A tohodla dħa: dajcže nam serbsku čžitanku, ale bórzy, bórzy . . . Wohaty pšchednoščk, z jadriwej a čžistej serbschěžinu podaty, hichčže wjacj zajimawych partijow wopšchiješče, někotra z nich by tež w „Pósole“ z wužitkom štała. Póslucharjo wjele nowoho zhoniču a radži postanyču, hdyž knjez pšchednyda jo rycžnikaj džakowawšče. — Wo pšchednoščku so žywa rozmołwa rozwi. Zo bychmy škončnje »čžitanku« dóštali — a z najmjenšcha wědželi, hđže so jeje dla mobrocžicž, džěło jenohłójnje knjezej wuczerjej Symantkej pšchepodachmy, kotryž je pšchija. Wóh daj zróst a špěch a žohnowanjo škutkej, tak nuznomu. — Z rozprawy knjeza kapłana Justa šlyšchachmy, zo mamy 26 hr. 45 pj. w polkadnicy; jedyn sobustaw, knjez farar Rjencž w Drježdžanach, je wustupil.

Za to so nowy sobustaw zamołwi, knjez kaplan Scholta w Radworju. — Pšchedshda wschelatore ze znutstkwnych naležnosći Zjednocěnstwa zdželuje: wo próstwoje, konjistorije, nastupajcy serbski katechismus, podatej — kotraž — mjez tym bjez wuspěcha wostala — wo jednanjach z wyschnosćemi we wěcy powyšćenja zarunanja za cyrkwinstu službu a dr. Na tónce namjetuje knjez kaplan Romuald Domaščka, zo by Zjednocěnstwo, kaž by jo z cyla wschém serbskim towaćstwam słušchalo, za zakładnika Maczicžneho domu pšchistupilo. Namjet so pšchija, w tej podobje, zo budže na kóždej sšhadžowanicy za Maczicžny dom hromadžene. Zapoczątk so hnydom sta a jo za přeni diplom 11 hr. 70 pj. nawda. — Sdyž bē knjez Andricki protokol pšchecžital, jo poseđenjo stónči. Pšchichodne budže wokolo póstinic w Bacžonju. Zapisowař.

3 Radworja. Njedzelu 27. novembra mējeske „Katholska Bjesada“ swoju mēšacžnu zhromadžiznu. Wopyt bēške špokojacy. Knjez pšchedshda postrowi zhromadženyh a da krótku rozprawu wo najnowišchich podawkach z daloka a z blizka. Raspomni so tu wošebje tamny wopravdže fejžorški dar němskim a z tym wschém fatholikam z „dormitio B. M. V.“ w Seruzalemje; scžěhwki wójny mjez Španiskej a Ameriku; wjelemjenowany kongreš pšchecžiwu anarchistam w Stalskej a dr. Knjez wučer Šral emeritus powēdajše nam wo wschelachich cyrkwinstich a politistich wobstojnosćach w Africy. — Sdyž bēšmy tak wschelake a mnohe wěcy nazhoniłi, zašpewachmy sebi hišćeže jónu, ale tónce raz adventski kerluch „Slejće! tón Knjez budže pšchicž“, město přjedawšeho, pšchi kotrymž so Radworčžanam jazyt tak prawje wjelele wjerčecž njechajše. Njana melodia stónči zhromadžiznu, kotraž chce so 18. decembra w prawje nahladnej licžbje zasy zeńc.

3 Nalbic. W našej „Bjesadze“ so minjenu njedzelu wólby wotměchu. Knjez wučer Wjenka bē z pšchiswom zdžělil, zo so pšchedshdstwa wzdawaja a zo zastojnišchich dželow a druhich starosći dla wólby nješchiswomje, byrnje so zasy na njoho dōšchla. Knjezej Wjenicy wutrobny džak „Bjesady“ słušcha, kotruž je telko lēt wodžil — z mnohim sebjezaprēcžom; pšchetož džaka je malo žnjał. Mjerzaca wēc bē, w poslednim času wošebje, liwtošć sobustawow. Nowy pšchedshda, knjez wučer Šchewcžik, z polnym prawom tež w tutej naležnosći naprawu žadajše. Wjele zboža pšchějemy! Za knihownika bu knjez Pētr Brēžan ze Šchunowa wuzwoleny, kotrohož budže w přenim času knjez wučer Hajna podpjeracž. Hewak zastojništwa stare wostachu. — Wo wólbach knjez šarař Bjedrich słowo wo moru pšchinese — wēšće časowa naležnosć. Wēzo so tež na mōr w Serbach špomni, pšchede wschim we wšach našej wošady, kotraž je tež w šwojim času štrachnje z tutym Božim prutom šchwitana byla. Knjez kaplan Andricki naležnje prošehše, zo bychmy cyli mužowje byli w nabožnym pšchewēdčēnju a so wotwucžili, plašcž po wētšiku wobrocēcž, hđžež smy so hižo na to zložili. Š tomu zamērej horco „Katholski Bošol“ porucžehše, kotruž je dobry, tuni a nam Serbam ze wšech časopisow najpšchisprawnišchi. „Katholski Bošol“ mohł so w našej krajiny hišćeže wjele pilnišcho a we wjele wjacj exemplarach čžitacž, hacž so čžita. Potom pak budžmy tež horliwe sobustawy „Bjesady“ a sežinmy, zo by wopravdže byla, š čžomuž je založena: šjedžiščēzo nabožneho a narodneho žiwjenja šastlich Delan.

3 Šulowa, Na swj. Mikławšcha w noy 3/4 12 hodž. wudhri w Šocžini Boži wošen a je Šcholcžic (forčžmarjec) kublo z bohатыmi žnjemi cyle zničil. Tež šydom kolčžow čžolkow so spalil a wšchē kury; druhi štōt pak bu wukho-

wany. Też susodne Kraliec kubło bęšche we wulkim straszce. Zdżarowśka wohnjowa wobora, kotraž bęšche bórzy tu, je tu jara džělaka a wjele wěcow wohenjej wutorchnyła; jej so tu za wulku pomoc zjawny džak wupraja. Šcholečicy mějachu zawěšćzene. Woheń je w bróžni wušchol, na fajke wašchnjo, njeje hišćež znate. —a.

Druhi dopis wo tutym njezbožu pschispomni: Tohorunja je družca schnóra we wóhnju wostala. Tajke drohotne wěcy bychmy sebi bóle na kedźbu bracž měli, nic w twarjenjach křowacž, kotrež su drjewo a stoma wot zakładow hacž do ponoškow. Kocziń budže nětko numale chła nowa.

3 kraja. Gdnž budže Bože džěcjo po wsach jězdžicž, skazaježe pola njoho za swoje džěczi: „Kšchescžanśku mlodoścž“ — knižku to, z kotrejež je znacž, fajka ma našcha »kšchescžanśka mlodoścž« bycz. Tam a sem je to zabyła.

— Zo bychu **4. decembra** hišćež »hadžiki« po pučach lažyke, to nje-pomnju, runjež wjele pomnju. Tak stary muž wo lětuškej zymje.

3 chłoho swěta.

Sařta. Toho Kralowśka Wysokoscž princ Max je na univerścize we Würzburgu 6. decembra po křwalobnje wobstatym pruhowanju akademisku doštojnoścž doktora theologie docpěl.

— Wo našcej lubej hrabince Monicy Stolberg = Stolberg su w poslednim čžasu wšchelake nowiny wšchelake pišate, ale wšchě su myšne powěšće do swěta trubile. Senož „Bořol“ je, faž pschecy, prawdu pišal. Šchož wosebje jeje zamóženjo nastupa, njeje wěrnó, zo je wšcho k dobrym skutkam nałożila. Ze drje w minjenym měsacu někotry tyšacž hriwnow rozdała, ale swoje hlowne a wězo jara wulke zamóženjo je wobkřowala a wobkřowa je, doniž šwjatocžne křóštriske sluby njewotpołożi. To trašč so za dwě lěče stanje. Mjez tym so we Worsklecach nicžo njepsccheměni, křiba zo budža so w hrodowej kapali nyschporne pobožnoścže w serbiskej ryczi wotměwacž. Za dwě lěče halle, jeli Monika w křóštruje wostanje, a tež, jeli trašč by prijedy wumřěla, šchož njechamy wocžakowacž, wotrjetnje so hrabinka Monika wšchěch swojich swětnych kubłow. Worsklec a Sařenica dóstanjetaj dwaj jeje pschibuznaj; hród pak, w kotrymž je w šcedźiznje swojich lubych Serbow tak rada chle swoje žiwjenje pschěbywala, ma so po jeje nadobnej woli pscheměnicž do křorownje a šyrotnicy za katoliškich Serbow. Mimo hrodu matej tež wobě pódlańskej křěži, konjenc a kólnja a zahrodništwó ze šchleńčnikom a hrodowa zahroda tutomu špomoznomu wustawej služicž, kotrohož drohotna parla budže krajna a ze wšchěmi potrebnoscžemi nanajbohacžišcho wuhotowana kapala. Halle krótko pschěd swojim wotkřadom je hrabinka daloko a šchěrošo woblubjenej kapali wěnowala jako swoje Božemje drohotne zkočžane ryzwo (Meßgewandt) z wuměškim wuschowanjom. Zola, šcho by pomhala kapala bjez duchownoho? Tohodla je Monika tež na to myšlila a so wo to postarala, zo so za dwě lěče měštno hrodowoho kapłana pscheměni do měštna wustawowoho duchownoho. Za tele měštno njeje pak hižo fundaciju zapołożila — to stanje so halle wšcho w swojim čžasu, a potom tež nic 100,000 hriwnow, faž nowiny pišachu, ale dobru položcu, šchož je pońje dořahace. Tež so hrabinka pschi swojim založenju špomnjenoho wustawa wo to postara, zo by so tónle trajny a widžomny pomnik jeje luboścže fe

katholickim Serbam jim ženje wzač njemohł, ale woštał rzyz jerbiski na wšchě cžajh. Njeh dha so zjednoczi našch horcy džak we wutrajnej modlitwje, zo chcył Bóh Wjeršchny nadobnu hrabinku bohacze mytowacz a wšchě jeje zbóžne wotmyhły do skutka stajecz a žohnowacz.

— 27. novembra je w Genje hrabia Karł ze Schönburg-Zorderglauchau zemreł. Narodženy 13. meje 1832 we Wechselburgu, woženi so wón 10. novembra 1865 z hrabinku Adelu Rechteren-Limpurg. Zimaj narodži so 1873 jeniczi syn Joachim, kotryž je so psched něšto njedželemi z cžěskej hrabinku Oktaviju Chotek woženil a kotryž nětko nana w kujejštwje nad Zorderglauchau, Benig a Wechselburg scžěhuje. Z Božej hnadu běsche njeboh hrabi Karlej popschate, na dnju 19. mërca 1869 ze swojej wysofej mandželskej w Romje do klina swjateje katoliskeje cyrkwy pschijaty bycz. Za to bu wězo hacž do smjercze wjele hanjeny a pschescžěhany. To pak joho njeje myhlo, jako zbožowny katolik stajnje so wopozowacz a ze swojimi bohatymi sředkami katoliske naležnosče spěchowacz. Po smjerczi hrabinki Adele woženi so hrabia drishi raz z wojwodku Sofiju z Uršel, kotraž joho nětko jako wudowa wopłakuje.

— Žutry založena pschekupsta wysoka šhula w Lipsku ma hižo 149 studentow, tji krócz telko, kaž bč so wočakowalo. — Hórska akademija w Freibergu liczi 266 študowacych (44 Saksow, 67 z druheje Němskeje, 9 Rafnšchanow, 85 Rusow, 22 Rumunow a t. d.).

Němska. Subilej awstrijskeho kejžora je so minjemu njedželu tež we wjele městach Němskeje swjeczil. W Drježdžanach běsche chly kralowski dwór swjatočnje Božej nšchi w dwórskiej cyrkwi pschitomny. W Barlinje pschihwata tež kejžor ze swojej wysofej mandželskej do katoliskeje cyrkwy swj. Zadwigi, zo by, wobdaty wot pschnoho pschewoda a wot wšchěch Berlinškich generalow mjez Božej mšchu so modlil za swojoho wysokeho zwjazkarja. Wšchi zastupje do cyrkwy powita probst Neuber kejžora, kotryž běsche krótko psched tym probstej rōžowc ze zahrody Getemani pschipoškal, a podžakowa so jomu za tónle rjany dar. Wšchle nje-katoliske nowiny so tčětro na to hóršcha, zo je kejžor w slubjenym kraju tak wjele na katolikow spominal, zo je tam swjate relikwije pschijimal a dowolil, zo je katoliski mšchnik kejžoreny žohnowanjo Wlaczerje Božeje a něhdy krasnocyž swjateje kejžorki Heleny pschal atd. A nětko daruje kejžor, tónle „summus episcopus“, najwyšchjchi paštny lutherškeje cyrkwy, we słownym mšcze Němskeje katolickomu duchownomu rōžowc, kotryž cuzowěriwi cžajsto tak wysněchujaj! Njeh so hóršcha, zaslepjeni. Kejžora njezampla. Tež kejžorowa je sebi w Jeruzalemje někotre rōžowcy wot franciskana Norberta wuprosyła a drje je jako wopomnječza rozda.

— Wot francoskeje wójny sem je so němske wójsto w mērcje podwojiło, město 280,000 mužů liczi ze 16,000 nětko z nowa žadanyhmi 570,000 wojakow. Psched 28 lětami placžesche so za zhromadne wójsto 250, nětko 512 millionow hriwnow lētujaj, a k lētju, jeli sejn žadane rozmnoženja pschizwoli 520 a za lētjo 530 millionow. To by byla połojca wšchěch dawkow. Potajkim 570,000 wojakow pschetrejeba lētujaj runje telko pjenjez kaž 56 millionow civilneho wobdělštwa. A k tomu dyrbjaj cžile civilistwo hišcěje tamne 520 millionow nawdacž lētjo kaž lētjo! Ale to njeje hišcěje wšcho. Nimo tychle pjenjez je wot lētja 1872 woještwo 3500 millionow hriwnow spōžryjelo we wurjadnych pórcionach za twarjenja atd. Šobrske žumy zawěcžej. A lud dyrbi je nawdacž. A k tomu hišcěje swojich synow a tak nuznje trěbnych wotrocžkow. Ze dha

województwo najwyższymi skhodźent kultury? Njedyrbjale so tu storo wěste mjezu postajicź, zo so dawki njebychu popochi wysche schrubowacź mohle?

Awstria. Jubilej pjećdzjećlětnoho knježenja kejžora Francu Šózefa je so po cyłym kejžorstwie ze zahorjenjom swjećil. Swjatocźnosće pak wobmjezowachu so bóle na cyrkwi a njezjewjachu so we zwonkowanych zabawach, byrnjež tež uětore města, pschewskim Win, so do najkrajnišćeje pychi wodźele. Haj kejžor sam swjećesche jubilej w czichej samocze hrodu Wallsee. Wot-poczuje dže na nim a tež na cyłym kraju hišecze młoda a hluboka zrudźba wo morjenu kejžorku Šilzbjetu! Zele žarowanjo potkóčowasche wschě juſki radošće, pohonjesche pak ludy k czim nutrišceje modlitwy za czežo prnhowanoho jubilara. Ze dže tola kejžor Franc Šózef podobuje kaž našch lubowanu kral Albert ze swojimi poddanami nanajwuszeho zjednoceny; joho radošć a zrudoba je tež radošć a zrudoba wschěch awstrijskich narodow. A tak mohlo to hinaf bycź? Njeje dže tola na swěcze knjezerja, kotryž by z wjetšceje lubošću a woporniwosću so za swojich poddanow starał, hač Franc Šózef. Njemnije so džen, zo wón njeby swoju schěžedru ruku wotewrił a cyrkwjam, wustawam a druhim dobrym zaměram ze swojoho wulkoho zamoženja bohacze wudželał, abo tomu abo tamonu z nuzy wupomhał. Mimo toho je wón naj-pilnišchi dželaćer we swojim kraju. Wot zerjow sšhadźenja hač do póznjoho wječwora džela za derjemeczo wschěch swojich ludow. Ze železnej wolu pschiswoja sebi we wschěch wobwodach knježerskich winowatošći, w zakonjedawarštwie a džerškich prašchajach dospołnu wědomošć a jasnju rozhlad.

Franc Šózef I. narodži so 18. augusta 1830 jako najstarschi syn archwójwody Francu Karla. Jeho staršchi bratr bě archwójwoda Maks, kotryž awstrijske kóńštwu zorganizowa a 1864 meſtitanstu kejžorstwu trónu pschija, hdžež bu 1867 wot zběžkarjow zatšeleny. 1. decembra 1848 polnolětny prajeny, šmipi Franc Šózef, potom hačž bě kejžor Ferdinand trónu zložil a toho bratr Bjedrich Karl so tróna wzdał, na trón jako awstrijski kejžor a wuherski a czeški kral. Woža ruka schkitajsche joho psched zlóštniškim nadpadom 18. februara 1853, za czož so we Winje z džatownosće k Bohu krajna wotivna cyrkej natwari, kotrejž so lědy žana na krajnosći runa. 1854 woženi so kejžor z bayeriskej princesnu Šilzbjetu, kotraž bu lěta tak nahle pschez ruku zlóštnika jomu wzata. Zo by so knježerstwo wobtrucziło, zamjedže so po njezbožownej wójuje dualismus, tak zo wot lěta 1867 sem Karusta a Wuherska so kóžda samostatnje zarjadnjetej, jenož woještwo a zwonkowne naležnosće płacžitej zhromadnje. Njemóže pak so došć wobžarowacź, zo tehdnjichi prašidnti ministerstwa Beust wobegu pschinosch k zpromadnym wudawkam trajnje po procentach dawkowanych doſhodow postajil njeje. Scžěhwk tohole zakomdženja su kóžde 10 lět njelube hadrije mjez wobemaj polojećomaj kejžorstwa, kotrejž wosebje wot lońšchoho lěta strašchnje zuntstowne žiwjenje Awstrijske muczja. A njech je tež tu khwilu kňjšecź jubileja troščku njemwosć štroništwowych bitwow pschitrył, dha so tola schěžuwatštwu a narodowa hida pod popjelom dale mišchri. Mimo šmjercze joho lubowaneje mandželskeje drje tale zuntstowna žwada mjez joho ludami jubilara najbóle ludži. — Z pschicžinu kejžorowoho jubileja nawdate spomóžne wustajenja wuczinja pschez 30 millionow šchěnašow.

— W šejmje na to prašchany, je hrabja Thun z krutymi słowami wozjewił, zo sebi knježerstwo wot Pruskeje lubić dacź njebdže, by-li ta wěste narodnosće Awstrijske dale z Němskeje wupokazowala. Zele wěste a sprawne słowa so w Barlinje lubike njejsu. Wěrnosć kňjšecź wschaf druhdy boli.

— 29. a 30. novembra votně so we Winje drugi delnorakufski zjěžd katholicow. Bohužel znaty Dpiž w nowinarskej sekciji ze swojim napjatym a schěžuwarskim wustupowanjom wschě spomožne džěło skazy. Šlowna zhromadžizna sama pak bě jara derje wopytana. Wošebitu zahorjenosč zbudžišchtej ryczi Pöitensfoho knjeza biskopa dr. Nöslera a Winsfoho mješczanosty dr. Quegera.

Naležnosće našoho towarštwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 664. Pětr Janca z Konjec, 665. 666. z Koslowa: Jakub Kilank, Jan Pjech, 667. Pětr Šolta z Łazka, 668. Pětr Měrcink z Bělšec, 669—672. z Kulowa: Michał Kral, wučer em. Jakub Šolta, Marija Šoćik-młyńkowa, Marija Ješeyna, 673—678. z Němcow: Jakub Jurk, Michał Hanč, Marija Juro, Pětr Popela, Mikławš Šolta (Pětrk), Michał Šolta, 679. 680. z Kulowea: Pětr Nykela, Michał Rjekuša, 681—683. z Hóska: Michał Mihan, Jakub Hernašt, Marija Nowotnikec, 684—686. ze Sulšec: Pětr Nowak, Marija Nowotnowa, Hańža Jankec, 687. Madlena Šołe ze Salowa, 688. M. Domaška z Dubrjeńka, 689. Kata Jakubašec z Kočinje, 690. Jakub Mueller-Kopjenk z Nowoslic, 691. 692. z Konjec: Hana Pjeheec, Michał Janca.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 795. Mikławš Jank ze Sulšec, 796. Jan Žur, młyńk z Hóska, 797. Mikławš Jórš z Kočinje.

Dobrowólne dary za towarštwo: Za nawěštk 1 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3795 hr. 58 pj. Dale darichu: Měščanski bity njebitoho njese 50 pj., wjeseli Liščenjo 1 hr. 65 pj., Delanska Patentna Komisija: mjeniny stawnych mužow, mariaž etc. etc. 1 hr. 80 pj. + 70 pj. + 21 pj. + 2 hr. 30 pj., H. Č. 50 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 75 pj.

Zapłać Bób wšěm dobročerjam!

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łužicu,

na lěto

1 8 9 9

je wuschol a w expedicijach „Katholskoho Posola“, kaž tež pola klamarjow za 25 pj. na pschedań.

Kofej paleny punt za 85 pj. a dróžšchi, njepaleny punt za 70 pj. a dróžšchi; hdyž 5 puntow kupiš, po 66 pj.

Wulki wubjerł židžanych bantow w najnowšich družinach, kaž tež čorne moirejowe šnórki poruča po najtuńšich placžiznach

Bruno Ratusch w Kulowje pola Bančic.

Do katholicke swójbny w Budyšinje so k nowomu lětu pětna katholicka holca pyta. Šdže? je pola redaktora zbonič.

Zjawny džaf.

Z pomocu Božej a swojich lubych bratrow a susodow sym swój štatof z nowa natwaril. Za wschě wopokazy kšesjećanskeje lubosčeje budž tež na tutym městnje wuprajene horce a wutrobne: **Zapłać Wam wschěm Bób luby Knjez! A šchłodže wschěj Waš wukhowaj.**

W Nowoslicach, 8. decembra 1898.

Jakub Müller-Kopjenk.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.

Plaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěštki plaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Wudowy časopis.

Wudawany kwot towarštwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyschynje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 51.

17. decembra 1898.

Lětnik 36.

3 pucjowanštoho dženita.

(Pofracžowanjo.)

Nazajtra — njedzeli — rano dojdžechmy na blizke hnadowne městno te mjechi. Na wysokich skalinach k połnocy nad Ğimnu stoji hród a twjerdžizna Terfatto a pschjipódda cyrkej k čjesceji swjatej Mariji. Hrodowne twarjenja, twjerde wěže, wulki park a tołšte murje kolowokoło leža dženja z džěla w rozpadantach. Něhdy pak knježeske tu nahladna hrabinska swójbja Ğrankopanjskich, a z nej mějeske tu bohatisstwo a wosobnosć a rycerštwostwo a pobožny duch swoje šydlo. Wo nastacžju cyrkwy pschi hrodže jo powěda: Na dnju 10. meje 1291 pschinjesechu jandželojo Boži domcžk z Nazaretha do Terfatto, zo bychu jón psched wonjeczesčenjom njeměřiwych Turkow zakitali. Těhdomnišchi hrabja Miklawjsch Ğrankopan dwělowasche, zo mohł Boži domcžk tak spodžiwnje k njomu pschenjeseny byčž, a wupóšla tohodla mužow do Nazaretha. Šdyž pak so čžile wróćičihu a wobkrucžichu, zo je so tam na jamsnym dnju domcžk spodžiwnje zhubił, wěrjeske hrabja a z pobožnej džakownosćžu natwari nad swjatym domcžkom cyrkej. Šchtyri lěta pozdžišcho pak, 10. decembra 1294, pschinđžechu jandželojo zasy a pschenjesechu swjaty domcžk do Loretto, hđžež jo wón jako drohotna swjatnica hiščeže nětko čjesceji. Tuta cyrkej pak stoji džensa hiščeže a mnozy wěrivi k nej pucžuja. Nad městnom, hđžež něhdy swjaty domcžk stojeske, je wosebita kapala w cyrkwi, kotraž so we wulkosćži z nim cyle runja. Wosebje łóžnicy čjesca swjatnicu a rady sem křwataja, swój wucelž pola najzbožniškeje knježny, „morja hwězdny“, pntaja. Wo ščženach wisaja mnohe slubjene wobrazy, staršche podawki na wodže pschedštajace. Tež wěncy so tu křowaja, kotrež jo pschi křečženicy abo poshwjećženiju łóžžow trjebachu. — Wo druhim pucžu, po nahlej ščžecy a 504 šchodžentach, wróćičimny so dele do Ğimny.

Prënja jëzba po morju.

W czichim spanju ležesche Niume. Sdyž po drjewjanym mošče na lódz, „Croatia“ pomjenowanu, krocachmy, bijesche na wëži bližeje cyrkwyje w nocy dwanacze. Towaršchojo podawaja so ł méréj do swojich kabinow. Mje pať czehnje horje na wukryw. Czijche leži šcheroke morjo wypschěstrijene. Dylacy swęcow bliztoho męšta a mnohich lódzi blyščezča so we nim. Lódznicy pschihotuja so na wujëzb. Nětk poručzi wjednik abo kapitain, a hnydom zawrjeskotaja a kschipja czežke wijownje, kotrež kótwicy zbëhaja. Lódzne wjertule bija z wotmachom do wody, „Croatia“ so pohibuje a dale a spěšchnišcho khwata. Prëni krocž płowany we wulkej lódzi po hlubokim morju. Drózbná czijšchina a czma zahna mje tež do mojóho lëhwa. Sdyž rano zasy na wukryw štipich, wuhladach jenož wodu pod sobu a módre njebjó nad sobu, a hagle po czaju dohladach so na schëre brjohi bliztoho kraja. Dopoldnja docpěchmy prënju staciju, pschistan Zadar abo Zara, hłowne město Dalmatiskeje. Dofelz tu lódz pozasta, mējachmy khwile, město wopytač. Po dolhej wuzkej wulicy dóidžechmy na mējczanske torhojčezó a z dobom na wiki. Na blidach pod wulkimi pschěškončnikami pschëdawachu so tu wšchelake plody, jad a mjafo. Mjez blidami rozhladowachu zo mējczanki. To bëchu strowe, šylnë žónske; ale hiščeje rjeńšcha bë jich drašta, w młódných barbách so wotmënjata. Podobnje rjanobarbita bë drašta mužškich. Zo pať pódla, a to nic z rëdta, tež lapata zetkafch, njeje w tutých krajach docyła napadne.

Pschipołdnju pryjesche lódz dale; pschecy bóle zdalowachmy so wot kraja, tať, zo bëšče škončnje woda a njebjó našch jeniczi šwët. Njeliczomnym demantam a krystalam podobnje zybolesche a frinfotafche so kudžerfate morjo pod popołdnijšjim škončkom. Wokoło našcheje lódze pať hrajahča a zalëtowachu spěščne delšiny (wulke ryby), za nëkajkim wurubkom šlëdžicy. Našchi lódznicy, kotřiž bëchu po nócněj straži muezni, nětko na wukrywje ležo spachu, druzy pleczechu grocžane powjazy abo porjedžachu tu a tam nëšchto. Tež pučzowarjo so po móžnosčëzi zabawjachu. Tu jedyn spëwafche, druhi na hušle pišfafche, tam šchtyrjo kharťy hrajahču, pódla žónske zywachu a drëmachu, zasy druzy pschëtkhodžowachu so po lódzi, abo džëlachču w politycy abo czitachu, žid pať mënjesche, zo njewë tu ničó mudrišche započëcz, kšiba hušto nëšchto dobre pojëšč. A joho njenasytliwosč a pódla joho wuščitnosč, zajimawje kšëcz, dyrbjach woprawdže wobdžiwacz.

Tať miny jo drnhi džëri na wodže. Z wjecžora zakótwi so našcha lódz w pschistanje Spljet (Spalato). Město je wosebje bohate na starožitnosčach. Cykly džël „staroho męšta“ kryje hród nëhdušchoho kejžora Dioflecciana. Wulkofčž twara móžemy trochu zhydacz, hdyž jëbi wobhladamy rym twarjenjom z nutšta pschi wobšahatých murjach, hdyžë džensa na 400 ludži bydli. Mausoleum abo pohrjebniščežó nëhdušchoho romštoho pohanišcho surowca je džensa cyrkej abo „dom“, a hdyžë pschëd 1400 lëtami pschiboham woprowachu, to je džensa kščeženšta kapala.

W nocy dwanacžich wopuschëžichmy jara zajimawe město. Na ranjo bëchmy krajej cyle blizto, lódz jëdžesche nětko dale po rëcy Narenta. Pschi rëcznym brjozy stoja khudušche bydlenja šprócniwých burow. Ze šchtyrjoch kolifow, nëfotrych přëcznych žerdži, hewaf pať cyle ze špëžiznow šu domčži twarjene a plecžene. Su nizke a druhdy cyle do wyškeje šëžiny šthowane. Wobhydlerjo žiwja so wosebje z rybafštwom. Tež pletu ze špëžiznow korby na pschëdaň. Sich kraj pať njeje jim jenož hóřku trawu a nëšchto kufuricy.

Z jeje zorna pječu swój khlěb. W blizkosczi twarjenjow pasu so kozy, wósilki a male konje. Wot jow dojedže nětko lědž za krótki čas do Metkovicz, a z tym docpěchmy kónc swojoho pucžowanja po morju.

Ze rano w 7. hodž. Njerady džělimy jo wot rjaneje „Croacije“, kotraž nas tak měrnje a swěrnje po žołmach módroho Adriatskoho morja kolebajše. Zastupichmy na twjerdy kraj — do Metkovicz. Blizko pschistawa je dwórnischcžo. Pschi morju a na dwórnischcžu stoja čerjědy malych bojniških koni, a mjez nimi stoja wysocy, wot palacoho slónc a zbrunjeni mužojo, kotřiž nas nćmje strowja. Čzakaaja, zo bychy pschihadžowacy pucžowarjo jich za wjednikow a jich konje k jěchanju abo k jězdže najeli. Tež nosča ze swojimi kónimi twory, kotrež lědže abo železnica pschivjezu, dale do kraja. Sich kóniki pak, tak njenahladne kaž su, maja dosahacu móc, wulke czeže jara wutrajnje nosyč. Pschi tym pak spokojeja jo z najnadniškej picu a z mačo wothladanjom.

Mamy hišcže dwě hodžiny khwile, tuž džemy do měst a „šnědani“. Na wysokim, hagle z krótka dokonjanym mošeje pozastachmy. Stojachu tu mje- nuicy mjećezanške žony w rěcy a płofachu. Pschi tym pak njemjećezchu schaty mjez porstami, kaž nasche płofarńcze, ale suwachu je po hladkim rěčnym ka- mjenju. Tola to mējachu z naschimi jersškimi płofarńczemi pschězjene, zo jara žiwje bachtachu. Tež jo mi zdajše, zo maja tež wone „někajkoh“ djasa w tytku“, kaž tež druhdže žony, „hdyž płofaja a pječu“. Wótrje z boka na nas hladachu, a schtó wě, kiski mokry postrow bč nam pschichodny wotomik sficizil, ale tu sfazy nasche wažne „studije“ hólčziško, kiž na wošole sedžo schtyri drube wošoly čěrjesche a je z dolhim schudom schamale na poslušnosč do- pomnješe. Mějachmy jo z procha.

Hdyž jo po kofeju na dwórnischcžo wróčichmy, čzakaše tu hižo cžah. W Metkoviczi započina so mjenuicy bosniško-hercegowinska statna železnica. Si jo za nasch dalschi pucž doměrichmy. Zady Metkovicz pscherěznjemy bórzy Dalmatisku mjezu a pschindžemy nětk do Hercegowiny. Čžah khwata pschěz schěroku, jara plědnu ruminu. Pola su derje hajene a njesu bohacze. Žito, wino a wošebje tobač jo tu jara derje radži. Pschi pucžach rostu wulke fi- gownje a druhe jadowe schtomy, a mjez nimi zubola jo krjenaty (Granat) ze swojimi čěrwnjenymi teženjemi. Žitne žně bčchu tu z wjetšchoho džěla nimo. Me tež po žnjach njewotmjelnje na hercegowinskih, a tež bosniških, polach žiwjenjo. Ně nawopak! Žito je do hromadow zwožene. Wóbla pschihotuje jo nětk rune, hladke, kulojte měštno za huno. Srijedž huna zasadži jo do zemje stolp. Wotoko toho pschějtrjewa jo tolsty wotwal. Potom zapšchěnje jo k stolpej porno sebi 3, 4 abo 5 koni abo wošolow, kotrež tak dolho wotoko kolika po wotwale bčhaja, doniž njeje womlócženy. Nětk jo sloma wutschaje, z nej twari jo nowa fajma, zorno zefuwa so na boč, nowy wotwal jo pschi- hotuje a jo womlóczi tak kaž prjedawšchi. Hdyž je jo zorna nahromadžiko, čzaka jo na pschichodny wěšfik. Potom mjeta jo mlócžba pschězimo wěšitej; pluny wón wotduwa; czežke zorno pak pada na huno. Wurbědžene žito, a pozdžišcho tež slomu, nosča konje a wošoly na khribjeće domoj. Za to pak mōža jo potom w bjesadže njelicžomnych kozow na wožnytych polach pašč. Ludžo jo wo sfót mačo staraja, nimaja tež za njón hródže. Tola je wcha surowosč pschězimo sfotej zacpěta a hidžena a so khosta.

Wo zelenym dole rěki Narenty dojedžechmy do Čzaplina a wotšal bórzy do Dretelje Minarety,*) kotrež jo mjez druhimi twarjenjemi k nješju pozběhuja,

*) Moščeja = modleńja. Minaret = wěža pschi njej.

pscheradžeja, zo tu hižo mnozy Turkojo bydla. Tež wšchelafocž drafczenja wo tym iwědči. Dale stacije Kruczewicz bywa potom rěczny dol dale a wužišci. Po wysokim mofcže smutnje so železnica pschez rěfu Zafanicu, a nět wotewri so zaly schěrski dol, „Wischcže polje“, mjenowany. Požadnje wuhladachmy wysokej horje Gum a Podwelež a pod jeje schitom derje sšhowane hłowne město Hercegowiny (Mostar).

(Pokrəcəwanjo.)

Drohotne myto.

(Česna stawizna wot G. V. Webera, z němstoho pscheložil S. R.)

(Pokrəcəwanjo a sšončzenjo z čisla 49.)

Pucž, kotryž mješesche Hendrich hičž, zo by swoju domiznu dofczahnył, běšesche jara wobczěžny a dolhi; tohodla w lěšnej korečmičcy pozasta, zo by wotpocznył. Tu nadenbže hajnišeho Nawróta, z kotrymž so bórzy do žiweje rozmołwy da. Tak wjedžesche jeju rozmołwa tež na hrozny nješutk, kotryž bě so psched něfotrym časom na nanje baronešy Hafže a joho pohoncžu stal. Nawróť powědašesche hamstkomu sudnikej wšchě wobstojnosće, tež wo drohim kamjenju, kiž bě z pjeršesčenja njeboh barona wulamany.

Hendrich so joho woprašča: „Njedžeržicze dha wy w tutej wokołnosći nikoho za tajsoho, kotryž trašch by tónle hróžbny nješutk byl wuwjecz mohł?“ —

„Ně!“ wotmołwi hajniški! „Ahroblych padušchnych hońtwjerjom je drje tu dofcž, tola tym ja tajke něšto njepšchicpěju.“

„Kotroho dha mēnicze, zo je trašch najštrašnišci mjez nimi?“

„To je Michal Wjelsk a joho syn Handrij, kaž tež wěšty Sepl Steinhäuser, kiž chce so z džowku Michala Wjelska woženicz. — Za tym džensa tu a woczafuju dweju policistow, kotrajž dyrbitaj wobne pschepytowanjo činicz dla padušesneje hońtwy.“ Dolho nijtrajesche, a zastupiščtaj woczafowanaj, a synjščtaj so w přědkownej jstwi hofczenca, hdžež so tež wšchelacy burja z lěnyymi džělaczerjemi rozmołwajachu.

Hdyž bě so zwjeczoriko a wšchity hofcžo hofczenec wopušcžili, podachu so ezi schyrjo z pschewodom hofczenarja na pucž do kšěžki padušchnoho hońtwjerja Michala Wjelska. Tón pak bě sebi w susodnej wšy palencowoho focora kupil a njemóžesche k rozomej pschińcz. Na dlějšche kłapanjo policistow wotewri sšončuju joho džowka. Ezi nět zastupiwšci pschepytachu kšěžtu hacž do najzadnišchich kucžikow. Na kubi namatachu tři sorniki. Pod třechu pak bě Hendrich wažnišesche wěcy namakał. W njezamknjenej pjenježnej tyžcy blyškotachu so swěczate wěcy, złoty, bohacze z drohimi kamjenjemi posadžany časnik, cyła hromada złothych pjenjez, slěborny časnik a tež tón pjeršesčen z třjomi dejmantami, z kotrohož sředžanski najwjetšci pobrachowafesche. Snydom rozjasni Nawróť, zo do toho sředžanskooho městna zawěcže tón kšich, kotryž je won pola sudnistwa wotedał. Bórzy po sšuczenju mordafstwa njeběchu sebi njedušchnicy zwěrici, rubjene drohotne wěcy pschedacž. Nět pak po dolhim minjenym času běchu so rubježni mordarjo bóle sšhroblicli, a chcychu w bližichich dnjach wšchity do Ameriki wotjecz, zo bychu tam swoje zbožo dale pytali.

Hońtwjer Michal njebě hišcže prawje k rozomej pschiščol, hdyž jomu sudnik do wucha zawoła: „Stawaj njedušchniko, ty sy mordač barona Hasenberka.“

Kaž z blyškom trjecheny posfocži Michal, wudžerajo na wokołstojach, a chcyšesche za třělbu pschimnyčž. Tola to bě pschepozdže, policistaj joho a joho

džowku wuwjazaschtaj. Handrij a Sepl njeběschtaj doma a khodzěschtaj hižo zaŭ po zakazanych puczach; hduž domoj pschińdžěschtaj, buschtaj z nalozenjom mochy wupinanaj a tež do sudniŭskoho města dowjedženaj.

Hižo w tejsamej nočy wuzna Michal, zo ŭtaj joho syn Handrij a Sepl sobupomocnikaj pschi skuczenju rubježneho mordadžstwa bytoj. Pschi pschepytwanaju jich wobhydlenja namata sudniŭstwo w jenej pincžnej schiji druhe rubjene drohotne wěcy.

Po skonczenju pschepytwanajow skonczi Michal pol lěta pozdžischo na schibjeńcy swoje bjezbóžne žiwjenje, Handrij, joho syn, a Sepl pał dyrbjeschtaj z 20 lětnym czežkim khostanjom swoje njebusčne skutki zapokuczič, a mješeschtaj tu čajaj došč, zańdžene žiwjenje w samocže rozmyšlic a dobre pschědemwazacza za pschichod čimicž. Tak tež Michalowa džowka, kotraž mješesche w tšilětnym jaŭtwje wopomnicž, zo tež sobuwědžiczeť woběńdženyh njeskutkow so czežkoho khostanja winowaty čini.

* * *

Hendrich Felman dyrbjesche nětko myto wot Hańžinyh pschuwuznyh, kaž tež te wot bayerskoho knježěrstwa wupisane dóstacž. Tola wón woboje wotpokaza. Kwasche wschal jomu wjele krajniŭsche myto, mjenujcy te: Zo jomu baroneŭsa Hańža sama swoju dobročiwu ruku a njezranjenu wutrobu k zbožow-
nomu zwjazkej mandžělstwa poskici. W njemucženym zbožu a wěrnej luboščzi ŭtaj na Hańžinyh kuble žiwaj. Derje a zwužitkom wjedžetaj swoje hospodač-
stwo, tež bajnjenje njeje hiščeže zabyte. A stary nan Felmanec dožiwja tu pschi nimaj zbožowny swój wječor žiwjenja. Zestarijenomu mužej zda so jara derje, hduž jomu tu ludžo „hnadny knjež“ rěčaja. Hodžiny dolho sedži w rōžo-
wej zahrodže, wobdaty wot dweju wnucžkow, kotrymajž, na kolenje jeju kolebajo, wo dawno zańdženyh staryh čajach powěda.

A ŭšto dha nětko hajniŭki Jurij Nawróť? Zoho hrabja běsche joho z pschibóznacžom joho swěry a sprawnosčeje w dopjelnjenju wobčežnyh wino-
watoščow za wyschichoho hajńka pomjenował a jomu z tym móžnosč dał, zo mōžesche sebi džowku swojoho dotalnoho knjeza, hižo dawno horco lubowanu Šilžu za mandžělstwu wzacž. Na kwas běschtaj tež knjež a knjeni z Wasenberka pschischłoj, mlodeju mandžělstwu pocžesćicž a tež hrabniŭsta swójba z Rosen-
hajna bē pschischła, jimaj zbožo pschecž.

A stary hajńk Šhójnik běsche drje hižo dawno na swoju njeznješliwosč a bōrczenjo zabyl, mješesche tola joho pschichodny syn nětko wyschishe zaŭtojaństwo hač wón. Stary muž wužiwa hiščeže džensa w dospolnej měrje swój wot-
pocžint we wyschishej hajńkowni swojoho pschichodnoho syna, kiž tež nětko hiščeže staromu nanej pschecy da prawo mēčž, hačrumiž so jam pschecy wo tym pschěwědećicž njemōže; tola to čini z luboščje k swojej horco lubowanej mandžělstwej Šilži, a zo njeby staroho nana rozhněwał. Tež z toho mandžěl-
stwa wuńdžěsčtej dwe wotnožcy, hōlcžk a hōlcžka, kotraž mataj mjena swojeju wysofeju kńōtrow: Hendrich a Hańža.

3 Ružicy a Saksije.

3 **Budnjčina.** Skonc tutoho lěta poda so knjež kanonikŭs farar Franž Kral w Žitawje khorosče dla na wotpocžint. Za nowoho fararja pschińdže do Žitawy knjež kapłan Anton Zentner z Lipska. Za njoho so knjež kapłan

Rakſchmann z Oſtrica do Lipſka pſcheydli a na toho měſtno knjez kaplan Lange ze Zitawy do Oſtrica.

— „**Krajan**“ za lěto 1899 je nětko wſchudže dóſtač. W pſchichodnym cžile damy rozprawn wo nim. Proſhny naležnje, zo bychy ſebi wſchitcy, tež čji, kotřiž maja hižo němſku protyku, „**Krajana**“ kupili. Zadyn katholſki ſerbſki dom njeſmě bjez „**Krajana**“ byčž!

W **Warijnym Dole** bu minjeny ſchtwórtek nowy móſt pſchez Riſu ſwjatocznje poſwjeczeny.

3 cyłoho ſwěta.

Němſka. Po tym, hačž je ſo kejžorſtwowy ſejm po zwučenym a ſwjatoczny m waſchnju 6. decembra wot kejžora ſamoho z trónſkej rěčju wotewrił. je wón nazajtra, wodženy wot najſtarſchoho z pſchitomnych ſobuſtawow, dr. Lingena (centrum), woſmdžesaczlětnoho ſtarca*), ſebi pſchedſtojeſtwa wuzwolil. Za praſidenta wuzwoli ſo z 279 hłojami wot 340 zapóſłanc centra, hrabja Franc Walleftrem, knjez nad Plawniowicu, Rudže a Biſkopcami w Schlezſku. Za joho naměſtnika wubrachu konſervativnoho rycžerfublerja Woldemara z Frege-Welkien z Altnaundorfa pola Lipſka, a za druhoho naměſtnika ſwobodomyſlnoho fabrikanta Reinhardta Schmidta z Elberfelda, kotryž běſhe wot 1895 přeni naměſtnik. Praſident je woprawnny knjez parlamenta, zhromadžizny tak derje kaž khžže. Wón pſchiftaja abo puſchcža ze ſlužby parlamentſkich zaſtojničow a ſlužownikow, kotryž haru wězo z wjetſcha pod nim ſtojacomu bureaudirektorej pſchewoſtaja, wón pomjenuje tež dweju kweſtorow ze zapóſłancow a ma po rucy 8 zapijowarjow. Tola njeſmě ſo zabychž, zo pſchi započatku nowoho parlamenta ſo praſident a joho naměſtnikaj jenož najprjedy na 4 njedžele jako na pruhu wola. Njelubja-li ſo po 4 njedželach wjach, móže ſebi ſejm nowe pſchedſtoječjeſtwa wolicž. Hačž dotal pak ſu hiſchče wſchitke pſchedſtoječjeſtwa pruhu wobſtala, a njeje ſtracha, zo by za 4 njedžele ſo nowe wuzwolilo. Njedželu bu pſchedſyđſtwa wot kejžora jara pſcheczelnje pſchijate.

— Džela změje parlament dočž a huſto drje k wótrym rěčnikim wójnam dóndže. Tak na pſchiklad, hdyž budže ſo wo wojeiſkej pſchedložy rěčecž. Wojeiſtwa ma ſo hačž do 1902 po nēcžim wo 23,277 muži a něhdže 4000 ſoni rozimnožicž. Za to budže lětnje 27,388,000 hriwnow wjach trěbnych nimo 133 miſtionow wurjadnych.

— Po nowej fracionsklicže ma ſejm: 106 centruſkich, 52 konſervativnych, 22 kejžorſtwownych, 10 antiſemitiſkich, 14 póſkich, 48 narodoliberalnych, 41 ſwobodomyſlnych (29, a 12), 56 ſocialdemokratiſkich, 8 němſfoludownych a 41 džiwich ſobuſtawow.

— Bónđželu započachu ſo wuradžowanja wo etacže, to je wo dokhodach a wudawčach na pſchichodne lěto. Su to z wjetſcha ſuchje a woſtudle wuradžowanja. Wjele zapóſłancow bě tohodla hižo zaſy domoj wotjělo.

Čzechy ſwjeczachu tndženja z wulkim zahorjenjom 80. narodny džei ſlawnoho něhdy wjednika dr. Władiſława Riegera. Po ſwjatoczny m

*) Najſtarſchi ſobuſtaw parlamenta je Rſcheczan Dieden (centrum), tež papa Dieden mjenowany, kotryž džensa ſwój 88. narodny džei ſwjeczi, tola tón khorowatoſcže dla na wotewrjenjo ſejma pſchicž njemóžcže.

pschędstajenju w narodnym dźiwadle wuspšeže mladosć konje z korejty, zo by sama juškajcy sławnoho wótczinca domoj dowjezła. Dr. Kiegec sebi wězo tajku zahorjenosć zasłuži. Ze wjele za swoj narod a z wuspěchom dźěłał. Wěchu pak tež časy a njeje tomu dawno, zo so wosebje ze štrony Włodoczechow njehańbčiwje pschecziwu njomu schczuwawše.

Italija. W uradźowanja konferency pschecziwu anarchijtam pletu so we wosebitych komisijach dale. Zeli nic do hód, dha ma so konferenca tola do nowoho lěta hiščeže skónčizež.

Zendželsta. W Londonje pschebywa tež něhdže 4000 Polakow. Čzi su sebi po dolhej prócy cyrkej natwarili, kotruž jim kardinal Vaughan 28. nowembra wuswjećzi.

— Wychnosć da 6 nowych kanoněrkow najnowišchoho sistema twaricz. Tute lódže maja so pječa ke schkitanju brjohow trjebacz.

Schpanija. 10. decembra wječor su Schpaniicy zasupniicy, wězo z protestom, měr ze zjednocženymi amerikańskimi statami podpisiłi. Surowje su Americzenjo zbitocho nje-pscheczela podtkócžili, Kubu, Portoriko a Filipiny jomu wzawšci. Dolho změje Schpanijska bėdžiez, prjedy hač so někał zhraba. Zeje dawna móc je zwičzena. Zenož 20 millionow dollarow dōstanje za wschē krajsne a bohate kupy.

Botharjska pschizowmje přenja z narańskich krajow našchu Gregorianstu protytku. K tomu je wosebity zakou wudaka, kotruž scžehowace postajenja w-pschija: 1. Ze Swěćk Mariju, 2./14. februara 1899, budže Gregorianska protytko jeničska statnje płaczaca protytko. Tohodla ma so po Swěćk Mariji na wschitkich hamtskich pišmach hnydom 15. małoho rōzka pišacz. — 13 dnjow potajkim wupanje. — 2. Wschitec, kotřiž wot stata nřdu dōstawaju, dōstauu tušamu hižo 1. měrcu noweje, abo 17. februara stareje protytki. (Potajkim 13 dnjow do časa. Čzi so na zawjedženjo noweje protytki hōrschicz njebudža!) 3. Wot Swěćk Marije sem maja wschitke zjawne pišma a liščiny datum po Gregorianskej protytky mēcz, tola smē so pōdla njoho hiščeže lēto dolho w spinkach datum stareje protytki pschijimacz, zo by so lud na pschemēnjenjo zwuczil. Botharskej cyrkwi so pschewostaja, hač wona hnydom abo halle lēta 1900 protytku pschemēni. Stat budže jej pišci tym k pomocy, zo by dopjelnicz mohla, šchtož hižo Nicajski koncil sebi žada, mjenujcy, zo by so cyrkwiniska protytko z wědu zjednoczicz dala.

Podobna naprawa pschizhotuje so tež w Rumunskej, a hdyž hiščeže tež Ruska skōnczije našchu protytku pschizowmje, wotštroni so wyjoka scžena, kotraž dotal žiwisichomu wobšhodej mjez ranjom a wječzorum kšetro zadžewawše.

Našchu protytku zawjedže w katholickej cyrkwi bamž Hřehor XIII. lēta 1582. Katholiske staty nowu protytku tež hnydom pschijachu a pišachu po 5. oktobru 1582 hnydom 15. oktobra. Protestantiske staty so kšwilu drožachu. Němska pschija porjedženu protytku halle lēta 1700, Zendželsta 1752. Dolho Ruska wjacj nětko njebudže pschihadowacz mōc. Kał zo traisch potom tež duchownje nam bliže štupi a bamža pschipōznaje. Wo to prócuje so nowa, w ruskej rēči pola Herdera wudata kniha, kotraž dopotazuje, kał čzi najslawnišchi ruscy theologojo: Kataniskij a Lebiediew w Pětrohrodže a Wieliajew w Kazani kža a pišma falschujaj, zo bychu „primat“ romskeje cyrkwje přecz mōhli.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 693. Jan Šmarander ze Zdzerje, 694. Hana Čornakowa z Kosłowa, 695. Pětr Hernašt-Wjeřš z Rachłowa, 696. Jakub Bjedrich z Łazka, 697. Mikławš Lisnař ze Smjerdžaceje, 698. J. K. z S.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 798. Mikławš Lisnař ze Smjerdžaceje, 799. J. K.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale je woprował: J. B. z Łazka 3 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3803 hr. 99 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 1 hr., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 60 pj. + 70 pj. + 1 hr. 80 pj., Milčanska Kofejowa Komisija 1 hr. 17 pj., **towarstwo „Włada“ w Budyšinje**, jako doplatk na I. diplom 27 hr. 50 pj. = **bromadže 100 hr.**

Zapłać Bóh wšëm dobročerjam!

Halbicjanske Halffeienske towarstwo

změje jutře, **nedźelu 18. decembra**, popoźduju w 5 hodžinach pola **Brězanec w Halbicach** generalnu zhromadźiznu. Wólby do pschedyštwa.

Wschedyštwa.

Kofej paleny punt za 85 pj. a dróžšchi, njepaleny punt za 70 pj. a dróžšchi; hdyž 5 puntow kufijsch, po 66 pj.

Wulki wubjerck židzanych bantow w najnowšich družinach, kaž tež **čjorne moirejowe šnuórki** poručja po najtušich płaciznach

Bruno Ratusch w Kulowje pola Panczic.

Pola redaktora su po jara poniženych płaciznach na předań a kóždy čas tež přez kk. agentow dóstać tute Dučmanowe modleřske knihi:

Ročna Swjatnica katholskoho křesćana. H. Dučman. 1883. (1250 stronow.) Zešita 2 hr. (prjedy 4 hr.), do kože wjazana z čerwjnym rězkom 3 hr. 50 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 4 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 5 hr.

Khwalće Knjezowe mjeno. 2. wudawk. H. Dučman. 1882. (508 str.) Zešite 1 hr., do kože wjazane z čerwjnym rězkom 2 hr., do kože wjazane ze zlotym rězkom 2 hr. 50 pj., w najrjeńšim zwjazku 3 hr.

Hwězda. 2. wudawk. H. Dučman. 1880. (104 str. cyle mały format.) Zešita 25 pj., do kože wjazana z čerwjnym rězkom 75 pj., do kože wjazana ze zlotym rězkom 1 hr.

K r a j a n,

katholska protyka za Hornju Łuzicu,

na lěto

1899

je wuschol a w expedicijach „Katholskoho Bosola“, kaž tež pola kłamarjow za **25 pj.** na pschedań.

Krajanow mamy hišće doćež na składže. Prošymy wšěch **kłamarjow** a druhich **pschedawarjow**, zo bychy po dalšich exemplary pisali, hdyž su jim „Krajan“ wuschle. Dawamy tež za „Krajan“, kaž dotal, wysoki rabat. Dyrbimy cyły nakład rozpschedać, zo bychmy na swoje wudawki pschischi!

Red.

Čłištćej Smolerjec knižicizkownje w Wacizjanskej domje w Budyšinje.

Katolicki Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Płaći lětnje w našich
expedicijach 2 hr.; z křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 3 hr. 60 pj.

Płaći na pósće
a w knihařni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški płaći so wot
małoho rynčka 10 pj.

Šudowy časopis.

Wudawany wot towarštwja ss. Cyrilla a Methodija w Budyščinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 52.

24. decembra 1898.

Lětnik 36.

Šodowne powědanje.

Zasnje bljščezachu so na njebjeskej módrinje Bože hweždy w swjatej
nočy, w kotrejž so narodži swěta Zbóžnik. Njedaloko wot křuduškeje hródže,
w kotrejž Boža macer noworodzenoho Syna Božoho do pjeluštow powi,
kolebashe druha macer swoje džěčžo k sparej. Zrudnje zhladowashe na swojoho
wbohoho jandželka, dokelž mały Nestali, haczrunjez bě hižo pjecz lět, njebě
ženje hišče swětlo wuhladał. Potajna čziščina bu nadobo mylena pschez
stopy, kotrež pschecy bliže pschidžechu, doniž sfónčuju durje křudoho bydlenja
njedocpěchu. Zastróžena pohladny njezbožowna židowska macer k durjam.
„Božo, ty sy, Zofia? Šhto je so štadlam stalo? Njeje tola žana struchła
powěšć, kotruž mi z tak wjesołym wobličjom njesesch!“ „Zona, wozjewjam
čzi wulke wjeselo. Dženja je so narodžil našim wótcam lubjenn, horco-
wocžakowany Messias. Mjez tym, zo my pod palinami wotpoczowachmy, wob-
džiwajo krasne njebjesa, wobswětli naš nadobo Wójska janošć. So jara
bojachmy, bórzy pak wukšachamy na njebjesach miše, lubozne hłosy, kotrež
spěwachu: »Češć budž Bohu we wšokosćach a na zemi pošoj čłowjekam
dobře wole!« Tu zjewi so nam jandžel, prajo: »Njebóježe so! Dženja je
so wam narodžil Zbóžnik, kotruž je Křystus Anjez, w měšće Davidowym.
A to budže wam znamjo: Namatače džěčatko, do pjeluštow powite a do
žłoba položene.« Rucze postanywšči křwatach a moji bratija do Bethlehema,
ja pak tym pschichol, zo bych tež tebe sobu wzal, Sarrah, a zo bychmoj so
wobaj k Messiasej modliłoj. Poštań, pój, wschat džěčžo spi.“

Ale Nestali njespashe. Běšche nanowym słowam kězbliwje pošuchał,
joho njerwinowata wutroba začu njewuprajomnu radošć a płomjenjeshe
džěčacu lubošć a žadosć za Messiasom. Haczruniž bě hišče džěčžo, njebě
jomu tola potajny narod w džěniškej swjatej nočy njeznaty. Bě jomu džě

joho pobožna macz wo wótcach powědała, tuž mały Nestali derje wědžesche, zo cyła zemja žadoscziwje džěczatko woczakowasche, kotrež dyrbjesche bycž Messias. Soho luboscziwje wofoschujjo bč jomu samo jónu joho macz zdžělila, zo budže snadž sam jo hišecze k tutomu džěczatku modlicž, dofelž čas, w kotrymž maja jo wšch na Messiasa poczahowace wěschczenja dopjelnicž, je tu. „Ach maczi, luba maczi, wzmi tež nje jobu“, tak praji džěczo ze žadoscziwym hłojom, hdyž jo Sarah pozběhm, zo by swojoho muža k Messiasaj pschewodžala. „Tebe jobuwzacž, mój Nestaliko, wbohe, šlepe džěczo? Ze žymna nč a dalok pucž, jobuwzacž cze njemóžu. Spij jenož pschi wowcy.“ „Maczi, budu platakž a njebudu mč spacz. Tež ja čhu jo k Messiasaj modlicž. Ze džěn wón tež džěczo, kaž ja. Maczi, daj mi tola jobu hieč. Njemóžu-li tež džěczatko do swojich rukow wzacz, móžu tola joho rucžku na moju hłowčžku položicž a wone nje wěscže wuštrowi.“ „Pucž je za tebe pschedalok, lube džěczo“, rjekny nan, „a ty njeby tola ničžo wohladal.“

Šólčč mjelčesche, a hdyž běchtaj so staršej wotšalok, wza mały Nestali swoju draštu, kotraž pschi joho lóžku wijasche, jo ju zwobela a poda jo po muci masajo do hródže a pytasche tam swoje bče jehnjatko, kotrež jomu stajnje ze šwěrnym wjednikom bywasche. Hdyž bč Nestali swoje šwěrne žwěrjatko namašal, pschicžini jomu kónč swojoho módroho paska za wokoloschijacy zwjazk, drugi kónč pak sam w rucy džeržesche. Tak nastaji so wbohe džěczo z lubym jehnjatkom na pucž pschez tolstu cžmu. Za njoho nješwěczachu rjane njebjeske hwězdki, na njoho njepošmėwasche jo měšacz, mały Nestali bč po zdacžu sam. Tola njebč cyle wosamocženy. Nimo pėnnoho jehnjatka pschewodžesche džěn joho tež joho šwjyty jandžel, kiž bč jomu z wjednikom k Messiasaj. Duščne jehno pak wjedžesche maľoho Nestalika tak, zo do žanoho kamušča njestorczi a do cžernjowych aločejowych kercžkow njezakóži. Žėzus-džěczatko pak wobšwėtli woblicžo džěčca, kotrež tak za nim žadašche, z njebjeskej šwėtkošču a rjanošču, kaž swoje hwězdy na njebjesach. Nestalikej jo zdasche, kaž by na dobo štyšchal milliony njebjeskich kėrlušchow, kotrež joho pschecy bóle wabjachu k hródži, hdyž wotpoczowasche Žėzus-džěczatko, tak kħude a z dohom tak bohate, kaž žane džěczo prjedy na šwėt pschijchto njeje. Z potajnej mocu cžehnjesche našch Žbóžnik we žłobje maľoho Nestalika k sebi. Woža šwėtkošč wobdawasche hródž, w kotrež našch Wumóžnik ležesche a do kotrejež džěczo z jehnjatkom zastupi a so k pastyrjam, kotřž wokoľo žłobja w pobožnej modlitwje klecžachu, kłóčesche. Pschecy bliže k žłobju cžiščeschesche jo lube džěczo, doniž je šwjata Marija njewuhlada. Wona pschimny za rucžku we žłobje wotpoczowacoho Žėzus-džěczatka a položi ju na Nestalikowe cžolo. Šnydom jo joho wóčcy wotewrišchtej, a najprėnische, šchtowž wuhlada, bč mile a luboznje jo na njoho pošmėwace Žėzus-džěczatko. Šchtó móže zbožo a wješoloscž maľoho Nestalika wopšchimnyčž a wopisacz, kotrež wón zacžuwasche? Ak je jo wón lubomu Žėzus-džěczatku džatowal, tak je je nutrije wofoschowal a w džěčacej luboscži k njomu jo modlik! Šchtó wopisa špodžiwanjjo a wješoloscž pobožneju staršejju, hdyž maľoho Nestalika wuhladajchtaj pschi Žėzus-džěczatku? D njewuprajomne zbožo za pobožnu šwójbu! Móžemy jebi myšlicž, z kajtej radošču zbožownej staršej špėw jandželow wospietowajchtaj a tak nutrije špėwaschtaj: »Čžesč budž Bohu we wysokosčach.«

Tón, kiž je prajil: »Dajče džěczatkam te mni pschitčž a njewobarajče jim, pschetož tajkich je njebjeske kralestwo!« tónšamy našch Wumóžnik naš wšchčch k žłobju woła. Njech tola tež naš njewinowatoščž a džěčaca luboščž

f Sězus-džěcžatkej we žlobju domjedže! Seli pať sebi nasehich hrěchow dla njewěrimy f Sězus-džěcžatkej hieč, njezadwělujmy, dofelž macžeť Woža budže nas wěsće pschewodžecž, a imy-li tež zaslepeni pschez nasehe hrěchi a nje-wuhladamy Sězus-džěcžatko, potom wona zawěcže tež na nasehe čžoko swjatu rucžku njebjeskohe džěcža položi, a potom so tež nam wocži wotewritej a my wuhladamy slonco sprawnosće a wěcžneje wěrnosće. J. D.

3 pucžowanstoho dženika.

(Bofracžowanjo.)

Wostar.

Wój přeni zacžisheč, hdyž wot powyschenoho dwórnišheča na město pohladach bě, jako bych twjerdžiznu psched sobu měl; a wojełski = wójnski duch rěcžishe ze wšchoho, sčtož widžach. Wchdenja su pschekrute, wchě ze samoho kamjenja twarjene, haj hušto tež z kamjenjom kryte. Pschez město sčumi džiwja Narenta. Wona je swoje rěcžnišhečžo hluboko pschez staly wuryla. Nahlě a roztorhane su jeje stalinate brjohi. W rěcžnišhečžu leža hobrste kamjeitne kuluchi nabrojene. Njemdrje, kaž z mjerzanjom bijo wojuja žolmy pschecžiwu nim. Tež sama pschiroda zda so mi tu we wěcžnym wojowanju. Šory wudžeraja tať pschezrudne do doła. Naha, cyle prózdne, tať neme, tu staja a ani trawicžki, ani ptacžatka njehospoduja. Deleka pať je polno rostlinow. Najžadnishe južne plody so tu krajuje radža. Najkaž pať pschiroda a wokolnosč, tajki je tež lud. Šordže wustupuja rjani, sylni, wysoko zrosčeni mužojo. Na nich njeje podwolenja a podcžinjenja spžoznacž. Tónle lud zda so mi njepšchewinjomny. Haj, wón je pať tež pschecžiwu tať mnohim turkowskim nadpadam pschecy zašy zmužicže swoju drohotinu swobodnosč z kublom a z krewju zakitowal a ženje docpła so zasačnym mócnarjam njepodal. Tež džensa njeznaja lišhečenja napschecžo cuzbnikej; tola zdwórlivosče a swěrnosče sy mjez nimi wěšty; a na muža móžesh so spušhečizč, njehy je tež trochu mjelcžity. Zajimawa je ludžaca drafta. Mluzžicy kžodža w sčerofich pumpatych kšolowach a w kšótkim, hušto rjenje wuschitwanym hipiku bjez rukawow. Šod nim pať dosahaja wot ramjenjom hačž f rucy běle, druhdy tež wuschitwane kšchline rukawy. Šlowu kryje wysoki, čžecžaty „fej“. Wotoło pasa je dolhe rubišhečo abo sčawl žwity a žwjercha nad nim kožany, přědku sčerofki, šal-daty pas zapinjeny. Za pasom kšowa muž rubišchto, tobať, trubki atd.; z pasa teži tež nihdy parujomny nžž z pschneje rucžicu. Na nošomaj nošy nizke čžrije „opanti“. Tať drascža so mužšcy wšchěch wěrnymuznacžow; a lědma namakaja so tu male rozžěłki. Šinat je ze žonjacej draftu. Rišhečžanki nošcha wuzki sčtast a dolhu futnju, kotraž je deleka hromadže spinjena a so tať sčerofim kšolowam runa. Wotoło sčije swěcži so slěborna pscha abo tola parlowa a pacžektojta sčnóra. Sčerofke rubišhečo wot ramjenjom dele docžini draftu. Wodobnje hotuja so tež turkowske holcy; jenož zo maja špomnjene rubišchto wot wješchka hlowy. Njerjane pať kšodža mohamedanške žónške. Su wot wješchka hlowy hačž do kštow cyle do draftu zababjene; tež woblicžo je cyle pschikryte, tať zo jenož pod wulkej sčpotku pucž widža. Rozy težitaj we wyšokimaj, cyle žolnymaj sčtórnomaj abo we wyšokimaj drjewjancomaj z dwěmaj pječžkomaj.

Pschi tajkim kžžbowatškim pschekžodžowanju dóndžech do hoščenca „Narenta“. Zastupich do swojeje štwicžki. Tu zaslyšach wolanjo z blizkoho

minareta. Bě runje pschipołdnjo, tuž wołaſche muhamedanſki męſchnik, kiž ſo muezzin abo „hodža“ mjenuje, čas modlenja. Ludžo khwatachu nětk k wodže, pak k studni pschi twarjenju, pak k rěcy, pak do dwora „džamije“, t. j. modleńnje, zo bychu ſo tu, kaž zaſoń žada, wotmyli a z wobliczom k ranju wobroczeni, ſwoju modlitwu wiſpěwali. Nětk pak wotmjelny wſchě žiwjenjo we wulicach. Mjejmilnje želeſche ſłonce z módrch njebeſ, a runje Moſtar džěn je najbóle horce měſto cyleje krajiny. Tohodla khwatachu ſo wſchitcy pod kłódněj tšechu ſwojoho domu. Tež my wostachmy „doma“. Mjez tym čžitach „Hercegowińſku protyku“. Z njeje zhonich: Moſtar ma 6800 mohamedanſkich, 3600 ortodoxnych (grichifkich) a 3300 romſkokatoliſkich wobydlerjow. Mohamedanojo maja tšicyczi moſchejow abo džamijow; ortodoxni a romſkokatoliſcy kóždži wulku rjanu cyrkeje a někotre kapale. Woſebje franciſtanojo a jeſuitſka wobſtawuju duſchepaſtytšewo mjez kathiſolikami. Tež naſch krajan jeſuit P. Kilant z Lučča tu ſtutuje (w měſcje Trabniſu?) Měrnijowje a zujeſtiwje bydla džěnſa ludžo wſchelatiſch wěrywuznacžow pschi ſebi. Pſched 50 lětami pak bě tu hiſchcže czežko, kathiſki bycž. Měſchnik móžeſche jenož pschehotowany a w nocy ſwojich wěrinnych wopytač a jim ſrědki hnadow wudželeč.

Zo bychny wokolinu měſta a tež hercegowińſku wjeſ zeznali, dojedžechmy, hdyž běſche pschipołdnijſcha horcota trochu popuſchčyła, do Blagaj — 2 hodž. z boka Moſtara. Pucž drje běſche žadławje přoſchny, hewak pak rjany hladki, zo jměl ſo z naſchimi drohami derje mēricž. Pſchi drozy psched měſtom nadpadaju wulke twarjenja w ſchētokej ſadowej zahrodže — lěhwo rafuſto boſniſkich wojakow. Napſchecžo je daloke wojeſke tšēniſchcžo. Póđla njoho dopominaju hołe murje turkowſkich kaſarmow na něhduiſche mócnaiſtowo. Njedaloko pak rozpschestrěwa ſo na 120 kórcow wulka winica, kotruž je něčziſchc knjezeſtowo založilo, zo by jomu dowěrjeny lud wo měrnimym džēle rataſtwa powucžowalo a wobydlerjow wo joho bohатыm wiſpěchu pschepołažalo. A to podarmo nječini. Nižo haji póđla buc Niſto Zelaczič rjanu nowu winicu a ju lěto wot lěta pomjeſcha; a zawěſče ſčžhuja bórzy tež druzy. Nětk zaſtachmy w Blagaj. Na horje pschede wju ſtoja rozpadanki, něhdy wulkotnoho hrodu, poſlednjoho ſyđla kichejſanſkich wjetchow w tutym kraju. Pſchi podhorje pak namaka ſo džiwne žórlo rēki Buny. Turkowſki hólcžec podtyuje ſo nam za wjedniſa hacž dele. Wo wuzkej ſčžžcy nimo wyſokich pschewijowacych zatraſchacych ſkalinow tam dóidžechmy. Stupichmy najprjedy do rozpadanki něhduscheje moſcheje, kotruž běchu kamjenje, kotrež ſo wot hory wotwalichu, porazyh; jeje molowane ſčženy pak hiſchcže džěnſa wo něhduschej rjanoczi ſwēdčža. Pſchi zaſtupje k žórkej ſtražuje Turka. Hdyž běchmy ſo zamokweli, wuſtupi z domčžka čorny brodaty muž, poſtrowi naſ, wotewri duricžka, a nětk ſtupichmy na wutwarč. Pod nami zyboli ſo čžichi powjetch uiktoho jěžorta; ale wón wuſchestrěwa ſo hluboko pod horu — do hory, a je tu dale hlubiſchi. To je žórlo, džiwne žórlo rēki Buny. Powēda ſo, zo Buna z rēki Zalomſkeje naſtawa, kotraž ſo ſchtyri hodžiny wyſche Blagaj na Něwejſkim polu w hórkim bjezdnu pozhubja. W ſtarodawnym čaſu čžihny wowečer z Něwejſkeje ſwój kij do Zalomſkeje a joho nan, kotruž běſche mlynk w Blagaj jón w rěcy Bunje namaka. Nan a ſyn ſpóznachtaj, zo je kij pschēz horu pschipluwal, a zo Buna a Zalomſka pod zemjn zwuſujetej. Nadžehchtaj ſebi nětk, kať najlěpje wužicž, ſchtož ſtaj nazhonikoj. A hlej, wowečer zarēža wſchēdnje wowcu, čžihny ju do Zalomſkeje a nan popadny ju w Bunje. Knjez njeſwērnoho wowečerja džiwnaſche ſo, zo joho ſtadło džēń a bóle wotebjera. Wowečer dawnaſche mjelkam

winu. Stónčnje pať tola fujez padušchnoho wotrocźka zašlapny, wotruba jomu głowu a czjiny joho do rěki, tak zo nazajtra nan město woczafowaneje wowny ignowe czěło nabeńdže.

Nasch Turka měješe nas zawěseže za cyle měrninych a sprawnych ludži. Wón bu dale a bóle rycznivy a sczini nas stónčnje swojich hošczi. Na šlebornej schli pschinješe hólczec kóždomu schalku mokka, t. r. najlepšeho kofeja. Zeli zo nochyli pscheczelnošče a hošpodliwošče dobroho muža pschijimacz, bñchmy joho wulcy ranili. Poslynychmy so tohodla na drjewjanu ławku pschi twarjenju a dachmy sebi poskiczeny, wot turkowšjeje maczerje warjeny kofej derje šłodžecz. Bóđla swojoho domczka wobštražuje nasch Turka tež mohamedanstu swjatnicu, row turkowšoho swjatoho. Na wojobnych tepichach stoji kašecz. Kóždy wjeczor štaji šwědomity muž póđla kašeczja karan woby a trěnjó, zo mohł so tež mortwy hiščeže po zakonju swojeje wěry wumycź. A štražnik měni, zo je karan wschědnje na poł próždnny a trěnjó mokre. Dopomnju so rad na dušchnoho muža, haj czesczuju joho, dofelž lubješe so mi joho dowěra a joho wjesole wuznawanjo swojeje wěry, zo mohł tak mnohim šchejezanam z pschikladom bycz. Šdyž bėchmy sebi ruku dali a „boženje“ prajili, wosta štajo a hladasche hiščeže dołho za nami. Nasch hólczec pať, so šmějo na šweczaty bašchijch (Trunkgeld), nas wjesole wobšafowasche, šchežipasche krjenaty a nam žadne šwětki abo kójesche po puczju łażace nopawy (Schildkröten), kotrymž palace škonco jara derje tujesche. Nam pať wone šuščesche jazyk, zo so džasnow lěpješche. Z woběmaj rukomaj krawasche tohodla „han“ (t. j. korcźnicźka pschi puczju), hđžež nam pėfny katholic a joho mandželka pilnje poskuzowaschtaj a so nowoho porjada w kraju wjeselěchtaj. „Šaj, džensa móžemy w měrje šbru wina pschez nóc wonka štajo wostajicz; džensa so nam ani škoniczki a zapalki nješkradnje; psched 25 lětami pať pschimachmy za revolverom a zawěrachmy kručže wschitke durje a wofelicy, hdyž so wjeczor pschibližowasche“, tak wobkručžowasche muž. — Wot tam wróczichmy so do Woštara.

Stónčko hižo Boži domczk dže a z poslednimi pruhami wjeřški bližkich horow hiščeže mile pozłoczuje. Gzišche leži džensa krajina, ale! — bastile, to šu twjerdžizny na horach wokoło města, dopomnjeja, zo smy w kraju, hđžež psched krótkimi lětami horce wojowanja hownjachu, hđžež mjecz a wohen zniczowacych bróni swoje prawo žadašche. Šdyž mjenujcy lěta 1878 Matuša kraj wobšadzi, zo by tu mēr a znješlwošcz mjez wobšdlerjemi wschelafich wěrywuznaczw zawěščika, kaž bē jej w radže europškich mócnáštwow nawdate, namata lud wobronjeny a wojowacy pschecziwo nowomu fuježštwu. Pschemóc jón pschewiny, a bastile, fotrež z horow hroža, na tajtu pschemóc dženi jako dženi dopomnjeja. Šwone fuježštwó štaji na štajnej štraži, a zawěčeje by wone wschitku zwažniwošcz krawnje porazyło a kšoštalo. Wob chcył tohodla lud pschede wschěm zběžšarštwom šakitacz, kotryž je tola džensa tak špokojny, měrnivy a znješlwy.

Šorcotu dnja bėšche šklódnny wjeczorny powětr wotměnił. Pschi šwjatofu dojěđzechmy wróczó do města; nabeńđzechmy tu tež pschepupca, rjemješnikša, džělaczerja a rólnika. Rozy přěti pod šobu, wotpoczujie nětko pschepupc psched šklamami abo rjemješnik we wotewrejonej džělacni, a w žiwym rozrěčžowanju zabawjeja so šusodža mjez šobu. Mucžny wróczja so ratar z pola domoj; ale nie z wozom abo na wozu kaž pola nas. Dołhi rjad koni a wošokow njeje žito, šyno, drjewo a druge twory na štribječe za nim; pať wón sam na próždnym šfocžeczu jěcha. Tež paštyr czěri swoje štablo bliže k štatofej. Tak

je hibanjo a honjenjo po wulicach w pschedměšče; dyrbjachmy samo z našchim wozom pozastacž, tajta bě čziščeženca. Hdyž stónčnje do hoščenca dóidžechmy, bě nětk přerja starošć, zo bychmy jebi wotita krucze zawrjeli. Po khowanju stónčka wopuščeža mjenujcy zle kuntwory, kotrež „papadaczi“ rěkaja, swoje kucziki a schkaloby, a pschescžehaja stót a ludži; a schtóz jebi krjewjelaczne mušchki do jstwy nalětacž da, njetrjeba so špara nadžijecž.

Nazajtra rano wopuščežichmy ze železnicy zajimawe město. Hdyž smy na železnicy pschez Semmering cžłowjestsu wutrajnosć wobdžiwali, dyrbinmy nětk tudy pschewulku zwažniwosć wobdžiwacž. Wot Mostara, kotryž 64 metrow wyšče Adriatiskoho morja leži, postupuje železnica za krótko hodžiny na 877 metrow wysofu horu Zwan. Z wopřědka jědžemy w schěrofim dole, pschi znatej rěcy Narenta. Dale stacije Rajchagora bywa doł pschecy wužšchi. Stónčnje ma tu rěčniščežo a pschi sebi na jenej stronje železnica, na druhej rjana droha lědma ruma. Za Grabowicu sunje so železnica do cžěsnoho pschesmyka. Mjewidžimy nětk wjacj ani njebj a ni zemje pod šobu; wysoke skaliny pozběhuj a so na wobčmaj stronomaj hacž na 600 metrow runje horje. Do luteje skaly je pucž za železnicu wurubany. Jědžemy daloko wyšče rěki, kotraž tu, hdyž je wulka woda, za krótki čas na 15 metrow wysofu stupa. Nětk wotewri so nadobo hluboke hjezdno, a železnica smyknje so po wysokim mošče na druhu stronu; nětk zasy sthowa so w cžěmnyim žiwocze hory, w dołhim tunelu. Dyz a dyz pluskota z boka ze sameje skaly slěbornita rěka, pada hlubšcho a wala swoje jeschčate žolmy dale dele do Narenty. Za pschesmykom je drje doł scherschi; ale cžim špěšchnišcho pozběhuje nětk železnica swoju koliju dale wyšče. Goverske hory, kaž Trinaca abo 2227 metrow wysofu Welika Czorstnica, wobmjezuja rjanu wysočžinu. W tutej krajnje pospytuja hońtwjerjo swoje zbožo za mjedwjedžemy a bėrtuschemi (Lammergeier). Hory su ze žiwymi sčtomami derje wobrosčzene. Wosebje tyje tu serbiska kšojua, kotraž ma bělu skoru. W dolinje rostu kastanije, worjeschiny, tobač, majs a wosebje derje slowčžiny.

Tak dojědžechmy do městacžka Konica, hdžez hodžinku pozastachmy a wobjedowachmy. Do tutoho města cžeknychu psched 20 lětami we wokolnosčži bydlačy Rakuscy. Turkojo chychu jich w nočy nadpadnyč a stónčowacž, ale zmužity a sprawni Dermišy Ala swojim mohamedanskim krajanam křoble napšchecžiwu stupi, zakitowasche kšeschčanow a wobkrucžowasche jich njepšchecželam, zo móža jenož pschez joho mortwe cžělo cžělacym so bližicž. To pomhasche, a Rakuscy móžachu nětk bjez pschescžehanja do Metkovicž wučeknyč. Čzi samšni wobhdlerjo tutoho města, kotřiž su z najwjetschoho džěla wschityc muhamedancy, su pak džensa prawje pěfni a dwóniwi. To zhonič wosebje na mužu, kotryž zo mnu za blidom sedžesche. Knjez Heleč, tak rěkasche cžesčžiwy starc, nje bóržy pschewědeži, zo drje swoju wěru a domiznu nade wschitko lubuje, ale tež napšchecžo kšeschčanam cyle sprawnje myšli. A hiščeže bóle džiwacy so, zo we wutrobje muža tak wysofeje staroby tola tajta mlodžencojta zahorjenosčž za wschitko rjane a dobre bydli. Powědasche mi tež hnuty a pobožnje stawiznu wo nastacžu swojoho městacžka. Zbdželuju tež tebi, dokelž so mi tak wurjadnje lubjesche.

„Njedaloko Konicy je jezor „Boracžto jezero“. Tam stojesche něhdy městacžko, kotrohož mjena pak uichó njezuaje. Wobhdlerjo běchu ze swětnymi kubłami bohacze žohnowani, tola pschi tym we wutrobje sčażeni a nahrabni, tak zo samo wschu hošpodliwosć a wschu lubosć k bližšchomu pozabychu. Tajke hrěchi pschiwjedžechu jich zahubjenjo. Po Wozej radže pschiudže swjaty

muž do města a profchješche wo cyrobu a hospodu. Podarmo pak kapašche do duri měščanow; z wusměščenjom joho bohacžtojo wotehnachu z dworow. Wudowa ze swojim synom, kotrejž w pschedmješče bydlešchtaj, bě jenicžka lřuda swójba cyloho města. Rizka křěžka, mała zahrodka, krumwiczka a kónik, to bě, šchtóž „swoje“ mjenowasche. Tež k nimaj pschĩndže prořcho cuzy pučžowat. A dokelž běšchtaj pobožnaj a Bohu poddataj, pschĩwzaschtaj wjesele cuzbnika a džělešchtaj z nim swój wobjed. Potom wořta tež hiščeže pod křuduschtej tšechu pschez nóc. Na ranjo, hdyž so hotowasche, zo by dale šchol, a so z nimaj rozžohnowa, rješny: Wóh budže wasche měřto šurowych hrěchow dla kručže křostacž. Wóh pak wzmitaj, šchtóž mataj, wopuščežtaj domiznu a čěhĩntaj k wječoru, doniž k rěcy njepšchĩndžetaj. Tam, hdyž budže waju kónik tšĩ kručž zemju hrjebacž, tam so zařhdlitaj! Wože žohnowanjo budže z wamaj. Bjez kordženja čĩnjješchtaj macž a šnu, kaž cuzbnik kazašche. Z nim wopuščežĩšchtaj hrěščne měřto. Z hórki pohladnyšchtaj hiščeže posledni kručž na domiznu. Strach a hróžba jej pschewza. Wonaj widžěšchtaj, kaš so měřto do zemje nuri, woda ze zemje so žórli a šchěroki jězor pjelni. Štysklĩwje wořachu wobydlerjo wo pomoc, ale podarmo; ani jedyn zahubjenju njewučeřny. Břudnaj pučžowaschtaj dale; něř zhubi so imaj šwjaty muž; kónik pak zařta, hrjebasche z nohu tšĩ kručž zemju a njehibasche so dale. Tu natwarĩšchtaj macž a syn štan. Syn woženi so z jara póčĩwnej knježnu. Pschecželojo a pschĩwuzni mlodeje žony tež jem pschicžahnychu a so tu zařhdlichu. Wóh žohnowasche statoki a žĩwjenjo a džělo jich wobydlerjow, a bórzy zafčěwasche tu měřtacžto, kotrejž pěřnia wudowa k wopomĩnjěžu swojoho kónika „Ronica“ mjenowasche. Šeje něřbuscha domizna pak je tamny jězor „Woracžko jezero“.

Lědma běšche Šelež dopowědał, zahwĩzda parnik; dyrbjachnoj so džělicž. „Měř džal, ty šprawny šchedžĩwco! Njebřwa tola džjenja po cyřym křaju nihdže wješka tamnej podobna.“ (Wofracžowanjo.)

3 Wostrowczańskich štron.

Rajwjetšcha šchoda, kotruž bě loĩšcha wulka woda křěštrej Marijnomu Dolej načĩnĩta, bě, zo bě štary móřt, kotřny pschez Řĩju wjedžěšche, wot-
torhla. Kaž wšchĩtko, tak tež tutu šchodu přćowasche so křěštr po mocach bórzy wotštronĩč. Šako rajwjetšcha šchoda, čĩnjješche móřt křěštrej tež rajwjetšchu štarocž. Z mnohich towarštwow za twary we wodže wuzwoli knježštwow křěštra towarštwow B. Liebold & Co. w Šolzminden, hdyž bě so rozřudžĩlo, zo dyrbi so kamjeĩtny móřt natwarĩč. Tute towarštwow póřla lěřa 26. hapr. swojoho twarštkoho wjednĩka, knjeza Šwingmanna do Marijnoho Dola, zo by pschĩhotowace džěla započal. 29. hapr. počza so wottorhowacž, šchtóž bě woda wot štaroho mořta štojo wostajĩla, 4. meje počzachu na prawym břozy rěř ryeč a štary kapařu šwjateje Trojicy na břozy křěštra wotnořšecž, šchtóž bě tohodla trěbne, zo by so droha pschez móřt, kotřny bě dotal křĩwĩwa byřa, wurunala. Na to čěwšche so twarški wjednĩk pschěwědčĩč, hacž so šřala na prawym břozy rěřĩ namaka. Šale nadžĩja so dopjelni. Šola wulka woda 22. meje tele wjeselo šřazy a džělo zadžerža abo zničĩ. Njewĩtane wjedro dale trajěšche, tak zo móžěšche so hařle 11. junija podřoha na prawym břozy dokřěčĩč. Z wjele wjetšchej přćeu hiščeže dyrbjachu na ľěwym (křěštrškim) břozy džělacž. Wulka woda, hlinowa a pěřtowa podřoha žadašche, zo dyrbi

tať wutrobnje sobu czuť, teź najdosťojnišchomu knjezej biskopej, ministrej a wschitkim, kotřiž su na kajtežkuli waschnjo po njezbožu a pschi twarjenju mosta kłóschtr podpjerali. Wo spěwje kłóschtrlich syrotow knjez propst Vincenc na mošeje stojo dokument czitajše, kotryž so pozdžijšo wot pschitomnych knjezew a 17 duchownych podpisa, a kotryž ma so w archivje khować:

In Namen des dreieinigen Gottes: Im Bau vollendet und von der Kirche Gottes gesegnet wurde diese Brücke — dem Schutze des hl. Michael unterstellt und Sankt Michaelsbrücke genannt — jetzt für den öffentlichen Verkehr zu Fuße und zu Wagen eröffnet. Möge Sankt Michaels Schutz allen jenen zu Theil werden, die auf ihrem Lebenswege diese Brücke überschreiten. Also geschehen im Jahre des Heils 1898, am 15. Tage des Monats Dezember.

P. Vincenc Bielfind.

Maria Michaela Waurik.

Něť pschitomni knježa a duchowni pschez móst džěchu, zo bychu so we wožu pschez njón wrócžili a jedyn pschez njón jěchal a jón tať powschitownnomu wužitkej pschepodali. Na kóncu mosta wóz wopuschěžiwšchi czěhujechu wschitcy zas do kłóschtra po pncžu džakowny kěrluš „Te Deum“ spěwajcy. Z tym bě swjatocžny skutk dokonjany a móst poswjecženy, kotryž ma, da-li Bóh, wjele stow lět stacž. Soho natwarjenjo je sebi wot kłóschtrikoho knježstwa jara wulke wudawki a wulku prócu žadało. Njěch Boža pomoc a zajtupna próstwa swjatoho Michala twar zdžerži, kotryž su człowješko k swojomu wužitkej z Božej pomocu dokonjeli. — Twarjenjo kłóschtriskeje schule so hišće po-
—k.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3 **Budyšcina.** „Krajan“ je teź lěša zas knjez dwórski kaplan Nězak dobrocžiwje wobštaral, za cžož so jomu wutrobnje džakujemy. Wo protyčnym džěle sežěhujaj znate zapiski duchownych a Božich službow, kaž teź jich cžasa. Derje je móžno, zo w běhu lět w tajkim zapisu so něotre njeprawočeje zas-
sydla. Tuž prošymy kóždoho, kiž tajke něšto namata, zo by to z khartu pak redakciji Bojola, pak knjezej Nězakej wozjewil k porjedženju w bližichim lětniku. — Powučžacy a zabawny džěl ma najprjedy dolhi nastawł wo tym, kať ma po prócowanju wosebitoho komiteja kónc tohole lěštotka, potajkim teź kónc 1899, a započatk nowoho so wužičž k wulkotnomu cžescžowanju Jezusa Khrystusa, našchoho Zbóžnika a krala wěcžnosčeje. Na to sežěhujaj jara zajimawe powědańčko „Hans Witka z Wjebow“, kotrež budže so wschěm spodobacž. Jara poručajamy kězbliwomu cžitanju nastawł „Miklawšch“, kotromuž su tři rjane wobrazy pschidate, kajke, to njeprajimy, zo by sebi kóždzy „Krajana“ kupil a jam za nimi pohladał. Směščki same ju swoje 25 pj. hódne — tuž nje-
móže cyty „Krajan“ so drohi mjenowacž.

3 **Nadworja.** Posledni raz w tutym lěče zeńdže jo našcha „Katholiska Wjesada“ zańdžemu njeđzeli k měšacžnej zhromadžiznje. 31 sobustawow pos-
kuchajše na najnowišche nowinki minjenoho cžasa. Kóždzy wušchi nastajěche, wosejbe teź tón 31., hdyž knjez farať z „Katholisches Volksblatt“ wo jenym wěštm superintendentu M. czitajše, kať wón swojich pschiwisnikow na štrasch-
nych „ultramontanow“ kězbliwych cžini. Pschi tym dže so teź Mohučžanskim bohofłowcam žě, njemnje džěn tamnoho biskopa dr. Gaffnera jeno „wosebitoho ultramontana“. Wo joho rozestajenjach móhlo za našchu cyty lubu wótcžinu

hobrski strach hrozječ, nawalichu džěn so tu započatk septembra t. l. šhtyrjo tajch wuley a mali ultramontanojo; a hlej, njejsu hiščeje žanoho cłłowjela pōzrjeli. Tajke ščežipanje z njepowołanych štronow je nam hižo wot Pražsfoho seminara sem znate. Ultramontan pšchindže z lačžansfoho „ultra montes“, a to rěka na serbski „za horami“. Nětko pak bydli romski biskop, našch šwjaty wótc, za horami (za alpami) w Italskej, w Romje, a to jako naměstnik Jezusa Křhřtusa na zemi za kōždoho katholicfoho kšesecžana. Ultramontan, t. r. potajkim w rycži rozomnych: „Schōž chce katholicfki kšesecžan byč, tón dyrbi banža jako wiždomnoho pšchedstojicžerja cyleje katholicseje cyrkweje pšchipoznawacž, dyrbi so w nastupanju wěry a wncžby kšesecžansfoho žiwjenja joho njezmylnym wufudam podežijnjeć. Šchto ultramontan w rycži wěštych njemjenowaných woznamjenja, naš nještara a štaracž njetrjeba. Za tajkich ludži by jednora šhtucžka wot Beda Webera k nawuknjenju jara wužitna byla:

„Nie verleugn' ich meine Fahne,
Ja, ich bin Ultramontane,
Mit den Worten, mit der That
Treu der Kirche, wie dem Staat.“

Ze zajimawym pšchednoštom wo wschelaticch hypotefach (bajfach) „kōnca swěta“ šfōncži knjez faracž zhromadžiznu, a slubichmy sebi, zo 22. wulkfoho rōžka 1899 so zasj w „katholickej Wjesadže“ zeidžemy.

3 Halbic. Našcha wofadna nalutowačnja — ze sydłom w Rōžencze — tu w minjenu njeđzeli swoju nazymfku hłownu zhromadžiznu wotmē. Dofelž so knjez Wicžaz pšchedyđstwa wžda, bu knjez knbleč Šancžko z Rōžanta na joho měštno wuzwoleny.

3 Lubija. Lētufche wurjadnje rjane nazymne wjedro pšchinjeje Lubijskej katholickej wofadže wulke wjeselo, zo mōžefche so hižo lēta nowa katholicfka šchula zezbēhacž. Šta so to pjatk 16. decembra. K 1. junijej 1899 ma twar hotowy byč, nazymu pak ma so, da-li Bōh, katholicfka šchula w Lubiju wotewrič. Bō dychl tež dale swoje žohnowanjo a swoju pomoc poškiežić!

3 cyłoho swěta.

Saksa. Lutherfke konfistorfstwo podawa ščēhowacy pšchlad pšcheměnjenja wěry w lońšchim lēče:

3 lutherfseje cyrkweje wufstupichu do: reformērowaneje 11, katholicseje 39, nēmifokatholicseje 55, separatifseje 30, japošchtōfseje 299, methodifstifseje 136, baptifstifseje 23, druhich šektow 91, njewērnych 26, židowfstwa 1 (hromadže 711).

K lutherfkej cyrkwi pšchifstupichu: z reformērowaneje 7, katholicseje 183, nēmifokatholicseje 18, separatifseje 19, japošchtōfseje 10, methodifstifseje 49, baptifstifseje 3, druhich šektow 7, njewērnych 26, židowfstwa 32 (hromadže 354).

3 lutherfseje cyrkweje je jich potajkim lomi 357 wjacj wufstupilo hač pšchifstupilo. 183 wotpadnjeni za katholicfku cyrkwej zwjefelaca ličba njeje. Njech tež tucži „pšchēične zorno“ njebēchu, dha je tola hižo tale liwkošć wuley k wobžarowanju.

Nēmifka. Rejžorštwowy sejm je so 15. decembra na hodowne próždniny, kotrež hač do 10. januara 1899 traja, podał, šfōncžiwšchi prēnje čžitanjo etatoweje pšchedłohi. Po rycžach, kotrež su zastupnich jeniłiwych štron k etatej mēle, smēmym šudžić, zo so pjenježne žadanja wyschnofče pšchizwola, byrnjež tež socialdemofracža pšchecžiwio etatej hłofowali. Tež so nowa požčōnka, pšchē

80 millionow hrónow wuczínjaca, njezacísnje. Što to wo to, myšla sebi tajcn, kotřiz čžežu dawčow nječžuja, hdyž dołh Němskeje hluboko do tšecžeje milliardy rošče, wšchato ma Francóžsta hiščeže wjetšci dołh. To drje; ale tuta je wójni pšehěrała a 5 milliardow Němskej placicž dyrbjala, tak zo Němska 1872 nic jenož dołha njeměšesche, ale kapju polun pjeněz. Šdyž nětko džjenja hižo jeje dołh do tšecžeje milliardy lěze a hdyž maja nimo toho jeje zwjazkowe štaty hiščeže pšchez 4 milliardy wosebitoho dołha, dha je to tola bjez džywa, hdyž so dawčidarwat hlówu wijo prašcha: kak daloko to hiščeže póndže?

— Mandželska pruskoho pryncy Hendricha je so za nim do Riaw = Čžow podala. Njebudže pať dołho w nowej němskej koloniji pšehybwać, ale pšehydbli so na něšto čžasa do Honkonka. Kšijnka kejšorka je dweju wosebiteju dostojnikow wupóškala, zo by pryncesu do Šefinka k sebi na wopyt pšeheprošla.

— Profesor Dellbrück, kotřiz je w swójim časopišu nowiše wupofazowanja Polakow, Čžechow, Danow a Hollandžanow z wótrými šlowami šchwíkał, změje so za to pšehed disciplinatnym judom zamótwicž. Smy wčzipni, kak a hačž budža jomu wopacžnosčž joho poroka dopofazacž móč.

Awstria. Kejšor Franc Šóžef je wosebitoho wupóšlanca do Němskeje póškał, zo by wšchěm němskim knježiczerjam jubilejnu medaillu pšehopodał.

Róm. Z wosebitej pšehčeželnosčžu pšchija šwjaty wóte wóndano měšchnika Ławrjenca Perosi-a, kapelmíštra Wenatškoho doma, a špožcži jomu čžestny titul direktora Sifstinskeje kapale. Perosi je wot Boha jara wobdarjemy hudžbnik. 18 lět štary běšče wón hižo wučer hudžby w Montefasino. Krótki čžas so na milanskim konservatoriju wudokónjawschi a pobywšchi 6 měšacow w Něžnje, pšchija wón 1893, potajkim z 21. lětom zastojništwom dom-kapelmíštra w Šmola. Hižo lěto pozdžišcho poščezesche so jomu nadobo profesura na konservatoriju w Parmje a domkapelmíštrštwom w Wenatšach. Wón pšchija pošlednišche. Zastupi z dobom do šeminaru a da so 1895 na měšchnika wušwjećicž. Wot njoho komponowane oratorium: „Šbudženjo Lazara“ roznjese joho šlawu po cykle Štalškej. Joho najnowišcha kompozicija rěka: „Šorjestacžo Šhrystofow“, a bu 13. decembra přěni raz w Rómje w cyrkwí japošchtolow wuwjedžena k šěpšchomu kšudžiny. 16 kardinalow a njelicžomni přalatojo, kaž tež množy wyšocy šwětni knježa běchu pšchitomni. Perosi sam hudžbu nawjedowasche, kotraž bu z nimoměry wulkim zahorjenjom pšchijata. Na powšchitkowne žadanjo dyrbjesche so oratorium za dwaj dnaj wospjetowacž. Perosiowoho nana, kotřiz je kapelmíštr Tortonskoho doma, je šwj. wóte tohorunja wuznamjenil, pšehopodawschi jomu rycžetški kšchiz Šrjehorjomoho rjadu.

Španiška. Lědma měř z Ameriku ščžiniwšchi je ministerium Šaga šta wotšstupilo. Nowe ministerium, kotřez hiščeže pomjenowane njeje, změje čžežke džělo, čžim bóle, hdyž Šarlištojo džěń a kšroblišcho wustupuja. Z Kubu, Šortoriko a Šilippinami je Španiška 424,000 qkm kraja, abo šchtyri pječžiny cykleje Španišeje z 8,400,000 wobydlerjemi pšchisabžila. Něšdy najwjetšcha kolonialna móč, je Španiška wšchě kolonije žhubila hačž na Mariany, Šarolinu (w Afriškej), Šernando Šo, Šnnobon Šorisko a Šloby (w Afričy), kotřez su hromadže jenož 4632 qkm wulke, ze 76,000 wobydlerjemi. Španiška sama licži 504,552 qkm a 17,565,000 ludži, z jeje jej hiščeže wostatnymi kolonijemi potajkim jenož hiščeže 509,184 qkm a 17,641,000 wobydlerjom.

Šričhiska. Šo šwjatocžnym „Te Deum“ w kralowškej kapali je so prync Šurij, pšehewođžany wot kralowškeje šwóšby, do Širáuska podal. Z Šóžžu

„Amphidrite“ pschemjeze so wón na kupu Mílo a poba so na kupu Kreta, zo by tam finježeństwo do ruki wzał. Ršchesczanscy Kreczenjo so na joho pschifhad z radoščju hotuja.

Ufrila. Marchand je w Zašchodže francóžsku fhorhoj ičzahnył a ze swojimi město wopušcził, kotrež bu hnydom wot egyptowšich wojakow wobšadžene. We wěšfiku zmagujetej so tam nětko jendželsta a egyptowšika fhorhoj.

Naležnosće našoho towarštwja.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 699. Marija Henčec z klóštra Marijneje Hwězdy, 700. Michał Henč w Seignottes w Francózskej, 701. Jakub Konjecht z Brjemjenja, 702—705. z Radworja: Hana Lišcyna, Jakub Kašpor, Katholska Bjesada, Pětr Rjehoř, 706. Jan Wjerš z Hodlerja, 707. Mikł. Nawka z Miłkec, 708. Michał Žur z Lutowća, 709—711. z Kamjenej: Mikławš Cyž, Mikławš Rynč, Mikławš Wićaz, 712—714. z Bronja: Mikławš Rječč, Pětr Kudžela, Mikławš Jurk, 715. Marija Kašporowa z Měrkowa, 716. Pětr Paška z Kamjenjanskocho Haja, 717. Marija Zmijowa z Budyšina, 718. 719. z Nowodwora: Michał Słodenk, Jakub Dźislawk, 720—724. z Wotrowa: August Rychtař, Pětr Rychtař, Jakub Rychtař, Madlena Čornakowa, Jakub Buk, 725. Jakub Hajńš z Kance, 726. Jakub Cyž ze Žurie, 727. N. N. (kotrohož mjeno je zabyte), 728. Marija Jěrehec z Lutowća.

Sobustawy na lěto 1897: kk. 800. J. K., 801. P. R. z R., 802. N. N.

Na lěto 1896: kk. 788. J. K., 789. P. R. z R.

Na lěto 1895: k. 748. J. K.

Za cyrkej Maćerje Božeye w Radworju.

Dale su woprowali: Na Wjerabee křěiznach w Radworju (mjnyje) 4 hr. 50 pj., k tomu kmótr Michał Rynč z Čornec 7 hr. — K Božomu džěsću: Hańža Roztokec z Hodlerja 3 hr., Marija Mětowa sen. z Bronja 15 hr., ze zawostajenstwa njemjenowaneje z Hórkow přez k. kapłana Hejdušku 50 hr., Jakub Šolčie z Radworja (služ. w Drježdžanaeh) 10 hr.

Za cyrkej, šulu a kerchow w Lubiju: J. L. 1 hr., Pětr Renner w Knkowje 10 hr., njemjenowany 4 hr., B. z K. 5 hr., ze zawostajenstwa njemjenowaneje z Hórkow přez k. kapłana Hejdušku 50 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3837 hr. 76 pj. Dale darichu: Rozkolnicy 71 pj., překupec Karl Michl ze Šlana 3 hr. 38 pj., z Khanec 2 hr. 12 pj., J. Robl 25 pj., Radwořska Płatowa Komisija 1 hr. 50 pj., Michał Hila ze Šunowa 3 hr. 50 pj., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 10 pj., Ralbičanska Katholsha Bjesadu 1 hr. 21 pj., »Serbja my smy« . . . 10 pj. + 50 pj.

Zapłać Bóh wšěm dobročerjam!

Za terciarow: Zemřětoj staj bratr Mikławš Glawš z Worflec, a šotra Zuditha Maňnel ze Šchönborna. R. i. p.

Kunje bu nam wozjewjene, zo je wokrjesne hejtmanštwu, wot pschedšydstwa a wubjerka M. S. wo to prošene, dowoliło, zo imědža so **zjawnje** mjez Serbami tudomnišeho wokrjeseja za dotwarjenje Maćičičnoho domu dary hromadzić, ale jeno **w měsacu januaru 1899**, njesmě pať so pschi hromadženju wot doma do domu kłodzić. Wšichitkich pscheczelow nuznoho, za naš spomožnoho twara prošmy, zo bychu krotki čas nanajpilnišo wužili a zamožičiškich Serbow pohnułi, dary za wótczińsku wěc bohacze woprowacž. Pschedšydstwo a wubjerka M. S. pať k dalšchomu muradženju na **póndželu 2. januara 1899** popołdnju w **5 hodžinach** do „Lišcžeje jamy“ podwolnje pscheproschnje

W Budyšinje, 23. decembra 1898

Žurij Kusczanski, pschedšyda M. S.

Katolički Posol

Wudawa so kóždy sobotu.
Plaći lětnje w mašich
expedicijach 2 hr.; z križ-
nym zwjazkom do domu
słany 3 hr. 60 pj.

Plaći na pósće
a w kniharni lětnje 2 hr.
60 pj., štwórtlětnje 65 pj.
Za nawěški plaći so wot
małoho rynecka 10 pj.

Sudomy časopis.

Wudawany wot towarstwa ff. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: **Jakub Skala.**

Číslo 53.

31. decembra 1898.

Lětnik 36.

Lišty z kraja.

(Wišče njepščežel mjedn, njepščežel jědu.)

II.

Luby Posole!

Nětotromu z naš je Bóh luby Anjez trochu raznišče pjero dał: joho słowa su, kaž by ze sochorom smykal. Tajke słowa su — na prawym měsčeje a w prawym času pisane — jara dobre. Wone zahaja a pala, ani po lětach so na uje njezabywa. Tak mam na pšch. ja džensa hiščeje derje w pomjattku tutu lekciju, pšched dawnym časom našchim žouam w „Serbskim Hospodarju“ datu: Budžecze-li jo dale tak tworicež, kaž scje započale, bórzy niczo z wascheje serbskeje drašty njezbudže — hacž drjewjanc. — Nimam mysl, tu posudžowacž, su-li našče žony a knježnicžki tamny porok sebi k radže brate — abo su-li jón „zjědte“ a dale „so tworite“ ... Za njewěm, cžohodla měł sebi runje na našče žony wujězbžowacž: mi džě so zda, zo smy wšchity jenajcy a zo smy po času my wšchity dohospodarili hacž na drjewjanc. Po starej pokorje, pobožnosći a dobrych, kšchesežanskich nałožkach džědow a wowow nam pomału jenož drjewjanc zbywa, hrbosč, njecžesanočž drjewjanca.

K tomu je wnjajenjeja trjeba. Serbja, kaž zuajemy — dale bóle nobl lud bywaju — to rěka: dale bóle cuzych lubuja a cuze, same słowo »nobl« džě cuze słowo je (francóžske). To jim porokowali njebychmy. Wšchetož wot swojich susodow bychmy něščtožkuli wufnyč móhli, woni něščtožkuli maju, lubowanja, haj scžěhowanja hódne. Sdy bychmy na pšch. wot swojich susodow wukli, byčž kaž woni: wšchity za jenocho a jedyn za wšchěch — kaž woni wopravdže su, wšchak jich mjěz sobu mamy došč — to nam k hańbje bylo njeby, ale cžesč a wužitk. Sdy bychmy wot swojich susodow wukli, byčž kaž woni: hospodarich, zlutniwi, jednorje a w prostosčeje spokojuje živi — to by

swět nas chwalecź dyrbjal. Serb, kaž wěmy, Serbej njepscheje, ale ze zawiježu jamu ryje, do kotrejež potom padataj tón a wón —. Serb tež njerad liczi. Doniž so zliczbowanja w knižy pohibuja w jasnych, njelamanych cziškach, to sebi Serb hišćeje „tu prócu“ bjerje a liczi, „schto to do hromady wuczinja“. Hdyž wschał so w zliczbowanju zjewja džefacizmy, stocziny, procenty, rabatty — potom so jomu hłowa do koła wjerczi — a wostajiwšy wschoho, placzi a cžeta, zo by tym czišlam wuczeknył. Pšchidaj ł tomu našy stary hrěch pycharstwa a nadutošćeje — a pšhiežina tu je, cžohodla naše hospodarstwa hinu, cžohodla pada dwór za dworom . . . W tej dwojej wěcy bychmy potajkim wot swojich susodow wufnyč mólili a mēli, to by woprawdže »nobl« bylo. Zohorunja nam ze škodu bylo njeby, bychmy-li wot swojich susodow trochu měščanškeje wzdželanosće wufnyli; w Serbje je woprawdže kopolatoho došč; a to trjeba njeje, kopol Serb byč njetrjeba. W tym nastupanju bychmy potajkim my Serbja wot Němcow wufnyč mēli. To by derje bylo, »nobl«.

Znate pať je, kať wosebje w tutym čašu Němcy swoju narodnosć wuzběhuj a swój narod, zo je najwjětšy, najšlawnišy a najlěpšy na swěće. Tu so my nětko njemēli zaslepjeć dacž — ale wopomnicž, zo mamy tež my wot Boha swoju ryč, swoje prawo, zo smy. Pšhed Bohom wjetšich, ani njewjetšich narodow njeje, Bóh luby Šnjež nas wschěch lubuje, cžim bóle joho lubujemy my. Zohodla derje njeje, hdyž swoju wot Boha nam datu macžerščinu (macžernu ryč) hidžimy a zanicžujemy, hdyž za nju so hańbujemy a serbske džowki swoju narodnu draštu, kotruž po macžerjach a po wowlach mējachu, wotkladuja a po cuzbarštu so tworja.

Źni to so nam njespodob a hdyž serbska holca — kotraž ł tomu ma — sebi pódla swojeje serbskeje drašty tež cuzu džerzi — zo so jej w Drježdžanach njebychu smjeli . . . Njebój so, moja Šanka, tež w Drježdžanach su rozumni ludžo: z tych pať so cži ničto njewušmēje — a njerozumnych njedžiwaj! Bóh luby Šnjež njerad pšchiladuje, hdyž joho dary zacpěwamy — a mjež te tež twoja narodna drašta šlušja. —

Dubi pšhecželjo! Njedawno so ze žónskej zettach, kotraž dawno wjach w Serbach njeje, ale wona mi rjekny: „Schěštnacze lět smy w cuzbje pschibynala, ze železnicu jězdžila — telko njekthmanoho pať za cly tón čas wutrača nješym, kaž za jenicžu hodžinu na serbskej železnicy wot Budyščina do Raťec wot šynow serbskich macžerjow. Napisajcže to do »Bošola!«“ — Ź hdyž na druhi pšchipad spomnju: we wěštej wulkej serbskej wšy su tak daloko dóšchli, zo hańbiežiwosć a pšchistojnosć wašchnja, kotraž holcu wot pšchirody debi, mjež serbskimi holeczaty hinje. Mjenje so džiwam, hdyž so tajki wojak, wróčiwšy so z města, bóle »drjewjany« jewi — kať ma so prajicž, hdyž naše džowki hólcow na pokoj nochcedža wostajicž, jich wobčežuju, a hdyž jim wotmołwichu, tak jim wotraža, zo tajcy »štari« wojacy so cžetwjenja. Njeje to strach a žrudno — je to »nobl«?

Ně — to »nobl« njeje, hrubosć to je a hrěch ł tomu — drjewjanc to je. Nowe lěto nam wobradž, zo bychmy tola ščónčnje nawukli, schto to je, prawa »noblejša!« Prawa noblejša je: Boha so bojecž a Serbstwo njehanicž, ale cžesćicž, joho kubla sebi wažicž — a zańč mēcž serbsku ryč a draštu a pócžiwosć wašchnja, a cžistotu myšle.

Ź dofelž ty, luby Bošole, tute wucžby zastupujesč, cži z wutrobu pschēju, zo by Nowe lěto cži prawje wjele nowych cžitarjow wobradžilo. Pšchetož

čim wjacy škedźbnych, poslušnych cžitarjow zmčesjch, čim wjacy praweje noblesy w Serbach budže. A nobl džě tak radži byčž chcemy.

Twój pscheczěl.

3a burow.

Šromadže z „Katholskim Bošolom“ wukhadža rataršći časopis: „Serbski Hospodar““. To je potajkim nowina za burow, žiwnoščerjow a wschěch, kotřiž bureške džělo znaja. Wón pschinoschuje powučžne nastawki wo ratarštwje, wo plahowanju stotu, wo hnojenju polow, wo wothladanju schtomow, wo pžžolařtwje, rybačštwje a wschěch džělach bureškoho žiwjenja. Bóbla podawa tež za bura wažne zakonje a wozjewjenja, na pschiklad: čjeladnišći zakon, jenak wažny za bura a šhěžkarja, (kotryž swoje džěčži na službu dawu). Wšjele žwady a wudawkow by sebi hospodar zalutował, hdy by pschecy zakonje znał. Zo pak by so cžitač tež wo tajkich wěcach rozwučžičž mohł, kotrež šnadž tam pschypadnje njestoja, šmy po waschnju wulkich němškich nowinow „Praschenski kaschczik“ pschyprawili, t. r. kóždy cžitač móže (šnadž z póštnej šhartu) „Hospodarjei“ praschenjo pošlacž, na kotrež sebi powučženjo pschecy, a pschichodne cžičko jomu žadane wotmohwjenjo pschinyje. Tak jednasche praschenski kaschczik loni wo wažnych praschenjach: hdy dóstanjesch pschi twarženju „brandkassu“, bynjež so cži njemotpaliko, kaš masch pincu pschyprawičž, zo woda do njeje njepschindže, hacž so próca placži stare 3 1/2 procentowske požčžonki do 3 procentowskich pscheměnjecž dacž, kotre zaměčženške towarštwu (Versicherungen) su najšmanišche atd.

Zo by „Hospodarjei“ móžno bylo, na tak wschelake praschenja wotmohwicz a tež hewak wo ratarštwje wopravdže powučžecž, stoji redakcija w zwjazku z wučžerjemi Budyschškeje ratarškeje schule a z nazhonitymi němškimi rycžerčublerjemi a schošarjemi. Mimo toho cžita redakcija wulku licžbu ratarškich nowinow. Tak podawa „Hospodar“ nazhonjenja wučženych a praktiškich ratarjow přenjeje rjadownje. Tohodla tež cžrjódu joho cžitarjow z kóždym lětom pschibjera. — Tuž cžitaj tež ty wot nowoho lěta póbla „Bošola“ hišchcže „Serb. Hospodarja“. Njeboj so joho, dofelž je serbski. Nješy wosobnišči, hdyž wučženu němšku nowinu cžitajsch. Němc mjenuje so tež kóždy wandrowski, kotryž po kraju dunda. To njeje wosobne. Šhesch-li wosobny byčž, budž dobry Serb. Nježdaluj pak so „Hospodarja“ tež, dofelž je mały. Nješjudžimny cžłowjeka po tym, kaš wulku nowinu cžita, ale po tym, šcho rozemi. Ale runje z tym pola drohich němškich nowinow z wjetscha kótko pschindžesch. Nowina je wulka, zo móžesch bureške blido z njeje poklascž. Ale kaš zeńdže so cži pschi cžitanju? Přenju položcu njemóžesch trjebacž, dofelž je za rycžerčublerjow pišana, druhu pak nimajsch šhwile docžitacž. Tak rozbrojišch wšjele pjenjez a časa podarmo. Šyle hinaš je z „Hospodarjom“. Wón je pišany za mału cžrjódku serbskich burow a džiwa tohodla, kaš to žadny drugi ratarški časopis cžiničž njemóže, jeničcy na našche wosštojnoščže a potrebnosčže. W „Hospodarju“ tam wschitko rozemišch, tam njestoji ničžo, šchož njeby tu abo tam trjebacž mohł.

Bóbla powučženja pošlicža pak „Hospodar“ tež zabawne wěcy: žortne abo hewak zajimawe špěwy a pěnje, kaš tež powěščže z cužych krajow, wo ich žiwjenju a waschnych, tak zo tež služowni a džěčži „Hospodarja“ rady cžitaja, tak zo tež hišchcže za dolhi čas wo joho žortach powědaja. Tež přenje cžičko nowoho lěta pschinyje dolhu pěseń: Štacži kwas, zajimawy wopisł pucžowanja

po Turfowskej (pozdišije čizlo dopisy z Rbir isfeje), dale čizjodu žortow a famo wobrazy. Róždy dalšchi měšac pschijese nowe stawizny, nowe wobrazy — a to wschitko **za 60 pjenježkow na cyle lěto.** Tajki wudawot móžese tola zawěseže jónu reširowacž; 60 pjenježkow tebi žaneje džěry do zamoženja nječežni. A hdy by jo eži wěc njelubika, pschestań k lětu zasy. My pak smy pschewědčženi, zo „Hospodarjei“ wjacy z domu njedajse, hdyž sy joho jene lěto čiztal.

Tuž skazaj sebi joho na nowe lěto 1899 (tute skazanjio móže so tež pschěz schulske džěči stacž) a to tam, hdyž „Posol“ dóstawasech, to je pola isčěhowskich knjezow: w Budyschinje pola scholastika Skale a kaplana Nowata, w Radworju pola fararja Zura (tež w Bžeri pola Jana Čžórlicha), w Baczonju pola administratora Libšcha, w Rhróšćicach pola kaplana Zusta, w Klóštrje pola P. Komnaldy abo pola poselnika Lehmana, we Wotrowje pola kanonika Herrmanna, w Rjebjelcžicach pola kaplana Zaworka, w Róžencze pola P. Tadeja, w Kalbicach pola cyrkw. wučerjaka Schewczika a w Kulowje pola kaplana Schofky. Pola tutych knjezow móže tež kóždy přenje čizlo na pruhu darmo dóstacž.

3 pucžowanjskoho dženika.

(Pokracžowanjo a šfóncženjo.)

Dale Ronicy bywa železny pucž jara nahly. Ščžžemy po wysokej horje, na stronje mamy hluboki dol. Smorčžo a forčžo čžehuje parnik wozy za jobn. Druhi parnik so nad nim smili a pomha wot zady čžiččžecž; ale tež wón njeby mohł dopomhacž, tak nahla je čžěr. Tohodla je mjez kolijomaj hšičže ščęža položena, kotraž ma zubny; a zubne koleša na wozach pschimaja do zubneje folije, a tak čžehuje, wije a smwa so čžah pschěz škaty, mosty a dolhe tunele hacž na 877 metrow wysoke horu Zvan. Wotšal pucž podobnje nahle spadnje; wjesele schumi tohodla čžah do nižiny, doniž njedocpeje hlowne město Bojniščeje,

Sarajevo.

Hdyž na dwórnišćžo štipich a so přeni kóčž w Sarajebu rozhladowach, bęch trochu pscheklapnjemy. Myšlach sebi zo, wschelafim wopisowanjam wěrjo, do stariskoho a tutatoho města pschindu, a nětko witase nas cyle nowotne, rjane, čžiste město. Elektriška železnica, wozy wschěch družinow, mužšcy wjednicy a noscherjo poslužowachu pschikhadžowacym, kaž w naschich Drježdžanach. Tež mohł měničž, zo sy cyle katholickim měšče, hdyž napschěžo dwórnišćžę rjany wysoke, bęhy šwjaty kšičiž wuhladasech; wón dopomnja na krawne džělo, kotraž tudy pschi wojowanju pschecžiwio zběžkatskomu wójšku w l. 1878 rakuscy huzaroyo dołonjachu. „Boža martra“ pak je zdobom tež pomnik na rowje tak mnohich, kotřiž z nich tu padnychu.

Měšto wupšestřejewa so pschi woběmaj štronomaj rěči Miljačžka. Hdyž pschi rěcy do města džemy, wuhladamy k prawicy wysoke twarjenjo wotřjedž wulkeje zahrody; je to tobakownja, w kotrejž mnozy kšęšęžanscy a mohamedanscy mužšcy a 770 serbiškich hólcow cigarety džělaju. Nimo wosobnych twarjenjow wschelafich wyšchnosčow a pschnych domow nahladnych měšęčanow pschindžęchmy k wumjelscy wutwarjenej radnej kšęži. Njedaloko namakachmy naschų hospodu, kotruž bęšče dobrty pschecžel nam do přědka wobštarał a škazal.

Sarajevo ma 17000 mohamedanskih, 6000 orthodoxnih, 11000 katoliških a 4000 židovskih wobydlerjow. Srijedžjna mješczanstwo wobkłada je Čzaržija, t. j. hermanf. Orientalski muž nima domske a khlamy pod jenej tšechu, kaž našci pschekupcy. Doma chce wón cyle njemyleny bydlíč, a wótc a knjez swojeje swobjy byč. We swojim duczaniu, t. j. „wotewrjena buda,“ je wón pschekupe a rjemješnik. Tam sedži wón wot ranja hač do slónca-thowanja; hdyž muezzin „aššam“ t. j. swjatoł pschpowědži, potom wróći so domoj. Čzaržija wobjima na 60 wulicow. Se tu cych džen hibanja, kaž hewaf nihdže, a hara a wolanjo, zo wišci zastupuja a storkanjo, zo hrjebła pikotaja. Ludžo, kotřiž pschedawaja abo kupuja, wozu, kotrež twory pschivožuja abo štót, kiž je pschinofuje: wscho je druhdy w jenej kuli. Wulicy su wuzke a plestr njemóže bóle džerawy a schmotawy byč, hač wopravdže je. W kóždym duczaniu pschedawaja so wošebite twory. W přemim su melouny, kórki, paprika, cyble, kały, sad nasypwane; w druhim leži na bělych ławach mjaso a pódla wišaja zarězane jehnjata; w tšezim pječje turtowski pjeat njekijane khlěby, eknešdzija; zaju dale je kofejownja, hdžež so čorny kofej pije a pódla broda truha; hiščeže dale su wschelake platowe, židžane abo sumoczane tkaniny abo ppschnje wušchowane wěcy na pschedań; něč pschidžemy k šewcam, kotřiž kožane čzrije „opanki“ abo drjewjane tofle „nanule“ džělaja a pschedawaja; potom dóndžemy k budže, hdžež so nože, jehly a druge železne abo blachowe wěcy pschedawaja; slónčnje widžimy tu tež hornčejšje a porcelinowe židowja atd. W čzaržiji zhromadžuja so tež profcherjo a profcherki; psy a kóćki pak łataja, hdže za nje něšto wotpadnje a wotleči. Našče žony njebychu babydušcki a leńčta dowaric móhli, tak by so jim stalo, bychu tu dyrbjale swoje potřebne wěcy kupowadž. Tež nam wschat dwělowaca wón, holt a čziščežnica znajšty tupješke a na džensnišche naš wotehna.

Dwójcy wošewnjaca bě tohodla čzichota a samota, kajkuž pytačmy a namatačmy w rjanej katoliškej cyrkwi. Druhi króč na swojim puczu zhonich a začuch tak prawje hluboko duchowne spokoženjo a zbožownošč jako katolik. Na wječornych smětkach zastupichmy do Božoho domu. Wěczna lampa a ji na stonje dwě drugej wobšwětlachu hordozny hlowny woltar psched nami, wumješcy wumolowane ščěny wokolo naš a wysoki wječy a wobluk nad nami. Wišo to čžešnjesche, hnujesche a nuzowasche k pobožnošči. To pak njebě samo, ščož nje w mojih začuczach puzbėhowasche a mi wutrobu hrějesche. Z wulčoho woltarja pohladowasche k nam tak žiwje a mile wobraz Žezusoweje wutroby, runje kaž w znatej cyrkwi serbskeje domizny; na woltarju k prawicy žohnowasche postawa swjateju Cyrilla a Methodija, a z woltarja k ľewicy posměwlowasche so tak lubožnje postawa swjateje Marije; wscho, kaž mamy w lubej cyrkwi swojeje domizniškeje wješki. Tu so mi wscho tak spodobasche, zo nazajtra drje hiščeže tši abo schtyri króč w krasnym „domje“ pobych. A k tomu wschat běšče cyrtej cych džen woczinjena, mjez tym zo samo w Serbach wješ nadeńdžesch, hdžež dyrbišcy so wob džen kóždy raz psched zawrjenymi durjemi cyrkwije wróćič.

Sarajewscy katolikojo mējachu pjedy jenož nizku khdudštku cyrtej; halle wot lěta 1889 wješela so nad swojim krasnym domom a sebi jón wošebje wjosko waža. Podobnje wošebnu swjatnicu maja tež mohamedanscy wobydlerjo měšta a su z cychym prawom hordži na nju. Se to mošcheja „Begova džamija“. Tule modleńnju khwala Bošnjenojo jako najwošebnišchu a najrjenjšchu mošcheju po cychym mohamedanski směčje. Wona štoji we wulkim pscheddworje. Wo

Prjedy dwora pozběhuje prastara lipa swoje hobrste hałzy k njeju. W jeje khlódku stoi wulka, z kamjeni murjowana studžěn, hdžej so Turkojo psched Božimi službami myja, a na druhej stronje kamjeń „aršchim“. Tutón kamjeń da turkowski bohót stajicž, hdžej bě pytnyl, zo nětotši pschekupcy w czaržiji z wopacžnej měru mēra a tak kupcow jebaja; zwiětcha po kamjenju je žlobina wudhpana, kotraž ma prawu měru turkowskoho lohcža. Tu mōžesche so tak kōždy kupc pschepofazacž, hacž ma prawy aršchim, t. r. prawu měru abo hacž je zjebany. Hdžej bēchmy so tak w pscheddworje rozhladali, wjedžesche nas „hodža“ (mēšchnik) nuts do džamije. Psched zakhodom je wysoka, wot hylnych stolpów njesena khódba. Tu stajeja kaschče z wotemrětymi, prjedy hacž je do zemje pokhowuja. My pak dyrbjachmy so tu jako „njewěrivi“ swoje čzije zucž. Potom hacke zastupichmy do džamije lameje. Senički wysoki kulotwac kónuje tutu hobrsku moscheju. Napshēcžo durjam leži kamjeń „kibla“; wón woznamjenja row profety Mohameda, založerja turkowskeje wěry. Na liwej stronje stoi nizka klětka, z kotrejež so předuje; a na prawej stronje druha wysoka klětka, z kotrejež so kōždy piat, tydženiški swjaty džej kaž pola nas ujedžela, wjedženiške modlitwy čitaja. Dno je cyte z drohotnymi tepichami pokladžene. Wjeřch a sežěny su jara wumjěscy z rjany, jasnymi barbami wumolowane. Džělo hacke bē so psched krótkimi lětami dofanjalo a so za nje, kaž „hodža“ wobswědčesche, 140,000 schěmatow zaplaccžilo. Na sežěnach su słowa z korana turkowskoho swjatoho pišma ze zlotym pišmom napifane; wo swjećata njenujcy Turka njerodži.

Wšiki wobhladowanju a wobdžiwowanju so pschiměrjeny čas jara khwatnje miny; nětk pak nas napominasche, zo njebychmy so fombžili, a nas tež dale a krucžischo dopominjesche, zo bychmy so na domojwrót hotowali. Zastojnstwo, služba a winowatosč sežehowachu a namakachu nas tež w dalokej cuzbje. Tši dny spochi mējachmy nětkle hiščeje jēcž, zo bychmy domoj byli. Tohodla rozžohnowachmy so z pschēcželemi a znatymi, a wzachmy nutrne „Božemje“ wot zajimawoho Sarajewa a rjaneje Bosnišje. Wjećzorne kónčžo so posledni křóč z bosniškimi horami nurjesche, hdžej w Zenicy pozastachmy; a miš hwezdy zhybolachu so w polnočy nad čzichej krajinu, hdžej poslednje bosniške město Brod docpěchmy. Wot tam pak wuwjedže nas njesmilny czah; za 20 hodžin dojedžechmy do Budapesta. Tu drje mucžni wotpocžnychmy; ale byčža tu njemējachmy. Nazajtra khwatachmy dale pschěz Bresburg, Win, Wolešlawu, Habrachčicy, a za zaji 36 hodžin zdychnychmy z hlubokije wutrobny: „Bohu džak!“, hdžej w našchim Budyščinje czah wopuščžichmy. Smy drje w cuzym kraju telko pschēcželniwosče a tak mnohe pschēcželstwo nazhonili — najjašnišche woblicža, najwěrniješe wutrobny a najdrohotnišche „Witaj!“ pak su a wostanu tola domjace. Bēchmy tak žohnowane kraje, tak horde mēšta a wšy, tak zahorjene ludy a tak khwalobne wašchnja wohladali — našcha serbska Lužica a našcha rjana domizna pak je tola pschewaži, njecž je pschēsahuje tež serbska mysl a serbska póccžiwosč.

„Našcha zemja njemōže jebacž, ale wona tež njejeba. Tohodla lubujemy zemju jako wěrnosčž, a dofelž ju lubujemy, wucži na lubowacž. Šchóž pak ma z wěrnosčžu čžinicž a lubowacž mōže, tón je Bohu lubomu Knjezej bliže.“ (Sienkiewicz.)

Pschehlada podawkow w Africy

pada wóndy knjez wuczeń em. Kral w Nadwójskej kath. bjejadže.

1. Najprjedy spomni na nadpad Zamefa do republiki Transvaal, po zbaczu w potajnej myšli Zendželsteje, kotraž by rady susodny kraj Natal do swojoho wobjedžeństwa wzała. Nadpad pał so njeradži, ale zmužiči burowje Transvaalskeje joho rubježne czrjódby, kotrež bě sebi nazběral, zbichu a joho zajachu.

2. Nječejsche dale wo poslednjeje wójnje Zendželsteje z falschnym profetom mahdijom Abdulla w Sudanje, kiž jako provinca k Egyptowskej sluscha. W lécze 1882 bějsche přeni Mahdi, Abdullowy prjedownik, klawnoho jendželstoho wjedźiczerja Gordona zbil a wschitkich na zatrajšne waschnjo morik. Pschi tym bu tež kčejace missionstwo pod japoschtolškim prašektom Knoblocherom w Kartumje zanicžene. Missionarajo, mjez nimi tež Knoblocher a druzi kšesčezjenje, buchu morjeni abo pschidžechu do njewólństwa. Sudan bu jako muhamedaniske kralestwo z hlownym městom Omdurman postajene, a stare hlowne město Kartum bu spalene. Někotrym jatym mišjonarom a tež knježnam je so po 10 lětnym zajeczu radžiło do Egyptowskeje čeknyč, hdžež čakachu na čas, zo budža so zas tam wróćić směć. Dokelž bu nětk mahdi Abdulla wot jendželstoho wójniskoho wjedźiczerja Ritčera z pomocu egyptowskich wojakow zbity a město Omdurman pschodobyte, je nadžija, zo so to bórzy stanje, a kšesčezanstwo tam z nowa začěže.

3. Spomni na poslednju wójnu mjez Stalskej a Abessinskej. Stalska ma tam kruč kraja Massaua (Massawu) pschi čerwjonym morju, a bějsche provincu Eritrea, kotraž k Abessinskej sluscha, wobšadžiła, zo by tam wješsche krajiny wobsynyła. Ale abessinski kral, negusč Menelik, pschiczeže ze slynym wójskom a zbi Stalskich, wuhna jich z kraja, a Stalska dyrbjesche wjesoła byč, zo cyle z Afriki wuhnata njebu. Tola Menelikej je nětk z druheje strony mócnny nje-pscheczel pschischol. Nas Mantaja, kiž jako joho wotwisny kral w Tigri knježi, je so pschecziwo Menelikej spjeczil, a drje mjez nimaj krawna bitwa wudyri.

4. Škóncznje hiščeže na wotwobročenu wójnu mjez Francózskej a Zendželstej spomni. Francózski general Marchant bě mjenuicy Fashoda, hlowne město provincy Gacy, kotraž k Egyptowskej sluscha, wobšadžił, zo by ju francózske kolonijam pschidželił. Zendželczenje na to mócnne pschihoty k wójnje čzinjachu, tak zo Francózowje škóncznje Fashoda wopuščezichu, bjez toho, zo by so křepka krewje pschelala. Tola pozdžišcho drje wójna mjez tutyňmaj krajomaj njewuostanje, dokelž Zendželstka jako najhlynsche mócnarstwo tam žanoho porumoho rivala nječezepi. Francózska je tam hižo mócnje zastupjena. Wona wobšedži wot lěta 1830 wulke kralestwo Ugir; je sebi tež pschod někotrymi lětami schitowanjske knježenjo nad Tunisom wumocowalo. Wobšedži tež wulke krajiny w Kongo, a je loni plódmu krajinu Timbuktu, w srjedznej Africy, kotruž hiščeže žane europiske mócnarstwo prjedy postupilo njebě, wobšadžiło. Hdby by potajkim mjez tutyňmaj mocomaj jónu k wójnje pschichlo, bychu lošcy susodna Němska, kaž Portugalska, Stalska a Belgiska zaplecžene byle. Tež Ruska chce sebi z časom kruč kraja wot Menelika wotstupić dač.

Kr.

3 Łuzicy a Sakskeje.

3. **Škrósciz.** Žyma so bliži a lěto běži k swojomu škónczej, a tak budže tež našch cyrkwiny twar pschi škónczenu staroho lěta w najtoškim dokonjany.

Wjelby fame buchu psched hodami dohotowjenc, a tač drje budža twarske džela zmy dla hacž do rjanoho nalčža wotpoczowacž. Tu pač dyrbi so tež prajecž, zo je dželawy lud so jara piluje na to meč, zo by twar tač daloko pschichol, kaž to nčtč je. Twariski mišchr pač je ze swojimi podružnikami (pošćrami) tež wšchu wobhladnivoščž a wuschitnoščž nałožil a wopokazal, tač derje pschi pschihotowanisčich dželach, kaž pschi twarje samym. To wuzna tu w zařidženym mešacu twarski mišchr z Barlina, hdyž sebi twar wobhlada, a praji nimale takle: Twariski mišchr je tu ze wščeje wobhladnivoščju a wuschitnoščju wšče džela wjedł a zarjadował, tač zo so žane wulke znjezboženjo stacž njemóže, jeli zo jenotliwy dželacžet sam na tym wina njeje.

3 cyloho swěta.

Němska. Skłóncžnje ma Kulmska dióceja zašy swojoho biskopa. Wu-zwoleny rěča dr. Sawšchtyn Rosentreter, rodženy 1844 a na mešćnika wujwjećeny 1870. Wón je najprjedy nětotre lěta w duchipastyrstwyje štufo-wal, potom bč dlěšchi čas profesor na Pelpinšim duchownym seminaru, na to pschewža direktorat wučeršćeho seminara w Berencze, doniž joho biskop 1887 za praecesa swojoho duchownoho seminara njepomjenowa, kotrež zastojn-stwo je hacž do swojoho powołanja na biskopski stol zastawał. Nowy biskop rěči tež bežnje pólski, sčtož je zawěščje witana wěc, hdyž džě je wulki džěl joho dióceje, kotraž ma 380 duchownych a 600,000 wěriwych, pólski.

— Kaž profesor Delbrück zasudža tež profesor Raftan w Barlinje z wótrými słowami wuhanjenje cuzych poddanow z Němskeje a čžini wyschnošč kędžbnu na to, zo jenož spravnoščž narod pozbėhuje.

— Rischeječan Dieden, najstarišchi jobustaw kejžorstwoho sejma, rodženy 17. dec. 1810 je 27. toho mešaca zemřel. Wón bč wobsedžet winicow w Herzigu nad Moselu. 1854 zastupi do prusćeho sejma, 1873 do parlamenta. Centrum žhubi z nim šwěrnoho a špřobnoho jobustawa. R. i. p.

Wirttembergska. Šorjedženjo wustawy je centrum w drugej komorje zacžisćo, dofelž nacžisć noweje wustawy žadanja katolikow, šwobodu chrŕtwje w škulach a w založowanju kšćestrow nastupace, dopjelnił njebč. Centrum ma w drugej komorje dobru tšecžinu hłosow, tač zo móže kšžde pscheměnenjo zakonjow, kotrež mohle katolskeje chrŕtwi šchłódně byčž, zadžewacž. Wo noweje wustawje by so dotalna katolska wjetschina w přenjej komorje, kotraž móže cyrkej pschecžiwno žym kšćtam drugeje komory a ministerstwa šchitacž, wot-štronila, bjez toho, zo bychy so katolikam jich prawa zarucžile.

Awstria. Mandželska präšidenta ministerstwa hrabje Thuna je 24. dec. wumřela a bu 28. t. m. w Kraglicach pódla Podmoklow kšwana.

— Kejžorstwowa rada je swoje wuradžowanja pschetorhnyla. Na kač dołho, ničto njewč. Tuž dha so jubilejne lěto kóncži z § 14, to rěča z knje-ženjom bjez parlamenta, dofelž tutón najmuznišče zakonisč pschedłohi njeje pschewzał.

Wuherjska. Praesident Banšy so šylneje oppozicije w parlamencze wjacj wobrucž njemóže a je drje najdlěje präšident byl. Šchłoda joho njebudže.

Štalska. Konferenca, kotraž je tu wuradžowala, kač meč so anarchismuš zničicž, je 21. dec. so rozeschla. Wobdžělnich sebi šlubichy, zo ničzo njepšchew- radža, sčtož je so rěčžalo a wučžinilo. Protokolle so špalichy. Wššlimy, zo wšchač sebi z cyła wjele wažnoho wuradžili njejsy, a zo šwět plakacž njetrjeba, hdyž jomu swoju mudrosčž njepšchedadža.

Naležnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1898: kk. 729. Jan Měrcink z Hrubjelčic, 730. Jan Hančik z Brjemjenja, 731. Jakub Wawrik w Kunwaldźe, 732. Michał Suchi z Róžanta, 733. Michał Kurjat ze Smjerdźaceje, 734—736. ze Sernjan: Michał Lipič, Hana Beňšowa, Michał Janca, 737. Michał Krawc z Dobrošic, 738. Jakub Schneider ze Swinařnje, 739. Jakub Měrcink z Hory, 740. 741. z Khróscie: Marija Dórnikowa, Haňža Šoľčina, 742. Hana Herrlichowa z Bošic, 743. Jakub Hejduška z Hórkow, 744. Jan Lešawka z Prawoćic, 745. Michał Donat z Časec, 746. Madlena Knježkowa z Njeradec, 747. Jakub Beňš z Jaseńcy, 748—750. ze Šunowa: Michał Hila, Pétr Bur, Madlena Lebzec, 751. Mikławš Bjedrich z Konjec.

(Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1897: kk. 803. Michał Krawc z Dobrošic, 804. Michał Hila ze Šunowa, 805. Mikławš Bjedrich z Konjec, 806. Michał Janca ze Sernjan.

Na lěto 1896: kk. 790. N. N., 791. N. N., 792. N. N.

Na lěto 1895: kk. 749. N. N., 750. N. N.

Na lěto 1894: kk. 733. N. N., 734. N. N.

Na lěto 1893: k. 719. N. N.

Dobrowólne dary za towarstwo: Jakub Schneider ze Swinařnje 50 pj., přez k. k. J. H. z Khr. 50 pj., Michał Hila ze Šunowa 1 hr. 50 pj.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju.

Dale su woprowali (k Božomu džěsću): Haňža Donatowa z Kamjenej 5 hr. 10 pj., Marija Jěrhec z Lutowěa 5 hr., na Libšec krćiznach w Nowym Bronju 4 hr. 50 pj., na Khežkec krćiznach w Khelnje 10 hr., wot šulskich džěci 2 hr., Jan Rěčk z Radworja (mlyna) 5 hr. 25 pj., H. L. z R. 10 hr., Haňža Hantušec z Radworja 10 hr.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dale je woprował: k česći s. Józefa Džislawk z Čornec 1 hr.

Za cyrkej, šulu a kerchow w Lubiju: H. H. z Budyšina 5 hr., ze zawostajeństwa njeboh Madleny Delenkoweje z Wutołčie 6 hr., N. N. z Budyšina 1 hr., H. B. z S. 1 hr., z měséanskeje wosady k česći Jezus-džěcátka 8 hr., Michał Donat z Časec 5 hr.

Za nowy Maćičny dom w Budyšinje.

Dotal w našej redakciji nawdate 3852 hr. 13 pj. Dale darichu: Radwořska Płatowa Komisija 50 pj., Zwjazk serbskich towarstwow na diplom nawdat 6 hr., k. administrator Jurij Libš w Baćonju 20 hr., »čiši« zakład 2 hr. 90 pj. — »čiši« dodawk 10 pj. = 3 hr., M. M. 1 hr., Č. D. 2 hr., Delanska Patentna Komisija 1 hr. 60 pj. + 90 pj., Milčanska Kofejowa Komisija: wowčerjo z khorym mužom bjez kofeja, H. sen. přidat 1 hr. + 60 pj., Karl Wjenka, cyrkw. wučer w Róženec (4. kwota) 15 hr.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Sobustawy bratstwa „Sězujoweje Wutrobny“ a „Zapochtołstwa modlenja“ maja swoje dobre stutki a modlitwy w měsacu **januarju** Bohu woprować: „**Za čzejezownosć napischeczo wyschnosć.**“

Krajanow mamy hišćeje dosć na składźe. Prošymy wšěch **klamarjow** a druhich **pschedawarjow**, zo bychu po dalšce exemplary pisali, hdyž su jim „Krajan“ wuskle. Dawamy tež za „Krajan“, kaž dotal, wysoki rabat. Dyrbimy cyły nakład rozpschedać, zo bychmy na swoje wudawki pschischi! **Red.**

 Pschipołożene je džensnišchomu čyšlu **Wopshijeczo** a **pschispomunjenjo** za dokonjany 36. lětnik 1898.